

จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก

พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗

ภาคต้น

วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๔๖๘ - วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๔๗๑

หนังสืออ้างอิง

คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย และจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์
และโบราณคดี สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จัดพิมพ์เผยแพร่

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961114991

57942
วันที่ 18 / 12 / 2537
เลขทะเบียน 2 / 3322
เลขหมู่ AA
370.755
2/1140 2537

จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน
ใน
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก
พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ ๗

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทยและจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์
และ โบราณคดี
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
จัดพิมพ์เผยแพร่

เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
เนื่องในวโรกาสพระบรมราชสมภพ ครบรอบ ๑๐๐ ปี

จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก
พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗

ISBN ๙๗๔-๗๗๗๑-๖๑-๖

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พระพุทธศักราช ๒๕๓๗
จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

บรรณาธิการ นายบรรเจ็ด อินทุจันทร์ยง
ผู้ช่วยบรรณาธิการ นางสาวชুমศรี วงศ์วีระชัย

พิมพ์ที่ : บริษัท วัชรินทร์การพิมพ์ จำกัด ๓๕๐ ถนนพระสุเมรุ แขวงบวรนิเวศ กทม. ๑๐๒๐๐
โทร. ๒๕๑๒๑๕๗, ๒๕๑๒๒๐๕ โทรสาร : ๒๕๑๒๖๒๕ พ.ศ. ๒๕๓๗

คำนำ

จดหมายเหตุพระราชกิจรายวันในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ เป็นบันทึกว่าด้วยพระราชกรณียกิจที่องค์พระมหากษัตริย์ทรงปฏิบัติในรอบวันหนึ่ง ๆ เท่าที่ได้พบหลักฐานการบันทึกเริ่มมีขึ้นเป็นครั้งแรกในตอนปลายสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ โดยในครั้งนั้นใช้วิธีบันทึกด้วยสมุดไทยดำ เส้นดินสอขาว ครั้นถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้เปลี่ยนมาเป็นบันทึกด้วยสมุดฝรั่งขนาดใหญ่ ที่ใช้สำหรับจดบันทึกรายวัน อย่างที่นิยมเรียกกันทุกวันนี้ว่า ไดอารี่ เริ่มแต่ พ.ศ. ๒๔๒๐ เป็นต้นมา ในปีแรก ๆ นั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงบันทึกด้วยพระองค์เองเกือบตลอดทั้งเล่ม ภายหลังจากต่อมาโปรดให้เป็นภาระหน้าที่ของกรมราชเลขาการบันทึกถวาย เข้าใจว่าได้ปฏิบัติเป็นราชประเพณีดังนี้สืบมา จนตลอดสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ และสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗

สำหรับจดหมายเหตุพระราชกิจรายวันฉบับนี้ ไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทยและจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ได้กราบบังคมทูลขอพระบรมราชานุญาตและมอบให้คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจจัดทำหนังสือที่ระลึกเนื่องในวโรกาสพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ พระบรมราชสมภพครบรอบ ๑๐๐ ปี ดำเนินการจัดพิมพ์เผยแพร่ เพื่อเป็นอนุสรณ์เนื่องในพระองค์ พระผู้ทรงประกอบพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่ อันเป็นคุณประโยชน์ต่อชาติบ้านเมืองไว้เป็นอนุสรณ์ประการ ในโอกาสที่รัฐบาลได้จัดงานเฉลิมฉลองวโรกาสพระบรมราชสมภพครบ ๑๐๐ ปี ขึ้นในช่วง พ.ศ. ๒๕๓๖ ถึง พ.ศ. ๒๕๓๗ และเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สนใจค้นคว้าศึกษาในทางประวัติศาสตร์ การเมือง การปกครอง ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนวิชาการด้านต่าง ๆ

จดหมายเหตุพระราชกิจรายวันฉบับนี้ นอกจากจะบันทึกพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงปฏิบัติในรอบวันหนึ่ง ๆ แล้ว ยังบันทึกเหตุการณ์สำคัญบางประการของบ้านเมืองในรัชสมัยเข้าไว้ด้วย เป็นต้นว่า การประกาศใช้พระราชกำหนดกฎหมายต่าง ๆ การเกิดอุบัติเหตุในพระนคร เฉพาะอย่างยิ่งอัคคีภัย การปรับปรุงกิจการต่าง ๆ ของบ้านเมือง โดยเฉพาะในเรื่องการเมืองการปกครอง รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของ “ยุคเก่า” ที่จะก้าวเข้าไปสู่ “ยุคใหม่” คือ “จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์” ไปสู่ “ระบอบรัฐธรรมนูญ” ในช่วงก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้ทรงริเริ่มปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการต่าง ๆ มาแล้วหลายประการ ตั้งแต่วาระแรกที่เสด็จขึ้นครองราชสมบัติสืบราชสันตติวงศ์ เช่น การตั้งอภิรัฐมนตรีสภา สภากรรณการองคมนตรี สภাপ้องกันพระราชอาณาจักร การเตรียมการพระราชทานรัฐธรรมนูญการปกครองและการจัดระบบเทศบาล ในจดหมายเหตุพระราชกิจรายวันฉบับนี้ยังปรากฏพระราชพิธีหลายอย่างซึ่งปัจจุบันได้เลิกไป

แต่ในรัชสมัยนั้นยังมีอยู่ได้แก่ พระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา พระราชพิธีตรียัมปวาย (โล้ชิงช้า) ฯลฯ ขณะเดียวกันก็ทำให้ทราบถึงประเพณีและพิธีกรรมสำคัญหลายอย่าง ซึ่งได้แรกมีขึ้นในรัชสมัยนั้น ที่ยังคงยึดถือเป็นแนวปฏิบัติสืบเนื่องต่อมาจนถึงทุกวันนี้อันได้แก่การเสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานกระบี่แก่นักเรียนนายร้อย การเสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นต้น

เหตุการณ์สำคัญบางอย่างที่อุบัติขึ้นในรัชสมัย ได้มีการบันทึกไว้ในจดหมายเหตุนี้ อย่างพิสดาร เป็นต้นว่า เมื่อครั้งเกิดสุริยุปราคาจับเต็มดวงที่ปัตตานี ใน พ.ศ. ๒๔๗๒ ได้มีการแจ้งล่วงหน้าไว้ด้วยว่าจะเกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ใน พ.ศ. ๒๔๘๘ การณ์ก็เป็นจริงตามที่แจ้งไว้หรือการเสด็จพระราชดำเนินประพาสประเทศเพื่อนบ้าน ในย่านใกล้เคียง แถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หลายครั้ง ในจดหมายเหตุพระราชกิจรายวันฉบับนี้ได้มีการบันทึกไว้อย่างละเอียด เท่ากับได้อ่านจดหมายเหตุเสด็จประพาสเยือนประเทศนั้น ๆ โดยตรง หรือในเรื่องการแบ่งเขตปกครองท้องที่ ซึ่งบางเรื่องก็ยากที่ผู้คนในยุคหลัง ๆ นี้จะคาดถึง เป็นต้นว่า ครั้งหนึ่งกรุงเทพมหานครเมื่อครั้งยังเป็นจังหวัดพระนครอยู่นั้น มีอำเภอบางขุนพรหม อำเภอ สราญรมย์อยู่ด้วย แล้วได้ยุบไปรวมกับอำเภอพระนคร ในสมัยรัชกาลที่ ๗ ดังนี้ เป็นต้น

นอกจากนี้ ศัพท์ต่าง ๆ บางคำในครั้งนั้น เรียกไม่ตรงกับที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน อันได้แก่เพลงชาติ ปรากฏในจดหมายเหตุนี้เรียกว่า “เพลงเฉลิมชาติ” หรือสุริยุปราคา จับเต็มดวง ก็เรียกว่า “สัพพทศสุริยุปราคา” อันเป็นสำนวนภาษาของโหราศาสตร์ โดยเฉพาะ เป็นต้น

ด้วยเหตุผลนานาประการ ดังได้กล่าวมาพอเป็นอุทาหรณ์แล้ว เป็นที่เห็นได้ชัดว่า จดหมายเหตุพระราชกิจรายวันฉบับนี้ มีคุณค่าต่อผู้อ่าน นักค้นคว้า นักประวัติศาสตร์ นักภาษา ศาสตร์ ฯลฯ เป็นอเนกประการ

จดหมายเหตุพระราชกิจรายวันสมัยรัชกาลที่ ๗ ที่ได้อัญเชิญมาจัดพิมพ์ในครั้งนี้ ได้รวบรวมสำเนาต้นฉบับมาจาก

๑. สำนักราชเลขาธิการ
๒. กองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร
๓. กองหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร

รัชกาลของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อนับโดยปีที่ทรงดำรงอยู่ในราชสมบัติแล้ว สมุดบันทึกจดหมายเหตุพระราชกิจรายวันควรจะต้องมีทั้งหมดเป็นจำนวน ๑๑ เล่มด้วยกัน แต่เท่าที่สามารถรวบรวมได้ในขณะนี้ มีอยู่เพียง ๗ เล่ม เล่มที่ขาดไปก็คือ ก.ศ. ๑๕๓๑ (สมุดบันทึกนี้พิมพ์จากยุโรป จึงพิมพ์ออกมาตามปีคริสต์ศักราช) ก.ศ. ๑๕๓๓ ก.ศ. ๑๕๓๔ และก.ศ. ๑๕๓๕ จึงเป็นที่น่าเสียดายมาก ด้วยปีดังกล่าวนี้เป็นปีที่มีวิกฤตการณ์รุนแรง ทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมือง แม้ ก.ศ. ๑๕๓๒ หรือ พ.ศ. ๒๔๗๕ อันเป็นปีที่มีการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองก็มิได้มีการบันทึก โดยปล่อยหน้ากระดาษเว้นว่างไว้

ยิ่งกว่านั้น สมุดบันทึกจดหมายเหตุพระราชกิจรายวันชุดนี้ ยังถูกตัดทิ้งออกไปอีก โดยไม่ทราบสาเหตุ คณะอนุกรรมการ ฯ ผู้รวบรวมจัดพิมพ์ได้พยายามอย่างยิ่ง ที่จะตรวจสอบต้นฉบับที่ได้มาจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อให้ได้ต้นฉบับที่ถูกต้องและครบถ้วนสมบูรณ์ที่สุด

นอกจากนี้ ยังมีข้อที่น่าสังเกตว่า บรรดาต้นฉบับที่ได้มาในครั้งนี้เกือบทั้งหมดล้วนเป็นฉบับสำเนา ที่ได้มาจากการถ่ายเอกสารทั้งสิ้น ยกเว้นฉบับ ค.ศ. ๑๕๒๗ ซึ่งได้จาก สำนักพระราชธิการที่เป็นต้นฉบับดั้งเดิม และครบถ้วนบริบูรณ์ ส่วนการบันทึก ก็พบว่าได้มีผู้จดบันทึกพระราชกิจนี้หลายท่าน จึงปรากฏว่ามีลายมือการเขียน อักษรวิธี ตัวสะกด และการรันตีต่างกันไปหลายแบบ

ในการจัดพิมพ์ครั้งนี้ ได้รักษาอักษรวิธีตามต้นฉบับ เช่น คำว่าเดิน ต้นฉบับเขียนทั้งเดินและเค็ร หรือคำว่า เปนและเป็น หรือคณะเป็นคณ สังข์เป็นสังข์ เปรียญเป็นเปรียญ ค.ศ.เป็น ฉ.ศ. วันพุธเป็นวันพุฒ ท่อน้ำทิพย์เป็นถือน้ำทิพ เบลเยี่ยมเป็นเบ็ญเยี่ยม ฯลฯ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิวัฒนาการทางภาษาต่อไป เพียงแต่ปรับวันเดือนปี โดยใช้ภาษาไทยแทนภาษาอังกฤษ เพื่อให้เป็นไปตามปฏิทินของทางราชการที่ใช้กันในสมัยนั้น เช่น เดือนเมษายนเป็นเดือนเริ่มต้นของปี ที่จะต้องเปลี่ยนพุทธศักราช เดือนมีนาคมเป็นเดือนสุดท้ายของปี

โดยเหตุที่จดหมายเหตุพระราชกิจรายวันนี้ มีความยาวมาก จึงจัดพิมพ์ออกเป็น ๒ เล่มด้วยกัน คือเล่ม ๑ เริ่มแต่ ค.ศ. ๑๕๒๕ (๒๖ พ.ย.๒๔๖๘) ไปจนถึง ค.ศ.๑๕๒๘(๓๑ ธ.ค. ๒๔๗๑) เล่ม ๒ เริ่มแต่ ค.ศ.๑๕๒๘(๑ ม.ค. ๒๔๗๑) จนถึง ค.ศ. ๑๕๓๒(๒๑ ต.ค. ๒๔๗๕) ซึ่งต้นฉบับได้มาเพียงนี้

การจัดพิมพ์ครั้งนี้ ได้รับเงินทุนสนับสนุนจากมูลนิธิประชาธิปไตย-รำไพพรรณี คณะกรรมการฯ จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทยและจัดพิมพ์เอกสาร
ทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

**คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทยและจัดพิมพ์เอกสารทาง
ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี**

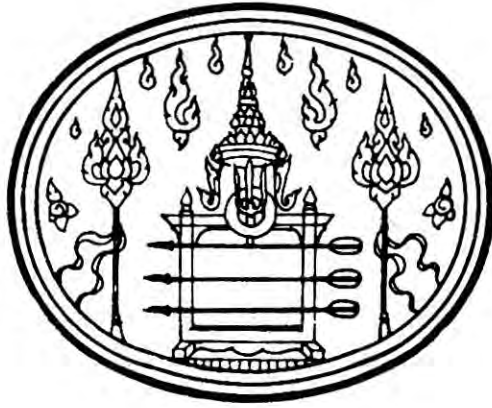
๑. หม่อมเจ้าสุภัทรรดิศ ดิศกุล	ประธาน
๒. นายประเสริฐ ณ นคร	รองประธาน
๓. อธิบดีกรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการ
๔. อธิบดีกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการ
๕. พลโท ดำเนียร เลขะกุล	กรรมการ
๖. พลตรี ถวิล อยู่เย็น	กรรมการ
๗. พลตรี หม่อมราชวงศ์ สุภวัณย์ เกษมศรี	กรรมการ
๘. พลตำรวจจัตวา หม่อมหลวง มานิจ ชุมสาย	กรรมการ
๙. นายบรรเจ็ด อินทุจันทร์ยง	กรรมการ
๑๐. นายวินัย พงศ์ศรีเพียร	กรรมการ
๑๑. นายธีรวัต ณ ป้อมเพชร	กรรมการ
๑๒. นายสืบแสง พรหมบุญ	กรรมการ
๑๓. นายประพุกธี สุภรัตน์เมธี	กรรมการ
๑๔. นายวุฒิชัย มูลศิลป์	กรรมการ
๑๕. นายธวัช ปุณโณทก	กรรมการ
๑๖. นางสาวก่องแก้ว วีระประจักษ์	กรรมการ
๑๗. นางสิริมาลัย รัตนวงษ์	กรรมการ
๑๘. นายสันติ เล็กสุขุม	กรรมการ
๑๙. นายธีระ นุชเปี่ยม	กรรมการ
๒๐. นายสินชัย กระบวนแสง	กรรมการ
๒๑. นายกสมาคมประวัติศาสตร์ในพระราชูปถัมภ์ฯ	กรรมการ
๒๒. ผู้อำนวยการกองจดหมายเหตุแห่งชาติ	กรรมการ
๒๓. ผู้อำนวยการกองงานคณะที่ปรึกษาและกรรมการ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (นายสุธี สุทธิสมบูรณ์)	กรรมการและ เลขานุการ
๒๔. หัวหน้าฝ่ายระเบียบการและเลขานุการ กองงานคณะที่ปรึกษาและกรรมการ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (นางสุคนธา สังข์อุยर्थ)	กรรมการและผู้ช่วย เลขานุการ
๒๕. หัวหน้างานเลขานุการ ฝ่ายระเบียบการและ เลขานุการ กองงานคณะที่ปรึกษาและกรรมการ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (นางสาวลักษณาวดี วัฒนชัย)	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

**คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจจัดทำหนังสือที่ระลึกเนื่องในวโรกาส
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗
พระบรมราชสมภพครบรอบ ๑๐๐ ปี**

๑. นายวิษณุ เครืองาม	เป็นอนุกรรมการเฉพาะกิจ ที่ปรึกษา
๒. นายบรรเจ็ด อินทุจันทร์ยง	เป็นประธานอนุกรรมการ เฉพาะกิจ
๓. ท่านผู้หญิง วรณยุพา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา	เป็นอนุกรรมการเฉพาะกิจ
๔. พลอากาศตรี สุจินต์ จารุจินดา	เป็นอนุกรรมการเฉพาะกิจ
๕. นายสุรพงษ์ มาสะวิสุทธิ	เป็นอนุกรรมการเฉพาะกิจ
๖. นายสนธิ เตชะนันท์	เป็นอนุกรรมการเฉพาะกิจ
๗. นายเสถียร สุกโสภา	เป็นอนุกรรมการเฉพาะกิจ
๘. นายศิลปชัย ชาญเฉลิม	เป็นอนุกรรมการเฉพาะกิจ
๙. นายสนธิ์ แสงบุญ	เป็นอนุกรรมการเฉพาะกิจ
๑๐. หัวหน้าฝ่ายเอกสารสำคัญ กองจดหมายเหตุแห่งชาติ หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการเฉพาะกิจ
๑๑. นางสาวชมศรี วงศ์วีระชัย	เป็นอนุกรรมการเฉพาะกิจ และเลขานุการ
๑๒. นางสาวลักขณาวัดี วัฒนชัย	เป็นอนุกรรมการเฉพาะกิจ และผู้ช่วยเลขานุการ
๑๓. นางสาวณัฐสุรางค์ ไก่แก้วพริ้ง	เป็นอนุกรรมการเฉพาะกิจ และผู้ช่วยเลขานุการ

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน

ใน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก

พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

รัชกาลที่ ๗

วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๔๖๘ - วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๔๖๘

ค.ศ. ๑๙๒๖

26 THURSDAY [330-35]

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เจ้าฟ้าบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร กรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ ซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
 สำหรับราชการแผ่นดิน มีรับสั่งให้ประทับ ณ พระที่นั่งสุทไธสวรรย์ปราสาท
 สมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล
 ศิริสีหามนที่ ๖ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
 พระโอรสพระองค์โตเป็นศิษย์ในพระอารามเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน
 ทอดพระเนตรที่หน้าพระที่นั่งสุทไธสวรรย์ปราสาท ได้เสด็จไปเสด็จ
 ได้มีถูกพระหม่อมกษัตริย์ แต่พระอาการทรุดลงไม่ ถึงวัน
 พฤษภ ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๘ (ตรงกับวันพุธที่ ๑๓
 ธันวาคม) เวลา ๑.๕๕ ก.ท. สวรรคตตามพระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน
 พระชันษาพรรษาปีที่ ๔๖ ดำรงสิริราชสมบัติได้ ๑๖ พรรษา

สมเด็จพระเจ้าฟ้าบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร กรมหลวงลพบุรีราเมศวร์
 ทรงเป็นพระโอรสในพระเชษฐภคินี พระบรมราชชนนี
 เจ้าพระยาอภัยภูเบศรเสนาบดีกรมมหาดไทยในรัชกาลพระที่นั่งอัมรินทร์
 เจ้าพระยาอภัยภูเบศรเสนาบดีซึ่งได้เชิญพระราชชนนีเสด็จ
 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมอบราชสมบัติ
 แก่สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ กรมหลวงลพบุรีราเมศวร์
 พระบรมศพ อานในพระเชษฐภคินี พระเชษฐภคินีเสด็จสวรรคต
 แก่สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
 เป็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สำนึกราชการแผ่นดินสืบราชสันตติวงศ์
 ต่อมา จึงมีพระราชดำริสั่งให้จัดการสวดพระบรมศพและเชิญไป
 ประดิษฐานพระมหาปราสาทตามพระราชประสงค์แล้ว สมเด็จพระ
 เจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสพระที่นั่งบรมพิมานเป็นพระที่นั่ง
 จมกว่าจะได้ทำการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเสด็จขึ้นครองราชย์สืบ

เวลา ๘.๐๐ ก.ท. ทหารเรือตั้งปืนใหญ่เฉลิมพระเกียรติยิง
 ๒๒ นัด

เจ้าพนักงานแต่งการที่พระมหาปราสาท ตั้งโต๊ะหมู่
 ที่พระแท่นมณฑลศิลา เชิญพระบรมศพมาประดิษฐานในพระมหา
 สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ประดิษฐานภายใต้พระเศวต
 มหาลงพระศิวะ ตั้งเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบ
 ที่มณฑลทิศใต้ ตั้งพระแท่นแก้วที่ทรงคำ ๓ ชั้นมีฐานเก็บพระ
 ฝากพระเศวตกนิษฐาใต้ มณฑลทิศเหนือพระแท่นพระสังฆคูดพร
 ๒๒ ธรรมนิรมลพระแท่นเป็น ๒ แท่น ตั้งอาสนวิหารที่มณฑล

วันพฤหัสบดีที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๘

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เจ้าฟ้าประชาธิปกศักดิเดชน์ กรมหลวงสุโขทัยธรรมราชา ซึ่งได้ทรง
รับรัชทายาทสำหรับราชการแผ่นดิน มีรับสั่งให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า สมเด็จพระบรมเชษฐา
ธิราช พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระ
ประชวร พระโรคพระโลหิตเป็นพิษในพระอุทรมาแต่วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน นายแพทย์ทั้งหลาย
ทั้งฝ่ายอายุรแพทย์และศัลยแพทย์ ได้ปรึกษาพร้อมกันรักษา แต่พระอาการหาคลายไม่ ถึงวันพฤหัสบดี
วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๘ (ตรงกับวันที่ ๕^{๖๖} ค่ำ ปีมะแม) เวลา ๑.๔๕ ก.ท.* สวรรคต
ณพระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน พระชนมพรรษาปีที่ ๔๖ ดำรงสิริราชสมบัติได้ ๑๖ พรรษา

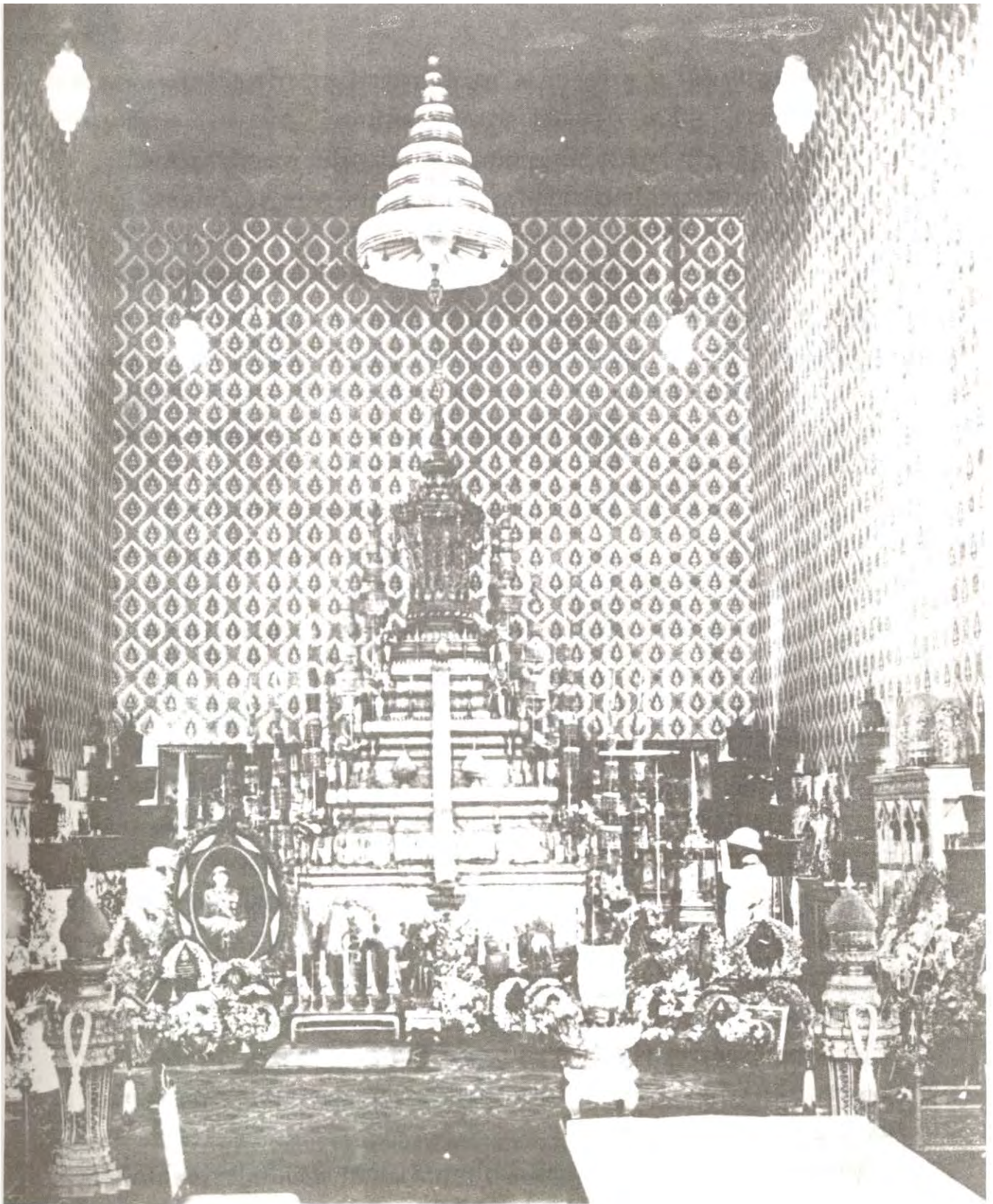
สมเด็จพระเจ้าฟ้าประชาธิปกศักดิเดชน์ กรมหลวงสุโขทัยธรรมราชา ทรงเป็นประธานในที่ประชุม
พระบรมราชวงศ์ เจ้าพระยาผู้เป็นเสนาบดีต้องคมนตรีผู้ใหญ่ ณ พระที่นั่งอมรินทร์ เจ้าพระยาธรรมมา
ธิกรณ์ เสนาบดีวัง ได้เชิญพระราชหัตถเลขา พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมอบ
ราชสมบัติแก่สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงสุโขทัยธรรมราชา กับเรื่องจัดการพระบรมศพอันในที่ประชุม
เสร็จ ที่ประชุมถวายอาเศียรวาท แต่สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงสุโขทัยธรรมราชา ซึ่งทรงรับรัชทายาท
เป็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สำเร็จราชการแผ่นดินสืบราชสันตติวงศ์ต่อไป จึงมีพระราชดำรัสสั่งให้
จัดการสรงพระบรมศพและเชิญไปประดิษฐาน ณ พระมหาปราสาทตามพระราชประเพณีแล้ว สม
เด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จประทับยังพระที่นั่งบรมพิมานเป็นที่ประทับจนกว่าจะได้ทำการพระราชพิธี
บรมราชาภิเษกเฉลิมพระราชมณเฑียร

เวลา ๘.๐๐ ก.ท. ทหารเวรยิงปืนใหญ่เฉลิมพระเกียรติยศ ๒๒ นัด

เจ้าพนักงานแต่งการที่พระมหาปราสาท ตั้งโต๊ะหมู่ที่พระแท่นมณฑลคศิลา เชิญพระประจำ
พระชนมวารในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมาประดิษฐานภายใต้ฉัตรพญาลมเสวตฉัตร
ตั้งเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบที่มุขตะวันตก ตั้งพระแท่นแว่นฟ้าทองคำ ๓ ชั้นมีฐานเขียน
รองผูกพระสูตรกันมุขได้ มุขเหนือตั้งพระแท่นพระสงฆ์สวดพระอภิธรรมริมผนังตรงกันเป็น ๒ แท่น
ตั้งอาสนสงฆ์ท่ามกลางพระที่นั่งและข้างหลังด้านเหนือมุขตะวันออก ตั้งพระราชนางาเป็นธรรมาคัน
บนอาสน์สงฆ์นั้น และผูกพระสูตรที่มุขเด็จตั้งสิ่งต่าง ๆ ไว้พร้อม

เวลา ๓.๔๕ ล.ท. สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเครื่องเต็มยศทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร.สาย
สพายจักรี เสด็จประทับพระที่นั่งจักรพรรดิ ถวายน้ำสรงพร้อมด้วยเจ้านายเสนาบดีมีประโคมแตร
สังข์มโหรีกรีกกลองชนะปี่จ่ากลอง พระยาอุไทยธรรม พระยาวงศาภรณ์ภูษิต ถวายเครื่องทรงอย่าง
บรมขัตติยราชอิทธิราชแล้ว เชิญสู่พระลงเงิน สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ถวายพระมหากฐินปิดแล้วคลุม
ด้วยตาดอีกชั้น ๑ จางวางและเจ้ากรมพระตำรวจเชิญพระลงจากพระที่นั่งจักรพรรดิขึ้นพระเสลี่ยง
แว่นฟ้าออกทางประตูสนามราชกิจ เชิญขึ้นประดิษฐานเหนือพระยานมาศ ๓ ลำคาน มีพระมหานพ
ปฎลเสวตฉัตรคันกัน ภูษามาลาประกอบพระโกษฐ์ทองใหญ่ยอดพุ่มเฟืองดอกไม้ไหว้รัศมีแก้วเสร็จ
กองเกียรติยศหน้าพระที่นั่งจักรีทำวันทาวุธ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เจ้าพนักงาน
ตั้งกระบวนพยุหยาตรา ๔ สาย พระยาราชนิกูล พระยาประมุขมณฑลการ สรวมครุฑลำพอก ขึ้น

* ก.ท. = ก่อนเที่ยง ล.ท. = หลังเที่ยง

พระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ประดิษฐานภายใต้ต้นพญามหาเศวตฉัตร
ณ ที่นั่งดุสิตมหาปราสาท

ประคองพระโกษฐ มีคู่เคียง ๘ คู่ คือ คู่ที่ ๑ พระตำรวจเอกเจ้าพระยาราชศุภมิตร มหาเสวก
 เอก เจ้าพระยามหิธร คู่ที่ ๒ จางวางเอก พระยารพวงศ์พิพัฒน์ จางวางเอก พระยาบุรุษ
 รัตนราชพัลลภ คู่ที่ ๓ นายพลเอก พระยาเทพอรชุน นายพลโท พระยาวิชิตวงค์วุฒิไกร
 คู่ที่ ๔ มหาเสวกโท พระยานุรักษ์ราชมณเฑียร มหาเสวกโท พระราชสาส์นโสภณ คู่ที่
 ๕ นายพลตรี พระยาสूरวงศ์วิวัฒน์ จางวางโท พระยาอัครบดี คู่ที่ ๖ จางวางโท พระยา
 ประเสริฐศุกกิจ จางวางโท พระยามหานามราช คู่ที่ ๗ พระตำรวจตรี พระยาภิรมณฤทธิ
 มหาเสวกตรี พระยาบำเรอภักดิ์ คู่ที่ ๘ นายพลเรือตรี พระยาราชวังสัน จางวางตรี พระยา
 วิชิตชลธาร จัดกระบวนแห่เป็น ๔ สาย ตำรวจ มหาดเล็ก กลองชนะทอง ๒๐ เงิน ๒๐
 แฉงลายทอง ๘๐ จำปี ๒ จำกลอง ๒ แตรวง ๑๖ แตรฝรั่ง ๑๒ สังข์ ๒ เครื่องสูงบังแซก
 หักทองขวางหน้าหลัง ๒ สำหรับ มหาดเล็กอินทร์พรหมเชิญพุ่มต้นไม้ทองเงิน พระกลดบังสุริย์พัดโบก
 มหาดเล็กเชิญเครื่องพระแสงหว่างเครื่องหน้า ๖ หลัง ๔ เครื่องราชูปโภคและพระแสงราชอาวุธ
 ตามหลัง นาลีวัน ๘ เดินหลังเครื่องสูง แต่ประตูล้อมราชกิจไปพระมหาปราสาทตามช่องทางซึ่ง
 โปรดให้หรือกำแพงแล้ว ระหว่างประตูกับพระที่นั่งอาภรณ์พิโมกษ์ เสด็จพระราชดำเนินตามพระบรม
 ศพพร้อมด้วยเจ้านายข้าราชการ มีนายทหารเชิญธงกระบี่ขจรศรุตพำหน้า ทหารมหาดเล็กแข่งข้าง
 ละ ๒ แถว มีทหารบกทหารเรือตั้งแถวรายทาง เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ยাত্রาไปเข้าศาลาพระมหาปราสาท
 มีทูลานุทูลและข้าราชการเฝ้า เลี้ยวไปทางบันไดमुखประจิมภาค เจ้าพนักงานเปลื้องพระโกษฐ ทหาร
 มหาดเล็ก จ.ป.ร. เชิญขึ้นประดิษฐานบนพระเบญจาทองคำภายใต้ันพญุลมหาเสวตรนัตรประกอบ
 พระโกษฐแวดล้อมด้วยเครื่องสูงข่มสายบังแซกต้นไม้ทองเงิน ทอดเครื่องราชูปโภค เครื่องนมัสการ
 ตั้งแต่ถวายน้ำสรงพระบรมศพ เวลา ๓.๑๕ ล.ท. ทหารปืนใหญ่กองทัพบกได้ยิงปืนถวายคำนับ
 ทุกนาที ตลอดมาจนประดิษฐานเสร็จ เวลา ๖.๐๐ ล.ท.เศษจึงหยุด สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จ
 ขึ้นประทับบนพระมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการพระบรมศพแล้ว ทรงทอดผ้าไตร ๑๐๐ ผ่า
 ขาวพับ ๕๐ พระสงฆ์สมเด็จพระสังฆราชเจ้า เป็นประธานสดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก
 ถวายพระพรลาแล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องบูชาธรรมที่พระแท่นสวดทั้ง ๒ แล้ว เวลา ๘.๐๐ ล.ท.
 เสด็จกลับประทับ พระที่นั่งบรมพิมาน พระพิธีธรรม ได้สวดพระอภิธรรมทั้งกลางคืนกลางวัน
 รับพระราชทานเงินเข้า ๓๒ รูป เฟล ๑๖ รูป มีพระโคมแตรสังข์กลองชนะจำปีจำกลองมโหรีอีก
 ประจำยามทั้งกลางคืนกลางวัน เจ้าพระยาธรรมมา เสนาบดีวังรับพระบรมราชโองการให้ประกาศ
 กำหนดทุกข์ถวายตั้งแต่เจ้านายและข้าราชการทุกกระทรวงทบวงการตลอดจนประชาชนทุกหมู่เหล่ามี
 กำหนด ปี ๑

อนึ่งตามพระราชประเพณีเดิม เคยมีนางร้องไห้ประจำยามพร้อมกับประโคม แต่โปรดให้งด
 เสีย โดยเหตุที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวไม่โปรด

วันวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน เวลา ๓.๐๐ ก.ท.เศษ มีเหตุเกิดเพลิงไหม้ขึ้นที่บ้านข้างสถานีรถไฟ
 สายเหนือ ตำบลหัวลำโพง ห้องที่อำเภอประทุมวัน จังหวัดพระนคร มีกองดับเพลิงตำรวจ
 พระนครบาลกับบริษัทไฟฟ้าสยามไปช่วยดับจึงสงบ คงไหม้ตึกแถว ๒ ชั้น ๔ ห้อง และห้องแถว

๒ ชั้น ไม้กระยาเลย ๒ แถวของนายสุรินรายา (ชาวอินเดีย) กับไหมดีก ๒ ชั้น ๑ หลังของนาง ชุ่ม และเรือนผ้าไม้สัก ๑ หลัง ของนายวีรวิ รวมถึงทรัพย์สินของด้วยราคาประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ บาท สอบสวนได้ความว่า ต้นเพลิงเกิดขึ้นที่ตึกแถวหมายเลขที่ ๑๔๗๓ ก. ซึ่งนายยก (จีนแต่จิว) เข้าตั้ง โรงพิมพ์ชื่อ “อักษรศรีสวัสดิ์” แล้วลุกลามต่อไปไม่ทราบความแน่นอนว่าเพลิงเกิดขึ้นด้วยเหตุใด

วันศุกร์ที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๔๖๘

เมื่อวานนี้ที่ ๒๖ พฤศจิกายน โปรดให้ตั้งการพระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาในการผลัด แผ่นดินใหม่ที่วัดพระแก้ว เจ้าพนักงานได้จัดการตกแต่งเครื่องพระราชพิธีถือน้ำไว้พร้อมเสร็จ เวลา ๖.๐๐ ล.ท. โปรดให้กรมหมื่นวิวิธเสด็จทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ อาลักษณ์อ่านประกาศ พระ สงฆ์ ๕ รูปมีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธานสวดมนต์จบ พราหมณ์อ่านฉันทสวดดี ราชบัณฑิตย อธิษฐานน้ำ

รุ่งขึ้นวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน เวลาบ่ายพระสงฆ์ดำรงสมณศักดิ์ ๔๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธานพร้อมอยู่ ณ อาสนสงฆ์ในวัดพระแก้ว

เวลา ๒.๓๐ ล.ท. สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเครื่องเต็มยศ ทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร. ประดับ ตราสายสพายนพรัตน์ เสด็จออกประทับพระราชยานงที่เกยหน้าพระที่นั่งบรมพิมาน มีทหารราย ทาง เสด็จเป็นกระบวนราบแต่หน้าพระที่นั่งบรมพิมานไปประทับเกยหลังวัดพระแก้ว เสด็จโดยทาง ลาดพระบาทเข้าประทับในพระอุโบสถ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการพระศรีรัตนไตรย์แล้ว สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายศีล ทรงศีลแล้ว พระราชครูความเทพมนีเชิญพระแสงศร ๓ องค์ขึ้นอ่านโอง การและชุบในบาตรหยกทั้ง ๓ องค์แล้ว เชิญพระแสงกำลังรามขึ้นอ่านโองการแช่งน้ำเป็นคำโคลง จบ พระสิทธิไชยบดี รับพระแสงต่าง ๆ จากเจ้าพนักงานชุบลงในหม้อน้ำพระพุทธรมณฑ์ พระสงฆ์ สวดสังข์คาถา พราหมณ์เป่าสังข์มีประโคม ข้าราชการอ่านคำสาบาลถวายแล้ว พระราชครูเชิญน้ำ พระพิพัฒน์ด้วยพระถ้วยโมรา ทูลเกล้าถวาย ทรงรับเสวยแล้ว เจ้านายข้าราชการถวายคำนับรับ พระราชทานน้ำตามลำดับต่อไปจนเสร็จ พระสงฆ์ถวายอดิเรก ถวายพระพรลาแล้วกลับทางประตู หลังพระอุโบสถ เสด็จจากพระอุโบสถประทับพระราชยานเข้าประตูพิมานไชยศรี เลี้ยวไปประทับ เกยหน้าพระที่นั่งอาภรณ์พิโมกข์ เสด็จเข้าในพระมหาปราสาท ทรงฉลองพระองค์ครุย ทรงเทียน เครื่องราชสักการถวายบังคมพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทั้ง ๕ รัชกาลที่พระแท่น มนงคศิลาบาทภายใต้พระมหาเศวตฉัตรและที่พระบรมศพแล้ว เสด็จประทับพระที่นั่งพิมานรัตยา เจ้านายข้าราชการฝ่ายในตลอดจนหม่อมห้ามเจ้านายภรรยาข้าราชการ ถือน้ำแล้วเสด็จทรงรถยนต์ พระที่นั่งเสด็จกลับประทับพระที่นั่งบรมพิมาน ฝ่ายในถือน้ำแล้วออกมาจุดเทียนสักการะพระบรม อัฐิ และพระบรมศพแล้ว เป็นเสร็จการ

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมานเสด็จพระมหาปราสาท ทรง บำเพ็ญพระราชกุศลมีเทศนาภักดิ์ ๑ สดับปกรณ์พระสงฆ์ ๕ รูป รวมทั้งพระเทศน์และรับสัพพี แล้ว เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้เวลา ๑๐.๓๐ ก.ท. โปรดให้นายพลตรี พระยาสุรวงศ์วิวัฒน์ ผู้ช่วยสมุหราชองครักษ์ นำพวงมาลาของหลวงไปวางที่โครสต์เซอชในพิธีฝังพระศพสมเด็จพระนางเจ้าอะเล็กซานดรา พระพันปีหลวงของอังกฤษ

วันเสาร์ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๔๖๘

โปรดให้ตั้งการพระราชพิธีตั้งองคมนตรีใหม่ ตามประเพณีแห่งองคมนตรีสภา ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ปฤษาราชการในพระองค์มีอยู่ว่า ถ้าสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินเสด็จสวรรคตเมื่อใด ตำแหน่งองคมนตรีเป็นอันขาดเมื่อนั้น สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์จะทรงตั้งเจ้านายข้าราชการซึ่งได้เป็นองคมนตรีในรัชกาลก่อนให้เป็นองคมนตรีรัชกาลปัตยุบัน

เจ้าพนักงานได้เตรียมการที่พระที่นั่งอมรินทร์ ทอดพระแท่นรัตนสิงหาศน์ เชิญพระไชยวัฒน์ รัชกาลที่ ๑ พระไชยเนาวโลหะ พระแก้วน้อย และพระคัมภีร์พระธรรมสังเขป ขึ้นประดิษฐานบนพระแท่น ตั้งเครื่องนมัสการลงยาพระแท่นทรงกราบ ทอดพระราชบัลลังก์ ตั้งอาสนสงฆ์ อาราธนาพระราชอาคัน ๕ รูป มีพระธรรมปาโมกข์เป็นประธานมาในที่ประชุม

เวลา ๔.๑๐ ล.ท. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารบกประดับตราเสด็จออกพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้ว ประทับพระราชบัลลังก์ ชาวพระโคมกระทั้งแตรมโหรีก็ สุดเสียงพระโคม โปรดให้ผู้ที่เป็นองคมนตรีเฝ้าถวายสัตย์ปฏิญาณ เจาะหน้าพระที่นั่งและพระศรีรัตนตรัย มีพระราชดำรัสตอบแล้วมีกระแสพระราชดำรัสตั้งอภิรัฐมนตรีและพระราชทานพรแก่องคมนตรีทั้งหลาย พระสงฆ์ถวายอดิเรกถวายพระพรลากลับ เวลา ๔.๒๕ ล.ท. เสด็จขึ้น กระทั่งแตรมโหรีก็ อีกครั้ง ๑

เวลา ๖.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จประทับพระมหาปราสาท ทรงจุดเทียนเครื่องราชสักการแล้ว ทรงเครื่องทรงธรรม พระราชอาคันถวายเทศน์กัณฑ์ ๑ จบแล้ว พระสงฆ์รับสัพพี ๔ รูป ทรงทอดผ้าสดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

สำเนากระแสพระราชดำรัสทรงตั้งอภิรัฐมนตรี

“ขอขอบพระทัยและขอใจท่านทั้งหลายผู้เป็นองคมนตรีที่ได้กระทำสัตย์สัญญาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรงจงรักต่อตัวเรา

ตั้งแต่เราได้รับราชสมบัติสืบสันตติวงศ์แห่งสมเด็จพระบรมมหาราชเจ้า ซึ่งได้ทรงปกครองป้องกันและทำนุบำรุงสยามประเทศอันเป็นที่รักของเราทั้งหลาย ให้มีความเจริญรุ่งเรืองสืบมาช้านาน เราก็รู้สึกความรับผิดชอบในส่วนเรา ซึ่งจะต้องพยายามปกครองสยามประเทศกับทั้งประชาชนทั้งหลายให้ร่มเย็นเป็นสันติสุข และให้บ้านเมืองมีความเจริญรุ่งเรืองโดยเต็มความสามารถของเราที่จะพึงกระทำได้ทุกอย่างทุกประการต่อไปจนสุดกำลัง อาศรัยความปรารถนาที่กล่าวมา เราคิดเห็นว่าตามราชประเพณีซึ่งมีอยู่ในบัดนี้ พระเจ้าแผ่นดินมีมนตรีสำหรับเป็นที่ทรงปรึกษาหารือสองคณะด้วยกัน

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ และคณะอภิรัฐมนตรี

คือองคมนตรีซึ่งทรงตั้งไว้เป็นจำนวนมาก สำหรับทรงปรึกษากิจการพิเศษ อันเกิดขึ้นเฉพาะสิ่งเฉพาะอย่างคณะ ๑ กับเสนาบดีสภาผู้บังคับบัญชาราชการกระทรวงต่าง ๆ มีจำนวนหย่อนผู้สืบสำหรับทรงปรึกษาหารือราชการอันกำหนดไว้เป็นหน้าที่ในกระทรวงนั้น ๆ คณะ ๑ แต่ยังมีราชการอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นการสำคัญอย่างยิ่ง กล่าวคือที่จะคิดให้กิจการตลอดจนรัฐวิสาหกิจนโยบายของรัฐบาลเป็นอุปการอันหนึ่งอันเดียวกัน ทุกกระทรวงทบวงการ แต่ก่อนมาตกอยู่แต่ตามพระบรมราชวินิจฉัย แม้มีพระราชประสงค์จะทรงปรึกษาหารือผู้อื่นก็ได้อาศัยแต่เสนาบดีสภา เราเห็นว่ายังไม่เหมาะ เพราะเหตุที่เสนาบดีสภา สมาชิกตั้งตามตำแหน่งกระทรวงมีจำนวนมากน้อยอย่าง ๑ และล้วนเป็นเจ้าของหน้าที่เฉพาะกิจการกระทรวงใด กระทรวงหนึ่งนั้นอีกอย่าง ๑ เราจึงคิดจะตั้งองคมนตรีขึ้นใหม่อีกคณะหนึ่ง เรียกว่า “อภิรัฐมนตรีสภา” ให้มีจำนวนสมาชิกแต่น้อย สำหรับพระเจ้าแผ่นดินทรงปรึกษาราชการทั้งปวงเป็นนิจ เพื่อจะได้เป็นกำลังแก่การที่ทรงพระราชวินิจฉัยราชการทั้งปวง ในการตั้งสภาอภิรัฐมนตรีนี้ ผู้ซึ่งสมควรจะเป็นสมาชิก จำต้องเป็นผู้ซึ่งมีความคุ้นเคยและชำนาญงานราชการมากมาแต่ก่อน และประกอบด้วยเกียรติคุณทั้งความปรีชาสามารถ สมควรเป็นที่ทรงไว้วางพระราชหฤทัยของพระเจ้าแผ่นดิน ตลอดจนมหาชนทั้งหลาย เราจึงได้เลือกสรร

สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช พระองค์ ๑

สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนครสวรรค์วรพินิต พระองค์ ๑

สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมพระนริศรานุวัดติวงศ์ พระองค์ ๑

กรมพระดำรงราชานุภาพ พระองค์ ๑

กรมพระจันทบุรีนฤนาถ พระองค์ ๑

ด้วยทั้ง ๕ องค์นี้ได้ทรงรับราชการในตำแหน่งสำคัญมาแต่รัชกาลที่ ๕ เคยเป็นที่ทรงไว้วางพระราชหฤทัย ทั้งได้คุ้นเคยทราบกระแสพระราชดำริห์ และพระบรมราโชบายของสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงมาแต่ก่อน ล้วนทรงปรีชาสามารถ และมีเกียรติคุณจะหาผู้อื่นเสมอเหมือนได้โดยยาก เราตั้งให้เจ้านายผู้ใหญ่ทั้ง ๕ พระองค์เป็นอภิรัฐมนตรีแต่บัดนี้ไป ด้วยไว้วางใจในความซื่อตรงจงรักภักดี ซึ่งมีต่อบ้านเมือง และตัวเราด้วยกันทุกพระองค์ การที่เราคิดจัดตั้งกล่าวมานี้หวังว่าจะเป็นคุณประโยชน์สืบต่อไป

ในที่สุดเราขออำนวยการแก่บรรดาองคมนตรี ขอให้คุณพระศรีรัตนตรัย บันดาลให้ท่านทั้งหลายเจริญสิริสวัสดิ์พิพัฒนามงคล ชนมสุขสถาพรทุกประการเทอญ

ตั้งแต่วันที่ ๒๘ พฤศจิกายนนี้เป็นต้นไป ซึ่งเป็นวันปรกติโปรดให้มีการพระราชกุศลที่พระบรมมศพทุกวัน เวลา ๕.๐๐ ล.ท. มีพระธรรมเทศนา ๓ วันยก

วันอาทิตย์ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๔๖๘

เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. เสด็จออกประทับเป็นประธานในการประชุมอภิรัฐมนตรี ณ พระที่นั่งบรมพิมาน

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมานเสด็จสวนสนันทาแล้วเสด็จ
วังสมเด็จเจ้าฟ้า กรมหลวงนครสวรรค์ เวลา ๕.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๖.๒๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จพระมหาปราสาท
ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลที่พระบรมศพแล้ว เวลา ๗.๑๕ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันนี้ที่ ๒๙ พฤศจิกายน โปรดให้กรมราชองครักษ์ลงแจ้งความเรื่องให้ราชองครักษ์ ของ
พระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงและพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศฯ คงเป็นราช
องครักษ์รับราชการต่อไป

วันจันทร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๔๖๘

เวลา ๖.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จประทับพระมหาปราสาท
ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลแล้ว เวลา ๗.๑๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอังคารที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๖๘

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งบรมพิมาน โปรดให้เซอร์ เอ็ดวาร์ด ค็อก ฝ่าและใน
เวลาเดียวกันโปรดให้เชิญกรมพระสวัสดิ์มาฝ่า เพื่อจะทรงปรึกษาเรื่องนี้สินของพระคลังข้างที่
พร้อมด้วยเซอร์เอ็ดวาร์ดค็อก

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. เสด็จพระราชดำเนินไปทรงนมัสการพระพุทธบุษยรัตน์ในพระอุโบสถ
พระพุทธรัตนสถานแล้ว ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จไปวัดบวรนิเวศ ประทับในพระอุโบสถทรง
นมัสการพระพุทธชินสีห์แล้ว เสด็จพระราชดำเนินยังพระปั้นหยาทรงสักการพระอัฐิสมเด็จพระกรม
พระยาปวเรศและสมเด็จพระกรมพระยาวชิรญาณแล้ว ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จวัดเบญจมบพิตร
ประทับในพระอุโบสถ ทรงนมัสการพระพุทธชินราชแล้ว ทรงสักการพระอังคารพระบาทสมเด็จพระ
พระพุทธเจ้าหลวงแล้ว ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จวัดราชาธิวาสประทับในพระอุโบสถ ทรงนมัสการ
พระสัมพุทธพรรณี และทรงสักการพระอังคารสมเด็จพระพันปีหลวง แล้วเสด็จยังพระวิหาร
ทรงสักการพระอังคารสมเด็จพระปิยมมาติแล้ว ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จยังวัดราชบพิธประทับ
ในพระอุโบสถทรงนมัสการพระพุทธอังคีรส และสมเด็จพระสังฆราชเจ้าแล้ว เวลา ๖.๐๐ ล.ท.
เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๒ ธันวาคม ๒๔๖๘

วันนี้ เป็นวันคาร์บ ๗ นับตั้งแต่วันสวรรคตคต โปรดให้จัดการบำเพ็ญพระราชกุศลสวด
วารครั้งที่ ๑ ที่พระมหาปราสาท เวลา ๔.๐๐ ล.ท. บรรพชิตฝ่ายจีน ญวนได้เริ่มพิธีกวดเด็กที่คต
พระมหาปราสาท

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารรักษาวังประดับตราสายสพายจักรี เสด็จประทับ
พระราชยานง ที่เกยหน้าพระที่นั่งบรมพิมาน เป็นกระบวนราบไปประทับพระที่นั่งอาภรณ์พิโมกษ์

เสด็จพระราชดำเนินไปประทับในพระมหาปราสาท ทรงวางพวงมาลาแล้ว ทรงเครื่องราชสักการเครื่องทองน้อยแล้ว ทรงเครื่องนมัสการพระสงฆ์ ๓๐ รูปมีพระญาณวราภรณ์ วัดบวรนิเวศเป็นประธานสวดมนต์จบ ทรงทอดไตรสดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรกถวายพระพรลา ทรงเครื่องทรงธรรม พระธรรมโกษาจารย์วัดราชาธิวาสถวายเทศน์กัณฑ์ ๑ จบ ทรงจุดเทียนบูชาธรรมพระรัตนตรัย ๔ รูปสวดตามเทศน์ ทรงทอดไตรเทศน์ผ้าขาวพับสดับปกรณ์แล้ว ทรงประเคนใบวัดถุเครื่องไทยธรรมกัณฑ์เทศน์ พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรกถวายพระพรลา เจ้าพนักงานกองเด็กมีพระยาโชฎ๊กราชเศรษฐี เป็นต้นเชิญเครื่องไปตั้ง บรรพชิตญวนจีนสวดสังเวคแล้วกลับลงไปทำตามพิธีกองเด็ก ทรงพระราชปฏิสังขรณ์ฐานแก่ทุตานุทุต ซึ่งมาเฝ้าในงานนี้แล้ว เวลา ๖.๔๕ ล.ท. เสด็จกลับตามทางเดิม

วันพฤหัสบดีที่ ๓ ธันวาคม ๒๔๖๘

เวลา ๑๐.๕๐ ล.ท. ทรงเครื่องครึ่งยศทหารบกประดับตราทรงรถยนต์พระที่นั่ง เสด็จประทับพระมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการและเครื่องนมัสการแล้ว ทรงประเคนอาหารบิณฑบาตพระสงฆ์ฉันแล้วทรงประเคนไทยธรรม ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรกถวายพระพรลา ทรงเครื่องทรงธรรม พระราชเวที วัดเบญจมบพิตรถวายเทศน์กัณฑ์ ๑ จบ พระพิธีธรรม ๔ รูปรับสัพพี ทรงทอดไตรผ้าขาวพับสดับปกรณ์ ถวายอดิเรกถวายพระพรลาแล้ว เจ้าพนักงานเชิญเครื่องกองเด็กขึ้นสังเวคพระญวนจีนสวดสังเวคจบขึ้นนั่งยังอาสน์ ทรงทอดผ้าขาวพับสดับปกรณ์แล้วลงไปทำพิธีกองเด็ก โปรดให้หม่อมเจ้าที่ยังเยาว์ทอดผ้ารายร้อย ๑๐๐ รูป มีพระอุตรคณาวัช เป็นประธานสดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรกถวายพระพรลา ทรงเทียนเครื่องบูชาธรรมแล้ว เวลา ๑.๐๕ ล.ท. เสด็จขึ้นพระที่นั่งญวนทำพิธีเผากระดาษแล้วเป็นเสร็จ

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมานเสด็จประทับพระที่นั่งราชกรีณสภาเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีปรึกษาเรื่องงานสยามรัฐพิพิธภัณฑที่สวนลุมพินี รวม ๑๗ ทั้งที่ประทับ เวลา ๕.๑๕ ล.ท. เลิกเสด็จขึ้น ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จวังศุโขทัยประทับเสวยณที่นั่น เวลาเที่ยงคืนเสด็จกลับ ทรงพาพระราชชายาเสด็จมาที่พระมหาปราสาท ทรงสักการพระบรมศพแล้ว เวลาเที่ยงคืน ๒๕ นาที เสด็จกลับประทับพระที่นั่งบรมพิมาน

เสด็จประทับพระมหาปราสาทพระราชทานบำเหน็จแก่นายแพทย์ทั้งหลาย ตามซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จไว้ คือ ทวีติยาภรณ์ช้างเผือกแก่นายพลเรือตรี หม่อมเจ้าถาวรมงคลวงศ์ นายแพทย์ใหญ่ทหารเรือ จางวางตรี พระยาแพทย์พงศาวิสุทธาธิบดี (สุน สุนทรเวช) นายแพทย์ใหญ่กรมมหาดเล็ก นายพันเอก พระยาดำรงแพทยาคุณ (ชื่น พุทธิแพทย์) ผู้อำนวยการโรงเรียนการแพทย์ทหารบก นายร.ว. เมนเดลสัน เจ้ากรมแพทย์กรมสาธารณสุข, ทวีติยาภรณ์มงกุฎสยาม นายพลตรี พระยาวิบูลย์อายุรเวท (เสก ธรรมสโรช) นายแพทย์ใหญ่ทหารบก มหาเสวกตรี พระยาวิรัชเวชกิจ (โรเบิร์ต เอ็ดวิน คุณะติลก) นายแพทย์ใหญ่ วชิรพยาบาล, ตริตาภรณ์ช้างเผือก นายอبيب ฮันเสน, เกรียงอุษฎฐีมาลา (เข็มศิลป์วิทยา) นายร.ว. เมนเดลสัน เจ้า

กรมแพทย์ กรมสาธารณสุข อธิบดีโท พระอภัยนันทราชพิศาล (กำจร พลังกูร) แม่กองโอสถ
กรรมโรงพยาบาลศิริราช นายพันตรี พระวรสุนทรโรสถ (เพี้ยน สิงหะชัย) ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน
การแพทย์ทหารบก จำพระสิทธิสาร (ดีด มฤคทัต) ผู้ช่วยนายแพทย์ใหญ่กรมมหาดเล็ก จำพระ
ทิพจักขุสาทร (จรูญ รัตมิแพทย์) ผู้ช่วยนายแพทย์ใหญ่กรมมหาดเล็ก

วันนี้ ทรงรับตำแหน่งสภานายกของสภากรรมการกลางจัดการลูกเสือแห่งประเทศไทย

มหาดไทยรายงานกราบบังคมทูลว่า อหิวาตกโรคได้เกิดแพร่หลายมากในจังหวัดพระนครและ
หัวเมือง ระหว่างเดือนตุลาคม - พฤศจิกายนนี้ มีผู้ป่วย ๑๒๒๘ คน รวมทั้งต้นปีด้วย ๑๔๐๕ คน
ได้สั่งให้เจ้าหน้าที่ป้องกันบำบัดโรคเท่าที่มีอยู่เต็มความสามารถแล้ว และกำลังจัดหาผู้คนเพิ่มขึ้นสำรอง
ไว้เพื่อเหตุการณ์ต่อไป

วันศุกร์ที่ ๔ ธันวาคม ๒๔๖๘

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จยังพระมหาปราสาท
ในการบำเพ็ญพระราชกุศลแล้ว เวลา ๖.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๔๖๘

เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. เสด็จออกประทับเป้นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรีที่พระที่นั่งบรม
พิมาน เรื่องยกกรมธรรมการคืนไปกระทรวงศึกษาธิการและเปลี่ยนกระทรวงศึกษาธิการเป็นกระทรวง
ธรรมการตามเดิม

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. นายทหารบกเรือชั้นผู้ใหญ่และนายทหารซึ่งแทนกรมทหารต่าง ๆ ทั้งใน
กรุงและหัวเมือง คอยเฝ้าที่ท้องพระโรงกลางพระที่นั่งจักรี มีทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร.ที่ตั้งแถวหน้า
พระที่นั่งจักรีเป็นกองเกียรติยศ เสด็จทรงอัญมณีเสื่อประทับท้องพระโรงหลัง เมื่อทหารเข้าระเบียบ
แล้ว กรมวังกราบบังคมทูลพระกรุณานำเสด็จออกทางพระทวารเบื้องขวา ประทับพระราชอาสน์
ซึ่งทอดที่หน้าพระแท่นเสวตรฉัตร กองเกียรติยศทำวันทยาวัธแตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระ
บารมีแล้ว เจ้าพระยาบดินทร์เสนาบดีกระลาโหม กราบบังคมทูลในนามของกรมทหารบกและถวาย
คทาจอมพลแล้ว กรมขุนสิงห์ เสนาบดีทหารเรือกราบบังคมทูลในนามของทหารเรือและถวายเครื่อง
จอมทัพเรือ ทรงตอบแล้ว เวลา ๔.๓๐ ล.ท. เสด็จขึ้น กองเกียรติยศทำวันทยาวัธแตรวงสรรเสริญ
พระบารมีอีกครั้ง ๑ เปนเสร็จการ

เวลา ๕.๐๐ ล.ท.เศษ ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จประทับพระ
มหาปราสาทในการพระราชกุศล เวลา ๖.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จขึ้น

เวลา ๖.๐๐ ล.ท.เศษ ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จวังศุโขทัย เวลา
๑.๐๐ ก.ท.เสด็จกลับ

กระทรวงมหาดไทยกราบบังคมทูลเป็นรายงานว่า ได้มีโทรเลขแจ้งข่าวสวรรคตไปยังอุปราช
และสมุหเทศาภิบาลทุกมณฑลและสั่งให้ข้าราชการผู้ใหญ่ประจำรักษาราชการตามหน้าที่สมุหเทศา
ภิบาลและผู้ว่าราชการที่เข้ามาค้างอยู่ในกรุงก็ได้เร่งรัดให้ออกไปประจำหน้าที่ในเวลาเร็วที่สุดที่จะไป

ได้ และประกาศข่าวสวรรคตให้อาณาประชาราษฎร์ทั่วกัน สมุหเทศาและผู้ว่าราชการในนามของ ข้าราชการและไม่เกี่ยวแก่ราชการแผ่นดิน ได้โทรเลขแสดงความเศร้าโศกมาทูลเกล้าฯ ถวาย ส่วนการ ถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาในการผลัดแผ่นดินใหม่ กระทรวงมหาดไทยก็ได้รับน้ำจากกระทรวงวังในวัน ถือน้ำที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายนแล้ว วันรุ่งขึ้นได้จัดเจ้าพนักงานเชิญสารตราดำเนียร กระจายพระบรมราชโองการส่งน้ำพร้อมด้วยคำสาบาลไปให้อุปราชและสมุหเทศาภิบาลเป็นประธาน ให้ข้าราชการทุกจังหวัดกระทำสัตย์ถือน้ำถวายทุกมณฑล แต่มณฑลจันทบุรีต้องรอเที่ยวเมลล์ ออก จากกรุงเทพฯ ได้ในวันที่ ๒ ธันวาคม และเพื่อความสะดวกแก่การกระทำสัตย์ กระทรวงมหาดไทย ได้จัดให้ช่างถ่ายจำลองพระบรมฉายาลักษณ์ให้เจ้าพนักงานอัญเชิญไปให้เพื่อประดิษฐานในการกระทำ สัตย์สาบาลนั้นด้วย ข้าราชการชั้นสัญญาบัตรในกระทรวงมหาดไทยได้ถือน้ำที่วัดพระแก้วเหมือน กระทรวงทบวงกรมอื่น ๆ แล้ว ส่วนชั้นประทวนลงไปจะถือน้ำในวันที่ ๒๗ นั้นไม่ทัน เพราะแยก ย้ายกันประจำรักษาราชการในที่ต่าง ๆ ได้จัดให้มาประชุมที่ศาลว่าการนครบาลถือน้ำในวันที่ ๑ ธันวาคม เสนาบดีเป็นประธาน ข้าราชการชั้นผู้น้อยตามกระทรวงและกรมก็ได้ถือน้ำที่กระทรวงและกรมของตน ทุกแห่ง

วันอาทิตย์ที่ ๖ ธันวาคม ๒๔๖๘

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จพระราชวังพญาไท ทอดพระเนตรสถานที่ซึ่งจะจัดเป็นโฮเตลสำหรับกรมรถไฟหลวงแล้ว เสด็จทอดพระเนตรสวนลุม พินีวันต่อไป เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๖.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จพระมหาปราสาท ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลแล้ว เวลา ๗.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้ อรรถราชทูตวิลันดาหัวหน้าคณะทูตและกงสุลต่างประเทศ มีการพิธีสวดที่โครสต์เซอร์ช เพื่อแสดงความอาลัยและนับถือในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้หม่อมเจ้าวรรณ ไวยากร เป็นผู้แทนของกระทรวงการต่างประเทศไปในงานนี้

วันจันทร์ที่ ๗ ธันวาคม ๒๔๖๘

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จพระที่นั่งราชกรีณ สภา ประทับเป็นประธานในเสนาบดีสภา เรื่องสัญญาทางพระราชไมตรีสวีเดน รวม ๑๘ ทั้งที่ประทับ

โปรดให้เรือพระตำหนักเรือดันซึ่งย้ายไปปลูกที่สวนนนทอุทยานมาปลูกไว้ที่เดิม

วันอังคารที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๘

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เสด็จพระราชดำเนินแต่พระที่นั่งบรมพิมานประทับพระที่นั่งเทพสถานพิลาส พระราชทานน้ำพระมหาสังข์แก่สมเด็จพระเจ้าฟ้าหญิง (สมเด็จพระเจ้าภาติกาเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดาฯ) แล้ว พราหมณ์เบิกแว่นเวียนเทียนสมโภชเป็นการข้างใน

วันนี้ ทรงรับสามัคยาจารย์สมาคมและสภาภาษาตสยามเข้าอยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์

โปรดให้กระทรวงว่าการต่างประเทศเลิกใช้เครื่องแบบทูตานุทูตเก่าและใช้เครื่องแบบของกระทรวงแทน

วันพุธที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๘

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งบรมพิมาน ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี เวลา ๑.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

โปรดให้จัดการบำเพ็ญพระราชกุศลสัปดาห์วารครั้งที่ ๒ เวลา ๕.๒๐ ล.ท. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารบกประดับตรา ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จออกพระมหาปราสาท ทรงวางพวงมาลาและทรงเครื่องราชสักการแล้วทรงเครื่องนมัสการพระสงฆ์ ๓๐ รูปมีพระธรรมวโรดมวัดพระเชตุพนเป็นประธานสวดมนต์จบ ทรงทอดไตรสตัดปกรณ์ ถวายอนุโมทนาถวายอติเรกถวายพระพรลาแล้ว ทรงจุดเทียนทรงธรรม พระเทพโมลี วัดประยูรวงศ์ถวายเทศน์จบ ทรงเทียนบูชาธรรม พระครูฐานานุกรม ๔ รูปสวดตามเทศน์ ทรงทอดผ้าไตรผ้าสักหลาดหม่นหนาวสตัดปกรณ์แล้ว พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาถวายอติเรกถวายพระพรลา เจ้าพนักงานเชิญงเด็กขึ้นไปตั้ง พระฉนวนเงินสังเวจแล้วกลับไปทำพิธีกเด็ก เวลา ๗.๐๐ ล.ท.เสด็จขึ้น

วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๘

เวลา ๑๐.๕๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จออกพระมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการและเครื่องนมัสการแล้ว ทรงประเคนอาหารบิณฑบาตพระสงฆ์ฉันแล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาถวายอติเรกถวายพระพรลา ทรงจุดเทียนเครื่องทรงธรรม พระอริยกิจ วัดจักรวรรดิถวายเทศน์กัณฑ์ ๑ จบแล้ว ทรงทอดไตรเทศน์และผ้าขาวพับรับสัพพีสตัดปกรณ์แล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาถวายอติเรก ถวายพระพรลากลับ เจ้าพนักงานเชิญเครื่องงเด็กขึ้นไปตั้ง พระฉนวนสวดสังเวจแล้ว ทรงทอดผ้าสักกระหลาดหม่นหนาวมีจำนวน ๒๕ สตัดปกรณ์แล้วกลับไปทำพิธีต่อไป โปรดให้หม่อมเจ้าที่ยังเยาว์ทอดผ้ารายร้อย พระสงฆ์ ๑๐๐ รูป มีพระศรีสมโภช วัดมหาธาตุเป็นประธาน สตัดปกรณ์ถวายอนุโมทนาถวายอติเรกถวายพระพรลา เวลา ๗.๒๐ ล.ท. เสด็จขึ้น พระฉนวนสวดเผาะระดาษต่อไปเป็นเสร็จ

เวลา ๓.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จออกทางประตูสวัสดิโสภณเสด็จวังสุโขทัย เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับประทับพระมหาปราสาท ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลเสร็จแล้ว เวลา ๗.๐๐ ล.ท.เสด็จขึ้น

วันนี้โปรดให้ประกาศให้ประชาชนมาสักการพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๖ ตั้งแต่เวลา ๒.๐๐ ล.ท. ถึง ๔.๐๐ ล.ท. ประชาชนได้มาถวายบังคมเป็นอันมากตลอดเวลา

วันศุกร์ที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๔๖๘

เวลา ๖.๒๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จพระมหาปราสาท ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลแล้ว เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันเสาร์ที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๔๖๘

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งบรมพิมาน โปรดให้ ร.ต.เบนบริกก์ เลขานุการสมาคมสงเคราะห์สัตว์เฝ้าแล้วเสด็จขึ้น

เวลา ๒.๐๐ ล.ท. ลูกเสือและผู้กำกับลูกเสือทั้งในกรมและหัวเมืองมณฑลต่าง ๆ เข้ามาชุมนุมกันอยู่ที่สนามหน้าพระที่นั่งสุทไธสวรรย์

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จออกทางประตูเทวาพิทักษ์ เสด็จประทับยังพระแท่นชุมสายหน้าพระที่นั่งสุทไธสวรรย์ปราสาท กองลูกเสือแห่งประเทศไทย แต่งกายเครื่องสนามฤดูเครื่องยศชาวประดับตราเฝ้า นายพลเสือป่า พระยาไพศาลศิลปศาสตร์ อุปนายกสภากรรณการกลางจัดการลูกเสือ อ่านรายงานกราบบังคมทูลพระกรุณาอัญเชิญทรงรับตำแหน่ง สภานายก สภากรรณการกลางจัดการลูกเสือแห่งประเทศไทยแล้ว ลูกเสือได้สวนสนามถวายทอดพระเนตรแล้ว และตั้งแถวอยู่หน้าพระที่นั่ง และให้ร้องเข้ามาใกล้ที่ประทับ ตั้งกองเปนรูปวงเดือน แตรวงบรรเลงเพลงมหาไชยสุดเสียงแล้ว มีพระราชดำรัสตอบพระราชทานพระบรมราโชวาทแก่ลูกเสือแล้ว เสด็จกลับ ลูกเสือให้ร้องถวายไชยมงคลอีกครั้ง ๑ แล้วแยกกองกลับ

เวลา ๖.๑๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จประทับพระมหาปราสาท ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลแล้ว เวลา ๖.๕๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๔๖๘

เวลา ๒.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จออกวังสุโขทัยทรงรับพระสุพรรณบัฏกรมหลวงสุโขทัยธรรมราชา พร้อมด้วยพระธำมรงค์นพเก้า ซึ่งเจ้าพนักงานได้แห่เชิญไปทูลเกล้าฯ ถวายในเวลา ๓.๒๕ ล.ท. เปนปฐมฤกษ์ ถึงเวลา ๔.๑๗ ล.ท. เปนที่สดุพระฤกษ์

เวลา ๖.๒๕ ล.ท. เสด็จกลับประทับพระมหาปราสาท ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลแล้ว เวลา ๗.๐๕ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันนี้ที่ ๑๓ ธันวาคม โปรดให้ออกประกาศค่านำพระนามพระบรมวงศานุวงศ์ ซึ่งเคยประกาศเมื่อเปลี่ยนรัชกาล แต่ในรัชกาลปัจจุบันนี้พระบรมวงศานุวงศ์ก็ตั้งขึ้นพระญาติอยู่เหมือนรัชกาลก่อน เพราะฉะนั้นให้คงใช้ค่านำพระนามพระบรมวงศานุวงศ์ตามระเบียบ ซึ่งได้ประกาศไว้ในรัชกาลก่อนต่อไป

วันจันทร์ที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๘

เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จประทับพระที่นั่งราชกรณียสภาเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เรื่องเรือพระราชพิธี เลิกประชุมเสด็จกลับ

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมานเสด็จประทับพระมหาปราสาททรงบำเพ็ญพระราชกุศลแล้ว เวลา ๖.๕๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอังคารที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๘

เวลา ๓.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งออกทางประตูสวัสดิโสภณ เสด็จวังสุโขทัย เวลา ๖.๐๐ เสด็จกลับ ทอดพระเนตรเพลิงไหม้ ไม่ได้เสด็จออกพระมหาปราสาทในการพระราชกุศลโปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุเสด็จแทน แล้วเสด็จกลับ

เวลาเที่ยงคืน ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จพระมหาปราสาททรงเครื่องราชสักการแล้ว เวลาเที่ยงคืน ๓๐ ก.ท.เสด็จกลับ

วันนี้ที่ ๑๕ ธันวาคม เวลา ๕.๓๐ ล.ท.เศษ เกิดเพลิงไหม้ขึ้นที่บ้านเชิงสะพานวรารณ ตำบลถนนเข้าสารบก อำเภอชนะสงคราม จังหวัดพระนคร กองดับเพลิงทหาร ตำรวจพระนครบาล บริษัทไฟฟ้าสยาม ช่วยกันดับอยู่จนเวลา ๗.๐๐ ล.ท.เศษ เพลิงจึงสงบ สอบสวนได้ความว่า เพลิงไหม้ตึก ๓ ชั้นของหม่อมเจ้าหญิงพิศวง ซึ่งพระยานุสุราชทรงพร เข้าอยู่ ๑ หลัง ห้องแถวชั้นเดียวของ ร.ต.ต.เกา วิจารณ์กรณ์ ๘ ห้อง ห้องแถวชั้นเดียว ๑๒ ห้อง ๒ ชั้น ๗ ห้องของหม่อมพาในกรมหลวงสรรพสิทธิ ห้องแถว ๒ ชั้น ๑๐ ห้องของหะยีสะไลมาน กับบ้านข้าราชการและราษฎรทำด้วยไม้อีก ๑๓ หลัง ทรัพย์สินที่เสียหายไปประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ บาท ต้นเพลิงเกิดขึ้นที่บ้านพระโศภณผลพูนทวี เข้าจากหม่อมขึ้นในกรมหลวงปราจิณแล้วลุกลามต่อไป สอบสวนไม่ได้ความว่าเพลิงเกิดขึ้นด้วยเหตุใด

วันพุธที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๘

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุม อภิรัฐมนตรีที่พระที่นั่งบรมพิมาน

โปรดให้ทำการพระราชกุศลสัปดาห์ครั้งที่ ๓ เวลา ๕.๒๕ ล.ท. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารเรือประดับตราทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมานไปเสด็จออกพระมหาปราสาท ทรงวางพวงมาลาและทรงเครื่องราชสักการแล้วทรงเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ ๓๐ รูปมี พระราชเทวี วัดเบญจมบพิตรเป็นประธานสวดมนต์จบ ทรงทอดไตรสัปดาห์กรรม ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรลาแล้วทรงเครื่องนมัสการทรงธรรม พระราชสุธี วัดพระปฐมเจดีย์ ถวายเทศน์จบ ทรงเครื่องบูชาธรรมถานานุกรมปรีชญ ๔ รูป สวดตามเทศน์ ทรงทอดไตรผ้าสักหลาดหม่มหนาวสัปดาห์กรรม ถวายอดิเรกถวายพระพรลาแล้ว เจ้าพนักงานกึ่งเด็กมีพระยาโชฎีกเป็นหัวหน้าเชิญเครื่องขึ้นไปตั้งบรรพชิตถวียนเงินสวดสังเวคแล้วลงไปทำพิธีกึ่งเด็กต่อไป เวลา ๗.๐๐ ล.ท.เสด็จขึ้น

วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๘

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จออกพระมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการและทรงเครื่องนมัสการแล้ว ทรงประเคนอาหารบิณฑบาต พระสงฆ์ฉันแล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา ทรงเครื่องทรงธรรม พระศรีสมโพธิวัดมหาธาตุ ถวายเทศน์จบ ทรงทอดไตรผ้าขาวพับสัดปกรณ์แล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรมกัณฑ์เทศน์ ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรก ถวายพระพรลา พระจีนฉนวนสวดสังเวย แล้วขึ้นนั่งยังอาสน์ ทรงทอดผ้าขนหนู ๒๕ ผืน สัดปกรณ์แล้ว โปรดให้หม่อมเจ้าที่ยังเยาว์ทอดผ้า ร่ายร้อย พระสงฆ์มีพระวิสุทธิโสภณ วัดมหารณพารามเป็นประธานสัดปกรณ์ ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา เวลา ๑.๒๐ ล.ท. เสด็จขึ้น พระจีนฉนวนทำพิธีเผากระดาษแล้ว เสร็จ

วันศุกร์ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๘

เวลา ๖.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จประทับพระมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการและทรงบำเพ็ญพระราชกุศลแล้ว เวลา ๗.๑๕ ล.ท. เสด็จกลับ
วันนี้ เสด็จออกพระมหาปราสาท ร.ต.หม่อมเจ้าทวิธาภิเศก ซึ่งกลับจากการศึกษาวิชาทหารบกประเทศอังกฤษเฝ้า

วันเสาร์ที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๘

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งจักรี โปรดให้มองสิเออร์ปิลา อรรคราชทูตฝรั่งเศส เฝ้า

เวลา ๖.๑๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จออกพระมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการและทรงบำเพ็ญพระราชกุศลแล้ว เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น
โปรดให้กรมรถไฟหลวงเช่าพระราชวังพญาไทเป็นโฮเตลของกรมรถไฟ
และโปรดให้สร้างพระราชลัญจกรพระครุฑพ่าห์ ๑ ประจำพระองค์ ๑ รวม ๒ องค์

วันอาทิตย์ที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๘

เวลา ๖.๔๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมานประทับพระมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการทรงบำเพ็ญพระราชกุศลแล้ว เวลา ๗.๔๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันจันทร์ที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๘

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จประทับพระที่นั่งราชกรีณยสภาเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีสภา ประชุมเรื่องจะออกพระราชบัญญัติเพิ่มเติมกฎหมายลักษณะอาญาแล้ว เสด็จขึ้น

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. โปรดให้นายพลเรือโท พระยาชลยุทธโยธิน ร.น.* พร้อมด้วยบุตรชายหญิงเฝ้าณพระที่นั่งบรมพิมานเป็นการภายใน

เวลา ๖.๑๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จออกพระมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการทรงบำเพ็ญพระราชกุศลแล้ว เวลา ๗.๐๐ ล.ท.เสด็จกลับ

โปรดให้หม่อมเจ้าอมรทัตซึ่งรับราชการอยู่ในกระทรวงว่าการต่างประเทศมาเป็นผู้ช่วยสมุหราชองครักษ์ให้ นายพลตรี พระยาสุรวงค์วิวัฒน์ ไปเป็นปลัดกรมเสนาธิการทหารบก

วันนี้ เป็นวันพระราชพิธีตรียัมพวาย โปรดให้จางวางโท พระยาบำเรอบริรักษ์ (สาย ณ มหาไชย) เป็นผู้ยี่นชิงช้า เมื่อวานนี้ เวลา ๔.๐๐ ล.ท. พระยาบำเรอบริรักษ์นิมนต์พระสงฆ์ ๑๐ รูปมาสวดมนต์ที่ศาลาวัดพระเชตุพนซึ่งจัดเป็นที่ชุมนุม

รุ่งเช้าวันนี้ แต่งตัวสวมครุยลำพอกแล้วออกจากวัดพระเชตุพนไปขึ้นรถม้าหลวงเทียมม้า ๔ มีรถหลวงสำหรับทนายถือเครื่องยศตาม ๓ คัน มีกองทหารม้าหน้า ๑ กองร้อย เวลา ๕.๑๘ ก.ท. เคลื่อนขบวนยাত্রาไปตามถนนสนามไชย เลี้ยวถนนเจริญกรุง เลี้ยวถนนมหาไชยไปเลี้ยวถนนบำรุงเมือง หยุดที่สะพานเจริญทัศน์ลงเดินพร้อมด้วยคู่เคียงและมีประโคมกลองชนะ ๒๐ มีจำปี ๑ นำ กรรชิงนำคู่ ๑ หลังคู่ ๑ มีพนักงานกันสัปทนแดงและทานตวัน ไปเข้าโรงมาพัก พราหมณ์หลังน้ำสังข์แล้วจุดธูปเทียนส่งไปบูชาพระในเทวสถาน เดินไปเข้าชมรมดูนาฬิกวันโลซึ่งช้า ๓ กระดาน แล้ว ออกจากชมรมมาขึ้นรถม้าที่หัวถนนตีทองนอกจังหวัดพิธี เดินกระบวนไปตามถนนบำรุงเมืองข้ามสะพานช้างโรงสี เลี้ยวถนนสนามไชยหยุดที่หน้าพระที่นั่งสุทไธสวรรย์ ลงถวายบังคมแล้วขึ้นรถต่อไปยังวัดพระเชตุพนซึ่งเป็นที่ชุมนุม

วันนี้ที่ ๒๑ ธันวาคม โปรดให้กรมพระจันทบุรี แจ้งความชักชวนในการสร้างพระไตรปิฎกฉบับพิมพ์เป็นอนุสาวรีย์เชิดชูพระเกียรติยศพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวไปยังเจ้านายข้าราชการทุกกระทรวงทบวงกรมตลอดจนประชาราษฎร์ เป็นหนังสือ ๔๒ เล่มจบ รวม ๑,๐๐๐ จบ เป็นเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท จะได้พิมพ์ให้แล้วทันงานพระบรมศพเพียง ๓ เล่ม อีก ๓๙ เล่มจะได้พิมพ์เนื่องไปตามลำดับ ในการรับทุนกระทรวงพระคลังได้จัดเจ้าพนักงานไว้คอยรับและออกไปเสร็จให้

วันนี้ที่ ๒๑ ธันวาคม เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เกิดเพลิงไหม้เรือที่อยู่สำหรับต่อเรือ และซ่อมแซมเรือข้างป้อมป้องกันจามิตร์ ตำบลคลองสาน จังหวัดธนบุรี ตำรวจพระนครบาล และเรือสูบน้ำดับเพลิงทหารเรือกับเรือสูบน้ำดับเพลิงของ พระยาอภิรมย์ภักดี ไปช่วยกันดับเพลิงจึงสงบ เพลิงคงไหม้คานไม้สำหรับวางเรือของนางเทศกับเรือต่อข้างกระแซงรวม ๘ ลำเสียหาย คิดเป็นเงิน ๑๑,๔๐๐ บาท สอบสวนได้ความว่า นายอิวี่ (จีนแต่จิว) ประจําเรือต่อข้างกระแซงของนายเปง (จีนแต่จิว) ได้จุดประทัด เชื้อเพลิงกระเด็นไปต้องน้ำมันยางในเรือต่อข้างกระแซงของนายง่า (จีนแต่จิว) ซึ่งขึ้นคานอยู่จึงเกิดลุกลามไหม้ขึ้น

22 TUESDAY [356-9]

เวลา ๑๐.๓๐ ก.ท. เสด็จออกประทับที่มั้งบรมพิฆาน์
 โปรดให้เสนาบดีเสด็จเสด็จ = เชล ชาวเดนมาร์กเข้าเป็นกรมทนาย
 เวลา ๖.๖๐ ค.ท. ทรงรดนมตรมที่มั้งจวดพระที่มั้งบรมพิ
 ฆาน์ เสด็จประทับพระมหาราชาราช: ทรงเด็เรื่องราชสักการและทรง
 ขัมเพ็ญพระราชกุดลแล้ว เวลา ๗.๐๕ ค.ท. เสด็จขึ้น
 โปรดพระราชทานที่ดินของพระคลังข้างที่ตำบลดงเวลาแดง ซึ่ง
 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานนามว่า "สวน
 ลุมพินี" แก่อาณาประชาราษฎร์ เพื่อเป็นอนุสรณ์ที่ขรรเทืองใจและเผยแพร่
 แก่พระเกียรติยศ แห่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว.
 โปรดให้โอนอัฐิพทททไปเป็นสาขาฝ่ายเหนือของโรงเรียน
 ทดกเวลา ๖.

วันพุธที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๘

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรีสภา ณ พระที่นั่งบรมพิมาน

โปรดให้จัดการบำเพ็ญพระราชกุศลสัปดาห์वारครั้งที่ ๔ เวลา ๕.๒๕ ล.ท. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารบกประดับตรา ทรงรถยนต์แต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จออกพระมหาปราสาท ทรงวางพวงมาลา และจุดเครื่องทองน้อยทรงเครื่องนมัสการแล้วพระสงฆ์ ๓๐ รูปมีพระคุณวงศ์วัดปรมัยยิกาวาสเป็นประธาน สวดมนต์จบทรงทอดไตร ๓๐ สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาถวายอติเรกถวายพระพรลาแล้วทรงเครื่องทรงธรรมพระธรรมไตรโลก วัดมหาธาตุถวายธรรมเทศนาจบ ทรงเครื่องบูชาธรรมทานานุกรมเบรียญ ๔ รูปสวดตามเทศน์ ทรงทอดไตรเทศน์และสรงพระสวดสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาถวายอติเรกถวายพระพรลาแล้ว เวลา ๗.๒๐ ล.ท. เสด็จขึ้น เจ้าพนักงานมีพระยาไชยฎีกเป็นหัวหน้าเชิญเครื่องงเด็กขึ้นไปตั้งบรรพชิตญวนเงินสวดสังเวคแล้วกลับลงไปทำตามพิธีต่อไป

เวลา ๔.๔๕ ล.ท. พระยาบำเรอวิริรักษ์ ซึ่งยื่นชิงเข้ามาแต่งตั้งที่ศาลาวัดพระเชตุพน แล้วขึ้นรถหลวงมีทหารม้าแห่ เดินกระบวนไปตามถนนสนามไชย หยุดถวายบังคมพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่หน้าพระที่นั่งสุทไธสวรรย์ และรับพระราชทานผลกัลปพฤกษ์ ๒๐๐ ผลแล้ว ตรงไปเลี้ยวถนนบำรุงเมือง หยุดลงจากรถที่ปากถนนตีทอง มีกระบวนแห่เข้าไปยังชมรมที่ ๑ จุดเทียนรูปส่งไปบูชาพระแล้วดูนาฬิกาวันไล่ชิงช้าครบ ๓ กระดานแล้ว ดุริยางค์ ชมรมที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ แล้วเดินไปขึ้นรถบนสะพานเจริญทัศนตรงไปตามถนนบำรุงเมือง เลี้ยวถนนสนามไชย หยุดหน้าวัดพระเชตุพน เข้ายิ่งที่ชุมนุมเดิมแล้วเป็นเสร็จการ

วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๘

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่ง แต่พระที่นั่งบรมพิมานมาประทับพระมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการและทรงเครื่องนมัสการแล้วพระสงฆ์ถวายพระพรจบ ทรงประเคนอาหารบิณฑบาตพระสงฆ์ฉันแล้วทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอติเรกถวายพระพรลา ทรงเครื่องนมัสการทรงธรรม พระปริยัติบัณฑิตวัดสุทัศน์ถวายเทศน์จบ ทรงทอดไตรเทศน์ผ้าขาวพับรับสัพพีสดับปกรณ์แล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรมกัณฑ์เทศน์ ถวายอนุโมทนาถวายอติเรกถวายพระพรลาแล้ว เจ้าพนักงานเชิญเครื่องขึ้นไปตั้งบรรพชิตญวนเงินทำพิธีงเด็กเสร็จแล้ว ขึ้นนั่งยังอาสน์ ทรงทอดผ้าขาว ๒๕ พับ บรรพชิตญวนเงินสดับปกรณ์แล้วกลับลงไปทำพิธีงเด็กต่อไป โปรดให้หม่อมเจ้าที่ยังเยาว์ทอดผ้ารายร้อย พระสงฆ์ ๑๐๐ รูป มีพระวินัยมุนีวัดราชบพิธเป็นประธานสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาถวายอติเรกถวายพระพรลาแล้ว เวลา ๑.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น บรรพชิตจีนญวนทำพิธีเผากระดาษต่อไป

เวลา ๓.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งบรมพิมานออกทางประตูสวัสดิโสภณ เสด็จวังสุโขทัย เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้เวลาเช้าประทับพระมหาปราสาทมีข้าราชการและนักเรียนเฝ้าคือ ข้าราชการที่ออกไปศึกษาวิชาโดยทุนเล่าเรียนของรอกเฟลเลอร์มูลนิธิสำเร็จแล้ว ได้ไปประชุมในการประชุมของสมาคมการแพทย์วันออกที่กรุงโตเกียวกลับมา ๑ นักเรียนสำเร็จการเล่าเรียนการพาณิชย์ณประเทศอเมริกัน ๑ รวม ๒ เฝ้ากับพระยาอายุรเวทวิจักษณ์ (มอร์เดนคาพิว) พร้อมด้วยขุนพยุงเวชศาสตร์ (พยุง เกตวัลย์) เลขาธิการกรรพธวยบังคมลาไปเป็นผู้แทนรัฐบาลสยามในหน้าที่ราชการกรรมการที่ปรึกษาสำนักงานโรคระบาดที่สิงคโปร์

วันศุกร์ที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๔๖๘

เวลา ๖.๑๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่ง แต่พระที่นั่งบรมพิมานเสด็จประทับพระมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการและทรงบำเพ็ญพระราชกุศลแล้ว เวลา ๗.๐๐ ล.ท.เสด็จขึ้น

วันนี้ เวลาเสด็จออกพระมหาปราสาท มีนายทหารซึ่งกลับจากการศึกษาวิชาทหารบกที่ประเทศฝรั่งเศสกลับมารับราชการเฝ้า ๑

พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้อุปทูตเบลเยียม ซึ่งขอพระบรมราชูปถัมภ์ในการที่จะนำวัตถุอันเป็นอาร์ทปัจจุบันสมัยของประเทศเบลเยียมซึ่งเตรียมเข้ามาสำหรับสวนลุมพินี เพื่อออกแสดงภายหลังงานบรมราชาภิเษก ให้อาศัยพระราชอุทยานสราญรมย์เป็นที่แสดง ๆ แต่กลางวัน

วันเสาร์ที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๔๖๘

เวลา ๖.๒๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จออกพระมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการ และทรงบำเพ็ญพระราชกุศลแล้ว เวลา ๗.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จขึ้น

วันอาทิตย์ที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๔๖๘

(ไม่มีบันทึก)

วันจันทร์ที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๔๖๘

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จประทับพระที่นั่งราชกรีณสภา เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

วันอังคารที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๔๖๘

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรีณพระที่นั่งบรมพิมาน

เวลา ๓.๐๐ ล.ท. ประทับพระที่นั่งบรมพิมาน เจ้าแก้วนารี เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ กับ เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ ผู้ครองลำพูน เฝ้า

โปรดให้ทำการสมโภชเดือนและขึ้นพระอู่เจ้าฟ้าพระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ พระที่นั่งเทพสถานพิลาศ ซึ่งครบเดือนในวันที่ ๒๕ ธันวาคมศกนี้ แต่ในวันนั้นไม่มีพระฤกษ์ ไห่ค้ำถ้วนพระฤกษ์ได้ในวันที่ ๓๐ ธันวาคมศกนี้ จึงโปรดให้ทำการเป็นการภายใน เจ้าพนักงานตั้งโต๊ะหมู่ทอง เชิญพระไชยนวโล่ห์รัชกาลที่ ๖ ประดิษฐานพร้อมด้วยพระเต้าน้ำ พระพุทธรมณฑ์และเครื่องเจริญพระเกษรา ตั้งพระเบญจาพระอู่ และสิ่งต่าง ๆ เข้าพิธีไว้พร้อม

เวลา ๔.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จจากพระที่นั่งบรมพิมานประทับพระที่นั่งเทพสถานพิลาศ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ ๑๐ รูป คือสมเด็จพระสังฆราชเจ้า ๑ พระญาณวราภรณ์วัดบวรนิเวศ ๑ พระพรหมมุนี วัดราชประดิษฐ์ ๑ พระสาสนโสภณ วัดเทพศิรินทร์ ๑ พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ วัดบรมนิवास ๑ พระโพธิวงศาจารย์ วัดสุปฏิภูมิจังหวัดอุบล ๑ พระธรรมปาโมกข์ วัดมกุฏ ๑ พระเทพกวี วัดบวรนิเวศ ๑ พระมหาคณิศร วัดราชบพิศ ๑ พระวินัยมุนี วัดราชบพิศ ๑ เจริญพระพุทธรมณฑ์จบ ถวายอดิเรก ถวายพระพรลาแล้ว เสด็จขึ้น

วันพุธที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๔๖๘

รุ่งขึ้นวันที่ ๓๐ ธันวาคม เวลาเช้าพระฤกษ์ เวลา ๗.๓๕ ก.ท. กับ ๔๓ วินาที เป็นประธมฤกษ์ ถึงเวลา ๘.๐๕ ก.ท. กับ ๔๓ วินาที เป็นที่สุดพระฤกษ์ พอได้พระฤกษ์สมเด็จพระมาตุจฉาเจ้าพระบรมราชเทวี เสด็จทรงเป็นประธานพระราชทานน้ำสังข์ พระยาอุไทยธรรมภูษามาลาเจริญพระเกษรา เจ้าพนักงานประโคมฆ้องไชยแตรสังข์ เครื่องดุริยางค์ กรมพระแสงในขับไม้ ปั่นเตาะวี พราหมณ์ทำพิธีสงฆ์ในพระชั้นสาครและเสียงพระแล้วเป็นเสร็จในงานตอน ๑

เวลา ๒.๓๗ ล.ท. กับ ๔๓ วินาที เป็นประธมฤกษ์ เสด็จแต่พระที่นั่งบรมพิมานประทับพระที่นั่งเทพสถานพิลาศ ทรงหลั่งน้ำพระพุทธรมณฑ์จากพระเต้าลงในชั้นสาครที่สำหรับสร้างพระราชครูวามเทพมุนี พราหมณ์พิธีเชิญเจ้าฟ้าพระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวลงทรงในพระชั้นสาครเสร็จแล้วเชิญขึ้น เจ้าคุณพระประยูรวงศ์ เชิญอุ้มไว้ พราหมณ์เบิกแว่นเวียนเทียนสมโภชและดับเทียนถวายเจิมแล้ว พระราชทานน้ำสังข์ทรงเจิม และโปรดให้เจ้านายกำหนดเพียงพระบรมวงศ์ชั้นตราบวรรัตน์ ข้าราชการเพียงชั้นเสนาบดีที่เป็นราชินิกุลให้ถวายเจิมแล้ว เจ้าคุณพระประยูรวงศ์เชิญลงสู่พระอู่ภายใต้พระเบญจาพราหมณ์กล่าวเปิดไกรลาศถวายกล่อมแล้วภูษามาลาขับไม้ถวายกล่อมอีกครั้ง ๑ พระราชทานนามโดยพระราชหัตถเลขาฉนิทไว้ที่ทองคำรูปแผ่นอิฐหนัก ๑๐๘ บาท ๕๖ กล่าว่า “สมเด็จพระเจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี” และพระราชทานตรารัตนราชวราภรณ์ฝ่ายในกับเหรียญรัตนภรณ์รัชกาลที่ ๖ ชั้นที่ ๑ แก่สมเด็จพระเจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดาแล้ว เสด็จขึ้นเป็นเสร็จการ

โปรดให้จัดการพระราชกุศลสัปตมวารครั้งที่ ๕ ที่พระบรมศพ เวลา ๕.๒๐ ล.ท. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารรักษาวัง ว.ป.ร.ประดับตรา เสด็จออกพระมหาปราสาท ทรงวางพวงมาลาทรงเครื่องทองน้อยและเครื่องนมัสการแล้ว พระสงฆ์ ๓๐ รูป มีพระโพธิวงศาจารย์ เจ้าอาวาสวัดสุปฏิภูมิ จังหวัดอุบลเป็นประธานสวดมนต์จบ ทรงทอดไตร ๓๐ สดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนาถวาย

๒๔

อดีตเรก ถวายพระพรลาแล้ว ทรงเครื่องนมัสการทรงธรรม พระธรรมปาโมกข์ เจ้าอาวาสวัดมกุฏ
ถวายเทศน์กัณฑ์ ๑ จบแล้ว ทรงเครื่องบูชาธรรมที่เตียงพระสวด ถานานุกรมเปรียญ ๔ รูป สวด
ตามเทศน์

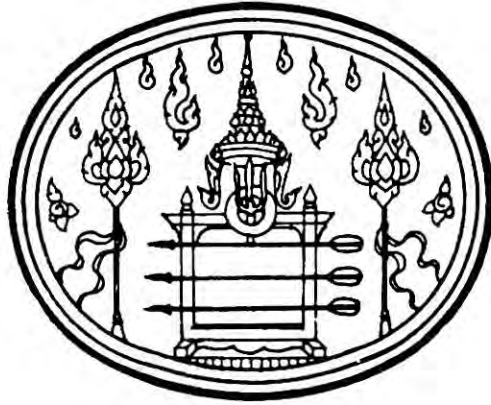
ทรงทอดไตรเทศน์ และสวดสวดสวดตัมภ์กรรม ถวายอนุโมทนาถวายอดีตเรกถวายพระพรลา
เวลา ๖.๔๕ ล.ท. เสด็จขึ้น เจ้าพนักงานงเด็กเชิญเครื่องขึ้นไปตั้ง บรรพชิตญวนจีนสวดสังเว
แล้วกลับลงไปทำพิธีงเด็กต่อไป ผู้เชิญเครื่องข้าราชการในกรมทำช้ายมีพระยาโชฎ๊กราชเศรษฐีเป็น
หัวหน้า

วันนี้ ประทับพระที่นั่งไพศาล พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ ๖ ชั้นที่ ๕ แก่
นายร้อยโท เชิด บุรณศิริ เนื่องแต่การที่ได้ฉลองพระเดชพระคุณในการประสูติพระราชธิดาพระ
บาทสมเด็จพระเจ้า พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว นอกจากนี้ยังมีนายแพทย์และนางพยาบาล ซึ่งได้มาฉลอง
พระเดชพระคุณในงานนี้อีกหลายคนได้รับพระราชทานเข็มและแหวนของที่ระลึกในพระองค์คือ เข็ม
พระบรมนามาภิไธย รัชกาลที่ ๖ ชั้นลงยา แก่นางสาวยัง วิภาตะแพทย์ ๑ เข็มพระบรมนามาภิไธย
รัชกาลที่ ๖ ชั้นทอง แก่นางสาวสังวาลย์วรมิศร์ ๑ นางสาวระเบียบ กสิภคลิน ๑ นางสาวน้อย
ตุลวรรธนะ ๑ นางสาวลม่อม เหมจุฑา ๑ นางสาวยุภา เหมจุฑา ๑ นางสาวมณี สิงหเสนี ๑
แหวนอักษรพระบรมนามาภิไธย รัชกาลที่ ๖ แก่นายร้อยโทสิน สุวงศ์ ๑

เวลาเสด็จออกพระมหาปราสาท นายทหารเรือซึ่งกลับจากการตรวจสร้างเรือรัตนโกสินทร์
ณประเทศอังกฤษเฝ้า

วันพฤหัสบดีที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๔๖๘

เวลา ๑๑.๑๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งบรมพิมานเสด็จออกพระมหาปราสาท ทรงเครื่อง
ราชสักการและเครื่องนมัสการแล้ว พระสงฆ์ถวายพระพรแล้วทรงประเคนอาหารบิณฑบาต พระ
สงฆ์นั้นแล้วทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาถวายอดีตเรกถวายพระพรลา
ทรงเครื่องทรงธรรม พระรัตนมนี เจ้าอาวาสวัดหงส์ถวายเทศน์กัณฑ์ ๑ จบแล้ว ทรงทอดไตรเทศน์
ผ้าขาวพับรับสัพพีสวดตัมภ์กรรมแล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม ถวายอนุโมทนาถวายอดีตเรก
ถวายพระพรลา บรรพชิตญวนจีนสวดสังเวแล้ว ขึ้นนั่งยังอาสน์ ทรงทอดผ้าพับ ๒๕ พับ สวดตัมภ์
แล้วกลับลงไป โปรดให้หม่อมเจ้าที่ยังเยาว์ทอดผ้ารายร้อย พระสงฆ์ ๑๐๐ รูป มีพระกวีวงศ์ วัด
บพิตรพิมุขเป็นประธานสวดตัมภ์ ถวายอนุโมทนาถวายอดีตเรกถวายพระพรลา เวลา ๑.๒๕ ล.ท.
เสด็จขึ้น บรรพชิตญวนจีนทำพิธีเผากระดาษต่อไปเป็นเสร็จ

จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน
ใน
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก
พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ ๗

วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๖๘ - วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๔๖๘

ก.ศ. ๑๕๒๖

วันศุกร์ที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๘

วันนี้ เป็นวันคล้ายกับวันพระราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๖ โปรดให้ทำการกุศลสิริราชสมบัติรัชพรรษาพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๖ เสมอด้วยพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ ณ พระมหาปราสาทซึ่งเป็นที่ไว้พระศพ เนื่องด้วยรัชชกาลที่ ๖ ได้ทรงพระราชดำริไว้ก่อนสวรรคตว่าจะทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายและสมโภชสิริราชสมบัติของพระองค์โปรดให้ช่างหล่อพระพุทธรูปมีอาภรณ์งามสมอิฉล่องพระองค์ไว้ ๑๖ องค์ ถวายพระนามว่าพระนโรคันทราย มีรูปร่างแปลงเป็นมนุษย์เชษฐกัณฑ์ ๑ เชษฐพัทโปก ๑ ทรงกำหนดไว้ว่าจะถวายวัดมหานิกายที่เป็นวัดหลวงคือ วัดพระเชตุพน ๑ วัดมหาธาตุ ๑ วัดสุทัศน์ ๑ วัดอรุณ ๑ วัดพระปฐมเจดีย์ ๑ วัดราชโอรส ๑ วัดเบญจมบพิตร ๑ วัดสุวรรณดาราราม ๑ วัดสระเกษ ๑ วัดชนะสงคราม ๑ วัดราชบูรณะ ๑ วัดระฆัง ๑ วัดกัลยาณ ๑ วัดจักรวรรดิ ๑ วัดประยูรวงศ์ ๑ รวม ๑๕ อีกองค์ ๑ ไว้ในราชการ กับโปรดให้ช่างทำเชิงเทียนกำไลทอง มีลักษณะเช่นพระแสงศรกำลังรามกลางเปนนชिरาฐ สองข้างมีจงกลปักเทียนสำหรับพระราชทานไปตามวัดและสถานที่สำคัญต่าง ๆ คือ วัดพระเชตุพน ๑ วัดมหาธาตุ ๑ วัดสุทัศน์ ๑ วัดอรุณ ๑ วัดพระปฐมเจดีย์ ๑ วัดบวรนิเวศ ๑ วัดราชโอรส ๑ วัดราชประดิษฐ ๑ วัดราชบพิธ ๑ วัดเบญจมบพิตร ๑ วัดสุวรรณดาราราม ๑ วัดเสนาสนาราม ๑ วัดนิเวศน์ธรรมประวัติ ๑ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ๑ วัดสระเกษ ๑ วัดชนะสงคราม ๑ วัดราชบูรณะ ๑ วัดราชสิทธาราม ๑ วัดบรมนิวาส ๑ วัดมกุฏกษัตริย์ ๑ วัดเทพศิรินทร์ ๑ วัดโสมนัส ๑ วัดราชาธิวาส ๑ วัดเขมาภิรตาราม ๑ วัดระฆัง ๑ วัดกัลยาณ ๑ วัดจักรวรรดิ ๑ วัดประยูรวงศ์ ๑ วัดพิชัยญาติ ๑ วัดประทุมวัน ๑ วัดสัมพันธวงศ์ ๑ วัดบุปผาราม ๑ ที่พระแก้วมรกต ๑ พระพุทธรูปยอดีฟ้าจุฬาโลก ๑ พระพุทธรูปเลิศล้านนาไทย ๑ ที่พระพุทธรูปรัตนสถาน ๑ พระสัมพุทธพรณณาส ๑ ที่หอพระธาตุมณฑลเศียร ๑ หอพระสุรลัยพิมาน ๑

เจ้าพนักงานได้ตั้งพระแท่นมณฑลน้อยและโต๊ะหมู่ในพระแท่นมณฑล พร้อมด้วยเครื่องสักการบูชาที่ข้างผนังมุขตวันออก เชิญพระพุทธรูปประจำพระชนมวารในรัชชกาลที่ ๒ และรัชชกาลที่ ๖ พร้อมด้วยพระนโรคันทราย ๑๖ องค์ ทอดเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบ และเชิญพระบรมอัฐิรัชชกาลที่ ๒ มาประดิษฐาน ณ พระแท่นมณฑลศิลาบาตรภายใต้พระมหานุกเศวตฉัตร มีเครื่องราชสักการพระทรงกราบอีกที ๑ และจัดตั้งราชกุศลนี้ไว้พร้อมสงฆ์เท่าจำนวนรัชชกาล ๆ ละ ๑๖ รูป รวม ๓๒ รูปพร้อมแล้ว

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารบกประดับตราสายสพายจักรี ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมานประทับพระมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการแล้ว ทรงเครื่องนมัสการพระสงฆ์ ๓๒ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธานถวายพรพระจบ ทรงประเคนอาหารบิณฑบาตพระฉันและสวดมนต์จบแล้ว ทรงทอดไตรสดับปกรณ์พระบรมอัฐิ และพระบรมศพรายละ ๑๖ ไตรพระสงฆ์ ๓๒ รูป สดับปกรณ์ ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรก ถวายพระพรลาแล้วทรงเครื่องทรงธรรม สมเด็จพระสังฆราชเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนา

กัณฑ์ ๑ จบแล้ว ทรงทอดไตรเทคน์และผ้าขาวพับพระสงฆ์รับสัพพี สดับปกรณ์และถวายอนุโมทนาแล้ว สมเด็จพระสังฆเจ้าถวายอติเรกถวายพระพรลากลับ พระราชทานเหรียญที่ระลึกรัชชกาลที่ ๖ เสมอด้วยรัชชกาลที่ ๒ แก่เจ้านายฝ่ายหน้าแล้วโปรดให้สมเด็จพระยาภาณุพันธุ์ประทานแก่ข้าราชการต่อไป เสด็จประทับข้างในพระราชทานเหรียญที่ระลึกแก่เจ้านายข้าราชการฝ่ายในแล้ว เวลา ๑.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น ทรงรยยนตร์พระที่นั่งกลับยังพระที่นั่งบรมพิมาน เป็นเสร็จการ

วันนี้ เวลาประทับพระมหาปราสาทได้พระราชทานตราที่ค้ำรับแต่รัชชกาลก่อนด้วย คือ ประถมภรณ์ช้างเผือก แก่นายดับลิ้ว เอ. เกรแฮม ที่ปรึกษากระทรวงเกษตรฯ ทูตยจุลจอมเกล้า แก่หม่อมเจ้าถาวรมงคลวงศ์นายแพทย์ใหญ่ทหารเรือ

วันเสาร์ที่ ๒ มกราคม ๒๔๖๘

เวลา ๖.๒๕ ล.ท. ทรงรยยนตร์พระที่นั่งมายังพระมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการ และทรงบำเพ็ญพระราชกุศลแล้ว เวลา ๗.๑๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๓ มกราคม ๒๔๖๘

เวลา ๖.๓๕ ล.ท. ทรงรยยนตร์พระที่นั่งมายังพระมหาปราสาททรงเครื่องราชสักการ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลแล้ว เวลา ๗.๑๕ ล.ท. เสด็จกลับ

อนึ่งวันนี้ โปรดให้ออกประกาศตั้งกรรมการพิจารณาและศึกษาเรื่องฝิ่น คือให้กรมพระจันทบุรีนฤนาถ เป็นนายกรรมการ กับให้เซอร์ เอ็ดเวิร์ด มิทเชนอร์ กุก ที่ปรึกษากระทรวงคลัง คอร์ดเนย์ คอร์ดเคอร์ ที่ปรึกษากระทรวงต่างประเทศ พระยาศรีสหเทพ ผู้ช่วยเสนาบดีมหาดไทย พระยาพิพัฒน์นคร ผู้แทนอธิบดีกรมฝิ่น เป็นกรรมการ

วันจันทร์ที่ ๔ มกราคม ๒๔๖๘

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรยยนตร์พระที่นั่งจากพระที่นั่งบรมพิมานมาประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีที่พระที่นั่งราชกรัณยสภา ปฐกษาเรื่องเงินบรมราชาภิเศก เวลา ๖.๑๕ ล.ท. เลิก เสด็จขึ้น

เวลา ๖.๒๘ ล.ท. ทรงรยยนตร์พระที่นั่งจากพระที่นั่งบรมพิมานมายังพระมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการและเครื่องนมัสการ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลแล้ว เวลา ๗.๒๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๕ มกราคม ๒๔๖๘

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้ท่านแฟร์นังค์ปิลา อัครราชทูตฝรั่งเศสเข้าไปรับพระราชทานอาหารในที่เสวยเป็นการภายใน จนถึงเวลา ๑๐.๐๐ ล.ท. นอกจากนี้มีพระองค์เจ้าไตรทศประพันธ์ กับหม่อม หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร แลอุปทูตฝรั่งเศสกับนางซาลังด์ ผู้ช่วยทูตฝรั่งเศสฝ่ายทหาร กับนางเดส์กรูเอลส์ส

เวลาค่ำ โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์เสด็จทรงจุดเทียนในการพระราชกุศลที่
พระมหาปราสาท

วันพุธที่ ๖ มกราคม ๒๔๖๘

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งบรมพิมานประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี
อนึ่งวันนี้ โปรดให้ทำการพระราชกุศลสัปตมวารครั้งที่ ๖ เวลา ๕.๒๐ ล.ท. ทรงเครื่อง
เครื่องยศทหารบกประดับตรา ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จออกพระมหาปราสาท
ทรงวางพวงมาลาทรงเครื่องราชสักการและเครื่องนมัสการแล้ว พระสงฆ์ ๓๐ รูป มีพระมวงคลทิพมูณี
เจ้าอาวาสวัดจักรวรรดิเป็นประธานสวดมนตร์จบ ทรงทอดผ้าไตร ๓๐ พระสงฆ์สดับปกรณ์ถวาย
อนุโมทนาถวายอดิเรกและถวายพระพรลาแล้ว ทรงเครื่องทรงธรรม พระมหาคณิศร วัดราชบพิธ
ถวายเทศน์กัณฑ์ ๑ จบแล้ว ทรงเครื่องบูชาธรรมถานานุกรมเปรียญ ๔ รูป สวดตามเทศน์จบ
ทรงทอดผ้าไตรเทศน์ผ้าขนหนูหม่มหนาวย้อมเหลืองแก่พระสวด ครั้นพระสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา
ถวายอดิเรกถวายพระพรลาแล้ว เวลา ๖.๕๐ ล.ท. เสด็จขึ้น เจ้าพนักงานข้าราชการในกรมทำซ้าย
มีพระยาโชฎีกาฯ เศรษฐีเป็นหัวหน้ากตึก เชิญเครื่องขึ้นไปตั้งพรตเงินญวนสวดสังเวคแล้วลงไป
ทำกตึกต่อไป

เวลาเสด็จออกพระมหาปราสาท มีพระยาศรีสุริยราชวรานุวัตร สมุหเทศาภิบาลมณฑล
พิษณุโลกเฝ้าด้วย

วันพฤหัสบดีที่ ๗ มกราคม ๒๔๖๘

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งบรมพิมาน มายังพระมหาปราสาท
ทรงเครื่องราชสักการและเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ถวายพรพระจบแล้ว ทรงประเคนอาหารบิณฑบาต
พระสงฆ์ฉันแล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรก ถวาย
พระพรลาแล้ว ทรงเครื่องนมัสการทรงธรรม พระเมธาธรรมรส วัดพิชัยญาติ ถวายเทศน์กัณฑ์ ๑
จบแล้ว ทรงทอดไตรเทศน์ผ้าขาวพับสัพพีสดับปกรณ์แล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม
กัณฑ์เทศน์ พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรกถวายพระพรลาแล้ว เจ้าพนักงานเชิญเครื่องขึ้นไป
ตั้งพรตเงินญวนสวดสังเวคแล้ว ทรงทอดผ้าขาว ๒๕ พับ พรตเงินญวนสดับปกรณ์แล้วกลับลงไป
สวดกตึกต่อไป โปรดให้หม่อมเจ้าที่ยังเยาว์ทอดผ้ารายร้อย พระสงฆ์มีพระธรรมกิติ วัดระฆัง
เป็นประธานสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรกถวายพระพรลาแล้ว เวลา ๑.๑๕ ล.ท. เสด็จขึ้น
พรตเงินญวนสวดตามพิธีเผากระดาษต่อไปเป็นเสร็จ

วันศุกร์ที่ ๘ มกราคม ๒๔๖๘

เวลา ๖.๒๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งบรมพิมานมายังพระมหาปราสาท
ทรงเครื่องราชสักการและเครื่องนมัสการ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลแล้ว เวลา ๗.๑๕ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันเสาร์ที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๘

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เสด็จจากพระที่นั่งบรมพิมานไปยังพระที่นั่งจักรี นายวิลเลียม ว. รัสเซลล์ อัครราชทูตอเมริกันเผ่าถวายอักษรสาสนของประธานาธิบดีแห่งสหปาลีรัฐอเมริกาซึ่งตั้งตัวเขาเป็น อัครราชทูตอเมริกันประจำกรุงเทพฯ แทนนายเอเดวิด อี. โปรติ คนเก่า พระองค์เจ้าไตรทศประพันธ์ เสนาบดีกระทรวงว่าการต่างประเทศเผ่าตามหน้าที่ อัครราชทูตอ่านคำกราบบังคมทูลพระกรุณา มีพระราชดำรัสตอบตามสมควรแล้ว เสด็จขึ้น

เวลาค่ำ ไม่ได้เสด็จออกพระมหาปราสาท

อนึ่งวันนี้ โปรดพระราชทานสมุดหนังสือทั้งภาษาไทยภาษาต่างประเทศซึ่งเป็นส่วนพระองค์ ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นจำนวนหลายหมื่นเล่มแก่หอพระสมุดสำหรับพระนคร รวบรวมไว้ส่วน ๑ พระราชทานนามว่า “หอพระสมุดวชิราวุธ” เป็นคู่กันกับหอพระสมุดวชิรญาณ เพื่อให้มหาชนผู้มีความประสงค์จะศึกษาหาความรู้ได้อ่อนตามประสงค์

วันอาทิตย์ที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๘

เวลา ๖.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งบรมพิมานมายังพระมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการและทรงเครื่องนมัสการ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลแล้ว เวลา ๗.๑๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๒.๐๐ ก.ท.เศษ เกิดเพลิงไหม้บ้านหลังวัดสุทธาวาราม ตำบลบ้านทวาย อำเภอ บ้านทวาย จังหวัดพระนคร มีกองดับเพลิงตำรวจพระนครบาลและบริษัทไฟฟ้าสยามช่วยดับจึงสงบ คงไหม้เรือนและโรงเล็ก ๆ หลังกาจากของราษฎร ๗ หลัง ทรัพย์สินที่เสียหายไปเป็นราคา ๑,๙๐๐ บาท สอบสวนได้ความว่าต้นเพลิงเกิดขึ้นที่ครัวไฟของนางกิมและนางหงษ์ ชาติกวางตั้งผู้เลี้ยงสุกรขาย ซึ่งต้มข้าวเลี้ยงสุกรในตอนดึก ๆ เสมอ สันนิษฐานว่าคงจะเป็นด้วยต้มข้าวสุกรแล้วไม่ระมัดระวัง ดับเพลิงให้เรียบร้อย เพลิงจึงคุลุกลามขึ้น ได้จับตัวนางกิมแลนางหงษ์มาสอบสวน

วันจันทร์ที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๘

เวลา ๑๑.๒๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งบรมพิมานมายังพระที่นั่งราชกรีณสภา ประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เวลา ๑๒.๓๕ เลิก เสด็จขึ้น

เวลา ๖.๔๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งบรมพิมานมายังพระมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการและเครื่องนมัสการ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลแล้ว เวลา ๗.๓๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๘

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้นายพลเรือโท พระยาชลยุทธโยธิน (ริชลิว) ซึ่งได้ทรงคุ้นเคย มาแต่ก่อนกับนายและนางริชลิว นาย ฮ.เดอะริชลิว กับนายและนางสีเอสเต็ด จูว เข้าไปรับพระราชทาน อาหารในที่เสวย ณ พระที่นั่งบรมพิมานเป็นการภายใน

วันพุธที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๘

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรีที่พระที่นั่งบรมพิมาน
 หนึ่งวันนี้ โปรดให้ทำการพระราชกุศลปณณาสถวาร เจ้าพนักงานได้เตรียมการไว้พร้อมที่ พระมหาปราสาท เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารรักษาวัง ว.ป.ร. ประดับตราสายสพาย มหาปรมาภรณ์ ประทับพระราชยานจงจากเกยหน้าพระที่นั่งบรมพิมาน เป็นกระบวนราบไปยังเกย พระที่นั่งอาภรณ์พิโมกข์ เสด็จประทับในพระมหาปราสาท ทรงวางพวงมาลาและจุดเทียนเครื่อง รักษากการเครื่องนมัสการแล้ว พระสงฆ์ ๓๐ รูป มีพระพรหมมณี เจ้าอาวาสวัดราชประดิษฐ์ เป็นประธานสวดมนต์จบ ทรงทอดไตร ๓๐ สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาแล้วถวายอติเรกถวายพระพรลา ทรงเครื่องนมัสการทรงธรรม พระสาสนโสภณ เจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทร์ ถวายเทศน์จบ ทรง เทียนบูชาธรรม พระเปรียญ ๔ รูปสวดตามเทศน์ ทรงทอดไตรเทศน์ผ้าขาวพับสดับปกรณ์แล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรมกัณฑ์เทศน์ พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาถวายอติเรกถวาย พระพรลา พระยาประดิษฐ์วิเศษมนตรี จัดเครื่องงกตักถวายแต่บังเอิญป่วยเสียมาเฝ้าไม่ได้ ให้ บุตรหลานเชิญเครื่องขึ้นไปตั้ง พรตจีนญวนสวดสังเวคแล้วกลับไปทำพิธีข้ามสะพาน โปรดให้ พระราชวงศ์ที่ยังเยาว์เสด็จข้ามสะพานและไปรยเงินแล้ว ทำพิธีสวดลอยกระทงต่อไป เวลา ๖.๓๕ ล.ท. เสด็จกลับเป็นกระบวนตามทางเดิม

วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๘

เวลา ๑๑.๑๕ ก.ท. ทรงเครื่องครึ่งยศทหารบกประดับตรา ทรงรถยนต์พระที่นั่งมายังพระ มหาปราสาท ทรงเครื่องรักษากการและเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ถวายพรพระจบ ทรงประเคน อาหารบิณฑบาต พระสงฆ์ฉันแล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอติเรกถวายพระพรลา ทรงเครื่องทรงธรรม พระวิเชียรภวี่ วัดพระเชตุพน ถวายเทศน์กัณฑ์ ๑ จบแล้ว พระพิธีธรรม ๔ รูปรับสัพพี ทรงทอดไตรเทศน์และจีวรสัพพีสดับปกรณ์แล้ว ทรงประเคน ใบวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรมกัณฑ์เทศน์ พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาถวายอติเรกถวายพระพรลา เจ้า พนักงานเชิญเครื่องขึ้นไปตั้ง พรตจีนญวนสวดสังเวคแล้วขึ้นนั่งยังอาสน์ ทรงทอดไตร ๒๕ สดับปกรณ์ แล้วกลับไปทำงเด็กต่อไป โปรดให้หม่อมเจ้าที่ยังเยาว์ทอดผ้ารายร้อย พระสงฆ์มีพระอุดมศีลคุณ วัดเทพศิรินทร์เป็นประธานสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาถวายอติเรกถวายพระพรลา ทรงเทียนเครื่องบูชา ธรรมที่เตียงพระสวดแล้ว เวลา ๑.๒๕ ล.ท. เสด็จขึ้น เวลา ๔.๓๐ ล.ท. พรตจีนญวนสวดตาม พิธีทิ้งกระจาดและเผากระดาษแล้วเป็นเสร็จการ

เวลา ๒.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งบรมพิมานไปประทับวังสุโขทัย
โปรดให้นายเปอะตีต้อเอะแวงเฝ้า เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๔๖๘

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งบรมพิมานประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี
เวลา ๓.๔๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งบรมพิมานเสด็จทอดพระเนตรหอ
พระสมุดสำหรับพระนครและพิพิธภัณฑ์สถาน เวลา ๔.๒๕ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งบรมพิมาน โปรดให้เจ้ามหาพรหมสุรชาติ ผู้ครอง
นครน่านเฝ้าเป็นการภายใน

เวลา ๖.๐๐ ล.ท.เศษ ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งบรมพิมานไปยังพระมหาปราสาท
ทรงเครื่องราชสักการและเครื่องนมัสการ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลแล้ว เวลา ๗.๐๐ ล.ท.เศษ
เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๑๖ มกราคม ๒๔๖๘

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จทอดพระเนตร
สถานที่วังจันทร์ซึ่งเป็นที่อยู่ของกองพรานหลวง ซึ่งเมื่อลี้มกองพรานแล้ว จะโปรดให้ทหารราบ ๓
อยู่อาศัย เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๖.๔๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จประทับพระมหาปราสาท
ทรงเครื่องราชสักการและเครื่องนมัสการแล้ว เวลา ๗.๓๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้ เวลาประทับพระมหาปราสาท มีนักเรียนกลับจากการศึกษาวิชากฎหมาย ณ ประเทศ
ยุโรปเฝ้า

วันอาทิตย์ที่ ๑๗ มกราคม ๒๔๖๘

เวลา ๖.๒๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งบรมพิมานมายังพระมหาปราสาท
ทรงเครื่องราชสักการและทรงเครื่องนมัสการ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลแล้ว เวลา ๗.๑๕ ล.ท.
เสด็จขึ้น ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จวังกรมขุนชัยนาท ประทับเสวยที่นั่น เวลาสมควรเสด็จกลับ

วันจันทร์ที่ ๑๘ มกราคม ๒๔๖๘

เวลา ๑๑.๑๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งบรมพิมานมายังพระที่นั่งราชกรีณสภา
ประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีสภา เวลาเที่ยงวันเสด็จกลับ

เวลา ๖.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งบรมพิมานมายังพระมหาปราสาท
ทรงเครื่องราชสักการและเครื่องนมัสการ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลแล้ว เวลา ๗.๑๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้ เวลาเสด็จประทับพระมหาปราสาท โปรดให้พระยาชลยุทธโยธินเฝ้ากราบถวายบังคม ลากลับไปบ้านเมือง

วันอังคารที่ ๑๙ มกราคม ๒๔๖๘

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท.เศษ ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จตรวจราชการ กระทรวงคลังฯ เวลาเที่ยงวันกับ ๓๕ นาที เสด็จกลับ

เวลา ๖.๔๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งบรมพิมานมายังพระมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการและทรงเครื่องนมัสการ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลแล้ว เวลา ๗.๒๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๒๐ มกราคม ๒๔๖๘

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งบรมพิมานประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี แล้วเสด็จขึ้น

เวลาเที่ยงวันล่วงแล้ว ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จตรวจราชการ กระทรวงเกษตรแล้วเสด็จกลับ

อนึ่งวันนี้ โปรดให้ทำการพระราชกุศลสัปตมวารครั้งที่ ๘ เวลา ๕.๐๕ ล.ท. ทรงเครื่อง ครีษทหราบกประดับตรา ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมานมาประทับพระมหาปราสาท ทรงวางพวงมาลาทรงเครื่องทองน้อยและเครื่องนมัสการแล้ว พระสงฆ์ ๓๐ รูปมี พระเทพสิทธินายก เจ้าอาวาสวัดเทวราชกุญชรเป็นประธานสวดมนต์จบ ทรงทอดไตร ๓๐ สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรกถวายพระพรลาแล้ว ทรงเครื่องทรงธรรม พระเทพสุธี เจ้าอาวาสวัดอรุณถวายเทศน์ กัณฑ์ ๑ จบแล้ว ทรงเครื่องบูชาธรรม พระธรรมาเปริยญ ๔ รูปสวดตามเทศน์ ทรงทอดไตร ผ้าขาวพับ พระสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรกถวายพระพรลาแล้ว เจ้าพนักงานเชิญเครื่อง ขึ้นไปตั้ง พรตจีนฉนวนสวดสังเวคแล้ว กลับลงไปทำงเด็กต่อไป เวลา ๖.๔๕ ล.ท. เสด็จกลับ งานนี้นายหยงกับพวกจำหน่ายฝิ่น จังหวัดพระนครจัดงเด็กถวาย

วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ มกราคม ๒๔๖๘

เวลา ๑๑.๑๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งบรมพิมานมายังพระมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการและทรงเครื่องนมัสการแล้ว พระสงฆ์ถวายพรพระจบ ทรงประเคนอาหาร บิณฑบาต พระสงฆ์ฉันแล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาถวาย อดิเรกถวายพระพรลาแล้ว ทรงเครื่องทรงธรรม พระวินัยกิจโกศล เจ้าอาวาสวัดกัลยาณมิตร ถวายเทศน์กัณฑ์ ๑ จบแล้ว ทรงทอดไตรเทศน์และสบบงพระรับสัพพีสดับปกรณ์ ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ เครื่องไทยธรรมกัณฑ์เทศน์ พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรกถวายพระพรลาแล้ว เจ้าพนักงาน เชิญเครื่องขึ้นไปตั้ง พรตจีนฉนวนสวดสังเวคแล้วขึ้นนั่งยังอาสน์ ทรงทอดผ้าขาวพับ ๒๕ พับ สดับปกรณ์แล้วกลับไปสวดงเด็กต่อไป โปรดให้หม่อมเจ้าที่ยังเยาว์ทอดผ้ารายร้อย พระสงฆ์มีพระสุเมธมุนี

วัดชนะสงครามเป็นประธาน สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรกถวายพระพรลา เวลา ๑.๑๕ ล.ท. เสด็จกลับ พรตจันฉนวนสวดเผาศรีเครื่องกระตาศแล้วเป็นเสร็จการ

อนึ่งวันนี้ ได้มีพระราชหัตถ์เลขามาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุฯ ทรงสั่งหนังสือราชการแทนพระองค์ในระวางที่จะเสด็จออกไปทรงพักผ่อนพระอิริยาบถ ณ หัวหิน จนกว่าจะเสด็จกลับ ถ้ามีความจำเป็นก็ให้ทรงนัดประชุมเสนาบดีได้

วันศุกร์ที่ ๒๒ มกราคม ๒๔๖๘

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งบรมพิมานประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี แล้วเสด็จขึ้น

เวลา ๖.๒๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน ประทับพระมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการและเครื่องนมัสการทรงบำเพ็ญพระราชกุศลแล้ว เวลา ๗.๐๕ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่บางคนเข้าไปรับพระราชทานอาหารในที่เสวยเป็นการภายใน คือเจ้าพระยาอมราชกับท่านผู้หญิงตลับ พระยาเทพอรชุน จเรทัพบกและการปืนเล็ก ปืนกล พระยานเรนดิบัญชากิจ กรรมการศาลฎีกา พระยาเทเวศร์วงศวิวัฒน์ สมุหพระราชมณฑลเชียร พระยาไมตรีวิรัชกฤตย์ ผู้ช่วยปลัดทูลฉลองกระทรวงการต่างประเทศ พระยาอุเทนเทพโกสินทร์ อธิบดีกรมพระคลังมหาสมบัติ

วันเสาร์ที่ ๒๓ มกราคม ๒๔๖๘

โปรดให้ทำการฉลองเรือรัตนโกสินทร์ เจ้าพนักงานกระทรวงทหารเรือได้นำเรือเข้าเทียบท่าราชวรดิฐแลทำแพต่อออกไป ตั้งเกยไว้ที่หัวเรือและที่พระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย ตั้งโต๊ะหมู่เครื่องบูชาเชิญพระไชยวัฒน์เงินหลังช้างมาประดิษฐานพร้อมด้วยพระครอบพระกริ่ง และทอดเครื่องนมัสการพระแท่นทรงกราบ ตั้งอาสน์สงฆ์ทอดพระราชบัลลังก์และเก้าอี้เจ้านายข้าราชการ ตั้งศาลเพียงตามีบายศรีสี่ระชะสุกรสำหรับโหรบูชาพระฤกษ์ไว้ที่ริมเขื่อน และตั้งสิ่งต่าง ๆ ไว้พร้อม

เวลา ๓.๓๐ ล.ท. โปรดให้นายพลเรือเอกกรมขุนสิงหวิกรมเกรียงไกร เสนาบดีกระทรวงทหารเรือ เสด็จทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ ๑๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธาน สวดมนต์จบ

เวลา ๕.๐๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งบรมพิมาน มาประทับพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัยทรงเครื่องนมัสการแล้ว ทรงประเคนผ้าไตรใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาแล้ว ถึงพระฤกษ์เวลา ๕ นาฬิกา ๑๔ นาทีเป็นประณมฤกษ์ เสด็จไปประทับเกยแพตรงหัวเรือ โหรบูชาพระฤกษ์ ทรงหลั่งน้ำพระพุทธรูปด้วยพระครอบพระกริ่งและพระมหาสังข์ที่หัวเรือและทรงเจิมแล้ว ทรงวางบายศรีตองคล้องพวงมาลัยดอกไม้สดที่หัวเรือ ทรงชักธงฉานขึ้นเสาหัวเรือ พระสงฆ์ที่สวดมนต์สวดไชยมงคลคาถาประโคมดุริยดนตรี กองเกียรติยศกระทำวันทยาอุธ แต่รวบบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี พราหมณ์หลั่งน้ำสังข์โหรผูกผ้าสีชมพูที่หัวเรือแล้ว เสด็จประทับบนดาษฟ้าป้อม มีเจ้านายชั้นพระบรมวงศ์และเสนาบดีตามเสด็จ เวลา ๕.๓๐

ล.ท. เคลื่อนเรือออกจากท่าแล่นไปตามลำน้ำกลับลำที่บางคอแหลมแล้วกลับขึ้นมาเทียบท่าราชวรดิฐ เวลา ๗.๐๐ ล.ท.เสด็จขึ้น ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จกลับสู่พระบรมมหาราชวัง

เวลา ๗.๒๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งบรมพิมานมายังพระมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการแล้วเสด็จกลับไม่ได้ทรงธรรม

วันอาทิตย์ที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๘

วันนี้เป็นกำหนดที่จะเสด็จออกไปทรงพักผ่อนพระอิริยาบถ ณ หัวหิน เวลา ๑๐.๕๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งบรมพิมาน ไปประทับพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย มีเจ้านายข้าราชการ คอยเฝ้าส่งเสด็จ ๆ ลงประทับรถยนต์พระที่นั่งไปขึ้นท่าสถานีบางกอกน้อย มีเจ้านายข้าราชการ คอยเฝ้าส่งเสด็จเป็นอันมาก มีพระราชดำรัสพอสมควรแล้ว เสด็จประทับรถไฟพระที่นั่ง เวลา ๑๑.๐๖ ก.ท. รถไฟออกจากสถานีบางกอกน้อย เวลาเที่ยงวัน ๑๕ นาที ถึงสถานีนครปฐม มี สมุหเทศาภิบาล ผู้บัญชาการกองพลทหารบกที่ ๒ และข้าราชการฝ่ายทหารพลเรือน กองทหารบกที่ ๑๒ ตั้งแถวกองเกียรติยศและมีเสื่อปาಲುกลูกับนักเรียนตำรวจตั้งแถวรับเสด็จที่สถานี เสด็จ ประทับรถยนต์พระที่นั่งไปทรงนมัสการพระปฐมเจดีย์กับพระร่วงโรจนฤทธิ์ ประมาณ ๒๕ นาที เสด็จกลับขึ้นรถไฟพระที่นั่ง สมุหเทศาภิบาลมณฑลนครชัยศรี ตามส่งเสด็จจนตลอดเขตต์แล้ว กราบถวายบังคมลา กลับ เวลา ๑.๕๕ ล.ท. รถไฟพระที่นั่งหยุดสถานีราชบุรี มีสมุหเทศาภิบาล มณฑลราชบุรี และผู้บัญชาการกองพลทหารบกที่ ๔ กับข้าราชการฝ่ายทหารพลเรือนเฝ้า และมี กองทหารบกที่ ๔ ตั้งแถวรับเสด็จด้วย สมุหเทศาภิบาลมณฑลราชบุรีกับผู้บัญชาการทหารตาม เสด็จ เวลา ๓.๐๘ ล.ท. ถึงสถานีเพชรบุรี รถไฟพระที่นั่งหยุด มีผู้ว่าราชการจังหวัดและข้าราชการ ฝ่ายทหารพลเรือนเฝ้ากับกองทหารบกที่ ๑๔ ตั้งแถวรับเสด็จ เวลา ๔.๓๗ ล.ท. ถึงสถานีหัวหิน มีทหารบกที่ ๑๔ ตั้งแถวเกียรติยศรับเสด็จ เสด็จลงจากรถไฟพระที่นั่งประทับรถยนต์พระที่นั่ง ไปยังที่ประทับตำหนัก “แสนสำราญ” ของกรมพระนครฯ

เวลา ๕.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟที่ชายหาดหน้าตำหนักแสนสำราญ เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เศษ เสด็จขึ้น

วันนี้ เวลาประทับพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัยมีนักเรียนซึ่งกลับจากการศึกษาวิชา ณ เมือง ต่างประเทศมารับราชการในกรมรถไฟหลวงเฝ้า คือนักเรียนประเทศอเมริกา ๑๐ นาย ประเทศ อังกฤษ ๒ นาย รวม ๑๒ นาย

วันจันทร์ที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๘

เวลา ๗.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากตำหนักที่ประทับไปทรงกอล์ฟที่สนามกอล์ฟ ของกรมรถไฟหลวงซึ่งอยู่ตรงข้ามสถานีรถไฟหัวหิน เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๔.๔๐ ล.ท. เสด็จทรงเทนนิสที่สนามไฮเตลหัวหิน เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับทางชายหาด

ที่กรุงเทพฯ วันนี้ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุฯ ประทับ เปนประธานในที่ประชุมเสนาบดีสภา

วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๘

เวลา ๗.๐๐ ก.ท. เสด็จสนามกอล์ฟ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๔.๓๐ ล.ท.
เสด็จสนามกอล์ฟ เวลา ๖.๔๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๘

เวลา ๖.๓๐ ก.ท. เสด็จสนามกอล์ฟ เวลา ๑๑.๓๐ ก.ท. เสด็จกลับ ป้ายวันนี้ไม่ได้เสด็จลง
หนึ่งที่กรุงเทพฯ วันนี้โปรดให้ทำการพระราชกุศลสัปตมวารครั้งที่ ๕ และโปรดให้สมเด็จพระ
เจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุฯ เสด็จในการนี้แทนพระองค์ เวลา ๕.๑๐ ล.ท. สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรม
พระยาภาณุพันธุฯ ได้เสด็จยังพระมหาปราสาท ทรงวางพวงมาลาทรงเครื่องราชสักการและเครื่อง
นมัสการแล้ว พระสงฆ์ ๓๐ รูปมีพระภิกษุศีลสังวร วัดนิเวศน์ธรรมประวัติเป็นประธานสวดมนต์จบ
ทรงทอดผ้าไตร ๓๐ พระสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาถวายพระพรลากลับ ทรงเครื่องทรงธรรม
พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ เจ้าอาวาสวัดบรมนิวาสถวายเทศน์กัณฑ์ ๑ จบ ทรงเครื่องบูชาธรรม
พระรัตนตรัยปริยาย ๔ รูป สวดตามเทศน์จบ ทรงทอดไตรเทศน์สักหลาดห่มหนาว พระรับ
สัพพัตตปกรณ์และถวายอนุโมทนาถวายอติเรกถวายพระพรลาแล้ว พอเวลาสมควรเสด็จกลับ เจ้า
พนักงานเชิญเครื่องขึ้นไปตั้ง พรตจันฉนวนสวดสังเวคณ์แล้วกลับลงไปทำางเด็ก ซึ่งคณะกรรมการ
พิเศษกับเจ้าภาชีอากรมณฑลนครสวรรค์จัดถวายต่อไป

วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๘

เวลา ๗.๐๐ ก.ท. เสด็จสนามกอล์ฟ เวลา ๑๑.๔๐ ก.ท. เสด็จกลับ ป้ายวันนี้ไม่ได้
เสด็จลง

ที่กรุงเทพฯ เวลา ๑๐.๔๕ ก.ท. สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุฯ เสด็จยังพระมหา
ปราสาท ทรงเครื่องราชสักการ และทรงเครื่องนมัสการแล้ว พระสงฆ์ถวายพรพระจบ ทรงประเคน
อาหารบิณฑบาต พระสงฆ์ฉันแล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา
ทรงเครื่องนมัสการทรงธรรม พระธรรมกิติวัตรระฆังถวายเทศน์กัณฑ์ ๑ จบ แล้วทรงทอดไตร
และผ้าขาวพับสดับปกรณ์แล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรมกัณฑ์เทศน์ พระสงฆ์ถวาย
อนุโมทนาแล้ว พรตจันฉนวนสังเวคณ์แล้วทรงทอดผ้าขาว ๒๕ พับ สดับปกรณ์แล้วกลับลงไปสวด
กตเด็กต่อไป โปรดให้หม่อมเจ้าที่ยังเยาว์ทอดผ้ารายร้อย, พระสงฆ์มีพระสังฆกิจคุณวัดตรีทศเทพ
เป็นประธานสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาแล้ว เวลา ๑.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ พรตจันฉนวนสวดกตเด็ก
เผาเครื่องกระดาษแล้วเป็นเสร็จการ

วันศุกร์ที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๘

เวลา ๗.๐๐ ก.ท. เสด็จสนามกอล์ฟ เวลา ๑๒.๐๐ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๔.๐๐ ล.ท.
เสด็จสนามกอล์ฟ เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๘

เวลา ๗.๓๐ ก.ท. เสด็จสนามกอล์ฟ เวลา ๑๑.๑๕ ก.ท. เสด็จกลับ ป้ายเสด็จทรงกอล์ฟ ที่ชายหาดหน้าที่ประทับ เวลา ๘.๓๐ ล.ท. ทอดพระเนตรหนังสือของบริษัทภาพยนตร์ซึ่งนาย ชองฮวัน สิบบุญเรือง นำมาถวายบนพระตำหนักที่ประทับ เวลา ๒.๓๐ ก.ท. เสด็จขึ้น

วันอาทิตย์ที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๘

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. เสด็จสนามกอล์ฟ เวลา ๖.๑๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันจันทร์ที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

เวลา ๗.๐๐ ก.ท. เสด็จสนามกอล์ฟ เวลา ๑๑.๑๐ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๔.๒๐ ล.ท. เสด็จสนามกอล์ฟ เวลา ๖.๕๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอังคารที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

เวลา ๗.๑๔ ก.ท. เสด็จสนามกอล์ฟ เวลา ๑๑.๑๒ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๔.๓๕ ล.ท. เสด็จสนามกอล์ฟ เวลา ๗.๑๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้โปรดให้ประกาศใช้หนังสือสัญญาระหว่างกรุงเทพมหานครและเรปบลิกฝรั่งเศส ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ประกาศลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๘

วันพุธที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

เวลา ๗.๔๕ ก.ท. เสด็จสนามกอล์ฟ เวลา ๑๑.๓๐ ก.ท. เสด็จกลับ เวลาป้ายเสด็จ พระราชดำเนินตามชายหาด เวลา ๖.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จขึ้น เวลา ๘.๐๐ ล.ท. มีการพระราชทาน เลี้ยงเจ้านายข้าราชการในที่ประทับ รวม ๑๔

ที่กรุงเทพฯ ฯ โปรดให้ทำการพระราชกุศลสัปตมวารครั้งที่ ๑๐ เวลา ๕.๐๐ ล.ท. โปรด ให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุ เสด็จยังพระมหาปราสาท ทรงวางพวงมาลา ทรงเครื่องราช สักการ ทรงเครื่องนมัสการแล้ว พระสงฆ์ ๓๐ รูป มีพระทักษิณคณิศร เจ้าอาวาสวัดอินทาราม เป็นประธานสวดมนตร์จบ ทรงทอดไตร ๓๐ สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาแล้ว ทรงเครื่องทรงธรรม พระญาณสมโพธิ วัดมหาธาตุถวายเทศน์กัณฑ์ ๑ จบแล้ว ทรงเครื่องบูชาธรรม ถานานุกรม ๔ รูป สวดตามเทศน์ ทรงทอดไตรพระเทศน์ ผ้าสักหลาดห่มหนาว พระรับสัพพี สดับปกรณ์แล้ว ทรง ประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรมพระสงฆ์อนุโมทนาแล้ว พนักงานงเด็กเชิญเครื่องขึ้นไปตั้ง พรตจีน ญวนสวดสังเวคแล้วกลับไปทำางเด็กต่อไป กงเด็กงานนี้ พระสวามีภักดีภวนารถ หลวงบำรุง ราชนิยม นางวาริราชายุคัก นายจูปัก นายโฮฮุน นายหยง นายเทียนเป่า รวมกันจัดถวาย

วันนี้ เจ้าพนักงานได้เตรียมการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เริ่มการจารึกพระสุพรรณบัฏเป็น ปฐม ที่พระอุโบสถวัดพระแก้ว เจ้าพนักงานได้ตั้งโต๊ะเจ้าหลักลายปิดทองบนธรรมาสน์ศิลา ตั้งพาน

ทองสองชั้นสำหรับใหญ่ประดิษฐานแผ่นทองคำสำหรับจารึก พระสุพรรณบัฏและดวงพระชาตากับ
งาหลังสำหรับแกะพระราชลัญจกร ตั้งเครื่องนมัสการทองใหญ่และพระแท่นทรงกราบ ตั้งอาสน์สงฆ์
ที่ริมผนังด้านเหนือ ที่หน้าพระอุโบสถ ตั้งศาลบูชาเทวดาคู่ ๑ เวลา ๕.๐๐ ล.ท. โปรดให้กรมหมื่น
วิวิธเสด็จทรงจุดเทียน พระสงฆ์ ๑๐ รูปมีพระธรรมวโรดม เจ้าอาวาสวัดพระเชตุพนเป็นประธาน
สวดมนต์ ไหรบูชาเทวดา

วันพฤหัสบดีที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘

เวลา ๗.๕๐ ก.ท. เสด็จจสนามกอล์ฟ เวลา ๑๑.๕๕ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๔.๓๕ ล.ท.
เสด็จจสนามกอล์ฟ เวลา ๖.๔๐ ล.ท. เสด็จกลับ

ที่กรุงเทพฯ ฯ เวลา ๑๐.๕๐ ก.ท. สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุฯ เสด็จยังพระมหา
ปราสาท ทรงเครื่องราชสักการและทรงเครื่องนมัสการแล้ว พระสงฆ์ถวายพรพระจบ ทรงประเคน
อาหารบิณฑบาต พระสงฆ์ฉันแล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา
แล้วกลับ ทรงเครื่องนมัสการทรงธรรม พระพินิตพินัย วัดมกุฏกษัตริย์ ถวายเทศน์กัณฑ์ ๑ จบแล้ว
ทรงทอดไตรเทศน์และจีวรรับสัพพีสดับปกรณ์แล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรม
พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาแล้ว เจ้าพนักงานเชิญเครื่องขึ้น พรตจีนฉนวนสวดสังเวคณ์แล้ว ทรง
ทอดผ้าขาวพับ ๒๕ สดับปกรณ์แล้วกลับลงไปสวดกตงเด็กต่อไป โปรดให้พระราชวงศ์ที่ยังเยาว์ทอด
ผ้ารายร้อย พระสงฆ์มีพระศิลาจารึกพัฒนา วัดสระเกษเป็นประธานสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาแล้ว
กลับ เวลา ๑.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ พรตจีนฉนวนสวดเผาะกระดาศแล้วเป็นเสร็จการ

ที่วัดพระแก้ว เวลาเช้าเจ้าพนักงานได้ตั้งโต๊ะจำหลัก ลายปิดทองที่ตรงพระทวารกลางพระ
อุโบสถเป็น ๓ หย่อม ด้านเหนือสำหรับดวงพระชาตา ด้านใต้สำหรับแกะพระราชลัญจกรกลาง
สำหรับจารึกพระสุพรรณบัฏ ตั้งบายศรีแก้วทองเงินสำหรับใหญ่บายศรีตองรองทองขาวและศิระษะ
สุกรซ้ายขวาบูชาพระฤกษ์ เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. โปรดให้กรมหมื่นวิวิธเสด็จจุดเทียน พระสงฆ์ ๑๐
รูปถวายพรพระแล้ว เวลาจวนพระฤกษ์เจ้าหน้าที่ทั้ง ๓ นุ่งขาวห่มขาวเข้านั่งประจำที่ นมัสการพระ
แก้วและป้ายหน้าถวายบังคมสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ต่างคล้องด้ายสายสิญจน์พันพัทตร์สูทศิลาณ ไห
บูชาพระฤกษ์ ได้พระฤกษ์เวลา ๑๐.๓๔ ก.ท. พระยาโหราธิบดี(แหยม วัชรโชติ) ลั่นฆ้องไชย
พระสงฆ์สวดชยันโต พราหมณ์เป่าสังข์มีประโคม พระยามหานามราช(ม.ร.ว.จ้านง นพวงศ์ ฅ
อยุธยา)อาลักษณ์จารึกพระสุพรรณบัฏทองเนื้อ ๘ กว้าง ๑๕.๒๔ เซนติเมตร ยาว ๔๐.๖๔ เซนติเมตร
หนัก ๓ ตำลึง ๓ บาท ๔๖ กรัม พระญาณวิจิตร (สิทธิ โรจนานนท์) ราชบัณฑิต จารึกดวง
พระชาตาทองคำเนื้อ ๘ กว้าง ๑๕.๒๔ เซนติเมตร ยาว ๓๐.๔๘ เซนติเมตร หนัก ๓ ตำลึงถ้วน
ร.ส.ด.จาร์ส ทิพย์ธธา ช่างแกะศิลปากร แกะพระราชลัญจกร ประจำรัชกาลเสร็จแล้ว กรมหมื่น
วิวิธทรงประเคนอาหารบิณฑบาตโหจรณเจิม พราหมณ์หลังน้ำสังข์ พระครูวามเทพ (หว่าง รั้งสิ-
พราหมณ์กุล) ม้วนแผ่นพระสุพรรณบัฏ พระยาโหราม้วนแผ่นทองดวงพระชาตา แล้วถวายกรมหมื่น
วิวิธทรงบรรจุในพระราชกรัณฑ์ทองคำจำหลักลายลงยาราชาชาติ และรวมลงในหีบทองคำลงยา สรวม

อุงโหมตผูกประจำตราไว้ เชิญขึ้นประดิษฐานบนพานทองสองชั้นสำหรับใหญ่ปิดคลุมพื้นตาดปักดิน
ล้อม พระยาอุไทยธรรม(หรุ่น วัชรโทย) ภูษามาลา เชิญขึ้นประดิษฐานบนโต๊ะธรรมาสน์ศิลา
กรมหมื่นวิวิธทรงประเคนเครื่องไทยธรรมแก่พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาแล้ว พราหมณ์เบิกแว่นเวียน
เทียนสมโภชจตุรณเจิมแล้ว เป็นเสร็จไปตอน ๑

ในวันนี้ ตามมณฑลต่าง ๆ ทั่วพระราชอาณาจักรได้ตั้งพิธีเสกน้ำมูรธาภิเษกที่วัดสำคัญต่าง ๆ
มีพระสงฆ์ในวัดนั้นเป็นประธาน พร้อมด้วยสมุหเทศาภิบาลและข้าราชการแต่งกายด้วยเครื่อง
เต็มยศขาว พระสงฆ์ผู้เป็นประธานประกาศเทวดาและจุดเทียนไชยแล้ว พระสงฆ์ทั้งนั้นเริ่มสวด
มนต์และสวดภาณวารทุก ๆ มณฑล รวม ๑๗ มณฑล ๑๘ แห่ง คือ ๑. มณฑลอยุธยา ตั้งที่
พระพุทธรบาท ๒. มณฑลพิษณุโลก ตั้งที่วิหารพระพุทธรชินราชแห่ง ๑ ที่วัดพระมหาธาตุจังหวัด
สวรรคโลกอีกแห่ง ๑ ๓. นครชัยศรี ตั้งที่พระปฐมเจดีย์ ๔. นครศรีธรรมราช ตั้งที่พระมหาธาตุ
๕. พายัพ ตั้งที่พระธาตุหริภุญชัย ๖. อุตร ตั้งที่พระธาตุพนม ๗. มหาราชบุรี ตั้งที่พระธาตุช่อแฮ
๘. รอยเอ็จ ตั้งที่บึงพระลานชัย ๙. ราชบุรี ตั้งที่วัดพระมหาธาตุ จังหวัดเพชรบุรี ๑๐. นครสวรรค์
ตั้งที่วัดพระบรมธาตุ จังหวัดชัยนาท ๑๑. ปราจีน ตั้งที่วัดโสธร ๑๒. นครราชสีมา ตั้งที่วัดกลาง
จังหวัดนครราชสีมา ๑๓. อุบล ตั้งที่วัดศรีทอง ๑๔. จันทบุรี ตั้งที่วัดพลับ จังหวัดจันทบุรี
๑๕. สุราษฎร์ ตั้งที่วัดพระมหาธาตุ จังหวัดไชยา ๑๖. ปัตตานี ตั้งที่วัดตานีนรสโมสร ๑๗. ภูเก็ต
ตั้งที่วัดพระทองจังหวัดถลาง

รุ่งขึ้นเสด็จพระแล้วดับเทียนไชยแล้ว เสกน้ำเจือลงในน้ำพิธีนั้นด้วยแล้ว มอบให้สมุหเทศา
จัดการเวียนเทียนสมโภชและจัดให้ข้าราชการเชิญเข้ามากรุงเทพฯ ฯ คอยวันพระราชพิธีต่อไป

วันศุกร์ที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘

เวลา ๗.๐๐ ก.ท. เสด็จทอดพระเนตรสนามกอล์ฟของกรมรถไฟที่กำลังทำขึ้นใหม่ใกล้กับ
สนามเดิม เวลา ๑๐.๓๐ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จทอดพระเนตรพระราชนิเวศน์
มฤคทายวัน โดยกระบวนรถยนต์ราง เวลา ๓.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ เวลา ๔.๔๕ ล.ท. เสด็จ
สนามกอล์ฟ เวลา ๖.๕๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘

เวลา ๗.๓๕ ก.ท. เสด็จสนามกอล์ฟ เวลา ๑๑.๕๐ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๕.๑๕ ล.ท.
เสด็จลงทรงน้ำในทะเลหน้าพระตำหนักที่ประทับ เวลา ๔.๓๐ ล.ท. เสด็จขึ้น เวลา ๕.๑๕ ล.ท.
เสด็จสนามกอล์ฟ เวลา ๖.๕๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘

เวลา ๑๐.๔๖ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระตำหนักที่ประทับ เสด็จไปประทับรถไฟ
ที่สถานีหัวหินเสด็จกลับกรุงเทพฯ ฯ เวลา ๑๐.๕๐ ก.ท. ออกจากสถานีหัวหินมีข้าราชการฝ่ายบ้าน

เมืองทั้งฝ่ายทหารพลเรือนคอยเฝ้าในเมื่อรถไฟพระที่นั่งผ่านสถานีเพชรบุรี สถานีราชบุรี สถานีนครปฐม รถไฟพระที่นั่งหยุด ทรงจุดเทียนพระราชทานให้สมุหเทศาภิบาลนำไปบูชาพระปฐมเจดีย์ แล้วออกเดินต่อไป เวลา ๔.๒๗ ล.ท. ถึงสถานีบางกอกน้อย เสด็จลงจากรถไฟพระที่นั่ง มีข้าราชการคอยเฝ้ารับเสด็จที่ขาลาสถานี เสด็จประทับรถยนต์พระที่นั่งข้ามฟากมาเสด็จขึ้นตำราชวรดิฐ มีเจ้านายข้าราชการรับเสด็จเป็นอันมาก เวลา ๔.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จเข้าวังหลวง ประทับพระที่นั่งบรมพิมาน

เวลา ๖.๑๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมานเสด็จประทับพระมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการ และเครื่องนมัสการทรงบำเพ็ญพระราชกุศลแล้ว เวลา ๖.๕๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้ พระยาบุรีนวราษฏ์ อัครราชทูตพิเศษผู้มีอำนาจเต็ม ประจำสหพันธรัฐอเมริกาได้ถึง อนิจกรรมที่ประเทศอเมริกา

วันจันทร์ที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมานประทับพระที่นั่งราชกรีฑยสภา ทรงเป็นประธานในเสนาบดีสภา

เวลา ๖.๔๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมานประทับพระมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการและเครื่องนมัสการ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลแล้ว เวลา ๗.๑๕ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘

เวลา ๖.๔๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมานประทับพระมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการเครื่องนมัสการทรงบำเพ็ญพระราชกุศลแล้ว เวลา ๗.๓๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันนี้ เสด็จออกพระมหาปราสาท มีนักเรียนซึ่งกลับจากการศึกษาวิชาที่สหพันธรัฐอเมริกามารับราชการในกรมยุทธศึกษาทหารบกเฝ้านายหนึ่ง

วันพุธที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งบรมพิมาน ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี แล้วเสด็จขึ้น

โปรดให้จัดการพระราชกุศลกุศลสัปตมวารครั้งที่ ๑๑ เวลา ๕.๑๕ ล.ท. ทรงเครื่องครึ่งยศทหารบกประดับตรา ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จประทับพระมหาปราสาท ทรงวางพวงมาลาทรงเครื่องราชสักการและเครื่องนมัสการแล้ว พระสงฆ์ ๓๐ รูปมีพระศิริธรรมมุนี วัดบวรนิเวศเป็นประธานสวดมนต์จบบ ทรงทอดไตร ๓๐ สดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรก ถวายพระพรลาแล้ว ทรงเครื่องทรงธรรม พระเทพเวทีเจ้าอาวาสวัดสระเกษถวายเทศน์กัณฑ์ ๑ จบแล้ว ทรงเครื่องบูชาธรรมพระถ่านุกรมเปรียญ ๔ รูป สวดบรรยายตามเทศน์ ทรงทอดไตร

ผ้าขาวพับสดับปรกรณ์ ถวายอนุโมทนาถวายพระพรลาแล้ว เจ้าพนักงานเชิญเครื่องขึ้นไปตั้ง พรตจัน
ญวนสวดสังเวกกลับลงไปสวดกตงเต็กต่อไป เวลา ๖.๓๕ ล.ท. เสด็จกลับ งานนี้คณะกรรมการพิเศษ
แลคหบดีในมณฑลอยุธยา มีนายอากรเทียนเป้าเป็นหัวหน้ารวมกันจัดถวาย

วันพฤหัสบดีที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘

เวลา ๑๑.๑๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จพระมหาปราสาท
ทรงเครื่องราชสักการและเครื่องนมัสการแล้ว พระสงฆ์ถวายพรพระจบ ทรงประเคนอาหารบิณฑบาต
พระสงฆ์ฉันแล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรกถวาย
พระพรลาแล้ว ทรงเครื่องทรงธรรม พระญาณรักขิต วัดนิเวศธรรมประวัติ ถวายเทศน์กัณฑ์ ๑
จบแล้ว ทรงทอดไตรและสบงพระรับสัพพีสดับปรกรณ์แล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรม
พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรลาแล้ว เจ้าพนักงานเชิญเครื่องขึ้นไปตั้ง พรต
จันญวนสวดสังเวกแล้ว ทรงทอดผ้าขาว ๒๕ พับ สดับปรกรณ์แล้ว กลับลงไปสวดกตงเต็กต่อไป
โปรดให้หม่อมเจ้าที่ยังเยาว์ทอดผ้ารายร้อย พระสงฆ์มีพระเมธาธรรมรส วัดพิชัยญาติเป็นประธาน
สดับปรกรณ์ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรกถวายพระพรลา เวลา ๑.๑๕ ล.ท. เสด็จขึ้น พรตจันญวน
สวดพีธีเผากระดาษต่อไปเป็นเสร็จ

วันศุกร์ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เศษ เสด็จออกพระที่นั่งบรมพิมานพร้อมด้วยพระมเหสี อัครราชทูต
เยอรมันกับภรรยาเฝ้าเป็นการภายใน

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่บางนายเข้าไปรับพระราชทานอาหารในที่เสวย
เป็นการภายใน คือ เจ้าพระยาวงษา ฯ เสนาบดีคมนากรม กับท่านผู้หญิง พระยาอนิรุทธเทวา อธิบดี
กรมมหาดเล็ก พระยาอรรถการยบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ข้าหลวงพิเศษ พระยาราชวังสัน ร.น.
ราชองครักษ์ เสนาธิการทหารเรือ พระยาสรรพกิจเกษตรการ ผู้ช่วยปลัดทูลฉลองกระทรวงเกษตร
พระยาโอวาทวรกิจ ผู้ช่วยปลัดทูลฉลองกระทรวงศึกษาธิการ

วันเสาร์ที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมานไปประทับพระที่นั่งอัมพร
ทรงสังเวกพระปายแล้ว เสด็จกลับ

เวลา ๒.๐๐ ล.ท. เสด็จออกห้องพระโรงกลางพระที่นั่งจักรี ท่านกิติุโรฮายาชิอัครราชทูต
ญี่ปุ่นเฝ้า อัครราชทูตอ่านคำกราบบังคมทูล มีพระราชดำรัสตอบสมควร พระองค์เจ้าไตรทศ ฯ
เฝ้าตามหน้าที่ อัครราชทูตเฝ้าพระมเหสีที่ห้องทองด้วยแล้วกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

โปรดให้ออกประกาศกำหนดวันหยุดราชการนักขัตตฤกษ์ ประจำปีรวม ๑๘ วัน ประกาศลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

กับโปรดให้เสนาบดีวังรับกระแสรับสั่งออกประกาศงดการไว้ทุกข์ระวางพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ตั้งแต่วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ถึง วันที่ ๓ มีนาคม ศกนี้

วันจันทร์ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีที่พระที่นั่งราชกรัณยสภา แล้วเสด็จขึ้น

เวลา ๒.๐๐ ล.ท. เสด็จออกท้องพระโรงกลางพระที่นั่งจักรีมีพระองค์เจ้าไตรทศประพันธ์ เฝ้าตามหน้าที่ ท่าน อา.วิลเดิน อัครราชทูตฝรั่งเศสเฝ้า ถวายอักษรสาสนของท่านประธานาธิบดีแห่งเรปูบลิกฝรั่งเศสตั้งให้เป็นอัครราชทูต ประจำพระราชสำนัก อัครราชทูตอ่านคำกราบบังคมทูล และเชิญเรื่องอิสริยากรรมพร้อมด้วยประกาศนียบัตร เลยอดอนเนอร์ ชั้นที่ ๑ ถวายในนามแห่งประธานาธิบดีฝรั่งเศส ทรงรับและมีพระราชดำรัสตอบสมควรแล้ว เวลา ๔.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จขึ้น โปรดให้อัครราชทูตเฝ้าพระมเหสี ณ ห้องทองด้วย

เวลา ๒.๐๐ ล.ท.เศษ ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จทอดพระเนตรการแข่งขันศิลปะ สโมสรรศลีเกาะหมากกับสโมสรรศลีกรุงเทพฯ ณ สนามสโมสรรศลีม้าและตีคลี โดยสโมสรรศลีกรุงเทพฯ ๖ ัญญเชิญแล้วเสด็จกลับ

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้เชิญเจ้านายบางพระองค์ไปเสวยพระกระยาหารในที่เสวยเปนการภายใน คือ สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมหลวงนครสวรรค์วรพินิต กรมขุนสิงหวิกรมเกรียงไกร กรมขุนชัยนาทนเรนทร กับชายา พระองค์เจ้าจุมภฏพงศ์บริพัตร พระองค์เจ้าสิริรัตนบุษบง

วันอังคารที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

เวลา ๕.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมานไปประทับพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย เพื่อทรงรับสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์ ซึ่งโปรดให้เสด็จกลับจากอเมริกา ขณะเรือยนต์ผ่านมาจะเข้าเทียบท่า เสด็จไปประทับที่ปลายท่า เมื่อเรือเทียบสมเด็จพระเจ้าฟ้าพระองค์นั้น เสด็จขึ้นเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเฝ้าเจ้านายที่ไปคอยรับเสด็จมีสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุ เป็นต้นแล้วทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์ เสด็จยังพระมหาปราสาท ถวายบังคมพระบรมศพแล้ว ต่างเสด็จกลับ

เวลา ๖.๓๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จประทับพระมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการและเครื่องนมัสการ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลแล้ว เวลา ๗.๒๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้ ประทับพระมหาปราสาท มีข้าราชการพลเรือนกลับจากราชการเมืองต่างประเทศ ๒ นาย ทหารกลับจากการศึกษาวิชาการเมืองต่างประเทศ ๒ นาย เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท

วันพุธที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘

โปรดให้ทำการพระราชกุศลสัปตมวารครั้งที่ ๑๒ เวลา ๕.๒๕ ล.ท. ทรงเครื่องเครื่องยศ ทหารบกประดับตรา ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จประทับพระมหาปราสาท ทรงวางพวงมาลาทรงเครื่องราชสักการและเครื่องนมัสการแล้ว พระสงฆ์ ๓๐ รูป สดับปกรณ์ถวาย อนุโมทนาถวายพระพรลา ทรงเครื่องนมัสการทรงธรรม พระญาณวราภรณ์ วัดบวรนิเวศถวายเทศน์ กัณฑ์ ๑ จบแล้ว ทรงเครื่องบูชาธรรมทานานุกรมเปรียญ ๔ รูป สวดบรรยายตามเทศน์ ทรงทอด ไตรผ้าขาวพับสดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนา ถวายอติเรกถวายพระพรลาแล้ว เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ เจ้าพนักงานเชิญเครื่องขึ้นไปตั้ง พรตเงินญวนสวดสังเวคแล้วกลับลงไปทำงเด็กต่อไป งานนี้คณะกรรมการพิเศษและเจ้าภาชีนายอากรมณฑลราชบุรีจัดถวาย

เวลาเที่ยงคืน ๓๐ นาที เกิดเพลิงไหม้ตึกแถว ตำบลบางรัก ท้องที่อำเภอสาทร จังหวัด พระนคร มีกองดับเพลิงตำรวจพระนครบาล และ บริษัทไฟฟ้าสยามช่วยกันดับอยู่จนเวลา ๑.๐๐ ก.ท. เสด็จ จึงสงบ คงไหม้ตึกแถว ๒ ชั้นของพระคลังข้างที่ ๗ ห้อง ทรัพย์สินของราษฎรเสียหาย คิดราคาเงิน ๗๐,๐๐๐ บาท สอบสวนได้ความว่าเพลิงเกิดขึ้นที่ตึกแถว หมายเลขที่ ๑๐๐ ซึ่งนาง ต้นกัญ ชาติแต่จิว บังคับสยาม เขาทำการค้าขาย เครื่องอาหารแบ่งเบ็ดเตล็ดก่อนแล้ว เพลิงจึงลุกลาม ต่อไป แต่เพลิงจะเกิดขึ้นด้วยเหตุใดนั้นจะได้สอบสวนต่อไป

วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘

เวลา ๑๑.๑๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่ง แต่พระที่นั่งบรมพิมานประทับพระมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการและเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ถวายพรพระจบ ทรงประเคนอาหารบิณฑบาต พระฉันแล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาถวายอติเรกถวาย พระพรลา ทรงเครื่องทรงธรรม พระสุธรรมธีรคุณ วัดสามพระยาถวายเทศน์กัณฑ์ ๑ จบแล้ว ทรงทอดไตรและสะบงพระเทศน์ และรับสัพพีสดับปกรณ์แล้ว ทรงถวายใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม กัณฑ์เทศน์ ถวายอนุโมทนา ถวายอติเรกถวายพระพรลา เจ้าพนักงานเชิญเครื่องขึ้นไปตั้งพรตเงินญวน สวดสังเวคแล้ว ทรงทอดผ้าขาวพับ ๒๕ พับ สดับปกรณ์แล้วลงไปสวดกงเด็กต่อไป โปรดให้ หม่อมเจ้าที่ยังเยาว์ทอดผ้ารายร้อย พระสงฆ์มีพระธรรมปึงสนาจารย์ วัดประยูรวงศ์เป็นประธาน นำสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา ถวายอติเรก ถวายพระพรลาแล้ว เวลา ๑.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ พรตเงินญวนสวดวิธีเผากระดาษต่อไปเป็นเสร็จการ

เวลา ๓.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่ง แต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จประทับวังพญาไท มีกรมหลวงกำแพงเพชรอัครโยธิน ผู้บัญชาการกรมรถไฟหลวงและเจ้าพระยาวงษานุประพัทธ์ เสนาบดีกระทรวงคมนาคม พร้อมด้วยข้าราชการในกระทรวงคมนาคมรับเสด็จ ทรงชักผ้าคลุมนาม

ไฮเต็ลออก “PHYA THAI PALACE” และไขกุญแจประตูห้อง ๆ ๑ เป็นพิธีในการเปิดสถานที่ เป็นไฮเต็ลสำหรับกรรมรถไฟหลวงประทับเสวยเครื่องว่าง แล้วเวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๕.๐๐ ล.ท.เศษ ทรงรถยนต์พระที่นั่ง เสด็จวังกรมพระนครสวรรค์ ในการพระราชกุศล ร้อยวันซึ่งโปรดให้ทำเป็นของหลวงพระราชทานเป็นพิเศษ

วันศุกร์ที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘

เวลา ๓.๓๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งบรมพิมาน โปรดให้ท่าน ก.ฮายชิ อัครราชทูตญี่ปุ่น เฝ้านำตราเบญจมาศถวายในพระนามาภิไธย สมเด็จพระเจ้ากรุงญี่ปุ่น

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. โปรดให้ท่าน ฟ.คราเมอร์ อัครราชทูตเดนมาร์ก เฝ้านำตราข้างเดนมาร์ก ถวายในพระนามาภิไธย สมเด็จพระเจ้ากรุงเดนมาร์ก แล้วเสด็จขึ้น

วันเสาร์ที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘

เวลา ๓.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จออกพระที่นั่งบรมพิมานพร้อมด้วยพระมเหสี ทรงรับภรรยา อัครราชทูตญี่ปุ่น และอัครราชทูตฝรั่งเศสเป็นการภายใน

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงเครื่องขาว เสด็จแต่พระที่นั่งบรมพิมานพร้อมด้วยพระมเหสีประทับ หอพระธาตุมณฑลเศียร ทรงจุดเทียนทองเงินราชสักการมีพานทองประดับดอกไม้สด ถวายบังคม พระบรมอัฐิ สมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน และพระราชินีพระมเหสีทั้ง ๓ รัชชกาล กับพระบรม อัฐิสมเด็จพระปฐมบรมมหาชนกด้วย แล้วเสด็จสู่พระวิมานบนพระที่นั่งจักรีชั้นบน ทรงเครื่องราช สักการถวายบังคมพระบรมอัฐิสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สมเด็จพระบรมชนกนาถ และพระ บรมราชินีทั้ง ๒ รัชชกาลอีกแห่ง ๑ แล้ว เสด็จประทับพระมหาปราสาท ทรงจุดเทียนทองเงิน ราชสักการมีพานทองประดับดอกไม้สดถวายบังคมพระบรมศพอีกเป็นพิเศษ และทรงบำเพ็ญพระ ราชกุศลประจำวันแล้ว เวลา ๖.๑๕ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันนี้ เสด็จประทับพระมหาปราสาท มีอธิบดีผู้พิพากษา และว่าที่อธิบดีผู้พิพากษามณฑล ต่าง ๆ ซึ่งเข้ามาเฝ้าในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก และเฉลิมพระราชมณฑลเศียร เฝ้า รวม ๑๕ นาย มีนายทหารซึ่งกลับจากการศึกษาตุลาการทางเทคนิคแห่งกรมอากาศยานที่ประเทศสหพันธรัฐอเมริกา เฝ้า ๒ นาย

วันอาทิตย์ที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘

วันนี้เป็นวันตั้งน้ำวงด้าย เจ้าพนักงานได้เตรียมการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก และเฉลิม พระราชมณฑลเศียร คือที่พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เจ้าพนักงานได้เชิญพระสัมพุทธพรรณีพระแก้วน้อย มาประดิษฐาน ณ พระที่นั่งบุษบก มีเทียนทองเงินตั้ง ๒ คู่ ชั้นกรีนตั้งโต๊ะทองรองพานทอง ๒ ชั้น สำหรับใหญ่ มีพานทองพุ่มดอกไม้สดข้างละคู่ทั้ง ๒ ข้าง หน้าพระที่นั่งบุษบกตั้งโต๊ะทอง จำหลักลาย มีพานทองประดับดอกไม้สดเป็นหลั่นลงมา มีเทียนมหามงคลคู่ ๑ เทียนเท่าพระองค์ ในตู้ขวาช้าย มีต้นไม้ทองเงิน ๒ คู่ ทอดเครื่องนมัสการพานทอง ๒ ชั้น และพระแท่นทรงกราบ

ที่พระที่นั่งมหาเศวตฉัตรลาดด้วยหนังไกรสรราชสีห์ทั้งผืน มีศิระชะและมียืนออกมาที่เก็จ
ตั้งพระที่นั่งพุดตาลทองคำรัตนสิงหาศน์ มีโต๊ะทองตั้งเครื่องราชูปโภคตั้งต้นไม้ทองเงินที่มุมพระแท่น
ลา ๔ ด้าน แต่งพระมหานพปฎลเศวตฉัตร ทอดไว้บนทรายเบื้องหลังด้านตะวันออก ตั้งเครื่องสูง
หักทองขวาง ๕ ชั้น ๔ คู่ ตั้งซุ่มสาย ๒ คู่ ทอดพระราชบัลลังก์ และเครื่องพานพระขันหมาก
สำหรับใหญ่ มีพระแสงง้าวปืนทองเบื้องหลัง พระราชบัลลังก์ กั้นพระสูตรสำหรับไขเวลาเสด็จออก
ทรงรับคำถวายชัยมงคล

ตั้งพระแท่นสวดภาณวารด้านเหนือชิดกับพระทวารกลาง มีพระราชาคณะนั่งปรกกราบบังคมทูล
ถือสายสิญจน์ชักลูกประคำ ตั้งกระโจมเทียนชัยซึ่งผ้าขาวบางปักทองแล่งตั้งอาศน์สงฆ์เป็น ๔ แถว
ตั้งเก้าอี้เจ้านายข้าราชการเฝ้า

ที่พระที่นั่งไพศาล ตั้งพระแท่นมณฑลริมผนังด้านตะวันออก มีโต๊ะหมู่จำหลักลายทอง
ประดิษฐานพระพุทธรูปษัตริย์นองค์ใหญ่และองค์น้อย พระชัยวัฒน์ประจำรัชกาลทั้ง ๖ พระชัย
เนาโล่ห์รัชกาลที่ ๔ พระนิรันตราย พระเรื่อนแก้ว พระแก้วอุ้มบาตร์ พระเจดีย์สังกัการบรรจุ
พระสารีริกธาตุ และเครื่องราชูปโภค รูปเทวดาเชิญหีบพระราชลัญจกร และเชิญพระแสง ตั้ง
พระขันหยก พระครอบพระกริ่ง พระมหาสังข์ มีเชิงเทียนทองเงิน กับประดับพระแท่นด้วยพระแสง
สำหรับแผ่นดิน พระแสงประจำรัชกาล พระแสงอัษฎาวุธ ที่เสาพระแท่นมีพระมหาเศวตฉัตร
พระกัณภีรมย์ ธงชัยกระบี่ชูพระครุฑพ่าห์ ธงมหาราช ธงมหาไพศยนต์ พระเด้าน้ำพระพุทธรมณฑ์
ต่าง ๆ เหมปักแว่นเวียนเทียน มีเทียนพระมหามงคลคู่ ๑ และมีเชิงเทียนทองเงินพานทองจัดดอกไม้
สดสลักกับหม้อน้ำมนต์ มีตู้เทียนเท่าพระองค์คู่ ๑ ตั้งเครื่องนมัสการลงยาราชาวดีและพระแท่น
ทรงกราบ วงด้ายสายสิญจน์เป็นสพานแต่พระแท่นมณฑลไปตลอดจังหวัดพระราชพิธี พร้อมด้วย
เลขยันตร์ ทอดพระราชบัลลังก์ ตั้งอาสน์สงฆ์และเก้าอี้เจ้านายเฝ้า

พระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์ มีพระบวรเศวตฉัตรปักและมีตั้งอัฐทิศทำด้วยไม้ใผ่สีสุก
พันผ้าขาวปูผ้าขาว ตั้งเทวรูปอธิโทโพธิบาท และเทวรูปนพเคราะห์ประจำทิศ มีเด้าน้ำศิลาพระ
ด้วยศิลาจารึกอักษรกลมตามดาดและกลดสังข์ของพราหมณ์ มีเครื่องนมัสการด้วยแก้วเชิงจัดดอกไม้สด
สีตามเทวดานพเคราะห์ และมีเทียนทองเงินทิศละคู่ทั้ง ๘ ทิศ เทวรูปพระเกตุตั้งอยู่เหนือตั้งไม้
สีสุก พันผ้าขาวปูผ้าขาวบนพระแท่นลา ข้างหน้าพระที่นั่งอัฐทิศมีเครื่องบูชา ทิศกลางมีเทียนทอง
เงินบูชาพระเศวตฉัตรคู่ ๑ ทั้ง ๓ วัน ตั้งชัดยอดมณฑลประจำหลักลายปิดทอง โหระพานพเคราะห์
และมีพระขันน้ำสาครเงินสำหรับโหระติดเทียนบูชาพเคราะห์ชั้น ๑ ตั้งโต๊ะปักเครื่องลายครามบูชา
พระสยามเทวาธิราช

พระที่นั่งภัทรบิฐ มีพระบวรเศวตฉัตรและโต๊ะตั้งเครื่องพระบรมราชูปโภค มีพานทองจัด
เป็นพุ่มดอกไม้ และชวดปักดอกไม้คู่ ๑ เทียนทองเงินคู่ ๑

ที่พระที่นั่งจักรพรรดิตั้งพระแท่นบรรทมในพระฉาก ด้านตะวันออกตอนข้างเหนือ มีนพปฎล
เศวตฉัตรแต่งใหม่ทอดบนทรายโยงด้ายสายสิญจน์ ถึงพระฤกษ์สงฆ์จะได้ยกขึ้นแขวนลอยเหนือพระ
แท่นบรรทม บนพระแท่นลดมีพระยี่ภู่พันคลุมเยียรบับไว้พร้อมด้วยพระเชนยทองบนพานแว่นฟ้า

บนพระแท่นบรรทมตั้งผ้าห่มประดิษฐาน พระชัยนวโลหะรัชกาลที่ ๕ มีพานทองคำไม้สดและเทียนทองเงิน ๒ คู่ ปูลาดอาสน์สำหรับพระราชอาสนะ ๕ รูป สวดมนต์ มีเครื่องในการพระราชพิธีเฉลิมพระราชสมณเฑียร หินบดโมรา พรรณพืชต่าง ๆ วัลย์แต่งประดับด้วยเครื่องทองฝังเพชรพลอย หน้าพระแท่นตั้งเครื่องนมัสการแก้วเจียรไน และปูลาดอาสน์นมัสการ หอกลางทอดพระราชอาสน์ มีเครื่องพานพระศรีลงยาราชาชาติของเดิม พระมณฑปพระมหามงคและถาดทรงพระพักตร์ ในเวลาพระสวดมนต์มีขึ้นพระนพสำหรับเสกน้ำด้วย ในพระฉากตอนใต้เป็นห้องทรงเครื่องตั้งพระแท่นลาดพระราชอาสน์ มีเครื่องทรงพระพักตร์และเครื่องพระสำอางพร้อม มีนพปฎลเศวตฉัตรสำหรับแขวนลอย ทอดอยู่บนทราวโยงด้วยสายสิญจน์ เพื่อยกขึ้นเวลาพระฤกษ์สงและมิฉากห้องตรงต่อเนื่องกัน

พระมณฑปพระกระยาसनาน ปลุกที่ขาลาหน้าชานพักด้านตะวันออก ตั้งมณฑปพื้นขาวบนยกพื้นยอดพื้นขาวมีนาคช่อห้อย ซอตั้งกระจิงปิดทองมีเฟื้องอุปะจำปาทอง มีพระสูตรขาวทองแผ่ลวดลายแย่งทรงเข้าบิณฑ์ ตั้งตั้งไม้อุทุมพรบนถาดทอง เวลาทรงตั้งถาดทองเครื่องทรงพระพักตร์ลงยาราชาชาติ มีพระครอบและใบตะขบสำหรับทรงเหยียบ มีราชวัตรพื้นขาวลายทองผูกต้นกล้วยต้นอ้อยจันทน์หมากจันทน์มะพร้าว และเครื่องสูงทองแผ่ลวด ๗ ชั้น พื้นโหมคสีทองนากเงินมุขละ ๓ ทิ้ง ๔ มุม

ทางทิศบูรพาตั้งบุษบกน้อยลายสลักปิดทอง สำหรับตั้งพระชัยนวโลหะแห่ง ๑ ทิศประจิมสำหรับตั้งพระพิฆเนศวรอีกแห่ง ๑ มีศาลเทวดาบูชาพระฤกษ์จตุโลกบาลทั้ง ๔ ศาลพระอินทร์อยู่กลาง และตั้งโต๊ะเครื่องสังเวทเทวดากลางหาวที่ขาลาทิศบูรพามีกระถางรูปและเทียนทองเงินปลุกปร่าเป็นที่เจ้านายข้าราชการฝ่ายในเฝ้า

ปลุกโรงพระราชพิธีพราหมณ์ ที่ริมกำแพงนอกฉนวนในสวนศิवालย์ ผันหน้าโรงไปทางทิศใต้ มีช่อฟ้าใบระกาหงส์ทำด้วยไม้จริงปิดทองน้ำตะโก หลังคาลาดผ้าขาวเพดานผ้าขาวมีไม้โขนทวารปักษีราชวัตรดาชะแลงทาว มีฉัตรธงกระดาศห้าชั้น ผูกต้นกล้วยต้นอ้อยจันทน์หมากจันทน์มะพร้าว ตั้งเทียนมณฑลเล็กประดับกระจก มีโต๊ะทองตั้งพระอิศวร พระอุมา พระนารายณ์ พระลักษมี พระนเรศวร พระพรหม พระมหาพิฆเนศวร ตั้งโต๊ะเทวดานพเคราะห์ ตั้งโต๊ะเบญจครรรภ์ ตั้งหม้อกฤษณ์ ๔ หม้อ อยู่เบื้องขวาเตียงมณฑล ตั้งเตาโหมกฤษณ์อยู่เบื้องซ้าย

ในอุโบสถวัดพระแก้วมีเทียนพระมหามงควันละคู่ เทียนเท่าพระองค์วันละคู่ มีเครื่องนมัสการพานทองใหญ่สำหรับทรงทั้ง ๓ วัน

เวลา ๖.๑๐ ล.ท. สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องเครื่องยศทหารบก เสด็จออกเกยหน้าพระที่นั่งบรมพิมาน ประทับพระราชยานกง พระยามานพวิเศษ (เจือ ทองเจือ) เชิญพระแสงฝักทองเกลี้ยงตามเสด็จ ทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร.ตั้งกองเกียรติยศ เป็นกระบวนราบไปเทียบเกยหน้าพระทวารเทเวศร์รักษา เสด็จเข้าประทับในพระที่นั่งอมรินทร์ เจ้านายข้าราชการเฝ้า ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้วพระตำรวจหลวงนำเสด็จมีมหาดเล็กเชิญเครื่องตาม เสด็จประทับพระราชบัลลังก์

มีประโคม ทรงจุดเทียนที่พระแท่นมณฑล พระสงฆ์ ๓๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าและที่โต๊ะพระสยามกับที่พระที่นั่งภัทรบิฐแล้วประทับพระราชบัลลังก์ พระราชครูวามเทพมุนี ถวายน้ำพระมหาสังข์ พรหมณ์เป่าสังข์ พระสวดมนต์จบสมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายพระพรลา เวลา ๗.๓๕ ล.ท. เสด็จกลับทางเดิม

วันนี้ เสด็จประทับพระที่นั่งอมรินทน์ในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษกมีอุปราชสมุหเทศาภิบาล เจ้าผู้ครองนครและข้าราชการเข้ามาเฝ้าในนามของประชากรราษฎรคือ หม่อมเจ้าธำรงศิริ สมุหเทศาภิบาลมณฑลปราจีน หม่อมเจ้าสุษติเดช สมุหเทศาภิบาลมณฑลปัตตานี เจ้าพระยาสุรบดีสินธุ์ อุปราชภาคพายัพ พระยาโบราณราชธานินทร์ อุปราชมณฑลอยุธยา พระยาราชนกุล อุปราชภาคอีสาน พระยาเดชาบุชิต สมุหเทศาภิบาลมณฑลมหาสารคาม พระยาสุรินทรราชา สมุหเทศาภิบาลมณฑลภูเก็ต พระยาถนอมราชรังษี สมุหเทศาภิบาลมณฑลสุราษฎร์ พระยาตรีธรรมศกราช สมุหเทศาภิบาลมณฑลอุบลราชธานี พระยามหินทรเทศานุวัตน์ สมุหเทศาภิบาลมณฑลนครสวรรค์ พระยาศรีสุริยราชวรานุวัตร สมุหเทศาภิบาล มณฑลพิษณุโลก พระยารณชัยชาญยุทธ สมุหเทศาภิบาลมณฑลร้อยเอ็จ พระยาถนอมราชรังษี สหราชบาลเมือง สมุหเทศาภิบาลมณฑลราชบุรี พระยาเพชรปาดิ์สมุหเทศาภิบาลมณฑลนครราชสีมา พระยาไกรเพชรรัตนสงคราม สมุหเทศาภิบาลมณฑลจันทบุรี พระยาสุนทรบุรี สมุหเทศาภิบาลมณฑลนครชัยศรี เจ้าแก้วนวรรฐ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูน พระยาเพชรพิสัยศรีสวัสดิ์ ปลัดมณฑลประจำจังหวัดเชียงใหม่ หลวงประนาถกรณ์ อัยการมณฑลมหาสารคาม เจ้าราชวงศ์ จังหวัดลำปาง เจ้าราชสัมพันธ์ จังหวัดลำปาง พระยาภิรมย์ภักดีวิเศษ ผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก พระยาประสาธวิริยกิจ ผู้ว่าราชการจังหวัดอุไทยธานี หม่อมเจ้าธงไชยศิริพันธ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทอง พระยาพนมมนครานุรักษ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม พระสวัสดิเวียงชัย อัยการมณฑลอุดร หลวงประจำคดี อัยการมณฑลร้อยเอ็จ พระยาวิสุทธิราชรังสรรค์ ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น พระยาพิริยพิชัย ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา หม่อมเจ้าทองเต็มผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีน หม่อมเจ้านพมาศ ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี พระยาจินดารักษ์ ปลัดมณฑลนครชัยศรี พระยาพิพิธอำพล ผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพล หม่อมเจ้าโสภณผล ปลัดมณฑลนครศรีธรรมราช พระยารัษฎานุประดิษฐ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช พระยาพิพิธเสนามาตย์ ผู้ว่าราชการจังหวัดสายบุรี พระภูผากิติ พระยาเมืองนราธิวาส พระยาดำรงคฤมาภิบาล ผู้ว่าราชการจังหวัดตรัง พระยาภูมินารถกิติ จางวางกำกับราชการจังหวัดสตูล

วันจันทร์ที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘

เวลา ๕.๔๐ ก.ท. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารบกประดับตรา เสด็จเป็นกระบวนราบแต่พระที่นั่งบรมพิมานประทับพระที่นั่งอมรินทน์ เจ้านายข้าราชการเฝ้าตามตำแหน่ง ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายศีล เวลาออกดมมหมามงคลฤกษ์ ๑๐.๐๔ ก.ท. ทรงจุดเทียนทองชะนวนด้วยไฟฟ้า ทรงตั้งสัตยาธิษฐานแล้ว ถวายแด่สมเด็จพระสังฆราชเจ้าทรงจุดเทียนชัย พระสงฆ์ ๘๐

รูป สวดคาถาจุดเทียนชัย พระยาโหราธิบดีลั่นฆ้องชัย พราหมณ์เป่าสังข์ กรมพระแสงในขับไม้บัณเฑาะว์ มีประโคมทรงจุดเทียนชะนวนเครื่องสังเวท โปรดให้มหาดเล็กเชิญไปตั้งสังเวทตามสถานสำคัญต่าง ๆ รวม ๑๗ แห่ง คือ พระสยามเทวาธิราช ๑ พระที่นั่งเศวตฉัตร ๑ ทิมหาเศวตฉัตร ๓ แห่ง คือ พระมหาปราสาท ๑ พระที่นั่งจักรี ๑ พระที่นั่งอนันต์ ๑ กับพระนเรศวร ๑ ที่เทวสถาน ๔ แห่ง คือ พระอิสวรร ๑ พระนารายณ์ ๑ พระพิฆเนศวร ๑ เทวรูปผมหอกเขือก ๑ และที่พระหลักเมือง ๑ พระเสื้อเมือง ๑ พระกาพย์ศรี ๑ พระเพลิง ๑ พระเจดคุปต์ ๑ เทวรูปหอกแก้วพระร่วมกับเทวรูปที่ตึกดิน ๑ แล้วทรงประเคนไตรแพรงกับย่ามแก่พระสงฆ์พร้อมด้วยเหรียญบรมราชาภิเษกทองแดงแก่พระราชอาคัน ๘๐ รูป แล้วเสด็จประทับพระที่นั่งไพศาล เจ้ากรมพระตำรวจหลวงทั้ง ๔ คือ พระยามหาเทพ (เจ๊ก รัตนทัศนีย์) พระยามหามนตรี (นนท์ บุญรัตพันธุ์) พระอินทรเทพ (คุ่น พหลโยธิน) พระพิเรนทรเทพ (เนียน เกตุทัต) นำเสด็จขึ้นพระที่นั่งไพศาลทางพระทวารเทวราชมเหศวร์ ประทับพระราชบัลลังก์ โปรดให้พระสงฆ์แยกไปฉันที่พระที่นั่งไพศาล ๓๐ รูป แล้วเสด็จประทับพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงจุดเทียนบูชาธรรม พระพิธีธรรมได้เริ่มสวดภาณวารมีพระราชอาคันหนึ่งปรก และผลัดเปลี่ยนกันไปจนตลอดพระราชพิธี เวลา ๑๑.๑๕ ก.ท. เสด็จกลับทางเดิม

เวลา ๖.๐๐ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศจอมพลทหารบก ประดับตราสายสะพายวชิรมงกุฏ เสด็จเป็นกระบวนราชไปประทับพระที่นั่งอมรินทร์ เจ้านายและข้าราชการเฝ้า สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์ พร้อมด้วยที่ปรึกษาฯ ๖ คนอันมีศักดิ์รามธิบดี ถวายตราเสนางคบดี อันมีศักดิ์ แล้วเสด็จในพระสูตรทรงสายสะพายรามธิบดี เสด็จออกทรงจุดเทียนเท่าพระองค์ในตู้ ทั้ง ๒ และทรงจุดเทียนนมัสการ ทรงจุดเทียนชะนวนด้วยไฟฟ้าพระราชทานให้กรมหมื่นวิวิธไปจุด ณ พระอุโบสถวัดพระแก้ว เจ้ากรมพระตำรวจทั้ง ๔ นำเสด็จขึ้นประทับพระที่นั่งไพศาล ทรงจุดเทียนในตู้ทั้ง ๒ แล้ว ประทับพระราชบัลลังก์ พระยามานพวิเศษเชิญพระแสงฝักทองยื่นเบื้องหลัง พระสงฆ์เข้านั่งยังอาสน์ที่พระแท่นมณฑล ๕ รูป พระที่นั่งไพศาล ๓๐ มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้า เป็นประธานที่พระที่นั่งอมรินทร์ ๔๕ แล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงศีลแล้ว ทรงจุดเทียนทองเงินที่โต๊ะพระสยามและพระที่นั่งอัฐทิศกับพระที่นั่งภัทรบิฐแล้ว พระสาสนโสภณ (เจริญญาณวร) วัดเทพศิรินทร์ ยืนบนผ้าลาดอาสน์ที่หน้าโต๊ะพระสยาม จับด้ายสายสิญจน์อ่านประกาศ เทวดา พระสงฆ์สวดมนต์ พระครูวามเทพถวายน้ำพระมหาสังข์ พราหมณ์เป่าสังข์ถวายใบสมิทธิ ก้านพันผ้าขาวสำหรับทรงปิด ๓ อย่าง คือ ใบมะม่วง ๒๕ ใบ ปิดภยันตราย ใบทอง ๓๒ ใบ ปิดอุบัติวันตราย ใบตะขบ ๘๖ ใบ ปิดโรคอันตราย แล้วพระครูวามเทพรับพระราชทานไปกระทำ ศาสตรบุณยาชูปหอมเพลิง ราชบัณฑิตบูชาทิศณพระที่นั่งอัฐทิศครบทั้ง ๘ กรมหมื่นวิวิธทรงบูชา ทิศบูรพาและทรงบูชาทิศกลางด้วย ทิศอาคเนย์ หลวงธรรมนิเทศทวยหาญ (อยู่ อุดมศิลป์) ทักษิณ พระยาวิจิตรธรรมปริวัตร (คำ พรหมกสิกร) หรดี พระราชาภิรมย์ ประจิม พระยามหานามราช (ม.ร.ว. จำนง นพวงศ์ ฌอนชยา) พายัพ พระญาณวิจิตร (สิทธิ์ โลจนานนท์) อุดร เจ้าพระยายมราช (ปั้น สุขุม) อีสาน พระยาปริยัติธรรมธาดา(แพ ตาลลักษมณ์) ไหรบูชาเทวดาไฟไทรินาต และ

นพเคราะห์ เจ้ากรมพระตำรวจทั้ง ๔ นำเสด็จขึ้นประทับพระที่นั่งจักรพรรดิพิมมหาดเล็กเชิญเครื่องตามเสด็จประทับห้องพระบรรทม ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแก้วเจียรไนแล้ว เสด็จประทับพระราชอาสน์ห้องกลาง ทรงสวมมงกุฎทรงสดับพระสงฆ์สวดมนต์ โปรดพระราชทาน ป.จ.ว. แก่พระมเหสี หม่อมเจ้ารำไพพรรณี ทรงดำรงตำแหน่งมหาสวามินี พระสวดมนต์จบแล้ว ทรงเปลื้องพระมงกุฎ เสด็จออกพระที่นั่งไพศาล สมเด็จพระสังฆราชเจ้า ถวายพระพรลาแล้ว เสด็จออกพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงจุดเทียนบูชาธรรม พระสงฆ์สวดภาณวารต่อไป เวลา ๗.๕๐ ล.ท. เสด็จกลับตามทางเดิม

วันอังคารที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘

เวลา ๑๐.๑๐ ก.ท. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารเรือประดับตรา เสด็จเป็นกระบวนราบไปประทับพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้วตำรวจทั้ง ๔ นำเสด็จขึ้นประทับพระที่นั่งไพศาล พระสงฆ์ ๓๐ รูป รับพระราชทานฉันทน์ ทรงจุดเทียนทองเงินที่พระที่นั่งอัฐทิศและที่โต๊ะพระสยามเทวาริราช ที่พระที่นั่งภัทรบิฐ พระสงฆ์ฉันทน์แล้ว ถวายอนุโมทนา ถวายพระพรลา เสด็จออกพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงจุดเทียนบูชาธรรมที่พระแท่นสวดภาณวาร พระราชาคณะนั่งปรกและสวดภาณวารต่อไป เวลาเที่ยงวันเสด็จกลับ

เวลา ๖.๐๐ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารม้านครราชสีมาประดับตราสายสพยอมหาปรมารณช้างเผือก ทรงพระคทาจอมพลทรงพระราชยานยาดตราเป็นกระบวนมาพระที่นั่งอมรินทร์ประทับพระราชบัลลังก์ เจ้านายข้าราชการเฝ้า จึง ม.ส.ท. พระยาเทเวศร์ สมุหพระราชมณเฑียรเบ็ญจบุรุษ สมุหเทศาเฝ้า พล.ต.พระยาพระภุชงค์รัษฎพลัดทูลฉลองกระทรวงกลาโหมเบ็ญจบุรุษการฝ่ายเสนาที่รับราชการอยู่หัวเมืองเฝ้า ม.อ.ท. พระยาตรีธรรมาริราช ปลัดทูลฉลองมหาดไทยเบ็ญจบุรุษการฝ่ายอำมาตย์ซึ่งรับราชการอยู่หัวเมืองเฝ้า ทรงจุดเทียนเท่าพระองค์ทั้งคู่และทรงจุดเทียนพระมหามงคลทองเงินบนพระที่นั่งบุษยามาลาและเทียนเครื่องนมัสการ ทรงจุดเทียนชะนวนพระราชทานกรมหมื่นวิวิธไปทรงบูชาในพระอุโบสถ ณวัดพระแก้ว เสด็จขึ้นพระที่นั่งไพศาลมีตำรวจหลวงนำ ๔ ทรงจุดเทียนเท่าพระองค์ในตู้ทั้ง ๒ แล้ว ประทับพระราชบัลลังก์ พระราชาคณะเข้านั่งยังอาสน์พระมหามณเฑียร ๕ รูป พระที่นั่งไพศาล ๓๐ พระที่นั่งอมรินทร์ ๔๕ มีประโคม ทรงจุดเทียนมหามงคลที่พระแท่นมณฑลและเครื่องนมัสการณพระที่นั่งไพศาลทรงศีลแล้ว ทรงจุดเทียนที่โต๊ะพระสยามและที่พระบวรเศวตฉัตร ณ พระที่นั่งอัฐทิศ พระที่นั่งภัทรบิฐ พระสาสนโสภณประกาศเทวดา พระสงฆ์สวดมนต์ พระราชาครูวามเทพมุนี ถวายน้ำพระมหาสังข์ พราหมณ์เป่าสังข์ ถวายใบสมิทธิทรงปิดแล้ว พราหมณ์รับพระราชทานกลับไปกระทำศาสตร์บุญยาขุมโหมเพลิง ราชบัณฑิตเข้าบูชาอัฐทิศโหรบูชาเทวดาไพโทธิชาติ และเทวดานพเคราะห์เสด็จประทับห้องพระบรรทมณพระมหามณเฑียร ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้ว พระราชาคณะ ๕ รูปสวดมนต์ ประทับพระราชอาสน์สดับพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์แล้ว เสด็จออกประทับพระที่นั่งไพศาลและพระที่นั่งอมรินทร์แล้ว เวลา ๗.๔๕ ล.ท. เสด็จกลับตามทางเดิม ประทับพระที่นั่งบรมพิมาน

เสด็จประทับพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยพระราชพิธีบรมราชาภิเษกและเฉลิมพระราชสมณเฑียร มีนายทหารผู้ใหญ่ชั้นผู้บัญชาการกองพลเผ่า คือ หม่อมเจ้าอลองกฎ แม่ทัพกองทัพน้อยทหารบกที่ ๒ พระองค์เจ้าทศศิริวงศ์ ผู้บัญชาการกองพลทหารบกที่ ๔ พระยารามกำแพง ผู้บัญชาการกองพลทหารบกที่ ๖ พระยารวเดชศักดิ์ดาฐ ผู้บัญชาการกองพลทหารบกที่ ๕ พระยาประเสริฐสงคราม ผู้บัญชาการกองพลทหารบกที่ ๕ พระยาอานภาพไตรภพ ผู้บัญชาการกองพลทหารบกที่ ๘ พระยาเสนีณรงค์ฤทธิ์ ผู้บัญชาการกองพลทหารบกที่ ๓

วันพุธที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘

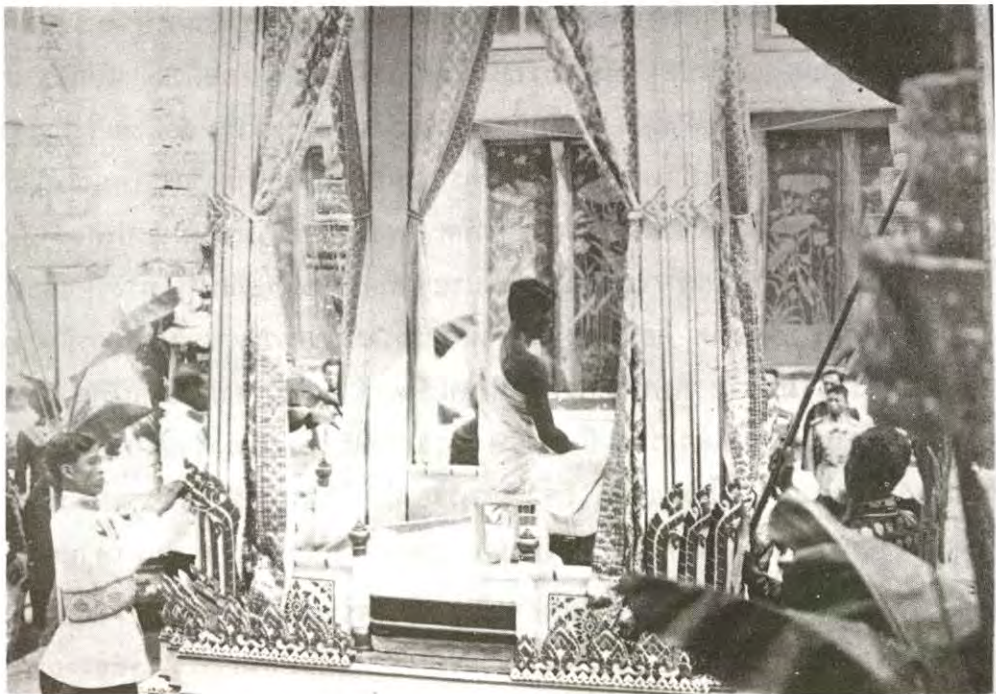
เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารบกประดับตรา เสด็จออกทรงบำเพ็ญพระราชกุศล เหมือนวันก่อน เวลาเที่ยงวันเสด็จกลับเป็นขบวนราบตามทางเดิม

เวลา ๖.๐๐ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารปืนใหญ่ประดับตราสายสพายจักรี ทรงพระราชยาน แต่เกยหน้าพระที่นั่งบรมพิมานเสด็จเป็นกระบวนราบมายังพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พลัดทูลฉลองกลาโหม เบิกนายทหารหัวเมืองเผ่า ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้ว ทรงเทียบขบวนพระราชทานกรมหมื่นวิจิตรวรณปริษาไปทรงจุดในพระอุโบสถวัดพระแก้วแล้ว เสด็จขึ้นพระที่นั่งไพศาลและพระที่นั่งจักรพรรดิ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลเหมือนวันก่อน เวลา ๗.๕๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้เสด็จประทับพระที่นั่งไพศาล พระราชทานตรามหาปรมาภรณ์ช้างเผือกแก่สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนคร

วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘

เวลา ๘.๑๕ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารเรือประดับตราสายสพายนพรัตน์ เสด็จในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเป็นกระบวนราบแต่พระที่นั่งบรมพิมานมายังพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้ว เสด็จขึ้นประทับพระที่นั่งไพศาล สังฆการีอาราธนาสมเด็จพระสังฆราชเจ้า ๑ สมเด็จพระพุทธิโชษาจารย์ ๑ สมเด็จพระวันรัต ๑ สมเด็จพระพุฒาจารย์ ๑ พระพรหมมณี ๑ ขึ้นนั่งอาสน์ ณ พระที่นั่งไพศาลอีก ๓๐ รูป รับพระราชทานฉันทพระที่นั่งจักรพรรดิ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายศีลแล้ว เสด็จขึ้นประทับบนหอพระสุราลัย พیمانผลัดทรงเสวตพัสตร์สพักขาขลิบทองแผ่นลวด ไหรูปษาพระฤกษ์ที่ศาลทั้ง ๕ ณ มณฑลพระมรุธาภิเษกสนาน มีศีรชะสุกร มะพร้าวอ่อน บายศรีตองทั้ง ๕ ศาล เวลา ๘.๕๓ ก.ท.เป็นปฐมฤกษ์พระราชครวามเทพมณี เจ้ากรมพราหมณ์พิธี อัญเชิญเสด็จขึ้นสู่ที่พระมรุธาภิเษกสนาน เสด็จจากหอพระสุราลัยทางพระทวารทิศใต้ มีริ้วขบวนนำเสด็จเป็นคู่ซ้ายขวา คือ หลวงเทพาจารย์ พราหมณ์พฤฒิปาศเชิญพระพิฆเนศวร กับหม่อมเจ้าพร้อมราชบัณฑิต เชิญพระชัยเนาวโลหะคู่ ๑ พราหมณ์สุก โภมลเวทนกับพรหมณ์ละไม รัตนพราหมณ์เป่าสังข์อุตตราวัฏคู่ ๑ พราหมณ์เผย เสด็จพราหมณ์กับพราหมณ์ตาล จารุเสน เป่าสังข์อุตตราวัฏคู่ ๑ หลวงสุรียาเทเวศร์กับพระครูสดานันทมณี เป่าสังข์ทักษ์ณาวัฏคู่ ๑ หลวงราชมณีกับพระครูอัมภวาจารย์ไปรอยเข้าดอกคู่ ๑ พระสิทธิไชยบดี เจ้ากรม

พราหมณ์พฤฒิปาศกับพระราชครูวามเทพมุนี เจ้ากรมพราหมณ์พิธีคู่ ๑ เสด็จออกทรงจุดเทียน
สังเวद्यเทวดากลางหาวแล้ว เสด็จขึ้นประทับตั้งไม้อุทุมพรพันผ้าขาว ณ มณฑปพระมูรธาภิเศกसनาน
ทรงเหยียบใบไม้ตะขบผันพระพักตร์สู่มงคลทศอิสาน หม่อมเจ้าพร้อมเชษฐาพระชัยเนาวโลหะประดิษฐาน
ในบุษบกตะวันออก หลวงเทพาจารย์เชษฐาพระพิฆเนศวรประดิษฐานในบุษบกทิศปัจฉิม พระยาโหรา
ลั่นฆ้องชัย พนักงานประโคมสังข์แตรเครื่องดุริยดนตรี ทหารยิงปืนมหาฤกษ์ มหาชัย มหาจักร
มหาปราบยุค พระยาอุทัยธรรมถวายเครื่องพระกระยาसनและไชยหัตถธาวา สมเด็จพระสังฆราชเจ้า
ถวายน้ำด้วยพระครอบพระกริ่งที่พระองค์ษาและพระหัตถ์ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุ์ถวาย
ด้วยพระเต้าเบญจครรรค์น้อย สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงนครสวรรค์ถวายด้วยพระเต้าหยก พระยาอุทัยธรรม
ถวายพระเต้าต่าง ๆ พระยาอภัยพันตรีกามาตย์ ถวายพระเต้าประทุมนิมิตรทองนากเงิน พระยาโหรา
ถวายด้วยพระเต้านพเคราะห์ พราหมณ์ถวายน้ำด้วยพระมหาคังข์ทอง นาก เงิน และพระครอบ
ไสยศาสตร์พระยาอุทัยธรรมถวายพระมหาคังข์สรงเสร็จเสด็จขึ้น พระยวงษาภรณ์ภูษิตถวายทรง
คลุมชั้นน้ำ พระยาบริหารราชมานพสอดฉลองพระบาทแล้ว เสด็จขึ้นจากที่สรงขึ้นสู่หอพระสุราลัย
ทรงเครื่องบรมราชภูษิตาภรณ์แล้วเสด็จออกพระที่นั่งไพศาล หม่อมเจ้าพร้อมเชษฐาพระชัยเนาวโลหะนำ
เบื้องขวา หลวงเทพาจารย์ พราหมณ์พฤฒิปาศเชษฐาพระพิฆเนศวร เบื้องซ้ายประทับพระราชอาสน์
พระที่นั่งอัฐทิศภายใต้พระบวรเศวตฉัตร ผันพระพักตร์สู่มงคลทศบูรพา พระยาอุทัยธรรมถวาย
พระเต้าเบญจครรรค์สำหรับทรงรับน้ำอภิเศกของราชบัณฑิตและพราหมณ์ผู้ถือพรต ขณะนี้มีเจ้านาย
และผู้แทนพระราชาธิบดีและประธานาธิบดีนานาชาติ กับข้าราชการผู้ใหญ่ตั้งแต่ชั้นสายสพาย
เฝ้าตามแนวผนังด้านเหนือ พราหมณ์เข้าประจำทิศเพื่อถวายน้ำคังข์ เจ้านายข้าราชการซึ่งนับว่าเป็น
ราชบัณฑิตกับพราหมณ์นั่งผันหน้ามอเฝ้าประจำตามทิศเป็นคู่ ๆ กัน กรมหมื่นวิวิธราชบัณฑิต
ประจำทิศบูรพา ทรงนั่งหย่องว่าคำถวายน้ำอภิเศกเป็นภาษามคธแล้ว แปลเป็นภาษาไทยแล้ว ถวาย
น้ำเสกด้วยพระคาถาพร้อมด้วยคำแปล จึงมีพระราชดำรัสตอบด้วยคาถาพร้อมด้วยคำแปล กรมหมื่น
วิวิธทรงรับด้วยภาษามคธพร้อมด้วยคำแปล ลำดับนี้ พราหมณ์ยืนขึ้นประจำริ้วเป่าคังข์ จึงพระราชครู
วามเทพมุนีประจำทิศบูรพาถวายน้ำพระมหาคังข์ พระสิทธิชัยบดี เจ้ากรมพราหมณ์พฤฒิปาศ
ถวายน้ำพระครอบสัมฤทธิ์แล้วคลานเวียนตามไปถวายทุกทิศ ทรงรับน้ำแล้วพราหมณ์เป่าคังข์ ประทับ
ทิศต่อ ๆ ไปเป็นทักษิณาวฏาราชบัณฑิตและพราหมณ์ประจำทิศถวายน้ำอภิเศก ทรงรับและปฏิบัติ
ตามนัยอันเดียวกันจนครบทั้ง ๘ ทิศ คือทิศอาคเนย์ หลวงธรรมนิเทศทวยหาญกับพระครูอัมภวาจารย์
ทักษิณ พระยาวิจิตรธรรมปริวัตรกับพระครูสถานันทมุนีหริดี พระราชาภิรมย์กับหลวงเทพมุนี
ประจิม พระยามหานามราชกับหลวงราชมุนี พายัพ พระญาณวิจิตรกับหลวงสุริยาเทเวศร์ อุดร
เจ้าพระยามราชกับพราหมณ์นาคโกมลเวทิน อีสาน พระยาปริยัติธรรมธาดากับพราหมณ์ผล เสดะ
พราหมณ์ จึงเสด็จผันพระองค์คืบมาประจำทิศบูรพา กรมหมื่นวิวิธกราบทูลเป็นภาษามคธพร้อม
ด้วยคำแปล รวมยอดอีกครั้งจึงมีพระราชดำรัสตอบเป็นภาษามคธพร้อมด้วยคำแปล กรมหมื่นวิวิธ
รับด้วยภาษามคธพร้อมด้วยคำแปล เสด็จจากพระที่นั่งอัฐทิศวงไปเป็นทักษิณาวฏ เสด็จตามทางลาด
พระบาทไปพระที่นั่งภัทรบิฐ รั้วน้ำเสด็จเป็น ๒ สายซ้ายขวาเป็น

คู่ ๆ คือ หลวงเทพาจารย์ พราหมณ์พฤติบาทเชิฎพระพิฆเนศรกับหม่อมเจ้าพร้อมราชบัณฑิต
 เชิฎพระชัยเนาโลหะ ภูษามาลาขับไม้บัณเฑาะว์ ๒ คู่ พราหมณ์สุก โกมลเวทิน กับพราหมณ์
 ละไมรัตนพราหมณ์เป่าสังข์อุตตราวัฏคู่ ๑ พราหมณ์เผย เศตะพราหมณ์กับพราหมณ์ตาด จารุเสน
 เป่าสังข์อุตตราวัฏอีกคู่ ๑ หลวงสุริยาเทเวศรกับพระครูสถานันทมุณี เป่าสังข์ทักษิณาวัฏคู่ ๑
 หลวงราชมุณีกับพระครูอัมภฏาจารย์ไปรยเข้าดอกคู่ ๑ พระยาสิทธิชัยบดี เจ้ากรมพราหมณ์พฤติบาท
 กับพระครูวามเทพมุณี เจ้ากรมพราหมณ์พิธี และมหาดเล็กนุ่งเกี้ยวลายสรวมครุยเชิฎเครื่องตาม
 เสด็จมีริ้วกระบวนเป็น ๔ สาย ตามลำดับซ้ายขวา คือ ๑. เชิฎพระเศวตจรินทร์ ม.ส.ต. พระยา
 เทวาริราช เชิฎพระสังวาล พราหมณ์ธูรา ร.ส.อ. หลวงญาณสยมภูว เชิฎพระสุพรรณบัฏ จ.ว.ท.
 พระยามหานามราชเชิฎพระมหาพิชัยมงกุฎ ม.ส.ท. พระยาอุทัยธรรม ๒. เชิฎธารพระกร จ.ว.ต.
 พระยาบริหารราชมานพ เชิฎพระสังวาลพระนพ ม.ส.ต. พระยาวงษาภรณ์ภูษิต เชิฎพระสังวาล
 นพรัตนราชวรารภรณ์ ส.ท. พระยาราชโกษา เชิฎพระแสงขรรค์ชัยศรี ห.ม. พระยามานพวิตร
 ๓. เชิฎพัดวาพิชนี ร.ห.พ. ม.ล. เขาวัน ปาลกวงค์ ณ อยุธยา เชิฎพระแสงจำมรี ร.ห.พ.
 ผัน จิตรภักดี เชิฎพระแสงหางช้างเผือก ร.ห.พ. บุญ ผลพันธิน เชิฎฉลองพระบาท ร.ห.พ.
 เลื่อน วิจารณบุตร ๔. เชิฎธารพระกรเทวรูป ร.ห.ม. จมื่นมหาดเล็ก เชิฎพระธำมรงค์วิเชียรจินดา
 ส.ท. พระยาอภิณหคาราชา เชิฎพระธำมรงค์รัตนราวุธ ส.อ. พระยาประชุมมงคลการ เชิฎ
 พระแสงฝักทองเกลี้ยง ร.ห.ม. หลวงศักดิ์นายเวร ๕. เชิฎพระสุพรรณศรีบัวแฉก ห.พ. แจ่ม
 เงินยอง เชิฎพระขันหมาก ร.ห.พ. กุญ ฟังบารมี เชิฎพระมณฑป ร.ห.พ. นพ วิเศษนิยม
 เชิฎพระเต้าทักษิณเทก ร.ห.พ. เอิบ ยอดบุตร ๖. เชิฎพระแสงดาบชะเลย ร.ห.พ. นายรองสุนจินดา
 เชิฎพระแสงจักร ร.ห.พ. ม.ร.ว.ธชานูชาติ ศรีธวัช ณ อยุธยา เชิฎพระแสงตรี ร.ห.พ. ม.ร.ว.
 อนุศักดิ์ หัศดิน ณ อยุธยา เชิฎหอกเพชรรัตน ร.ห.พ. นายรองเสนองานประภาศ ๗. เชิฎ
 พระแสงของ้าวแสนพลพ่าย ม.ล.ส. ม.ร.ว.สล้าง ลดาวัลย์ ณ อยุธยา เชิฎพระแสงดาบเขน
 ม.ล.ส. กระสินธุ์ อมาตยกุล เชิฎพระแสงธนู ม.ล.ส. สมสวาท โชติกเสถียร เชิฎพระแสงปืน
 ข้ามแม่น้ำสโคง ร.ห.พ. นายรองสนองราชบรรหาร เสด็จประทับพระที่นั่งภัทรบิฐุ กระบวนหันหน้า
 เข้าสู่ที่ประทับและหมอบอยู่ ๒ ข้างทางลาดพระบาทตรงพระที่นั่งภัทรบิฐุออกมา ผู้เชิฎเครื่อง
 ตามเสด็จแยกทางอ้อมไปยืนอยู่ข้างหลังพระที่นั่งภัทรบิฐุข้างละ ๒ สายตามขวาและซ้าย จึงพระครู
 วามเทพมุณีร้ายเวทสรรเสริญไกรลาสจบ พราหมณ์เป่าสังข์ ๓ ลาแล้ว ว่าคำภาษามครเฉลิม
 พระปรมาภิไธยถวายเครื่องราชกกุธภัณฑ์และเครื่องบรมราชาภรณ์เครื่องประดับอิสริยยศด้วยภาษา
 มคร มีพระราชดำรัสตอบด้วยภาษามครแล้วพระครูวามเทพมุณีแปลเป็นภาษาไทย ทรงรับด้วย
 ภาษาไทย พราหมณ์เป่าสังข์ พระยาโหราลั่นฆ้องชัย กรมพระแสงในขับไม้บัณเฑาะว์ มีประโคม
 แตรคังขมโหระทึกเครื่องดุริยดนตรี แตรวงทหารกองเกียรติยศบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี
 ยิงปืนใหญ่เฉลิมพระเกียรติยศแห่งละ ๑๐๑ นัด พระสงฆ์ตามวัดได้สวดชยันโตธำระฆังวัดละ ๗
 ลา เพื่อประชาชนทั้งหลายได้สดับเป็นที่หมายว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เถลิงถวัลยราชสมบัติบรม-

ราชาภิเศกแล้ว ณ วันนี้ ผู้เชิญเครื่องได้เชิญเข้าไปส่งให้พระครูวามเทพมุนีถวายโดยลำดับคือ ๑. พระสุพรรณบัฏ ทรงรับแล้ว ผู้เชิญรับไปเชิญอยู่ตามที่ ๒. พระสังวาลพราหมณ์ธูรา ทรงรับแล้ว ทรงสรวมพระองค์เฉียงซ้าย ๓. พระสังวาลนพรัตนราชวรารณ ทรงรับแล้ว ทรงสรวมพระองค์เฉียงขวา ๔. พระสังวาลพระนพ ทรงรับแล้ว ทรงสรวมพระองค์เฉียงขวา ๕. พระมหาพิชัยมงกุฏ ทรงรับสรวมแล้ว ผู้เชิญพานไปอยู่ตามที่ ๖. พระแสงขรรค์ชัยศรีทรงรับแล้ววางบนโต๊ะเบื้องซ้าย ๗. ธารพระกร ทรงรับแล้ววางบนโต๊ะเบื้องขวา ๘. พัดวาพิชนี ทรงรับแล้ววางบนโต๊ะเบื้องขวา ๙. พระแสงจามจุรี ทรงรับแล้ววางบนโต๊ะเบื้องซ้าย ๑๐. พระแสงข้างข้างเผือก ทรงรับแล้ววางบนโต๊ะเบื้องซ้าย ๑๑. พระธำมรงค์วิเชียรจินดา ทรงรับสรวม ผู้เชิญพานไปยืนตามที่ ๑๒. พระธำมรงค์รัตนวราวุธ ทรงรับสรวม ผู้เชิญไปยืนตามที่ ๑๓. ฉลองพระบาทเชิงงอน พระราชครูวามเทพมุนีสอดถวาย ผู้เชิญพานไปอยู่ตามที่ ๑๔. พระแสงฝักทองเกลี้ยง ทรงรับแล้ว ผู้เชิญรับไปเชิญอยู่ตามที่ ๑๕. ธารพระกรเทวรูป ทรงรับแล้ว ผู้เชิญรับไปเชิญอยู่ตามที่ ๑๖. พระสุพรรณศรีบัวแฉก ๑๗. พานพระขันทมหาก ผู้เชิญๆ เข้าไปตั้งบนโต๊ะเบื้องขวา ๑๘. พระมณฑป ๑๙. พระเด้าทักษิโณทก ผู้เชิญๆ เข้าไปตั้งโต๊ะเบื้องซ้าย ๒๐. พระแสงหอกเพชรรัตน ๒๑. พระแสงดาพชะเลย ๒๒. พระแสงตรี ๒๓. พระแสงจักร ๒๔. พระแสงเขนมีดาพ ๒๕. พระแสงธนู ๒๖. พระแสงของ้าวแสนพลพ่าย ๒๗. พระแสงปืนคาบซุดข้ามแม่น้ำสโดง อัฐฎาวุธทั้ง ๘ นี้ ถวายทรงรับแล้ว ผู้เชิญรับไปอยู่ตามเดิมแล้วหยุดประโคม

พระสิทธิชัยบดีถวายนพปฎลมหาเศวตฉัตรด้วยภาษามคธ ทรงตอบด้วยภาษามคธ แล้วแปลเป็นภาษาไทย ทรงตอบด้วยภาษาไทย แล้วเชิญนพปฎลมหาเศวตฉัตรถวาย พราหมณ์เป่าสังข์โห่ลั่นฆ้องชัย มีประโคมแตرسังข์บัณเฑาะว์มะโหระทึกดุริยดนตรี ทรงรับแล้ว ผู้เชิญรับไปเชิญอยู่ท้ายภัทรบิฐด้านใต้ต้นแถวแล้วจึงหยุดประโคม พระครูอัฐฎาจารย์กล่าวอนุชฎกศิวมนตร์ หลวงราชมุนีกกล่าวอนุชฎกวิษณุมนตร์ ถวายพระพรชัย แล้วพระครูวามเทพมุนีถวายพระพรชัยด้วยภาษามคธแล้วแปลเป็นไทย มีพระบรมราชโองการเป็นประถมด้วยภาษามคธ พระราชครูรับพระบรมราชโองการเป็นภาษามคธแล้ว จึงทรงเป็นภาษาไทย พระราชครูรับเป็นภาษาไทยเสร็จ พราหมณ์เป่าสังข์มีประโคมแล้ว ทรงหลังน้ำด้วยพระเด้าทักษิโณทก ทรงตั้งสัตยาธิษฐานที่จะดำรงทศพิธราชธรรม จักรวรรดิวัตรจรรยา ทรงโปรยดอกพิกุลเงินทองและเงินสสิ่งแก่พราหมณ์ซึ่งเฝ้าจะเพาะพระพักตร์เป็นประถม ทรงเปลื้องมหาพิชัยมงกุฏ พระธำมรงค์วิเชียรจินดา พระธำมรงค์รัตนวราวุธ ผู้เชิญนำพานทองเข้าไปรับมายืนตามที่แล้ว เสด็จแต่ภัทรบิฐไปพระที่นั่งจักรพรรดิเบื้องปัจฉิม ทรงโปรยพิกุลเงินทองและเงินสสิ่งมีมหาดเล็กเชิญเครื่องตาม ทรงประเคนไทยธรรมแก่พระราชาคณะ ๘๐ รูป พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรกพิเศษเป็นประถมทั้งภาษามคธ ภาษาไทยจบ พระสงฆ์สวดถวายพระพร สมเด็จพระพุทธิชโยภาจารย์ถวายพระพรลา สมเด็จพระสังฆราชเจ้ากับพระราชาคณะอีก ๑๐ รูป ซึ่งสวดมนต์ในพระที่นั่งไพศาลเข้านั่งยังอาสน์พระที่นั่งอมรินทร์ สวดคาถาดับเทียนชัย สมเด็จพระพุทธิชโยภาจารย์ดับเทียนชัยแล้ว เป็นเสร็จพิธีสงฆ์

เจ้าพนักงานได้เตรียมพิธีเบี่ยงปลาย เทียบพระยาข้างต้นผูกเครื่องพร้อมเว้นคอ มาเทียบที่ เกยหน้าพระที่นั่งดุสิตภิรมย์ด้านตะวันตก พญาม้าต้นอยู่ที่สนามหญ้าหน้าพระที่นั่งจักรีองค์ตะวันออก พระที่นั่งราชนทรยานเทียบที่เกยพระที่นั่งดุสิตภิรมย์ด้านเหนือและเตรียมสิ่งของต่าง ๆ ไว้พร้อม

เวลา ๑.๐๐ ล.ท. ทรงเครื่องบรมราชูปถัมภ์ประดับตราทรงฉลองพระองค์ครุย เสด็จ ออกพระที่นั่งอมรินทน์ ทางพระทวารเทวราชมเหศวร เสด็จประทับรัตนสิงหาสน์ พระราชบัลลังก์ พุดตาลทองคำ ณ พระแท่นมหาเศวตฉัตร ทรงพระมหาพิชัยมงกุฏกรกุ่มพระแสงขรรค์ชัยศรี ได้เวลาอุดมฤกษ์พนักงานรับชวามานไชพระสูตรเลื่อนสาย พระยาราชมานูชูปุ่มดอกไม้ทองขึ้น เป็นสัญญา ชาวประโคมกระหังมะโหระทึกแดรสังข์กลองชนะ ทหารกองเกียรติยศกระทำวันทยาขุ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เจ้านายฝ่ายหน้าผู้แทนพระราชอาชิตีและประธานอาชิตี กับคณทูตานุทูตข้าราชการเหล่าเสนาอำมาตย์ราชเสวกเฝ้าตามตำแหน่งสุดเสียงประโคมแล้ว สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดชถวายชัยในนามเจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้า ทรงตอบแล้ว พนักงานรับชวามานไชพระสูตรเลื่อนสายปิด เสด็จขึ้นพระที่นั่งไพศาลประทับพระที่นั่งภัทรบิฐ ทรง พระชฎามหากฐิน ทรงพระแสงขรรค์นวโลหะ เจ้านายข้าราชการฝ่ายในตลอดถึงสตรีบรรดาศักดิ์เฝ้า หม่อมเจ้ารำไพพรรณีประทับพระราชอาสน์ทางทิศเหนือพระที่นั่งภัทรบิฐ โปรดให้กรมพระดำรง เสนาบดีมรุทธาธรอ่านประกาศสถาปนาหม่อมเจ้ารำไพพรรณีขึ้นเป็นสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีทรงหลังน้ำพระมหาสังข์ทรงเจิมพระราชทานแล้ว พระราชทานตราจักรีกับนพรัตนกับ ทั้งเครื่องราชูปโภคสำหรับตำแหน่ง มีประโคมฆ้องชัยสังข์แดรขับไม้บัณเฑาะว์เครื่องดุริยดนตรี สุดเสียง ประโคมแล้วพระองค์เจ้านภพรถวายพระพรชัยในนามของเจ้านายข้าราชการฝ่ายใน ทรงตอบแล้ว เสด็จพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ทรงโปรยดอกพิกุลเงินทองและเงินสสิ่งตามทางแล้ว เสด็จขึ้น หอพระสุรลัยพิมาน

เวลา ๓.๐๐ ล.ท. เจ้าพนักงานได้เชิญพระโกฏฐพระบรมอัฐิตั้งแต่รัชกาลที่ ๑ ถึงที่ ๕ กับพระโกฏฐพระบรมอัฐิสมเด็จพระปฐมบรมชนกนาถ ๑ พระโกฏฐพระบรมอัฐิสมเด็จพระศรี-พัชรินทรา บรมราชินีนาถ รวม ๗ พระโกฏฐ ออกประดิษฐาน ณ พระแท่นมหาเศวตฉัตร ประดับมุก ณ พระมหาปราสาท

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงเครื่องบรมราชูปถัมภ์ เสด็จออกทางพระที่นั่งอมรินทน์ทางข้างใน เสด็จประทับพระที่นั่งดุสิตภิรมย์ ทรงเปลื้องพระมหามาลาเส้าสูง ทรงพระมหาพิชัยมงกุฏ เสด็จ ออกเกยประทับพระที่นั่งราชนทรยาน เจ้าพนักงานรับชวามานไชพระสูตรเลื่อนสาย พนักงานกระหัง แตรสังข์มะโหระทึกประโคมกลองชนะทองเงิน ทหารกองเกียรติยศกระทำวันทยาขุแตรวงบรรเลง เพลงสรรเสริญพระบารมี เคลื่อนกระบวนแต่เกยหน้าพระที่นั่งดุสิตภิรมย์ไปตามถนนอมรวิถีเลียว ถนนจักรีจรวัณย์ออกประตูพิมานชัยศรี ไปเลียวเทียบพระที่นั่งราชนทรยานที่เกยพลับพลาเปลื้อง เครื่องริมประตูหลังวัดพระแก้วเป็นกระบวนพยุหยาตรา ๔ สาย คือประตูหน้า พระยาพิทักษ์ภูบาล เบื้องขวา พระยาเวียงไฉนฤบาลเบื้องซ้าย นายท้ายข้างเข็ญธงสามชายหักทองขวางคู่ ๑ นำริ้ว พระยาภูบาลบรรเทิงเบื้องขวา พระยาบำรุงราชฐานเบื้องซ้าย มีมะโหระทึกสี่เดิรเรียง ๔ มีคนหาม ๑๖

ผู้ตี คือ หลวงคชศักดิ์ ๑ หลวงศรีวังราช ๑ หลวงอักษรสรรพกิจ ๑ หลวงสิทธิบรรณการ ๑ สารวัดคุมหลวงวิสุทธิเสวกวีรนอก ตำรวจหลวงคู่กับมหาดเล็กเดิรเป็น ๒ สาย ข้างขวา ๔๖ คู่ ชาย ๔๖ คู่ รั้วในกลองชนะนะทอง ๔๐ กลองชนะนะเงิน ๔๐ เดิรข้างละ ๒ สาย ระวังกลางมี จำปี ๒ จำกลอง ๒ พระรามเกร็ดผู้กำกับ ๑ นายทหารรักษาวังเป็นผู้กำกับอีก ๒ ต่อจากกลองชนะนะมีแตรฝรั่ง ๒๐ แตรงอน ๓๒ สังข์ ๔ เดิรเรียงขวา ๒ สาย ชาย ๒ สาย สารวัดแตร ขุนเสนต์กำกับ ๑ เครื่องสูงหน้าห้าชั้น ๖ เจ็ดชั้น ๒ บังแขก ๔ เดิร ๒ ข้าง มหาดเล็กเชิญ พระแสงหว่างเครื่องข้างหน้า ๖ พระพินิจนทิสาสัน ๑ พระสมบัติยาภิบาล ๑ คุมเครื่อง แล้ว ถึงพระเสมาธิปิติ ๑ พระฉัตรชัย ๑ พระเทวพาหนะ ๑ เดิรเป็นหน้ากระบวน พระยาราชมานู เป็นผู้บอกสัญญา ๑ พระเสถียรสุรประเพณีถือกรับพวงงาให้สัญญา ๑ พรหมณ์เป่าสังข์คู่ ๑ ราชองครักษ์เชิญธงกระบี่ชูพระครุฑพำห้หน้าเสด็จถึงพระที่นั่งราชนทรยานที่ประทับ มีพระราชปริมาณ กำกับ ภูษามาลาถวายอยู่ณพระกลดพัดโบก พนักงานอภิรมยถวายอยู่ณบึงพระสุริย์ คู่เคียงเข้า ประจำที่คือ คู่ที่ ๑ จ.ว.อ. พระยารพวงศ์ (ม.ร.ว.เย็น อิศรเสนา ณ อยุธยา) กับ จ.ว.อ. พระยาบุรุษ (นพ ไกรฤกษ์) คู่ที่ ๒ ม.ส.อ.พระยาบริบูรณ์ (ม.ร.ว.มูล ดารากร ณ อยุธยา) กับ ม.ส.ท. พระยาพจน์ (ม.ร.ว.สำเร็จ อิศรศักดิ์ ณ อยุธยา) คู่ที่ ๓ ม.อ.ท. พระยาศรีธรรมมาธิราช (เจิม บุญรัตพันธุ์) กับ จ.ว.ท. พระยาไพศาล (ริน ศยามานนท์) คู่ที่ ๔ ม.อ.ท. พระยาสวัสดิ์วริทธิ์ (ม.ร.ว.สายหยุด สนิทวงศ์ ณ อยุธยา) กับ ม.อ.ท. พระยาอิศรพันธุ์โสภณ (ม.ร.ว.ชม อิศรางกูร ณ อยุธยา) คู่ที่ ๕ จ.ว.ท. พระยามหานามราช (ม.ร.ว.จ๋านง นพวงศ์ ณ อยุธยา) กับ ม.อ.ท. พระยาไมตรีวิรัชกฤตย์ (พุ่ม บุนนาค) คู่ที่ ๖ พล.ต.พระยาดำรง (คอน บุนนาค) กับ พล.ต. พระยาพระกฤษณ (สวาสดี บุนนาค) คู่ที่ ๗ ม.อ.ต. พระยาสรรพกิจ (แก้ง หุตสิงห์) กับ ม.อ.ต. พระยาราชสมบัติ (เอิบ บุรานนท์) แล้วถึงเครื่องสูงหลังเจ็ดชั้น ๒ ห้าชั้น ๔ บังแขก ๒ ขุ่มสาย ๔ มหาดเล็กเชิญพระแสงหว่างเครื่องหลัง ๔ พระแสงรายตีนทอง ๔ พระแสงตาม ๘ มหาดเล็กเชิญเครื่องตาม ๔๐ แพทย์ท้ายกระบวนคือ พระรัตนแพทย์ ๑ พระชัยแพทย์ ๑ ประตูหลัง พระยาลิทธิโชคขุมหมุ่ จมื่นราชนาค คู่ ๑ ทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ จ.ป.ร. ๒๐๐ แขนงข้าง ตามเสด็จข้างละ ๒ แถว มีนายทหารบรรยายทางตลอดไป เสด็จขึ้นประทับพลับพลา อัครราชทูต ทูตานุทูตผู้แทนรัฐบาลนานาประเทศพร้อมกับเฝ้า ณ ศาลาสหทัย พร้อมด้วยเจ้านายข้าราชการ ผู้ใหญ่เข้าไปคอยเฝ้า ณ พระอุโบสถ ทรงเปลื้องพระมหาพิชัยมงกุฏ ทรงพระมาลาเส้าสูง เสด็จตามทางลาดพระบาทเป็นกระบวนตำรวจหลวงราชองครักษ์มหาดเล็กเชิญเครื่องตาม เสด็จประทับ พระอุโบสถทรงจุดเทียนทองเงินถวายต้นไม้ทองเงินขนาดสูง ๒ คอกบูชาพระแล้ว แล้วทรงจุดเทียนทองเงินขนาดย่อมบูชาพระพุทธรูปอดฟ้า พระพุทธรูปเลิศล้ำ ทรงจุดเทียนทองเงินบูชาพระธรรม คัมภีร์ไบลานบนพานทองสองชั้น เหนือธรรมาสันศิลา ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้ว สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายศีล ทรงศีลแล้ว ทรงประกาศพระองค์เป็นศาสนูปถัมภกด้วยภาษามคธ สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะซึ่งชุมนุมกัน ณ พระอุโบสถรวม ๘๐ รูป รับสาธุพร้อมกัน ๓ ครั้ง

สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก พระสงฆ์รับด้วย โส อทุลทุโธ สมเด็จพระวันรัต ถวายพระพรลาแล้วกลับทางหลังพระอุโบสถมานั่งยังอาสน์ ณ พระมหาปราสาท เสด็จกลับยังพลับพลาตามทางเดิม ทรงพระมหาพิชัยมงกุฎเสด็จออกเกยประทับพระที่นั่งราชนทรยานเคลื่อนกระบวนไปเข้าประตูพิมานชัยศรี เลี้ยวไปเทียบเกยพระที่นั่งอาภรณ์พิโมกข์ เปลื้องพระมหาพิชัยมงกุฎเสด็จประทับพระมหาปราสาท ทรงเครื่องทงน้อยราชสักการถวายบังคมพระบรมอัฐิและพระบรมศพพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ทรงทอดไตร ๑ ผ้าขาวพับ ๕ รวม ๑๐ ทุกพระบรมอัฐิแล้ว และทรงทอดไตรที่พระบรมศพอีก ๑๐ พระสงฆ์ ๘๐ รูป สดับปกรณ์แล้วเสด็จขึ้นข้างในพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ทรงโปรยพิกุลทองเงินและเงินสสิ่งตลอดทาง มีกระบวนข้างในชั้นหม่อมเจ้าเชิญเครื่องตามเสด็จ คือ พระสุพรรณศรี หม่อมเจ้ารำไพประภา ในสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุฯ พานพระศรี หม่อมเจ้าดวงจิตร์ ในสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนริศรพานพระโอสถหม่อมเจ้าไชยจรัส ในสมเด็จพระกรมพระยาเทวะวงศ์ พานพระกลิ้ง หม่อมเจ้าพวงรัตน์-ประไพ ในสมเด็จพระกรมพระยาเทวะวงศ์

เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เจ้าพนักงานตั้งบายศรีแก้วทองเงินที่พระที่นั่งอมรินทร์ พราหมณ์เบิกแว่นข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในเวียนเทียนสมโภชพระราชมณเฑียรในการเฉลิมพระราชมณเฑียร

เวลาค่ำใกล้พระฤกษ์เสด็จจากพระที่นั่งบรมพิมานทางใน ทรงโปรยพิรุณทองเงินและเงิน สลึงตลอดทาง เสด็จขึ้นประทับพระมโหฬารมณเฑียร มีพระราชวงศ์ฝ่ายในเชิญเครื่องเฉลิมพระราช มณเฑียรและเครื่องราชูปโภคตามเสด็จคือ เชิญพระแสง พระองค์เจ้าสุททวงศ์พิวิตร์ เชิญพระแสง พระองค์เจ้าสิริรัตนบุษบง เชิญพระแสงข้างเผือก พระองค์เจ้ามยุรฉัตร เชิญธารพระกรศักดิ์สิทธิ์ กับอุ้มไถขาว พระองค์เจ้าพิสิษฐอุปสมัย เชิญศิลาบด หม่อมเจ้าดวงทิพย์โชติ ในกรมหลวงราชบุรี เชิญพานพีชณ์ หม่อมเจ้าพัฒนคนณาในกรมพระจันทบุรี เชิญกุญแจทอง หม่อมเจ้าจรัสพัสดรา ในกรมหลวงชุมพร เชิญจันทมาททอง หม่อมเจ้าสวาทวิมลโฉม ในกรมหลวงปราจิณ อุ้มวิลาร์ หม่อมเจ้าสุริยันทนาในกรมหมื่นไชยา เชิญพานพิชัง หม่อมเจ้าพรณเพ็ญแข ในกรมหมื่นพิไชยมหินทโรดม เครื่องบรมราชูปโภคคือ เชิญพระสุพรรณศรี หม่อมเจ้ารำไพประภา ในสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยา ภาณุพันธุ เชิญพานพระศรี หม่อมเจ้าดวงจิตร์ในสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต เชิญพานพระไอลสถ หม่อมเจ้าไชยจรัส ในสมเด็จพระกรมพระยาเทววงศ์ เชิญพานพระกล้อง หม่อมเจ้าพวงรัตนประไพ ในสมเด็จพระกรมพระยาเทววงศ์

ถึงพระฤกษ์เวลา ๘.๕๑ ล.ท. เป็นประถม ชาวประโคนล้ม้องชัย ประโคนแตร์สังข์ เครื่องดุริยดนตรี เสด็จขึ้นประทับบนที่พระบรรทม สมเด็จพระมาตุจฉาเจ้า พระบรมราชเทวี ถวาย พระแสงข้างเผือก พระนางเจ้าสุกุมลมารศรี พระราชเทวี ถวายจันทมาท ท้าววรคณานันท์ ถวายกุญแจทอง ทรงรับวางข้างพระที่นั่งทั้ง ๓ สิ่งแล้ว สมเด็จพระมาตุจฉาเจ้าและพระนางเจ้า พระราชเทวีถวายพระพรชัยมงคล ทรงเอนพระองค์ลงแทบที่พระบรรทม เป็นพระฤกษ์ เป็นอันได้ เข้าที่ในพระมโหฬารมณเฑียรในวันนี้

โปรดให้ออกพระราชกำหนดพระราชอภัยโทษ พุทธศักราช ๒๔๖๘ เป็นเนื้อความ ๘ ข้อ ให้เสนาบดียุติธรรมสำรวจบัญชีนักโทษที่ต้องพระราชอาญาทั่วพระราชอาณาจักร พิจารณาลักษณะ แห่งโทษานุโทษว่าคนใดควรจะได้โปรดได้และมีได้โดยพระราชกำหนดข้ายพระมหากษัตริย์ที่ตราไว้

วันศุกร์ที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร. ประดับสายสพายจักรี เสด็จ ออกพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ณ พระที่นั่งจักรีเบื้องบูรพทิศ พระองค์เจ้าไตรทศประพันธ์ เสนาบดีต่างประเทศ เปิกอัครราชทูตพิเศษที่มาช่วยงานแทนพระองค์พระราชอาธิบดีแทนตัวประธานาธิบดี นานาประเทศเข้าเฝ้าเรียงตัวคือ ท่าน ร.อัสมิส ผู้แทนท่านประธานาธิบดีแห่งรัฐเยอรมัน ท่าน ว.ว.รัสเสลล ผู้แทนท่านประธานาธิบดีแห่งสหปาลีรัฐอเมริกา ท่าน ม.โปแลง ผู้แทนพระองค์ สมเด็จพระราชาแห่งชาวเบลล์ ท่าน ฟ.คราเมรุ ผู้แทนพระองค์สมเด็จพระเจ้ากรุงเดนมาร์ก ท่าน อ. วิลเดน ผู้แทนท่านประธานาธิบดีแห่งเรปูบลิกฝรั่งเศส ท่าน ร.ฮ.เกรก ผู้แทนพระองค์สมเด็จพระเจ้ากรุงอังกฤษ ท่าน จ. อะมาโดรี ผู้แทนพระองค์สมเด็จพระเจ้ากรุงอิตาลี ท่าน ก.ฮายาชิ ผู้แทนพระองค์สมเด็จพระบรมราชาธิราชกรุงญี่ปุ่น ท่าน ฮ.จ.ว.ฮูเบร ผู้แทนพระองค์สมเด็จพระนางเจ้ากรุงเนเดอร์แลนด์ แล้วเสด็จออกท้องพระโรงกลางพระที่นั่งจักรี มีเสนาบดีวัง ราชเลขานุการ ฝ่ายต่างประเทศ สมุหราชองครักษ์ อธิบดีมหาดเล็ก เป็นต้นเฝ้าตามตำแหน่ง เสนาบดีต่างประเทศ นำคณทูตานุทูตเฝ้า จึงท่านฮูเบร อัครราชทูตเนเดอร์แลนด์ ผู้อาวุโสถวายพระพรชัยในนามคณทูตานุทูต ทรงตอบและมีพระราชปฏิสันถารแก่ผู้ที่มาเฝ้าแล้ว เสด็จขึ้น

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงเครื่องครึ่งยศทหารเรือ เสด็จออกพระที่นั่งไพศาล เจ้านายข้าราชการ ฝ่ายในและภริยาข้าราชการเฝ้าถวายดอกไม้ธูปเทียนแล้ว เสด็จออกพระที่นั่งอมรินทร์ เจ้านายข้าราชการ ฝ่ายเสนาอำมาตย์ถวายดอกไม้ธูปเทียน ทรงจุดเทียนทองเงิน ณ พระที่นั่งบุษบกมาลา และทรง เครื่องนมัสการพระราชทานสัญญาบัตรตั้งพระราชาคณะเป็นประถมฤกษ์ ๓ รูป คือ พระครู ประทุมธรรมธาดา เจ้าอาวาสวัดประทุมวนาราม เป็นพระปัญญาพิศาลเถร คณธรรมยุตติกา ๑ พระมหาพร เปรียญ ๖ ประโยค วัดประยุรวงศ์ เป็นพระปฏิภกโกศล คณมหานิกาย ๑ พระมหาคง ๓ ประโยครามัญญ วัดสนาม จังหวัดนนทบุรี เป็นพระธรรมวิสาร์ทะ คณรามัญญ ๑ พระราชาคณะ นำตั้ง ๑๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธานสวดขยันโต พระราชาคณะใหม่ทั้ง ๓ รูป ออกไปครองผ้ามาบังแล้ว พระปัญญาวิสาร์เถรถวายถยา พระสงฆ์อนุโมทนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้า ถวายอดิเรก พระสาสนโสภณถวายพระพรลาแล้ว พระสาสนโสภณขึ้นนั่งบนราชอาสน์ภายใต้ พระมหาเศวตฉัตร ถวายพระธรรมเทศนามงคลสูตร รตนสูตร กรณียเมตตสูตร จบถวายถยา พระ ฐานานุกรมเปรียญ ๔ รูปรับสัพพีแล้ว ทรงประเคนไตรใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรมกัณฑ์เทศน์และธูป เทียนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรมแก่พระรับสัพพี พระสาสนโสภณถวายอดิเรกถวายพระพรลา เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันนี้เป็นวันมาฆบูชาโปรดให้ทำการพระราชกุศลมาฆบูชาจากตรงคณินิบาดที่วัดพระแก้ว เวลา ๗.๒๕ ล.ท. โปรดให้กรมหมื่นวิจิตรวราณปริชว เสด็จทรงจุดเทียนบูชาพระแล้ว และทรงพระสุหร่ายทรงเจิมเทียนเท่าจำนวนสาวกที่จะจตุรารอบพระอุโบสถ พระสงฆ์ ๓๐ รูป มีพระเมธาธรรมรส วัดพิชัยญาติเป็นประธานสวดทำวัตรแล้วแสดงโอวาทปาฏิโมกข์จบ ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรมของหลวงเสร็จ เสด็จทรงจุดดอกไม้เพลิงเป็นพุทธบูชาที่หน้าวัด และโปรดพระราชทานเทียนไปจุดตามพระอารามหลวงต่าง ๆ เป็นพุทธบูชา

วันเสาร์ที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารบกประดับตราเสด็จออกประทับพระราชอาสน์ห้องพระโรงกลางพระที่นั่งจักรี เสนาบดีวัง ราชเลขาธิการ สมุหราชองครักษ์ อธิบดีกรมมหาดเล็ก เฝ้าประจำตำแหน่ง จึงเจ้าพระยายมราชเสนาบดีมหาดไทย นำหัวหน้าพ่อค้าประชาชนเฝ้า คือ ๑. สังฆราชเปรูโรส นำคณนักรตโรมันคาทอลิก ซึ่งแต่งผู้แทนมา ๑๘ รูป ๒. เรเวอเรนด ร.ว.โปสตุ นายกแห่งคณเปรสบีเดียเรียน แต่งผู้แทนมา ๑๔ นาย ๓. นาย ว. แอฟเฟนเดน นายกแห่งสภาสากลพาณิชย์ แต่งผู้แทนมา ๑๘ นาย ๔. นายมิเยกี หัวหน้าคณชนชาติญี่ปุ่น แต่งผู้แทนมา ๗ นาย ๕. นายเซียวฮุดเสง สิบญูเรื่อง หัวหน้าพ่อค้าจีน แต่งผู้แทนมา ๒๐ นาย ๖. นาย เอ. อี. นานา หัวหน้าพ่อค้าอิสลาม แต่งผู้แทนมา ๒๓ นาย ๗. นายบริอิตติม สิงห. หัวหน้าพ่อค้าชาติสิกข แต่งผู้แทนมา ๑๖ นาย ๘. นายชัตตราม นำคณชนฮินดู ๒๓ นาย ๙. นาย เอ.เอม. อับดุล กายุม นำคณดาวูตีโบหุรา มหะหมัด ๒๐ นาย ๑๐. อ.ท.พระยาบริบูรณโกษากร กรมท่าซ้าย นำพ่อค้าไทย ๒๖ นาย เฝ้าถวายชัยมงคล ทรงตอบแล้วเสด็จขึ้นทางใน

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จออกมุขเด็จพระที่นั่งจักรีพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ประชาชนราษฎรทั้งเด็กผู้ใหญ่ชายหญิงซึ่งมากอยเฝ้าอยู่ที่สนามหญ้าและที่ศาลาหน้าพระที่นั่งจักรีล้นหลามไปจนประตูพิมานไชยศรี พระยาเพชรดาสมุดพระนครบาลถวายดอกไม้รูปเทียนแทนประชากรราษฎร ทรงตอบแล้วเสด็จขึ้น

เวลา ๕.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จออกพระที่นั่งไพศาล สตรีบรรดาศักดิ์ถวายดอกไม้รูปเทียนแล้ว เสด็จออกพระที่นั่งอมรินทร์ เจ้านายข้าราชการฝ่ายราชเสวกถวายดอกไม้รูปเทียนแล้ว ทรงกระทำราชสักการเช่นวันก่อน สมเด็จพระสังฆราชเจ้าขึ้นประทับบนราชอาสน์ภายใต้พระมหาเศวตฉัตร ถวายพระธรรมเทศนาทศพิธราชธรรมจบถวายธยา พระถานานุกรม ๔ รูปรับสัพพีแล้ว ทรงประเคนผ้าไตรใบวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรมกัณฑ์เทศน์ และรูปเทียนใบวัดอุปัชฌาย์พระรับสัพพี สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก ถวายพระพรลา เวลา ๕.๕๕ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันนี้ เป็นวันสิ้นเหมันตะฤดู อย่างเข้าคิมหะฤดู โปรดให้กรมหมื่นวิจิตรวราณปริชวเสด็จเปลื้องเครื่องพระแก้วสำหรับฤดูหนาวออก เปลี่ยนเป็นเครื่องฤดูร้อนและมีการเวียนเทียนสมโภชแล้วเป็นเสร็จ

วันอาทิตย์ที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘

(ไม่มีบันทึก)

วันจันทร์ที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๘

โปรดให้จัดการเสียบพระนครทั้งทางสถลมารคและชลมารค เพื่อเสด็จไปกระทำสักการบูชา
ปูชนียวัตถุสถาน ณ วัดบวรนิเวศวิหาร วัดพระเชตุพน และวัดอรุณราชวราราม ตามราชประเพณี
เป็นลำดับไป

วันนี้ เจ้าพนักงานเตรียมการเสียบพระนครทางบกไปนมัสการพระวัดบวรนิเวศ และวัด
พระเชตุพนเป็นกระบวนพยุหยาตราตามริ้วกระบวน คือ กระบวนหน้าทหารบก กรมบัญชาการ
กองพลทหารบกที่ ๑ รักษาพระองค์ แตรวงทหารม้ารวม, กรมทหารบกมำกรุงเทพฯ รักษาพระองค์,
กรมทหารปืนใหญ่ที่ ๑ รักษาพระองค์, กรมทหารบกช่างที่ ๑ รักษาพระองค์, แตรวงกรมทหารราบ
ที่ ๑๑ รักษาพระองค์, กองพันที่ ๑ กรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์, กองพันที่ ๒ กรม
ทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์, กรมบัญชาการกองทัพน้อยทหารบกที่ ๑ กระบวนราชอิสริยยศ
ประคองหน้า พระยาพิทักษ์ภูบาล ๑ พระยาเวียงไฉนฤบาล ๑ นายท้ายช้างเชิญธงหักทองขวาง (สอง
ผลัด) นำริ้วพระยาบำรุงราชฐาน ๑ พระยาภูบาลบรรเทิง ๑ มะโหระทีก ๔ คนหาม ๑๖ ตี ๔,
กำกับมะโหระทีก หลวงศษศักดิ์ ๑ หลวงศรีวังราช ๑ หลวงอักษรสรรพกิจ ๑ หลวงสิทธิบรรณการ ๑
สารวัด หลวงวิสุทธิเสวก, ตำรวจหลวงเข้าริ้วคู่มหาดเล็ก ๔๖ คู่, มหาดเล็กเข้าริ้วคู่มหาดเล็ก
๔๖ คู่, กลองชนะระฆังทอง ๔๐ เงิน ๔๐, จำปี ๒, จำกลอง ๒, ผู้กำกับพระรามเกียรติ์ ๑ นาย
ทหารรักษาวัง ๒, แตรฝรั่ง ๒๐, แตรวง ๓๒, คังขี้ ๔, สารวัดแตรขุนเสน่หาราชฯ, เครื่อง
สูงหน้าเจ็ดชั้น ๒, ห้าชั้น ๖, บังแตร ๔ (สองผลัด) พระเสมาธิปัต ๑, พระฉัตรชัย ๑,
พระเกี้ยวพา ๑, พระแสงหวางเครื่องมหาดเล็กเชิญหน้า ๖, คุ่มเครื่องหน้า พระพินิจนทิสาน ๑,
พระสมบัตยาภิบาล ๑ ผู้บอกสัญญา พระยาราชมานู กรับสัญญา พระยาเสถียรสุรประเพณี,
พรหมณัทธิเป่าคังขี้ ๑ ราชองครักษ์เชิญธงกระบี่ธู ๑ เชิญธงครุฑพา ๑, พระที่นั่งพุดตาล
ทหารรักษาวังหามและถือม้ารอง ๓ ผลัด ๕๒, กำกับพระที่นั่ง พระราชปริมาณ ภูษามาลาเชิญ
พัดโบก ๑, บังสุรย์ ๑, พระกลด ๑, เชิญพระทวย จมื่นภักดีองค์ ๑ (สำหรับผลัดเปลี่ยน) จมื่น
จงรักษาองค์ ๑ จมื่นสวัสดิวังราช ๑ คู่เคียง ๑ ม.ส.ท. พระยาโบราณราชธานินทร์ กับ ม.ส.ท.
พระยาราชนกุล ๒. ม.ส.ท. พระยาเดชาบุชิตกับ จ.ว.ท. พระยาสุนทรราชา ๓. ม.ส.ท. พระยา
เพชรดา กับ ม.ส.ท. พระยาศรีสุริยราชวรานุวัตร ๔. ม.ส.ท. พระยาศรีธรรมศกราช กับ ม.ส.ท.
พระยารณชัยชาญยุทธ ๕. จ.ว.ท. พระยามหินทรเดชาานุวัตร กับ ม.ส.ท. พระยาคงคาธาราธิปัต
๖. จ.ว.ท. พระยาคงคาธาราธิปัต กับ ม.ส.ท. พระยาเพชรปาดิ ๗. จ.ว.ท. พระยาไกรเพชรรัตนสงคราม
กับ จ.ว.ท. พระยาสุนทรบุรีศรีพิชัยสงคราม

เวลา ๓.๐๐ ล.ท. ทรงเครื่องบรมราชภูษิตาภรณ์ ทรงสายสพายจักรีประดับตราสายสพาย
นพรัตน์ ทรงสรวมฉลองพระองค์ครุยกรองทอง เสด็จออกพระที่นั่งดุสิตดาภิรมย์ ทรงพระมหากรฐิน
เสด็จออกเกยประทับพระที่นั่งพุดตาลทองคำราชยาน คู่เคียงแต่งเต็มยศสวมครุยเข้าประจำที่พร้อม
ทั้งราชองครักษ์ ทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร.แสวง พระยาเสถียรสุรประเพณีริ้วกรับสัญญา มีประโคม

เสด็จออกมุขเด็จพระที่นั่งจักรี

แตรสังข์มะโหระทึก เวลา ๓.๑๐ ล.ท. เคลื่อนกระบวนตามถนนอมรวิถียกออกประตูพินาศชัยศรีไปตามถนนจักรีจรณียกออกประตูวิเศษไชยศรี บรรจบกระบวนทหารไปตามถนนหน้าพระธาตุขณะนี้ทหารปืนใหญ่ยิงปืนเฉลิมพระเกียรติยศนาทีละ ๑ นัด รวม ๑๐๑ นัด กระบวนตรงไปเลี้ยวถนนราชินีข้ามสะพานผ่านพิภพลีลา เลี้ยวไปลงถนนจักรพงษ์เลี้ยวถนนพระสุเมรุถึงหน้าวัดบวรนิเวศเทียบที่เกยพลับพลาเปลื้องเครื่อง เสด็จประทับพลับพลาทรงเปลื้องชฎาพระมหากษัตริย์ทรงพระมาลาเส้าสูง เสด็จยังพระอุโบสถทรงเปลื้องพระมหามาลามหาดเล็กเชิญพานทองรับไว้เสด็จเข้าในพระอุโบสถ พระสงฆ์ซึ่งชุมนุมอยู่ ณ ที่นั้นสวดชยันโต ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการถวายต้นไม้ทองเงินพระพุทธรูปชินสีห์ และทรงจบพระหัตถ์ถวายผ้าทิพตาดพื้นทองมีลูกกรวยกรวยทอง ภูเขาามลารับขึ้นผูกถวายห้อยที่ข้างหน้าตักพระพุทธรูปชินสีห์แล้ว ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็กสักการพระอัฐิสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ และกรมพระยาวชิรญาณแล้วประทับพระราชบัลลังก์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก พระสงฆ์ถวายพระพรชัยมงคล เสด็จจากพระอุโบสถประทับพลับพลาทรงพระชฎามหากษัตริย์ เสด็จออกเทียบประทับพระที่นั่งพุดตาลทองคำราชยานเคลื่อนกระบวนไปตามถนนพระสุเมรุ เลี้ยวถนนราชดำเนินกลางข้ามสะพานผ่านพิภพลีลาไปตามถนนราชดำเนินใน ตรงไปตามถนนสนามชัยเทียบที่เกยหน้าวัดพระเชตุพนเสด็จเข้าในพระอารามประทับพลับพลา ทรงเปลื้องพระชฎาพระมหากษัตริย์ ทรงพระมหามาลาเส้าสูงเสด็จยังหน้าพระอุโบสถ พระสงฆ์ซึ่งชุมนุมอยู่ในพระอุโบสถและพระระเบียงสวดชยันโต ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้ว ทรงจบพระหัตถ์ถวายผ้าทิพตาดทอง ภูเขาามลารับจากพระหัตถ์ผูกห้อยถวายที่หน้าตักพระพุทธรูปเทวปฏิมากรแล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องสักการพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก และทรงเครื่องทอน้อยสักการพระอัฐิสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรสแล้ว สมเด็จพระวันรัต วัดเบญจมบพิตรผู้นำถวายอดิเรก พระสงฆ์ถวายพระพรชัยมงคลแล้ว เสด็จประทับพลับพลาเปลื้องเครื่องทรงพระชฎามหากษัตริย์แล้ว เสด็จออกพลับพลาออกยังเกยหน้าวัด เสด็จประทับพระที่นั่งพุดตาลทองคำราชยาน เคลื่อนกระบวนเลี้ยวเข้าถนนเชตุพนเลี้ยวไปตามถนนมหาธาตุเลี้ยวถนนหน้าพระลานไปเลี้ยวเข้าประตูวิเศษไชยศรีบรรจบรอบนครเป็นประตักษิณแล้ว ตรงไปเข้าประตูพินาศชัยศรี เลี้ยวไปตามถนนอมรวิถียกที่เกยพระที่นั่งดุสิตาภิรมย์ทรงเปลื้องพระชฎามหากษัตริย์ เสด็จขึ้นไปสู่พระราชมณเฑียร

ในการเสด็จเลียบพระนครวันนี้ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ได้เสด็จประทับทอดพระเนตรกระบวนที่หอพระสมุดสำหรับพระนคร

วันอังคารที่ ๒ มีนาคม ๒๔๖๘

(ไม่มีบันทึก)

วันพุธที่ ๓ มีนาคม ๒๔๖๘

โปรดให้จัดการเลียบพระนครทางชลมารคไปนมัสการพระวัดอรุณราชวราราม

เวลา ๓.๐๐ ล.ท. ทรงเครื่องบรมราชภูษิตาภรณ์สอดสายสพายนพรัตน์ประดับตรา ทรง

ฉลองพระองค์ครุยพระสังวาลปฐมจุลจอมเกล้า เสด็จออกเฝ้าหน้าพระที่นั่งบรมพิมานประทับพระราชยานทองลงยาราชาวดี เสด็จเป็นกระบวนราบตามถนนอมรวิถีตรงเข้าประตูกำแพงแก้วพระมหาปราสาทไปออกประตูศรีสุนทรและประตูเทวภิรมย์เลี้ยวไปเทียบพระราชยานที่เกย เสด็จประทับพระราชอาสน์ ณ พระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย โปรดให้เจ้าพนักงานปล่อยเรือกระบวนหน้าเป็น ๔ สาย ตามริ้ว คือ เรื่อนำซ้าย เสือคำรณสินธุ์ ๑ ขวา เสือทยานชล ๑ เรือกราบกลองนอกอยู่กลาง เรือตั้ง (ไม่มีนาม) ๒ คู่, เรือตั้งซ้ายขวามีเรือกระบี่ปราบเมืองมาร ๑ กระบี่ราญรอนราบ ๑ อยู่กลาง, เรือตั้งซ้ายขวา เรือกราบพลตำรวจหลวงนอกอยู่กลาง, เรือตั้ง (ไม่มีนาม) คู่ ๑, เรือตั้งซ้ายขวา มีเรือสุครีพครองเมือง ๑ เรือตั้งซ้ายขวา มีเรืออสุรปักษัยอสุรวายุพักตร์เป็นเรือกลองชนะอยู่กลาง พาลีรั้งทวีป ๑ เป็นเรือกลองชนะอยู่กลาง, เรือตั้ง (ไม่มีนาม) คู่ ๑, เรือตั้งซ้ายขวา มีเรือครุฑเทร็จไตรจักร ๑, เรือครุฑเหิรเห็จ ๑, เป็นเรือสังข์แตรอยู่กลาง, เรือทองขวาญฟ้า ๑, เรือทองบ่าบิน ๑ อยู่ซ้ายขวาเรือพระตำรวจอยู่กลาง, ถึงเรือประภัสร์ชัย มีบุษบกเป็นเรือผ้าทรงพระพุทธรูป, ต่อไปมีเรือกราบเป็นเรือกลองใน, เรือเอกชัยหลาวทอง ๑, เรือเอกชัยเหิรหาว ๑, เป็นเรือมะโหระทึกคู่ซึก, ถึงเรือพระที่นั่งสุพรรณหงษ์ ตั้งบุษบกเป็นเรือพระที่นั่งทรง มีเรือทหารเรือแซง ๒ คู่, เรืออเนกชาติภุชงค์ตั้งบัลลังก์กัญญาเป็นเรือพลับพลา, เรือนันตนาคราชตั้งบุษบกเป็นเรือพระที่นั่งรอง, เรือทวยเทพถวายกรตั้งบัลลังก์กัญญาเป็นเรือพระที่นั่งรอง, เมื่อเจ้าพนักงานปล่อยเรือไปลอยลำอยู่เพียงเรือเอกชัยเหิรหาวและหลาวทอง เจ้าพนักงานเลื่อนเรือพลับพลา คือ เรือพระที่นั่งอเนกชาติภุชงค์เข้าเทียบท่าราชวรดิษฐ์ เรือพระที่นั่งบุษบกสุพรรณหงษ์พร้อมด้วยเครื่องสูงอภิรมชুমสายรายลำ มีนักสราษถือธงชวยหักทองขวางท้ายเรือพร้อม เลื่อนเข้ามาเทียบเรือพลับพลา ทรงพระมาลาเสว้าสูงเสด็จจากพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัยลงสู่เรือพลับพลา เปลื้องพระมหามาลาทรงพระชฎามหากฐินน้อยแล้ว เสด็จขึ้นประทับ ณ บุษบกเรือพระที่นั่งสุพรรณหงษ์ ภูษามาลาถวายอยู่หน้าพระกลดบังพระสุริย์ พนักงานอภิรมถวายอยู่หน้าพัดโบก เสนาบดีวังกับสมุหราชองครักษ์นั่งหน้าพระที่นั่ง หัวหมื่นมหาดเล็กเชิญพระแสงรายตีนตอง มหาดเล็กหุ้มแพรเชิญเครื่องราชูปโภคตามเสด็จ กับมหาดเล็กเชิญพระแสงหอกมหากฐินกับพระแสงทวนอยู่ตอนท้าย เวลา ๓.๔๕ ล.ท. นายทหารเรือต้นปากฝ้ายเกรินเห่ เรือพระที่นั่งเคลื่อนออกจากท่าราชวรดิษฐ์เป็นกระบวนยাত্রา ๔ สายทางชลมารคล่องลงไปตามลำน้ำเจ้าพระยา มีประโคมแตรสังข์มะโหระทึก นายทหารเรือราชองครักษ์แซงอีกข้างละ ๒ ลำ เรือพระที่นั่งอเนกชาติภุชงค์กับทวยเทพถวายกรเป็นเรือพระที่นั่งรองกับเรือพลับพลาตามเสด็จข้ามฟากไปยังวัดอรุณราชวราราม เรือพลับพลาเทียบพระฉนวนท่าหน้าวัดแล้ว เรือพระที่นั่งศรีสุพรรณหงษ์เทียบเรือพลับพลาเสด็จในเรือพลับพลาทรงเปลื้องพระชฎามหากฐินทรงพระมาลาเสว้าสูง เสด็จขึ้นประทับพระราชยานถมตะทองเสด็จเป็นกระบวนราบ มีตำรวจกรมวังราชองครักษ์ทหารมหาดเล็กแซง มหาดเล็กเชิญเครื่องตามไปเทียบที่เกยหน้าประตูพระอาราม เสด็จตามทางลาดพระบาทขึ้นประทับในพระอุโบสถ พระสงฆ์ซึ่งชุมนุมกัน ณ ที่นั้นสวดชยันโต ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทองทิศแล้ว ทรงจบพระหัตถ์ถวายผ้าทิพพื้นตาดทองมีลูกร้อยครุฑทอง ภูษามาลารับจากพระหัตถ์ขึ้นไปผูกถวายห้อยที่หน้าตักพระพุทธรูปปฏิมากรทรงจุดธูปเทียนเครื่องห้าสักการพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย และเครื่อง

ทองน้อยบูชาพระพุทธรูปมณฑลแล้ว พระเทพสุรี เจ้าอาวาสถวายอดิเรกพระสงฆ์ถวายพระพรชัยมงคล เสด็จขึ้นเกยประทับพระราชยานกลับยังเรือพลับพลา ทรงพระชฎามหากฐินน้อยแล้ว เสด็จขึ้นประทับบุษบกเรือพระที่นั่งอนันตนาคราชเป็นลำทรง พร้อมด้วยเครื่องเฉลิมพระราชอิสริยยศ มีมหาดเล็กเชิญพระแสงเชิญเรือพร้อม ต้นบทผิพายเกริ่นเท่ เคลื่อนกระบวนพยุหยาตราออกจากฉนวนหน้าวัดอรุณ ข้ามฟากมายังท่าราชวรดิษฐ์ เวลา ๔.๔๕ ล.ท. เรือพระที่นั่งเทียบเรือพลับพลา เสด็จจากเรือพระที่นั่งอนันตนาคราชสู่เรือพลับพลา ทรงเปลื้องพระชฎามหากฐินน้อยทรงพระมาลาเส้าสูง เสด็จขึ้นพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย ประทับเกยทรงพระราชยานกงทองลงยาราชาวดีเป็นกระบวนพระราชยานเข้าประตูเทวagirมย์ประตูศรีสุนทรเข้าศาลาพระมหาปราสาทไปออกถนนอมรวิที ตรงไปเทียบเกยหน้าพระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จขึ้นสู่พระราชมณเฑียรสถานเป็นเสร็จการ

วันนี้ เวลา ๓.๐๐ ก.ท. เกิดเพลิงไหม้ห้องแถวและตึกแถวตำบลริมคลองผดุงกรุงเกษม ด้านตะวันออก ท้องที่อำเภอป้อมปราบ จังหวัดพระนคร มีกองดับเพลิงตำรวจพระนครบาลและบริษัทไฟฟ้าสยามช่วยกันดับอยู่จนเวลา ๔.๓๐ ก.ท.จึงสงบ คงไหม้ห้องแถวไม้ ๒ ชั้น หลังคามุงกระเบื้องซีเมนต์สำหรับให้เช่าทำการค้าขาย คือ ของพระอินทราภิรักษ์ ๑๒ ห้อง ของหม่อมหลวงหญิงแจ่ม ๘ ห้อง ของพระยาดำรงธรรมสาร ๗ ห้อง ของนายเอ.อี. นานา ๕ ห้อง ของหะยีอับลูกการิม ๗ ห้อง และบ้านประตูตึกแถวของพระยาดำรงธรรมสารซึ่งอยู่ตรงกันข้ามถนนได้ถูกรื้อไฟไหม้เกรียมเสียหายไป คิดค่าเสียหายทั้งสิ้นประมาณราคา ๘๔,๐๐๐ บาท สอบสวนได้ความว่า เพลิงได้เกิดขึ้นที่ห้องแถวซึ่งนายเหลียงท้วนเช่าทำการขายน้ำมันเบนซิลและน้ำมันต่าง ๆ ก่อนแล้วจึงลุกลามต่อไป แต่เพลิงจะเกิดขึ้นด้วยเหตุใดยังจะสืบสวนต่อไป

วันพฤหัสบดีที่ ๔ มีนาคม ๒๔๖๘

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งบรมพิมาน โปรดให้นายพันโท เดสกรี เอลล.สุ ผู้ช่วยทูตฝรั่งเศสในการทหารเฝ้าเป็นการภายใน แล้วเสด็จขึ้น

คณนายทหารกรมอากาศยานมีนายพลตรี พระยาเฉลิมอากาศเป็นประธานเฝ้าถวายฉากรูปภาพ โปรดให้ทำการพระราชกุศลปณณาสถาวรที่พระบรมศพ เวลา ๕.๐๕ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารรักษาวัง ว.ป.ร. ประดับตราสายสพายปฐมจุลจอมเกล้า ทรงพระราชยานเป็นกระบวนราบแต่เกยหน้าพระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จประทับพระมหาปราสาท ทรงวางพวงมาลาเครื่องราชสักการแล้วทรงเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ ๓๐ รูป มีสมเด็จพระวันรัต วัดเบญจมบพิตร เป็นประธานสวดมนต์จบ ทรงจุดเทียนทรงธรรม สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายพระธรรมเทศนากัณฑ์ ๑ จบแล้ว พระสงฆ์ที่สวดมนต์สวดศราทธพรตจบทรงประเคนเครื่องไทยธรรมและทรงทอดไตรสดับปกรณ์ พระสงฆ์สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระวันรัตถวายพระพรลาแล้ว เจ้าพนักงานเชิญเครื่องสังเวชขึ้นไปตั้ง พรตเงินฉนวนสวดสังเวชแล้วกลับลงไปทำงเด็กข้ามสะพานต่อไป โปรดให้หม่อมเจ้าที่ยังเยาว์ทรงข้ามสะพานไปรอยเงิน เสด็จออกมีพระราชปฏิสันฐานด้วยทูตานุทูตตามสมควรแล้ว เวลา ๖.๓๐ ล.ท.เศษ เสด็จขึ้น

เวลาเสด็จประทับพระมหาปราสาท นายคอรตเนย์ ครอบเกอ์ ที่ปรึกษาราชการต่างประเทศ
เฝ้ากราบถวายบังคมลาไปบ้านเมือง

วันศุกร์ที่ ๕ มีนาคม ๒๔๖๘

เวลา ๑๐.๑๐ ก.ท. ทรงเครื่องครึ่งยศทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร. ประดับตรา ทรงรถยนต์
พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมานเสด็จประทับพระมหาปราสาท ทรงจุดเทียนเครื่องราชสักการและ
เครื่องนมัสการแล้ว พระสงฆ์ถวายพรพระจบ ทรงประเคนอาหารบิณฑบาตพระฉันแล้ว ทรงประเคน
ใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระวันรัตถวายอติเรกถวายพระพรลาแล้ว
ทรงจุดเทียนเครื่องทรงธรรม พระเทพมุนี วัดพระเชตุพน ถวายพระธรรมเทศนาถันท์ ๑ จบแล้ว
พระพิธีธรรม ๔ รูปรับสัพพี ทรงทอดไตรและสะบงสดับปกรณ์ ประเคนใบวัดอุปัชฌาย์เครื่อง
ไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาถวายอติเรกถวายพระพรลาแล้ว เจ้าพนักงานเชิญเครื่องขึ้นไป
ตั้ง พรตจันฉนวนสวดสังเวคแล้ว ทรงทอดไตรแพรสลับและผ้าสดับปกรณ์ ๕๑ ไตร พรตจันฉนวน
สดับปกรณ์แล้วลงไปทำกงเด็กต่อไป ทรงจุดเทียนเครื่องบูชาธรรมที่เตียงพระสวดแล้ว เวลา
๑.๐๕ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๕.๒๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมานพร้อมด้วยสมเด็จพระ
บรมราชินี เสด็จประทับพระที่นั่งอภรณ์พิโมกษ์ทอดพระเนตรพรตจันฉนวนทำกงเด็ก พระยาสุนทรบุรี
นำสลากและของขึ้นถวายทรงโปรยพระราชทานแล้ว เสด็จประทับพระมหาปราสาททรงเครื่อง
ราชสักการและเครื่องนมัสการแล้ว โปรดให้หม่อมเจ้าที่ยังเยาว์ทอดผ้ารายร้อยสดับปกรณ์ พระสงฆ์มี
พระอุตรคณารักษ์เป็นประธานสดับปกรณ์โปรดพระราชทานสลากกงเด็กแก่เจ้านายข้าราชการผู้ใหญ่
ตามสมควร พระสงฆ์สดับปกรณ์แล้ว ถวายอนุโมทนาถวายอติเรกถวายพระพรลาแล้ว ทรงเครื่อง
บูชาธรรมที่เตียงพระสวด เวลา ๖.๓๕ ล.ท.เศษ เสด็จขึ้น พรตจันฉนวนสวดตามพิธีเฝ้าเครื่อง
กระดาดแล้วเป็นเสร็จการ

กงเด็กในการพระราชกุศลคราวนี้ พระยาสุนทรบุรี สมุหเทศาภิบาลกับพวกพ่อค้าเงินใน
มณฑลนครชัยศรีจัดทำถวาย

ประทับพระมหาปราสาทมีข้าราชการหัวเมืองซึ่งเข้ามาเฝ้าในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก
กราบถวายบังคมลาไปรับราชการตามหน้าที่ ๑๑ นาย

วันนี้ เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้อุปราษสมุหเทศาภิบาลและเจ้าผู้ครองนครเข้าไปรับพระราชทาน
อาหารเป็นการภายใน คือ หม่อมเจ้าธำรงศิริ สมุหเทศาภิบาลมณฑลปราจีน หม่อมเจ้าสุฤติเดช
สมุหเทศาภิบาลมณฑลปัตตานี เจ้าพระยาสุรบดินทร์ อุปราชภาคพายัพกับคุณหญิง พระยาเดชาบุชิต
สมุหเทศาภิบาลมณฑลมหาสารบุรี พระยาคงคาธราชิบดี สมุหเทศาภิบาลมณฑลสุราษฎร์ พระยา
มหินทรเดชาภูวัตน์ สมุหเทศาภิบาลมณฑลนครสวรรค์ เจ้าแก้วเนาวรัฐ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่

โปรดให้ออกประกาศจัดการปกครองกรมมหาดเล็กหลวงให้มีจางวางผู้บัญชาการ ๑ นาย
มีหน้าที่รับผิดชอบและบังคับบัญชาสั่งการงานทั่วไป และมีจางวางอีก ๓ นาย เป็นผู้ควบคุมบังคับ
บัญชาการงานในกรมชั้นต่าง ๆ คือ

๑. จางวางผู้บังคับการเวรศักดิ์ เป็นจางวางกรมมหาดเล็กรับใช้ มีหน้าที่จัดตกแต่งเครื่องเสวย เครื่องแต่งพระองค์ เครื่องทรงพระอักษร เครื่องนมัสการ จัดมหาดเล็กอยู่ยามรับเสด็จตามเสด็จ ให้มีหัวหมื่นนายเวรจำ ตามทำเนียบเวรศักดิ์และเวรเดช เป็นผู้ควบคุมรับผิดชอบการงานจะเพาะหน้าที่ลงไปอีกชั้น ๑ ให้มีเสมียนพนักงานตำแหน่งอื่น ๆ อีกตามสมควร

๒. จางวางผู้บังคับการ เวรสิทธิ เป็นจางวางกรมชาวที่มีหน้าที่รักษาพระที่นั่ง พระตำหนัก และสวนหลวง ตลอดจนการรักษาความสะอาดในบริเวณพระราชวัง พระตำหนัก และสวนหลวง ให้มีหัวหมื่นนายเวรจำ ตามธรรมเนียมเวรสิทธิเป็นผู้ควบคุมรับผิดชอบการงานจะเพาะหน้าที่ลงไปอีกชั้น ๑ มีเสมียนพนักงานตำแหน่งอื่น ๆ อีกตามสมควร

๓. จางวางผู้บังคับการ เวรฤทธิ เป็นจางวางกรมพระราชพาหนะ มีหน้าที่จัดรักษา รถม้า รถยนต์ เรือยนต์พระที่นั่งและเรือกล ให้มีหัวหมื่นนายเวรจำ ตามทำเนียบมหาดเล็กเวรฤทธิ เป็นผู้ควบคุมรับผิดชอบการงานจะเพาะหน้าที่ลงไปอีกชั้น ๑ มีเสมียนพนักงานตำแหน่งอื่น ๆ อีกตามสมควร

นอกจากนี้ให้มีองคมนตรี เครื่องสายฝรั่งอีกกอง ๑ ขึ้นตรงต่อกรมบัญชาการมหาดเล็กหลวง และโปรดให้ออกประกาศตั้งตำแหน่งผู้บังคับบัญชาในกรมมหาดเล็กหลวง ให้

๑. จางวางเอก พระยารพวงศ์พิพัฒน์ เป็นจางวางผู้บัญชาการมหาดเล็ก รับราชการในหน้าที่ผู้สำเร็จราชการมหาดเล็ก และผู้บัญชาการกรมมหรสพ

๒. จางวางตรี พระยาบริหารราชมานพ เป็นจางวางผู้กำกับเวรศักดิ์ รับราชการในหน้าที่อธิบดีกรมมหาดเล็ก

๓. หัวหมื่น พระยามานพวิเศษ เป็นจางวางผู้บังคับการเวรสิทธิ รับราชการในหน้าที่อธิบดีกรมชาวที่

๔. จางวางเอก พระยารพวงศ์พิพัฒน์ รั้งตำแหน่งจางวางผู้บังคับการเวรฤทธิ รับราชการในหน้าที่อธิบดีกรมพระอัครราชอีกตำแหน่ง ๑

ประกาศลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๔๖๘ วันเดียวกัน

วันเสาร์ที่ ๖ มีนาคม ๒๔๖๘

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

วันนี้ โปรดให้จัดการจารึกพระสุพรรณบัฏสำหรับจะสถาปนาพระอิสริยยศเฉลิมพระอภิไธย และเลื่อนกรมพระราชวงศ์ในวันที่ ๑๕ เดือนนี้ ณ วัดพระแก้ว เจ้าพนักงานกรมพระอาลักษณ์ เชิญแผ่นพระสุพรรณบัฏสำหรับจารึกมีพานทอง ๒ ชั้นรองขึ้นประดิษฐานบนโต๊ะหมู่ทอง เหนือธรรมาสันศิลาในพระอุโบสถพร้อมด้วยเครื่องพระราชพิธี เวลา ๕.๓๐ ล.ท. โปรดให้กรมหมื่นวิจิตรวรณปริชาเสด็จไปจุดเทียนเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ ๓๐ รูป มีพระธรรมวโรดม วัดพระเชตุพน เป็นประธานสวดมนต์ ไห่บูชาเทวดาที่ซาลาหน้าพระอุโบสถ สวดมนต์ถวายอดิเรกเสร็จเสด็จกลับ

รุ่งขึ้น วันที่ ๗ มีนาคม เจ้าพนักงานตั้งโต๊ะทองรองบายศรีแก้วทองเงินพร้อมด้วยเครื่องเวียนเทียนมีศีรชะสุกรชายชวาคู่ ๑ บายศรีตองห้าชั้นคู่ ๑ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. กรมหมื่นวิจิตรเสด็จ

ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ถวายพรพระจะบ ทรงประเคนอาหารบิณฑบาตพระสงฆ์ฉัน แล้วรออยู่ ไกล่จะถึงพระฤกษ์ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงศีล ผู้ที่จะจารึกนุ่งขาวสวมเสื้อและ สะไบเฉียงขาวรับศีลแล้ว เวลาเที่ยงวันแล้ว ๔๑ นาที ๓๓ วินาที เป็นปฐมฤกษ์ พระยาโหราลั่น ฆ้องไชยมีระโคม พระสงฆ์สวดชยมงคลคาถา เจ้าพนักงานอาลักษณ์ ผั้นหน้าสู่มงคลทิศทักษิณ จารึกพระสุพรรณบัฏเสร็จ พราหมณ์หลังน้ำสังข์โหรงจรุณเจิม พราหมณ์เบิกแว่นเวียนเทียนสมโภช พระสุพรรณบัฏ ทรงประเคนไทยธรรมถวายอนุโมทนาถวายอดิเรกเสร็จเสด็จกลับ เจ้าพนักงาน อาลักษณ์เชิญพระสุพรรณบัฏกลับเพื่อถวายทรงเจิมและนำเข้าพระราชพิธีต่อไป

วันอาทิตย์ที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๘

(ไม่มีบันทึก)

วันจันทร์ที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๘

(ไม่มีบันทึก)

วันอังคารที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๘

เวลา ๗.๑๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จสนามราชกรีฑาสโมสรทรงกอล์ฟแล้ว เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๘

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งบรมพิมานเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

เวลา ๕.๒๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมานมาประทับพระมหาปราสาท ในการบำเพ็ญพระกุศลที่พระบรมศพของเจ้านายฝ่ายหน้า เวลา ๖.๕๐ ล.ท. เสด็จกลับ พระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายหน้าได้เสด็จพร้อมกันทำการพระกุศลมีสวดมนต์เย็น ฉันทน์เช้าและเทศน์สดับปกรณ์ ต่อจากของหลวงซึ่งได้กำหนดไว้เพียงครบ ๑๐๐ วัน

วันพฤหัสบดีที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๘

เวลา ๓.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จออกพระที่นั่งบรมพิมาน เจ้าพระยายมราชเสนาบดีมหาดไทย เฝ้านำตราพระราชสีห์ประจำตำแหน่งขึ้นถวาย ทรงรับและพระราชทานตรานั้นแก่สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมขุนลพบุรีราเมศวร์ ทรงรับตำแหน่งเสนาบดีมหาดไทยต่อไป

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จประทับพระที่นั่ง ราชกรีฑาสภาเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

วันนี้ พระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายหน้าเสด็จมาทำการพระกุศลที่พระมหาปราสาท มีสวดมนต์ เย็นฉันทน์เช้าและเทศน์สดับปกรณ์อีกวัน ๑

วันศุกร์ที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๘

เวลา ๗.๑๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งไปทรงกอล์ฟที่สนามราชกรีฑาสโมสรแล้ว เสด็จกลับ

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จพระมหาปราสาท ในการบำเพ็ญพระกุศลพระบรมศพของฝ่ายใน เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ พระบรมวงศานุวงศ์ และข้าราชการฝ่ายในได้บำเพ็ญพระกุศลและกุศลถวายที่พระบรมศพ ณ พระมหาปราสาท มี สวดมนต์เย็นฉันเช้าและเทศนาสดับปกรณ์

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้เชิญข้าราชการบางนายเข้าไปรับพระราชทานเลี้ยงในที่เสวยเป็นการภายในคือ พระยาโบราณราชธานินทร์ อุปราชมณฑลอยุธยา พระยาศรีสุริยราชวรานุวัตร สมุหเทศาภิบาลมณฑลพิษณุโลกกับคุณหญิง พระยาศรีธรรมศกราช สมุหเทศาภิบาลมณฑลอุดร พระยารณชัยชาญยุทธ สมุหเทศาภิบาลมณฑลร้อยเอ็จ พระยาสุรินทราชา สมุหเทศาภิบาลมณฑลภูเก็ต เจ้ามหาพรหมสุรธาดา ผู้ครองนครน่าน

วันเสาร์ที่ ๑๓ มีนาคม ๒๔๖๘

เวลา ๑๑.๒๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จประพาส เวลา ๑๑.๔๕ ก.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมานเสด็จวังสุโขทัย ประทับเสวย ณ ที่นั้น แล้วเสด็จกลับ

วันนี้ พระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการฝ่ายในบำเพ็ญพระกุศลถวายพระบรมศพที่พระมหาปราสาท มีสวดมนต์เย็นฉันเช้าและเทศนาสดับปกรณ์อีกวัน ๑

อนึ่งวันนี้ โปรดให้ออกประกาศใช้พระราชบัญญัติรถยนต์ในจังหวัดสวรรคโลก และจังหวัดสุโขทัย มณฑลพิษณุโลก

วันอาทิตย์ที่ ๑๔ มีนาคม ๒๔๖๘

โปรดให้จัดการพระราชพิธีสถาปนาพระอิสริยยศเฉลิมพระอภิไธยและเลื่อนกรมพระราชวงศ์ที่พระที่นั่งอมรินทร์ เจ้าพนักงานเชิญพระสารีริกธาตุระย้ากนิรมาประดิษฐานเหนือโถงในพระที่นั่งบุษบกมาลามีเชิงเทียนเล็ก ๔ มุม มีพานทอง ๒ ชั้น จัดดอกไม้พุ่มที่เกรินข้างสะพาน มีพานจัดดอกไม้พุ่มข้างหน้า ๑ พาน ที่ชั้นลดมีเชิงเทียนขนาดเขื่อง ๔ พานทองพุ่มดอกไม้ชั้นเดียว ๓ ที่ปักดอกไม้ ๒ เชิญพระชัยวัฒน์รัชกาลที่ ๓-๔-๕ ขึ้นประดิษฐานบนพระแท่นมหาเศวตฉัตร เวลาบ่ายเจ้าพนักงานเชิญพระสุพรรณบัฏขึ้นพระเสลี่ยง มีภูษามาลากันพระกลดประดิษฐานบนพระที่นั่งมหาเศวตฉัตรและตั้งสิ่งต่าง ๆ ไว้พร้อม

เวลา ๖.๓๐ ล.ท. ทรงเครื่องครึ่งยศทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร. ประดับตรา เสด็จประทับพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงประเคนไตรแพรยามแก่พระสงฆ์ ๓๐ รูป พระสงฆ์ออกไปครองผ้ามานั่งที่ แล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้วประทับพระราชบัลลังก์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายศีล พระสงฆ์สวดมนต์จบ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระวันรัตถวายพระพรลา เวลา ๗.๔๕ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. ทรงเครื่องครึ่งยศทหารไม่ประดับเหรียญตรา เสด็จออกพระที่นั่งบรมพิมาน โปรดให้ท่าน ร.ฮ.เกรก อัครราชทูตอังกฤษเฝ้ากราบถวายบังคมลาไปจากกรุงสยาม พระราชทาน

หีบบุหรีถมเป็นที่ระลึกแล้วประทับเสวยกับสมเด็จพระบรมราชินี เป็นการภายในพร้อมด้วยอัครราชทูต และภรรยา และมองซิเออร์ เอ.เอฟ. จอห์น กงสุลเยเนรอลอังกฤษประจำกรุงเทพฯ กับภรรยา มองซิเออร์ อี.จี. เสแบสเตียน รองกงสุลอังกฤษประจำกรุงเทพฯ

วันจันทร์ที่ ๑๕ มีนาคม ๒๔๖๘

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. โปรดให้เจ้าพนักงานเลี้ยงพระซึ่งสวดมนต์เมื่อวานนี้ที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม เวลา ๑ นาฬิกา ๔๒ นาที กับ ๑๕ วินาที หลังเที่ยง เป็นปฐมฤกษ์ ทรงเครื่องเต็มยศ ทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร. ทรงสายสพายจักรีพระสังวาลปฐมจุลจอมเกล้า เสด็จออกพระที่นั่งอมรินทร์ประทับพระราชบัลลังก์ โปรดให้พระยาประกาศอักษรกิจ กรมพระอาลักษณ์ อ่านประกาศสถาปนา พระอิสริยยศเฉลิมพระอภิไธยและเลื่อนกรมจบ มีพระโคมพระสงฆ์ขันธ์ ๑๐ พระราชทานน้ำพระมหากษัตริย์และทรงเจิมพระราชวงศ์และพระราชทานพระสุพรรณบัฏสถาปนาให้สมเด็จพระมาตุจฉาเจ้าสว่างวัฒนา พระบรมราชเทวี ขึ้นเป็นสมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสามาตุจฉาเจ้า ให้พระนางเจ้าสุหมานมารศรี พระราชเทวี ขึ้นเป็นสมเด็จพระปิตุจฉาเจ้า สุหมานมารศรี พระอัครราชเทวี ให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศวรเดช ใช้คำนำพระนามว่า สมเด็จพระราชปิตุลา บรมพงศาภิมุข เจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศวรเดช, ให้เลื่อนสมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงนครสวรรค์วรพินิต เป็นกรมพระในพระนามเดิม, ให้สมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนลพบุรีราเมศวร เป็นกรมหลวงในพระนามเดิม ให้พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสวัสดิ์วัฒนวิศิษฏ์ ขึ้นเป็นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระสวัสดิ์วัฒนวิศิษฏ์, ให้พระอรรคชายาเธอ กรมขุนสุทธาสินีนาฏ เป็นพระวิมาดาเธอ พระองค์เจ้าสายสวลีภิรมย์ กรมพระสุทธาสินีนาฏ แล้วทรงสวมพระสังวาลปฐมจุลจอมเกล้าลงยาราชาวดีพระราชทานแก่กรมพระสวัสดิ์ ทรงประเคนไทยธรรมแก่พระสงฆ์ ๆ ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระวันรัต ถวายพระพรลา เวลา ๒.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จขึ้น

เจ้าพนักงานตั้งบายศรีแก้วทองเงิน พราหมณ์เบิกแว่นเวียนเทียนสมโภชพระสุพรรณบัฏ แล้วเป็นเสร็จการ

วันนี้ ได้พระราชทานสัญญาบัตรให้หัวหมื่นพระยามานพวิศรเป็นพระยาไพฑูริยเขตเทพางวาง มหาดเล็กที่พระที่นั่งอมรินทร์

อนึ่งวันนี้ โปรดให้ข้าราชการเหล่าเสนา คือข้าราชการกระทรวงกลาโหมและกระทรวงทหารเรือ รวมกันได้บำเพ็ญกุศลที่พระบรมศพ ณ พระมหาปราสาท มีสวดมนต์เย็นฉันเช้าเทศนาสดับปกรณ์ แล้วเป็นเสร็จการ

วันอังคารที่ ๑๖ มีนาคม ๒๔๖๘

เวลา ๑๑.๑๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี ณ พระที่นั่งราชกรีณยศภา เวลาเที่ยงวัน ๕๐ นาที เสด็จขึ้น

เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จลงประทับสวนควายทอดพระเนตรพระราชพิธีทอดเชือกตามเชือก พิธีพระหมอเฒ่า

สมเด็จพระราชปิตุลาบรมพงศาภิมุข เจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช

วันนี้ โปรดให้ข้าราชการเหล่าอำมาตย์กระทรวงต่าง ๆ ฝ่ายพลเรือนนอกจากราชสำนักรวมกัน
บำเพ็ญการกุศลมีสวดมนต์เย็นฉันเช้าเทศนาสดับปกรณ์แล้วเป็นเสร็จการ

วันพุธที่ ๑๗ มีนาคม ๒๔๖๘

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งบรมพิมานประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี
แล้วเสด็จขึ้น

เวลา ๒.๑๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จประพาส เวลา ๒.๔๐ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมานพร้อมด้วยสมเด็จพระ
บรมราชินี เสด็จวังลดาวลัยในการพระกุศลวันประสูติสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีราเมศวร เวลา
๗.๒๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้ที่ ๑๗ มีนาคม โปรดให้ข้าราชการเหล่าราชเสวก คือกรมต่าง ๆ ในราชสำนักและ
กระทรวงวังรวมกัน บำเพ็ญการกุศลมีสวดมนต์เย็นฉันเช้าเทศนาสดับปกรณ์แล้วเป็นเสร็จ

อนึ่งวันนี้ โปรดให้ออกประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติกองหนุนข้าราชการในพระราชสำนัก

ร.ศ.๑๓๑

วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ มีนาคม ๒๔๖๘

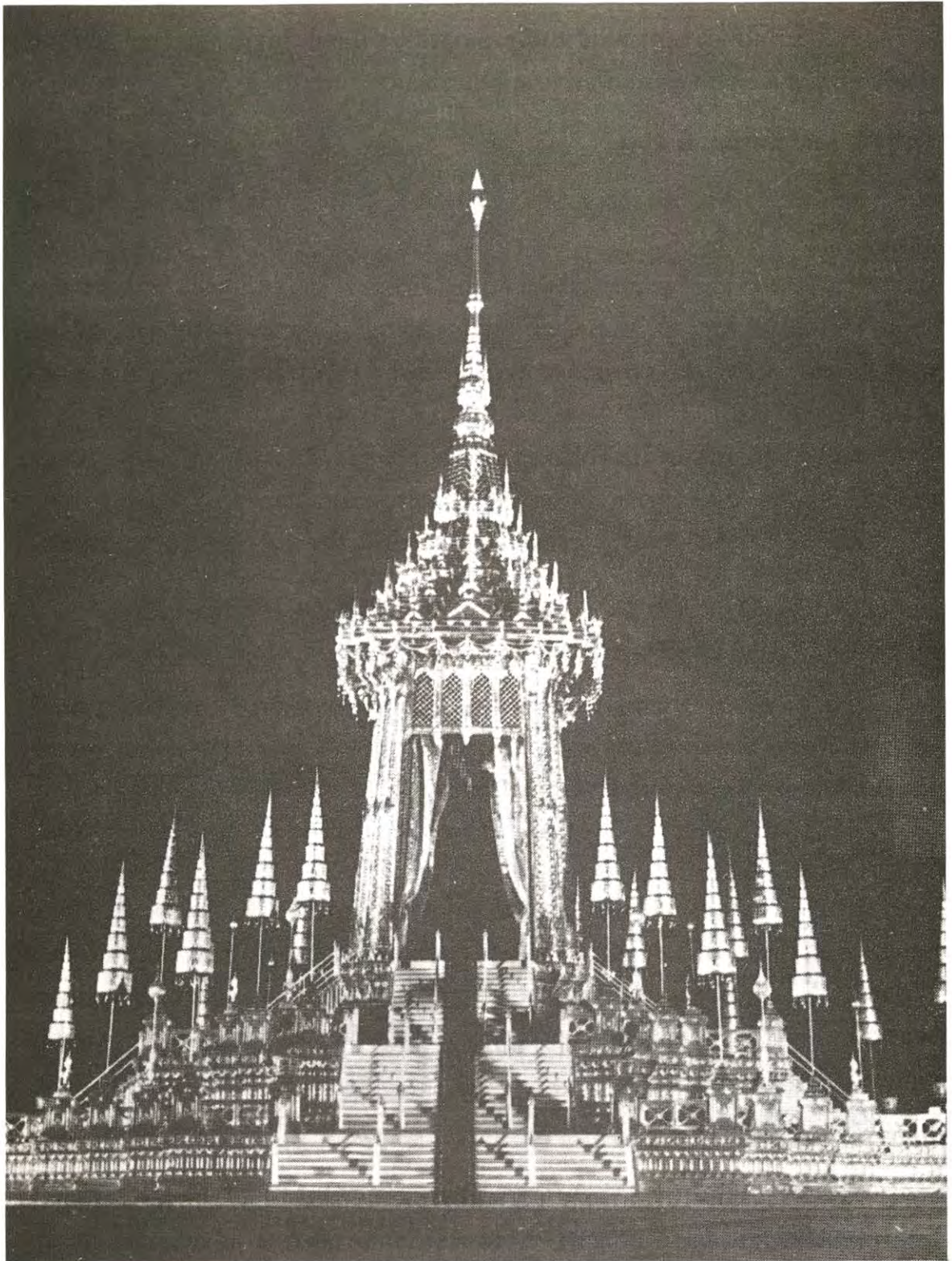
เวลา ๘.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมานพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี
เสด็จวังนราธิปในการพระกุศลสมายุมงคลของกรมพระนราธิปประพันธุพงศ์เสด็จด้วยพระบาทสมเด็จพระ
พระรามธิบดี ศรีสินทรมหามงกุฎ พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แล้วเสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๑๙ มีนาคม ๒๔๖๘

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้ข้าราชการบางนายเข้าไปรับพระราชทานอาหารในที่เสวยเป็น
การภายใน คือ พระยาราชนกุล อุปราชภาคอีสานกับคุณหญิง พระยาทวารวดี สมุหเทศาภิบาล
มณฑลราชบุรี เจ้าจักรคำจรศักดิ์ ผู้ครองนครลำพูน พระยาเพชรบูรณ์ สมุหเทศาภิบาลมณฑล
นครราชสีมา พระยาไกรเพชรรัตนสงคราม สมุหเทศาภิบาลมณฑลจันทบุรี พระยาสุนทรบุรี
สมุหเทศาภิบาลมณฑลนครชัยศรี

วันเสาร์ที่ ๒๐ มีนาคม ๒๔๖๘

วันนี้ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้พระสงฆ์ทุกคนได้บำเพ็ญการกุศลอุทิศถวาย
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล้วพระเถระผู้ใหญ่ได้
เข้ามาประชุมพร้อมกันที่พระมหาปราสาทขึ้นที่หน้าพระบรมศพเพื่ออุทิศส่วนกุศลถวายแล้วเป็น
เสร็จการ

หุนจำลองพระเมรุ

วันอาทิตย์ที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๘

โปรดให้กระทรวงทหารเรือเปลี่ยนระเบียบการปกครองบางอย่าง คือ ๑. เลิกตำแหน่งรองเสนาบดีกระทรวงทหารเรือ ๒. เลิกกรมจเรทหารเรือ ๓. ยกกรมปลัดบัญชาทหารเรือและกรมพระธรรมนูญทหารเรือเป็นกรมขึ้นต่อปลัดทูลฉลองกระทรวงทหารเรือ ๔. เลิกกองป้อมทหารเรือคงให้เป็นป้อมมิศระขึ้นกรมชุมพลทหารเรือ ๕. เลิกกรมยุทธศึกษาทหารเรือ คงมีแต่กองโรงเรียนนายเรือ ขึ้นกรมเสนาธิการทหารเรือ ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๘

วันจันทร์ที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๘

เวลา ๑๑.๑๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จพระที่นั่งราชกรีณยสภาประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เวลา ๑.๑๐ ล.ท. เลิก เสด็จกลับ

โปรดให้สร้างพระเมรุพระมณฑปที่ท้องสนามหลวงปิดทองสอดสีเป็นทองลงยาราชาวดี มีชুম่อฟ้าโบระกาปราลีหงานาคใต้บัวกลุ่มเป็นหน้าพรหมจตุรพักตร ปลายยอดเป็นรูปมหาวชิราวุธสำหรับรับนพปฎลเศวตฉัตร มีเฟื้องกุฎกรวยห้อยชายพาดาน รอบพระเมรุพาดานชั้นในพื้นขาวดาวทองแขวนนพปฎลเศวตฉัตรระบายร้อยกรองด้วยดอกไม้เป็นระย้ากุ่มบะ มียกพื้น ๓ ชั้น ชั้นที่ ๑ มีฉัตรทองฉลุลาย ๗ ชั้น ห้อยไฟฟ้ารอบทุกชั้น มุมพระเมรุละ ๓ ฉัตร ทั้ง ๔ มุม เป็น ๑๒ มีเทวรูปนั่งห้อยแทรก ถือจามรกลางเป็นช่องห้อยไฟฟ้ามุมละ ๒ ทั้ง ๔ มุม เป็น ๘ ชั้นที่ ๒ มีฉัตรทองฉลุลาย ๗ ชั้น ห้อยไฟฟ้าและมีเทวรูปถือน้ำอมฤตห้อยไฟฟ้าเหมือนชั้นที่ ๑ ทางทิศตะวันออกเชิงบันไดพระเมรุปลูกพลับพลาเบื่องเครื่อง ตะวันตกปลูกพลับพลาพระที่นั่งทรงธรรมเป็น ๔ มุขสำหรับบำเพ็ญพระราชกุศล มีปราสาทพลับพลาทั้งด้านเหนือด้านใต้เป็นที่เฝ้าของฝ่ายหน้าฝ่ายใน มีคต ๓ ด้าน คือด้านเหนือใต้ด้านตะวันออก ปกพรชั้วที่รอบพระเมรุ เว้นทางเข้าพระเมรุ ๓ ทาง โดยรอบพระเมรุร่วมในคตแต่งสนามหญ้าและต้นไม้งดงาม ที่มุมคตเป็นสร้างสำหรับพระสงฆ์สวดพระอภิธรรมทั้ง ๔ มุม ตามมุมหลังคามีหน้าราหูอมไฟฟ้าฉายส่องยอดพระเมรุด้วย ที่ริมถนนพระจันทร์ปลูกพลับพลาแยกและปราสาทไว้เป็นที่ประทับยอดพระเนตรกระบวนและมีปราสาทด้วยพร้อม

เวลา ๕.๒๘ ล.ท. เป็นปฐมฤกษ์ ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จประทับท้องสนามหลวง ทรงสาวเชือกกรอกยกนพปฎลเศวตฉัตรยอดพระเมรุ ไห่ลั่นฆ้องชัยมีประโคมแล้ว เสด็จกลับ

วันนี้ โปรดให้ออกพระราชบัญญัติเงินรัชชูปการพุทธศักราช ๒๕๖๘ กับโปรดให้ออกประกาศในการแก้ไขระเบียบราชการ คือ ประกาศเลิกและตั้งตำแหน่งหน้าที่ราชการกระทรวงวัง โดยมีพระบรมราชโองการเหนือเกล้าฯ ว่ากระทรวงวังเป็นกระทรวง ๑ ในพระราชสำนัก มีเสนาบดีเป็นประธานอยู่แล้วควรมีตำแหน่งปลัดทูลฉลองเช่นกระทรวงอื่น โปรดให้เลิกตำแหน่งปลัดบัญชาการเสียเรียกว่าปลัดทูลฉลองตามเดิม กับกรมต่าง ๆ ที่ควรจะรวมกันได้ เช่นกรมภูษามาลาราชประโคม พระแสงต้น และกรมปลัดบัญชาเป็นต้น ให้รวมเป็นกรมใหญ่กรม ๑ เรียกว่า “กรมราชพัสดุ” มีอธิบดีเป็นผู้รับผิดชอบตามซึ่งเสนาบดีกระทรวงวังจะได้รับพระบรมราชโองการตั้งเป็นคณะแพะตัวบุคคล

และโปรดให้ประกาศยุบเลิกกรมราชทัณฑ์ ยกการในกรมนี้คือกองมหันตโทษและกองลหุโทษ กับเรือนจำทั่วพระราชอาณาจักร มาอยู่ในกรมบัญชาการกระทรวงยุติธรรม

กับโปรดให้กระทรวงวังประกาศตั้งหม่อมเจ้าโชติรส เป็นปลัดทูลฉลองกระทรวงวัง พระยาเสถียรสุรประเพณี เป็นอธิบดีกรมราชพัสดุ

วันอังคารที่ ๒๓ มีนาคม ๒๔๖๘

ที่มุขพระมหาปราสาทด้านตะวันตก เจ้าพนักงานได้จัดการเปลื้องพระโกฏฐ์แล้ว โปรดให้เชิญขึ้นประดิษฐานเหนือพระแท่นแว่นฟ้าสุวรรณเบญจบถูลภายใต้ันพปฏลมหาเศวตฉัตร และตั้งเครื่องราชูปโภคพร้อมด้วยเครื่องประดับ

เวลา ๕.๑๕ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารม้านครราชสีมา ประดับตราสายสพายมหาวชิรมงกุฏ เสด็จประทับพระราชยานแต่เกยหน้าพระที่นั่งบรมพิมาน มีตำรวจกรมวัง ราชองครักษ์ มหาดเล็ก นายทหารเชิญธงกระบี่ชูครุฑพำห้ นำ ทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร.แซงเสด็จเป็นกระบวนราบมาเทียบที่เกยหน้าพระที่นั่งอาภรณ์พิโมกษ์ กองเกียรติยศทำวันทยาวิฐ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เสด็จไปประทับในพระมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการและเครื่องนมัสการแล้ว ทรงพระเคนพัดสังเคตแก่พระราชอาคันณะที่จะถวายเทศน์ ๑ และที่จะสวดศราทธพรต ๓๐ รูปแล้ว ทรงเครื่องทรงธรรมพระสาสนโสภณ วัดเทพศิรินทรรถวายเทศน์กัณฑ์ ๑ จบแล้ว พระราชาคณะสวดศราทธพรต จบทรงทอดไตรยามสังเคต ๓๑ สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาถวายอติเรกถวายพระพรลาแล้ว ทรงพระราชปฏิสันถารแก่ทูตานุทูตผู้แทนรัฐบาลต่างประเทศที่มาในงานนี้ตามสมควรแล้ว เวลา ๖.๑๐ ล.ท. เสด็จกลับเป็นกระบวนตามทางเดิม เจ้าพนักงานเชิญเครื่องขึ้นไปตั้ง พรตจันฉนวนสวดสังเวย แล้วกลับลงไปสวดที่ปราสาทไป กงเต็กงานนี้ของพ่อค้ามณฑลปราจีนจัดถวาย

วันนี้ โปรดให้ประกาศเลิกกระทรวงมุรธาธรให้ยกการงานทั้งปวงบรรดามีไปรวมกับกรมราชเลขาธิการ

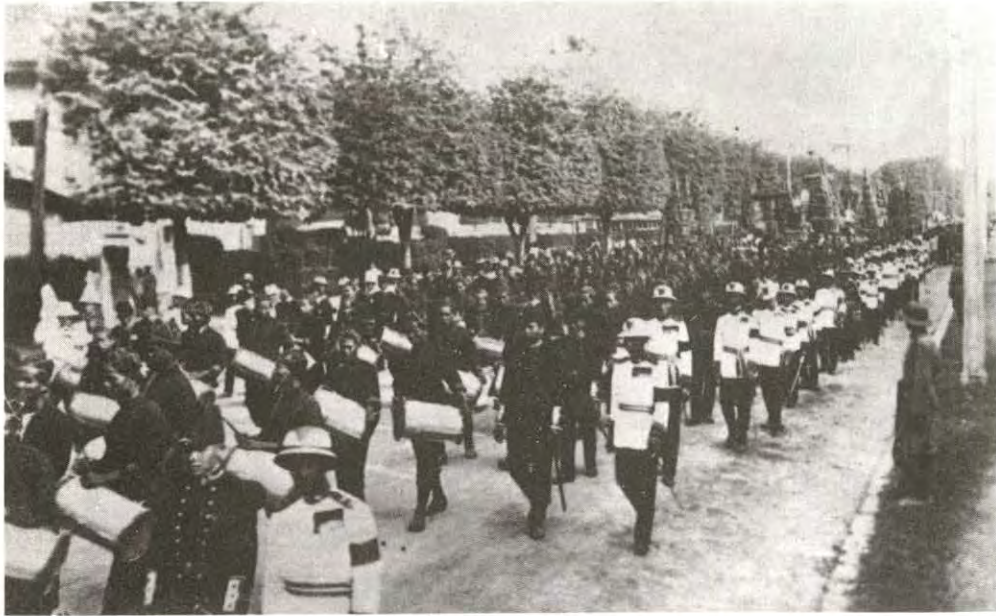
และโปรดให้ประกาศรวมหน้าที่ราชการตั้งเป็นกระทรวงคมนาคมและพาณิชย์การ ซึ่งภายหลังโปรดให้แก้เป็นกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม กับโปรดให้ประกาศตั้งกรมหลวงกำแพงเพชร อัครโยธินเป็นผู้รั้งเสนาบดีและคงทำการในตำแหน่งผู้บัญชาการกรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยามต่อไปด้วย

วันพุธที่ ๒๔ มีนาคม ๒๔๖๘

เวลา ๗.๑๐ ก.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารม้าประดับตราสายสพายจักรี ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมานประทับพระมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการและทรงเครื่องนมัสการแล้ว ทรงทอดผ้าไตร ๓๐ พระสงฆ์ ๓๐ รูป มีพระธรรมไตรโลกาจารย์เป็นประธานสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา พระราชาคณะถวายอติเรกถวายพระพรลา โปรดให้เปลื้องพระโกฏฐ์ประกอบออก มีประโคมแตรสังข์มโหรีทีก พิณพาทย์กลองชนะ เจ้ากรมพระตำรวจหลวงทั้ง ๔ เชิญพระลงพระบรมศพออกจากพระมหาปราสาทข้ามสะพานเรือออกไปประดิษฐานเหนือพระยานมาศ ๓ ลำคาน โดย

พระบรมโกศ รัชกาลที่ ๖

ทำสะพานเรือข้ามกำแพงแก้วพระมหาปราสาทประกอบพระโกฏฐ์ทองใหญ่ยอดพุ่มเฟืองวัดเอวงูษามาลาพระยาราชโกษาและพระยาประชุมมงคลการุ่งเกี่ยวลายสวมครุยลำพอกขึ้นประคองพระโกฏฐ์หน้าหลัง มีพระกลดบังสุริย์พัดโบกและกระบวนราชอิสลีย์ยศคือธงสามชายหักทองขวางคู่ ๑ มโหระทึก ๔ คู่แห่ ทหารบก ๑๓๔ ทหารเรือ ๑๓๔ เติร์สองข้างรั้วนอกสองสาย ๆ ละ ๖๗ คู่ กลองชนะนะแดงลายทอง ๑๖๐ กลองชนะนะทอง ๒๐ เงิน ๒๐ เติร์รั้วในข้างละสองสาย กลองมีจำปี ๒ จำกลอง ๒ สารวัดกลอง ๒ แตรฝรั่ง ๒๐ แตรงอน ๒๘ สังข์ ๔ เติร์ข้างละ ๒ แถวรั้วใน สารวัดแตร ๒ เครื่องสูงห้าชั้น ๖ เจ็ดชั้น ๒ บังแทรก ๔ พระแสงหว่างเครื่องหน้า ๓ สังฆการีเชิญพัดยศนำ ๑ พระเสลี่ยงกง สมเด็จพระสังฆราชเจ้า นำ มีพระกลด ๑ บังสุริย์ ๑ พัดโบก ๑ อินทรพรหมเชิญจามรข้างละ ๘ คู่ พระนำมีคู่เคียง ๘ คู่ คือ คู่ที่ ๑ ม.อ.ต. พระยาพรหมทัตศรีพิลาส กับ ม.อ.ต. พระยาพิรามราชสุภาวดี คู่ที่ ๒ ม.อ.ต. พระยาหริศจันทร์สุวิท กับ ม.อ.ต. พระยาวิชัยราชสุนทร คู่ที่ ๓ ม.อ.ต. พระยาประเสนะชิตศรีพิสัย กับ ม.อ.ต. พระยานลราชสุวัจน์ คู่ที่ ๔ ม.อ.ต. พระยาธรรมสารวิทย์ กับ ม.อ.ต. พระยาสัตย์พรตสุนันท์ คู่ที่ ๕ อ.อ. พระยาสาครราชาเรืองยศ กับ อ.อ. พระยาภักธิ์ธเรืองเดช คู่ที่ ๖ อ.อ. พระยารามบัณฑิตสิทธิเศรณี กับ อ.อ. พระยานุชราชทรงพร คู่ที่ ๗ อ.อ. พระยาชัยธรรมธาดา กับ อ.อ. พระยาปริญธรรมธาดา คู่ที่ ๘ อ.อ. พระยาลักษมณ์สุนพจน์ กับ อ.อ. พระยาวิกรมรัตนสุภาษ เครื่องสูงหลังเจ็ดชั้น ๒ ห้าชั้น ๔ บังแทรก ๒ พระแสงหว่างเครื่อง ๒ ตำรวจกับมหาดเล็กข้างละ ๒๓ คู่ ตอนพระบรมศพ มีเครื่องสูงหักทองขวางหน้าห้าชั้น ๑๔ เจ็ดชั้น ๒ บังแทรก ๑๒ กรมวังคุมเครื่องหน้า ๒ มหาดเล็กเชิญพระแสงหว่างเครื่องหน้า ๖ อินทรพรหมเชิญพุ่มต้นไม้ทองเงินข้างละ ๘ คู่เคียงคู่ที่ ๑ พ.ต.อ.เจ้าพระยาราชศุภมิตร กับ ม.ส.ท. เจ้าพระยาสุรบดินทร์ คู่ที่ ๒ พล.ต.เจ้าแก้วนวรรรัฐ กับ พล.ต. เจ้ามหาพรหมสุรธาดา คู่ที่ ๓ พล.ต. เจ้าจักรคำจรงค์ศักดิ์ กับ ม.ส.ท. พระยาโบราณราชธานินทร์ คู่ที่ ๔ จ.ท. พระยาไพศาลศิลปศาสตร์ กับ พล.ท. พระยาสีหราชฤทธิไกร คู่ที่ ๕ ม.ส.ท. พระยาเดชาอนุชิต กับ จ.ท. พระยาสุรินทราชา คู่ที่ ๖ ม.ส.ท. พระยาศรีธรรมศกราช กับ ม.ส.ท. พระยารณชัยชาญยุทธ คู่ที่ ๗ ม.ส.ท. พระยาคงคาธราชิปดี กับ จ.ท. พระยามหินทรเดชาอนุวัตน์ คู่ที่ ๘ พล.ต. พระยาพระภุชฌ์รักรักษ์ กับ พล.ต. พระยาดำรงราชพลขันธ์ เครื่องสูงเจ็ดชั้น ๒ ห้าชั้น ๑๐ บังแทรก ๘ ชุมสาย ๔ เติร์เป็นคู่กันทั้ง ๒ ข้าง กรมวังคุมเครื่อง ๒ มหาดเล็กเชิญพระแสงหว่างเครื่อง ๔ มหาดเล็กเชิญเครื่องตาม ๑๖ นาลิวันสยายผมตาม ๒๐ มาพระที่นั่งผูกเครื่องพร้อมตาม ๔ มีคนจูง ๑๖

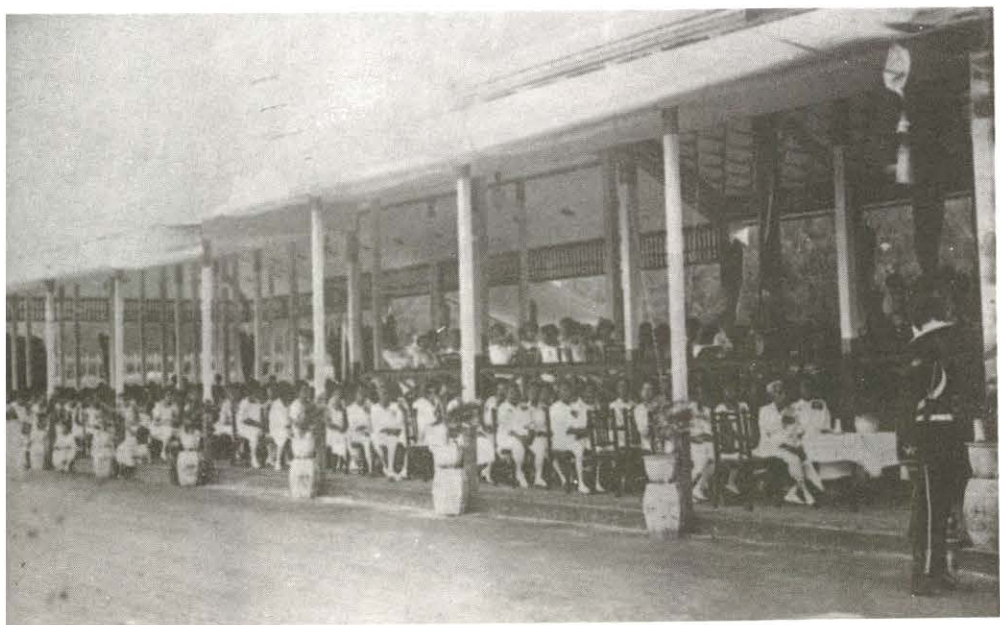
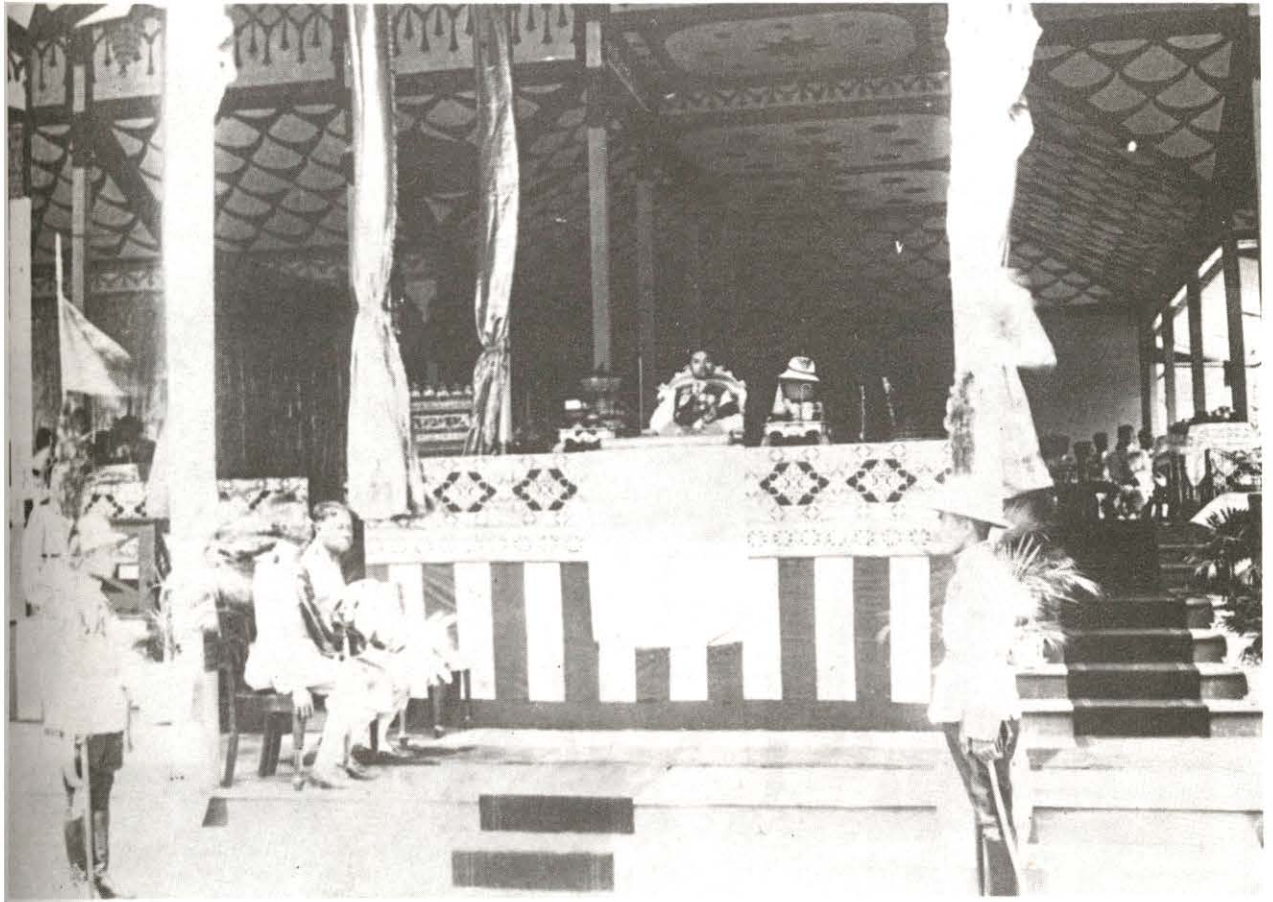
เวลา ๗.๕๕ ก.ท. เคลื่อนกระบวนออกทางประตูศรีสุนทร ประตูเทวาทิรมย์แล้ว เจ้าพนักงานจึงได้ยกพระมหาเศวตฉัตร มีประโคมแตรสังข์มะโหระทึกกลองชนะ กองเกียรติยศกระทำวันทायุทธบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ทหารบกทหารเรือได้เริ่มยิงปืนใหญ่ถวายนาทีละ ๑ นัด เป็นระยะไปจนประดิษฐานพระโกฏฐ์พระบรมศพที่พระเมรุแล้ว เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยเจ้านายและข้าราชการผู้ใหญ่ขึ้นสายสะพายพานทองโต๊ะทอง และข้าราชการผู้น้อยและนักเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์ไปตามถนนมหาราชเลี้ยวถนนพระเชตุพนไปเลี้ยวถนนสนามไชย เทียบพระยานมาศ

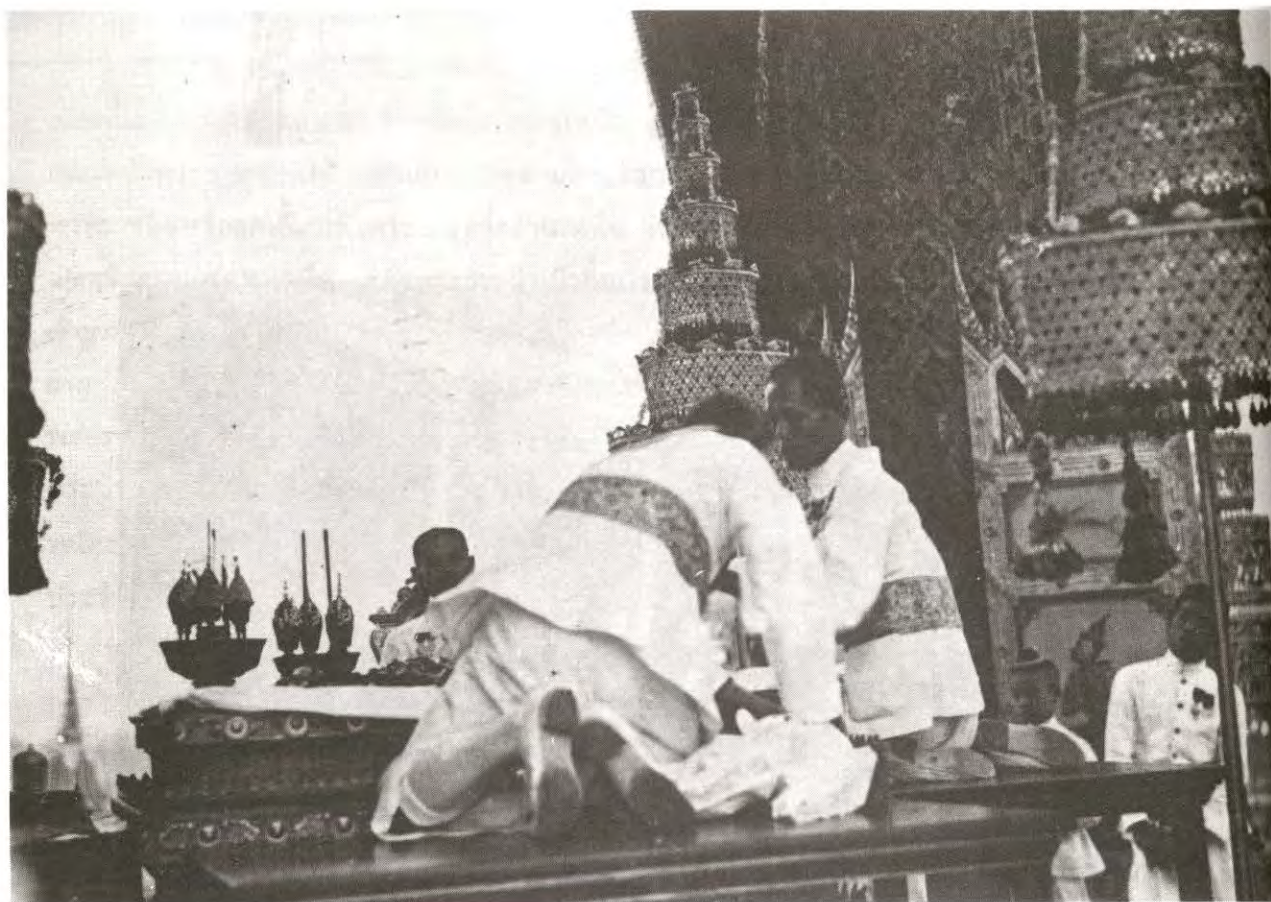
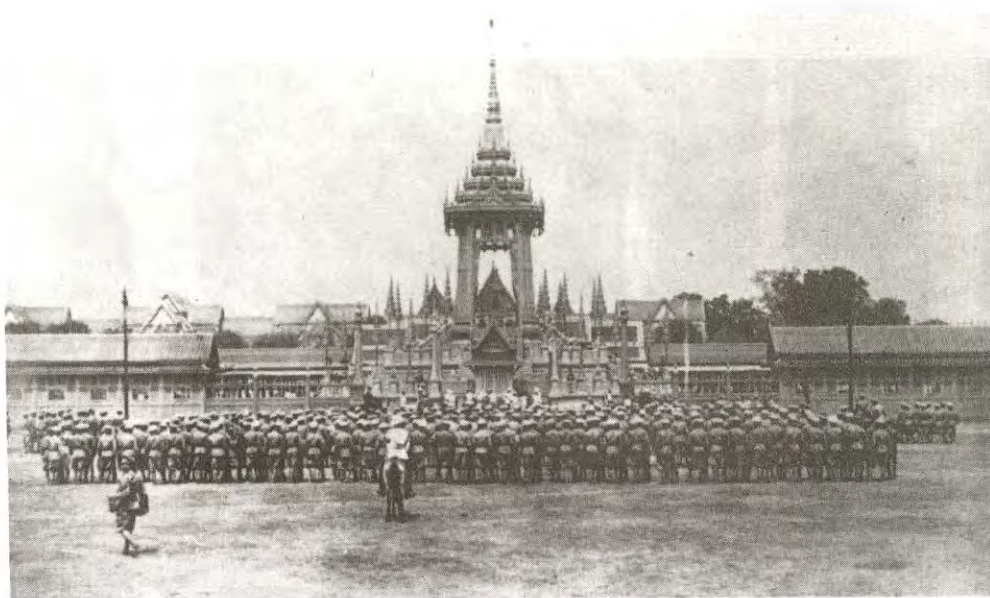

๓ ลำ คานที่เกรินมหาพิชัยราชรถ เสด็จประทับพลับพลายกหน้าวัดพระเชตุพน พระยวงษาภรณ์ภูษิต ภูษามาลาเลื่อนพระโกฏฐ์สู่เกริน ทรงทอดไตร ๒๐ พระสงฆ์สดับปกรณ์แล้ว เจ้าพนักงานเลื่อน เกรินขึ้นเทียบพระมหาพิชัยราชรถ พระยวงษาภรณ์ภูษิตเลื่อนเข้าสู่ที่ในบุษบก พระยาราชโกษา และพระยาประชุมมงคลการนุ่งเกี่ยวสรวมครุยลอมพอกประคองหน้าหลัง มีเจ้าพนักงานถวายพระกลด บังพระสุริย์พัดโบก สมเด็จพระสังฆราชเจ้าขึ้นประทับเหนือราชรถ เคลื่อนกระบวนตามลำดับไป ตามถนนมหาไชย เลี้ยวถนนพระจันทร์จนถึงถนนเข้าพระเมรุ เสด็จพระราชดำเนินตามพร้อมด้วย เจ้านายกับผู้แทนนานาประเทศ ทูตานุทูตและข้าราชการ กระบวนหน้ามีกรมบัญชาการเสือป่า คือ แตรวงเสือป่าม้าหลวง ร.อ. กองร้อยเสือป่าม้าหลวง ร.อ. กองร้อยเสือป่าปืนใหญ่หลวง ร.อ. แตรวงเสือป่าพรานหลวง ร.อ. กองร้อยเสือป่าราบหลวง ร.อ. กองร้อยเหล่าวิเศษหลวง ร.อ. กองร้อยราชนาวีเสือป่า แตรวงลูกเสือ กองร้อยเสือป่ากองรักษาดินแดนกรุงเทพฯ กองลูกเสือกรุงเทพฯ และมีกระบวนทหารกรมบัญชาการกองพลทหารบกที่ ๑ ร.อ. แตรวงทหารม้ารวม กรมทหารบกม้า กรุงเทพฯ กองทหารปืนใหญ่ที่ ๑ ร.อ. แตรวงกรมทหารบกช่างที่ ๑ ร.อ. กองทหารสื่อสาร กองทหารอากาศยานจัดอย่างทหารราบ แตรวงกรมทหารบกราบที่ ๒-๓ แตรวงทหารมหาดเล็ก กองพันที่ ๑-๒ กองโรงเรียนนายร้อย แตรวงกรมทหารบกราบที่ ๑๑ กองพันที่ ๑-๒ ร.อ. กรมบัญชาการกองทหารแห่

กระบวนหน้าเสือป่าและทหารม้าเลี้ยวถนนพระจันทร์ ถนนหน้าพระธาตุตอนเหนือ เลี้ยว เข้าสนามตั้งแถวอยู่ในสนามนอกพระเมรุตอนเหนือ ทหารปืนใหญ่และทหารราบเลี้ยวถนนพระจันทร์ ถนนหน้าพระธาตุตอนใต้ แล้วเลี้ยวเข้าสนามตั้งแถวอยู่ด้านตะวันออกและด้านใต้พระเมรุ กระบวน พระราชอิสริยยศเลี้ยวเข้าพระเมรุทางด้านเหนือ หยุดพระมหาพิชัยราชรถเข้าประทับเกรินที่ถนน แยกเข้าพระเมรุด้านเหนือ เสด็จพระราชดำเนินขึ้นประทับพลับพลายกพร้อมด้วยเจ้านาย เจ้าพนักงาน เชิญพระโกฏฐ์ลงทางเกริน ประดิษฐานล้อเกวียนปืนใหญ่ภายใต้พระมหาเศวตฉัตร-คันดาลมีทหารเรือ ลาก สมเด็จพระสังฆราชเจ้าทรงพระเสด็จกงทรงพระอภิธรรมนำเวียนพระเมรุพร้อมด้วยกระบวน พระราชอิสริยยศ เสด็จพระราชดำเนินตามพร้อมด้วยเจ้านาย มีตำรวจหลวงและนายทหารเชิญธง กระบี่ชูครุฑพ่าห์นำครบ ๓ รอบแล้ว เสด็จขึ้นประทับมุขเด็จพระปลับพลาพระที่นั่งทรงธรรม เจ้า พนักงานเชิญพระโกฏฐ์เข้าในพลับพลาเปลื้องเครื่อง ๆ แล้วปิดพระสูตรเป็นฉนวนเชิญพระลงขึ้น ประดิษฐานบนพระจิตกาธาน อันร้อยกรองด้วยดอกไม้สด ประกอบด้วยพระโกฏฐ์จันทร์ ตั้งฉัตร ๕ ชั้น อันร้อยกรองด้วยดอกไม้สด ๔ มุมแล้วปิดพระสูตรไว้ พระพิธีธรรมเข้าประจำสวดพระ อภิธรรมผลัดเปลี่ยนกันไปทั้งกลางวันกลางคืน และมีประโคมแตรสังข์มะโหระทึกพิณพาทย์มอญ ทุกยาม เวลา ๑๐.๕๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จกลับวังหลวง ตั้งแต่เวลานี้ไปจนเวลาจน เสด็จออก โปรดให้ราษฎรนำรูปเทียนมาถวายพระเพลิงตลอดเวลา

เวลา ๕.๑๐ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร. ประดับตราสายสะพายจักรี เสด็จประทับพระราชยาน สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ประทับพระวอสีวิกากาญจน์ ช่อฟ้าหลังคาทองตามเสด็จในกระบวน มีตำรวจหลวงกรมวังราชองค์รัักษมหาดเล็ก นายทหารเชิญ

ทรงกระเป็รชครุฑพำห้หน้าตามเสด็จ แต่เกยหน้าพระที่นั่งบรมพิมานไปตามถนนอมรวิถีเลียวยถนนจักรีจรรย์ออกประตูพิมานไชยศรีประตูวิเศษไชยศรีตรงไปตามถนนหน้าพระธาตุ เทียบเกยหลังพระที่นั่งทรงธรรมแล้ว เสด็จขึ้นประทับพระที่นั่งทรงธรรม ทรงประเคนพัดสังเค็ดแก่สมเด็จพระสังฆราชเจ้า ๑ พระราชาคณะอีก ๕๐ แล้วทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงธรรม สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายเทศน์กัณฑ์ ๑ จบแล้ว พระราชาคณะ ๕๐ รูป สวดศราทธพรตจบ ทรงทอดไตรยามสังเค็ด สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรกแล้ว เวลา ๖.๑๕ ล.ท. เสด็จสู่พระเมรุทางบันไดด้านตะวันตก ถวายพระเพลิงพร้อมด้วยเจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายใน ผู้แทนนาาประเทศและพระสงฆ์ ทหารทุกหมู่กองกระทำวันทยาอุท แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี กองทหารที่ตั้งอยู่ในสนามไต้ยั้งปืนใหญ่ปืนเล็ก แตรเดี่ยวเป่าเพลงนอน เสด็จกลับประทับมุขเด็จพระที่นั่งทรงธรรม เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับตามทางเดิม

เวลา ๑๑.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี แต่พระที่นั่งบรมพิมานเป็นการไปเวดมาประทับพระเมรุท้องสนามหลวง ถวายพระเพลิงแล้วประทับพระที่นั่งทรงธรรม เจ้าพนักงานปิดพระฉากถวายพระเพลิงและสมุพระอัฐิไว้คืน ๑ เวลา ๑.๐๐ ก.ท. เสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ มีนาคม ๒๔๖๘

เวลาเช้า เจ้าพนักงานเลี้ยงพระที่สวดอภิธรรมประจำสร้างดับเพลิงด้วยพระสุคนธ์ ประมวลพระบรมอัฐิพระอังคารถวายคลุมไว้ ตั้งเครื่องพระสุคนธ์ชั้นสรวงและโกฏฐ์ทองกุดันกับเครื่องทองน้อยไว้พร้อม

เวลา ๗.๓๐ ก.ท. ทรงเครื่องพระภูษาขาวประดับตรา สายสพายปฐมจุลจอมเกล้า เสด็จประทับพระราชยานกง สมเด็จพระบรมราชินีเสด็จทรงอสีวิกากาญจน์ เสด็จเป็นกระบวนราบแต่เกยหน้าพระที่นั่งบรมพิมานมาเทียบเกยหลังพระที่นั่งทรงธรรม เสด็จขึ้นประทับพระเมรุทรงเครื่องทองน้อยถวายบังคมแล้ว ภูษามาลาเปิดคลุมทรงสรวงพระบรมอัฐิด้วยน้ำพระสุคนธ์ เจ้าพนักงานแจงแปรพระรูปแล้วถวายคลุมไว้ โปรดให้ข้าราชการที่เป็นราชสกุลและราชินิกุล เดิรสามหาบ คือ ๑. เจ้าพระยาอภัยราชา (ม.ร.ว. ลม สุทัศน์ ณ อยุธยา) ถือไทร, พระยาสุรียานุวัตร (เกิด บุนนาค) หาบ, พระยาสวัสดิ์วโรวิธี (ม.ร.ว. สายหยุด สนิทวงศ์ ณ อยุธยา) ถือหม้อเชิงกราน, ๒. เจ้าพระยาวงศาอนุประพัทธ์(ม.ร.ว. สท้านกลาง สนิทวงศ์ ณ อยุธยา) ถือไทร, พระยารพวงศพิพัฒน์ (ม.ร.ว. เย็น อิศรเสนา ณ อยุธยา) หาบ, พระยามหานามราช (ม.ร.ว.จ้านง นพวงศ์ ณ อยุธยา) ถือหม้อเชิงกราน, ๓. เจ้าพระยาธรรมาธิกรณ์ (ม.ร.ว.ป๋ม มาลากุล ณ อยุธยา) ถือไทร, พระยาบริบูรณ์ราชสมบัติ (ม.ร.ว. มูล ดารากร ณ อยุธยา) หาบ, พระยาพจนปรีชา (ม.ร.ว.สำเร็จ อิศรศักดิ์ ณ อยุธยา) ถือหม้อเชิงกราน, ๔. เจ้าพระยารามราหมพ (ม.ล.เพ็ญ พึ่งบุญ ณ อยุธยา) ถือไทร, พระยาศรีวรวงศ์ (ม.ร.ว.จิตร สุทัศน์ ณ อยุธยา) หาบ, พระยาอิศรพันธุ์โสภณ (ม.ร.ว.ชม อิศรางกูร ณ อยุธยา)ถือหม้อเชิงกราน, ๕. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี (เจิม แสง-ชูโต) ถือไทร,พระยาเทเวศรวงศวิวัฒน์ (ม. ล. วรวิทย์ กุญชร ณ อยุธยา) หาบ, พระยาเทวาริราช (ม.ร.ว.ไป๋ย มาลากุล ณ อยุธยา)

ถือหม้อเชิงกราน, ๖. เจ้าพระยาสุธรรมมนตรี (ปลื้ม สุจริตกุล) ถือไตร, พระยาศรีสุรราชภักดี (ม.ร.ว. ฉาย กำภู ณ อยุธยา) หาบ, พระยาชาติเดชอุดม (ม.ร.ว. โป๊ะ มาลากุล ณ อยุธยา) ถือหม้อเชิงกราน ๗. เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา) ถือไตร, พระยาอุดมราชภักดี (ไถ สุจริตกุล) หาบ, พระยาอุดมพงศพิณสวัสดิ์ (ม.ร.ว. ประยูร อิศรศักดิ์ ณ อยุธยา) ถือหม้อเชิงกราน, ๘. เจ้าพระยาพิชัยญาติ(ดั้น บุนนาค) ถือไตร, พระยานุรักษ์ราชมณเฑียร (อู๊ด สุจริตกุล) หาบ, พระยาธรรมสารเนติ(ตึก บุนนาค) ถือหม้อเชิงกราน ๙. พระยานิรุทธเทวา (ม.ล.ฟื้น พึ่งบุญ ณ อยุธยา) ถือไตร, พระยาศิริรัตนมนตรี (สงบ สุจริตกุล) หาบ, พระยาสุรวงศรีวิวัฒน์ (เตี้ยม บุนนาค) ถือหม้อเชิงกราน เวียนพระเมรุเป็นอุตตราวัฏฏ์ครบ ๓ รอบแล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อยแล้ว ทรงทอดไตรแพรสามหาบ ๑. สมเด็จพระสังฆราชเจ้า ๒. สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ๓. พระญาณวราภรณ์ ๔. สมเด็จพระวันรัต ๕. สมเด็จพระพุฒาจารย์ ๖. พระธรรมวโรดม ๗. พระมงคลทิพมูณี ๘. พระวิสุทธีสารเถร ๙. พระปัญญาทิวาสเถร ขึ้นลำดับปรกณตามลำดับทางบันได ทิศเหนือแล้วลงทางเดิมไปนั่งยังอาสน์ พระที่นั่งทรงธรรม เจ้าพนักงานเปิดคลุมทรงไปรยเหรียญทองเงิน พระราชทานเจ้าพนักงานแล้ว ทรงเก็บพระบรมอัฐิสรอง พระสุคนธ์ในชั้นทองลงยา ทรงประมวลลงในพระโกฏิทองกุดัน ส่วนพระอังคารเจ้าพนักงานประมวล เชิญลงหะอบทองประดิษฐานบนพานทองสองชั้นคลุมตาดพัดไว้ในพระเมรุ โปรดให้เจ้าพนักงานเชิญ พระโกฏิฐานบนพานทองสองชั้นคลุมตาดพัดไว้ในพระเมรุ โปรดให้เจ้าพนักงานเชิญพระโกฏิพระบรมอัฐิไปประดิษฐานในบุษบกเหนือแว่นฟ้าทองคำ ณ พระที่นั่งทรงธรรม มีเจ้าพนักงานถวายพระกลดเสด็จพระราชดำเนินตามขึ้นประทับบนพระที่นั่งทรงธรรม ทรงจุดเครื่องราชสักการ แล้วทรงประเคนภัตตาหารเครื่องสามหาบ พระสงฆ์ฉันถวายอนุโมทนาถวายอดิเรกแล้ว ทรงประเคนพัดสังเคศ ๓๐ และทรงทอดไตร ๓๐ พระสงฆ์สดับปรกณถวายอนุโมทนาถวายอดิเรกแล้ว เจ้าพนักงานเชิญพระโกฏิพระบรมอัฐิจากพระบุษบกพระแท่นแว่นฟ้าทองคำมาประดิษฐานพระราชนทรยาน และเชิญพระหะอบพระอังคาร จากพระเมรุมาประดิษฐาน พระราชนทรยานน้อยมีเจ้าพนักงานถวายพระกลดบังพระสุริย์พัดโบก อินทรพรหมเชิญจามรคู่เคียง เวลา ๕.๐๕ ก.ท. เติร์กระบวนออกทางทิศเหนือพระเมรุ เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยเจ้านายข้าราชการผู้ใหญ่มีทหารรายทางตลอดทาง เลี้ยวถนนพระจันทร์ ถนนราชดำเนินใน ถนนหน้าพระลาน เลี้ยวเข้าถนนจักรีจรัญญ์ เจ้าพนักงานได้แยกกระบวนพระราชนทรน้อย เชิญพระอังคารเข้าพักในพระศรีรัตนเจดีย์ กระบวนเลยเข้าประตูพิมานไชยศรีเลี้ยวถนนอมรวิถีสแล้วเลี้ยวไปเทียบเกยหน้าพระที่นั่งอาภรณ์พิโมกข์ปราสาท ภูษามาลาเชิญพระโกฏิพระบรมอัฐิขึ้นประดิษฐานยังบุษบกทองคำ ในพระมหาปราสาทมุขต วันตก ทรงเครื่องนมัสการแล้ว เวลา ๕.๐๐ ก.ท. เสด็จกลับพระที่นั่งบรมพิมาน

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เจ้าพนักงานภูษามาลาเชิญพระหะอบพระอังคาร เหนือพานทองสองชั้น ดาดคลุมออกจากพระศรีรัตนเจดีย์ ขึ้นพระราชนทรน้อยถวายพระกลด ขึ้นรถม้าพระที่นั่งเทียมม้า ๘ เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารบก ประดับตราสายสพายรามาริบัติ พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ประทับรถม้าพระที่นั่งเทียมม้า ๔ มีทหารบกม้าหน้าหลัง นายทหารขึ้นม้าเชิญ

ทรงกระปี่ชุกรุทพ่าห์ พร้อมด้วยราชองครักษ์นายม้าต้น และมีรถม้าหลวงสำหรับเจ้านายและรถมหาดเล็กตามเสด็จด้วย ออกประติวเศไชยศรีเสี้ยวถนนหน้าพระลาน ถนนราชดำเนินใน ตรงไปถนนราชดำเนินกลาง เสี้ยวถนนพระสุเมรุ ไปหยุดที่ประตูหน้าวัดบวรนิเวศ ภูษามาลาเชิญพระฉะบอบอังคาร ถวายพระกลด มีตำรวจหลวงนำ เข้าประดิษฐานเหนือพระแท่นแว่นฟ้าในพระอุโบสถเสด็จประทับในพระอุโบสถพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ทรงจุดเทียนบูชาพระพุทธรชินสีห์ ทรงเทียนเครื่องสักการที่พระอัฐิ สมเด็จพระมหาสมณเจ้าทั้ง ๒ แล้ว ทรงเครื่องนมัสการและเครื่องทองน้อยที่พระอังคาร ทรงทอดไตร ๓๐ พระสงฆ์สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา พระญาณวราภรณ์ ถวายอดิเรกแล้วภูษามาลาเชิญพระอังคารลงบรรจุในหีบศิลา ทรงโปรยดอกพิกุลทองเงินและเหรียญทองเงินแล้ว ทรงจับเชือกรอกหย่อนลงสู่ที่พุทธรบัลลังก์พระพุทธรชินสีห์ เจ้าพนักงานวางศิลาปิดผนึกแล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องราชสักการเครื่องห้า สักการพระอังคารแล้ว เวลา ๖.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จกลับพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี

วันนี้ โปรดให้กระทรวงมหาดไทยประกาศยุบเลิกตำแหน่งปลัดมณฑล ต่าง ๆ เสียตั้งแต่เมษายน ๒๔๖๕ เป็นต้นไป ส่วนราชการในหน้าที่ได้มอบไว้ในหน้าที่ผู้ว่าราชการจังหวัดที่ตั้งมณฑล ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นเจ้าหน้าที่การ ในกระทรวงมหาดไทยมณฑล และมีหน้าที่เป็นผู้ตรวจตรารักษาระเบียบราชการในแผนกปกครองมณฑลนั้นด้วย

วันศุกร์ที่ ๒๖ มีนาคม ๒๔๖๘

โปรดให้ทำการฉลองพระอัฐิธาตุที่พระมหาปราสาท เวลาเช้าเจ้าพนักงานได้เชิญพระโกฏิพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ๑ พระพุทธเลิศหล้า ๑ พระนั่งเกล้า ๑ พระจอมเกล้า ๑ พระจุลจอมเกล้า ๑ กับ พระโกฏิพระบรมอัฐิสมเด็จพระปฐมบรมมหาชนก ๑ สมเด็จพระอมรินทร์ ๑ สมเด็จพระศรีสุริเยนทร์ ๑ สมเด็จพระเทพสิรินทรา ๑ สมเด็จพระศรีพัชรินทรา ๑ ออกประดิษฐานภายใต้ันพญาลมมหาเศวตฉัตร ตั้งเครื่องราชสักการไว้พร้อม เชิญพระชนมวารในพระบรมอัฐิออกประดิษฐานบนโต๊ะทองบนพระแท่นมุกด์ข้างผนังทิศตะวันออก พร้อมด้วยเครื่องสักการบูชา ทอดเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบไว้พร้อม

เวลา ๕.๒๐ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารรักษาวัง ว.ป.ร. ประดับตราสายสพายจักรี เสด็จเป็นกระบวนราบแต่เกยหน้าพระที่นั่งบรมพิมานไปประทับเกยหน้าพระที่นั่งอาภรณ์พิโมกษ์ มีเจ้าพนักงานถวายพระกลด บังพระสุริย์ พัดโบก และมีตำรวจหลวง กรมวัง ราชองครักษ์มหาดเล็ก นายทหารเชิญธงกระปี่ชุกรุทพ่าห์ ประทับพระมหาปราสาท ทรงเครื่องทองน้อยเครื่องห้า ถวายบังคมพระบรมอัฐิทั้ง ๕ รัชกาลแล้ว ทรงเครื่องราชสักการถวายบังคมพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวแล้ว ทรงเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ ๓๐ รูป มีสมเด็จพระพุฒาจารย์เป็นประธานสวดมนต์จบ ทรงทอดไตรยามสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา ทรงประเคนพัดสังเคตต์เทศน์แล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงธรรม พระธรรมไตรโลกาจารย์ ถวายเทศน์กัณฑ์ ๑ จบแล้ว ถานานุกรมเปรียญ ๔ รูปรับสัพพี ทรงทอดไตรยามสังเคตต์เทศน์และไตรรับสัพพีสดับปกรณ์ ถวายอดิเรกถวายพระพรลาแล้ว ทรงทอดไตรที่พระบรมอัฐิทั้ง ๕

รัชกาลอีก ๑๐ พระสงฆ์สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรกถวายพระพรลา เวลา ๗.๑๕ ล.ท. เสด็จโดยกระบวนราบบกลับตามทางเดิม เจ้าพนักงานเชิญเครื่องขึ้นไปส่งเวย พรตจีน ญวนสวดสังเวย แล้วกลับลงไปสวดกตึกต่อไป กตึกงานนี้เป็นของคณอานัมและจีนทำสนองพระเดชพระคุณ

วันนี้ เสด็จออกพระที่นั่งบรมพิมาน ทาน ฟ. คราเมร์ อัครราชทูตพิเศษผู้มีอำนาจเต็ม ของสมเด็จพระเจ้ากรุงเดนมาร์ก เฝ้า และ นายว.อ.เกร.แอม ที่ปรึกษากระทรวงเกษตรเฝ้ากราบ ถวายบังคมลาออกจากราชการ

วันเสาร์ที่ ๒๗ มีนาคม ๒๔๖๘

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารบกประดับตรา สายสพายมหาปรมาภรณ์ เสด็จเป็นกระบวนราบบไปประทับพระมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการถวายบังคมพระบรมอัฐิทั้ง ๕ รัชกาล และพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวแล้ว ทรงเครื่องนมัสการพระสงฆ์ถวายพระพรพระพระราชทานพระธำมรงค์พรัดนแก่สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์ พระสงฆ์จบทรงพระเคนอาหารบิณฑบาต พระสงฆ์รับพระราชทานฉัน พระราชทานพระบรมทนต์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า แต่สมเด็จพระราชปิตุลา ๑ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ ๑ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์ ๑ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนคร ๑ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรี ๑ แล้วเสด็จข้างในพระราชทานแต่ สมเด็จพระพันวัสสาอมาตย์เจ้า ๑ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงเพชรบุรี ๑ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนอุทองเขตขัตติยนารี ๑ สมเด็จพระเจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา ๑ แล้วเสด็จออกประทับพระราชบัลลังก์ พระฉันแล้วทรงพระเคนใบวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรกถวายพระพรลา ทรงพระเคนพัดสังเคตแก่พระธรรมปาโมกข์ วัดมกุฏกษัตริย์ แล้วทรงจุดเทียนเครื่องทรงธรรม พระธรรมปาโมกข์ถวายเทศน์กัณฑ์ ๑ จบแล้ว ถานานุกรม ๔ รูปรับสัพพี ทรงทอดไตรสังเคตกัณฑ์เทศน์และไตรเปล่ารับสัพพี สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรกถวายพระพรลาแล้ว โปรดให้พระราชวงศ์ที่ยังเยาว์ทอดผ้ารายร้อย พระสงฆ์ ๒๐๐ รูป มีพระวิเชียรภักวี วัดดุสิตารามเป็นประธานมาตีกาสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรลาแล้ว เจ้าพนักงานเชิญเครื่องขึ้นไปตั้ง พรตจีน ญวนสวดสังเวยแล้วกลับไปเฝ้ากระดาศ

เวลา ๑.๑๐ ล.ท. โปรดให้เจ้าพนักงานเชิญพระบรมอัฐิพระบรมทนต์จากมณฑลเบญจภูล แวนฟ้าทองคำ ณ พระมหาปราสาท ไปประดิษฐานในมณฑลพระที่นั่งราชนทรยาน เวลา ๑.๑๕ ล.ท. เติร์กระบวนแต่เกยหน้าพระที่นั่งอาภรณ์พิโมกข์ มีมะโหระทึก ๒ คู่ แหน่ทหารบกกับนายทหารเรือ เติร์ร่วนอกข้างละ ๒๑ คู่ มหาดเล็กคู่แห่เติร์ต่อข้างละ ๒๓ รั้วในกลองชนะระฆังทองเงินเติร์ ๒ ข้าง ๆ ละ ๒๐ ตำรวจหลวงคู่แห่ข้างละ ๒๓ ระวังกลางมีจ่าปี ๑ จ่ากลอง ๑ สารวัดกลอง ๒ แตรฝรั่ง ๘ แตรงอน ๘ สังข์ ๒ สารวัดแตร ๑ เครื่องสูงหน้าห้าชั้น ๖ เจ็ดชั้น ๒ บังแทรก ๔ กรมวังคุมเครื่อง ๒ มหาดเล็กเชิญพระแสงหว่างเครื่องหน้า ๓ ถึงพระราชนทรยาน มีพระกลดบังสุริย์ พัดโบก อินทรพรหมเชิญต้นไม้ทองเงินข้างละ ๘ มีสนมพลเรือนกำกับ คู่เคียงคู่ที่ ๑ พระ ต.อ. เจ้าพระยาราชศุภมิตร ม.ส.ท. เจ้าพระยาสุรประดิษฐ์ คู่ที่ ๒ พล.ต.เจ้าแก้วนารัฐ พล.ต.เจ้ามหา-

พรหมสุรธาดา คู่ที่ ๓ พล.ต. เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ ม.ส.ท. พระยาโบราณราชธานินทร์ คู่ที่ ๔ จ.ท.พระยาไพศาลศิลปศาสตร์ พล.ท.พระยาสิทธิราชฤทธิไกร คู่ที่ ๕ ม.ส.ท. พระยาเดชาอนุชิต จ.ท. พระยาสุรินทรราชา คู่ที่ ๖ ม.ส.ท. พระยาศรีธรรมศกราช ม.ส.ท. พระยารณชัยชาญยุทธ คู่ที่ ๗ ม.ส.ท. พระยาคงคาธราชธิบดี จ.ท. พระยามหินทรเทศานุวัตน์ คู่ที่ ๘ พล.ต. พระยาพระกฤษณรักษ์ พล.ต. พระยาดำรงราชพลขันธ์ หลังเครื่องสูงเจ็ดชั้น ๒ หัวชั้น ๔ บังแทรก ๒ ชุมสาย ๔ กรมวังคุมเครื่อง ๒ มหาดเล็กเชิญเครื่อง ๑๖ เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยเจ้านายผู้ใหญ่ เติร์กระบวนไปเทียบเกยอัมฉัตรพระที่นั่งจักรีด้านตะวันออก เจ้าพนักงานเชิญพระโกฏฐ์พระบรมอัฐิพระบรมทนต์ขึ้นประดิษฐานยังพระวิมานชั้นบน ทรงเครื่องราชสักการ กราบถวายบังคมลาพร้อมด้วยเจ้านายชั้นผู้ใหญ่แล้วเสด็จกลับ เจ้าพนักงานเชิญพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ พระอัครมเหสีพระบรมราชินีทั้ง ๕ รัชชกาล กลับยังที่เดิมแล้วเป็นเสร็จ

วันนี้ ประทับพระที่นั่งบรมพิมานพระองค์เจ้าจรูญ อัครราชทูตสยามประจำกรุงปารีส เฝ้ากราบถวายบังคมลาไปรับราชการตามหน้าที่

วันอาทิตย์ที่ ๒๘ มีนาคม ๒๔๖๘

โปรดให้เริ่มการพระราชพิธีตรุษสงกรานต์และจัดการโสกันต์ พระองค์เจ้าเฉลิมพลทิฆัมพร เกศากันต์หม่อมเจ้ากอกษัตริย์ในสมเด็จพระศรีสวดี หม่อมเจ้าหญิงคันทรรวงสีในกรมหลวงราชบุรี หม่อมเจ้าหญิงสุภาพเพราพรรณในกรมขุนสิงห์ หม่อมเจ้าสนิทประยูรศักดิ์ในกรมขุนชัยนาท ที่พระมหาปราสาทตั้งพระแท่นมณฑลข้างผนังมุขตะวันออก ตั้งโต๊ะหมู่ทองเชิญพระพุทธรูปขุขันธ์องค์ใหญ่และองค์น้อย พระไชยวัฒน์ประจำรัชกาลทั้ง ๖ พระไชยเนาวโลหะพระแก้วน้อย พระเจดีย์ลังกาบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ขึ้นประดิษฐานพร้อมด้วยเครื่องประดับพระแท่น ตั้งเครื่องนมัสการ และพระแท่นทรงกราบ ข้างพระแท่นด้านเหนือตั้งเครื่องบูชาลายคราม ประดิษฐานพระนิรันตราย ด้านใต้ประดิษฐานพระสยามเทวาธิราช ตั้งอาสน์สงฆ์ข้างผนังด้านเหนือ เลี้ยวไปตามผนังมุขข้างเหนือ มุขตะวันตกตั้งอาสน์สงฆ์กลาง ๒ แถว ตั้งพระแท่นเตียงสวดข้างผนังด้านตะวันตกหน้าพระแท่นตั้งตู้เทียนไชย โยงด้ายสายสิญจน์เป็นสะพานตั้งม้าให้ราชบัณฑิต นุ่งขาวนุ่งจับสายสิญจน์ ชักประจำ หว่างกลางตั้งเก้าอี้นมพนักทองสำหรับ ผู้ที่จะโสกันต์และเกศากันต์นั่งฟังสวดมนต์ และตั้งสิ่งต่าง ๆ ไว้พร้อม

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งบรมพิมาน ทรงจูงพระองค์เจ้าเฉลิมพลขึ้นทรงเสลี่ยงน้อย และหม่อมเจ้าทั้ง ๔ ก็ขึ้นเสลี่ยงเป็นลำดับแล้ว เสด็จพระราชดำเนินทางในมาประทับพระที่นั่งอาภรณ์พิโมกข์ เจ้าพนักงานเติร์กระบวนแห่มีแถววงและทหารรักษาวัง ว.ปร. ๑ กองร้อย ทนายวัง แต่งกายขัดกระบี่สรวมครุยโพกผ้าสีบานเย็นหุกระต่ายเป็นคู่แห่ ๖๐ กลองชนะนะแดงลายทองเติร์สองข้าง ๒๐ จำปี ๑ จ่ากลอง ๑ แถรงอน ๒ แถรงฝรั่ง ๒ สังข์ ๑ เครื่องสูงหน้าห้าชั้น ๖ เจ็ดชั้น ๒ บังแทรก ๔ โหรรพราหมณ์โปรยเข้าตอกดอกไม้กรมพระแสงในขับไม้บัณเฑาะว์ เสลี่ยงกงน้อยพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าเฉลิมพลทิฆัมพร เจ้าพนักงานเชิญพระกลดหักทองขวาง ๑ บังสุริย์ ๑ หัวชั้น ๔ บังแทรก ๒ ข้าหลวงเชิญเครื่องตาม ๖ ต่อไปถึงเสลี่ยงงาหม่อมเจ้า มี

พนักงานก็นกลดกำลอบ พราหมณ์ไปรอยเข้าดอกดอกไม้และพนักงานขับบัณฑะวันนำหน้าสลับกัน
ไปทั้ง ๔ เสลียง และมีข้าหลวงตาม เติรกระบวนไปตามถนนอมรวิถีเลียวยมาเทียบเกยพระที่นั่ง
อาภรณ์พิโมกษ์ ทรงรับพระกรพระองค์เจ้าเฉลิมพลขึ้นพระที่นั่งอาภรณ์พิโมกษ์แล้ว ท้าวนางฝ้ายใน
รับเสด็จเข้าไปในพระมหาปราสาทพร้อมด้วยหม่อมเจ้าทั้ง ๔ แล้ว ทรงจุดเทียนที่พระแท่นมณฑล
และเครื่องนมัสการแล้วประทับพระราชบัลลังก์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายศีล ทรงศีลแล้ว ถึง
เวลาปฐมพระฤกษ์ ๕ นาฬิกา ๔๒ นาที ๒๕ วินาที ทรงจุดเทียนทองตั้งสัตยาธิษฐานแล้ว
ถวายแด่สมเด็จพระสังฆราชเจ้า ทรงจุดเทียนชัย พระสงฆ์สวดคาถาจุดเทียนชัย มีพระโคม พระสงฆ์
๖๘ รูปสวดมนต์ พระครูวามเทพมุนีพราหมณ์พิธีถวายน้ำสังข์ พราหมณ์เป่าสังข์ โปรดให้พระบิดา
ของพระองค์เจ้าและหม่อมเจ้าทรงสรวมงคล แต่หม่อมเจ้าหญิงคันทรสร้างสี่ โปรดให้กรมพระจันทบุรี
ทรงสรวมงคล พระสงฆ์สวดมนต์จบ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระวันรัต
ถวายพระพรลา ทรงจุดเทียนเครื่องกระบะมุข พระราชาคณะนั่งปรกและพระพิธีกรรมเริ่มสวด
ภาณวาร และผัดเปลี่ยนกันไปจนตลอดพระราชพิธีกับมีราชบัณฑิตนั่งซักประจำด้วย เวลา ๗.๐๐
ล.ท. เสด็จออกเทียบพระที่นั่งอาภรณ์พิโมกษ์ ส่งพระองค์เจ้าเฉลิมพลขึ้นเสลียงกง หม่อมเจ้าทั้ง ๔
ได้ขึ้นเสลียงงาแหกกลับทางเดิมแล้วเสด็จพระราชดำเนินไปประทับเทียบหน้าพระที่นั่งบรมพิมานทาง
ข้างใน ทรงรับพระกรพระองค์เจ้าเฉลิมพลแล้ว เสด็จขึ้น

วันนี้ เสด็จออกพระมหาปราสาทพระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการมหาดเล็ก

๗ นาย

วันนี้ โปรดให้ออกพระราชบัญญัติงบประมาณประจำพุทธศักราช ๒๔๖๘

วันจันทร์ที่ ๒๘ มีนาคม ๒๔๖๘

เวลาเช้า เจ้าพนักงานได้จัดเครื่องที่จะโสกันต์และเกศากันต์ไว้พร้อม

เวลา ๘.๕๐ ก.ท. เจ้าพนักงานเชิญพระองค์เจ้าเฉลิมพลทิมพรและหม่อมเจ้าทั้ง ๔ ขึ้น
เสลียงกงและเสลียงงาแห่งทางข้างในมายังพระมหาปราสาท ภูษามาลาสวยพระเกศาเป็น ๓ ส่วน
ไว้พร้อม

เวลา ๑๐.๑๕ ก.ท. ทรงเครื่องเครื่องศทหารบกประดับตราเสด็จออกพระมหาปราสาท ทรง
จุดเทียนเครื่องนมัสการทรงศีลแล้ว ถึงพระฤกษ์ ๑๐ นาฬิกา ๒๒ นาที ๒๔ วินาที ก่อนเที่ยง
เป็นปฐมฤกษ์ ทรงหลั่งน้ำพระมหาสังข์ทรงจรดกรวไกรกรรปิดโสกันต์พระองค์เจ้าเฉลิมพลและ
เกศากันต์หม่อมเจ้าทั้ง ๔ พระองค์ ๆ ละ ๑ ส่วน พราหมณ์เป่าสังข์ กรมพระแสงในขับไม้บัณฑะวัน
มีพระโคม โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ กับสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครทรงจรดกรวไกรกรรปิด
พระเกศาพระองค์เจ้าเฉลิมพลอีกองค์ละส่วน และหม่อมเจ้าทั้ง ๔ ที่ยังเหลือองค์ละ ๒ ส่วนนั้น
โปรดให้เจ้านายชั้นผู้ใหญ่จรดเป็นคู่ ๆ กันคือ หม่อมเจ้ากอกษัตริย์ สมเด็จพระราชปิตุลาฯ กับสมเด็จพระ
เจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีราเมศวร หม่อมเจ้าหญิงคันทรสร้างสี่ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรี กับ
กรมพระจันทบุรี หม่อมเจ้าหญิงสุภาพเพราพรรณ กรมพระดำรง กับสมเด็จพระพระสวัสดิ หม่อม
เจ้าสนิทประยูรศักดิ์ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์กับกรมพระจันทบุรี ภูษามาลาเจริญพระ

เกศาแล้วเชิญเสด็จไปสร่งน้ำยังเขาไกรลาสที่ศาลามุขกระสันและรั้วพระมหาปราสาทเบื้องประจิมทิศ
เจ้าพนักงานได้ไขน้ำออกจากปากข้าง ม้า โค ราชสีห์ ตามโบราณราชประเพณีนิยม แล้วเชิญขึ้น
ยังพระแท่นสร่ง พระราชทานน้ำมหาสังข์และน้ำในพระเต้า โปรดให้เจ้านายทั้งฝ่ายหน้าฝ่ายในและ
เสนาบดีผู้ใหญ่ทรงรดและรดน้ำมนต์แล้ว เสด็จประทับบนพระมหาปราสาททรงประเคนอาหาร
บิณฑบาตแก่พระสงฆ์ทรงจุดเทียนที่โต๊ะพระนิรันตรายและโต๊ะพระสยามเทวาธิราช และเทียนรูป
สังเวद्य พระสงฆ์ฉันแล้วพระธรรมโกศาจารย์วัดราชาธิวาสประกาศเทวดาพระราชพิธีตรุษะ เจ้า
พนักงานเชิญพระองค์เจ้า และหม่อมเจ้าที่โสกันต์และเกศากันต์ทรงเครื่องใหม่ออกมาที่นั่งแล้ว
พระราชทานน้ำสังข์และทรงเจิม โปรดให้ประเคนไทยธรรมแก่พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระ
พระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระวันรัตถวายพระพรลา ทรงจุดเทียนเครื่องบูชาธรรม พระ
สวดภาณวารต่อไป เสด็จออกพระที่นั่งอาภรณ์พิโมกษ์ ทรงสรวมมาลาเส้าสูงพระราชทานพระองค์
เจ้าเฉลิมพล แล้วเสด็จส่งพระกรขึ้นประทับเสลี่ยงงาแล้วเสด็จไปประทับพระที่นั่งบรมพิมานทาง
ข้างใน เจ้าพนักงานเคลื่อนกระบวนไปยังเกยหน้าพระที่นั่งบรมพิมาน เวลาเที่ยงวัน ๓๐ นาที เสด็จ
รับพระกรแล้วเสด็จขึ้นพระที่นั่งบรมพิมาน

เวลา ๕.๒๐ ล.ท. เสด็จออกเกยพระที่นั่งบรมพิมาน ส่งพระองค์เจ้าเฉลิมพลขึ้นเสลี่ยงกง
หม่อมเจ้าทั้ง ๔ ขึ้นเสลี่ยงงาแล้ว เจ้าพนักงานเดินกระบวนไปประทับเกยหน้าพระที่นั่งอาภรณ์พิโมกษ์
เสด็จไปประทับพระที่นั่งอาภรณ์พิโมกษ์ทางข้างใน ทรงรับพระกรไปประทับพระแท่นกง ส่วน
หม่อมเจ้านั่งเก้าอี้ตามเดิม โปรดให้พราหมณ์เบิกแว่นเวียนเทียนสมโภช เจ้านายข้าราชการเวียนเทียน
ถ้วนเบ็ญจมุม พราหมณ์รวมแว่นดับเทียนจุดเจิมปิดท้ายผูกขวัญแล้วทรงเจิม และพระราชทาน
เงินของขวัญแก่พระองค์เจ้าและหม่อมเจ้าที่โสกันต์และเกศากันต์เสร็จ เวลา ๖.๐๕ ล.ท. เสด็จ
ออกส่งพระกรที่เกยหน้าพระที่นั่งอาภรณ์พิโมกษ์ เจ้าพนักงานเดินกระบวนไปยังเกยหน้าพระที่นั่ง
บรมพิมาน เสด็จพระราชดำเนินยังพระที่นั่งบรมพิมานทางข้างใน ทรงรับพระกรแล้วเสด็จขึ้น

เวลา ๖.๓๐ ล.ท. โปรดให้เจ้าพนักงานแห่พระสงฆ์เข้าสู่พระราชพิธีแต่ประตูหลังวัดพระแก้ว
ไปยังพระมหาปราสาท มีทหารม้าสรวมเกราะหมวกทองเหลือง ทหารปืนมหาฤกษ์ มหาไชย มหาจักร
มหาปราบยุค และทหารรักษาวัง ว.ป.ร. สมเด็จพระสังฆราชเจ้าทรงพระวอ สมเด็จพระราชา
คณะขึ้นวอ พระราชาคณะขึ้นเสลี่ยงและแคร่ พระครูคู่สวดพระพิธีธรรมเดิน เลี้ยวถนนจักรีจรัญย์
เข้าประตูพิมานไชยศรีไปเลี้ยวถนนอมรวิถี หยุดที่หน้าพระมหาปราสาท ขึ้นไปนั่งยังอาสน์สงฆ์ ณ
พระที่นั่งมหาปราสาท

เวลา ๗.๒๐ ล.ท. เสด็จออกพระมหาปราสาท ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงศีล กับ
เทียนที่โต๊ะพระนิรันตรายและโต๊ะพระสยาม พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์จบ ทรงลาดผ้าขาวพับ
เนื้อดีเป็นอาสน์ พระธรรมโกศาจารย์ วัดราชาธิวาสประกาศเทวดาจบ ทรงประเคนผ้าขาวพับที่
ลาดและจีวรแพรแก่พระธรรมโกศาจารย์แล้ว ทรงลาดผ้าขาวพับเนื้อดีบนพระแท่นสวดอีก ๔ พับ
ทรงจุดเทียนทองและเทียนที่พระแท่นสวด พระครูคู่สวดวัดพระเชตุพน ๒ วัดเบญจมบพิตร ๒
รวม ๔ ขึ้นสวดธมมจกูปปวัตตุนสุตตจบ พราหมณ์ถวายน้ำสังข์ ทรงลาดผ้าขาวพับ ทรงจุด
เทียนเครื่องบูชา พระครูคู่สวดวัดราชบพิธ ๒ วัดบวรนิเวศ ๒ รวม ๔ ขึ้นสวดมหาสมยสูตต

จบ ทรงจุดเทียนทองที่พระแท่น พระพิธีธรรมวัดมหาธาตุสวดอาฎานาฎียสวดภาณยักษ์ โปรดให้ สมเด็จพระราชปิตุลาฯ รับพระมหาสังข์และแบ่งไปทรงเจิมปืน มหาฤกษ์ มหาไชย มหาจักร มหาปราบยุค ที่ศาลาพระมหาปราสาทด้านเหนือแล้วนำไปยิงที่ประตูสุวรรณบริบาลตามระยะที่สวด ตลอดรุ่ง เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น เมื่อภาณยักษ์ที่ ๑ จบแล้ว พระพิธีธรรมวัดระฆังสวดภาณ พระพิธีธรรมวัดบวรนิเวศสวดภาณยักษ์ พระพิธีธรรมวัดอนงค์สวดภาณพระ พระพิธีธรรมวัดสระเกษสวดภาณยักษ์ สลับกันไปจนตลอดรุ่ง

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งไปประทับเสวยที่พระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย เวลา ๑๑.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันนี้ เสด็จออกพระมหาปราสาท เจ้ามหาพรหมสุรชาติ เจ้าผู้ครองนครน่าน ๑ เจ้าจักรคำ- ขจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูน ๑ เจ้าราชวงศ์จังหวัดน่าน ๑ ฝ่ากราบถวายบังคมลา

วันอังคารที่ ๓๐ มีนาคม ๒๔๖๘

เวลาเช้า โปรดให้เจ้าพนักงานเลี้ยงพระพิธีธรรมและนั่งปรกตอนใกล้รุ่ง และสวดภาณวาร เมตตาทพรหมวิหารเมื่อรุ่งแล้ว พระฉันแล้วสวดคาถาดับเทียนไชย พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาแล้ว เจ้าพนักงานนิมนต์พระราชกณะประธานมนต์ไปรยทวายทั่วพระราชมณฑลเศียร เจ้าพนักงานตั้งบายศรี แก้วทองเงินเวียนเทียนสมโภชพระบรมธาตุ พระชัยวัฒน์ประจำรัชกาลทั้ง ๖ รัชกาลตามประเพณี

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จประทับเป็นประธาน ในที่ประชุมอภิรัฐมนตรีที่พระที่นั่งราชกรัณยสภา เรื่องบรรจุตำแหน่งสมุหเทศาภิบาล เนื่องในการ ที่จะยุบมณฑลบางมณฑล

เวลา ๑๒.๐๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอมรินทร์ พระราชทานน้ำมหาสังข์และทรงเจิมเจ้านาย ฝ่ายหน้าแล้ว เสด็จพระที่นั่งไพศาลพระราชทานน้ำมหาสังข์และทรงเจิมเจ้านายฝ่ายในแล้ว เสด็จขึ้น

วันพุธที่ ๓๑ มีนาคม ๒๔๖๘

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จพระที่นั่งราชกรัณยสภา ประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เวลา ๑.๔๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

โปรดให้จัดการพระราชพิธีเถลิงศกที่พระที่นั่งอมรินทร์ เจ้าพนักงานเชิญพระไชยวัฒน์ประจำ รัชกาลและพระพุทธรูปประจำพระชนมพรรษามาประดิษฐานในพระที่นั่งบุษบกมาลา ต่อออกมา ตั้งโต๊ะหมู่ทองเครื่องบูชาพร้อมด้วยพระเต้าต่าง ๆ ทอดเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบไว้พร้อม

เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จประทับพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ ๕๔ รูป มีสมเด็จพระพุฒาจารย์เป็นประธานสวดมนต์จบ สมเด็จพระพุฒาจารย์ถวายอติเรก พระญาณวราภรณ์ถวายพระพรลา เวลา ๑๒.๔๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

ที่พระที่นั่งดุสิตาภิรมย์ พระครูปริตฝ่ายไทย ๔ รูป ฝ่ายรามัญ ๔ รูป สวดพระปริตทำ น้ำพระมูรธาภิเศกสถานในการเถลิงศก ตั้งแต่วันที่ ๒๕ มาจนวันนี้

วันนี้ เสด็จออกพระที่นั่งอมรินทร์ พระราชทานสัญญาบัตรเลื่อนยศให้นายพลโท เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี เป็นนายพลเอก พระราชทานทิวติยาภรณ์มงกุฎแก่พระยาพิเรนทร กระทรวงมหาดไทย และพระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการในกรมมหาดเล็ก

เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี

วันพฤหัสบดีที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๕

เวลาเช้า เจ้าพนักงานตั้งพระแท่นรองโต๊ะหมู่ทองที่หน้าเสาด้านตะวันออก เชิญพระประจำพระชนมวารในพระบรมอัฐิและพระอัฐิออกประดิษฐาน เชิญพระที่พระที่นั่งบุษบกออกจัดเป็นที่สำหรับประดิษฐานพระบรมอัฐิและพระอัฐิ พระสงฆ์ ๖๒ รูป รวมทั้งพระครูปริตตที่ทำน้ามนต์อีก ๘ รูปด้วยมารวมฉันที่พระที่นั่งอมรินทร์

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จจรดหน้าพระบรมอัฐิและพระอัฐิ ณ หอพระธาตุมณฑลเศียรแล้ว เสด็จออกพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ถวายพรพระจบ ทรงประเคนอาหารบิณฑบาตแล้วเสด็จประทับในพระสูตรพระที่นั่งราชฤดี ทรงพระภูษาขาวสพักขาว เวลาเที่ยงวันได้พระฤกษ์ เสด็จออกทรงจุดเทียนสังเวทเวทากลางหาวแล้วเสด็จขึ้นประทับพระแท่นสรงภายใต้ต้นพญาลเศวตฉัตร โหรงฉิ่งฉ้องชัย พระสงฆ์สวดชยันโตพราหมณ์เป่าสังข์ กรมพระแสงในขับไม้บัณเฑาะว์มีประโคม ภูษามาลาถวายเครื่องกระยาसनและไชยหัตถ์สชารา ถวายน้ำพระพุทธรูปพระเศียรต่าง ๆ แล้ว พราหมณ์ถวายน้ำแล้ว เสด็จขึ้นประทับในพระสูตรพระที่นั่งราชฤดี ทรงพระภูษาสีพระสังวาลนพรัตน์ ทรงพระแสงขรรค์ชัยศรี เจ้าพนักงานเชิญพระบรมอัฐิและพระอัฐิออกประดิษฐานในพระที่นั่งบุษบกและม้าทองชั้นเกรินแล้ว เสด็จประทับพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อยราชสักการถวายบังคมพระบรมอัฐิ ทรงทอดผ้าคู่และขวดน้ำหอม พระสงฆ์วัดที่อนุโลมตามพระบรมอัฐิและพระอัฐิสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา พระราชาคณะถวายอติเรกพระพรลา เจ้านายทรงทอดผ้าคู่ พระสงฆ์สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาอีกครั้ง ๑ เวลา ๑.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันนี้ เจ้าพนักงานกระทรวงวังได้จัดสมุดลงนามถวายชัยไว้ที่ห้องรับแขกกระทรวงวัง เจ้านายข้าราชการได้มาลงนามถวายชัยมงคลและรับพระราชทานสมุดประดิทินสำหรับความสุขปีใหม่

วันนี้ เวลาเสด็จออกพระมหาปราสาท หม่อมเจ้าอุปพัทพงศ์ ผู้รั้งตำแหน่งสมุหเทศาภิบาลฝ่ายกราบถวายบังคมลาไปรับราชการตามหน้าที่

วันนี้ เวลาก่อนเสด็จออกเลี้ยงพระที่พระที่นั่งอมรินทร์ โปรดให้กรมหลวงกำแพงเพชรและเจ้าพระยาวงษา กับเจ้าพระยาธรรมศักดิ์ฝ่ายถวายตราและรับพระราชทานตราตำแหน่งที่จะเปลี่ยนแปลงใหม่ ณ พระที่นั่งบรมพิมาน คือ ตราพระรามทรงรถและเสมาธรรมจักร ส่วนตราเสมาธรรมจักรถ้าอธิบดีกรมธรรมการเป็นผู้ถือ ให้เสนาบดีกระทรวงธรรมการเรียกเอาตรามาใช้ต่อไปโดยไม่ต้องมีพิธีถวาย ถ้าเสนาบดีวังถือตราเป็นหน้าที่ผู้บัญชาการธรรมการอยู่ก็ให้นำขึ้นถวายสำหรับพระราชทานแก่เสนาบดีกระทรวงธรรมการต่อไป

วันศุกร์ที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๕

โปรดให้จัดการพระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาที่วัดพระแก้ว

เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จประทับพระที่นั่งไพศาล ทรงเครื่องนมัสการบูชาพระประจำพระชนมพรรษาทั้ง ๖ รัชชกาลแล้ว เจ้าพนักงานฝ่ายในเวียนเทียนสมโภชพระพุทธรูป ทรงรถยนต์

พระที่นั่งเสด็จยังประตูหลังวัดพระแก้ว เสด็จพระราชดำเนินไปประทับในพระอุโบสถ ทรงพระสุหร่าย น้ำหอมสรองพระแก้วและพระสัมพุทธพรรณี พระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงจุดเทียนนมัสการและเทียนนมัสการทรงศีล พระสงฆ์ ๔๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็น ประธานสวดสืบสองตำนาน เสด็จทรงพระสุหร่ายสรองและทรงจุดเทียนบูชาพระ ฌ หอพระราชพงศานุสร หอพระราชกรมานุสร พระมณฑป และที่โต๊ะต้นอักษาลนิโครธ พระวิหารพระธาตุ ทรงพระสุหร่ายสรองพระบรมอัฐิสมเด็จพระบรมราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท มหาเสนานุรักษ์ มหา คักติพลเสพ พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระอัฐิกรมพระราชวังบวรวิชัยชาญ ทรงทอดผ้าคู่ พระสงฆ์ ๑๐ รูปสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาแล้วเสด็จยังหอพระนาค ทรงพระสุหร่าย สรงพระอัฐิทรงจุดเทียนบูชาพระทรงทอดผ้าคู่ พระสงฆ์สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรก แล้ว เสด็จกลับ ที่พระอุโบสถ เมื่อพระสงฆ์สวดมนต์จบ พราหมณ์อ่านดุขดีคำฉันทน์ ราชบัณฑิต อธิษฐานน้ำพระพิพัฒน์ เจ้าพนักงานเวียนเทียนสมโภชพระแก้วแล้วเป็นเสร็จ

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จวังลดาว์ลัย ประทับเสวยพร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีและพระชายา

วันนี้ ประทับพระที่นั่งบรมพิมานพระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการมหาดเล็ก ๑๑ นาย

วันเสาร์ที่ ๓ เมษายน ๒๔๖๕

เวลา ๒.๕๐ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารบกประดับตราสายสะพายนพรัตน์ เสด็จออก เกยหน้าพระที่นั่งบรมพิมาน ทรงพระที่นั่งพุดตาลราชยานเสด็จเป็นกระบวนราบใหญ่ไปยังวัดพระแก้ว เลี้ยวออกประตูพิมานไชยศรี ทหารบกทหารเรือตั้งแถวรายทาง และที่ตั้งกองอยู่ที่สนามหญ้าข้าง ศาลาสหทัย มีทหารม้าและปืนใหญ่กระทำวันทยาอุธแดรวงสรรเสริญพระบารมี เทียบเกยประตูหลัง วัดพระแก้วแล้ว เสด็จพระราชดำเนินไปประทับในพระอุโบสถ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรง ศีลแล้ว พระราชครูวามเทพเชษฐพระแสงศร ๓ องค์ขึ้นอ่านโองการแข่งน้ำและชูปน้ำในบาตรหยก ที่ละองค์แล้วเชษฐพระแสงศรกำลังรามขึ้นอ่านโองการแข่งน้ำคำโคลงและชูปในบาตรหยก พระสิทธิชัย เชษฐพระแสงราชวุธชูปในหม้อน้ำพระพิพัฒน์ พระสงฆ์สวดสังัจจายา พราหมณ์เป่าสังข์มีประโคม ขณะนี้ข้าราชการผู้ใหญ่ไปเฝ้าตรงพระทวารกลางอ่านคำสาบาน และข้าราชการนอกนั้นต่างก็ได้อ่าน คำสาบานพร้อมกัน พระครูวามเทพเจื่อน้ำบาตรหยกในหม้อน้ำพระพิพัฒน์แล้ว ถวายด้วยพระถ้วยหยก ทรงรับเสวยแล้ว เจ้านายข้าราชการชั้นผู้ใหญ่รับพระราชทานน้ำและข้าราชการนอกนั้นก็ได้ขึ้นไปรับ พระราชทานน้ำตามลำดับกระทรวงเหมือนทุก ๆ ปี พระสงฆ์ถวายอดิเรกถวายพระพรลากลับ เวลา ๕.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จกลับตามทางเดิม เสด็จประทับพระที่นั่งสนามจันทร์ ทรงฉลองพระองค์ ครุย ทรงจุดเทียนถวายบังคมพระบรมอัฐิซึ่งประดิษฐาน ณ หอพระธาตุมณฑลพร้อมด้วย เจ้านาย ส่วนข้าราชการจุดเทียนข้างนอกแล้วเข้าไปถวายบังคมเสด็จประทับพระที่นั่งไพศาลทรง พระที่นั่งอมรินทร์ เจ้านายข้าราชการฝ่ายในพร้อมทั้งท้าวนางและหม่อมห้ามภรรยาข้าราชการรับ

พระราชทานน้ำต่อไป เสด็จขึ้น

วันนี้ ประทับพระที่นั่งบรมพิมานพระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการมหาดเล็ก ๑

วันอาทิตย์ที่ ๔ เมษายน ๒๔๖๘

โปรดให้จัดการพระราชพิธีตั้งองคมนตรีที่พระที่นั่งอมรินทร์ เจ้าพนักงานตั้งโต๊ะหมู่ทองตรงหน้าพระที่นั่งบุษบกมณฑล เชิญพระแก้วน้อยกับพระชัยวัฒน์รัชกาลที่ ๑ และที่ ๖ พระชัยเนาวโลหะและพระไตรปิฎกสังเขปประดิษฐาน ทอดพระแสงขรรค์ชัยศรี พระแสงประจำรัชกาลปัจจุบันและพระแสงศรกำลังราม ตั้งเครื่องนมัสการลงยาราชาวดีและพระแท่นทรงกราบ ทอดพระราชบัลลังก์ตั้งอาสน์สงฆ์ พระสงฆ์ ๕ รูป มีพระธรรมปาโมกข์เป็นประธาน

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอมรินทร์ ข้าราชการจะเพาะตำแหน่งมีเสนาบดีวังราชเลขาธิการ ราชองครักษ์ มหาดเล็ก กรมพระตำรวจหลวง ร.อ. กรมวัง และอาลักษณ์ประจำหน้าที่ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้วประทับพระราชบัลลังก์ ชาวประโคมกระทั่งแดรสังข์มะโหระทีกสุดเสียงประโคมแล้ว พระองค์เจ้าธานีนิวัตทำการเสนาอนุการองคมนตรี กราบบังคมทูลจำนวนองคมนตรีที่รัชกาลที่ ๖ ให้เป็นแต่ยังไม่มีโอกาสจะสาบานใหม่ในรัชกาลนี้ เจ้านาย ๖ ข้าราชการ ๑๕ กับผู้ที่ได้รับพระราชทานตั้งใหม่อีก ๔ ถวายสัตย์ปฏิญาณจะเพาะพระรัตนตรัยต่อหน้าพระที่นั่งพร้อมกันแล้ว พระราชทานตราตั้งเป็นองคมนตรีทั่วกันแล้ว เสด็จขึ้น ชาวประโคมกระทั่งแดรสังข์มะโหระทีกอีกครั้ง ๑ ราชนามองคมนตรีที่ทรงตั้งใหม่ ๔ คือ หม่อมเจ้าถาวรมงคลวงศ์ ๑ พระยาราชวังสัน (ศรี กมลนาวิน) ๑ พระยามานวราชเสวี (ปลอด ณ สงขลา) ๑ พระยาเฉลิมอากาศ (สุณี สุวรรณประทีป) ๑

เวลา เสด็จออกพระมหาปราสาทเจ้าแก้วนารี เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ เจ้าราชภาคิวงศ์จังหวัดเชียงใหม่ พระยาอรรธการบดี ผู้รั้งสมุหเทศาภิบาลราชบุรี พระยานครานุรักษ์ ผู้รั้งสมุหเทศาภิบาลอุดร กับกรมการพิเศษจังหวัดนราธิวาสและสตูลอีก ๒ นาย เฝ้ากราบถวายบังคมลาไปรับราชการตามหน้าที่

โปรดให้ออกประกาศตั้งให้นายพลตรี หม่อมเจ้าอมรทัต ผู้ช่วยสมุหราชองครักษ์เป็นสมุหราชองครักษ์ และจอมพล สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ เป็นผู้บังคับการทหารมหาดเล็ก เพราะนายพลเอก เจ้าพระยารามราฆพ สมุหราชองครักษ์และผู้บังคับการกรมทหารมหาดเล็ก กราบถวายบังคมลาไปศึกษาวิชา ณ ประเทศยุโรป

กับโปรดให้ออกประกาศตั้งระเบียบการเบิกจ่ายเงินในพระราชสำนัก คือ ๑. การเงินส่วนพระองค์หรือส่วนที่รัฐบาลกำหนดจ่ายถวาย ให้เป็นหน้าที่พระคลังข้างที่เบิกรับมาโดยตรงจากกระทรวงคลัง ๒. กระทรวงและกรมในพระราชสำนักให้เบิกและรับตรงต่อพระคลังข้างที่ ๓. ให้อธิบดีพระคลังข้างที่วางระเบียบและควบคุมการเบิกจ่ายของเจ้าหน้าที่ทุกแผนกทุกกรมกองในพระราชสำนักตามระเบียบของกระทรวงพระคลัง

และโปรดให้เสนาบดีคลังออกประกาศเรื่องตั้งงบประมาณให้เข้าสู่ดุลยภาพ คือตัดรายจ่าย

ส่วนพระองค์พระราชทาน ๔ ล้านบาท ทหารบกเรือรวมกัน ตัดรายจ่ายแผนกป้องกันศัตรูภายนอก ๑ ล้าน ๘ แสนบาท กับังตเงินที่อนุญาตให้เพิ่มในงบประมาณกองอากาศยานอีกปีละ ๖๐๐,๐๐๐ บาท ราชการพลเรือนในกระทรวงต่าง ๆ ได้ตัดลดประมาณ ๒ ล้าน ๕ แสนบาท

เวลาค่ำ เสวยแล้วเสด็จลงประทับทอดพระเนตรหนังภาพยนตร์ซึ่งนายของฮวัน สีนุกูญเรื่อง นำมาฉายถวายทอดพระเนตรเรื่องบรมราชาภิเษก

วันจันทร์ที่ ๕ เมษายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี ณ พระที่นั่งราชกรีธยสภา

วันอังคารที่ ๖ เมษายน ๒๔๖๕

วันนี้ เป็นวันที่ระลึกลมหาจักรี โปรดให้จัดการให้ประชาชนถวายบังคมอดีตมหाराช ณ ปราสาทพระเทพบิดร วัดพระแก้ว ตั้งแต่เวลา ๗.๐๐ ก.ท. จนตลอดเวลา

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระราชินี แต่พระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จพระราชดำเนินเข้าวัดพระแก้วทางประตูหลังวัด เสด็จประทับปราสาทพระเทพบิดร ทรงจุดเทียนเครื่องราชสักการถวายบังคมพระบรมรูปพร้อมด้วยเจ้านายข้าราชการแล้ว เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๗ เมษายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งบรมพิมานประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

วันพฤหัสบดีที่ ๘ เมษายน ๒๔๖๕

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. โปรดให้พระองค์เจ้าศุภโยคเกษม เสนาบดีกระทรวงคลังเฝ้าที่พระที่นั่งบรมพิมาน

วันศุกร์ที่ ๙ เมษายน ๒๔๖๕

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้ข้าราชการบางนายรับพระราชทานอาหารค่ำในที่เสวยเป็นการภายใน คือ เจ้าพระยาอภัยราชา เสนาบดียุติธรรม พระยาบริบูรณ์ราชสมบัติ อธิบดีพระคลังข้างที่ พระยาสิทธิราชฤทธิไกร แม่ทัพกองทัพน้อยที่ ๓ กับคุณหญิง พระยาศรีธรรมมาธิราช ปลัดทูลฉลอง กระทรวงมหาดไทย พระยาสุพรรณสมมติ ทำการแทนอธิบดีกรมศุลกากร พระยาพนมนครานุรักษ์ ผู้รั้งสมุหเทศาอูดร

วันเสาร์ที่ ๑๐ เมษายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. โปรดให้เจ้าพระยาพลเทพ เสนาบดีเกษตรเฝ้า ณ พระที่นั่งบรมพิมาน

วันอาทิตย์ที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๕

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งบรมพิมาน ทรงรับท่านแพรวนังคูปิลา อัครราชทูตพิเศษแห่งrepublikฝรั่งเศสซึ่งมาราชการพิเศษ พระราชทานประถมาภรณ์ช้างเผือกแก่ท่านแพรวนังคูปิลาฯ ได้นำขึ้นลายครามเสฟวรุสุโบราณถวายขึ้น ๑ เป็นบรรณาการจากท่านประธานาธิบดีแห่งrepublikฝรั่งเศส

และอัครราชทูตเนเดอร์แลนด์ เข้าเฝ้าถวายตราสิงห์โตของเนเดอร์แลนด์ ชั้นที่ ๑ ในพระนามสมเด็จพระราชินีแห่งเนเดอร์แลนด์

แล้วโปรดให้นายเรมอนดู บาร์เตลตตุสตีเวนส ที่ปรึกษาราชการต่างประเทศคนใหม่เข้าเฝ้าเป็นการภายใน พระองค์เจ้าไตรทศ เสนาบดีเฝ้าตามหน้าที่

โปรดให้ออกพระราชบัญญัติแก้ไขความในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติการออกโฉนดที่ดิน ร.ศ.๑๒๗ (พ.ศ. ๒๔๕๑) ซึ่งผู้โอนจะต้องทำหนังสือสัญญาต่อกันต่อหน้าอำเภอตามท้องที่เป็นให้ผู้โอนและผู้รับโอนทำหนังสือสัญญาต่อกันต่อหน้าเจ้าพนักงานทะเบียน ณ หอทะเบียนที่ดินในจังหวัดซึ่งที่ดินนั้นตั้งอยู่ ประกาศลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๕

กับโปรดให้ประกาศรวมศาลอุทธรณ์กรุงเทพฯ กับศาลอุทธรณ์ข้าหลวงพิเศษเป็นศาลเดียวกัน เรียกว่า ศาลอุทธรณ์ กรุงเทพฯ มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอุทธรณ์ทั่วพระราชอาณาจักร ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน เป็นต้นไป ตั้งให้พระยามโนปกรณนิติธาดา เป็นอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์กรุงเทพฯ ประกาศลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๕

และโปรดให้กระทรวงวังออกประกาศให้นายพลตรี พระยานิรุทธเทวา ออกจากตำแหน่งผู้บังคับการกรมทหารรักษาวัง และให้นายพันโท จมื่นฤทธิธรรณจักร รองผู้บังคับการเป็นผู้บังคับการกรมทหารรักษาวังต่อไป

วันจันทร์ที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งบรมพิมาน เสด็จประทับเป็นประธานในเสนาบดีสภา ที่พระที่นั่งราชกรัณยสภา

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จแปรพระราชฐานไปประทับวังสวโขทัย ประทับแรม ณ ที่นั้นจนกว่าการซ่อมพระที่นั่งอัมพรสำเร็จ

วันอังคารที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๖๕

(ไม่มีบันทึก)

วันพุธที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออก ณ วังสวโขทัย ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๖๕

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรี ผู้รั้งเสนาบดีมหาดไทยเฝ้า ณ วังสวโขทัย

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัยเสด็จออกขุนนาง ณ พระที่นั่งอภิเชษดูลิตโปรดพระราชทานสัญญาบัตรยศทหารแก่กรมพระจันทบุรี เป็นนายพลตรีพิเศษ ประจำกรมทหารบก รวบที่ ๑ มหาเดเล็ก จ.ป.ร. พระราชทานสัญญาบัตรยศแก่พระองค์เจ้าจุมภฏพงษ์ศบริพัตร เป็นนายร้อยตรีทหารบกที่โปรดให้เป็นแล้ว พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ผู้ที่โปรดให้มีบรรดาศักดิ์แล้ว แก่พระยาวชิรยศยารักษ์ กระทรวงมหาดไทย

วันศุกร์ที่ ๑๖ เมษายน ๒๔๖๕

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้ข้าราชการผู้ใหญ่บางนายเข้าไปรับพระราชทานอาหารในที่เสวยเป็นการภายใน คือ เจ้าพระยาธรรมธการกับท่านผู้หญิง พระยามหาโยธา พระยาธรรมศาสตร์ นารถประณีต พระยาพิเรนทราริบัติ พระยานุรักษ์โกษา พระยาภักดีนฤเบศร

วันเสาร์ที่ ๑๗ เมษายน ๒๔๖๕

(ไม่มีบันทึก)

วันอาทิตย์ที่ ๑๘ เมษายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. โปรดให้พระองค์เจ้าไตรทศประพันธ์ เสนาบดีต่างประเทศเฝ้า ณ วังสุโขทัย

วันจันทร์ที่ ๑๙ เมษายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัย มาพระที่นั่งอนันต์ ประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

วันนี้ โปรดให้ตั้งการพระราชพิธีเลื่อนกรมหมื่นชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าขึ้นเป็นกรมหลวง เจ้าพนักงานได้เตรียมการในพระอุโบสถวัดราชบพิธ ตั้งพระแท่นมณฑลน้อยตรงหน้าพระพุทธรูปองค์ระฆังคชกมุนี ตั้งโต๊ะหมู่ทองเชิญพระชัยวัฒน์หลังช้างและพระชัยวัฒน์รัชกาลที่ ๓ มาประดิษฐานพร้อมด้วยเครื่องสักการบูชา เชิญพระสุพรรณบัฏเหนือพานทองสองชั้น มีคลุมตาดปกดินล้อมไปตั้งและตั้งพระเต้าน้ำพระพุทธรูปมณฑล ตรงออกมาตั้งเครื่องนมัสการแก้วเจียรไน ทอดเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบและตั้งอาสน์ข้างผนังด้านตะวันออก ทอดพระราชบัลลังก์ข้างผนังด้านตะวันออก พระแท่นทรงที่ขาล้างพระอุโบสถทิศตะวันตกและตั้งสิ่งต่าง ๆ ไว้พร้อม

เวลา ๕.๔๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัย เสด็จมาประทับวัดราชบพิธ กองเกียรติยศกระทำวันทยาวัชรบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการและเทียนบูชาพระแล้ว กรมหมื่นชินวร สมเด็จพระสังฆราชเจ้าทรงประเคนไตรยามแก่พระราชอาคันณะ ๑๐ รูป มีสมเด็จพระพุฒาจารย์เป็นประธานออกไปครองผ้ามาหนึ่งที่สวดมนต์จบแล้ว สมเด็จพระวันรัต ถวายอดิเรก เวลา ๖.๔๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้ โปรดให้ประกาศยุบเลิกกรมศิลปากรเพื่อตัดรายจ่ายเงินแผ่นดินให้เข้าสู่ดุลยภาพ แต่ พ.ศ. ๒๔๖๕ เป็นต้นไป

และโปรดให้ประกาศตั้งราชบัณฑิตยสภาขึ้น คือ ให้เปลี่ยนนามกรรมการหอพระสมุดสำหรับ พระนครใช้ว่า ราชบัณฑิตยสภา และยกหน้าที่ของกรมราชบัณฑิตยซึ่งคงมีอยู่ให้รวมมาเป็นอำนาจ หน้าที่ของราชบัณฑิตยสภา และบรรดาสถานและวัตถุที่กรรมการหอพระสมุดสำหรับพระนครเป็น พนักงานพิทักษ์รักษาอยู่แต่ก่อนก็ดี ที่กรมศิลปากรพิทักษ์รักษาอยู่แต่ก่อนก็ดี ให้โอนมาอยู่ในอำนาจ หน้าที่ราชบัณฑิตยสภาทั้งสิ้น กับให้ปันหน้าที่เป็น ๓ แผนกคือ ๑. แผนกวรรณคดี เป็นพนักงาน จัดการหอพระสมุดสำหรับพระนครและสอบสวนพิจารณา วิชาอักษรศาสตร์ ๒. แผนกโบราณคดี เป็นพนักงานจัดการพิพิธภัณฑสถาน ตรวจรักษาโบราณวัตถุสถาน ๓. แผนกศิลปากร เป็นพนักงาน จัดการบำรุงรักษาวิชาช่าง ให้กรรมการคน ๑ มีตำแหน่งสภานายกเป็นผู้บัญชาการสภาทั่วไป ๑ อุปนายกเป็นผู้จัดการประจำแผนกละคน กับมีกรรมการเป็นผู้ช่วยและเป็นทีปรึกษาการสภาอีก ๓ คน รวม ๗ คนด้วยกัน นอกนั้นให้มีสภาเลขานุการ ๒ คน สมุหบัญชีคน ๑ เป็นพนักงานกลาง และมีพนักงานประจำการตามแผนกอีกพอสมควร

กับโปรดให้ประกาศตั้งกรรมการราชบัณฑิตยสภา คือ สภานายก กรมพระดำรง อุปนายก แผนกศิลปากร สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต อุปนายกแผนกวรรณคดี กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ อุปนายกแผนกโบราณคดี พระยาโบราณราชธานินทร์ กรรมการหม่อมเจ้าปิยะภักดีนารถ กรรมการ พระองค์เจ้าธานี กรรมการ เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

วันอังคารที่ ๒๐ เมษายน ๒๔๖๕

เวลา ๕.๓๐ ก.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารปืนใหญ่ ประดับตราสายสะพายจักรี ทรงรถยนต์ พระที่นั่งแต่วังสุโขทัย เสด็จจ้วัดราชบพิธ กองเกียรติยศกระทำวันทยาอุชบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการและเทียนบูชาพระแล้ว ทรงประเคนไตรแพรแก่กรมหมื่นชินวรสมเด็จ พระสังฆราชเจ้า ๆ เสด็จจ้อออกไปผลัดเปลื้องขึ้นพระแท่นสรวง เวลา ๕.๓๖ ก.ท. เป็นปฐมพระฤกษ์ เจ้าพนักงานลั่นฆ้องชัย พราหมณ์เป่าสังข์กรมแสงในชั้นไม้บัณเฑาะว์ ชาวประโคมประโคมแตرسังข์ เครื่องดุริยดนตรี เสด็จจ้อออกจากพระอุโบสถถวายน้ำด้วยพระเต้าต่าง ๆ เสร็จเสด็จเข้าประทับใน พระอุโบสถตามเดิม สมเด็จพระสังฆราชเจ้าเสด็จขึ้นจากพระแท่นสรวงทรงครองไตรแพรใหม่ พระยา ประกาศเจ้าพนักงานอาลักษณ์อ่านประกาศจบแล้ว ถวายน้ำพระมหาสังข์และถวายพระสุพรรณบัฏ และเครื่องราชอิสริยยศ พระสงฆ์ ๑๐ รูป ถวายชัยมงคลคาถา มีประโคมแตرسังข์เครื่องดุริยดนตรี สมเด็จพระสังฆราชเจ้าทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแก้วเจียรไน พระสงฆ์ ๑๐ รูปถวายพรพระจบ ทรงประเคนอาหารบิณฑบาตพร้อมด้วยเจ้านาย พระสงฆ์ฉันแล้ว สมเด็จพระสังฆราชเจ้าทรงประเคน ไหว้วัตถุปัจจัยเครื่องไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก เวลา ๑๑.๓๐ ก.ท. เสด็จกลับ เจ้าพนักงานตั้งบายศรีแก้วทองเงิน พราหมณ์เบิกแว่นช้าราชการเวียนเทียน สมโภชพระสุพรรณบัฏแล้วเป็นเสร็จการ

ประกาศสถาปนาเลื่อนกรมพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า ขึ้นเป็นพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ มีพระนามจารึกในพระสุพรรณบัฏว่า พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ ชั้นตียมหาเจษฎานุกงศ อริยวงศาตญาณวิมล สกถมหาสงฆปริณายก ตริปิฎกถลาโกศล ภัทรผลพุลสวัสดิ์สัตถธรรมที่ปรกร ไทวภราดรมหาราชาภินิษกรมณาจารย์ ภูชงค-บุรุษกิจาน คุรุฐานิยมหาปณทิต สุขสิทธิหิตรรณเมตตาทันตยาครัย ศรีรัตนตรัยครณาภิรัต สยามาธิปัตย มหาสังฆปาโมกข์ประธานาธิบดี ศรีสมณุตมบรมบพิตร เสด็จสถิต ณ วัดราชบพิศ ราชวรวิหาร พระอารามหลวง สิงหนามทรงศักดิ์คณา ๑๑๐๐๐ ตามกำหนดอย่างพระองค์เจ้าต่างกรมตำแหน่งใหญ่ ในพระบรมมหาราชวัง ให้ทรงเลื่อนเจ้ากรมเป็นหลวงชินวรสิริวัฒน์ ถือศักคณา ๖๐๐ ปลัดกรม เป็นขุนพยาพัฏฐสรพกิจ ถือศักคณา ๔๐๐ สมุหบัญชี เป็นหมื่นลิขิตพลขันธ์ ถือศักคณา ๓๐๐ ฝ่ายสมณศักดิ์ให้ทรงมีพระราชอาณาเขตฐานานุกรมระดับพระอิสสรียศ ๑๕ รูป คือ พระมหาคณิศร พุทธศาสนิกนิกรปสาทาภิบาล สกถสังฆประธานมหาเสถาวิกริกจากรี นายกบตีศรีรัตนคณาจารย์ ที่พระราชอาณาเขตปลัดขวา ๑ พระจุลคณิศรสัตถธรรมนิธธรรมมหาเถรธการ คณกิจบรรหารธุกรารี สมุหบดีศรีธรรมภณคณาจารย์ ที่พระราชอาณาเขตปลัดซ้าย ๑ พระครูวินยาภิวุฒิ ๑ พระครูสุตตาทิกรม ๑ พระครูธรรมมาริการ ๑ พระครูวิจารณ์ธุระกิจ ๑ พระครูวิจิตรธรรมคุณ ๑ พระครูวิบูลธรรมคุด ๑ พระครูวินัยธร ๑ พระครูธรรมธร ๑ พระครูโฆสิตสุทธสร ๑ พระครูอมรสรนาท ๑ พระครูสังฆวิธาน ๑ พระครูสมุห์ ๑ พระครูใบฎีกา ๑

วันพุธที่ ๒๑ เมษายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรีที่วังสุโขทัย

เวลา ๕.๐๐| ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จทอดพระเนตรสถานที่ในโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย ซึ่งเดิมเป็นโรงเรียนขนาดเล็กในพระบรมราชูปถัมภ์โปรดพระราชทานนามใหม่ พระยาบรมบาทบารุง ผู้บังคับการพร้อมด้วยคณะกรรมการและครูอาจารย์รับเสด็จ เวลาสมควรเสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ เมษายน ๒๔๖๕

โปรดให้ทำการพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญที่พระที่นั่งอภิเชกคุดสิตและทุ่งพญาไท เจ้าพนักงานตั้งพระแท่นมณฑลน้อยในพระที่นั่งอภิเชก นำรถยนต์มณฑลไปเชิญพระชัยวัฒน์รัชชกาลที่ ๖ พระชัยวัฒน์เงินหลังช้าง พระชัยนวลโลหะ พระคันธารราชภูริ และพระพุทธรูปอื่น ๆ แต่วังหลวงมาประดิษฐาน เชิญเทวรูปและรูปพระโคประดิษฐานที่โต๊ะหน้ามุขตะวันออกรถยนต์มณฑลอีกคัน ๑ รับเทวรูปจากเทวสถานไปสู่วังพระราชพิธีทุ่งพญาไท ทอดเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบ ทอดพระราชบัลลังก์ตั้งอาสน์สงฆ์ไว้พร้อม

เวลา ๕.๑๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากวังสุโขทัยเสด็จออกพระที่นั่งอภิเชก ทรงประเคนผ้าสำหรับยามแก่พระสงฆ์เปรียญ ๑๑ รูปแล้ว ทรงพระสุหร่ายทรงเจิมพระ ทรงโปรยเรียง

รายดอกไม้สดบนพระแท่น และทรงวางพวงมาลัยที่พระและทรงจุดเทียนบูชาแล้ว เสด็จออกมุขหน้า ทรงพระสุหร่ายทรงเจิมเทวรูปและพระโคทรงจุดเทียนแล้ว ทรงเทียนเครื่องนมัสการทรงอธิษฐานแล้ว ประทับพระราชบัลลังก์ อาลัมย์อ่านประกาศจบ พระสงฆ์ ๑๑ รูปออกไปครองผ้ามานั่งที่ มีพระญาณวราภรณ์เป็นประธานสวดมนต์ เจ้าพระยาพลเทพ ผู้แรกนาขวัญนั่งรับศีล ฟังสวดมนต์ที่หน้าอาสน์สงฆ์ ถ้ำแก่ทั้ง ๔ ซึ่งสมมุติว่าเป็นนางเทพีรับศีลและฟังสวดมนต์อยู่ในห้องหลังพระแท่น พระสวดมนต์จบทรงหลังน้ำสังข์ทรงเจิมแก่เจ้าพระยาพลเทพกับนางเทพีทั้ง ๔ พระสงฆ์ชยโนโตมีประโคน พราหมณ์หลังน้ำสังข์ต่อไปเสร็จแล้ว ทรงประเคนคณโฑน้ำหามากพลูรูปเทียนใบชาเครื่องไทยธรรมแก่พระสงฆ์ ๆ ถวายอนุโมทนาแล้ว พระญาณวราภรณ์ถวายอดิเรกถวายพระพรลา เวลา ๗.๑๕ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันนี้ ประทับพระที่นั่งอภิเชก มีพระองค์เจ้าทศศิริวงศ์กลับเข้ามารับราชการตำแหน่งแม่ทัพกองทัพน้อยทหารบกที่ ๑ เฝ้า และนายทหารกราบถวายบังคมลาไปรับราชการตามตำแหน่ง ๓ นาย พระราชทานสัญญาบัตรยศทหารบกให้นายพันโท สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์ เป็นนายพันเอกพิเศษประจำกรมทหารบกที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ จ.ป.ร. ให้นายพันตรี กรมขุนไชยนาทเรนทร์เป็นนายพันเอกพิเศษ ประจำกรมทหารบกที่ ๑ มหาดเล็ก จ.ป.ร. และพระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการกรมพระตำรวจหลวงรักษาพระองค์ ๗ นาย

โปรดให้ออกหมายแจกไปยังข้าราชการทุกกระทรวงทบวงกรมว่า ตั้งแต่วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ เดือนนี้เป็นต้นไป จะเสด็จออกขุนนางทุก ๆ วันพฤหัสบดี

วันศุกร์ที่ ๒๓ เมษายน ๒๔๖๕

เวลา ๕.๕๕ ก.ท. เจ้าพระยาพลเทพผู้แรกนาแต่งตัวสวมครุย ลำพอกโหมดขึ้นรถยนต์รลหวงแต่กระทรวงเกษตรมาลงที่ถนนใกล้โรงพิธี เจ้าพนักงานเคียวกระบวนมี สัปทนโหมดบังสุริยกรรชิง ๔ คู่เคียง ๑๒ กลองชนะนะเขี้ยว ๒๐ พราหมณ์นำแห่เข้าไปยังโรงพระราชพิธี

เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัยพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จประทับพลับพลาหยกทุ่งนาพญาไททอดพระเนตรการแรกนาขวัญ เจ้าพระยาพลเทพจุดรูปเทียนบูชาพระตั้งสัตยาธิษฐานจับได้ผ้า ๔ คืบนุ่งแล้ว ราชบัณฑิตเชิญพระเต้าเทวบิฐนำ พราหมณ์เชิญพระครอบไสยศาสตร์และพานพระโคนำ เวลา ๑๐.๒๖ ก.ท. ยাত্রาออกจากโรงพระราชพิธีไปยังลานเจ้าพนักงานจูงโคเข้าเทียบแอก เจ้าพระยาพลเทพเข้าไปถวายบังคมยังหน้าพลับพลาแล้วถอยออกไปยังโรงพิธี พราหมณ์นำของเลี้ยงเสี้ยงทวย ๗ สิ่งมาตั้ง พระโครับพระราชทานหญ้าถั่วเขียว พยากรณ์ว่าน้ำศก ๒๔๖๕ นี้ เสมอด้วยศก ๒๔๖๔ ธัญญาหาร ผลาหาร มัจฉมังสาหาร มัชยม ฝนต้นปลายอุดมกลางมัชยม เจ้าพนักงานตั้งกระบวนแห่กลับไปถวายบังคมแล้วเคียวไปขึ้นรถยนต์รลหวงกลับยังกระทรวงเกษตร เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จกลับ เจ้าพนักงานเชิญพระพุทธรูปและเทวรูปขึ้นรถยนต์รมณฑลกลับไปประดิษฐานยังที่เดิมเป็นเสร็จการ

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์แต่วังสุโขทัย เสด็จออกพระที่นั่งอนันต ปราสาทให้ท่านกอง
สแดงตั้งอะจุติ สมณฑุต ของสันตปาปา กับ ท่านเรอะเนเปร์โรส สังฆราชเฝ้าเชิญบรรณาการจาก
ท่านสันตปาปาขึ้นถวายพระองค์เจ้าไตรทศเฝ้าตามหน้าที่

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้เชิญเจ้านายบางพระองค์เข้าไปเสวยพระกระยาหารในที่เสวยเป็น
การภายใน คือ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนสงขลลา สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวง
ลพบุรี กรมพระจันทบุรี กรมหลวงกำแพงเพชร กรมขุนสิงห กรมขุนชัยนาท

วันเสาร์ที่ ๒๔ เมษายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกวังสุโขทัย โปรดให้เจ้าพระยาบดินทร เสนาบดีกลาโหมเฝ้า

วันอาทิตย์ที่ ๒๕ เมษายน ๒๔๖๕

(ไม่มีบันทึก)

วันจันทร์ที่ ๒๖ เมษายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัยมาประทับเป็นประธานในที่ประชุม
เสนาบดีสภา ณ พระที่นั่งอนันต

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัยมาประทับอุโบสถวัดพระแก้วในการ
พระกุศลสมายุมงคล กรมหลวงสมรรัตนสิริเชษฐ เสมอด้วยพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินท
มหาจักรีบรมนาถ ซึ่งโปรดให้ทำเป็นงานหลวงพระราชทานพรตแก่พระองค์ท่านในงานนี้ด้วย

วันอังคารที่ ๒๗ เมษายน ๒๔๖๕

(ไม่มีบันทึก)

วันพุธที่ ๒๘ เมษายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกวังสุโขทัยประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัยพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จ
ทอดพระเนตรสถานที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สมเด็จพระพันวัสสามาตุจฉาเจ้าองค์สยามายิกา และ
สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ อุปนายกพร้อมด้วยกรรมการและเจ้าหน้าที่รับเสด็จ

วันพฤหัสบดีที่ ๒๙ เมษายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกวังสุโขทัย โปรดให้เจ้าพระยาพิชัยญาติ ผู้รั้งเสนาบดียุติธรรมเฝ้า

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัย เสด็จออกขุนนางณพระที่นั่งอนันต
เจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า มีหม่อมเจ้าที่เป็นนายทหารกลับจากหัวเมืองเข้ามารับราชการใน

กรุงเทพฯ ๖ ๑ และนายทหารกลับจากการศึกษาวิชาทหารบกณประเทศอังกฤษมารับราชการกรม
จเรการช่าง ๑ รวม ๒ และนายทหารเรือกราบถวายบังคมลาออกไปเป็นผู้บังคับการเรือตลวง มณฑล
ภูเก็ต ๑ แล้ว เสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๓๐ เมษายน ๒๔๖๕

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่บางคนเข้าไปรับพระราชทานอาหารในที่เสวยที่
วังสุโขทัยเป็นการภายใน คือ เจ้าพระยาธรรมศักดิ์เสนาบดีกรรมการกับคุณหญิง พระยารวพงศ์
ผู้บัญชาการมหาดเล็ก พระยารวิชิตวงศ์วุฒิไกร พระยารวิสุตรสาครดิฐ อธิบดีกรมเจ้าท่า พระยา
ประพันธ์ดำรงสลักษณ

วันเสาร์ที่ ๑ พฤษภาคม ๒๔๖๕

โปรดให้เจ้าพนักงานจัดการทำพระเมรุที่วัดเทพศิรินทรร และตกแต่งเมรุปูนที่วัดสระเกษเป็น
ที่พระราชทานเพลิงศพเจ้านายข้าราชการตามลำดับไปรวม ๑๑ งานคือ:

งานที่ ๑ วันที่ ๑ พฤษภาคม เจ้าพนักงานตกแต่งห้องพระโรงวังกรมพระนเรศวรซึ่งเป็น
ที่ไว้พระศพ ตั้งแวนฟ้า ๓ ชั้น ร่องพระโกฏฐ์ทองใหญ่ประกอบพระศพ มีฉัตรทต ๕ ชั้นแขวน
แวดล้อมด้วยเครื่องสูงและตั้งเครื่องอิสสรียยศ มีพระสงฆ์สวดอภิธรรมและมีประโคม และศพเจ้า
จอมมารดาภินันท์ได้จัดขึ้นร่องโกฏฐ์ คงประกอบโกฏฐ์ ๘ เหลี่ยม ประดับด้วยฉัตรเบญจาตามเดิม
เจ้าภาพได้มีการกุศลถวาย

วันอาทิตย์ที่ ๒ พฤษภาคม ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัย เสด็จประทับพระที่นั่งจักรีมหา
ปราสาทในการสมโภชพระแสงศัสตราวุธประจำรัชกาลทุก ๆ รัชกาล

ในงานพระศพวันนี้ เวลา ๓.๐๐ ล.ท. เจ้าพนักงานเปลื้องแล้วเชิญลงในขึ้นประดิษฐาน
ราชรถน้อยประกอบพระโกฏฐ์ทองใหญ่ โกฏฐ์ศพเจ้าจอมมารดาภินันท์ขึ้นรถแปลงประกอบโกฏฐ์ ๘
เหลี่ยม มีภูษามาลานุ่งเกี้ยวสรวมครุยประคองต่างแต่พระศพกรมพระนเรศวรสรวมลอมพอก กระบวน
แห่มีแถวทวารบกดตามเกียรตียศ นายพันเอกทหารบก แล้วถึงกระบวนราชอิสสรียยศมีธงสามชาย
ทองแผ่ลวดคู่ ๑ คู่แห่งนุ่งเกี้ยวสรวมครุยลอมพอก ๕๖ กลองชนะนะแดงลายทอง ๔๐ แตรวง ๒๐
แตรฝรั่ง ๑๖ สังข์ ๒ เครื่องสูงหน้า ห้าชั้น ๖ เจ็ดชั้น ๒ บังแทรก ๔ เครื่อง สูงหลังเจ็ดชั้น
๒ ห้าชั้น ๔ บังแทรก ๒ พระแสงหว่างเครื่องหน้า ๖ หลัง ๔ อินทรพรหมเชิญจามรข้างละ ๘
คู่เคียงชั้นพระ ๒ คู่ หลวง ๔ คู่ ภูษามาลาถวายพระกลดบังสุริย์ มหาดเล็กในกรมเชิญเครื่อง
นาฬิกวันสายยวม ๖ รถแปลงศพจอมเจ้าจอมมารดาภินันท์ มีฉัตรเบญจา ๑๐ หมิงนุ่งขาวถือเครื่องยศตาม
เดิรกระบวนแห่แต่ถนนพระอาทิตย์ไปเข้าสู่สวนวัดเทพศิรินทรรเวียนเมรุ ๓ รอบแล้ว เปลื้องเสร็จ
เชิญขึ้นเหนือจิตตกาธาน มีพระสงฆ์สวดประจำ ๔ สร้าง

เวลา ๕.๕๕ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารบกประดับสายสะพายจักรี ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระราชวังสุโขทัยมาทรงรถม้าที่หน้าพระที่นั่งอนันตสมาคมมีทหารมาหน้าตามเสด็จนายทหารเชิญธงกระบี่ชูครุฑพ่าห์นำราชองครักษ์ตามเสด็จไปประทับพลับพลาอิสริยาภรณ์ ณ เมรุสุสานวัดเทพศิรินทร์ เสด็จประทับเมรุทรงไตรที่พระศพกรมพระนเรศร ๒๐ เจ้าจอมมารดาภินิหาร ๕ พระสงฆ์ ๒๕ รูป มีสมเด็จพระพุฒาจารย์วัดสุทัศน์เป็นประธานสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาแล้ว สมเด็จพระพุฒาจารย์ถวายอดิเรก พระราชทานเพลิงพระศพและศพมีพระโคมไตรรงค์กลองชนะนะจำปีจำกลอง ทหารกองเกียรติยศกระทำวันทยาอุทถวายเคารพพระศพแล้วบรรเลงเพลงมหาชัย แตรเดี่ยวเป่าสัญญาณนอนแล้วเสด็จขึ้นประทับพลับพลา เจ้านายและข้าราชการถวายเพลิงต่อไป เวลา ๖.๑๕ ล.ท. เสด็จกลับ เจ้าพนักงานสุมพระอัฐิไว้คืน ๑

โปรดให้ออกประกาศเปลี่ยนนามกรมและตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจภูธร และตำรวจพระนครบาล เรียกรวมเป็น "กรมตำรวจภูธร" อธิบดีก็เรียก "อธิบดีกรมตำรวจภูธร" แต่ราชการในกรมนี้แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ ตำรวจที่ทำการจับกุมโจรผู้ร้ายได้ส่วนทำสำนวนฟ้องศาลโบว์สภาให้เรียกว่า "ตำรวจพระนครบาล" ตำรวจที่ทำการจับกุมโจรผู้ร้ายได้แล้วส่งให้อำเภอได้ส่วนทำสำนวนให้อัยการฟ้องศาลอาญาประจำจังหวัดนั้นให้เรียกว่า "ตำรวจภูธร" ประกาศลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๔๖๕

กับโปรดให้กระทรวงพาณิชย์และคมนาคมออกประกาศตั้งให้ หม่อมเจ้าฉัตรดลลลลลลลลลลล เป็นปลัดทูลฉลองกับทำการในหน้าที่นายทะเบียนสหกรณ์ด้วยอีกตำแหน่ง ๑ และให้ขาดจากตำแหน่งผู้ช่วยผู้บัญชาการกรมรถไฟหลวง วลว ลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๔๖๕

วันจันทร์ที่ ๓ พฤษภาคม ๒๔๖๕

ที่พระเมรุวัดเทพศิรินทร์วันนี้ที่ ๓ พฤษภาคม เจ้าพนักงานแขวนฉัตรดาตขาว ๕ ชั้นที่พระอัฐิ ดับเพลิงแปรพระรูปถวายคลุมไว้ เวลา ๗.๐๐ ก.ท. ราชสกุลเดรสยามหาของหลวงโปรดให้พระโอรสในกรมพระนเรศรทอดผ้าไตรสามหาบของหลวง พระสงฆ์สดับปกรณ์แล้ว เก็บพระอัฐิบรรจุในพระโกฏิของหลวงพระราชทาน เลี้ยงสามหาบและพระสวดอภิธรรมทั้ง ๔ สร้างแล้ว เจ้าพนักงานเชิญพระโกฏิพระอัฐิขึ้นรถม้าหลวงมีนายตำรวจพระนครบาลขึ้นม้านำคู่ ๑ รถม้าตามอีก ๒ รถ ไปยังวังถนนพระอาทิตย์

งานที่ ๒ วันนี้ เจ้าพนักงานได้จัดตั้งพระศพกรมหลวงประจักษ์ ที่พระที่นั่งทรงธรรมวัดเบญจมบพิตรและพระศพพระองค์เจ้านารีรัตนา ณ หอธรรมสังเวชใหม่คือที่กระทรวงมรุชาทรพระราชทานโกฏิทองน้อยประกอบทั้ง ๒ พระศพแขวนฉัตรดาตเหลือง ๕ ชั้น ที่พระศพกรมหลวงประจักษ์ ฉัตรโหมดเหลือง ๕ ชั้น ที่พระศพพระองค์เจ้านารีรัตนา ตั้งเครื่องราชอิสริยยศและเครื่องสูงแวดล้อมตามพระเกียรติยศ โปรดให้มีพระสงฆ์สวดอภิธรรมและพระโคมไตรรงค์กลองชนะนะจำปีจำกลองเหมือนออกพระเมรุ

วันอังคารที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ประทับวังสราญชัย โปรดให้กรมขุนสิงหวิกรม เสนาบดีทหารเรือเฝ้า
ในงานพระศพวันนี้ที่ ๔ พฤษภาคม เวลา ๓.๐๐ ล.ท. เชิญลงในพระศพกรมหลวง
ประจักษ์จากพระที่นั่งทรงธรรม เชิญลงในพระศพพระองค์เจ้านารีจากหอธรรมสังเวชขึ้นรถพระ
วอวิมาน มีนายตำรวจพระนครบาลขึ้นม้านำพระศพละคู่ ๑ มีรถม้าเชิญเครื่องตามพระศพละ ๒ รถ
ไปยังพระเมรุสุสานวัดเทพศิรินทร์ เวียนพระเมรุ ๓ รอบแล้ว เชิญพระศพขึ้นตั้งยังพระจิตตภาสาน
มีพระสงฆ์สวดพระอภิธรรมทั้ง ๔ สร้าง

เวลา ๕.๔๕ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศชาวทหารเรือประดับตรา ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อม
ด้วยสมเด็จพระบรมราชินีแต่วังสราญชัยมาทรงรถม้าพระที่นั่งที่ข้างพระที่นั่งอนันต์ มีนายทหารเชิญธง
กระบี่ชู พระครุฑพ่าห์นำราชองครักษ์และนายม้าหน้า ตามเสด็จไปยังสุสานวัดเทพศิรินทร์ ประทับ
พลับพลาราชอิสริยาภรณ์แล้วเสด็จประทับพระเมรุทรงทอดผ้าไตรพระศพ ละ ๒๐ พระสงฆ์ ๔๐
รูป มีสมเด็จพระวันรัต เป็นประธานสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาแล้ว สมเด็จพระวันรัตถวายอติเรก
พระราชทานเพลิงพระศพทั้ง ๒ มีพระโคมไตรรงค์กลองชนะประจำกลอง กองเกียรติยศทหารเรือ
สำหรับเกียรติยศนายพลเรือ กระทำวันทยาขจรเคารพพระศพกรมหลวงประจักษ์ เป่าแตรเดี่ยวสัญญาณอน
แล้ว เสด็จขึ้นประทับพลับพลา เจ้านายข้าราชการถวายเพลิงต่อไป เวลา ๖.๐๐ ล.ท. ล่วงแล้ว
เสด็จกลับ เจ้าพนักงานสมพระอัฐิไว้คืน ๑

วันพุธที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกวังสราญชัยประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

ที่พระเมรุวัดเทพศิรินทร์ วันนี้ที่ ๕ พฤษภาคม เจ้าพนักงานได้แขวนฉัตรตาดเหลือง
๕ ชั้น ที่พระอัฐิกรมหลวงประจักษ์ ฉัตรโหมดเหลือง ๕ ชั้นที่พระอัฐิพระองค์เจ้านารีรัตนา
ดับเพลิงแปรพระรูปถวายคลุมไว้ เวลา ๗.๐๐ ก.ท. ราชสกุลเดิรสยามของหลวง พระองค์-
เจ้าประดิษฐาสารีทรงทอดผ้าไตรสามหอบของหลวงที่พระอัฐิพระองค์เจ้านารีรัตนา หม่อมเจ้า
ในกรมหลวงประจักษ์ทอดผ้าไตรสามหอบของหลวงสดับปกรณ์แล้ว เก็บพระอัฐิบรรจุใน
พระโกฐทองของหลวงพระราชทาน และเลี้ยงพระสามหอบ กับ พระสวดอภิธรรมแล้ว
เชิญพระโกฐพระอัฐิขึ้นรถม้าหลวง มีนายตำรวจพระนครบาลขึ้นม้านำกระบวณละ คู่ ๑
มีรถม้าเชิญเครื่องตามกระบวณละ ๒ รถ พระอัฐิกรมหลวงประจักษ์ส่งที่วังสะพานผ่านพิภพ
พระอัฐิพระองค์เจ้านารีรัตนาส่งที่หอพระนากในวัดพระแก้วเป็นเสร็จ

งานที่ ๓ วันนี้ เจ้าพนักงานได้ขุดพระศพ พระองค์เจ้าปรีชาดิศรุมพันธ์ จากสุสานวัดราชบพิธ
พระราชทานโกฐพระราชวงศ์ทรงพระศพ เวลา ๓.๐๐ ล.ท. เชิญลงในชั้นรถอพระประเทียบ
มีนายตำรวจนครบาลขึ้นม้านำคู่ ๑ รถม้าหลวงตาม ๒ คันไปเข้าพระเมรุสุสานวัดเทพศิรินทร์ มี
แตรสังข์เครื่องสูงตามพระเกียรติยศ เวียนเมรุ ๓ รอบแล้ว เชิญขึ้นตั้งชั้นแว่นฟ้า ในพระเมรุประกอบ
โกฐราชวงศ์อย่างเล็ก ตั้งฉัตรเครื่องสูง ๘ คัน มีแตรสังข์กลองชนะประจำยาม และสวดอภิธรรม

๒ สร้าง

วันพฤหัสบดีที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ประทับวังสุโขทัย โปรดให้เจ้าพระยาพิชัยญาติเฝ้า
ที่พระเมรุวัดเทพศิรินทร์ วันนี้ เลี้ยงพระเช้า ๑๖ รูป เพล ๘ รูป เวลา ๔.๐๐ ล.ท.
เจ้าพนักงานเปลื้องพระโกฏฐ์ออก เชิญลงในจากชั้นแว่นฟ้าเปลี่ยนเป็นตั้งบนพระจิตตภาสานพร้อม
ด้วยเครื่องพระราชทานเพลิง

เวลา ๕.๕๐ ล.ท. ทรงเครื่องขีรยศทหารบกประดับตราทรงรถยนต์ พระที่นั่งแต่วังสุโขทัย
พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จขึ้นประทับพลับพลาแล้วเสด็จที่เมรุ ทรงทอดไตร ๑๐ พระ
สงฆ์ ๑๐ รูป มีพระญาณวราภรณ์เป็นต้น สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก พระราชทาน
เพลิงพระศพมีประโคมแตرسังข์กลองชนะประจำปีจากกลอง แล้วเสด็จประทับพลับพลา เจ้านายข้าราชการ
ถวายพระเพลิงต่อไป เวลา ๖.๐๐ ล.ท. ล่วงแล้วเสด็จกลับ เจ้าพนักงานสุ่มพระอัฐิวัดคืน ๑

วันศุกร์ที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัย เสด็จทอดพระเนตรสถานที่โรงเรียน
อัสสัมชัญ ท่านสังฆราชแปร์โรส กับ นักพรตแห่งอารามและโรงเรียนนั้นรับเสด็จ

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้เชิญเจ้านายเข้าไปเสวยพระกระยาหารในที่เสวย ณ วังสุโขทัย
เป็นการภายใน คือ พระองค์เจ้าสนธิพงศพัฒน์เดช พระองค์เจ้าคำรบ อธิบดีกรมตำรวจภูธร พระ
องค์เจ้าจรุญชัยวิวัฒน์ พระองค์เจ้าทศศิริวงศ์ ราชองครักษ์แม่ทัพกองทัพน้อยทหารบกที่ ๑ พระ
องค์เจ้าศุภโยคเกษม เสนาบดีกระทรวงคลัง

ที่พระเมรุวัดเทพศิรินทร์ วันนี้ที่ ๗ พฤษภาคม เวลา ๗.๐๐ ก.ท. เจ้าพนักงานแปรพระ
รูปเศียรสามหาบของหลวงแล้ว สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ทรงทอดไตรสามหาบของหลวง
สดับปกรณ์เก็บพระอัฐิวัดแล้ว เลี้ยงพระสามหาบและพระสวดอภิธรรมแล้วเป็นเสร็จการ

งานที่ ๔ วันนี้ เจ้าพนักงานจัดการตกแต่งที่ตั้งพระศพพระองค์เจ้าสุทธวิไลลักษณ์และ
พระศพหม่อมเจ้าปิยบุตร ในสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระจักรพรรดิพงศ์ ณที่ไว้พระศพทั้ง ๒ แห่ง เวลา
ค่ำ โปรดให้มีพระสงฆ์สวดอภิธรรม และ ประโคมแตرسังข์กลองชนะประจำปีจากกลอง

วันเสาร์ที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัย เสด็จตรวจราชการโรงเรียนนายร้อย
ทหารบก

เวลาเที่ยงวัน เสด็จออกวังสุโขทัยโปรดให้พระองค์เจ้าศุภโยคเกษม เสนาบดีกระทรวงคลังเฝ้า
วันนี้ที่ ๘ พฤษภาคม เวลา ๓.๐๐ ล.ท. เปลื้องพระโกฏฐ์และโกฏฐ์ราชวงศ์ออก เชิญ
ลงในพระศพพระองค์เจ้าสุทธวิไลลักษณ์ออกจากตำหนัก กรมหมื่นอนุวัตน์จาตุรนต์ ขึ้นรถ

พระประเทียบ ณ ถนนหลานหลวง มีนายตำรวจพระนครบาลขึ้นมานำคู่ ๑ กับรถม้าหลวงตาม ๒ รถ ยกลงในโกฏิฐศพหม่อมเจ้าปิยบุตรจากตำแหน่งขึ้นรถวอพระประเทียบที่ถนนดำรงรักษา มีรถม้าหลวงตาม ๒ รถ เข้าสู่เมรุสุสานวัดเทพศิรินทร์ มีแตรสังข์กลองชนะนะจำปีจากกลองเครื่องสูง เวียนพระเมรุ ๓ รอบแล้ว เชิญลงในขึ้นตั้งจิตตกาธาน มีพระสงฆ์สวดอภิธรรม

เวลา ๕.๕๐ ล.ท. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารบกประดับตรา ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีแต่วังส่วยทัย เสด็จประทับพลับพลาสุสานวัดเทพศิรินทร์แล้ว เสด็จประทับเมรุ ทรงทอดไตรที่พระศพ พระองค์เจ้าสุทรวิไลยลักษณ์ ๑๐ ไตร หม่อมเจ้าปิยบุตร ๕ ไตร พระสงฆ์ ๑๕ รูป มีพระพรหมมุนีวัดราชประดิษฐ์เป็นประธานสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก พระราชทานเพลิงพระศพและศพ มีประโคมแตรสังข์กลองชนะนะจำปีจากกลองแล้ว เสด็จประทับพลับพลา เจ้านายถวายเพลิงพระทานเพลิงต่อไป เวลา ๖.๐๐ ล.ท. ล่วงแล้ว เสด็จกลับ เจ้าพนักงานสุขพระอัฐฐิไว้คืน ๑

วันอาทิตย์ที่ ๕ พฤษภาคม ๒๔๖๕

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เสด็จออกวังส่วยทัยในการเสกสมรสระวางหม่อมเจ้านันทวงค์ในกรมหลวงพรหมวรานุรักษ์กับหม่อมเจ้าหญิงวงศ์แหในกรมหมื่นทิวากร พระราชทานน้ำสังข์ทรงเจิมและพระราชทานทุนของขวัญเป็นเกียรติยศ หม่อมเจ้าทั้ง ๒ ลงนามในทะเบียนสมรสแล้ว ทรงลงพระบรมนามาภิไธยเป็นพยานและโปรดให้เจ้านายข้าราชการลงนามเป็นพยานด้วยคือ พระองค์เจ้าศุภโยค หม่อมเจ้าหญิงจรัสโฉม หม่อมเจ้าอมรทัต หม่อมเจ้าโชติรส ปลัดทูลฉลองกระทรวงวัง เจ้าพระยาธรรมาธิกรณ เสนาบดีกระทรวงวัง เจ้าพระยามหิธร ราชเลขาธิการ พระยารพวงศ์ผู้บัญชาการมหาดเล็ก พระยาเทเวศรสมุหพระราชมณฑลเชียร

ที่พระเมรุวัดเทพศิรินทร์ วันที่ ๕ พฤษภาคม เวลา ๗.๐๐ ก.ท. เจ้าพนักงานแปรพระรูปเศียรสามหาบของหลวงและเก็บอัฐฐิแล้ว โปรดให้กรมหมื่นอนุพงษ์ จักรพรรดิทอดผ้าไตรสดับปกรณ์เลี้ยงพระสามหาบและพระอภิธรรมที่สร้างแล้วเป็นเสร็จ

โปรดให้ประกาศยุบและรวมการกองเกษตรประจำมณฑลและจังหวัดต่าง ๆ คือ ๑ ยุบกองเกษตรมณฑลมหาสารบุรีลงเป็นกองเกษตรประจำจังหวัดแพร่ และให้รวมกองเกษตรจังหวัดแพร่และกองเกษตรจังหวัดลำปางขึ้นอยู่ในกองเกษตร มณฑลพายัพ ๒. ยุบกองเกษตรมณฑลสุราษฎร์ลงเป็นกองเกษตรประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี และให้รวมกองเกษตรประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานีและกองเกษตรจังหวัดหลังสวนไปขึ้นอยู่ในกองเกษตรมณฑลนครศรีธรรมราช ๓. ยุบกองเกษตรมณฑลอุบลราชธานีลงเป็นเกษตรประจำจังหวัดอุบลราชธานี และให้ไปรวมขึ้นอยู่ในกองเกษตรมณฑลนครราชสีมา ประกาศลงวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๔๖๕

กับโปรดให้ ม.อ.อ. เจ้าพระยาอภัยราชา เสนาบดียุติธรรมซึ่งชราภาพแล้ว สมควรจะผ่อนผันให้ได้พ้นจากราชการเสียบ้าง ให้ขาดจากตำแหน่งเสนาบดีและตั้ง ม.ว.ท. เจ้าพระยาพิชัยญาติ อธิบดีศาลฎีกาเป็นผู้รั้งตำแหน่งเสนาบดียุติธรรมกับให้ ม.ว.ท. พระยาจินดาภิรมย์ กรรมการศาลฎีกา

เป็นผู้รั้งตำแหน่งอธิบดีศาลฎีกา ประกาศ ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๔๖๕

งานที่ ๕ วันนี้ เจ้าพนักงานตั้งศพเจ้าจอมมารดาชุ่มในรัชชกาลที่ ๕ ที่วังกรมพระดำรง
ถนนดำรงรักษา เวลาค่ำ มีพระสวดอภิธรรมและเครื่องประโคมตามเกียรติยศ เจ้าภาพได้บำเพ็ญ
การกุศล

วันจันทร์ที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัย มาประทับพระที่นั่งอนันต์เป็นประธาน
ในที่ประชุมเสนาบดีสภา

วันนี้ เจ้าพนักงานได้ขุดศพหม่อมเจ้าหญิงพร้อมเพราพรรณ ชายากรมขุนสิงหวิกรมที่วัด
เทพศิรินทร์ พระราชทานโกฏฐ์ราชวงศ์ทรงศพ และเครื่องราชอิสริยยศอย่างพระศพพระวรวงศ์เธอ
เชิญลงในชั้นรถอวพระประเทียบเตรียมพร้อมไว้ที่หลังวัด

เวลา ๓.๐๐ ล.ท. เจ้าพนักงานเปลื้องโกฏฐ์ไม้สิบสองที่ประกอบศพเจ้าจอมมารดาชุ่มออก
ยกลงในชั้นอวพระประเทียบ มีนายตำรวจพระนครบาลขึ้นมานำคู่ ๑ รถม้าหลวงตามศพ ๒ รถ
ออกจากวังกรมพระดำรงไปสมทบศพหม่อมเจ้าหญิงพร้อมเพราพรรณเข้าเมรุสุสานวัดเทพศิรินทร์
เวียนเมรุ ศพหม่อมเจ้าหญิงพร้อมเพราพรรณมีเครื่องสูงกลองชนะนะแดรสังข์ว่าปีจากกลอง ศพเจ้าจอม
มารดาชุ่ม กลองชนะนะเขี้ยว ฉัตรเบญจาตามพระเกียรติยศ เจ้าพนักงานเชิญลงในชั้นตั้งยังจิตตภาฐาน
พร้อมด้วยเครื่องพระราชทานเพลิง

เวลา ๕.๕๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีแต่วังสุโขทัย ไป
ประทับพลับพลาอิสริยาภรณ์แล้วเสด็จไปทรงทอดผ้าที่ศพหม่อมเจ้าหญิงพร้อมเพราพรรณ ๕ ไตร
ศพเจ้าจอมมารดาชุ่ม ๕ ไตร พระสงฆ์ ๑๐ รูป มีพระสาสนโสภณ เจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทร์เป็น
ประธานสดับปกรณ์และบังสุกุล ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรกแล้ว เสด็จพระราชทานเพลิงศพ มี
ประโคมกลองชนะนะแดรสังข์จำปีแล้วเสด็จขึ้นพลับพลา เจ้านายข้าราชการและชาวต่างประเทศเฝ้าศพ
ต่อไป เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ เจ้าพนักงานสุ่ม อัญฐ์ไว้คืน ๑ มีพระสงฆ์สวดอภิธรรม ๒ สร้าง

วันอังคารที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๔๖๕

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัยมาเสด็จออกพระที่นั่งอนันต์ โปรด
ให้ท่าน ก.ฮายาชิ อัครราชทูตญี่ปุ่นเฝ้า เชิญเครื่องบรรณาการสมเด็จพระบรมราชาธิราชญี่ปุ่นขึ้น
ถวาย

ที่พระเมรุวัดเทพศิรินทร์วันนี้ที่ ๑๑ พฤษภาคม เวลา ๗.๐๐ ก.ท. เจ้าพนักงานดับเพลิง
แปรรูปเตีรสามหาบของหลวงแล้ว อัญฐ์หม่อมเจ้าหญิงพร้อมเพราพรรณ กรมขุนสิงหวิกรมทรง
ทอดไตรสามหาบของหลวงและเลี้ยงพระสามหาบและพระสวดอภิธรรมแล้วเป็นเสร็จ

งานที่ ๖ วันนี้ เจ้าพนักงานจัดตั้งศพเจ้าจอมมารดาเสในรัชชกาลที่ ๕ ณ บ้านสวนนอก
คลองสามเสน เวลาค่ำมีเครื่องประโคมกลองชนะจำปี และพระสงฆ์สวดอภิธรรม

วันพุธที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกวังสุโขทัยประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี
ในงานศพเจ้าจอมมารดาเสวณนี้ที่ ๑๒ พฤษภาคม เวลา ๓.๐๐ ล.ท. เจ้าพนักงานเปลื้อง
โกฏฐ์แปดเหลี่ยมออก ยกลงในขึ้นรถวอประเทียบ มีนายตำรวจพระนครบาลขึ้นม้านาคู ๑ รถ
ม้าหลวงตาม ๒ รถไปยังเมรุสุสานวัดเทพศิรินทร์ เวียนเมรุมีกลองชนะฉัตรเบญจา่าปี ยกลงใน
ขึ้นตั้งยังจิตตภาสานพร้อมด้วยเครื่องพระราชทานเพลิง

เวลา ๖.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัย พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี
ประทับ ณ เมรุทรงทอดไตร ๕ ไตร พระสงฆ์ ๕ รูป มีพระราชเวทีวัดเบญจมบพิตรเป็นประธาน
บังสุกุลถวายอนุโมทนาถวายอดิเรกแล้ว เสด็จประทับพลับพลาทรงฝึกแคพระราชทานเพลิงศพ
เจ้าจอมมารดาเสแล้ว เวลา ๖.๑๕ เสด็จกลับ เจ้านายข้าราชการเผ่าต่อไป เจ้าพนักงานสุขุมอัฐิไว้
คืน ๑ มีพระสงฆ์สวดอภิธรรม ๒ สร้าง

วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกวังสุโขทัย โปรดให้เจ้าพระยาพลเทพ เสนาบดีเกษตรเฝ้า
เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่ง แต่วังสุโขทัยมาเสด็จออกพระที่นั่งอนันต์ มีเจ้านาย
ข้าราชการเฝ้า พระราชทานตรา จ.ม.แก่หม่อมเจ้าในกระทรวงต่างประเทศ ๑ พระราชทานสัญญาบัตร
บรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการทหารเรือ ๔ กระทรวงต่างประเทศ ๓ มีนักเรียนกลับจากการศึกษาวิชา
ณ ประเทศอังกฤษ เฝ้า ๒ นาย ข้าราชการกราบถวายบังคมลาไปรับราชการตามหน้าที่ คือ นาย
ทหารไปรับราชการหัวเมือง ๑ ข้าราชการกระทรวงว่าการต่างประเทศไปเป็นเลขานุการ สถานทูต
สยามกรุงปารีส ๑ กระทรวงยุติธรรม หม่อมเจ้าไปเป็นผู้พิพากษาศาลมณฑลอุดร ๑ เวลา ๖.๐๐
ล.ท. เสด็จขึ้น

ที่พระเมรุวัดเทพศิรินทร์วันนี้ที่ ๑๓ พฤษภาคม เจ้าพนักงานดับเพลิงแปรรูปเตีรสามหาบ
ส่วนรองเจ้าภาพเลี้ยงพระสามหาบและพระสวดอภิธรรมแล้วเป็นเสร็จ

งานที่ ๗ วันนี้ เจ้าพนักงานได้ขุดศพท้าวสมศักดิ์ คือ เจ้าจอมมารดาเหมในรัชกาลที่ ๔
กับศพเจ้าจอมมารดาพุ่มในรัชกาลที่ ๔ จากที่ฝังวัดมกุฏกษัตริย์ และศพเจ้าจอมมารดาเรือนใน
รัชกาลที่ ๕ จากที่ฝังวัดเทพศิรินทร์ ศพท้าวสมศักดิ์และศพเจ้าจอมมารดาเรือนพระราชทาน
โกฏฐ์แปดเหลี่ยม ศพเจ้าจอมมารดาพุ่มพระราชทานหีบทองลายก้านขด

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. เจ้าพนักงานยกลงในศพท้าวสมศักดิ์ขึ้นรถวอประเทียบ มีตำรวจนครบาล
ขึ้นม้านาคู ๑ รถม้าหลวงตาม ๒ คัน จากวัดมกุฏกษัตริย์ไปเข้าเมรุวัดเทพศิรินทร์เวียน ๓ รอบ
แล้ว ยกขึ้นตั้งยังชั้นประดับกระจกและยกลงในศพเจ้าจอมมารดาเรือนขึ้นเสลี่ยงหิ้วขึ้นรถวอประเทียบ
ที่ถนนหลังวัด มีตำรวจพระนครบาลขึ้นรถม้านาคู ๑ เวียนเมรุแล้วขึ้นตั้งยังชั้นประดับกระจก พระราชทาน
โกฏฐ์แปดเหลี่ยมประกอบทั้ง ๒ ศพ มีฉัตรเบญจาตั้ง ๘ คัน เจ้าภาพบำเพ็ญกุศลต่อไป

วันศุกร์ที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เจ้าพระยาอภัยราชาเสนาบดียุดติธรรม เชิญตราพระคุณพาหประจำตำแหน่งเสนาบดีขึ้นถวาย ทรงรับแล้วพระราชทานแก่เจ้าพระยาพิชัยญาติผู้รั้งเสนาบดียุดติธรรมต่อไป

วันนี้ที่ ๑๔ พฤษภาคม ที่เมรุวัดเทพศิรินทร์ เวลา ๓.๐๐ ล.ท. เจ้าพนักงานเปลื้องโกฏฐ์ประกอบทั้ง ๒ ออก เปลี่ยนเป็นตั้งจิตตภาฐาน และยกหีบศพเจ้าจอมมารดาพุ่มในรัชชกาลที่ ๔ ขึ้นรถอวประเทียบออกจากวัดมงกุฎกษัตริย์ ไปวัดเทพศิรินทร์เวียนเมรุแล้ว ยกขึ้นตั้งบนจิตตภาฐานพร้อมด้วยเครื่องพระราชทานเพลิงทั้ง ๓ ศพ

เวลา ๕.๕๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีแต่วังสุโขทัยเสด็จประทับ ณ เมรุทรงทอดไตรศพละ ๕ ไตร พระสงฆ์ ๑๕ รูป มีพระอุบาลีคุณูปมาจารย์วัดบรมนิวาสเป็นประธานบังสุกุลถวายอนุโมทนาถวายอดิเรกแล้ว ประทับพลับพลาอิสริยาภรณ์พระราชทานฝึกแคแล้วเสด็จกลับ

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้ข้าราชการบางนายเข้าไปรับพระราชทานอาหารในที่เสวยเป็นการภายใน คือ เจ้าพระยาบดินทรเดชาฯ ชุดกับท่านผู้ฉิ่ง พระยาไพศาลศิลปศาสตร ปลัดทูลฉลองธรรมการ พระยาเทพหัสดิน อธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลข พระยาจินดาภิรมย์ ผู้รั้งตำแหน่งอธิบดีศาลฎีกา พระยาศรีสหเทพ อธิบดีกรมพลม้าบังคับ พระยาบรมบาทบำรุง ผู้บังคับการโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย

วันเสาร์ที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกวังสุโขทัยโปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรี ผู้รั้งเสนาบดีมหาดไทยเฝ้า

วันอาทิตย์ที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๕

งานที่ ๘ วันนี้ที่ ๑๖ พฤษภาคม เวลา ๓.๐๐ ล.ท. เจ้าพนักงานเปลื้องโกฏฐ์ราชวงศ์ศพนายพลโท หม่อมเจ้าพันธุ์ประวัติกษัตริย์ในกรมหลวงพรหมวรานุรักษ์ ยกลงในจากตำหนักในวังกรมหลวงพรหม ถนนบำรุงเมืองขึ้นรถอวประเทียบ มีนายตำรวจพระนครบาลขึ้นม้านาคู ๑ มีรถม้าหลวงตาม ๒ คัน ไปเข้าเมรุสุสานวัดเทพศิรินทร์ เวียนเมรุมีเครื่องสูงกลองชนะนะจำปีแดรสังข์ แล้วยกลงในขึ้นตั้งยังจิตตภาฐาน พร้อมด้วยเครื่องพระราชทานเพลิง

เวลา ๕.๕๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีแต่วังสุโขทัย ประทับ ณ เมรุทรงทอดไตร ๕ ไตร พระสงฆ์ ๕ รูป มีพระญาณวราภรณ์ เปนประธานสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรก มีประโคมกลองชนะนะจำปีแดรสังข์ กองเกียรติยศชั้นนายพลบรรเลงเพลงมหาไชย แตรเดี่ยวเป่าสัญญาณอน เสด็จขึ้นประทับพลับพลาอิสริยาภรณ์ พระราชทานฝึกแคแล้วเจ้านายข้าราชการเฝ้าต่อไป เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ เวลาค่ำมีพระสงฆ์สวดอภิธรรม ๒ สราง เจ้าพนักงานสุขุมัญญ์ไว้คืน ๑

โปรดให้ออกประกาศเปลี่ยนกรรมการจัดซื้อที่ดินรถไฟราชบุรีสายบางบัวทองซึ่งทำการใน
เฉพาะเขตจังหวัดนนทบุรี ซึ่งเดิมให้พระยานนทบุรีศรีเกษตรารามเป็นพระยาศิริชัยบุรินทร์ ประกาศ
ลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๔๖๔

กับโปรดให้ประกาศตั้งสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีราเมศวร ผู้รั้งเสนาบดีเป็นเสนาบดี
กระทรวงมหาดไทย และกรมหลวงกำแพงเพชรอัครโยธิน ผู้รั้งตำแหน่งเสนาบดีเป็นเสนาบดีกระทรวง
พาณิชย์ และคมนาคมกับนายกสภาเผยแผ่พาณิชย์และคงทำการในตำแหน่งผู้บัญชาการรถไฟหลวง
แห่งกรุงสยามด้วยประกาศลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๖๔

วันจันทร์ที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัย เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์ เป็น
ประธานในที่ประชุมเสนาบดี

ที่เมรุวัดเทพศิรินทร์วันนี้ที่ ๑๗ พฤษภาคม เจ้าพนักงานแปรรูปเต็รสามหาบของหลวง
เจ้าภาพทอดไตรสามหาบของหลวงและเลี้ยงพระสามหาบ และพระสวดอภิธรรมแล้วเป็นเสร็จ

วันอังคารที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๔๖๕

งานที่ ๑๐ วันนี้ที่ ๑๘ พฤษภาคม เจ้าพนักงานชุดศพรหม็นชาญไชยบวรยศจากที่ฝั่ง
วัดส้มเกลี้ยง แล้วเชิญขึ้นรถอพระประเทียบ พระราชทานโกฏฐไม้สิบสอง มีนายตำรวจพระนครบาล
นำคู่ ๑ รถม้าหลวงตาม ๒ คัน ไปยังเมรุปูนวัดสระเกษเวียนจิตตกาธาน มีพระโคมไตรสังข์กลอง
ชนะแล้วยกขึ้นตั้งยังจิตตกาธาน

เวลา ๓.๐๐ ล.ท. เจ้าพนักงานเปลื้องโกฏฐราชวงศ์พระศพพระองค์เจ้าพิมพิสารสร้อย
พระองค์เจ้าสวางองค์ พระองค์เจ้าวิมลมาศมาลี จากแวนฟ้าขึ้นเสลี่ยงหิ้วไปขึ้นรถอพระประเทียบ
ที่ถนนหน้าพระธาตุ มีนายตำรวจพระนครบาลขึ้นนำนำคู่ ๑ รถม้าหลวงตาม ๒ รถ ไปยังเมรุปูน
วัดสระเกษ เชิญพระศพเข้าสู่เมรุเวียนจิตตกาธาน มีพระโคมไตรสังข์กลองชนะ

เวลา ๕.๕๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัย เสด็จประทับพลับพลาหน้าเมรุปูน
วัดสระเกษ พระราชทานไตรพระศพละ ๑๐ ไตร โปรดให้สมเด็จพระปิตุลาฯ ทรงทอด พระสงฆ์
๑๐ รูป มีพระญาณวราภรณ์เป็นประธาน สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรกแล้ว ทรงจุดฝักแค
พระราชทานเพลิงทั้ง ๔ พระศพ เจ้าพนักงานพระโคมไตรสังข์กลองชนะจ่าปี จ่ากลอง กอง
เกียรติยศขึ้นนายพันเอกกระทำการเคารพพระศพ กรมหมื่นชาญชัยปวรยศ แตรวงบรรเลงเพลง
มหาไชย แตรเดี่ยวเป่าสัญญาณนอน เจ้านายข้าราชการถวายเพลิงต่อไป เจ้าพนักงานสมพระอัฐิ
ไว้คืน ๑

งานที่ ๙ วันนี้ เวลา ๓.๐๐ ล.ท. เจ้าพนักงานได้เปลื้องโกฏฐโศศพท้าวณารวิรรคณารักษ
(แจ่ม) ออก ยกกลองในจากขึ้นขึ้นเสลี่ยงหิ้วไปขึ้นรถอพระประเทียบที่ถนนนครราชสีมา มีรถม้าหลวง
ตาม ๒ คัน ไปเข้าเมรุสุสานวัดเทพศิรินทร์ เวียนเมรุมีฉัตรเบญจจากกลองชนะเขียวจ่าปี แล้วยกขึ้น

ตั้งจิตตกษานพร้อมด้วยเครื่องพระราชทานเพลิง

เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เมื่อพระราชทานเพลิงงานที่ ๑๐ แล้ว ทรงรถยนต์พระที่นั่งไปประทับ
พลับพลาอิสริยาภรณ์ พระราชทานไตรให้เจ้าพนักงานทอดบังสุกุล ๕ ไตร พระสงฆ์ ๕ รูป
มีพระธรรมโกศาจารย์ วัดราชาธิวาสเป็นประธานบังสุกุล ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรกแล้ว ทรงจุด
ฝักแคพระราชทานเพลิงศพ มีประโคมกลองชนะนะเขี้ยวจำปี เจ้านายข้าราชการเผ่าต่อไป เจ้าพนักงาน
สมอัญฐิไว้คิน ๑ เวลาค่ำมีพระสงฆ์สวดพระอภิธรรม ๒ สร้าง

วันพุธที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกวังสุโขทัย โปรดให้กรมหลวงกำแพงเพชรเฝ้า

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เศษ ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัยเสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์
พระราชทานสัญญาบัตรยศให้นายพลโทสมเด็จเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ เป็นนายพลเอกทหารบก
แล้วประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

วันนี้ ที่ ๑๙ พฤษภาคม ที่เมรุปูนวัดสระเกษ เวลาเช้า เจ้าพนักงานแปรพระรูป เติรสาม
หาบของหลวงแล้ว โปรดให้พระราชวงศ์ทอดไตรสามหาบสดับปกรณ์แล้ว เจ้าพนักงานประมวล
พระอัญฐิและพระอังคารตามประเพณี

และในเวลาเช้านั้น ที่เมรุวัดเทพศิรินทร์ เจ้าพนักงานก็ได้แปรรูปและทำการกุศลส่วนของ
เจ้าภาพแล้วเปนเสร็จการ

งานที่ ๑๑ อนึ่ง วันนี้ที่ ๑๙ พฤษภาคม เจ้าพนักงานได้แต่งการที่ศพสมเด็จพระวันรัต
(ฑิต) วัดมหาธาตุ เวลาค่ำ มีพระสงฆ์สวดอภิธรรม และเครื่องประโคมกลองชนะจำปี

วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๔๖๕

ในงานที่ ๑๑ วันนี้ที่ ๒๐ พฤษภาคม เวลา ๓.๐๐ ล.ท. เจ้าพนักงานเปลื้องโกฏฐิไม้สิบสอง
ออก ยกลงในจากกุฏฐิขึ้นเสลี่ยงหิ้วไปขึ้นรถอวประเทียบที่ถนนมหาราช มีนายตำรวจพระนครบาล
ขึ้นม้านำคู่ ๑ รถตาม ๒ รถ ไปยังเมรุปูนวัดสระเกษยกลงในเข้าเมรุเวียนจิตตกษานแล้วยกขึ้น
ตั้ง มีเครื่องพระราชทานเพลิงพร้อม

เวลา ๕.๓๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัยไปประทับพลับพลาหน้าเมรุปูน
โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ ทรงทอดไตรของหลวง ๑๐ ไตร พระสงฆ์ ๑๐ รูป มีพระธรรม
วโรดมเป็นประธาน สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรกแล้ว ทรงจุดฝักแคพระราชทานเพลิงศพ
มีประโคมกลองชนะนะเขี้ยวจำปี เวลา ๕.๕๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้ เสด็จออกวังสุโขทัยพระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์เลื่อนข้าราชการในกรมราช-
เลขาธิการ ๑

วันศุกร์ที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้เชิญเจ้านายเข้าไปเสวยพระกระยาหารในที่เสวยเป็นการภายใน คือกรมหมื่นอนุพงษ์จักรพรรดิ พระองค์เจ้าธานี ราชเลขานุการฝ่ายต่างประเทศ หม่อมเจ้าบวรเดช ผู้ช่วยเสนาบดีกลาโหมกับหม่อม หม่อมเจ้าอนุชาติสุขสวัสดิ์ เจ้ากรมพิพิธภัณฑ์ หม่อมเจ้าอุดมดิเรกกลา ผู้ช่วยอธิบดีกรมสรรพากร

วันเสาร์ที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกวังส่วยทัย โปรดให้พระองค์เจ้าไตรราชประพันธ์ เสนาบดี ต่างประเทศเฝ้า

วันอาทิตย์ที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕

(ไม่มีบันทึก)

วันจันทร์ที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังส่วยทัย มาเสด็จออกพระที่นั่งอนันต์ โปรดให้ข้าหลวงตรวจการต่างพระองค์เฝ้ากราบถวายบังคมลาไปตรวจราชการหัวเมือง คือ ม.อ.ท.พระยา ศรีธรรมราชปลัดทูลฉลองมหาดไทย ม.อ.ต.พระยาศรีสหเทพ อธิบดีกรมพลำภังค์ ม.อ.ต. พระยาญาณประกาศ กระทรวงยุติธรรม ม.อ.ต.พระยาสุรเกษตรโสภณ อธิบดีกรมทะเบียนที่ดิน อ.อ.หม่อมเจ้าจิตรโกศทวิ ผู้ช่วยกรมสรรพากร

อนึ่ง ข้าหลวงคณบดี เสนาบดีมหาดไทยมีสารตรารับพระบรมราชโองการออกไปยังหัวเมือง มณฑลต่าง ๆ ตามที่จะเห็นสมควรว่า ตั้งแต่ได้ผ่านพิภพมาได้คำนึงถึงทุกข์สุขของข้าทูลฉลองรัฐพระบาท ตลอดจนผู้ปกครองท้องที่แขวงอำเภอกำนัน นายตำบล ผู้ใหญ่บ้าน สมณพราหมณาจารย์ อาณา ประชากรทั่วทุกชาติทุกภาษา ว่าผู้ใดจะได้รับความเดือดร้อนในการทำมาหาเลี้ยงชีพทางกสิกรรม และพาณิชย์กรรม ผู้ใดจะถูกกดขี่และถูกโจรกรรมเป็นที่เดือดร้อนบ้าง ถ้ามีเหตุสมควรที่จะโปรดให้ ข้าทูลฉลองรัฐพระบาทช่วยกันบรรเทาทุกข์เหล่านั้นเสียได้ เมื่อทรงทราบความโดยตระหนักแน่ แล้ว ก็จะได้โปรดให้แก้ไขตามสมควร ส่วนประเพณีใดพื้นสมัยควรงดควรเลิก ก็จะได้ทรงพระดำริ หาวิธีใหม่ ส่วนการหาเลี้ยงชีพนั้นเมื่อเห็นสมควรก็จะจัดการส่งเสริมให้ราษฎรได้ทำมาหาเลี้ยงชีพ เจริญขึ้นทุกเมื่อ เพราะฉะนั้นจึงโปรดให้ตั้งข้าหลวงตรวจการหัวเมืองคณบดีขึ้นรวม ๖ ทั้ง สมุห-เทศาภิบาลประจำท้องที่

เวลา ๑๑.๓๐ ก.ท. ประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีสภา แล้วเสด็จกลับ

โปรดให้ออกประกาศตั้งนายพลโท พระยาริษิตวงศวุฒิไกร เป็นอัครราชทูตพิเศษประจำ สหพันธรัฐอเมริกา แทนมหาเสวกโท พระยาบุรีนวราชรัฐที่ถึงอนิจกรรม ประกาศลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕

วันอังคารที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕

(ไม่มีบันทึก)

วันพุธที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๕

โปรดให้ทำการพระราชกุศลวิสาขบูชาที่วัดพระแก้ว เวลาค่ำเจ้านายข้าราชการนำโคมตรา และเทียนรุ่งประดับด้วยดอกไม้มาสักการบูชาเป็นอันมาก

เวลา ๗.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จแต่วังสุโขทัยมาเทียบประตูหลังวัด ทรงจุดเทียนรุ่งทองเงินบูชาพระแก้ว และทรงพระสุหร่ายทรงเจิมเทียนรุ่งเทียนรายเทียนเดิร ทรงจุดเทียนบูชาพระพุทธรูปยอด้ฟ้า พระพุทธรูปเลิศล้ำ พระสัมพุทธพรรณี และเทียนเครื่องนมัสการแล้ว เสด็จออกประทับหน้าพระอุโบสถทรงจุดเทียนชะนวนพระราชทานให้เจ้านายข้าราชการจุดทั่วกันแล้ว โปรดให้กรมหมื่นวิวิธทรงกล่าวนำคำนมัสการจบ ทรงเดิรเทียนพร้อมด้วยเจ้านายข้าราชการเป็นปทักษิณ มีประโคม เมื่อครบ ๓ รอบแล้ว เสด็จขึ้นประทับในพระอุโบสถ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ ทรงธรรม พระญาณวราภรณ์วัดบวรนิเวศ แสดงพระธรรมเทศนา พุทธจริยาภาสียงเขปกันต ๑ จบ พระถานานุกรมเปรียญรับสัพพีแล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรมกันต์เทศน์ และสรง หมากพลูรูปเทียนแก่พระรับสัพพี พระญาณวราภรณ์ถวายอดิเรกถวายพระพรลา ทรงจุดเทียนชะนวนพระราชทานชาวที่ไปจุดดอกไม้เพลิงเป็นพุทธบูชาที่หน้าวัด เวลา ๙.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕

โปรดให้ทำการพระราชกุศลวิสาขบูชาที่พระอุโบสถพระพุทธรูปษะรัตนเวลาค่ำ เจ้านายข้าราชการฝ่ายในได้จัดเทียนรุ่งร้อยกรองด้วยดอกไม้สดมากระทำสักการบูชา

เวลา ๗.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัยมาประทับพระพุทธรูปรัตนสถานในสวนศิवालย์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการพระพุทธรูปษะรัตนแล้วประทับหน้าพระอุโบสถ ทรงจุดเทียนชะนวนพระราชทานให้เจ้านายข้าราชการฝ่ายในจุดทั่วกันแล้ว สวดคำนมัสการบูชาพระรัตนตรัย และทรงเดิรเทียนพร้อมด้วยเจ้านายข้าราชการฝ่ายในเป็นปทักษิณ ๓ รอบแล้ว เสด็จขึ้นเป็นเสด็จการ

วันศุกร์ที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกวังสุโขทัยประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัยมาเสด็จออกพระที่นั่งจักรี โปรดให้ท่านสดเนย ๒. วอระเตอร์ โลว อัครราชทูตอังกฤษคนใหม่เฝ้าถวายพระราชสาส์นตั้งเป็นทูต เมื่ออัครราชทูตอ่านคำกราบบังคมทูลมีพระราชดำรัสตอบและทรงปราเสแล้ว อัครราชทูตเชิญเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นบาทขึ้นถวายในพระนามาภิไธย ของสมเด็จพระเจ้ากรุง อังกฤษ พระองค์เจ้าไตรทศเสนาบดีต่างประเทศเฝ้าตามหน้าที่ แล้วเสด็จขึ้น อัครราชทูตได้เฝ้าสมเด็จพระบรมราชินีด้วย มงสิเออร์ ม.โปแลง เข้าเฝ้าเป็นการภายในต่อไป ได้เชิญเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เลโอโปลด์

ขึ้นถวายในพระนามาภิไธย สมเด็จพระราชาแห่งชาวเบลจ พร้อมด้วยพระราชสาส์น

และนายพันโท มอนนุ ฟองตุ เดอะลาปอมนาเรด ผู้ช่วยทูตในการทหารบกเฝ้าเป็นการภายใน เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่บางนายเข้าไปรับพระราชทานอาหารในที่ เสวยเป็นการภายใน คือ เจ้าพระยารามราฆพกับคุณหญิงพระยาพจนปรีชา สมุหพระราชพิธี พระยาเผด็จดุลงบดี อธิบดีผู้พิพากษาศาลพระราชอาชญา พระยาเทพาธิบดี สมุหพระธรรมนูญทหารบก พระยาศึกษาสมบูรณ์ เจ้ากรมสามัญศึกษา พระยาอธิกรณ์ประกาศ ผู้บัญชาการตำรวจพระนครบาล

วันเสาร์ที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๔๖๕

(ไม่มีบันทึก)

วันอาทิตย์ที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๔๖๕

วันนี้ กำหนดเสด็จแปรพระราชสำนักไปประทับ ณ หัวหิน

เวลา ๑๐.๔๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสโฆทัยไปยังท่าวาสุกรีพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี แล้วเสด็จลงประทับรถยนต์พระที่นั่งไปขึ้นท่าสถานีบางกอกน้อย มีเจ้านายข้าราชการ เฝ้าส่งเสด็จเป็นอันมาก เวลา ๑๑.๐๕ ก.ท. เสด็จขึ้นประทับรถไฟพระที่นั่ง เวลา ๑๑.๑๒ ก.ท. รถไฟออกจากสถานีบางกอกน้อย

เวลาเที่ยงวันกับ ๑๖ นาที ขบวนรถไฟพระที่นั่งผ่านสถานีต้นสำโรงมีทหารบกกราบที่ ๑๒ ยืนรับเสด็จ เวลาเที่ยงวัน ๒๒ นาที ถึงสถานีนครปฐม รถไฟพระที่นั่งหยุดราว ๕ นาที มีสมุหเทศาภิบาล และข้าราชการฝ่ายทหารพลเรือนกองเสือป่าลูกเสือราบตะวันตกกองนักเรียนนายร้อย ตำรวจและกองตำรวจภูธรยืนแถวรับเสด็จอยู่ที่ชานสถานี สมุหเทศาภิบาลถวายรูปเทียนเครื่องราชสักการ ผู้ว่าราชการจังหวัดถวายสมเด็จพระบรมราชินีทรงจุดแล้วโปรดให้นำไปสักการบูชาพระปฐมเจดีย์ กับพระร่วงโรจนฤทธิ์ เวลาเที่ยงวันกับ ๒๗ นาที รถไฟออกจากสถานีสมุหเทศาภิบาลตามเสด็จในขบวนด้วย เวลา ๑.๓๕ ล.ท. รถไฟพระที่นั่งหยุดที่สถานีราชบุรี มีสมุหเทศาภิบาล ผู้บัญชาการทหารบกกราบที่ ๔ และข้าราชการฝ่ายทหารพลเรือนเฝ้า และมีกองทหารบกกราบที่ ๔ ตั้งแถวรับเสด็จสมุหเทศาภิบาลนครไชยศรีกราบถวายบังคมลากลับ สมุหเทศาภิบาลราชบุรีกับผู้บัญชาการตามเสด็จด้วย เวลา ๒.๕๐ ล.ท. ถึงสถานีเพชรบุรี มีผู้ว่าราชการจังหวัดกับข้าราชการทหารพลเรือนและมีกองทหารบกกราบที่ ๑๔ ยืนแถวรับเสด็จ เวลา ๔.๓๐ ล.ท. รถไฟพระที่นั่งถึงสถานีหัวหิน มีกองทหารบกกราบที่ ๑๔ ตั้งแถวเกียรติยศรับเสด็จ เสด็จลงจากรถไฟพระที่นั่งขึ้นประทับรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จไปประทับ ณ พระตำหนัก แสนสำราญ

ในการเสด็จนี้ ทางกรุงเทพพระมหานคร โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ ทรงสั่งหนังสือราชการและมีประชุมทุกวันจันทร์

วันนี้ เสด็จประทับท่าวาสุกรี มีหม่อมเจ้าที่เป็นนายทหารกลับจากหัวเมืองมารับราชการในกรุงเทพฯ เฝ้า ๑ มีนายทหารกราบถวายบังคมลาไปรับราชการหัวเมือง ๑

โปรดให้ออกประกาศให้หม่อมเจ้าธำรงสิริซึ่งโปรดให้ไปเป็นเทศาภิบาลมณฑลนครชัยศรี

พ้นจากตำแหน่งกรรมการจัดซื้อที่ดิน และให้หม่อมเจ้าอุปพัทธพงษ์ผู้รั้งตำแหน่งสมุหเทศาภิบาลมณฑลปราจีนบุรีเป็นกรรมการจัดซื้อที่ดินเพื่อสร้างทางรถไฟสายตะวันออก ซึ่งโปรดให้กรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยามจัดสร้างต่อไป

และโปรดให้ออกประกาศให้พระยาราชนกุล และพระยาเพชรปาณี ซึ่งโปรดให้ไปเป็นสมุหเทศาภิบาลมณฑลพายัพ และมณฑลพิษณุโลก พ้นจากตำแหน่งกรรมการ ให้พระยาพนมนครานุรักษ์ผู้รั้งตำแหน่งสมุหเทศาภิบาลอุดรเป็นกรรมการจัดซื้อที่ดิน เพื่อสร้างทางรถไฟ สายตะวันออกซึ่งโปรดให้กรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยามจัดสร้าง

กับโปรดให้ออกประกาศให้พระยาเพชรปาณี สมุหเทศาภิบาลนครราชสีมาเป็นกรรมการจัดซื้อที่ดินและอสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นตั้งแต่จังหวัดนครราชสีมาถึงจังหวัดสุรินทร์ตอนหนึ่ง ให้พระยาศรีธรรมศกราช สมุหเทศาภิบาลราชธานี ตั้งแต่จังหวัดสุรินทร์จนถึงจังหวัดอุบลราชธานีอีกตอนหนึ่ง เนื่องจากยุบมณฑลอุบลและร้อยเอ็จและสับเปลี่ยนสมุหเทศาภิบาลนครราชสีมา จึงโปรดให้พ้นไปจากตำแหน่งกรรมการ โปรดให้ตั้งพระยาเพชรดา สมุหเทศาภิบาลนครราชสีมาเป็นกรรมการจัดซื้อที่ดินและอสังหาริมทรัพย์อื่นในมณฑลนั้นต่อไป ประกาศลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๔๖๕ วันเดียวกันทั้ง ๓

โปรดให้ออกประกาศยกเลิกศาลทหารรักษาวัง ซึ่งประกาศลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๔๖๔ ไปพร้อมกับศาลทหารบก ส่วนประกาศกำหนดอำนาจศาลทหารรักษาวังนั้น ข้อใดมิได้เกี่ยวข้องกับอำนาจศาลรับส่งกระทรวงวังแล้วให้ยกเลิกเสียให้ดำเนินการไปตามพระธรรมนูญทหารบกจนทุกประการ และโปรดให้ประกาศแก้ไขพระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวข้าราชการพลเรือนฝ่ายอำมาตย์ที่ว่าด้วยให้ใช้หมวกขนนกดำใบพับ (คอกแอท) และหมวกเฮลมेटหุ้มแพรสีโพลีนั้นให้ยกเลิกเสียให้ใช้ข้อความนี้แทน คือ ๑. เวลาแต่งเต็มยศหรือครึ่งยศให้ใช้หมวกกันแดดสีขาวพื้นผ้าขาว สอดแพรสีตามกระทรวงใต้ผ้าพันข้างล่าง มียอดรูปบัวตูมก้านไหล่ทอง สายรัดคางแถบทองติดพระครุฑพ่าห์ที่หน้าหมวก ๒. เวลาแต่งปกติหรือเดิรทางให้ใช้หมวกดั่งข้อ ๑. เว้นแต่เปลี่ยนยอดรูปบัวตูมก้านไหล่ทองเป็นจุกขาว และสายรัดคางแถบทองเป็นหนังเหลือง ประกาศลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๔๖๕ ทั้ง ๒ ฉบับ

โปรดให้ออกประกาศยุบเลิกกรมพระนิติศาสตร์ตามประกาศตั้งลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๔๕๗ ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๔๖๕ ให้คืนหน้าที่ราชการไปยังกระทรวงวังและกรมราชเลขาธิการ ประกาศลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๔๖๕

โปรดให้ประกาศแก้ความในมาตรา ๓๔ แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ร.ศ. ๑๒๗ เป็นมาตรา ๓๔ การตั้งพนักงานอัยการนั้น ถ้าเป็นตำแหน่งอธิบดีหรืออัยการมณฑลแล้ว ให้เสนาบดีเจ้ากระทรวงเป็นผู้จัดสรรตั้งโดยพระบรมราชโองการ นอกนั้นให้อธิบดีกรมอัยการเป็นผู้จัดสรรตั้งโดยอนุมัติของเสนาบดี ประกาศลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๔๖๕

วันจันทร์ที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๔๖๕

เวลา ๗.๓๐ ก.ท. ทรงรถยนต์หลวงจากพระตำหนักแสนสำราญไปทรงกอล์ฟที่สนามกอล์ฟ

ของกรมรถไฟหลวง ซึ่งตั้งอยู่ตรงข้ามกับสถานีหัวหิน เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท.เศษ เสด็จกลับ เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จทรงเดินนิสที่สนามของไฮเต็ลหัวหิน เวลา ๖.๑๕ ล.ท. เสด็จกลับสู่ที่ประทับ ที่กรุงเทพฯ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ ทรงเป็นประธานแทนพระองค์ในที่ประชุมเสนาบดีสภา

วันอังคารที่ ๑ มิถุนายน ๒๔๖๕

เวลา ๗.๐๐ ก.ท. เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท.เศษ เสด็จกลับ เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จลงทรงเดินนิส เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันพุธที่ ๒ มิถุนายน ๒๔๖๕

เช้าวันนี้ฝนตก จึงไม่เสด็จทรงกอล์ฟ

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. เสด็จลงทรงเดินนิส เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันพฤหัสบดีที่ ๓ มิถุนายน ๒๔๖๕

เวลา ๗.๐๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท.เศษ เสด็จกลับ เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เศษ เสด็จลงทรงเดินนิส เวลา ๖.๔๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๔ มิถุนายน ๒๔๖๕

เวลา ๗.๐๐ ก.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท.เศษ เสด็จกลับ เวลา ๕.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๗.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จขึ้น

วันเสาร์ที่ ๕ มิถุนายน ๒๔๖๕

เวลา ๗.๒๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ เวลาค่ำ เสด็จแล้วทอดพระเนตรภาพยนตร์ ณ พระตำหนักที่ประทับ

วันอาทิตย์ที่ ๖ มิถุนายน ๒๔๖๕

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๗.๑๕ ล.ท. เสด็จกลับ

โปรดให้ออกพระราชกำหนดเครื่องแต่งกายผู้มีตำแหน่งเฝ้า พุทธศักราช ๒๔๖๔ ประกาศ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๔๖๔

และโปรดให้ประกาศแก้ไขข้อบังคับลักษณะปกครองลูกเสือ พุทธศักราช ๒๔๖๑ ลงวันที่ ๒๔ ทั้ง ๒ ฉบับ

วันจันทร์ที่ ๗ มิถุนายน ๒๔๖๕

เวลา ๗.๒๕ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๙.๕๐ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๕.๐๐ ล.ท.

๑๒๖

เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๗.๑๐ ล.ท. เสด็จกลับ

ทางกรุงเทพฯ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ เป็นประธานในที่ประชุม
เสนาบดีสภา

วันอังคารที่ ๘ มิถุนายน ๒๔๖๕

เวลา ๗.๕๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๑๑.๒๕ ก.ท.
สมเด็จพระปิตุจฉาเจ้ากับสมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระนครสวรรค์ฯ เสด็จจากชะอำมาเฝ้า มีพระราชทาน
เลี้ยงเครื่องสวดยกลางวัน เวลา ๑.๒๐ ล.ท. สมเด็จพระปิตุจฉาเจ้าฯ กับสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระ
นครสวรรค์ฯ เสด็จกลับ เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๗.๐๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๖๕

เวลา ๗.๒๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๒๕ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๔.๓๕ ล.ท.
เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๕๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๔๖๕

เวลา ๗.๐๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๑๐ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๕.๐๐ ล.ท.
เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๔๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๔๖๕

เวลา ๕.๑๕ ล.ท. เสด็จลงทรงเต็นนิส เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันเสาร์ที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๔๖๕

เวลา ๗.๐๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๔๕ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๕.๐๐ ล.ท.
เสด็จลงทรงเต็นนิส เวลา ๖.๑๕ ล.ท. เสด็จขึ้น เวลาค่ำเสวยแล้วทอดพระเนตรภาพยนตร์ ณ
พระตำหนักที่ประทับ

วันอาทิตย์ที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๔๖๕

เวลา ๔.๓๕ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๔๕ ล.ท. เสด็จกลับ

โปรดให้ประกาศตั้งนายกรรมการ กรมร่างกฎหมาย และนายสภานิติศึกษา กับเติมตำแหน่ง
อุปนายกรรมการกรมร่างกฎหมายอีกตำแหน่งหนึ่ง คือ ให้เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมเป็นนาย
กรรมการกรมร่างกฎหมายและนายสภานิติศึกษาโดยตำแหน่ง แต่เสนาบดีมีราชการประจำตัวอยู่มาก
จึงโปรดให้เติมตำแหน่งอุปนายอีกตำแหน่งหนึ่งในกรมร่างกฎหมาย

โปรดให้ประกาศตั้งศิลปากรสถาน ซึ่งโปรดให้จัดตั้งราชบัณฑิตยสภาขึ้นมีหน้าที่ ๓ แผนก
คือ วรรณคดี โบราณคดี และศิลปากร กับโปรดให้จัดที่ทำการศิลปากรเก่าเป็นศิลปากรสถาน

และให้เสวกเอก หม่อมเจ้าอิทธิเทพสรรค์ เป็นผู้อำนวยการศิลปากรสถานขึ้นอยู่ในราชบัณฑิตยสภา
ประกาศลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๖๙ ทั้ง ๒ ฉบับ

วันจันทร์ที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๔๖๙

เวลา ๙.๕๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่ง จากพระตำหนักแสนสำราญสู่สถานีหัวหิน ประทับ
รถยนต์รางซึ่งกรมรถไฟหลวงจัดเป็นรถพระที่นั่งไปยังสถานีบ้านชะอำ เวลา ๑๐.๕๕ ก.ท. ถึง
สถานีบ้านชะอำ เวลา ๒.๕๕ ล.ท. เสด็จกลับจากบ้านชะอำ โดยรถยนต์ราง ถึงสถานีหัวหิน
เวลา ๓.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งสู่พระตำหนักแสนสำราญ เวลา ๔.๓๕ ล.ท. เสด็จทรง
กอล์ฟ เวลา ๖.๕๕ ล.ท. เสด็จกลับ

ทางกรุงเทพฯ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ เป็นประธานในที่ประชุม
เสนาบดีสภา

วันอังคารที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๔๖๙

เวลา ๗.๓๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๕๕ ก.ท. เสด็จกลับ

คำวันนี้ ประทับเสวยพร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ฯ และพระธิดาซึ่งเสด็จ
มาจากชะอำ เสวยแล้วทอดพระเนตรภาพยนตร์ที่ทรงถ่ายเวลา ๑๐.๔๐ ล.ท. เสด็จลงประทับแรม
ในเรือพระที่นั่งมหาจักรี

วันพุธที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๔๖๙

เวลา ๔.๐๐ ก.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีออกจากหัวหิน เวลา ๖.๐๐ ก.ท.เศษ ถึงสามร้อยยอด
เสด็จขึ้นประพาสถ้ำคูหาภุชฐาน ทรงจารึกพระบรมนามาภิไธยย่อ ป.ป.ร. กับ พ.ศ. ๒๔๖๙
เวลา ๒.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับลงเรือพระที่นั่งฯ ออกจากสามร้อยยอด เวลา ๕.๔๐ ล.ท. ถึงหัวหิน
แล้วเสด็จประทับพระตำหนักแสนสำราญ

เวลาค่ำ ประทับเสวยพร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ฯ และพระธิดา

วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๔๖๙

เวลา ๗.๐๐ ก.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๔.๒๕
ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๗.๒๕ ล.ท. เสด็จกลับ

ทางกรุงเทพฯ โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ ทรงหล่อเทียนพรรษาชาลาพระมหาปราสาท

วันศุกร์ที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๔๖๙

เวลา ๗.๔๕ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลาจวนเที่ยงวันเสด็จกลับ เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จ
ทรงกอล์ฟ เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๕

เวลา ๗.๓๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๔๐ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๕.๐๐ ล.ท.เศษ
เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี เสนาบดีกรรมการเข้าเฝ้า เวลาค่ำ เสวยแล้วประทับทอดพระเนตร
ภาพยนตร์

วันอาทิตย์ที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๕

เวลาเช้า พระนางลักษณมีลาวัณฯ เสด็จจากชะอำมาเฝ้า โปรดพระราชทานเลี้ยง เวลา
๔.๐๐ ล.ท. ทูลลากลับ

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๔๕ ล.ท.เศษ เสด็จกลับ เวลาค่ำเสวยแล้ว
ทอดพระเนตรภาพยนตร์ทรงถ่าย

วันจันทร์ที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๕

เวลา ๓.๓๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๕.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จกลับ เวลา ๖.๒๕ ล.ท.
ทรงเครื่องจ่อมผลทหารเรือพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีฯ เสด็จลงประทับเรือพระที่นั่งมหาจักรี
ร.ร.ล.พาสีรังทวีปซึ่งเป็นเรือตาม ยิงสลุตถวาย ๒๑ นัด เวลา ๗.๓๐ ล.ท. เรือพระที่นั่งออกจาก
หัวหินไปยังบางเบิด มี ร.ร.ล.พาสีตามเสด็จ

ทางกรุงเทพฯ โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ ทรงเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีสภา

วันอังคารที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๕

เวลา ๗.๐๐ ก.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีถึงบางเบิดแล้ว เสด็จขึ้นทอดพระเนตรสถานที่
กสิกรรมของหม่อมเจ้าสิทธิพร และทรงถ่ายรูปภาพยนตร์วิธีทำการบางอย่างด้วย เวลาเที่ยงคืนเสด็จ
กลับประทับเรือพระที่นั่งไปยังเกาะพัง

วันพุธที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๕

เวลา ๖.๐๐ ก.ท. เรือพระที่นั่งถึงเกาะพัง เสด็จขึ้นประพาสบนเกาะและทรงจารึกพระ
บรมนามาภิไธยกับ พ.ศ. ๒๕๖๕ รวม ๒ แห่ง เวลาเย็นเสด็จกลับลงเรือพระที่นั่งประทับแรม
ที่นั่น

วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๕

เวลา ๖.๐๐ ก.ท. เรือพระที่นั่งออกจากเกาะพังไปเกาะสมุย เวลา ๙.๐๐ ก.ท. ถึงเกาะสมุย
เสด็จขึ้นประพาสบนเกาะพอสมควรแล้ว เสด็จกลับประทับเรือพระที่นั่ง ๑ ออกจากเกาะสมุยไป
เวลา ๓.๐๐ ล.ท. ถึงช่องอ่างทองทอดพระเนตรวิวเกาะอ่าวและช่องต่าง ๆ แล้ว เวลา ๗.๐๐ ล.ท.
เรือพระที่นั่งออกจากช่องอ่างทองไปยังจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วันศุกร์ที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๕

เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีถึงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เสด็จขึ้นทอดพระเนตร
โรงเรียนการบินอู่บิน มีจอมพลสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ฯ รับเสด็จแล้วเสด็จประทับลง
เรือพระที่นั่ง เวลาเที่ยงวันออกเรือพระที่นั่งจากจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เวลา ๖.๓๕ ล.ท. ถึง
หัวหิน เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้นประทับพระตำหนักแสนสำราญ

วันเสาร์ที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๕

เวลา ๗.๒๕ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๑.๑๕ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๕.๐๕ ล.ท.
เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๗.๒๐ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลาค่ำ เสวยแล้วทอดพระเนตรภาพยนตร์ ณ ตำหนักที่ประทับ

วันอาทิตย์ที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท.เศษ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ฯ ทรงนำพระองค์เจ้าจุฎภุญงค์
บริพัตร เฝ้ากราบถวายบังคมลาไปทรงศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ

เวลา ๕.๑๕ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๗.๒๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ พร้อมด้วยพระชายาเสด็จมาเฝ้า

วันจันทร์ที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๕

เวลา ๗.๓๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๕.๔๕ ล.ท.
เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๗.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

ทางกรุงเทพฯ โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ เสด็จเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีสภา

วันอังคารที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๕

เวลา ๗.๒๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๑.๕๕ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๔.๐๐ ล.ท.
เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๗.๒๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๕

เวลาเช้าไม่มีการเสด็จ เวลา ๔.๒๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๗.๑๐ ล.ท. เสด็จกลับ
ที่กรุงเทพฯ พระองค์เจ้าประภาศร ประชวรพระโรคชราสิ้นพระชนม์ในวังหลวง วันที่
๒๙ มิถุนายน เวลา ๓.๐๕ ล.ท. นับพระชนม์ได้ ๗๓ พรรษา

วันนี้ที่ ๓๐ มิถุนายน เวลา ๓.๐๐ ล.ท. โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ เสด็จเป็นประธาน
สรงน้ำพระศพ เจ้าพนักงานประโคมกลองชนะประจำปี จ่ากลองแตรวงจันแตรฝรั่งสังข์ เจ้านายสรง
ต่อไป ภูษามาลาทรงเครื่องประจุกกรรมเสร็จเชิญลงลงในทรงสรวมขงาแล้ว เชิญขึ้นพระเสลี่ยง

แวนฟ้าออกทางประตูพรหมศรีสวัสดิ์ ไว้พระศพที่หอธรรมสังเวช เชิญขึ้นตั้งเหนือแวนฟ้าสองชั้น พระราชทานโกฏฐ์มณฑป ตั้งเครื่องประจำชั้นแวดล้อมด้วยเครื่องสูง ๕ องค์ ทรงทอดไตรของ หลวง ๒๐ พระสงฆ์ ๒๐ รูป มีพระญาณวราภรณ์วัดบวรนิเวศเป็นประธาน สดับปกรณ์ถวาย อนุโมทนาถวายอดิเรก โปรดให้พระสงฆ์สวดอภิธรรมทั้งกลางวันกลางคืน รับพระราชทานฉันทา ๘ เฟล ๘ มีประโคมประจำพระศพ กลองชนะ ๒๐ จำปี ๑ จากลอง ๑ แตรอง ๒ แตรฝรั่ง ๒ สังข์ ๑ มีกำหนด ๑๕ วัน โปรดให้ข้าราชการในพระราชสำนักไว้ทุกข์ถวาย ๑๕ วัน

วันพฤหัสบดีที่ ๑ กรกฎาคม ๒๔๖๕

เวลา ๗.๑๕ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จกลับ เวลาบ่ายไม่เสด็จ

วันศุกร์ที่ ๒ กรกฎาคม ๒๔๖๕

เวลา ๗.๑๕ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๕๕ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๔.๒๕ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๗.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๓ กรกฎาคม ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท.เศษ เสด็จออกพระตำหนักแสนสำราญ ผู้ว่าราชการจังหวัดประจวบ คีรีขันธุ์ นำราษฎรตำบลหัวหินและหนองแกเฝ้าถวายของแล้วเสด็จขึ้น เวลา ๔.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๗.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

ค่ำวันนี้ เสรยแล้วประทับทอดพระเนตรภาพยนตร์ ณ พระตำหนักที่ประทับ

วันอาทิตย์ที่ ๔ กรกฎาคม ๒๔๖๕

เวลาเช้าไม่เสด็จ เวลา ๔.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๗.๒๕ ล.ท. เสด็จกลับ

โปรดให้ออกพระราชบัญญัติลักษณะฎีกาอุทธรณ์แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๖๕

กับโปรดให้ประกาศระเบียบการของสภาเผยแพร่พาณิชย์ ประกาศลงวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๔๖๕ วันเดียวกันทั้ง ๒ ฉบับ

และโปรดให้กรมราชเลขาธิการออกประกาศว่าได้โปรดให้พระองค์เจ้าธานีวัดไปราชการ พิเศษในนานาประเทศเป็นการชั่วคราว ส่วนราชการในหน้าที่ คือ ผู้ช่วยราชเลขาธิการ ราชเลขานุการ ฝ่ายต่างประเทศ เลขธิการองคมนตรีสภา และเลขานุการเสนาบดีสภา โปรดให้หม่อมเจ้าดำรงศดำรงค์ อัครราชทูตสยามกรุงเบอร์ลิน ซึ่งกลับเข้ามารับราชการในกรุงเทพฯ ๖ รักษาราชการแทน

วันจันทร์ที่ ๕ กรกฎาคม ๒๔๖๕

เวลา ๗.๕๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๑.๔๐ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๔.๑๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๗.๒๐ ล.ท. เสด็จกลับ

ทางกรุงเทพฯ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ ทรงเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีสภา

วันอังคารที่ ๖ กรกฎาคม ๒๔๖๕

เวลา ๑๐.๕๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี จากพระตำหนักแสนสำราญไปยังสถานีหัวหิน เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จประทับรถไฟพระที่นั่ง เวลา ๑๑.๐๕ ก.ท. ออกจากหัวหิน เวลาเที่ยงวัน ๔๕ นาที หยุดที่สถานีเพชรบุรี มีผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมด้วยข้าราชการฝ่ายทหารพลเรือนเฝ้า กับกองทหารราบที่ ๑๔ และลูกเสือยืนแถวรับเสด็จ เวลาเที่ยงวัน ๕๐ นาที ออกจากสถานีเพชรบุรีถึงสถานีราชบุรี มีข้าราชการฝ่าย ทหารพลเรือนเฝ้า และกองทหารราบที่ ๔ กองลูกเสือตั้งแถวรับเสด็จ สมุหเทศาภิบาลและผู้บัญชาการกองพลทหารบกที่ ๔ ซึ่งโดยเสด็จมาในขบวนจากหัวหิน กราบถวายบังคมลา เวลา ๒.๐๕ ล.ท. ออกจากสถานีราชบุรี เวลา ๓.๐๕ ล.ท. ถึงสถานีนครปฐม หยุดประมาณ ๕ นาที มีสมุหเทศาภิบาลข้าราชการฝ่ายทหารพลเรือนเฝ้า กองเสือป่ากับลูกเสือราบตะวันตกและกองนักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นแถวรับเสด็จที่ศาลาหน้าสถานี สมุหเทศาภิบาลถวายรูปเทียนราชสักการ ทรงจุดแล้วโปรดให้นำไปสักการพระปฐมเจดีย์กับพระร่วงโรจนฤทธิ์ เวลา ๓.๑๐ ล.ท. ออกจากสถานีนครปฐม เวลา ๓.๑๖ ล.ท. รถไฟพระที่นั่งผ่านสถานีต้นสำโรง มีกองทหารบกที่ ๑๒ ยืนแถวรับเสด็จ เวลา ๔.๑๕ ล.ท. ถึงสถานีบางกอกน้อย เสด็จลงจากรถไฟพระที่นั่งลงประทับเรือยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เวลา ๔.๒๕ ล.ท. เรือยนต์พระที่นั่งเทียบท่าवासกรี เสด็จขึ้นประทับท่าवासกรี มีเจ้านายข้าราชการคอยเฝ้ารับเสด็จเป็นอันมาก มีพระราชปฏิสันถารตามสมควรแล้ว ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีสู่ที่ประทับวังปารุสกวัน

วันพุธที่ ๗ กรกฎาคม ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกวังสุโขทัย เป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี ครั้นแล้วเสด็จกลับวังปารุสกวัน

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังปารุสกวัน เสด็จลงประทับเรือยนต์พระที่นั่งที่ท่าवासกรี เสด็จทอดพระเนตรการทอดสะพานพระราม ๖ เชื่อมข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๘ กรกฎาคม ๒๔๖๕

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังปารุสกวัน เสด็จออกขุนนางพระที่นั่งอนันต์ มีเจ้านายข้าราชการเฝ้า เสด็จกลับแล้ว โปรดให้พระยากัลยาณไมตรี ที่ปรึกษาราชการต่างประเทศคนก่อนเฝ้าที่วังปารุสกวันเป็นการภายใน

วังรติศ

วันศุกร์ที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕

(ไม่มีบันทึก)

วันเสาร์ที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๕

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัยพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จ
วังวรดิศ ประทับเสวยพระกระยาหารพร้อมด้วยกรมพระดำรงแล้วเสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๕

โปรดให้ออกประกาศว่า ตามที่ได้โปรดให้ยุบศาลจังหวัดกระบี่บิรินทร์บุรีมารวมกับศาลจังหวัด
ปราจีนบุรีนั้น บัดนี้ทรงพระราชดำริเห็นสมควรจะให้คงมีศาลจังหวัดกระบี่บิรินทร์บุรีไว้ตามเดิม จึง
ให้ยกเลิกประกาศว่าด้วยการยุบศาลจังหวัดกระบี่บิรินทร์บุรีฉบับนั้นเสีย ประกาศลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม
๒๕๖๕

วันจันทร์ที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัยประทับพระที่นั่งอนันตเป็นประธาน
ในที่ประชุมเสนาบดีสภาแล้วเสด็จกลับ

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. โปรดให้นายแพทย์ ม.อี. บาร์นส์ ผู้อำนวยการสาธารณสุขของรอกคิ-
เฟลเลอร์มูลนิธิประจำประเทศสยามและมลายูเฝ้า ณ วังสุโขทัยเป็นการภายใน

วันอังคารที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๕

(ไม่มีบันทึก)

วันพุธที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกวังสุโขทัย ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัย พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี
เสด็จวังกรมหลวงกำแพงเพชรที่ถนนหลวง ประทับเสวยพระกระยาหารพร้อมด้วยกรมหลวงกำแพงเพชร
และพระชายา

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัยพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี
เสด็จทอดพระเนตรสถานที่ในโรงงานกรมรถไฟหลวง ตำบลมักกะสัน กรมหลวงกำแพงเพชร
เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์และคมนาคมพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่รับเสด็จ แล้วเสด็จกลับ

เวลา ๕ .๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัยมาเสด็จออกขุนนางพระที่นั่งอนันต
เจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายใน มีพระยาศิววงศ์วุฒิไกร อัครราชทูตสยามประจำสหพันธรัฐอเมริกา

เฝ้า กราบถวายบังคมลาไปรับราชการตามหน้าที่ ข้าราชการลาไปตามเสด็จพระองค์เจ้าธานีซึ่งเสด็จไปราชการพิเศษในนานาประเทศชั่วคราว มีนายทหารลาไปรับราชการตามหน้าที่ ๑ นักเรียนนายเรือ กราบถวายบังคมลาไปศึกษาวิชาเคียวเรือประเทศเดนมาร์ก ๑ นักเรียนกระทรวงเกษตร ซึ่งออกไปเล่าเรียนวิชาบำรุงรักษาสัตว์น้ำในสหพันธรัฐอเมริกาสำเร็จการศึกษา กลับเข้ามาเฝ้า 1 โปรดพระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการทหารเรือ ๑๐ กระทรวงมหาดไทย ๑

วันศุกร์ที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๔๖๕

โปรดให้มีการทรงผนวชหม่อมเจ้าและอุปสมบทภาคหลวง เจ้าพนักงานได้จัดการสมโภช ทำวัตรที่พระที่นั่งอมรินทร์ และบรรพชาอุปสมบทที่วัดพระแก้ว โปรดให้แยกออกเป็น ๒ งาน คือ งานที่ ๑ เจ้าพนักงานได้จัดการที่พระที่นั่งอมรินทร์ ตั้งโต๊ะบายศรีแก้วทองเงิน เครื่องสมโภช และเครื่องบริขารไว้พร้อม เวลา ๔.๐๐ ล.ท. หม่อมเจ้าศุภสวัสดิ์วงศ์สนิทในสมเด็จพระเจ้าสุวัฏเสด็จมาเจริญเกศาและแต่งองค์ที่ทิมคตพระมหาปราสาท เวลา ๕.๕๐ ล.ท. เจ้าพนักงานเชิญขึ้นเสลี่ยงขึ้นกลดกำมะลอจากศาลาพระมหาปราสาทไปหยุดที่พระทวารเทเวศร์รักษา เข้ายังพระที่นั่งอมรินทร์

เวลา ๖.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัยมาประทับพระที่นั่งอมรินทร์ โปรดให้พราหมณ์เบิกแว่นโหรและข้าราชการรับแว่นเวียนเทียนประโคมฆ้องชัยสังข์แตרבัณเตาวัเครื่องดุริยดนตรีครบเบญจฆ้องแล้ว พราหมณ์รวมแว่นดับเทียนจตุณเจิมแล้ว ทรงหลั่งน้ำมหาสังข์ทรงเจิมพระราชทานหม่อมเจ้าศุภสวัสดิ์วงศ์สนิทแล้ว เสด็จกลับ ส่วนหม่อมเจ้าขึ้นเสลี่ยงกลับยังที่เดิม

วันเสาร์ที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๔๖๕

เวลา ๘.๐๐ ก.ท. หม่อมเจ้าศุภสวัสดิ์วงศ์สนิท ได้มาแต่งองค์ที่ศาลาสหทัย เจ้าพนักงานได้ตั้งกระบวนแห่ ที่ถนนจักรีจรัญญ์ กระบวนหน้ามีแตรวงทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร. มีทหารม้าข้างละสาย แตรวงทหารรักษาวังฯ กลองชนะแฉ่งลายทอง ๒๐ จำปี ๑ จากลอง ๑ แตรอง ๔ แตรฝรั่ง ๔ สังข์ ๑ ทหารรักษาวัง ว.ป.ร. เป็นคู่แห่ เครื่องบังสุริยบังแทรกหน้าหลัง เจ้าพนักงานอัครราชแต่งตัวสวมสนับเพลา นุ่งยกสวมเสื้อเยียรบับสวมครุยลอมพอก ซี่ม้าถือเทียนและกรวยอุปัชฌาย์และไตรบาตร์ หม่อมเจ้าแต่งองค์สนับเพลาเยียรบับพื้นแดง สวมครุยมาลาเสว้าสุเทิน มียกี่ขึ้นม้ากั้นกลดกำมะลอ มีพนักงานกั้นกลดบังสุริยรถม้าหลวงถือเครื่องบริขาร ๔ รถ เวลา ๘.๓๐ ก.ท. เติรกระบวนไปตามถนนจักรีจรัญญ์ ออกประตูวิเศษไชยศรีไปตามถนนหน้าพระลาน เลี้ยวถนนสนามไชย ถนนบำรุงเมือง ถนนเฟื่องนคร ถนนเจริญกรุง มาขึ้นถนนสนามไชย เวลา ๙.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัยพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี มาเสด็จออกพระที่นั่งสุทไธสวรรย์ ทอดพระเนตรกระบวนแห่ เมื่อมาจะผ่านหน้าพระที่นั่งได้หยุดถวายบังคมแล้วเติรกระบวนต่อไป แล้วเสด็จขึ้นทางข้างในมาประทับอุโบสถวัดพระแก้ว ทรงจุดเทียนบูชาพระแก้ว พระพุทธยอดฟ้า พระพุทธเลิศหล้า และทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้วประทับยังพระราชอาสน์

กระบวนหน้าตรงไปตามถนนราชดำเนินใน กระบวนหลวงเลี้ยวเข้าประตูวัดโสมนัสวิหารแล้วเข้าไปตามถนนเขื่อนขันธ์วัณนิเวศน์ หม่อมเจ้าลงจากม้าเข้ายังที่พัก เปลี่ยนเครื่องใหม่แล้วขึ้นเกยไปรยทานที่หน้าวัด แล้วเข้าวัดทางประตูตรงปราสาทพระเทพบิดร เข้าในพระอุโบสถ จุดธูปเทียนบูชาพระแก้ว แล้ว พระราชทานไตรครอง หม่อมเจ้าอุ้มไตรเข้าไป ณ ท่ามกลางสงฆ์ ถวายเครื่องสักการขอ บรรพชาอุปสมบทต่อสงฆ์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าพระอุปัชฌาย์ประทานพระโอวาทและทรงคล้อง อังสะประทาน ออกมาครองผ้าไตรแล้วเข้าไปขอไตรสรณคมน์และทศศีลต่อพระธรรมโกศาจารย์ แล้วนำเครื่องสักการเข้าไปขอนิสสัยต่อพระอุปัชฌาย์ พระญาณวราภรณ์เป็นกรรมวาจาให้อุปสมบทกรรม ให้สำเร็จอุปสมบท พระอุปัชฌาย์บอกอนุสาสน์เสร็จ ทรงประเคนเครื่องบริขารและโปรดให้ไปรับของข้างในที่พระฉากแล้วมารับของเจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าแล้ว ทรงประเคนอาหารภัตต์แก่ พระสงฆ์และหม่อมเจ้าที่ทรงผนวชแล้ว พระสงฆ์ฉันแล้ว หม่อมเจ้าทรงประเคนของแก่พระหัตถบาส พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก พระญาณวราภรณ์ถวายพระพรลา เวลา ๑๑.๓๐ ก.ท. เสด็จกลับ ส่วนหม่อมเจ้าพระไปจำพรรษา ณ วัดราชาธิวาส

วันอาทิตย์ที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๔๖๕

งานที่ ๒ ที่พระที่นั่งอมรินทร์ เจ้าพนักงานได้ตั้งบายศรีแก้วทองเงิน และบายศรีตอง เครื่องสมโภชทำขวัญกับเครื่องสักการและบริขารไว้พร้อม เวลา ๔.๐๐ ล.ท. หม่อมเจ้าเพลาภ ในสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรมหาเทพราชฯ หม่อมเจ้าศิวากรในกรมพระนราธิวาสรมหินทรานุรักษ์ฯ หม่อมเจ้าพิทยาภรณ์ ในพระองค์เจ้าวรยุधिฯ หม่อมเจ้าพงศรญา ในพระองค์เจ้า รุจาวรฉวี นายร้อยตรี หม่อมหลวงสด สุทัศน์ ณ ออยุธยา รองเสวกเอก นายฉันท หุ้มแพร (ทัศน สุจริตกุล) ได้มาเจริญเกศาบลงผมแต่งองค์แต่งตัวที่ทิมคตพระมหาปราสาท เวลา ๕.๔๕ ล.ท. เจ้าพนักงานได้เชิญหม่อมเจ้าทั้ง ๕ องค์ ขึ้นเสลี่ยงกันกลดกำมะลอ นาคหลวงขึ้นแคร่กันสัปทนแดง แต่ชานาหน้าพระมหาปราสาท ไปหยุดลงที่พระทวารเทเวศร์รักษา เข้านั่งที่สมโภชทำขวัญ ณ พระที่นั่งอมรินทร์

๖.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัยเสด็จประทับพระที่นั่งอมรินทร์ โปรดให้ พราหมณ์เบิกแว่น โหระและข้าราชการเวียนเทียนสมโภชทำขวัญ มีประโคมแตรสังข์บัณเฑาะว์ เครื่อง ดุริยดนตรีครบเบญจฆารแล้ว พราหมณ์รวมแว่นดับเทียนจุมเจิม ทรงหลังนำมหาสังข์ทรงเจิม หม่อมเจ้าและทรงหลังนำสังข์ทรงเจิมนาคหลวงแล้ว เสด็จกลับ ส่วนหม่อมเจ้าและนาคหลวงขึ้น เสลี่ยงและแคร่กลับยังที่เดิม

วันจันทร์ที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัย เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์ เป็น ประธานในที่ประชุมเสนาบดีสภา แล้วเสด็จกลับ

เวลา ๒.๐๐ ล.ท. หม่อมเจ้าและนาคหลวงได้มาแต่งองค์และแต่งตัวที่ทิมคตหน้าพระมหา

ปราสาท เวลา ๓.๐๐ ล.ท. ได้เชิญขึ้นเสลี่ยงกันกลดกำมะลอ และขึ้นแคร่กันสัปทนแดงแต่ชالا พระมหาปราสาทไปขึ้นเกยไปรยทานที่สนามหญ้าหน้าพลับพลาประตูหลังวัดพระแก้วแล้วเข้ายัง พระอุโบสถ จุดเทียนบูชาพระแก้วแล้วโปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ฯ เสด็จพระราชทาน ไตรครองแห่หม่อมเจ้าและนาคหลวงแล้ว หม่อมเจ้าเพลารถ หม่อมเจ้าศิวากรอุ้มไทรเข้าไปยังสงฆสมาคม และถวายเครื่องสักการและขอพรพรพาอุปสมบทแต่สมเด็จพระสังฆราชเจ้า ๆ ประทานโอวาทแล้ว ทรงคล้องอังสะประทานออกไปครองผ้าแล้ว หม่อมเจ้าเพลารถนำเครื่องสักการเข้าไปขอไตรสรณคม และทศศีลต่อพระสาสนโสภณวัดเทพศิรินทร์ หม่อมเจ้าศิวกรนำเครื่องสักการเข้าไปขอไตรสรณคม และทศศีลต่อพระญาณวราภรณ์วัดบวรนิเวศ เป็นสามเณรแล้วออกมานั่งพัก หม่อมเจ้ากาญจนวิจิตร หม่อมเจ้าพิทยากรพันธ์ อุ้มไทรเข้าไป ณ ท่ามกลางสงฆ์ ถวายสมเด็จพระสังฆราชเจ้า ๆ ประทาน โอวาทแล้วทรงคล้องอังสะประทานออกมาครองผ้าแล้ว นำเครื่องสักการเข้าไปขอไตรสรณคมน์ และทศศีลต่อพระสาสนโสภณวัดเทพศิรินทร์ และพระเทพกวีวัดบวรนิเวศ เป็นสามเณรแล้วพักอยู่ หม่อมเจ้าพงศรุจา อุ้มไทรเข้าไป ณ ท่ามกลางสงฆ์ ถวายเครื่องสักการแก่สมเด็จพระสังฆราชเจ้า ๆ ประทานโอวาทและทรงคล้องอังสะประทานออกมาครองผ้าแล้ว นำเครื่องสักการเข้าไปขอไตรสรณคมน์ และศีลต่อพระญาณวราภรณ์วัดบวรนิเวศ เป็นสามเณรแล้วออกมานั่งพัก นายร้อยตรี หม่อมหลวงสด สุทัศน์ ณ อยุธยา นายฉันทุมแพ (ทัศน์ สุจริตกุล) อุ้มไทรเข้าไปยังสงฆสมาคม ถวายเครื่อง สักการต่อสมเด็จพระสังฆราชเจ้า ๆ ประทานโอวาทและทรงคล้องอังสะประทานออกมาครองผ้าแล้ว นำเครื่องสักการเข้าไปขอไตรสรณคมน์ต่อพระญาณวราภรณ์วัดบวรนิเวศน์และพระธรรมโกศาจารย์ วัดราชาธิวาส เป็นสามเณรแล้ว หม่อมเจ้าสามเณรนำเครื่องสักการเข้าไปขอนิสสัยต่อพระอุปัชฌาย์ ตามลำดับ หม่อมเจ้าศิวากร พระสาสนโสภณเป็นกรรมวาจาจารย์ หม่อมเจ้ากาญจนวิจิตร หม่อม พิทยากรพันธ์ พระญาณวราภรณ์เป็นกรรมวาจาจารย์ หม่อมเจ้าพงศรุจา พระสาสนโสภณเป็น กรรมวาจาจารย์ สามเณรนายร้อยตรีหม่อมหลวงสด สามเณรนายฉันทุมแพ พระธรรมโกศาจารย์ เป็นกรรมวาจาจารย์ พระสงฆ์ได้ให้อุปสมบทด้วยฉัตติจตุตถกรรมวาจาตามลำดับแล้ว พระสาสนโสภณ บอกลงสนทนัจจบ ผู้ที่ได้บรรพชาอุปสมบทได้ถวายของแก่พระหัตถบาธ

เวลา ๕.๔๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัยมาประทับในพระอุโบสถวัดพระแก้ว ทรงจุดเทียนบูชาพระแก้ว พระพุทธยอดฟ้า พระพุทธเลิศหล้า และทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้ว ทรงประเคนบริกษาารทุก ๆ รูปแล้วโปรดให้ไปรับของข้างในที่พระฉาก พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก พระสาสนโสภณถวายพระพรลาแล้ว เสด็จกลับ

หม่อมเจ้าพระศิวากร หม่อมเจ้าพระพงศรุจา หม่อมเจ้าสามเณรเพลารถ ไปจำพรรษาวัด เทพศิรินทร์ หม่อมเจ้าพระกาญจนวิจิตร หม่อมเจ้าพระพิทยากรพันธ์ พระหม่อมหลวงสด ไป จำพรรษาวัดบวรนิเวศ พระนายฉันทุมแพ ไปจำพรรษาวัดราชาธิวาส เป็นเสร็จการ

วันอังคารที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๔๖๕

(ไม่มีบันทึก)

วันพุธที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกวังส่วยท่ายประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๐.๕๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังส่วยท่าย เสด็จตรวจราชการกระทรวงเกษตร แล้วเสด็จกลับ

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เศษ โปรดให้เจ้าพระยาบดินทร์เดชาอนุชิตเฝ้าที่วังส่วยท่ายเป็นการภายใน
เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังส่วยท่าย เสด็จออกขุนนางพระที่นั่งอนันต์
เจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า พระราชทานตรา ต.ช. แก่พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า
พระศัลวิธานนิเทศ พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการในกรมมหาดเล็ก ๗ พระราชทาน
สัญญาบัตรยศทหารเรือแก่ผู้ที่โปรดให้มียศแล้ว ๕ มีนายทหารกลับจากหัวเมืองเข้ามารับราชการใน
กรุงเฝ้า ๒ แล้วเสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๕

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังส่วยท่าย เสด็จออกพระที่นั่งบรมพิมาน โปรด
ให้ท่าน ร.อัสมิส อัครราชทูตเยอรมันกับภรรยา และท่าน ก.ฮายาชิ อัครราชทูตญี่ปุ่นกับภรรยา
เข้าไปรับพระราชทานอาหารในที่เสวยเป็นการภายใน พร้อมด้วยหม่อมเจ้าดำรงศักดิ์ อัครราชทูต
สยามประจำเบอร์ลิน ดอกเตอร์ ฮ.เอคเนอร์ เลขานุการสถานทูตเยอรมัน กับนาย ก. คินจิ เลขานุการ
สถานทูตญี่ปุ่น แล้วเสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังส่วยท่าย เสด็จตรวจราชการกระทรวงเกษตร
แล้วเสด็จกลับ

โปรดให้ทำการพระราชกุศลอุทิศพระศพที่วัดพระแก้ว เวลา ๕.๓๕ ล.ท. ทรงรถยนต์
พระที่นั่งแต่วังส่วยท่าย เสด็จวัดพระแก้วทางประตูหลังวัด ประทับในพระอุโบสถ ทรงจุดเทียน
พรรษาในตู้ทั้ง ๒ แล้ว ทรงจุดเทียนถวายพุ่มต้นไม้ทองเงินบูชาพระพุทธรูปอดฟ้าจุฬาโลก พระ
พุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ ทรงประเคนเทียนธูปร้อยหมากพลูแก่สมเด็จพระ
พระราชอาคันนะ พระราชอาคันนะ พระครูเจ้าอาวาสแล้ว โปรดให้พระราชอาคันนะและพระข้าราชการ
ที่เป็นนาคหลวงไปรับพุ่มเทียนร้อยในพระอุโบสถ ส่วนพระครูฐานานุกรมเปรียญที่มีนิตยภัตรรับพุ่ม
เทียนร้อยต่อเจ้าพนักงานที่พระระเบียง สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระวันรัตถวาย
พระพรลา โปรดพระราชทานเทียนชะนวนแก่พระบรมวงศานุวงศ์ไปจุดเทียนพรรษตามพระอาราม
ต่าง ๆ รวม ๑๖ วัด และโปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครเสด็จทรงจุดเทียนพรรษาและถวาย
พุ่มตามสถานที่สำคัญต่าง ๆ ในวัดพระแก้ว คือ หอพระคันธารราษฎร์ หอพระมณเฑียรธรรม

หออพระราชพงศานุกร หออพระราชกรมานุกร กับในวังหลวง ที่หออพระสุรลัยพิมาน หออพระพุทธรัตนสถาน หอศาสตราคม พระพุทธสิหิงค์ที่พระที่นั่งพุทไธสวรรย์วังหน้าแล้ว ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จไปวัดราชบพิธประทับในพระอุโบสถ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการถวายพุ่มต้นไม้บูชาพระอังกীরสากยมุณี และจุดเทียนพรรษาถวายพุ่มเทียนรูปร้อยแก่สมเด็จพระสังฆราชเจ้า พระกรรมวาจาจารย์แล้ว เสด็จไปวัดบวรนิเวศประทับในพระอุโบสถ ทรงจุดเทียนถวายพุ่มบูชาพระพุทธชินสีห์ และพระอัฐิสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศและกรมพระยาวชิรญาณ ทรงประเคนพุ่มต้นไม้แก่พระราชาคณะและพระสงฆ์ทั่วแล้ว เสด็จไปจุดเทียนถวายพุ่มบูชาที่วิหารพระศาสดา พระพุทธไสยาสน์ พระวิหารเก๋ง แล้วเสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๔๖๕

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ฯ เสด็จวัดเบญจมบพิตร จุดเทียนพรรษาและเทียนบูชาถวายพุ่มพระพุทธชินราช ทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อยสักการพระบรมอัฐิและเทียนเครื่องนมัสการแล้ว เสด็จไปที่วิหารสมเด็จพระพุทธชินสีห์ ทรงจุดเทียนพรรษาถวายพุ่มพระพุทธชินสีห์ที่วิหารสมเด็จพระเจ้าแล้วเสด็จศาลาปณณรสภาค ทรงจุดเทียนพรรษาและเทียนบูชาพระแก้ว ทรงประเคนพุ่มต้นไม้แก่สมเด็จพระวันรัตและพระสงฆ์สามเณรแล้ว ทรงประเคนของกองโถงแก่พระสงฆ์สามเณร เสร็จเสด็จกลับ

และโปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ฯ เสด็จไปวัดพระเชตุพน ทรงจุดเทียนพรรษาถวายพุ่มพระพุทธเทวปฏิมากรในพระอุโบสถ และทรงจุดเทียนถวายพุ่มที่พระวิหารทิศแล้ว เสด็จยังตำหนักสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตฯ ถวายพุ่มสักการพระอัฐิแล้ว ทรงประเคนพุ่มแก่พระธรรมวโรดม เจ้าอาวาส แล้วเสด็จกลับ

ในวันที่ ๒๓-๒๔-๒๕ เวลาเช้าทั้ง ๓ วันนี้ โปรดให้พระสงฆ์เข้าไปรับบิณฑบาตในวังหลวงวันละ ๑๕๐ รูปทั้ง ๓ วัน

วันนี้ เป็นวันหมดเขตคีติมฤตยูอย่างเข้าวัสสานฤดู โปรดให้ทำการเปลื้องเครื่องและทรงเครื่องใหม่ พระแก้วมรกตที่วัดพระแก้ว โปรดให้กรมหมื่นวิวิธฯ เสด็จทรงเปลื้องเครื่องสำหรับฤดูร้อนออกเปลี่ยนเป็นเครื่องฤดูฝน มีประโคมแตรสังข์เครื่องดุริยดนตรี และเวียนเทียนสมโภช เสร็จ เสด็จกลับ

โปรดให้ออกประกาศเปลี่ยนเสนาบดีกระทรวงวังและรวมกรมมหาดเล็กเข้าในกระทรวงวัง เจ้าพระยาธรรมาธิกรณ์ฯ เสนาบดีวังลาออกจากตำแหน่ง โปรดให้พระยาวรวงศ์ฯ ผู้บัญชาการกรมมหาดเล็ก เป็นผู้รับตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงวัง และให้จัดรวมกรมมหาดเล็กเข้าในกระทรวงวังเพื่อความสะดวกแก่ราชการและเพื่อประหยัดพระราชทรัพย์ด้วย ในระหว่างเป็นผู้รับนั้น โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ฯ ทรงเป็นผู้กำกับราชการกระทรวงวังชั่วคราว จนกว่าจะตั้งเป็นตัวเสนาบดี ประกาศลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๔๖๕

วันจันทร์ที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัย เสด็จพระที่นั่งอนันต์ ประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีสภา แล้วเสด็จกลับ

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัย เสด็จตรวจราชการกรมเรือยนต์หลวง ที่ท่าवासกรี แล้วเสด็จกลับ

วันอังคารที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๕

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้ท่านวิลเลียม ว. รัสเซลล์ อัครราชทูตอเมริกันกับภรรยาและบุตร เข้าไปรับพระราชทานอาหารในที่เสวยเป็นการภายใน นอกจากนี้มีพระยาภักกลยาณมิตร ที่ปรึกษาราชการต่างประเทศคนก่อน นายเรมอนด์ บ. สตีเวนส์ ที่ปรึกษาราชการต่างประเทศคนใหม่กับภรรยา นายสะมุเอล ส. ดิกสัน เลขานุการสถานทูตอเมริกัน

วันนี้ เวลา ๑.๐๐ ล.ท.เศษ เกิดเพลิงไหม้ขึ้นที่ในโบสถ์วัดช่างแสง ท้องที่อำเภอประทุมวัน จังหวัดพระนคร ได้ความว่า ก่อนที่เกิดเพลิง เวลา ๘.๓๐ ก.ท. ภิกษุราว ๑๐ รูป ได้ลงโบสถ์ขึ้นกุฏิแล้ว ภิกษุผู้หนึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ดูแลได้ตรวจดับเทียนอื่น คงเหลือแต่เทียนพรรษา ๒ เล่ม และสิ้นกุญแจโบสถ์ไป ครั้นเวลา ๑.๐๐ ล.ท.เศษ นางเปลี่ยนเตีรผ่านโบสถ์ได้ยินเสียงดังเพียะ ๆ กับมีควันออกทางหน้าต่างจึงได้เอะอะขึ้น พระภิกษุผู้หนึ่งไขกุญแจเข้าไปเห็นเพลิงไหม้จึงช่วยกันดับพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ราว ๑๕ นายที่จึงสงบ เพลิงไหม้ผ้าห่มพระและอาสน์สงฆ์เสียหายประมาณราคา ๒๐ บาท เหตุที่เกิดเพลิงนี้เชื่อได้ว่าเกิดจากเทียนพรรษาซึ่งจุดอยู่กระทบความร้อนไหม้ลงติดเชื้อเพลิงลุกลามขึ้น

วันพุธที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกวังสุโขทัย ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

วันพฤหัสบดีที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกวังสุโขทัย โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีฯ เสนาบดีมหาดไทยเฝ้า

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จออกวังสุโขทัย โปรดให้เจ้าพระยาธรรมมาธิกรณ์ฯ เสนาบดีวังเชิญตราพระมหาเทพทรงนทการขึ้นถวาย ทรงรับแล้วพระราชทานแก่พระยารวงศ์ฯ ผู้รั้งตำแหน่งเสนาบดีต่อไป

เวลา ๕.๐๐ ล.ท.เศษ ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัย เสด็จออกขุนนางพระที่นั่งอนันต์ เจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า พระราชทานสัญญาบัตรยศทหารเรือผู้ที่โปรดให้มียศแล้ว ๑๔ นาย มีนายทหารบกชั้นผู้น้อยกราบถวายบังคมลาไปรับราชการตามหน้าที่ ๒ แล้วเสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๕

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัย เสด็จโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ประทับตึกที่สร้างขึ้นใหม่เป็นอนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนศรีสุนทรน้อยฯ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ฯ อุปนายกสภาฯ ชาติสยาม กราบบังคมทูลรายงานการก่อสร้าง ทรงตอบแล้ว ทรงซักผ้าคลุมนามตึกซึ่งพระราชทานนามว่า “ตึกมาลินี” แล้วเสด็จทอดพระเนตรสถานที่ในตึกนั้นแล้ว เสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๕

โปรดให้ออกพระราชบัญญัติแก้ไขพระราชบัญญัติรถยนต์ พุทธศักราช ๒๕๖๕ ซึ่งกำหนดว่า การจดทะเบียนออกใบอนุญาตสำหรับรถยนต์และคนขับให้เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานทะเบียนกรมพระนครบาลนั้น เปลี่ยนเป็น “เจ้าพนักงานทะเบียนกรมตำรวจนครบาล”

และออกพระราชบัญญัติแก้ไขพระราชบัญญัติล้อเลื่อน พุทธศักราช ๒๕๖๕ คือ ยกการจดทะเบียนออกใบอนุญาตสำหรับล้อเลื่อน คนขับ หรือลากเข็นในกรุงเทพฯ ให้เป็นหน้าที่ของกรมตำรวจนครบาล เพื่อสะดวกแก่การตรวจตราและบังคับบัญชาด้วย

กับโปรดให้ออกพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติรถลาก รถจ้าง รถยนต์ ขนาดเกวียนและล้อเลื่อน พุทธศักราช ๒๕๖๕ คือให้ออนการนี้จากเสนาบตีผู้บัญชาการปกครองท้องที่มาเป็นหน้าที่ของเสนาบตีผู้บัญชาการกรมทางฉะเพาะในหัวเมือง ส่วนในกรุงเทพฯ ให้เสนาบตีกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการตามเดิม และเงินค่าธรรมเนียมซึ่งให้เป็นรายได้ของสุขาภิบาลให้นำส่งพระคลังเป็นเงินรายได้ของแผ่นดิน สุขาภิบาลจังหวัดหรือตำบลใดได้ทำการก่อสร้างและรักษาถนนในเขตต์ของตน ให้ตั้งเบิกจ่ายค่าซ่อมแซมและค่าบำรุงรักษาจากกรมทางได้ไม่เกินกว่าจำนวนที่เก็บได้จากการจดทะเบียนในท้องที่นั้น ประกาศลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕ วันเดียวกันทั้ง ๓ ฉบับ

โปรดให้ประกาศยุบเลิกตำแหน่งอธิบดีกรมราชพัสดุ และให้ออกประกาศกระทรวงวัง เรื่องพระยาเสถียรสุรประเพณี ปฏิบัติราชการบกพร่องมีความผิดโปรดให้ออกเสียจากราชการ ประกาศลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ทั้ง ๒ ฉบับ

วันจันทร์ที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัย ประทับเป็นประธานที่ประชุมเสนาบตีสภาที่พระที่นั่งอนันต์ แล้วเสด็จกลับ

วันอังคารที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๕

(ไม่มีบันทึก)

วันพุธที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกวังสุโขทัย ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรีสภา
วันนี้ ที่ ๔ สิงหาคม โปรดให้ประกาศเปลี่ยนเสนาบดีกลาโหมและเสนาธิการทหารบก
โดยเหตุเจ้าพระยาบดินทรเดชากราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่ง พระราชทานพระบรมราชานุญาต
ให้ออกจากหน้าที่แล้ว โปรดให้จอมพล สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ฯ เสนาธิการทหารบก
ทรงดำรงตำแหน่งเสนาบดีกลาโหม และให้นายพลโท หม่อมเจ้าบวรเดช ผู้ช่วยเสนาบดีกลาโหม
เป็นผู้รั้งตำแหน่งเสนาธิการทหารบกต่อไป

กับโปรดให้ประกาศเปลี่ยนเสนาบดีกระทรวงธรรมการ โดยเหตุที่เจ้าพระยาธรรมศักดิ์ เสนาบดี
ธรรมการกราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่ง พระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้ว โปรดให้
พระองค์เจ้าธานีนิวัต ผู้ช่วยราชเลขาธิการและราชเลขานุการฝ่ายต่างประเทศ เป็นผู้รั้งตำแหน่ง
เสนาบดีกระทรวงธรรมการสืบไป ประกาศลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๕ ทั้ง ๒ ฉบับ

วันพฤหัสบดีที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกวังสุโขทัย โปรดให้พระยาภักดิ์ยาณไมตรีเฝ้ากราบถวายบังคม
ลากลับบ้านเมืองเป็นการภายใน

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัย เสด็จออกขุนนางพระที่นั่งอนันต์
เจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า พระราชทานตราทูลเชิญจอมเกล้าพิเศษแก่พระยาภักดิ์ยาณไมตรี
(ดอกเตอร์ แพรนซิส บ. แสย์) ที่ปรึกษาราชการต่างประเทศคนเก่า พระราชทานสัญญาบัตร
ยศทหารเรือซึ่งโปรดให้มียศแล้วแก่นายเรือ ๔ พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่นายทหารบก ๖
มีนายทหารบกกลับจากหัวเมืองมารับราชการกรุงเทพฯ เฝ้า ๒ นาย แล้วเสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๕

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่บางนายเข้าไปรับพระราชทานอาหารในที่
เสวยเป็นการภายใน คือ เจ้าพระยาพลเทพ พระยาสุริยานุวัตร พระยาราชมานู พระยามโนปกรณ-
นิติธาดากับคุณหญิง พระยาภักดิ์ภูธร

วันเสาร์ที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกวังสุโขทัย โปรดให้กรมหลวงกำแพงเพชรฯ เสนาบดีกระทรวง
พาณิชย์และคมนาคมเฝ้า

วันอาทิตย์ที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๕

(ไม่มีบันทึก)

วันจันทร์ที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัย เสด็จออกพระที่นั่งอนันต์ เจ้าพระยามหิธรราชเลขาธิการนำตราพระคชสีห์ประจำตำแหน่งเสนาบดีกลาโหมขึ้นถวาย ทรงรับและพระราชทาน แก่สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ฯ เสนาบดีกลาโหม แล้วประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี แล้วเสด็จกลับ

วันอังคารที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๕

(ไม่มีบันทึก)

วันพุธที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ เสด็จออกวังสุโขทัย ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

โปรดให้ตั้งการพระราชพิธีเฉลิมพระราชมณเฑียร ณ พระราชวังดุสิตสังเขป เจ้าพนักงานได้เตรียมการ ณ พระที่นั่งอัมพรที่ห้องอาวูฐ ตั้งพระแท่นมณฑลน้อย ตั้งโต๊ะหมู่ทอง เชิญพระชัยวัฒน์รัชกาลที่ ๕ พระพุทธรัตนนาวิลรัชกาลปัจจุบันมาประดิษฐาน พร้อมด้วยเครื่องพระพุทธานุสัณฐาน พระเต้าน้ำพระพุทธรูป บาดรน้ำบาตรทราย ตั้งเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบกับอาสน์สงฆ์ไว้พร้อม

เวลา ๕.๒๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่วังสุโขทัย เสด็จออกห้องอาวูฐพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ทรงประเคนผ้าไตรยามแก่พระสงฆ์ ๑๕ รูป สมเด็จพระบรมราชินีทรงประเคนไตรยามแก่พระสงฆ์ในห้องพระบรรทมอีก ๕ รูป พระสงฆ์ออกไปครองผ้ามานั่งในห้องอาวูฐ ๑๐ รูป พระแท่นสมเด็จพระราชินี ๕ รูป ทรงเครื่องนมัสการห้องอาวูฐและห้องพระบรรทม สมเด็จพระบรมราชินีทรงเครื่องนมัสการกระบะถม สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถาวยศิลแล่มมีสวดมนต์ทั้ง ๓ แห่ง สวดมนต์จบ ทรงประเคนรูปแพเทียนแพ โบว์ตฤปัจจัยเครื่องไทยธรรมทั้ง ๒ แห่ง ๑๕ รูป สมเด็จพระบรมราชินีทรงประเคน ๕ รูป พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถาวยศิเรก สมเด็จพระวันรัตถาวยศิเรก เจ้าพนักงานนิมนต์พระราชาคณะผู้ใหญ่ประน้อมนัตไปรยทราญทั่วพระราชมณเฑียร

เวลา ๖ นาฬิกา ๕๑ นาที ๕๑ วินาที หลังเที่ยงเป็นประณมฤกษ์ เสด็จขึ้นเถลิงพระแท่นบรรทมเป็นพระฤกษ์พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี มีประโคมแตรสังข์เครื่องดุริยดนตรีตามราชประเพณี

เจ้าพนักงานตั้งบายศรีแก้วทองเงินเครื่องสมโภช พราหมณ์เบิกแว่น ชำราชากรฝ่ายหน้าฝ่ายในเวียนเทียนสมโภชพระราชมณเฑียรแล้ว ประทับโต๊ะเสวยพร้อมด้วยเจ้านายฝ่ายหน้า สมเด็จพระบรมราชินีเสวยพร้อมด้วยเจ้านายฝ่ายใน โปรดให้เสวยราชบริพารทั้งฝ่ายหน้าฝ่ายในแล้ว และมีการฉายภาพยนตร์ เสด็จประทับทอดพระเนตรตามสมควรแก่เวลาแล้วเสด็จขึ้น

วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๕

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนางพระที่นั่งอนันต์ มีเจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า พระราชทานสัญญาบัตรยศทหารเรือผู้ไปโปรดให้มียศแล้ว ๖ นาย พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการกระทรวงกลาโหมผู้มีบรรดาศักดิ์แล้ว ๔ มีนายทหารกราบถวายบังคมลาไปรับราชการหัวเมืองตามหน้าที่ ๑ แล้วเสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๕

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้ท่าน ร. วิลเดน อัครราชทูตฝรั่งเศสกับภรรยา และท่านสิดเนย์ ป. วอเตอรโลว์ อัครราชทูตอังกฤษ เข้าไปรับพระราชทานอาหารในที่เสวย ณ พระที่นั่งอัมพร นอกจากนี้มีเซอร์ เอดวาร์ด คุก ที่ปรึกษาราชการกระทรวงคลังกับภรรยา มองซิเออร์ เอ. เอฟ. จอห์นส กงสุลเยเนรอลอังกฤษประจำกรุงเทพฯ กับภรรยา คองต์ เดอะแซร์เซย์ เลขานุการสถานทูตฝรั่งเศส กับนายพันโท บารองเดอะลา ปอมมาเรต์ ผู้ช่วยทูตในการทหารบก

วันเสาร์ที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้พระองค์เจ้าไตรทศประพันธ์ เสนาบดีต่างประเทศเฝ้า

เวลา ๑๑.๓๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับเรือพระที่นั่งที่ท่าवासกรี ข้ามไปตรวจราชการกระทรวงทหารเรือ เวลา ๒.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๕

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้มีการเลี้ยงพระราชทานกรมขุนสิงหวิกรม และกรมขุนชัยนาทกับหม่อม แล้วพระราชทานน้ำพระมหาสังข์และทรงเจิมกรมขุนชัยนาท น้ำสังข์และทรงเจิมหม่อมของกรมขุนชัยนาทในโอกาสที่กราบถวายบังคมลาไปยุโรป

วันนี้ ประทับพระที่นั่งอัมพร พระราชทานตรา ท.จ.ว.ฝ่ายในแก่พระองค์เจ้าศิริรัตนบุษบง

วันจันทร์ที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีสภา ณ พระที่นั่งอนันต์ แล้วเสด็จขึ้น

เวลา ๕.๒๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จประพาสในบริเวณพระราชวังดุสิต ราว ๒๐ นาที แล้วเสด็จขึ้น

โปรดให้ออกประกาศใช้หนังสือสัญญาระวางสยามกับเสปญ ประกาศลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๕

กับประกาศให้ใช้หนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีการค้าขายและการเดินเรือระวางสยามกับโปรตุเกส ประกาศลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๕

วันอังคารที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๕

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จประทับหอธรรมสังเวช ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลปัญญาสมวารพิเศษพระศพพระองค์เจ้า ประภัสสร เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี เวลา ๑.๓๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

โปรดให้จัดการพระราชพิธีหล่อพระชัยวัฒน์ประจำรัชกาล เจ้าพนักงานจัดการนี้ที่วัดพระแก้ว ที่หน้าวัดตรงพระอุโบสถริมประตูพระระเบียงข้างเหนือปลุกโรงพระราชพิธียกพื้นเป็นที่ตั้งเตาสุ่มพิมพ์และหลอมเงินหล่อพระพุทธรูป ข้างใต้ปลุกโรงสำหรับพราหมณ์กระทำพิธี มียกพื้นกันฝาเป็นฝารอบหันหน้าโรงมาทางทิศเหนือ มีข้อฟ้าใบระกาทางนาถ และปีกราชวัตรฉัตรทรงผูกต้นกล้วย ต้นอ้อยทั้ง ๔ มุมโรงพระราชพิธีทั้ง ๒ หลัง ตั้งศาลบูชาเทวดารวม ๖ ศาล

ในพระอุโบสถตั้งพระแท่นมณฑลตรงหน้าธรรมาสน์ศิลาพร้อมด้วยเครื่องมณฑล ตั้งโต๊ะหมู่ทองเชิญพระชัยวัฒน์ทั้ง ๖ รัชกาล แลพระชัยเนาโล่ห์รัชกาลที่ ๔ และที่ ๕ พระพุทธรัตนนาวิลรัชกาลปัจจุบันมาประดิษฐานพร้อมด้วยเครื่องสักการบูชา ทอดเครื่องนมัสการทองใหญ่และพระแท่นทรงกราบ ตั้งพานทองรองพิมพ์พระพุทธรูปปฏิมากรและเงินที่จะหลอม มีปิดคลุมเหนือโต๊ะทองเคียงเครื่องนมัสการ ที่ตรงประตูกลางตั้งเตียงภาณวารเตียงปรกและแท่นรองตู้เทียนชัย มีด้ายสะพานสายสิญจน์โยงจากแว่นฟ้าบุษบกพระแก้วมรกตไปทุกแห่งพิธี ข้างผนังด้านเหนือตั้งอาสน์สงฆ์ ด้านใต้ตั้งพระราชบัลลังก์ ทิศตะวันออกตั้งเก้าอี้เจ้านาย

ที่โรงพระราชพิธีพราหมณ์ตั้งเตียงมณฑลน้อยหันหน้าทางทิศอุดร เชิญเทวรูปประดิษฐานคือ พระอิศวร พระอุมาเบื่องขวา พระพรหมเบื่องซ้าย ต่อออกมารูปพระมหาพิชเนศวร พระนารายณ์ กับมีพระลักษมีเบื่องขวา พระมเหศวรีเบื่องซ้าย ตั้งกระบะเครื่องบูชา ตั้งโต๊ะโรงแปง ๕ ี่ ประดิษฐานเทวรูปนพเคราะห์ และโต๊ะโรยแป้งขาว ตั้งถ้วยเบญจครรภ์ ตั้งหม้อกวดและสังข์วางเหนือพานทอง ตั้งผลมะพร้าวเติมน้ำมันตามประทีป ข้างเตียงทิศตะวันออกโรยเข้าเปลือกตั้งหม้อคุมภ์บรรจุน้ำ ๕ หม้อ มีมะพร้าวอ่อนทั้งผลวางบนใบบัวปิดปากหม้อ ข้างเตียงทิศตะวันตกตั้งเตาฤกษ์มีเต้าทองในเตา ติดพรหมโองการที่เสาโรงพระราชพิธี ผูกราวพันผ้าขาวรอบ ห้อยผ้าโขนทวารทั้ง ๘ ทิศ โรงข้างเหนือตั้งเตาสุ่มพิมพ์พระพุทธรูปและเตาเป่าหลอมเงิน วงด้ายสายสิญจน์รอบโรงพระราชพิธี

เวลา ๕.๑๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับประตูหลังวัดพระแก้ว เสด็จพระราชดำเนินประทับในพระอุโบสถ ทรงจุดเทียนบูชาพระแก้ว พระพุทธรูปยอดฟ้า พระพุทธรูปเลิศล้ำ และทรงเครื่องนมัสการ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายเป็นพุทธบูชา พระสงฆ์ราชาคณะ ๑๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธานสวดมนต์ตั้งน้ำวงด้าย พราหมณ์ถวายน้ำ

พระเทพมนต์ด้วยพระสังข์ พราหมณ์เป่าสังข์ สวดมนต์จบ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระวันรัตถวายพระพรลา เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

พระองค์เจ้าวรลักษณาวดี ประชวรพระโรคพระหทัยอ่อนและพระอนันตพิการ แพทย์ถวาย พระโอสถเป็นลำดับมา พระอาการทรงบ้างทรุดบ้าง วันนี้ที่ ๑๘ สิงหาคม เวลา ๔.๒๕ ก.ท. สิ้นพระชนม์ ณ ตำหนักในวังหลวง พระชนม์นับปีได้ ๕๕ พรรษา

เวลา ๖.๓๐ ล.ท.เศษ ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเข้าในวังหลวง เสด็จเข้าไปประทับ ณ พระตำหนักพระองค์เจ้าวรลักษณา พระราชทานน้ำสรงพระศพพร้อมด้วยเจ้านายแล้ว เวลา ๗.๐๕ ล.ท. เสด็จกลับ เจ้าพนักงานประโคมแตรงอนแตรฝรั่งสังข์กลองชนะประจำปีจากล่องกุษามาลาทรงเครื่องประจุกรรมเชิญลงลงในพระสรวมชฎาแล้ว เชิญขึ้นพระเสลี่ยงแว่นฟ้าออกประตูพรหมศรีสวัสดิ์ไปไว้หอธรรมสังเวช เชิญขึ้นตั้งเหนือแว่นฟ้าสองชั้นประกอบพระโกฏฐัมณฑปแวดล้อมด้วยเครื่องสูง ๕ องค์ โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ฯ ทรงทอดผ้าไตรของหลวง ๒๐ พระสงฆ์มีพระธรรมไตรโลกาจารย์ วัดมหาธาตุเป็นประธานสดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรก โปรดให้มีพระสงฆ์สวดอภิธรรมทั้งกลางคืนกลางวัน ฉันทของหลวงเช้า ๘ เพลง ๘ มีประโคมประจำพระศพ กลองชนะ ๒๐ จำปี ๑ จากล่อง ๑ แตรงอน ๒ แตรฝรั่ง ๒ สังข์ ๑ มีกำหนด ๓๐ วัน กับโปรดให้ข้าราชการในพระราชสำนักไว้ทุกข์ถวาย ๓๐ วันด้วย

วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๔๖๕

เวลา ๗.๕๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับในอุโบสถวัดพระแก้ว ทรงจุดเทียนบูชาพระแก้ว พระพุทธรูปยออดฟ้า พระพุทธรูปเลิศล้ำ ทรงเครื่องนมัสการทรงศีลแล้ว ทรงจุดเทียนทองตั้งสัตยาธิษฐานถวายแด่สมเด็จพระสังฆราชเจ้าทรงจุดเทียนชัย พระสงฆ์ ๒๕ รูป สวดคาถาจุดเทียนชัย มีประโคมแตรสังข์ไม้บัณเฑาะว์เครื่องดุริยดนตรี พระสงฆ์ถวายพรพระจบ ทรงประเคนอาหารบิณฑบาตรับพระราชทานฉันแล้ว ทรงประเคนผ้าไตรยามแก่พระสงฆ์ พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรกถวายพระพรลา ทรงจุดเทียนกระบะมุขบูชาธรรมพระสงฆ์เริ่มภาณวาร เวลา ๘.๕๐ ก.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๕.๓๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระอุโบสถวัดพระแก้ว ทรงจุดเทียนบูชาพระแก้ว พระพุทธรูปยออดฟ้า พระพุทธรูปเลิศล้ำ และเทียนเครื่องนมัสการทรงศีลแล้ว พระราชาคณะ ๓๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธานสวดมนต์ พระครูอัษฎาจารย์ถวายน้ำเทพมนต์ พราหมณ์เป่าสังข์แล้วกลับไปทำพิธี ณ โรงพระราชพิธี พระสงฆ์สวดมนต์จบ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระวันรัตถวายพระพรลา ทรงจุดเทียนบูชาธรรมที่เตียงสวด พระสงฆ์สวดภาณวารต่อไป เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๔๖๕

เวลาเช้า เพลง เจ้าพนักงานได้จัดอาหารภัตตา์เลี้ยงพระสงฆ์สวดภาณวารเช้า ๑๐ เพลง ๕

เวลา ๕.๓๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรมาประทับวัดพระแก้ว ทรงจุดเทียนเครื่องสักการบูชาพระและเทียนเครื่องนมัสการทรงศีลแล้ว พระสงฆ์ ๓๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธานสวดมนต์ พราหมณ์ถวายน้ำเทพมนต์ พระสงฆ์สวดมนต์จบ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระวันรัตถวายพระพรลา ทรงจุดเทียนเครื่องบูชาธรรมที่เตียงสวด พระสงฆ์สวดภาณวารต่อไป เวลา ๖.๕๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จตรวจราชการโรงไฟฟ้าสามเสน กรมหลวงกำแพงเพชร เสนาบดีพาณิชย์และคมนาคมพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่รับเสด็จ แล้วเสด็จกลับ

เวลาเที่ยงวัน เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้เจ้าพระยาพิชัยญาติรั้งตำแหน่งเสนาบดียุติธรรมเฝ้า

วันนี้เวลาเช้า เพล เจ้าพนักงานเลี้ยงพระสงฆ์ที่ประจำสวดภาณวาร

เวลา ๕.๔๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับในพระอุโบสถวัดพระแก้ว ทรงจุดเทียนสักการและเทียนเครื่องนมัสการทรงศีลแล้ว พระสงฆ์ ๓๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธานสวดมนต์ พราหมณ์ถวายน้ำเทพมนต์ พระสงฆ์สวดมนต์จบ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระวันรัตถวายพระพรลา ทรงจุดเทียนบูชาธรรมที่เตียงภาณวาร พระสงฆ์สวดภาณวารต่อไป เวลา ๗.๑๕ ล.ท. เสด็จกลับ

ค่ำวันนี้ เจ้าพนักงานสุ่มหุ่่นพิมพ์และหลอมเงินที่จะเทไว้พร้อม

วันอาทิตย์ที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๔๖๕

เวลา ๗.๔๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับวัดพระแก้ว ทรงจุดเทียนบูชาพระแก้ว พระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พระพุทธเลิศหล้านภาลัย และทรงเครื่องนมัสการทรงศีลแล้ว เสด็จตามทางลาดพระบาทออกประตูพระระเบียงตรงหน้าพระอุโบสถสู่วังพิธีประทับพระราชอาสน์ ผันพระพักตร์สู่มงคลทิศทักษิณ โหรับบูชาพระฤกษ์มีบายศรีและศีระชะสุกร เจ้าพนักงานเชิญพิมพ์และเบ้าหลอมเงินมาตั้งจะเพาะหน้าพระที่นั่ง ทรงประสมทองคำไปลงในเบ้าแล้ว ได้ประถมฤกษ์ ๗ นาฬิกา ๕๒ นาที พระยาโหราธิบดีลั่นฆ้องชัยทรงเททองเงินหล่อพระชัยวัฒน์ประจำรัชกาลลงในพิมพ์ พระสงฆ์ในพระอุโบสถสวดพุทธมงคลคาถา มีประโคมแตرسังข์ บัณเฑาะว์เครื่องดุริยางคตรี ทหารปืนใหญ่ยิงปืนมหาฤกษ์ มหาชัย มหาจักร มหาปราบยุค ๖ นัดตามกำลังวัน พราหมณ์หลังน้ำสังข์เทพมนต์ที่พระชัยวัฒน์ที่ทรงหล่อใหม่นั้น เสด็จขึ้นประทับในพระอุโบสถ พระสงฆ์ถวายพรพระจบ ทรงประเคนอาหารบิณฑบาตพระสงฆ์ฉันแล้ว สมเด็จพระพุฒาจารย์ดับเทียนชัย พระสงฆ์สวดคาถาดับเทียนชัยจบ ทรงประเคนธูปเทียนแพไปวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรมแก่พระสงฆ์ ๓๐ รูป ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระ

พระวันรัตถวายพระพรลา เวลา ๕.๐๐ ก.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เจ้าพนักงานได้เชิญพระชัยวัฒน์ที่หล่อใหม่ไปประดิษฐานในพระอุโบสถ วัดพระแก้ว ตั้งบายศรีแก้ว บายศรีทอง บายศรีเงิน พราหมณ์เบิกแว่น ข้าราชการเวียนเทียนสมโภช แล้วเป็นเสร็จ

โปรดให้ประกาศตั้งสภากรรมการจัดการโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย ลงวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๔๖๕ ตอนหนึ่งว่า “ส่วนตำแหน่งนายกและอุปนายกผู้จะดำเนินการนั้น ทรงพระราชดำริว่า กระทรวงธรรมการเป็นเจ้าหน้าที่จัดการศึกษาแห่งชาติทั่วไปอยู่แล้ว สมควรจะให้มีการเกี่ยวข้องอยู่ด้วยเพื่อความสะดวกในวิธีการของโรงเรียนต่อไปข้างหน้า จึงโปรดให้เสนาบดีกระทรวงธรรมการเป็นนายก ปลัดทูลฉลองเป็นอุปนายกในสภากรรมการจัดการ” และใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“ส่วนตำแหน่งนายกและอุปนายกผู้ดำเนินการ โปรดให้เป็นตำแหน่งซึ่งคณะกรรมการจัดการเลือกในผู้ที่เป็นกรรมการจัดการอยู่แล้วและตั้งขึ้น ตำแหน่งนายกและอุปนายกที่คณะกรรมการจัดการเลือกตั้งนี้จะให้ประจำหน้าที่ชั่วคราวหรือถาวรแล้วแต่คณะกรรมการจัดการจะตกลงกันกำหนด และไม่ตัดสิทธิ์ในการเลือกซ้ำบุคคล”

จึงโปรดให้เสนาบดีกระทรวงธรรมการเป็นกรรมการจัดการโดยตำแหน่งด้วยผู้หนึ่ง

กับโปรดให้กรรมการจัดการเพิ่มขึ้นอีก ๒ คือ กรมหมื่นพิทยาย ๑ พระยาไพศาลฯ ๑ ประกาศลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๔๖๕

โปรดให้ประกาศตั้งนายพลเสื่อป่า สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีฯ เป็นอุปนายกเสื่อป่า แทนเจ้าพระยามารามพืงซึ่งกราบบังคมลาไปต่างประเทศเป็นเวลานาน ประกาศลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๔๖๕

กับโปรดให้ราชเลขาธิการประกาศเรื่องเข็มเครื่องหมายของนางสนองพระโอษฐ์และนางพระกำนัล ประกาศลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๔๖๕

วันจันทร์ที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีสภา ณ พระที่นั่งอนันต์ แล้วเสด็จขึ้น

เวลา ๓.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จยังพระลานหยุดรถพระที่นั่ง ทหารบกซึ่งกำลังสอบประจำภาครายงานแล้ว เสด็จทำวาทสุกรีต่อไป เวลา ๔.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๕.๔๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทอดพระเนตรทหารบกซ้อมปืนกลที่พระลาน เวลา ๗.๐๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอังคารที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๔๖๕

เวลาเที่ยงวันเศษ ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรออกทางประตูภูวนาดลีลาข้าม

สะพานคลองเม่งเสง เสด็จทอดพระเนตรการจัดสถานที่วังสวนกุหลาบและวังปารุสกวันซึ่งจัดเป็นที่รับรองผู้สำเร็จราชการแห่งอินโดจีน แล้วเสด็จพระที่นั่งอนันตซึ่งจัดเป็นที่เลี้ยงอาหารค่ำ เวลา ๑.๔๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๔๖๕

(ไม่มีบันทึก)

วันพฤหัสบดีที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๔๖๕

เวลาเที่ยงวัน เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี โปรดให้ท่านอาเล็กซังดรุ วาเรนนู และคณะผู้สำเร็จราชการแห่งอินโดจีน ป.ช. ท่านอาเล็กซังดรุ วาเรนนู ผู้สำเร็จราชการอินโดจีน ป.ม. ท่านออกุสตุ วิลเดน อัครราชทูตฝรั่งเศส นายฟรังควัส โบดวง เรสิดังตุ สุปรียเออร์เมืองเขมร, นายจูลส กาบรีเอล เชโอคอรุ บอสตุ เรสิดังตุ สุปรียเออร์เมืองลาว, นายเป็ยร อังตวน มารี ปัสคิเอร เรสิดังตุ สุปรียเออร์เมืองอินันัม แล้วโปรดให้สมุหราชองครักษ์นำไปพระราชทาน คือ ต.ช. นายตรีธัญญาต เจ้ากรมบัญชาการครั้งท่านวาเรนนู นายอาเล็กซิส เฮลิ ลาคอมปูล เจ้ากรมบัญชาการครั้งท่านวาเรนนู นายนาเวก คูเคต ผู้บังคับการทหารเรือไซ่ง่อน ต.ม. นายพันโท ปิคุช จ.ม. นายร้อยเอก ฟาโรปอง องครักษ์ทำหน้าที่เลขานุการ นายเรือเอก แบรตุรุ บ.ม. นายเบค นายทหารคนสนิท นอกจากนี้โปรดให้ส่งไปพระราชทาน แล้วโปรดให้คุณหญิงวาเรนนูและนางสาวมิโจตุ หลานสาวท่านวาเรนนู เฝ้าด้วย

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดพระราชทานเลี้ยงเป็นเกียรติยศอย่างสูงแก่ท่านวาเรนนูกับคุณหญิงและหลานสาวกับคณะทูต ผู้ที่ได้รับเชิญคือ สมเด็จพระราชปิตุลาฯ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ฯ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ฯ กับพระองค์เจ้าศิริรัตนบุษบงพระริดา สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีฯ กับพระชายา สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ กรมพระจันทบุรีฯ กรมหลวงกำแพงเพชรฯ กรมหมื่นอนุวัตน์จาตุรนต์ พระองค์เจ้าไตรทศฯ กับหม่อม พระองค์เจ้าทศศิริวงศ์ กับหม่อม หม่อมเจ้าวรรณไวทยาการปลัดทูลฉลองต่างประเทศ หม่อมเจ้าอมรทัต สมุหราชองครักษ์ หม่อมเจ้าถาวรมงคลวงศ์ แพทย์ประจำพระองค์ หม่อมเจ้าดำรงศีลดำรงค์ อัครราชทูตสยามประจำกรุงเบอร์ลินกับพระชายา เจ้าพระยามหิธรราชเสนาธิการ เจ้าพระยาพลเทพ เสนาบดีเกษตร เจ้าพระยาพิชัยญาติผู้รั้งเสนาบดียุติธรรม พระยาวรวงศ์ ผู้รั้งเสนาบดีวัง

ตามกำหนดการรับรองท่านอาเล็กซังดรุ วาเรนนู ผู้สำเร็จราชการอินโดจีน เดิมว่าเรือคูแวนู เนอรูเยเนราลรูมจะมาถึงนอกสันดอนในเวลากลางคืนวันที่ ๒๔ สิงหาคม เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท.นั้น อัครราชทูตฝรั่งเศสได้รับโทรเลขจากท่านผู้สำเร็จราชการอินโดจีน เรือเดิรชาจะมาถึงสันดอนไม่ได้ ก่อนเที่ยงวันที่ ๒๕ จึงต้องเลื่อนกำหนดการไปวัน ๑ วานนี้ที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ เมื่อ

เรือคูแวนูเนอูเยเนรารูมมาถึงนอกสันดอน พระยามิตรธรรมกับพระอาสาสงคราม ซึ่งนำเรือ ร.ล.เจ้าพระยาไปรับคนทูตพิเศษเข้ามา เวลา ๖.๒๕ ล.ท. เรือยามฝรั่ง "หาญหักศัตรู" ซึ่ง กระทรวงทหารเรือจัดให้ออกไป ได้แล่นล่องหน้ามาจอดที่หน้าที่ทำการกระทรวงทหารเรือ เวลา ๖.๔๐ ล.ท. เรือ ร.ล.เจ้าพระยาศึกษารัษฎีเป็นเกียรติยศ ได้แล่นมาถึงกลางแม่น้ำหน้าท่าราชวรดิษฐ์ กลับลำทอดสมอเสร็จ นายพลเรือตรี พระยาราชวังสัน เสนาธิการทหารเรือ ลงเรือยนต์ไปต้อนรับ ถึง ร.ล.เจ้าพระยา พระยาเทเวศร์ ฯ สมุหพระราชมณเฑียร ลงเรือยนต์ของกระทรวงทหารเรือ ออกไปรับคนทูตพิเศษ ณ ร.ล.เจ้าพระยา มาส่งขึ้นท่าราชวรดิษฐ์ เวลา ๖.๔๕ ล.ท. มีนายพลตรี หม่อมเจ้าอมรทัต สมุหราชองครักษ์ มหาอำมาตย์ตรี หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร ปลัดทูลฉลอง กระทรวงว่าการต่างประเทศ มหาเสวกตรี พระยาวิสูตรสาครดิฐ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ท่าน วิลด์ิง อัครราชทูตฝรั่งเศสพร้อมด้วยภรรยาและนายชาลิ่ง ทำการแทนอุปทูตฝรั่งเศส อีกทั้งชนชาว ฝรั่งเศสชายหญิงซึ่งมากอยต้อนรับ มีการปฏิสัมพันธ์กับนายพลตรี หม่อมเจ้าอมรทัต มหาอำมาตย์ตรี หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร มหาเสวกตรี พระยาวิสูตรสาครดิฐ ท่านอัครราชทูตพร้อมด้วยภรรยาและ ท่านอุปทูตบ้างตามสมควรแล้ว คนทูตพิเศษพร้อมด้วยท่านผู้คอยต้อนรับ ได้เดินมาทางด้านเหนือ ของพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย กองเกียรติยศทหารราบที่ ๑๑ แต่งเต็มยศ ๑ กองร้อย พร้อมด้วย แตรวงธงประจำกอง กระทำวันทยาขุธแตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญฝรั่งเศส ผู้บังคับการรายงานตน และยื่นรายงานต่อท่านวาเรนนุ สมุหราชองครักษ์ได้นำท่านวาเรนนุ ไปยังกระทรวงว่าการต่างประเทศ ซึ่งย้ายไปอยู่ที่วังสราญรมย์เพื่อลงนามในอนุสัญญาว่าด้วยชายแดนติดต่อกันระหว่างประเทศสยาม กับเมืองขึ้นของฝรั่งเศสทางด้านลำแม่น้ำโขง รุ่งขึ้นเวลาเที่ยงวันเช้าเฝ้า เวลา ๘.๐๐ ล.ท. พระ- ราชทานเลี้ยง

วันที่ ๒๗ สิงหาคม เวลา ๘.๔๒ ก.ท. คนทูตพิเศษไปชมสถานที่ในพระบรมมหาราชวัง คือที่พระมหาปราสาท, พระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน พระที่นั่งไพศาลทักษิณ, พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย, วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ราชบัณฑิตยสภา และพิพิธภัณฑสถาน เวลา ๑.๐๐ ล.ท. สมเด็จ เจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีฯ เสนาบดีมหาดไทยเลี้ยงอาหารกลางวันคนทูตพิเศษวังละดาวัลย์ เวลา ๕.๐๐ ล.ท. คนทูตพิเศษไปชมอารามคือ วัดเบญจมบพิตร, วัดบวรนิเวศ วัดสุทัศน์ วัดพระเชตุพน เวลา ๘.๐๕ ล.ท. มีการเลี้ยงอาหารเย็นคนทูตพิเศษที่กระทรวงว่าการต่างประเทศ เวลา ๑๐.๐๐ ล.ท. กรมพระดำรงเชิษุคนทูตพิเศษไปชมละครและเลี้ยงอาหารว่าง ณ วังวรดิศ เวลา ๑๐.๕๐ ล.ท. มีงานสโมสรเปงานานรื่นเริงและรับรองชนชาติฝรั่งเศส ณ สถานทูตฝรั่งเศส ตลอดจนเวลา เที่ยงคืนเศษ ในขณะที่ท่านวาเรนนุ ได้แสดงสุนทรพจน์ตามควรแก่กาล

วันที่ ๒๘ สิงหาคม เวลา ๑๐.๐๖ ก.ท. คนทูตพิเศษออกจากที่พักไปยังโรงเรียนอัสสัมชัญ เวลา ๑๑.๑๐ ก.ท. ไปโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ เวลาเที่ยงวันกับ ๑๕ นาทีกลับยังที่พัก เวลา ๑.๐๔ ล.ท. คนทูตพิเศษออกจากที่พักไปยังวังสุโขทัย ในการที่สมเด็จพระสวัสดีฯ เลี้ยง อาหารกลางวัน เวลา ๒.๕๕ ล.ท. กลับ เวลา ๕.๑๐ ล.ท. มีการสโมสร ณ สมาคมอัลลิอันซ์ ฝรั่งเศส เวลา ๑๑.๐๗ ล.ท. สมเด็จเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ฯ เลี้ยงราตรีสโมสรแก่คนทูตพิเศษ ที่วังบางขุนพรหม

วันที่ ๒๕ สิงหาคม เวลา ๕.๑๐ ก.ท. คณทูตขึ้นรถไฟพิเศษที่สถานีหัวลำโพงไปชมสะพานพระราม ๖ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ลงเรือยนต์กลับมาขึ้นท่าवासกรีแล้วขึ้นรถยนต์ไปยังวังพญาไท เวลา ๑.๐๐ ล.ท. กรมหลวงกำแพงเพชรฯ เลี้ยงอาหารกลางวัน ณ ไฮเต็ลวังพญาไท ทรงกล่าวสุนทรพจน์และชักชวนให้ตีพิมพ์พระแก่ประธานาธิบดีแห่งริบลิคฝรั่งเศส แตรวงบรรเลงเพลงเฉลิมชาติฝรั่งเศส “มาไซเยส” ท่านวาเรนกล่าวตอบและชักชวนให้ตีพิมพ์พระแก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแห่งกรุงสยาม แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เวลา ๒.๕๓ - คณทูตพิเศษได้ขึ้นรถยนต์มาหยุดที่หลังพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย ท่านผู้คอยรับรองได้ต้อนรับเคารพกันและกัน กองเกียรติยศทำวันทยาขุแตรวงสรรเสริญฝรั่งเศสแล้ว นายพลตรี หม่อมเจ้าอมรทัต นำท่าน วาเรนตรวจแถวแล้ว ข้าราชการพร้อมด้วยคณทูตพิเศษและชนชาติฝรั่งเศสพร้อมกันเดินไปยังท่าราชวรดิษฐ์ คณทูตและข้าราชการบางท่านลงเรือยนต์ซึ่งกระทรวงทหารเรือเตรียมไว้แล่นไปจอดเทียบ ร.ล.เจ้าพระยา ซึ่งทอดสมออยู่กลางน้ำ เจ้าพนักงานทหารเรือชักธงฝรั่งเศสบนเสาหน้า แตรสั้นเป่าเพลงค่านับ ๑ จบ เวลา ๓.๑๘ ล.ท. ร.ล.เจ้าพระยาถอนสมอแล่นไปกลับลำ ณ ตำบลสามเสน ประมาณครึ่งชั่วโมง กลับมาผ่านท่าราชวรดิษฐ์ มีเรือยนต์กระทรวงทหารเรือแล่นแซงท้ายมาทางขวาพร้อมด้วยเรือตำรวจพระนครบาล มีเรือ ร.ล.พาลีรั้งทวีปแล่นตามออกไปส่ง ณ เรือคูแรวเนอร์ เยเนราลรุม ซึ่งทอดอยู่นอกสันดอน การรับรองคราวนี้ โปรดให้จัดการเป็นแขกเมืองชั้นสูงของรัฐบาล

วันศุกร์ที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๔๖๕

(ไม่มีบันทึก)

วันเสาร์ที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๔๖๕

เวลา ๘.๑๐ ล.ท. เสด็จโดยรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จยังสถานทูตฝรั่งเศสในการสโมสรสมาคมอัลลิอังก์ฝรั่งเศสประทับเสวย ณ ที่นั้น เสร็จแล้ว อัครราชทูตอวยพรให้ท่านวาเรน ๆ แสดงความขอบใจตามสมควร ในขณะที่นั้นคณทูตได้กราบถวายบังคมลาในการที่จะกลับในวันรุ่งขึ้น เวลา ๑๑.๑๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๔๖๕

(ไม่มีบันทึก)

วันจันทร์ที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีสภาที่พระที่นั่งอนันต์ แล้วเสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๔๖๕

โปรดให้จัดการสมโภชพระปฐมเจดีย์และบรรจพระอังคารพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า

เจ้าอยู่หัวเป็นงานเดียวกัน เจ้าพนักงานได้เตรียมการไว้พร้อมแล้ว

เวลา ๒.๐๐ ล.ท. ภูษามาลาเชิญพระอังคารเหนือพานทองขึ้นพระราชยานไปจากวัดพระแก้วประดิษฐานรถยนต์ที่ประตูหลังพระอาราม ออกประตูวิเศษไชยศรีไปทำราชวรดิษฐ์ประดิษฐานรถยนต์ข้ามไปขึ้นท่าสถานีบางกอกน้อย เจ้าพนักงานได้เชิญขึ้นพระราชยานไปประดิษฐานบนรถไฟพระที่นั่งตามที่ได้ตั้งกระบวนไว้ นั่นคือ รถหน้าต่อจากรถจักรเป็นรถตำรวจหลวงและทหารนำเสด็จ รถที่ ๒ รถประดิษฐานพระอังคาร รถที่ ๓ รถพระที่นั่ง รถที่ ๔ รถข้าราชการและราชบริพาร รถที่ ๕ รถเจ้านาย ต่อไปเป็นรถเจ้าพนักงานที่ตามเสด็จในกระบวน

เวลาเกือบ ๓.๐๐ ล.ท. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารบกประดับตรา ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จท้าวาสกรีประทับรถยนต์พระที่นั่งไปเทียบที่ท่าสถานีบางกอกน้อย เสด็จพระราชดำเนินไปประทับรถไฟพระที่นั่งพิเศษ เวลา ๓.๐๕ ล.ท. รถไฟเคลื่อนกระบวนไปยังจังหวัดนครปฐม เวลา ๔.๓๕ ล.ท. ถึงสถานีสนามจันทร์หยุดกระบวนพระยวงษาภรณ์ฯ เชิญพระอังคารจากรถไฟไปขึ้นรถยนต์ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีตามรถพระอังคาร มีรถยนต์เจ้านายข้าราชการตามเป็นอันมาก ไปยังองค์พระปฐมเจดีย์หยุดที่บันไดนาครังวิหารพระร่วงโรจนฤทธิ์ มีทหารกองเกียรติยศและกองเสือป่ากระทำวันทยาฎธรรวสรวรเสริญพระบารมี พระยวงษาภรณ์ฯ เชิญพระอังคารขึ้นทางบันไดนาครัง เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีและเจ้านายข้าราชการ มีประโคมแตรสังข์ มะโหรที่กกลองชนะ ประดิษฐานพระอังคารเหนือพระแท่นแว่นฟ้าในพระวิหารพระร่วงโรจนฤทธิ์ตอนใน เสด็จประทับในพระวิหารทรงเครื่องทองน้อยสักการพระอังคารแล้ว ทรงทอดผ้าไตร ๒๐ พระสงฆ์ ๒๐ รูป มีพระราชสุธี เจ้าอาวาสวัดปฐมเจดีย์เป็นประธานสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาแล้ว พระราชสุธีถวายอดิเรก พระยวงษาภรณ์ฯ เชิญพระอังคารไปสู่ที่บรรจุนิเษอบศิลา และทรงโปรยดอกพิกุลทองเงิน เจ้าพนักงานได้เลื่อนรอกลง ทรงจับสายสูตรเชือกกรอกเคลื่อนนิเษอบศิลาลอดผนังเข้างัที่บรรจุนิเษอบพระร่วงโรจนฤทธิ์พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เจ้าพนักงานได้วางศิลาปิดโอบกปูน เสด็จไปพระวิหารหลวงทรงพระสุหร่ายและจุดเทียนบูชาพระแล้ว เสด็จเข้าสู่พระวิหารชั้นใน ทรงโปรยปรายดอกไม้สดบนพระแท่นอาสน์บูชา พระสงฆ์สุหร่ายแล้ว ทรงจุดเทียนทองถวายต้นไม้ทองเงินบูชาพระสารีริกธาตุที่บรรจุนิเษอบองค์พระแล้ว เสด็จประทับเสวยเครื่องว่างที่ศาลาข้างองค์พระด้านตะวันออกเสร็จแล้ว เสด็จประทับในพระวิหารหลวง ทรงประเคนผ้าไตรยามแก่พระสงฆ์ ๒๐ รูป ออกไปครองผ้ามานั่งที่แล้ว ทรงเครื่องนมัสการ ทรงศีลพระสงฆ์ ๒๐ รูป มีพระราชสุธีเป็นประธานสวดมนต์ ที่พระระเบียงรอบองค์พระทั้ง ๔ ทิศ มีพระสงฆ์ซึ่งข้าราชการและประชาชนพลเมืองนิมนต์มาสวดมนต์โดยเสด็จในการพระราชกุศลจิตส่วน ๑ พระสงฆ์สวดมนต์จบ พระราชสุธีถวายอดิเรกแล้ว เสด็จออกจากพระวิหารหลวงประทับเกยทิศตะวันออกพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีฯ เสนาบดีมหาดไทยเบิกข้าราชการและประชาชนเฝ้า ทรงจุดเทียนชนวนพระราชทานให้ชาวที่ไปจุดดอกไม้เพลิงเป็นพุทธบูชาแล้ว ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จยังสถานีนครปฐม ทหารกองเกียรติยศและกองเสือป่ากระทำ

วันท้าวขุ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เสด็จประทับรถไฟพระที่นั่งพิเศษ เวลา ๖.๓๕ ล.ท. รถไฟพระที่นั่งเคลื่อนจากสถานีนครปฐม เวลา ๘.๐๐ ล.ท. ถึงสถานีบางกอกน้อย เสด็จลงประทับเรือพระที่นั่งไปตามลำน้ำเจ้าพระยาถึงท่าवासกรี เวลา ๘.๔๐ ทรงรถยนต์พระที่นั่งเข้าพระราชวังดุสิต ในงานนี้บ้านเมืองได้จัดมหรสพสมโภชและได้เริ่มมีตั้งแต่เสด็จออกพลับพลาจนเวลาสมควรเลิก

รุ่งขึ้นวันที่ ๑ กันยายน เวลาเช้าโปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีราเมศวร์เสด็จยังพระวิหารหลวง ณ พระปฐมเจดีย์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ถวายพรพระจบ ทรงประเคนอาหารบิณฑบาต พระสงฆ์รับพระราชทานฉันแล้ว ทรงประเคนไทยธรรมของหลวง พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรก ส่วนพระสงฆ์ที่สวดมนต์ ณ พระระเบียง ฝ่ายบ้านเมืองได้บอกบุญข้าราชการและประชาชนจัดอาหารบิณฑบาตมาเลี้ยง เสร็จแล้วเจ้าพนักงานตั้งบายศรีแก้วทองเงินพร้อมด้วยเครื่องเวียนเทียนสมโภช พราหมณ์เบิกแว่นเวียนเทียนสมโภชพระปฐมเจดีย์แล้วรวมแวนจรุณเจิมแล้วเป็นเสร็จ

วันพุธที่ ๑ กันยายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร เป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

วันพฤหัสบดีที่ ๒ กันยายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้พระองค์เจ้าศุภโยคเกษม เสนาบดีคลังเฝ้าเป็นการภายใน

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ทูลอังกษเฝ้าเป็นการภายในแล้ว ทรงรถยนต์พระที่นั่งไปเสด็จออกพระที่นั่งอนันต์ มีเจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า พระราชทานสัญญาบัตรยศทหารเรือซึ่งโปรดให้มียศแล้ว ๘ นาย พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการกลาโหม ผู้ที่โปรดให้มีบรรดาศักดิ์แล้ว ๕ นาย มีนายทหารชั้นผู้ใหญ่กลับจากหัวเมืองมารับราชการในกรุง ๑ กราบถวายบังคมลาไปรับราชการหัวเมือง ๑ เวลา ๕.๓๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๓ กันยายน ๒๔๖๕

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จประพาส เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๔ กันยายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จตรวจราชการโรงไฟฟ้าสามเสนและการประปา เวลา ๑.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๕ กันยายน ๒๔๖๕

โปรดให้ออกพระราชบัญญัติรถยนต์แก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยเครื่องหมายจารึกอักษรย่อประจำ

จังหวัดและเลขทะเบียน

และออกประกาศกระแสพระบรมราชโองการให้ใช้พระราชบัญญัติ รถจ้าง รถยนต์ และ
ล้อเลื่อนในมณฑลพายัพพะเพาะจังหวัดลำพูน ลำปาง เชียงใหม่ และแพร่

และประกาศกระแสพระบรมราชโองการให้ใช้พระราชบัญญัติรถยนต์ในมณฑลอุดรทั่วทุก
จังหวัด ประกาศลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๔๖๕ ทั้ง ๓ ฉบับ

วันจันทร์ที่ ๖ กันยายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเสด็จพระที่นั่งอนันตประทับ
เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี แล้วเสด็จขึ้น

เวลา ๕.๕๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวังสุโขทัย เวลา ๘.๐๐
ล.ท. เสด็จกลับ

วันอังคารที่ ๗ กันยายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จตรวจราชการสถานที่
การประปา แล้วเสด็จกลับ

วันพุธที่ ๘ กันยายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี
เวลา ๑.๔๐ ล.ท. เลิก เสด็จขึ้น

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่เข้าไปรับพระราชทานอาหารในที่เสวย คือ
เจ้าพระยาพิชัยญาติกับคุณหญิง พระยาพิจารณาปฤษฎาคมัตย์ พระยาศรีสุรราชภักดี พระยาธนรัตนบดี
พระยาดำรงราชพลขันธ์ พระยาวิทยาปริชามัตย์

วันพฤหัสบดีที่ ๙ กันยายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ ฯ
เสนาบดีกลาโหมเฝ้า

เวลา ๕.๒๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเสด็จประทับพระที่นั่งอนันต
เจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า พระราชทานตรา ป.ม. แก่ท่าน ฮูเบอร์ อัครราชทูต ฮอลันดา
แล้ว มีนายทหารชั้นผู้ใหญ่กลับจากหัวเมืองเข้ามารับราชการในกรุง ๑ พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการมหาดไทย ๖ ข้าราชการกลาโหมผู้ที่มีบรรดาศักดิ์แล้ว ๖ สัญญาบัตรยศทหาร
เรือผู้ที่มียศแล้ว ๕ เวลา ๕.๔๕ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๑๐ กันยายน ๒๔๖๕

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งอัมพร เสด็จวังสมเด็จพะพันวัสสา ฯ สระประชุม

๑๕๔

ในการบำเพ็ญพระกุศลพระชนมายุ เสมอด้วยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เวลา ๔.๔๐
ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. เศษ ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวังสมเด็จพะพัน
วัสสา ฯ สระประทุม ประทับเสวย ณที่นั้นแล้ว เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๑๑ กันยายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จตรวจราชการ โรงยาผีหลวง เวลาเที่ยงวัน
๒๐ นาที เสด็จกลับ

วันนี้ จะเสด็จแปรพระราชสำนักหัวหิน มีพระราชหัตถเลขา มอบถวายให้สมเด็จพระราช
ปิตุลา ฯ ทรงสั่งหนังสือราชการแทนและให้คงมีการประชุมเสนาบดี ตามกำหนดวันที่เคย หรือถ้า
มีราชการที่จะต้องนัดประชุมเป็นพิเศษอย่างไรแล้ว แต่จะทรงเห็นสมควร พระราชหัตถ์ลงวันที่ ๑๑
กันยายน ๒๔๖๕

วันอาทิตย์ที่ ๑๒ กันยายน ๒๔๖๕

โปรดให้ออกประกาศตั้งนายเรมอนด์ บี. สตีเวนส์ ที่ปรึกษากระทรวงการต่างประเทศ
เป็นกรรมการศาลฎีกาอีกตำแหน่ง ๑

โปรดให้กระทรวงพาณิชย์และคมนาคมออกประกาศตั้งพระยาพิพิธสมบัติเป็นผู้รั้งตำแหน่ง
ปลัดทูลฉลองกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม และผู้รั้งตำแหน่ง นายทะเบียนสหกรณ์แทนหม่อมเจ้า
ฉลาดลบลเสอสร ซึ่งกราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่งราชการ ประกาศลงวันที่ ๑๑ กันยายน
๒๔๖๕

วันจันทร์ที่ ๑๓ กันยายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร หลวงจีนโอภาส เกะหมาก เฝ้าถวายพระ
พุทธรูปหยกและแจกันคู่ ๑ แล้ว ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์ เป็นประธาน
ในที่ประชุมเสนาบดีแล้ว โปรดให้พระองค์เจ้าไตรทศประพันธ์ เสนาบดีว่าการกระทรวงการต่าง
ประเทศเฝ้าแล้ว เวลา ๑๑.๕๐ ก.ท. เสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๑๔ กันยายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๐.๔๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร ไปลงเรือยนต์พระที่นั่งที่
ท่าवासกรี เสด็จตรวจราชการกระทรวงทหารเรือ เวลา ๑.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๑๕ กันยายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี
เวลา ๒.๐๕ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๕

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จพระที่นั่งอนันตสมาคม นางมีเจ้านายข้าราชการเฝ้า พระราชทานสัญญาบัตรยศแก่ข้าราชการผู้ให้มียศแล้วกระทรวงกลาโหม ๑๒ ทหารเรือ ๔ เวลา ๕.๔๕ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๓๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี เป็น การพิเศษ เวลา ๒.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันเสาร์ที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๕

เวลาเช้า โปรดให้มีการบำเพ็ญพระราชกุศลพระบรมทนต์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้า หลวงและสมเด็จพระพันปีหลวง ที่พระที่นั่งอัมพรเป็นพิเศษ

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้เชิญเจ้านายเข้าไปเสวยพระกระยาหารในที่เสวย คือ กรมหมื่น พิทยาลงกรณ์กับชายา หม่อมเจ้าปิยภักดีนาถ หม่อมเจ้าเสรีจตุศิริ หม่อมเจ้าสุตสิโนทัย หม่อมเจ้า วรณไวทยากร

วันอาทิตย์ที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรม ราชนิ เสด็จสู่ท่าวาสุกรี มีเจ้านายข้าราชการฝ่ายทหาร พลเรือนเฝ้าส่งเสด็จ เสด็จประทับเรือยนต์ พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงเพชรบุรี ฯ ซึ่งโดยเสด็จพระราชดำเนียรในคราวนี้ด้วย เสด็จขึ้นสถานีบางกอกน้อย มีเจ้านายข้าราชการเฝ้าตามสมควร เสด็จประทับรถไฟพระที่นั่ง สมเด็จพระ เจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรี ฯ เสนาบดีมหาดไทยกับกรมหลวงกำแพงเพชร ฯ เสนาบดีพาณิชย์และ คมนาคมตามเสด็จในขบวน เวลา ๑๑.๒๕ ก.ท. รถไฟเคลื่อนขบวนจากสถานีบางกอกน้อยผ่าน สถานีต้นสำโรง มีกองทหารบกราบที่ ๑๒ ตั้งแถวรับเสด็จ เวลาเที่ยงวันกับ ๔๘ นาที ถึงสถานี นครปฐม มีเสื่อป่าและลูกเสื่อมณฑลนครชัยศรี กับ นักเรียนตำรวจภูธรตั้งแถวรับเสด็จ กับ ข้าราชการ ฝ่ายทหารพลเรือนเฝ้ารับเสด็จที่ศาลาสถานี ผู้ว่าราชการจังหวัด นำเครื่องสักการถวายทรงจุดพร้อม ด้วยสมเด็จพระบรมราชินี แล้วโปรดให้เจ้าพนักงานนำไปสักการบูชาพระร่วงโรจนฤทธิ์ และ พระ ปฐมเจดีย์ ผู้ว่าราชการจังหวัดตามเสด็จในขบวนแทนสมุหเทศาภิบาลนครชัยศรี เวลา ๒.๐๕ ล.ท. รถไฟ พระที่นั่งถึงสถานีราชบุรี หยุดเติมพืนและน้ำที่ศาลาสถานี มีสมุหเทศาและผู้บัญชาการกองพลทหาร บกที่ ๔ พร้อมด้วยข้าราชการฝ่ายทหารพลเรือนรับเสด็จ กับมีกองทหารบกราบที่ ๔ และลูกเสื่อ มณฑลราชบุรีตั้งแถวเป็นกองเกียรติยศ ส่วนสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรี ฯ กราบถวายบังคมลา ลงตรวจราชการมณฑลราชบุรี ผู้ว่าราชการจังหวัดนครชัยศรี กราบถวายบังคมลา พระยาอรรณการยบดี สมุหเทศาภิบาลราชบุรีตามเสด็จในขบวน เวลา ๒.๑๕ ล.ท. รถไฟพระที่นั่งออกจากสถานีราชบุรี เวลา

๑๕๖

๓.๒๕ ล.ท. ถึงสถานีเพชรบุรี มีกองทหารบกกราบที่ ๑๔ และลูกเสือดั่งแถวรับเสด็จ ผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมด้วยข้าราชการฝ่ายทหารพลเรือนเฝ้า พราหมณ์ถวายน้ำเทพมนตร์ เวลา ๓.๓๐ ล.ท. รถไฟพระที่นั่งออกจากสถานีเพชรบุรี เวลา ๔.๕๕ ล.ท. ถึงสถานีหัวหิน เสด็จลงจากรถไฟพระที่นั่ง ประทับรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงเพชรบุรี ฯ ไปประทับพระตำหนักแสนสำราญ

วันนี้ ประทับทำวาสุกี หม่อมเจ้าไปรมากรในกรมพระนราธิป ฯ กลับจากการศึกษาวิชาซีวิลเอนจิเนียร์ ณ ประเทศสหปาลีรัฐอเมริกาเฝ้า

วันจันทร์ที่ ๒๐ กันยายน ๒๔๖๕

เวลา ๗.๓๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๘.๕๐ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลาเกือบ ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

ทางกรุงเทพฯ ฯ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลา ฯ เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

วันอังคารที่ ๒๑ กันยายน ๒๔๖๕

เวลา ๗.๕๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๒๒ กันยายน ๒๔๖๕

เวลาเช้า ไม่เสด็จลง เวลา ๔.๓๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลาเกือบ ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๒๓ กันยายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลาเที่ยงวัน เสด็จกลับ เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๒๔ กันยายน ๒๔๖๕

เวลา ๗.๓๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. เศษ เสด็จกลับ เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลาเกือบ ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๒๕ กันยายน ๒๔๖๕

เวลา ๘.๐๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๓๐ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๔.๓๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลาเกือบ ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ เวลาค่ำเสวยแล้วทอดพระเนตรภาพยนตร์ เวลา ๒.๓๐ ก.ท. เศษ เสด็จขึ้น

วันอาทิตย์ที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๕

เวลาเช้า ไม่เสด็จลง เวลา ๕.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลาเกือบ ๗.๐๐ ล.ท.
เสด็จกลับ

วันจันทร์ที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๕

เวลา ๗.๐๐ ก.ท. เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๓๐ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๕.๐๐
ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

ทางกรุงเทพฯ ฯ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลา ฯ เสด็จประทับเป็น
ประธานในที่ประชุมเสนาบดี

วันอังคารที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๕

เวลา ๗.๐๐ ก.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท.เศษ เสด็จกลับ เวลา ๔.๐๐
ล.ท. เศษ เสด็จลงทรงน้ำทะเลพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีและเจ้านายฝ่ายใน ราว ๒๐ นาที
เสด็จขึ้น

วันพุธที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๕

เวลา ๗.๐๐ ก.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลาเกือบเที่ยงวัน เสด็จกลับ เวลา ๕.๐๐ ล.ท.
เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้ เสด็จออกพระตำหนักแสนสำราญ หม่อมเจ้าวรรณไวยากร อัครราชทูตผู้มีอำนาจ
เต็มประจำราชสำนักแคนาดา, เบลเยียม. เฝ้ากราบถวายบังคมลาเสด็จทางออกไปรับราชการตาม
หน้าที่ พระราชทานน้ำมหาสังข์และทรงเจิมแล้วเสด็จขึ้น

วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๕

เวลา ๗.๐๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๓๐ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๒.๓๐ ล.ท.
เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๕

เวลา ๗.๐๐ ก.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท.เศษ เสด็จกลับ เวลา ๔.๐๐
ล.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๕

เวลา ๗.๐๐ ก.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๓๐ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๔.๐๐
ล.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ เวลาค่ำเสวยแล้วทอดพระเนตรภาพยนตร์
เวลา ๒.๐๐ ก.ท.เศษ เสด็จขึ้น

๑๕๘

วันอาทิตย์ที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๕

วันนี้ ไม่เสด็จลง

โปรดให้ออกประกาศประมวลกฎหมายอาญาทหารแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๕๖๕ ประกาศ
ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๕

วันจันทร์ที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๕

เวลา ๗.๐๐ ก.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๔.๓๐
เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จกลับ

ทางกรุงเทพฯ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ เสด็จเป็นประธานใน
ที่ประชุมเสนาบดี

วันอังคารที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๕

เวลาเช้า ไม่เสด็จลง เวลา ๔.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๐๐ ล.ท.เศษ
เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๖๕

เวลา ๗.๐๐ ก.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท.เศษ เสด็จกลับ เวลา ๔.๐๐
ล.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๕

เวลาเช้า ไม่เสด็จลง เวลา ๔.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลาเกือบ ๗.๐๐ ล.ท.
เสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๕

เวลาเช้า ไม่เสด็จลง เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๕

เวลา ๘.๐๐ ก.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท.เศษ เสด็จกลับ เวลา ๔.๓๐
ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ เวลาค่ำเสวยแล้วทอดพระเนตรภาพยนตร์
เวลา ๒.๐๐ ก.ท.เศษ เสด็จขึ้น

วันอาทิตย์ที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕

เวลาเช้า ไม่เสด็จลง เวลา ๕.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จ ณ ที่ซึ่งจะสร้างวังใหม่ ตำบลอ้อมไทัย
แล้วเสด็จเยี่ยมโรงเรียนประชาบาลวัดหัวหิน พระราชทานเงินบำรุงวัด ๑,๐๐๐ บาท แล้วเสด็จกลับ

วันจันทร์ที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๕

เวลา ๗.๓๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท.เศษ เสด็จกลับ เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จกลับ

ทางกรุงเทพฯ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ เสด็จทรงเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

วันอังคารที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๕

เวลา ๗.๐๐ ก.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท.เศษ เสด็จกลับ เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๓๐ ล.ท.เศษ เสด็จกลับ

วันนี้สมเด็จพระบรมราชินีเสด็จกลับจากสนามกอล์ฟก่อนเพื่อสร้งน้ำทะเล

วันพุธที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๕

เวลาเช้า ไม่เสด็จลง เวลา ๓.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๕

เวลา ๗.๐๐ ก.ท.เศษ เสด็จสนามกอล์ฟทรงเป็นกรรมการในการแข่งขันกอล์ฟรอบสุดท้าย ระวังกรมหลวงกำแพงเพชรฯ กับหม่อมเจ้าอมรทัต แล้วพระราชทานถ้วยแก่หม่อมเจ้าอมรทัต ผู้ชนะที่ ๑ เวลาเกือบเที่ยงวันเสด็จกลับ เวลาบ่ายไม่ได้เสด็จลง

วันศุกร์ที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๕

เวลา ๗.๐๐ ก.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท.เศษ เสด็จกลับ

เวลา ๑๑.๔๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระตำหนักแสนสำราญพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีไปประทับรถไฟพระที่นั่งที่สถานีหัวหิน เวลา ๑๑.๕๕ ก.ท. รถไฟเคลื่อนจากสถานีหัวหิน เวลา ๑.๒๕ ล.ท. ถึงสถานีเพชรบุรี มีกองทหารราบที่ ๑๔ และลูกเสือตั้งแถวเกียรติยศ ผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมด้วยข้าราชการฝ่ายทหารพลเรือนเฝ้า เวลา ๑.๓๕ ล.ท. รถไฟออกจากสถานีเพชรบุรี เวลา ๒.๔๕ ล.ท. ถึงสถานีราชบุรี หยุดเพิ่มเติมพืนและน้ำ ที่ขาลาสถานีมีสมุหเทศาภิบาล ผู้บัญชาการกองพลและข้าราชการฝ่ายทหารพลเรือนเฝ้า กับมีกองทหารราบที่ ๔ และลูกเสือมณฑลราชบุรีตั้งแถวเป็นกองเกียรติยศ เวลา ๒.๕๐ ล.ท. รถไฟพระที่นั่งออกจากสถานีราชบุรี เวลา ๔.๑๕ ล.ท. ถึงสถานีนครปฐม มีเสือป่าและลูกเสือมณฑลนครชัยศรีกับนักเรียนตำรวจภูธร ตั้งแถวเป็นกองเกียรติยศ ข้าราชการฝ่ายทหารพลเรือนเฝ้าที่ขาลาสถานี ผู้ว่าราชการจังหวัดนำรูปเทียนเครื่องสักการถวาย ทรงจุดพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี แล้วโปรดให้เจ้าพนักงานนำไปสักการบูชาพระร่วงโรจนฤทธิ์และพระปฐมเจดีย์ เสร็จแล้วรถไฟพระที่นั่งเคลื่อนต่อไป ผ่านสถานีต้นสำโรง มีกองทหารราบที่ ๑๒ ตั้งแถวรับเสด็จ เวลา ๕.๒๐ ล.ท. ถึงสถานีบางกอกน้อย

มีเจ้านายข้าราชการเฝ้าตามสมควร เสด็จลงจากรถไฟพระที่นั่งประทับรถยนต์พระที่นั่งจากท่าสถานี บางกอกน้อยไปยังท่าवासกรี มีเจ้านายข้าราชการฝ่ายทหารพลเรือนเฝ้า มีพระราชปฏิสันฐานตามสมควรแล้ว ทรงรถยนต์พระที่นั่งสู่พระที่นั่งอัมพร

วันนี้เมื่อเวลาประทับท่าवासกรี มีนายพันตรี หม่อมเจ้าวัลลภากร กลับจากการศึกษาวิชา แพทย์ในการสาธารณสุข ประเทศสหปาลีรัฐอเมริกา มารับราชการกรมเสนาธิการทหารบก ๑ พระยาสาตราศาสตร์ศิริลักษณ์ กลับจากประชุมเรื่องสัญญาว่าด้วยการเดินรถใช้เครื่องยนต์ดีเซลทาง ต่างด้าวติดต่อระหว่างประเทศ ณ กรุงปารีส ๑ นายพลตรี พระยาพระภุชงค์นฤกษ์ ฝ่ากราบถวายบังคมลา ไปรับราชการตำแหน่งแม่ทัพน้อยกองทัพน้อยทหารบกที่ ๓

วันเสาร์ที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๔๖๕

(ไม่มีบันทึก)

วันอาทิตย์ที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๔๖๕

โปรดให้ออกพระราชบัญญัติเหรียญรัตนาภรณ์รัชชกาลที่ ๗ พุทธศักราช ๒๔๖๕ ประกาศ ลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๔๖๕

และโปรดให้ออกพระราชบัญญัติราชองครักษ์ พุทธศักราช ๒๔๖๕ ประกาศลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๖๕

วันจันทร์ที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์ เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี แล้วเสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๔๖๕

(ไม่มีบันทึก)

วันพุธที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี โปรดให้จัดการหล่อพระประจำพระชนมพรรษาของหลวงและพระประจำพระชนมวาร สมเด็จพระบรมราชินี

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จยังพระที่นั่งอภิเชกในการ สวดมนต์เททองแล้ว เสด็จขึ้น

เมื่อเวลาเสด็จออกพระที่นั่งอภิเชก พระยาภระราชากลับจากราชการตำแหน่งผู้ดูแลนักเรียน สยาม ณ ประเทศอังกฤษเฝ้า

วันนี้ โปรดให้ออกพระราชกำหนดเครื่องแต่งกายข้าราชการในพระราชสำนัก ประกาศลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๔๖๕

กับวันนี้ เวลา ๒.๐๐ ก.ท.เศษ มีเหตุเพลิงไหม้ขึ้นที่ตึกแถวมณนทรวงวาทกับถนนพาดสายต่อกัน ท้องที่อำเภอสามพันขวงศ์ จังหวัดพระนคร มีกองดับเพลิงตำรวจพระนครบาลทั้งบกและเรือ กับกองดับเพลิงทหารเรือและโรงพยาบาลจีน ช่วยกันดับอยู่จนเวลาราว ๓.๓๐ ก.ท. เพลิงจึงสงบ คงไหม้ตึกแถว ๒ ชั้นของพระคลังข้างที่ ๖ ห้อง ห้องแถว ๒ ชั้น ทำด้วยไม้ตะแบกและสิงคโปร์ หลังคามุงสังกะสีและกระเบื้องของพระยาตำรากรมสาร ๒๓ ห้อง ห้องแถว ๒ ชั้น ไม้ตะแบกและสิงคโปร์หลังคามุงสังกะสี ๔ ห้อง โรงรถยนต์ ๒ ชั้น ไม้ตะแบกและสิงคโปร์ หลังคามุงสังกะสี ๒ ห้องของนาย อี.เอ.นานา รวมราคาเงิน ๓๕๐๐ บาท กับสินค้าต่าง ๆ ของยี่ห้อฮองเฮงของนายเทียนหงอ รถยนต์ของนายต้อย สุษะนันท์ และทรัพย์สินของ ๆ ของหญิงมีชื่ออีกหลายคนเสียหายไปในเพลิงประมาณ ๑๕๕,๕๗๐ บาท รวมทั้งสิ้นเป็นราคา ๑๕๔,๕๗๐ บาท สอบสวนได้ความว่าเพลิงเกิดขึ้นที่โรงรถยนต์นายต้อย สุษะนันท์ ซึ่งเช่าจากนายอี.เอ.นานา ได้มีผู้เห็นนายเต็งเฮี้ยง ผู้จัดการโรงรถยนต์กับพวกเอาน้ำมันราดพื้นกระดานแล้วเอาเพลิงจุด ตำรวจพระนครบาลจับตัวนายเต็งเฮี้ยงไว้ได้ ถามได้ความว่า รถยนต์เช่าของนายต้อย สุษะนันท์ ซึ่งเข้าเป็นผู้จัดการใหม่ ๘ คัน นายต้อย สุษะนันท์ ได้ให้บริษัทแองโกลสยามรับประกันเพลิงไว้เป็นเงิน ๑๓๐๐๐ บาท และนายเทียนหอให้บริษัทต่าง ๆ ประกันเพลิงไว้ ๑๒๑,๐๐๐ สันนิษฐานประกอบกับการสอบสวน เห็นว่ารถยนต์ของนายต้อย สุษะนันท์ ได้มีประกันเพลิงไว้เช่นนี้น่าจะเป็นอุบายของนายต้อย สุษะนันท์ คิดกระทำให้เกิดเพลิงขึ้นเพราะอยากได้เงินค่าประกันเพลิง

วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๔๖๕

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนางพระที่นั่งอนันตเจ้านายฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า พระราชทานสัญญาบัตรยศทหารแก่ผู้ให้มียศแล้ว ทหารบก ๘ นาย ทหารเรือ ๓ นาย แล้วเสด็จขึ้น

โปรดให้ประกาศถอดนายภักดินารถ (จีน สมิตีสวัสดิ์) นอกราชการสังกัดกระทรวงวัง ซึ่งต้องหาว่าลักพระราชทรัพย์ที่พระที่นั่งอมรมพิมานมณี ศาลรับสั่งกระทรวงวังพิพากษาให้จำคุก ๑๒ ปี คดีถึงที่สุดออกเสียจากยศบรรดาศักดิ์

วันศุกร์ที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๔๖๕

วันนี้ เวลา ๒.๐๐ ล.ท.เศษ มีเหตุเกิดเพลิงไหม้ตึกข้างโรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย รีมถนนพลับพลาไชย ตำบลวัดเทพศิรินทร์ ท้องที่อำเภอป้อมปราบ มีกองดับเพลิงตำรวจพระนครบาลไปช่วยดับอยู่ราว ๔๐ นาที เพลิงจึงสงบ คงไหม้ตึก ๒ ชั้น ๑ หลัง ของพระวิมาดาเธอ กรมพระสุทธาสินีนาฏ ให้คุณหญิงเดือน ภาชีสมบัติบริบูรณ์ กับบุตรอยู่ เสียหายคิดฉะเพาะตึก ๑๐,๐๐๐ บาท ทรัพย์สินของเสียหายอีก ๒๑๕๐ บาท สอบสวนได้ความว่ามีผู้ลอบวางเพลิง ต่อมาสืบสวน

วันเสาร์ที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๖๕

โปรดให้ทำการพระราชกุศลตรงกับวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง และสมเด็จพระพันปีหลวง เจ้าพนักงานได้แต่งการในพระที่นั่งอนันต มุขประจิมภาคทางด้านเหนือ ตั้งพระแท่นรองม้าหมู่ทอง เชิญพระประจำพระชนมวารในพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง และพระประจำพระชนมวารสมเด็จพระพันปีหลวงออกประดิษฐาน ทอดเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบ ตั้งธรรมาสน์ทองคำกลาง ตั้งอาสน์สงฆ์มุขบูรพาภาคทางด้านเหนือ เชิญพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง และสมเด็จพระพันปีหลวง ออกประดิษฐาน ณ พระแท่นมณังคศิลาบาทภายใต้พระมหานพปฎลเศวตฉัตร ทอดเครื่องบรมอิสริยยราชูปโภคและเครื่องราชสักการพานพุ่มต้นไม้ทองเงินเฉลิมพระเกียรติยศ ทอดเครื่องนมัสการพระแท่นทรงกราบอีกที่ ๑ ทอดพระราชบัลลังก์ตั้งสิ่งต่าง ๆ ไว้พร้อม

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารบกประดับตรา ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรไปยังพระลาน ทรงจุดเทียนทองและวางพวงมาลาเครื่องราชสักการถวายบังคมพระบรมรูปทรงม้า แล้วเสด็จกลับประทับพระที่นั่งอนันต ทรงเครื่องทงน้อยและเครื่องราชสักการถวายบังคมพระบรมอัฐิและทรงเครื่องนมัสการแล้วประทับพระราชบัลลังก์ พระสงฆ์ ๖๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธานสวดมนต์จบ ทรงเครื่องนมัสการทรงธรรม พระญาณวราภรณ์ วัดบวรนิเวศ ถวายพระธรรมเทศนากัณฑ์ ๑ จบแล้ว ทรงทอดไตรเทศน์และไตรสวดมนต์สดับปกรณ์แล้ว ทรงพระเคนใบวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรมกัณฑ์เทศน์ แล้วโปรดให้พระเทศน์ไปรับเครื่องไทยธรรมฝ่ายในที่พระฉากแล้วกลับมายังอาสน์สงฆ์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระวันรัตถวายพระพรลา โปรดให้หม่อมเจ้าที่ยังเยาว์ทอดผ้ารายร้อยและให้เจ้านายข้าราชการทอดไตร ในตอนนี้พระสงฆ์ ๒๐๐ รูป มีพระธรรมไตรโลกาจารย์เป็นประธานสดับปกรณ์ พระราชทานเงินปลีกแก่เจ้านายราชตระกูลราชินิกุลฝ่ายหน้าฝ่ายใน พระสงฆ์สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาแล้ว พระธรรมไตรโลกถวายอดิเรกถวายพระพรลาเสร็จ เวลา ๗.๑๕ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันนี้ ที่พระลานพระบรมรูปทรงม้า ตั้งแต่เวลาเช้าจนตลอดมีเจ้านายข้าราชการและประชาชนนำเครื่องสักการดอกไม้รูปเทียนและพวงมาลาสักการเป็นอันมาก เวลา ๕.๐๐ ล.ท. จุดดอกไม้เพลิงเป็นเสร็จการ

วันอาทิตย์ที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๕

โปรดให้ออกพระราชบัญญัติป้องกันการเรียกขานชื่อเหล่าว่า ปอรุต และ มะเดรา ประกาศลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๕

วันจันทร์ที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต ทรงเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีสภา แล้วเสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๔๖๕

เวลา ๓.๑๕ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร. ประดับตรามหาวิกรมภู
ปะทับรัตนมา พร้อมด้วยราชองครักษ์นายม้าต้น มีนายทหารเชิญธงกระบี่ชูพระครุฑพ่าห์ขึ้นม้านำ
ทหารม้าหน้าตามเสด็จ ออกทางประตูทวยเทพสโมสรถึงพระลานไปเสี้ยวถนนศรีอยุธยาถนนนครปฐม
ประทับที่หน้าประตูวัดเบญจมบพิตร พระราชทานกุฐินเป็นวัดที่ ๑ มีกองเกียรติยศรับวัด เสด็จ
ตามทางลาดพระบาทมีลูกเสือและนักเรียนรับเสด็จฯ ทรงรับผ้ากุฐินจากเจ้าพนักงานไปวางบนพาน
แว่นฟ้าหน้าสงฆ์ ทรงเครื่องนมัสการแล้ว นายรองขันอ่านรายงานทูลวัดแล้ว ทรงถวายพระกุฐิน
พระสงฆ์สาธุพร้อมกันและอุปโลกน์ถวายสมเด็จพระวันรัตเจ้าอาวาสเป็นผู้ครองและสวดอุทิศกุศลกรรม
ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็กและเครื่องทองน้อย พระสงฆ์สวดจบทรงประเคนไตรปิแก่พระราชอาคัน
ธานานุกรมเปรียญ พระสงฆ์ครองผ้ามานั่งที่ตามเดิมแล้ว โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์
ถวายบริขาร และโปรดให้เจ้านายประเคนไตรแก่พระสงฆ์ทุกรูป ถวายอนุโมทนาแล้ว สมเด็จพระ
พระวันรัตถวายอดิเรก เสด็จประทับรถพระที่นั่งไปตามถนนนครปฐมเสี้ยวถนนพิษณุโลก ถนน
ราชดำเนินไปเสี้ยวถนนดินสอ ไปหยุดที่ประตูหน้าวัดสุทัศน์ พระราชทานพระกุฐินเป็นวัดที่ ๒
มีกองเกียรติยศรับวัด เสด็จทางหน้าพระวิหารทรงเครื่องนมัสการพระศรีสากยมุนีแล้ว เสด็จทาง
หลังวิหารไปยังพระอุโบสถ มีกองลูกเสือและนักเรียนรับเสด็จฯ ทรงรับผ้าพระกุฐินไปวางบนพาน
แว่นฟ้าหน้าสงฆ์แล้ว ทรงเครื่องนมัสการแล้วนายรองเสนอ่านรายงานทูลวัดจบ ทรงถวายผ้าพระกุฐิน
พระสงฆ์สาธุพร้อมกัน อุปโลกน์ถวายสมเด็จพระพุฒาจารย์ เจ้าอาวาสเป็นผู้ครอง ทรงจุดเทียน
พานมหาดเล็กแล้วประทับพระราชบัลลังก์ พระสงฆ์สวดอุทิศกุศลกรรมจบ ทรงประเคนไตรปิแก่
พระราชอาคันธานานุกรมเปรียญและพระพิธิธรรม พระสงฆ์ออกไปครองผ้ากลับมาที่นั่งแล้ว โปรด
ให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ ถวายเครื่องบริขาร พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาแล้ว สมเด็จพระ
พุฒาจารย์ถวายอดิเรก เสด็จทางประตูหน้าพระอุโบสถประทับรถพระที่นั่งตรงไปตามถนนอนุสาวรีย์
เสี้ยวถนนเจริญกรุง ถนนตรีเพชร ถนนจักรเพชร ประทับหน้าวัดราชบูรณะ พระราชทานพระกุฐิน
เป็นวัดที่ ๓ มีทหารกองเกียรติยศรับวัด เสด็จตามทางลาดพระบาททรงรับผ้าพระกุฐินเข้าไปในพระ
อุโบสถ ทรงวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์ ทรงเครื่องนมัสการแล้ว นายรองขันอ่านรายงานทูลวัด
ทรงถวายผ้าพระกุฐินพระสงฆ์สาธุพร้อมกันอุปโลกน์ถวายแก่พระวิเชียรธรรมคุณาทร เจ้าอาวาส
เป็นผู้ครอง ทรงจุดเทียนมหาดเล็กแล้ว พระสงฆ์สวดอุทิศกุศลกรรมมาจวบ ทรงประเคนไตรปิ
แก่พระราชอาคันธานานุกรมเปรียญ พระสงฆ์ออกไปครองผ้ามานั่งที่แล้ว โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้า
กรมหลวงลพบุรีฯ ถวายเครื่องบริขาร พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระวิเชียรธรรมคุณาธารถวาย
อดิเรก เสด็จออกจากพระอุโบสถประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จกลับพระราชวังดุสิต

วันพุธที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

เวลา ๓.๔๕ ล.ท. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร. เสด็จเป็นกระบวนรถยนต์ แต่พระที่นั่งอัมพรออกทางประตูทวยเทพสโมสรยังพระลานและถนนราชดำเนินไปเสด็จถนนจักรพรรดิ ตรงไปถนนวรจักร ถนนจักรวรรดิ เลี้ยวเข้าวัดจักรวรรดิ หยุดที่หน้าประตูพระอุโบสถ พระราชทาน พระกฐินเป็นวัดที่ ๑ มีทหารกองเกียรติยศรับวัด เสด็จเข้าในลานพระอุโบสถ มีลูกเสือและนักเรียน รับเสด็จ ทรงรับผ้าพระกฐินเข้าไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์แล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ นายรองพินิจราชการอ่านรายงานทูลวัด ทรงถวายผ้าพระกฐิน พระสงฆ์สาธุพร้อมกันอุปโลกน์ถวาย พระมงคลทิพมณีเจ้าอาวาส ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็กแล้ว พระสงฆ์สวดญัติตฤติยกรรมวาจาเสด็จ ทรงประเคนไตรปิฎกแก่พระราชาคณะถานานุกรมเปรียญ พระสงฆ์ออกไปครองผ้ามานั่งที่แล้ว โปรด ให้กรมพระดำรงฯ ถวายเครื่องบริขาร พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระมงคลทิพมณีถวายอดิเรก เสด็จประทับรถพระที่นั่งไปตามถนนจักรพรรดิ เลี้ยวถนนเยาวราช ถนนราชวงศ์ ไปเข้าถนนทรงวาด ถนนประทุมคงคา เลี้ยวเข้าถนนหลังพระอุโบสถไปหยุดหน้าพระอุโบสถวัดประทุมคงคา พระราชทาน พระกฐินเป็นวัดที่ ๒ มีทหารกองเกียรติยศรับวัด และลูกเสือนักเรียนรับเสด็จ ทรงรับผ้าไปวาง บนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์แล้ว ทรงเครื่องนมัสการ นายรองสนองอ่านรายงาน ทรงถวายผ้าพระกฐิน พระสงฆ์สาธุพร้อมกันอุปโลกน์ถวายพระครูภัลยาณคุณเจ้าอาวาส ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็ก พระสงฆ์สวดญัติตฤติยกรรมวาจาจบ ทรงประเคนไตรปิฎกแก่พระสงฆ์ ๗ ครองผ้ามานั่งที่แล้ว โปรด ให้กรมพระนราธิปฯ ถวายเครื่องบริขาร พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระพุฒาจารย์ผู้นำถวาย อดิเรก เสด็จประทับรถพระที่นั่งกลับทางถนนทรงวาด หยุดที่ประตูหน้าวัดสัมพันธวงศ์ พระราชทาน พระกฐินเป็นวัดที่ ๓ มีทหารกองเกียรติยศรับวัด ทรงรับผ้าพระกฐินไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ นายรองพินิจราชการอ่านรายงานทูลวัดจบ ทรงถวายผ้าพระกฐินจบ พระสงฆ์สาธุพร้อมกันอุปโลกน์ถวายพระครูวิบูลยศีลขันธุ์เจ้าอาวาส ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็ก พระสงฆ์สวดญัติตฤติยกรรมวาจา ทรงประเคนไตรปิฎกแก่พระสงฆ์ ๗ ครองผ้ามานั่งที่แล้ว โปรด ให้ กรมหลวงกำแพงเพชรฯ ถวายบริขาร พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระเทพกวีผู้นำถวายอดิเรก เสด็จกลับพระราชวังดุสิต

วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้กรมขุนสิงหวิกรม เสนาบดีพระทรวง ทหารเรือเฝ้า

วันศุกร์ที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๔๖๕

เวลา ๑.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับวังหลวง

เวลา ๓.๑๕ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศจอมพลทหารบกประดับตราจักรี เสด็จออกเฝ้าหน้า พระที่นั่งบรมพิมานในวังหลวง ประทับพระที่นั่งพุดตาล ยাত্রาเป็นกระบวนไปตามถนนอมรวิถึ เลี้ยวถนนจักรีจรณีย์ ออกประตูพิมานไชยศรี ประตูวิเศษไชยศรี เลี้ยวไปตามถนนหน้าพระลาน

บรรจบขบวนหน้า มีกองทหารม้า กองทหารปืนใหญ่ กองทหารช่าง กองทหารราบ ๑๑ แห่งนำไปตามถนนหน้าพระลาน เลี้ยวถนนราชดำเนินในข้ามสะพานผ่านพิภพไปเลี้ยวถนนจักรพงษ์ ถนนพระสุเมรุ กระบวนหน้าเลี้ยวถนนบรรณิเวศไปตามถนนตะนาว ประทับพระราชยานที่เกยพลับพลา วัดบรรณิเวศ พระราชทานพระกฐินเป็นวัดที่ ๑ มีทหารกองเกียรติยศรับวัด เสด็จตามทางลาดพระบาทเข้าในพระอาราม มีกองลูกเสือและนักเรียนรับเสด็จ ทรงรับผ้าพระกฐินไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ นายรองชั้นอ่านรายงานทูลวัด ทรงถวายผ้าพระกฐิน พระสงฆ์สาธุพร้อมกันอุปโลกน์ถวายผ้าแก่พระญาณวราภรณ์เจ้าอาวาส ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็กบูชาพระแล้ว ประทับพระราชบัลลังก์ พระสงฆ์สวดอุทิศกุศลถวายพระพรมาจาจบ ทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อยสักการสมเด็จพระมหาสมณเจ้าทั้ง ๒ แล้ว ทรงทอดไตร ๑๐ ฐานาหม้ายสดับปกรณ์แล้ว ทรงพระเคนไตรปีแก่พระราชอาณาเขตและพระพิธีธรรม พระสงฆ์ครองผ้ากลับมาหนึ่งที่แล้ว โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ ถวายบริวาร พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระญาณวราภรณ์ถวายอดีตเรก เสด็จกลับยังเกย ประทับพระที่นั่งพุดตาล เคลื่อนขบวนไปตามถนนบรรณิเวศ ถนนตะนาว ถนนเฟื่องนคร เทียบยังเกยวัดราชบพิธ พระราชทานพระกฐินเป็นวัดที่ ๒ มีกองเกียรติยศรับวัด เสด็จตามทางลาดพระบาทมีลูกเสือและนักเรียนรับเสด็จ ทรงรับผ้าพระกฐินไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์แล้ว ทรงเครื่องนมัสการ นายรองพินิจอ่านรายงานทูลวัด ทรงถวายผ้าพระกฐิน พระสงฆ์สาธุพร้อมกันอุปโลกน์ถวายสมเด็จพระสังฆราชเจ้าแล้ว ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็กแล้ว ประทับพระราชบัลลังก์ พระสงฆ์สวดอุทิศกุศลถวายพระพรมาจาจบ ทรงพระเคนไตรปีแก่พระราชอาณาเขตและพระพิธีธรรม พระสงฆ์ครองผ้ามาหนึ่งที่แล้ว โปรดให้กรมพระจันทบุรีฯ ถวายบริวาร พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดีตเรก เสด็จกลับยังพลับพลาประทับพระที่นั่งพุดตาล เคลื่อนขบวนไปตามถนนเฟื่องนคร ถนนบ้านหม้อ ไปเลี้ยวถนนพระพิทักษ์ ถนนพระพิพิธ เลี้ยวถนนสนามไชย ประทับเกยวัดพระเชตุพน พระราชทานกฐินเป็นวัดที่ ๓ มีทหารกองเกียรติยศรับวัด เสด็จตามทางลาดพระบาทมีกองลูกเสือและนักเรียนรับเสด็จ ทรงรับผ้าไปวางบนพานตามหน้าสงฆ์ ทรงเครื่องนมัสการแล้ว นายรองชั้นอ่านรายงานทูลวัด ทรงถวายผ้าพระกฐิน พระสงฆ์รับสาธุอุปโลกน์ถวายแก่พระธรรมวโรดมเจ้าอาวาส ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็กแล้วประทับพระราชบัลลังก์ พระสงฆ์สวดอุทิศกุศลถวายพระพรมาจาจบ ทรงเครื่องทองน้อยทอดไตร ๑๐ ฐานาหม้ายสดับปกรณ์ พระอัฐิสมเด็จพระปรมาธิบดีแล้ว ทรงพระเคนไตรปีแก่พระราชอาณาเขตและพระพิธีธรรม พระสงฆ์ออกไปครองผ้ามาหนึ่งที่แล้ว โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ ถวายบริวาร เวลา ๖.๒๐ ล.ท. เสด็จกลับเข้าวังหลวง เวลา ๖.๔๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งยังพระราชวังดุสิต

วันเสาร์ที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๔๖๕

เวลา ๓.๑๐ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารเรือ ประดับตราพรัดน ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร ออกประตูทวยเทพสโมสรยังพระลานเลี้ยวถนนศรีอยุธยา ถนนสามเสน ถนนวัดราชาธิวาส ไปหยุดที่หน้าวัดพระราชทานพระกฐินเป็นวัดที่ ๑ มีทหารกองเกียรติยศรับวัดกับกอง

ถูกเสื่อและนักเรียนรับเสด็จ ทรงรับผ้าพระกฐินไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์แล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้ว นายรองสุจินดาอ่านรายงานทูลวัด ทรงถวายผ้าพระกฐินพระสงฆ์สาธุอุปโลกน์ถวายพระธรรมโกศาจารย์เจ้าอาวาส ทรงจุดเทียนทานมหาดเล็กแล้ว ประทับพระราชบัลลังก์ พระสงฆ์สวดมฤตติกุตติกรรมจบ ทรงประเคนไตรปิฎกแก่พระราชกณเฑาะฏานานุกรมเปรียญ พระสงฆ์ครองผ้ามาบังที่แล้ว โปรดให้กรมพระสวัสดิ์ ฯ ถวายเครื่องบริดขาร พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอติเรกเสร็จ เสด็จออกจากพระอุโบสถยังฉนวนน้ำท่าวัดราชาธิวาส เสด็จลงประทับเรือพระที่นั่งอนเนกชาติภุชงค์ มีเรือประตู่เรือพิฆาฏเรือตั้งเรือกลอง เรือกระบี่เรือครุฑเป็นเรือคู่ชักนำเสด็จ เรือกรมพระตำรวจหลวง ฯ เรือกระทรวงทหารเรือแห่งต่างตามเสด็จ เรืออนันตนาคราชเป็นเรือผ้าไตรเรือพระที่นั่งสง่างามขยวร เป็นเรือพระที่นั่งรอง เคลื่อนกระบวนพยุหยาตราไปเทียบฉนวนน้ำหน้าวัดอรุณ พระราชทานพระกฐินเป็นวัดที่ ๒ ประทับพระราชยานกง มีกองเกียรติยศรับวัด กรมพระตำรวจกรมวัง ราชองครักษ์ มหาดเล็ก และกองทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร. แห่งตามเสด็จ ไปเทียบที่เกยประตู่หน้าพระอาราม เสด็จตามทางลาดพระบาท มีกองลูกเสื่อและนักเรียนรับเสด็จ ทรงรับผ้าพระกฐินวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์ จุดเทียนเครื่องนมัสการ นายรองพินิจอ่านรายงานทูลวัด ทรงถวายผ้าพระกฐินพระสงฆ์รับสาธุพร้อมกันอุปโลกน์ถวายแก่พระเทพสุธีเจ้าอาวาส ทรงจุดเทียนทานมหาดเล็กบูชาพระและจุดเทียนเครื่องทองน้อยสักการพระบรมอัฐิแล้ว ประทับพระราชบัลลังก์ พระสงฆ์สวดมฤตติกุตติกรรมจบ ทรงประเคนไตรปิฎกแก่พระราชกณเฑาะฏานานุกรมเปรียญ พระพิธีธรรม พระครองผ้ามาบังที่ตามเดิมแล้ว โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิตถวายอนุโมทนา พระเทพสุธีถวายอติเรก เสด็จกลับยังพระฉนวนประทับเรือพระที่นั่งเสด็จไปเทียบฉนวนท่าหน้าวัดกัลยาณิ พระราชทานกฐินเป็นวัดที่ ๓ มีกองทหารเกียรติยศรับวัด ทรงพระราชยานไปหยุดที่เกย เสด็จทรงพระดำเนินทรงรับผ้าพระกฐินเข้าไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์ มีนักเรียนรับเสด็จ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้ว นายรองสนองราชบรรหารอ่านรายงานทูลวัด ทรงถวายผ้าพระกฐิน พระสงฆ์สาธุอุปโลกน์ถวายพระวินัยกิจโกศลเจ้าอาวาส ทรงจุดเทียนทานมหาดเล็กแล้ว ประทับพระราชบัลลังก์ พระสงฆ์สวดมฤตติกุตติกรรมจบ โปรดให้กรมหมื่นอนุพงษ์ฯ ถวายเครื่องบริดขาร พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระวินัยกิจโกศลถวายอติเรก เสด็จยังฉนวนท่าหน้าวัดประทับเรือพระที่นั่ง เคลื่อนกระบวนมาเทียบท่าราชวรดิษฐ์ เสด็จประทับเรือพระที่นั่งเคลื่อนกระบวนมาเทียบท่าราชวรดิษฐ์ เสด็จประทับเรือพระที่นั่งเสด็จขึ้นพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัยแล้ว เวลา ๖.๕๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จกลับพระราชวังดุสิต

วันอาทิตย์ที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๔๖๕

เวลา ๓.๑๕ ล.ท. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารเรือ ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรออกทางประตูทวยเทพสโมสรไปยังพระลานเสี้ยวถนนศรีอยุธยา ถนนสามเสน เสี้ยวเข้าถนนท่าวาสกรี' ประทับเรือยนต์พระที่นั่งล่องไปตามลำน้ำเจ้าพระยา เสี้ยวเข้าคลองบางกอกใหญ่ไปหยุดท่าฉนวนวัดโมลีโลก พระราชทานพระกฐินเป็นวัดที่ ๑ เสด็จตามทางลาดพระบาท มีทหารกองเกียรติ กับกองลูกเสื่อและนักเรียนรับเสด็จ ทรงรับผ้าพระกฐินไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์

ทรงเครื่องนมัสการแล้ว นายรองกวดอ่านรายงานทูลวัด ทรงถวายผ้าพระกฐิน พระสงฆ์สาธุพร้อมกันอุปโลกน์ถวายพระประสิทธิศีลคุณ ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็กแล้วประทับพระราชบัลลังก์ พระสงฆ์สวดอุทิศกุศลถวายพระวชิราวุธ ทรงประเคนไตรปิฎกแก่พระราชอาณาเขตานุกรมเปรียญ พระสงฆ์ครองผ้ามางที่ตามเดิมแล้ว โปรดให้กรมหมื่นอนุวัตน์ ถวายบริขาร พระสงฆ์อนุโมทนา พระประสิทธิศีลคุณถวายอดิเรกแล้ว เสด็จกลับประทับเรือพระที่นั่งไปเทียบฉนวน หน้าวัดหงส์พระราชทานพระกฐินเป็นวัดที่ ๒ เสด็จตามทางลาดพระบาทมีทหารกองเกียรติยศรับวัดกับลูกเสื่อและนักเรียนรับเสด็จ ทรงรับผ้าพระกฐินไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์ และทรงเทียนเครื่องนมัสการแล้ว นายรองชิตอ่านรายงานทูลวัดจบ ทรงถวายผ้าพระกฐิน พระสงฆ์รับสาธุพร้อมกันอุปโลกน์ถวายพระรัตนมนีเจ้าอาวาส ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็กแล้วประทับพระราชบัลลังก์ พระสงฆ์สวดอุทิศกุศลถวายพระวชิราวุธ ทรงประเคนไตรปิฎกแก่พระราชอาณาเขตานุกรมเปรียญ พระสงฆ์ครองผ้ามางที่แล้ว โปรดให้กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ถวายบริขาร พระสงฆ์อนุโมทนาแล้ว พระรัตนมนีถวายอดิเรก เสด็จพระราชดำเนินกลับประทับเรือพระที่นั่งไปเทียบที่ฉนวน วัดอินทาราม พระราชทานกฐินเป็นวัดที่ ๓ เสด็จตามทางลาดพระบาทมีทหารกองเกียรติยศและลูกเสื่อนักเรียนรับเสด็จ ทรงรับผ้าพระกฐินไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์แล้ว ทรงเครื่องนมัสการ นายรองสุจินดา อ่านรายงานทูลวัดจบ ทรงถวายผ้าพระกฐินพระสงฆ์สาธุพร้อมกัน อุปโลกน์ถวายพระทักษิณคณิศร เจ้าอาวาส ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็กแล้วประทับพระราชบัลลังก์ พระสงฆ์สวดอุทิศกุศลถวายพระวชิราวุธ ทรงประเคนไตรปิฎกแก่พระราชอาณาเขตานุกรมเปรียญ พระสงฆ์ครองผ้ามางที่แล้ว โปรดให้กรมขุนสิงหวิกรมถวายเครื่องบริขาร พระสงฆ์อนุโมทนา พระทักษิณคณิศรถวายอดิเรก เสด็จประทับเรือพระที่นั่งกลับมาเทียบท่าราชวรดิษฐ์ เสด็จขึ้นพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัยแล้ว เสด็จประทับรถยนต์พระที่นั่งกลับพระราชวังดุสิต

วันนี้ที่ ๓๑ ตุลาคม โปรดให้ออกพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งโบราณและศิลปวัตถุออกนอกประเทศ พุทธศักราช ๒๔๖๕ ประกาศลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๔๖๕

วันจันทร์ที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร ประทับพระที่นั่งอนันต์เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เวลาเที่ยงวันเศษ เสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เศษ ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทอดพระเนตรการเย็บเสื้อผ้าและหนังของกรมยกรบัตรทหารบก ซึ่งตั้งทำการอยู่ที่หน้าวัดพระเชตุพน เวลา ๑.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี เวลาเที่ยงวัน ๔๐ นาที เสด็จขึ้น

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต คณดนตรีซึ่งโปรดให้รวบรวมฝึกหัดขึ้นใหม่ ๒ วง ได้บรรเลงเพลงถวายตัว ณ ที่นั้น แล้วเสด็จขึ้น

วันพฤหัสบดีที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้กรมหลวงกำแพงเพชร ๖ เสนาบดี พาณิश्य์และคมนาคนมเฝ้า

โปรดให้ทำการฉลองหม่อมเจ้าพระศุภสวัสดิ์วงศ์สนิทที่พระที่นั่งอัมพรเป็นการภายใน

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จออกประทับห้องประชุมพระสงฆ์วัดราชาธิวาส มีพระธรรมโกศาจารย์ วัดราชาธิวาสเป็นประธานสวดมนต์ในการฉลองหม่อมเจ้าพระศุภสวัสดิ์วงศ์สนิทในสมเด็จพระบรมราชสวสดี ๖ ซึ่งจำพรรษา ณ วัดราชาธิวาสเป็นการภายใน เวลา ๗.๒๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้เชิญเจ้านายข้าราชการเข้าไปรับพระราชทานอาหารในที่เสวย คือ สมเด็จพระราชปิตุลา ๖ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ ๖ พระองค์เจ้าทศศิริวงศ์ หม่อมเจ้าบวรเดช หม่อมเจ้าเสฐศิริ หม่อมเจ้าอมรทัต หม่อมเจ้าอลองกฎ หม่อมเจ้าทองทิพย์ หม่อมเจ้านิลประภัศร หม่อมเจ้าฉัตรมงคล พระยาเทพอรชุน พระยาสิทธิราชฤทธิไกร พระยาพระภุชณะรักษ พระยาอมรวิสัยสรเดช พระยาเทพาธิบดี พระยาพิชัยสงคราม พระยาอนุภาพไตรภพ พระยาราม รณรงค์ พระยาพิชัยรณรงค์สงคราม พระยาประเสริฐสงคราม พระยาวิเศษสงคราม พระยาศรีสุราช ภัคดี พระยาสุรเสนา พระยาวิบูลย์อายุเวท พระยาเฉลิมอากาศ พระยาเสนีณรงค์ฤทธิ พระยาเสนา สงคราม

วันศุกร์ที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. เสด็จออกประทับห้องประชุมพระที่นั่งอัมพร ในการเลี้ยงพระฉลอง หม่อมเจ้าพระศุภสวัสดิ์วงศ์สนิท ในสมเด็จพระบรมราชสวสดี ๖

วันเสาร์ที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๔๖๕

โปรดให้ทำการพระราชพิธีฉลองพระชัยวัฒน์ประจำรัชกาล พระประจำพระชนมวาร กับ พระประจำพระชนมพรรษาและเฉลิมพระชนมพรรษาที่พระที่นั่งอัมรินทร์ เจ้าพนักงานเชิญพระ แก้วน้อยมาประดิษฐานบนพระที่นั่งบุษบก มีเทียนมหามงคลคู่ ๑ พานทองสองชั้นรองพุ่มดอกไม้สดคู่ ๑ ที่พระที่นั่งเศวตฉัตรตั้งโต๊ะทอง เป็นที่ประดิษฐานพระชัยวัฒน์และ พระประจำพระ ชนมวารในสมเด็จพระบรมราชินี และพระพระชนมพรรษา ต่อออกมาเชิญพระพุทธรูปชินญาณ ขึ้นประดิษฐาน ตั้งเครื่องสักการบูชา และ เทียนพระมหามงคลทองเงิน ต้นไม้ทองเงินตั้ง ๔ มุม มหาเศวตฉัตร ตั้งตู้เทียนเท่าพระองค์ข้างละคู่ ตั้งโต๊ะหมู่เครื่องสักการพร้อมด้วยเด้าน้ำพระพุทธรูป พานพุ่มดอกไม้สดและเชิงเทียนมหามงคลไว้พร้อม ทรงเครื่องนมัสการลงยาและพระแท่นทรงกราบ เชิญพระที่หล่อใหม่ทั้ง ๓ มาประดิษฐานบนโต๊ะทองชั่วคราว ทอดพระราชบัลลังก์ตั้งอาสน์สงฆ์ ตั้งเก้าอี้เจ้านายข้าราชการไว้พร้อม

ที่พระที่นั่งไพศาลด้านเหนือตั้งพระแท่นมณฑล ตั้งโต๊ะหมู่ทองบนพระแท่น ตั้งมณฑปงา
เชิญพระพุทธบุษยรัตน์พระองค์น้อยประดิษฐาน เชิญพระชัยวัฒน์รัชกาลที่ ๕ พระชัยนวโลหะ
รัชกาลที่ ๔ และ ๕ พระพุทธรัตนิมิต มาประดิษฐานพร้อมทั้งคัมภีร์พระธรรมสังเขป จะได้
เชิญพระชัยวัฒน์รัชกาลปัจจุบันมาในวันสวดนวกหายุสมธรรม ตั้งพระเจดีย์ลังกาบรรจุพระบรม
สารีริกธาตุ ตั้งพระเต้าต่าง ๆ และเชิงเทียนมหามงคลทองเงินพร้อมด้วยเครื่องสักการบูชา ทอด
เครื่องนมัสการพานทองสองชั้นและพระแท่นทรงกราบ ข้างพระแท่นตั้งตู้เทียนเท่าพระองค์คู่ ๑
ข้างทิศใต้หน้าพระที่นั่งอัฐทิศ ตั้งพระแท่นมณฑลบูชาเทวดาประดับระบายพระสูตรร้อยกรองด้วย
ดอกไม้สด ประดิษฐานพระพุทธรูปไม้ศรีมหาโพธิ์ห้ามสมุทร พระพุทธรูปรำพึงขนาดกลาง กับ
พระสมาธิทองคำขนาดย่อมพร้อมด้วยรูปเทวดาพระพุทธรูปดี พระศุกรทองคำซึ่งเป็นองค์แรก มี
เทียนทองรูปเงินฉัตรธงสีครบจำนวนกำลังเทวดาประดับเชิงพระแท่นด้วยพานเข้าดอกดอกไม้ไม้สี
หน้าพระแท่นตั้งม้าทองรองเชิงเทียนหายนะ และ วัฒนธรรม ตั้งเครื่องนมัสการแก้วเจียรไน และ
ทอดพระแท่นทรงกราบ ตั้งโต๊ะเครื่องบูชาประดิษฐานพระสยามเทวาธิราชตรงพระทวารเทวราช
มเหศวร์ มีเทียนทองเงินคู่ ๑ มีโต๊ะปักตั้งตะเกียงน้ำมันหอม ๑ ดวง ตั้งแท่นรองบัตรเครื่องบูชา
เทวดานพเคราะห์ในวันสวดนวกหายุสมธรรม และประดิษฐานเครื่องราชกกุธภัณฑ์ที่พระที่นั่งภัทรบิฐ
ทอดพระราชบัลลังก์ตั้งอาสน์สงฆ์และตั้งเก้าอี้เจ้านายข้าราชการไว้พร้อม

ที่พระอุโบสถวัดพระแก้ว ตั้งตู้เทียนเท่าพระองค์ข้างธรรมาสน์ศิลาคู่ ๑ ตั้งเครื่องนมัสการ
พานทองใหญ่และพระแท่นทรงกราบ ตั้งเทียนเถาที่พระพุทธรยอดฟ้า ฯ พระพุทธเลิศหล้า ฯ ทอด
พระราชบัลลังก์ตั้งอาสน์สงฆ์ ที่ตรงประตูกลาง ตั้งแท่นรองจงกลเทียนรูปบูชาเทวดานพเคราะห์
ไว้พร้อม การเฉลิมพระชนมพรรษาศกนี้งดการตามประทีปทั่วไป โปรดให้ตามประทีปโคมไฟแต่
ในพระบรมมหาราชวังชั้นใน การตามประทีปทั่วไปจะได้โปรดให้เลื่อนไปจุดในการพระราชพิธีฉัตร
มงคลข้างหน้า

เวลา ๕.๒๐ ล.ท. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารปืนใหญ่ ร.อ.ประดับตรา ทรงรถยนต์พระที่
นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จเข้าทางประตูหลังวัดพระแก้ว ประทับหน้าพระอุโบสถ พรตจีนฉนวน
ถวายรูปเทียนมังกร ถวายพระพรแล้ว เสด็จประทับพระอุโบสถ ทรงประเคนไตรสลับบรรยากาศแก่
พระสงฆ์ ทรงบูชาพระแก้ว พระสัมพุทธพรรณี พระพุทธรยอดฟ้าพระพุทธเลิศหล้า และเทียน
เท่าพระองค์เทียนรุ่งแล้ว พระสงฆ์ครองผ้ามานั่งที่แล้วทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ ๕
รูป มีพระศาสนเทศาจารย์เป็นประธานสวดมนต์ ทรงจุดเทียนที่จงกลบูชาเทวดานพเคราะห์ ไห
บูชาเทวดา เสด็จกลับประทับรถยนต์พระที่นั่งไปเทียบที่พระทวารเทเวศร์รักษา เสด็จประทับ
พระที่นั่งอมรินทรวงทรงประเคนไตรสัญญาบัตรพัดยศ ตั้งสมณศักดิ์ ๓๐ รูป มีพระสงฆ์นำตั้ง
๑๐ รูป มีสมเด็จพระวันรัตเป็นประธานสวดชยันโต พระที่รับสมณศักดิ์ใหม่ครองผ้ามานั่งที่แล้ว
พระธรรมดิลกหัวหน้าพระที่รับสมณศักดิ์ใหม่ถวายธยา พระสงฆ์อนุโมทนา สมเด็จพระวันรัต ถวาย
อดิเรก สมเด็จพระพุฒาจารย์ถวายพระพรลา โปรดให้พระสงฆ์ที่จะสวดมนต์เข้านั่งยังที่ ทรงบรรจุ

แผ่นทองคำจารึกดวงพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยพระออบลงในพระเมาลี พระชัยวัฒน์รัชกาลปัจจุบัน แล้วทรงพระสุหร่ายสรงและถวายผ้าตาดทองทรงสพักพระชัยวัฒน์ประจำรัชกาล และ พระประจำพระชนมวาร และ ถวายแพรทรงสพักพระลำดับพระชนมพรรษา ถวายทรงเจิมแล้ว โปรดให้ภูษามาลาเชิญขึ้นประดิษฐานบนพระแท่นเหนือโต๊ะทอง ภายใต้ันพญุลมहाเศวตฉัตร ทรงประเคนไตรสลัปแพรยามโหมคแก่พระสงฆ์ ๓๔ รูป แล้วเสด็จขึ้นพระที่นั่งไพศาล ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการและเทียนที่โต๊ะพระสยามเทวาริราชแล้วเสด็จพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงจุดเทียนท่าพระองค์ในตู้ทั้ง ๒ และเทียนมหามงคลทองเงินและเทียนต่าง ๆ พระสงฆ์ครองผ้ามานั่งที่แล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้วประทับพระราชบัลลังก์ ทรงศีลแล้ว พระสงฆ์ ๓๔ รูป มีสมเด็จพระวันรัตเป็นประธานเจริญพระพุทธมนต์สวดมนต์จบ สมเด็จพระวันรัตถวายอติเรก สมเด็จพระพุฒาจารย์ ถวายพระพรลา พระราชทานเทียนชะนวนให้ชาวที่ไปจุดดอกไม้เพลิงที่สนามหญ้าหน้าพระที่นั่งจักรี เป็นพุทธบูชา เวลา ๑๖.๔๐ ล.ท. เสด็จกลับพระราชวังดุสิต

วันนี้ที่ ๖ พฤศจิกายน เวลาเสด็จประทับหน้าพระอุโบสถวัดพระแก้ว มีคนข้าหลวงตรวจการ กลับจากราชการรวม ๕ นาย กับข้าราชการประจำมณฑลและจังหวัดอีก ๒ นาย เฝ้า

เสด็จออกพระที่นั่งอมรินทร์พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการในกรมมหาดเล็ก ๑ พระราชทานสัญญาบัตรตั้งสมณศักดิ์พระราชอาณณะ ๑๓ พระครู ๑๗ พระราชทานตราและเหรียญแก่ข้าราชการกระทรวงต่าง ๆ คือ กระทรวงกลาโหม ท.ช. แก่พระยารามณรงค์ ๑ ท.ม. แก่หม่อมเจ้าอมรทัต ๑ พระยาสุรเสนา ๑ และตรา ต.ช.๒, ต.ม.๗. กระทรวงทหารเรือ ท.ม. แก่พระยาประชุมพลชั้นที่ ๑ นอกนั้นโปรดให้ส่งไปพระราชทานและพระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์แก่เจ้านายฝ่ายหน้าชั้นที่ ๑ แก่ สมเด็จพระราชปิตุลาฯ ๑ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ฯ ๑ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนริศฯ ๑ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีฯ ๑ สมเด็จพระกรมพระสวัสดิ์ฯ ๑ กรมพระดำรงฯ ๑ กรมพระจันทบุรีฯ ๑ กรมหลวงกำแพงเพชรฯ ๑

เสด็จประทับพระที่นั่งอัมพร พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ฝ่ายในชั้นที่ ๑ แก่สมเด็จพระบรมราชินี

ประทับพระที่นั่งไพศาลพระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ฝ่ายในชั้นที่ ๑ แก่สมเด็จพระพันวัสสา มาตุจฉาเจ้าฯ ๑ สมเด็จพระปิตุจฉาเจ้าฯ ๑ พระวิมาดาเธอ กรมพระสุทธาสินีนาฏฯ ๑ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงเพชรบุรีฯ ๑ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนอุทองฯ ๑ กรมหลวงสมรรัตนฯ ๑ พระองค์เจ้านภาพรฯ ๑ หม่อมเจ้าหญิง อากาศรรณี ๑

วันอาทิตย์ที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๐.๔๕ ก.ท. ทรงเครื่องครึ่งยศทหารรักษาวัง ว.ป.ร. ประดับตราทรงรถยนต์ พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเสด็จเข้าในวังหลวง ประทับพระที่นั่งไพศาลทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการเทียนบูชาพระสยามเทวาริราชแล้ว เสด็จออกพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงจุดเทียนที่โต๊ะหมู่และเทียนเครื่องนมัสการทรงศีลแล้ว พระสงฆ์ถวายพรพระจบ ทรงประเคนอาหารบิณฑบาต รวมทั้งที่

สวดมนต์ในอุโบสถวัดพระแก้วอีก ๑๕ รูป เป็น ๔๔ รูป พระฉันแล้วทรงจุดเทียนเครื่องสังเวทเทวดาอาลักษณ์อ่านประกาศจบมีพระโคม ทรงประเคนเทียนรูปใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ทรงหลังพระเต้าทักษิโณทก โปรดให้หม่อมเจ้าที่ยังเยาว์ไปประพรมปล่อยสัตว์, นก, ไก่, เป็ด, สุกร, ปลา เป็นต้น สมเด็จพระวันรัตถวายอดิเรก สมเด็จพระพุฒาจารย์ถวายพระพรลา เวลา ๑๑.๕๐ ก.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร ประทับพระที่นั่งอมรินทรรุ่งจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้ว ทรงจุดเทียนชนวนพระราชทานกรมหลวงกำแพงเพชรฯ ไปทรงจุด ทรงประเคนไตรแก่พระราชาคณะ ๕ รูป มีพระประสิทธิศีลคุณเป็นประธาน ที่วัดพระแก้วแล้ว เสด็จประทับพระที่นั่งไพศาลทรงจุดเทียนเท้าพระองค์ในตู้ซ้ายขวา และเทียนพระมหามงคลทองเงินที่พระแท่นมงคลคู่ ๑ โปรดให้พระสงฆ์วัดราชประดิษฐเข้านั่งยังอาสน์ ทรงประเคนไตรแพรย้อมหมัดแก่พระสงฆ์ ๕ รูป ทรงจุดเทียนพระมหามงคลที่พระแท่นมณฑล และพระแท่นมณฑลเทวดาประดับด้วยดอกไม้สดประดิษฐานพระพุทธรูปและรูปเทวดาประจำพระชนมพรรษาเทียนหายนะเทียนวันฉะ เทียนเครื่องนมัสการแล้วเจียรใน พระสงฆ์ครองผ้ามานั่งที่มีพระพรหมมุนีวัดราชประดิษฐเป็นประธาน ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงศีลแล้ว ทรงจุดเทียนคูหนังสือและเทียนที่โต๊ะพระสยามและเทียนที่แท่นบัตรโทรเลขชานพเคราะห์ และเทียนทองเงินที่พระที่นั่งภัทรบิฐบูชาพระมหาเศวตฉัตรเครื่องราชกกุธภัณฑ์ พระสงฆ์สวดสลักับโหร หลวงพิบูลย์บรรณกิจเป็นผู้ส่น้องชัยทุกจบ พระสงฆ์สวดมนต์จบ ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระพรหมมุนีถวายอดิเรก ถวายพระพรลา เวลา ๗.๑๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้ ก่อนเสด็จพระที่นั่งอมรินทรรุ่งเวลาบ่ายเสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้มาตามวอเดอรุโลว ภรรยาอัศวราชทูตอังกฤษ กับนายแพทย์ จ. แมคคิน ฝ้า

วันนี้ เวลาเสด็จออกพระที่นั่งอมรินทรรุ่ง พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการในกรมราชเลขาธิการ ๑ พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ ชั้นที่ ๒ แก่กรมพระนราธิปฯ ๑ เจ้าพระยายมราช ๑ หม่อมเจ้าอมรทัต ๑ เจ้าพระยามหิธร ๑ พระยารพษ์ฯ ๑ พระยาบริบูรณ์ราชสมบัติ ๑

เสด็จประทับพระที่นั่งอัมพร พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ฝ่ายในแก่ข้าราชการในชั้นที่สอง ๒๔ คือ พระองค์เจ้าอรุณวดี พระองค์เจ้าวาณีฯ พระองค์เจ้ากัญจนาว พระองค์เจ้าบุษบันฯ พระองค์เจ้าไชยดวง และพระองค์เจ้าพวงสร้อย พระองค์เจ้าผ่อง พระองค์เจ้าจุฑารัตน์ฯ พระองค์เจ้าอรพินทฯ พระองค์เจ้าสุวภัทรวฯ พระองค์เจ้าประเวศฯ พระองค์เจ้าศศิพงศ์ฯ พระองค์เจ้าพิศมัยฯ พระองค์เจ้าเยาวภาฯ พระองค์เจ้าประภาพรรณฯ พระองค์เจ้าอาทรฯ พระองค์เจ้าทิพยาลังการ พระองค์เจ้าวาปีฯ พระองค์เจ้าเหมวดี เจ้าคุณพระประยูรวงศ์ หม่อมเจ้านมัสสวาสดี ในกรมหลวงอดิศร ท้าววรจันทร์ ท้าววรคณานันทน ท้าวสมศักดิ์ และชั้นที่สาม ๑๒ ชั้น ที่สี่ ๑๓ ชั้น ที่ห้า ๕ กับพระราชทานชั้นที่สี่ฝ่ายหน้าแก่หม่อมเจ้าอีก ๒

เวลาเสด็จออกพระที่นั่งไพศาล พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ชั้นที่สองแก่กรมหมื่นราชศักดิ์
๑ กรมหมื่นวิวิธ ๑ กรมขุนสิงห์ ๑ พระยาสุภกรณ์ ๑ และชั้นที่สาม ๒๗ ชั้นที่สี่ ๑๑

วันนี้ที่ ๗ พฤศจิกายน โปรดให้ประกาศยกการเรือนจำจากกระทรวงยุติธรรมไปขึ้นกระทรวง
มหาดไทย ประกาศลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๔๖๔

และโปรดให้ออกประกาศให้ใช้พระราชบัญญัติรถยนต์ในท้องที่หัวเมืองบางมณฑลและ
จังหวัด ประกาศลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๔๖๔

วันจันทร์ที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๖๕

เวลาเช้า โปรดให้เจ้าพนักงานจัดสำรับคาวหวานไปถวายพระสงฆ์ที่สวดนวดหายสมุทรรวม
ยังพระอาราม

เวลา ๑๑.๓๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จจวังหลวง เวลาเที่ยงวัน
ทรงเครื่องเต็มยศทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร. ประดับตราจักรี เสด็จออกพระมหาปราสาท ประทับ
พระราชบัลลังก์เจ้านายข้าราชการเฝ้า เจ้าพนักงานชูปุ่มดอกไม้ให้สัญญา ชาวประโคมกระทั่งแตรสังข์
มะโหระทึก กองเกียรติยศกระทำวันทยาวิธ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ในขณะที่
กองทัพบก ทหารเรือ ได้ยิงปืนใหญ่ถวายแห่งละ ๒๑ นัด สุดเสียงประโคมแล้ว โปรดให้พระยา
ประกาศอักษรกิจกรมอาลักษณ์ อ่านประกาศเลื่อนบรรดาศักดิ์พระยารพชพิพัฒน์ ขึ้นเป็นเจ้าพระยา
วรพงศพิพัฒน์ พระราชทานน้ำสังข์ทรงเจิม พระราชทานสุพรรณบัฏและตราปฐมจุลจอมเกล้า
ประจำทอง มวลาเส้าสะเทิน หีบทองคำลงยาหุ้มไม้แดง ตราครุฑเสี้ยว กากกระบองทองคำ กระบี่
ด้ามและฝักทองคำสลัก และพระราชทานตราจุลจอมเกล้าพานทอง เครื่องยศพานทองแก่เจ้านาย
และโต๊ะทองกาทองแก่ข้าราชการ มีพระบรมราโชวาท พระราชทานพรแก่สมาชิกจุลจอมเกล้า และ
โปรดให้ไปถวายบังคมอดีตมหาราช ฦ ปราสาทพระเทพบิดร แล้วเสด็จประทับพระที่นั่งพิมานรัตยา
มีประโคมอีกครั้ง ๑ พระราชทานจุลจอมเกล้าฝ่ายใน แล้วเสด็จยังเกยหน้าพระที่นั่งอาภรณ์ภิโมกข์
ทางพระมหาปราสาท เสด็จยাত্রาโดยกระบวนราบไปตามถนนอมรวิถี เลี้ยวเข็มนาฬิกาขึ้นเวศไปเทียบ
ที่เกยหน้าปราสาทพระเทพบิดร วัดพระแก้ว เสด็จพระราชดำเนินตามทางลาดพระบาทเข้าประทับ
ปราสาทพระเทพบิดร ทรงเครื่องราชสักการ ถวายบังคมพระบรมรูปแล้ว เสด็จกลับตามทางเดิม
เทียบที่เกยพระที่นั่งบรมพิมานถวายบังคมพระบรมรูปแล้ว เสด็จกลับตามทางเดิมเทียบที่เกยพระที่
นั่งบรมพิมานเสด็จขึ้น ข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในถวายบังคมพระบรมรูปต่อไป เวลา ๑.๑๐ ล.ท.
เสด็จกลับพระราชวังดุสิต

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารม้า ร.อ. ทรงสายสพาย ป.จ. ทรงรถยนต์
พระที่นั่งแต่พระราชวังดุสิต เสด็จประทับพระที่นั่งอัมรินทร์ ทรงประเคนผ้าไตรแก่พระสงฆ์ ๖๐
รูปแล้ว เสด็จประทับพระที่นั่งไพศาล ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการและเทียนพระสยามเทวาธิราช
แล้ว เสด็จออกพระที่นั่งอัมรินทร์ ทรงจุดเทียนเท่าพระองค์ในตู้ทั้ง ๒ และเทียนมหามงคลและ
เทียนต่าง ๆ แล้วทรงจุดเทียนชนวนพระราชทานกรมหมื่นวิวิธ ไปจุดเทียนและทรงประเคนไตร

ยามแก่พระสงฆ์ ๕ รูป มีพระรัตนมุนีเป็นประธานสวดมนต์ในวัดพระแก้วแล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงศีล พระสงฆ์ ๖๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธานสวดมนต์จบ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก พระญาณวราภรณ์ถวายพระพรลา เสด็จขึ้นแล้วเสด็จกลับพระราชวังดุสิต

วันนี้ เวลาเสด็จออกพระที่นั่งอมรินทร์ พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการกระทรวงต่าง ๆ คือ :- กระทรวงมหาดไทย ๔ ยุติธรรม ๔ กระทรวงพาณิชย์และคมนาคม ๑ พระราชทานตราแก่ข้าราชการกระทรวงมหาดไทย ปถมาภรณ์ มงกุฎสยามพระยาอภิรักษ์ประกาศ ๑ กระทรวงพาณิชย์และคมนาคม ทวีติยาภรณ์ มงกุฎสยาม พระยาพิพิธสมบัติ ๑ ตริตาภรณ์ มงกุฎสยาม ๒ กระทรวงพระคลัง ตริตาภรณ์ช้างเผือก ๔ ตริตาภรณ์มงกุฎสยาม ๒ กระทรวงยุติธรรมตริตาภรณ์ มงกุฎสยาม นายเรนเดาไซ ๑ นอกนั้นตั้งแต่ชั้น ๔ ลงไปโปรดให้ส่งไปพระราชทาน และพระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ฝ่ายหน้าแก่ข้าราชการฝ่ายหน้าชั้นสาม ๑๓ ชั้นสี่ ๓๐ พระราชทานเหรียญชฎีมาลาเข็มศิลปวิทยา แก่พระประสาธธาตุการย์ (กิมบีประนิช) ๑ หลวงสุทธอรรถนฤมณตร์ (สุธ เลขยานนท์) ๑

เวลาเสด็จออกพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท พระราชทานตราจุลจอมเกล้าแก่ข้าราชการ คือ ป.จ. เจ้าพระยาวรวงศาฯ ท.จ. หม่อมเจ้าดำรงสดำรงค์ ๑ พระยาอนุภาพไตรภพ ๑ พระยารำไพพงศบริพัตร ๑ พระยาพนมนครานุรักษ์ ๑ ต.จ.ว. พระยารัชฎานุประดิษฐ์ ๑ พระยาพฤฒาริบัติ ๑ ต.จ. หลวงอิศรพงศพิพัฒน์ ๑ ร.ส.ต. หยิบ ณ นคร ๑

เสด็จออกพระที่นั่งพิมานรัตยา พระราชทานตราจุลจอมเกล้าฝ่ายใน คือ ป.จ. พระองค์เจ้าจุฬารัตนราชกุมารี ๑ เจ้าจอมมารดาทับทิมในรัชกาลที่ ๕ ท.จ.ว. หม่อมเจ้าหญิงอาภาพรรณณีในกรมหลวงพิชิตปรีชากร ต.จ.พระองค์เจ้ามยุรฉัตรในกรมหลวงกำแพงเพชรฯ ๑ หม่อมเจ้าหญิงสุรางค์ศรีในพระองค์เจ้าศรีเสาวภาค ๑ ท้าวทรงกันดาล ๑ ท้าวสมศักดิ์ ๑ คุณหญิง (ประไพ) บริบูรณ์ราชสมบัติ ๑ ต.จ.หม่อมเจ้าหญิงอรทิพย์ประพันธ์ ในหม่อมเจ้าดำรงสดำรงค์ ๑ หม่อมพริ้ว กฤดากร ณ อยุธยา ในหม่อมเจ้าอมรทัต ๑ ท้าวอนงครักษา ๑ ท้าวสัตยาคุณนุรักษ์ ๑ หม่อมราชวงศ์หญิงรำจวน สุทัศน์ ณ อยุธยา ในหม่อมเจ้าลงกรณ์ ๑ คุณพลอย โชติกะพุกกะณะ พนักงานพระภุษา ๑

เวลาเสด็จประทับพระที่นั่งอัมพร พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ฝ่ายใน คือ ชั้นสาม ๑๒ ชั้นสี่ ๑๓ ชั้นห้า ๕

วันอังคารที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๑๐ ก.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารเรือ ทรงสวมสายสพายนพรัตน์ ทรงรถยนต์พระที่นั่ง แต่พระที่นั่งอัมพร มาเสด็จออกพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงศีล พระสงฆ์ ๖๐ รูป ถวายพรพระจบ ทรงประเคนอาหารบิณฑบาต ทรงจุดเทียนที่โต๊ะสังเวทเวดาอาลักษณ์อ่านประกาศสังเวทเวดาจบ เสด็จประทับพระที่นั่งราชฤดี ทรงเครื่องภูษาสพักขาว เสด็จ

๑๗๔

ออกทรงจุดเทียนที่โต๊ะสังเวทเวทากลางหาว เวลาเที่ยงวัน เสด็จขึ้นประทับพระแท่นสร้างภายใต้
นพปฎลเศวตฉัตร ผืนพระพิภพศรีสุเมงคโลกทิศเหนือ มีประโคมแตรสังข์เครื่องดุริยางค์ดนตรี พระยาอุทัย
ธรรมถวาย เครื่องกระยาสนานและไชสหัสส ทรงสร้างมูรอาภิเชกสนาน กับถวายพระเต้าน้ำพระ
พุทธรูปต่าง ๆ และพระมหาสังข์สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายด้วยพระครอบพระกริ่ง พระเต้า
ประทุมศิลาจารึกอักษรพราหมณ์ถวายน้ำทิพย์มนต์ด้วยพระเต้าและพระสังข์ตามขัตติยราชประเพณี
แล้ว เสด็จขึ้นสู่พระที่นั่งราชฤดีทรงเปลื้องเครื่องทรงพระภูษาสีตามพิชัยสงคราม ประดับพระ
สังวาลนพรัตน์ ทรงพระแสงขรรค์ชัยศรีเสด็จเข้าในพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงพระเคนเทียนรูปใบ
วัดอุปัชฌาย์ไทยธรรมแก่พระสงฆ์ ๖๐ รูป โปรดให้เจ้าพนักงานนำผ้าไตรไทยธรรมกัณฑ์เทศน์ไป
ถวายสมเด็จพระมหาวิรวงศ์ ผู้ที่ได้เคยถวายเทศน์มาก่อนยังพระอาราม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา
สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก พระญาณวราภรณ์ถวายพระพรลา พระราชทานเงินตราฝ้านุ่งหม
แก่ข้าราชการสูงอายุตั้งแต่ ๗๐ ปีขึ้นไป ที่มาถวายพระพรชัย คนละ ๒ สำหรับ เวลาเที่ยงวัน
๕๕ นาที เสด็จกลับ เจ้าพนักงานเวียนเทียนสมโภชพระราชมณฑลเศียรลานตามราชประเพณี

เวลา ๕.๑๕ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารบกสายสพนายมหาปรมาภรณ์ ทรงรถยนต์พระ
ที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรมาประทับพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการและเครื่องทรงธรรม
สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายพระธรรมเทศนามงคลพิเศษกัณฑ์ ๑ จบ ถวายยถา สมเด็จพระราชาคณะ
และพระราชอาคัน ๘๐ รูป รับสัพพีแล้ว ทรงพระเคนไทรยามใบวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรมกัณฑ์
เทศน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระวันรัตถวายพระพรลา เวลา ๖.๑๐ ล.ท.
เสด็จกลับ

เวลา ๘.๓๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้มีการเลี้ยงพระกระยาหารแก่เจ้านาย
ฝ่ายหน้าฝ่ายใน มีการเลี้ยงของกระทรวงว่าการต่างประเทศ มีวังสราญรมย์แล้ว เวลา ๑๐.๐๐ ล.ท.
คณฑุตได้ไปสโมสรอยู่ที่พระที่นั่งอนันต์พร้อมด้วยข้าราชการ

เวลา ๑๐.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเสด็จออกพระที่นั่งอนันต์ มี
เจ้านายชั้นพระบรมวงศ์ที่รับพระราชทานเลี้ยงตามเสด็จ มีพระราชปฏิสันถารแก่ทูตานุทูต และ
ข้าราชการผู้ใหญ่ตามสมควรแล้วเสด็จขึ้น โปรดให้พระราชทานเลี้ยงของว่างบรรดาผู้ที่มาสโมสร
สนับบาต มีการโห่ถวายไชยแล้วเป็นเสร็จการ

วันนี้ เวลาเสด็จออกพระที่นั่งอมรินทร์ พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ชั้น ๒ แก่เจ้าพระยา
ธรรมมา ๑ ชั้น ๓ แก่ข้าราชการ ๔ ชั้น ๔ แก่หม่อมเจ้าและข้าราชการ ๘ ชั้น ๕ แก่ข้าราชการ
๑๖

วันพุธที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๔๖๕

โปรดให้จัดการเปิดหอพระสมุทวชิรญาณกับพิพิธภัณฑสถานสำหรับพระนครที่วัดใหม่ ณ
พระราชวังบวร เวลา ๒.๓๐ ล.ท. เจ้าพนักงานได้นิมนต์ พระราชาคณะ ๑๐ รูป มีพระญาณ

วราภรณ์เป็นประธานมาสวดมนต์ที่พระที่นั่งพุทไธสวรรย์ แล้วรออยู่เวลา ๓.๓๐ ล.ท. ราชบัณฑิตย-
สภาเชิญเจ้านายข้าราชการมาประชุมเฝ้า

เวลา ๔.๑๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี
เสด็จประทับพระที่นั่งศิวโมกษพิมานทอดพระเนตรหอพระสมุดแล้ว เสด็จประทับพระที่นั่งพุทไธสวรรย์
ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการพระพุทธสิหิงค์ แล้วประทับพระราชอาสน์ ราชบัณฑิตยสภาเฝ้า กรม
พระยาตำราฯ นายกราชบัณฑิตยสภาอ่านรายงานการขยาย และจัดใหม่ทรงตอบแล้ว พระญาณ-
วราภรณ์ถวายอดิเรก เสด็จทอดพระเนตรได้ครึ่งหนึ่งแล้วประทับเสวยเครื่องว่าง ส่วนข้าราชการ
และทูตานุทูตเลี้ยงที่สนามวังพระวิมานทั้ง ๒ สนาม แล้วเสด็จฯ ทอดพระเนตรต่อไปจนทั่วแล้ว
เวลา ๕.๐๔ ล.ท. เสด็จกลับ

การจัดสถานที่บริเวณพระราชวังบวรเป็นหอพระสมุดวชิรญาณและพิพิธภัณฑ์สถานนั้น
จัดเป็นหมวด ๆ ดังนี้ คือ

พระที่นั่งศิวโมกษพิมาน	เป็นหอพระสมุดวชิรญาณ
พระที่นั่งอิศราวินิจฉัย	ประเภทโลหะ
ตอนพระวิมาน	เครื่องศิลาโบราณ
พระที่นั่งบูรพาภิรมย์	เครื่องดนตรีต่าง ๆ
พระที่นั่งภิรมย์มณฑิเยศ	พระราชนิพนธ์ต่าง ๆ
พระที่นั่งวายุสถานอมเรศ	พระบรมรูปและพระราชอาสน์ต่าง ๆ
พระที่นั่งปฤถฐานคฤมย์	เครื่องสรรพยุทธ
พระที่นั่งอุตตราภิรมย์	ผ้าด้ายไหมต่าง ๆ
ห้องพระโรงหลัง	ศิระระเรือพระที่นั่งและธรรมาสน์
พระที่นั่งปัจฉิมภิรมย์	เครื่องราชบรรณาการและสิ่งซึ่ง เนื่องด้วยข้างสำคัญ
พระที่นั่งวสันตพิมาน	เครื่องแต่งพระตำหนักและเครื่องสังกโลก
พระที่นั่งทักษิณภิรมย์	เครื่องเล่นต่าง ๆ

วันพฤหัสบดีที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๔๖๕

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จยังห้องสนามหลวงใน
งานวันที่ระลึกของสมาคมสหประชาชาติซึ่งเคยทำในวันที่ ๒๒ กรกฎาคม โปรดให้เลื่อนมาทำใน
วันนี้ซึ่งเป็นวันตรงกับวันสงบศึก ทรงวางพวงมาลาที่อนุสาวรีย์ที่บรรจุอัฐิทหารอาสาแล้ว เวลา
๕.๑๐ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จพระราชอุทยานสราญรมย์
ในการอุทยานสโมสรของสมาคมสหประชาชาติ เวลา ๘.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้ เวลาประทับพระที่นั่งอัมพรพระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ แก่ข้าราชการ ชั้นสี่ ๒
ชั้นห้า ๖

วันศุกร์ที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๔๖๕

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรในการเชกสมรสระหว่างหม่อมเจ้าทองบรรณาการ
ในกรมหลวงสรพลสาสตราฯ กับ ม.ร.ว.หญิงศรีถนอม บุตรีหม่อมเจ้าอุปพัทธพงศ์ พระราชทาน
น้ำพระมหาสังข์ทรงเจิม และพระราชทานเงินทูน คู่บ่าวสาว ลงนามในสมุดทะเบียนสมรสต่อหน้า
พระที่นั่ง ทรงลงพระบรมนามาภิไธยเป็นพยานแล้ว โปรดให้ผู้มีนามต่อไปนี้ลงนามเป็นพยานด้วย
คือ หม่อมเจ้าหญิงเม้า หม่อมเจ้าอุปพัทธพงศ์ หม่อมเจ้าหญิงอาทรถนอม หม่อมเจ้าทองเชื้อ-
ธรรมชาติ หม่อมเจ้าอมรทัต หม่อมเจ้าโชติรส เจ้าพระยามหิธร เจ้าพระยาวรวงศาฯ พระยาเทเวศร์ฯ

วันเสาร์ที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๓๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จตรวจราชการกรมทตนา
ที่ท่าต้นจันทร์ วัดราชบูรณะ เวลา ๑.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๔๖๕

โปรดให้ทำการพระราชพิธีเฉลิมพระราชมณเฑียรพระราชวังบางปอิน และสังเวद्यอดิศมหาราช
ที่พระนครศรีอยุธยา ยกพระมหาเศวตฉัตรที่พระราชวังจันทร์เกษม และพระราชทานกฐินวัดต่าง ๆ
ที่พระที่นั่งวโรภาสสิมาน พระราชวังบางปอิน เจ้าพนักงานได้จัดการตกแต่ง ตั้งโต๊ะหมู่
ทองเหนือพระแท่นภายใต้ฉัตรเศวตฉัตรเชิญพระชัยวัฒน์รัชกาลที่ ๔ ที่ ๕ ที่ ๖ และรัชกาล
ปัจจุบัน ประดิษฐานพร้อมด้วยพระเต้าน้ำพระพุทธรูป ตั้งเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบ
ตั้งอาสน์สงฆ์และสิ่งต่าง ๆ ไว้พร้อม

ส่วนที่พระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียรตั้งโต๊ะหมู่ทองบนพระแท่นบรรทม เชิญพระชัยนวลโลหะ
รัชกาลที่ ๕ มาประดิษฐาน

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรม-
ราชินี สู่ท่าवासกรี ประทับเรือยนต์พระที่นั่งประพาสแสงจันทร์ขึ้นไปตามลำน้ำเจ้าพระยา เวลา
๖.๐๐ ล.ท. ถึงพระราชวังบางปอิน เทียบเรือพระที่นั่งสพานเสด็จ เสด็จประทับพระที่นั่งวโรภาส
ทรงประเคนไตรยามแก่พระสงฆ์ทั้ง ๒ แห่งรวม ๑๕ รูป พระสงฆ์ออกไปครองผ้ามานั่งที่แล้ว
ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ ๑๐ รูป มีพระญาณวราภรณ์วัดบวรนิเวศเป็นประธาน
สวดมนต์จบ ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรมถวายอนุโมทนาแล้ว พระญาณวราภรณ์ถวาย
อดิเรกแล้ว เสด็จลงประทับเรือพายในสระ ไปเสด็จขึ้นพระที่นั่งไอศวรรย์ทิพาอาสน์ ทรงเครื่องราช
สักการบูชาสมเด็จพระเจ้าปราสาททองแล้ว เสด็จประทับเรือพระที่นั่งพายไปขึ้นตำหนักแพ ข้าง
พระที่นั่งเวหาสน์จำรูญ เสด็จประทับบนพระที่นั่งเวหาสน์จำรูญ ทรงเครื่องราชสักการบูชาพระ

ปายแล้ว เสด็จขึ้นพระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียร ทรงเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ ๕ รูป มีพระมหาคณิศร วัชรราชบพิตรเป็นประธาน สวดมนต์จบ ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระมหาคณิศรถวายอดิเรกแล้ว เจ้าพนักงานนิมนต์พระราชาคณะประนํ้ามนต์ไปรยทวายทั่วพระราชมณฑลเศียร และตั้งบายศรีแก้วทองเงินพราหมณ์เบิกแว่นเวียนเทียนสมโภช เวลา ๑๐ นาฬิกา ๘ นาที หลังเที่ยงเป็นประณตฤกษ์ เสด็จสู่ที่ทรงฯ แล้วเสด็จขึ้น เถลิงพระแท่นพระบรมมหาราชวังเป็นพระฤกษ์ รุ่งขึ้นเช้า โปรดให้เจ้าพนักงานจัดภัตตาหารไปถวายพระสงฆ์ ๑๕ รูป อยู่ที่สำนัก

วันนี้ เวลาเสด็จออกพระที่นั่งวโรภาสในการเฉลิมพระราชมณฑลเศียร พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์แก่ข้าราชการชั้นสาม ๑ ชั้นสี่ ๑ ชั้นห้า ๒

เมื่อเสด็จประทับท่าวาสกรีในการที่จะเสด็จพระราชดำเนินพระราชวังบางปอินั้น มีข้าราชการกราบถวายบังคมลาไปดูการวิทยุโทรเลขเมืองพนมเปญและไซ่ง่อน ๒ นาย

โปรดให้ประกาศขยายเวลาหวงห้ามและจัดซื้อที่ดินสำหรับสร้างการทอน้ำไขน้ำในบริเวณเชียงรากน้อยและบางเหี้ย ซึ่งครบกำหนดวันที่ ๕ กันยายน ๒๔๖๔ ออกไปอีก ๘ ปี ประกาศลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๔๖๔

วันจันทร์ที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๔๖๕

เมื่อวานนี้ ที่ ๑๔ พฤศจิกายน เจ้าพนักงานได้ตกแต่งพลับพลาตรีมุขในพระราชวังพระนครศรีอยุธยาตั้งโต๊ะทองที่มุขตะวันออก ด้านใต้ประดิษฐานพระพุทธรูปปางต่าง ๆ ประจำพระองค์พระเจ้าแผ่นดินพระนครศรีอยุธยา ๓๓ กรุงธน ๖ ๑ กรุงรัตนโกสินทร ๖ ๖ รวม ๕๐ พร้อมด้วยเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบ ๒ ที่ ตรงกลางมุขตะวันออกตั้งโต๊ะหมู่ทองหย่อมใหญ่ตั้งเครื่องสักการด้วยถ้วยแก้วทองเชิง มีเข้าตอกดอกไม้มะพร้าวอ่อนและเชิงเทียนทองคำ ๑ ครอบเท่าจำนวนพระเจ้าแผ่นดินพร้อมด้วยเครื่องราชสักการและพระแท่นทรงกราบ ด้านเหนือตั้งโต๊ะมีเชิงเทียนแก้วเจียรไนปักเทียนเงินทองเท่าจำนวนพระเจ้าแผ่นดินอีกที่หนึ่ง พร้อมด้วยพระแท่นทรงกราบ เวลาค่ำสมุหเทศา ๖ พร้อมด้วยเจ้าพนักงานได้นิมนต์พระสงฆ์มณฑลอยุธยา ๕๐ รูป มีพระญาณวราภรณ์เจ้าคณะมณฑลเหนือเป็นประธานมาสวดมนต์

วันนี้ที่ ๑๕ พฤศจิกายน เวลาเช้าข้าราชการในมณฑลอยุธยาจัด ภัตตาหารมาเลี้ยงพระสงฆ์ ๕๐ รูป ที่พลับพลาตรีมุขรอยเสด็จอยู่

เวลา ๘.๐๐ ก.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารบกประดับตราจักรี ทรงเรือยนต์พระที่นั่งธรรมมา พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีจาก ท่าสะพานเสด็จ ขึ้นไปตามลำแม่น้ำถึงป้อมเพชร เลี้ยวซ้ายกระทำปทักษิณพระนครแล้วเทียบที่ หัวแหลมโรงทหารประทับเรือพระที่นั่งกราบกันยาหลังคาทองผูกพระสูตรยาตราเป็นกระบวนเรือพายมีเรือประตู่ เรือตั้ง เรือกลอง เรือแซง เรือเจ้านายตามเสด็จเข้าคลองเมือง เทียบเรือพระที่นั่ง ณ สะพานฉนวนท่าวาสกรี เสด็จขึ้นประทับพระราชยานกง สมเด็จพระบรมราชินีประทับพระวอช่อฟ้า เสด็จเป็นกระบวนราบบไปเทียบเกยพลับพลาตรีมุข เวลาเที่ยงวัน

๓๐ นาที เสด็จออกพลับพลาตรีมุข พระสงฆ์สวดขยันโต ทหารกองเกียรติยศกระทำวันทยาอุธ
แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ทหารปืนใหญ่ในกองทัพบกยิงปืนใหญ่ถวาย ๒๑ นัด มี
ทหาร, เสือป่า, ลูกเสือ, ข้าราชการ, พ่อค้าประชาชนรับเสด็จ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการพร้อมด้วย
สมเด็จพระบรมราชินี และทรงจุดเทียนรูปที่โต๊ะสังเวจและทรงจุดเทียนทองเงินเครื่องบวงสรวง
อดีตมหाराช, สมเด็จพระบรมราชินีทรงจุดเทียนทองเงินบวงสรวงสังเวจอีกทีหนึ่งแล้ว เจ้าพนักงาน
อาลักษณ์อ่านประกาศกระแสพระบรมราชโองการบวงสรวงสังเวจอดีตมหाराชจบแล้ว มีประโคม
ฆ้องชัยสังข์แตรเครื่องดุริยดนตรีเสร็จแล้ว ทรงประเคนไทยธรรมแก่พระสงฆ์ ๔๐ รูป พระสงฆ์
ถวายอนุโมทนา พระญาณวราภรณ์ถวายยอติเรกแล้ว ประทับมุขเด็จพระพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี
โปรดให้ข้าราชการและประชาชนเฝ้า พระยาโบราณ ๖ สมุหเทศา ๖ อยุธา อ่านคำถวายพระพร
ในนามของประชาชนพระนครศรีอยุธยา ทรงตอบและพระราชทานโอวาทแก่ลูกเสือแล้ว พระราช
ทานธงประจำกองลูกเสือมณฑลอยุธยา ๆ ได้เชิญธงไปเข้าประจำกอง มีแตรวงบรรเลงเพลงมหาชัย
เวลา ๑.๔๕ ล.ท. เสด็จกลับเป็นกระบวนราบ ลงประทับเรือพระที่นั่งพาย ทหาร, เสือป่า, และลูกเสือ
กระทำเคารพ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ยাত্রาขบวนจากท่าวาสุกรีไปตามคลองเมือง
ออกหัวรอล่องไปเทียบเรือพลับพลาหน้าพระราชวังจันทร์เกษม เสด็จขึ้นประทับเรือพลับพลา

ในวันนี้ โปรดให้มีการยกพระมหาเศวตฉัตรที่พระราชวังจันทร์เกษม เจ้าพนักงานได้เตรียม
การ ตั้งโต๊ะหมู่ทองเครื่องบูชาประดิษฐานพระชัยวัฒน์ประจำรัชกาลที่ ๔ ที่ ๕ และรัชกาล
ปัจจุบัน ตั้งเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบ เจ้าพนักงานนิมนต์พระสงฆ์ ๕ รูป มีพระมหา
คณิศรเป็นประธานมานั่งยังอาสน์ เสด็จขึ้นจากเรือพลับพลาประทับพลับพลาจตุรมุขทรงเครื่อง
นมัสการแล้ว โหระพูกผ้าสีชมพู พราหมณ์ถวายเจิมพระมหาเศวตฉัตร เจ้าพนักงานได้เชิญมหาเศวต
ฉัตรขึ้นเขavnลอยยังที่ พระสงฆ์สวดขยันโต ชาวประโคม ๆ ฆ้องชัยสังข์แตรเครื่องดุริยดนตรี ทรง
ประเคนไทยธรรมแก่พระสงฆ์ ๆ ถวายอนุโมทนา พระมหาคณิศรถวายยอติเรกถวายพระพรลา
เสด็จขึ้นประทับพระตำหนักฝ่ายใน

เวลา ๓.๐๐ ล.ท. เสด็จออกประทับพระราชยานงที่เกยพลับพลาจตุรมุข ยাত্রาขบวนไป
เทียบเกยวัด เสนาสนาราม พระราชทานพระกฐินเป็นวัดที่ ๑ เสด็จประทับในพระอุโบสถทรง
เครื่องนมัสการแล้ว นายรองสนองราชบรรหารอ่านรายงานทูลวัด ทรงถวายผ้าพระกฐิน พระสงฆ์
รับสาธุอุปโลกน์ ถวายพระครูโยคานุกูล เจ้าอาวาสเป็นผู้ครอง และสวดมัญจาคิกรรมแล้ว ทรง
ประเคนไตรปิแก่พระถานานุกรมเปรียญ พระครองผ้ามานั่งที่แล้ว โปรดให้กรมหมื่นราชศักดิ์ ๖
ถวายบริขาร พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระญาณวราภรณ์ผู้นำถวายยอติเรก ทรงพระราชยานเสด็จ
กลับตามทางเดิมแล้ว เสด็จประทับเรือพระที่นั่งพายที่หน้าพระราชวังจันทร์เกษม ยাত্রาเป็นขบวน
เรือพายล่องลงไปเทียบสะพานฉนวนท่าวัดสุวรรณดาราราม พระราชทานกฐินเป็นวัดที่ ๒ เสด็จทรง
พระราชยานเป็นกระบวนราบไปยังเกยประตูพระอาราม เสด็จประทับในพระอุโบสถทรงเครื่องนมัสการแล้ว
นายรองขันอ่านรายงานทูลวัด ทรงถวายผ้าพระกฐิน พระสงฆ์รับสาธุอุปโลกน์ถวายแก่พระสุวรรณ
วิมลศีลเจ้าอาวาสเป็นผู้ครองและสวดมัญจาคิกรรมจบ ทรงประเคนไตรปิแก่พระถานานุกรม พระ

ครองผ้ามาบังทีแล้ว โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรี ฯ ถวายเครื่องบริขาร พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระสุวรรณนิมิตลศิวายอดิเรก เวลา ๔.๔๐ ล.ท. เสด็จประทับพระราชยานไปลงเรือยนต์พระที่นั่งประพาสแสงจันทร์ ซึ่งสมเด็จพระบรมราชินีเสด็จมา เทียบอยู่ใกล้ ฉนวนท่าวัดสุวรรณดาราราม กองทหารบกยิงปืนใหญ่ถวายเคารพ ๒๑ นัด เวลา ๕.๔๐ ล.ท. เสด็จกลับถึงพระราชวังบางปอิน

วันนี้ เวลาเสด็จออกพลับพลาตรีมุขพระนครศรีอยุธยาในการสังเวช อดีตมหาราช พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์แก่ข้าราชการชั้นสาม ๒ ชั้นสี่ ๓

วันนี้ทางกรุงเทพ ฯ โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ ฯ ประทับเป็นประธานแทนพระองค์ในที่ประชุมเสนาบดี

วันอังคารที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๔๖๕

เวลา ๓.๐๐ ล.ท. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารบกประดับตรา เสด็จลงประทับเรือพระที่นั่งยนต์เรือยอราพตที่ท่าสะพานเสด็จ มีเรือนำเรือกลองเรือตามเสด็จขึ้นไปตามลำน้ำระวางเกาะเทียบสะพานฉนวนวัดชุมพลพระราชทานกฐินเป็นวัดที่ ๑ เสด็จขึ้นประทับในพระอุโบสถทรงเครื่องนมัสการแล้วนายรองพินิจอ่านรายงานทูลวัด ทรงถวายผ้าพระกฐิน พระสงฆ์รับสาธุ อุปโลกน์ถวายพระครูธรรมทิวากรผู้ปกครองวัด และสวดมัญจาคิพุทธกรรมจบ ทรงพระเคนไตรปิฎกแก่ถาณานุกรมเปรียญออกไปครองผ้ามาบังทีตามเดิมแล้ว โปรดให้กรมพระดำรง ฯ ถวายเครื่องบริขาร พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระญาณไตรโลกเจ้าคณะจังหวัดผู้นำถวายอดิเรก เวลา ๓.๔๕ ล.ท. เสด็จประทับเรือยนต์พระที่นั่งแล่นเลียวยท้ายเกาะล่องลงไปตามลำแม่น้ำทางสายออกไปเทียบสะพานฉนวนวัดนิเวศน์พระราชทานกฐินเป็นวัดที่ ๒ เสด็จขึ้นประทับในพระอุโบสถทรงเครื่องนมัสการแล้ว นายรองพินิจอ่านรายงานทูลวัด ทรงถวายผ้าพระกฐิน พระสงฆ์สาธุอุปโลกน์ถวายพระภัททศีลสังวร เจ้าอาวาสเป็นผู้ครองและสวดมัญจาคิพุทธกรรมจบ ทรงพระเคนไตรปิฎกแก่พระครูถาณานุกรม พระสงฆ์ออกไปครองผ้ามาบังทีแล้ว โปรดให้กรมขุนสิงหวิกรม ฯ ถวายเครื่องบริขาร พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระภัททศีลสังวรถวายอดิเรก เวลา ๔.๒๐ ล.ท. เสด็จประทับเรือพระที่นั่งล่องไปเลียวยขึ้นทางลำน้ำระวางเกาะไปเทียบท่าสะพานเสด็จ เสด็จคืนเข้าสู่พระราชมณเฑียร

เวลา ๕.๒๕ ล.ท. เสด็จลงเรือบตพายประพาสในสระพระราชวังบางปอิน เวลา ๖.๓๐ ล.ท. ทรงเรือยนต์เล็กตามทอดพระเนตรเรือผ้าป่าซึ่งราษฎรทอด ณ วัดชุมพล เวลา ๗.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๔๖๕

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จลงทรงพายเรือในสระแล้วประพาสบึงกระจับ ท้ายพระราชวัง และเสด็จกลับขึ้นทรงเครื่องราชสักการและทรงคิ้วที่ศาลเจ้าพ่อปราสาททอง เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เวลา ๘.๐๐ ก.ท. ทรงเรือยนต์พระที่นั่งอนันตนาคราชแต่พระราชวังบางปอิน พร้อมด้วย สมเด็จพระบรมราชินีขึ้นไปตามลำน้ำ เสด็จทอดพระเนตร โรงทำดินปืนของกองทหารบกที่ตำบล บ้านม้า สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ ฯ พร้อมด้วยนายทหารบกปรับเสด็จ เวลาเที่ยงวันเศษ เสด็จกลับประทับเรือพระที่นั่งไปยังท่าหลวง เวลา ๔.๔๐ ล.ท. ถึงท่าหลวง มีเจ้าพระยาพลเทพ และข้าราชการกระทรวงเกษตรรับเสด็จที่พลับพลา เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จทอดพระเนตรเขื่อน และประตูน้ำในบริเวณท่าหลวง เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับพลับพลา

วันศุกร์ที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เวลา ๘.๕๐ ก.ท. ทรงเรือยนต์พระที่นั่งประพาสแสงจันทร์จากท่าหลวงพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีขึ้นไปตามลำคลองรพีพัฒน์ ถึงตำบลหนองตาโล่ เพื่อทอดพระเนตรการเพาะปลูก และผลของการส่งน้ำตามลำคลอง แล้วเสด็จกลับผ่านท่าหลวงกลับพระราชวังบางปอิน เวลา ๖.๓๐ ล.ท. ถึงพระราชวังบางปอิน เสด็จขึ้นประทับแพ

วันเสาร์ที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เวลา ๑.๒๕ ล.ท. ทรงเรือยนต์พระที่นั่งประพาสแสงจันทร์ จากพระราชวังบางปอินล่องลงมาตามลำน้ำคั่นสู่พระมหานคร เวลา ๖.๐๐ ล.ท. ถึงท่าवासกรี ทรงรถยนต์พระที่นั่งประทับพระที่นั่งอัมพร

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วย สมเด็จพระบรมราชินี เสด็จวังกรมพระนราธิป ฯ ทอดพระเนตรละคร เนื่องในโอกาสวันประสูติ เวลา ๒.๐๐ ก.ท. เสด็จกลับ

วันนี้ย่างเข้าเหมฤดู โปรดให้กรมหมื่นวิริธ ฯ เสด็จทรงเปลื้องเครื่องพระแก้วมรกตที่วัดพระแก้ว เปลื้องเครื่องทรงสำหรับฤดูฝนออกเปลี่ยน เป็นสำหรับฤดูหนาว มีประโคมตรัสสังข์ เครื่องดุริยดนตรี และ เวียนเทียนสมโภชแล้วเป็นเสร็จการ

วันอาทิตย์ที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วย สมเด็จพระบรมราชินี เสด็จทอดพระเนตรการแข่งขันเรือประจำปีของกระทรวงทหารเรือ เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันจันทร์ที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีที่พระที่นั่งอนันต์ เวลาเที่ยงวัน ๓๐ นาที เสด็จขึ้น

๑๘๒

เวลาเที่ยงวัน ๓๐ นาที โปรดให้นำช่างเผือกซึ่งยืนโรงอยู่ ณ พระราชวังดุสิต คือ พระเศวตวชิรพาท เข้าไปเพื่อทอดพระเนตร แต่หมอบถวายนำไปไม่ทันพระราชประสงค์, จึงเสด็จพระราชดำเนินจะเสด็จมาทอดพระเนตรที่โรง บังเอิญสวนทางกันที่ถนนพุดตาล จึงเสด็จกลับไปทอดพระเนตรที่หน้าพระที่นั่งอัมพร

วันอังคารที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๔๖๕

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เศษ ผู้รั้งเสนาบดีกระทรวงวังเฝ้าที่พระที่นั่งอัมพร เวลา ๗.๓๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันพุธที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี เวลาเที่ยงวัน ๔๕ นาที เสด็จขึ้น

เวลา ๔.๔๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่ง แต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวังสุโขทัย เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เศษ เสด็จกลับ

วันนี้ เวลาประทับพระที่นั่งอัมพร พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ฝ่ายใน ชั้นที่ ๑ แก่สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา และชั้นที่ ๒ แก่พระนางเจ้าสุวัทนา พระวรราชเทวี

วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๔๖๕

โปรดให้ทำการพระราชกุศลทักษิณานุปทานอุทิศถวายพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในการที่เสด็จสวรรคตบรรจบรอบปีที่พระที่นั่งอมรินทร์ เจ้าพนักงานได้ตั้งบุษบกทองคำที่ข้างพระที่นั่งเศวตฉัตรทิศตะวันตก เชิญพระบรมอัฐิของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมาประดิษฐาน ตั้งเครื่องสูงบังแทรกซุ่มสายหักทองขวางแฉดล้อม ตั้งต้นไม้ทองเงินทั้ง ๔ มุม ทอดเครื่องบรมราชูปโภคและเครื่องราชสักการทองคำลงยาราชาวดี และ พระแท่น ทรงกราบ ตั้งม้าหมู่ทองบนพระแท่นเศวตฉัตร เชิญพระพุทธรูปปฐมเทศนา ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวประดิษฐานเหนือม้าหมู่ทองภายใต้พระมหาเศวตฉัตร ประดับพานพุ่มดอกไม้เชิงเทียน ทอดเครื่องนมัสการพานทองสองชั้น และ พระแท่นทรงกราบที่พระที่นั่งบุษบกมาลา ตั้งโต๊ะทองมีพานทองสองชั้นใหญ่รองพุ่มที่องค์กลาง และ ที่ที่เกรินเบื้องขวาซ้ายพร้อมด้วยพานดอกไม้ เชิงเทียนตั้งธรรมาสน์ที่ระวางเสาศิลาทิศตะวันออก ตั้งอาสน์สงฆ์หน้าเสาด้าน ตะวันตกหว่างกลาง ทอดพระราชบัลลังก์และเก้าอี้เจ้านายไว้พร้อม

เวลา ๕.๑๕ ล.ท. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารบกประดับตรา ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเทียบที่พระทวารเทเวศร์รักษา เสด็จประทับพระที่นั่งอัมรินทรวงจตุรทิศเทียนเครื่องทองน้อยถวายบังคมพระบรมอัฐิแล้ว ทรงจตุรทิศต่าง ๆ ที่พระที่นั่งเศวตฉัตรและเครื่องนมัสการแล้ว พระสงฆ์ ๒๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธานสวดมนต์จบ ทรงจตุรทิศเทียนเครื่องนมัสการทรงธรรม พระธรรมโกศาจารย์วัดราชาธิวาสถวายพระธรรมเทศนากัณฑ์ ๑ จบแล้ว พระ

สงฆ์สวดมนต์รับสัพพี ทรงทอดไตรเทคนัไตรสวดมนต์สดับปกรณ์แล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรมแล้ว โปรดให้พระธรรมโกศาจารย์ไปรับผ้าของไทยธรรมฝ่ายในที่ช่องพระสูตรมุขตะวันออก แล้วกลับมาตั้งยังอาสน์สงฆ์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดีตเรก พระญาณวราภรณ์ถวายพระพรลา โปรดให้หม่อมเจ้าที่ยังเยาว์ทอดผ้ารายร้อย เจ้านายทรงทอดไตร พระสงฆ์รายร้อยมีพระธรรมปิฎก วัดพระเชตุพนเปนประธานสดับปกรณ์ โปรดพระราชทานเงินปลีกแก่เจ้านายข้าราชการราชตระกูล และราชินิกุลฝ่ายหน้ากับไปพระราชทานฝ่ายในแล้ว พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดีตเรก ถวายพระพรลา เวลา ๗.๒๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้ เวลาประทับพระที่นั่งอัมพรพระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ฝ่ายหน้า แก่ข้าราชการ ชั้นที่ ๑ ชั้นห้า ๓

วันศุกร์ที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๔๖๕

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดพระราชทานเลี้ยงอาหารค่ำแก่ข้าราชการผู้ใหญ่ในที่เสวย คือ เจ้าพระยามหิธรและท่านผู้หญิง พระยาศุภกรณ์บรรณสาร พระยาศรีสังกร พระยาปริชานุศาสน์ พระยามเรศรสมปติ พระยาอินทรวชิต

วันเสาร์ที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๔๖๕

เวลา ๔.๔๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวังสุโขทัย เวลา ๖.๐๕ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๘.๑๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วย สมเด็จพระบรมราชินี เสด็จวังวรดิศประทับเสวยพระกระยาหาร พร้อมด้วยกรมพระดำรง ฯ แล้วทอดพระเนตรละคร เวลา ๑.๓๐ ก.ท. เสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๔๖๕

(ไม่มีบันทึก)

วันจันทร์ที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๒๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เวลาเที่ยงวัน ๑๕ นาที เสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จสวนมิสกวัน ทอดพระเนตรการตกแต่งสถานที่เพื่อรับสมาชิกสโมสรมหาวิทาลัยท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรโปรดให้ท่านมารคควิส โทกูวากับคณขุนนาง ฎีปูนเฝ้า

๑๘๔

วันพุธที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี
เวลา ๑.๔๐ ล.ท. เลิก

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรม
ราชินี เสด็จโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ในการเปิดโรงพยาบาลโรคเรื้อนของ เจ้าพระยาอมราช (ปิ่น
สุขุม) เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๕

เวลา ๕.๕๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนางพระที่นั่ง
อนันต์เจ้านายข้าราชการเฝ้า มีนายทหารกลับจากไปดูแลการทหารที่ประเทศอังกฤษมารับราชการกรม
ยุทธศาสตร์ทหารบกเฝ้า ๑ นักเรียนกระทรวงเกษตรซึ่งออกไปศึกษาวิชาช่างกลและทางโลหกิจใน
ประเทศอังกฤษสำเร็จการศึกษากลับเข้าเฝ้า ๑ พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์แก่หม่อมเจ้าและ
ข้าราชการ ชั้นสาม ๑ ชั้นสี่ ๗ ชั้นห้า ๑๑ เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้มีการพระราชทานเลี้ยงชาวญี่ปุ่นที่เข้ามาเยี่ยมเยียนกรุงเทพฯ เป็น
การภายใน มีบรรเลงเครื่องสายที่พระที่นั่งอัมพร ผู้ที่นั่งโต๊ะ คือ พระองค์เจ้าไตรทศประพันธ์กับ
หม่อม ท่านอัครราชทูตญี่ปุ่น ท่านมารควิสโตกูงาวา ดร.กามาร่า พระยาวิสูตรสาครดิษฐ์ ดร.ชิมะ-
โซโน ดร.สุยกาวา เวลา ๑๐.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๕

(ไม่มีบันทึก)

วันเสาร์ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๕

เวลา ๓.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์
เฝ้า เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๕.๐๐ ล.ท.เศษ ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวังสุโขทัย เวลา ๖.๐๐
ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้ เสด็จประทับพระที่นั่งอัมพรพระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ฝ่ายใน ชั้น ๒ แก่เจ้า
ดารารัศมี พระราชชายา

วันอาทิตย์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๕

วันนี้ที่ ๕ เป็นวันที่สมาชิกสโมสรมหาวิทยาลัยท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยแห่งกรุงนิวยอร์ก คือ คณะนักเรียน
อเมริกันทั้งชายหญิงมีจำนวน ๕๖๐ คน รวมทั้งศาสตราจารย์ผู้ควบคุม และคณะท่องเที่ยวได้เตรียม
ทางท่องเที่ยวเข้ามาถึงประเทศไทยโดยเรือรัดัน เวลา ๗.๐๐ ก.ท.เศษ เรือรัดันได้มาถึงปากน้ำ
เจ้าพระยา กระทรวงทหารเรือได้จัดให้พระนเรนทรพดินทร์คุมเรือหลวง ๔ ลำ คือ เรือวิเทศกิจการ
๑ เรือหาญทะเล ๑ เรือเจนทะเล ๑ เรือพระยม ๑ นายนาวาโท หลวงขจรจบสมุท เป็นผู้บังคับ

การเรือทั้ง ๔ ลำไปรับถ่ายคนจากเรือริตัมซึ่งเป็นเรือใหญ่ข้ามสันดอนเข้ามาไม่ได้ เวลา ๒.๐๐ ล.ท. มขึ้นท่าสถานีปากน้ำ นายประดิษฐ์ สุขุม และ นายประสิทธิ์ กรรมการจัดการต้อนรับ นายประสาธ สุขุม กับหลวงถวิลเศรษฐ นำเครื่องถ่ายภาพยนตร์ไปในขบวนเรือหลวงด้วย คณนักเรียนอเมริกัน ได้โดยสารรถรางไฟฟ้าของบริษัทรถไฟปากน้ำมาหยุดที่ตำบลคลองเตย เวลา ๓.๔๐ ล.ท. เจ้าหน้าที่ พระยาพิพิธสมบัติ พระยาไพศาลศิลปศาสตร์ พระยาเวียงในนฤบาล พระยาสารศาสตรศิริลักษณ์ เป็นต้นได้จัดการรับรองโดยแจกเลขหมายสำหรับกัณฑ์ที่หน้าอกเสื้อ และจัดรถยนต์ประมาณ ๑๕๐ คัน คอยรับมายังที่พักโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รอยัลไฮเตล ออเรียนเตลไฮเตล คณะศาสตราจารย์กับครอบครัวพักไฮเตลพญาไท เวลา ๕.๐๐ ล.ท. กรรมการนำนักเรียนไปชี้ห้องพักให้เป็นที่ยอมรับในเวลา ๑ ชั่วโมง ทางวชิราวุธวิทยาลัย เจ้าหน้าที่ได้จัดให้มีห้องทำการไปรษณีย์ ขึ้นเป็นพิเศษ กับห้องสมุดห้องประชุม ห้องฉายภาพยนตร์ เวลา ๗.๐๐ ล.ท.เศษ เลี้ยงอาหาร แล้วมีการมหรสพ ต่าง ๆ คือ หนังสั้น หุ่นกระบอก กระจับปี่ระบอง ตะกร้อ อังกลุง เวลา ๑๑.๐๐ ล.ท. การมหรสพเลิก

รุ่งขึ้น วันที่ ๕ เวลาเช้า บรรดาครูและนักเรียนได้แบ่งกันออกเป็น ๒ พวก พวก ๑ ไปเที่ยวชมวัดอรุณ ๖ โรงสีเข้าซื้อหนังสือเด็กหงวนและโรงพยาบาลศิริราช อีกพวก ๑ ไปเที่ยวชมวัดพระเชตุพนฯ พระบรมมหาราชวัง วัดพระศรีรัตน ๖ พิพิธภัณฑ์และโรงเรียนเพาะช่าง เวลาบ่ายแบ่งกันไปเที่ยวชมสถานเสาวภา โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์และวัดเบญจมบพิตร เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี บรรดาครูและนักเรียนได้เฝ้า มีพระราชปฏิสันถารและพระราชทานพระหัตถ์แก่ท่านศาสตราจารย์ทั่วทุกคน กรมหลวงกำแพงเพชรได้นำนายโลซ หัวหน้าคณะนักเรียนอเมริกันเฝ้ากราบบังคมทูลเป็นรายงานใจความว่า นักเรียนเหล่านี้ในไม่ช้าก็ได้ออกทำงานและเป็นผู้แทนของนักเรียนมณฑลต่าง ๆ รวม ๔๖ มณฑล ส่วนอีก ๒ มณฑลนั้นมีได้มารวมวิทยาลัยทั้งสิ้น ๖๐ แห่งด้วยกัน มีพระราชดำรัสตอบแล้ว นายเยมส์ เอฟ.ไปริส ซึ่งเป็นนักเรียนสำเร็จการศึกษาแล้ว จากมหาวิทยาลัย แคนซัส ได้กราบบังคมทูลตอบแทนบรรดา นักเรียน เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น บรรดานักเรียนได้เฝ้าร้องถวายพระพรชัยพร้อมกันแซ่ แล้ว บรรดาครูและนักเรียนได้พากันเที่ยวชมพระราชฐาน มีพระที่นั่งอนันต์เป็นต้นตามอัธยาศัย เวลาค่ำ กรมหลวงกำแพงเพชร ๖ เสด็จเยี่ยมและประทับเป็นประธานในที่ประชุมของนักเรียนเพื่อฟังปาฐกถา มิสเตอร์บุรุกช บุโรส กรมป่าไม้กระทรวงเกษตราธิการได้แสดงปาฐกถาถึงการทำป่าไม้และการฉาย ภาพยนตร์ประกอบ แล้วมิสเตอร์ สติเฟเวน ที่ปรึกษากระทรวงการต่างประเทศ แสดงรัฐประศาสน โนบายของประเทศสยามอีกครั้ง ๑ ต่อนี้ไปได้มีการฉายภาพยนตร์เรื่องงานพระบรมศพและงาน บรมราชาภิเษกให้นักเรียนดูด้วย

ต่อไปรุ่งขึ้นวันที่ ๖ บรรดาครูและนักเรียนจะได้โดยสารรถไฟ ไปจังหวัดลพบุรี เพื่อชม สถานที่และตรวจดูเครื่องโบราณวัตถุต่าง ๆ เวลา ๖.๐๐ ล.ท. กลับถึงกรุงเทพ ๖

และในวันที่ ๗ คณนักเรียนอเมริกันจะได้แบ่งพวก ลำเลียงไปโดยกระบวนรถสายปากน้ำ เปน ๓ เที่ยว รถเที่ยวที่ ๑ ใช้รถรางไฟฟ้า ลำเลียงจากคลองเตยไปถึงปากน้ำเวลา ๑.๔๐ ล.ท. เที่ยวที่ ๒ รถไฟบริษัทออกเดินเวลา ๒.๒๐ ล.ท. เที่ยวที่ ๓ ใช้รถรางไฟฟ้าออกเดินเวลา ๓.๑๐

ล.ท. เรือหลวงซึ่งได้รับมาจากเรือรัตนได้นำไปส่งขึ้นเรือรัตน ๆ จะได้ถอนสมอเคลื่อนจากสันดอนไปในเวลา ๗.๒๕ ล.ท. ส่วนพวกนักเรียนและนักท่องเที่ยงที่ตกค้างอยู่เพื่อกูสิ่งต่าง ๆ ในพระนครต่อไปอีกนั้น ก็จะได้ขึ้นรถไฟด่วนสายใต้ในเวลาเช้าวันที่ ๘ เพื่อไปลงเรือรัตนที่สิงคโปร์

วันนี้ ที่ ๕ เสด็จประทับพระที่นั่งอัมพร พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ชั้นสี่ แก่ข้าราชการฝ่ายใน ๑

วันจันทร์ที่ ๖ ธันวาคม ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เศษ ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จพระที่นั่งอนันตประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เวลา ๑.๓๐ ล.ท. เลิก เสด็จขึ้น

เวลา ๕.๒๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวังสุโขทัย เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จโรงเรียนหลวงสวนมิสกวัน ประทับทอดพระเนตรโรงเรียนหลวงในการที่โปรดให้แสดงให้สมาชิกสโมสรมหาวิทยาลัยท่องเที่ยวแห่งกรุงนิวรอกดูและละครเบ็ดเตล็ดของสมาชิกสโมสรมหาวิทยาลัยท่องเที่ยวแสดงถวาย โรงเรียนหลวงแสดง ชุดแรกจับระบำ ชุดที่ ๒ กล้องดวงใจ ก่อนที่จะจับชุดโปรดให้กรมหมื่นพิทยากรณ์ ทรงอธิบายเป็นภาษาอังกฤษ และมีนักเรียนอเมริกันร้องเพลงถวายชัยและเดินรำถวายทอดพระเนตรด้วย เวลา ๑.๑๕ ก.ท. โขนเลิก เสด็จกลับ

วันนี้ เวลา ๒.๐๐ ก.ท. เกิดเพลิงไหม้ตึกตึกลานหน้าวัดพลับพลาไชยทองที่กิ่งอำเภอบ่อมปราบจังหวัดพระนคร มีกองดับเพลิงตำรวจพระนครบาลและกองดับเพลิงบริษัทไฟฟ้าสยามช่วยดับอยู่จนเวลา ๓.๐๐ ก.ท. เศษ จึงสงบ คงไหม้ตึก ๓ ชั้น หลังคามุงกระเบื้องพื้นและประตูหน้าต่างทำด้วยไม้สัก ๑ หลัง เสียหายประมาณ ๕๖,๐๐๐ บาท ตึกนี้เป็นของนายดังรังมีน แซ่ตั้งชาติแต่จิวให้นายจันฮิมเห็ง แซ่ตั้งซึ่งเป็นน้องเข่าอยู่ ได้ให้บริษัทประกันไฟเงินชื่อ กิมแซและยงอันกับเฮียงอัน รับประกันตัวตึกไว้เป็นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท สอบสวนไม่ได้ความว่ามีผู้ลอบวางเพลิงได้ความแต่เพียงว่า เพลิงได้เกิดขึ้นที่เพดานชั้นบนก่อนแล้วลุกลามต่อไป

วันอังคารที่ ๗ ธันวาคม ๒๔๖๕

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดพระราชทานเลี้ยงอาหารแก่ผู้ที่มีนามต่อไปนี้ ที่พระที่นั่งอัมพร คือ มงสิเออร์ ฟ.มูแลง บารอน บ. กีโยม บารอน เดอะลา ปอมมาเรต์ พระยาวิเทศธรรมมนตรี

วันพุธที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี เวลา ๑.๐๐ ล.ท. เลิก

เวลา ๕.๔๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จไฮเตลพญาไททอดพระเนตรการประกวดพิพิธภัณฑ์ตุ๊กตาและภาพ เวลา ๖.๒๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ไปรดให้เจ้าพระยาพิชัยญาติ ผู้รั้งเสนาบดี
ยุติธรรมเฝ้า

เวลา ๕.๔๕ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรไปรดให้นายร้อยเอกเอี่ยม อินทรโยธินกับ
ภรรยาเฝ้าในโอกาสที่ได้ทำการสมรส พระราชทานน้ำสังข์แล้ว ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จออก
ขุนนางพระที่นั่งอนันต์ เจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้า ฝ่ายในเฝ้า พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์แก่ข้า
ราชการชั้นสี่ ๕ ชั้นห้า ๔ แก่พระอนุวงศ์ เหรียญจักรมาลาหม่อมเจ้า ๑ เหรียญจักรพรรดิมาลา
พระองค์เจ้า ๑ หม่อมเจ้า ๑ เวลา ๕.๕๕ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันนี้ ที่ ๘ ธันวาคม ประทับพระที่นั่งอัมพร พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ฝ่ายในชั้น ๓
แก่ข้าราชการฝ่ายใน ๒

วันศุกร์ที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ไปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรี ฯ
เสนาบดีมหาดไทยเฝ้า

เวลา ๔.๕๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟที่สนามราชพฤกษ์
เวลา ๖.๒๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๕

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวังสุโขทัย เวลา ๖.๑๕
ล.ท. เสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๕

(ไม่มีบันทึก)

วันจันทร์ที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๓๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์
เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เวลา ๑.๒๐ ล.ท. เลิก เสด็จกลับ

วันอังคารที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๕

เวลาเที่ยงวัน ๕ นาที ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทอดพระเนตรโรง
พยาบาลวชิร เวลาเที่ยงวัน ๓๕ นาที เสด็จกลับ

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวังสุโขทัย เวลา ๖.๒๕
ล.ท. เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๓๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี
เวลา ๑.๓๐ ล.ท. เลิก แล้วโปรดให้เจ้าพระยาพลเทพ เสนาบดีเกษรเฝ้า

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวังสุโขทัย เวลา ๖.๐๐
ล.ท. เสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้พระองค์เจ้าศุภโยคเกษม เสนาบดี
คลังเฝ้า

เวลา ๕.๕๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเสด็จออก ขุนนางพระที่นั่ง
อนันต์ เจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า พระราชทานเหรียญแก่ข้าราชการ เหรียญรัตนาภรณ์
ชั้นสาม ๓ ชั้นห้า ๒ เหรียญจักรพรรดิมาลา ๗ นักเรียนกรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยามซึ่งกลับ
จากการศึกษาวิชาประเทศอังกฤษเฝ้า ๕ นาย ข้าราชการซึ่งกลับจากการตามเสด็จพระองค์เจ้าธานี ฯ
ไปราชการพิเศษในนานาประเทศ ชั่วคราวเฝ้า ๑ มีนักเรียนกราบถวายบังคมลาไปศึกษาวิชาเพาะ
พืชพันธุ์สัตว์น้ำ ณ สหปาส์รัฐอเมริกาโดยทุนเล่าเรียนของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์ ๒
เวลา ๖.๑๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๔๖๕

เวลา ๗.๐๐ ก.ท. เศษ ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ ณ
สนามราชกรีฑา เวลา ๑๐.๔๕ ก.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วย สมเด็จพระบรม
ราชินี เสด็จทอดพระเนตรพิพิธภัณฑ์ของกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม เวลา ๖.๐๐ ล.ท.
เศษ เสด็จกลับ

เวลา ๖.๑๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร พระองค์เจ้าธานี ฯ ผู้รั้งเสนาบดีกรรมการ
เฝ้าถวายของสิ่งซึ่งจัดหาจากการเสด็จไปตรวจการศึกษาในทวีปเอเชีย เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันเสาร์ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๔๖๕

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เศษ ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ ณ
สนามราชกรีฑา เวลา ๖.๒๕ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เศษ ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วย สมเด็จพระ
บรมราชินี เสด็จโรงโขนหลวงสวนมิสกวัน ทอดพระเนตรละครของสมาคมฝรั่งเศสซึ่งเป็นละคร
เรีงมรณของโมลิแอร์ นักประพันธ์ฝรั่งเศสผู้เรีงนาม ๓ องค์ เรีองไข่นึก (malade iminaire) มี
การเลี้ยงอาหารว่างและเดินรำกับมีแตรวงทหารรักษาวัง ว.ป.ร. บรรเลงด้วย เวลา ๒.๓๐ ก.ท.
เสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๕

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ
ที่สนามราชกรีฑา เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันจันทร์ที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๔๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต
เจ้าพระยามหิธรนำตราเสมาธรรมจักรประจำตำแหน่ง เสนาบดีธรรมการขึ้นถวาย ทรงรับและพระ
ราชทานแก่พระองค์เจ้าธานี ฯ ผู้รับตำแหน่งเสนาบดีธรรมการแล้ว ประทับเป็นประธานในที่
ประชุมเสนาบดีต่อไป เวลา ๑.๑๕ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันนี้ โปรดให้ทำการพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระบรมราชินี ที่พระที่นั่ง
อัมพร เจ้าพนักงานได้จัดตั้งพระแท่นมณฑลน้อยที่ห้องประชุม ตั้งโต๊ะหมู่ทองเชิญพระชัยวัฒน์
ประจำรัชกาลปัจจุบัน พระชัยนวโลหะ พระพุทธรัตนานาวิน พระประจำพระชนมวารของสมเด็จพระ
บรมราชินี ประดิษฐานพร้อมด้วยพระเด้าน้ำพระพุทธรูปเครื่องสรองสนาน ตั้งพานพุ่ม
ดอกไม้เครื่องสักการบูชา ตั้งเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบ ตั้งตู้เทียนเท่าพระองค์ ข้าง
พระแท่นทั้งซ้ายขวา และทางตะวันออกตั้งผ้าหมู่ทองประดิษฐานพระพุทธรูป และเทวรูป พระ
ประจำพระชนมพรรษาเหนือพานทองสองชั้น มีฉัตรทรงตามสีกำลังเทวดา ทรงตะวันตก ประดิษฐาน
พระพุทธรูปและเทวรูปพระจันทร์ซึ่งเป็นองค์แทรกเหนือพานทองสองชั้น มีฉัตรทรงตามสีและเครื่อง
สักการบูชา ทอดพระราชบัลลังก์ตั้งอาสน์สงฆ์ไว้พร้อม

เวลาเที่ยงวัน ทหารบกทหารเรือยิงปืนใหญ่ถวายแห่งละ ๒๑ นัด

เวลา ๕.๓๕ ล.ท. เสด็จออกห้องประชุมพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี พระสงฆ์ ๒๓
รูป ขึ้นนั่งยังอาสน์สงฆ์ สมเด็จพระบรมราชินี ทรงพระเคนไตรยามแล้ว จุดเทียนพระมงคลเทียน
เท่าพระองค์ พระสงฆ์ครองผ้ามาหนึ่งที่แล้ว จุดเทียนเครื่องนมัสการทรงศีลแล้ว พระสงฆ์มี สมเด็จพระ
พระสังฆราชเจ้าเป็นประธานสวดมนต์จบแล้ว สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระ
วันรัตถวายพระพรลา เวลา ๖.๓๕ ล.ท. เสด็จขึ้นพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เวลากลางคืน
มีภาพยนตร์ฉายด้วย

วันอังคารที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๐.๕๕ ก.ท. เสด็จออกพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ประทับห้องประชุม พระ
สงฆ์ ๒๓ รูป ขึ้นนั่งยังอาสน์แล้ว สมเด็จพระบรมราชินี ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงศีลแล้ว
พระสงฆ์ถวายพรพระ สมเด็จพระบรมราชินีทรงบาตร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระเคน
อาหารบิณฑบาตแก่พระสงฆ์ ๑๐ รูป อีก ๑๓ รูป แบ่งไปรับพระราชทานฉันที่ท้องพระโรงหลัง
สมเด็จพระบรมราชินีทรงจุดเทียนที่โต๊ะสังเวทเทวดาอาลักษณ์อ่านสังเวทเทวดา มีประโคมเครื่อง
ดุริยดนตรี พระสงฆ์รับพระราชทานฉันแล้วมารวมกันที่ห้องประชุม สมเด็จพระบรมราชินีทรง

ประเคนใบวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรมแก่พระสงฆ์ ๒๓ รูป ๆ ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระสังฆราช เจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระวันรัตถวายพระพรลา เวลาเที่ยงวัน ๕ นาฬิกา เสด็จขึ้นพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ถึงพระฤกษ์เที่ยงวัน ๕ นาฬิกา ๔๘ วินาที สมเด็จพระบรมราชินีเสด็จเข้าสู่ที่ทรงสนานในพระที่นั่งใน เจ้าพนักงานตั้งบายศรีแก้วทองเงิน เวียนเทียนสมโภชตามราชประเพณี

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงเครื่องครึ่งยศทหารปืนใหญ่ ร.อ.ประดับตรา ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จประทับพระที่นั่งบรมพิมาน ผู้ที่โปรดให้เชิญมาสโมสรสนับนาคคอยเฝ้าอยู่ที่สนามสวนควาลัย เสด็จลงยังสนามพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี มีพระราชปฏิสันถารแก่เจ้านายและอัครราชทูตผู้แทนรัฐบาลต่างประเทศและข้าราชการพอสมควรแล้ว ประทับเสวยเครื่องว่างพร้อมด้วยเจ้านายแลข้าราชการที่ได้รับเชิญเสร็จแล้ว เวลา ๕.๕๕ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. เสด็จออกห้องท้องพระโรงหลัง พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ทอดพระเนตรละครเรื่องเทิรลมซึ่งคณวรวรรณ แสดงถวาย ละครเลิกแล้วประทับเสวยเครื่องว่างเจ้านายข้าราชการและสตรีบรรดาศักดิ์ผู้ได้รับเชิญรับพระราชทานแล้ว เสด็จขึ้น

วันพุธที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธาน ในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี เวลา ๑.๓๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๔.๓๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ ณ สนามราชตฤณมัย เวลา ๖.๒๕ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๘.๑๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จโฮเตลวังพญาไทในงานประกวดตุ๊กตา เวลาเที่ยงคืนเสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้พระองค์เจ้าธานี ๖ผู้รังเสนาบดี ธรรมการเฝ้า

เวลา ๕.๔๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนางพระที่นั่งอนันต์ เจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า พระราชทานเหรียญแก่ข้าราชการรัตนภรณ์ชั้นสาม ๒ ชั้นห้า ๓ จักรพรรดิมาลา ๓ พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ผู้ที่มีบรรดาศักดิ์แล้ว ข้าราชการกระทรวงกลาโหม ๑ มีข้าราชการกลับจากไปตุการวิทยุโทรเลขเมืองพนมเปญและไซ่ง่อน เฝ้า ๒ นักเรียนกระทรวงเกษตรซึ่งไปศึกษาวิชาอินยิเนียร์ทอน้ำในประเทศอังกฤษ สำเร็จการศึกษากลับมาเฝ้า ๑ เวลา ๖.๐๕ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๘.๕๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวังสมเด็จกรมพระสวัสดิ์ ๖ ถนนพระอาทิตย์ ประทับเสวยพระกระยาหารเนื่องในงานวันประสูติ เวลา ๑๐.๐๐ ล.ท. เสด็จไปประทับโรงโขนหลวง สวนมิสกวัน ทรงฟังดนตรีฝรั่ง ซึ่งโปรดให้มีการบรรเลงแล้ว เสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๕

เวลา ๕.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวังสมเด็จกรมพระสวัสดิวัด
ที่ถนนพระอาทิตย์ในการพระกุศลวันประสูติ เวลา ๑๑.๔๐ ก.ท. เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๕

เวลา ๔.๕๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ ณ สนาม
ราชตฤณมัย เวลา ๖.๓๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๕

โปรดให้ประกาศแก้ไขประกาศลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๘ เนื่องในหนังสือสัญญาว่าด้วย
การส่งผู้ร้ายข้ามแดนระวางกรุงเทพมหานครกับอังกฤษ ลงวันที่ ๔ มีนาคม ร.ศ. ๑๒๕ (พ.ศ.๒๔๕๓)
ประกาศลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๕

วันจันทร์ที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๔๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์
เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เวลาเที่ยงวัน ๔๐ นาที เลิกเสด็จขึ้น

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟที่สนามราช
ตฤณมัย เวลา ๖.๒๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอังคารที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๕

เวลา ๗.๔๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ ณ สนาม
ราชกรีฑา เวลาเที่ยงวัน ๒๐ นาที เสด็จกลับ

เวลา ๘.๔๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จตำหนักพระวิมาดาวัง
สุนันทา เสวยพระกระยาหารแล้วประทับทอดพระเนตรหนังฉาย เวลา ๒.๒๕ ก.ท. เสด็จกลับ

วันนี้ ประทับพระตำหนักพระวิมาดาเธอ สวนสุนันทา พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ชั้น
๔ แก่พระพี่เลี้ยงเลื่อนในสมเด็จเจ้าฟ้ากรมขุนอุทอง

วันพุธที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เศษ เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี
เวลา ๑.๕๐ ล.ท. เลิก

เวลา ๔.๕๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่ง แต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ ณ สนาม
ราชตฤณมัย เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันหยุดสัปดาห์ที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรตให้กรมขุนสิงหวิกรมเกรียงไกร เสนาบดีทหารเรือเฝ้า

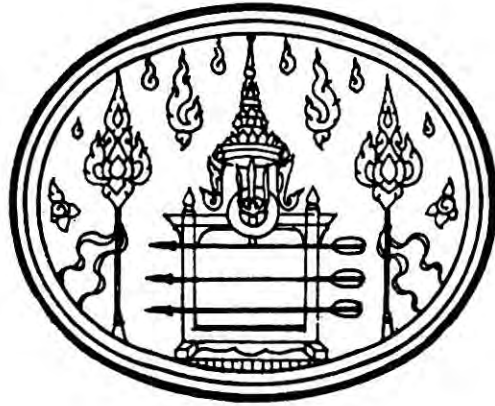
เวลา ๕.๑๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนางพระที่นั่งอนันต์ เจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า พระราชทานประถมาภรณ์ มงกุฎสยามแก่พระยาประภาสกรวงศ์ พระราชทานสัญญาบัตรยศทหารบกแก่ผู้ที่โปรดให้มียศแล้ว ๕ นาย สัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการผู้ที่โปรดให้มีบรรดาศักดิ์แล้ว กระทรวงพาณิชย์และคมนาคม ๑ มีนักเรียนกลับจากการศึกษาวิชา ณ ประเทศอังกฤษเฝ้า ๔ นาย เวลา ๕.๓๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕

เวลา ๒.๐๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จท้องสนามหลวง ทอดพระเนตรการสอบฝึกหัดนักเรียนนายร้อยประจำภาค เวลา ๔.๐๕ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๔.๔๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ ณ สนามราชตฤณมัย เวลา ๖.๒๕ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดพระราชทานเลี้ยงอาหารแก่ข้าราชการเป็นการภายใน คือ เจ้าพระยาวรวงศ์ ๖ กับ ม.ร.ว.อรุณ วรพงศ์พิพัฒน์ เจ้าพระยาสุธรรมมนตรี พระยาประภาสกรวงศ์ พระยาอนุกิจวิฑูร พระยามรรวัดนสมบุรณ์

จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน
ใน
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก
พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ ๗

วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๖๕ - วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๔๗๐

พ.ศ. ๑๙๒๗

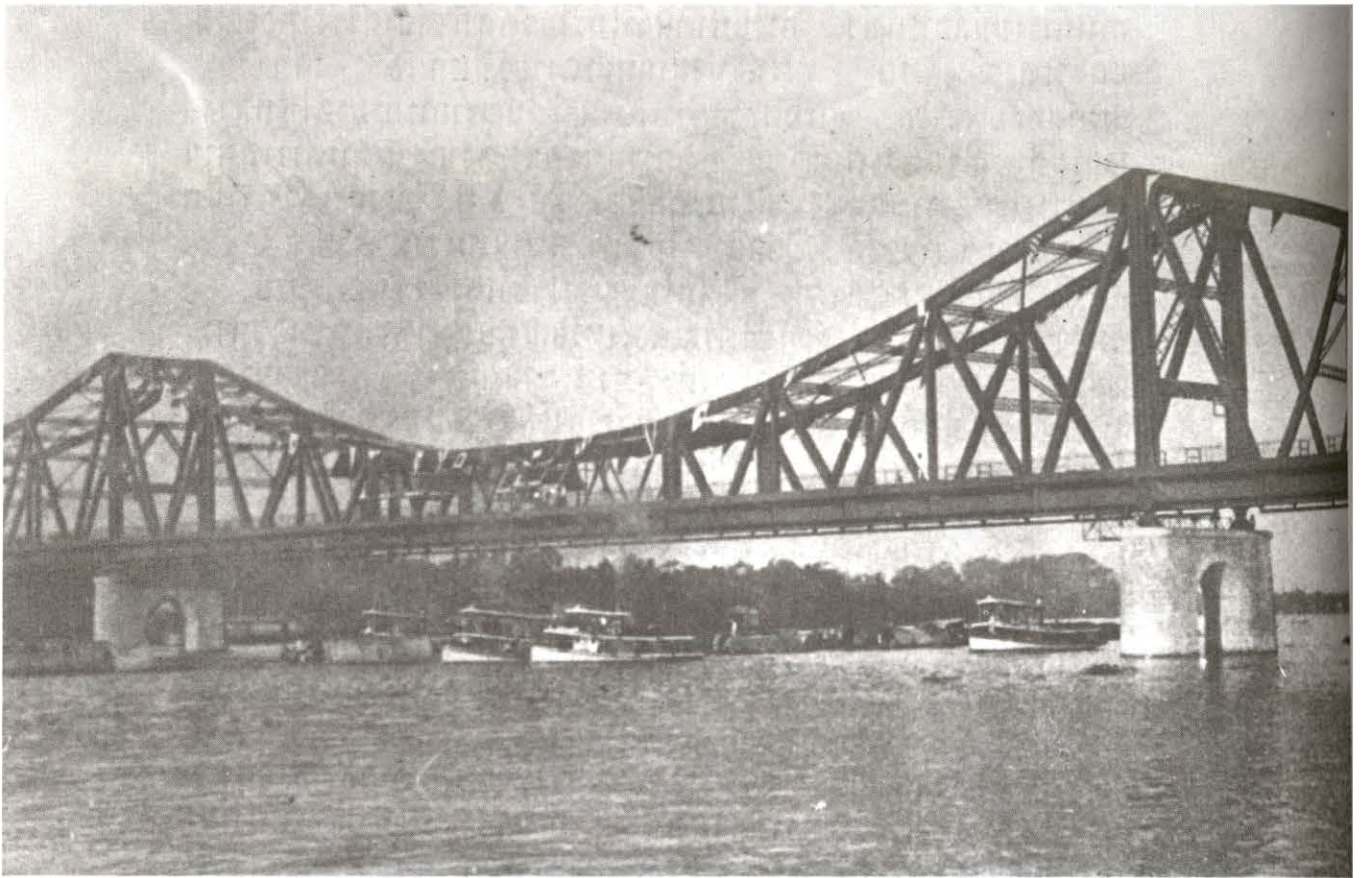
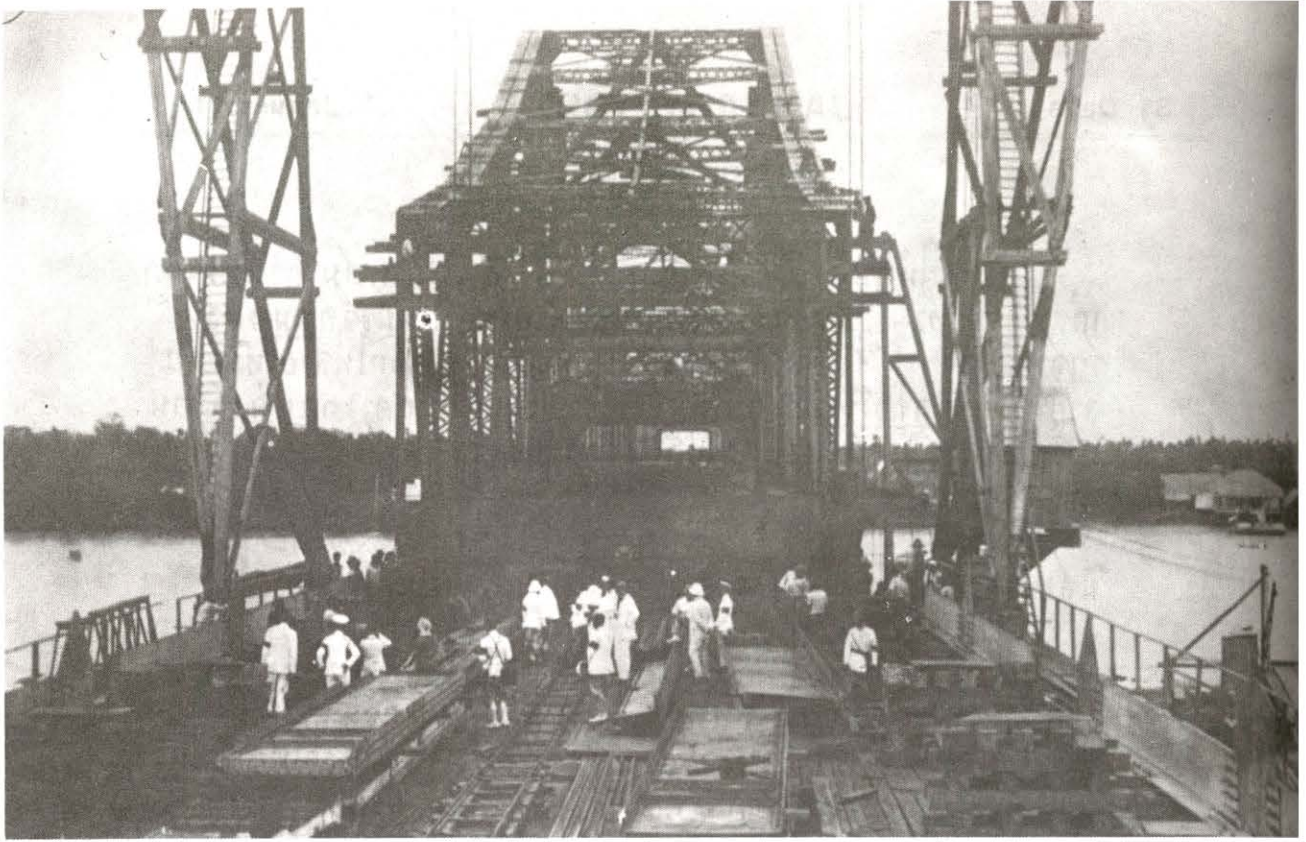

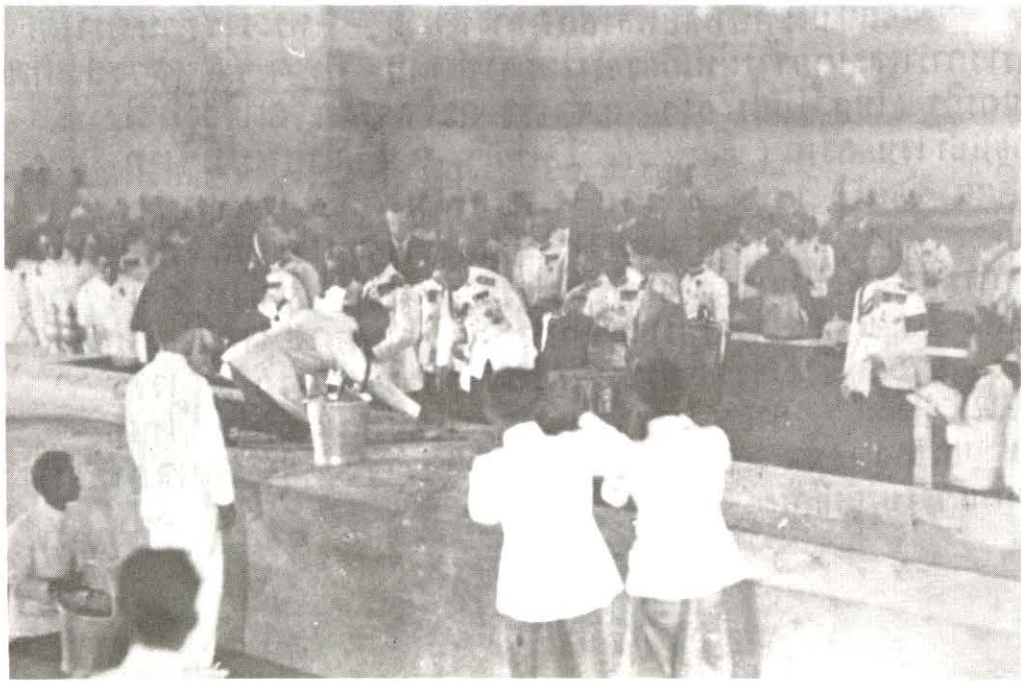
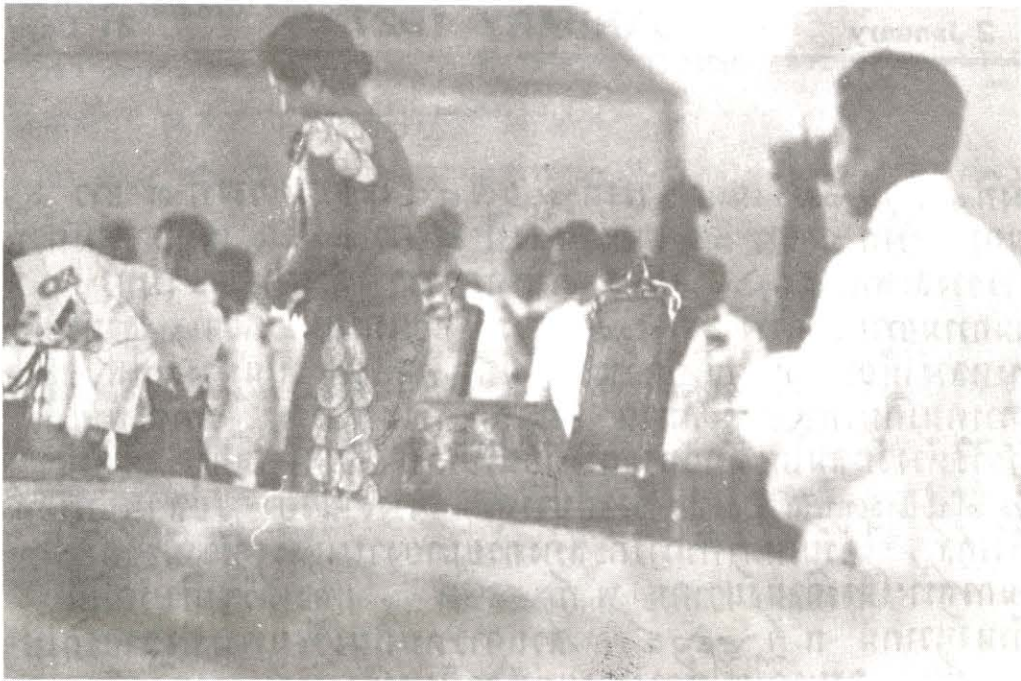
1 SATURDAY [1-364]
Bank Holiday, Scotland
Holiday, Stock Exchange

ไป่กัให้ทำการเปิดประตูพระรวม ๖ ก็พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ไปรถใหญ่ทรงถามแม่เจ้าพระยาทิพเทโววงศ์ และ
รถตู้ด้วยทรง จึงบอกนี้การก่อสร้างให้ทำแต่หัวรถ, รถไฟสายเหนือกับ
สายใต้ เกิดติดขัดเรื่องถึงกันก็ เจ้าพนักงานก่อสร้างการรถแห่งสะพาน
กรุง พระราชพิธี และ หลบพลายกั้นที่กลางสะพาน และสิ่งต่างๆ ไว้พร้อม
แล้ว

เวลา ๖.๑๐ ล.ท. เจ้าพนักงานใกล้นี้ มนต์พระสงฆ์ ๑๐ รูป
มีสมเด็จพระวันรัตเป็นประธานสวดมนต์จบแล้วคอยเสด็จด้วย
เวลา ๗.๓๐ ล.ท. ทรงเครื่องทรงยักทหารบกประทับที่ภา ทรงรถ
ย่นตรพระที่นั่งจากพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี
เสด็จประทับที่สถานีสวนดุสิต ทรงเสวยพระที่นั่ง หลงใหม่แล้ว
เสด็จขึ้นประทับรถพระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี รถไฟจักร์
รถพระที่นั่งไปยังสะพานพระราม ๖ รถไฟเดินทุกชั่วโมงแต่บัดนี้จึงกั้น
สะพานออกแล้ว ไปหยุดที่กลางสะพาน เสด็จประทับที่วังพระราชพิธี
ทรงเครื่องนมัสการแล้ว ทรงประเคนผ้าไตรในวัดป่าจ้อยเทวสถาน
แก่พระสงฆ์ ๑๐ รูป พระสงฆ์อนุโมทนาถวายของที่ระลึกแล้ว เสด็จขึ้น
ประทับที่พลับพลาที่ กรมหลวงกำแพงเพชร อธิบดีการกรมรถไฟหลวง
เสนาบดีเสนาบดีและขุนนาง กวามนึ่งกษัตริย์งานการก่อสร้างสะพาน
มีพระบาทเจ้าอยู่หัวแล้ว ถึงพระฤกษ์ ๔.๑๖ ล.ท. ทรงรถเสด็จไปเปิด
ฉากตมนามสะพานพระราม ๖ มีอักษรจารึกว่า "สะพานพระราม ๖" พ.ศ. ๒๕๑๕
พระสงฆ์ถวายบังคมเกล้า มีประโคมฆ้องไชยแตรสังฆาพิณพาทย์
พระบาทเจ้าอยู่หัวเสด็จเสวยภัตตาหารและเสวยนุชภิรมย์มาลาแก่เจ้าพนักงาน
และนายช่างผู้เกี่ยวข้องแก่การก่อสร้างสะพานแล้ว เสด็จขึ้นรถ
พระที่นั่ง เจ้าพนักงานใกล้เสด็จพระไชยวัฒนารามนิมนต์พระราชาคณะ
ผู้ใหญ่พร้อมด้วยข้าราชการถวายรับรถหน้า, รถไฟจักร์รถพระที่นั่งขึ้น
สะพานไปเป็นพระฤกษ์ พระสงฆ์ถวายบังคมเกล้าแล้วมีประโคม
พระสงฆ์ประโคมไชยแตรพาทย์ไปตลอดทางถึงสถานี ริมทางกึ่ง
วัน เสียดกระษัตริย์มาหยุดที่สถานีบางกอกน้อย, เสด็จ
ลงจากรถประทับเรือยนต์พระที่นั่งที่ท่าสถานีบางกอกน้อยขึ้นไปที่ท่าหน้า
เจ้าพระยาเทียบท่าวัดกวี เวลา ๕.๕๐ ล.ท. เสด็จประทับรถยนต์
พระที่นั่งแก่สมเด็จพระราชวังดุสิต

เจ้าพนักงาน ๖ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ไปรถให้เสด็จขึ้นและพระบาทเจ้าอยู่หัว มี ๕ ช่องเรียงตามลำดับขึ้น

เปิดสะพานพระราม ๖

2-SUNDAY [2-363]
2 after Christmas

ห้องที่ ๑ ยาว ๑๓.๘๐ เมตร ห้องที่ ๒ ยาว ๘.๔ เมตร ห้องที่ ๓ ยาว ๑๖.๐
 เมตร ห้องที่ ๔ ยาว ๘.๔ เมตร ห้องที่ ๕ ยาว ๑๗.๘๐ เมตร รวมความ
 ยาวของสะพาน ๔๔๑.๖๐ เมตร ฐานกว้างของสะพาน ๒๐ เมตร
 รวมความยาวและกว้าง ๔๕๑.๖๐ เมตร เป็นเหลี่ยมมีได้ส่วน ๑ สำหรับเป็น
 ทางหลวงให้ยานพาหนะแล่นได้กว้าง ๕ เมตร ๒ ส่วน ๑ เป็นทางรถไฟ นอกนั้น
 มีทางคนเดินเท้า ๒ ทางสะพาน ฐานกว้างเมตรครึ่ง ฐานสะพานก่อ
 ภายวิธีของจกคณโดยสีกวกรากการ: กุบหน้าปรกติ ๒๕.๘๐ เมตร บริษัท
 Les Etablissement Dayde ingsyปารีส โรงงานอยู่เกรยส์ในประเทศ
 ฝรั่งเศส ได้รับเหมาทำการก่อสร้างรถยนต์และเครื่องมืออันพิศการ
 สืบค้นสร้างเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ แล้วเสร็จบริบูรณ์เมื่อ
 เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ส่วนการถมดินเชื่อมทางก่อสร้างรถไฟ
 กว. ๖ นิ้ว กรมรถไฟได้วางรางแก่สถานีบางซื่อถึงชุมทางคลังวัน
 เป็นระยะทาง ๑๕ กิโลเมตร

วันนี้ประทับพลับพลาอยู่กลางสะพาน พระราชทานกวาด
 ทั่วราชการและนายช่างผู้เกี่ยวข้องในการสะพาน คือ จ.ร. หลวงประภอบ
 ยนทรดิ (โยม โยประโย) น.ร. ร.อ. กาวีระวงศ์ ณ เชียงใหม่
 นายแปร์โอม ลอเท (Père M. Lotet) , น.ม. นายแปร์จิเวท
 (Père - Direct) ร.ก.ม. ก. นาย เจ.เอ. คอลม (J.A. Cum) ,
 และไปรถให้ส่งไปพระราชทานแก่ช่างต่างประเทศผู้เกี่ยวข้อง
 แก่การสร้างสะพานพระราม ๖ คือ จ.ร. แก่นาย เรเนโกโก
 (René Dayde) เจ้าของบริษัท โกลเก บ.ช. แก่นาย แจกส์ โกลเก
 (Jacques Dayde) เจ้าของบริษัท โกลเก กับนาย เซลเบ็ท ฮูเอล
 (Albert Houel) นายช่างเอกหัวหน้ากองแบบแผน บริษัท โกลเก
 น.ม. แก่นาย เอมีล กอนเซ (Emile Donzé) นายช่างดูแลการสร้าง
 สะพานของบริษัท โกลเก.

วันจันทร์ที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๔๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรสถานประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี ณ พระที่นั่งอนันต เวลาเที่ยง ๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๕.๐๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรสถานวังสุโขทัย เวลา ๖.๕๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอังคารที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรโปรดให้กรมหลวงกำแพงเพชรฯ ผู้บัญชาการกรมรถไฟหลวง เสนาบดีพาณิชย์และคมนาคมเฝ้า

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี ณ พระที่นั่งอัมพร เวลา ๒.๔๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ทูตอเมริกันเฝ้าแล้วเสด็จขึ้น

วันพุธที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๓๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรไปยังพระที่นั่งอนันต ประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เวลา ๒.๔๕ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๖.๕๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรไปยังวังลดาวัลย์ ทรงเยี่ยมประชวรสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีฯ เวลา ๗.๕๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันหยุดสัปดาห์ที่ ๖ มกราคม ๒๕๖๕

วันนี้ เป็นวันกำหนดเสด็จเสียบมณฑลฝ่ายเหนือ ส่วนทางกรุงเทพฯ ในระวางนี้โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ ทรงสังราชการแทนพระองค์

เวลาเช้า เจ้าพนักงานตั้งโต๊ะหมู่ทองที่สถานีหลวงจิตรลดาเชิญพระไชยวัฒน์ประจำรัชกาลปัจจุบันประดิษฐานพร้อมด้วยเครื่องสักการบูชา ทอดเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบเป็น ๒ ที่ ตั้งอาสนสงฆ์ นิมนต์พระสงฆ์ ๑๐ รูป มีสมเด็จพระวันรัต วัดเบญจมบพิตรเป็นประธานมานั่งยังอาสน์

เวลา ๘.๐๐ ก.ท. ทรงเครื่องสนามทหารบกประดับตรา ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระราชินีไปประทับสถานีหลวงจิตรลดา ทรงเครื่องนมัสการพร้อมสมเด็จพระราชินี มีพระราชดำรัสแก่เจ้านายข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ตามสมควรแล้วเสด็จประทับรถไฟพระที่นั่งพิเศษพร้อมด้วยราชบริพาร เวลา ๘.๑๐ ก.ท. รถไฟใช้จักร์ออกจากสถานีหลวงจิตรลดา พระสงฆ์สวดชัยมงคลคาถา ทหารกองเกียรติยศกระทำวันทยาวิธ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เมื่อรถไฟผ่านสถานีอยุธยา ลพบุรี นครสวรรค์มีกองทหารและลูกเสือพร้อมด้วยธงประจำกอง ตลอดจนข้าราชการทหารพลเรือน และอาณาประชาราษฎร์มาคอยเฝ้ารับเสด็จ พระสงฆ์สวดชยันโต ทหารกระทำวันทยาวิธ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีทุก ๆ แห่ง เวลา ๖.๐๐ ล.ท. ถึงสถานีพิษณุโลก มีข้าราชการฝ่ายทหารพลเรือนและลูกเสือพร้อมด้วยแตรวงธงประจำกองคอยเฝ้ารับเสด็จพระยาภิรมย์ภักดีวิเศษผู้ว่าราชการจังหวัดถวายพระแสงราชศัตราแล้วเสด็จทรงรถยนต์จากสถานีไปทรงพระเก้าอี้หามข้ามฟากไปประทับที่พลับพลาจวนกลาง

เสด็จประทับรถไฟพระที่นั่งพิเศษ

เสด็จฯ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ

วันศุกร์ที่ ๗ มกราคม ๒๔๖๕

เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพลับพลาจวนกลางเมืองพิษณุโลกพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ประทับวิหารพระพุทธชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ พระสงฆ์ ๓๒ รูป มีพระมงคลเทพมุนี เจ้าคุณมณฑลเป็นประธานสวดชัยันโต ทรงเปลื้องสายสพายตราจนพรัดคล้องที่นิ้วพระหัตถ์ถวายเป็นพุทธบูชา สมเด็จพระบรมราชินีถวายผ้าทรงสักกรุยทอง ภูษามาลารับจากพระหัตถ์เชิญไปถวายทรงสักแล้ว ทรงพระสุหร่ายทรงจุดเทียนทองเงินเครื่องนมัสการท้ายที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีแล้ว ประทับพระราชอาสน์มีพระราชดำรัสด้วยพระสงฆ์ตามสมควรแล้ว เสด็จทอดพระเนตรสถานที่ต่าง ๆ ในบริเวณวัดและทรงถ่ายรูปต่าง ๆ ด้วย เสด็จทอดพระเนตรวัดราชบูรณะและวัดนางพระยาและทอดพระเนตรการประชุมสหกรณ์ พระยาพิพิธสมบัติตามพวกสหกรณ์โดยวิธีที่ได้อบรมถวาย และถวายแบบข้อบังคับพร้อมด้วยบัญชีต่าง ๆ แล้วพระราชทานพระบรมราโชวาทแก่สมาชิกคณะสหกรณ์ซึ่งเฝ้าอยู่ ณ ที่นั้นแล้ว ทรงพระราชหัตถเลขาบันทึกในสมุดรายงาน และมีพระราชดำรัสแก่พวกสหกรณ์ตามสมควรแล้ว เวลา ๑.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๖.๓๐ ล.ท. ทรงเครื่องยศทหารบกประดับตราพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จถึงปราสาทหน้าวิหารพระพุทธชินราช พระยากัลยาณวิวัฒน์วิศิษฎ์นำพวกพ่อค้าเงินถวายกิมฮวยอั้งตี๋ เสด็จประทับในวิหารทรงประเคนไตรยามแก่พระสงฆ์ ๒๐ รูป ในการสมโภชพระพุทธชินราช พระสงฆ์ออกไปครองไตร ทรงถวายต้นไม้ทองเงินคู่ ๑ สมเด็จพระราชินีถวายต้นไม้ทองเงินอีกคู่ ๑ เป็นพุทธบูชา แล้วทรงเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ครองผ้ามาบังที่มีพระมงคลเทพมุนีเป็นประธานถวายศีล ทรงศีลแล้วพระสงฆ์สวดมนต์จบถวายอดิเรก ทรงเทียนชนวนโปรดให้ชาวที่ไปจุดดอกไม้เพลิงเป็นพุทธบูชา แล้วเริ่มการมโหรีศพซึ่งทางบ้านเมืองได้มีลิเกและเพลงเป็นการสมโภชข้าราชการฝ่ายทหารและพลเรือนกับพ่อค้าเงินเฝ้าถวายดอกไม้รูปเทียนและกิมฮวยอั้งตี๋

วันเสาร์ที่ ๘ มกราคม ๒๔๖๕

เวลา ๙.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพลับพลาที่ประทับแรมพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จทอดพระเนตรวัดจุฬามณีโปรดให้กรมหลวงกำแพงเพชรเสด็จวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ถวายพรพระจบทรงประเคนอาหารบิณฑบาต พระสงฆ์ฉันแล้วคอยเสด็จอยู่ เวลาเที่ยงวัน ๑๐ นาที เสด็จกลับจากวัดจุฬามณี ถึงหน้าวิหารวัด

พระศรีรัตนมหาธาตุ อ้ายหนอมนักโทษเรือนจำจังหวัดพิษณุโลก ฐานฆ่าคนตายศาลตัดสินจำคุก ๑๕ ปี หน่อมเกล้าถวายลิงเผือกซึ่งจับได้ที่ตำบลฝีมอ อำเภอป่าหมากในจังหวัดนั้น โปรดให้ทางบ้านเมืองจัดส่งไปอยู่กับช้างพลายสำคัญที่มณฑลพายัพ เสด็จประทับในวิหารถวายแท่นเชิงเทียน หินสลักคู่ ๑ เป็นพุทธบูชาแล้ว ทรงพระเคนไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาพระมงคลเทพมุนี ถวายอดิเรก เจ้าพนักงานเบิกแว่นเทียนเวียนสมโภชน์ครบ ๓ รอบแล้ว รวมแว่นดับเทียนจตุรมุขแล้ว เสด็จกลับ

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีจากพลับพลาที่ประทับแรม ไปทรงบวงสรวงอดีตมหाराชที่โบราณราชวังจันทร์ มีทหารและเสื่อป่าพร้อมด้วยดวงธงประจำกองรับเสด็จ เสด็จขึ้นประทับบนศาลทรงพระสุหร่ายที่เทวรูป ทรงจุดเทียนสักการพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี มีพระโคม พระราชทานผ้าตาชและแพรสีชมพู ให้เจ้าพนักงานผูกที่หน้าศาลแล้ว เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรสระ ๒ ห้องของโบราณพอสมควรแล้ว เสด็จประทับหน้าโรงเรียน สมุหเทศาภิบาลอ่านรายงานการสร้างโรงเรียนจบทรงตอบแล้ว ทรงเปิดนามโรงเรียนซึ่งพระราชทานว่า “โรงเรียนพิษณุวิทยาคม” และเสด็จขึ้นประทับบนโรงเรียน ทอดพระเนตรสถานที่ของโรงเรียนแล้ว สมุหเทศานำครูและนักเรียนฝ่ายหญิงเฝ้าถวายของต่าง ๆ มีลงประทับตราโรงเรียนหมอนอิงปักอย่างงดงามเป็นต้น แล้วประทับพระราชอาสน์ พระราชทานธงแก่กองลูกเสือ สมุหเทศาภิบาลรับต่อพระหัตถ์แล้วมอบแก่ลูกเสือเชิญเข้าประจำกอง ลูกเสือสวนสนามถวายทอดพระเนตรแล้ว วังเปล่งเสียงไชโยเข้ามาใกล้ที่ประทับพระราชทานพระบรมราโชวาทแก่ลูกเสือแล้ว เสด็จทอดพระเนตรโรงทหารพอสมควร เสด็จกลับพลับพลาที่ประทับแรม

วันอาทิตย์ที่ ๘ มกราคม ๒๔๖๘

เวลา ๙.๑๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากที่ประทับแรมพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีไปประทับสถานีพิษณุโลก พระราชทานตรา จ.ช. แก่พระยาภักตยาณวัณวิศิษฐ และรัตนภรณ์ชั้น ๔ แก่พระยาพิพิธสมบัติแล้ว เสด็จขึ้นประทับรถไฟไปหยุดที่สถานีอุดรดิตถ์ ฝ่ายทางบ้านเมืองมีข้าราชการทหารและพลเรือนคอยเฝ้ารับเสด็จ พระราชทานผ้าเหลืองและรูปเทียนทองเงิน โปรดให้ฝ่ายบ้านเมืองเชิญไปสักการพระแท่นศิลาอาสน์แล้ว ใช้จักร์ต่อไปถึงสถานีเด่นชัย จังหวัดแพร่ มีข้าราชการทหารพลเรือนเฝ้ารับเสด็จ ทรงเครื่องเต็มยศราชการสนามทรงสายสพายจักรี ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีไปยังอนุสาวรีย์ พระยาราชฤทธานนท์ ทรงวางพวงมาลาแล้ว เสด็จศาลากลางจังหวัดแพร่เมื่อประทับพระราชอาสน์ ข้าราชการและภริยาเฝ้าถวายดอกไม้รูปเทียน ผู้ว่าราชการจังหวัดอ่านคำกราบบังคมทูลจบ มีพระราชดำรัสตอบแล้ว พระราชทานพระแสงราชศัสตราแก่ผู้ว่าราชการจังหวัด พระสงฆ์มีพระเทพมุนีเจ้าคณะมณฑลพายัพเป็นประธาน สวดชัยมงคลคาถาและถวายพระพร มีพระราชดำรัสตอบแล้ว พระสงฆ์ถวายอดิเรก พระราชทานตรา ต.ม. แก่พระยากรุงศรีสวัสดิการเสร็จแล้ว เสด็จไปบ้านผู้ว่าราชการจังหวัดประทับเสวยเครื่องว่างแล้ว

ทรงรถยนต์พระที่นั่งประพาศทอดพระเนตรในเมือง เวลาสมควรเสด็จกลับยังที่ประทับแรมในรถไฟ สถานีเด่นชัย ตามระยะทางเสด็จประชาชนได้เชิญพระบรมรูปประดิษฐานจุดธูปเทียนสักการบูชา ไปรยเข้าดอกดอกไม้ตลอดทาง

ทางกรุงเทพฯ โปรดให้ทำการพระราชพิธีตรียัมปวาย โปรดให้พระยาบุรุษรัตนราชวัลลภ (นพ ไกรฤกษ์) เป็นผู้ขึ้นชิงช้าซึ่งสมมุติว่าพระอิศวรมาเยี่ยมโลก พรหมมณเฑียรพิธี ณ หอเทวสถาน และที่เสาชิงช้า

เมื่อวานนี้เวลา ๕.๐๐ ล.ท. พระยาบุรุษฯ ได้นิมนต์พระสงฆ์ ๑๐ รูป มีสมเด็จพระวันรัตน์ เป็นประธานสวดมนต์ที่สโมสรเสือป่า ในพระราชอุทยานสราญรมย์

วันนี้เวลาเช้าเลี้ยงพระแล้ว พระยาบุรุษฯ แต่งตัวสวมครุยล่าพอกแล้วมาขึ้นรถหลวงเทียมม้า ๔ มีกองทหารม้าหน้า ๑ กองร้อย และมีรถม้าหลวงสำหรับนายถือเครื่องยศตาม ๓ รถ เวลา ๘ นาฬิกา ๕๕ นาที ๑๓ วินาทีเป็นประมฤกษ์ ยাত্রาขบวนไปตามถนนเจริญกรุงเลี้ยวถนนมหาไชยไปเลี้ยวถนนบำรุงเมือง หยุดที่สะพานเจริญทัศน์ ลงเดินไปพร้อมด้วยคู่เคียง มีกลองชนะ ๒๐ จำปี ๑ กรรชิงหน้า ๑ คู่ หลัง ๑ คู่ กั้นสัปทนแดงและทานตะวันเดินไปเข้าโรงมาพัก พรหมมณเฑียรนำสังข์แล้วจุดธูปเทียนส่งไปบูชาพระในเทวสถาน เดินไปเข้าชมรมดูนาฬิกาวันโล่ชิงช้า ๓ กระดานแล้ว เดินมาขึ้นรถม้าที่ถนนตีทองนอกจังหวัดพิธี เดินกระบวนไปตามถนนบำรุงเมืองข้ามสะพานช้างโรงสีไปเลี้ยวถนนสนามไชย ลงจากรถที่หน้าพระที่นั่งสุทไธสวรรย์ ถวายบังคมแล้ว ขึ้นรถต่อไปยังที่ชุมนุม

วันนี้ เวลา ๑.๑๕ ก.ท. เกิดเพลิงไหม้โรงสีไฟผู้ห่อเซียงเซ่งหลง ตำบลถนนนครไชยศรี ท้องที่อำเภอบางซื่อ จังหวัดพระนคร กองดับเพลิงตำรวจนครบาลชนะสงคราม สามแยก พระราชวังลำน้ำ กองดับเพลิงกระทรวงทหารเรือ และเรือดับเพลิงบริษัทเรือยนต์บางหลวง ช่วยกันดับประมาณ ๓ ชั่วโมงจึงสงบ โรงสีไฟนี้นายกอไ้แก้ว ผู้ห่อวงหวดเส็งเป็นเจ้าของ และได้ทำการสีเข้ามาประมาณ ๑ ปี ค่าเช่าเดือนละ ๒,๕๐๐ บาท เจ้าของเสียหายประมาณ ๖๐๐,๐๐๐ บาท มีประกันไฟไว้ ๓๖๐,๐๐๐ บาท ผู้เช่าเสียหายประมาณ ๑๕๘,๐๐๐ บาท มีประกันไฟไว้ ๑๒๐,๐๐๐ บาท กับเรือนคนงานอีก ๓ หลังราคาประมาณ ๓,๐๐๐ บาท รวมทรัพย์สินเสียหายทั้งสิ้น ๗๖๑,๐๐๐ บาท สืบสวนได้ความว่าหยุดสีเข้ามา ๒ วันโดยซ่อมเครื่องจักร แต่กุสิดีเสดล้างเวลากลางวัน เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เลิกงานแล้วปิดลั่นกุญแจ เวลากลางคืนเป็นแต่ปล่อยกระแสไฟฟ้า เวลา ๑.๐๐ ก.ท.เศษแขกยามเห็นไฟลุกขึ้นในห้องกะพร้าวส่งเข้าเปลือกชั้นที่ ๓ แล้วลุกลามต่อไปสันนิษฐานว่าน่าจะเกิดจากสายไฟฟ้ารั่ว หรือในตอนกลางวันคนงานทิ้งก้นบุหรี่ไว้จึงเกิดลุกลามขึ้น

เสด็จประทับมุขเด็จศาลากลาง พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี โปรดให้ประชาชนเฝ้าฯ

๒๐๖

วันจันทร์ที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๕

เวลา ๘.๐๐ ก.ท. ทรงรถไฟพระที่นั่งออกจากสถานีเด่นชัย ในระยะที่ผ่านไปหยุดรถทรงถ่ายรูปนำตักตามลำธาร ทอดพระเนตร์ข้างลากซุง เวลา ๑.๓๐ ล.ท. ถึงสถานีนครลำปาง มีข้าราชการฝ่ายทหารพลเรือนตลอดจนประชาชนเฝ้ารับเสด็จ พระสงฆ์สวดชัยันโต ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากสถานีพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ไปประทับพลับพลาที่ประทับแรมใกล้โรงทหาร ที่กรุงเทพฯ โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ ทรงเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

วันอังคารที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๕

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศราชการสนามประดับตราสายสพายจักรี ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพลับพลาประทับแรมโรงทหารนครลำปางพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี แล้วเสด็จศาลากลางจังหวัด ข้าราชการและภริยาเฝ้าถวายดอกไม้รูปเทียน พระยาสุเรนทรราชเสนา (เจิมจารุจินดา) ปลัดมณฑลประจำจังหวัด อ่านคำกราบบังคมทูล ทรงตอบแล้ว พระราชทานพระแสงราชศัสตราวุธแก่พระยาสุเรนทร์ พระสงฆ์มีพระเทพมุนีเจ้าคณะมณฑลเป็นประธานสวดชัยันโต พระยาสุเรนทร์กราบบังคมทูลแสดงความสวามิภักดิ์ พระราชทานตรา ท.ม.แก่พระยาสุเรนทร์ สัญญาบัตรยศทหารชั้นนายพลตรีแก่ เจ้าราชวงศ์ (แก้ว ภาพเมรุ ณ ลำปาง) แล้ว พระเทพมุนีถวายอดิเรก เสด็จประทับมุขเด็จศาลากลางพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี โปรดให้ประชาชนเฝ้าเวลาสมควรเสด็จกลับพลับพลาประทับแรม

ที่กรุงเทพฯ วันนี้ซึ่งเข้าเย็นซึ่งสมมุติว่าพระอิศวรกลับจากโลกเวลา ๕.๐๐ ล.ท. พระยาบุรุษแต่งตั้งตัวสรวมครุฑลำพอกออกจากชุมนุมสโมสรเสื่อป่า ณ พระราชอุทยานสราญรมย์ ขึ้นรถม้าเทียม ๔ มีรถม้าหลวงทนายถือเครื่องยศตาม มีทหารม้าหน้า เติรบวนไปเลี้ยวถนนสนามไชยหยุดลงที่หน้าพระที่นั่งสุทไธสวรรย์ถวายบังคมและรับผลกัลปพฤกษ์ของหลวงพระราชทาน ๒๐๐ ผลแล้ว เติรบวนต่อไปเลี้ยวถนนบำรุงเมือง ข้ามสะพานข้างโรงสีไปหยุดหัวถนนตีทอง มีคูเคียงกลองชนะประจำปีประโคม กรรชิงหน้า ๑ คู่หลัง ๑ คู่ พนักงานกั้นสัปทนแดงและทาดวัน หน้าไปเข้าชมรมจุดธูปเทียนส่งไปบูชาพระแล้ว ดูนาฬิกาได้ชิงช้า ๓ กระจาดและรำเชนงทั้ง ๓ ชมรมแล้วเติรไปขึ้นรถม้าบนสะพานเจริญทัศน์ ไปเลี้ยวถนนมหาไชยและถนนเจริญกรุง ไปยังที่ชุมนุมสโมสรเสื่อป่าพระราชอุทยานสราญรมย์เป็นเสร็จการ

วันพุธที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๑๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพลับพลาประทับแรมนครลำปางพร้อมด้วยสมเด็จพระราชินีประพาสทอดพระเนตร์บริเวณนครลำปาง ประทับทอดพระเนตร์วัดพระแก้ว และวัดเจ็ว ทรงถ่ายรูปสถานที่ต่าง ๆ ในวัด เวลาสมควรเสด็จกลับ

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพลับพลาไปประทับแรมนครลำปาง เสด็จทอดพระเนตร์การฝึกซ้อมทหารเวลาสมควรเสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๕

เวลา ๘.๑๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพลับพลาประทับแรมนครลำปางพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีไปยังท่าผาไทย ประพาศบริเวณนั้น และทรงจารึกพระปรมาภิไธยย่อ ป.ป.ร. ๒๕๖๕ ที่ปากถ้ำแล้ว ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จต่อไปถึงเมืองงาวที่ประทับร้อน แล้วเสด็จต่อไปถึงที่ประทับแรม ณ ที่ว่าการอำเภอเมืองพะเยา มีข้าราชการประชาชนเฝ้ารับเสด็จ

วันศุกร์ที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีนาถที่ประทับแรมที่ว่าการอำเภอเมืองพะเยาประพาศวัดพระเจ้าตนหลวง พระธาตุจอมทองและหมู่บ้านในบริเวณเมืองพะเยาแล้วเสด็จกลับ

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เสด็จออกที่ประทับแรมที่ว่าการอำเภอเมืองพะเยา พักพม่าพ่อค้าถวายนางข้างคู่ ๑ พ่อค้าจีนถวายนิมฮวยอั้งตี้ว แล้วทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีเสด็จตำบลบ้านแม่ต๋ำแล้วเสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๕

เวลา ๙.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีจากที่ประทับแรมเมืองพะเยาถึงที่ประทับร้อนเมืองพาน แล้วเสด็จต่อไปถึงคอยจอมแว่ และประพาศคอยจอมแว่แล้วเสด็จต่อไป เวลา ๒.๐๐ ล.ท. ถึงพลับพลาประทับแรมที่หน้าศาลากลางเมืองเชียงราย มีข้าราชการทหารพลเรือนตลอดจนอาณาประชาราษฎร์รับเสด็จ

วันอาทิตย์ที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงเครื่องเต็มยศสนามประดับตราทรงสอดสายสพายจักรี เสด็จออกประทับพลับพลาหน้าศาลากลางเมืองเชียงราย ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงรายกราบบังคมทูลถวายพระพรไชย ทรงตอบแล้วพระราชทานพระแสงราชศัตราและพระราชทานตรา ต.ม. แก่พระยาราชเดชดำรง พระสงฆ์มีพระเทพมุนีเป็นประธานสวดคชยันโตถวายอดิเรกแล้วเสด็จขึ้น

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี จากพลับพลาประทับแรมหน้าศาลากลางเมืองเชียงราย เสด็จวัดพระสิงห์ วัดพระแก้ว วัดงำเมือง และโรงพยาบาลของคณะมิชชันนารี แล้วเสด็จกลับ

โปรดให้กรมราชเลขาธิการประกาศถอดมหาเสวกโทพระยาเสถียรสุรประเพณี (ชม ชมเสวี) ซึ่งปฏิบัติราชการในหน้าที่กระทรวงวัง ออกจากยศบรรดาศักดิ์ และให้เจ้าพนักงานเรียกเครื่องยศและเครื่องราชอิสริยาภรณ์คืนประกาศลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๕

เสด็จฯ ประภาสธำพระและธำบุบ เชียงราย

วันจันทร์ที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๕

เวลา ๕.๓๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี จากพลับพลาที่ประทับแรมหน้าศาลากลางเมืองเชียงราย ถึงเมืองเชียงแสนทอดพระเนตรโบราณสถานต่าง ๆ ในบริเวณเมือง เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

ที่กรุงเทพฯโปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

วันอังคารที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๕

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีจากพลับพลาประทับแรมเสด็จประพาสถ้ำพระและถ้ำยุบแล้วเสด็จทอดพระเนตรบริเวณโรงทหาร เสวยเครื่องว่างแล้วเสด็จกลับพลับพลาที่ประทับแรม

วันพุธที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๕

เวลา ๗.๐๐ ก.ท. เสด็จออกที่ประทับแรมเมืองเชียงรายพระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ ชั้นที่ ๔ แก่พระยาราชเดชดำรง แล้วทรงรถยนต์พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีจากที่ประทับแรมเมืองเชียงรายไปประทับร้อนเมืองงาว พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ชั้นที่ ๔ แก่หม่อมเจ้าเจริญใจ แล้วทรงรถยนต์พระที่นั่งต่อไปยังพลับพลาที่ประทับแรมนครลำปาง

เวลา ๓.๓๐ ล.ท. เสด็จลงประทับเดินดูหน้าพลับพลาที่ประทับ คณะนายทหารกรมทหารบกราบที่ ๑๗ ถวายเครื่องยศผู้บังคับการพิเศษ ทรงรับแล้วเสด็จขึ้น

วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๕

ประทับแรม ณ พลับพลา นครลำปาง

วันศุกร์ที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๕

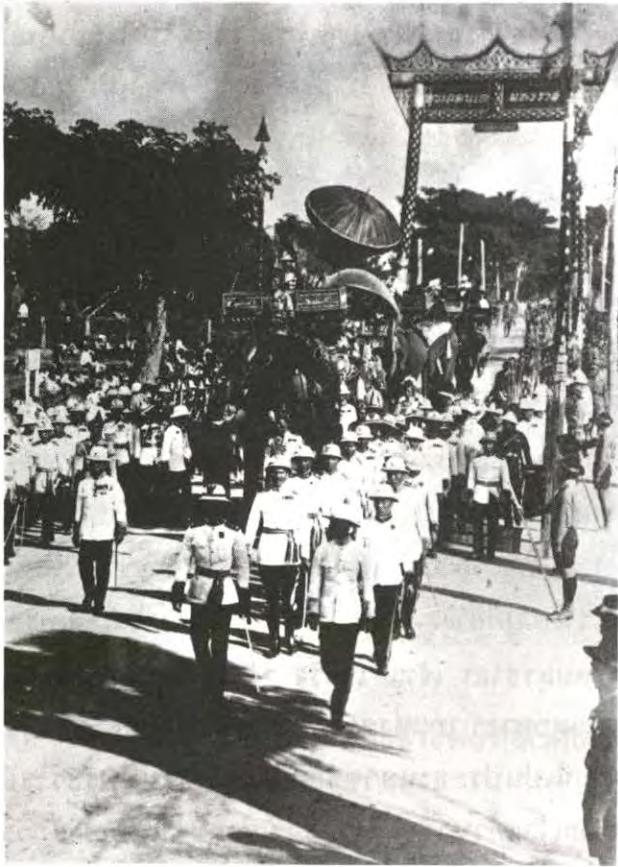
เวลา ๔.๓๐ ล.ท. เสด็จสโมสรสพตกลับ เวลาสมควรเสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๐.๔๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีจากพลับพลาประทับแรมนครลำปางไปประทับสถานีรถไฟ มีข้าราชการในจังหวัดนี้แต่งเต็มยศมาคอยส่งเสด็จ แต่ในกระบวนแต่งเครื่องยศ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. รถไฟออกจากสถานีนครลำปางถึงสถานีเชียงใหม่มีเจ้านายข้าราชการทั้งทหารพลเรือนแต่งเต็มยศใหญ่พร้อมด้วยแถววงธงประจำกองทรงเครื่องเต็มยศทหารมหาด

เสด็จถึงสถานีเชียงใหม่

ทรงช้างพระที่นั่งเข้าในนคร

เล็ก จ.ป.ร. ประดับตราสายสพายจักรี เสด็จโดยทางลาดพระบาททรงรถยนต์ไปประทับพลับพลาทอดพระเนตรแก่กระบวนหน้า พอช้างพระที่นั่งเข้าเทียบเกยทรงช้างพระที่นั่งเข้าในนคร เสด็จลงประทับพลับพลาทอดพระเนตรกระบวนหลังจนสุดกระบวนแล้วเสด็จขึ้นประทับบนศาลารัฐบาลมณฑลซึ่งจัดเป็นที่ประทับแรม

วันอาทิตย์ที่ ๒๓ มกราคม ๒๔๖๕

เวลา ๑๐.๓๐ ก.ท. ทรงเครื่องเต็มยศราชการสนามประดับตราสายสพายนพรัตน์ เสด็จพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีทางลาดพระบาทขึ้นประทับพลับพลาหน้าศาลารัฐบาลเจ้านายฝ่ายหน้าฝ่ายในพร้อมด้วยเจ้านายราชมีพระราชชายาและเจ้านายข้าราชการในมณฑลพายัพเฝ้าตลอดจนอาณาประชาราษฎร์ พระยาราชนกุล สมุหเทศาภิบาลกราบบังคมทูลเบิกกระบวนแห่พิธีทูลพระขวัญโปรดให้กระบวนแห่เดินกระบวน เจ้านายทั้งหญิงชายได้ฟ้อนถวายตัวแล้วได้เชิญพระขวัญขึ้นบนพลับพลา เจ้ามหาพรหมสุรธาดา เจ้าผู้ครองนครน่านผู้มีอายุสูงได้อ่านคำกราบบังคมทูลเชิญพระขวัญเจ้านายชั้นผู้ใหญ่มีพระราชชายา เจ้ามหาพรหมสุรธาดา เจ้าแก้วนวรรรัฐ เจ้าจามรีภรรยาเจ้าแก้วนวรรรัฐ เจ้าจักรคำจรศักดิ์รับสมมติเป็นผู้ผูกพระกรและพระบาทแห่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมราชินี พระสงฆ์ ๑๐ รูป มีพระเทพมุนีเป็นประธานสวดชยมงคลคาถาจบมีพระราชดำรัสตอบแล้วพระราชทานพระแสงราชศัสตราแก่เจ้าแก้วนวรรรัฐ พระสงฆ์สวดชยันโต เจ้าแก้วนวรรรัฐกราบบังคมทูลพระกรุณาแสดงความสวามิภักดิ์ แล้วพระราชทาน ป.จ. แก่เจ้าแก้วนวรรรัฐ ท.จ. แก่เจ้าจามรี ม.ป.ช. แก่เจ้ามหาพรหมสุรธาดา มหาวชิรมงกุฎแก่พระราชชายา ท.ม. แก่พระยารวิชัยวุฒิกร พระยาเพชรพิสัยศรีสวัสดิ์ เกรียงรัตนวราภรณ์ชั้น ๓ ฝ่ายใน แก่หม่อมทิพวันในหม่อมเจ้าบวรเดช แล้วพระราชาคณถวายอดิเรกเสด็จขึ้น

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์จากที่ประทับแรม พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ไปประทับพลับพลาหน้าโรงเรียนหลวง พระราชทานพระบรมราโชวาทและทรงประจำกองลูกเสือมณฑลพายัพแก่พระยาเพชรพิสัยศรีสวัสดิ์ ๆ รับผิดชอบต่อพระหัตถ์มอบให้นายเสือป่าเชิญไปเข้าประจำกองลูกเสือได้เดินสวนสนามถวายตัวแล้ว ฝ่ายบ้านเมืองได้จัดมวยมาเปรียบชกหน้าที่นั่ง ๓ คู่ มีมหรสพฉลองพระแสงราชศัสตรา เวลาสมควรเสด็จกลับ

วันจันทร์ที่ ๒๔ มกราคม ๒๔๖๕

เวลา ๙.๓๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีจากที่ประทับแรมไปทอดพระเนตรข้างพลายสำคัญที่เชิงดอยสุเทพ แล้วเสด็จทอดพระเนตรวัดพระเจดีย์หลวง วัดพระสิงห์ และเสด็จทอดพระเนตรบริเวณนครเชียงใหม่แล้วเสด็จกลับ

เวลา ๓.๓๐ ล.ท. เสด็จลงประทับพลับพลาพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เจ้าแก้วนวรรรัฐนำชนชาติลัวเผ่าถวายดอกเอื้องแซะ ทรงรับและพระราชทานพรเสร็จแล้วเสด็จขึ้น

ที่กรุงเทพฯวันนี้เวลาเช้า โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ เสด็จทรงเป่นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

ทอดพระเนตรช้างพลายสำคัญที่เขิงคอยสุเทพ

เสด็จฯ โรงพยาบาลโรคเรื้อน

วันอังคารที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากที่ประทับแรมพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ทอดพระเนตรโรงเรียนรัฐบาล สำนักงานสุขภาพิบาลและโรงพยาบาลโรคเรื้อนของหมอมแมกเคน แล้วเสด็จกลับ

เวลา ๓.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์จากที่ประทับแรมพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีไปเวียนสวนดอก ทรงวางพวงมาลาที่อนุสาวรีย์พระเจ้าเชียงใหม่และเจ้าเชียงใหม่ในอดีตกาลรวม ๘ แห่ง เป็น ๑๖ พวงแล้วทรงทอดผ้าไตรรวม ๑๖ พระสงฆ์ ๑๖ รูป มีพระอภัยสารทเจ้าคณะจังหวัด เป็นประธานบังสกุลแล้ว เสด็จขึ้นประทับยังศาลา พระสงฆ์ขึ้นนั่งยังอาศน์ถวายอนุโมทนา พระราชาคณะถวายอดิเรกเสร็จ เสด็จประพาสวัดสวนดอกและวัดพระเจ้าเก้าตื้อแล้วเสด็จกลับ

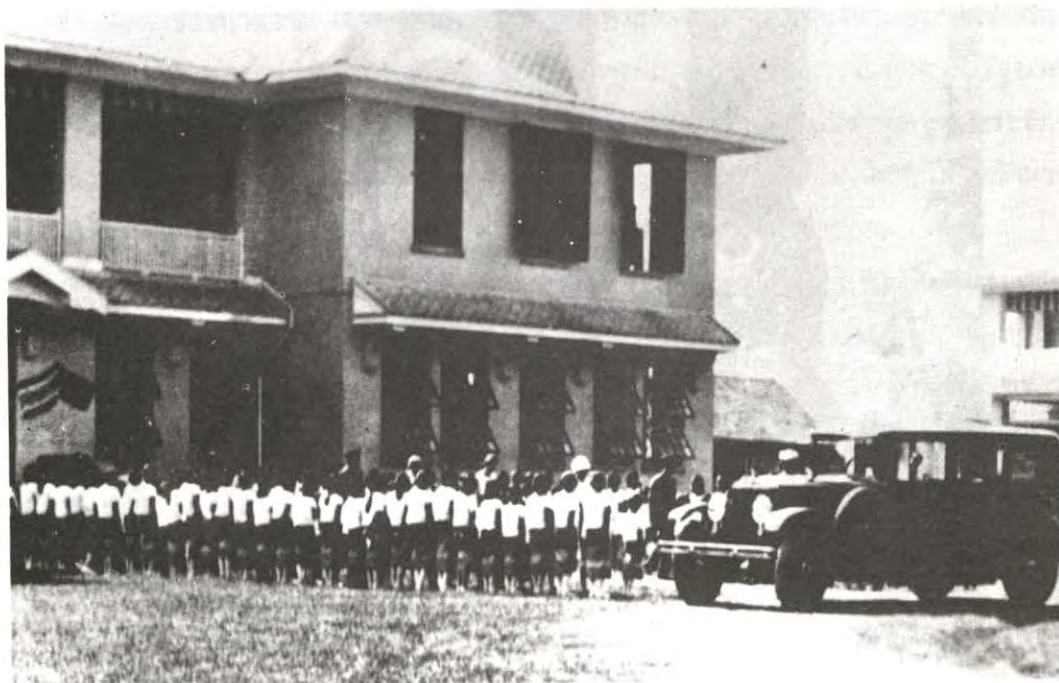
เวลา ๘.๑๕ ล.ท. ทรงรถยนต์จากที่ประทับแรมพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ไปประทับเสวยพระกระยาหารที่ตำหนักพระราชชายา แล้วเสด็จกลับ

วันพุธที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. ทรงเครื่องเต็มยศราชการสนามประดับตราสายสพายจักรี ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีจากที่ประทับแรมนครเชียงใหม่ไปยังนครลำพูน ไปเทียบที่หน้าพระวิหารหลวง นายพลตรีเจ้าจักรคำขจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูน กราบบังคมทูลอัญเชิญเสด็จพระราชดำเนินเข้าสู่วิหารหลวงวัดมหาธาตุ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้ว เจ้าจักรคำขจรศักดิ์กราบบังคมทูลถวายพระพรไชยทรงตอบแล้ว พระราชทานพระแสงราชศัสตราแก่เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ พระสงฆ์มีพระเทพมุนีเป็นประธานสวดชยันโต เจ้าจักรคำขจรศักดิ์กราบบังคมทูลพระกรุณาแสดงความสวามิภักดิ์ พระราชทาน ป.ช. แก่เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ และพระราชทานสัญญาบัตรยศนายพันตำรวจตรีซึ่งประกาศแล้วด้วย ต.ช. แก่พระยาวิชิตรักษาตักศิลาบุรินทร์ พระราชาคณะถวายอดิเรก เสด็จออกทางหลังพระวิหารหลวง ทรงพระสุหร่ายสร่งน้ำพระมหาธาตุหริภุญชัยแล้ว โปรดให้เจ้าพนักงานนำผ้าสีชมพูไปหมั ทรงแถวยต้นไม้ทองเงินคู่ ๑ สมเด็จพระบรมราชินี คู่ ๑ กับเสาศีลาคู่ ๑ เป็นราชสักการทรงจุดเทียนนมัสการ โปรดให้เจ้าพนักงานเบิกแวนเวียนเทียนสมโภชแล้วเป็นเสร็จพระราชพิธี ทรงรถยนต์ยังศาลากลางจังหวัดลำพูน ประทับร้อนเสวยพระกระยาหารที่นั่น เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรพิพิธภัณฑที่วัดมหาธาตุ แล้วเสด็จประพาสวัดกู่กุดและวัดพระยืนแล้ว เสด็จกลับมาประทับแรม ณ ศาลารัฐบาลมณฑลพายัพ

วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๕

โปรดให้จัดการสมโภชช้างพลายสำคัญซึ่งเกิดขึ้น ณ จังหวัดเชียงใหม่ พระยาราชนกุลสมุหเทศาภิบาลมณฑลพายัพและเจ้าแก้วนวรรฐเจ้าผู้ครองนคร นำมิสเตอร์แมคไฟฟ์ผู้จัดการบริษัท

โรงเรียนดาราวិทยาลัย

โรงเรียนปรินส์รอแยล

เสด็จฯ โรงพยาบาลแมคคอมิค

บอเนียวที่เชียงใหม่เจ้าของนำถวาย เจ้าพนักงานฝ่ายมณฑลพายัพพร้อมด้วยเจ้าพนักงานกรมช่างต้น
ได้จัดกระบวนแห่นำช่างพลายสำคัญออกจากโรงเชิงคอยสุเทพมาสู่โรงในบริเวณหน้าศาลารัฐบาล
มณฑลพายัพ เจ้าพนักงานได้จัดเตรียมการพระราชพิธีไว้ในโรงช่าง ตั้งโต๊ะหมู่ประดิษฐานพระชัย-
วัฒน์เงินหลังช้าง ตั้งพระเต้าปทุมนิมิตน้อยทองเงินตั้งอาสนสงฆ์ทอดพระราชอาสน์และเก้าอี้เจ้านาย
และปรำตั้งเก้าอี้ข้าราชการ ที่พลับพลาทอดพระราชอาสน์และเก้าอี้เจ้านายข้าราชการ

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. เสด็จออกพลับพลาพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี โปรดให้เดินกระบวน
แห่ช่างพลายสำคัญพร้อมด้วยลึงเผือกผ่านหน้าพลับพลาแล้ว เจ้าพนักงานนำช่างพลายสำคัญเข้ายื่น
โรงแล้ว เสด็จพระราชดำเนินตามทางลาดพระบาทยังโรงช่างพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ทหาร
กองเกียรติยศกระทำวันทยาวิฐ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ทรงประเคนไตรยามแก่
พระสงฆ์ที่จะสวดมนต์ออกไปครองผ้ากลับมาั้งที่แล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการพระสงฆ์ ๒๐
รูป มีพระเทพมุนีไปเป็นประธานสวดมนต์จบ ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม พระสงฆ์
ถวายอนุโมทนา พระราชาคณะถวายอดิเรกทรงหลังน้ำพระพุทธมนต์และทรง สรววมพวงมาลัย
พระราชทานช่างพลายสำคัญแล้ว โปรดให้พราหมณ์เบิกแว่นเวียนเทียนสมโภชมีประโคม เมื่อครบ
๓ รอบแล้ว พราหมณ์รวมแว่นดับเทียนจตุรณเจิมเสร็จเสด็จขึ้น

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. เสด็จออกประทับพลับพลาพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี โปรดให้
มีระบำซึ่งพระราชชายาจัดมาสนองพระเดชพระคุณ และมีการรำโคมเนื่องในการสมโภชช่างพลาย
สำคัญเสร็จเสด็จขึ้น

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้เชิญกรมพระดำรง กรมหลวงกำแพงเพชร เจ้าแก้วนารีรัฐและ
เจ้าจามรี เจ้ามหาพรหมสุรธาดาและเจ้าจักรคำจรงค์ดี มารับพระราชทานอาหารในที่เสวย

อนึ่งในการสมโภชช่างพลายสำคัญ วันนี้ได้พระราชทาน ต.ช. แก่เจ้าราชวงศ์ เจ้าบุรีรัตน์
จ.ช. เจ้าราชภาคนัย เจ้าราชบุตร เกรียงรัตนวราภรณ์ชั้นที่ ๓ แก่พระยาอมรวิสัยสรเดช เกรียงจักร
มาลาแก่พระยาเพชรพิไสยศรีสวัสดิ์

วันศุกร์ที่ ๒๘ มกราคม ๒๔๖๕

เวลาเช้าทรงรถยนต์จากที่ประทับแรม พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ไปทอดพระเนตร
โรงพยาบาลแมคคอมมิค โรงเรียนดาราวิทยาลัย โรงเรียนปรินสวอแยล หัวหน้าครูกราบบังคมทูลพระ
กรุณา มีพระราชดำรัสตอบแล้ว เสด็จกลับ

วันนี้เวลาเพน เจ้าพนักงานฝ่ายบ้านเมืองได้นำภัตตาหารไปถวายพระสงฆ์ที่สวดมนต์ในการ
สมโภชช่างเมื่อวานนี้ยังกุฎิที่สำนัก

วันเสาร์ที่ ๒๙ มกราคม ๒๔๖๕

เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีจากที่ประทับแรมประพาส

เสด็จฯ ประทับหน้าวัดพระสิงห์

พระราชชายา รอรับเสด็จฯ สมโภชพระสิงห์

ทางเหนือนครเชียงใหม่ ทอดพระเนตรขวงช้างเผือก ขวงสิงห์ วัดเจดีย์เจ็ดยอดและวัดกู่เต้าโดยผ่าน
โรงเรียนกสิกรรมแล้วเสด็จกลับ

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์จากที่ประทับแรมพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ไปทอด
พระเนตรการกีฬาซึ่งสโมสรยิมคานา (หรือยิมชะนา) จัดถวายเวลาสมควรเสด็จกลับ

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้เชิญพระยาราชนกุลกับคุณหญิง พระยาเพชรพิไสยศรีสวัสดิ์
กับคุณหญิงและพระยาฤๅษณ์ราชอำนวยศิลป์มารับพระราชทานอาหารในที่เสวย

วันอาทิตย์ที่ ๓๐ มกราคม ๒๔๖๕

เวลา ๙.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีจากศาลารัฐบาล
มณฑลพายัพซึ่งจัดเป็นที่ประทับแรมไปยังเชิงดอยสุเทพ แล้วทรงพระเก้าอี้หามขึ้นบนดอยซึ่งจัด
เป็นที่ประทับแรม

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี จากที่ประทับบน
ดอยสุเทพขึ้นไปยังลานพระมหาธาตุ เสด็จประทับในวิหารทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ พระสงฆ์
มีพระเทพมุนีเป็นประธานสวดมนต์กับสวดเบิกตามประเพณีเมืองจวบ ทรงเครื่องนมัสการทรง
ธรรมซึ่งพระผัดวัดสะแกแสดงพระธรรมเทศนาเรื่องเวสสันดรชาดก นครกัณฑ์ ตามประเพณี
เมืองกัณฑ์ ๑ จบแล้ว เสด็จจากพระวิหารทรงประทับที่พระวิหารวัดมหาธาตุแล้ว มีการจุดบอกไฟซึ่งเจ้าแก้ว
นารัฐจัดมาสนองพระเดชพระคุณเสร็จเสด็จกลับประทับแรมบนดอยสุเทพ

วันจันทร์ที่ ๓๑ มกราคม ๒๔๖๕

เวลาเช้าเสด็จพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีทอดพระเนตรบริเวณวัดมหาธาตุ

เวลาบ่าย เสด็จประพาสแหลมสนและบวบก้าบนดอยสุเทพ และทรงถ่ายรูปวิวต่าง ๆ เวลา
สมควรเสด็จกลับ

ที่กรุงเทพฯโปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ ทรงเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

วันอังคารที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๕

เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. เสด็จพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี กลับจากดอยสุเทพมาประทับ
แรมศาลารัฐบาล

เวลา ๙.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์จากที่ประทับแรมศาลารัฐบาลมณฑลพร้อมด้วยสมเด็จพระ
บรมราชินี ไปทอดพระเนตรการแสดงศิลปหัตถกรรมต่าง ๆ ซึ่งสโมสรนารัฐจัดถวายในบริเวณ
โรงเรียนยุพราชวิทยาลัยแล้ว เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๕

โปรดให้ทำการสมโภชพระสิงห์

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เสด็จออกประทับพลับพลาพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี พระยาราชนกุลเบิกพ้อคำจิ้นเฝ้าถวายกิมฮวยอั้งตีวเนื่องในเทศกาลตรุษจีน มีพระราชดำรัสพระราชทานพรแล้ว ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จไปในงานปอยหลวง ณ วัดพระสิงห์ กองทหารเกียรติยศกระทำวันทยาขุแตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีเสด็จประทับในวิหารทรงจุดเทียนเงินเทียนทองบูชาทรงปิดทองพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี พระสงฆ์มีพระเทพมุนีเป็นประธานสวดพุทธมนต์คาถา เจ้าพนักงานประโคมดุริยดนตรี ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีแล้ว ประทับพระราชอาสน์ พระราชาคณะถวายอดิเรกแล้ว เสด็จออกประทับพระราชอาสน์ที่หน้าพระวิหาร ทอดพระเนตรแก่ครัวทานตามประเพณีเมืองซึ่งจัดกระบวนแห่เทียนเรื่องพระเวสสันดรชาดก ตั้งแต่กัณฑ์ทศพรตลอดถึงนครกัณฑ์ โปรดพระราชทานช่วยเทศน์กัณฑ์ต้น ๔๐ บาท และกัณฑ์ต่อ ๆ ไปกัณฑ์ละ ๑๐ บาทแล้ว ทรงรถยนต์พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีเสด็จไปสโมสรนवरัฐแล้วเสด็จกลับยังที่ประทับแรม ข้าราชการและประชาชนได้ปิดทองต่อไป มีพระสงฆ์สวดมนต์และมีการมหรสพสมโภชตามประเพณีเมือง

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้เชิญหม่อมเจ้าอลองกฎ พระยามรวรวิสัยสรเดชกับคุณหญิง พระยาจตุรงค์สงคราม พระพิสัยสิทธิสงคราม และพระศักดิ์ศีลยาวัฑ มารับพระราชทานอาหารในที่เสวย

วันพฤหัสบดีที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๕

เวลา ๙.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีจากที่ประทับศาลารัฐบาลมณฑลพายัพ เสด็จวัดสิงห์ประทับในวิหารทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้ว ทอดพระเนตรการตักบาตรทำบุญเลี้ยงพระตามประเพณีเมืองในการสมโภช แล้วเสด็จประพาสในบริเวณเมืองเวลาสมควรเสด็จกลับ

เวลา ๓.๐๐ ล.ท. เสด็จพระราชดำเนินไปสถานีอนามัยพิทักษ์ที่ ๓ แล้วเสด็จไปทอดพระเนตรการฝึกซ้อมทหาร กรมทหารตั้งเครื่องว่างเสวยแล้ว เสด็จกลับ

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้เชิญมองสิเออรู ว.เอ. ร.วูด มองสิเออรู ค. นอดู ตอง นายแพทย์ จ.ว.แมคเคน นายแพทย์ อี.ค.คอรุต นักพรต ว.ฮารริส นาย ด.ฟ.แมคฟี นาย เอ.ล.เคอริเปิล มารับพระราชทานอาหารในที่เสวย

วันนี้ ประทับศาลารัฐบาลมณฑลพายัพ พระราชทานตราแก่ชาวต่างประเทศ คือ จ.ม. แก่ ดร. จ.ว.แมคเคน (Dr. J.W. Mekoan) บ.ช.แก่ ด.ฟ.แมคฟี (D.F. Macfie) บ.ม.แก่ เอ.ล.เคอริเปิล (A.L. Queripel) และ ว.ฮารริส (Rev W. Harris) กับ ดร.อี.ค.คอรุต (Dr. E.C. Cort)

วันศุกร์ที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เสด็จออกพลับพลาที่ประทับแรมศาลารัฐบาลมณฑลพายัพ พระราชทาน จัตุรธาภรณ์ช่างเผือก แก่เจ้าไชยสงครามแล้ว ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จประพาสเวียงเจ็ดริน ทอดพระเนตรน้ำตกห้วยแก้วที่เขาดอยสุเทพแล้ว เสด็จไปสโมสรนวรัฐ เสวยเครื่องว่างที่นั่นแล้ว เสด็จกลับ

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้เชิญพระราชชายา หม่อมเจ้าอลองกัญ เจ้าแก้วนวรัฐ เจ้าจามรี และพระยาราชนกุลกับคุณหญิงมารับพระราชทานอาหารในที่เสวย

วันนี้ เวลา ๙.๐๐ ล.ท. เกิดเพลิงไหม้ที่โรงสีไฟของนายสนั่น แซ่โกว ซึ่งนายเล่งจั้ง ยี่ห้อเม่งเต็กเสง เข้าทำการที่ตำบลปากคลองพระโขนง หมู่ที่ ๙ อำเภอพระโขนง จังหวัดพระประแดง เพลิงลุกลามไหม้โรงสีหมดทั้งหลังและเรือนโรงทรัพย์สินสมบัติของผู้มีชื่อ ได้เสียหายไปในเพลิงประมาณราคา ๕๕๐,๐๐๐ บาทเศษ โรงสีกลไฟนี้มีประกันเพลิงไว้ ๕๐,๐๐๐ บาท กรมการอำเภอ เจ้าหน้าที่ตำรวจและราษฎรกับเรือสูบลำตรวจสายลำน้ำได้ช่วยกันดับอยู่ประมาณ ๔ ชั่วโมงจึงสงบ เจ้าหน้าที่ทำการไต่สวนต่อไป

วันเสาร์ที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เวลา ๗.๓๐ ก.ท. ทางรถยนต์พระที่นั่งจากที่ประทับแรมศาลารัฐบาลมณฑลพายัพพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จยังสถานีเชียงใหม่ทรงรถไฟพระที่นั่ง เวลา ๘.๐๐ ก.ท. รถไฟออกจากสถานีเชียงใหม่กลับคืนพระนคร กระบวนหลวงแต่งเครื่องยศข้าราชการประจำมณฑลแต่งเต็มยศส่งเสด็จ รถไฟเดินตลอดทั้งกลางวันกลางคืน

วันนี้ เวลา ๓.๐๐ ก.ท. เกิดเพลิงไหม้บ้านหมายเลขที่ ๓๔๕๘ ยี่ห้อเฮงฮอง ริมท่าเรือข้างวัดสัมพันธวงศ์ ตำบลถนนทรงวาด อำเภอสัมพันธวงศ์ จังหวัดพระนคร กองดับเพลิงตำรวจนครบาลและบริษัทเรือยนต์บางหลวง ได้ช่วยกันทำการดับประมาณเวลา ๓๐ นาทีจึงสงบ คงไหม้เรือนไม้ชั้นเดียวหลังคาสังกะสีของนางอะโศกมนตรีเพียงฝาและหลังคาบางส่วน ทรัพย์สินเสียหายประมาณ ๓๓๕๐ บาท ยี่ห้อเฮงฮองผู้เช่าขายด้วยขามได้มีประกันไฟไว้ ๒ ราย ราคา ๔๕,๐๐๐ บาท เพลิงเกิดขึ้นแต่กองฟางที่ห่อด้วยขาม เจ้าหน้าที่ทำการไต่สวนต่อไป

วันอาทิตย์ที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๔๐ ก.ท. รถไฟพระที่นั่งถึงสถานีจิตรลดาเสด็จลงจากรถทรงปฏิสนธิ์ด้วยเจ้านายข้าราชการตามสมควรแล้ว ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จสู่พระราชวังดุสิตประทับพระที่นั่งอัมพร

โปรดให้ออกพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมเครื่องแต่งกายผู้มีตำแหน่งเฝ้า พ.ศ.๒๕๖๔ ประกาศ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๕

วันจันทร์ที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ เสด็จทรงเป่นประธานในที่ประชุม
เสนาบดีที่พระที่นั่งอนันต์

วันอังคารที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

(ไม่มีบันทึก)

วันพุธที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป่นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี
เวลา ๑.๔๕ ล.ท.เล็ก เสด็จขึ้น

เวลา ๔.๔๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรเสด็จทรงกอล์ฟที่สนามราช
ตฤณมัย เวลา ๖.๕๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เวลา ๕.๕๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนางพระที่นั่ง
อนันต์ เจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า พระราชสุศีลสังวร (ศีลรัตน) วัดบวรนิเวศเฝ้าทูลลา
ไปเมืองสงกา พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ชั้นที่ ๓ แก่ข้าราชการ ๒ พระราชทานสัญญาบัตร
ยศทหารบกแก่ผู้โปรดให้มียศแล้ว ๕

วันศุกร์ที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

(ไม่มีบันทึก)

วันเสาร์ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๕๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรี เสนาบดี
มหาดไทยเฝ้า เวลาเที่ยงวัน ๔๕ นาที เสด็จกลับ

เวลา ๔.๔๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี
เสด็จสนามฟุตบอล ณ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ทอดพระเนตรการแข่งขันฟุตบอลล์ถ้วยใหญ่
ระหว่างสโมสรกองเด็กรถกรมรถไฟหลวงกับสโมสรราชนาวิ เสมอกัน แต่สโมสรกองเด็กรถได้คะแนน
มากกว่า จึงพระราชทานถ้วยใหญ่เป่นเกียรติยศ และทรงสวมพวงมาลัยพระราชทานพระยาพณิชย-
ศาสตร์วิชานผู้ตัดสิน และพระราชทานถ้วยใหญ่และพวงมาลัยแก่ขุนธำเนียรถการเลขานุการ และแทน
กับพวงมาลัยแก่ผู้เล่นชนะ ๑๑ นาย มีลูกเสือวิทยทางและแตรวงสรรเสริญพระบารมี

ในระว่างครึ่งแรกของการแข่งขันนี้ พระยานเรนทรราชาสภานายกของคณะฟุตบอลแห่งประเทศไทย นำนายมานิต วสุวัตินายกของสโมสรศรีกรุงเผ่าถวยของบุรี ได้พระราชทานถ้วยประจำปี พ.ศ.๒๔๖๔ และพวงมาลัยแก่นุรักษ์รัฐการเลขานุการแห่งสโมสรศรีกรุงแทนกับของบุรีแก่ผู้เล่นของสโมสรศรีกรุง และมีพระราชปฏิสันถารตามสมควรแล้ว พระราชทานแหงนแก่กรรมการ คณะฟุตบอล ๓ นาย

วันอาทิตย์ที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๕

วันนี้ โปรดให้กรมราชเลขาธิการประกาศคืนตราตติยจุลจอมเกล้าและเหรียญรัตนาภรณ์ ชั้นที่ ๔ ที่นางเลื่อม ชมเสวี ซึ่งได้รับไว้คืน ประกาศลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๔

วันจันทร์ที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรเสด็จประทับพระที่นั่งอนันตเปนนระธานในที่ประชุมเสนาบดี เวลา ๑.๑๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๔.๔๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรเสด็จทรงกอล์ฟสนามราชตฤณมัย เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอังคารที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๕

เวลา ๒.๐๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรโปรดให้นายไล ซา เออร์ อนุเตอร์แม หัวหน้าคณะท่องเที่ยวอเมริกันซึ่งเข้ามาถึงกรุงเทพฯ วันนี้ เฝ้า

เวลา ๕.๓๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรเสด็จวังกรมพระสวัสดิ์ ถนนพระอาทิตย์ เวลา ๗.๑๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้คณะเศรษฐกิจอเมริกันทั้งชายหญิงรวม ๓๗๐ คน ที่เรียกว่าคณะท่องเที่ยวซึ่งเดินทางเที่ยวรอบโลกโดยเรือกลไฟของบริษัทยาแดงชื่อเบล เยนแลนด์ได้เข้ามาถึงกรุงเทพฯ เพื่อชมพระนครภายในเวลา ๒๔ ชั่วโมง ตามกำหนดเดิมว่าจะเข้ามาถึงศาลาแดงเวลา ๘.๓๐ ก.ท. เนื่องแต่เรือล้นซึ่งออกไปรับชาวอเมริกันจากเรือเบลเยินแลนด์ที่นอกสันดอนมาส่งขึ้นที่สถานีรถไฟปากน้ำเทียบท่าไม่ได้โดยสะดวก กำหนดเวลาจึงได้คลาดเคลื่อนไปเป็นถึงศาลาแดงเวลาเที่ยงวัน มีสเตอร์แลมปีห้างบอเนียวเป็นหัวหน้าจัดการรับแขก มีมัคคุเทศก์ ๑๕ คน มีรถยนต์ ๑๕๐ คันคอยอยู่ที่ศาลาแดง รถไฟเที่ยวแรกมาถึงศาลาแดงต่อมาอีก ๑๕ นาทีรถรางของบริษัทรถไฟปากน้ำได้รับเข้ามาอีกจนพร้อมกันแล้วก็ได้แยกกันขึ้นรถยนต์ตามที่แบ่งไว้เป็น ๓ พวก ๆ A มีรถยนต์ ๔๐ คัน ปักธงแดง พวก B มีรถยนต์ ๔๐ คันปักธงสีน้ำเงิน พวก C มีรถยนต์ ๗๐ คัน ปักธงสีเหลือง และได้นำพวก A ไปรับประทานอาหารกลางวันที่รอแยลไฮเตล พวก B ไปรับประทานอาหารกลางวันที่ออเรียนเตลไฮเตล พวก C ไปรับประทานอาหารกลางวันไฮเตลวังพญาไท เมื่อเสร็จแล้วต่างก็ได้แยกย้ายกันไปเที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ ในพระนครตามความพอใจ เวลาค่ำจึงได้ไปพร้อมกันรับ

๒๒๔

ประทานอาหารเวลาเย็นที่ไฮเตลวังพญาไททั้ง ๓ พวก เวลา ๙.๓๐ ล.ท. ผู้จัดการรับแขกได้นำ
ไปส่งขึ้นรถไฟพิเศษของบริษัทรถไฟสายปากน้ำที่สถานีศาลาแดงกลับไปลงเรือรถไฟที่จังหวัด
สมุทรปราการ นำออกไปส่งยังเรือเบิ้ลเย็นแลนด์

28 Days

FEBRUARY 1927

47
February 16

16 WEDNESDAY [17-316]

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธาน
ในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี เวลาเที่ยงวัน ๕๕ นาที เสด็จขึ้น

วันนี้ โปรดให้ทำการพระราชศกมาฆะบูชาที่วัดพระแก้ว
เวลา ๙.๐๐ ล.ท. โปรดให้กรมหมื่นวิจิตรวรณบริรักษ์ เสด็จทรงยกเทียน
ทรงพระเสหว่าบทรงฉิมเทียนรอบแล้ว พระสงฆ์ ๓๐ รูปมีพระอินท
คุณมนีเป็นประธานสวดมนต์แล้ว แสดงธรรมเทศนาถกณิก ๑ จบแล้ว
ทรงประเคนใบวัดกัจจายเครื่องไทยธรรมของหลวงและศกดอกไม้เพลิง
เป็นทอดรับ โปรดพระราชทานเทียนไปจุดเป็นพุทธบูชาตามพระ
อารามหลวงต่าง ๆ รวม ๕ พระอาราม

เมื่อวันที่ เวลา ๖.๐๐ ก.ท. เสด็จ เภิกเทศน์ใหม่โรงสีไฟยี่ห้อ
ทางหลวง ตำบลวัดกษานเกว เรื่องที่อำเภอบ้านทวาย จังหวัดพระนคร
กองกับเพลิง ทำการนครบาล กองกับเพลิงทางทหารเรือ ตำบลกับเพลิง
ของบริษัไฟฟ้าสยาม และเรือลบกกับเพลิงของบริษัไฟฟ้าของทาง
หลวง ช่วงกันตั้งอยู่จนเวลา ๙.๖๐ ก.ท. ได้มีสิ่งส่งมอบ โรงใหม่โรงสีไฟ
ยี่ห้อทางหลวง และโรงสีไฟยี่ห้อส่งมอบแล้ว รวม ๒ โรง มีเงินมอบ
ประมาณ ๖ แสนบาท ส่วนส่วนที่ได้ความดี โรงสีไฟยี่ห้อทางหลวง
เป็นของธนาคารสินกวางตั้ง ซึ่งตั้งอยู่ที่ถนนเยาวราช จังหวัด
พระนคร ภายหลังได้ยกมาอยู่โรงเก่า (สินกวางตั้ง) ที่หน้า
ส่วนกันเป็นพวกธนาคารที่กรุงเก่า ตั้งอยู่ที่ถนนละแวก ๑๐๐ บาท
ได้ให้ให้มีบริษัทประกันที่กรุงเก่าประกันและเพิกถอนหุ้น
ที่หน้าบาท และโรงสีไฟยี่ห้อส่งมอบแล้ว เป็นของทางหลวง
มีเงินส่งมอบแก่ทางหลวง ภายหลัง สินกวางตั้ง ได้ให้หุ้นส่วน
กันเข้าถือหุ้นของวัดกษานเกว และภายหลังโรงสีไฟยี่ห้อใหม่ และ
ได้ให้ให้มีบริษัทประกันที่หน้าหลวงบริษัทร่วมประกันที่กรุงเก่า
รวมเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท เวลาใกล้เย็นในโรงสีไฟ
ยี่ห้อทางหลวงก็สิ้นสัทธิ ต้นเพลิงเกิดขึ้นที่โรงสีไฟ
ตรงตึกแถวชั้นรับบดเที กับชั้นล่างกับเที และชั้นกลาง
ตึกไป สิ้นสิ้นขึ้นมาเป็นตึกตึกแถวได้รับบดเที เกิดความ
ร้อนกตคนมีเงินเพลิงที่ตึกแถวที่กลางมาขึ้น.

วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เวลา ๕.๔๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนางพระที่นั่งอนันต์ เจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า มีนักเรียนกรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยาม ซึ่งกลับจากการศึกษาวิชา ณ ประเทศอังกฤษเฝ้า ๓ นาย พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการทหารเรือ ๑ สัญญาบัตรยศทหารเรือผู้ที่โปรดให้มียศแล้ว ๔ เหยี่ยุวรัตนภรณ์ชั้น ๓ แก่นายทหารบกหมอบ ๑ เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๖.๒๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จวังสระปทุม ทรงเยี่ยมสมเด็จพระพันวัสสาอมาตย์เจ้า เวลา ๙.๔๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เวลา ๔.๕๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรเสด็จทรงกอล์ฟที่สนามราชดงฤๅมย์ ณ เวลา ๖.๕๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรโปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์เสนาบดีกลาโหมเฝ้า

เวลา ๙.๐๐ ล.ท.เศษ ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จประทับโรงโขนหลวงสวนมิสกวันทอดพระเนตรละครพูดซึ่งชาวอังกฤษแสดงถวาย

วันอาทิตย์ที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

วันนี้โปรดให้ออกประกาศให้ใช้ความในโปรโตคอลแก้ไขความข้อ ๕ และข้อ ๓๔ แห่งสัญญานานาประเทศว่าด้วยการเดินในอากาศ ประกาศลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

วันจันทร์ที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรโปรดให้โปรเฟสเซอร์ ฮัดสัน เฝ้า

เวลาเที่ยงวัน ๑๐ นาที ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีสภา เวลา ๑.๔๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันนี้ เวลา ๙.๐๐ ล.ท.เศษ เกิดเพลิงไหม้โรงสีไฟฟ้าห้องวนหีสัจน์ ที่ตำบลบ้านใหม่ ท้องที่อำเภอบ้านทวาย จังหวัดพระนคร กองดับเพลิงตำรวจนครบาล กองดับเพลิงทหารเรือ กองดับเพลิงลูกเสือวัดสุทธาวาราม สดับน้ำดับเพลิงบริษัทไฟฟ้าสยาม บริษัทแม่น้ำมอเตอร์โปรด และเรือสดับน้ำดับเพลิงบริษัทเรือยนต์รับจ้างหลวง ช่วยดับอยู่จนเวลา ๑๐.๐๐ ล.ท.เศษจึงสงบ คงไหม้ตัวโรงสีกับเครื่องจักร ๑ หลัง ราคาประมาณสามแสนหนึ่งหมื่นบาท เข้าสารและรื้อราคาประมาณหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท โรงเก็บแกลบยี่ห้ออุณแสงราคาประมาณห้าร้อยบาทกับไหม้วิหารวัดลาดสิงขรเสียหายราคาประมาณสองพันบาท รวมทรัพย์สินที่เสียหายทั้งสิ้นสี่แสนห้าหมื่นสองพันห้าร้อยบาท สอบสวนได้ความว่าโรงสีไฟนี้ทำเป็น ๕ ชั้น เป็นของสมเด็จพระมาตุจฉาเจ้ากรมพระคลังข้างที่ดูแลแทน นายตันลิบบิวัยจีนแต่จิวบังคับฝรั่งเศสเป็นผู้เช่า ค่าเช่าเดือนละ ๓๐๐ บาท และได้ประกันไฟไว้กับบริษัทประกันไฟต่าง ๆ ของชาวยุโรป เป็นเงินสี่แสนเก้าพันแปดร้อยห้าสิบบาท นายตันลิบบิวัยได้ประกันเช่าและเช่าไว้แก่บริษัทประกันไฟแสนแปดหมื่นบาท ได้เช่าทำการสีเข้ามาได้ ๗ เดือนเศษ ตัวนายตันลิบบิวัยได้ไปเมืองจีน ได้มอบให้นายมิ่งเป็นผู้ทำดูแลแทน เวลาที่เพลิงไหม้โรงสีหยุดทำการ เพลิงเกิดขึ้นที่ห้องเครื่องชั้นที่ ๕ แลวจึงลุกลามต่อไป สงสัยว่าเพลิงเกิดขึ้นโดยความเลินเล่อของคนในโรงสี เจ้าพนักงานทำการไต่สวนต่อไป

วันอังคารที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๕

เวลา ๗.๕๐ ก.ท. ทางรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงทอดพระเนตรปราสาทอิศราธิราช สโมสร เวลา ๑๑.๒๕ ก.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๘.๒๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จเสวยอาหารกลางวัน ณ พระที่นั่งอัมพร เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี เวลา ๑.๕๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

ด้วยนับจำเต็มแต่วันเถลิงถวัลยราชสมบัติบรมราชาภิเษกมา จะบรรจบครบรอบปี ในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ศกนี้

จึงโปรดให้ทำการพระราชกุศลทักษิณานุประทาน และพระราชพิธีฉัตรมงคลเฉลิมฉัตรราชพรรษา เจ้าพนักงานได้เตรียมการบำเพ็ญพระราชกุศลทักษิณานุประทานที่พระที่นั่งอมรินทร์ ดังการพระราชพิธีฉัตรมงคลเฉลิมฉัตรราชพรรษา ณ พระมหาปราสาท ตกแต่งโคมไฟฟ้าประดับธงและผ้าสีตามต้นไม้ตัด ชุ่มประดูและสถานที่ทำการต่าง ๆ ของรัฐบาล ส่วนวังเจ้านาย บ้านข้าราชการพ่อค้าประชาราษฎร์ก็ได้ตกแต่งโคมไฟตั้งเครื่องสักการบูชาด้วยความจงรักภักดีทั้งทางน้ำทางบก

ที่พระที่นั่งอมรินทร์ เจ้าพนักงานได้เชิญพระประจำพระชนมวารในพระบรมอัฐิมาประดิษฐานในพระที่นั่งบุษบก ตั้งเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบ เชิญพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทุก ๆ รัชชกาล และสมเด็จพระบรมราชินีทั้ง ๔ และสมเด็จพระศรีสุลาไลย ออกประดิษฐานบนแท่นพระเศวตฉัตรทอดเครื่องราชสักการะพระแท่นทรงกราบและทอดอาสน์สงฆ์ไว้พร้อม

วันนี้เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารบก ประดับตรา ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอมรินทร์ทรงเครื่องราชสักการะ และเครื่องนมัสการแล้ว สมเด็จพระราชปิตุลาฯ ทำเหรียญรัตนาภรณ์พระเครื่องต้นรัชชกาลที่ ๔ ขึ้นน้อมเกล้าถวายทรงรับแล้ว พระสงฆ์ ๘๕ รูป มีสมเด็จพระวันรัตเป็นประธานสวดมนต์จบ ทรงจุดเทียนบูชาธรรมพระเทพโมลีวัดประยุรวงศถาวรเถระที่พระที่สวดมนต์รับสัพพี ทรงทอดไตรเทคนีสดับปกรณ์ถวายเครื่องไทยธรรมแล้ว โปรดให้พระเทคนีสดับปกรณ์ไปรับของข้างในที่พระสุตรมขตวันออก ทรงทอดผ้าไตร ผ้าขาวพับรูปเทียน สดับปกรณ์พระบรมอัฐิ พระสงฆ์อนุโลมตามพระบรมอัฐิสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระวันรัตถวายอดิเรก สมเด็จพระพุฒาจารย์ถวายพระพรลา เจ้านายทรงทอดไตรสดับปกรณ์พระบรมอัฐิพระสงฆ์มีสมเด็จพระวันรัตเป็นประธานสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาอีกครั้ง ๑ พระราชทานเงินปลีกแก่เจ้านายข้าราชการที่เป็นราชตระกูลและราชินิกุล แล้วเสด็จประทับพระที่นั่งไพศาล พระราชทานเงินปลีกฝ่ายใน เวลา ๗.๕๕ ล.ท. เสร็จกลับ เจ้าพนักงานเชิญพระบรมอัฐิกลับประดิษฐานยังที่เดิม

อนึ่งวันนี้ สมุหเทศาภิบาลมณฑลต่าง ๆ ที่เข้ามาในการพระราชพิธีฉัตรมงคล ได้เฝ้าที่พระที่นั่งอมรินทร์ ๑๓

วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๕

เวลา ๗.๔๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟสนามราชกรีธา เวลา ๑๑.๕๕ ก.ท. เสด็จกลับ

ที่พระมหาปราสาท ซึ่งจะทำการพระราชพิธีฉัตรมงคลเฉลิมศิริราชสมบัติรัชชพรรษา เจ้าพนักงานตั้งพระแท่นมณฑลใหญ่พร้อมด้วยเครื่องมณฑล ณ มขตวันออก เชิญพระชัยวัฒน์ประจำรัชชกาลทั้ง ๗ มาประดิษฐานพร้อมด้วย เครื่องสักการบูชา ตั้งเครื่องนมัสการพานทอง ๒ ชั้น พระแท่นทรงกราบ เชิญเครื่องราชกกุธภัณฑ์ และพระแสงราชศัสตราวุธประดิษฐานเหนือพระที่นั่งมหาเศวตฉัตร ตั้งพานทองรองพุ่มดอกไม้ เชิงเทียนประดับแวดล้อมตั้งต้นไม้อ่างเงินทั้ง ๔ มุม ทอดเครื่องทองน้อย ทอดพระราชบัลลังก์ตั้งอาสน์สงฆ์ไว้พร้อม

เวลา ๕.๓๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรเสด็จประทับพระมหาปราสาท ทรงพระเคนพิตรองปีกบรมราชาภิเษกแก่พระสงฆ์ ๘๐ รูป ทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อยบูชาเครื่องสิริราชกกุธภัณฑ์ ทรงเครื่องนมัสการ สมเด็จพระสังฆราชนำถวายศีลทรงศีลแล้วอาลักษณ์อ่านประกาศ พระสงฆ์ ๘๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธานสวดมนต์จบ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระวันรัตถวายพระพรลา เวลา ๗.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๙.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระราชวังดุสิตเสด็จทอดพระเนตรการแต่ง
โคมไฟทางบก

ในเวลาประทับพระมหาปราสาทวันนี้ ได้พระราชทานประถมาภรณ์มงกุฎสยามแก่พระยา
พระยาพระกฤษณ์รักษ์ พระราชทานตราและเหรียญแก่ข้าราชการ ม.ช.๑ บ.ม.๑ เหรียญรัตนาภรณ์ฝ่าย
หน้าชั้น ๓ แก่หม่อมเจ้าข้าราชการ ๓ ชั้น ๔ แก่ข้าราชการ ๒ ฝ่ายในชั้น ๓ แก่เจ้านายฝ่ายใน
๖ ชั้น ๔ แก่หม่อมเจ้าและข้าราชการฝ่ายใน ๕

วันนี้เวลา ๑.๐๐ ล.ท.เศษ เกิดเพลิงไหม้บ้านเรือนในตรอกสลักหิน ตำบลหัวลำโพง
ท้องที่อำเภอประทุมวัน จังหวัดพระนคร มีกองดับเพลิงตำรวจพระนครบาล และสูบลดับเพลิงบริษัท
ไฟฟ้าช่วยกันดับอยู่จนเวลา ๔.๐๐ ล.ท.เศษจึงสงบ เพลิงได้ไหม้บ้านเรือนโรงของราษฎรซึ่งปลูก
ด้วยไม้หลังคามุงจากบ้าง สังกะสีบ้าง และกระเบื้องบ้าง รวมประมาณ ๑๐๐ หลัง และทรัพย์สิน
เสียหายประมาณราคาหกหมื่นเก้าพันเจ็ดร้อยบาท สอบสวนได้ความว่าต้นเพลิงเกิดขึ้นที่เรือนนางแห้ว
จันทรวงศ์ ก่อนที่จะเกิดเพลิงนางแห้วกับเด็กหญิงแจ่มบุตร ได้ติดไฟต้มน้ำ สันนิษฐานว่านางแห้ว
กับเด็กหญิงแฉติดไฟต้มน้ำโดยไม่ระมัดระวังจึงเกิดลุกลามไหม้ขึ้น

วันศุกร์ที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๕

เวลาเช้า เจ้าพนักงานได้จัดตั้งโต๊ะเครื่องสังเวย ตั้งบายศรีแก้วทองเงินเวียนเทียนสมโภช
พระมหาเศวตฉัตร และเครื่องสิริราชกกุธภัณฑ์ไว้พร้อม

เวลา ๑๐.๕๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระมหาปราสาท
ทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อยบูชาพระมหาเศวตฉัตรและเครื่องสิริราชกกุธภัณฑ์ ทรงจุดเทียนเครื่อง
นมัสการทรงศีลแล้ว พระสงฆ์ถวายพรพระจบ ทรงประเคนอาหารบิณฑบาตแก่พระธรรมวโรดม
วัดพระเชตุพนที่ถูกสลากของหลวงแล้ว เจ้านายข้าราชการประเคนตามสลากต่อไป พระสงฆ์ฉันแล้ว
ทรงประเคนบัญชีไทยธรรม พร้อมด้วยเจ้านายข้าราชการ พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระสังฆ-
ราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระวันรัตถวายพระพรลา ทรงจุดเทียนที่โต๊ะสังเวยเทวดา ไห่อ่าน
สังเวยและพราหมณ์อ่านสวดตีคำฉันท์จบ พราหมณ์เบิกแว่นเวียนเทียน ภูษามาลาขับไม้บัณเฑาะว์
มีประโคมแตงสังข์ เครื่องดุริยดนตรี ครบ ๓ รอบแล้ว พราหมณ์รวมแว่นดับเทียนทรงเจิมเครื่อง
ราชกกุธภัณฑ์และพระแสงราชศัสตรา พราหมณ์จรุญเจิมพระมหาเศวตฉัตร ไห่ผูกผ้าสีชมพู เวลา
๑.๐๕ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร. ประดับตราสายสพายจักรี ทรง
รถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งภายใต้พระมหาเศวตฉัตร ณ พระที่นั่ง
อัมรินทร์ มหาดเล็กรั้วรับให้สัตยา ชาวบ้านไชพระสูตร ชาวประโคมกระทั่งแตงสังข์มหรทีก
กองเกียรติยศพร้อมด้วยแถววงธงประจำกองกระทำวันทยาวัธ แถววงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระ
บารมี ทหารบกเรือยิงปืนเฉลิมพระเกียรติยศแห่งละ ๒๑ นัด เจ้านายข้าราชการเฝ้าตามลำดับ สุด

เสียงประโคมแล้ว สมเด็จพระราชปิตุลาทรวงอ่านคำกราบบังคมทูลในพระนามเจ้านายฝ่ายหน้า เจ้าพระยามรธาอ่านคำกราบบังคมทูลในนามข้าราชการฝ่ายหน้า มีพระราชดำรัสตอบแล้ว มหาเด็กรัวกรับให้สัตถุญชาวม่านไชยพระสูตรปิดมีประโคมอีกครั้งหนึ่ง เสด็จขึ้นพระที่นั่งไพศาลประทับพระราชบัลลังก์ พระองค์เจ้าณภพรประภาทรวงอ่านคำกราบบังคมทูลในพระนามและนามของเจ้านายข้าราชการฝ่ายใน มีพระราชดำรัสตอบแล้วเสด็จขึ้น

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จออกประทับพระโรงกลางพระที่นั่งจักรี ทหารกองเกียรติยศ พร้อมด้วยแถววงธงประจำกองกระทำวันทยาอุท แถววงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เจ้าพนักงานกระทรวงวังและต่างประเทศนำอัครราชทูตผู้แทนรัฐบาลต่างประเทศเฝ้า มงสิเออร์ฮูเมอร์ อัครราชทูตฮอลันดา ผู้มีอาวุโสอ่านคำกราบบังคมทูลแทนคณะ มีพระราชดำรัสตอบแล้ว อัครราชทูตผู้แทนรัฐบาลต่างประเทศกราบถวายบังคมลา เสด็จขึ้น กระทรวงการต่างประเทศมีการเลี้ยงน้ำชา คณะผู้แทนรัฐบาลที่วังสราญรมย์ด้วย เวลา ๕.๔๐ ล.ท.เสด็จกลับ

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรไปประทับเรือยนต์พระที่นั่งที่ท่าवासกรี เสด็จทอดพระเนตรการจุดโคมไฟทางน้ำ เวลา ๑๑.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับตามทางเดิม

วันนี้ประทับพระมหาปราสาท พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ ชั้น ๓ แก่เจ้านายข้าราชการ ๔ ชั้น ๔ แก่หม่อมเจ้าและข้าราชการ ๘ เหรียญจักรมาลาแก่หม่อมเจ้า ๑

วันเสาร์ที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๕

เวลา ๔.๑๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรเสด็จประทับพระราชบัลลังก์เหนือพระแท่นชุมสายที่หน้าพระที่นั่งสุทไธสวรรย์ นายพลเสื่อป่าพระยาไพศาลศิลปศาสตร์ อุปนายกสภากรรมการกลางจัดการลูกเสื่อ กราบบังคมทูลรายงานลูกเสื่อเสร็จ ลูกเสื่อที่ได้มาตั้งแถวอยู่สนามหญ้าเดินสวนสนามถวายทอดพระเนตรครบทุกหมวดทุกกองแล้ว วังร้องไชโยเข้ามาใกล้ที่ประทับกระทำการเคารพแล้วนั่งอยู่ มีพระราชดำรัสพระราชทานพระบรมราโชวาทแก่ลูกเสื่อแล้ว ลูกเสื่อได้กระทำการเคารพและเปล่งเสียงไชโยเป็นวาระครั้งที่ ๒ แล้วถอยออกไปตั้งแถวอยู่ที่สนามหญ้าตามเดิมแล้ว เสด็จไปในการเปิดหอพระสมุดต่อไป

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จประทับหอพระสมุดซึ่งพระราชทานหนังสือเรื่องต่าง ๆ ทั้งไทยและต่างประเทศ ตลอดจนตู้เก็บหนังสือซึ่งเป็นส่วนพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้ตั้งขึ้นเป็นหอพระสมุด พระราชทานนามว่า “หอพระสมุดชิราวุธ” ในที่ตึกหน้าวัดมหาธาตุ ซึ่งเป็นหอพระสมุดสำหรับพระนครเก่า เป็นการทรงเปิดแล้ว เสด็จทอดพระเนตรสถานที่ทั่วแล้ว ประทับเสวยน้ำชาเครื่องว่างพร้อมด้วยเจ้านาย เวลา ๖.๑๕ ล.ท.เสด็จกลับ

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอมรินทน์ทางพระทวารเทวราชมเหศวร์ประทับโต๊ะเสวยพระกระยาหารพร้อมด้วยเจ้านายและคณะผู้แทนรัฐบาลต่างประเทศกับทั้งข้าราชการผู้ใหญ่ ผู้ที่ได้รับเชิญ เสร็จการเลี้ยงแล้วเสด็จประทับพระที่นั่งไพศาล เจ้านายและคณะผู้แทนรัฐบาลนานาประเทศเฝ้าแล้วกลับออกทางประตูสนามราชกิจ

เวลาที่ท่าที่กระทรวงมหาดไทย ได้มีการสโมสรสนับปาดเด่นรำ ณ ศาลาสหทัย เฉลิมเจ้า นายชาวต่างประเทศ และคณะผู้แทนนานาชาติกับข้าราชการทั้งบุตรและภรรยา ตลอดจนถึงพ่อค้า ต่างประเทศมาประชุมเฝ้า

เวลา ๑๐.๐๐ ล.ท. ทรงรยณตร์พระที่นั่งประทับยังศาลาสหทัย เสนาบดีมหาดไทยนำ หัวหน้าพ่อค้าเฝ้าแล้ว ประทับทอดพระเนตรการเด่นรำตามสมควรแก่เวลาแล้ว เสด็จกลับพระราชวัง คุลิต

วันนี้ เสด็จประทับพระที่นั่งอัมพร พระราชทานเหรียญชฎีมาลาเข็มศิลปวิทยาแก่พระเจนนครियงค์ (ปีเตอร์ไฟท์ วาทยะกร) พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการ ๑

วันอาทิตย์ที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๕

วันนี้โปรดให้ออกประกาศสมทบกรมตรวจเงินแผ่นดินและกรมพระคลังมหาสมบัติ เข้ากับ กรมบัญชีกลาง และตั้งกรมรักษาที่หลวงและกัลปนา ประกาศลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๕

วันจันทร์ที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๒๐ ก.ท. ทรงรยณตร์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรเสด็จประทับพระที่นั่งอภิเศก เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เพราะว่าห้องประชุมที่พระที่นั่งอนันต์ฯ ทำการซ่อม เวลาเที่ยงวัน ๔๕ ล.ท. เลิกเสด็จขึ้น

เวลา ๕.๑๐ ล.ท. ทรงรยณตร์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรเสด็จทรงกอล์ฟ ณ สนามราช- ตฤณมัย เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้ประทับพระที่นั่งอัมพรพระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ชั้น ๔ แก่นาย ฮาร.วี.ดิทสัน

วันอังคารที่ ๑ มีนาคม ๒๔๖๕

วันนี้โปรดให้ประกาศใช้หนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีและการค้าขายและการเดินเรือ ระหว่างสยามกับนอร์เวย์ ประกาศลงวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๕

กับหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรี การค้าขายและการเดินเรือระหว่างกรุงสยามกับนอร์เวย์ ลงนามกัน ณ กรุงออสโล ณ วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๔๖๕ ได้แลกเปลี่ยนสัตยาบัน ณ กรุง ออสโล วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๕ และประกาศใช้หนังสือสัญญาทางอนุญาโตตุลาการระหว่าง สยามกับอังกฤษประกาศลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๕

วันพุธที่ ๒ มีนาคม ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๒๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี สภา เวลา ๑.๑๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรยณตร์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรเสด็จทรงกอล์ฟสนามราช- ตฤณมัย เวลา ๗.๐๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้เจ้าพระยาพลเทพ เสนาบดีเกษตร
เฝ้า

เวลา ๕.๕๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรมาพระที่นั่งอภิเชก มีนักเรียน
กระทรวงพาณิชย์กลับจากการศึกษาวิชา เฝ้า ๓ นาย พระราชทานสัญญาบัตรยศทหารที่มียศ
แล้ว ๑ พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ชั้น ๕ แก่ข้าราชการ ๓ เหรียญจักรพรรดิแก่ข้าราชการ ๑
เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้นายฮาลิศันเข้าไปรับพระราชทานอาหารในที่เสวย ณ พระ
ที่นั่งอัมพรเป็นการภายใน

อนึ่งโปรดเกล้าฯ ให้จัดการหล่อพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดี ศรีสินทรมหา
จักรวราชพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งโปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระนครอุปนายกราชบัณฑิตยสภา
แผนกศิลปากร จัดให้ นาย ค. เฟโรชิ ชาวอิตาลี ซึ่งเป็นครูช่างปั้นในศิลปากรสถานปั้นหุ่นขึ้น
สำเร็จแล้ว เจ้าพนักงานตั้งการพระราชพิธีที่ศิลปากรสถาน บนตัวตึกตั้งโต๊ะหมู่ทองเชิญพระชัยวัฒน์
รัชกาลที่ ๖ และรัชกาลปรดิยุบันมาประดิษฐานพร้อมด้วยเครื่องพระราชพิธีตั้งเครื่องนมัสการ
พระแท่นทรงกราบและอาสน์สงฆ์ ที่หลังตึกตั้งโรงที่จะหล่อปกราชวัตรฉัตรธงผูกด้นกล้วยต้นอ้อยทั้ง
๔ มุม และตั้งศาลบูชาเทวดา โยงด้ายลายสิญจน์ไว้พร้อม

วันนี้ เวลา ๕.๐๐ ล.ท.โปรดให้สมเด็จพระเจ้ากรมพระนครเสด็จทรงจุดเทียน พระสงฆ์วัด
บวรนิเวศ ๕ รูป มีพระญาณวราภรณ์เป็นประธาน เจริญพระพุทธมนต์จบ พระญาณวราภรณ์
ถวายอดิเรกกลับแล้ว เจ้าพนักงานสุเมพิมพ์พระบรมรูปและเข้าหลอมโลหะต่อไป

วันศุกร์ที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. เศษ ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับตึกศิลปากร
สถานทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงศีลแล้ว เสด็จประทับโรงพิธี เวลาพระฤกษ์เข้า ๙ นาฬิกา
๓๓ นาที ถึง ๑๐ นาฬิกา ๕๒ นาทีก่อนเที่ยง ได้พระฤกษ์ เจ้าพนักงานเชิญเข้าหลอมโลหะ
มาตั้ง ทรงประสมทองคำลงในเบ้าแล้ว เจ้าพนักงานเชิญกลับ ไหอบูชาพระฤกษ์มีบายศรี ศีรษะ
สุกรโหล่นหม่องไชยมีประโคมแตรสังข์ขับไม้บัณเฑาะว์เครื่องดุริยดนตรี พระสงฆ์สวดขยมงคลคาถา
ทรงจับสายสูตรโยงถึงเบ้า ช่างเทโลหะจากเบ้าลงในพิมพ์หล่อพระบรมรูปเสร็จแล้ว พราหมณ์หลัง
น้ำคังชถวายที่พิมพ์แล้ว พระสงฆ์ถวายพรพระจบแล้ว ทรงประเคนอาหารบิณฑบาตแก่พระสงฆ์
พระสงฆ์ฉันแล้วทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระญาณ
วราภรณ์ถวายอดิเรก เวลา ๑๑.๔๕ ก.ท.เสด็จกลับ

เวลา ๕.๕๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอลพสนามราช
ตฤณมัย เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วังบูรพา

เวลา ๘.๓๐ ล.ท. โปรดให้สมุหเทศาภิบาลบางท่านที่อยู่ในกรุงเทพฯเวลานี้ เข้ามารับพระราชทานอาหารในที่เสวยคือหม่อมเจ้าสุษติเดช พระยาราชนกุลกับคุณหญิง พระยาเพชรดา พระยาเพชรปानी พระยาอุดมพงศ์เพ็ญสวัสดิ์ พระยาไกรเพชรรัตนสงคราม พระยาคุณยศ

วันเสาร์ที่ ๕ มีนาคม ๒๔๖๕

เวลา ๕.๑๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จจรโมตรสามัคยาจารย์ ทอดพระเนตรการกรีกานักเรียน และลูกเสือ ณ สนามโรงเรียนสวนกุหลาบ เวลา ๗.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๖ มีนาคม ๒๔๖๕

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรโปรดให้หลวงพิพิธธานุกรกับภรรยาเฝ้าในโอกาสทำการสมรส

อนึ่งวันนี้ โปรดให้ประกาศตั้งกรมพระจันทรบุรีกับพระสาสนโสภณ วัดเทพศิรินทร์ เป็นกรรมการในราชบัณฑิตยสภาเพิ่มเติมขึ้นอีก ๒

วันจันทร์ที่ ๗ มีนาคม ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๔๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรเสด็จพระที่นั่งอภิเชกประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เวลา ๑.๑๐ ล.ท. เลิกเสด็จขึ้น

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟสนามราชตฤณมัย เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๘.๑๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จวังบูรพาภิรมย์ประทับโต๊ะเสวยพร้อมด้วยเจ้านายในการเลี้ยงส่งกรมขุนสิงห์ และพระโอรสสมเด็จพระราชปิตุลาฯ ซึ่งจะเสด็จยุโรป แล้วประทับทอดพระเนตรละครพุดคณะสมุทสามัคยาจารย์ เรื่องเสียรอย และเรื่องข้าพเจ้า เวลา ๒.๑๕ ก.ท. เสด็จกลับ

วันอังคารที่ ๘ มีนาคม ๒๔๖๕

เวลา ๘.๒๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จสู่สำนักงานเนติบัณฑิตยสภา ที่ตึกเชิงสะพานผ่านพิภพลีลา เจ้าพระยาพิชัยญาติเสนาบดียุติธรรมสภานายกพิเศษอ่านคำกราบบังคมทูลถวายตำแหน่ง มีพระราชดำรัสตอบแล้ว พระยาเทพวิฑูรฯ นายกรรมการนำฉลองพระองค์รุษขึ้นถวาย ทรงรับตำแหน่งสมาชิกกิตติมศักดิ์พิเศษแห่งเนติบัณฑิตยสภา และทรงลงพระบรมนามาภิไธยในสมุดทะเบียน ประทับเสวยพระกระยาหารซึ่งสมาชิกเนติบัณฑิตยสภาจัดถวายแล้ว เวลา ๑๑.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท.เศษ เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี เวลา ๒.๒๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๔.๓๕ ล.ท. ทรงรยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟสนามราชดงฤๅมย์ เวลา ๗.๐๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๕

เวลา ๘.๐๐ ก.ท. ทรงรยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟสนามราชกรีฑา เวลาเที่ยงวันเสด็จกลับ

เวลา ๕.๕๐ ล.ท. ทรงรยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จออกพระที่นั่งอภิเชก เจ้านายข้าราชการหน้าฝ่ายในเฝ้า มีข้าราชการกรมรถไฟลาออกไปศึกษาวิชาเพิ่มเติมกลับมาเฝ้า ๒ นาย กลับจากการศึกษาวิชาวิทยุโทรเลข ณ ประเทศอังกฤษเฝ้า นาย ๑ ข้าราชการทหารเรือกราบถวายบังคมลาโดยเสด็จเสนาบดีไปราชการประเทศยุโรป, และนักเรียนนายช่างกลกับ ม.ร.ว.แก้วมณี จักรพันธ์ ณ อยุธยา ลาไปศึกษาวิชา ณ ประเทศอังกฤษ พระราชทานรัตนภรณ์ชั้น ๔ แก่ข้าราชการ ๑ พระราชทานสัญญาบัตรยศทหารเรือแก่ผู้ที่มียศแล้ว ๒ พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ผู้ที่มีบรรดาศักดิ์แล้ว ๕ เวลา ๖.๐๐ ล.ท.เสด็จขึ้นประทับพระที่นั่งทางมุขหน้าเลยไปทางหน้าพระที่นั่งอัมพรแล้วมาออกทางประตูทวยเทพสโมสร เสด็จจรดราชบพิธ ทรงเยี่ยมสมเด็จพระสังฆราชเจ้า เวลา ๖.๔๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรมีประชุมอภิรัฐมนตรีเป็นพิเศษเวลา ๒.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟสนามราชดงฤๅมย์ เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้มีการเลี้ยงอาหารพระราชทานที่พระที่นั่งอัมพรคือ หม่อมเจ้าอุปพัทธพงศ์กับหม่อมเจ้าหญิงอาทรถนอม หม่อมเจ้าธารังศิริ เจ้าพระยาสุรบดินทร์ พระยาโบราณราชธานินทร์ พระยาสุรินทราชา พระยาอรรถการยบดี พระยามหินทรเดชาอนุวัฒน์

วันเสาร์ที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้พระยาไพศาลอุปนายกสภากรรมการกลางจัดการลูกเสือเฝ้า

เวลา ๔.๕๕ ล.ท. ทรงรยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟสนามราชดงฤๅมย์ เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๕

วันนี้โปรดให้ออกพระราชบัญญัติจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานสำหรับพระนคร ซึ่งเป็นที่รวบรวมเก็บรักษาโบราณและศิลปวัตถุต่าง ๆ เพื่อประโยชน์แก่มหาชนในการศึกษาหาความรู้และให้เป็นเกียรติยศแก่บ้านเมือง ประกาศลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๕

และโปรดให้ประกาศตั้งให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ เสนาบดีกลาโหมทรงทำการแทนเสนาบดีทหารเรืออีกตำแหน่งหนึ่ง ประกาศลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๕

วันจันทร์ที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๕๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรประทับพระที่นั่งอภิเชกเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เวลา ๑.๒๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๔.๔๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ ณ สนามราชตฤณมัย เวลา ๗.๑๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอังคารที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๕

เวลา ๘.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ ณ สนามราชตฤณมัย เวลา ๑๑.๒๐ ก.ท. เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๓๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี เวลา ๑.๑๕ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๔.๓๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ ณ สนามราชตฤณมัย เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๕

เวลา ๕.๑๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนาง ณ พระที่นั่งอภิเชก มีข้าราชการซึ่งกราบถวายบังคมลาออกไปศึกษาวิชาเพิ่มเติม ณ ประเทศยุโรปกลับมาเฝ้า ๒ นาย นักเรียนซึ่งสอบไล่ได้ปริญญาชั้นดอกเตอร์กลับจากการศึกษาวิชา ณ ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ เฝ้า ๑ ข้าราชการกราบถวายบังคมลาตามเสด็จกรมขุนสิงห์ เสนาบดีทหารเรือไปราชการ ณ ประเทศยุโรป และนักเรียนนายช่างกลกราบถวายบังคมลาไปศึกษาวิชา ณ ประเทศอังกฤษ ๑ พระราชทานเบญจมาภรณ์มงกุฎสยามแก่ข้าราชการ ๑ พระราชทานสัญญาบัตร บรรดาศักดิ์ให้นายเอี่ยม มาริกุล เป็นหลวงดำรงดุริตเวช มีราชการในกรมราชเลขาในการในพระองค์ ๑ พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการตำรวจหลวงผู้ที่มีบรรดาศักดิ์แล้ว ๑๐ เวลา ๕.๒๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๕.๒๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับ ณ ตำหนัก
บางคอแหลมในการทรงบำเพ็ญพระกุศลวันประสูติสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรี ประทับเสวย
พระกระยาหาร ณ ที่นั้น เวลา ๑๑.๕๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๕

เวลา ๕.๒๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรม-
ราชินี ทอดพระเนตรว่าวพยับ ณ ห้องสนามหลวง เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้ที่ ๑๘ มีนาคมเป็นวันหมดเขตฤดูหนาวอย่างเข้าสู่ฤดูร้อน โปรดให้กรมหมื่นวิวิธเสด็จ
ทรงเปลื้องเครื่องพระแก้วสำหรับฤดูหนาวออก เปลี่ยนเป็นทรงเครื่องสำหรับฤดูร้อนต่อไป เจ้า
พนักงานได้มีการเวียนเทียนสมโภชแล้วเป็นเสร็จการ

วันเสาร์ที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรโปรดให้พระองค์เจ้าธานี ผู้รั้งตำแหน่งเสนาบดี
กระทรวงธรรมการเฝ้า

เวลา ๕.๐๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี
เสด็จทอดพระเนตรการแข่งขัน และพระราชทานรางวัล ณ ราชกรีฑาสโมสร

วันอาทิตย์ที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๕

เวลา ๔.๔๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับเรือยนต์พระ
ที่นั่งที่ท่าวาสุกรี ประพาสลำน้ำเจ้าพระยา เสวยในเรือพระที่นั่ง เวลา ๕.๕๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้ โปรดให้ออกประกาศตั้งเจ้าพระยาพิชัยญาติ ผู้รั้งเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม เป็น
เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม เจ้าพระยาวรวงศ์ ผู้รั้งเสนาบดีกระทรวงวัง เป็นเสนาบดีกระทรวงวัง
พระองค์เจ้าธานี ผู้รั้งเสนาบดีกระทรวงธรรมการเป็นเสนาบดีกระทรวงธรรมการ พระยาจินดา-
ภิรมย์ผู้รั้งอธิบดีศาลฎีกา เป็นอธิบดีศาลฎีกา

กับโปรดให้กระทรวงมหาดไทย ออกประกาศย้ายพระยาสุรินทรราชา สมุหเทศาภิบาลนครศรี-
ธรรมราชมาเป็นอธิบดีกรมนคราทร และให้พระยาทุษยันต์รั้งสฤทธิ อธิบดีศาลมณฑลนครศรี-
ธรรมราช เป็นผู้รั้งตำแหน่งสมุหเทศาภิบาลมณฑลนครศรีธรรมราช

วันจันทร์ที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๕๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่ง
อภิเศกเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เวลา ๑.๓๕ ล.ท. เลิกเสด็จขึ้น

เวลา ๔.๔๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ ณ สนาม
ราชตฤณมัย เวลา ๗.๑๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอังคารที่ ๒๒ มีนาคม ๒๔๖๘

เวลา ๔.๕๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีเสด็จโรงเรียนราชินี หม่อมเจ้าหญิงพิจิตรจิราภรณ์เสด็จ ประทับทอดพระเนตรการรีนเริงประจำปีของโรงเรียน เวลา ๗.๕๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๒๓ มีนาคม ๒๔๖๘

เวลา ๑๑.๔๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี เวลา ๑.๔๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๔.๕๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ ณ สนามราชตฤณมัย เวลา ๗.๐๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ มีนาคม ๒๔๖๘

เวลา ๕.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรโปรดให้อัครราชทูตอังกฤษนำเจ้าฟ้าเชียงตุง

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรเสด็จออกขุนนาง ณ พระที่นั่งอภิเชษ พระอาจารย์ชานนท์นำเครื่องพิมพ์ดีดถวาย พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ตำรวจหลวงที่มีบรรดาศักดิ์แล้ว ๑ มีข้าราชการกลับจากตำแหน่งคุณนักเรียนสยาม ณ ประเทศอังกฤษ ๑ นายซาลส์ เลเวลส์กรรมการร่างกฎหมาย ซึ่งโปรดให้ออกไปช่วยในการชุมนุมสงบศึก ณ ประเทศยุโรป และเป็นผู้แทนผู้กำกับสำนักงานสำหรับตรวจและใช้หนี้ และผู้แทนเจ้าหนี้ฝ่ายสยามในศาลผสมคนกลางประจำอยู่ที่กรุงปารีส ๑ นายเรอเน ประแดร์นิเกต์ ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ซึ่งโปรดให้ออกไปช่วยราชการในการชุมนุมสงบศึก ณ ประเทศยุโรป แล้วได้โปรดตั้งให้เป็นตุลาการในศาลผสมคนกลางระหว่างสยามกับเยอรมันประจำอยู่ที่กรุงปารีส ๑ เฝ้า มีนักเรียนกลับจากการศึกษา เฝ้า ๓ นาย มีข้าราชการคือหลวงแพทย์พิเศษ อาจารย์คณะแพทยศาสตร์ กราบถวายบังคมลาไปศึกษาวิชาต่อด้วยทุนของร็อคคิเฟลเลอร์ ณ ประเทศอังกฤษ พระครูณพยุหวิเศษ ผู้ช่วยคณะบดีคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ พระยาอภัยนันทราชพิศาล กองคณะบดีแพทยศาสตร์ อำนวยการลิ ศรีพิตร อาจารย์คณะแพทยศาสตร์ ขุนศรีวิชัยครูคณะแพทยศาสตร์ ออกไปศึกษาวิชาต่อด้วยทุนของร็อคคิเฟลเลอร์ ณ ประเทศสหพันธรัฐอเมริกา พระประทีปกมลศาสตร์ รักราชการแทนอธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลขกับขุนสมัคมนต์สาสน์ นายตรวจเอกโทรเลขลาออกไปราชการที่อินโดจีนเฝ้า นายศุภชัย วาณิชวัฒนา นักเรียนคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ แห่งจุฬาลงกรณ์กราบถวายบังคมลาออกไปศึกษาวิชาต่อ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกาด้วยทุนของร็อคคิเฟลเลอร์ เวลา ๕.๔๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๕.๕๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จประทับทอดพระเนตรว่าวพเนิน ณ ห้องสนามหลวง เวลา ๖.๕๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๕

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรสถานเสด็จทรงกอล์ฟ ณ สนามราชตฤณมัย เวลา ๗.๑๕ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๘.๔๕ ล.ท. เสด็จประทับพระที่นั่งอัมพร มีการเสด็จพระราชทานแก่ชาวต่างประเทศที่มาจากอินโดจีน ๓ นาย ผู้ที่นั่งโต๊ะ คือ พระองค์เจ้าไตรทศและหม่อม เซอร์เอดวาร์ด กุก มองสิเออร์ ค. เลเวส์ก มองสิเออร์ ส. เลอะเมย์ มองสิเออร์ เรอะเน ค.กียอง ดอกเตอร์ ไอราแลย์ร์ ดอกเตอร์ ฮ. แมคคอร์ดมิกค์ สมิท หม่อมหลวงคลอง ไชยันต์ ณ อยุธยา คุณประยงค์ สุขุม หม่อมเจ้าอมรทัต หม่อมเจ้านิลประภัสร์ หลวงฤทธิ์รุจิเรงชัย พระยาเทวาริราช

วันเสาร์ที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท./เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้กรมหลวงกำแพงเพชร เสนาบดีพาณิชย์และคมนากรมเฝ้า

เวลา ๔.๕๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จทอดพระเนตรการเล่นว่าวพั่น ณ ห้องสนามหลวงเวลา ๖.๕๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้โปรดให้ออกพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีศุลกากร พ.ศ.๒๕๖๕ ประกาศลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๕ และพระราชบัญญัติภาษีขึ้นในแก้ไขเพิ่มเติม ประกาศลงวันเดียวกัน

และโปรดให้กระทรวงพระคลังออกกฎเสนาบดีกำหนดและให้อนุมัติหน้าที่และเขตต์ศุลกากรเพื่อการนำของเข้า และการส่งของออก

วันอาทิตย์ที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๕

เวลา ๔.๔๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรเสด็จวังสุโขทัย เวลา ๗.๕๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันจันทร์ที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๕

เวลา ๑๑.๕๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอภิเชก เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เวลาเที่ยงวัน ๕๐ นาที เสด็จขึ้น

เวลา ๔.๕๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งอัมพร เสด็จทอดพระเนตรว่าวพั่น ณ ห้องสนามหลวง เวลา ๖.๒๐ ล.ท. เสด็จกลับ เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรโปรดให้พระองค์เจ้าปฤษฎางค์เฝ้า

โปรดให้ทำการพระราชพิธีตรุษสงกรานต์ในที่ต่างกัน คือ พระราชพิธีสัมพัจฉรฉินท์เผด็จศึก ๒๔๖๔ ทำที่พระมหาปราสาท พระราชพิธีเถลิงศกสงกรานต์ขึ้นพุทธศักราช ๒๔๗๐ ทำที่พระที่นั่งอมรินทร์ และพระราชพิธีศรีสังข์จปานกาล ถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา ตั้งองคมนตรี ทำที่วัดพระแก้ว

ที่พระมหาปราสาททางมุขตะวันออก เจ้าพนักงานจัดตั้งพระแท่นมณฑล ตั้งโต๊ะหมู่ทองพร้อมด้วยเครื่องมณฑลและสิ่งต่าง ๆ ไว้พร้อม เชิญพระต่าง ๆ มาประดิษฐานพระบุษยรัตทองคำใหญ่องค์น้อย และพระพุทธรูปรัตนปฏิมากรน้อย พระแก้วเชียงแสน พระชัยวัฒน์ทั้ง ๗ รัชกาล พระชัยเนาโลหะ พระบรมสารีริกธาตุบรรจุในพระเจดีย์ลังกากับพระพุทธรูปอื่น ๆ เนื่องในพิธีและพระธรรมปิฎกสังเขป พระเด้าน้ำพระพุทธรูปมนต์ หน้าพระแท่นตั้งเครื่องนมัสการ และพระแท่นทรงกราบ ริมพระแท่นตั้งโต๊ะจีนลายครามเครื่องบูชา เบื้องขวาเชิญพระนิรันตรายมาประดิษฐาน เบื้องซ้ายเชิญพระสยามเทวาริราชมาประดิษฐาน ทางมุขตะวันตกตั้งพระแท่นพระสวด ตั้งเตียงพระราชอาคันตุกะนั่งปรกนิมิตนั่งด้านเหนือ ตั้งตั้งราชบัณฑิตยที่นั่งชกประจำด้านใต้ ตั้งกระโจมเทียนชัยหน้าพระแท่นสวด โยงด้วยสายสิญจน์ถึงพระแท่นมณฑล

เวลา ๗.๑๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จพระมหาปราสาท ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ ถึงเวลา ๗.๒๔ ล.ท. เป็นปฐมฤกษ์ ทรงจุดเทียนทองด้วยไฟฟ้า ทรงตั้งสัตยาธิษฐานแล้ว ถวายเทียนทองแก่สมเด็จพระสังฆราชเจ้า ทรงจุดเทียนชัย พระสงฆ์ ๖๘ รูป สวดคาถาจุดเทียนชัย พรหมณ์เป่าสังข์ ไห่ลั่นฆ้องชัยกรมแสงในขับไม้บัณเฑาะว์ มีประโคมแตรสังข์ดุริยดนตรี ทรงจุดเทียนที่โต๊ะพระนิรันตราย โต๊ะพระสยามเทวาริราช พระสงฆ์มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธานสวดมนต์ พรหมณ์เป่าสังข์ ถวายน้ำพระสังข์ สวดมนต์จบ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระพุทธอาจารย์ถวายพระพรลา พระราชาคณะนั่งปรก และพระพิธีธรรมขึ้นแท่นสวด ทรงจุดเทียนบูชาธรรม พระสงฆ์เริ่มสวดภาณวาร และจะได้ผลัดเปลี่ยนกันไปจนตลอดพระราชพิธี เวลา ๘.๔๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอังคารที่ ๒๕ มีนาคม ๒๔๖๕

เวลา ๑๑.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรเสด็จประทับพระมหาปราสาท ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงศีลก็แล้ว พระสงฆ์ ๖๘ รูปถวายพรพระจบ ทรงประเคนอาหารบิณฑบาต พระสงฆ์ฉันแล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องบูชาที่โต๊ะพระนิรันตรายและโต๊ะพระสยาม พระธรรมโกษาจารย์วัดราชาธิวาสประกาศเทวดาจบ ทรงประเคนสบงรูปเทียนหมากพลู เครื่องไทยธรรมและโปรดให้หม่อมเจ้าที่ยังเยาว์ประเคนต่อไป พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระพุทธอาจารย์ถวายพระพรลา ทรงจุดเทียนบูชาธรรม พระราชาคณะนั่งปรก พระพิธีธรรมสวดภาณวาร เวลาเที่ยงวัน ๓๐ นาที เสด็จกลับ

เวลา ๒.๕๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงนครสวรรค์เฝ้า

เวลา ๕.๑๐ ล.ท. โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครเสด็จมาประทับที่ศาลาหน้าพระที่นั่งจักรี ทอดพระเนตรกระบวนแห่ทัพผี เจ้าพนักงานได้เคาะกระบวนแห่แต่ประตูหลังวัดพระแก้วไป พระมหาปราสาท มีทหารม้าสรวมเกราะอย่างสก็อต ทหารปืนมหาฤกษ์ มหาชัย มหาจักร มหาปราบยุค และทหารรักษาวัง สังฆการีถือพัดยศนำ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าทรงพระวอ สมเด็จพระราชาคณะขึ้นวอ พระราชาคณะขึ้นเสลี่ยงและขึ้นแคร่ ตามฐานานุกัติ พระครูคู่สวดพระพิธีธรรมเคาะตามไปหยุดที่ศาลาพระมหาปราสาท พระสงฆ์ขึ้นนั่ง ณ อาสนในพิธีแล้ว

เวลา ๕.๒๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรเสด็จประทับพระมหาปราสาท ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ ทรงศีลแล้ว ทรงจุดเทียนที่โต๊ะพระนิรันตรายและที่โต๊ะพระสยาม พระสงฆ์สวดมนตรพราหมณ์ถวายน้ำพระสังข์ พระสงฆ์สวดมนต์จบ ทรงลาดผ้าขาวพับเนื้อดีเป็นอาสน พระธรรมโกษาจารย์วัดราชาธิวาสขึ้นประกาศเทวดาจบ ทรงประเคนผ้าขาวแล้ว ทรงลาดผ้าขาวพับเนื้อดีบนพระแท่นสวดอีก ๔ พับ ทรงจุดเทียนบูชาธรรม พระครูคู่สวดวัดพระเชตุพน ๒ วัดมหาธาตุ ๒ สวดธมมจกูปุตตนสูตรจบ ทรงลาดผ้าขาวและจุดเทียนเครื่องบูชาธรรม พระครูคู่สวดวัดบวรนิเวศ ๒ วัดราชบพิธ ๒ ขึ้นสวดมหาสมัยสูตรจบ ทรงจุดเทียนบูชาธรรม พระพิธีธรรมวัดมหาธาตุเริ่มสวดอาฏานาถยสูตรภาณยักษ์จบที่ ๑ โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ ทรงรับพระมหาสังข์แบ่งเจิม ไปทรงเจิมปืนมหาฤกษ์ มหาชัย มหาจักร มหาปราบยุคที่ศาลาพระมหาปราสาทแล้ว ทหารปืนใหญ่ได้นำไปยิงที่สนามหญ้าข้างศาลาสหทัย

เวลา ๘.๓๐ ล.ท. เสด็จทรงรถยนต์พระที่นั่งไปประทับเสวยพระกระยาหารที่พระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย พระพิธีธรรมวัดบวรนิเวศสวดอาฏานาถยสูตรภาณพระเป็นจบที่ ๒ พระพิธีธรรมวัดระฆังสวดภาณยักษ์เป็นจบที่ ๓ และสวดสลักกันไป ปืนก็ได้ยิงตามระยะจนตลอดรุ่ง เวลาเที่ยงคืนเสด็จกลับ

วันพุธที่ ๓๐ มีนาคม ๒๔๖๕

เวลาเช้าพนักงานได้เลี้ยงพระที่สวดอาฏานาถยสูตรตอนใกล้รุ่ง และที่สวดเมตตพราหมวิหารเมืองรุ่งแล้ว พระสงฆ์ฉันแล้วสวดคาถาดับเทียนชัย พระมงคลทิพมูณีวัดจักรวรรดิดับเทียนชัย ถวายอนุโมทนา เจ้าพนักงานนิมนต์พระราชาคณะประน้อมน้ำมนต์ไปพราย และตั้งบายศรีแก้วทองเงินเวียนเทียนสมโภชพระชัยวัฒน์ตามราชประเพณี

เวลา ๕.๑๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันตพระราชทานน้ำพระมหาสังข์แก่เจ้านายฝ่ายหน้าฝ่ายในแล้ว เวลา ๗.๕๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

หนึ่งวันนี้ โปรดให้ทำการพระราชกุศลเสมอภาคที่พระที่นั่งอัมพร เจ้าพนักงานได้เชิญพระบรมอัฐิรัชกาลที่ ๔ ที่ ๕ และที่ ๖ มาประดิษฐาน อาราธนาพระสงฆ์พระอัฐิละ ๕ รูป มาสดับปกรณ์ เวลา ๘.๑๒ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ทรงทอดผ้าไตร พระสงฆ์สดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรลาแล้ว ประทับเสวยพร้อมด้วยเจ้านายข้าราชการที่ได้มี

ส่วนสำคัญเกี่ยวข้องในการได้บำรุงเปลี่ยนแปลงฐานะของประเทศสยาม คือสมเด็จพระราชปิตุลาฯ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ฯ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ฯ กรมพระนราธิปฯ กรมพระดำรงฯ กรมพระจันทบุรีฯ กรมหลวงกำแพงเพชรฯ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ฯ พระองค์เจ้าศุภโยคเกษมฯ พระองค์เจ้าไตรทศประพันธ์ฯ พระองค์เจ้าธานีนิวัตฯ หม่อมเจ้าดำรงศดำรงค์ฯ หม่อมเจ้าวิวัฒนไชยฯ หม่อมเจ้านิกรเทวัญฯ เจ้าพระยามหิธรฯ เจ้าพระยาพลเทพฯ เจ้าพระยาพิชัยญาติฯ เจ้าพระยาวรวงศ์ฯ เจ้าพระยายมราชฯ เจ้าพระยาอภัยราชาฯ เจ้าพระยาธรรมาธิกรณ์ฯ เจ้าพระยาวงษาอนุประพัทธ์ฯ เจ้าพระยาธรรมศักดิ์ฯ เจ้าพระยาบดินทรฯ พระยาสุรียานุวัฒน์ฯ พระยามหาอำมาตย์ฯ พระยานเรนตีปัญชากิจฯ พระยาไมตรีวิรัชกฤตย์ฯ พระยาจินดาภิรมย์ฯ พระยาเทพวิฑูรพหุลศรุตชาติฯ พระยาสุพรรณสมบัติฯ พระยาประภากรวงศ์ฯ พระยามานวราชเสวีฯ พระยาราชานุประดิษฐฯ พระมัญชุชาติฯ หลวงศรีวิสารวาจาฯ เสรยแล้วมีพระราชดำรัส เวลา ๑๑.๒๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันพฤหัสบดีที่ ๓๑ มีนาคม ๒๔๖๘

การพระราชพิธีเถลิงศก ซึ่งโปรดให้ทำที่พระที่นั่งอมรินทร์ฯ เจ้าพนักงานได้จัดตั้งพระที่นั่งทรง ข้างพระที่นั่งเศวตฉัตรทั้ง ๒ ข้าง มีฉัตรกำมลอ ๕ ชั้นกัน เเชิญพระชัยวัฒน์ประจำรัชกาล บัญจุบัน และพระประจำพระชนมพรรษามาประดิษฐานเหนือโต๊ะทองบนพระที่นั่งภายใต้ฉัตรพญามหาเศวตฉัตร ที่หน้าพระที่นั่งตั้งโต๊ะหมู่เครื่องบูชา พร้อมด้วยพระแตงโมต่าง ๆ และพระมหาสังข์ ทอดเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบไว้พร้อม

เวลา ๖.๑๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงศีลแล้ว พระสงฆ์ ๕ รูป มีสมเด็จพระพุฒาจารย์เป็นประธาน สวดมนต์จบ สมเด็จพระพุฒาจารย์ถวายอดิเรก พระญาณวราภรณ์ ถวายพระพรลา เวลา ๗.๔๕ ล.ท. เสด็จกลับ

๒๔๒

วันศุกร์ที่ ๑ เมษายน ๒๔๗๐

เวลาเช้าเจ้าพนักงานเชิญพระประจำพระชนมวารในพระบรมอัฐิ ออกประดิษฐาน ณ พระที่นั่งบุษบกมาลา เชิญพระชัยวัฒน์ประจำรัชกาลและพระชนมพรรษากลับ จักได้เชิญพระบรมอัฐิมาประดิษฐานแทนที่

เวลา ๑๐.๓๐ ก.ท. ทรงรยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเสด็จประทับ ณ หอพระธาตุมณเฑียร ทรงน้ำพระบรมอัฐิแล้วเสด็จออกพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงศีลแล้วพระสงฆ์รวมทั้งที่ทำน้ำพระมธุราภิเษกสนามด้วยอีก ๘ รูป รวม ๖๒ รูปถวายพรพระจบ ทรงประเคนอาหารบิณฑบาตแก่พระสงฆ์ ๆ ฉ้นแล้ว เสด็จประทับในพระสุทร ณ พระที่นั่งราชฤดี ทรงเครื่องพระกุษาสพักขาว เวลาเที่ยงวันเสด็จออกทรงจุดเทียนที่โต๊ะสังเวทเวทากลางหาวแล้วเสด็จขึ้นประทับพระแท่นสร้างภายใต้้นพปฎลเศวตฉัตร โหระลันหม้องชัย พระสงฆ์สวดขยงุโต พราหมณ์เป่าสังข์ กรมพระแสงในขัณฑ์ไม้บัณเฑาะว์มีประโคมแตรสังข์เครื่องดุริยดนตรี กุษามาลาถวายพระกระยาसनานและไชสหัสสธาราถวายน้ำด้วยพระเต้าต่าง ๆ พราหมณ์ถวายน้ำสังข์ พระยาอุไทยธรรมกุษามาลา ถวายพระมหาสังข์แล้วเสด็จขึ้นประทับในพระสุทรพระที่นั่งราชฤดี ทรงผลัดและทรงเครื่องใหม่ ขณะนี้กุษามาลาเชิญพระบรมอัฐิออกประดิษฐานบนพระแท่นมหาเศวตฉัตร พระอัฐิประดิษฐาน ณ พระแท่นทอง เมื่อทรงเครื่องพระกุษาสีตามวันแล้ว ทรงพระแสงดาบค่ายเสร็จ เสด็จประทับ ณ พระที่นั่งอมรินทร์ ทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อย ทรงทอดผ้าคู่ชวดน้ำหอม พระสงฆ์อนุโลมตามวัดที่ทรงสร้างและปฏิสังขรณ์สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา ถวายอติเรกถวายพระพรลาแล้วเจ้านายทอดผ้าคู่สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาอีกครั้ง ๑ เวลา ๑.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๔.๕๐ ล.ท. ทรงรยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเสด็จทรงกอล์ฟ ณ สนามราชตฤณมัย เวลา ๗.๑๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้ เจ้าพนักงานกระทรวงวัง ได้จัดสมุดลงนามไว้ที่กระทรวงวัง เจ้านายข้าราชการมาลงนามถวายชัยมงคลในการขึ้นปีใหม่ ได้รับพระราชทานสมุดปฏิทิน และโปรดให้มีการสโมสรสำราญ ณ สวนศิवालีย์

เวลา ๙.๓๕ ล.ท. ทรงรยนต์พระที่นั่งอัมพรเสด็จประทับ ณ สวนศิवालีย์ทางประตูสวัสดิโสภณ เจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า สมเด็จพระราชปิตุลาฯ กล่าวคำถวายชัยในนามเจ้านายข้าราชการ มีพระราชดำรัสตอบ พระราชทานพระบรมราโชวาทแล้ว พระราชทานสลากของปีใหม่ แก่เจ้านายข้าราชการทั่วแล้วเสด็จประทับทอดพระเนตรละครที่โรงละครเก่า เรื่องรามเกียรติ์ ตอนนางหาย และอุโมงค์ ประทับเสวยเครื่องว่างแล้ว เวลา ๑.๕๐ ก.ท. เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๒ เมษายน ๒๔๗๐

โปรดให้ทำการพระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาที่วัดพระแก้ว เจ้าพนักงานได้เตรียมการไว้พร้อมแล้ว

เวลา ๕.๒๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งไพศาล
ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการพระประจำพระชนมพรรษา เจ้าพนักงานฝ่ายในเวียนเทียนสมโภช
พระพุทธรูป ทรงรถยนต์พระที่นั่งไปเทียบประตูหลังวัดพระแก้วเสด็จประทับในพระอุโบสถ ทรง
พระสุหรัยสรองน้ำหอมสรองพระแก้ว พระสัมพุทธพรรณีพระพุทธรูปยอผ้า พระพุทธรูปเสกหล้า ทรง
จุดเทียนเครื่องนมัสการทรงศีล พระสงฆ์ ๔๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธานสวดมนต์
แล้ว เสด็จทางประตูหลังพระอุโบสถ ประทับทรงจุดเทียน ณ หอพระราชมารมานุสร ราชพงศานุสร
ที่พระศรีรัตนเจดีย์ พระมณฑป และต้นอัมพปาลนิโครธแล้ว เสด็จในวิหารพระธาตุทรงพระสุหรัย
สรองพระบรมอัฐิ สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท มหาเสนานุรักษ์ มหาศักดิ์พลเสพ พระ
ปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระอัฐิกรมพระราชวังบวรวิไชยชาญ ทรงทอดผ้าไตร ๕ ไตร พระสงฆ์
สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาแล้ว เสด็จยังหอพระนาคทรงพระสุหรัยน้ำหอมสรองพระอัฐิและจุดเทียนเครื่อง
นมัสการ ทรงทอดผ้าคู่ขวดน้ำหอมสดับปกรณ์พระอัฐิเจ้านาย พระสงฆ์อนุโลมตามพระอัฐิ
สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรกแล้ว เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

ที่พระอุโบสถพระสงฆ์สวดมนต์จบ พราหมณ์อ่านคฤศฎีกำฉันท ราชนัดตอธิดิษฐานน้ำ
เวียนเทียนสมโภชพระแก้วแล้วเป็นเสร็จ

วันนี้ เสด็จออกวัดพระแก้ว นายทหารกลับจากการศึกษาวิชาทหารราบเพิ่มเติม ณ ประเทศ
ญี่ปุ่นมารับราชการกรมเสนาธิการ ทหารบกเฟ้า

วันอาทิตย์ที่ ๓ เมษายน ๒๔๗๐

เวลา ๒.๕๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรมาประทับพระที่นั่งบรมพิมาน

เวลา ๓.๑๐ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารเรือ ประดับตราสายสพายนพรัตน์ เสด็จออก
เกยหน้าพระที่นั่งบรมพิมาน ประทับพระที่นั่งพุดตาล เสด็จเป็นขบวนราบใหญ่ไปวัดพระแก้วเสด็จ
ออกประตูพิมานไชยศรีมีทหารบกเรือตั้งแถวรายทางและที่สนามหญ้าข้างศาลาสหทัยสมาคม กอง
ทหารราบ ทหารปืนใหญ่ ทหารม้า พร้อมด้วยแถววงธงประจำกอง กระทำวันทยาวัตรถวายเคารพ
แถววงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เทียบพระราชยานที่เกยประตูหลังพระอาราม เสด็จพระราช
ดำเนินขึ้นประทับในพระอุโบสถ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายศีลทรงศีล
แล้วหลวงเทพมุนีเชษฐพระแสงศร ๓ องค์ ขึ้นอ่านโองการแข่งน้ำและชุบน้ำในบาตรหยกทีละองค์
แล้วเชษฐพระแสงศรกำลังรามขึ้นอ่านโองการแข่งน้ำคำโคลง แล้วชุบในบาตรหยก พระสิทธิไชยบดี
เชษฐพระแสงราชวุธอันสำคัญต่าง ๆ ชุบในหม้อน้ำพระพิพัฒน์ พระสงฆ์สวดสังจาคาถา พราหมณ์เป่าสังข์
มีประโคม ข้าราชการผู้ใหญ่ขึ้นพานทองขึ้นนายพล มหาอำมาตย์ มหาเสวก ขึ้นชุมนุมพร้อมกันตรงพระทวาร
กลางท้ายอาสนสงฆ์ฉะปะหน้าพระที่นั่ง ผู้ที่จะรับพระราชทานตั้งเป็นองคมนตรี อ่านคำสาบาลถวายสัตย์
แล้ว ข้าราชการที่มารับพระราชทานน้ำพระพิพัฒน์ทั้งในพระอุโบสถ หน้าและข้างพระอุโบสถ และพระระเบียง
ต่างได้อ่านคำสาบาล จบแล้วเจ้าพนักงานเจื่อน้ำในบาตรหยกลง หม้อน้ำพระพิพัฒน์เสร็จพระราชทาน

สัญญาบัตรตั้งองคมนตรี คือ ม.ส.ต.หม่อมเจ้าดำรงดำรงค์ พล.ต. พระยาอนุภาพไตรภพ (จาร์ส เทพหัสติน ณ อยุธา) ม.อ.ต.พระยาอดุลเดช (อัย นาคทรพรพ) ม.อ.ต. พระยาโกมารกุลมนตรี (ชิน โกมารกุล ณ นคร) แล้วหลวงราชมนี พราหมณ์พิธิ ถวายน้ำด้วยพระถ้วยหยก ทรงรับเสวยแล้ว เจ้านาย ถวายค่านับรับพระราชทานน้ำตามลำดับ ข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยขึ้นถือน้ำ ทางพระทวารเหนือใต้ พระพรลากลับทางหลังพระอุโบสถ เสด็จกลับประทับพระที่นั่งพุดตาล เป็นกระบวนราบใหญ่เข้า ประตูปิฆามไชยศรี ไปเทียบเกยพระทวารเทเวศร์รักษาประทับหน้าพระที่นั่งสนามจันทร์ ทรง จุดเทียนเครื่องราชสักการะถวายบังคมพระบรมอัฐิที่ประดิษฐาน ณ หอพระธาตุมณเฑียร พร้อม ด้วยเจ้านายข้าราชการได้จุดธูปเทียนสักการที่ราวเทียนนอกกำแพงแก้วแล้วเข้าไปถวายบังคมข้างใน เสด็จขึ้นประทับพระที่นั่งไพศาลทางพระที่นั่งอมรินทร์ เจ้านายข้าราชการฝ่ายในพร้อมด้วยหม่อม ห้ามภรรยาข้าราชการถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาเสร็จเสด็จขึ้น เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันจันทร์ที่ ๔ เมษายน ๒๔๗๐

โปรดให้ทำการสมโภชพระบรมรูปพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ปราสาทพระเทพบิดร เจ้าพนักงาน ได้ตกแต่งในปราสาทพระเทพบิดร ประดิษฐานพระบรมรูปรัชกาลที่ ๑ กลางปราสาท รัชกาล ที่ ๕ เบื้องซ้าย รัชกาลที่ ๖ เบื้องขวา ตั้งต้นไม้ทอง เงิน ๒ คู่ ที่คูหาผนังประดิษฐานพระ- บรมรูปรัชกาลที่ ๒-กลางรัชกาลที่ ๓ เบื้องซ้าย รัชกาลที่ ๔ เบื้องขวา ตั้งเครื่องทองน้อย สักการทั้ง ๖ พระองค์ ตั้งเครื่องราชสักการทองลงยาที่ตรงกลางพร้อมด้วยพระแท่นทรงกราบตั้ง เครื่องที่จะบรรจุ และอัมพจันทร์ที่พระบรมรูปรัชกาลที่ ๖ ไว้พร้อม

เวลา ๕.๓๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเสด็จประทับหอพระเทพบิดร ทรงบรรจุพระบรมทนต์ในพระกรัณฑ์ทองน้อย พระสุพรรณบัฏ ดวงพระชาดาประสูติ เถลิงถวัลย- ราชสมบัติและสวรรคต ทรงม้วนและบรรจุในพระกรัณฑ์ทองลงยาพร้อมด้วยพระบรมทนต์ ซึ่ง บรรจุพระกรัณฑ์ทองน้อย เสด็จขึ้นประทับอัมพจันทร์ทรงบรรจุพระกรัณฑ์ทองลงยานั้นลงในเบื้องสูง แห่งพระบรมรูปรัชกาลที่ ๖ เจ้าพนักงานประโคมแตรสังข์เครื่องดุริยดนตรีทรงจุดเทียนเครื่อง ทองน้อยเครื่องราชสักการถวายบังคมพระบรมรูปแล้ว เสด็จประทับในพระอุโบสถทรงประเคนผ้าไตร ย่อม แก้วพระสงฆ์ ๔๖ รูปเท่าพระชนม์พรรษาเมื่อสวรรคต ทรงจุดเทียนบูชาพระแก้ว พระสัมพุทธ- พุทธณี พระพุทธยอดฟ้า พระพุทธเลิศหล้า พระสงฆ์ครองผ้ามานั่งที่แล้วทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ ๔๖ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธานสวดมนต์ พระราชทานตราเบ็ญจมาภรณ์ มงกุฎสยาม แก่นาย ค. เฟโรจี, นายช่างศิลปากรในราชบัณฑิตยสภา พระสงฆ์สวดมนต์จบ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระวันรัตถวายพระพรลา เวลา ๗.๑๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอังคารที่ ๕ เมษายน ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๑๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับหอพระเทพบิดร ทรงเครื่องทองน้อย และเครื่องราชสักการถวายบังคมพระบรมรูปแล้ว เสด็จประทับในพระอุโบสถ

ทรงจุดเทียนบูชาพระแก้ว พระสัมพุทธพรรณี พระพุทธรยอดฟ้า พระพุทธรเลิศหล้า ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงประเคนอาหารบิณฑบาตแก่พระสงฆ์ ๒๓ รูป อีก ๒๓ รูป แบ่งไปฉันที่ระเบียงฉันแล้วขึ้นไปรวมกันในพระอุโบสถทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระวันรัตถวายพระพรลา เวลาเที่ยงวัน ๕ นาที เสด็จกลับ เวลาบ่ายเจ้าพนักงานตั้งบายศรีแก้ว ทอง เงิน พราหมณ์เบิกแว่นเวียนเทียน มีประโคมแตรสังข์ เครื่องดุริยดนตรีสมโภชแล้วเป็นเสร็จ

เวลา ๑.๐๐ ล.ท.เศษ โปรดให้มีการสมโภชพระเสวตรวชิรพำหนัที่โรงในพระราชวังดุสิต

เวลา ๔.๓๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงเทนนิสที่วังสุโขทัย

เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๖ เมษายน ๒๔๗๐

วันนี้ เป็นวันที่ระฤกมหาจักรี โปรดให้เจ้าพนักงานจัดการที่จักถวายบังคมอดีตมหाराช ณ ปราสาทพระเทพบิดรวัดพระแก้ว เจ้าพนักงานได้เปิดปราสาทพระเทพบิดรตั้งแต่เวลา ๘.๐๐ ก.ท. ถึงเวลา ๖.๐๐ ล.ท. มีเจ้านายข้าราชการตลอดจนประชาราษฎร์ได้มาประชุมกันกระทำสักการถวายบังคมตลอดเวลา

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จประทับปราสาทพระเทพบิดร ทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อยและเครื่องราชสักการถวายบังคมพระบรมรูปแล้ว เวลา ๕.๕๐ ล.ท. เสด็จกลับ

เสด็จประทับห้องสนามหลวงในการรื่นเริงของสภาภาษาสยาม พระราชทานรางวัลในการแข่งขันว่าวจุฬาและปักเป้าแล้ว เสด็จทอดพระเนตรกิจการของสภาภาษาสยาม และการมหรศพที่มีในงานนี้ทั่วแล้ว เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

ในงานนี้ เจ้าพนักงานได้ตั้งเวทีสำหรับเป็นที่ประทับทอดพระเนตรว่าวและตั้งเต็นต์เป็นระยะรอบสนามจัดเป็นที่แสดงกิจการของสภาภาษาฯ กันเชือกเป็นขอบเขตต์รอบสนาม อนุญาตให้เข้าดูได้ณะปะแต่สมาชิกที่มีเข็มเครื่องหมายของสภาภาษาฯ การมหรศพนอกจากละครของนักเรียนแล้ว ยังมีวิว ๓ โรงประชัน และภาพยนตร์ของกรมสาธารณสุขในเวลาค่ำด้วย สมาชิกที่เป็นลูกเสือ มีหน้าที่รักษาการภายใน และรับผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกที่ประตุ สมาชิกที่เป็นนักเรียนหญิงแต่งเครื่องแบบถือธงตั้งแถวรับและส่งเสด็จ

วันพฤหัสบดีที่ ๗ เมษายน ๒๔๗๐

เวลา ๖.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จสงน้ำสงกรานต์สมเด็จ พระราชพิตุลาว่า ที่ วังบูรพาภิรมย์ สมเด็จพระพันวัสสาว่า ที่วังสระประทุม พระวิมาดาว่า ที่วังสุนันทา กรมพระนราธิปว่า ที่วังถนนนราธิป เวลา ๘.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๐

เวลาเที่ยงวัน ๑๐ นาที เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี
เวลา ๑.๐๐ ล.ท. เลิก เสด็จขึ้น

วันเสาร์ที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๕๕ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร เจ้าพระยาพิชัยญาติ เสนาบดีเฝ้า เวลาเที่ยงวัน
๓๕ นาที เสด็จขึ้น

เวลา ๕.๕๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่ง แต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวัดราชบพิธสรองน้ำสงกรานต์
สมเด็จพระสังฆราชเจ้า เวลา ๖.๓๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๐

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่ง แต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จสรองน้ำสงกรานต์สมเด็จพระ
กรมพระนริศรที่วังท่าพระ สมเด็จพระสวัสดิวังถนนพระอาทิตย์ กรมพระดำรงที่วังวรดิศ
ถนนดำรงรักษ์ เวลา ๘.๐๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันจันทร์ที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๕๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จพระที่นั่งอภิเศกประทับ
เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เวลา ๑.๑๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๕.๓๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงเต็นนิส ณ วังสุโขทัย
เวลา ๗.๐๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอังคารที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๖๐

(ไม่มีบันทึก)

วันพุธที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๖๐

เวลาเที่ยงวัน ทรงรถยนต์พระที่นั่ง แต่พระที่นั่งอัมพรเสด็จวัดราชาธิวาส ในการที่สมเด็จพระ
พระพันวัสสาอศมญาเจ้าฯ ทรงบำเพ็ญพระกุศลอุทิศถวาย สมเด็จพระปิยมหาราช เวลา ๑.๑๕ ล.ท.
เสด็จกลับ

๒๔๗

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่ง แต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงเตนนีส ณ วังสุโขทัย
เวลา ๖.๕๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันหยุดที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๗๐

เวลา ๑๑.๔๕ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี
เวลา ๑.๓๕ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่ง แต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนางพระที่นั่ง
อภิเชก เจ้านายข้าราชการเฝ้า พระราชทานเหรียญจักรพรรดิ แก่เจ้าพระยาพลเทพ ๑ พระราชทาน
สัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการ ๑ แก่ผู้มีบรรดาศักดิ์แล้ว ๒ ผู้พิพากษาถวายบังคมลาไปรับ
ราชการตามหน้าที่ ๒ นาย ข้าราชการกรมรถไฟหลวงกราบถวายบังคมลาไปศึกษาวิชาเพิ่มเติม
ณ ประเทศยุโรป ๓ นาย นักเรียนออกไปศึกษาวิชากฎหมายประเทศฝรั่งเศส สำเร็จแล้วกลับ
มาเฝ้า ๑ นาย ทหารเรือกลับจากการศึกษาวิชา ณ ประเทศอังกฤษ ๑ เวลา ๕.๔๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๗๐

เวลา ๕.๐๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงเตนนีส ณ วังสุโขทัย
เวลา ๖.๕๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้ โปรดให้ประกาศพระราชทานกรมสิทธิหนังสือพระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ แก่
มหามกุฏราชวิทยาลัย เพราะมหามกุฏราชวิทยาลัยเป็นสำนักกลางแห่งการศึกษาพระปริยัติธรรม
และเป็นผู้รักษาฉบับพระบาลีไว้มิให้วิปลาส

วันเสาร์ที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๗๐

วันนี้ กำหนดเสด็จประพาสหัวเมืองชายทะเลตะวันออก แล้วจะเสด็จหัวหินโดยทางชลมารค
เวลา ๑๑.๑๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี
เสด็จประทับ พระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย มีพระราชดำรัสแก่เจ้านายข้าราชการผู้ใหญ่ตามสมควรแล้ว
เสด็จประทับเรือพระที่นั่งมหาจักรี ทหารเรือกระทำวันทยาวัตรวันทยหัตถ์ แตรวงบรรเลงเพลง
สรรเสริญพระบารมี พระยาดำรงราชพลขันธ์รายงานนายทหารพลทหารเสด็จทรงตรวจแถวแล้ว
เสด็จขึ้นห้องชั้นบน เวลา ๑.๒๕ ล.ท. เรือพระที่นั่งแล่นขึ้นไปกลับลำที่สามเสนแล้วล่องไปตาม
ลำน้ำเจ้าพระยา เวลา ๔.๒๕ ล.ท. ถึงจังหวัดสมุทรปราการ เรือพระที่นั่งรอลอยลำ ทรงจุด
ธูปเทียนทองเงินสักการบูชาพระสมุทเจดีย์ พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีแล้วพระราชทานให้
พ.ต.อ.พระยาทรงพลภาพ ผู้ว่าราชการจังหวัดนำไปสักการ บ้อมผีเสื้อสมุทรยิงสลุตถวายคำนับ
๒๑ นัด พระยาทรงพลภาพถวายบังคมลาแล้ว เรือพระที่นั่งใช้จักรต่อไป เวลา ๔.๕๕ ล.ท. ผ่าน
บ้อมพระจุลจอมเกล้ายิงสลุตถวาย ๒๑ นัด เวลา ๕.๕๐ ล.ท. เรือพระที่นั่งผ่านเรือนำร่องแล่น
ตัดไปศรีมหาราชา เวลา ๘.๑๐ ล.ท. ถึงศรีมหาราชา

จอมพลเจ้าพระยาสุรศักดิ์ พล.ท.หม่อมเจ้าอุปพัทธพงศ์ สมุหเทศาภิบาลจีน และ พระยาสังฆาภิรมย์ ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีเฝ้าบนเรือพระที่นั่ง พระราชทานรดน้ำสงกรานต์และพระราชทานเงินตรา ผ่านงุ่ม แก่เจ้าพระยาสุรศักดิ์ ประทับแรมในเรือพระที่นั่ง

วันนี้ ประทับพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย นายตำรวจภูธรกลับจากไปดูระเบียบการปฏิบัติการ คนเข้าเมือง ณ ต่างประเทศเฝ้า ๒ นาย กับสมุหเทศาภิบาลนครศรีธรรมราช ซึ่งโปรดให้ย้ายเข้ามารับ ตำแหน่งอธิบดีนคราทรเฝ้า ๑

วันอาทิตย์ที่ ๑๗ เมษายน ๒๔๗๐

เวลา ๙.๐๐ ก.ท. เสด็จพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีขึ้น ทาสพานหินยังบ้าน "สุขสถาน" ณ แหลมพาน ซึ่งเจ้าพระยาสุรศักดิ์จัดถวายเป็นที่ประทับ แล้วเสด็จทอดพระเนตรโรงเลี้ยงจักร ของบริษัทศรีราชา, และประทับรถยนต์รางเสด็จทอดพระเนตรการตัดไม้ในป่า เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับประทับบ้านสุขสถาน เสวยพระกระยาหารค่ำแล้ว เวลา ๙.๓๐ ล.ท.เสด็จกลับประทับแรม ในเรือพระที่นั่ง

วันจันทร์ที่ ๑๘ เมษายน ๒๔๗๐

เวลา ๙.๓๐ ล.ท. เสด็จขึ้นทางบ้านสุขสถาน พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ทรงรถยนต์ พระที่นั่งมีเจ้าพระยาสุรศักดิ์นั่งหน้ารถเสด็จประพาศเมืองชลบุรี เวลา ๑๐.๓๐ ก.ท. เสด็จถึงศาลากลางจังหวัด หม่อมเจ้าอุปพัทธพงศ์สมุหเทศาภิบาลและพระยาสังฆาภิรมย์ ผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมด้วย ข้าราชการตลอดจนประชาราษฎร์เฝ้า มีลูกเสื่อตั้งกองเกียรติยศพร้อมด้วยธงประจำกอง เสด็จออกมา หน้าศาลากลาง พระยาสังฆาภิรมย์นำพ่อค้าคหบดี ตลอดจนอาณาประชาราษฎร์เฝ้าถวายของ แล้วทรงรถยนต์พระที่นั่งไปประทับฝั่งทะเลหน้าศาลากลาง ทอดพระเนตรการเก็บกระดานจับสัตว์ บนชายเลน เวลาสมควรเสด็จกลับประทับเสวยกลางวัน ณ ศาลากลางจังหวัด ซึ่งฝ่ายบ้านเมือง จัดถวาย เวลา ๑.๔๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งผ่านตลาดชลบุรีแล้วประพาส หมู่บ้านหัวบึง หยุตประทับ ณ พลับพลาที่บ้านนายอากรโต๊ะเก่า เวลา ๒.๔๐ ล.ท. ทอดพระเนตรการหีบอ้อย และการเคี้ยวน้ำตาล ทรงถ่ายรูปการงานต่าง ๆ แล้วเสด็จกลับมาประทับร้อนที่ศาลากลางจังหวัด เวลา ๖.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จกลับยังที่ประทับ

เวลาค่ำ เสวยพระกระยาหารแล้ว พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ชั้นที่ ๒ แก่เจ้าพระยาสุรศักดิ์แล้ว เสด็จกลับประทับแรมในเรือพระที่นั่ง

ที่กรุงเทพฯ โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

วันอังคารที่ ๑๙ เมษายน ๒๔๗๐

เวลา ๙.๒๕ ก.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีใช้จักรออกจากศรีราชา ผ่านเกาะไผ่ เกาะล้าน เกาะคราม สัตหีบ แล้วมาทอดที่อ่าวพุทธรักษา เกาะคราม เวลา ๔.๑๐ ล.ท. เสด็จลงประทับเรือ

เสด็จไปทอดพระเนตรการตีอวนและประพาสหาดทรายชายทะเล แล้วเสด็จกลับประทับเรือพระที่นั่ง เวลา ๖.๔๕ ล.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรี เคลื่อนจากอ่าวพุทธรวันไปทอดประทับแรมที่อ่าวบ้านฉวน ด้านในของเกาะคราม

วันพุธที่ ๒๐ เมษายน ๒๔๗๐

เวลา ๙.๐๐ ก.ท. เสด็จพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ขึ้นทอดพระเนตรการหาไขเต่าที่ หาดทรายในอ่าวบ้านฉวนนั้น เวลาสมควรเสด็จกลับประทับเรือพระที่นั่ง หม่อมเจ้าอุปพัทธพงศ์ ตามมาส่งเสด็จถึงเรือพระที่นั่ง เวลา ๑๐.๐๕ ก.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีใช้จักรออกจากอ่าวบ้านฉวนผ่านสัตหีบ อ่าวระยองถึงเกาะเสม็ด เวลา ๒.๕๖ ล.ท. ทอดที่เกาะเสม็ด, เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้นเกาะเสม็ดพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี พระยาไกรเพชรรัตนสงคราม สมุหเทศาภิบาลบุรี พระชุมพรบุรี ผู้ว่าราชการจังหวัดตราด กับข้าราชการตลอดจนราษฎรเฝ้าถวายของแล้ว ลงสรลงน้ำทะเลที่หาดทรายแก้ว ประทับเสวยเครื่องว่างแล้วเสด็จกลับประทับแรมในเรือพระที่นั่ง

วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ เมษายน ๒๔๗๐

เวลา ๒.๐๕ ก.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีออกจากเกาะเสม็ด เวลา ๖.๕๐ ก.ท. ถึงแหลมสิงห์ปากน้ำจันทบุรีมีเรือ ช.ล.พาลีรั้งทวีปมาคอยรับเสด็จ เวลา ๘.๐๐ ก.ท. ยิงสลุตถวาย ๒๑ นัด เวลา ๙.๐๐ ก.ท.เสด็จประทับเรือเล็ก พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีมีเรือจูงไปขึ้นสะพานท่าแฉลบ มีพระสงฆ์สวดชยันโต พระยาไกรเพชร พร้อมด้วยข้าราชการเฝ้าถวายพระแสงราชศัสตราแล้ว ทรงรยยนตร์พระที่นั่งไปยังศาลาวิบูลมณฑลจันทบุรี มีกองลูกเสือพร้อมด้วยธงประจำกองเป็นเกียรติยศ เสด็จประทับห้องประชุมเจ้าหน้าที่ประจำแผนกเฝ้าถวายรายงานแล้ว เสด็จเยี่ยมศาลมณฑล พระภักดีวินิจฉัย ว่าที่อธิบดี และคณะผู้พิพากษารับเสด็จ แล้วเสด็จประพาสตลาด เสด็จยังจวนเทศาภิบาล ประทับเสวยกลางวัน เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เสด็จจากจวนเทศาภิบาลมีพ่อค้าคหบดีเฝ้าถวายของ ทรงรยยนตร์พระที่นั่งเสด็จเนินพลอยแหวน ทอดพระเนตรสนามกอล์ฟ แล้วประทับพลับพลาเสวยเครื่องว่าง เวลาสมควรเสด็จกลับประทับแรมในเรือพระที่นั่ง

วันศุกร์ที่ ๒๒ เมษายน ๒๔๗๐

เวลา ๙.๓๐ ก.ท. ประทับเรือเล็กพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี มีเรือจูงไปตามลำคลองใจคำ แล้วเสด็จขึ้นประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จประพาสน้ำตกสีพลิวเชิงเขาสะบาปด้านตะวันตก ประทับพลับพลาในลำห้วยหน้าอ่างน้ำตกซึ่งเจ้าหน้าที่จัดถวาย เสวยกลางวันแล้วเสด็จขึ้นไปบนไหล่เขาที่น้ำตก ทรงจารึกพระบรมนามาภิไธย ป.ป.ร. ๒๔๗๐ ที่หน้าผาเดียวกับที่พระพุทธเจ้าหลวงทรงจารึก จ.ป.ร. ไว้ แล้วเสด็จมาประทับพลับพลาเสวยเครื่องว่าง เวลา ๖.๔๕ ล.ท. เสด็จกลับถึง

๒๕๐

เรือพระที่นั่งมหาจักรี เวลาห้าประทับบนคาดฟ้ากรมวังใน กระบวนนำพระยาไกรเพชรฯ เฝ้าพระราชทานพระแสงราชศัสตราแก่พระยาไกรเพชรฯ ๆ กราบถวายบังคมลาไปเตรียมการรับเสด็จข้างหน้าต่อไป

โปรดให้เปลี่ยนกำหนดเวลาออกเดินทางจากแหลมสิงห์ไปเกาะช้าง เวลา ๘.๔๒ ล.ท. เรือพระที่นั่งใช้จักรออกเดินทาง เวลา ๑๑.๔๕ ล.ท. ถึงเกาะปลายแหลมเกาะช้างทอดประทับแรม

วันเสาร์ที่ ๒๓ เมษายน ๒๔๗๐

เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีเคลื่อนไปทอดที่ด้านในเกาะช้าง เวลาบ่ายบ้านเมืองได้จัดให้มีการแข่งเรือใบของราษฎรถวายทอดพระเนตร เวลา ๔.๓๐ ล.ท. เสด็จขึ้นประพาสน้ำตกธารมะยม พระยาไกรเพชรฯ และข้าราชการเฝ้ารับเสด็จ มีราษฎรชาวเกาะถวายของทรงถ้ำรูปน้ำตกและทรงจารึกพระบรมนามาภิไธย ป.ป.ร. ๒๔๗๐ ที่หน้าผาลาดน้ำตกชั้นที่ ๒ และเสวยเครื่องว่าง ณ พลับพลาที่ประทับ เวลาสมควรเสด็จกลับประทับแรมในเรือพระที่นั่ง

วันอาทิตย์ที่ ๒๔ เมษายน ๒๔๗๐

เวลา ๘.๐๐ ก.ท.เศษ เสด็จขึ้นพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ประพาสน้ำตกธารมะยมประทับอยู่จนเวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๑๐.๕๐ ก.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีออกจากเกาะช้าง เวลา ๑.๔๐ ล.ท. ถึงอ่าวทุ่งใหญ่ปากน้ำจังหวัดตราด เวลา ๒.๓๐ ล.ท. ทรงเรือยนต์พระที่นั่งไปประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จประพาสจังหวัดตราด พระยาไกรเพชรฯ สมุทเทศา และพระชุมพรบุรี ผู้ว่าราชการจังหวัดตราด กับข้าราชการตลอดจนประชากรราษฎรมีลูกเสือและนักเรียนตั้งแถวรับเสด็จ เสด็จประทับสโมสรเสื่อป่า เจ้าหน้าที่แผนกต่าง ๆ ถวายรายงานราชการประจำแผนกแล้วประทับเสวยเครื่องว่างซึ่งฝ่ายบ้านเมืองจัดถวาย เสด็จประพาสตลาดแล้ว เสด็จกลับประทับแรมในเรือพระที่นั่งมหาจักรี

วันจันทร์ที่ ๒๕ เมษายน ๒๔๗๐

เวลา ๑๐.๐๕ ก.ท. เรือพระที่นั่งออกจากอ่าวทุ่งใหญ่ปากน้ำจังหวัดตราด ผ่านช่องเกาะต่าง ๆ ถึงเกาะหมากเวลา ๑.๓๕ ล.ท. ทอดที่เกาะกระดาด เวลา ๔.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จขึ้นพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ประทับพลับพลาหาดทรายแหลมกระดาด พระยาไกรเพชรฯ และข้าราชการเฝ้า ราษฎรชาวเกาะถวายของ ทรงสร่งน้ำทะเลและเสวยเครื่องว่างแล้ว เสด็จกลับเรือพระที่นั่ง เวลา ๑๐.๐๐ ล.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรี ออกจากเกาะกระดาด เติรตลอดคืนเพื่อตัดข้ามไปหัวหินที่กรุงเทพฯ โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

การก่อสร้างวังไกลกังวล หัวหิน

๒๕๒

วันอังคารที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐

เรือพระที่นั่งมหาจักรีเฑียรทางตลอดมา เวลา ๑.๓๐ ล.ท.ถึงอ่าวหัวหิน ทอดที่หน้าวังใหม่ เวลา ๓.๐๐ ล.ท.เสด็จขึ้นวังใหม่พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี มีพระราชดำริสด้วยเจ้านายข้าราชการที่มาเฝ้าตามสมควรแล้ว เสด็จขึ้นประทับรถยนต์รางไปยังสถานีหัวหินทรงกอล์ฟ เวลาสมควรเสด็จกลับประทับแรมในเรือพระที่นั่ง

วันพุธที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๐

เวลาเช้า เสด็จขึ้นจากเรือพระที่นั่งมหาจักรี ประทับ ณ ที่ประทับวังใหม่พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ทรงกอล์ฟทั้งในตอนเช้าและตอนบ่าย เวลาสมควรประทับแรมในเรือพระที่นั่ง

วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๐

เวลาเช้า เสด็จขึ้น ณ ที่ประทับ วังใหม่ พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เวลาบ่ายเสด็จประทับเรือใบ ซึ่งเจ้าหน้าที่ทหารเรือจัดถวาย เล่นประพาสอยู่ ณ บริเวณหน้าวังใหม่แล้วทรงน้ำทะเล เวลาเย็น เสด็จพระราชดำเนินไปยัง โฮเทลหัวหิน ตามทางชายหาด แล้วทรงรถยนต์รางเสด็จกลับประทับแรมในเรือพระที่นั่ง

วันศุกร์ที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๐

เวลาเช้า เสด็จขึ้นที่ประทับวังใหม่พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เวลา ๑.๔๕ ล.ท. เสด็จประทับ ร.ล.รัตนโกสินทร์ประพาสชายทะเลและผ่านมฤคทายวัน เวลาสมควรเสด็จกลับวังใหม่ประทับเสวยเครื่องว่างแล้วเสด็จกลับเรือพระที่นั่ง เวลาค่ำโปรดให้ฉายภาพยนตร์บนดาดฟ้าเรือพระที่นั่งมหาจักรี ประทับทอดพระเนตรพร้อมด้วยราชบริพารจนตลอดเวลา ประทับแรมในเรือพระที่นั่งมหาจักรี

วันเสาร์ที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๐

เวลาบ่าย เสด็จลงประทับเรือฉลอมของราษฎรเพื่อเล่นโบถวายทอดพระเนตร โปรดให้เล่นเลียบอ่าวหัวหินผ่านหน้าโฮเทลไปทางทิศใต้ เสด็จขึ้นประพาสเขาตะเกียบ เวลาสมควร เสด็จทรงรถยนต์กลับประทับแรมในเรือพระที่นั่งมหาจักรี

วันอาทิตย์ที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เวลาเช้าตรู่ เรือ ร.ล.รัตนโกสินทร์ล่องหน้าไปคอยรับเสด็จที่ตามทางจะเข้าไปเกาะริ้น เวลา ๙.๐๐ ก.ท. เสด็จลงประทับ ร.ย.ฝ.หาญหักศัตรูพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี

เสด็จแต่หัวหินแล่นตัดข้ามไปยังเกาะรัตนอาวตวันออก เมื่อถึงเกาะรัตนแล้วแล่นกลับมาตามทางเดิม เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จขึ้นเรือพระที่นั่งมหาจักรีซึ่งแล่นตามไป เรือพระที่นั่งมหาจักรีใช้จักรแล่น ตัดไปเกาะสมุยตลอดคืน

อนึ่งวันนี้ โปรดให้ส่งสำเนาบรรทึกเรื่องธงชาติแจกไปยังองคมนตรี เพื่อพิจารณาเรื่องจะใช้ธง ซึ่งมีข้อควรพิจารณา ๕ สถาน คือ (๑) เลิกธงไตรรงค์ ใช้ธงช้างแทน หรือ (๒) ใช้ธงช้างเป็นธงราชการใช้ธงไตรรงค์เป็นธงชาติ หรือ (๓) ใช้ธงช้างเป็นธงราชการและธงชาติ ใช้ธงไตรรงค์เป็นธงสีสำหรับประเทศ ใช้ในการตกแต่งสถานที่ในวันรื่นเริงเป็นต้น หรือ (๔) ใช้ธงไตรรงค์ผสมกับธงช้างพื้นแดงในธงเดียวกัน หรือ (๕) คงไว้ตามรูปเดิมอย่างเดี๋ยวนี

วันจันทร์ที่ ๒ พฤษภาคม ๒๔๗๐

เวลา ๗.๑๕ ก.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีถึงเกาะสมุยทอดที่หน้าเกาะ พระยาอุษยันธ์ฯ สมุหเทศาภิบาลนครศรีธรรมราช พระยาศรีมหาเกษตราฐ ผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ และ พระยาอาชญาพิทักษ์ ผู้บังคับการตำรวจกรมณฑลนครศรีธรรมราชมาคอยรับเสด็จเวลา ๙.๐๐ ก.ท. เสด็จพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีขึ้นเกาะสมุย ประทับศาลาซึ่งเจ้าหน้าที่จัดถวาย พระสงฆ์สวดชยันโต พระยาเจริญราชภักดี นายอำเภอเกาะสมุย และข้าราชการตลอดจนราษฎรเฝ้าแล้ว เสด็จไปยังน้ำตกที่เชิงเขาทรงจารึกพระบรมนามาภิไธย ป.ป.ร. ๒๔๗๐ แล้วทรงถ่ายรูปประทับเสวยกลางวันแล้ว เสด็จขึ้นบนไหล่เขาเบื้องบนน้ำตก เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรลำธาร ประมาณระยะทาง ๘๐ เส้นเศษ ทรงจารึกพระบรมนามาภิไธย ป.ป.ร. ๒๔๗๐ ที่แผ่นผากกลางลำธารอีกแห่ง ๑ ทรงถ่ายรูปแล้วเสด็จพระราชดำเนินกลับมายังพลับพลาที่ประทับร้อน เสวยเครื่องว่างแล้วเวลาสมควร เสด็จกลับเรือพระที่นั่ง ข้าราชการที่รับเสด็จตามมาส่งเสด็จถึงเรือพระที่นั่งแล้วกราบถวายบังคมลา เวลา ๑๐.๐๐ ล.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรี แล่นตัดไปอ่าวบางเบ็ด เติรทางตลอดคืน

ที่กรุงเทพฯ โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีสภา

วันอังคารที่ ๓ พฤษภาคม ๒๔๗๐

เวลา ๘.๐๕ ก.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีถึงบางเบ็ดเวลา ๙.๐๐ ก.ท. เสด็จพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ขึ้นบนบางเบ็ด หม่อมเจ้าสิทธิพร เจ้าของนารับเสด็จประทับเสวยกลางวัน ณ ที่นั้น เวลา ๒.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับเรือพระที่นั่ง เวลา ๓.๓๕ ล.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรี ออกจากบางเบ็ดแล่นตัดไปเกาะสีชัง เติรทางตลอดคืน

วันพุธที่ ๔ พฤษภาคม ๒๔๗๐

เวลา ๘.๑๐ ก.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีทอดอู่ในเกาะสีชัง เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. เสด็จขึ้นบนเกาะพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีทอดพระเนตรบริเวณสถานที่ซึ่งสร้างพระที่นั่งและทรง

ถ่ายรูปบางแห่ง เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จกลับ เวลา ๒.๐๐ ล.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีออกจาก
เกาะสีชังถึงปากน้ำเจ้าพระยา ทอดที่เรือทูนน้ำร่องนอกสันดอน เวลา ๔.๑๕ ล.ท. เสด็จประทับ
ร.ย.ฝ.หาญหักศัตรู พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีทอดพระเนตรป้อมพระจุลจอมเกล้า เมื่อน้ำขึ้น
ระดับสูงพอ เจ้าหน้าที่ได้เคลื่อนเรือพระที่นั่งข้ามสันดอนเข้ามาทอดที่สะพานหน้าป้อม เสด็จกลับ
จากทอดพระเนตรป้อมแล้วโปรดให้นำเรือพระที่นั่งไปทอดประทับแรมที่กลางอ่าวในทูนเขียว

วันพฤหัสบดีที่ ๕ พฤษภาคม ๒๔๗๐

เวลา ๗.๓๐ ก.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีออกจากปากอ่าวผ่านป้อมพระจุลจอมเกล้า เจ้าพนักงาน
ประจำป้อมยิงสลุตถวาย ๒๑ นัด เวลา ๘.๐๐ ก.ท. เรือพระที่นั่งผ่านจังหวัดสมุทรปราการ และ
ป้อมผีเสื้อสมุทร เจ้าพนักงานยิงสลุตอีก ๒๑ นัด เวลา ๑๑.๔๕ ก.ท. เรือพระที่นั่งเทียบท่าราชวรดิษฐ์
มีเจ้านายข้าราชการเฝ้ารับเสด็จ เวลา ๑๑.๕๕ ก.ท. เสด็จขึ้นท่าราชวรดิษฐ์ พร้อมด้วยสมเด็จพระ
บรมราชินี มีพระราชดำรัสด้วยเจ้านายข้าราชการตามควรแล้ว ทรงรดยนตร์พระที่นั่งเสด็จประทับ
พระราชวังดุสิต

อนึ่งวันนี้ โปรดให้ตั้งการพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลและแรกนาขวัญที่พระที่นั่ง
อภิเชษकुสิต และที่ทุ่งพญาไท เจ้าพนักงานตั้งพระแท่นมณฑลน้อย ในพระที่นั่งเชิญพระชัยวัฒน์
ประจำรัชกาลปัจจุบัน พระชัยวัฒน์หลังช้างพระชัยเนาโลหะทั้ง ๒ พระองค์ พระพุทธรัดนานาวิ
พระคันธารราชภูร กับพระพุทธรูปอื่น ๆ ในพระราชพิธีด้วยรดยนตร์มณฑลมาประดิษฐาน เชิญ
เทวรูปและรูปพระโค ด้วยรดยนตร์อีกกรณ ๑ มาประดิษฐานที่มุขตะวันออก ตั้งอาสน์สงฆ์และสิ่ง
ต่าง ๆ ไว้พร้อม

เวลา ๕.๑๕ ล.ท. ทรงรดยนตร์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกพระที่นั่งอภิเชษ
ทรงประเคนผ้าไตรและยามแก่พระสงฆ์เปรียญ ๑๑ รูป พระสงฆ์ออกไปครองผ้า ทรงพระสุหร่ายสร
และทรงเจิมพระพุทธรูป ทรงโปรยดอกไม้สดบนพระแท่นมณฑลน้อย ทรงสวมพวงมาลัยพระพุทธรูป
แล้ว ทรงจุดเทียนที่พระแท่นเสร็จ เสด็จออกมุขหน้าทรงพระสุหร่ายทรงเจิมเทวรูป และรูปพระโค
จุดเทียนแล้ว พระสงฆ์ครองผ้ามานั่งยังอาสน์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ ตั้งสัตยาธิษฐานแล้ว
ประทับพระราชบัลลังก์ พระญาณวราภรณ์ถวายศีลแล้วอาลักษณ์อ่านประกาศพระราชพิธีจบ
พระสงฆ์ ๑๑ รูป มีพระญาณวราภรณ์ เป็นประธานสวดมนต์ เจ้าพระยาพลภาพซึ่งโปรดให้เป็น
ผู้แรกนาขวัญ นั่งฟังสวดมนต์อยู่หน้าอาสน์สงฆ์ เฒ่าแก่ซึ่งเป็นนางเทพีทั้ง ๔ ฟังในห้องหลัง
พระที่นั่ง สวดมนต์จบทรงหลังน้ำคังขี้ และทรงเจิมทั้งพญาและนางเทพี พระสงฆ์สวดชัยมงคล
คาถา เจ้าพนักงานลั่นฆ้องชัยมีประโคมพราหมณ์หลังน้ำคังขี้ ทรงประเคนเครื่องไทยธรรม พระสงฆ์
ถวายอนุโมทนา พระญาณวราภรณ์ถวายอดิเรกถวายพระพรลา เวลา ๗.๑๕ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันนี้เสด็จประทับที่พระราชกิจวัณิจฉัย ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง กราบถวายบังคมลาไปรับ
ราชการตามหน้าที่

วันศุกร์ที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๗๐

เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีประทับพลับพลาทุ่งนาพญาไท เวลาใกล้พระฤกษ์ เจ้าพระยาพลเทพแต่งกายอย่างแรกนาขวัญ สวมครุยลอมพอกขึ้นรถยนต์หลวงจากกระทรวงเกษตรมหาดที่หัวถนนหลังพลับพลาแล้วลงเดินจะเข้าโรงพิธีมีพราหมณ์นำ เจ้าพนักงานประโคมกลองชนะเขี้ยว ๒๐ จำปี ๑ กั้นสัปทนโหมดบังสุริย์กระซิง ๔ คู่เคียง ๑๒ ถึงพลับพลา หยุดถวายบังคมแล้วเดินไปสู่โรงพิธี จุดเทียนธูปบูชาพระตั้งสัตยาธิษฐานจับได้ผ้า ๔ คีบนุ่งแล้ว เวลาพระฤกษ์ ๑๐ นาฬิกา ๑๒ นาที ๑๑ วินาที ออกจากโรงพระราชพิธีมายังที่แรกนา เจ้าพนักงานลั่นฆ้องไชย พราหมณ์เป่าสังข์มีราชบัณฑิตเชิญพระเต้าเทวปฏิฐนา พราหมณ์เชิญพระครอบไสยศาสตร์พานพระโคนำเข้าไปถวายบังคมที่หน้าพลับพลาแล้ว เจ้าพนักงานโคบาลจูงโคเข้าเทียมไถ เจ้าพระยาพลเทพถอยออกมาเจิมโคและไถ แล้วไถตะ ๓ รอบ ไถแปร ๓ รอบ นางเทพีทั้ง ๔ นำธัญญาพิกมาให้หว่าน หว่านพร้อมด้วยนางเทพีแล้วไถกลบอีก ๓ รอบ แล้วเข้าไปถวายบังคมที่หน้าพลับพลา แล้วกลับยังโรงพระราชพิธี พราหมณ์นำของเลี้ยง ๗ สิ่งมาตั้งเสี้ยงท้ายหน้าพลับพลา พระโครับพระราชทานเข้าโกชน ไทรพยากรณ์ว่า ศกนี้ธัญญาหารจะได้ผล ๑๐ ส่วน เสีย ๑ ส่วน มัจฉมังสาหารผลาหารอุดม ฝนต้นปี ปลายปีอุดม กลางปีมีธรมน้ำท่ามากกว่าศกก่อน ๒๐ นิ้ว เจ้าพนักงานได้ตั้งกระบวนแห่กลับ เจ้าพระยาพลเทพเดินมาหยุดถวายบังคมแล้วเดินขึ้นรถยนต์หลวงไปยังกระทรวงเกษตร เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จกลับ เจ้าพนักงานได้เชิญพระพุทธรูปและเทวรูปขึ้นรถยนต์มณฑลไปประดิษฐานไว้ ณ ที่เดิม

วันเสาร์ที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๗๐

เวลา ๕.๑๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรไปทอดพระเนตรการเล่นโปโลที่สโมสรสยามคานา เวลา ๖.๕๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๗๐

โปรดให้ออกพระราชกฤษฎีกา กำหนดเขตต์ที่ดินหวงห้าม เพื่อสภากจัดบำรุงสถานที่ชายทะเลทิศตะวันตก จะได้เลือกจัดซื้อสำหรับทำผลประโยชน์ ประกาศลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๗๐

วันจันทร์ที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๗๐

เวลา ๑๑.๓๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันตสมาคม เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีสภา เวลา ๑๑.๕๐ ก.ท. เสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เวลา ๖.๐๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวังสมเด็จเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ ในการพระกุศลคล้ายวันประสูติสมเด็จพระปิตุจฉาเจ้า เวลา ๗.๑๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๒๕ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี เวลาเที่ยงวัน ๕๐ นาที เสด็จขึ้น

วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรโปรดให้พระองค์เจ้าศุภโยคเกษม เสนาบดีคลัง เฝ้า

เวลา ๕.๕๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่ง แต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนางพระที่นั่งอนันต์ เจ้านายข้าราชการเฝ้า มีนายทหารกลับจากหัวเมืองเข้ามารับราชการในกรุงเฝ้า ๑ นายทหารเรือกลับจากการศึกษาวิชา ณ ประเทศอังกฤษเฝ้า ๑ ข้าราชการกราบถวายบังคมลา-ไปรับราชการตามหน้าที่นายทหารบก ๑ พลเรือน ๕ เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เวลา ๔.๑๕ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรในการสมรสระหว่างนายพันเอก พระยาเสนี-ณรงค์ฤทธิ์ กับคุณพยอม ณ นคร บุตรีนายพลเอก เจ้าพระยาบดินทรเดชาอนุชิต โปรดพระราชทานน้ำค้ำขี้ และทรงเจิม กับพระราชทานทุนของขวัญ คู่บ่าวสาวลงนามในสมุดทะเบียนฉะเพาะพระพักตร์ แล้วทรงลงพระบรมนามาภิไธยเป็นพระยานพร้อมด้วยหม่อมเจ้าอมรทัต เจ้าพระยาวงษา กับท่านผู้หญิง เจ้าพระยามหิธร เจ้าพระยาวรรพวงศ์ พระยาเทเวศร พระยาเทวาริราช และท้าวสมศักดิ์

วันเสาร์ที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เวลา ๕.๓๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับอุโบสถวัดพระแก้ว ทรงจุดเทียนเงินเทียนทองบูชาพระแก้ว พระสัมพุทธพรรณี พระพุทธยอดฟ้า พระพุทธเลิศหล้า แล้ว ทรงประเคนไตร พัดยศแก่พระสงฆ์เปรียญ ๒๑๖ รูป พระสงฆ์นำตั้ง ๑๐ รูป มีพระญาณวราภรณ์เป็นประธานชยน์โต มีพระโคม พระสงฆ์ออกไปครองผ้ามานั่งที่แล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ พระมหาพิงเปรียญ ๖ ประโยค วัดเทพศิรินทราวายธยา พระสงฆ์อนุโมทนาแล้ว พระญาณวราภรณ์ถวายอดิเรก พระสาสนโสภณถวายพระพรลา เสด็จประทับหน้าพระอุโบสถ ทรงพระสุหร่ายทรงเจิมเทียนรุ่งทองเงินที่จะพระราชทานไปยังพระอารามหลวง และสถานที่อันสำคัญ ๑๐ แห่งแล้ว เวลา ๖.๑๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๗๐

เวลา ๕.๔๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทำวาสกรีประทับเรือยนต์พระที่นั่งล่องไปตามลำน้ำเจ้าพระยาไปเทียบหน้าวัดกัลยาณมิตร เสด็จขึ้นประทับในวิหาร ทรงบัญญัติอุณาโลมและปิดทองพระพุทธรีย์รัตนนายก และพระราชทานเงิน ๑๒๐๐ บาท สมเด็จพระบรมราชินีอีก ๘๐๐ บาท แล้วทรงเรือยนต์พระที่นั่งเสด็จกลับขึ้นตำราชวรดิษฐ์

โปรดให้ทำการพระราชกุศล วิสาขบูชาที่วัดพระแก้ว เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เจ้านายข้าราชการได้จัดเทียนรุ่งตกแต่งด้วยดอกไม้สดและโคมตราต่าง ๆ ประดับด้วยดอกไม้สดอย่างวิจิตรงดงามมาจุดถวายเป็นพุทธบูชาที่พระอุโบสถและศาลาราย

เวลา ๗.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่ตำราชวรดิษฐ์เทียบหน้าประตูหลังวัดพระแก้ว เสด็จประทับในพระอุโบสถทรงจุดเทียนรุ่งทองเงินบูชาพระแก้ว แล้วทรงพระสุหรัยทรงเจิมเทียนรายและเทียนเดิร ทรงจุดเทียนบูชาพระพุทธรีย์อดฟ้า พระพุทธรีย์เลศหล้า และเทียนเถาเทียนเครื่องนมัสการเสร็จ เสด็จประทับหน้าพระอุโบสถ ทรงจุดเทียนชนวนพระราชทานเจ้านายข้าราชการจุดต่อทั่วกัน โปรดให้กรมหมื่นวิวิธทรงกล่าวนำคำนมัสการพระรัตนตรัยจบ เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยเจ้านายข้าราชการ มีประโคมแตรคังข้มโหรทึกพิณพาทย์ เสด็จประทับที่ทักษิณพระอุโบสถ ๓ รอบ แล้วเสด็จขึ้นประทับในพระอุโบสถ ทรงจุดเทียนพระธรรม พระปิฎกโกศลวัดประยูรวงศ์ถวายเทศน์พุทธจริยากถาสังเขปกันต์ ๑ จบ พระเปรียญ ๔ รูป รับสัพพีแล้วทรงประเคนจีวร หมากพลู รูป เทียนไข วัดอุปัจจัยกันต์เทศน์และสบงหมากพลูรูปเทียน แก้วพระรับสัพพี พระปิฎกโกศลถวายอดิเรกถวายพระพรลา ทรงจุดเทียนชนวนพระราชทานชาวที่ไปจุดดอกไม้เพลิงเป็นพุทธบูชาที่หน้าวัดเวลา ๘.๔๕ ล.ท. เสด็จกลับพระที่นั่งอัมพร

วันจันทร์ที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๗๐

โปรดให้ทำการพระราชกุศลที่สวนคิวาลัยเป็นข้างในและโปรดให้มีการรื่นเริงนักขัตตฤกษ์ วิสาขบูชาแก่เยาวราชวงศ์ ตลอดจนบุตรข้าราชการโดยจำกัดชั้น เวลา ๕.๓๐ ล.ท. เยาวราชวงศ์และบุตรข้าราชการได้มาสโมสรที่สวนคิวาลัย

เวลา ๕.๔๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ประทับพระที่นั่งสีตลาภิรมย์ ณ สวนคิวาลัย เยาวราชวงศ์และบุตรข้าราชการเฝ้า พระราชทานสลากของเครื่องเล่น เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จประทับในพระอุโบสถพุทธรีย์รัตนสถาน ทรงจุดเทียนรุ่งทองเงินบูชาพระพุทธรีย์รัตนนายก ทรงพระสุหรัยทรงเจิมเทียนเดิรและเทียนราย แล้วทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการเสด็จออกประทับหน้าพระอุโบสถ ทรงจุดเทียนชนวนพระราชทานให้เจ้านายข้าราชการฝ่ายในจุดทั่วกัน ทรงกล่าวนำคำนมัสการพระรัตนตรัยจบ เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยเจ้านายข้าราชการฝ่ายในมีประโคมแตรคังขัตรียดนตรี ปัทมฉนิ ๓ รอบแล้วทรงจุดเทียนชนวนพระราชทานให้ชาวที่ไปจุดดอกไม้เพลิงเป็นพุทธบูชา เวลา ๘.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

ในการพระราชกุศลวิสาขบูชานี้ โปรดพระราชทานวัดอุปัชฌาย์แทนมูลค่า กระจายคาวหวาน กับสบงหมากพลู รูปเทียนเครื่องไทยธรรมกัณฑ์เทศน์ ไปยังพระอารามหลวงต่าง ๆ รวม ๒๐ ผ้าสบงอารามละ ๓ ผืน วัดอุปัชฌาย์อารามละ ๖ บาท สำหรับบูชากัณฑ์เทศน์ทั้ง ๓ คคืน ๆ ละกัณฑ์ เวลา ๑๐.๒๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จยังวัดราชาธิวาส ประทับ ศาลาการเปรียญทรงธรรมในการวิสาขบูชา เวลา ๑๑.๒๐ ล.ท.เสด็จกลับ

วันอังคารที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๗๐

เวลา ๑๑.๓๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์ เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เวลาเที่ยงวัน ๕๐ นาที เสด็จขึ้น

เวลา ๕.๕๐ ล.ท. เสด็จลงทรงพายุเรือในคลองรางเงิน เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันพุธที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๗๐

เวลา ๑๑.๔๕ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี เวลา ๑.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๖.๐๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระตำหนัก สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา ในการขึ้นตำหนักที่โปรดให้สร้างขึ้นใหม่ที่สวน หงษ์ พระราชทานน้ำพระมหาสังข์แล้ว เวลา ๖.๕๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๗๐

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนางพระที่นั่ง อนันต์ มีนายทหารกลับจากหัวเมืองมารับราชการในกรุงเทพฯ ๓ กับนายทหารกลับจากการศึกษาวิชา ณ ประเทศอังกฤษมารับราชการกรมทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร.๑ กับข้าราชการกรมไปรษณีย์โทรเลข กลับจากราชการอินโดจีน ๒ และมีข้าราชการอัยการและเกษตร กราบถวายบังคมลาไปรับราชการ ตามหน้าที่ ๒ กับนายทหารซึ่งเป็นนายช่างวิทยุโทรเลขลาไปศึกษาวิชาเพิ่มเติมสำหรับตำแหน่ง ราชการและกำกับการคุมเครื่องวิทยุโทรเลขที่สั่งซื้อไว้ ณ ประเทศยุโรป แล้วพระราชทานสัญญาบัตร ยศทหารเรือที่มียศแล้ว ๔ เวลา ๕.๓๕ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๗.๓๐ ล.ท. เสด็จพระราชดำเนินประทับเรือยนต์หลังเก่า (ซึ่งเจ้าพระยารามราชพ รือไปปลูกที่นครปฐมแล้วโปรดให้ย้ายมาปลูกตามเดิม) ในการสวดมนต์เย็นตัดจุกนายบุญส่ง ณ ลำปาง เป็นการภายใน ประทับทรงฟังเสภา เวลาเที่ยงคืนเสด็จขึ้น

อนึ่งวันนี้ เวลาก่อนเสด็จออกพระที่นั่งอนันต์โปรดให้หลวงนรราชจ้านง กับภรรยา เฝ้า ในการที่ได้ทำการสมรส

๒๖๐

วันศุกร์ที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เวลา ๙.๓๕ ก.ท. เสด็จออกเรือขึ้นในการตัดจุก นายบุญส่ง ณ ลำปาง พระสงฆ์ ๗ รูป รับพระราชทานฉันแล้ว พราหมณ์เบิกแว่นเวียนเทียนทำขวัญ เวลาเที่ยงวัน ๑๕ นาที เสด็จขึ้น

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวังกรมพระจันทบุรีในการขึ้นตำแหน่งใหม่ของ หม่อมเจ้านักขัตรมงคล เวลา ๗.๑๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้พระองค์เจ้าไตรทศประพันธ์ เสนาบดีต่างประเทศเฝ้า

เวลา ๕.๐๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟที่สนามราช-ตฤณมัย เวลา ๖.๔๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงเทนนิสที่วังสุโขทัย เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันจันทร์ที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๕๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จพระที่นั่งอนันตประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เวลาเที่ยงวัน ๔๖ นาที เสด็จขึ้น

เวลา ๖.๐๕ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรในการสมรสระหว่างนายฉันท์มูมแพร กับนางสาวสุมิตรา สิงหลกะ บุตรีพระยาราชมนตรี พระราชทานน้ำสังข์ทรงเจิมและพระราชทานเงินทุนของขวัญ คู่บ่าวสาวลงนามในสมุดจดทะเบียนเฉพะะพักตร์ แล้วทรงลงพระบรมนามาภิไธย เป็นพยานพร้อมด้วยหม่อมเจ้าอมรทัต หม่อมเจ้าโชติรส เจ้าพระยามหิธร เจ้าพระยาวรวงศ์ เจ้าพระยาสุธรรมมนตรี พระยาเทเวศร์ พระยาสิริรัตนมนตรี พระยาชนรัตนบดี พระยาบริหารราชมานพ พระยาราชมนตรี เวลา ๖.๒๕ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐

(ไม่มีบันทึก)

พระองค์เจ้าไตรทศประพันธ์

๒๖๒

วันพุธที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๔๕ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี
เวลา ๑.๐๕ ล.ท. เสด็จขึ้น

อนึ่งวันนี้ โปรดให้ประกาศพระบรมราชวินิจฉัย เรื่อง ธงชาติว่า “ความเห็นองคมนตรี
ถวายขึ้นมานั้นแตกต่างกันมาก ไม่มีน้ำหนักไปทางใดชัดเจน จึงให้คงใช้ตามเดิม”

วันพฤหัสบดีที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เวลา ๕.๔๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร พระสาธุศีลสังวร (ศีลรัตน) วัดบวรนิเวศ
ซึ่งลาไปบ้านเมือง ใน ลังกา กลับเข้ามาเฝ้าถวายพระพุทธรูป และพระเจดีย์กับข้างแกะด้วยไม้
๒ ตัว และกรอบรูป แล้วทรงรถยนต์พระที่นั่งไปประทับพระที่นั่งอนันตเสด็จออกขุนนาง สมเด็จ
เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์เสนาดิถีกลาโหมนำเหรียญจักรมาลาขึ้นถวายเป็นพระเครื่องต้น ในการที่
ได้ทรงดำรงตำแหน่งนายทหารมาครบ ๑๕ ปี มีนายทหารกลับจากหัวเมืองมารับราชการในกรุง
๓ นาย พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ชั้น ๕ แก่ข้าราชการทหารเรือ ๑ เหรียญจักรมาลา แก่ข้าราชการ
กลาโหม ๑ ทหารเรือ ๔ กรมพระตำรวจหลวง ๑ ทหารรักษาวัง ๑ เวลา ๕.๕๕ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันนี้ เวลา ๑๑.๐๐ ล.ท. เศษ เกิดเพลิงไหม้ขึ้นที่ห้องแถวสำหรับข้าราชการและพนักงาน
อัครราชอาศัย ในบริเวณกองมารถพระที่นั่ง และม้าพระประเทียบ ห้องที่อำเภอพญาไทย จังหวัด
พระนคร ข้าราชการและพนักงานซึ่งอยู่ ณ ที่นั้นได้ช่วยกันดับแต่เหลือความสามารถ เพลิงจึงได้
ลุกลามไหม้จนตลอดแถว เป็นเวลา ๒๐ นาทีเศษ พระราชทรัพย์ของหลวงเสียหายไป คือ ห้องแถว
๒๐ ห้อง กับครัว ๒๐ ห้อง ประมาณ ๒๐๐๐ บาท กับสิ่งอื่น ๆ ประมาณ ๕๖๘ บาท ทรัพย์สิน
ของข้าราชการและพนักงานประมาณราคา ๑๕๐๐ บาท รวมทั้งสิ้น ๔๐๖๘ บาท เจ้าหน้าที่กระทรวง
วัง และตำรวจพระนครบาลได้สอบสวนได้ความว่า เพลิงเกิดขึ้นที่ห้องนายมัน ไชยสาร พนักงานเลี้ยงม้า
ก่อน แล้วจึงลุกลามต่อไป ในเวลานั้นนายมันได้ลั่นกุญแจไว้ไปดูภาพยนตร์เสีย จึงสันนิษฐานว่า
เมื่อนายมันจะออกจากห้องไปมิได้ระมัดระวังไฟที่จุดไว้ หรือทิ้งเศษบุหรีตที่ต้องสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิง
จึงลุกลามขึ้น

วันศุกร์ที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จโรงงานปูนซิเมนต์ของ
บริษัท ด่าบลบางซื่อ เวลาเที่ยงวัน ๓๐ นาที เสด็จกลับ

เวลา ๘.๔๕ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรในการพระราชทานเลี้ยงข้าราชการชาวต่างประเทศ
มีเครื่องสายฝรั่งบรรเลงด้วย เวลา ๑๐.๓๕ ล.ท. เสด็จขึ้น ผู้ที่นั่งโต๊ะคือเจ้าพระยามหิธรกับท่าน
ผู้หญิง พระยามานวราชเสวี พระยาโกมารกุลมนตรี นายเรมอนด์ บ. สตีเวนส นายร.ค.เครก
นายอี.ก.ลี นาย ค.ฟ.เมศ

วันเสาร์ที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๐.๕๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จเข้าวังหลวงประทับพระที่นั่งจักรีในการสมโภชพระแสงราชศัตราวุธ เวลา ๑๑.๕๐ ก.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๖.๑๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวังสมเด็จเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ฯ เยี่ยมประจวบสมเด็จเจ้าสุยามลมารศรี พระอัครราชเทวี เวลา ๗.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เวลา ๕.๑๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพลับพลาราชอิศริยาภรณ์ ณ สุสานหลวงวัดเทพศิรินทร์ ทรงจุดฝักแคพระราชทานเพลิงศพหม่อมราชวงศ์สุพรรณ เวล ๕.๒๐ ล.ท. เสด็จกลับ

โปรดให้ออกประกาศเพิ่มเติม เครื่องแต่งกายข้าราชการในพระราชสำนัก ว่าด้วยเครื่องแต่งกายกรมยานยนต์หลวง พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกาศลงวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๐

วันจันทร์ที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๔๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันตเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เวลาเที่ยงวัน ๑๕ นาที เสด็จขึ้น

เวลา ๓.๕๕ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร หมอ เอ. ดี ลุน ฝ่าทำพระทนต์

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. ประทับเสวยพระที่นั่งอัมพร เวลาเสวยมีบรรเลงดนตรีไทย

วันอังคารที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๑๕ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรโปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีราเมศเสนาบดีมหาดไทยเฝ้า

วันพุธที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๑๕ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรโปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีราเมศ เวลา ๑.๔๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๔.๕๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวังสุโขทัยประทับเสวยน้ำชา เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๗๐

เวลา ๕.๕๕ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร นายสวัสดิ์ มন্ত্রীวัด บุตรพระยามন্ত্রীวัด เฝ้ากราบถวายบังคมลาอุปสมบท แล้วทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์ เสด็จออกขุนนาง มีนายทหารกลับจากหัวเมืองมารับราชการในกรุง ๑ พระราชทานเหรียญจักรมาลาแก่นายทหารเรือ ๔ เหรียญจักรพรรดิมาลาแก่ข้าราชการทหารเรือ ๑ มหาดไทย ๑ เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๗๐

เวลา ๑๑.๑๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จตรวจราชการกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม เวลาเที่ยงวัน ๕๕ นาที เสด็จกลับ

เวลา ๔.๕๐ ล.ท. เสวยพระกระยาหารแล้ว ทอดพระเนตรภาพยนตร์ชุดเสด็จประพาสมณฑลฝ่ายเหนือ เวลา ๒.๓๕ ก.ท. เสด็จขึ้น

วันเสาร์ที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๗๐

เวลา ๑๑.๒๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ เสนาบดีกลาโหม และแทนเสนาบดีทหารเรือเฝ้า

เวลา ๔.๓๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวังสกุโขทัย เวลา ๕.๕๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๗๐

(ไม่มีบันทึก)

วันจันทร์ที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๗๐

เวลา ๑๑.๔๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์ เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เวลาเที่ยงวัน ๓๕ นาที เสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๗๐

เวลา ๑๐.๓๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จตรวจราชการกรมช่างแสง ตำบลบางซื่อ เวลาเที่ยงวัน ๓๕ นาที เสด็จกลับ

เวลา ๕.๑๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร ไปเสด็จออกมุขหน้าพระที่นั่งอภิเศก ทรงเข็มฝึ้งเทียนพรรษาพร้อมด้วยเจ้านายข้าราชการแล้ว เวลา ๖.๐๕ ล.ท. เสด็จขึ้น

กรมพระจันทบุรี

วันพุธที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๕๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี
เวลา ๑.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๕.๒๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี
เสด็จวังกรมพระจันทบุรี ในการพระกุศลวันประสูติ เวลา ๖.๕๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๐

เวลา ๕.๕๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนางพระที่นั่งอนันต์
มีว่าที่อธิบดีผู้พิพากษามาณฑลปราจีนกราบถวายบังคมลาไปรับราชการตามหน้าที่ ๑ นายทหารหัวเมือง
กลับเข้ามารับราชการในกรุง ๓ พระราชทานเหรียญจักรมาลาแก่นายทหารเรือ ๒ พระราชทาน
สัญญาบัตรยศทหารเรือแก่ผู้ที่มียศแล้ว ๕ เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๙.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จหอพระสมุดวชิราวุธ
ทรงฟังคำบรรยายสมาคมสโมสรสยาม เวลา ๑๑.๕๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๐

เวลา ๘.๕๕ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร มีการพระราชทานเลี้ยงข้าราชการชาวต่าง
ประเทศ เวลา ๑๐.๕๐ ล.ท. เสร็จการเลี้ยงแล้วเสด็จขึ้น ผู้ที่นั่งโต๊ะคือ หม่อมเจ้าอมรทัด กับ
หม่อม เจ้าพระยาวรพงศ์ กับหม่อมราชวงศ์อรุณ วรพงศ์ฯ พระยาอัศวินอำนวยการ พระยามโหสถ
ศรีพิพัฒน์ พระยาเพชรอินทรา ดอกเตอร์ อาร์.จี.เอลลิส มงสิเออร์ อาร์.ประเศร์นิเกต์ มงสิเออร์
เอล.คูปลาด คุณประยงค์ สุขุม พระยาศรีภักดากร พระทรงวิชัย หลวงพิชัยศรีแผลง

วันเสาร์ที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๕๕ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้พระองค์เจ้าธานีนิวัต เสนาบดี
กรรมการเฝ้า

วันอาทิตย์ที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๐

วันนี้ โปรดให้ประกาศวางระเบียบตำแหน่งหน้าที่นางสนองพระโอษฐ์ และนางพระกำนัล
รวม ๗ ข้อ ประกาศลงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๐

วันจันทร์ที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๕๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์

เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เวลา ๑.๓๕ ล.ท.เสด็จขึ้น

เวลา ๕.๕๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟที่หลังโรงละครพระที่นั่งอัมพร เวลา ๗.๐๐ ล.ท.
เสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๒๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จตรวจราชการกรมศุลกากร
ณ ศุลกสถาน ตำบลบางรัก เวลาเที่ยงวัน ๒๐ นาที เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๔๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี
เวลาเที่ยงวัน ๓๐ นาที เสด็จขึ้น

วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๔๗๐

เวลา ๕.๕๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์
ออกขุนนาง มีข้าราชการกลับจากหัวเมืองเข้ามารับราชการในกรุงเทพฯ นายทหาร ๓ พลเรือน ๑
ข้าราชการกลับจากการศึกษาวิชาเพิ่มเติม ณ สหปาสีรัฐอเมริกา ๑ ผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี
กราบถวายบังคมลาไปรับราชการตามหน้าที่ ๑ พระราชทานสัญญาบัตรยศทหารแก่ผู้มียศแล้ว
ทหารบก ๑ ทหารเรือ ๔ พระราชทานเหรียญจักรพรรดิมาลา แก่ข้าราชการ ๑ เวลา ๖.๐๐ ล.ท.
เสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๔๗๐

(ไม่มีบันทึก)

วันเสาร์ที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้กรมหลวงกำแพงเพชร เสนาบดี
พาณิชย์ และคมนาคมเฝ้าฯ

วันอาทิตย์ที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๔๗๐

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี
เสด็จประทับราชกรีฑาสโมสร พระราชทานรางวัลในการแข่งขันกอล์ฟ

วันนี้ โปรดฯ ให้ออกประกาศตั้งผู้รักษาราชการแทน ผู้บัญชาการรถไฟหลวงฯ โดยที่โปรด
ให้กรมหลวงกำแพงเพชร ผู้บัญชาการรถไฟหลวงเสด็จไปเปลี่ยนอากาศที่มานิลลา กับออสเตรเลีย

๒๖๘

และนิวซีแลนด์ จึงโปรดให้พระยาสารศาสตรศิริลักษณ์ นายช่างทางเอกกรมรถไฟหลวง รักษา
ราชการแทนชั่วคราวจนกว่าจะเสด็จกลับ ประกาศลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๔๗๐

และโปรดฯ ให้ประกาศตั้งผู้แทนนายก และกรรมการสภาจัดบำรุงสถานที่ชายทะเลตะวันตก
ซึ่งโปรดให้กรมหลวงกำแพงเพชร และพระยาสุพรรณสมบัติ เป็นกรรมการนั้น บัดนี้โปรดให้
กรมหลวงกำแพงเพชรและพระยาสุพรรณสมบัติ ไปเปลี่ยนอากาศต่างประเทศ จึงโปรดให้ตั้งผู้แทน
ชั่วคราว คือ พระยาสารศาสตรศิริลักษณ์แทนกรมหลวงกำแพงเพชร หม่อมเจ้าวิวัฒนไชย แทน
พระยาสุพรรณสมบัติ กับให้ประกาศเรื่องคินทรีพ้อยออสเตรเลียและฮังกาเรียน ซึ่งได้ยึดไว้ในเวลา
สงคราม ประกาศลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๔๗๐ ทั้ง ๒ ฉบับ

วันจันทร์ที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์
เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เมื่อเลิกประชุมแล้ว เสด็จขึ้น

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรโปรดให้กรมหลวงกำแพงเพชรกับพระชายา
และพระองค์เจ้ามยุรฉัตร พระธิดาเฝ้ากราบถวายบังคมลา เสด็จไปต่างประเทศ พระราชทานน้ำ
มหาสังข์และทรงเจิมแล้วเสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๔๗๐

(ไม่มีบันทึก)

วันพุธที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี
เมื่อเลิกประชุมแล้ว เสด็จขึ้น

วันพฤหัสบดีที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่ง แต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี
เสด็จลงประทับเรือยนต์พระที่นั่งที่ท่าवासกรี เสด็จตรวจราชการที่ศิริราชพยาบาลแล้ว เสด็จกลับ

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์
ทรงเจิมเทียนพรรษาแล้วโปรดให้ส่งไปยังพระอารามหลวงและสถานที่สำคัญต่าง ๆ แล้วเสด็จออก
ขุนนาง เจ้านายและข้าราชการเฝ้า มีผู้พิพากษาศาลหัวเมือง เข้ามารับราชการในกรุงเฝ้า ๑ พระราชทาน
เหรียญจักรพรรดิมาลาแก่ข้าราชการ ๑ พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่นายทหารเรือ ผู้ที่มี
บรรดาศักดิ์แล้ว ๑๓ นาย เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๗๐

(ไม่มีบันทึก)

วันเสาร์ที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ไพรคาว ให้เจ้าพระยาพลเทพ เสนาบดี
กระทรวงเกษตรฯ เฝ้า

วันอาทิตย์ที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๗๐

วันนี้ โปรดให้ประกาศเปลี่ยนกรรมการจัดซื้อที่ดินรถไฟราษฎร์สำหรับฝ่ายผู้แทนรถไฟ ผู้รับ
อนุญาตสายบางบัวทอง ประกาศลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๗๐

และประกาศเก็บภาษีและเงินบำรุงสถานที่ในเขตต์ของสภาจัดบำรุงสถานที่ชายทะเลทิศตะวันตก
ประกาศลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๗๐

กับประกาศยุบเลิกตำแหน่งผู้กำกับการจร และผู้ช่วยจรในกรมทหารรักษาวัง ประกาศลง
วันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๗๐

โปรดให้นายกสภากรรมการรถไฟประกาศตั้งนายอาร์.เอส.เลอเมย์ เป็นกรรมการแห่งสภา
กรรมการรถไฟ ประกาศลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๗๐

วันจันทร์ที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์
เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เลิกประชุมแล้วเสด็จขึ้น

วันนี้ ประทับพระที่นั่งอัมพร พระราชทาน ป.ป.ร.๕ แก่ ข้าราชการ ๑

วันอังคารที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๗๐

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกพระที่นั่งอนันต์
พระองค์เจ้าไตรทศประพันธ์นำท่านฮาโรลด์ โอ แมคเคนซี อัครราชทูตอเมริกันคนใหม่เฝ้าถวาย
อักษรสาสนตั้งเป็นทูต อัครราชทูตอ่านคำกราบบังคมทูลมีพระราชดำรัสตอบตามสมควร แล้ว
เสด็จขึ้น

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. อัครราชทูตได้เข้าเฝ้าสมเด็จพระบรมราชินีด้วย

วันพุธที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร เป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี เลิก
ประชุมเสด็จขึ้น

สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์

เวลา ๖.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จประทับวังบางขุนพรหม ในการพระราชกุศลวันประสูติสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ พอเวลาสมควรเสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๗๐

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนางพระที่นั่งอนันต มีผู้พิพากษาศาลหัวเมืองกลับเข้ามารับราชการในกรุง๑นายทหารหัวเมืองเข้ามาเฝ้ากราบถวายบังคม ไปรับราชการตามหน้าที่ ๑ พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่นายทหารเรือผู้มีบรรดาศักดิ์แล้ว ๔ พระราชทานสัญญาบัตรยศทหาร แก่ผู้ที่มียศแล้ว ทหารบก ๖ ทหารเรือ ๓ เวลา ๕.๓๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๗๐

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกพระที่นั่งอนันต พระองค์เจ้าไตรทศประพันธ์ นำท่านจิโรลาโม เดอโรสตี อัครราชทูต อิตาลี เฝ้าถวายพระราชสาส์น ตั้งอัครราชทูตอ่านคำกราบบังคมทูล มีพระราชดำรัสตอบแล้วอัครราชทูตเชิญเครื่องราชอิสริยาภรณ์ อันเป็นที่เชิดชูยิ่ง อานุนชิอาตา ขึ้นถวายในพระบรมนามาภิไธยสมเด็จพระเจ้ากรุงอิตาลีแล้วเสด็จขึ้น

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. อัครราชทูตอิตาลี ได้เข้าเฝ้าสมเด็จพระบรมราชินี

เวลา ๘.๑๕ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดพระราชทานเลี้ยงแก่เจ้านายข้าราชการ คือ พระองค์เจ้าธานีกับหม่อม หม่อมเจ้าบรรเดช พระยาสุรวงศ์วิวัฒน์ พระยาพิรามราชสุภาวดี พระยาพรหมทัตศรีพิลาศ พระยามนธตราชศรีพิจิตร

วันเสาร์ที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๗๐

(ไม่มีบันทึก)

วันอาทิตย์ที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๗๐

วันนี้ โปรดให้ออกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการตัดทางหลวงในที่เพลิงไหม้ตำบลวัดแค ประกาศ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๗๐

และโปรดให้กระทรวงทหารเรือออกประกาศพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ใช้เครื่องหมาย ช้างเผือกเดิมลงกลางธงไตรรงค์ ใช้เป็นธงหมายตำแหน่งราชทูตและกงสุลสยามนั้น บัดนี้กระทรวง ต่างประเทศขอเปลี่ยนใช้เครื่องหมายเดิมลงที่กลางธงไตรรงค์เพื่อเป็นธงหมายตำแหน่งราชทูตและ กงสุลสยาม คือ ธงสถานทูต เหมือนธงไตรรงค์ แต่มีดวงกลมสีขาบ ขอบจดขอบสีแดงของพื้น ธงอยู่กลาง ภายในดวงกลมนั้นมีรูปช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่นหันหน้าเข้าข้างเสาสำหรับใช้ชักที่

๒๗๒

สถานทูตตรงกงสุล เหมือนธงไตรรงค์ แต่มีดวงกลมสีขาว ขอบจดขอบสีแดงของพื้นธงอยู่
กลาง ภายในดวงกลมนั้นมีรูปช้างเผือกหันหน้าเข้าข้างเสา สำหรับใช้ชักที่กงสุลสถาน ประกาศลง
วันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๔๗๐

วันจันทร์ที่ ๔ กรกฎาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์
เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เลิกประชุมแล้วเสด็จขึ้น

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. ประทับเสวย ณ พระที่นั่งอัมพร มีเครื่องสายไทย

วันอังคารที่ ๕ กรกฎาคม ๒๔๗๐

โปรดให้มีการทรงผนวชหม่อมเจ้าและอุปสมบทนาคหลวงสมโภชที่พระที่นั่งอมรินทรรและ
อุปสมบทที่วัดพระแก้ว คือ หม่อมเจ้าอิทธิเดช ในกรมหมื่นอนุพงษ์จักรพรรดิ หม่อมเจ้ารัตยากร
ในพระองค์เจ้าบวรวิสุทธิ และหม่อมราชวงศ์ประมวลศรี โสภางค์ ณ อยุธยา และโปรดให้รองเสวกโท
นายรองชั้น (คลอ คชนันท์) ๑ นายเรือโท ฉะยบ แสง-ชูโต ๑ นายเรือตรีสินหลัง เกตุทัต ๑
รวม ๓ นาย ได้อุปสมบทในวัดพระแก้วต่อการทรงผนวช

ที่พระที่นั่งอมรินทรร เจ้าพนักงานได้จัดตั้งบายศรีแก้วทองเงิน พร้อมด้วยเครื่องบริกขาร
และรูปเทียน กรวยอุปัชฌาย์ กับเครื่องที่จะเวียนเทียนไว้พร้อม

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. หม่อมเจ้าอิทธิเดช หม่อมเจ้ารัตยากร และหม่อมราชวงศ์ประมวลศรี
ได้มาเจริญเกศา และปลงผมที่ทิมคดหน้าพระมหาปราสาท แล้วแต่งองค์และแต่งตัวสมโภช เวลา
๕.๒๕ ล.ท. เจ้าพนักงานเชิญขึ้นเสลี่ยงกั้นกลดก้ามะลอจากชลาพระมหาปราสาทไปลงหน้าพระ
ทวารเทเวศร์รักษา เข้านั่งยังที่ในพระที่นั่งอมรินทรร

เวลา ๕.๕๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเทียบพระทวารเทเวศร์รักษา
เสด็จเข้าประทับในพระที่นั่งอมรินทรร โปรดให้พราหมณ์เบิกแว่นเวียนเทียน มีประโคมครบตติยวาร
พราหมณ์รวมแว่นดับเทียนจรณเจิมตามวิธีแล้วทรงหลังน้ำพระมหาสังข์ทรงเจิมพระราชทานหม่อมเจ้า
อิทธิเดช กับหม่อมเจ้ารัตยากร และทรงหลังน้ำสังข์และทรงเจิมหม่อมราชวงศ์ประมวลศรี เสร็จ
เวลา ๖.๒๕ ล.ท. เสด็จกลับ เจ้าพนักงานเชิญนาคหลวงขึ้นเสลี่ยงกลับยังที่เดิม

วันพุธที่ ๖ กรกฎาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี
เลิกประชุม เสด็จขึ้น

ที่วัดพระแก้ว เจ้าพนักงานได้ทอดเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบที่หน้าธรรมมาศน์ศิลา
ทอดพระราชอาสน์ทางริมผนังด้านใต้ อาสน์สงฆ์ริมผนังด้านเหนือ หว่างกลางตั้งโต๊ะมีเครื่องบริกขาร
รวมทั้งสำหรับข้าราชการที่จะอุปสมบทด้วยเป็น ๖ สำหรับ แต่ต่อออกมาตั้งเก้าอี้สำหรับหม่อมเจ้า
และนาคหลวงนั่ง

เวลา ๒.๕๐ ล.ท. เจ้าพนักงานได้เชิญหม่อมเจ้าอิทธิเดช หม่อมเจ้ารัตยากร หม่อมราชวงศ์ประมวลศรี ขึ้นเสด็จขึ้นกลดกำมะลอ ออกจากศาลาพระมหาปราสาทไปออกประตูพิมานไชยศรี ไปหยุดที่หน้าประตูหลังวัดพระแก้ว ขึ้นเกยไปรยทานแล้วเดินเข้าวัดพระแก้ว นาคหลวงอีก ๓ นาย ซึ่งได้มาปลงผมและแต่งตัวที่ศาลาราย คือนายรองขัน (คลอ คชนันทน์) นายเรือโท เจียบ แสงชู-โต ๑ นายร้อยตรีสินหลัง เกตุทัต ๑ ได้ต่อท้ายเดินไปเข้าพระอุโบสถจตุรปูเทียมนุชาพระแล้ว นั่งเก้าอี้ตามลำดับ

เวลา ๓.๐๐ ล.ท. โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระนครสวรรค์ เสด็จประทานผ้าไตรของหลวงตามลำดับ หม่อมเจ้าอิทธิเดช หม่อมเจ้ารัตยากร อุ้มไตรและนำเครื่องสักการะเข้าไปขอบรรพชาอุปสมบทต่อสงฆ์ ถวายเครื่องสักการะต่อสมเด็จพระสังฆราชเจ้า พระอุปัชฌายะ ๑ ประทานโอวาทตจปัญจกรรมฐาน ทรงคล้องอังสะประทานออกมารองผ้า แล้วหม่อมเจ้าอิทธิเดชนำสักการะเข้าไปขอสรณคมและทศศีลต่อพระญาณวราภรณ์ หม่อมเจ้ารัตยากรนำสักการะเข้าไปขอสรณคมและทศศีลต่อพระสาสนโสภณแล้วกลับมานั่งตามเดิม หม่อมราชวงศ์ประมวลศรี นายรองขัน อุ้มไตรและนำเครื่องสักการะเข้าไปขอบรรพชาอุปสมบทต่อสงฆ์ ถวายเครื่องสักการะต่อสมเด็จพระสังฆราชเจ้า ทรงประทานโอวาทและตจปัญจกรรมฐาน ทรงคล้องอังสะประทานออกมารองผ้า แล้วหม่อมราชวงศ์ประมวลศรี นำเครื่องสักการะเข้าไปขอสรณคมน์และทศศีลต่อพระเทพกวี นายรองขันนำเครื่องสักการะเข้าไปขอสรณคมน์และทศศีลต่อพระมหาคณิศรแล้วกลับมานั่งตามที่เดิม นายเรือโทเจียบ แสง-ชูโต นายร้อยตรี สินหลัง เกตุทัต อุ้มผ้าไตรและนำเครื่องสักการะเข้าไปขอบรรพชาอุปสมบทต่อสงฆ์ ถวายเครื่องสักการะต่อสมเด็จพระสังฆราชเจ้า

ทรงประทานโอวาท และตจปัญจกรรมฐาน ทรงคล้องอังสะประทานออกมารองผ้าแล้ว นายเรือโทเจียบ แสง-ชูโต นำเครื่องสักการะเข้าไปขอสรณคมน์และทศศีลต่อพระเทพกวี นายร้อยตรีสินหลัง เกตุทัต นำเครื่องสักการะเข้าไปขอสรณคมน์และทศศีลต่อพระอุดมศีลคุณแล้วกลับมานั่งตามที่ตามเดิม หม่อมเจ้าสามเณริทธิเดช และหม่อมเจ้าสามเณรรัตยากร นำเครื่องสักการะเข้าไปขอนิสสัยต่อพระอุปัชฌาย์และขออุปสมบทต่อสงฆ์ พระญาณวราภรณ์ กรรมวาจาจารย์ สวดญัตติจตุตถกรรมวาจา พระสงฆ์ให้อุปสมบทเป็นพระภิกษุแล้วนั่งพักทำยาอาสน์สงฆ์ หม่อมราชวงศ์สามเณรประมวลศรี สามเณรนายรองขัน นำเครื่องสักการะเข้าไปขอนิสสัยต่อพระอุปัชฌาย์ และขออุปสมบทต่อสงฆ์ พระสาสนโสภณ กรรมวาจาจารย์สวดญัตติ จตตถกรรมวาจา พระสงฆ์ให้อุปสมบทเป็นพระภิกษุแล้ว ไปนั่งต่อท้ายอาสน์สงฆ์ตามระเบียบ สามเณรนายเรือโท เจียบ สามเณรนายร้อยตรีสินหลัง นำเครื่องสักการะ เข้าไปขอนิสสัยต่อพระอุปัชฌาย์ และขออุปสมบทต่อสงฆ์ พระสาสนโสภณ กรรมวาจาจารย์ สวดญัตติจตตถกรรมวาจา พระสงฆ์ให้อุปสมบทขึ้นในพระพุทธศาสนาแล้ว พระญาณวราภรณ์บอกอนุสาสน์จบ พระภิกษุใหม่ต่างถวายของแก่พระนั่งหัดถบาต ๒๔ รูป แล้วรอกอยเสด็จอยู่

เวลา ๖.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เทียบประตูหลังวัดพระแก้ว ทรงจุดเทียนบูชาพระแก้ว พระสัมพุทธพรรณี พระพุทธยอดฟ้า พระพุทธเลิศหล้าและทรงเครื่อง

๒๗๔

นมัสการแล้ว ทรงประเคนเครื่องบริภคารแก่ภิกษุใหม่ ๆ รับของเจ้านายข้าราชการทั่วแล้ว พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก พระญาณวราภรณ์ถวายพระพรลา เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ หม่อมเจ้าพระอิทธิเดชไปจำพรรษาวัดบวรนิเวศ หม่อมเจ้าพระรัตยากร หม่อมราชวงศ์พระประมวลศรี พระนายเรือโทเจียบ พระนายร้อยตรีสินหลังไปจำพรรษาวัดเทพศิรินทร์ พระนายรองขัน ไปจำพรรษาวัดราชบพิธ

วันพฤหัสบดีที่ ๗ กรกฎาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๒๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จศาลพระราชอาชญา มีเจ้าพระยาพิชัยญาติ เสนาบดียุติธรรม และพระยาจินดาภิรมย์ อธิบดีศาลฎีการับเสด็จ ประทับบัลลังก์พร้อมด้วยคนผู้พิพากษาคือ พระยาเผด็จดุษยบดี พระยาสาครราชเรืองยศ พระทิพยปัญญา ทรงฟังพิจารณาคดี ระหว่างพระอรรณวสิขฐสุธี กรมอัยการโจทก์ นายสมพงศ์จำเลย เรื่องวิวังราวทรัพย์และต่อสูเจ้าพนักงานตำรวจมีบาดเจ็บ ศาลได้แต่งให้หลวงศรีสุรางควรามาศัยเป็นทนายแก้ต่างจำเลย ประทับอยู่จนศาลอ่านคำพิพากษาแล้วเวลา ๑.๒๕ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์ ออกขุนนาง มีเจ้านายข้าราชการเฝ้า พระราชทานสัญญาบัตรยศทหารแก่ผู้มียศแล้ว คือ กระจ่าง กลาโหม ๖ ทหารเรือ ๔ เวลา ๕.๓๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. เวลาเสวยพระกระยาหารพระที่นั่งอัมพร มีดนตรีฝรั่ง

วันศุกร์ที่ ๘ กรกฎาคม ๒๔๗๐

(ไม่มีบันทึก)

วันเสาร์ที่ ๙ กรกฎาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้พระองค์เจ้าศุภโยคเกษม เสนาบดี กระจ่างพระคลังฯ เฝ้า

สมเด็จพระปิตุจฉาเจ้า สุขุมลมารศรี พระอัครราชเทวี ประชวรพระโรคปีปมาสะพิการ แพทย์หลวงประกอบพระโอสถถวาย พระอาการมีแต่ทรงกับทรุด ครั้นวันนี้เวลา ๖.๕๕ ก.ท. สิ้นพระชนม์ที่วังบางขุนพรหม พระชนม์ ๖๖ พรรษา

เวลา ๔.๑๕ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร.ประดับตราปฐมจุลจอมเกล้า วิเศษ ทรงรถยนต์พระที่นั่ง แต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวังบางขุนพรหม ประทับบนพระตำหนัก พระราชทานน้ำสงพระศพพร้อมด้วยเจ้านายข้าราชการผู้ใหญ่ ชั้นเจ้าพระยาเสนาบดี มีประโคม แตรสังข์กลองชนะ เจ้าพนักงานทรงเครื่องสุกรมพระศพเชิญลงลงในทรงสวมพระชฎาพอก ตำรวจหลวง ร.อ.เชิญลงจากพระตำหนักขึ้นพระเสลี่ยงแว่นฟ้าไปยังทำน่าน้ำวัง เสด็จพระราชดำเนินส่งพระศพเพียงอัมรินทร์ตำหนักแล้วทรงรถยนต์พระที่นั่งเข้าสู่วังหลวง เจ้าพนักงานเชิญไปประดิษฐาน

สมเด็จพระปิตุจฉาเจ้า สุขุมมาลมารศรี พระอัครราชเทวี

ในเรือพระที่นั่งอนเนกชาติภุชงค์ ผูกพระสูตรมีเรือไฟทหารเรือหน้า ๒ คู่ และเรือตั้งทองขวานฟ้า เรือทองบัวบินนำอีกคู่ ๑ กับมีเรือกรบก้นยาม่านทองดาวกระจายชื่อรุ่งประสานสายตามอีกลำ ๑ ชักพระศฟไปโดยกระบวนเรือพายตามลำน้ำเจ้าพระยาถึงท่าราชวรดิษฐ์ เวลา ๖.๑๐ ล.ท. ดำรวจ หลวงเชิญพระลงพระศฟจากเรือพระที่นั่งขึ้นประดิษฐานบนพระยานมาศ ๓ ลำคาน ประกอบ พระโกศทองรองทรงยอดพุ่มเฟื่อง ทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร.ซึ่งตั้งแถวพร้อมด้วยแถววงธงประจำกอง ทำวันทยาวุธ แถววงทำเพลงมหาไชย เจ้าพนักงานตั้งริ้วกระบวนแห่มีธงสามชายคู่หน้าเทวดาคู่แห่ง หนึ่งสมบัติกลายสรวมครุยลอมพอก ๘๐ คู่ กลองชนะแดงลายทอง ๔๐ คู่ จ่าปี ๑ จ่ากลอง ๑ แถวรอง ๒๐ แถวฝรั่ง ๑๖ คั้งษ์ ๑ เครื่องสูงหน้า ๕ ชั้น ๖ เจ็ดชั้น ๒ พระแสงหว่างเครื่อง ๖ พระยานมาศสาม ลำคานทรงโกศพระศฟ มีพนักงานเชิญพระกลดบังสุริย์พัดโบก นาฬิกวันสยายผม ตามพระศฟ ๔ อินทรพรหมเชิญจามรข้างละ ๘ คู่ เคียงคู่ที่ ๑ ม.ส.ต.พระยามเรศสมบัติกับ ม.ส.ต.พระยาเทพมณฑิเยศ คู่ที่ ๒ ส.อ.พระยาศรีศักดิ์ธำรง กับ ส.อ.พระยาประมุขมงคลการ คู่ที่ ๓ ส.อ.พระปราบพลแสน กับ ส.อ.พระประมุขวสุนทร คู่ที่ ๔ ส.ต.พระบริหารสารลักษณ์ กับ ส.ต.พระสมบัติยาภิบาล คู่ที่ ๕ ส.ต.พระจำเนียรอักษร กับ ส.ต.พระสถานบริรักษ์ คู่ที่ ๖ ร.ส.อ.พระพิमानไพษยนต์ กับ ร.ส.อ.พระราชฐานบริคุต ต่อไปมีเครื่องสูงหลังเจ็ดชั้น ๒ ห้าชั้น ๔ พระแสงหว่างเครื่อง ๔ เดินกระบวนแห่แต่ท่าราชวรดิษฐ์ ผ่านถนนมหาธาตุ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรม พระนครสวรรค์ และเจ้านายตามพระศฟ มีข้าหลวงในกรมขุนนางตามพระศฟ เข้าประตูเทวาทิรมย์ ประตูศรีสุนทรเลี้ยวไปเทียบเกยข้างกำแพงแก้วพระมหาปราสาท เจ้าพนักงานเปลื้องพระโกศประกอบ ออก เชิญพระลงขึ้นประดิษฐานเหนือบัวกลุ่มบนพระแท่นแว่นฟ้า ๓ ชั้น ประกอบพระโกศ รองทรงยอดพุ่มเฟื่อง มีฐานพระบุพโพฐานเขียงรอง ในพระฉากมุกขตวันตก ณ พระมหาปราสาท ภายใต้อันตรกามะลอ ๕ ชั้นแขวนลอย ตั้งเครื่องสูงแวดล้อม ๘ องค์ และเครื่องราชอิสริยยศ พร้อมสรรพ

เวลา ๗.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระมหาปราสาท ทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อยและทรงเครื่องนมัสการแล้ว ทรงทอดไตร ๔๐ พระสงฆ์มีสมเด็จพระ สังฆราชเจ้าเป็นประธานสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระ วันรัตถวายพระพรลา ทรงจุดเทียนบูชาธรรม พระสงฆ์สวดอภิธรรมทั้งกลางคืนและกลางวัน รับพระราชทานฉันทของหลวงเข้า ๘ เพน ๘ โปรดให้มีประโคมประจายามกลองชนะจ่าปี จ่ากลอง แถวรอง แถวฝรั่งคั้งษ์ มีกำหนด ๑๐๐ วัน เวลา ๗.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันจันทร์ที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์ เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เลิกประชุม เสด็จขึ้น

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์ ทรงเจียมเทียนพรรษาแล้วเสด็จออกขุนนาง มีเจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า แล้วเสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๐

(ไม่มีบันทึก)

วันพุธที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๐

โปรดให้ทำการพระราชกุศลอุทิศพรพรหมพระอารามต่าง ๆ เวลา ๔.๔๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับวัดพระแก้ว ทรงจุดเทียนพรรษาในตู้ทั้ง ๒ แล้วทรงจุดเทียนบูชาพระแก้ว พระสัมพุทธพรรณี พระพุทธยอดฟ้า พระพุทธเลิศหล้า ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้ว ทรงประเคนพุ่มเทียนร้อยธูปร้อยหมากพลู แก่สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะพระครูเจ้าอาวาส โปรดให้พระที่เป็นนาคหลวงขึ้นไปรับพุ่มเทียนร้อยในพระอุโบสถด้วย ส่วนพระครูฐานานุกรมเปรียญที่มีนิตยภัตรรับพุ่มเทียนร้อยต่อเจ้าพนักงานที่พระระเบียง สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายเป็นอติเรก สมเด็จพระพุฒาจารย์ ถวายพระพรลา พระราชทานเทียนชะนวนแก่เจ้านายข้าราชการไปจุดตามวัดหลวงต่าง ๆ รวม ๗๖ วัด โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนริศ เสด็จไปทรงจุดเทียนถวายพุ่มในที่สำคัญต่าง ๆ คือ หอพระคันธารราษฎร์ หอพระมณเฑียรธรรม พระศรีรัตนเจดีย์ หอพระราชพงศานุสร หอพระราชกรมานุสร และพระพุทธรัตนสถาน หอสาตราคม หอพระสุราลัยพิमान กับที่พระพุทธสิหิงค์ แล้วเสด็จทรงรถยนต์พระที่นั่งยังวัดราชบพิธ ประทับในพระอุโบสถ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ ถวายพุ่มต้นไม้บูชาพระอังคีรสสากยมุนี ทรงจุดเทียนพรรษา ถวายพุ่มเทียนธูปแก่สมเด็จพระสังฆราชเจ้า พระราชกรรมาจาแล้ว ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จไปวัดบวรนิเวศ ประทับในพระอุโบสถ ทรงจุดเทียนบูชาถวายพุ่มพระพุทธชินสีห์ และสมเด็จพระมหาสมณเจ้าทั้ง ๒ พระองค์แล้ว ทรงประเคนพุ่มต้นไม้แก่พระราชาคณะและพระสงฆ์ในพระอารามแล้ว เสด็จไปทรงจุดเทียนถวายพุ่มต้นไม้ทองเงินพระเจดีย์ และทรงจุดเทียนถวายพุ่มที่วิหารพระศาสดา พระพุทธไสยาสน์ พระวิหารเก๋ง เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ เสด็จวัดเบญจมบพิตร ประทับในพระอุโบสถ ทรงจุดเทียนพรรษาและเทียนถวายพุ่ม พระพุทธชินราช และทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อย แล้วเสด็จไปวิหารสมเด็จพระศาสดาและเทียนบูชาพระแล้ว ทรงประเคนพุ่มต้นไม้แก่สมเด็จพระวันรัต และพระสงฆ์สามเณรแล้ว ทรงประเคนของกองโบสถ์แก่พระสงฆ์สามเณร แล้วเสด็จกลับ

และโปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนริศร เสด็จไปประทับในพระอุโบสถวัดพระเชตุพน ทรงจุดเทียนพรรษา และถวายพุ่มบูชาพระพุทธเทวปฏิมากร และเสด็จทรงจุดเทียนบูชาพระตามวิหารทิศ และเสด็จไปถวายพุ่มบูชาพระอัฐฐิสมเด็จพะมหาสมณเจ้าที่ตำหนัก และทรงประเคนพุ่มเทียนร้อยแก่พระธรรมวโรดมด้วย

ในการพระราชกุศลอุทิศพรพรหมนี้ โปรดให้พระสงฆ์เข้ามารับบิณฑบาตในวังหลวงวันละ ๑๕๐ รูปทั้ง ๓ วัน

วันนี้โปรดให้ประกาศใช้อุทิศถวายระหว่างสยามกับฝรั่งเศสเพื่อวางระเบียบความเกี่ยวพัน
จะเพาะระวางสยามกับอินโดจีน

วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๔๗๐

วันนี้เป็นวันสิ้นฤดูคิมหันต์ งามเช้าวัสสานฤดู โปรดให้จัดการเปลี่ยนเครื่องพระแก้ว และ
ทรงเครื่องใหม่ เจ้าพนักงานจัดการในพระอุโบสถวัดพระแก้ว ทอดอัญจันทร์เป็นเกยขึ้นไปตามชั้น
พระเบญจาทิพย์ถึงพระมณฑปพระแก้ว เบื้องพระปฤษฎางค์ และเตรียมเครื่องทรงตามฤดูไว้
ตรงหน้าพระทวารกลางวางโต๊ะตั้งบายศรีแก้ว บายศรีทอง บายศรีเงิน เครื่องเวียนเทียนสมโภช
และสิ่งต่าง ๆ ไว้พร้อม

เวลา ๓.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จยังอุโบสถวัดพระแก้ว
เสด็จประทับบนเกยทรงเปลี่ยนเครื่องสำหรับฤดูร้อนออก ถวายน้ำด้วยพระสังข์ ทรงเครื่องสำหรับ
ฤดูฝนต่อไป เจ้าพนักงานประโคมสังข์แตรมหรทีกเครื่องดนตรี เสด็จลงจากเกยทรงเปลี่ยนพระรัศมี
พระสัมพุทธพรรณี ทรงจุดเทียนบูชาพระแก้ว พระสัมพุทธพรรณี พระพุทธยอดฟ้า พระพุทธ-
เลิศหล้า ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้ว พระราชทานน้ำหอมที่ทรงพระแก้วแก่หม่อมเจ้าที่ยังเยาว์
และทรงพระสุร่ายพระราชทานแก่ข้าราชการแล้วประทับพระราชอาสน์ โปรดให้พราหมณ์เบิกแว่น
เวียนเทียนสมโภช มีประโคมแตรสังข์มหรทีกดนตรีถ้วนตติยวารแล้ว พราหมณ์รวมแว่นถวายเจิมพระแก้ว
แล้ว เวลา ๔.๑๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้เจ้าพระยาพิชัยญาติ เสนาบดียุติธรรม
เฝ้า

วันเสาร์ที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๔๗๐

โปรดให้ทำการพระราชกุศลสัปตมวารพระศพสมเด็จพระปิตุจฉาเจ้าสุทมาลมารศรี พระ
อัครราชเทวีที่พระมหาปราสาท เจ้าพนักงานได้เตรียมการไว้พร้อม เวลา ๔.๐๐ ล.ท. พรตจีน ญวน
ได้ทำพิธีกึ่งเด็กอยู่ที่ทิมคดพระมหาปราสาท

เวลา ๕.๔๕ ล.ท. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารบกประดับตราทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่ง
อัมพรสู่วังหลวงประทับพระมหาปราสาท ทรงวางพวงมาลาแล้วทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ พระสงฆ์
๒๐ รูป มีพระพรหมณีเป็นประธานสวด อนตตลขณสูตร มีต้นสวดมนตร์และท้ายสวดมนตร์จบ
ทรงทอดไตร ๒๐ พระสงฆ์สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาแล้ว พระพรหมมณีถวายอดิเรก พระเทพกวี
ถวายพระพรลา ทรงจุดเทียนเครื่องทรงธรรม โปรดให้หม่อมเจ้าที่ยังเยาว์จุดเทียนเครื่องทองน้อย
พระธรรมปาโมกข์ ถวายเทศน์กัณฑ์ ๑ จบ แล้วพระเปรียญ ๔ รูปขึ้นพระแท่นสวด ทรงจุด
เทียนบูชาธรรม พระเปรียญบรรยายธรรมตามเทศน์จบ ทรงทอดไตรผ้าขาวพับเนื้อดี พระเทศน์
และสวดสดับปกรณ์แล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรมแก่พระเทศน์และสวด พระสงฆ์

๒๘๐

ถวายอนุโมทนา พระธรรมปาโมกข์ถวายอดีตเรก ถวายพระพรลา เจ้าพนักงานเชิญเครื่องขึ้นไปตั้ง
พรตจันฉนวนสวดสังเวแล้วมานั่งยังอาสน์ ทรงทอดจีวรแพร ๒๕ พรตจันฉนวนสดับปกรณ์แล้วกลับ
ลงไปทำกงเด็กต่อไป ทรงจุดเทียนที่เตียงสวด เวลา ๗.๑๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้ เวลาเสด็จประทับพระที่นั่งบรมพิมาน พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ชั้น ๔ แก่
หม่อมเจ้า ๓ องค์

วันอาทิตย์ที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระมหาปราสาท
ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการพระสงฆ์ถวายพรพระจบ ทรงประเคนอาหารบิณฑบาต พระสงฆ์ฉัน
แล้ว ทรงประเคนเครื่องไทยธรรมและใบวัดอุปัชฌาย์ พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระพรหมมุนีถวาย
อดีตเรก พระเทพกวีถวายพระพรลา ทรงเครื่องนมัสการทรงธรรม โปรดให้หม่อมเจ้าที่ยังเยาว์จุด
เทียนเครื่องทองน้อย พระเมธาธรรมรส วัดพิชัยญาติ ถวายธรรมเทศนากัณฑ์ ๑ จบแล้ว พระ
พิธิธรรม ๔ รูป รับสัพพีทรงทอดไตรเทศน์และจีวรแก่พระเทศน์ และรับสัพพีสดับปกรณ์แล้ว
ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์กัณฑ์เทศน์และรับสัพพีพระเมธาธรรมรส ถวายอดีตเรก ถวายพระพรลา
เจ้าพนักงานเชิญเครื่องสังเวขึ้นไปตั้ง พรตจันฉนวนสังเวแล้วนั่งยังอาสน์ ทรงทอดผ้าขาวพับเนื้อดี
๒๕ พับ พรตจันฉนวนสดับปกรณ์แล้วกลับไปสวดกงเด็กต่อไป โปรดให้หม่อมเจ้าที่ยังเยาว์ทอดผ้า
รายร้อย พระสงฆ์ ๑๐๐ รูป มีพระอุดรคณารักษ์ เป็นประธานนำมาตีกาสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา
ถวายอดีตเรก ถวายพระพรลา ทรงจุดเทียนบูชาธรรมที่เตียงสวด เวลา ๑.๒๕ ล.ท. เสด็จกลับ พรต
จันฉนวนทำพิธีเผากระดาษต่อไปเป็นเสร็จการ

วันนี้ โปรดให้ออกพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๗๐ และพระราชบัญญัติลักษณะ
ล้มละลาย แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๕๗๐ กับประกาศมอบวชิรพยาบาลให้อยู่ในความปกครอง
ของกรมสาธารณสุข ประกาศลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๗๐ ทุกฉบับ

และโปรดให้กระทรวงพระคลังออกประกาศว่าด้วยการจำหน่ายธนบัตรอย่างใหม่ราคาใบละ
พันบาทหมวด “พ” และธนบัตรราคาใบละ ๑ บาท หมวด “ค” ประกาศลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม
๒๕๗๐

วันจันทร์ที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์
เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เลิกประชุมเสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๗๐

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรโปรดให้ท่าน เอ.วิลเดิน อัครราชทูตฝรั่งเศส
เฝ้ากราบถวายบังคมลากลับประเทศฝรั่งเศส

วันพุธที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี เลิกประชุม เสด็จขึ้น

วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร ประทับพระที่นั่งอนันต์ เสด็จออกขุนนางมีเจ้านายฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า รังผู้ว่าราชการจังหวัดเฝ้ากราบถวายบังคมลาไปรับราชการตามหน้าที่ ๑ นายทหารกลับจากหัวเมืองมารับราชการในกรุง ๑ พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ ชั้น ๔ แก่นายทหาร ๑ พระราชทานสัญญาบัตรยศทหารบกแก่ ผู้ที่มียศแล้ว ๗ นาย แล้วเสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๐

(ไม่มีบันทึก)

วันเสาร์ที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้พระองค์เจ้าไตรทศประพันธ์ เสนาบดีต่างประเทศเฝ้า

วันอาทิตย์ที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐

วันนี้โปรดให้กระทรวงมหาดไทยออกกฎเสนาบดีว่าด้วยการกำกับตรวจตราคนต่างด้าวเข้าประเทศสยามตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๔๗๐ กฎลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐

วันจันทร์ที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีเลิกประชุมเสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐

วันนี้ เวลา ๑.๐๐ ก.ท.เศษ เกิดเพลิงไหม้ตึกแถวที่ตำบลบางรัก ริมนนเจริญกรุงฝั่งตะวันออก ท้องที่กิ่งอำเภอสาทร จังหวัดพระนคร กองดับเพลิงตำรวจพระนครบาล และรถสูบลมบริษัทไฟฟ้ายาม ช่วยดับอยู่ตลอดเวลา ๑ ชั่วโมงจึงสงบ คงไหม้ตึกแถว ๒ ชั้น ๓ คูหากับสินค้าในตึกของ นายไต้ย้ง กับของนายหงวนและของนายเงินฮ้อ ราคาประมาณ ๗๔๕๐๐ บาท ทางสอบสวนได้ความว่าตึกนี้ เป็นของสมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมหลวงลพบุรี ซึ่งพระคลังข้างที่เป็นผู้ดูแลแทน นายไต้ย้ง นายหงวนเช่าตั้งร้านขายเสื้อผ้าและเครื่องดนตรีกับภาชนะใช้สอยต่าง ๆ ๒ คูหา ได้ให้บริษัท มิกซุย บุชชีนโกซ่า ประกันไฟจะเพาะสินค้าไว้ เป็นราคา ๖๐,๐๐๐ บาท อีกคูหา ๑ นายเงินฮ้อได้เช่าตั้ง

๒๘๒

เป็นร้านขาย ถ้วยชามและป่านปอ ได้ให้บริษัทประกันไฟต่าง ๆ คือ บริษัทเซียงไฮ้ บริษัทเซียงอัน บริษัทเกียงไถ่ บริษัทเตียงอัน ซึ่งเป็นบริษัทจีน ประกันจะเพาะสินค้าไว้ รวมราคา ๑๑,๐๐๐ บาท ต้นเพลิงเกิดขึ้นที่ห้องเก็บของ ๆ นายไต้ยังกับนายหงวนก่อนแล้วจึงลุกลามต่อไป เจ้าหน้าที่นำตัวนายชูจิวและนายเม่งซุนลูกจ้างของนายไต้ยังกับนายหงวนมาได้สวน

วันพุธที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี เลิกประชุม เสด็จขึ้น

วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๔๗๐

เวลา ๕.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่ง แต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์ ออกขุนนาง เจ้านายฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า มีนักเรียนกลับจากการศึกษาวิชา ณ ประเทศอังกฤษเฝ้า ๑ พระราชทานตรา ท.ม. แก่นาย ย.ฮ. เสดชวิก กระทรวงธรรมการ ๑ พระราชทานสัญญาบัตรยศทหารแก่นายทหารผู้ที่มียศแล้ว ทหารบก ๕ ทหารเรือ ๖ แล้วเสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๔๗๐

(ไม่มีบันทึก)

วันเสาร์ที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๔๗๐

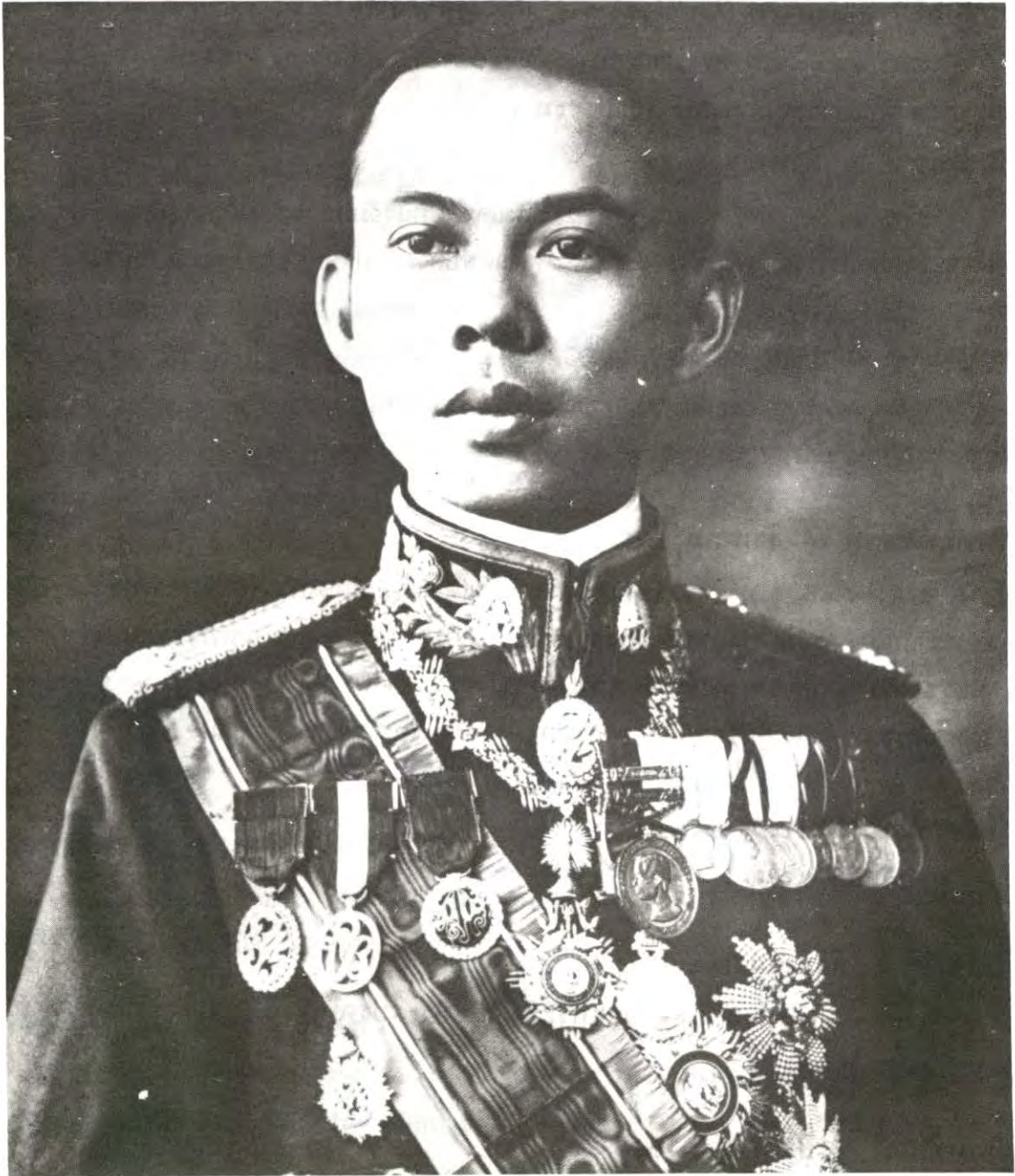
(ไม่มีบันทึก)

วันอาทิตย์ที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๔๗๐

วันนี้ โปรดให้ประกาศตั้งสภาการป้องกันพระราชอาณาจักร ประกาศลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๔๗๐

สภานี้ มีสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินเป็นประธานในตำแหน่งสภานายก มีอุปนายกคน ๑ มีหน้าที่รวบรวมเรื่องทำระเบียบวาระนัดหมายประชุม และประมวลผลของการประชุม ถ้าเรื่องไม่สำคัญ อุปนายกหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม ผู้ครองตำแหน่งเป็นสมาชิกของสภา คือ อภิรัฐมนตรี เสนาบดี กลาโหม ทหารเรือ การต่างประเทศ มหาดไทย คลัง พาณิชย์ และคมนาคม มีเลขานุการคน ๑ มีหน้าที่จัดรายงานการประชุม และช่วยกิจการทั้งปวงในหน้าที่ของอุปนายกตามที่ได้รับมอบ แต่ไม่มีหน้าที่ออกมติในที่ประชุม เจ้ากระทรวงหรือสมาชิกประจำสภานี้ ผู้ใดมีเรื่องเห็นสมควรทำความตกลงในที่ประชุมก็ให้ส่งเรื่องไปยังอุปนายกเพื่อนำความกราบบังคมทูล สุดแต่จะโปรดให้ประชุม หน้าพระที่นั่ง หรือให้อุปนายกเป็นประธานนั่งประชุม ประกาศลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๔๗๐

กับโปรดให้กระทรวงมหาดไทยประกาศห้ามบุคคลซึ่งมีโรคชนิดเหล่านี้ คือ ๑. โรคเรื้อน (Leprosy) ๒. วิสสีดวงตา (Trachoma) ๓. วัณโรค (Tuberculosis) ๔. กามโรค (Venereal Diseases) เข้ามาในประเทศสยาม ประกาศลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๔๗๐

สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงลพบุรีราเมศวร์

วันจันทร์ที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เลิกประชุม เสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จตรวจราชการโรงงานเพาะช่าง มีพระยาไพศาลศิลปศาสตร์ ปลัดทูลฉลอง ธรรมการ เฝ้ารับเสด็จ

วันพุธที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี เลิกประชุม เสด็จขึ้น

วันพฤหัสบดีที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๐

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกพระที่นั่งอนันต หม่อมเจ้านักเรียนกรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยามกลับจากการศึกษาวิชา ณ มหาวิทยาลัย เณ มหาวิชา ณ มหาวิทยาลัย เคมบริช เฝ้า ๑ มีข้าราชการหัวเมืองกราบถวายบังคมลาไปรับราชการตามหน้าที่ ๒ พระราชทาน สัญญาบัตรยศทหารแก่ผู้ที่มียศแล้ว ทหารบก ๙ ทหารเรือ ๒ แล้วเสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๐

(ไม่มีบันทึก)

วันเสาร์ที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรี เสนาบดีมหาดไทยเฝ้า

วันอาทิตย์ที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๐

(ไม่มีบันทึก)

วันจันทร์ที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เลิกประชุม เสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๐

(ไม่มีบันทึก)

วันพุธที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร เป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี เลิกประชุม เสด็จขึ้น

วันนี้ โปรดให้ประกาศใช้หนังสือสัญญาและโปรดเกล้าด้วยเรื่องฝิ่น ฉบับเมืองยนิวา ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๑๙๒๕ (พ.ศ.๒๔๖๗) ในกรุงสยาม

วันพฤหัสบดีที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๐

เวลา ๕.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนางพระที่นั่งอนันต์ มีนายทหารกลับจากราชการหัวเมืองมารับราชการตามหน้าที่ ๑ มีข้าราชการตำแหน่งผู้บำรุงป่าไม้ตอนใต้ กราบถวายบังคมลาไปรับราชการตามหน้าที่ ๑ พระราชทานสัญญาบัตรยศทหารแก่ผู้ที่มียศแล้ว ทหารบก ๑ ทหารเรือ ๓ แล้วเสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๐

(ไม่มีบันทึก)

วันเสาร์ที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์เจ้า

วันอาทิตย์ที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๐

วันนี้ โปรดให้ออกประกาศตั้งผู้แทนฝ่ายสยาม ณ คณะข้าหลวงใหญ่ฝรั่งเศส-สยาม ประจำแม่น้ำโขง ประกาศลงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐

วันจันทร์ที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีที่พระที่นั่งอนันต์ เลิกประชุม เสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จตรวจราชการศาลไปรษณีย์ ตำบลตลาดน้อย แล้วเสด็จกลับ

วันพุธที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร เป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี เลิกประชุม เสด็จขึ้น

วันหยุดสัปดาห์ที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐

เวลา ๒.๐๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ช่างปั้นผ้า

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทวงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนางพระที่นั่งอนันต์ พระราชทานสัญญาบัตรยศทหารแก่ผู้ที่มียศแล้ว ทหารบก ๑๑ ทหารเรือ ๑ แล้วเสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๐

เวลา ๔.๒๐ ล.ท. ทวงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับสามัคยาจารย์สมาคม ทรงฟังปาฐกถา ซึ่งกรมพระนราธิปทรงแสดงว่าด้วยศาสนา แล้วเสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร พระองค์เจ้าธานี เสนาบดีธรรมการเฝ้า

วันอาทิตย์ที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๐

วันนี้ โปรดให้ประกาศเรื่องแก้ไขเขตต์จังหวัดพระนคร ธนบุรี พระประแดง สมุทรปราการ และมีนบุรี ในมณฑลกรุงเทพฯ กับัญญบุรีในมณฑลอยุธยา ในจังหวัดพระนคร อำเภอพระโขนง มี ๑๑ ตำบล ๑. คลองเตย ๒. พระโขนง ๓. หัวป่า ๔. คลองประเวศ ๕. หนองบอน ๖. บางจาก ๗. สวนหลวง ๘. คลองตัน ๙. ทุ่งดอกไม้ ๑๐. บางโพธิ์พาง ๑๑. ช้องนนทรี อำเภอบางเขน มี ๕ ตำบล ๑. ตลาดบางเขน ๒. คลองถนน ๓. ออเงิน ๔. ท่าแร้ง ๕. กุบแดง

จังหวัดธนบุรี อำเภอบางขุนเทียน มี ๑๒ ตำบล ๑. คู้งเฝ้าถ่าน ๒. บางนางนอง ๓. บางค้อ ๔. บางประทุน ๕. บางบอนใต้ ๖. บางขุนเทียน ๗. บางมด ๘. ท่าข้าม ๙. แสมดำ ๑๐. บางบอนเหนือ ๑๑. บางปะแก้ว ๑๒. ดาวคนอง

จังหวัดพระประแดง มี ๑๒ ตำบล ๑. ตลาด ๒. บางฝั่ง ๓. เชียงใหม่ ๔. บางยอ ๕. บางกะเจ้า ๖. บางกะบัว ๗. บางน้ำผึ้ง ๘. บางกะสอบ ๙. บางจากแดง ๑๐. บ้านทรงคนอง ๑๑. บางครุ ๑๒. บางจาก อำเภอราษฎร์บูรณะ มี ๗ ตำบล ๑. แจงร้อนใน ๒. แจงร้อนนอก ๓. ราษฎร์บูรณะตะวันออก ๔. ราษฎร์บูรณะตะวันตก ๕. ทุ่งครุ ๖. บางปะกอกตะวันตก ๗. บางมด

จังหวัดสมุทรปราการ มี ๑๗ ตำบล ๑. บางเมือง ๒. ท้ายบ้าน ๓. แหล่มฟ้าผ่า ๔. แพรกษา ๕. คลองสำโรง ๖. บางด้วน ๗. คลองบางโปรง ๘. ตำบลคลองบางปลากด ๙. ในคลองบางปลากด ๑๐. คลองห้าง ๑๑. คลองสาขลา ๑๒. บางปู ๑๓. บางหญ้าแพรก ๑๔. บางหัวเสือ ๑๕. สำโรงเหนือ ๑๖. สำโรงใต้ ๑๗. บางนา อำเภอบางพลีมี ๙ ตำบล ๑. บางพลีใหญ่ ๒. คลองราชาเทวะ ๓. บางโฉลง ๔. คลองหนองปรือ ๕. ศีรษะจรเข้หน้า ๕. ศีรษะจรเข้ใหญ่ ๗. บางเสาธง ๘. คลองบางลาว ๙. บางแก้ว

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์

จังหวัดมีนบุรี เฉพาะอำเภอที่ได้เปลี่ยนแปลงเขตต์อำเภอหนองจอกมี ๘ ตำบล ๑. คูฝั่งเหนือ ๒. หนองจอก ๓. คลองสิบสอง ๔. คลองสิบ ๕. โคนแฝด ๖. กระทุ่มราย ๗. ลำต้อยตั้ง ๘. ลำผักชี

จังหวัดชัยภูมิ เฉพาะอำเภอที่ได้เปลี่ยนแปลงเขตต์อำเภอลำลูกกา มี ๙ ตำบล ๑. ลำไทร ๒. บึงคอไห ๓. บึงทองหลาง ๔. ลำลูกกา ๕. บึงคำพล้อย ๖. ลาดสวาย ๗. คูคด ๘. คลอง ๖ วาฝั่งใต้ ๙. คลองเจ็ด

วันจันทร์ที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์ เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เลิกประชุมเสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๔๗๐

(ไม่มีบันทึก)

วันพุธที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จตรวจราชการ ณ พิพิธภัณฑสถาน ที่พระราชวังบวร เวลา ๖.๑๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท.เศษ ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับกองบังคับการ กรมทหารปืนใหญ่บางซื่อ ทอดพระเนตรการสอบภาคทหารปืนใหญ่ ร.อ. สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระนครสวรรค์ เสนาบดีกลาโหม และพระองค์เจ้าทศศิริวงศ์ แม่ทัพน้อยทหารบกที่ ๑ พระยาพิไชยณรงค์สงคราม ผู้บัญชาการทหารปืนใหญ่ที่ ๑ และพระราชอัคนิรักษ์ ผู้บังคับการทหารบกปืนใหญ่ และผู้บังคับบัญชารับเสด็จ ทรงชมเชยผู้บังคับบัญชาตลอดจนนายสิบ พลทหาร และได้ทรงชมเชยความสามารถ รองนายร้อยโทสุด สุขวาที กับจ่านายสิบเจียม ยงศร ซึ่งเป็นผู้นำทหารเข้าสอบภาค แล้วเสด็จกลับ

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์ ออกขุนนาง มีนักเรียนกระทรวงต่างประเทศ กลับจากการศึกษาวิชา ณ ประเทศญี่ปุ่น ๑ ผู้รั้งผู้ว่าราชการจังหวัดครั้ง กราบถวายบังคมลาไปปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ๑ พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ ชั้น ๔ แก่ข้าราชการ กรมราชเลขาธิการ ๑ พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่นายทหารบกผู้มีบรรดาศักดิ์แล้ว ๑๐ แล้วเสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จเสวยอาหารเช้าพร้อมเสวยผลไม้สดและผลไม้แห้งของกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ จบแล้ว เสด็จขึ้นประทับชั้นบนเสวยผลไม้สดแล้ว เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้เจ้าพระยาพลเทพ เสนาบดีกระทรวง เกษตรเฝ้า

โปรดให้ทำการพระราชกุศลบุญสมวาร สมเด็จพระปิตุจฉาเจ้า สุขุมมาลมารศรี พระอัครราชเทวี ที่พระมหาปราสาทเป็นของหลวง เจ้าพนักงานได้เตรียมการไว้พร้อม

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงเครื่องเครื่องศทหารบกประดับตรา ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่ง อัมพร เสด็จประทับพระมหาปราสาท ทรงวางพวงมาลาแล้วทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อยและเครื่อง นมัสการแล้วประทับพระราชบัลลังก์ พระสงฆ์ ๒๐ รูป มีพระธรรมวโรดม วัดพระเชตุพน เป็นประธาน สวดมนต์จบ ทรงจุดเทียนทรงธรรม พระสาสนโสภณวัดเทพศิรินทร์ แสดงพระ- ธรรมเทศนาจบ พระสงฆ์สวดคราทศพรตจบ ทรงทอดไตรพระเทศน์ และพระสวดคราทศพรต สดับปกรณ์แล้ว ทรงประเคนเครื่องไทยธรรมกัณฑ์เทศน์ พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาแล้วพระธรรมวโรดม ถวายอดิเรก พระสาสนโสภณถวายพระพรลา ทรงจุดเทียนบูชาธรรมแล้ว เวลา ๖.๕๕ ล.ท. เสด็จ กลับ เจ้าพนักงานกองเด็ก เชิญเครื่องขึ้นไปตั้งพรต จิน ญวน สวดสังเวย แล้วกลับลงไปสวดข้าม สพานที่ศาลาพระมหาปราสาท สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ พร้อมด้วยพระโอรสพระธิดา เสด็จ ข้ามสะพานทรงโปรยเงินแล้ว พรตจินญวนเข้าสวดในโรงพิธีต่อไป

วันอาทิตย์ที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระมหาปราสาท ทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อยและนมัสการ พระสงฆ์ถวายพรพระจบ ทรงประเคนอาหารบิณฑบาต พระสงฆ์ฉันแล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาแล้ว พระ- ธรรมวโรดมถวายอดิเรก พระธรรมดิลกถวายพระพรลา ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงธรรม พระอริยกิจ วัดจักรวรรดิ ถวายเทศน์กัณฑ์ ๑ จบแล้ว พระพิธีธรรม ๔ รูปรับสัพพี ทรงทอด ไตรเทศน์และผ้าขาวพับเนื้อดี รับสัพพีสดับปกรณ์ แล้วทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์กัณฑ์เทศน์และ รับสัพพี พระอริยกิจถวายอดิเรกถวายพระพรลากลับ เจ้าพนักงานกองเด็กเชิญเครื่องขึ้นไปตั้งพรตจิน ญวนสวดสังเวยแล้วมานั่งยังอาสน์ ทรงทอดไตร 25 สดับปกรณ์แล้วกลับขึ้นไปสวดต่อไป โปรด ให้หม่อมเจ้าที่ยังเยาว์ทอดผ้ารายร้อย พระสงฆ์มีพระญาณโพธิ์วัดมหาธาตุเป็นประธานนำสวดมาติกา สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา ทรงจุดเทียนบูชาธรรมแล้ว เวลา ๑.๓๕ ล.ท. เสด็จกลับ พรตจินญวนสวดพิธีเผาเครื่องกระดาษแล้ว เป็นเสร็จการ

วันนี้ โปรดให้ออกพระราชบัญญัติแก้ไขพระราชบัญญัติพิภคภาษีภายในพุทธศักราช ๒๔๗๐ ประกาศลงวันนี้

วันจันทร์ที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้บารอนโอกระเฝ้าแล้ว ทรงรายนตร์พระที่นั่งเสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เลิกประชุมเสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร เจ้าพระยาพิชัยญาติ เสนาบดียุติธรรมเฝ้า

เวลา ๘.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้มีการเลี้ยงพระราชทานแก่ท่านบารอนโอกระ โปรดให้เชิญสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีกับพระชายา และหลวงรามฤทธิ์รงค์ นายทหารประจำพระองค์มานั่งโต๊ะด้วย

วันพุธที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร เป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

โปรดให้จัดการหล่อพระพุทธรูปประจำพระชนมพรรษา เจ้าพนักงานได้จัดการตกแต่งที่พระที่นั่งอภิเชก ตั้งโต๊ะหมู่ทอง เชิญพระชัยวัฒน์ประจำรัชกาลปัจจุบัน และพระชัยเนาโล่ห์รัชกาลที่ ๕ พระพุทธรัตนानาวิลมาประดิษฐาน ตั้งเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบ และสิ่งต่าง ๆ ไว้พร้อม และได้ตั้งเตาสุ่มพิมพ์และหลอมเงินที่ตรงมุขเด็จพระที่นั่งอภิเชก

เวลา ๕.๕๕ ล.ท. ทรงรายนตร์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอภิเชก ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงศีลแล้ว พระสงฆ์ ๕ รูปมี พระเทพกวี วัดบวรนิเวศ เป็นประธาน สวดมนต์จบ ได้พระฤกษ์ เวลา ๖.๓๒ ล.ท. ถึง ๗.๐๓ ล.ท. เสด็จออกประทับมุขเด็จพระประสมทองคำใบในเฝ้าแล้ว ทรงเททองเงินหล่อพระพุทธรูปประจำพระชนมพรรษา พระสงฆ์ สวดพระพุทธรมงคลคาถา ไห่ลั่นฆ้องชัย เจ้าพนักงานประโคนสังข์แตרבัณฑฑาหะวีเครื่องดุริยางค์พราหมณ์หลังน้ำสังข์ เสด็จทรงประเคนเครื่องไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระราชาคณะถวายอดิเรก ถวายพระพรลา เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันพฤหัสบดีที่ ๑ กันยายน ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรายนตร์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีสภา เลิกประชุมเสด็จขึ้น

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้หม่อมเจ้าวรศักดิ์เดชอุดม กับหม่อมเฝ้าในโอกาสที่ได้ทำการสมรส

วันศุกร์ที่ ๒ กันยายน ๒๕๖๐

เวลา ๑.๐๐ ล.ท.เศษ ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จประทับพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย มีพระราชดำรัสแก่เจ้านายตามสมควรแล้ว พระยาเทเวศร สมุหพระราชมณเฑียรนาท่านบารอนโอคุระ เฝ้ากราบถวายบังคมลากลับประเทศญี่ปุ่น พระราชทาน เหรียญรัตนาภรณ์ชั้น ๓ แล้ว เวลา ๑.๓๐ ล.ท. เสด็จลงประทับเรือพระที่นั่งมหาจักรี พร้อมด้วย สมเด็จพระบรมราชินี แตรวงในเรือพระที่นั่งบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี พระยาราชวังสัน กราบบังคมทูลรายงานแล้ว เสด็จผ่านแถวทหาร เสด็จขึ้นประทับห้องบนดาดฟ้า เรือพระที่นั่ง ออกจากท่าราชวรดิษฐ์ขึ้นไปกลับลำที่สามเสน มี ร.ล.รัตนโกสินทร์ตามเสด็จในกระบวน แล้วล่อง ลงไปตามลำน้ำเจ้าพระยา เวลา ๕.๑๐ ล.ท. เรือพระที่นั่งถึงหน้าจังหวัดสมุทรปราการ หยดลอยลำอยู่ พระยาทรงพลภาพ ผู้ว่าราชการจังหวัด และพระยาราชาสาธก ขึ้นเฝ้าถวายของในเรือพระที่นั่ง พระราชทานรูปเทียนเงินทอง เครื่องราชสักการะให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนำไปสักการะพระสมุทรเจดีย์ แล้วออกเรือต่อไป เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เรือพระที่นั่งผ่านสันดอน

โปรดให้ออกพระราชบัญญัติแก้ไขกฎหมายลักษณะอาชญา พ.ศ. ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาชญาทหาร พ.ศ. ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติแก้ไขพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติสมุดเอกสารและหนังสือพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติองคมนตรี พ.ศ. ๒๕๖๐

กับโปรดให้ประกาศนามองคมนตรีที่ทรงตั้งตามพระราชบัญญัติ รวม ๔๐ ตามลำดับทะเบียน คือ ๑. กรมหมื่นพิทยภา ๒. พระองค์เจ้าทศศิริวงศ์ ๓. หม่อมเจ้าบวรเดช ๔. หม่อมเจ้าเสรรฐศิริ ๕. หม่อมเจ้าสิทธิพร ๖. หม่อมเจ้าอมรทัต ๗. หม่อมเจ้าอุปพัทพวงศ์ ๘. เจ้าพระยายมราช (ปั้น สุขุม) ๙. เจ้าพระยาวงษา (ม.ร.ว.สท้าน สนิทวงศ์ ณ อยุธยา) ๑๐. เจ้าพระยาธรรมศักดิ์ (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา) ๑๑. เจ้าพระยาบดินทร (แยม ณ นคร) ๑๒. พระยาจินดาภิรมย์ (จิตร ณ สงขลา) ๑๓. พระยาโชฎิกกราชเศรษฐี (มีน เลหาเศรษฐี) ๑๔. พระยาเทพวิฑูร (บุญช่วย วณิกกุล) ๑๕. พระยาเทพหัสดิน (ผาด เทพหัสดิน ณ อยุธยา) ๑๖. พระยาเทพอรชุน (อุ่ม อินทรโยธิน) ๑๗. พระยาบริบูรณ์ราชสมบัติ (ม.ร.ว.มูล ดารากร ณ อยุธยา) ๑๘. พระยาเผด็จดุปลบดี (เลี่ยม อรรถยุกติ) ๑๙. พระยาเพชรดา (สอาด ณ ป้อมเพ็ชร) ๒๐. พระยาไพศาลศิลปศาสตร์ (รื่น ศยามานนท์) ๒๑. พระยามโนปกรณ (ก้อน หุตะสิงห์) ๒๒. พระยามโหสถ (เชิญ ปรัชญานนท์) ๒๓. พระยาศุตรสาครดิษฐ์ (สาย โชติกเสถียร) ๒๔. พระยาศรีธรรมราช (เจิม บุญรัตน์) ๒๕. พระยาจำแสนยบดี (ชิต สุนทรวร) ๒๖. พระยาสุภกรณบรรณสาร (นุ้ม วสุธาร) ๒๗. พระยาสุรินทราชา (นกยูง วิเศษกุล) ๒๘. พระยาสุริยานุวัตร (เกิด บุนนาค) ๒๙. พระยาสุพรรณสมบัติ (ดิณ บุนนาค) ๓๐. พระยาอิทธิกรณประกาศ (หลุย จาติกวณิช) ๓๑. หม่อมเจ้าอลองกฎ ๓๒. หม่อมเจ้าถาวรมงคลวงศ์ ๓๓. พระยาราชนกุลวิบูลย์ภักดี (อวบ เปาโรหิตย์) ๓๔. พระยาศรีสุริย-

ราชวราวุฒ (ศุข ดิษยบุตร) ๓๕. พระยาราชวังสัน (ศรี กมลนาวิน) ๓๖. พระยามานวราชเสวี (ปลอด ณ สงขลา) ๓๗. พระยาเฉลิมอากาศ (สุณี สุวรรณประทีป) ๓๘. หม่อมเจ้าดำรงสดำรงค์ ๓๙. พระยาอนุภาพไตรภพ (จำรัส เทพหัสดิน ณ อยุธยา) ๔๐. พระยาโกมารกุลมนตรี (ชื่น โกมารกุล ณ นคร)

วันเสาร์ที่ ๓ กันยายน ๒๕๖๐

เวลา ๑.๔๕ ก.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีถึงหน้าอ่าวหัวหิน ทอดประทับแรม ๑ ราตรี
เวลา ๖.๐๐ ก.ท. เรือพระที่นั่งออกจากอ่าวหัวหินไปทอดตรงหน้าพระตำหนักแสนสำราญ เวลา
๑๐.๕๕ ก.ท. เสด็จขึ้นจากเรือพระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี สู่พระตำหนักแสนสำราญ
มีกองทหารราบที่ ๑๔ ตั้งแถวเกียรติยศรับเสด็จ

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จทอดพระเนตร
การก่อสร้างสวนไกลกังวล เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐

เวลา ๗.๒๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ ณ สนามไฮเทล หัวหิน เวลา ๑๐.๑๐ ก.ท. เสด็จกลับ
เวลาเย็นเสด็จตามหาดทรายหน้าพระตำหนักที่ประทับ ถ้าเสด็จขึ้น

วันจันทร์ที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐

เวลา ๗.๐๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๔๕ ก.ท. เสด็จกลับ
เวลา ๔.๔๕ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ
ที่กรุงเทพมหานครนี้ โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ ทรงเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

วันอังคารที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๐

เวลา ๗.๑๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๒๕ ก.ท. เสด็จกลับ
เวลา ๔.๓๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๐

เวลา ๗.๔๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๒๐ ล.ท. เสด็จกลับ
เวลา ๕.๑๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๗.๐๕ ล.ท. เสด็จกลับ
เวลา ๑๐.๓๐ ล.ท. เสวยแล้วประทับทอดพระเนตรภาพยนตร์ ซึ่งสยามภาพยนตร์บริษัท
จัดไปฉายถวายทอดพระเนตรที่ข้างตำหนักที่ประทับ เวลา ๓.๑๕ ก.ท. เสด็จขึ้น

สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ทรงกอล์ฟที่หัวหิน

๒๕๔

วันพฤหัสบดีที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๐

เวลา ๕.๐๕ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๕๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๐

เวลา ๗.๒๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๑.๑๕ ก.ท. เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๐

(ไม่มีบันทึก)

วันอาทิตย์ที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๐

(ไม่มีบันทึก)

วันจันทร์ที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐

ที่กรุงเทพฯ วันนี้ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

วันอังคารที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๐

เวลา ๔.๕๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๐

เวลา ๗.๒๕ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๔๐ ก.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๕๕ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๑๐.๓๐ ล.ท. เสด็จแล้วประทับทอดพระเนตรภาพยนตร์ซึ่งสยามภาพยนตร์บริษัท
จัดไปฉายถวายข้างตำหนักที่ประทับ เวลา ๒.๔๐ ก.ท. เสด็จขึ้น

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๐

เวลา ๕.๑๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๗.๑๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๐

เวลา ๗.๑๕ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๑.๐๕ ก.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๔.๔๕ ล.ท. ทรงม้าพระที่นั่งเสด็จเขาตะเกียบ เวลา ๖.๔๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๐

เวลา ๗.๑๕ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๕๕ ก.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. ทรงม้าพระที่นั่งเสด็จเขาตะเกียบ ทรงบวงสรวงที่ศาลเจ้าเซ่งเขาตะเกียบ
เวลา ๖.๓๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๐

เวลา ๕.๑๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๔๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันจันทร์ที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๐

เวลา ๗.๑๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๓๕ ก.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. ทรงม้าพระที่นั่งเสด็จเขาตะเกียบ เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

ที่กรุงเทพฯ วันนี้ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลา ฯ ประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

วันอังคารที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๐

เวลา ๗.๓๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๕๐ ก.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๔.๔๕ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๓๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๖๐

เวลา ๗.๔๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๓๐ ก.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระตำหนักแสนสำราญ พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จสวนไถลกังวล

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จประทับในการพระราชพิธีก่อพระฤกษ์รากตำหนักชั้นสุข สวนไถลกังวลหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการและทรงก่อพระฤกษ์แล้ว
เวลา ๗.๑๐ ล.ท. เสด็จกลับ

พระสงฆ์ที่มาในพิธีก่อพระฤกษ์นี้ ๑๐ รูป คือพระเทพกวี วัดบวรนิเวศ ๑ พระครูวิริยาภิการี วัดแหลมหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๑ พระครูธรรมโสภิต วัดนาห้วย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๑ พระครูอุดมธีรคุณ วัดสัตตนาถปรีวัต จังหวัดราชบุรี ๑ พระครูมหาสมณวงศ์ วัดมหาสมณาราม จังหวัดเพชรบุรี ๑ พระครูญาณพิลาศ และพระมหาพรหม ๕ ประโยค วัดมหาธาตุ จังหวัดเพชรบุรี รวม ๒ พระครูญาณวิมล วัดใหญ่สุวรรณาราม จังหวัดเพชรบุรี ๑ พระครูวิสุทธิเมธาจารย์ และพระมหาแมน ๔ ประโยค วัดคงคาราม จังหวัดเพชรบุรี รวม ๒

เวลา ๘.๒๐ ล.ท. ประทับทอดพระเนตรภาพยนตร์ซึ่งสยามภาพยนตร์บริษัทจัดไปฉายถวาย ข้างพระตำหนักที่ประทับ เวลา ๒.๑๐ ก.ท. เสด็จขึ้น

วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐

เวลา ๔.๔๕ ล.ท. เสด็จลงทรงนำทะเลหน้าพระตำหนักแสนสำราญ เวลา ๕.๓๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จตามหาดทรายหน้าพระตำหนักจนสุดเขตต์บริเวณชายหาดหน้าไฮเต็ล หัวหิน เวลา ๖.๔๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๐

เวลา ๗.๒๕ ก.ท. ทรงม้าพระที่นั่งเสด็จเขาเต่า เวลา ๑๑.๕๐ ก.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๔.๒๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๗.๑๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๐

เวลา ๓.๓๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๔๕ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๖.๕๐ ล.ท. เสด็จแต่พระตำหนักแสนสำราญ ลงประทับเรือพระที่นั่งมหาจักรี พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีและราชบริพาร เวลา ๙.๔๕ ล.ท. เรือพระที่นั่งออกจากหัวหินรอนแรมมาทางชลมารค

วันอาทิตย์ที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๐

เวลา ๙.๒๐ ก.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีถึงท่าวาสุกรี

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จจากเรือพระที่นั่งมหาจักรียังท่าวาสุกรี ทรงรถยนต์พระที่นั่ง พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จสู่พระที่นั่งอัมพรแล้ว เสด็จประทับพระที่นั่งอัมพร เป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐ

โปรดให้ทำการพระราชพิธีสารท เป็นงานกลางปีพร้อมกับการถือน้ำซึ่งราชประเพณีแต่ก่อนเคยเป็นพระราชพิธีประจำปี แต่หยุดเลิกมานานแล้ว ด้วยมีพระราชประสงค์เพื่อจะให้ชนภายหลังได้รู้ได้เห็นเป็นแบบอย่างต่อไป จึงโปรดให้ตั้งการพระราชพิธีนี้ ที่พระที่นั่งอมรินทร์ เข็ญพระชัชวาล์ ทั้ง ๗ รัชชกาล ประดิษฐานเหนือโต๊ะหมู่บนพระแท่นมหาเศวตฉัตร พร้อมด้วยพระสุพรรณบัฏ พระมหาคัมภีร์ พระเต้าน้ำและพระแสงราชวุธ ตั้งโต๊ะเงินสองข้างพระที่นั่งมหาเศวตฉัตร ประดิษฐานพระนิรันตรายและพระสยามเทวาริราชพร้อมด้วยเครื่องสักการ ทอดเครื่องนมัสการพระแท่น ทรงกราบ และตั้งสิ่งต่าง ๆ ไว้พร้อม ปลูกโรงพระราชพิธีกวนเข้าทิพย์ยาส ณ สวนศิवालย์ริมฉนวนผูกแต่งด้วยผ้าขาว หลังคาเพดานขาว ยกพื้นตั้งพระอาสน์และเก้าอี้เจ้านาย ด้านใต้ตั้งหม้อน้ำประพุกทมนต์ และถ่วงงานนมเนยเครื่องสำหรับคฤลีการพร้อม ตั้งเตากระทะกวนเข้าทิพย์ยาส ๘ มีรูปเทวดา ๔ มุมเตา กับทั้งกระทะกวนกระยาสารทอีก ๒ ที่เสารองพิธีติดห้องตั้งเทวรูปประจำทิศทั้ง ๘ ที่หน้าโรงพระราชพิธีด้านตะวันออก ตั้งศาลาจตุโลกบาลทั้ง ๔ ศาลพระอินทรอยู่กลางมุมโรงพระราชพิธี

มีศาลเพียงตาปกราชวัตรจักรงกระดาศขา ผูกต้นกล้วยต้นอ้อยทั้ง ๔ มุม ตั้งสิ่งต่างๆ ไว้พร้อม และแต่งหอเวทวิทยาคมสำหรับพิธีพราหมณ์ไว้ด้วย โยงด้วยสายสิญจน์แต่พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย บริเวณโรงพระราชพิธี

เวลา ๕.๒๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ และเทียนบนพระที่นั่งมหาเศวตฉัตรสมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายศีล ทรงศีลแล้ว อาลักษณ์อ่านประกาศจบ ทรงจุดเทียนทองเงินบูชาพระนิรันตราย และพระสยามเทวาธิราช ไหรบูชาเทวดาที่ศาลเพียงตามีบายศรี ศีรษะสุกร พระสงฆ์ ๓๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธานสวดมนต์ พราหมณ์ถวายน้ำสังข์เทพมนต์เป่าสังข์ สาวพรหมจารีราชอนุวงศ์ ทรงผ้าเยียรบับขาวจีบสพักตาดเครื่องขาวสรวมงคลฟังสวดมนต์อยู่ในพระสุตรมณฑปวันออกคือ ๑. หม่อมเจ้าหญิงไตรทิพย์สุดา ในกรมหลวงพรหม ๒. หม่อมเจ้าหญิงเกษมเสาวภา ในกรมหมื่นทิวากร ๓. หม่อมเจ้าหญิงโสภะเพียงจันทร์ ในกรมหมื่นพงศา ๔. หม่อมเจ้าหญิงฤดีวรวรรณ ในกรมพระนรา ๕. หม่อมเจ้าหญิงเรานาวดี ในกรมพระดำรง ๖. หม่อมเจ้าหญิงดวงจิต ในสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนคร ๗. หม่อมเจ้าหญิงจงกลนี ในกรมขุนมรุพงศ์ ๘. หม่อมเจ้าหญิงผ่องแผ้วสมณี ในสมเด็จพระบรมราชินี ๙. หม่อมเจ้าหญิงจิริกา ในกรมพระจันทบุรี ๑๐. หม่อมเจ้าหญิงดวงทิพย์โชติแจ้งหล้า ในกรมหลวงราชบุรี ๑๑. หม่อมเจ้าหญิงสวาทวิมลโฉม ในกรมหลวงปราจิณ ๑๒. หม่อมเจ้าหญิงสุริยันทนา ในกรมหมื่นไชยา ๑๓. หม่อมเจ้าหญิงสิริอัจฉรา ในกรมหมื่นอนุพงศ์ ๑๔. หม่อมเจ้าหญิงลลิตา ในกรมหมื่นอนุวัตนาจรนตรี ๑๕. หม่อมเจ้าหญิงวินิตา ในกรมพระจันทบุรี ๑๖. หม่อมเจ้าหญิงสกุณฑลา ในสมเด็จพระบรมราชินี พระสงฆ์สวดมนต์จบ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก, สมเด็จพระพุฒาจารย์ถวายพระพรลา เสด็จทรงหลังน้ำพระมหาสังข์ ทรงเจิมพระราชทาน สาวพรหมจารีราชอนุวงศ์ เสด็จประทับโรงพระราชพิธี สาวพรหมจารีเข้านั่งที่ กะทะละ ๒ องค์ ทั้ง ๘ กะทะ พราหมณ์หลังน้ำสังข์แล้ว ทรงจุดเทียนชนวนด้วยไฟฟ้าพระราชทานเจ้าหน้าที่ไป โหมเพลิงทุกเตา ทรงหลังน้ำมหาสังข์ ทรงเจิมพายและกะทะแล้ว ทรงพระเต้าเทวปฏิฐ พระเต้าศิลาประทุมใหญ่ พระเต้าศิลาลงพระอักษรในน้ำพระพุทธรูปและทรงเจือนมเนยลงในกะทะทั่วแล้ว เจ้าพนักงานเทลึ่ง เครื่องที่จะกวนเข้าที่พายาสลงในกะทะ สาวพรหมจารีราชอนุวงศ์กวนเข้าที่พายาส มีประโคมฆ้องชัยสังข์แตรเครื่องดุริยางค์ พราหมณ์หลังน้ำเทพมนต์ลงในกะทะเพื่อเป็นสวัสดิมงคล เวลา ๗.๓๕ ล.ท. เสด็จกลับพระราชวังดุสิต ครั้นกวนเข้าที่พายาสได้ที่แล้ว เจ้าพนักงานบันจู่ในเตียบนำเข้าไปในมณฑลพระราชพิธี ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย

วันจันทร์ที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๓๐

เวลาเช้า เจ้าพนักงานได้รับโถงยาคุ ซึ่งเจ้านายข้าราชการจัดแต่งมาโดยเสด็จในการพระราชกุศล ณ พระที่นั่งอมรินทร์

เวลา ๑๐.๕๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอมรินทรวงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงศีลแล้ว พระสงฆ์ ๓๐ รูป สวดถวายพรพระ เสด็จทรงเลือกปักธงสลากนามพระสงฆ์ที่โถงยาคุแล้ว เมื่อสวดจบทรงประเคนอาหารบิณฑบาตซึ่งเป็นของหลวงทั้ง ๓๐ โปรดให้เจ้าพนักงานประเคนยาคุและเข้าทิพย์ยาสดด้วย พระสงฆ์ฉันแล้วทรงประเคนเครื่องไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาสมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายเป็นอติเรก สมเด็จพระพุฒาจารย์ถวายพระพรลา โปรดให้เจ้าพนักงานจำแนกเข้าทิพย์ยาสดแก่เจ้านายข้าราชการ เวลาเที่ยงวัน ๕ นาที เสด็จกลับยังท่าวาสุกรี

รายนามพระสงฆ์ผู้รับและเจ้านายข้าราชการผู้ทำโถงยาคุโดยเสด็จ ในการพระราชกุศลพร้อมด้วยรูปโถงทำ คือ โถงพิเศษสำหรับพระชัยวัฒน์ โถงรูปพุ่มเทพพนม รูปเทียนแพมีมารแบก เจ้าพระยาบดินทรเดชาฯ นิต ๑. สมเด็จพระสังฆราชเจ้า วัดราชบพิธ รูปช้างสำคัญแต่งคชาภรณ์อย่างพญาช้างมีฉัตรเบญจรงค์ ๔ มุม สมเด็จพระราชปิตุลาฯ ๒. สมเด็จพระพุฒาจารย์วัดสุทัศน์ รูปผอบกลีบบัว รองพาน ๒ ชั้น สมเด็จพระบรมราชาธิ ๓. พระญาณวราภรณ์ วัดบวรนิเวศ รูปกะถางรูป ๓ อย่าง จินรูปเขียน สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนอุทอง ๔. พระธรรมวโรดม วัดพระเชตุพน รูปชวดปักดอกไม้เคลือบอย่างฝรั่ง พระวิมาดาเธอ กรมพระสุทธาสินีนาฏ ๕. พระพรหมมณี วัดราชประดิษฐ รูปชวดปักดอกไม้ปออสเลน พระองค์เจ้าอัมรินทร์ริบชา ๖. พระสาสนโสภณวัดเทพศิรินทร์ รูปพานดอกไม้และเครื่องเลี้ยงกาแฟ พระองค์เจ้านิภาพร ๗. พระอุบาลีคุณูปมาจารย์วัดบรมนิวาส รูปเครื่องบิณฑบาตยนิหารี สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ ๘. พระธรรมดิลก วัดอรุณราชวราราม รูปฟักเหลืองสองลอน สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนคร ๙. พระธรรมปาโมกข์ วัดมกุฏกษัตริย์ รูปโถเขียนลายเบญจรงค์ สมเด็จพระกรมพระสวัสดิ์ ๑๐. พระธรรมปิฎก วัดพระเชตุพน รูปโถลายครามมีหูงมดแดงใต้ดอม ๑๑. พระธรรมโกศาจารย์ วัดราชาธิวาส รูปเงินบาทพดด้วงและเหรียญต่าง ๆ พระองค์เจ้าศุภโยคเกษม ๑๒. พระธรรมไตรโลกาจารย์วัดมหาธาตุ รูปปั้นมีรูปมัจจุราษอย่างจีน เจ้าพระยายมราช ๑๓. พระเทพเวที วัดสระเกศ กลองทัดอยู่กลางเครื่องเลี้ยงอาหาร เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี ๑๔. พระเทพโมลีวัดประยูรวงศาवास รูปโถ กระสุนปืนใหญ่ เจ้าพระยาวงษา-ประพัทธ์ ๑๕. พระเทพมุนี วัดเบญจมบพิตร รูปโถหยอดอย่างฝรั่งประดับลาย มียอดเป็นพญานาค เจ้าพระยาพิชัยญาติ ๑๖. พระมงคลทิพมุนี วัดจักรวรรดิ รูปดวงโคมไฟฟ้า พระยาศรีสรรราชภักดี ๑๗. พระมงคลเทพมุนี วัดอนงคาราม รูปโถลายบัวแก้ว พระองค์เจ้าไตรทศประพันธ์ ๑๘. พระคุณวงศ์ วัดปรมัยยิกาวาส จังหวัดนนทบุรี รูปเสมาธรรมจักร มีพานพุ่มเข้าดอกดอกไม้ พระองค์เจ้าธานีนิวัต ๒๐. พระราชสุริ วัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม รูปพระที่นั่งวิสุทธิทัศนากรมหมื่น

อนุพงศ์ ๒๑. พระราชเมธี วัดสามพระยา รูปถ้วยรางวัลในการแข่งขันกีฬา กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์
๒๒. พระราชเวที วัดราชบูรณะ รูปโถเทพพนม พระยาบริบูรณ์ราชสมบัติ ๒๓. พระราชมนู
วัดนิเวศธรรมประวัติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รูปพัทธสีมามีฉัตร ๔ มุม พระยาไพศาลศิลป-
ศาสต์ ๒๔. พระรัชมงคลมณี วัดพระเชตุพน รูปโถลายเบ็ญจรงค์เทพพนม เจ้าพระยามหิธร
๒๕. พระมหาคณิศร วัดราชบพิศ ๒๖. พระจุลคณิศร วัดราชบพิศ รูปชะบอบอยู่บนหลังโคต่าง
เจ้าพระยาธรรมาธิกรณ์ ๒๗. รูปถลายก้านขุดมีศิระษะนาถ เจ้าพระยาพลเทพ พระธรรมเทศาจารย์
วัดราชโอรส รูปฟักเหลืองใหญ่ทั้งผลมีงูและหนู พระยาศรีธรรมราช ๒๘. พระปัญญาพิศาลเถร
วัดประทุมวนาราม รูปโถเทพพนม พระองค์เจ้าคำรบ ๒๙. พระปิฎกโกศล วัดประยูรวงศ์ รูป
พิภกประคองชะบอบ พระองค์เจ้าทศศิริวงศ์ ๓๐. พระอริยมุนี วัดเบญจมบพิตร แทนสมเด็จพระ
พระวันรัต ซึ่งอาพาธ รูปหม้อสัมฤทธิ์มีเทวดาอัศวินประคอง ๒ ข้าง สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรี

รายนามพระสงฆ์ที่ส่งไปพระราชทาน และเจ้านายข้าราชการที่ทำโดยาคู คือ สมเด็จพระ-
พุทธโฆษาจารย์ วัดระฆัง รูปผลไม้ในตะลุ่มมุกต์ มีมดแดงตัวใหญ่เกาะ กรมพระนราธิป ๒.
สมเด็จพระมหาวิรวงศ์ วัดโสมนัส พระนาคปรกโต๊ะหมู่ เครื่องแก้วบุชา พระองค์เจ้าองประพันธ์
รำไพ ๓. หม่อมเจ้าพระศิวากร วัดเทพศิรินทร์ รูปบรมบรรพต เจ้าพระยาอภัยราชา ๔. หม่อมเจ้า
พระอิทธิเดช วัดบวรนิเวศ รูปฟักเหลืองทั้งผล มีลายถมตะทอง เจ้าพระยาวรวงศ์ ๕. หม่อมเจ้า
พระกาญจนวิจิตร วัดบวรนิเวศ โถฟักเหลืองแกะเป็นเทพพนมนรสิงห์ กรมพระจันทบุรี ๗. หม่อมเจ้า
พระรัตยากร วัดเทพศิรินทร์ รูปโถลายเทพพนม หม่อมเจ้าหญิงพิจิตรจิราภา ในสมเด็จพระพระยา
กาวงศ์ ๘. หม่อมเจ้าพระอัมพรธรรมาภัย วัดชนะสงคราม โถฟักเหลืองบนยอดเขา ตั้งเหนือตุ้ยา
ไทยฝรั่ง พระองค์เจ้าจุฑารัตนราชกุมารี ๙. หม่อมเจ้าสามเณรเพลารถ วัดเทพศิรินทร์ รูปนาง
สุชาดาทูลถาดโถ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงเพ็ชรบุรี ๑๐. หม่อมเจ้าสามเณรขรบดี วัดบวรนิเวศ
รูปโถฟักเหลืองลายเบ็ญจรงค์ พระองค์เจ้าพวงสร้อยสอาง ๑๑. หม่อมราชวงศ์พระมหาชาย ๕
ประโยค วัดบวรนิเวศ โถฟักเหลืองรูปตัวถั่วหน้าทิพพิธี พระองค์เจ้าประเวศวรสมัย ๑๒. หม่อม-
ราชวงศ์พระประมวญศรี วัดเทพศิรินทร์ รูปหม้อน้ำอยู่บนเขาสรรพยา สมเด็จพระพันวัสสา
๑๓. พระนายรองขัน วัดราชบพิศ รูปโถเป็นชะบอบประดับลายดอกไม้ พระองค์เจ้าไชยดวง ๑๔.
พระนายเรือโท เจียบ วัดเทพศิรินทร์ รูปถ้วยทองแข่งขันกีฬา มีรูปไก่ข้างบน พระองค์เจ้าสวพักตร์
วิไลยพรรณ ๑๕. พระนายร้อยตรีสินหลัง วัดเทพศิรินทร์ รูปโถเงินประดับลายมังกรหย่อม พระองค์เจ้า
ประดิษฐาสารี

เวลาเที่ยงวัน ๑๕ นาที เสด็จลงประทับเรือพระที่นั่งมหาจักรีพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี
และราชบริพาร เวลา ๑๒.๓๐ ล.ท. เรือพระที่นั่งออกจากท่าวาสุกรี เวลา ๔.๕๕ ล.ท. ถึงจังหวัด
สมุทรปราการ ทอดระวางท่นแดงกับท่นเขียว เวลา ๙.๒๕ ล.ท. ประทับทอดพระเนตรภาพยนตร์
ซึ่งสยามภาพยนตร์บริษัท จัดมาฉายถวายบนดาษาฟ้าเรือพระที่นั่ง เวลา ๒.๐๐ ก.ท. เสด็จเข้าที่
เวลา ๒.๓๐ ก.ท. เรือพระที่นั่งออกอรอนแรมต่อไป

วันอังคารที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๐

เวลา ๑๐.๐๕ ก.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีถึงหัวหิน เวลา ๓.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้นจากเรือพระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ทรงรถยนต์พระที่นั่งซึ่งเทียบอยู่หน้าพระตำหนักแสนสำราญ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๔๕ ก.ท. เสด็จกลับ

ที่กรุงเทพฯ วันนี้ โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

วันพุธที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐

เวลา ๗.๓๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๑.๓๕ ก.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๘.๒๐ ล.ท. เสด็จประทับทอดพระเนตรภาพยนตร์ซึ่งบริษัทจัดมาฉายถวายข้างพระตำหนักที่ประทับ เวลา ๒.๓๕ ก.ท. เสด็จขึ้น

วันพฤหัสบดีที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๐

เวลา ๔.๑๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๔๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๐

เวลา ๗.๑๕ ก.ท. ทรงม้าพระที่นั่งเสด็จเขาลาด เวลา ๑๐.๒๕ ก.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๓.๔๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๐

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๔๕ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๐

เวลา ๗.๑๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๐๕ ก.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๔.๓๕ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๗.๑๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วานนี้ที่ ๑ ตุลาคม สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ญาณฉนฺท ม.ร.ว.เจริญ อิศรางกูร ณ อยุธยา) เจ้าอาวาสวัดระฆัง อายุ ๗๑ ปี พรรษา ๔๔ อาพาธเป็นโรคบีบปัสสาวะพิการมาช้านาน ทั้งแพทย์หลวงและเซลยศักดิ์ประกอบยารักษาอาการมีแต่ทรงกับทรุด เวลา ๖.๐๕ ล.ท.ถึงมรณภาพ

รุ่งขึ้นวันนี้ เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เสด็จพระราชูปถูลาฯ เสด็จไปจัดการสงฆ์ของหลวงยังกุฎิที่สำนักมีพระโคมกลองชนะแดง ๒๐ จำปี ๑ จำกลอง ๑ แตรรอง ๒ แตรฝรั่ง ๒ เจ้าพนักงานครองไตรแพรและเครื่องสุกรมหมอดแล้ว พระราชทานโกศไม้สิบสองประกอบ มีชั้นรองสองชั้น ฉัตรเครื่องตั้ง ๗ คัน ทรงทอดไตรของหลวงบังสุกุล ๑๐ พระราชทานเครื่องประโคมประจำศพลองชนะแดง ๑๐ จำปี ๑ จำกลอง ๑ แตรรอง ๒ แตรฝรั่ง ๒ พระสงฆ์สวดอภิธรรมทั้งกลางคืน กลางวัน รับประทานฉันเช้า ๘ เพน ๘ มีกำหนด ๑๕ วัน

วันนี้ โปรดให้กระทรวงต่างประเทศ ออกประกาศเรื่องรัฐบาลโปรตุเกสขอให้ใช้หนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีระวางกรุงสยามกับโปรตุเกส พ.ศ. ๒๔๖๘ แก่เมืองขึ้นที่อินเดีย มารกา และติมอร์ด้วย

วันจันทร์ที่ ๓ ตุลาคม ๒๔๗๐

เวลา ๔.๐๕ ล.ท. ทรงม้าพระที่นั่งเสด็จเขานิล เวลา ๖.๒๐ ล.ท. เสด็จกลับที่กรุงเทพฯ วันนี้ เวลาเช้าโปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ ประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

วันอังคารที่ ๔ ตุลาคม ๒๔๗๐

เวลา ๗.๒๕ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๐๕ ก.ท. เสด็จกลับ
เวลา ๔.๔๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๓๕ ล.ท. เสด็จกลับ
วันนี้ มีการแข่งขันกอล์ฟระหว่างเจ้านาย ในกระบวนเสด็จพระราชดำเนินที่กรุงเทพฯ วันนี้ เวลา ๓.๐๐ ก.ท.เศษ เกิดเพลิงไหม้ที่อู่เรือ กงยึดหลง ไกลท่าเรือบริษัท อินโดไชนา ตำบลบางรัก ท้องที่กิ่งอำเภอสาทร จังหวัดพระนคร มีกองดับเพลิงตำรวจนครบาล กองดับเพลิงทหารเรือ กับสื่อบริษัทเรือยนตรบางหลวง และบริษัทไฟฟ้า ช่วยกันดับอยู่จนเวลา ๔.๐๐ ก.ท. เศษจึงสงบ ไหม้โรงทำเครื่องเหล็กหมดไปโรง ๑ ทรัพย์สินเสียหายประมาณราคาหมื่นสี่พันบาท สอบสวนได้ความว่าอู่นี้ นายขี้ นายฉ่องจิ้น นายหลา นายไผ่ นายไหลย นายเสียงชาติกวางตั้ง รวม ๖ คน ได้เช่าที่ดินของพระยาโชฎีก ตั้งโรงขึ้นทำการมาประมาณ ๑๐ ปีเศษ ก่อนที่เกิดเพลิงไฟฟ้าเสียมาแต่วันที่ ๓ ตุลาคม เวลา ๘.๐๐ ล.ท. เหตุที่เกิดเพลิง นายรามราเชอร์ เขกยามเห็นสายไฟฟ้าขาดตกถูกไม้ที่เป็นเชื้อเพลิงจึงเกิดลุกลามขึ้น หาได้มีผู้ทุจริตลอบวางเพลิงไม่

วันพุธที่ ๕ ตุลาคม ๒๔๗๐

เวลา ๗.๓๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๒.๐๕ ก.ท. เสด็จกลับ
เวลา ๔.๒๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๒๐ ล.ท. เสด็จกลับ แล้วเสด็จลงประทับเรือพระที่นั่งมหาจักรีพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี
เวลา ๘.๔๐ ล.ท. ประทับทอดพระเนตรภาพยนตร์ ซึ่งสยามภาพยนตร์บริษัทจัดมาฉายถวายทอดพระเนตรบนดาดฟ้าเรือพระที่นั่ง เวลา ๒.๑๕ ก.ท. เลิกเสด็จเข้าที่
วันนี้ ก่อนที่จะเสด็จประทับเรือพระที่นั่งมหาจักรี พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ชั้น ๔ แก่พระยาสวัสดิศิริ ผู้ว่าราชการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และแหวนอักษรพระบรมนามาภิไธยย่อแก่ข้าราชการที่มารักษาราชการในหน้าที่ในระวางเสด็จ

วันพฤหัสบดีที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๖๐

เวลา ๖.๐๐ ก.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรี ออกจากหัวหิน เวลา ๑.๑๐ ล.ท. ผ่านสันดอนที่ป้อมพระจุลจอมเกล้า ยิงสลุตถวาย ๒๑ นัด เวลา ๒.๒๕ ล.ท. เรือพระที่นั่งถึงจังหวัดสมุทรปราการ หยุดเครื่องลอยลำที่ป้อมผีเสื้อสมุทร ยิงสลุตถวายอีก ๒๑ นัด พระยาทรงพลภาพ ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ และพระยาราชสาทรขึ้นเฝ้าในเรือพระที่นั่ง ทรงจูดรูปเงินเทียนทอง เครื่องราชสักการพระราชทานให้พระยาทรงพลภาพนำไปสักการพระสมุทรเจดีย์ เวลา ๒.๓๕ ล.ท. เรือพระที่นั่งออกจากสมุทรปราการ เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เทียบท่าราชวรดิษฐ์ เวลา ๕.๑๕ ล.ท. เสด็จขึ้นจากเรือพระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ประทับพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย มีพระราชดำรัสด้วยเจ้านายตามสมควรแล้วเสด็จทรงรถยนต์พระที่นั่ง พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี สู่พระที่นั่งอัมพร

วันศุกร์ที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๐

(ไม่มีบันทึก)

วันเสาร์ที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๐

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จสามัคยาจารย์สโมสร ทรงฟังปาฐกถาของกรมพระดำรงราชานุภาพ ว่าด้วยการปกครองแล้วเสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๐

โปรดให้จัดการพิธีสาบานธง ซึ่งแต่ก่อนต่างทำกันตามกรมกอง ณ บัดนี้ให้รวมกันทั้งบกเรือ กระทำสัตย์สาบานจะเพาะหน้าพระที่นั่ง ณ พระลานพระราชวังดุสิต เจ้าพนักงานตั้งเต็นต์ยกพื้นที่พระลาน ด้านตะวันตกตั้งโต๊ะหมู่ทองพร้อมด้วยเครื่องสักการบูชา เชิญพระชัยเงินหลังช้าง และพระชัยวัฒน์รัชกาลปัจจุบันมาประดิษฐาน มีพระธรรมสังเขป และบาตรน้ำพระพุทธมนต์ ตั้งเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบ ทอดพระราชอาสน์ ตั้งอาสน์สงฆ์ไว้พร้อม หน้าเต็นต์ตั้งพระแท่นชุมสาย มีแท่นларอง ทอดพระราชบัลลังก์ และมีเต็นต์เจ้านายข้าราชการเฝ้าอีกเต็นต์หนึ่ง

เวลา ๓.๑๕ ล.ท. เมื่อทหารมาตั้งแถวตามระเบียบแล้ว สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ เสนาบดีกลาโหม และผู้บัญชาการทหารเรือเสด็จ นายทหารรักษาธง เชิญธงชัยเฉลิมพล และธงประจำกองพันทหารเรือ เข้าสู่โรงพิธีทรงจูดเทียนเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ ๑๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธานสวดมนต์จบ แล้วเชิญกลับไปประจำกองยังที่เดิม

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. ทรงเครื่องแบบสนามทหารบก ประดับตราสายสพายารามา ทรงคทาจอมพล ทรงม้าพระที่นั่งมีราชองครักษ์ และนายม้าต้นขึ้นม้านำตามเสด็จราชองครักษ์ เชิญธงมหाराชตามเสด็จ เสนาบดีกลาโหมตามเสด็จในกระบวน แต่พระที่นั่งอัมพรออกประตูทวยเทพสโมสร สมเด็จพระบรมราชินีตามเสด็จท้ายกระบวน เสด็จเข้าสู่โรงพิธี

กองทหารกระทำวันทยาอุธ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี หยดน้ำพระที่นั่งที่หน้าแถวทหารแม่ทัพกองทัพน้อยที่ ๑ รายงานจำนวนทหารแล้วเสด็จตรวจพลเสร็จ เสด็จเข้าสู่โรงพิธี ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้วประทับพระราชอาสน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายศีลทรงศีลแล้ว ทหารรักษาธงเชิญธงชัยเฉลิมพล และธงประจำกองพันทหารเรือ ไปเรียงแถว ๒ ข้างพระที่นั่งชุมสาย แม่ทัพน้อยที่ ๑ ผู้นำคำสาบาน เข้ายืนหน้าพระที่นั่ง ชุมสาย พร้อมด้วยนายทหารซึ่งกระทำสัตยสาบานเสนาบดีกลาโหม อัญเชิญเสด็จขึ้นประทับบนพระที่นั่งชุมสายพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี กองทหารกระทำวันทยาอุธแล้วทำเรียบ และทำเปิดหมวก แม่ทัพที่ ๑ นำคำสาบานจบแล้วทหารทำสรวมหมวก มีพระราชดำรัสพระราชทานพระบรมวาโชวาทจบกองทหารกระทำวันทยาอุธ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีแม่ทัพกองทัพน้อยที่ ๑ ให้สัญญาณกองทหารเดิรสวมสนามตามลำดับกรมกอง คือ ๑. กองบังคับการกองผสม ๒. กองแตรวงผสม คือ แตรวงกรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ฯ แตรวงกรมทหารรักษาวัง และแตรวงทหารเรือ ๓. นักเรียนนายร้อย นักเรียนนายเรือ นักเรียนนายดาบ นักเรียนนายดาบแพทย์ รวมจัดเป็นกองพัน ๔. กองบังคับการกองพลที่ ๑ รักษาพระองค์ ๕. กรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ฯ จัดเป็นกรม ๓ กองพัน ๖. กรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์จัดเป็น ๓ กองพัน ๗. ทหารรักษาวังจัดเป็นกองพัน ๘. ทหารราบที่ ๒ จัดเป็นกองพัน ๙. กรมทหารราบที่ ๓ จัดเป็นกองพัน ๑๐. กรมทหารม้ารวมของกองทัพน้อยที่ ๑ จัดเป็นกรม ๒ กองพัน ๑๑. กรมทหารปืนใหญ่ที่ ๑ รักษาพระองค์ จัดเป็นกรม ๒ กองพัน ๑๒. กรมทหารช่างที่ ๑ รักษาพระองค์ มีพลเสนาธิการแผนกโรงเรียนแพทย์ทหารบก และพลเสนาธิการรักษาวังสมทบ จัดเป็นกรม ๒ กองพัน ๑๓. กองสัมภาระที่ ๑ ที่ ๒ กองเสนาธิการที่ ๑ ที่ ๒ กับหมวดหมู่สัมภาระ หมวดหมู่เสนาธิการ และหมวดหมู่สัตว์รักษ์ ของกองทหารในกรุงเทพฯ รวมจัดเป็นกองพัน ๑๔. ทหารเรือจัดเป็นกรม ๓ กองพัน เมื่อกองทหารผ่านหน้าพระที่นั่งแล้วกลับเข้าประจำอยู่ที่เดิมแล้ว เสด็จประทับพระราชอาสน์ในโรงพิธี นายทหารรักษาธงเชิญธงเข้าประจำกองตามเดิม สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอติแรก เวลา ๕.๐๕ ล.ท. ทรงรดน้ำพระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีเข้าสู่พระที่นั่งอัมพร กองทหารกระทำวันทยาอุธ แตรวงสรรเสริญพระบารมี ทหารเปล่งเสียงไชโยพร้อมกันเซงแซ่ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าประทับเกยมุมนนราชดำเนินกับถนนศรีอยุธยา พระญาณวราภรณ์ เกยหัวถนนศรีอยุธยาด้านตะวันตก พระสาสนโสภณเกยหัวถนนศรีอยุธยาด้านตะวันออก ประน้ำพระพุทธรณ์แก่กองทหารซึ่งเดินผ่านไปทุกหมู่เหล่าเป็นเสร็จ

วันนี้ โปรดให้ออกประกาศโดยที่ได้โปรดให้ยุบตำแหน่งอุปทูตสยามประจำกรุงเฮกแล้วสมควรจะตั้งอัครราชทูตสยาม ณ กรุงลอนดอน เป็นอัครราชทูตสยามประจำราชสำนัก เนเดอร์แลนด์ด้วยตามเดิม จึงโปรดให้มหาอำมาตย์โท หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร อัครราชทูตพิเศษผู้มีอำนาจเต็มประจำราชสำนักเสนต์เจมส์ และราชสำนักเบญญ์เยียม เป็นอัครราชทูตพิเศษมีอำนาจเต็มประจำสำนักเนเดอร์แลนด์ อีกตำแหน่ง ๆ ประกาศลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๔๗๐

วันอังคารที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์ เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เลิกประชุม เสด็จขึ้น

วันนี้ โปรดให้ราชเลขาธิการ ออกประกาศแจ้งความเรื่องใช้ตัวสกด และอักขรวิธี ซึ่งยังใช้ต่าง ๆ กันนั้น ให้ใช้ตามระเบียบและปะทานุกรมของกระทรวงธรรมการ ถ้าทบวงการใดเห็นสมควร เปลี่ยนอักขรวิธีในคำใด ก็ให้ชี้แจงแสดงเหตุผลไปยังกระทรวงธรรมการ ต่อเมื่อกระทรวงธรรมการเห็นชอบด้วยแล้ว และสั่งแก้ไขในเวลาใด ๆ ให้โฆษณาให้ทราบทั่วกัน

วันพุธที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๐

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนางพระที่นั่งอนันต์ พระราชทานสัญญาบัตรยศทหารเรือ ซึ่งโปรดให้มียศแล้ว ๔ นาย พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่นายทหารบกที่โปรดให้มีบรรดาศักดิ์แล้ว ๖ นาย มีนายทหารบกซึ่งออกไปศึกษาวิชาเพิ่มเติม ณ ประเทศฝรั่งเศส กลับเข้ามารับราชการตามตำแหน่งเฝ้า ๒ ข้าราชการกรมป่าไม้ กราบถวายบังคมลาไปรับราชการตามหน้าที่ ๑ แล้วเสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๐

(ไม่มีบันทึก)

วันเสาร์ที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๐

เวลา ๓.๒๕ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร.ประดับตราสายสพายมหาวชิรมงกุฏ ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร มาประทับรถม้าที่หน้าพระที่นั่งอนันต์ พร้อมด้วยราชองครักษ์และนายม้านั่ง มีนายทหารเชิญธงกระบี่กระบุธพระครุฑพ่านขึ้นม้านำ ออกประตู่ทวยเทพสโมสรมายังพระลาน มีทหารม้าหน้าตามเสด็จ เลี้ยวถนนศรีอยุธยาไปเลี้ยวถนนนครปฐม ประทับพระราชทานพระกฐินวัดเบญจมบพิตร เป็นวัดที่ ๑ กองเกียรติยศกระทำวันทยาวิรุฑ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เสด็จตามทางลาดพระบาททองลูกเสือและนักเรียนร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี ทรงรับผ้าพระกฐินเข้าไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์แล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ นายรองสนิทอ่านรายงานทูลวัด ทรงถวายผ้าพระกฐิน พระสงฆ์สาธุพร้อมกันอภิไลถวาย แก่สมเด็จพระวันรัตและสวดญัตติทุติยกรรม ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็กและเครื่องทองน้อย พระสงฆ์สวดจบพระราชทานไตรปิฎกแก่พระราชอาคันตุชนานุกรมเปรียญ พระสงฆ์ครองผ้ามานั่งที่แล้วโปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ถวายเครื่องบริขารและโปรดให้เจ้านายประเคนไตรทั่วทั้งพระอาราม พระสงฆ์ถวาย

อนุโมทนา สมเด็จพระวันรัตถวายอดิเรกเสร็จ เสด็จประทับรถพระที่นั่งไปตามถนนนครปฐม เลี้ยวถนนพิษณุโลกไปลงถนนราชดำเนิน ข้ามสะพานมัฆวาน ไปเลี้ยวถนนจักรพรรดิ หยุดวัดสระเกศ พระราชทานกุฐินเป็นวัดที่ ๒ กองเกียรติยศทำวันทยาอุช แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เสด็จเข้าในพระอาราม ทรงรับผ้าพระกุฐินไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์ทรงเครื่องนมัสการแล้ว นายรองสนองราชบรรหารอ่านรายงานทูลวัด ทรงถวายผ้าพระกุฐิน พระสงฆ์สาธุพร้อมกันอุปโลกน์ถวายแก่พระเทพเวที และสวดชัยติทุติยกรรม ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็ก พระสงฆ์สวดจบ พระราชทานไตรปิฎกแก่พระราชอาณาฐานานุกรมเปรียญและพิธีธรรม พระครองผ้ามาบังที่แล้ว โปรดให้กรมพระนราถวายเครื่องบริขาร พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาพระเทพเวทีถวายอดิเรก เสด็จประทับรถพระที่นั่งไปตามถนนจักรพรรดิไปเลี้ยวถนนบำรุงเมือง ถนนกรุงเกษมเข้าถึงประตูวัดเทพศิรินทร์ พระราชทานกุฐินเป็นวัดที่ ๓ กองเกียรติยศทำวันทยาอุช แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เสด็จทรงรับผ้าเข้าไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์แล้วทรงเครื่องนมัสการ นายรองพินิจราชการ อ่านรายงานทูลวัด ทรงถวายผ้าพระกุฐิน พระสงฆ์สาธุพร้อมกันอุปโลกน์ถวายพระศาสนโสภณและสวดชัยติทุติยกรรม ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็ก พระสงฆ์สวดจบ พระราชทานไตรปิฎกแก่พระราชอาณาฐานานุกรมเปรียญ พระครองผ้ามาบังที่แล้ว โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาถวายบริขาร พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระศาสนโสภณถวายอดิเรกเสร็จ เสด็จประทับรถพระที่นั่งออกจากวัดไปตามถนนกรุงเกษม เลี้ยวข้ามสะพานมัฆวานตรงไปเข้าประตูทวยเทพสโมสรม หุดหน้าพระที่นั่งอนันต์ ทรงรถยนต์พระที่นั่งยังพระที่นั่งอัมพร

วันอาทิตย์ที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๔๗๐

เวลา ๓.๓๐ ล.ท. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารปืนใหญ่ ร.อ.ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกประตูทวยเทพสโมสรมยังพระลานตรงไปตามถนนราชดำเนิน เลี้ยวถนนบ้านตะนาวถนนบำรุงเมืองข้ามสะพานข้างโรงสี เลี้ยวถนนราชินี ถนนสราญรมย์หยุดหน้าวัดราชประดิษฐ พระราชทานกุฐิน เป็นวัดที่ ๑ กองเกียรติยศกระทำวันทยาอุชบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เสด็จทรงรับผ้าพระกุฐินเข้าไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้ว นายรองสุจินดาอ่านรายงานทูลวัด ทรงถวายผ้าพระกุฐิน พระสงฆ์สาธุพร้อมกัน อุปโลกน์ถวายพระพรหมมุนีเป็นผู้ครอง และสวดชัยติทุติยกรรม ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็ก พระสวดจบ พระราชทานไตรปิฎกแก่ฐานานุกรมเปรียญ พระสงฆ์ครองผ้ามาบังที่แล้ว โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลา ถวายเครื่องบริขาร พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระพรหมมุนีถวายอดิเรก เสด็จออกจากพระอุโบสถไปประทับปราสาท ทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อยสักการพระบรมรูป พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวแล้ว เสด็จประทับรถพระที่นั่งไปตามถนนสราญรมย์ เลี้ยวถนนสนามไชย ถนนพระลาน ถนนหน้าพระธาตุ หยุดหน้าวัดมหาธาตุพระราชทานพระกุฐินเป็นวัดที่ ๒ เสด็จเข้าในพระอาราม กองเกียรติยศกระทำวันทยาอุช แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ลูกเสือและนักเรียนร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี ทรงรับผ้าพระกุฐิน เข้าไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้ว

สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนริศ

นายรองสนองราชบรรหารอ่านรายงานทูลวัดแล้ว ทรงถวายผ้าพระกฐิน พระสงฆ์สาธุพร้อมกัน
อุปโลกน์ถวายพระธรรมไตรโลกาจารย์เป็นผู้ครองและสวดญัตติทุติยกรรมทรงจุดเทียนพานมหาดเล็ก
พระสงฆ์สวดจบ พระราชทานไตรปิฎกแก่พระราชาคณฐานานุกรมเปรียญพิธิธรรม พระสงฆ์ครอง
ผ้ามาบั้งที่แล้วโปรดให้กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ถวายเครื่องบริขาร พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระธรรม
ไตรโลกาจารย์ถวายอดิเรกเสด็จประทับรถพระที่นั่งไปตามถนนพระธาตุ เลี้ยวถนนราชินีเลี้ยวข้าม
สะพานผ่านพิภพลีลา ไปเลี้ยวลงถนนจักรพงษ์ข้ามสะพานรรัตนสถานตรงไปเลี้ยวถนนกรุงเกษม
เลี้ยวเข้าถึงประตูวัดมกุฏกษัตริย์เสด็จทรงรับผ้าพระกฐินไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์แล้วทรงจุด
เทียนเครื่องนมัสการ นายรองพินิจราชการอ่านรายงานทูลวัด ทรงถวายผ้าพระกฐิน พระสงฆ์รับสาธุ
พร้อมกันอุปโลกน์ถวายพระธรรมปาโมกษ์เป็นผู้ครองและสวดญัตติทุติยกรรมวาทา ทรงจุดเทียน
พานมหาดเล็ก พระสงฆ์สวดจบพระราชทานไตรปิฎกแก่พระราชาคณฐานานุกรมเปรียญ พระสงฆ์
ครองผ้ามาบั้งที่แล้ว โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิตถวายเครื่องบริขาร พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา
พระธรรมปาโมกษ์ถวายอดิเรก เสด็จประทับรถพระที่นั่งตามถนนกรุงเกษม เลี้ยวข้ามสะพานมัชฌิม
ตรงไปตามถนนราชดำเนินยังพระลานเข้าประตูทวยเทพสโมสร ประทับพระที่นั่งอัมพร

วันนี้ โปรดให้ประกาศตั้งมหาเสวกตรี หม่อมเจ้าดำรงคำรงค์ กรรมการองคมนตรี ทรงถือ
หน้าที่ในตำแหน่งเลขาธิการองคมนตรี และเลขาธิการของที่ประชุมสภากรรมการองคมนตรีอีกตำแหน่ง
หนึ่ง

วันจันทร์ที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์
เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีสภา แล้วเสด็จขึ้น

โปรดให้ประกาศตั้งสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนคร เป็นผู้กำกับการพระราชวงศ์ ๑ องค์ใดมี
กิจไม่ถึงจะต้องกราบบังคมทูลพระกรุณาให้ติดต่อกราบทูลผู้กำกับการ

วันอังคารที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๔๗๐

เวลา ๓.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งบรมพิมาน
ทรงเครื่องเต็มยศจอมพลทหารบกประดับตราสายสหายจักรี เสด็จออกเฝ้าหน้าพระที่นั่งบรมพิมาน
ประทับพระที่นั่งพุดตาล เสด็จเป็นพยุหยาตราน้อยไปโดยถนนอมรวิที มีทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร.
แซงและตามเสด็จออกประตูพิมานชัยศรี ตรงไปตามถนนจักรีจรัญญ์ ออกประตูวิเศษไชยศรี เลี้ยว
ถนนหน้าพระลาน บรรจบกระบวนทหารหน้า มีกองทหารม้า กองทหารปืนใหญ่ กองทหารช่าง
กองทหารสื่อสาร กองทหารราบ ๑๑ เติร์กระบวนไปเลี้ยวถนนราชดำเนิน ข้ามสะพานผ่านพิภพลีลา
เลี้ยวถนนจักรพงษ์ ถนนพระสุเมรุ กระบวนหน้าเลี้ยวถนนวรนิเวศและบ้านตะนาว กระบวนหลวง

ตรงไปประทับพระราชยานยังเกยพลับพลาเปลื้องเครื่องพระราชทานพระภุชงค์นั้บวรรินเวศ เป็นวัด
ที่ ๑ ทหารกองเกียรติยศกระทำวันทยาอุธ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ทรงรับผ้า
พระภุชงค์นั้บไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์แล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ นายรองสนองราชบรรหาร
อ่านรายงานทูลวัด ทรงถวายผ้าพระภุชงค์นั้บ พระสงฆ์สาธุพร้อมกันอุปโลกนั้บถวายพระญาณวราภรณ์
และสวดอุทิศกุศลกรรม ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็กแล้วประทับพระราชบัลลังก์ พระสงฆ์สวดจบ
ทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อยสักการสมเด็จพระมหาสมณเจ้าทั้ง ๒ และทรงทอดผ้าไตร ๑๐ ฐานา
หม้ายสดับปกรณ์แล้ว พระราชทานไตรปิฎกแก่พระราชาคณะฐานานุกรมเปรียญพระพิธิธรรม พระสงฆ์
ครองผ้ามาบังนั้บแล้ว โปรดให้กรมหมื่นราชศักดิ์ถวายบริกขาร พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระญาณ
วราภรณ์ถวายอดิเรก เสด็จประทับพลับพลาทรงพระที่นั่งพุดตาล เสด็จเป็นกระบวนพยุหยาตราไป
ตามถนนบวรนิเวศ ถนนตะนาว ถนนเฟื่องนคร เข้าเทียบเกยพลับพลาวัดราชบพิธิ พระราชทาน
พระภุชงค์นั้บ เป็นวัดที่ ๒ กองเกียรติยศกระทำวันทยาอุธ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี
กองลูกเสือและนักเรียน ร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี เสด็จทรงรับผ้าพระภุชงค์นั้บไปวางบนพาน
แว่นฟ้าหน้าสงฆ์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้ว นายรองสนิทอ่านรายงานทูลวัด ทรงถวายผ้า
พระภุชงค์นั้บ พระสงฆ์รับ สาธุพร้อมกันอุปโลกนั้บถวายสมเด็จพระสังฆราชเจ้า และสวดอุทิศกุศลกรรม
วจา ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็ก พระสงฆ์สวดจบพระราชทานไตรปิฎกแก่พระราชาคณะฐานานุกรม
เปรียญและพระพิธิธรรม พระสงฆ์ครองผ้ามาบังนั้บแล้ว โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรี
ถวายบริกขาร พระสงฆ์อนุโมทนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก เสด็จประทับพระที่นั่งพุดตาล
เป็นกระบวนพยุหยาตราไปตามถนนเฟื่องนคร ถนนบ้านหม้อไปเลี้ยวถนนพระพิทักษ์ข้ามสะพาน
อุบลรัตน์ไปถนนพระพิพิธิ เลี้ยวไปประทับเกยหน้าวัดพระเชตุพนฯ พระราชทานภุชงค์นั้บเป็นวัดที่
๓ เสด็จขึ้นพระราชดำเนินตามทางลาดพระบาท กองเกียรติยศกระทำวันทยาอุธแตรวงสรรเสริญ
พระบารมี ลูกเสือและนักเรียนร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี ทรงรับผ้าพระภุชงค์นั้บไปวางบนพาน
แว่นฟ้าหน้าสงฆ์แล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการนายรองพินิจราชการอ่านรายงานทูลวัด ทรงถวาย
ผ้าพระภุชงค์นั้บพระสงฆ์รับสาธุพร้อมกันอุปโลกนั้บถวายพระธรรมวโรดมเป็นผู้ครองและสวดอุทิศกุศลกรรม
ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็ก พระสงฆ์สวดจบ ทรงเครื่องทองน้อยทรงทอดไตร ๑๐ ฐานาหม้าย
สดับปกรณ์แล้ว พระราชทานไตรปิฎกแก่พระราชาคณะฐานานุกรมเปรียญและพระพิธิธรรม พระสงฆ์ครอง
ผ้ามาบังนั้บแล้ว โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครถวายเครื่องบริกขาร พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา
พระธรรมวโรดมถวายอดิเรก เสด็จพระราชดำเนินมาประทับรถยนต์พระที่นั่ง เสด็จกลับพระราชวัง
ดุสิต

วันพุธที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี
เวลา ๓.๐๐ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารเรือประดับตราสายสพายนพรัตน์ ทรงรถยนต์

พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร ออกประตูทวยเทพสโมสร เลี้ยวถนนอยุธยา ถนนสามเสน เข้าถนน
วัดราชาธิวาส เทียบข้างพระอุโบสถ เสด็จพระราชทานพระกฐินเป็นวัดที่ ๑ กองเกียรติยศกระทำ
วันทวยราษฎร์ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีลูกเสือ และนักเรียนร้องเพลงสรรเสริญพระ
บารมี เสด็จทรงรับผ้าพระกฐินไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์ ทรงเครื่องนมัสการแล้ว นายรอง
พินิจราชการอ่านรายงานทูลวัด ทรงถวายผ้าพระกฐิน พระสงฆ์สาธุพร้อมกันอภิโลกน์ถวายพระธรรม
โกศอาจารย์และสวดมนต์ตฤตยกรรม ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็ก และเทียนเครื่องทองน้อย พระสงฆ์
สวดจบพระราชทานไตรปิฎกพระราชทานพระกฐินฐานานุกรมเปรียญ พระสงฆ์ครองผ้ามาบังที่แล้ว โปรด
ให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงถวายเครื่องบริวาร พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาพระธรรมโกศอาจารย์ถวายอดิเรก
เสด็จยังฉนวนทำหน้าวัดราชาธิวาส ประทับเรือพระที่นั่งสุพรรณหงษ์ตั้งบัลลังก์กันยาเป็นเรือพระ
ที่นั่งทรง เรือประภัสร์ไชย เป็นเรือทรงผ้าไตรองค์พระกฐิน เรือทวยเทพถวายการ ตั้งบัลลังก์กันยาเป็น
เรือพระที่นั่งรอง มีริ้วกระบวนคู่หน้าเรือเสื่อทยานชล กับเสื่อคำรณสินธุ์ เรือตั้ง ๑๐ คู่ เรือ
กลองนำ ๑ เรือพระตำราวจนอก เรือทองขวานฟ้า ๑ เรือพระตำราวจใน ๑ เรือทองบ่าบิ่น ๑
เรือทรงผ้าไตร ๑ เรือกลองใน ๑ เรือกระบี่ปราบเมืองมาร และเรือครุฑเต็วจักร เป็นเรือ
คู่ชัก ถึงเรือพระที่นั่งทรง และเรือพระที่นั่งรอง มีเรือแซง ๓ คู่ ออกจากฉนวนทำหน้าวัดราชาธิวาส
ล่องเป็นกระบวนพยุหยาตราไปตามลำน้ำเจ้าพระยา ไปเทียบฉนวนทำหน้าวัดอรุณ พระราชทานพระกฐิน
เป็นวัดที่ ๒ กองเกียรติยศกระทำวันทวยราษฎร์ แตรวงสรรเสริญพระบารมี เสด็จขึ้นประทับพระราชยานกง
มีตำราวจหลวงกรมวังราชองครักษ์มหาดเล็ก ให้นำตามเสด็จ และกองทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร.แซง
เทียบเกยหน้าประตูอาราม เสด็จทรงรับผ้าพระกฐินไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์ แล้วทรงจุดเทียน
เครื่องนมัสการ นายรองสนิธอ่านรายงานทูลวัด ทรงถวายผ้าพระกฐิน พระสงฆ์สาธุพร้อมกันอภิโลกน์
ถวายพระธรรมดิลกเป็นผู้ครองและสวดมนต์ตฤตยกรรม ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็ก และจุดเทียน
เครื่องทองน้อยสักการพระอังคารแล้ว พระสงฆ์สวดจบ พระราชทานไตรปิฎกพระราชทานพระ
กฐินฐานานุกรมเปรียญและพิธีกรรม พระสงฆ์ครองผ้ามาบังที่แล้ว โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวง
ลพบุรีถวายเครื่องบริวาร พระสงฆ์อนุโมทนาพระธรรมดิลกถวายอดิเรก เสด็จกลับยังเรือพระที่นั่ง
ออกจากฉนวนทำหน้าวัดอรุณ ล่องเป็นกระบวนไปตามลำแม่น้ำเจ้าพระยาเทียบฉนวนหน้าทำหน้าวัด
ประยูรวงศ์พระราชทานกฐินเป็นวัดที่ ๓ เสด็จขึ้นประทับพระราชยานกงเป็นกระบวนไปเทียบเกย
ที่หน้าประตูพระอาราม กองเกียรติยศกระทำวันทวยราษฎร์ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี
ลูกเสือและนักเรียนร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี เสด็จทรงรับผ้าพระกฐินไปวางบนพานแว่นฟ้า
หน้าสงฆ์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้ว นายรองพินิจราชการอ่านรายงานทูลวัด ทรงถวายผ้า
พระกฐิน พระสงฆ์สาธุพร้อมกันอภิโลกน์ถวายพระเทพโมลี และสวดมนต์ตฤตยกรรม ทรงจุดเทียน
พานมหาดเล็ก พระสงฆ์สวดจบ พระราชทานไตรปิฎกพระราชทานพระกฐินฐานานุกรมเปรียญ พระสงฆ์
ออกไปครองผ้ามาบังที่แล้ว โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ถวายเครื่องบริวาร พระสงฆ์
อนุโมทนา พระเทพโมลีถวายอดิเรก เสด็จตามทางเดิมมาลงเรือพระที่นั่ง เสด็จเป็นกระบวนพยุหยาตรา

๓๑๐

กลับมาเทียบท่าราชวรดิษฐ์ ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จกลับพระราชวังดุสิต การพระภคินีวัดประยูร-
วงศ์วันนี้ พระยาสุรวงศ์วิวัฒน์ผู้อุปการวัดประยูรวงศ์นำผ้าอาบน้ำแจกแก่พลฝีพายในเรือพระที่นั่ง
ทรงทั่วทุกคน

วันหยุดที่ดีที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๔๗๐

โปรดให้ทำการพระราชกุศลสมวารพระศพสมเด็จพระปิตุจฉาเจ้าที่พระมหาปราสาท
เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงเครื่องครึ่งยศทหารบก เสด็จทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่ง
อัมพร มาประทับพระมหาปราสาท ทรงวางพวงมาลาและทรงจุดเครื่องทองน้อย แล้วทรงเครื่อง
นมัสการพระสงฆ์คณะรามัญ ๒๐ รูป มีพระคุณวงศ์ วัดปรมย์ยิกาวาส เป็นประธานสวดกรรมนิยามสูตร
จบ ทรงทอดไตรสดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนา พระคุณวงศ์ถวายอดิเรก พระอุดมวิจารย์ถวาย
พระพรลา ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงธรรม พระธรรมปิฎกถวายเทศน์กัณฑ์ ๑ จบ แล้ว
ฐานานุกรม ๔ รูปรับสัพพี ทรงทอดไตรและจีวรสดับปกรณ์แล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์กัณฑ์เทศน์
และสัพพีพระธรรมปิฎกถวายอดิเรก ถวายพระพรลา เจ้าพนักงานงเด็กเชิญเครื่องขึ้นไปตั้งพรตจีน
ญวนสวดสังเวคแล้วกลับลงทำางเด็กต่อไป เวลา ๗.๕๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระมหาปราสาท
ทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อยและเครื่องนมัสการแล้ว พระรามัญ ๒๐ รูป ถวายพรพระจบทรง
ประเคนอาหารบิณฑบาต พระสงฆ์ฉันแล้วทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรม พระสงฆ์
ถวายอนุโมทนาพระคุณวงศ์ถวายอดิเรก พระอุดมวิจารย์ถวายพระพรลา ทรงจุดเทียนเครื่องทรง
ธรรม พระเทพโมลีวัดประยูรวงศ์ถวายเทศน์จบแล้ว พระพิธีธรรม ๔ รูปรับสัพพี ทรงทอด
ไตรเทศน์ จีวรรับสัพพีสดับปกรณ์แล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรมกัณฑ์เทศน์ และ
ใบวัดอุปัชฌาย์พระรับสัพพี พระเทพโมลีถวายอดิเรก ถวายพระพรลาเจ้าพนักงานเชิญเครื่องสังเวค
ขึ้นไปตั้งพรตจีนญวนสังเวคแล้ว ทรงทอดผ้าไตร ๓๕ ไตรสดับปกรณ์แล้ว กลับลงไปทำางเด็ก
ต่อไป ทรงจุดเทียนบูชาธรรมแล้ว เวลาเที่ยงวัน ๕๐ นาที เสด็จกลับ

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารมหาดเล็ก จ.ปร.ประดับตราสายสพายจุลจอมเกล้า
ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระมหาปราสาททรงจุดเทียนเครื่องทองน้อย
และเทียนเครื่องนมัสการแล้ว ทรงจุดเทียนทรงธรรม พระญาณวราภรณ์ถวายเทศน์กัณฑ์ ๑ จบ
แล้ว พระราชาคณะ ๒๐ รูป มีสมเด็จพระพุฒาจารย์วัดสุทัศน์เป็นประธานสวดศราทพรต ทรง
ทอดไตรยามปักกัณฑ์เทศน์ และพระสวดศราทพรต พระสงฆ์สดับปกรณ์แล้ว ทรงประเคนใบ
วัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระพุฒาจารย์ถวายอดิเรก พระญาณวราภรณ์
ถวายพระพรลา ทรงจุดเทียนบูชาธรรม เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันเสาร์ที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ไปรดให้เจ้าพระยาพิชัยญาติ เสนาบดียุติธรรม เฝ้า

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. พรดจิ้นญวนสวดพิธีทิ้งกระจาดในงานพระศพสมเด็จพระปิตุจณาเจ้าที่พระมหาปราสาท

เวลา ๕.๒๕ ล.ท. ทรงรยยন্ত্রীพระที่นั่ง แต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอาภรณ์พิโมกษ์ ทอดพระเนตรพิธีทิ้งกระจาด สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ถวายสลากทรงไปรยแก่ข้าราชการชั้นนายพลพอสมควรแล้ว เสด็จประทับพระมหาปราสาท ทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อยและเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ร้อยขึ้นนั่งที่แล้วไปรดให้หม่อมเจ้าที่ยังเยาว์ทอดผ้าพระสงฆ์ ๑๐๐ รูป มีพระวิสุทธิโสภณ วัดมหรณพารามเป็นประธานนำมาตีกาสดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนาพระวิสุทธิโสภณถวายอดิเรก พระกวีวงศ์ถวายพระพรลาแล้วทรงจุดเทียนบูชาธรรมแล้ว เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ เจ้าพนักงานงเด็กเชิญเครื่องขึ้นไปตั้ง พรดจิ้นญวนสวดสังเวแล้ว ลงสวดพิธีเผากระดาษต่อไป

วันอาทิตย์ที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๖๐

ไปรดให้ทำการพระราชกุศลอภิสิทธิ์สมัยวันสวรรคตพระพุทธเจ้าหลวงและเนื่องด้วยวันสวรรคตสมเด็จพระพันปีหลวง เจ้าพนักงานได้เตรียมงานนี้ที่พระที่นั่งอนันต์มุขประจิมภาค ตั้งพระแท่นรองโต๊ะหมู่ทองเชิญพระชนมวารรัชกาลที่ ๕ และสมเด็จพระพันปีหลวงมาประดิษฐานทอดเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบ ตั้งธรรมาศน์ที่องค์กลาง ตั้งอาสน์สงฆ์บูรพาภาคด้านเหนือ เจ้าพนักงานเชิญพระบรมอัฐิพระพุทธเจ้าหลวงและสมเด็จพระพันปีหลวงมาประดิษฐานบนพระแท่นมณฑลคศิลาบาตภายใต้ันพปฎลมหาเศวตฉัตร พร้อมด้วยเครื่องบรมราชูปโภคและเครื่องราชสักการพานพุ่มต้นไม้ทองเงินทอดพระราชบัลลังก์ ทอดเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบพร้อมสรรพ

เวลา ๕.๑๕ ล.ท. ทรงเครื่องครึ่งยศทหารบก ทรงรยยন্ত্রীพระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระลานทรงวางพวงมาลา ทรงจุดเทียนเครื่องราชสักการถวายบังคมพระบรมรูปทรงม้าแล้วประทับรถพระที่นั่ง เสด็จไปประทับพระที่นั่งอนันต์ ทรงจุดเทียนเครื่องราชสักการและเทียนเครื่องนมัสการแล้วประทับพระราชบัลลังก์ พระสงฆ์ ๒๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธานสวดมนต์จบทรงจุดเทียนทรงธรรม พระธรรมโกศาจารย์วัดราชาธิวาสถวายเทศน์กัณฑ์ ๑ จบแล้วพระสงฆ์สวดมนต์รับสัพพีแล้วทรงทอดผ้าไตรเทศน์และสวดมนต์สดับปกรณ์ทรงประเคนเครื่องไทยธรรมกัณฑ์เทศน์ และไปรดให้ไปรับของข้างในที่พระฉาก สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรกพระธรรมโกศาจารย์ ถวายพระพรลา ไปรดให้หม่อมเจ้าที่ยังเยาว์ทอดผ้ารายร้อย พระสงฆ์ ๒๐๐ รูป มีพระธรรมดิลก เป็นประธานนำสวดมาตีกาสดับปกรณ์แล้ว พระธรรมดิลกถวายอดิเรกพระธรรมไตรโลกาจารย์ถวายพระพรลา เจ้านายทอดผ้าสดับปกรณ์อีกครั้งหนึ่ง ทรงพระราชอุทิศ

เงินปฏิสังขรณ์วัดเบญจมบพิตร ๑,๐๐๐ บาท วัดราชาธิวาส ๑,๐๐๐ บาท พระราชทานเงินแจก
เจ้านายราชสกุล และราชินิกุลฝ่ายหน้าฝ่ายใน และโปรดให้พิมพ์หนังสือพระราชดำรัสในพระบาท
สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแถลงพระบรมราชาธิบายแก้ไขการปกครองแผ่นดิน พระราชทาน
แจกในงานนี้ด้วย เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เสด็จขึ้นเป็นเสร็จการ

วันนี้ ตั้งแต่เวลาเข้ามาจนตลอดเวลา ได้มีเจ้านายข้าราชการตลอดจนราษฎรนำพวงมาลา
และดอกไม้ธูปเทียนมากกระทำสักการเป็นล้นหลาม ที่พระลานมีแถววงบรรเลงตลอดเวลา คำมี
หนังสือกรมสาธารณสุขมาฉายและได้เวลาจุดดอกไม้เพลิงด้วย

วันจันทร์ที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๔๗๐

เวลา ๓.๐๐ ล.ท. ทรงเครื่องครึ่งยศทหารเรือ ทรงรถยนต์พระที่นั่ง แต่พระที่นั่งอัมพร
เสด็จประทับทำราชวรดิษฐ์ทรงรถยนต์พระที่นั่งเป็นกระบวนล่องไปเข้าคลองบางกอกใหญ่ ไป
ประทับฉนวนหน้าหน้าวัดหนึ่ง พระราชทานพระกฐินเป็นวัดที่ ๑ กองเกียรติยศกระทำวันทยาอุช
แถววงสรรเสริญพระบารมี ทรงรับผ้าพระกฐินเข้าไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์ทรงเครื่องนมัสการ
แล้ว นายรองสุจินดาอ่านรายงานทูลวัด ทรงถวายผ้าพระกฐิน พระสงฆ์รับสาธุพร้อมกัน อปโลกน์
ถวายพระวิเชียรทวิเป็นผู้ครองและสวดมัญจาคิพุทธกรรม ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็ก พระสงฆ์สวดจบ
พระราชทานไตรปิฎกฐานานุกรมพระสงฆ์ครองผ้ามาซึ่งที่แล้วโปรดให้กรมหลวงกำแพงเพชรอภัย
เครื่องบริขาร พระสงฆ์อนุโมทนาพระวิเชียรทวิถวายอดิเรกเสด็จประทับเรือพระที่นั่งไปเทียบ
ฉนวนท่าหน้าวัดนางนอง พระราชทานพระกฐินเป็นวัดที่ ๒ กองเกียรติยศรับวัดกระทำวันทยาอุช
แถววงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ทรงรับผ้าพระกฐินไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์ ทรง
เครื่องนมัสการแล้ว นายรองสนองราชบรรหารอ่านรายงานทูลวัด ทรงถวายผ้าพระกฐินพระสงฆ์
สาธุพร้อมกันอปโลกน์ถวาย พระครูสุนทรวาทกิจ ผู้รักษาพระอารามเป็นผู้ครอง และสวดมัญจาคิ
พุทธกรรม ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็ก พระสงฆ์สวดจบพระราชทานไตรปิฎกฐานานุกรม พระ
ครองผ้ามาซึ่งที่แล้ว โปรดให้กรมหมื่นอนวัตรนิจาตรนัตถ์ถวายบริขาร พระสงฆ์อนุโมทนา พระธรรม
ปิฎกวัดพระเชตุพนผู้นำถวายอดิเรกเสด็จเป็นกระบวนไปประทับฉนวนหน้าวัดราชโอรส พระราชทาน
พระกฐินเป็นวัดที่ ๓ กองเกียรติยศกระทำวันทยาอุช แถววงสรรเสริญพระบารมี ทรงรับผ้าไปวาง
บนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้ว นายรองพินิจราชการอ่านรายงานทูลวัด
ทรงถวายผ้าพระกฐิน พระสงฆ์รับสาธุพร้อมกันอปโลกน์ถวายพระธรรมโกศาจารย์เป็นผู้ครองและ
สวดมัญจาคิพุทธกรรมทรงจุดเทียนพานมหาดเล็กพระสงฆ์สวดจบพระราชทานไตรปิฎกฐานานุกรมเปรียญ
พระสงฆ์ครองผ้ามาซึ่งที่แล้วโปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีอภัยถวายบริขาร

พระสงฆ์อนุโมทนา พระธรรมโกศาจารย์ถวายอดิเรก เสด็จประทับเรือยนต์พระที่นั่ง
เทียบทำราชวรดิษฐ์ เวลา ๖.๑๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จกลับพระราชวังดุสิต

วันอังคารที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

วันพุธที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๓๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จประทับท่าवासกรี มีพระราชปฏิสันถาร แก่เจ้านายพอสมควรแล้ว เสด็จลงมาประทับเรือพระที่นั่งประพาสแสงจันทร์ เสด็จขึ้นไปตามลำน้ำเจ้าพระยา เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เศษ เรือพระที่นั่งถึงพระราชวังบางปะอิน มีข้าราชการฝ่ายทหารพลเรือนเฝ้ารับเสด็จ ทรงจุดเทียนพระราชทานให้มหาดเล็กนำไปบูชาพระเจ้าปราสาททองแล้ว เสด็จทางช้างในประทับแรมพระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียร

วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๐

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงเครื่องครึ่งยศทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร. เสด็จออกจากพระที่นั่งวโรภาสพิมาณยังสพานท่าเสด็จ ทรงรถยนต์พระที่นั่งไอยราพต ขึ้นไปตามลำน้ำช่องเกาะ ถึงท่าฉนวนวัดชุมพลนิกายาราม พระราชทานพระกฐินเป็นวัดที่ ๑ เสด็จตามทางลาดพระบาท กองเกียรติยศกระทำวันทยาอุธ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ทรงรับผ้าพระกฐินไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์ ทรงเครื่องนมัสการแล้วเวยรongsจินดาอ่านรายงานทูลวัด ทรงถวายผ้าพระกฐินพระสงฆ์สาธุพร้อมกัน ถวายพระครูธรรมทิวากรเจ้าอาวาสเป็นผู้ครองและสวดญัติติทุติยกรรม ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็กแล้ว ประทับพระราชบัลลังก์ พระสงฆ์สวดจบพระราชทานไตรปิฎกฐานานุกรมเปรียญ พระสงฆ์ครองผ้ามานั่งที่แล้ว โปรดให้กรมหมื่นราชศักดิ์ถวายบริการ พระสงฆ์อนุโมทนา พระญาณไตรโลกผู้นำถวายอดิเรก เสด็จประทับเรือพระที่นั่งอ้อมหัวเกาะ ล่องลงไปตามลำน้ำสายนอก เลี้ยวท้ายเกาะกลับขึ้นทางลำน้ำระหว่างเกาะไปเทียบสพานฉนวนหน้าวัดนิเวศน์พระราชทานพระกฐินเป็นวัดที่ ๒ เสด็จขึ้นสู่พระอาราม กองเกียรติยศกระทำวันทยาอุธ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี กองลูกเสือและนักเรียนร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี ทรงรับผ้าพระกฐินไป วางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้ว นายรองพินิจราชการอ่านรายงานทูลวัด ทรงถวายผ้าพระกฐิน พระสงฆ์รับสาธุพร้อมกันอภิโลกน์ถวายพระภัทศีสังวรเจ้าอาวาสเป็นผู้ครองและสวดญัติติทุติยกรรมจบ ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็ก แล้วประทับพระราชบัลลังก์ พระราชทานไตรปิฎกพระราชทานานุกรม พระครองผ้ามานั่งที่แล้ว โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ถวายบริการ และโปรดให้เจ้านายถวายไตรแก่พระสงฆ์ทั่วแล้ว พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาพระภัทศีสังวรถวายอดิเรก ประทับเรือพระที่นั่งเป็นกระบวนมาเทียบท่าสพานเสด็จ ๆ ขึ้นทางพระที่นั่งวโรภาส

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. เสด็จลงเสวยพระกระยาหารที่แพท่าน้ำ ริมพระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียร

วันศุกร์ที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เริ่มการพระราชพิธีแห่และฉลองพระป้ายที่พระที่นั่งวโรภาสพิมาณ และพระที่นั่งเวหาสจรัญ มีกระบวนแห่และเครื่องสังเว

พระราชวังบางปะอิน ถ่ายในระยะสูง ๑.๕๐๐ เมตร

ต่าง ๆ ซึ่งข้าราชการกรมท่าซ้ายและพ่อค้าคนจีนต่าง ๆ จัดสนองพระเดชพระคุณ เวลา ๑.๐๐ ล.ท. เศษ เสด็จขึ้น

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. เสด็จทรงสักการพระเจ้าปราสาททอง แล้วเสด็จทรงแบตมินตันที่โรงละครในพระราชวัง เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เศษ เสด็จขึ้น

เวลา ๘.๓๐ ล.ท. เสด็จเสวยพระกระยาหารจีนที่พระที่นั่งเวหาสจรรย์ญ แล้วประทับทอดพระเนตรวิวในการสมโภชพระป้าย ซึ่งคนข้าราชการกรมท่าซ้ายจัดมาเล่น ถวายทอดพระเนตรเวลาสมควรเสด็จขึ้น

วันเสาร์ที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๔๗๐

เวลา ๓.๐๐ ล.ท. เสด็จทรงเรือยนต์พระที่นั่งไปเสวยน้ำชาที่วัดบางหัวรั้วริมสถานีบ้านโพ เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เศษ เสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๔๗๐

เวลา ๙.๔๕ ก.ท. เสด็จทรงเรือยนต์พระที่นั่งไอยราพต พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีไปในการพระกฐินต้น ซึ่งพระราชทานพระยาไพชยนต์เทพ ณ วัดวิเวกายุพัต เสวยกลางวัน ณ ที่นั้น แล้วประทับทอดพระเนตรการแข่งเรือ และการเล่นซึ่งคนข้าราชการฝ่ายทหารและพลเรือน จัดสนองพระเดชพระคุณในการพระกฐินต้น เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เศษ เสด็จกลับ

เวลาค่ำ เสวยแล้วประทับทอดพระเนตรภาพยนตร์

วันจันทร์ที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๔๗๐

เวลา ๓.๐๐ ล.ท. เศษ เสด็จลงถ่ายภาพยนตร์ในบริเวณพระราชวังบางปอิน เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลาค่ำ เสวยแล้วเสด็จลงประทับแพหน้าน้ำริมพระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียร เวลาเที่ยงคืน เสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๔๗๐

เวลา ๗.๐๐ ก.ท. เสด็จลงทรงถ่ายภาพยนตร์ในบริเวณพระราชวังบางปอิน เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เศษ เสด็จขึ้น

เวลา ๒.๐๐ ล.ท. เศษ เสด็จลงทรงถ่ายภาพยนตร์ เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จทอดพระเนตรบึงกระจับ ท้ายพระราชวังบางปอิน เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

ค่ำ เสวยแล้วประทับทอดพระเนตรลิเกและลำตัด ซึ่งทหารเรือจัดไปเล่นถวาย เวลา ๒.๑๕ ก.ท. เสด็จขึ้น

ที่กรุงเทพฯ วันนี้ เวลา ๓.๐๐ ก.ท.เศษ เกิดเพลิงไหม้ขึ้นที่ริมถนนเยาวราชได้ปากตรอกเต้า
 ตำบลวัดกันมาตุยาราม อำเภอจักรวรรดิ จังหวัดพระนคร กองดับเพลิงตำรวจนครบาล สือบบริษัท
 ไฟฟ้า และสือบของเจ้าพระยาพิชัยญาติช่วยกันดับ จนเวลา ๔.๐๐ ก.ท.เศษจึงสงบ คงไหม้ตึก
 ๒ ชั้น ๓ ห้อง ห้องแถวไม้ ๒๐ ห้อง กับตึกแถว ๒ ชั้น ๑๑ ห้อง ของนายหู่จิ้น แต่จิว ทรัพย์
 เสียหายประมาณแสนหกพันบาท สอบสวนได้ความว่าต้นเพลิงเกิดขึ้นที่ครัวไฟตึกแถวของนายหู่
 ที่นายยิวเถ่นเช่าก่อนแล้ว จึงลุกลามขึ้น มีผู้เห็นนายโล่ยพัดคนทำครัวของนายยิวเถ่นวิ่งออกมาจาก
 ครัวไฟ ตามทางสันนิษฐานของเจ้าหน้าที่ว่า เพลิงเกิดขึ้นเพราะนายโล่ยพัดทำการเดินเล่นในเวลา
 หุงต้ม เจ้าหน้าที่จับตัวนายโล่ยพัดมาสอบสวน

วันพุธที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๔๗๐

เวลา ๒.๓๐ ล.ท. เสด็จลงทรงถ่ายรูปเจ้านาย ซึ่งโดยเสด็จพระราชดำเนียรที่หน้าพระที่นั่ง
 อุทยานภูมิเสถียร แล้วเสด็จประทับพระที่นั่งวโรภาสพิमान พระราชทานของส่วนพระองค์แก่ข้าราชการ
 ฝ่ายทหารและพลเรือนเสร็จแล้ว ทรงจุดเทียนพระราชทานมหาดเล็กนำไปสักการพระเจ้าปราสาททอง
 แล้วเสด็จประทับสพานท่า เสด็จพระราชทานพระแสงศาสตราแก่พระยาโบราณราชธานินทร์ สมุหเทศา-
 ภิบาลมณฑลอยุธยาแล้ว เสด็จลงประทับเรือพระที่นั่งประพาศแสงจันทร์ พร้อมด้วยสมเด็จพระ
 บรมราชินี เวลา ๓.๐๐ ล.ท. เรือพระที่นั่งออกจากพระราชวังบางปะอิน เวลา ๗.๐๐ ล.ท.ถึงท่า
 วาสุกีร์ เสด็จขึ้นจากเรือพระที่นั่ง ทรงรถยนต์พระที่นั่ง เสด็จประทับพระที่นั่งอัมพร

วันพฤหัสบดีที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๔๗๐

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนางพระที่นั่ง
 อนันต์ พระราชทานเหรียญจักรมาลาแก่นายทหารเรือ ๑ พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่
 ผู้ที่มีบรรดาศักดิ์แล้ว ข้าราชการกลาโหม ๑๐ ทหารเรือ ๑ แล้วเสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี
 เวลา ๘.๐๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้มีการเลี้ยงอาหารค่ำแก่ท่านจิโรลาโม
 เดอ โรสสิ อัครราชทูต อิตาลีเลียนและภริยา และโปรดให้เชิญหม่อมเจ้าบวรเดช นายสตีเวนส์
 กับภริยา พระยาอภิบาลประเพณี หลวงศรีวิสารวาจา มาในการนี้ด้วย

วันเสาร์ที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์
 เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี เลิกประชุม เสด็จขึ้น

วันอาทิตย์ที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

โปรดให้ทำการพระราชพิธีฉลองพระประจำพระชนมพรรษา และเฉลิมพระชนมพรรษา ที่พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระที่นั่งไพศาล ดำรงตำแหน่งเสนาบดีพระแก้วน้อย ประดิษฐานบนพระที่นั่งบุษบก ในพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย มีเทียนมหามงคล ๒ คู่ ที่เกรินทั้ง ๒ ข้าง มีพานทองรองพุ่มดอกไม้สด ชั้นลดมีเชิงเทียน ๒ คู่ พร้อมด้วยพานที่ปักดอกไม้ ที่พระที่นั่งมหาเศวตฉัตรตั้งโต๊ะทองเชิญ พระชัยวัฒน์รัชกาลปัจจุบัน และพระลำดับพระชนมพรรษาออกประดิษฐาน ตั้งเครื่องสักการบูชา และเทียนมหามงคลทองเงิน ตั้งต้นไม้ทองเงิน ๔ มุม ตั้งตู้เทียนเท่าพระองค์ข้างละตู้ ที่หน้าตู้ ตั้งโต๊ะหมู่ห้อยพร้อมด้วยเครื่องสักการและพระเต้าน้ำพระพุทธรูป ตั้งโต๊ะหมู่ห้อยน้อยพร้อมด้วยเครื่องสักการและพระเต้าน้ำพระพุทธรูป ตั้งโต๊ะหมู่ห้อยน้อยพร้อมด้วยเครื่องสักการบูชา เป็นที่ประดิษฐานพระประจำพระชนมพรรษาที่หล่อใหม่ ทอดเครื่องนมัสการลงยาราชาวดี และพระแท่นทรงกราบ ตั้งโต๊ะทองประดิษฐานพระประจำพระชนมพรรษาชั่วคราวที่หล่อใหม่ ทอดพระราช บัลลังก์ตั้งอาสน์สงฆ์ ตั้งเก้าอี้เจ้านาย ข้าราชการไว้พร้อม

ที่พระที่นั่งไพศาลตั้งโต๊ะหมู่ทองบนพระแท่นมณฑล มีมณฑปงาประดิษฐานพระพุทธรูป ขยายรัตนน้อย พระชัยวัฒน์รัชกาลที่ ๕ พระชัยเนาวะโลหะรัชกาลที่ ๔ และที่ ๕ พระรัตน นาวิไลและพระธรรมสังเขป พระเจดีย์ลังกาบรรจุพระสารีริกธาตุและพระเต้าน้ำต่าง ๆ ตั้งเชิงเทียน มหามงคลทองเงินเครื่องสักการบูชา ทอดเครื่องนมัสการพานทอง ๒ ชั้น และพระแท่นทรงกราบ ตั้งตู้เทียนเท่าพระองค์คู่ ๑ หน้าพระที่นั่งอัฐทิศตั้งพระแท่นมณฑลบูชาเทวดา ประดับระบาย พระสูตรร้อยกรองด้วยดอกไม้สด ประดิษฐานพระห้ามสมุทร ไม้ศรีมหาโพธิ พระรำพึงขนาดกลาง พระสมาธิทองคำขนาดย่อม พร้อมด้วยเทวรูปพระพหูสัปต พระศุกร มีรูปเทียนทองเงินและฉัตรทรง ครบตามกำลังเทวดา มีพานเข้าดอกดอกไม้สีไว้พร้อม หน้าพระแท่นตั้งผ้าทองรองเชิงเทียนหายนะ วัฒนะ ตั้งเครื่องนมัสการแก้วเจียรไนและพระแท่นทรงกราบ ตั้งโต๊ะเครื่องบูชาพระสยามเทวาริราช มีเทียนทองเงินคู่ ๑ และมีโต๊ะปักตั้งตะเกียงน้ำมันหอมระเหย ดวง ตั้งแท่นรองบัตรในวันสวดวัดคณา ยุสมรธรรม ตั้งเครื่องราชกกุธภัณฑ์ ที่พระที่นั่งภัทรบิฐ ทอดพระราชบัลลังก์ตั้งเก้าอี้เจ้านาย

ที่วัดพระแก้ว ตั้งตู้เทียนเท่าพระองค์ ข้างธรรมาสันติลาคู่ ๑ ตั้งเครื่องนมัสการและพระแท่น ทรงกราบ ตั้งเทียนเถาที่พระพุทธรูปยอดฟ้า พระพุทธรูปเลิศล้ำ ทอดพระราชบัลลังก์ตั้งอาสน์สงฆ์ ที่ตรงพระทวารกลางตั้งพระแท่นรองจงกลเทียนรูปบุษบานพเคราะห์ไว้พร้อม การแต่งตามประทีป ในวังหลวงได้ใช้ไฟฟ้าห้อยผ้าเฟื้อง ส่วนข้างนอกตามกระทรวงทบวงการทั้งปวงก็ตกแต่งตามประทีป ทั่วไป

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารม้า ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับหน้าอุโบสถวัดพระแก้ว นักพรตฝ่ายอาณานิคมและจีนถวายชัยมงคล ขุนนางกรมท่าชาย ถวายรูปเทียนกิมฮวยอั้งตี้ว พระราชทานสัญญาบัตรผ้าไตรยามบาตรอยู่อีระฆังไม้เท้า ตั้งพรตจีน คืออาจารย์โล่งชื้อ วัดมังกรกมลवास เป็นพระอาจารย์เงินวังสมาธิวัตร แล้วเสด็จขึ้นในพระอุโบสถ

ทรงประเคนไตรสลัปดาห์แก่พระราชอาคันตุกะแล้ว ทรงจุดเทียนบูชาพระแก้วพระพุทธรูปสัมพรรณี พระพุทธรูปยอผ้า พระพุทธรูปเลิศล้ำ และเทียนเท่าพระองค์ทั้ง ๒ ข้างธรรมาสน์ศิลา กับเทียนรุ่ง พระครองผ้ามานั่งยังอาสน์แล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการพระสงฆ์ ๕ รูป มีพระศาสนุทธาจารย์ เป็นประธานสวดมนต์ทรงจุดเทียนที่จงกลบูชาเทวดา ไหรบูชาเทวดา เสด็จกลับจากพระอุโบสถ มาทรงรถยนต์พระที่นั่งไปเทียบพระทวารเทเวศร์รักษา เสด็จประทับพระที่นั่งอมรินทร์ พระราชทาน สัญญาบัตรไตรพัทธตั้งสมณศักดิ์ ๕๒ รูป พระนำตั้ง ๑๐ รูป มีสมเด็จพระพุฒาจารย์เป็น ประธานสวดขณโต พระครองผ้ามานั่งยังอาสน์แล้ว พระธรรมเจดีย์ซึ่งได้รับสมณศักดิ์ใหม่ถวายถา พระสงฆ์อนุโมทนา สมเด็จพระพุฒาจารย์ถวายอดิเรก พระธรรมวโรดมถวายพระพรลากลับ พระ สวดมนต์ขึ้นนั่งยังอาสน์ ทรงประเคนไตรแพรยามโหมดเทศแล้ว เสด็จประทับพระที่นั่งไพศาล ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการที่พระแท่นมณฑล และเทียนที่โต๊ะพระสยามเทวาธิราชแล้วเสด็จออก พระที่นั่งอมรินทร์ ทรงจุดเทียนเท่าพระองค์ทั้ง ๒ ตู และเทียนมหามงคลเทียนต่าง ๆ แล้ว ทรง พระสุร่ายถวายแพรทรงสัพททรงเจิมแล้ว โปรดให้ภูษามาลาเชิญขึ้นประดิษฐานยังที่ พระครองผ้า มานั่งยังอาสน์ แล้วทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ พระสงฆ์คณมหานิกาย ๓๕ รูป มีสมเด็จพระ พุฒาจารย์เป็นประธานสวดมนต์ สมเด็จพระราชปิตุลาฯ นำเหรียญดุษฎีมาลาเข็มศิลปวิทยา เข็ม ราชการแผ่นดินขึ้นถวายทรงรับแล้ว และโปรดพระราชทานตรา ท.ช.พระยาอินทวิชิต ๑ พระยา ออมวิสัยสรเดช ๑ พระยาพิไชยสงคราม ๑ พระยาดำรงราชพลขันธ์ ๑ ท.ม.พระยาประเสริฐ สงคราม ๑ พระยาอนุภาพไตรภพ ๑ พระยาถกลยุทธโกษา ๑ พระยาเสนีณรงค์ฤทธิ์ ๑ ต.ช.หม่อมเจ้านิลประภัศร ๑ พระยาทรงอักษร ๑ พระยาราชอัคนีรักษ์ ๑ พระยาอรุณผลาภิบาล ๑ ต.ม.หม่อมเจ้าสมบูรณศักดิ์ ๑ พระยาพิชัยภูเบนต์ ๑ พระยาพิชัยชาญฤทธิ์ ๑ พระราชมุนี อริราช ๑ จ.ช.๘ จ.ม.๑๒ เหรียญดุษฎีมาลาเข็มศิลปวิทยา แก่หม่อมเจ้าอลองกฎ ๑ พระยารามณรงค์ ๑ พระโลหะอาวุธ ๑ หม่อมเจ้าตรีทิเพศพงศ์ ๑ พระศรีสิทธิสงคราม ๑

หลวงเวษยันต์รังสฤต ๑ หม่อมเจ้านักขัตตมงคล ๑ หม่อมสนิทวงศ์เสนี ๑ หลวงวิภัติภูมิ ประเทศ ๑ หลวงพัศฐาวิภาค ๑ หลวงบริรักษ์ตฤทธิกิจ ๑ หลวงพิศาลคัลยกรณ์ ๑ หลวงอาทร- ธุราวุธ ๑ หลวงเนรมิตรไพษยันต์ ๑ เหรียญจักรมามลา ๒๑ เหรียญ จักรพรรดิมาลา ๑ พระสวดมนต์ จบ สมเด็จพระพุฒาจารย์ถวายอดิเรก พระธรรมวโรดมถวายพระพรลา ทรงจุดเทียนชนวนพระราชทาน ให้ชาวที่ไปจุดดอกไม้เพลิงเป็นพุทธบูชาที่หน้าพระที่นั่งจักรี เวลา ๗.๓๐ ล.ท.เสด็จกลับ

วันนี้ เวลาเสด็จถึงพระที่นั่งอมรินทร์ มีนายทหารผู้บัญชาการกองพล ซึ่งมาในการประชุม ใหญ่ประจำปีเฝ้า ๕ นาย

วันจันทร์ที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๔๗๐

เวลา ๑๐.๕๕ ก.ท. ทรงเครื่องครึ่งยศทหารรักษาวัง ว.ป.ร.ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระ ที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งไพศาล ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการและเทียนบูชาพระสยาม- เทวาธิราชแล้ว เสด็จออกพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ถวายพรพระจบ ทรงประเคนอาหารบิณฑบาตพร้อมด้วยเจ้านาย พระสงฆ์ ๕๐ รูป รวมทั้งที่สวดมนต์ที่วัดพระแก้ว

มาฉันด้วย ทรงจุดเทียนสังเวทเวทดา อาลักษณ์อ่านประกาศจบมีพระโคม พระฉันแล้วทรงประเคน
ไปวัดตุบัจจัยไทยธรรมพระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ทรงหลังพระเต้าทักษิโณทก โปรดให้หม่อมเจ้าที่
ยังเยาว์ไปปล่อยสุกร เปิด ใก่อ นก ปลา สมเด็จพระพุฒาจารย์ ถวายอดิเรก พระธรรมวโรดมถวาย
พระพรลา เวลา ๑๑.๕๕ ก.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอมรินทรี
ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้ว ทรงจุดเทียนชะนวนเครื่องนมัสการ พระราชทานกรมหมื่นวิวิธ
ไปจุดเทียนและประเคนไตรแก่พระสงฆ์ ๕ รูป มีพระประสิทธิศีลคุณเป็นประธานสวดมนต์ที่
วัดพระแก้ว เสด็จประทับพระที่นั่งไพศาล ทรงจุดเทียนเท่าพระองค์และจุดเทียนมหามงคล กับเทียน
ที่พระสยามเทวาริราชและพระที่นั่งภัทรบิฐแล้ว โปรดให้พระสงฆ์วัดราชประดิษฐ์ขึ้นนั่งยังอาสน์
ทรงประเคนไตรแพรมโหมตเทศแล้ว ทรงจุดเทียนพระมหามงคลที่พระแท่นมณฑลและพระแท่น
บูชาเทวดา เทียนหายนวณะเทียนเครื่องนมัสการแก้วเจียรไน พระครองผ้ามาบังที่แล้ว ทรงจุด
เทียนเครื่องนมัสการเทียนคูหนังสือและทรงเติมน้ำมันหอมที่ตะเกียงบูชาพระสยามเทวาริราช และ
เทียนที่แท่นบัตรบูชาเทพเคราะห์ โหรบูชาเทวดาพระสงฆ์สวดนพเคราะห์ หลวงพิบูลย์บรรณกิจ
ลั่นฆ้องชัย โปรดพระราชทานตราสัญญาบัตร คือ ท.ม.หม่อมเจ้าดำรงศดดำรงคพระยาบริหารราชมานพ
๑ ต.ช.พระยาไพชยนต์เทพ ๑ ต.ม.พระยาศรีศักดิ์ธำรง ๑ พระนาถบัญญัติ ๑ จ.ม.แก่ข้าราชการ
๑๒ ป.ป.ร.๓ แก่หม่อมเจ้าข้าราชการ ๓ ป.ป.ร.๔ แก่ข้าราชการ ๓ ป.ป.ร.๕ แก่ข้าราชการ ๖
ราชรุจิทอง ๕ จักรพรรดิ ๖ จักรมาลา ๑ ฝ่ายใน ป.ป.ร. ๒ แก่สมเด็จพระนางเจ้าอินทรศักดิ์ศรี
๑ พระนางเชอลักษมีลาวัณ ๑ ป.ป.ร. ๓ แก่หม่อมเจ้า ๑ พระสุจริตสุดา ๑ ป.ป.ร.๔ แก่
ข้าราชการฝ่ายใน ๑ ป.ป.ร.๕ แก่ข้าราชการฝ่ายใน ๑ พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการ
กระทรวงวัง ๔ กรมราชเลขาธิการ ๓ พระสวدمนต์จับ ทรงประเคนธูปเทียนไปวัดตุบัจจัยไทยธรรม
พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระพรหมมุนีถวายอดิเรก ถวายพระพรลา เวลา ๗.๓๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

เวลา ๑๐.๐๐ ล.ท. เสด็จแล้วทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จ
ทอดพระเนตรการตกแต่งตามประทีปทางชลมารค

วันนี้ เวลาเช้าประทับพระที่นั่งอมรินทรีพระราชทานตรา ต.ม. แก่พระยาเสนาสงคราม ๑
วันอังคารที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๗๐

เวลาเช้าโปรดให้เจ้าพนักงานจัดสำรับคาวหวาน ไปถวายพระที่สวดนวัคคหายุสมธรรม
ยังกุฎีที่สำนัก

เวลาเที่ยงวัน ทหารบกเรือยิงปืนใหญ่ถวายแห่งละ ๒๑ นัด ทรงเครื่องเต็มยศทหารมหาดเล็ก
จ.ป.ร.ประดับตราสายสพายจักรี ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จพระที่นั่งอมรินทรี
ประทับพระราชบัลลังก์หน้าพระที่นั่งมหาเศวตฉัตรเจ้านายข้าราชการเฝ้า พนักงานชูพุ่มดอกไม้ทอง
ให้สัญญาชาวประโคมกระทั่งแตรมโหรีทีก กองเกียรติยศกระทำวันทยาวัตร วงบรรเลงเพลง
สรรเสริญพระบารมี สดเสียงประโคมแล้วโปรดให้พระยาประกาศ อ่านประกาศสถาปนาพระองค์เจ้า

นภาพรประภา ขึ้นเป็นต่างกรมฝ่ายใน มีพระนามตามจารึกในพระสุพรรณบัฏว่า พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงทิพยรัตนกิริฎกุลินี วรรคออกตสาหะ ทรงศักดินา ๑๕๐๐๐ ให้ทรงตั้งเจ้ากรมเป็นหลวงทิพยรัตนกิริฎกุลินี ถือศักดินา ๖๐๐ ปลัดกรมเป็นขุนดิษฏวิศรีวิไชย ถือศักดินา ๔๐๐ สมุหบัญชีเป็นหมื่นสมโนยน์ทวิจารณ์ ถือศักดินา ๓๐๐ เมื่อประกาศจบทรงหลังน้ำพระมหาสังขทรงเจิมกรมหลวงทิพย์ได้ถวายดอกไม้ธูปเทียนต้นไม้มงเงิน แล้วพระราชทานตราจุลจอมเกล้า คือ ป.จ. แก่กรมหมื่นราชศักดิ์ ๑ กรมหมื่นวิวิธ ๑ ท.จ. แก่ ม.อ.ต.พระยาพิพิธสมบัติ ๑ ม.อ.ต.พระยาทุษยันต์รังสฤษดิ์ ๑ ม.อ.ต.พระยาโกมารกุลมนตรี ๑ ม.อ.ต.พระยาชลมารคพิจารณ์ ๑ ม.อ.ต.พระยาสุรเกษตรโสภณ ๑ ม.อ.ต.พระยาद्रุพັນพิทักษ์ ๑ ม.อ.ต.พระยานริศจันทรสุมิต ๑ ม.อ.ต.พระยาสารศาสตรศิริลักษณ์ ๑ ต.จ.ว.แก่ น.อ.พระยาฤทธิรุทรคาร์ณ ร.น.๑ มีพระราชดำรัสพระราชทานพรแก่สมาชิก แล้วเสด็จขึ้นพระที่นั่งไพศาลมีประโคมอีกครั้งหนึ่ง พระราชทานตราฝ่ายในคือ ท.จ.ว.หม่อมเจ้าสุนนมาลย์ ท.จ.หม่อมสุนนในกรมหลวงพิชิต ต.จ.หม่อมเจ้าอาทรถนอม ในหม่อมเจ้าอุปพัทพงศ์ ๑ คุณหญิง (สงวน) อานภาพไตรภพ ๑ จ.จ. หม่อมเจ้าศิริมาบังอร ในกรมหลวงชุมพร ๑ คุณหญิง (โพยม) เสนีณรงค์ฤทธิ์ ๑ แล้วเสด็จประทับเกยพระทวารเทเวศร์รักษา ประทับราชยานเสด็จยาดตราเป็นกระบวนไปตามถนนอมรวิถียุไปเสด็จประตูเขื่อนขันธ์นิเวศน์เทียบเกยหน้าวัดพระแก้ว เสด็จขึ้นประทับปราสาทพระเทพบิดร ทรงเครื่องราชสักการถวายบังคมพระบรมรูปอดีตมหाराชพร้อมด้วยเจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในที่เป็นสมาชิกจุลจอมเกล้าแล้วเสด็จกลับตามทางเดิมและทรงรถยนต์พระที่นั่งกลับพระราชวังดุสิต

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารบกประดับตราสายสพายปฐมจุลจอมเกล้า ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเสด็จประทับพระที่นั่งอมรินทร์ทรงประเคนไตรสลับแพรยามโหมดเทศแก่พระสงฆ์ แล้วเสด็จประทับพระที่นั่งไพศาลทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการและเทียนบูชาพระสยามเทวาธิราชแล้ว เสด็จออกพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงจุดเทียนเท่าพระองค์ในตู้ทั้ง ๒ และเทียนมหามงคล พระสงฆ์ครองผ้ามานั่งยังอาสน์ แล้วทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการและเทียนชนวนพระราชทานกรมหมื่นวิวิธไปทรงจุดเทียนในวัดพระแก้ว พระสงฆ์ ๕ รูป มีพระรัตนมุณี เป็นประธานสวดมนต์ ณ ที่นั้น พระสงฆ์คณธรรมยุตติกนิกาย ๖๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธานสวดมหาสมยสูตร มีต้นสวดมนต์และท้ายสวดมนต์ตามระเบียบระวางนี้ พระราชทานตรา ป.ม.แก่ พระยามโนปกรณ์นิติธาดา ๑ ท.ม.หม่อมเจ้าจิตรโกศกวี ๑ ต.ช.พระยาชนนพิพิศาล ๑ พระยาประมวลิวิชาพูล ๑ นายแอล ดูปลาดร์ ๑ นายเฮนรี โลรองต์ ๑ ต.ม.พระยาเชาวนานุสถิติ ๑ พระเสวกวรายุตย์ ๑ พระยาสวัสดิการพิพัฒน์ ๑ ศาสตราจารย์ ยอร์ช เซเดส์ ๑ นายอาร์.เย.แมกคอกแมก ๑ จ.ช.แก่หม่อมเจ้าและข้าราชการ ๓ จ.ม.แก่ข้าราชการ ๓ ป.ป.ร.๒ แก่กรมหมื่นอนวัตนจาตุรนต์ ๑ พระองค์เจ้าศุภโยคเกษม ๑ พระองค์เจ้าไตรทศประพันธ์ ๑ ป.ป.ร.๓ แก่เจ้านาย ๑ ป.ป.ร.๔ แก่หม่อมเจ้า ๑ ข้าราชการ ๓ จักรพรรดิแก่ข้าราชการ ๑๗ พระราชทาน

สัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการกระทรวงยุติธรรม ๔ เมื่อสวดมนต์จบแล้ว สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก พระญาณวราภรณ์ถวายพระพรลา เวลา ๗.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๑๐.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จทอดพระเนตรการตกแต่งตามประทีปทางสถลมารค

วันพุธที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๔๗๐

เวลา ๑๐.๕๕ ก.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารเรือ ประดับตราสายสพายนพรัตน ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการและเทียนที่โต๊ะพระสยามเทวาธิราช แล้วเสด็จออกพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงประเคนอาหารบิณฑบาตพร้อมด้วยเจ้านายข้าราชการ ทรงจุดเทียนสังเวทวดาอาลักษณ์อ่านประกาศ เสด็จประทับพระที่นั่งราชฤดี ทรงเครื่องพระภูษาสพักขาว เวลาเที่ยงวันได้พระฤกษ์ทรงจุดเทียนสังเวทวดากลางหาว แล้วเสด็จประทับพระแท่นสรง ผั้นพระพักตร์สู่มงคลทิศพายัพ มีประโคมพระยาอุไทยธรรมถวายเครื่องกระยาสนาน และไขสหัสสธารา ถวายพระเต้าต่าง ๆ และถวายพระมหาสังข์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายน้ำด้วยพระเต้าศิลาจารึกอักษร และพระครอบพระกึ่ง พราหมณ์ถวายน้ำทิพย์มนต์ ด้วยพระเต้าและพระสังข์ แล้วเสด็จขึ้นทรงเครื่องพระภูษาตามคัมภีร์มหาทักษา ทรงพระสังวาลนพรัตน ทรงพระแสงคาบค้าย เสด็จประทับในพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงประเคนใบวัดอุปัจจัย และโปรดให้เจ้าพนักงานนำเครื่องไทยธรรมกัณฑ์เทศน์ไปถวายสมเด็จพระมหาธีรวงศ์ ซึ่งเคยถวายเทศน์มาแต่ก่อน พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาสมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก พระญาณวราภรณ์ถวายพระพรลา โปรดพระราชทานเงินตราผ่านงุ่มแก่ข้าราชการสูงอายุ ๗๐ ปีขึ้นไป ข้าราชการสูงอายุถวายพระพรชัยเสร็จแล้ว เวลาเที่ยงวัน ๕๕ นาทีเสด็จขึ้น เจ้าพนักงานเวียนเทียนสมโภชพระราชมณเฑียรต่อไป

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารบกประดับตราสายสพายมหาปรมาภรณ์ ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงจุดเทียนเครื่องทรงธรรม พระสาสนโสภณวัดเทพศิรินทร์ถวายเทศน์มงคลวิเศษกัณฑ์ ๑ จบถวายยถา สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะ ๘๐ รูปรับสัพพี ทรงประเคนผ้าไตรยามใบวัดอุปัจจัยไทยธรรมกัณฑ์เทศน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระพุฒาจารย์ถวายพระพรลา เวลา ๖.๔๕ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๘.๓๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรในการเลี้ยงพระกระยาหารแก่เจ้านายฝ่ายหน้าฝ่ายใน

เวลา ๑๐.๐๐ ล.ท. คณะทูตซึ่งกระทรวงว่าการต่างประเทศเลี้ยงที่พระราชวังสราญรมย์ ได้ไปสโมสรที่พระที่นั่งอนันต์ พร้อมด้วยข้าราชการซึ่งโปรดให้มารับพระราชทานเลี้ยงเครื่องว่างมาคอยเฝ้า

เวลา ๑๐.๓๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์ พร้อมด้วยเจ้านายที่พระราชทานเลี้ยง มีพระราชปฏิสันถารแก่ทูตานุทูตและข้าราชการผู้ใหญ่ตามสมควร แล้วเสด็จขึ้น ผู้ที่มารับพระราชทานเลี้ยงเครื่องว่างโห่ร้องถวายชัยเป็นเสร็จการ

๓๒๒

วันนี้ เวลาเสด็จประทับพระที่นั่งอมรินทร์ พระราชทาน ป.ป.ร.๔ แก่ข้าราชการ ๒ ป.ป.ร. ๕ แก่ข้าราชการ ๔ พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์ตั้งขุนนางในกรมท่าซ้าย ๑

วันนี้เป็นวันหมดเขตฤดูฝนย่างเข้าฤดูหนาว โปรดให้กรมหมื่นวิวิธเสด็จเปลี่ยนเครื่องพระแก้ว และทรงเครื่องใหม่ตามฤดูกาล มีประโคมแตรสังข์ เครื่องดุริยดนตรี และมีเวียนเทียนสมโภชแล้ว เป็นเสร็จการ

วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๔๗๐

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกพระที่นั่งอนันตสมาคม พระยาไพศาลปลัดทูลฉลองกรรมการ นำนักเรียน ๕ นาย ซึ่งกลับจากการศึกษาวิชา ณ ประเทศอังกฤษเข้า มีข้าราชการกราบถวายบังคมลาไปราชการ คือ พระยาดำรงแพทยาคณ กกรม แพทย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปประชุมการแพทย์ ณ ประเทศอินเดีย อำมาตย์ตรี เฉลิม พรหมมาศ อาจารย์ในคณะแพทยศาสตร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปเข้าประชุมในการประชุมของสโมสรบูรพาภิธานสำหรับอายุรเวชกรรมประเทศรื้อครั้งที่ ๗ ที่เมืองกัลกัตตา และข้าราชการหัวเมืองกราบถวายบังคมลาไปรับราชการตามหน้าที่อีก ๑ แล้วเสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๔๗๐

เวลา ๔.๒๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับอนุสาวรีย์ที่บรรจุอัฐิญาติและพลทหารอาสาในงานที่รฤกสงบศึกแห่งมหาสงครามทรงวางพวงมาลาแล้ว เสด็จพระราชอุทยานสราญรมย์ในการอุทยานสโมสรของสหายสงคราม แล้วเสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้พระองค์เจ้าศุภโยคเกษม เสนาบดีคลังเฝ้า

วันอาทิตย์ที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๔๗๐

เวลา ๒.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จสถานีหลวงจิตรลดาทรงรถไฟพระที่นั่งเสด็จไปทอดพระเนตรข้างสำคัญ ณ พระราชวังบางปอินเป็นการไปรเวต เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ถึงสถานีบางปอิน เจ้านายข้าราชการที่มาในการรับข้างเฝ้า เสด็จทอดพระเนตรข้างสำคัญที่โรงพักข้างแล้ว เสด็จประทับรถยนต์ที่ท่าสถานีไปขึ้นท่าพระราชวังบางปอิน เสด็จประทับมุขพระที่นั่งวโรภาส ทอดพระเนตรกระบวนแห่ข้างแล้ว เสด็จประทับรถยนต์พระที่นั่งประพาสแสงจันทร์ เสด็จขึ้นเครื่องแล้ว เสด็จขึ้นประทับ ณ โรงพิธีพราหมณ์ ทอดพระเนตรพราหมณ์ พฤฒิปาศกระทำพระราชพิธี ธนัญชัยบาทแล้วเสด็จ เสด็จทอดพระเนตรเจ้าพนักงานกรมช่างต้นกระทำพิธีรำพัดชาทอดเชือก ดามเชือกในโรงที่ตั้งบาศศุภพระคชบาล แล้วเสด็จโรงสมโภช ทรงฟังพราหมณ์คู่สวดอ่านกล่อมข้างลาไพร เวลา ๙.๐๐ ล.ท. เสด็จประทับเรือประพาสแสงจันทร์ พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จกลับกรุงเทพฯ

วันนี้ เวลาประทับสถานีบางปิ่น เจ้าแก้วนริศ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ กับพระยาราชนกุล สมุหเทศาภิบาลมณฑลพายัพเฝ้า

วันอังคารที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๔๗๐

โปรดให้จัดการพิธีสมโภชและยাত্রาข้างสำคัญมณฑลพายัพ ซึ่งมีสเตอร์แมคไฟ ผู้จัดการบริษัทบอเนียวที่เชียงใหม่ถวายเมื่อเสด็จเสียบมณฑลฝ่ายเหนือ โปรดให้ทำการสมโภช ณ วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๔๖๕ แล้วให้สมุหเทศา เจ้าผู้ครองนครและกรรมการจังหวัดเชียงใหม่รับพิทักษ์รักษาปรนปรือไว้ บัดนี้ สมควรที่จะนำข้างสำคัญนั้นเข้ามาสู่กรุงเทพฯ จัดการสมโภชขึ้นระว่าง จึงได้เริ่มการสมโภชที่นครเชียงใหม่ซึ่งเป็นถิ่นที่ก่อเกิดก่อน และได้มีการสมโภชเป็นลำดับไปตามระยะทาง

วันที่ ๗ เดือนนี้ เจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองได้ตกแต่งโรงข้างเดิมเป็นโรงสมโภช ปลูกโรงอาบน้ำขึ้นใหม่ และมีโรงมหรสพบ้างตามสมควร เวลาบ่ายสมุหเทศา เจ้านายกรมการ ได้อาราธนาพระสงฆ์ ๑๐ รูปมาสวดมนต์ กรมหลวงกำแพงเพชรเป็นประธานในการนี้

วันที่ ๘ เดือนนี้ เวลาเช้าเสด็จพระ เวลาบ่ายเวียนเทียนสมโภช เวลาค่ำมีพราหมณ์คู่สวดอ่านคำฉันท์กล่อมช้างลาไพร่ทั้งคืนก่อนและคืนนี้ และฝ่ายบ้านเมืองได้มีการมหรสพรวม ๒ วัน ๒ คืน

วันที่ ๙ เดือนนี้ โปรดให้กรมหลวงกำแพงเพชรเป็นผู้ทรงกำกับการยাত্রาข้างสำคัญ ได้สร้างรถขึ้นจะเพาะในการนี้ เป็นรถสูงใหญ่แข็งแรงกว่ารถบรรทุกธรรมดา และจัดให้มีบัวโปรยน้ำข้าง และมีช่องใช้พัดลมไฟฟ้าให้เย็นทั้งมีโทรศัพท์พูดกันได้กับผู้บัญชาการซึ่งพ่วงอยู่ต่อท้ายขบวน ในรถข้างมีราวเหล็กเลื่อนได้สำหรับกันข้างแม่ ต่อท้ายรถข้างมีรถถ่วงน้ำใหญ่สำหรับใช้ในการนี้ ข้างบนมีที่บรรทุกอาหารข้างด้วย รถนี้ได้ทำส่งล่วงหน้าขึ้นไปทดลองฝึกซ้อมข้างให้ขึ้นลงก่อน และมีรถเจ้าพนักงานกรมข้างและพราหมณ์แปดต้นกับรถสมุหเทศา กรรมการเจ้าผู้ครองนครและเจ้านายพวกหมอควายุไพร่พลผู้บริบาลข้าง เวลาเข้าบ้านเมืองได้ตั้งกระบวนแห่ มีข้างใหญ่เข้ากระบวนเป็นอันมาก แห่ข้างสำคัญและหิ้งลำผู้มารดา กับวานรเผือกไปขึ้นรถไฟกระบวนพิเศษพร้อมแล้ว เวลา ๑๐.๓๔ ก.ท. รถไฟพิเศษออกจากสถานีนครเชียงใหม่ลอดถ้ำขุนตาล และข้ามสะพานสูงระวางเขามาโดยเรียบร้อย เวลา ๓.๕๐ ล.ท. ถึงสถานีลำปาง มีเจ้านายข้าราชการแต่งเครื่องครึ่งยศมารับที่สถานี เจ้าพนักงานพาข้างออกจากรถเข้าสู่โรงพัก ซึ่งข้าหลวงและเจ้านายกรมการนครลำปางได้ปลูกโรงสมโภชและโรงอาบน้ำข้างกับโรงเล่นมหรสพไว้รับ ได้จัดการเวียนเทียนและมีการมหรสพสมโภช เวลาค่ำมีพราหมณ์กล่อมช้างลาไพร่ด้วย

วันที่ ๑๐ เดือนนี้ พักปรนปรืออยู่ ณ นครลำปางอีกวัน ๑ คงมีการมโหรีสพสมโภชตั้งแต่หัวค่ำ มีพราหมณ์กล่อมช้างลาไพร่อีกวัน ๑ ด้วย

วันที่ ๑๑ เดือนนี้เวลาเช้า เจ้าพนักงานพาข้างขึ้นรถไฟพิเศษ มีข้าราชการแต่งเครื่องครึ่งยศส่ง เวลา ๕.๐๐ ก.ท. รถไฟออกจากสถานีลำปาง เวลาเที่ยงวัน ๔๐ นาที ถึงสถานีเด่นชัย ปลูกโรงพักข้างไว้เหมือนกัน แต่ไม่ได้ให้ข้างลงพัก ณ ที่นั้น เป็นแต่หยุดให้ผู้ว่าราชการและกรรมการจังหวัดแพร่ ซึ่งแต่งเครื่องครึ่งยศมาคอยรับ ได้มีการเวียนเทียนและการมหรสพสมโภชตามสมควร เวลา ๒.๒๐ ล.ท.

รถไฟพิเศษออกจากสถานีเด่นชัย เวลา ๗.๐๕ ล.ท. ถึงสถานีพิษณุโลก สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรี กับข้าราชการแต่งเครื่องครี๋ยศรับอยู่ที่สถานี เจ้าพนักงานพาช้างเข้าสู่โรงสมโภช ซึ่งฝ่ายบ้านเมืองได้ปลูกขึ้นพร้อมด้วยโรงอาบน้ำและโรงเล่นมหรสพ เวลาค่ำมีพราหมณ์กล่อมช้างลาไฟร พักแรมอยู่ราตรี ๑

วันที่ ๑๒ เดือนนี้ เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. สมุหเทศา ผู้ว่าราชการ และกรมการจังหวัด มีสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรี เสนาบดีมหาดไทยเป็นประธาน พร้อมกันนิมนต์พระสงฆ์ ๑๐ รูป มาสวดมนต์จบแล้วถวายอาหารบิณฑบาต พระฉันแล้วพราหมณ์เบิกแว่นเวียนเทียนสมโภช เสร็จพิธีแล้ว เวลา ๑๑.๒๐ ก.ท. ได้พักช้างต่อไป การมหรสพได้ลงมือเล่นตั้งแต่เวลาข้างมาถึง และวันนี้ตั้งแต่เช้าจนตลอดบ่ายช้างออกจากพิษณุโลกแล้ว เวลาบ่ายเจ้าพนักงานพาช้างไปขึ้นรถที่สถานี เวลา ๖.๐๐ ล.ท. รถไฟออกจากพิษณุโลกเดินทางตลอดราตรีกาล

วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ที่บางปอน สมุหเทศาและกรมการมณฑลอยุธยาพร้อมด้วยเจ้าพนักงานที่รักษาพระราชวังบางปะอิน และเจ้าพนักงานที่ส่งไปจากกรุงเทพฯ ได้จัดการปลูกสร้างตามแบบธรรมเนียม และจัดการตกแต่งคือ ปลูกโรงสมโภช ๓ ห้อง มีเฉลียงรอบ ที่เฉลียงริมฝาด้านตะวันออก ตั้งอาสน์สงฆ์ตั้งมาหมื่นน้อยประดิษฐานพระชัยเงินหลังช้าง ตั้งเครื่องนมัสการทองทิศที่เสาในประธาน แขนงแผ่นคาถาจุฬารุทิกทั้ง ๘ และทิศกลางด้วย วงด้ายสายสิญจน์มียันต์ผ้าขาวเขียนชาตหฤคณ ห้อยรอบบริมผนัง ที่มุมฝาด้านตะวันตกเฉียงใต้ ตั้งกรงวานรเผือก ต่อโรงสมโภชออกไปทางด้านเหนือ ปลูกหอพระปริต ๒ ห้อง หอ ๑ ตั้งอาสน์สงฆ์สำหรับสวดภาณวาร มีตู้พระธรรมตั้งเครื่องนมัสการกะบะมุกเชิง ต่อโรงสมโภชไปทางใต้ ปลูกโรงพิธีพราหมณ์ ๒ ห้อง มีเฉลียงรอบโรง ตั้งธรรมาสน์มีเทวรูป พระอิศวร พระนารายณ์ พระมหาพิชฌเนศวร และตั้งมาเครื่องทำพิธี มีสถลหิน ตั้งปะรำเพดานผ้าขาวทั้ง มีพระนักตาศะแลง ๓ ด้าน เป็นสถลหิน กระจายสังเวงพุ่งเข้าภาสถลหินกระยาชวางเขือกบาท และสถลหินเพลิง มีศาลคาดเพดานสำหรับพระ ๒ ศาล กะลี ๒ ศาล จักรใหญ่ ๔ ทิศ จักรน้อย ๒๐ กรวยแฝก ๒๔ อยู่ตามรั้วตาศะแลงวางสายสิญจน์หญ้าคา รอบรั้วไก่อ ตั้งเสาธงสนเหมายาศ ผ้าขาวลายธง ๑ ในบริเวณที่ทำพิธีพราหมณ์ กั้นรั้วตาศะแลงล้อมรอบ ๔ ทิศ มีประตู ๔ ประตูรั้วเกล้าสองชั้นตาศะแลงดอกจันทน์ หูช้างตาศะแลงดอกจันทน์ พรหมโองการตาศะแลง และปลูกโรง ๒ ห้อง มีเตียงตั้งบาทครู ๒ เตียง รอบนอกโรงเหล่านี้ มีราชวัฏหูช้างซ้ายขวาฉัตรผ้าฉัตรกระดาศ ประตุ ๑ ราชวัฏ ๔ แผ่น ฉัตรกระดาศ ๕ ชั้น อยู่หูช้างละ ๒ คัน ฉัตรผ้า ๕ ชั้น ประดับกระดาศทองปรุ ประตุละ ๒ คัน รวม ๔ คัน ปลูกโรงอาบน้ำข้างตั้งแท่นข้างมีเสาดล่ง ไม่มีเบญพาษ มีนางเล็งใหญ่ขังน้ำ ปลูกโหลนทวารปลายเสามีอุณาเทวพรหมโองการหูช้าง ผูกต้นกล้วยต้นอ้อย สองข้างมีเสมาข้างละ ๕ โใบ กับเสามาเม็ด ผ้าขาวหุ้มเสมาและห้อยหู ๔ ผืน มีเกยสำหรับพระหมอเฒ่า และราชบัณฑิตรดน้ำข้าง ปลูกปะรำเป็นที่กรมช่างทำพิธีจับเชิง ตั้งแท่นข้างมีเสาดล่งเบญพาษกันตาศะแลงล้อม ๓ ด้าน เปิดทางไว้ให้ช้างเข้าด้าน ๑ ตั้งปรายกพื้นสำหรับปีพาทย์พร้อม ที่แนวหลังศาลพระเจ้าปราสาททอง ปลูกโรงมหรสพ ๕ โรง คือละครไทย ๑ ลิเก ๑ เพลงทรงเครื่อง ๑ มอญรำ ๑ จั้ว ๑ และเวลาค่ำมีหนังไทยอีกโรง ๑ ที่ชานสถานีรถไฟปลูกโรงพักช้าง มีนางเล็งขังน้ำสำหรับชำระแต่งตัว ๑

เวลา ๘.๑๒ ก.ท. กระทบนรณไฟพิเศษถึงสถานีบางปิ่น โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ เสด็จขึ้นไปเป็นประธานในการนี้ เสด็จไปคอยรับอยู่ที่สถานีพร้อมด้วยเจ้าพนักงานทั้งสมุหเทศา ผู้ว่าราชการ กรมการ และแม่ทัพกองทัพน้อยที่ ๒ กับนายทหารบกกองบัญชาการ เจ้าพนักงานได้ พาข้างลงจากรถเข้าปรนปรืออยู่ในโรงพักข้างแล้ว แต่งเครื่องคชาภรณ์เครื่องลูกปฐุมัหมดขาว มี ผ้าเยียรบับปกกะพองตาข่ายหน้า หูห้อยภู่มัจฉาเครื่องกลทอง ผ้าปกหลังเยียรบับสอดสี เจ้าพนักงาน พาเข้ากระบวนแห่งอย่างน้อย มีกลองชนะแดง ๑๐ คู่ แต่งเครื่องปัสตุแดงข้างนำ ๑ แต่งเครื่อง ถมปัทมลูกปฐุมัหมดสักหลาดแดงภูตข่าย ผ้าปกหลังทองแผ่ลวด มีหมอควัญ ๒ แต่งนุ่งเกี้ยวลาย สวม เสื้ออัสตะหลังคาคดประคด สวมหมวกทรงประพาส ชาวอภิมรย์แต่งเครื่องขาวเขียนยันตร์เชิญพระ กรรมภิมรย์สวมถุงปัสตุแดง ๓ องค์คือ พระเสมาธิปัตติ ๑ พระฉัตรชัย ๑ พระเกวาท ๑ พรหมมณั พฤฒินาศเชิญพระเทวกรรม ๑ พรหมมณัเป่าสังข์ ๒ คนถือกระฉิ่งเกล็ดข้างหน้า ๑ คู่ แต่ง เครื่องมัสสุเขียว ถึงข้างปลายสำคัญ ผูกสายสูตรโยงต่อกับข้างแม่ซึ่งแต่งตัวเหมือนข้างนำ แต่ผ้า ปกหลังเป็นเยียรบับ มีหมอควัญแต่งเหมือนกัน มีเจ้าพนักงานกรมข้างต้นแต่งเครื่องครึ่งยศเดิน กำกับด้วย ๒ นาย กรมข้างถือแส้และหางม้า ๑ คู่ แต่งนุ่งกางเกงริ้วทองรุ่งประกอบเชิงสรวมเสื้อ ปัสตุแดงแขนสั้น คาดเกี้ยวลายสวมมงคลดแดง แล้วถึงคนถือกระฉิ่งเกล็ดหลังคู่ ๑ แต่งเหมือน ข้างหน้า ราชมัญถือเครื่องยศตามคือ โต๊ะเงินรองหม้อ ๑ กล้วย ๑ อ้อย ๑ หม้อน้ำเงิน ๑ แต่ง เหมือนคนถือแส้ แต่เสื้อขาว วานรเผือกนั่งบนแบ้นไม้คานหาม ๒ คน แต่งเหมือนราชมัญ ข้าง ทูลบาทตาม ๑ แต่งเหมือนข้างนำ มีหมอควัญแต่งเหมือนกันออกเดินแต่สถานีบางปิ่น เลี้ยวขวา ไปหลังเกาะข้ามสะพานวัดชุมพล มีพระสงฆ์สวดชยันโต แล้วเดินเลียบกำแพงพระราชวังไปเลี้ยว ลอดโหลนทวารที่หน้าพระที่นั่งวโรภาส มีพระโคมจึงพระ หมอเผ่าราชบัณฑิตขึ้นบนเกยซ้ายขวา มีบายศรีตอง ๓ ชั้น และเครื่องสังเวททั้ง ๒ เกย ประพรมน้ำเทพมนตร์ในบาตรด้วยกำหญาคา และปล้อยนก ๑ คู่ ไก่ ๑ คู่ กวาดเคราะห์ พาขึ้นแท่นที่จับเชิง พระยาเพชรราชาเริ่มต้นบูชา พระโบราณจารย์ แล้วเสกน้ำมนตร์ในขันซึ่งตั้งอยู่กลางแจ้ง นำไปประพรมข้างกับเชือกบาทแล้ว พระหมอเผ่ากรมข้างสอดเชือกตรงเท้าซ้ายขวาพาดตรากโอบข้อ มีพระโคมแล้วพาเข้าสู่โรงสมโภช ชาวอภิมรย์เชิญพระกรรมภิมรย์ ๓ องค์ ผูก ณ เสาในประธานโรงข้าง เจ้าพนักงานนำวานรเผือก เข้าไว้ในกรงด้วย ไหรบูชาฤกษ์ที่ศาลเพียงตา มีบายศรีตองและศีระชะสุกร เจ้าพนักงานนิมนต์พระสงฆ์ ในมณฑลนี้ ๑๐ รูปเข้านั่งยังอาสน์สวดชยันโต มีพระโคม โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ ทรง ประเคนผ้าไตรยามก้ามะหิษา พระสงฆ์ครองผ้ามานั่งที่แล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงศีล แล้ว พระสงฆ์สวดจลราชปริตต์ ราชบัณฑิต ๕ นายเข้าไปบูชาทิศพร้อมด้วยกะบะก้ามะลอส ๕ สำหรับ พระสงฆ์สวดมนต์จบ พระราชาคณะถวายอดิเรกแล้ว เสด็จยังหอพระปริตทรงจุดเทียน เครื่องนมัสการกะบะมุกมีเชิง พระพิธีธรรม ๔ รูปเริ่มต้นสวดภาณวาร มีพระราชาคณะนั่งปรก ๑ กับราชบัณฑิตนุ่งขาวห่มขาวชกประจำหนึ่ง ผลัดเปลี่ยนกันตลอดการพระราชพิธี ส่วนพรหมมณั พฤฒินาศกระทำพระราชพิธีธรรณชัยบาท เริ่มต้นด้วยบูชาพระเป็นเจ้าและร่ายเวทแล้ว พระสิทธิไชยบดี

พระหมอเฒ่า ทำพิธีหุงเข้าเภาที่ประจำสถลกิน เมื่อสุกแล้วทำพิธีอื่นต่อไป เจ้าพนักงานกรมช่างต้น
กระทำพิธีร่ำพัดชาทอดเชือกตามเชือกในโรงที่ตั้งบาศครู พระคชบาลสักการบูชาแล้ว พระราชวัง
เมืองแตงนุ่งผ้าเขียวลาย ๒ ผืน แบบเขียวเกลือไม่ได้สรวมเสื่อลุกขึ้นร่ำเชือกบาศ มีปี่พาทย์ทำ
เพลงต่าง ๆ ตามบทวิธีร่ำนั้น ส่วนในโรงสมโภชพราหมณ์คู่สวดอ่านกล่อมช้างบทธลาไพรจนจบ และ
มีการมหรสพเล่นในการสมโภชตลอดเวลา

วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน เวลา ๘.๐๐ ก.ท. เจ้าพนักงานแห่ช้างออกอาบน้ำ มีประโคม
กลองชนะแล้ว แห่กลับเข้าโรงตามเดิม เวลา ๑๐.๓๐ ก.ท. สมเด็จพระราชปิตุลาฯ และสมเด็จพระ
เจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรี กับกรมหลวงกำแพงเพชร เสด็จประทับพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ ทรงจุดเทียน
เครื่องนมัสการทรงศีลแล้ว พระสงฆ์ถวายพรพระจบ ทรงประเคนอาหารบิณฑบาต ข้าราชการ
ผู้ใหญ่ ณ ที่นั้นปฏิบัติพระสงฆ์จนแล้วทรงประเคนเครื่องไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา
ถวายอดิเรก เจ้าพนักงานกรมช่างต้นได้มีการสังเวชบาศครูและกระทำพิธีทอดเชือกร่ำพัดชาด้วย

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. สมเด็จพระราชปิตุลาฯ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรี กรมหลวงกำแพงเพชร
เสด็จประทับโรงสมโภชพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงานตั้งบายศรี ๕ ชั้น ทองเงินตองรองทองขาว
พราหมณ์เบิกแว่นเวียนเทียน ๕ รอบ มีพราหมณ์เป่าสังข์ เจ้าพนักงานประโคมฆ้องชัยปี่พาทย์
พราหมณ์รวมแว่นเจิมช้างแล้ว เวลาค่ำในโรงสมโภชมีราชบัณฑิตบูชาจุฬารัฐทิศ และพราหมณ์คู่
สวดอ่านกล่อมช้างลาไพร และมีมหรสพตลอดวันตลอดคืน

วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน เป็นวันที่ช้างสำคัญจะมาถึงพระนครที่กรุงเทพฯ ได้ซ่อมแซม
ตกแต่งโรงช้างถาวรเดิมที่พระราชวังดุสิต เป็นโรงสมโภชตามแบบอย่างเช่นสมโภชโรงนอก ตั้ง
แท่นทาสีขาวลวดปิดทอง มีหมอนรูปขวานบุเสื่ออ่อน มีเสาดลึงเบญจพาษาหุ้มผ้าขาว ยอดทรงมัน
ลวดปิดทอง แขนวนพาดนผ้าขาวเขียนยันตร์ตัวอักษรทองระบายขลิบทองสองชั้น ห้องจำปาทองรอบ
วัดเกล้าปิดทอง กลางพาดนแขนวนพวงใบไม้กันภัย กันระเนียดทาสีขาวในเสาประธาน ตั้งเกยที่ข้าง
เบญจพาษาสำหรับพระราชทานน้ำช้าง มีพนักงานทูลทอง ใต้เกยบุผ้าสีเขียวแดง มีอัครจันทรขาว
หุ้มผ้าขาว เสาหุ้มผ้าแดงเม็ดปิดทอง ผูกม่านโหมดทองประจำเสาในเสาประธาน มีแผ่นพระคาถา
จุฬารัฐทิศกับแผ่นคาถาสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแขวน และวงด้ายสายสิญจน์มียันตร์ ผ้าขาวเขียน
ทองห้อยรอบบริมผนัง ที่เฉลียงมุมผนังด้านเหนือ มีม้าหมู่ประดิษฐานพระพุทธรูปขจรรัตนน้อยทรงบุษบกงา
พระชัยวัฒน์รัชกาลปัจจุบัน พระชัยเงินหลังช้าง พระชัยเนาโลหะรัชกาลที่ ๔ ที่ ๕ พระพุทธรูป
รัตนาวาลิต ตั้งพระเศาศีลาพระเศาศีเทวปฏิฐุ หม้อน้ำทอง ๑ หม้อน้ำเงิน ๑ หม้อน้ำใหญ่ ๕ บาตร
บรรจุน้ำ ๑ ทRAY ๑ ตั้งเครื่องนมัสการทองทิศ มีพระราชอาสน์ทรงกราบ ตั้งพานทองรองอ้อยแดง
๓ ท่อน ซึ่งเจ้าพนักงานกรมพระอาลักษณ์ได้จารึกนามช้างสำคัญ และพราหมณ์ได้จารึกเทพมนตรี
กำกับไว้ด้วย ที่เฉลียงริมระเนียดข้างนอกโดยรอบ เว้นด้านหน้าทิศตะวันตกมีม้าตั้ง กระจาดสลากภัต
ที่เฉลียงด้านตะวันตกตอนเหนือประตูโรงยกพื้นเตี้ยเต็มตลอด ตรงพระราชอาสน์มีพระราชบัลลังก์
แขวนพาดนเศวตฉัตรระบายขลิบทอง ๓ ชั้น เฉลียงรอบปูเสื่อลวด ตะวันตกตอนใต้ยกพื้นเตี้ย
ตั้งเก้าอี้เจ้านายเฝ้าเป็นทางเดินริมระเนียด เฉลียงด้านใต้ตอนข้างตะวันตก ตั้งเก้าอี้เสนาบดีและมุขมนตรี

เสนามาตย์ ตอนตวันตกริมผนังตั้งโต๊ะสำหรับโถกเงินรองกล้วยอ้อยหญ้ากับหม้อน้ำเงิน มุมผนังด้านใต้ตอนตวันตกริมผนังตั้งกรงวานรเผือกและกาเผือก มีปะรำยกพื้นด้านเหนือตั้งเก้าอี้เจ้านายข้าราชการฝ่ายในฝ้า ด้านใต้ข้าราชการฝ้า ด้านตวันออกวางกระฉากของควาหวานบริเวณข้างนอกโรงช้างตั้งราชวิฎิ ทรงเครื่องมุมละ ๒ แผ่น ปักฉัตรทองนากเงิน ๗ ชั้น ทั้ง ๕ มุม ๆ ละ ๓ อัน ชั้นนอกตั้งราชวิฎิไม้ไผ่ ผูกยอดกล้วยยอดอ้อยมุมละ ๒ แผ่น ปักฉัตรเบญจรงค์ ๗ ชั้น ทั้ง ๔ มุม ๆ ละ ๓ อัน กับตั้งหอเทวกรรมศาลสำหรับโหรบูชาพระฤกษ์

ปลูกมณฑปยกพื้นเตี้ยสำหรับอาบน้ำ เครื่องบนเป็นยอดเชิงกลอน ๓ ชั้น มีกระจังนาคชั้นละ ๔ ตัวทุกชั้น มีทวยเสาละ ๓ ตัวทั้ง ๔ เสา ล้วนปิดทองน้ำตะกฐ หลังคาและเพดานคาดผ้าขาว ห้อยพวงจำปาทองรอบต้นปลายเสาประทุกระดากเป็นกรวยเชิงกลางหุ้มผ้าขาว ตั้งแท่นข้างมีเสาดล่ง หุ้มผ้าขาวเม็ดปิดทองไม่มีเบญพาษ ตั้งชั้นเชิงใหญ่ขังน้ำ ๔ ชั้น กับพลัดดักน้ำรอบนอก มณฑปตั้งราชวิฎิ ทรงเครื่องมุมละ ๒ แผ่น ปักฉัตรทองนากเงินมุมละ ๒ คัน

ที่พลับพลาถาวรหน้าโรงช้าง ผูกม่านไหมดทองทอดพระราชบัลลังก์ ๒ องค์ เป็นที่ประทับทอดพระเนตรกระบวนแห่ช้างและสลากภักดี ตั้งเก้าอี้เจ้านายผู้ใหญ่ฝ่ายหน้าฝ่ายในฝ้าพอสมควร ปลูกปะรำยกพื้นเตี้ยทางเหนือตั้งเก้าอี้เป็นที่พระอนุวงศ์ฝ่ายในฝ้า ทางใต้ฝ่ายหน้าฝ้าตามถนนหน้าพลับพลาปลูกปะรำเต็นต์เรียงรายตามรอบถนนทั้ง ๒ ข้าง ตั้งเก้าอี้สำหรับข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในฝ้าดูกระบวน ที่ตึกตรงหน้าพระที่นั่งอภิเชษฐาภิเษกเป็นที่พักทานุทูตต่างประเทศและสุภาพบุรุษสตรีต่างประเทศฝ้าดูแห่

ที่พระที่นั่งอภิเชษฐาภิเษกยกพื้นต่อมหน้าเป็นที่ประทับและปลูกปะรำยกพื้น ๒ ชั้นตลอดหน้าพระที่นั่ง จัดเป็นพลับพลาเสด็จออกสนาม ผูกม่านไหมดทองตั้งพระราชบัลลังก์ ๒ องค์ และตั้งเก้าอี้เจ้านายข้าราชการฝ่ายใน ทางเหนือฝ่ายในทางใต้ฝ่ายหน้าในบริเวณนี้ตกแต่งด้วยไฟฟ้าอย่างงดงามทั่วพระราชวังด้านหน้า

สนามหญ้าหน้าพระที่นั่งอภิเชษฐาภิเษกกันเชือกล้อมวง ทางด้านเหนือปลูกโรงมหรสพ ละครุฑาของเจ้าคุณพระประยุรวงศ์ ๑ ระบาย้าของเจ้าดารารัศมี พระราชชายา ๑ โขนนั่งราวของหลวง และมีพลับพลาสำหรับประทับทอดพระเนตรเพลงเทพทองของมณฑลอยุธยา ๑ นอกกำแพงที่สนามริมถนนอุทอง มีหนังใหญ่ไทย ๑ ภาพยนตร์ของนายชองฮ้วน สีนุญเรื่อง ๑

ที่สถานีหลวงจิตรลดา ปลูกโรงพักช้างไม่มียกพื้น หลังคาคาดสีมีข้อฟ้าฝากัน แฉงบังตาบุผ้า มีม่าน ตั้งนางเลิ้งขังน้ำ ปลูกโขนทวารปลายเสามีอุณาเทวพรหมโองการหุช้าง เสมอผูกต้นกล้วยต้นอ้อยและเกษมีบาตรน้ำบายศรีตอง ศีรษะสุกร นก และไก่ตามประเพณี

เวลา ๖.๐๐ ก.ท. เจ้าพนักงานแห่ช้างสำคัญจากโรงสมโภชออกหน้าที่โรงชำระพระราชวังบางปิ่น แล้วแห่กลับเข้าโรงตามเดิม เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เจ้าพนักงานนำช้างออกมีพระสงฆ์สวดชยันโต แห่ตลอดโขนทวารมีพราหมณ์และราชบัณฑิตขึ้นเกยประพรมน้ำมนตร์และปล่อยนกไก่ถึงวัดชุมพลมีพระสงฆ์ชยันโต สมเด็จพระราชปิตุลาฯ พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ พร้อมทั้งสถานีเจ้าพนักงานได้นำขึ้นรถ จัดรถเป็นกระบวนพิเศษ คือที่ ๑ รถเจ้าพนักงานต่าง ๆ ที่ ๒ รถสมเด็จพระ

พระราชปิตุลาฯ ที่ ๓ รถพิธีเป็นรถโถงไม่มีห้อง มีพระกรรมกรมย์ ๓ องค์ ม้าหมูน้อยประดิษฐาน พระชัยเงินหลังช้าง ตั้งเครื่องนมัสการกระบะมุก เชิงและอาสน์สงฆ์พิธีกรรม มีปรกและราชบัณฑิต นิ่งบริกรรมพร้อม ที่ ๓ ภายในวงสายสิญจน์ยันตร์ทองโยงไปถึงรถช้าง ที่ ๔ รถช้างสำคัญกับ พังล่าผู้มารดา ตั้งกรงวานรเผือก ที่ ๕ รถถึงน้ำและอาหารช้าง ที่ ๖ รถเจ้าพนักงานกรมช้าง ที่ ๗ รถเจ้าแก้วนรรัฐ และเจ้าลาว ที่ ๘ รถเสียบึงเลี้ยงอาหาร ที่ ๙ รถสมุหเทศากับกรมการเชียงใหม่ ที่ ๑๐ รถสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรี ที่ ๑๑ รถกรมหลวงกำแพงเพชร ผู้บัญชาการรถไฟหลวง อยู่ท้าย

เวลา ๒.๐๐ ล.ท. กระบวนรถออกจากสถานีบางปิ่น สมเด็จพระราชปิตุลาฯ ทรงจุด เทียนกระบะมุก เชิงพระสวดภาณวาร เป็นพัก ๆ ตลอดทาง

จนรถไฟจะถึงกรุงเทพฯ ทรงเครื่องเต็มยศจอมพลทหารบก ประดับตราสายสพายมหา- ปรมาภรณ์ ทรงคทาจอมพล ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร ออกถนนอุทอง ไปตาม ถนนอุทองในเลียวไปตามถนนราชวิถี เลี้ยวถนนสวรรคโลก ถึงสถานีหลวงจิตรลดาองค์เกียรติยศ กระทำวันทยาอุท บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เสด็จประทับพระราชบัลลังก์มีเจ้านายข้าราชการ แต่งเครื่องเต็มยศเฝ้า

เวลา ๔.๑๐ ล.ท. รถไฟพิเศษเดินช้า ๆ ผ่านหน้าพระที่นั่งไปเทียบที่ชานสถานีทางใต้ เสด็จ ไปประทับที่ยกพื้นท้ายสถานีจนกว่าเจ้าพนักงานนำช้างออกข้ามสะพานไปเข้าโรงพักช้างแล้วเสด็จกลับ ตามทางเดิมไปประทับพลับพลาถาวรน้อยหน้าโรงช้าง พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เจ้านาย ฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า เจ้าพนักงานกรมช้างอาบน้ำชำระช้าง แต่งเครื่องคชาภรณ์ลูกปฐูโหมดขาว ออก จากโรงพักมาลอดไซลอนทวาร พระหมอเฒ่าและราชบัณฑิตประนมามนตร์และปลอญนวกไถ่กวาดเคราะห์ แล้วพาเข้ากระบวนแห่ มีนายร้อยตำรวจพระนครบาลแต่งเครื่องเต็มยศขึ้นม้านาคู ๑ แตรวงลูกเสื่อ กอง ๑ ลูกเสื่อถือธงช้างเดิน ๒ สาย ๕๐ คู่ นายท้ายช้างนุ่งเกี้ยวลายสวมเสื้ออัตตะหัด ผอก แพรสีทับทิมถือธงสามชายนำริ้วคู่ ๑ คู่แห่ นุ่งเกี้ยวลายสวมครุยลอมพอก ๕๐ คู่ มีสารวัดกำกับ ๒ คู่ กลองชนะแดง แต่งเครื่องปัสตุแดง ๒๐ คู่ จำปีจำกลองแต่งเครื่องมัสรูเขียว ๒ มีสารวัด กำกับ ๑ คนเป่าสังข์คู่ ๑ แตรงอน ๑๒ คู่ แตรฝรั่ง ๘ คู่ แต่งเครื่องปัสตุแดง มีสารวัดกำกับ ๑ ชาวอภิรมย์เชิญเครื่องสูงหน้า ๕ ชั้น ๖ คู่ บังแทรก ๕ คู่ เจ็ดชั้นคู่ ๑ แต่งเครื่องมัสรูเขียว สารวัดคุมเครื่องกรมช้างถือแส้หวาย ๓๐ คู่ แส้หางม้า ๔ คู่ ตะบองกลิ้ง ๑๘ คู่ แต่งเครื่องนุ่ง กางเกงริ้วฟองริ้ว ประกอบเชิงสวมเสื้อปัสตุแดงแขนสั้น คาดเกี้ยวลายสวมมงคลดแดง มีสารวัด กำกับ ช้างนำแต่งเครื่องถมปัทมลูกปฐูหุ้มสักกะหลาดแดงภูตชาย ผ้าปกหลังทองแผ่ลวดมีหมอควัญ แต่งเครื่องอย่างนุ่งเกี้ยวลาย สวมเสื้ออัตตะหัดคาดประคตสวมหมวดทรงประพาส ชาวอภิรมย์ถือ กระฉิ่งเกล็ดหน้าคู่ ๑ แต่งเครื่องมัสรู พระเศวตวชิรพาทน์เป็นช้างรับ แต่งคชาภรณ์ยศพระยาช้าง เครื่องกุดันแถบทองมีผ้าเยียรบับปกกะพองตาข่ายหน้า หูห้อยกุจามรีจกกลทองคำ ผ้าปกหลังเยียรบับ สอดสี มีหมอควัญ ๒ แต่งเหมือนช้างนำ ชาวอภิรมย์ถือกระฉิ่งหลังคู่ ๑ ราชมัญถือเครื่องยศตาม ใต้เงินรองหญ้า ๑ กล้วย ๑ อ้อย ๑ หม้อน้ำเงิน ๑ เรียง ๔ แต่งเหมือนช้างนำ คนถือแส้

ตะบองกลิ้งแต่งสวมเสื้อขาว ชาวอภิรมย์เชิญพระกรรมภิรมย์ ๓ องค์ สวมถุงปัสตุแดงเดิรเรียง ๓
ข้างหน้า แต่งเครื่องอย่างชาวเขียนยันตร์ พราหมณ์พฤคิภาคเชิญพระเทวกรรม ๑ พราหมณ์เป่า
คังข์คู่ ๑ ชาวอภิรมย์ถือกระฉิ่งเกล็ดหน้าคู่ ๑ ถึงข้างปลายสำคัญ แต่งคชาภรณ์เครื่องลูกปฐุม
โหมคขาว มีผ้าเยียรระบับปกกะพองตาข่ายหน้า ห้อยกุ้งจามรีจกกลทองคำ ผ้าปกหลังเยียรระบับสอดสี
ผูกสายสูตรโยงต่อกับพั่งล่าผู้มารดา ซึ่งแต่งเครื่องถมปัทมลูกปฐุมสักกะหลายดสีแดง ภูตาข่ายผ้า
ปกหลังเยียรระบับมีหมอกวามู ๒ แต่งเหมือนหมอกวามูข้างหน้า ข้างสำคัญกับข้างแม่อยู่กลางกระบวน
มีเจ้าพนักงานกรมข้างต้นเดิรเคียง ๒ ข้าง แต่งตัวนุ่งผ้าเกี้ยว ๒ ผืน แบบเกี้ยวเกลโล สวมเสื้อเยียรระบับ
คาดประคตสวมหมวกทรงประพาส ชาวอภิรมย์ถือกระฉิ่งเกล็ดหลังคู่ ๑ ราชมัญญ์ถือเครื่องยศตาม
คือโต๊ะเงินรองหม้อ ๑ กล้วย ๑ อ้อย ๑ หม้อน้ำเงิน ๑ แต่งตัวเหมือนข้างต้น ชาวอภิรมย์ถือ
กระฉิ่งเกล็ด นำวานรเผือกคู่ ๑ แต่งตัวเหมือนข้างต้น วานรเผือกนั่งบนแป้นไม้คานหาม ๒ คน
แต่งตัวเหมือนราชมัญญ์ ข้างทูลบาทมีเชือกบาตอยู่บนหลัง ๑ ชาวอภิรมย์เชิญเครื่องสูงหลังเจ็ดชั้น
คู่ ๑ ๕ ชั้น ๔ คู่ บังแทรก ๓ คู่ แต่งตัวเหมือนข้างต้น คู่แห่หลัง ๓๐ คู่ แต่งตัวเหมือนข้างต้น
มีสารวัตกำกับ ๒ คู่ ลูกเสื่อแต่งเครื่องแบบหลัง ๒๕ คู่ เดิรไปตามถนนสวรรคโลก เลี้ยวถนน
ศรีอยุธยาข้ามสะพานคลองเปรมประชากร พระสงฆ์วัดเบญจมบพิตรออกสวดชยนุโต เลี้ยวลง
พระลานไปตามถนนอุทองในเข้าประตูสำนักนิเวศน์พล เลี้ยวผ่านพลับพลาหน้าโรงข้างต้น ออก
ประตูประสาธน์เทวฤทธิ์ มหรสพเริ่มเล่นรับกระบวนคือ ไม้สูง ไม้ต่ำ สิงโตยวนหก และโขน
ละครระบำเพลงทั้งหนักกลางวันเบิกโรงด้วย เจ้าพนักงานนำข้างสำคัญเข้าโรงสมโภชพร้อมกับพั่งล่า
ผู้มารดากับวานรเผือกไปเข้ากรง เชิญพระกรรมภิรมย์เข้าไปไว้เสาในประธานข้างตัวนอก ๒ องค์
ตัวนอกองค์ ๑ พระสงฆ์ที่จะสวดมนตร์สวดชยนุโต มีประโคนแตรสังข์ปี่พาทย์ เสด็จจากพลับพลา
ถาวรประทับโรงสมโภช ประทับพระราชบัลลังก์ภายใต้เพดานเศวตพัสดร เจ้านายข้าราชการฝ่าย
หน้าฝ่ายในเฝ้า ทรงประเคนไตรแพรและยามแพรขาวกับบาตรถลกแพรขาว ฝ่าบาตรทาสีข้างเผือก
เขียนอักษรนามข้างสำคัญแก่พระสงฆ์ ๒๐ รูป พระสงฆ์ครองผ้ามานั่งที่แล้วทรงจุดเทียนเครื่อง
นมัสการ พระสงฆ์ ๒๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธาน สวดธมมจกุกปวัตตุนสูตร
และสวดตปริตุด ไทโรบูชาเทวดา ราชบัณฑิตบูชาจุฬารัฐทิศพร้อมด้วยทิศกลาง พระสงฆ์สวดมนตร์
จบ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระพุฒาจารย์ถวายพระพรลา ทรงรถยนต์พระที่นั่ง
ไปเทียบมุขหลังพระที่นั่งอภิเชก เสด็จออกประทับพระราชบัลลังก์มุขหน้าตามอย่างธรรมเนียมออก
พลับพลา กองเกียรติยศกระทำวันทยาอุธ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เจ้านายข้าราชการ
ฝ่ายหน้าเฝ้า มหรสพกลางคืนคือ รำโคม มังกรไฟคู่ ๑ สิงห์โตไฟคู่ ๑ ซึ่งแต่ก่อนใช้เทียนจุดใน
สิงห์โตและมังกร บัดนี้เปลี่ยนเป็นไฟฟ้า อยู่ในบังคับบัญชาหม่อมเจ้าจุลดิศ พวกเดียวกันกับไม้สูง
ไม้ต่ำ ส่วนฝ่ายในโปรดให้ประทับพั่งพราหมณ์คู่สวดกล่อมข้าง พราหมณ์พฤคิภาคตั้งเครื่องกระยาบวช
ผลไม้ ๗ สิ่ง บูชาพระเทวกรรม พราหมณ์คู่สวดอ่านคำฉันท์ดุชฎีกกล่อมข้าง ๔ ลา พราหมณ์
เป่าคังข์ทุกลา กรมพระแสงในแกว่งบันเตาะวี บรรเลงเสียงร้องเพลงขับไม้คลอกกับเสียงซอสามสาย
จบแล้ว เสด็จกลับ

เวลา ๘.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จขึ้น กองเกียรติยศกระทำวันทยาวิรุทธ แตรวงสรรเสริญพระบารมี
อีกครั้ง ๑

วันพุธที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๔๗๐

เวลา ๖.๐๐ ก.ท. เจ้าพนักงานกรมช่างต้นจัดขันเชิงใหญ่บรรจุเข้าสุกและตะโตกใหญ่บรรจุห่อ
กับเข้ากับโถแกงมีสายแหงกหัวตั้งไว้ที่ประตูโรงช่างเจ้าพนักงานนิมนต์พระสงฆ์ ๓๐ รูปมารับบาตร
พระยาเพชรราชาเป็นผู้ตักบาตรสมมติว่าช่างสำคัญตักบาตรแล้วพาช่างสำคัญออกอาบน้ำที่มณฑป
อาบน้ำ มีกระบวนแห่กลองชนะจำปี และกระฉิ่งเกล็ดนำเครื่องยศตาม เชิญหม้อน้ำเงินใหญ่ ๕
หม้อในโรงช่างออกไปรดช่างสำคัญ และเจือน้ำในขันเงินใหญ่สำหรับอาบน้ำๆ แล้วพากลับตามเดิม

เวลาเช้าก่อนฤกษ์ ทรงเครื่องเต็มยศใหญ่จอมพลทหารบก ประดับตราสายสพายนพรัตน
ทรงคทาจอมพลเสด็จยังเกยประทับพระราชยานแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จเป็นกระบวนราบไปเทียบ
เกยริมพลับพลาถาวรด้านใต้ กองเกียรติยศกระทำวันทยาวิรุทธ แตรวงสรรเสริญพระบารมี เสด็จ
ตามทางลาดพระบาทไปประทับโรงสมโภช ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงศีลแล้วรอฤกษ์อยู่ มี
เจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า ไหรบูชาพระฤกษ์ เวลา ๙ นาฬิกา ๒๖ นาที ๒๔ วินาที
ก่อนเที่ยง พระยาโหราธิบดีลั่นฆ้องไชยให้สัญญาณ พระสงฆ์ชยุนโต พราหมณ์เป่าสังข์ กรมพระแสง
ในซ้ายแกว่งบัณเฑาะว์มีประโคม เสด็จประทับเกยข้างเบญจพาษา เจ้าพนักงานถวายพระเต้าศิลา พระเต้า
เทวปฏิฐหม้อน้ำทองเงินและพระมหาสังข์ทรงหลังน้ำพระราชทานช่างสำคัญเหนือกระพองศิระ
และหลังข้างแล้ว เสด็จลงประทับข้างระเนียด พระยานิวัตรอิศรวงศ์ กรมพระอาลักษณ์ เชิญพาน
ทองรองท่อนอ้อยแดง ๓ ท่อน จารึกนามช่างสำคัญว่า“พระเศวตคชเชชนดิลก ประชาธิปกปุมรัตนดำริ
เทวอัคนีนिरุฒชูปเชิด กำเนิดนภีสิจานเจวิยงฉวีเยียงบุษกรโกมล นพชนขาวผ่องแผ้ว แก้วเนตรน้ำเงิน
งามลึก วันวณิกบรรณาการ คเชนทรยานยวชยิม มิ่งมงคลฉนำเฉลิมฉัตร สัตตมกษัตริย์ทรงศร
อมรรัตนโกสินทร์ ตรีอรบิณบารมีทศ ยืนพระยศธรรมราชย์ นิรามย์มณูคุณ บุญยโสโลกเลิศฟ้า”
กับเทพมนต์ของพราหมณ์ด้วย และภูษามาลาเชิญพระผอบแบ่งเข้าไปถวายพร้อมกัน พระราชทาน
อ้อยให้ช่างสำคัญรับพระราชทานทั้ง ๓ ท่อน และทรงเจิมแล้วเสด็จประทับพระราชบัลลังก์ โปรด
ให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ฯ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครคีรี สมเด็จพระ
เจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรี สมเด็จพระกรมพระสวัสดิ สติ กรมพระนราธิป กรมพระดำรง กรมพระจันทบุรี
กรมหลวงกำแพงเพชร ทรงเจิมช่างสำคัญแล้ว พราหมณ์รดน้ำสังข์ กรมช่างต้นแต่งเครื่องคชาภรณ์
เครื่องกุดันแถบทอง มีผ้าเยียรบับปกกระพองตาข่ายหน้า หูห้อยภู่จามรีจกกลทองคำ ผ้าปกหลัง
กำมะหยี่สีเขียวปักทองดินเลื่อม แม่ลายเป็นตรีศรมีลายขอบ กรมพระคลังนำก้อนแร่ทองคำใหญ่มี
สายพร้อมถวายทรงเจิมแล้ว โปรดให้ผูกคอทำขวัญพระเศวตคชเชชนดิลก และตั้งต้นไม้ทองเงิน
ทั้ง ๔ ทิศ กรมพระอาลักษณ์นำป้ายจารึกนามช่างเติมตามที่ถวายทรงเจิมแล้ว นำมาติดไว้ที่เสา
ประธานด้านใต้แล้ว เสด็จประทับพลับพลาถาวรมีเจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า โปรดให้ฝ่าย

ในเค็รกระบวนแห่สลาภกัถต์ตันแต่ทิมดาบตำรวจ เลี้ยวผ่านหน้าพระที่นั่งอัมพร เลี้ยวข้ามคลองเม่งแสง ไปเข้าประตูบุษบาตามลำคลองเป็นท้ายกระบวน ต้นกระบวนออกเดินตรงไป เลี้ยวถนนพุดตาลผ่าน ที่ประทับแล้วตรงไปออกประตูคนธรรพรักษาตามลำดับ คือ

กระบวนหน้าแถวรุ่งเล็กของทหารรักษาวัง ๑ นักเรียนสตรีแต่งเครื่องแบบตามเหล่าของ โรงเรียน กระทรวงธรรมการเรียง ๔ ถือธงช้าง ๑๒๐ มีพวกหญิงกลองยาว ๑๖ คน

กระบวนกองทหารม้ากระทรวงวัง มีนายทหารถือธงขึ้นม้าเทศ ๒ แต่งเครื่องนายทหารม้า เป็นพิเศษ กองทหารม้าเกราะทองถือทวนขึ้นม้าเรียง ๔ แถว ๑๖ ทหารม้าผูกเครื่องไทยมีแพน นุ่ง เกี่ยวลายสวมเสื้ออัดตะหลัด โปกผ้าสีทับทิม เค็รเรียง ๔ แถว ๑๖ กระบวนทัพยักข์ของกรมมหรสพ ส่วนเครื่องโขนมีปีพาทย์หามบรรเลง แต่งเครื่องสีแดงวง ๑ ยักข์ถือธงนำบอกชื่อทัพ ๑ เสนายักข์ เค็ร ๒ แถว ๒๔ ขุนประหัสขึ้นม้านักกลด ๑ มโหธร ๑ เปาวนาสุร ๑ ศุกะ ๑ สารัตน์ ๑ เดินระวางกลาง อินทรชิตขึ้นรถเทียมกันกลด ๑ เสนายักข์ตาม ๔

กระบวนทัพวานรและมนุษย์ ส่วนเครื่องโขนของกรมมหรสพ มีปีพาทย์เครื่อง ๕ หาม บรรเลงวง ๑ วานรถือธงขึ้นม้านำทัพบอกชื่อทัพ ๑ วานรสิบแปดมงกุฏ และเดี่ยวเพชรขึ้นม้า เค็ร ๒ แถว ๒๔ พระยาสุครีพขึ้นแคร่คานหามกันกลด ๑ พระยาพิเภกขึ้นแคร่คานหามกันกลด ๑ เสนาวานรตาม ๘

กระบวนทัพอิเหนาแต่งเครื่องละครของกรมมหรสพมีกลองแขกนำ ๑ เสนาถือธงนำทัพ บอกชื่อทัพขึ้นม้า ๑ เสนาขึ้นม้าเค็ร ๒ แถว ๒๐ มีตัวนายขึ้นม้านักกลด คืออิเหนา ๑ สังคามารตา ๑ สุหรานาง ๑ ระเด่นชะเลย ๒

กระบวนทัพกะหมังกุหนึ่ง แต่งเครื่องละครของกรมมหรสพ มีเสนาขึ้นม้าถือธงนำทัพบอก ชื่อทัพ ๑ เสนาขึ้นม้าเค็ร ๒ แถว ๒๐ ตัวนายขึ้นม้านักกลดคือวิหยาสะก่า ๑ ท้าวกะหมังกุหนึ่ง ๑

กระบวนระเบ็งของกรมมหรสพ แต่งเครื่องอย่างนุ่งเกี่ยวลายสวมเสื้อมีสรูต่อแขนคาดเจียรบาต สวมเทริดอย่างระเบ็ง ถือศรเค็รร้องร่าอย่างพวกระเบ็งเมื่อไปไกลาสเค็ร ๒ แถว ๒๐ มีพระกาพ นำหน้า ๒ ฆ้องต่างเสียง ๓ ฆ้อง คนต้อยูกกลาง

กระบวนหาบสลาภกัถร์ของหลวง มีโขนแต่งเครื่องแบบเค็รนำกระบวนคู่ ๑ พระเอก แต่งเครื่องและสวมชฎาอย่างละครถือธงนำกระบวน ๑ หญิงเป่าแตรอง ๒ แตรฝรั่ง ๒ คังข์ ๑ แต่งเครื่องปัสตุแดง พานดอกไม้ ๑ เทียนแพ ๑ รูปแพ ๑ มีพานรอง แต่งเครื่องอย่างพราหมณ์ ละคร พนักงานฝ่ายในหามภาชนะสลาภกัถต์เป็นทองล้วนแต่งเครื่องอย่างนุ่งสังเวียนเยียรบับจีบ ห่มผ้าคาดปักคิ่นเลื่อมเจียงบ่าไม้ได้สวมเสื้อ ๑ พนักงานเป็นสารวัต ๑ รับหาบ ๑ พนักงานกลาง เข็ญพระสุพรรณภาชนะเค็รตันสเวยคาว ๑ เคียงคาว ๑ หวาน ๑ เคียงหวาน ๑ พระมณฑป ทองพระกระยาหาร ๑ พระสุธารส ๑ แต่งเครื่องอย่างนุ่งผ้านุ่งห้อยจีบ ห่มสองชั้นแพรจีบชั้นใน เข็มขาบพับชั้นนอก เด็กเป็นพราหมณ์ชายแต่งอย่างพราหมณ์ละครเค็รเรียง ๔ แถว ๑๖

ของสมเด็จพระบรมราชินี นางเอกแต่งเครื่องรัตเกล้ายอดอย่างละครถือธงนามกระบวนนำ ๑ ผู้เช็ญดอกไม้ ๑ เทียนแพ ๑ รูปแพ ๑ แต่งเครื่องอย่างนางละคร ผู้หาบสลาภกัถร์เป็นเงินล้วน

แต่งเหมือนหาบของหลวง สारวัด ๑ รับหาบ ๑ แต่งเหมือนของหลวง ๑ นางกำนันเด็กแต่งเครื่อง
นางกำนันละครเตีรเรียง ๔ แถว ๑๖ ระเบียบแต่งเครื่องอย่างละครถือช่อดอกไม้ทองเงินเตีรเป็นคู่
รวม ๒๐ คนตรีไวโอลิน แต่งตัวนุ่งซิ่น สวมเสื้อเตีรเรียง ๔ แถว ๑๒

กระบวนที่ ๑ ของสมเด็จพระพันวัสสาฯ มีผู้ถือชงนามแต่งเครื่องเป็นเสนาอย่างละคร นอก
นั้นแต่งเครื่องนุ่งจีบหม่มแพรสีต่าง ๆ ที่ ๒ ของสมเด็จพระนางเจ้าอินทรศักดิศจี แต่งเครื่องเป็นนกยูง
ทั้งกระบวน มีดนตรีหีบเพลงลมเดินท่ายแต่งอย่างปกติ ที่ ๓ ของพระวิมาดาเธอ ผู้ถือชงนามแต่ง
เครื่องอย่างคู่เคียงแห่งโสกันต์ผู้ถือพานดอกไม้แต่งเครื่องอย่างพระยายืนชิงช้า ผู้ถือพานเทียนแพ
แต่งเครื่องอย่างพราหมณ์พิธี ผู้ถือพานรูปแพแต่งเครื่องอย่างโหรหลวง ผู้รับหาบและสารวัดแต่ง
เครื่องอย่างนุ่งจีบหม่มแพร ผู้ตามเป็นบริวาร แต่งเครื่องอย่างชายพวกกระบวนแห่อย่างเก่า ที่ ๔
ของพระนางเจ้าสุวัทนา แต่งเครื่องอย่างชายหญิงในเรื่องคลีโอพัตตรา คนตรี มีผู้ตีระฆังนาแขก
แต่งเครื่องอย่างแขก ที่ ๕ ของพระนางเชลลิกษมีลาวัณ แต่งเครื่องอย่างทหารพระเจ้าอโศก ที่ ๖
ของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงเพชรบุรี กับพระองค์เจ้าเยาวภาพงศสนิท แต่งเครื่องอย่างชายนุ่งผ้าม่วง
เชิงสวมเสื้อเยียรบับหมวกแฮลเม็ต ผู้ถือดอกไม้รูปเทียนแพแต่งนุ่งยกใหม่จีบหม่มแพรขลิบทอง
นอกนั้นนุ่งผ้าจุงกระเบนสวมเสื้อสะพายแพร ที่ ๗ ของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนอุทองเขตขัตติยนารี
กับพระองค์เจ้าเหมวดี ผู้ถือชงนามแต่งเครื่องอย่างคนถือชงนำกระบวนแห่โสกันต์ ผู้ถือพานดอกไม้
แต่งเครื่องอย่างนางเชิญมยุรฉัตร ผู้ถือพานเทียนรูปแพ แต่งอย่างนางเชิญกิ่งไม้ทองเงิน นอกนั้น
แต่งเครื่องอย่างนางสระชั้นต่าง ๆ ที่ ๘ กรมหลวงสมรรัตนกับพระองค์เจ้าพวงสร้อย ผู้ถือชงนามและ
พานดอกไม้รูปเทียน แต่งเครื่องอย่างนุ่งซิ่นสวมเสื้อปักดินเลื่อม บนศีรษะปักดอกไม้แพร นอกนั้น
นุ่งซิ่นเสื้อปกติ ที่ ๙ ของพระองค์เจ้าอรุณวดี กับพระองค์เจ้าบุษบันบัวผัน ผู้ถือชงนามแต่งเครื่อง
เทวดาฝรั่งมีปีก ผู้ถือพานดอกไม้รูปเทียน แต่งเครื่องอย่างพราหมณ์ละคร ผู้รับหาบและสารวัด
แต่งเครื่องอย่างนุ่งม่วง สวมเสื้อจิ้งโจ้ติดโบ ผู้ตามเป็นบริวารแต่งเครื่องอย่างหญิงต่างภาษาอย่างเก่า
ต่าง ๆ ตับละอย่าง ที่ ๑๐ ของพระองค์เจ้าวาณีรัตนกัญญา กับพระองค์เจ้าประดิษฐาสารี ผู้ถือ
ชงนาม แต่งเครื่องอย่างฤๅษีละคร ผู้ถือพานดอกไม้แต่งเครื่องอย่างพระนายโรงละคร ผู้ถือพานรูป
เทียนแต่งเครื่องอย่างนางละคร นอกนั้นแต่งเป็นละครร้อยเรื่อง ที่ ๑๑ ของพระองค์เจ้ากาญจนการ
กับพระองค์เจ้าไขไชดวง ผู้ถือชงนามแต่งเครื่องอย่างขุนนางนุ่งปวม สวมเสื้อเยียรบับคาดผ้าปักโพก
คาดหูกตาย ผู้ถือพานดอกไม้เทียนรูปแต่งอย่างนุ่งสังเวียนจีบหม่มคาด ผู้รับหาบและสารวัดแต่ง
อย่างนุ่งเกี้ยวลายจีบ หม่มแพร ๒ ชั้น ผู้ตามเป็นบริวาร แต่งอย่างนุ่งผ้าลายจีบ หม่มแพรจีบต่าง
สี ที่ ๑๒ ของกรมหลวงทิพยรัตน กับพระองค์เจ้าศศิพงษ์ประไพ ผู้ถือชงนามแต่งเครื่องอย่าง
เด็กไว้จุก ผู้ถือพานดอกไม้ รูปเทียน แต่งเครื่องกัณนรละคร ผู้รับหาบและสารวัดแต่งอย่างนุ่ง
ผ้าโจงกระเบนสวมเสื้อสะพายแพร ผู้ตามเป็นบริวาร แต่งอย่างนุ่งถุงเสื้อชุดสีน้ำเงินอ่อนที่ ๑๓
ของพระองค์เจ้าจุฑารัตน์กับพระองค์เจ้าอาหารทิพนิภา ผู้ถือชงนามแต่งเครื่องหนุมาน ผู้ถือพาน

ดอกไม้แต่งเป็นนางสีดา ผู้ถือพานรูปเทียน แต่งเป็นพระบุตรพระลพ นอกนั้นแต่งนุ่งขึ้นสวมเสื้อปกติ ที่ ๑๔ ของพระองค์เจ้าอรพินทุเพ็ญภาคย์ กับพระองค์เจ้าพิสมัยพิมลสัตย์ ผู้ถือธงนามแต่งเป็นอุศเรน ผู้ถือพานดอกไม้รูปเทียน แต่งเครื่องอย่างหม่อมพวงนางละเวง นอกนั้นแต่งเครื่องอย่างระบำจีน ที่ ๑๕ ของพระองค์เจ้าสุวภักทรกับพระองค์เจ้าประเวศ ผู้ถือธงนามแต่งเครื่องอย่างชายพม่า ผู้ถือพานดอกไม้รูปเทียนแต่งเครื่องอย่างไก่ นอกนั้นแต่งเป็นดอกบานชื่นตัวสีเขียวเป็นก้าน หน้าเป็นเกสรกลีบดอกบานชื่นสีต่าง ๆ ที่ ๑๖ ของพระองค์เจ้าอรประพันธ์กับพระองค์เจ้าอดิศัย ผู้ถือธงนามแต่งเครื่องอย่างเขียนหญิงจีน ผู้รับหีบและसारวัตแต่งเครื่องอย่างทหารหญิงจีน นอกนั้นแต่งเครื่องอย่างนางจิวจิว และมีดนตรีอย่างจีนเดินท่าย แต่งเครื่องหญิงจีนที่ ๑๗ ของพระองค์เจ้าประภาพรรณพิลัย กับพระองค์เจ้าวาปีบุษบากร ผู้ถือธงนามแต่งเครื่องอย่างชุดสีแสด บนศีรษะรูปเป็นเด็กแฝด ผู้ถือพานดอกไม้รูปเทียนแต่งเครื่องอย่างชุดสีเขียวก้านบัว บนศีรษะประดับดอกบัวใบบัว นอกนั้นแต่งเครื่องอย่างนุ่งขึ้นสวมเสื้อปกติ ที่ ๑๘ ของพระองค์เจ้าอัปพันตรีปชา กับพระองค์เจ้าทิพยาลังการ ผู้ถือธงนามแต่งเครื่องอย่างพระนายโรงละคร ผู้ถือพานดอกไม้แต่งเครื่องอย่างพราหมณ์ละคร ผู้ถือพานรูปเทียน แต่งเครื่องอย่างนางละคร นอกนั้นแต่งเครื่องอย่างภาษาต่าง ๆ ที่ ๑๙ ของเจ้าจอมมารดาโหมดกับเจ้าจอมมารดาเลื่อน แต่งเครื่องแขกอาหรับอย่างละครทั้งกระบวน ที่ ๒๐ ของท้าววรจันทร์ กับท้าววรคณานันท์ ท้าวทรงกันดาล ท้าวสมศักดิ์ ผู้ถือธงนามแต่งเครื่องอย่างนุ่งสนับเพลา นุ่งผ้าชายสะบัดสวมเสื้อเข้มขาบโพกแพรสีทับทิมขลิบทอง ผู้ถือพานดอกไม้รูปเทียนนุ่งสังเวียนจีบห่มตาดนอกนั้นแต่งเครื่องแบบนักเรียนสตรี หมุดกระบวนหีบสลากภัตตรแล้วมีปีพาทย์หามตีเป่าอีก ๒ สำหรับ แล้วถึงนักเรียนสตรีถือธงข้างเรียง ๔ แถว ๒๐ เป็นสุดกระบวน

เมื่อกระบวนผ่านพ้นพลับพลาไปแล้ว มีเจ้าพนักงานรับกระจาดเข้าสู่โรงช้าง เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จจากพลับพลาถาวรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ประทับโรงช้างมีเจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ถวายพรพระ เจ้าพนักงานรับบาตรเข้ามาถวายทรงบาตรด้วยขันเงินครบทั้ง ๒๐ แล้ว ทรงประเคนภัตตาหาร และถวายสิ่งของในกระจาด สลากภัตตรด้วย มีเจ้านายทรงปฏิบัติพระสงฆ์ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีทรงนำ มิสเตอร์ ดี.เอฟ.แมคไฟ ผู้จัดการบริษัทอเนียงที่เชียงใหม่ผู้ถวายช้างเข้าเฝ้า พระราชทานขันทองคำมีอักษรจารึก รongพานทองคำสำหรับ ๑ เป็นบำเหน็จ และพระราชทานสัญญาบัตรแก่ผู้บริหารช้าง ให้นายแดง นิลรัตน์านนท์เป็นขุนคชเชษฐ์บริหารล ถือศักดิ์นา ๔๐๐ นายอุ้น นามคำ เป็นหมื่นคชสารบริรักษ์ ถือศักดิ์นา ๓๐๐ กับทั้งสัญญาบัตรผู้ที่มีบรรดาศักดิ์แล้ว แก่หลวงศรีนัจวิไลย (เป็ย คชาชีว) เป็นพระราชวังเมืองสุริยชาติสมุห ตำแหน่งปลัดกรมช้างต้น ซึ่งโปรดให้ขึ้นไปกำกับช้างลงมาแต่เชียงใหม่ถึงกรุงเทพฯ และพระราชทานนาฬิกาพกเรือนทอง มีอักษรจารึกเป็นบำเหน็จแก่สมุหเทศาภิบาลพ่ายพ เจ้าแก้ว นวรัฐ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ และเหรียญรัตนาภรณ์ส่วนหมอกความญและผู้บริหารช้าง พระราชทานเป็นเงินตราผ้าสำหรับ พระราชทานแหวนทองคำลงยารูปช้างแต่งเครื่องคชภรณ์ยืนแทนเป็นชั้นที่

๑-๒ แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในงานนี้ พระฉันแล้ว ทรงประเคนเครื่องไทยธรรมพร้อมด้วยกระจาดเครื่องของคาวหวานด้วย พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระพุฒาจารย์ ถวายพระพรลา พราหมณ์เบิกแว่นเวียนเทียน สมโภชมีบายศรี ๕ ชั้น แก้วทองเงิน กับบายศรีตองรองทองขาว ๕ ชั้น ๒มีประกอคม ครอบ ๕ รอบแล้วพราหมณ์รวมแว่นดับเทียนจุดธูปแล้วประทับพระราชยานเสด็จกลับตามทางเดิม กองเกียรติยศกระทำวันทยาอุท แตรวงสรรเสริญพระบารมี สังฆการีเผด็จพระสงฆ์ประน้อมนตร์โปรยทรายทั่วโรงสมโภช

เวลา ๓.๐๐ ล.ท. เจ้าพนักงานกรมช่างต้นพาพระเศวตคชเดชนดิลกออกอาบน้ำมณฑป มีกระบวนหน้าตามเสร็จแล้วนำกลับเข้าโรงตามเดิม

เวลา ๕.๒๐ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารปืนใหญ่ ร.อ. ประดับตราสายสพายมหาวชิรมงกุฎ ทรงพระคทาจอมพล ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร ไปประทับโรงสมโภช เจ้านายข้าราชการ ฝ่ายหน้าเฝ้า พระเศวตคชเดชนดิลกแต่งเครื่องคชาภรณ์ยืนประจำแทน กองเกียรติยศกระทำวันทยาอุท แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ไม้สูง ไม้ต่ำ สิงห์โต ฉนวนหกเล่นถวาย ส่วนเจ้านาย ข้าราชการฝ่ายในคอยเฝ้า ณ พลับพลาพระที่นั่งอภิเชษ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้ว เจ้าพนักงาน ได้ตั้งบายศรีแก้วทองเงินและตอง รองทองขาวเตรียมไว้ โปรดให้พราหมณ์คู่สวดอ่านคำฉันท์ดุขฎี กล่อมช้าง ซึ่งกรมพระนราธิปทรงรจนารวม ๔ ลา พราหมณ์เป่าสังข์ทุกลา กรรรมแสงในซำไม้ บันตะจะวับบรรเลงเพลงซอสามสายคลอเสียงร้องลำซำไม้ พราหมณ์เบิกแว่นเวียนเทียนเป่าสังข์ มี ประโกมครอบ ๕ รอบแล้ว พราหมณ์รวมแว่นจุดธูป พระเศวตคชเดชนดิลกแล้ว เสด็จไปประทับ พระราชบัลลังก์พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ณ พลับพลาพระที่นั่งอภิเชษ เจ้านายข้าราชการ ฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า กองเกียรติยศกระทำวันทยาอุท แตรวงสรรเสริญพระบารมี มหรสพกลางคืน รำโคม มังกรไฟ เล่นถวายหน้าพลับพลา หนังสือไทย และภาพยนตร์ลงโรงเล่นและเล่นต่อไป จน ๒ ยาม ส่วนโขนนั่งราวและละครไทยเล่นต่อไปในเวลากลางคืนด้วย ระบำพ่ายพลและเพลง เทพทอง เล่นเป็นเวลาเป็นพัก ๆ เวลา ๕.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จขึ้น กองเกียรติยศกระทำวันทยาอุท แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี

วันนี้ เสด็จประทับโรงช่างในการสมโภชโรงในพระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการ ๔ แก่ผู้ที่มีบรรดาศักดิ์แล้ว ๑ พระราชทานตราและเหรียญคือ บ.ม.แก่ข้าราชการ ๑ ป.ป.ร. ๔ แก่ ข้าราชการ ๓

วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๔๗๐

เวลา ๔.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้หม่อมเจ้าวงศ์นิรรชเฝ้ากราบถวายบังคลมลาไปต่างประเทศ พระราชทานน้ำพระมหาสังข์และทรงเจิม

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนางพระที่นั่งอนันต์ พระยาทุษยันต์รังสฤษดิ์ ผู้รั้งตำแหน่งสมุหเทศาภิบาลนครศรีธรรมราชกราบถวายบังคลมลาไปรับ

ราชการตามหน้าที่ อำมาตย์เอกนายยอช ฟอค นายตรวจเอกกรมเจ้าท่ากราบถวายบังคมลาไปประเทศยุโรป ข้าราชการหัวเมืองกลับเข้ามารับราชการในกรุงเทพฯ ๑ ข้าราชการซึ่งเป็นผู้จัดการโฮเต็ลกรมรถไฟหลวงกลับจากศึกษาวิชาเพิ่มเติม ณ ประเทศยุโรป ๑ พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการ ๔ พระราชทาน ป.ป.ร. ๒ แก่พระองค์เจ้าทศศิริวงศ์ ๑ ป.ป.ร. ๕ แก่นายทหาร ๑ แล้วเสด็จขึ้น

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ไปรดพระราชทานเลี้ยงอาหารแก่เจ้านายข้าราชการ คือ สมเด็จพระราชปิตุลาฯ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ พระองค์เจ้าทศศิริวงศ์ หม่อมเจ้าบวรเดช หม่อมเจ้าเสวทรุคิริ หม่อมเจ้าอลองกฎ พระยาสิริราชฤทธิไกร พระยาพระกฤษณรักษ์ พระยาศรีสรราชภักดี พระยาเทพาธิบดี พระยาพิชัยณรงค์สงคราม พระยารามณรงค์ พระยาอมรวิสัยสรเดช พระยาพิชัยสงคราม พระยาประเสริฐสงคราม พระยาสุรเสนา พระยาเฉลิมอากาศ พระยาวิเศษสงคราม พระยาวิบูลย์อายุรเวท พระยาอานุกาฬไตรภพ หม่อมเจ้าอมรทัต พระยาเสนาสงคราม พระยาเสนีณรงค์ฤทธิ์ หม่อมเจ้าฉัตรมงคล หม่อมเจ้านิลประภัสร์ พระทองอักษร

วันศุกร์ที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

เวลา ๔.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรในการสมรสพระยาประชุมมงคลการ กับคุณพว สุจริตกุล บุตรีเจ้าพระยาสุธรรมมนตรี พระราชทานน้ำคังข์ทรงเจิม และพระราชทานทุนของขวัญด้วย คู่บ่าวสาวลงนามในสมุดทะเบียนจะเพาะพระพักตร์ ทรงลงพระปรมาภิไธยเป็นพยาน ไปรดให้หม่อมเจ้าและข้าราชการผู้ใหญ่บางคนลงนามเป็นพยานด้วยคือ หม่อมเจ้าอมรทัต เจ้าพระยามหิธร เจ้าพระยาวรวงศ์ เจ้าพระยาสุธรรมมนตรี พระยาเทเวศรวงศ์วิวัฒน์ พระยาอุไทยธรรม พระยาเทวาธิราช

กับไปรดให้หลวงสิริราชไมตรีกับภริยาเฝ้าในโอกาสที่ทำการสมรสด้วย

ไปรดให้จัดการประดิษฐานแลฉลองพระรูปสมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทว) วัดราชประดิษฐ์ซึ่งพระพุทธรูปเจ้าหลวงทรงพระราชดำริที่จะหล่อพระรูปกรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ พระราชอุปัชยาจารย์ กับพระรูปสมเด็จพระสังฆราช พระราชกรมวาจาจารย์ ไปรดให้ช่างปั้นหุ่นขึ้นแต่ไม่ดีพอพระราชหฤทัย การหล่อจึงได้ค้างยังไม่สำเร็จดังพระราชประสงค์ ต่อมาพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงอุปนายพระรูป สมเด็จพระกรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์สำเร็จไปแล้วรูป ๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงไปรดให้กรมพระดำรง นายกราชบัณฑิตยสภา จัดหาช่างผู้มีฝีมือปั้นหุ่นก็ได้ช่างชาวสวิสชื่อ นาย ร. เวนิง ทำการปั้นหุ่นเป็นที่พอพระราชหฤทัยแล้ว จึงได้ส่งหุ่นไปหล่อ ณ ประเทศยุโรป แล้วสำเร็จบริบูรณ์ส่งเข้ามายังกรุงเทพฯ แล้วได้เชิญขึ้นประดิษฐาน ณ ชุมกุหาทำด้วยศิลาเนื้อละเอียดซึ่งเจาะเตรียมไว้ที่ฐานพระเจดีย์หลังพระอุโบสถวัดราชประดิษฐ์ และตกแต่งพระอุโบสถตั้งอาสน์สงฆ์ริมผนังด้านเหนือ ทอดพระราชอาสน์ริมผนังด้านใต้ ตั้งเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบท่ามกลางพระอุโบสถ

เวลา ๕.๔๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จไปเทียบประตูวัดราชประดิษฐ์ เสด็จประทับขุมคูหาเจดีย์ที่ประดิษฐานพระรูปหลังพระอุโบสถ เจ้าพนักงานถวายกล่องบรรจุพระอัฐิ สมเด็จพระสังฆราช พร้อมด้วยสุพรรณบัฏจารึกพระนามและดวงพระชาติ เสด็จขึ้นประทับอัฒจันทร์ ทรงบรรจุในเบื้องสูงมีประโคม ทรงจุดเทียนท้ายที่นั่งบูชาพระเจดีย์และพระรูปสมเด็จพระสังฆราช แล้ว เสด็จประทับในพระอุโบสถ ทรงประเคนไตรและยามแก่พระราชาคณะที่จะสวดมนตร์ ทรงจุดเทียนนมัสการเครื่องห้าสักการพระพุทธสิหิงคปฏิมากร พระราชาคณะ ๑๐ รูป เข้ามานั่งที่ สมเด็จพระพุฒาจารย์เป็นประธานสวดมนตร์จบ สมเด็จพระพุฒาจารย์ถวายอดิเรก เสด็จจากพระอุโบสถไปสู่ปราสาทที่ประดิษฐานพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องทงน้อยราชสักการแล้วเวลา ๖.๔๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้กรมหลวงกำแพงเพชรเสนาบดีพาณิชย์ และคมนาคนเฝ้า

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ เสด็จไปวัดราชประดิษฐ์แทนพระองค์ ในการเลี้ยงพระ เสด็จประทับในพระอุโบสถทรงจุดเทียนบูชาพระและเทียนเครื่องนมัสการแล้ว เสด็จออกทางหลังพระอุโบสถ ทรงจุดเทียนบูชาพระเจดีย์และพระรูปสมเด็จพระสังฆราชแล้ว เสด็จประทับในพระอุโบสถ พระสงฆ์ถวายพรพระจบ ทรงประเคนอาหารบิณฑบาตส่วนของหลวง พร้อมด้วยเจ้านายที่เป็นศิษย์ซึ่งต่างจัดสำหรับคาวหวานและที่น้ำชามาถวาย พระสงฆ์ฉันแล้วทรงประเคนสลากขักเปี้ยะมีเลขหมายสิ่งของซึ่งบรรดาข้าราชการผู้เป็นศิษย์จัดมาถวายโดยเสด็จในการพระราชกุศล พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาแล้ว เสด็จไปประทับ ณ ปราสาทที่ประดิษฐานพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงจุดเทียนเครื่องทงน้อยถวายสักการ แล้วเสด็จกลับ

วันนี้ เวลาเที่ยงคืนเศษ เพลิงไหม้ห้องแถวตึบบลพานอ่อน ริมนนพระราม ๖ ท้องที่อำเภอปทุมวัน จังหวัดพระนคร มีกองดับเพลิงตำรวจนครบาล บริษัทไฟฟ้าสยามไปช่วยดับอยู่จนเวลา ๒.๐๐ ก.ท.เศษ จึงสงบ เพลิงคงไหม้ห้องแถว ๒ ชั้น ทำด้วยไม้ตะแบกและไม้สังคโปร์ หลังคามุงกระเบื้อง และสังกะสีของราษฎรรวม ๒๗ ห้อง ทรัพย์สินที่เสียหายราคาประมาณ ๒๖,๐๐๐ บาท สอบสวนได้ความว่า ต้นเพลิงเกิดขึ้นที่ห้องทำแป้งญี่ปุ่นหรือเซ็งก่อนแล้วลุกลามขึ้น เจ้าหน้าที่ตามจับต้นเพลิงต่อไป

วันอาทิตย์ที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๔๗๐

(ไม่มีบันทึก)

วันจันทร์ที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์ เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีสภา แล้วเสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

(ไม่มีบันทึก)

วันพุธที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

(ไม่มีบันทึก)

วันศุกร์ที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

โปรดให้ทำการพระราชกุศลอภิสิทธิ์สมัยวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เจ้าพนักงานตั้งการนี้ที่พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยพระประจําพระชนมวารพระมงกุฎเกล้าประดิษฐานในพระที่นั่งบุษบก และเชิญพระบรมอัฐิพระมงกุฎเกล้าประดิษฐานบนพระแท่นเศวตฉัตร พร้อมด้วยเครื่องบรมอิสริยยศราชูปโภคตั้งเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบ ตั้งอาสนสงฆ์ทอดพระราชนิมนต์และแก้อื้อเจ้านายข้าราชการไว้พร้อม

เวลา ๕.๔๐ ล.ท. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารบก ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเทียบพระทวารเทเวศร์รักษา เสด็จประทับพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ทรงจุดเทียนเครื่องราชสักการพระบรมอัฐิแล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการพระสงฆ์ ๒๐ รูปมีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธานสวดมนต์จบ ทรงจุดเทียนทรงธรรม พระเทพมุนีวัดเบญจมบพิตร ถวายเทศน์กัณฑ์ ๑ จบแล้วถวายธูป พระสวดมนต์รับสัพพี ทรงทอดผ้าสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาแล้ว ทรงประเคนเครื่องไทยธรรม กัณฑ์เทศน์สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก พระญาณวราภรณ์ถวายพระพรลา ทรงทอดผ้ารายร้อย พระสงฆ์ ๑๐๐ รูปมาตีกาสดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนาอีกครั้ง ๑ เวลา ๗.๒๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้พระองค์เจ้าไตรทศประพันธ์เสนาบดีต่างประเทศเฝ้า

วันอาทิตย์ที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

(ไม่มีบันทึก)

วันจันทร์ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีที่พระที่นั่งอนันต แล้วเสด็จขึ้น

เวลา ๖.๑๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งอัมพร เสด็จทอดพระเนตรการจัดที่ประชุมกรรมการ
องคมนตรีที่ศาลาสหทัย เวลา ๖.๒๐ ล.ท. เสด็จประพาสต่อไปแล้วเสด็จกลับ

วันอังคารที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๔๗๐

ไม่มีบันทึก

วันพุธที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๔๗๐

เวลา ๓.๐๐ ล.ท. โปรดให้ราชเลขาธิการเปิดการประชุมกรรมการองคมนตรีปลุกเสกการ
เป็นครั้งแรกที่ศาลาสหทัยสมาคม เวลา ๔.๔๐ ล.ท. เลิก

วันพฤหัสบดีที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๗๐

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนาง ณ พระที่นั่ง
อนันต์ พระยาไพศาลนำนักเรียนซึ่งกลับจากการศึกษาวิชา ณ ประเทศอังกฤษเฝ้า มีข้าราชการ
ซึ่งกลับจากการศึกษาวิชาเพิ่มเติม ณ ประเทศยุโรป ๒ คือ นายช่างภาค ๑ นายช่างกลกรม
รถไฟหลวง ๑ พระราชทานตราและเหรียญแก่ข้าราชการคือ ด.ช.แก่ม่อมเจ้าวิวัฒนไชย ๑ จ.ม.
แก่ข้าราชการ ๑ ป.ป.ร. ๔ แก่ข้าราชการ ๓ ป.ป.ร. ๕ แก่ข้าราชการ ๒ ร.จ.พ. แก่ข้าราชการ ๓
แล้วเสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๒ ธันวาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี
เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ กรรมการองคมนตรี
ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นสภานายกเฝ้าเรียนพระราชปฏิบัติ

เวลา ๖.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จยังพิพิธภัณฑ์สถาน
ทรงฟังการแสดงปาฐกถาของศาสตราจารย์ จอร์ส เซเดส์

วันนี้ เวลา ๗.๕๐ ก.ท. มีเหตุระเบิดขึ้นที่โรงร่อนและผสมดิน กรมช่างแสงทหารบก
บ้านเกาะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นายคำ เนื่องสกุล ช่างโท หัวหน้าโรง กับนายวอน กล้าแสงแก้ว
นายมาก เปี่ยมศิริ คนงานประจำโรง ๘ ได้ลงมือทำงานขนดินจากโรง ๗ ไปโรง ๘ เพื่อจัดการ
รวมดินชุดต่าง ๆ แล้วได้เข้าไปในห้องร่อนดินเพื่อเอาดินชุดที่ ๑๖ ซึ่งได้ร่อนไว้ออกมารวมด้วย ดิน
ชุดนี้มีประมาณ ๘๐ กิโลกรัม บรรจุในถังสังกะสีสี่เหลี่ยม ๓ ถัง นายมาก เปี่ยมศิริ เป็นผู้ยกดิน
เทรวมในถังที่ ๑ แล้วลากถังเพื่อจะนำไปที่ห้องผสมดินโดยมิได้เรียกผู้อื่นช่วยยก เมื่อลากถังไป
ประมาณ ๒ เมตร ก็เกิดประกายแวบเข้าไปในถังเป็นไฟลุกลามขึ้นรวดเร็ว เจ้าหน้าที่ได้ระดมกัน
ดับเพลิงและขนดินออกจากโรง ๘ และโรงที่ใกล้เคียงโดยเพิ่มความสามารภ เพลิงคงไหม้โรง ๘

หลังเที่ยงรวม ๓ ห้อง เสียดินควันน้อยซึ่งขนออกไม่ทัน ๑,๒๘๐ กิโลกรัม รวมพระราชทรัพย์ของหลวงที่เสียหายประมาณ ๑๔,๘๔๒ บาท ช่างและคนงานทั้ง ๓ คนถูกไฟลวก นายวอนกล้าแสงแก้ว กับนายมาก เปี่ยมศิริ ถึงแก่ความตายในวันนั้น ส่วนนายคำ เนื่องสกุล แพทย์ลงความเห็นว่าจะไม่ถึงอันตรายชีวิต

วันเสาร์ที่ ๓ ธันวาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมหลวงลพบุรี เสนาบดีมหาดไทยเฝ้า

วันอาทิตย์ที่ ๔ ธันวาคม ๒๔๗๐

(ไม่มีบันทึก)

วันจันทร์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จพระที่นั่งอนันต์ เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี แล้วเสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๖ ธันวาคม ๒๔๗๐

(ไม่มีบันทึก)

วันพุธที่ ๗ ธันวาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี โปรดให้จัดการพระราชทานเพลิงศพ เจ้าจอมเอื้อง ท.จ.ว. ในรัชชกาลที่ ๕ วันที่ ๕ และที่ ๖ เดือนนี้ เจ้าภาพบำเพ็ญกุศลที่บ้าน พระราชทานหีบทองลายก้านขดประกอบศพ มีฉัตรเบญจาดัง ๘ กลองชนะเขี้ยว ๖ จำปี ๑ ประโคมประจำศพโปรดให้เจ้าพนักงานนำเครื่องไทยธรรม กัณฑ์เทศน์ไปพระราชทานแก่เจ้าภาพ

วันนี้ เวลา ๒.๐๐ ล.ท. เจ้าพนักงานยกศพขึ้นรถอวประเทียบ เขี้ยวม้า ๔ มีรถหลวงเทียมม้า พระสงฆ์นำ ๑ รถหลวงเทียมม้าเชิญเครื่องยศตาม ๒ รถประเทียบเทียมม้าตาม ๒ ออกจากบ้านไปตามถนนสุขุโขทัย ถนนพระราม ๕ ถนนพิษณุโลก ถนนนครสวรรค์ เลี้ยวถนนกรุงเกษมไปยังวัดเทพศิรินทร์ถึงประตูสุสาน มีฉัตรเบญจาและกลองชนะเขี้ยวแท้ ๑๐ จำปี ๑ แห่งเวียนเมรุและประโคม พระราชทานเพลิง

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จประทับพลับพลาอิสริยาภรณ์ ณ สุสานวัดเทพศิรินทร์ พระราชทานเงิน ๑,๐๐๐ สตางค์ ไตรพระองค์ละ ๓ ไตร ผ้าขาวพระองค์ละ ๔ พับ ให้เจ้าภาพบังสุกุลแล้ว ทรงจุดฝึกแคพระราชทานเพลิงศพแล้ว เสด็จกลับ

๓๔๐

วันหยุดที่ดีที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนาง พระที่นั่งอนันต์ พระราชทานตราและเหรียญแก่ข้าราชการคือ จ.ช. ๒ จ.ม. ๒ ร.จ.ม. ๔ พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศผู้ที่มีบรรดาศักดิ์แล้ว ๓ เสร็จเสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จทอดพระเนตรที่ทำการตรวจคนเข้าเมือง ณ ตำบลบ้านทวาย แล้วเสด็จกลับ

โปรดให้ออกประกาศตั้ง ม.อ.ต.พระยาวิชัยราชสุนทร (ใหญ่ วินิจจยกุล) ขึ้นเป็นกรรมการศาลฎีกาตั้งแต่บัดนี้ไป แทน ม.อ.ท.พระยาพิจารณาปฤษฎาคมัตย์ (สุหรัย วัชรภักย์) ซึ่งกราบถวายบังคมลาออกจากหน้าที่ราชการตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

วันเสาร์ที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้พระองค์เจ้าธานี เสนาบดีธรรมการเฝ้า

วันนี้ เวลา ๔.๐๐ ก.ท.เศษ เกิดเพลิงไหม้ขึ้นที่ตลาดบ้านทวาย จังหวัดพระนคร มีกองดับเพลิงตำรวจนครบาล และกองสูบน้ำดับเพลิงทหารเรือ กับรถสูบน้ำบริษัทไฟฟ้าสยาม ช่วยกันดับอยู่จนเวลา ๖.๐๐ ก.ท.เศษจึงสงบ คงไหม้ห้องแถวของพระยาพิจารณาปฤษฎาคมัตย์ ๑๒ ห้อง บ้านเรือนและห้องแถวของราษฎรซึ่งเช่าที่ดินของวัดสุทธิวาราม และที่ดินของเจ้าจอมสว่างประมาณ ๑๕๑ หลัง กับโรงเรียนวัดสุทธิวาราม ๒ หลัง รวมทรัพย์สินที่เสียหายประมาณราคา ๑๒๐,๐๐๐ บาท มีโรงรับจำนำห้อยเชียงฮวดของนายเนี้ยก๊ก จินแต่จิว ซึ่งมีประกันไฟไว้ ๒๐,๐๐๐ บาท รวมอยู่ด้วย สอบสวนได้ความว่า ต้นเพลิงเกิดขึ้นที่ห้องแถวของนางชื่น ซึ่งนายชูชัว นายเซ็ง จินแต่จิว เช่าก่อนแล้วจึงถูกลามต่อไป ในเวลาเกิดเพลิงขึ้น ตำรวจได้เห็นนายเซ็งกับนายเสียวหนีออกจากห้องที่เกิดเพลิง เข้าใจว่าจะเป็นผู้ทำให้เพลิงเกิดขึ้น จึงจับตัวไว้ทำการไต่สวน

วันอาทิตย์ที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๐

(ไม่มีบันทึก)

วันจันทร์ที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๐

(ไม่มีบันทึก)

วันอังคารที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐

วันนี้ มีพระอาการประชวรไข้มาลาเรียเล็กน้อย เวลาเช้าปรอทเป็นปกติ เริ่มมีพระอาการจับสันตั้งแต่เวลา ๑.๐๐ ล.ท. ปรอทอย่างสูงที่สุด เวลา ๒.๐๐ ล.ท. ๑๐๒° ฟ.

หนึ่งในวันนี้ เวลา ๔.๐๐ ก.ท.เศษ เกิดเพลิงไหม้สิ่งของในตึกแถวของพระคลังข้างที่ ใต้ปากตรอกเข้าหลาม ตำบลถนนเจริญกรุง ท้องที่อำเภอสัมพันธวงศ์ จังหวัดพระนคร กองดับเพลิงตำรวจนครบาลไปช่วยกันทันท่วงทีจึงไม่ลุกลามต่อไป คงไหม้ตู้และเครื่องยาเสียหายเป็นราคาประมาณ ๘๐๐ บาท และไหม้เพดานตึกเสียหายประมาณราคา ๖๐๐ บาท รวม ๑,๔๐๐ บาท สอบสวนได้ความว่า ร.ท.ป๋อง ว่องพยาบาล เป็นผู้เช่าทำเป็นร้านจำหน่ายไอศกรีม มีนามว่า ร้านขายยาเชียงใหม่ ใต้ให้บริษัท ยูนิเทคเสตด รับประกันไฟไว้ ๕๕,๐๐๐ บาท เวลาที่เกิดเพลิงขึ้นนั้นไม่มีผู้ใดในร้าน เจ้าหน้าที่ตรวจพบผู้ซุบน้ำมันเบนซินเป็นเชื้อจุดเพลิงขึ้นในตึก ๒ แห่ง ตามทางใต้สวนเห็นว่า ร.ท.ป๋อง ว่องพยาบาล กับนายเจ๊ก นายอั้น คนทำการในร้านขายยานี้จะสมคบกันลอบวางเพลิงเพื่อต้องการเงินจากรับประกันไฟ จึงจับตัวคนทั้ง ๓ ไว้ ทำการไต่สวนต่อไป

วันพุธที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐

เวลา ๓.๐๐ ล.ท. มีประชุมองคมนตรีที่ศาลาสหทัย กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ สภานายกเป็นประธาน เวลา ๔.๑๕ ล.ท.เลิก

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐

วันนี้ มีพระอาการบรรทมหลับดีกว่าคืนก่อน ปรอทสำหรับวันนี้เวลา ๖.๐๐ ล.ท. อย่างสูงสุดเพียง ๑๐๑.๖ ฟ.

โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ ทรงสั่งหนังสือราชการแทนพระองค์ ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

วันนี้ เวลา ๓.๐๐ ล.ท. โปรดให้จัดการบรรจุพระอัฐิพระเจ้าราชวรวงศ์เธอและพระราชวรวงศ์เธอ ท้ายจรมัม พระอุโบสถวัดชนะสงคราม ภูษามาลาได้เชิญพระโกศพระอัฐิพระเจ้าราชวรวงศ์เธอ และพระราชวรวงศ์เธอจากแก่งหลังพระเมรุพิมาน ขึ้นรถยนต์หลวงไปตามถนนราชินี เลี้ยวข้ามสะพานผ่านพิภพลีลาไปตามถนนจักรพงษ์ถึงหน้าวัดชนะสงคราม เชิญขึ้นพระเสลี่ยง มีพระตำรวจหลวงนำเข้าไปในพระอุโบสถ เชิญพระผอบแก้วลงในมีดุงตาดทองหุ้มไปเข้าที่บรรจุตามที่ได้ตกแต่งไว้ มีประโคมแตรคังข์ กลองชนะ จำป๋อจากกลอง พระประยูรญาติวางพวงมาลาถวายแล้วเจ้าพนักงานศิลปากรในราชบัณฑิตยสภา ได้กระทำการโบกปูนปิดฉนวนนี้กศิลาจารึกพระนามต่อไป

วันศุกร์ที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๐

เวลา ๖.๐๐ ล.ท. พระอาการมีทรงพระกระระสะที่อยู่ข้าง แต่ก็บรรทมได้ดีตลอดคืน ปรอท ๑๐๐ เศษ ๘ ฟ.

๓๔๒

วันเสาร์ที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๐

เวลา ๖.๔๕ ล.ท. บรรทมได้ดี พระอาการอื่นยังทรงอยู่ ปรอท ๑๐๒.๐ ฟ.

วันอาทิตย์ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๐

เวลา ๖.๔๕ ล.ท. พระอาการดีขึ้น ปรอท ๑๐๐.๔ ฟ.

วันจันทร์ที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๐

เวลา ๕.๔๕ ล.ท. พระอาการดีขึ้นเสมอทุกเวลา ปรอทอย่างสูง ๘๘.๘ ฟ.

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ เป็นประธานในที่ประชุม เสนาบดีสภาที่พระที่นั่งอนันต

วันนี้เวลา ๒.๐๐ ล.ท.เศษ เพลิงไหม้ตึกแถวเชิงสะพานดำรงสถิตย์ ห้องที่อำเภอสามยอด จังหวัดพระนคร กองดับเพลิงตำรวจนครบาลไปช่วยดับอยู่ราว ๒๐ นาทีจึงสงบ คงไหม้ตึกแถว ๒ ชั้นรวม ๘ คูหา ของพระคลังข้างที่ ททรัพย์ที่เสียหายทั้งสิ้นประมาณราคา ๑๓,๐๐๐ บาท สอบสวนได้ความว่า เพลิงเกิดขึ้นที่ห้องตึกชั้นบนซึ่งนายฉ่าง จินแต่จิว เขาทำเป็นที่พักคนเดินทาง ผู้ห่อเชงก์มาก่อนแล้วจึงลุกลามต่อไป นายฉ่างได้มีประกันไฟไว้เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท ตามทางสันนิษฐานเห็นว่าคนที่อาศัยอยู่ ณ ที่พักจะทิ้งเศษบุหรืหรือไม้ขีดไฟมีเชื้อเพลิงไปถูกสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิงเข้าจึงลุกลามขึ้น

วันอังคารที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๐

เวลา ๖.๓๐ ล.ท. พระอาการดีขึ้นมาก ปรอทสูงกว่าปกติเล็กน้อย ๘๘.๒ ฟ. เป็นอย่างสูงสุด

โปรดให้ออกประกาศยกกรมท่าขวา ซึ่งขึ้นอยู่ในกระทรวงการต่างประเทศมาขึ้นในกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นเจ้ากระทรวงที่ปกครองท้องที่อยู่ตลอดทั้งกรุงเทพและหัวเมืองเหมือนกรมท่าซ้าย ซึ่งได้ย้ายมาแล้วแต่ก่อนตั้งแต่บัดนี้สืบไป

กับโปรดให้ออกพระราชบัญญัติแก้ไขพระราชบัญญัติภาษีอากร พุทธศักราช ๒๕๖๐ เรื่อง ให้ยกเลิกการเรียกค่าธรรมเนียมค่าเผาในจำนวนเงินภาษีอากร

วันพุธที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๐

เวลา ๖.๔๕ ล.ท. พระอาการดีขึ้นเป็นลำดับมา ปรอทคงเป็นปกติมาทั้งวัน เวลา ๕.๐๐ ก.ท. ปรอทขึ้น ๘๘.๐ ฟ. เป็นอย่างสูงสุด

วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐

วันนี้ รายงานพระอาการปรอทคงเป็นปกติตลอดวัน

วันศุกร์ที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๐

เวลา ๗.๓๐ ล.ท. พระอาการทั่วไปเกือบจะเป็นปกติแล้ว ปวดท ๕๕.๒ ฟ.

วันเสาร์ที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๐

(ไม่มีบันทึก)

วันอาทิตย์ที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๐

(ไม่มีบันทึก)

วันจันทร์ที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ ทรงเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีที่พระที่นั่งอนันต

วันอังคารที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีสู่สถานจิตรลดา มีเจ้านายข้าราชการฝ่ายทหารและพลเรือนเฝ้าส่งเสด็จ ณ สถานี มีพระราชปฏิสันถารด้วยตามสมควร แล้วเสด็จประทับรถไฟพระที่นั่ง เวลา ๑๑.๑๐ ก.ท. รถไฟเคลื่อนจากสถานีข้ามสะพานพระราม ๖ เวลาเที่ยงวัน ๕๐ นาที ถึงสถานีนครปฐม มีข้าราชการฝ่ายพลเรือนและกองตำรวกฐร ลูกเสือตั้งแถวเกียรตยศรับเสด็จ ทรงจุดเทียนเครื่องสักการพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีแล้วพระราชทานให้สมุหเทศาภิบาลนครชัยศรี ไปบูชาพระร่วงโรจนฤทธิ์ที่องค์พระปฐมเจดีย์ เวลาเที่ยงวัน ๕๕ นาที เคลื่อนต่อไป เวลา ๒.๐๕ ล.ท. ถึงสถานีราชบุรี มีข้าราชการฝ่ายทหารและพลเรือน ตำรวกฐรกับลูกเสือพร้อมด้วยแถววงประจํากองบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เวลา ๒.๒๘ ล.ท. รถพระที่นั่งเคลื่อนต่อไป เวลา ๓.๓๐ ล.ท. ถึงสถานีเพชรบุรี มีข้าราชการฝ่ายทหารพลเรือนลูกเสือตั้งแถวรับเสด็จ เวลา ๓.๔๐ ล.ท. เคลื่อนจากสถานี ตามสถานีรายทางใหญ่่น้อยบางสถานีมีพระสงฆ์สวดชยนุโต และมีกำนันผู้ใหญ่บ้านคอยเฝ้า เวลา ๕.๐๐ ล.ท. รถไฟพระที่นั่งถึงสถานีห้วยทรายเหนือ เสด็จลงจากรถไฟพระที่นั่ง พระยาสุรพันธเสนี ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรีเฝ้าถวาย พระแสงราชศาสตรา และพราหมณ์ถวายน้ำสังข์แล้วเสด็จขึ้นประทับรถยนต์พระที่นั่งสู่ที่ประทับแรมพระราชนิเวศน์มฤคทายวัน

วันนี้ เวลาประทับสถานีหลวงจิตรลดา มีหม่อมเจ้าที่เป็นนายทหารกลับจากดูการทหารที่ประเทศฝรั่งเศส ๑ มีขุนนางที่เป็นนายทหารในกรมอากาศยานกราบถวายบังคมลาไปศึกษาวิชาที่ประเทศสหปาลีรัฐอเมริกา ๒ นาย

๓๔๔

วันพุธที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๐

เวลาบ่าย เสด็จลงประพาสตามหาดทรายชายทะเล เวลาค่ำ เสวยแล้วทอดพระเนตรภาพยนตร์

วันพฤหัสบดีที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐

เวลาบ่าย เสวยน้ำชาแล้วเสด็จประพาสตามหาดทรายชายทะเล เวลาค่ำ เสวยแล้วทอดพระเนตรภาพยนตร์

ที่กรุงเทพฯ เวลา ๓.๐๐ ล.ท. มีประชุมองคมนตรีสภาที่ศาลาสหทัยสมาคม เรื่องร่างพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว มีกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์สภานายกเป็นประธาน เวลา ๔.๓๐ ล.ท.เลิก

โปรดให้ทำการพระราชพิธีตรีโยมปาวาย และโปรดให้ ม.ส.ต.พระยาอิศรพัลลภ (สนิท จารุจินดา) ผู้รั้งปลัดทูลฉลอง กระทรวงวัง เป็นผู้ยื่นชิงช้า

เมื่อวานนี้ เวลา ๔.๐๐ ล.ท. พระยาอิศรพัลลภนิมนตร์พระสงฆ์ ๑๐ รูป มีสมเด็จพระพุฒาจารย์เป็นประธาน มาสวดมนต์ที่ตึกกรมพระราชกุศลข้างประตูศรีสุนทร

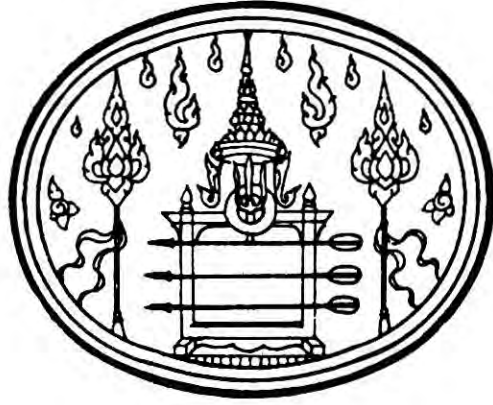
รุ่งขึ้นเช้าวันนี้นิมนตร์พระสงฆ์มารับอาหารบิณฑบาตแล้ว เวลา ๕.๐๐ ก.ท. พระยาอิศรพัลลภ แต่งตัวนุ่งสังเวียนสอดเสื้อเยียรบับสวมครุยลอมพอก เวลา ๕.๔๘ ก.ท. ออกจากที่ชุมนุมไปขึ้นรถหลวงเทียมม้า ๔ ที่ถนนมหาราช หน้าประตูเทวภิรมย์ มีรถม้านายถือเครื่องยศตาม ๓ มีกองทหารม้าที่ ๑ แต่งเต็มยศนำกองร้อย ๑ เดินกระบวนไปตามถนนมหาราช เลี้ยวถนนท้ายวังตรงไปตามถนนเจริญกรุง เลี้ยวถนนมหาชัย ถนนบำรุงเมือง มาหยุดที่สะพานเจริญทัศน์ ลงจากรถเดินเข้าไปในจังหวัดพิธี มีพราหมณ์และคู่เคียงกลองชนะประโคม ๒๐ มีจำปี ๑ นำ กั้นเชิงหน้าคู่ ๑ หลังคู่ ๑ พนักงานกั้นสัปทนแดงและทวนวันเดินไปเข้าโรงมอลก พราหมณ์หลังนำคังษ์ จุดธูปเทียนส่งไปบูชาพระในทิวาสถาน แล้วเดินไปเข้าชมรมดูนาฬิกาวันไล่ชิงช้าครบ ๓ กระดานแล้ว เดินออกจากชมรมมาขึ้นรถม้าหัวถนนตีทองนอกจังหวัดพิธีไปตามถนนบำรุงเมือง ข้ามสะพานข้างโรงสีไปเลี้ยวถนนสนามชัยไปหยุดที่หน้าพระที่นั่งสุทไธสวรรย์ แล้วเดินต่อไปเลี้ยวถนนท้ายวัง ถนนมหาราช เข้ายังที่พักเดิม

วันศุกร์ที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๐

เวลาบ่าย เสด็จประพาสตามหาดทรายชายทะเล

หน้าว่าง

จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน
ใน
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก
พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ ๗

วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๗๐ - วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๔๗๑

ก.ศ. ๑๕๒๘

วันอาทิตย์ ที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๐

1

เวลาต้น แล่นไปแล้วทอดพระเนตรภทตยพตร์

โปรดเกล้าฯ ให้ออกประกาศพระราชทานรางวัลแก่นัก
เรียบนวนิชราชวชิรภทตยพตร์ ผู้มีผลงานสามารถเรียบนวนิช
ภทตยพตร์ที่ ๖ โดยพระราชทานเงินค่าตอบแทน
๘๐๐ บาท ให้มีผลสำหรับมีใช้ต่อไปเป็นรางวัลด้วย

วันจันทร์ ที่ ๒ มกราคม ๒๕๑๐

เวลาบ่าย เล็ดลประพาสตามลำธารและแล่นไปใต้
ที่หนองละแวกใต้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
แล้วทอดพระเนตรภทตยพตร์

ที่ตรงทางฯ เวลา ๑๑:๐๐ ก.ท. โปรดให้สมเด็จพระ
พระราชพิธีฯ ทรงมีผลพระทานให้ที่ประชุมเสนาบดี

วันอังคาร ที่ ๓ มกราคม ๒๕๑๐

3

เวลา ๕.๐๘ ค.ท. เล็ดลลงท่งพระประไพเสนาบดี
ภทตยพตร์ที่ ๖ ๖๐๐ บาท พระราชทานพระแสง
ดาบคู่ตบแก่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
แล้วเล็ดลประพาสตามลำธารพระที่นั่งพระประไพเสนาบดี
พระประไพเสนาบดี ผู้สละท่งท่งท่งท่ง ประทมนต์พระ
เล็ดลเสนาบดีท่งท่งท่ง เวลา ๕.๑๐ ค.ท. เล็ดลมาจากเสนาบดี
เวลา ๕.๓๕ ค.ท. ถึงเสนาบดีท่งท่งท่ง เล็ดลประพาสตาม
พระที่นั่งประไพเสนาบดี ๖๐๐ บาทแล้วทอดพระเนตร
เวลาต้น แล่นไปแล้วทอดพระเนตรภทตยพตร์

วันอาทิตย์ที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๐

เวลา ๙.๐๐ น. เสร็จแล้วทอดพระเนตรภาพยนตร์

โปรดเกล้าฯ ให้ออกประกาศพระราชทานรางวัลแก่นักเรียนนวมวิฑูรย์วิทยาลัย ผู้แสดงความสามารถเรียนรู้ในพระราชพิธีรัชกาลที่ ๖ โดยพระราชทานเงินทุนเป็นจำนวน ๘๐๐ บาท ให้เป็นทุนสำหรับใช้จ่ายเป็นรางวัลด้วย

วันจันทร์ที่ ๒ มกราคม ๒๕๗๐

เวลาบ่าย เสด็จประพาสตามลำธารและเสวยน้ำชาที่หนองจะเกรงใต้พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน เวลา ๙.๐๐ น. เสร็จแล้วทอดพระเนตรภาพยนตร์

ที่กรุงเทพฯ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ ทรงเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

วันอังคารที่ ๓ มกราคม ๒๕๗๐

เวลา ๔.๐๘ ล.ท. เสด็จลงท้องพระโรงสโมสรเสวกามาตย์พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน พระราชทานพระแสงศาสตราแก่พระยาสุรพันธ์เสนี ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี เสร็จแล้ว เสด็จประทับรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี สู่สถานีหัวทรายเหนือ ประทับรถไฟพระที่นั่งเสด็จสถานีหัวหิน เวลา ๔.๑๐ ล.ท. เคลื่อนจากสถานี เวลา ๔.๓๕ ล.ท. ถึงสถานีหัวหิน เสด็จประทับรถยนต์พระที่นั่งไปประทับแรมตำหนักแสนสำราญที่สุขเวสม์ เวลา ๙.๐๐ น. เสร็จแล้วทอดพระเนตรภาพยนตร์

วันพุธที่ ๔ มกราคม ๒๕๗๐

เวลาบ่าย เสรวยน้ำชาแล้วเสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสร็จเสด็จกลับ เวลา ๙.๐๐ น. เสร็จแล้วทอดพระเนตรภาพยนตร์

วันพฤหัสบดีที่ ๕ มกราคม ๒๕๗๐

เวลา ๗.๐๐ ก.ท. เสร็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสร็จกลับ เวลาบ่าย ทรงรถยนต์พระที่นั่งประพาสในบริเวณสวนไกลกังวลที่หัวหิน

วันศุกร์ที่ ๖ มกราคม ๒๕๗๐

เวลา ๗.๐๐ ก.ท. เสร็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. เสร็จกลับ

เวลา ๑๔.๐๐ ล.ท. เสด็จออก ณ พระตำหนักแสนสำราญ ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรีสภา

วันเสาร์ที่ ๗ มกราคม ๒๕๗๐

เวลา ๓.๓๐ ล.ท. เสร็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสร็จกลับ

๓๕๐

วันอาทิตย์ที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๐

เวลา ๓.๓๐ ล.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จกลับ

วันจันทร์ที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐

เวลา ๓.๔๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จกลับ

ที่กรุงเทพฯ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ เสด็จเป็นประธานที่ประชุมเสนาบดี

วันอังคารที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๐

เวลา ๓.๑๕ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๐

เวลา ๓.๓๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๐

เวลา ๓.๓๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๐

เวลา ๓.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๐

เวลา ๓.๓๐ ล.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๕.๓๐ ล.ท.เศษ เสด็จกลับ ทรงพระดำเนินตามหาดทรายชายทะเล เวลาค่ำเสด็จขึ้น เสวยค่ำแล้วทอดพระเนตรภาพยนตร์

วันอาทิตย์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๐

เวลาเย็น เสด็จพระราชดำเนินตามหาดทรายชายทะเล เวลาค่ำ เสด็จขึ้น

วันจันทร์ที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๐

เวลา ๗.๐๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๙.๓๐ ก.ท.เศษ เสด็จกลับ

เวลา ๑๐.๒๐ ก.ท. เสด็จออกพระตำหนักแสนสำราญ พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ในการเชกสมรสระหว่าง หม่อมเจ้านิกรเทวัญ ในสมเด็จพระยาเทวะวงศ์ กับหม่อมเจ้าหญิงสมทรง ในกรมหมื่นทิวากร และหม่อมเจ้าอุบลีสาน ในกรมหลวงสรรพสิทธิ กับหม่อมเจ้าหญิงพวงรัตน์ประไพ ในสมเด็จพระยาเทวะวงศ์ โปรดพระราชทานน้ำสังข์ ทรงเจิม และพระราชทานเงินทุนของขวัญคู่ละ ๒๕ ซึ่ง เจ้าบ่าวเจ้าสาวลงนามในทะเบียนสมรสจะเพาะพระพักตร์แล้ว ทรงลงนามเป็นพยาน พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี และโปรดให้เจ้านายข้าราชการลงนามเป็นพยานด้วย

คือ กรมพระสวัสดิ์กับพระชายา กรมหมื่นวิวิธ กรมหมื่นอนุวัตร พระองค์เจ้าศุภโยค พระองค์เจ้าไตรทศ หม่อมเจ้าอมรทัต หม่อมเจ้านิลประภัสร์ หม่อมเจ้าหญิงอัษฎรสมาน หม่อมเจ้าสุธาสิโนทัย หม่อมเจ้าปรีดิเทพพงศ์ หม่อมเจ้าถาวรมงคลวงศ์ เจ้าพระยามหิธร เจ้าพระยาวรรพงศ์ พระยาเทวาริราช เสร็จแล้วพระราชทานเลี้ยงอาหารกลางวัน

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๓๐ ล.ท.เศษ เสด็จกลับ

ที่กรุงเทพฯ โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีสภา

วันอังคารที่ ๑๗ มกราคม ๒๔๗๐

เวลา ๓.๓๐ ล.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๓๐ ล.ท.เศษ เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๑๘ มกราคม ๒๔๗๐

เวลา ๓.๓๐ ล.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ มกราคม ๒๔๗๐

เวลา ๓.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๓๐ ล.ท.เศษ เสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๒๐ มกราคม ๒๔๗๐

เวลา ๓.๓๐ ล.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๓๐ ล.ท.เศษ เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๒๑ มกราคม ๒๔๗๐

เวลา ๓.๓๐ ล.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๓๐ ล.ท.เศษ เสด็จกลับ เวลาค่ำ เสด็จแล้วทอดพระเนตรภาพยนตร์

วันอาทิตย์ที่ ๒๒ มกราคม ๒๔๗๐

เวลา ๓.๓๐ ล.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จกลับ

โปรดให้ออกพระราชกฤษฎีกา กำหนดการแบ่งที่ดินในตำบลโคกโพธิ์หักให้แก่ราษฎร ประกาศลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๔๗๐

และโปรดให้ราชเลขาธิการออกประกาศรับคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ซึ่งคุณเกตุบดี วิมุกตกุล พนักงานพระภูษา ได้รับพระราชทานไว้แต่รัชกาลก่อน

วันจันทร์ที่ ๒๓ มกราคม ๒๔๗๐

เวลา ๓.๓๐ ล.ท.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จกลับ

ที่กรุงเทพฯ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลาฯ เสด็จเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

วันอังคารที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๗๐

เวลา ๗.๐๐ ก.ท. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๕.๒๕ ก.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๑๐.๒๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งจากพระตำหนักแสนสำราญ พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ไปยังสถานีหัวหิน พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ชั้นที่ ๕ แก่ข้าราชการมณฑลราชบุรี ๕ นาย แล้วเสด็จประทับรถไฟพระที่นั่ง เวลา ๑๐.๒๘ ก.ท. รถไฟพระที่นั่งเคลื่อนจากสถานีหัวหิน ระวังสถานีกลางทางใหญ่น้อยมีข้าราชการฝ่ายทหารพลเรือน กองทหารตำรวจภูธร ลูกเสือตั้งแถวรับเสด็จเป็นแห่ง ๆ เวลา ๔.๓๐ ล.ท. รถไฟพระที่นั่งถึงสถานีหัวลำโพง มีเจ้านายข้าราชการฝ่ายทหารพลเรือนเฝ้า มีพระราชปฏิสันฐานตามสมควรแล้ว กรมหลวงกำแพงเพชร เสนาบดีพาณิชย์และคมนาคมเชิญเสด็จทรงเปิดโฮเต็ลราชธานีของกรมรถไฟหลวงซึ่งได้สร้างขึ้นที่บริเวณสถานีหัวลำโพง ประทับเสวยน้ำชา ณ ที่นั้น เสร็จแล้วทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จคืนสู่พระที่นั่งอัมพร พระราชวังดุสิต

วันพุธที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

วันพฤหัสบดีที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๗๐

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนางพระที่นั่งอนันตสมาคม เจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า มีหม่อมเจ้าที่เป็นนายทหารบกกลับจากการศึกษาวิชาทหารที่ประเทศอังกฤษเฝ้า ๒ นายเรือออกไปศึกษาวิชาทหารเรือประเทศเดนมาร์กเสร็จการศึกษาเฝ้า ๒ นายทหารบกกราบถวายบังคมลาไปศึกษาวิชาและดูการทหาร ณ ต่างประเทศ ๒ นาย พระราชทานสัญญาบัตรยศทหารบกแก่ผู้ที่มียศแล้วชั้นนายพันตรี ๑ พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ผู้ที่มีบรรดาศักดิ์แล้ว ชั้นพระยา ๑ พระราชทานตรา จ.ม. แก่ข้าราชการ ๑ พระราชทานเหรียญแก่ข้าราชการ รัตนาภรณ์ชั้นห้า ๑ จักรพรรดิพาลา ๑

วันศุกร์ที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๗๐

เวลา ๓.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกพระที่นั่งอนันตสมาคม โปรดให้ท่านว.ร. เรโอ อัครราชทูตฝรั่งเศสคนใหม่เฝ้าถวายอักษรสาส์นตั้งตัวเขาเป็นทูต มีพระราชปฏิสันฐานด้วยอัครราชทูตตามสมควร พระองค์เจ้าไตรทศ เสนาบดีต่างประเทศเฝ้าตามหน้าที่แล้วเสด็จขึ้น

เวลา ๓.๑๕ ล.ท. โปรดให้อัครราชทูตได้เฝ้าสมเด็จพระบรมราชินีด้วย

วันเสาร์ที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๗๐

เวลา ๑๒.๓๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้ดอกเตอร์ วิลเลียม ส.คาร์เตอร์ และดอกเตอร์เวลิสเฝ้า พระองค์เจ้าธานี เสนาบดีธรรมการนำเฝ้า

วันอาทิตย์ที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๐

โปรดให้กระทรวงมหาดไทยออกประกาศยกเว้นการปฏิบัติบางอย่างตามความในพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองแก่คนต่างด้าวซึ่งถือตัวโดยสารรถไฟทอดเดียวผ่านพระราชอาณาจักรสยาม และบุคคลที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ใกล้พรมแดนซึ่งเดินทางผ่านไปมาชั่วคราว

วันจันทร์ที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีสภา

วันอังคารที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๐

เวลา ๘.๒๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับสถานีหลวงจิตรลดา ทรงรถไฟพระที่นั่งไปทอดพระเนตรกิจการของกรมอากาศยาน ดอนเมือง มีสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์และเจ้าหน้าทีในกรมอากาศยานรับเสด็จ พระยาเฉลิมอากาศอ่านคำกราบบังคมทูลว่าด้วยการที่ได้ทรงเกี่ยวข้องกับกรมอากาศยานจบตอนหนึ่งแล้ว ถวายเครื่องทรงพิเศษของกรมอากาศยานและอ่านต่อไปว่าด้วยความสามารถของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ และถวายเครื่องหมายผู้ตรวจการณ์เพื่อพระราชทานแก่สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์แล้ว อ่านต่อไปว่าด้วยกรมอากาศยานได้จัดรางวัลแข่งขันประจำปีออกเป็น ๔ ประเภท คือ รางวัลแข่งขันในการทิ้งลูกระเบิดแม่นยำที่สุด รางวัลยิงปืนในอากาศแม่นยำที่สุด รางวัลบินผ่านที่หมายใกล้ที่สุด รางวัลบินสูงทนที่สุด และถวายรางวัลเพื่อพระราชทานแก่ผู้ชนะ ๔ นาย และขอพระราชทานนามเครื่องบินแบบใหม่ ซึ่ง พ.ท. หลวงเวษยันต์รังสฤษดิ์ (มุนี มหาสันทนะ) ได้เป็นผู้ออกแบบตั้งแต่ต้นจนตลอดการว่า เครื่องบินแบบบริพัตรซึ่งเป็นชนิดเครื่องบินตรวจการณ์มีกำลัง ๕๐๐-๖๐๐ แรงม้า และขอพระราชทานทรงเปิดนามและปล่อยเครื่องเป็นศุภมงคลฤกษ์ มีพระราชดำรัสตอบแล้ว ประทับโต๊ะเสวยพร้อมด้วยผู้ที่รับเชิญรวม ๒๖ ทั้งที่ประทับแล้ว เวลา ๓.๓๕ ล.ท. ทรงรถไฟพระที่นั่งกลับถึงสถานีหลวงจิตรลดา ประทับรถยนต์พระที่นั่งยังพระที่นั่งอัมพร

วันนี้ ประทับกรมอากาศยานพระราชทานตราแก่นายทหารผู้ที่เกี่ยวข้องในการสร้างและทดลองเครื่องบินแบบใหม่ บ.ช.๑ บ.ม. ๒

วันพุธที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

วันพฤหัสบดีที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เวลา ๔.๐๐ ล.ท.เศษ สมเด็จพระบรมราชินี เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ทรงรับ มาตามเรโอ ภริยาอัศวราชทูตฝรั่งเศสเฝ้า

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรยณตร์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกพระที่นั่งอนันต์ มีเจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า พระยาพิพิธสมบัตินำหม่อมเจ้าและนักเรียนกรมรถไฟหลวง แห่งกรุงสยาม ซึ่งกลับจากการศึกษาวิชาอนิเยริงจากประเทศฝรั่งเศสเฝ้า ๒ พระราชทานตรา จ.ม. แก่ข้าราชการ ๑ เหรียญจักรพรรดิ ๒ พระราชทานสัญญาบัตรยศทหารบกแก่ผู้ที่มียศแล้ว ชื่อนายร้อยเอก ๓ แล้ว พระราชทานเสโล่ห์ปืนเล็กชนิดยาวแก่กองพันที่ ๒ กรมทหารราบที่ ๑๕ และเสโล่ห์ปืนเล็กชนิดสั้นแก่กรมทหารม้าพิชฌุโลก ซึ่งเป็นผู้ชนะการยิงปืนแข่งขันประจำศกนี้ แล้วเสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๐

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. ทรงรยณตร์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จประทับเรือยนต์พระที่นั่งที่ท่าวาสุกรี เสด็จบ้านเจ้าพระยาสุธรรมมนตรี ณ บ้านคลองภาษีเจริญ ในการทำบุญอายุครบ ๖๐ ปี ประทับเสวยพระกระยาหาร ณ ที่นั้น แล้วเสด็จกลับ

เวลาประทับบ้านเจ้าพระยาสุธรรมมนตรีวันนี้ได้พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ชั้น ๓ แก่ เจ้าพระยาสุธรรมมนตรี

วันนี้ เวลา ๒.๐๐ ก.ท.เศษ เกิดเพลิงไหม้ห้องแถวเชิงสะพานเจริญสวัสดิ์ริมคลองผดุงกรุงเกษม ตำบลหัวลำโพง กิ่งอำเภอป้อมปราบศัตรูพ่าย จังหวัดพระนคร มีกองดับเพลิงตำรวจนครบาล และบริษัทไฟฟ้าสยามช่วยกันดับอยู่จนเวลา ๔.๐๐ ก.ท.จึงสงบ คงไหม้ห้องแถว ๒ ชั้นทำด้วย ไม้สักและไม้ตะแบบหลังคามุงกระเบื้องรวม ๑๖ ห้อง ทรัพย์สินเสียหายประมาณ ๖๗,๔๐๐ บาท สอบสวนได้ความว่า ห้องแถวนี้เป็นของนายจันอิน ชาตีกวางตั้ง ให้ราษฎรเช่า ต้นเพลิงเกิดขึ้นที่ ห้องหมายเลขที่ ๔๕๖๓ นายถ่องเอี้ยกชาติแต่จิว เช่าทำการค้าขายเข้าสารก่อนแล้วจึงลุกลามต่อไป นายถ่องเอี้ยกได้ให้บริษัทประกันไฟเฉพาะสิ่งของไว้เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท แต่เพลิงจะเกิดขึ้นด้วย เหตุใดเจ้าหน้าที่จะได้ไต่สวนต่อไป

วันเสาร์ที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๐

เวลา ล.ท. ทรงรยณตร์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จ ยังโขนหลวงสวนมิสกวัน ทอดพระเนตรละครของสมาคมฝรั่งเศส เวลาสมควรเสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๐

วันนี้มีการพระราชกุศลมาฆบูชาที่วัดพระแก้ว เวลา ๖.๐๐ ล.ท. โปรดให้กรมหมื่นวิริย เสด็จทรงจุดเทียนบูชา ทรงพระสุหร่าย ทรงเจิมเทียนรายแล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ ๓๐ รูป มีพระภัทรมุขมณีเป็นประธานสวดมนต์จบแล้ว พระภัทรมุขมณีแสดงพระธรรมเทศนา กัณฑ์ ๑ จบ ทรงประเคนวัตถุปัจจัยเครื่องไทยธรรมของหลวงแล้ว จุดดอกไม้เพลิงที่หน้าวัดเป็น พุทธบูชา และโปรดพระราชทานรูปเทียนของหลวงไปจุดตามพระอารามหลวงต่าง ๆ รวม ๕ พระ อาราม

โปรดเกล้าฯให้ตั้งนายอาร์ ดี เกรก ที่ปรึกษากรมทะเบียนที่ดิน กระทรวงเกษตร เป็นที่ปรึกษาของสภาจัดบำรุงสถานที่ชายทะเลทิศตะวันตก ประกาศลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๔๗๐

โปรดให้ประกาศตั้งพระยาสารศาสตร์ศิริลักษณ์เป็นผู้รั้งตำแหน่งผู้บัญชาการรถไฟหลวง ตั้งแต่วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๐

โปรดให้กระทรวงเกษตรออกประกาศกำหนดเขตต์หวงห้ามป่าไม้ไว้ใช้ราชการของกรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยามในตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เนื้อที่ ๖๕,๑๓๐ ไร่ ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดตัดไม้ตัดฟันซีกลากหรือขนออกจากป่า เจาะเผาต้นยาง ทำไร่หรือจับจองที่ดินในป่านี้ ประกาศลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๔๗๐

ด้วยคณะข้าราชการอังกฤษ มีท่านเซอร์ ฮิวฟคลิฟ ฟอร์ด ผู้ว่าการแห่งสตรีตส สเตเดอลเฟนต์ และข้าหลวงใหญ่แห่งสหรัฐอเมริกาเป็นประธานได้เข้ามาเยี่ยมพระนคร โปรดให้รับรองเป็นแขกเมืองชั้นสูงของรัฐบาล

วันนี้ที่ ๕ กุมภาพันธ์ เวลา ๑๑.๓๐ ก.ท. ท่านเซอร์กับคณะพร้อมด้วยพระยาประดิพัทธภูบาล กงสุลเยนเนราลสยามประจำสิงคโปร์ นายพันโท พระทรงวิชัยราชวงศ์ หลวงวิศาลพจนกิจ ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ นายเรือเอกสวัสด์ นิลนธิ ราชองครักษ์ซึ่งออกไปรับและมาในกระบวน ออกจากบาตังเบชามาลงที่สถานีหัวหิน ๗ มีพระยาเดชาเนชิต และหลวงจรรยาสุนิหวงศ์ ข้าราชการกรมรถไฟหลวงคอยรับอยู่ที่สถานีแล้วขึ้นรถยนต์ไปยังที่พักโฮเตลหลวงของกรมรถไฟ กรมหลวงกำแพงเพชรกับพระชายาและพระธิดาจัดการต้อนรับ

วันจันทร์ที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีสภาที่พระที่นั่งอนันต์

วันนี้ที่ ๖ กุมภาพันธ์ เวลาเช้า ท่านเซอร์กับคณะขึ้นรถยนต์ออกจากที่พักโฮเตลหัวหิน มขึ้นรถไฟพิเศษที่สถานีหัวหินมายังกรุงเทพฯ เวลา ๔.๐๕ ล.ท. ถึงสถานีหลวงจิตรลดา มีนายพลตรี หม่อมเจ้าอมรทัต สมุหราชองครักษ์ ทรงต้อนรับในพระประมาภิไธยอยู่ ณ ที่นั้น พร้อมด้วยทหารบก ราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์ ตั้งแถวเป็นกองเกียรติยศ ที่สถานีมีสังฆราชเปโรส แห่งคณะโรมันคาทอลิกกับอัครราชทูตอังกฤษกับภริยามาคอยรับ นายร้อยเอกบุญช่วย ผู้บังคับกองเกียรติยศรายงานเสร็จ ท่านเซอร์ปฏิสันถารแก่ผู้ที่มาคอยรับแล้ว เวลา ๔.๔๕ ล.ท. ขึ้นรถยนต์หลวงตรงไปเฝ้าพระองค์เจ้าไทรทศประพันธ์ เสนาบดีต่างประเทศ ณ ที่ว่าการกระทรวงการต่างประเทศ พระราชวังสราญรมย์แล้วไปยังที่พักวังปารุสกะวัน เวลา ๕.๓๐ ล.ท. พระองค์เจ้าไทรทศประพันธ์ เสด็จเยี่ยมตอบท่านเซอร์ ณ วังปารุสกะวัน

วันอังคารที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๐

เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี โปรดให้เซอร์ฮิวฟ และเลดีคลิฟฟอร์ด เลดีวิกตอเรีย ฟิลดิง และคณะข้าราชการอังกฤษเฝ้า พระองค์เจ้าไทรทศเสนาบดีต่างประเทศเฝ้าตามหน้าที่

เวลากลางวันท่านเซอร์ฮิวฟ คลิฟฟอร์ดได้ขึ้นรถยนต์หลวงออกจากที่พักวังปารุสกะวัน
ไปในการเลี้ยงอาหาร ณ สถานทูตอเมริกัน

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้มีการเลี้ยงเป็นเกียรติยศแก่เซอร์ฮิวฟ คลิฟฟอร์ด ที่พระที่นั่ง
อนันต์ นอกจากท่านเซอร์และคณะแล้ว โปรดให้เชิญเจ้านายข้าราชการมารับพระราชทานเลี้ยงด้วย
คือสมเด็จพระราชปิตุลาฯ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ฯ กับพระองค์เจ้าศิริรัตนบุษบงพระริดา
สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ฯ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีฯ กับพระชายา สมเด็จพระกรมพระสวัสดิ
กรมพระดำรง กรมพระจันทบุรี กรมหลวงกำแพงเพชรฯ กับพระชายา กรมหมื่นอนุวัตน์ พระองค์เจ้า
ไตรทศกับ ม.ร.ว.พันธุ์ทิพย์ เทวะกุล ณ อยุธยา ธิดา พระองค์เจ้าธานี พระองค์เจ้าทศศิริวงศ์
กับหม่อม หม่อมเจ้าอมรทัต หม่อมเจ้าถาวรมงคลวงศ์ หม่อมเจ้าดำรงศักดิ์กับชายา เจ้าพระยา
มหิศรกับท่านผู้หญิง เจ้าพระยาพิชัยญาติกับคุณหญิง เจ้าพระยาวรวงศ์กับ ม.ร.ว.อรุณวรพงศ์พิพัฒน์
เจ้าพระยาสุรประดิษฐ์ ม.ล.คลอง ไชยรัตน์ ณ อยุธยา และคุณหญิงเฟื่องบุรีนวราชฐ์ นางสนอง
พระโอษฐ์ คุณหญิง ไกรฤกษ์ นางพระกำนัล อัครราชทูตเนเธอร์แลนด์ อัครราชทูตญี่ปุ่น อัครราชทูต
อังกฤษ กับมาดามวอเตอร์โลว์ อัครราชทูตอเมริกัน อัครราชทูตอิตาลีกับมาดาม เดอโรสซี อัครราชทูต
ฝรั่งเศสกับมาดามเรโอ กงสุลเยเนรอลอังกฤษประจำกรุงเทพฯ กับมาดามจอห์นส์ รองกงสุลอังกฤษ
ประจำกรุงเทพฯ ฟองสิเออร์อี.ด.แลพเบอร์ต ฟองสิเออร์ เอ.คองมิก ฟองสิเออร์ เอ.ส.ไวลธรัม
พระยาเทเวศร์ พระยาเทวา พระยาอภิบาลราชไมตรี พระยาสุนทรลิขิต พระยาศรีภักดีดาการ
พระยาประดิพัทธภูบาล พระทรงวิชัย หลวงวิศาลพจนกิจ นายเรือเอกสวัสดิ์ นิลินธิ ร.น. เซอร์
เอดวาร์ด ติ๊กกับภริยา นายเรมอนต์ บ.สติเวฟส์กับภริยา นาย พ.พ.บัส ชาร์ตกับภริยา นาย ร.ส.
เลอเมย์กับภริยา

วันพุธที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี
วันนี้ที่ ๘ กุมภาพันธ์ เวลา ๑๑.๓๐ ก.ท. ท่านเซอร์กับคณะ ขึ้นรถยนต์หลวงจากที่พัก
วังปารุสกะวันไปยังพระบรมมหาราชวังเพื่อดูชมสถานที่ต่าง ๆ พระยาศรีภักดีดาการพาเที่ยวชม เวลา
บ่ายท่านเซอร์กับคณะขึ้นรถยนต์หลวงไปในการเลี้ยงอาหารเย็น ณ ที่ว่าการกระทรวงการต่าง
ประเทศวังสราญรมย์ เวลาค่ำมีงานราตรีสโมสรณวังบูรพาภิรมย์ มีเจ้านายและข้าราชการผู้ใหญ่กับ
คณะทูตไปประชุมเป็นอันมาก เวลา ๑๐.๐๐ ล.ท. ท่านเซอร์กับคณะขึ้นรถยนต์หลวงจากที่พัก
วังปารุสกะวันไปยังวังบูรพาภิรมย์ มีการเลี้ยงเครื่องว่างและละครรำ ระบำ มีแตรวงบรรเลง

วันพฤหัสบดีที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๐

วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ เวลาเช้า ท่านเซอร์กับคณะได้ขึ้นรถยนต์หลวงจากที่พักวังปารุสกะวัน
ไปชมวัดพระเชตุพน พระราชธรรมนิเทศ์รับรองอยู่ ณ ที่นั้น แล้วขึ้นรถยนต์ไปลงเรือยนต์
ของกระทรวงทหารเรือที่ท่าราชวรดิษฐ์ เข้าไปวัดอรุณชมพระอุโบสถแล้ว ขึ้นชมพระปรางค์ ลง

เรือยนต์ไปขึ้นศิริราชพยาบาล โปรเฟสเซอร์ เอ.อี.เวลลิส คณบดีแห่งแพทยศาสตร์ได้มาต้อนรับ นำดูสถานที่ ทำการและที่รักษาพยาบาลทั่วทุกแห่ง เวลาเที่ยงวันเศษ ลงเรือยนต์กลับไปขึ้นท่าราชวรดิษฐ์ แล้วขึ้นรถยนต์หลวงกลับยังที่พักวังปารุสกะวันเวลาบ่ายท่านเสอร์กับคณะขึ้นรถยนต์หลวงออกจากที่พักวังปารุสกะวันไปในกาเลี้ยงอาหารกลางวัน ณวังบางขุนพรหม

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรถยนต์พระที่นั่ง แต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จสนามจิตรลดา ทรงกอล์ฟกับท่านเสอร์และกรมหลวงกำแพงเพชร พระองค์เจ้าไตรทศ อัครราชทูตอังกฤษ และภรรยา เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลาค่ำท่านเสอร์กับคณะขึ้นรถยนต์หลวงจากที่พัก วังปารุสกะวันไปในงานราตรีสโมสรที่สถานทูตอังกฤษ ถนนเพลินจิตร์ ในงานนี้มีเจ้านายข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และคณะทูตไปประชุมเป็นอันมาก

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรถยนต์พระที่นั่ง แต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีเสด็จสถานทูตอังกฤษในงานนี้ประทับเสวยพระกระยาหาร ณ ที่นั้นแล้ว มีพระราชดำรัสท่านเสอร์สุนทรพจน์แล้วเสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๐

วันนี้ที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ เวลาเช้า ท่านเสอร์กับคณะขึ้นรถยนต์หลวงจากที่พักวังปารุสกะวัน ไปชมโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และ สถานเสาวภาคูรีดพิษงูและ ลองนั่งรถเข็นสำหรับคนเจ็บพิการ เวลาบ่าย ท่านเสอร์กับคณะขึ้นรถยนต์จากที่พักไปในการเลี้ยงอาหารกลางวันที่บ้านสมเด็จพระกรมพระสวัสดิ์ถนอมพระอาทิตย์ เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ท่านเสอร์กับคณะขึ้นรถยนต์หลวงจากที่พักวังปารุสกะวัน ไปในงานสโมสรชาวต่างประเทศ โดยจะเพาะที่สถานทูตอังกฤษ

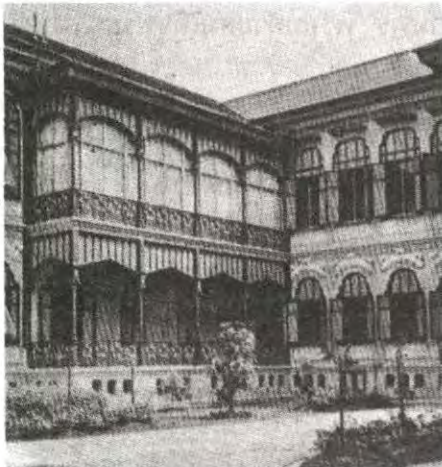
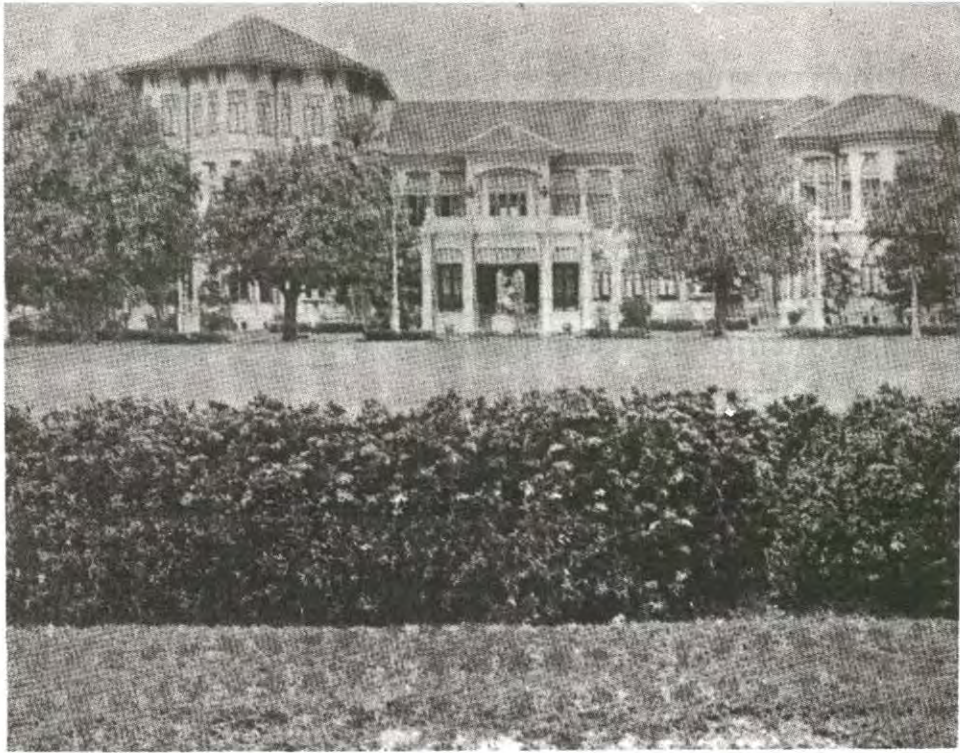
วันเสาร์ที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้เจ้าพระยาพิชัยญาติเสนาบดียุติธรรม เฝ้า

เวลา ๓.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จราชกรีฑาสโมสร ทอดพระเนตรการแข่งขันม้า

เวลา ๖.๒๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จพระราชอุทยานสราญรมย์ทอดพระเนตรการแข่งขันการปลูกข้าวและจัดการตกแต่งสถานที่สำหรับงานนมัสการพระวัดพระศรีรัตนศาสดาราม กรมหลวงกำแพงเพชรรับเสด็จ เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้ที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ เวลา ๗.๐๐ ล.ท. ท่านเสอร์กับคณะได้ขึ้นรถยนต์หลวงจากที่พัก วังปารุสกะวันไปยังสถานีหลวงจิตรลดาขึ้นรถไฟไปยังกรมอากาศยานดอนเมืองแล้วขึ้น รถไฟไปยังพระนครศรีอยุธยา ข้าราชการอังกฤษบางนายกลับโดยเรือยนต์ แต่ท่านเสอร์กลับโดยรถไฟแล้วขึ้นรถยนต์ไปดูการแข่งขันม้าที่ราชกรีฑาสโมสร

พระที่นั่งอัมพรสถาน.

วันอาทิตย์ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ เวลาเช้า ท่านเสอร์กับคณะขึ้นรถยนต์หลวงจากวังปารุสก์วัน ไปขึ้นรถไฟที่สถานีจิตรลดา เดินทางไปอัญญาประเทศเพื่อไปนครวัดและพนมเปญแล้วจึงจะไปลงเรือที่ไซ่ง่อน กลับสิงคโปร์

ที่กรุงเทพฯ ฯ ได้รับโทรเลขท่านเสอร์ซึ่งมีมาถวาย ได้ทรงตอบแสดงพระราชอัธยาศัยไมตรีตามธรรมเนียม

วันจันทร์ที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่ง แต่พระที่นั่งอัมพรเสด็จพระที่นั่งอนันต์ประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

เวลา ๕.๑๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร มาเสด็จออกท้องพระโรงในพระที่นั่งอภิเศก โปรดให้ท่าน ก.ฮายาชิ อัครราชทูตญี่ปุ่นเฝ้าแล้วเสด็จออกท้องพระโรงหน้า คณะผู้แทนพุทธศาสนิกชนชาวญี่ปุ่นเฝ้าแล้วเสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เวลา ๖.๑๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จวัดพระแก้วทางประตูสวัสดิโสภณ ผู้แทนพุทธศาสนิกชนชาวญี่ปุ่นเฝ้าที่เชิงบันไดพระอุโบสถ เสด็จในพระอุโบสถทรงจุดเทียนบูชาพระ และทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้วทรงถวายผ้าจีวรแก่สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะมีจำนวน ๕๗ รูป แล้วเสด็จประทับรถยนต์พระที่นั่งเข้ายังพระราชอุทยานสราญรมย์ทางถนนที่ตัดใหม่ตรงประตูศักดิ์ไชยสิทธิ์ โปรดให้เจ้าพนักงานสังฆการีนิมนต์สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะจากวัดพระแก้วไปในพระราชอุทยานสราญรมย์พักที่ร้านหลวงพร้อมแล้ว ทรงพาพระสงฆ์ไปชมร้านต่าง ๆ ตามสมควร เป็นการเปิดร้านแล้ว โปรดให้พระองค์เจ้าธานี เสนาบดีกรรมการนำพระสงฆ์ชมร้านต่าง ๆ ต่อไป เวลา ๗.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

งานออกร้านขายของเนื่องในการนมัสการพระคราวนี้ โปรดให้มีตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไปจนวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ เริ่มเปิดแต่ เวลา ๖.๐๐ ล.ท. ถึงเวลา ๒.๐๐ ก.ท. ทุกวัน เก็บค่าผ่านประตูคนละ ๒๕ สตางค์ และเก็บผลประโยชน์มีค่าร้านเป็นต้น เพื่อใช้ในการปฏิสังขรณ์วัดพระแก้วที่วัดพระแก้วโปรดให้สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะนำเครื่องบูชาแก้วเจียรนัยมาตั้งสักการบูชาที่หน้าพระอุโบสถหลังพระอุโบสถและเจดีย์พระอุโบสถรวม ๓๕ โต๊ะ และพระครูฐานานุกรมปรีชญ์ตั้งโต๊ะโขกเครื่องลายครามลายสีที่ศาลาราย ๑๒ โต๊ะ และคดระเบียงรวม ๑๓ โต๊ะ และโปรดให้เจ้านายข้าราชการนำโคมตรามาตั้งแขวนที่ชายคารอบพระระเบียงเป็นอันมาก

วันพุธที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่ง แต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทอดพระเนตรลอนเตนนิส ของสมาคมลอนเตนนิส ที่ตำบลถนนสีลม

เวลา ๘.๔๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จในงานนมัสการพระวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ประทับบ้านหลวงในพระราชอุทยานสราญรมย์ เวลา ๑.๒๐ ก.ท. เสด็จกลับ
วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๐

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่ง แต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนางพระที่นั่งอนันต์ มีข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า พระราชทานสัญญาบัตรยศทหารบกแก่ผู้ที่มียศแล้วชั้นนายร้อยเอก ๒ สัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ผู้ที่มีบรรดาศักดิ์แล้ว ๑ พระราชทานเหรียญแก่ข้าราชการคือ เหรียญจักรมาลา ๑ เหรียญราชรุจิ ๒ และมีหม่อมเจ้า ๑ ข้าราชการ ๑ กลับจากการศึกษา วิชาอากาศยานที่ประเทศสหปาลีรัฐอเมริกามารับราชการกรมอากาศยาน กับหม่อมเจ้านักเรียนกระทรวงยุติธรรมกลับจากการศึกษาวิชากฎหมายประเทศอังกฤษ ๑ เฝ้า

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่ง แต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จในงานนมัสการพระวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ประทับบ้านหลวงและเสด็จตามร้าน ต่าง ๆ เวลาเที่ยงคืนเสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๒๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่ง แต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จในงานนมัสการพระวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ประทับบ้านหลวงในพระราชอุทยานสราญรมย์ เวลา ๑.๒๕ ก.ท. เสด็จกลับ

วันนี้เวลา ๓.๐๐ ล.ท. มีประชุมองคมนตรีที่ศาลาสหทัยสมาคม เวลา ๔.๑๕ ล.ท. เลิก

วันเสาร์ที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้พระองค์เจ้าไตรทศประพันธ์เสนาบดีว่าการต่างประเทศเฝ้า

เวลา ๖.๑๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จวัดพระแก้วทรงพระเคนหมากพลู ฐูปเทียนแก่พระสงฆ์ที่จะเข้าสวดมนต์ที่ศาลาพระอุโบสถข้างศาลารายพร้อมด้วยเจ้านายฝ่ายในแล้ว โปรดให้เจ้านายฝ่ายหน้าพระเคนต่อไป เสด็จประทับในพระอุโบสถทรงจุดเทียนบูชาพระพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีแล้ว ประทับพระราชอาสน์ปูลาด ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี พระสงฆ์มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธาน สวดทำวัตรค่ำ และสวดมนต์ทั้งในพระอุโบสถ และ ลานปราสาทพระเทพบิดร แล้วเสด็จทอดพระเนตรโต๊ะเครื่องบูชา แก้วเจียรไน ซึ่งสมเด็จพระราชาคณะพระราชาคณะนำมาตั้ง ที่หน้าพระอุโบสถ หลังพระอุโบสถ และ ที่เจดีย์พระอุโบสถพร้อมด้วยกรรมการ

คือ กรมพระดำรง หม่อมเจ้าพร้อมในกรมหมื่นภูมินทร์ พระยาโชฎีกกราชเศรษฐี พระยาบริบูรณ์
โกษากร พระยาศิริสัตย์สถิตย์ เมื่อกรรมการตรวจตัดสินพระราชทานรางวัลเป็น ๓ ชั้น เอก โท
ตรี และชั้นสามัญตามสี่ของธง คือธงลายมังกรสีเหลือง เป็นที่ ๑ สีแดงเป็นที่ ๒ สีชมพูเป็นที่ ๓
สีม่วงเป็นชั้นสามัญ และ พระราชทานเหรียญที่รฤกในงานนี้แก่กรรมการ แล้วเสด็จออกพระระเบียง
ทอดพระเนตรเครื่องโต๊ะเงินเป็นโต๊ะโขน ซึ่งพระครูฐานานุกรมเปรียญนำมาตั้งสักการบูชา พระ
ราชทานธงเป็นชั้น เอก โท ตรี และชั้นสามัญแล้ว เวลา ๗.๒๕ ล.ท. เสด็จกลับพระราชวังดุสิต
เวลา ๘.๕๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรม
ราชินี เสด็จในการนมัสการพระ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม เสด็จประทับร้านหลวง เวลา ๑๒.๒๕
ก. ท. เสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๐

โปรดให้ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตต์สร้างทางรถไฟหลวงแยกสายตัวนอกเฉียงเหนือ
ที่บ้านปทุมไปบ้านโพธิ์บุล

และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการตัดถนนหลวง ในตำบลมหาพศุमारาม ประกาศลงวันที่ ๑๓
กุมภาพันธ์ ๒๔๗๐ วันเดียวกัน

วันจันทร์ที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๐

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรม
ราชินี เสด็จประทับทอดพระเนตรการแข่งขันฟุตบอล ณ สนามโรงเรียนสวนกุหลาบระวางสโมสร
กรมเดินรถด้วยรถไฟหลวง กับสโมสรจังหวัดพระนครกลาง เวลา ๖.๒๐ ล.ท. เสด็จกลับ

โปรดให้ออกพระราชบัญญัติทางน้ำนมพุทธศักราช ๒๔๗๐

วันอังคารที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๐

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับในพระอุโบสถ
วัดชนะสงคราม ทรงจุดเทียนบูชาพระแล้ว เสด็จในห้องเจดีย์พระอุโบสถซึ่งเป็นที่บรรจุพระอัฐิ
พระเจ้าราชวรวงศ์เธอและพระราชวรวงศ์เธอ ทรงวางพวงมาลาและ ทรงจุดเทียนราชสักการเครื่อง
แก้วและเทียนที่โต๊ะหมู่หน้าซุ้มกุหลาบรัชกาลทั้ง ๕ รัชกาลแล้ว เสด็จกลับออกมาประทับพระ
ราชอาสน์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการและทรงทอดไตรรัชกาลละ ๕ ไตร พระสงฆ์ ๒๕ รูป
มีพระสุเมธมุณีเป็นประธานสดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนาแล้ว พระสุเมธมุณีถวายอติเรก เวลา ๕.๔๕
ล.ท. เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี
เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดพระราชทานเลี้ยงอาหารในที่เสวย แก่เจ้านายข้าราชการเป็นการ

ภายใน คือ กรมหมื่นพิทยา พระยาราชนกุล พระยาจินดาภิรมย์ พระยาอศุขยเดช พระยาประดิพัทธ์
ภูบาล พระศรีวิสารวาจา

วันพฤหัสบดีที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๐

โปรดให้ทำการพระราชกุศลทักษิณานุประทาน และ พระราชพิธีฉัตรมงคลเฉลิมฉัตร
รัชพรรษาที่พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เจ้าพนักงานเตรียมการพระราชกุศลทักษิณานุประทาน เชิญ
พระพุทธรูปประจำพระชนมวารในพระบรมอัฐิออกประดิษฐานบนม้าหมู่ทองในพระที่นั่งบุษบก
มาลา ตั้งพานทอง ๒ ชั้น รองพุ่มดอกไม้ที่กรีนทั้ง ๒ ข้าง และเชิงเทียนที่ปักดอกไม้พานพุ่ม
ตามชั้นลด ตั้งเครื่องนมัสการและพระแท่น ทรงกราบที่หน้าพระที่นั่ง และเชิญพระโกศพระบรม
อัฐิทั้ง ๖ รัชชกาล พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีทั้ง ๔ รัชชกาล กับสมเด็จพระศรีสุลาลัยอีก
๑ ออกประดิษฐานเหนือพระราชบัลลังก์ภายใต้ต้นพญาลเศวตฉัตร ทอดเครื่องทองน้อยเครื่องราช
สักการพร้อมด้วยพระแท่นทรงกราบ ตั้งต้นไม้ทองเงินทั้ง ๔ มุม ทอดเครื่องบรมราชูปโภคทอด
พระราชบัลลังก์ตั้งอาสน์สงฆ์ไว้พร้อม

เวลา ๕.๔๕ ล.ท. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารม้าประดับตรา ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่
นั่งอัมพร เสด็จพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อยเครื่องราชสักการถวายบังคมพระ
บรมอัฐิ และทรงเครื่องนมัสการแล้ว พระสงฆ์ซึ่งจัดอนุโลมตาม พระบรมอัฐิ ๘๕ รูป มี
สมเด็จพระพุฒาจารย์สุทัศน์เป็นประธานสวดมนต์จับ ทรงจุดเทียนทรงธรรม พระธรรมโกศาจารย์
วัดราชาธิวาสถวายพระธรรมเทศนาภักดิ์ ๑ จบแล้ว พระสวดมนต์ รับสัพพี ทรงทอดผ้าไตรภักดิ์
เทศน์สดับปกรณ์ และ ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรมมีเครื่องบริโภคเป็นอันมาก โปรด
ให้พระธรรมโกศาจารย์ไปรับไทยธรรมฝ่ายในที่หน้าพระสุตรตวันออก ทรงทอดไตรผ้าขาวพันรูป
เทียนพระสงฆ์ที่สวดมนต์สดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระพุฒาจารย์ถวายอดิเรก พระญาณ
วราภรณ์ ถวายพระพรลา เจ้านายทรงทอดผ้าพระสงฆ์สดับปกรณ์ มีสมเด็จพระพุฒาจารย์เป็น
ประธานสดับปกรณ์อีกครั้ง ๑ พระราชทานเงินปลี๊กแก่เจ้านายและข้าราชการที่เป้น ราชตระกูล
ราชินิกุล แล้วเสด็จประทับในพระสุตรมุขตวันออกพระราชทานเงินปลี๊กแก่ฝ่ายในแล้ว เสด็จออก
ประทับพระราชบัลลังก์ตามเดิม เวลา ๘.๐๐ ล.ท. เจ้าพนักงานเชิญพระบรมอัฐิ และพระประจำ
พระชนมวารกลับยังที่เดิม

วันนี้เวลาเสด็จออกพระที่นั่งอัมรินทร์ สมุหเทศาภิบาลมณฑลต่าง ๆ เข้าเฝ้า คือ หม่อม
เจ้าอุปพัทพงศ์สมุหเทศาภิบาลปราจีนบุรี หม่อมเจ้าธำรงศิริ สมุหเทศาภิบาลนครชัยศรี หม่อม
เจ้าสุษดิเดชสมุหเทศาภิบาลภูเก็ต พระยาโบราณสมุหเทศาภิบาลอยุธยา พระยาราชนกุลสมุหเทศา
ภิบาลพายัพ พระยาอรรถการบดีสมุหเทศาภิบาลราชบุรี พระยามหินทรเทศานุวัตน์ สมุหเทศาภิบาล
นครสวรรค์ พระยาเพชรดาสมุหเทศาภิบาล นครราชสีมา พระยาไกรเพชรรัตนสงคราม สมุห
เทศาภิบาลจันทบุรี พระยาเพชรปาณี สมุหเทศาภิบาลพิษณุโลก พระยาอุดมพงศ์เพ็ญสวัสดิ์ สมุห
เทศาภิบาลปัตตานี พระยาอศุขยเดช สมุหเทศาภิบาลอุดร พระยาศรีธรรมราชสมุหเทศาภิบาล
ศรีธรรมราช

กับคณะข้าหลวงฝ่ายสยามประจำแม่น้ำโขงซึ่งไปประชุมพร้อมด้วยคณะข้าหลวงฝรั่งเศส กลับเข้ามาเฝ้า คือ พระยาราชนกุล ๑ พระศรีวิสารวาจา ๑ หลวงรามฤทธิรงค์ ๑ หลวงบวรเสนาหา ๑ หลวงอุบลการประชาธิบดี ๑ นายประสิทธิ์ นรินทรางกูร ณ อยุธยา ๑

วันศุกร์ที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๐

เจ้าพนักงานได้เตรียมการพระราชพิธีฉัตรมงคล เชิญพระชัยวัฒน์ประจำรัชกาลทั้ง ๗ ประดิษฐานเหนือม้าหมู่ทอง ณ พระที่นั่งบุษบกมาลาพร้อมด้วยเครื่องสักการบูชาพุ่มดอกไม้สดตั้งเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบ เชิญเครื่องสิริราชกกุธภัณฑ์และพระแสงราชวุธประดิษฐานเหนือโต๊ะทอง ณ พระที่นั่งเศวตฉัตร ประดับด้วยพานทองรองพุ่มดอกไม้เชิงเทียนและมีต้นดอกไม้ทองเงินทั้ง ๔ มุม

เวลา ๔.๔๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอัมรินทร์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ ทรงศีลแล้ว อาลักษณ์อ่านประกาศจบ พระสงฆ์ ๘๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธานสวดมนต์จบถวายอดีตเรก สมเด็จพระพุฒาจารย์ถาวรพระพรลา เวลา ๘.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้เสด็จออกพระที่นั่งอัมรินทร์ พระราชทานตรา ต.ช. แก่หม่อมเจ้า ๑ เหยียดรัตนากรณี ชั้น ๕ แก่ นายทหาร ๑ เหยียดจักรพรรดิมาลาแก่หม่อมเจ้า ๑ ข้าราชการ ๒

วันเสาร์ที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๐

เวลาเช้า เจ้าพนักงานได้จัดตั้งโต๊ะเครื่องสังเวณีมีโต๊ะตั้งบายศรีแก้วทองเงินและเครื่องเวียนเทียนไว้พร้อม

เวลา ๑๐.๕๕ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเสด็จประทับพระที่นั่งอัมรินทร์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้ว พระสงฆ์ถวายพรพระจะบทรูประเคนภัตตาหารแก่พระอุดมญาณ วัดเสารทองตามสลากแล้ว เจ้านายข้าราชการประเคนตามสลากต่อไป พระสงฆ์ฉันแล้วทรงประเคนบัญชีไทยธรรมพร้อมด้วยเจ้านายข้าราชการ พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดีตเรก สมเด็จพระพุฒาจารย์ถาวรพระพรลา ทรงจุดธูปเทียนที่โต๊ะสังเวณี ไทรอ่านประกาศเทวดาพราหมณ์อ่านสวดตีคำฉันท์เป่าสังข์จบละลาทุก ๆ จบทั้ง ๔ ลา แล้วพราหมณ์เบิกแว่นเวียนเทียน เจ้านายข้าราชการเวียนเทียนสมโภช ภูษามาลาขับไม้บัณเฑาะว์มีระโคม ครบ ๓ รอบ พราหมณ์รวมแว่นดับเทียนแล้วทรงเจิมเครื่องราชกกุธภัณฑ์และพระแสงราชวุธ พราหมณ์จุลเจิมที่คันทระมหาเศวตฉัตร ไทรผูกผ้าสีชมพู เวลา ๑.๑๐ ล.ท. เสด็จขึ้นประทับพระที่นั่งบรมพิมาน

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร. ประดับตราสายสพายจักรี เสด็จออกประทับพระที่นั่งพุดตาล ภายใต้ฉัตรพญามหาเศวตฉัตร มหาดเล็กรื้อกลับให้สัญญาชวาม่านไชพระสูตร ชาวระโคมกระหังแดรสังข์มหรทีก กองเกียรติยศกระทำวันทยาอุธแดรวงบรรเลง เพลงสรรเสริญพระบารมี ทหารบกทหารเรือสลุตถวายแห่งละ ๒๑ นัด มีเจ้านายข้าราชการเฝ้าตามลำดับสุดเสียงระโคมแล้ว สมเด็จพระราชปิตุลา ฯ ทรงอ่านคำถวายชัยในนามของเจ้านาย

ฝ่ายหน้า เจ้าพระยายมราชอ่านคำถวายชัยในนามของข้าราชการฝ่ายหน้า ทรงตอบแล้ว มหาเด็กริ้ว
 กรับให้สัญญา ชาวบ้านไซพระสูตรปิดมีประโคมอีกครั้ง ๑ เสด็จประทับพระราชบัลลังก์ ณ พระ
 ที่นั่งไพศาล กรมหลวงทิพรัตนอ่านคำถวายชัยในนามของเจ้านายข้าราชการฝ่ายใน ทรงตอบแล้ว
 เสด็จขึ้น เสด็จกลับพระราชวังดุสิต

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเสด็จออกท้องพระโรงกลาง
 พระที่นั่งอนันต์ กองเกียรติยศกระทำวันทยาวิธ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เจ้าพนักงาน
 นำอัครราชทูตผู้แทนรัฐบาลนานาประเทศ พร้อมด้วยคณะเฝ้า มงซิเออร์ฮูเมอร์ อัครราชทูตฮอลันดา
 ผู้อาวุโสอ่านคำถวายชัยในนามคณะ ทรงตอบแล้วเสด็จขึ้น กองเกียรติยศกระทำวันทยาวิธ แตรวง
 บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีอีกครั้ง ๑

โปรดให้ออกประกาศสร้างปฐมบรมราชานุสรณ์กับโปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลา ๖ เป็น
 นายกรรมการ และสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์เป็นอุปนายก

วันอาทิตย์ที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๐

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จ
 พระราชอุทยานสราญรมย์ทางประตูด้านหน้า ลูกเสือกองเกียรติยศกระทำวันทยาวิธ แตรวงทำเพลง
 สรรเสริญพระบารมี พระยาไพศาลศิลปศาสตร์อุปนายกสภากรรมการกลางพร้อมด้วยผู้บังคับการค่าย
 รับเสด็จที่ประตู เสด็จตรวจค่าย ลูกเสือผู้แทนมณฑลและลูกเสือผู้พาเที่ยวซึ่งอยู่ค่ายนอกเข้าไปรวม
 ค่ายในพร้อมกัน ประทับค่ายลูกเสืออุปนายกกราบบังคมทูลเบิก แล้วลูกเสือประจำค่ายกระทำวันทยาวิธ
 มีพระราชปฏิสันถารถึงทุกชั้นขลุกลูกเสือสนองพระราชปฏิสันถารทุก ๆ ค่ายแล้ว เสด็จประทับพระ
 ราชอาศน์พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีที่ร้านหลวงเมืองงานนมัสการพระมีเจ้านายและข้าราชการ
 ผู้ใหญ่กับบรรดาผู้ที่ได้รับเชิญเฝ้า ผู้บังคับการค่ายให้เป่าแตรสัญญาณรวมกอง แตรวงบรรเลงเพลง
 มหาฤกษ์มหาชัย ลูกเสือวิ่งออกจากค่ายพร้อมด้วยธงประจำกองไปประจำที่ตามแผนผังกระทำ
 วันทยาวิธแล้วอยู่ในท่าตรง ผู้บังคับการค่ายบอกเตรียมตัวลูกเสือนั่งคู่เข้าถอดหมวกวางพลองร้อง
 เพลงประจำมณฑล ตามลำดับพยัญชนะนามมณฑลแล้ว ลูกเสือกรุงเทพ ๖ เป็นต้นเสียงนำร้อง
 บทร้องสำหรับลูกเสือจบ ผู้บังคับการค่ายให้สัญญาตรงลูกเสือยืนขึ้นในท่าตรง อุปนายกกราบทูล
 ในนามคณะลูกเสือสยาม และนำเครื่องหมายเจ้าหน้าที่ลูกเสือขึ้นถวายองค์สภานายก สภากลางและ
 สมเด็จพระบรมราชินีแล้ว พระยานิพนธ์พจนาดัตถ์ เลขานุการสภากลางนำเครื่องหมายเจ้าหน้าที่ลูก
 เสือพิเศษ ชั้นผู้ตรวจการใหญ่ขึ้นถวายพระราชทานแก่สมเด็จพระราชปิตุลา ๖ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรม
 พระนครสวรรค์ ๑ กรมพระดำรง ๑ กรมพระจันทบุรี ๑ พระองค์เจ้าธานี ๑ แล้วอุปนายกกราบ
 ทูลขอให้กองลูกเสือมณฑลนำของที่ระลึกขึ้นถวาย สภานายกมณฑล และ ผู้แทนนำของที่ระลึก
 ถวายทุกมณฑลตามลำดับพยัญชนะนามมณฑล เลขานุการสภากลางนำเหรียญที่ระลึกสำหรับการ
 ชุมนุมขึ้นถวาย พระราชทานแก่อุปนายกเพื่อนำไปแจก คือ เหรียญเงินแก่ลูกเสือผู้แทนมณฑล เหรียญ
 ทองแดงแก่ลูกเสือผู้มาเที่ยว และพระราชทานธงประจำกองลูกเสือแก่ลูกเสือมณฑลจันทบุรี ๑
 มณฑลนครราชสีมา ๑ มณฑลนครสวรรค์ ๑ มณฑลปราจีนบุรี ๑ มณฑลอุดร ๑ สภานายก

และผู้แทนเข้ารับตามลำดับ ผู้บังคับการค่ายบอกลูกเสือกระทำวันทยาวิรุทธระวางบรรเลงเพลงมหาฤกษ์มหาชัย และส่งให้ลูกเสือเชิญธงมีผู้กำกับธงเข้าประจำที่แล้วนำไปเข้าที่ สุดเสียงแตรแล้วผู้บังคับการค่ายบอกเรียบอาวุธ พระราชทานพระบรมราโชวาทจบ ผู้บังคับการค่ายบอกวันทยาวิรุทธและเรียบอาวุธแล้ว ลูกเสือกรุงเทพฯ เป็นต้นเสียงนำร้องเพลงตามบทร้องของเสือป่าและเพลงสามัคคีแล้ว ทรงรทพระที่นั่งเสด็จกลับ ผู้บังคับการค่ายบอกวันทยาวิรุทธ ระวางบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ลูกเสือร้องชโยจบรทพระที่นั่งพันบริเวณค่าย ผู้บังคับการค่ายบอกลูกเสือแยกกองกลับบรรดาลูกเสือต่างกลับไปประจำค่ายของตน ๆ

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. ทรงรทยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จออกทางพระทวารเทวราชมเหศวรยังพระที่นั่งอมรินทร์ ประทับโต๊ะเสวย พร้อมด้วยเจ้านายผู้แทนรัฐบาลนานาประเทศกับข้าราชการผู้ใหญ่แล้ว เสด็จขึ้นประทับพระที่นั่งไพศาลเจ้านายผู้แทนรัฐบาลนานาประเทศกับข้าราชการผู้ใหญ่เฝ้า มีพระราชปฏิสันถารด้วยตามสมควรแล้วเสด็จขึ้นผู้เฝ้ากลับออกทางประตูสนามราชกิจ

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. กระทรวงมหาดไทยมีการสโมสรรสนนิบาตที่ศาลาสหทัยมีการเดินรำด้วย

เวลา ๑๑.๐๐ ล.ท. ทรงรทยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จมาประทับสโมสรรสนนิบาต ณ ศาลาสหทัย เจ้านายและคณะผู้แทนรัฐบาลนานาประเทศกับข้าราชการคฤหบดีพ่อค้าเฝ้า ประทับทอดพระเนตรการเดินรำพอสมควรแล้ว เวลาเที่ยงคืนเสด็จกลับ

โปรดให้กระทรวงต่างประเทศออกประกาศเรื่องใช้หนังสือสัญญาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในอาณัติของอังกฤษ ประกาศลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๐

วันจันทร์ที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรทยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จพระที่นั่งอนันต์ประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงรทยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จพระราชอุทยานสราญรมย์ทอดพระเนตรลูกเสือมณฑลปราจีนบุรี แสดงตำนานเจ้าหน้าที่ประหารพระยาอนุราชบุรี (ทองอยู่ นกเล็ก) เวลา ๑๑.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอังคารที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๐

(ไม่มีบันทึก)

วันพุธที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

เวลา ๕.๓๕ ล.ท. ทรงรทยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี

๓๖๖

เสด็จพระราชอุทยานสราญรมย์ ทอดพระเนตรลูกเสือมณฑลนครสวรรค์ แสดงระบำหญิงชาย ลูกเสือมณฑลอยุธยาแสดงแก้คนเป็นลมตลอดจนพาตัวไปส่งบ้าน ลูกเสือมณฑลพายัพแสดงการร้องขอเมือง ลูกเสือมณฑลภูเก็ตแสดงตำนานท้าวเทพสตรี ลูกเสือมณฑลพิษณุโลกแสดงตำนานเจ้าขุนรามกำแหง เสด็จออกชั้วระคี่ ลูกเสือมณฑลอยุธยาแสดงตำนานพระเจ้าอู่ทองสร้างกรุงศรีอยุธยา เวลาเที่ยงคืน เสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๑ มีนาคม ๒๔๗๐

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จประทับสนามสวนกุหลาบวิทยาลัย ทอดพระเนตรลูกเสือมณฑลราชบุรี แสดงตำนานไทยตีค่ายพม่าตำบลลาดหญ้า ลูกเสือกรุงเทพแสดงตำนานกองทัพไทยตีเมืองเวียงจันทน์ เวลา ๖.๑๕ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้เชิญเจ้านายเข้าไปเสวยในที่เสวย ณ พระที่นั่งอัมพร คือ สมเด็จพระราชปิตุลาฯ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ฯ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ฯ กรมพระดำรง กรมพระจันทบุรี

วันศุกร์ที่ ๒ มีนาคม ๒๔๗๐

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จพระราชอุทยานสราญรมย์ ทอดพระเนตรลูกเสือกรุงเทพ แสดงละครพูดเรื่องผีนร่ายและแสดงญูญิตสู มวยไทยมวยฝรั่งคู่สุดท้าย ลูกเสือมณฑลราชบุรี แสดงการช่วยเหลือราษฎรเดินทาง ถูกปล้น มีการพยายามคนเจ็บและสภครอยตามผู้ร้ายเป็นต้น ลูกเสือมณฑลภูเก็ตแสดงโนรา ลูกเสือมณฑลปัตตานีแสดงการต่อเรือสำหรับลูกเสือ ลูกเสือมณฑลอุดรแสดงตำนานการปราบกบฏเวียงจันทน์ ตอนจับเจ้าอนุวงศ์และตั้งเมืองหนองคาย เวลาเที่ยงคืน ๑๕ นาที เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๓ มีนาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้เจ้าพระยาพลเทพ เสนาบดีเกษตร์เฝ้า เวลา ๕.๑๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จประทับสนามสวนกุหลาบวิทยาลัย ทอดพระเนตรลูกเสือมณฑลจันทบุรีแสดงตำนานพระยาจันทบุรีเกณฑ์พลออกรบปราบพระยาปลัดกับพวกจันทบุรี ลูกเสือมณฑลนครราชสีมา แสดงตำนานท้าวสุรนารี (แม่) ตอนพักกลางป่าและตอนตีพวกลาวกบฏแตกหนีลูกเสือมณฑลนครราชสีมา แสดงการทำที่ปักแรมด้วยไม้ไผ่และจากลูกเสือมณฑลกรุงเทพ แสดงวิธีดับเพลิง เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดให้หม่อมเจ้าและข้าราชการเข้าไปรับพระราชทานอาหารในที่เสวย คือ หม่อมเจ้าสุทธดิศล พระยาราชนกุล พระยาเพชรดา พระยาจำแสนบดี พระยาอุดมพงศ์เพ็ญสวัสดิ์ พระยาศรีธรรมราช

วันอาทิตย์ที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๐

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีเสด็จประทับพระที่นั่งขุมสาย ณ ห้องสนามหลวง ลูกเสือมณฑลรวมทั้งกรุงเทพฯด้วย ซึ่งตั้งแถวตามลำดับพยัญชนะมณฑลกระทำวันทยาหุต แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีพระยาไพศาลศิลปศาสตร์อนุบายกรายงานจำนวนเจ้าหน้าที่และลูกเสือที่มาเฝ้าถวายแล้ว เบิกสภานายกมณฑลและผู้แทนซึ่งมณฑลของตนได้รางวัลในการประกวดเข้ารับพระราชทานโดยลำดับคือ รางวัลสำหรับการเป็นเยี่ยมในกรุงสยามถ้วยของหลวง ได้แก่ลูกเสือมณฑลกรุงเทพฯ ๒. รางวัลการประกวดประเภท ก. ถ้วยของสมเด็จพระราชปิตุลาฯ ได้แก่ลูกเสือมณฑลกรุงเทพฯ ๓. รางวัลการประกวดประเภท ข. ถ้วยของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ฯ ได้แก่ลูกเสือมณฑลกรุงเทพฯ ๔. รางวัลการประกวดประเภท ค. ถ้วยของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีฯ ได้แก่ลูกเสือมณฑลกรุงเทพฯ ๕. รางวัลประกวดประเภท ง. ถ้วยของพระองค์เจ้าธานีนิวัต ได้แก่ลูกเสือมณฑลนครชัยศรี ๖. รางวัลประกวดประเภท จ. ถ้วยของพระองค์เจ้าคำรบ ได้แก่ลูกเสือมณฑลนครศรีธรรมราช ๗. รางวัลประกวดประเภท ฉ. ถ้วยของหม่อมเจ้าบรรดเดช ได้แก่ลูกเสือมณฑลกรุงเทพฯ รางวัลพิเศษแก่ผู้แสดงตำนานเป็นเยี่ยม ถ้วยของกรมพระดำรง ได้แก่ลูกเสือมณฑลนครราชสีมา รางวัลในการทำค่ายพักแรมของพระยาศิขิตชลธาร เติ้นต์ ๑ เติ้นต์ ได้แก่ลูกเสือมณฑลนครศรีธรรมราช ถ้วยรางวัลในการชักคะเย่อเป็นที่ ๑ ของนายยิ้ม ศรีหงษ์ ได้แก่ลูกเสือมณฑลราชบุรี รางวัลในการขี่ม้าของราชตฤณมัยสมาคม นาฬิกาข้อมือ เป็นรางวัลที่ ๑ ได้แก่ลูกเสือมณฑลอุดร เครื่องเขียนเป็นรางวัลที่ ๒ ได้แก่ลูกเสือมณฑลกรุงเทพฯ เสร็จการพระราชทานรางวัล ลูกเสือสวนสนามหน้าพระที่นั่งแล้วเสด็จเข้าตั้งแถวหน้าพระที่นั่งเรียบร้อยแล้ว อนุบายกล่าวถวายพรชัยมงคล ขอให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระเจริญ ลูกเสือร้องชโยวิ่งเข้าไปเฉพาหน้าพระที่นั่ง แตรวงลูกเสือบรรเลงเพลงมหาฤกษ์มหาชัย พระราชทานพระบรมราโชวาทจบแล้ว ลูกเสือกระทำวันทยาหุตแล้วกลับเข้าที่เดิมเวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ ลูกเสือกระทำวันทยาหุตร้องชโยถวาย แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีแล้วแยกวงกลับยังค่าย

การประชุมลูกเสือสยามคราวนี้ โปรดให้ประกาศการชุมนุมลูกเสือแห่งชาติเนื่องในการพระราชพิธีฉัตรมงคล ด้วยทรงพระราชปรารภว่า การลูกเสือได้แพร่หลายไปทั่วพระราชอาณาจักรแล้ว มีเด็กตามท้องที่ต่าง ๆ ได้เข้าเป็นลูกเสือเป็นจำนวนมาก สมควรจะมีการชุมนุมลูกเสือแห่งชาติเพื่อเป็นโอกาสแก่เด็กท้องที่ต่าง ๆ ได้ร่วมกันและกระทำความวิสสาสะคุ่นเคยให้เกิดสามัคคีรสแห่งชาติและจะได้เป็นโอกาสแสดงวิชาแสดงกีฬาและการอื่นอันเนื่องด้วยการลูกเสือ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และประกวดความสามารถด้วย จึงโปรดให้พระยาไพศาลศิลปศาสตร์อนุบายกรายการกลางจัดการลูกเสือแห่งชาติสยามประกาศบรรยายระเบียบการชุมนุมลูกเสือแห่งชาติต่อไป เมื่อลูกเสือมณฑลไหนถึงกรุงเทพฯ ณ สถานีรถไฟหรือท่าเรือใด ผู้บังคับการค่ายจัดลูกเสือ ๑ หมวด พร้อมด้วยแตรสั้นไปรับและส่งร้องเพลงรวมกองไปจนถึงที่พัก ในวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ เวลา ๘.๐๐ ก.ท.

เริ่มจัดค่ายให้แล้วเสร็จเรียบร้อยในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ เวลา ๔.๐๐ ล.ท. นัดชักซ้อมตำนาน การประกวดและการรับเสด็จ ณ พระราชอุทยานสราญรมย์ทุกวัน วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ เวลา ๗.๔๕ ก.ท. เจ้าหน้าที่เตรียมการเปิดค่ายประดิษฐานพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวผู้พระราชทานกำเนิดคณะลูกเสือสยาม ชักธงคณะลูกเสือสยามขึ้นประจำที่ เวลา ๘.๐๐ ก.ท. ลูกเสือร้องเพลงรวมกองเดินจากที่พักมาเข้าประจำที่ตามแบบผัง ณ พระราชวังสราญรมย์ ลูกเสือมณฑลใดเข้าประจำที่ตามแผนผังกระทำวันทยาวิธแล้วอยู่ในท่าตรง ผู้บังคับการค่ายบอกวันทยาวิธ แตรวงลูกเสือกรุงเทพฯ บรรเลงเพลงมหาฤกษ์มหาชัยสุดเสียงแล้ว ผู้บังคับการค่ายบอกเตรียมตัว ลูกเสือลงคู้เข้าแถวอดหมวก ลูกเสือกรุงเทพฯเป็นต้นเสียงนำร้องเพลงสดุดี ผู้พระราชทานกำเนิดลูกเสือจบ ผู้บังคับการค่ายบอกตรง ลูกเสือยืนขึ้นในท่าตรงแล้วกระทำวันทยาวิธ แล้วผู้บังคับการค่ายบอกลูกเสือแยกกองเข้าประจำค่าย ลูกเสือเดินร้องเพลงเดินรวมกองไปยังค่ายของตนชักธงประจำกองขึ้นที่เสาหน้าค่าย ต่อนี้ไปเป็นการรับเสด็จและสวนสนามเป็นลำดับไป นอกจากลูกเสือกระทำกิจประจำวันยังมีการไปนมัสการพระแก้วมรกต มีสวดมนต์ตามแบบสวดมนต์สำหรับทหารเสือป่า ลูกเสือ และถวายบังคมอดีตมหाराชที่ปราสาทพระเทพบิดร ถวายบังคมพระบรมรูปทรงม้า และกระทำการเคารพอนุสาวรีย์ทหารอาสาด้วย

วันนี้เวลาเสด็จออกท้องสนามหลวงได้พระราชทานเครื่องหมายเจ้าหน้าที่ลูกเสือพิเศษชั้นผู้ตรวจการใหญ่แก่สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต

วันจันทร์ที่ ๕ มีนาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันตสมาคมเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

เวลา ๓.๐๐ ล.ท. นัดประชุมองคมนตรีที่ศาลาสหทัยสมาคม พิจารณาร่างพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว

เวลา ๓.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จเข้าพระบรมมหาราชวังทางประตูสวัสดิโสภณ ประทับฟังการประชุมองคมนตรี เวลา ๕.๔๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันอังคารที่ ๖ มีนาคม ๒๔๗๐

วันนี้ เป็นวันย่างเข้าฤดูร้อน โปรดให้เจ้าพนักงานจัดการเปลื้องเครื่องทรงพระแก้วมรกตที่วัดพระแก้วไว้พร้อม

เวลา ๓.๒๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวัดพระแก้วประทับในพระอุโบสถ เสด็จขึ้นประทับบนเกย ทรงเปลื้องเครื่องสำหรับฤดูหนาวออกแล้วสรงด้วยน้ำพระสุคนธ์และทรงซับด้วยผ้า และทรงเครื่องสำหรับฤดูร้อนใหม่ต่อไป ทรงเจิมแล้ว เสด็จลงทรงเปลี่ยนพระวัตรมีพระสัมพุทธพรรณีเป็นเครื่องสำหรับฤดูร้อน มีประโคมแตรสังข์พิณพาทย์ ทรงจุดเทียนทองเงินบูชาพระแก้วพระสัมพุทธพรรณี และพระพุทธรูปอดฟ้าพระพุทธรูปเลิศล้ำแล้วพระราชทาน

๓๗๐

นำสรองด้วยพระสังข์แก่เจ้านายและทรงพระสุหร่ายแก่ข้าราชการ พราหมณ์เบ็กแวนเวียนเทียน ๓ รอบแล้วรวมแวนดับเทียนขึ้นไปถวายจตุรณเจิม เวลา ๓.๕๕ ล.ท. เสด็จกลับ

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟสนามกอล์ฟ หลวง เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๗ มีนาคม ๒๕๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟสนามกอล์ฟ หลวง เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้ เวลา ๑.๐๐ ล.ท.เศษ เกิดเพลิงไหม้ขึ้นที่ถนนตัดใหม่ตำบลศาลาแดง ท้องที่อำเภอ สาทร์ จังหวัดพระนคร กองดับเพลิงตำรวจนครบาลไปช่วยดับอยู่ประมาณ ๔๐ นาทีจึงสงบ คง ไหม้โรงเก็บไม้กระดานหลังคามุงจากของพระยารุณฤทธิ ๒ หลัง กับเรือนไม้กระยาเลยหลังคา สังกะสีของราษฎร ๔ หลัง ทรัพย์สินเสียหายประมาณราคา ๖,๗๕๗ บาท สอบสวนได้ความว่า บ้านเรือนโรงเหล่านี้ปลูกอยู่ที่ดินของพระยารุณฤทธิ ดันเพลิงเกิดขึ้นที่ยะมูลฝอยริมบ้านที่นายไถล้ง อยู่ก่อนแล้วลุกลามต่อไป สันนิษฐานว่าเพลิงคงจะเกิดขึ้นเพราะคนที่เดินลัดทางในระวางบ้านเรือน ทั้งเศษบุหรืไม้ขีดไฟไปต้งขยะมูลฝอยแล้วลุกลามต่อไป

วันพฤหัสบดีที่ ๘ มีนาคม ๒๕๗๐

เวลา ๔.๐๐ ล.ท.เศษ เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้ท่าน ส.ป.วอ.เตอร์โลว์ อัครราชทูต อังกฤษและนักพรต บ.ค.โรเบอร์ตส์ แห่งสิงคโปร์เฝ้าแล้ว ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จออกขุนนาง พระที่นั่งอนันต์ มีเจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า มีนายทหารบกกลับจากการศึกษาวิชาเพิ่มเติม และกำกับกรมเครื่องวิทยุโทรเลขที่สั่งซื้อ ณ ประเทศยุโรปเข้ามาเฝ้า ๑ นาย พระราชทานตรา และเหรียญแก่ข้าราชการคือ ต.ช.๑ จ.ม.๑ เหรียญรัตนาภรณ์ชั้นสี่ ๑ เหรียญคุณฐิติมาลาเข็มศีลปวิทยา แก่พระยาอุปทิศศิลปสาร (นิ่ม กาญจนานี) ๑ พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่นายทหาร ผู้ที่โปรดให้มีบรรดาศักดิ์แล้ว ๕ นาย

วันนี้ เวลา ๓.๐๐ ล.ท. มีการประชุมองคมนตรีที่ศาลาสหทัย พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ จดทะเบียนครอบครัว เวลา ๕.๓๐ ล.ท. เลิก

วันศุกร์ที่ ๙ มีนาคม ๒๕๗๐

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ในการ เษกสมรสระวางหม่อมเจ้าศุภสวัสดิวงศ์สนิท ในสมเด็จพระบรมราชินี กับนางสาวเสมอ สิงหนเสนี บุตรีพระยาบุรีนวราชฐ พระราชทานน้ำสังข์ทรงเจิมพระราชทานทุนของขวัญด้วย คู่บ่าวสาวลง นามในทะเบียนแต่งงานจะเพาะพระพักตร์ และทรงลงพระปรมาภิไธยเป็นพยานพร้อมด้วยสมเด็จพระ

กรมพระสวัสดิ์กับพระชายา หม่อมเจ้าอมรทัต หม่อมเจ้าวิศิษฎ์สวัสดิรักษ์ หม่อมเจ้านักขัตมงคล
เจ้าพระยามหิธร เจ้าพระยาวรพงศ์ พระยาเทเวศร์ พระยาสิงหเสนี พระยาเทวาริราช คุณหญิง
เนื่อง บุรีนวราชรัฐ

วันเสาร์ที่ ๑๐ มีนาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้เซอร์เฮ็ดวาด คูก ฝ่า

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ ณ สนาม
กอล์ฟหลวง

วันอาทิตย์ที่ ๑๑ มีนาคม ๒๔๗๐

เวลา ๓.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ ณ สนาม
กอล์ฟหลวง

ท่านเวโอ อัครราชทูตฝรั่งเศสประจำกรุงสยามป่วยเป็นโรคอัมพาต ไปรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาล
เซนต์หลุยส์ถึงวันที่ ๘ มีนาคม เวลา ๗.๔๐ ก.ท. ถึงมรณกัมม นำศพกลับยังสถานทูตฝรั่งเศส

วันที่ ๑๐ มีนาคม ตั้งศพที่สถานทูตฝรั่งเศส เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. โปรดให้หม่อมเจ้าอมรทัต
สมุหราชองครักษ์ไปวางพวงมาลา

วันที่ ๑๑ มีนาคม เวลา ๗.๓๐ ก.ท. เจ้าพนักงานเชิญศพขึ้นรถอวจกรมขเทียบม้าเทศ์ ๑
รถหลวงเทียบม้าเทศ์อีก ๑ ออกจากสถานทูตฝรั่งเศสไปยังวัดแอสซัมชั้น มีการบำเพ็ญบุญตาม
ลัทธิแล้ว เชิญขึ้นรถอไปยังสุสานโรมันคาทอลิก มีสมุหราชองครักษ์เชิญเครื่องขมาศพไปวางยังที่ฝังศพ

วันจันทร์ที่ ๑๒ มีนาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์
เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จยังโรงเรียนกฎหมาย
เจ้าพระยาพิชัยญาติพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ฝ่า และอ่านคำกราบบังคมทูลทรงตอบแล้ว ทรงเปิดผ้าคลุม
พระรูปศิลาจำลองกรมหลวงราชบุรี และรูปเจ้าพระยาอภัยราชา (โรงแลง ยัดแปงส์) อันสร้างขึ้น
เป็นที่ระลึกเฉลิมเกียรติท่านทั้ง ๒ ผู้มีอุปการคุณแก่การศาลยุติธรรมและการศึกษากฎหมายตามวิธี
ปัจจุบัน ซึ่งจัดการเรียบร้อยโดยได้มีกรรมการคือ เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศและเสนาบดีกระทรวง
ยุติธรรมแห่งสยามและเบลเยี่ยมเป็นผู้ริเริ่มการขึ้นก่อนแล้ว ตั้งกรรมการอำนวยความสะดวกขึ้นอีกคณะ ๑
เพื่อดำเนินความคิดต่อไป กรรมการได้จ้างมองสิเออร์ ปอล ดูแควง ชาวฝรั่งเศสผู้มีชื่อเสียงจำหลัก
ขึ้นด้วยศิลาขาว มีราคาต่ำกว่าเงินที่เรียไรได้ กรรมการจึงกำหนดว่าถ้ามีเงินเหลือจ่ายแล้วจะจำหน่าย
เงินที่เหลือนั้นซื้อตำรากฎหมายไว้ใช้ในโรงเรียนต่อไป แล้วประทับเสวยเครื่องว่าง เวลา ๖.๑๐ ล.ท.
เสด็จกลับ

๓๗๒

วันอังคารที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๐

เมื่อคืนนี้ เวลา ๑๑.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จยังท่าवासกรี ลงเรือยนต์พระที่นั่งเสด็จประทับเรือพระที่นั่งมหาจักรี เรือพระที่นั่งใช้จักรล่องลงไปตามลำน้ำ เจ้าพระยาผ่านสันดรไปทอด ณ เกาะสีชัง เรือเฮอร์มิส แห่งราชนาวีอังกฤษประจำภาคทะเลจีน ซึ่งเข้ามาเยี่ยมหน้าน้ำสยามทอดอยู่ ณ ที่นั้นตั้งแต่วันที่ ๕ และจะเดินทางกลับออกไป ณ วันที่ ๑๓ เดือนนี้ เวลา ๒.๔๕ ล.ท. ได้ยิงสลุดถวาย

รุ่งขึ้นวันนี้ เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. ทรงเรือยนต์พระที่นั่งสำหรับเรือพระที่นั่งมหาจักรี เสด็จทอดพระเนตรเรือเฮอร์มิส อัครราชทูตอังกฤษพร้อมด้วยผู้บังคับการเรือกับนายทหารประจำเรือรับเสด็จฯ ทอดพระเนตรที่ต่าง ๆ ภายในเรือและทอดพระเนตรการบิน ซึ่งคณะนักเรียนบินแห่งเรือแสดงถวาย เวลาเที่ยงวันเศษเสด็จกลับเรือพระที่นั่งมหาจักรี เวลา ๑๑.๐๐ ล.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีกลับถึงท่าवासกรี เสด็จเข้าสู่พระราชวังดุสิต

วันนี้ เวลา ๓.๐๐ ล.ท. มีการประชุมองคมนตรีปรึกษาาร่างพระราชบัญญัติจดทะเบียนต่อไป เวลา ๕.๔๕ ล.ท. เลิก

วันพุธที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี เวลา ๔.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ ณ สนามกอล์ฟหลวง เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๐

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนางพระที่นั่งอนันต์ เจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า พระราชทานสัญญาบัตรยศทหารแก่ผู้ที่โปรดให้มียศแล้ว กระทรวงกลาโหมชั้นนายร้อยเอก ๕ กระทรวงทหารเรือชั้นนายเรือเอก ๓

วันศุกร์ที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๐

เวลา ๓.๔๐ ล.ท.เศษ เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร พระราชทานน้ำสังข์แก่นายร้อยตรีสินหลัง เกิดทัต ในโอกาสที่ทำการสมรส

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ในการเชกสมรสระวางหม่อมเจ้าสิทธิพยากร ในกรมพระนรา กับนางสาวดารี บุณนาค บุตรีเจ้าพระยาสุรวงศ์วิวัฒนศักดิ์ โปรดพระราชทานน้ำสังข์ ทรงเจิมและพระราชทานทุนของขวัญ คู่บ่าวสาวลงนามในสมุดทะเบียนฉะเพาะพระพักตร์แล้ว ทรงลงพระปรมาภิไธยเป็นพยาน และโปรดให้เจ้านายข้าราชการลงนามเป็นพยานด้วย คือ กรมพระนรา เจ้าจอมมารดาเขียน หม่อมเจ้าอมรทัต เจ้าพระยามหิธร เจ้าพระยาวรวงศ์ พระยาเทเวศร์ พระยาสุรวงศ์ กับหม่อมหลวงวงศ์ สุรวงศ์วิวัฒน์ พระยาเทวาริราช

เวลา ๘.๑๕ ล.ท. โปรดให้เชิญสมุหเทศาภิบาลมารับพระราชทานอาหารในที่เสวย คือ หม่อมเจ้าอุปพัทพงศ์ หม่อมเจ้าธำรงศิริ พระยาโบราณราชธานินทร์ พระยาอรรถการบดี พระยามหินทรเทศานุวัติน พระยาเพชรปानी พระยาไกรเพชรรัตนสงคราม

วันเสาร์ที่ ๑๗ มีนาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้พระองค์เจ้าศุภโยคเกษม เสนาบดี คลังเฝ้า

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จจราชกรีฑาสโมสร ทอดพระเนตรการแข่งขันกอล์ฟพระวangsยามกับอังกฤษ หม่อมเจ้าจัตรมงคลราบบังคมทูลผลแห่งการแข่งขันแล้ว พระราชทานรางวัลแก่คณะอังกฤษซึ่งชนะ ๓ รางวัล แล้วเสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๑๘ มีนาคม ๒๔๗๐

เวลา ๕.๑๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จวังสมเด็จกรมพระสวัสดิ์ ประทับเสวยพระกระยาหาร ณ ที่นั้น เวลาเที่ยงคืน ๓๐ นาที เสด็จกลับ

วันจันทร์ที่ ๑๙ มีนาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุม เสนาบดีที่พระที่นั่งอนันต์

วันอังคารที่ ๒๐ มีนาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จเยี่ยมโรงเรียนจีน เม่งตัก ตำบลสามแยก ถนนเจริญกรุง ครูและนักเรียนรับเสด็จ แล้วเสด็จเยี่ยมโรงเรียน ยกหมิ่น ตำบลถนนสุรวงศ์ นายขุนกิมฮวด ผู้อุปการะพร้อมด้วยคณะกรรมการ อัญเชิญเสด็จทอดพระเนตรสถานศึกษาและการสอนแล้ว เสด็จกลับ

วันนี้ เวลา ๓.๐๐ ล.ท. มีประชุมองคมนตรี ที่ศาลาสหทัย พิจารณาเรื่องร่างพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัวต่อ เวลา ๕.๑๐ ล.ท. เลิก

วันพุธที่ ๒๑ มีนาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ มีนาคม ๒๔๗๐

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนางพระที่นั่งอนันต์ มีเจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า พระราชทานเหรียญแก่ข้าราชการเหรียญจักรมาลา ๑ เหรียญ

๓๗๔

จักรพรรดิ ๑ พระราชทานสัญญาบัตรยศทหารแก่ผู้มียศแล้ว ทหารบก ๕ ทหารเรือ ๓ พระยาวิสูตรสาครดิฐ อธิบดีกรมเจ้าท่ากับหลวงฤทธามาตย์ ผู้รั้งเจ้ากรมการเมือง กราบถวายบังคมลาไปตามเสด็จสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรี ซึ่งไปรักษาพระองค์ ณ ประเทศยุโรป พระยาพิพิธสมบัติเบิกนักเรียนหลวงของกรมรถไฟ ซึ่งสำเร็จการศึกษาเฝ้า ๑ นำรองอำมาตย์เอกสุตร ปาละศิริเฝ้ากราบถวายบังคมลาไปดูการโทรศัพท์ และการเดินรถในสหรัฐอเมริกา

วันนี้ที่ ๒๒ มีนาคม เวลา ๓.๐๐ ล.ท. เศษเกิดเพลิงไหม้เรือนที่ปลูกอยู่ ณ บริเวณวังหม่อมเจ้าถาวรตำบลดอนสังกโลกต่อถนนดาวช่างทองที่อำเภอคูสิด จังหวัดพระนคร ตำรวจพระนครบาลกับราษฎรบ้านใกล้เคียงช่วยกันดับอยู่ประมาณ ๑๕ นาที จึงสงบ คงไหม้แต่ฝาเรือน ๑๖ แผ่น และเพดานกับตู้เครื่องนุ่งห่มที่นอนหมอนมุ้งของนางตลับ ผู้ที่อยู่เรือนหลังนี้เสียหายไปเป็นราคา ๓๐๐ บาท เรือนหลังนี้เป็นของหม่อมเจ้าถาวรทำเป็นเรือนชั้นเดียวฝาไม้ ตะแบกหลังคามุงสังกะสี เพดานสำแพน เวลาที่เกิดเพลิงนางตลับไม่อยู่ ปิดห้องลุ่มกุญแจไปประมาณ ๑ ชั่วโมง ได้ความว่าเพลิงไหม้ที่นอนก่อน สงสัยว่านางตลับจะทิ้งเศษบุหรี่ไว้แล้วจึงลุกลามไหม้ขึ้น

วันศุกร์ที่ ๒๓ มีนาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เศษ ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จโรงเรียนปวยเอง ตำบลศาลเจ้าเก่า นายเชียวสุดแสง สิบญูเรือ่ง นายตันอ้อลัง พร้อมด้วยคณะกรรมการและพ่อค้าจีนรับเสด็จ แล้วเสด็จโรงเรียนจีนเด็ก ตำบลถนนพาดสาย มีนายอึ้งยุกหลง ล่าช้ากับคณะกรรมการและคณะพ่อค้าจีนรับเสด็จ มีคำกราบบังคมทูลพระกรุณาพระราชดำรัสตอบ และนักเรียนจีนถวายแจกันปักดอกไม้ทั้ง ๒ โรงเรียน เวลาเที่ยงวันเศษ เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๒๔ มีนาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้กรมหลวงกำแพงเพชร เสนาบดีพาณิชย์และคมนากรมเฝ้า

วันอาทิตย์ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๔๗๐

โปรดให้ออกประกาศเปลี่ยนเสนาบดีมหาดไทย ซึ่งสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรี ทรงดำรงตำแหน่ง แต่ทรงพระประชวร กราบถวายบังคมลาเสด็จไปรักษาพระองค์ ณ ประเทศยุโรป และให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ ซึ่งทรงดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงกลาโหมอยู่ชั่วคราวดำรงตำแหน่งเสนาบดีมหาดไทย ส่วนตำแหน่งเสนาบดีกลาโหมที่ว่างลง ให้นายพลเอกหม่อมเจ้าบวรเดช เสนาธิการทหารบก เป็นผู้รั้งตำแหน่งเสนาบดีกลาโหม ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๔๗๐ เป็นต้นไป ประกาศลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๔๗๐

กับโปรดให้ประกาศยุบฐานะกรมราชโลหกิจ ซึ่งแต่เดิมมาเป็นกรมใหญ่จำเป็นต้องมีหัวหน้ากรมเป็นชั้นอธิบดี ลงเป็นกรมชั้นมีหัวหน้าเป็นเจ้ากรม เพราะได้แยกหน้าที่ตรงตามรูปการแล้ว คือ

การแผนกรังวัดได้โอนไปขึ้นกรมรังวัดที่ดิน การควบคุมหัวหน้าการตามท้องที่ยกไปขึ้นแผนกเกษตรแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๔๗๑ เป็นต้นไป ประกาศลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๔๗๐

วันจันทร์ที่ ๒๖ มีนาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จพระที่นั่งอนันตประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

เวลา ๓.๐๐ ล.ท. มีประชุมองคมนตรี ที่ศาลาสหทัย ตรวจทานต้นร่างพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัวอีกเที่ยว ๑ เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เลิก

วันอังคารที่ ๒๗ มีนาคม ๒๔๗๐

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. เศษ เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร เสด็จให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีเฝ้า กราบถวายบังคมลาไปต่างประเทศ พระราชทานน้ำพระมหาสังข์ ทรงเจิมแล้วเสด็จขึ้น

เวลา ๕.๐๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จยังวังหลวงทรงซ้อมเดิน ขบวนแห่โสกันต์และเกษากันต์ เวลา ๖.๑๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๒๘ มีนาคม ๒๔๗๐

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรีโปรดให้เริ่มการพระราชพิธีตระกูลเป็นลำดับไป โปรดให้จัดการพระราชพิธีสัมพัจฉรฉินท์ พระราชพิธีเถลิงศก พระราชพิธีศรีสังข์จปานกาลเป็นลำดับไป โปรดให้จัดการพระราชพิธีสัมพัจฉรฉินท์และเถลิงศกที่พระที่นั่งอมรินทร์และมีการโสกันต์ พระองค์เจ้าชายจิรศักดิ์สุประภาตในสมเด็จพระราชปิตุลาฯ กับเกษากันต์หม่อมเจ้าชายยุธิษฐ์เฐียรในสมเด็จพระสวสดี หม่อมเจ้าหญิงกรณิกาในสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนคร ๑ หม่อมเจ้าหญิงกฤษณพัตร์พิมล ในกรมพระดำรง ๑

เจ้าพนักงานได้กั้นพระสูตรหน้าพระที่นั่งเศวตฉัตร ตั้งพระแท่นมณฑลใหญ่พร้อมด้วยโต๊ะหมู่ทองและเครื่องประดับพระแท่น เชิญพระพุทธรูปขจรรัตน พระขจรรัตนน้อย พระแก้วน้อย พระแก้วเชียงแสน พระชัยวัฒน์ทั้ง ๗ รัชกาล พระชัยเนาวโลห พระเจดีย์ลังกาบรรจุพระสารีริกธาตุ ๆ ระย้ากินนร พระพุทธรูปน่านาวิล กับพระพุทธรูปอื่นมาประดิษฐาน มีพระธรรมปิฎกสังเขปพร้อมด้วยเครื่องพระมหามงคล และตั้งพระเต้าน้ำพระพุทธรูปมณฑลทอดเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบ เบื้องขวาดั่งโต๊ะเงินพร้อมด้วยสักการบูชาประดิษฐานพระนิรันตราย เบื้องซ้ายตั้งโต๊ะเงินพร้อมด้วยสักการบูชาประดิษฐานพระสยามเทวาธิราช ตรงพระทวารกลางด้านเหนือตั้งพระแท่นสวด ตั้งเตียงพระราชอาคณะนั่งปรก ตั้งเตียงราชบัณฑิตย์นั่งขานั่งซักประจำหน้าพระแท่นสวดตั้งกระโจมเทียนชัย โยงด้ายสายสิญจน์เป็นตะพานตลอดถึงกับ ตั้งเก้าอี้สำหรับพระองค์เจ้าหม่อมเจ้าที่จะโสกันต์และเกษากันต์นั่งฟังสวดมนต์ ทรงพระราชบัลลังก์ตั้งอาสน์สงฆ์ไว้พร้อม พราหมณ์ตั้งพิธีตามไสยศาสตร์ที่หอเวทวิทยาตามประเพณี

วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๐

เวลาเช้า เจ้าพนักงานตั้งเครื่องและตั้งเก้าอี้ที่จะโสกันต์ และเกศากันต์ไว้พร้อมที่ตรงหน้าพระแท่นมณฑล เชิญพระองค์เจ้าและหม่อมเจ้าซึ่งจะโสกันต์และเกศากันต์ ทรงเครื่องถอดมานั่งที่ภูษามาลาแบ่งเกศาเป็น ๓ ส่วน เวลา ๑๐ นาฬิกา ๑๐ นาที ก่อนเที่ยง ทรงเครื่องเครื่องยศทหารบกประดับตรา เสด็จออกพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ ถึงพระฤกษ์เวลา ๑๐ นาฬิกา ๒๑ นาที ก่อนเที่ยง ทรงหลั่งน้ำพระมหาสังข์ ทรงจรดกรรไกรกรรบิดโสกันต์และเกศากันต์องค์ละส่วน พระสงฆ์สวดชยันโต เจ้าพนักงานแกว่งบัณเฑาะว์มีประโคนเมตรสังข์เครื่องดุริยดนตรี โปรดให้สมเด็จพระราชปิตุลา ฯ และสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ ทรงอีกองค์ละส่วน ส่วนหม่อมเจ้าโปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ กรมพระดำรง สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระสวัสดิ์ซึ่งเป็นพระบิดาจรดกรรไกรกรรบิดองค์ละส่วน และสับเปลี่ยนกันจนทั่วแล้ว ภูษามาลาเจริญพระเกศาแล้วเชิญไปสู่วพระแท่นและแท่นที่สร้างที่ข้างพระที่นั่งราชฤดี ทรงหลั่งน้ำพระพุทธรูปด้วยพระเศียรและพระมหาสังข์แล้วประทับพระที่นั่งราชฤดี โปรดให้เจ้านายและข้าราชการผู้ใหญ่ถวายน้ำต๋อไป พระองค์เจ้าและหม่อมเจ้าไปแต่งองค์ใหม่ เสด็จประทับพระที่นั่งอมรินทร์ทรงประเคนอาหารบิณฑบาตแล้วทรงจุดเทียนที่โต๊ะ พระนิรันตรายและโต๊ะพระสยามเทวาธิราช พระธรรมโกศาจารย์ราชาภิเษกประกาศเทวดาจบ โปรดให้พระองค์เจ้าและหม่อมเจ้าที่เกศากันต์ และโสกันต์ ทรงประเคนเครื่องไทยธรรมสบงรูปเทียน แก้วพระสงฆ์ทั่วกัน พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระพุทธปาปิตยธรรมาจารย์ถวายพระพรลา ทรงจุดเทียนเครื่องทรงธรรม พระราชาคณะนั่งปรกพระพิธีธรรมสวดภาณวารมีราชบัณฑิตยชกประจำ เวลาเที่ยงวัน ๑๕ นาที เสด็จขึ้น

เวลาบ่าย เจ้าพนักงานตั้งโต๊ะบายศรีแก้วทอง เงินพร้อมด้วยเครื่องเวียนเทียนสมโภชที่พระที่นั่งอมรินทร์ เวลา ๔.๐๐ ล.ท. พระองค์เจ้าชายจิรศักดิ์สุประภาตทรงเครื่องฉลองพระองค์อย่างเทศ พระมาลาเส้าสะเทินด้ามมีพระยี่ง่า และหม่อมเจ้าทั้ง ๓ องค์ แต่งองค์พร้อมแล้วรออยู่ เวลา ๔.๓๐ ล.ท. เสด็จออก ทรงส่งพระกร เติรกระบวนจากประตูราชสำราญไปเทียบเกยพระทวารเทเวศร์รักษา เสด็จพระราชดำเนินในทรงรับพระกร ท้าวนางรับเชิญเข้าไปในพระที่นั่งอมรินทร์ พระองค์เจ้าประทับเหนือพระที่นั่งงน้อยหม่อมเจ้าประทับเหนือเก้าอี้ โปรดให้พราหมณ์เบิกแก้วเวียนเทียนสมโภชถ้วนเบญจวารแล้ว พราหมณ์รวมแวนดับเทียนบอกวันฟาดดาบผูกพระขวัญแล้วทรงหลั่งน้ำพระมหาสังข์ทรงเจิม พระราชทานเงินของขวัญ โปรดให้เจ้านายข้าราชการผู้ใหญ่ถวายเจิมแล้วพราหมณ์จรมเจิมเสร็จ เสด็จพระราชดำเนินรับพระกรแล้วเติรกระบวนกลับ เวลา ๕.๓๐ ล.ท. เสด็จพระราชดำเนินรับพระกรแล้วเสด็จขึ้น

เวลา ๖.๐๐ ล.ท. โปรดให้กรมหมื่นวิวิธเสด็จทอดพระเนตรกระบวนแห่ทัพผี เดินกระบวนแต่หน้าประตูหลังวัดพระแก้วเลี้ยวตามถนนจักรีจรณีย์เข้าประตูพินัยไชยศรี เลี้ยวถนนอมรวิถี มีทหารม้าสวมเกราะทองเหลืองทหารปืนมหาฤกษ์ มหาชัย มหาจักร มหาปราบยุค และแถวองทหารรักษาวัง ว.ป.ร. ถึงสังฆการีเชิญพัตยคนนำ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าทรงวอ สมเด็จพระราชาคณะ

ขึ้นวอ พระราชาคณะขึ้นเสลียง และขึ้นแคว่ตามฐานานุศักดิ์ พระครูคู่สวดพระพิธีธรรมเดินตาม
ถึงประตูหน้าพระที่นั่งอมรินทร์ กระทบหน้าเลยไป กระทบปืนใหญ่แล้วเข้าตั้งในสนามหญ้าหน้า
พระที่นั่ง กระทบพระสงฆ์หยุดเทียบที่ประตูหน้าพระที่นั่งอมรินทร์ลงเดินเข้าไปนั่งยังอาสนสงฆ์

เวลา ๗.๒๕ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้ว ทรงจุด
เทียนที่โต๊ะพระนิรันตรายและโต๊ะพระสยาม พระสงฆ์สวดมนต์ พราหมณ์ถวายน้ำเทพมนต์ด้วย
พระคัมภีร์ สวดมนต์จบทรงลาดผ้าขาวพับเนื้อดีเป็นอาสน พระธรรมโกศาจารย์บิณฑบาตผ้าขาว
ประกาศเทวดาจบ ทรงประเคนผ้าขาวแล้ว ทรงลาดปูผ้าขาวเนื้อดีบนพระแท่นสวดอีก ๔ พับ และ
ทรงจุดเทียนทองบูชาธรรม พระครูคู่สวด ๔ รูป วัดพระเชตุพน ๒ วัดเบญจมบพิตร ๒ ขึ้น
พระแท่นสวดธรรมจกทุกป่าวัดตนสูตรจบ ทรงลาดผ้าขาวพับทรงจุดเทียนทองบูชาธรรม พระครูคู่
สวด ๔ รูป วัดบวรนิเวศ ๒ วัดราชบพิธ ๒ ขึ้นพระแท่นสวดมหาสมยสูตรจบ ทรงจุดเทียน
ทองเครื่องบูชาธรรม พระพิธีธรรมวัดมหาธาตุเริ่มสวดอาฏานาตยสูตร ภาณยักษ์จบที่ ๑ พระ
ราชทานน้ำพระมหาสังข์แบ่งเจิมแก่สมเด็จเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ไปทรงหลังและเจิมปิ่นมหาฤกษ์
มหาชัย มหาจักร มหาปราบยุค ที่สนามหน้าพระที่นั่งจักรีองค์ตะวันตก แล้วทหารได้นำไปคอยยิง
ข้างศาลาสหทัยตามระยะที่ยิงทุก ๆ ระยะตลอดรุ่ง เวลา ๘.๔๕ ล.ท. เสด็จขึ้นประทับเสวยที่
พระที่นั่งราชฤดีแล้ว เวลาเที่ยงคืนเสด็จกลับ พระพิธีธรรมสวดภาณยักษ์ตอนต้นจบ พระพิธีธรรม
วัดระฆังสวดภาณพระจบที่ ๒ พระพิธีธรรมวัดบวรนิเวศสวดภาณยักษ์จบที่ ๓ พระพิธีธรรมวัด
อื่น ๆ สวดภาณพระภาณยักษ์เป็นลำดับไปจนตลอดรุ่ง

เสด็จประทับพระที่นั่งอมรินทร์ พระยาศรีธรรมราช ปลัดทูลฉลองมหาดไทยเบิก นาย
อาร์.ดี.เดรก ที่ปรึกษากรมทะเบียนที่ดินกระทรวงเกษตรประธากรรมการ ๑
ผู้ช่วยอธิบดีกรมบัญชีกลางกระทรวงพระคลังกรมการ ๑ พระยาจินดารักษ์ผู้ว่าราชการจังหวัดนคร
ปฐมกรรมการ ๑ กราบถวายบังคมลาไปดูการกรมนคราภิบาล ในหัวเมืองต่างประเทศที่ใกล้เคียง
คือ สิงคโปร์ ชวา ฮ่องกง และฟิลิปปินส์ หม่อมราชวงศ์ เฉลิมลาภ ทวีวงศ์ ณ อยุธยา
เลขานุการมณฑลภูเก็ต กราบถวายบังคมลาไปรับราชการตามตำแหน่ง

วันศุกร์ที่ ๓๐ มีนาคม ๒๔๗๐

เวลาเช้า โปรดให้เจ้าพนักงานเสลียงพระที่นั่งปรกและพิธีธรรมตอนใกล้รุ่งและสวดเมตตา
พรหมวิหาร เมื่อรุ่งแล้วพระสงฆ์ฉันแล้วสวดคาถาดับเทียนชัย พระมณฑลทิพมณีวัดจักรวรรดิดับ
เทียนชัย พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาเสร็จ เจ้าพนักงานประน้อมน้ำมนต์ไปถวายท้าวพระราชมนเทียร
เจ้าพนักงานตั้งบายศรีแก้วทองเงินเวียนเทียนสมโภชพระบรมธาตุ และพระชัยวัฒน์ประจำรัชกาล
ตามพระราชประเพณี

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรพระราชทานน้ำมหาสังข์ทรงเจิมเจ้านายฝ่ายใน
ฝ่ายหน้าแล้วเสด็จขึ้น

เวลา ๒.๔๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวังหลวง เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จออกประทับเกยหน้าประตูกำแพงแก้วพระที่นั่งจักรพรรดิพิมานทิศตะวันตกช่วงใต้ ทรงส่งพระกรพระองค์เจ้าจิรศักดิ์สุประภาต ขึ้นเสลี่ยงกงน้อยกับพระกลด หักทองขวาง พนักงานเชิญพัดโบกบังสุรย์ปักทองแผ่นลวดมีกรมวังเป็นคู่เคียง ๔ คู่ เติรกระบวนออกประตูสำราญไปตามถนนเขื่อนชั้นรัตนเวศน์ ถนนอมรวิถีสี่แยงประทับเกยพระทวารเทเวศร์รักษา กระบวนหน้ามีแตรวงและกองทหารรักษาวัง ว.ป.ร. ๑ กองร้อยถึงกองลูกเสือ ๑ หมวด และลูกเสือเป็นตำรวจถือมัดหวาย ๒๐ ถือหอก ๒๐ แต่งตัวเป็นลาวผสมสูง ๒๐ เป็นญวน ๒๐ เป็นแขก ๒๐ เป็นพม่า ๒๐ แล้วถึงคู່แห่งผ้าเขียวสวมครุยลอมพอก ๑๕ คู่ กับกลองชนะจำปีจำกลอง แตรวงอนแตรงฝรั่ง พราหมณ์เป่าสังข์คู่ ๑ ภูษามาลาแกว่งบัณเฑาะว์คู่ ๑ โหรีโปรยเข้าเปลือกเข้าสารคู่ ๑ พราหมณ์โปรยเข้าตอกดอกไม้คู่ ๑ ถึงเครื่องสูงหน้า ๕ ชั้น ๖ บังแทรก ๔ เครื่องสูง ๗ ชั้น ๒ พระแสงหว่างเครื่องหน้า ๓ แล้วถึงเสลี่ยงกงน้อยมีเด็กหญิงเชิญเครื่องยศตาม เครื่องสูงหลัง ๖ ชั้น ๒ ห้าชั้น ๔ บังแทรก ๒ พระแสงหว่างเครื่องหลัง ๒ ต่อมาเสลี่ยงพนักงานกั้นกลดกำมะลอมีพราหมณ์เป่าสังข์ ๑ ภูษามาลา แกว่งบัณเฑาะว์ ๑ โหรีโปรยเข้าเปลือกเข้าสาร ๑ พราหมณ์โปรยเข้าตอกดอกไม้ ๖ นำอยู่หน้าเสลี่ยงทุกเสลี่ยงไป มีแตรวงลูกเสือแต่งเป็นทหารเรืออยู่ท้ายกระบวน เสด็จพระราชดำเนินทางใน มาประทับเกยเทเวศร์รักษา ทรงรับพระกรพระองค์เจ้าจิรศักดิ์สุประภาต แล้วท้าวนางผายในรับเสด็จเข้าในพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงฟังพระสงฆ์สวดมนต์ที่หน้าพระแท่นมณฑล หม่อมเจ้าทั้ง ๓ ฟังในพระสูตร เสด็จออกพระที่นั่งอมรินทร์ทรงจุดเทียน เครื่องนมัสการ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายศีล ทรงศีลแล้วรอพระฤกษ์อยู่ เวลา ๗ นาฬิกา ๑๘ นาที หลังเที่ยงเป็นปถมฤกษ์ ทรงจุดเทียนทองด้วยไฟฟ้าทรงตั้งสัตยาธิษฐานแล้วถวายแด่สมเด็จพระสังฆราชเจ้าจุดเทียนชัย พราหมณ์เป่าสังข์ พระสงฆ์สวดคาถาจุดเทียนชัยมีประโคม ทรงจุดเทียนที่พระนิรันตราย พระสยามเทวาธิราช พระสงฆ์ ๖๘ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธานสวดมนต์ หลวงราชมนูณีถวายน้ำเทพมนต์ด้วยพระสังข์พราหมณ์เป่าสังข์ พระสงฆ์สวดมนต์จบ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระพุฒาจารย์ถวายพระพรลา พระราชาคณะขึ้นเตียงปรกพระพิธีกรรม ขึ้นพระแท่นสวด มีราชบัณฑิตยนั่งตั้งชกประจำ ทรงจุดเทียนบูชาธรรมแล้ว พระพิธีกรรมเริ่มสวดภาณวารแล้ว เสด็จประทับเกยส่งพระกรพระองค์เจ้าจิรศักดิ์สุประภาตประทับเสลี่ยงกงน้อยเติรกระบวนแห่กลับตามทางเดิม เสด็จพระราชดำเนินทางในทรงรับพระกรที่เกยหน้าประตูกำแพงแก้วพระที่นั่งจักรพรรดิ แล้วเสด็จขึ้น

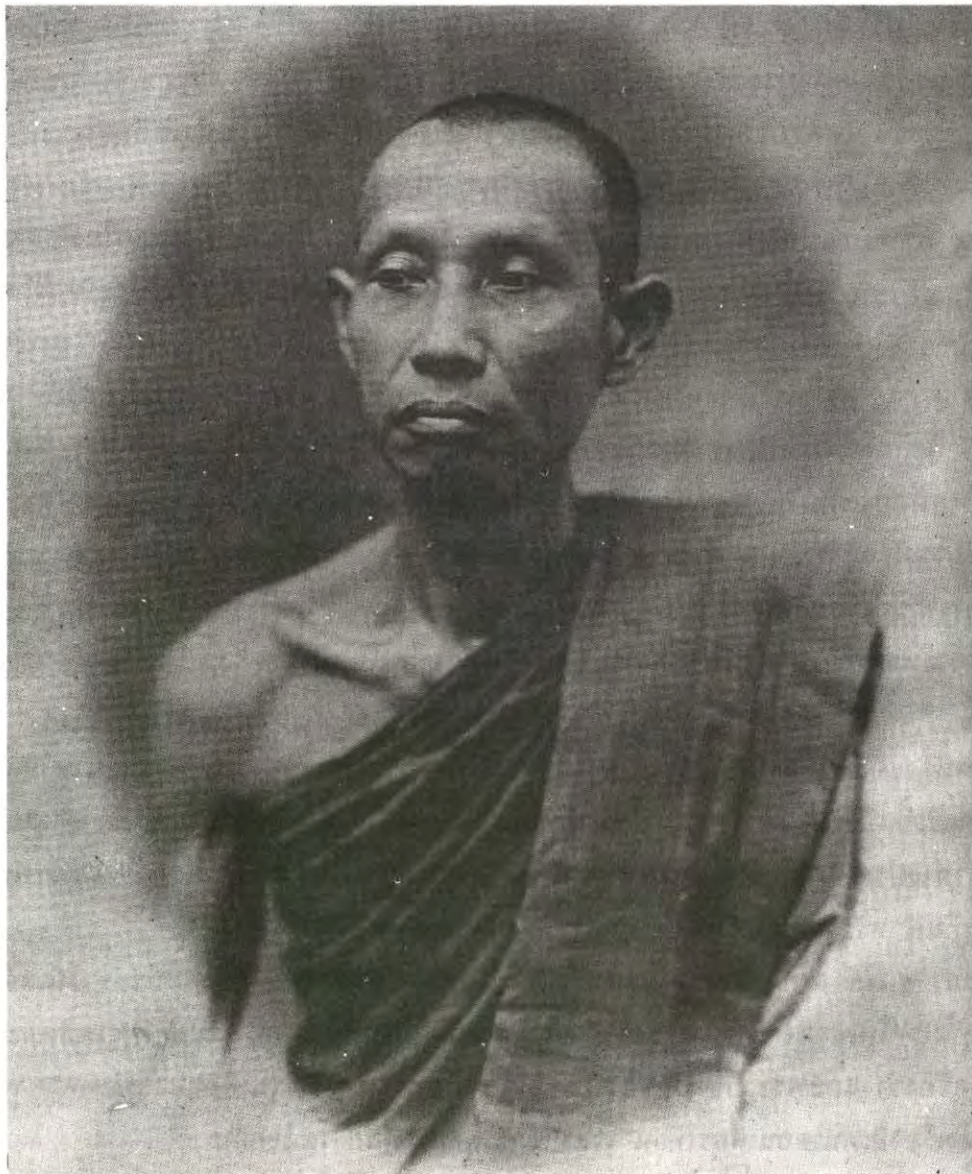
เวลา ๓.๐๐ ล.ท. มีการประชุมองคมนตรีที่ศาลาสหทัย ตรวจสอบต้นร่างพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัวอีกเที่ยวหนึ่งต่อเมื่อตลอดแล้ว ตกกลงว่าร่างพระราชบัญญัติตามที่ตรวจแก้ นั้นควรออกเป็นกฎหมายมอบให้สภานายกทำรายงานปรึกษากราบบังคมทูลเป็นเครื่องประกอบพระราชดำริต่อไป

วันเสาร์ที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๐

โปรดให้เจ้าพนักงานจัดการพระราชพิธีเถลิงศกที่พระที่นั่งอมรินทร์ เชิญพระชัยวัฒน์ประจำรัชกาลและพระพระชนมพรรษารัชกาลปัตยุบันประดิษฐานบนพระราชบัลลังก์ภายใต้ฉัตรพญามหาเศวตฉัตร ตั้งพระมหาสังข์ และพระเต้ามธุราภิเษกสนามเหนือผ้าห่ม ทอดเครื่องนมัสการลงยาพระแท่นทรงกราบไว้พร้อมสรรพ

เวลา ๖.๑๕ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ ๕๔ รูป มีสมเด็จพระพุฒาจารย์เป็นประธานสวดมนต์จบ สมเด็จพระพุฒาจารย์ถวายอดิเรก พระญาณวราภรณ์ถวายพระพรลา เวลา ๗.๑๕ ล.ท. เสด็จกลับ

พระญาณวราภรณ์

วันอาทิตย์ที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๑

เวลาเช้า เจ้าพนักงานเชิญพระประจำพระชนมวารในพระบรมอัฐิ และพระอัฐิออกประดิษฐานในพระที่นั่งบุษบกตั้งเครื่องสักการบูชาไว้พร้อม ทอดเครื่องนมัสการพานทองสองชั้นและพระแท่นทรงกราบ และเชิญพระบนพระราชบัลลังก์ภายใต้้นพญุลมहाเศวตฉัตรกลับจัดเป็นที่ประดิษฐานพระบรมอัฐิทอดเครื่องพระบรมราชูปโภคไว้พร้อม สองข้างพระแท่นเศวตฉัตรตั้งพระที่นั่งกง มีเศวตฉัตรลายทอง ๕ ชั้นทั้ง ๒ ข้าง ทอดเครื่องทองน้อยและเครื่องราชสักการพานทองลงยาพระแท่นทรงกราบอีกทีหนึ่ง

เวลา ๑๐.๓๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จจรงนำพระบรมอัฐิ และพระอัฐิบนหอพระธาตุมณเฑียรแล้วเสด็จออกพระที่นั่งอัมรินทร์ พระสงฆ์ ๕๔ รูป รวมทั้งที่กระทำน้ำพระปริตอีก ๘ รูป รวม ๖๒ รูป ถวายพรพระจบ ทรงประเคนอาหารบิณฑบาตพระสงฆ์ฉันแล้ว เสด็จประทับในพระสูตรพระที่นั่งราชฤดี ทรงเครื่องพระภูษาสพักขาวถึงพระฤกษ์เวลาเที่ยงวัน เสด็จออกทรงจุดเทียนที่โต๊ะสังเวทเวดากลางหาว แล้วเสด็จสู่พระแท่นสรงเหนือถาดทองภายใต้้นพญุลเศวตฉัตร ผันพระพักตรสู่มงคลทิศบูรพา ไทรลั่นหม้องชัย พระสงฆ์สวดชยนุโต พราหมณ์เป่าสังข์ ภูษามาลาแกว่งบัณเฑาะว์มีประโคม ภูษามาลาถวายเครื่องกระยาสนานและไชรหัสสธาราถวายน้ำด้วยพระเต้าต่าง ๆ พราหมณ์ถวายน้ำตามพระราชประเพณี พระยาอุไทยธรรมถวายพระมหาสังข์ สรงเสร็จเสด็จขึ้นประทับในพระที่นั่งราชฤดี ทรงเครื่องพระภูษตามพิชัยสงคราม ทรงพระแสงคาบค่าย ระวังนี้ภูษามาลาเชิญพระบรมอัฐิออกประดิษฐานบนพระราชบัลลังก์ภายใต้้นพญุลมहाเศวตฉัตร และเชิญพระอัฐิออกประดิษฐานบนพระที่นั่งกงทั้ง ๒ เสร็จ เสด็จประทับในพระที่นั่งอัมรินทร์ ทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อยเครื่องราชสักการถวายบังคมพระบรมอัฐิแล้วทรงทอดผ้าคู่ศูดน้ำหอมสดับปกรณ์พระบรมอัฐิและพระอัฐิ พระสงฆ์อนุโลมตามพระอารามของรัชกาลสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระพุฒาจารย์ถวายอดิเรก พระญาณวราภรณ์ถวายพระพรลา เจ้านายทอดผ้าคู่ศูดน้ำหอมถวายอนุโมทนาอีกครั้งหนึ่ง เวลา ๑.๑๕ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันนี้ตั้งแต่เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. ถึงเวลา ๔.๐๐ ล.ท. กระทรวงวังได้จัดกระดาศไว้สำหรับลงนามถวายชัยขึ้นปีใหม่ คือเจ้านายฝ่ายหน้าที่ห้องรับแขก เจ้านายข้าราชการฝ่ายในที่ศาลาว่าการกรมโยธา ชาวต่างประเทศและข้าราชการฝ่ายหน้าที่ศาลาสหทัย เพื่อลงนามและนามแล้วเจ้าพนักงานได้แจกปฏิทินสำหรับความสุขปีใหม่เป็นของหลวงพระราชทาน

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีเสด็จสวนมิสกวัน โปรดให้เชิญเจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในไปประชุมราตรีสโมสรที่สวนมิสกวัน มีการเลี้ยงเครื่องว่างและพระราชทานของปีใหม่แล้ว มีครุฑไทยหญิงรุ่นเล็กของกรมมหรศพซึ่งหัดใหม่ แสดงเรื่องอิเหนาตอนเสียงเทียน เวลา ๑.๐๐ ก.ท. เลิก เสด็จกลับ

วันนี้เสด็จออกพระที่นั่งอัมรินทร์ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์นําดราพระคชสีห์ขึ้นถวายทรงรับแล้ว เจ้าพระยามหิธรนําดราพระราชสีห์สำหรับตำแหน่งเสนาบดีมหาดไทยขึ้นทูลเกล้าฯ

ถวาย ทรงรับแล้วพระราชทานแก่สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ ผู้ดำรงตำแหน่งเสนาบดีมหาดไทย และพระราชทานตราขสิทธิ์แก่หม่อมเจ้าบรมเดช ผู้รั้งตำแหน่งเสนาบดีกลาโหม

วันนี้ โปรดให้ออกประกาศให้หม่อมเจ้าวิบูลย์สวัสดิวงศ์ อัครราชทูตพิเศษมีอำนาจเต็มประจำกรุงโคเปนเฮเก้น กรุงสตอกโฮล์ม และกรุงออสโล เป็นอัครราชทูตพิเศษมีอำนาจเต็ม ประจำกรุงเบอร์ลิน มีสำนักประจำอยู่ที่กรุงนั้นสืบแทนหม่อมเจ้าดำรงศักดิ์อีกตำแหน่ง ๑ ให้พระยาจำนงดิฐการอัครราชทูตพิเศษมีอำนาจเต็มประจำกรุงโตเกียวไปเป็นอัครราชทูตพิเศษมีอำนาจเต็มประจำกรุงโรม กรุงมะดริด และกรุงลิสบอน สืบแทนพระยาสรรพกิจปรีชา ซึ่งโปรดให้พ้นตำแหน่งรับพระราชทานเบี้ยบำนาญ ให้พระยาสุพรรณสมบัติ ผู้ทำการแทนอธิบดีกรมศุลกากร เป็นอัครราชทูตพิเศษมีอำนาจเต็มประจำกรุงโตเกียว ประกาศลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๔๗๐

กับโปรดให้ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตต์สร้างทางหลวงของแผ่นดินภาคกลางสายที่ ๑ จากสถานีสะพานหิน ท้องที่อำเภอท่าหลวง จังหวัดพิิจิตรถึงจังหวัดเพชรบูรณ์ ประกาศลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๔๗๑

โปรดให้ประกาศตั้งหม่อมเจ้าอลงกฎ จเรทหารบกเป็นผู้รั้งตำแหน่งเสนาธิการทหารบก ประกาศ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๔๗๑

โปรดให้กระทรวงการต่างประเทศประกาศตั้งอำมาตย์เอกพระศรีวิสารวาจา(เทียนเลี้ยง ฮุนตระกูล) เป็นผู้รั้งตำแหน่งปลัดทูลฉลองกระทรวงการต่างประเทศ กับทรงพระราชดำริว่าถึงเวลาสมควรที่จะรวบรวมแผนกและกองต่าง ๆ บางแผนกบางกอง ตั้งขึ้นเป็นกรมใหญ่มีอธิบดีดูแลรับผิดชอบ คือให้รวมแผนกสันนิบาตชาติ ๑ กองการทูต ๑ กองการกงสุล ๑ ตั้งขึ้นเป็นกรมเรียกว่า กรมการเมือง ให้พระยาไมตรีวิรัชชกฤตย์เป็นผู้รั้งตำแหน่งอธิบดี และให้รวมแผนกพนักงานและประกาศิต ๑ กองบัญชีและพัสดุ ๑ กองเก็บรักษาหนังสือ ๑ ตั้งขึ้นเป็นกรมเรียกว่ากรมประกาศิต ให้พระยาอภิบาลราชไมตรีเป็นผู้รั้งตำแหน่งอธิบดี ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๔๗๑ ประกาศลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๔๗๐

โปรดให้กระทรวงพาณิชย์และคมนาคมแผนกไปรษณีย์ ออกประกาศเรื่องสร้างตราไปรษณียากรรัชชกาลที่ ๗ ชนิดราคา ๕ สตางค์ ๑๐ สตางค์ ขึ้นใช้ราชการตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๔๗๑ ประกาศลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๔๗๐

โปรดให้กระทรวงวังออกประกาศให้หม่อมเจ้าโชติรสออกจากตำแหน่งสมุหพระราชพิธี พระยาเทวาริราชเป็นสมุหพระราชพิธี พระยาสุรวงศ์วิวัฒน์เป็นเจ้ากรม กรมวังของสมเด็จพระบรมราชินี

กับโปรดให้คุณหญิง(นิตย์)มโนปกรณนิติธาดา เป็นนางสนองพระโอษฐ์ คุณสดับ บุณนาค เป็นนางพระกำนัล ประกาศลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๔๗๐ ทั้ง ๒ ฉบับ

วันจันทร์ที่ ๒ เมษายน ๒๔๗๑

โปรดให้เริ่มการพระราชพิธีสัจปานกาลถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาที่วัดพระแก้ว เจ้าพนักงานได้จัดตั้งสิ่งต่าง ๆ ไว้พร้อม ณ อุโบสถวัดพระแก้ว

เวลา ๓.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเสด็จประทับพุทธรัตนสถาน
 สรงน้ำพระพุทธรูปรัตน ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้วเสด็จประทับพระที่นั่งไพศาล ทรงจุด
 เทียนเครื่องนมัสการพระประจำพระชนมพรรษาทั้ง ๗ รัชกาลแล้ว เจ้าพนักงานฝ่ายในเวียนเทียน
 สมโภชพระ ทรงรถยนต์พระที่นั่งไปเทียบประตูหลังวัดพระแก้ว เสด็จขึ้นประทับพระอุโบสถ
 ทรงพระสุหร่ายสรงพระแก้วแล้ว ทรงจุดเทียนบูชา ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้วประทับพระ-
 ราชบัลลังก์ พระสงฆ์ ๔๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธานสวด ๑๒ ตำนาน เสด็จ
 ออกทางประตูหลังพระอุโบสถไปสรงน้ำพระและจุดเทียนบูชาที่หอพระราชมานุสร หอพระ-
 ราชพงศานุสร พระศรีรัตนเจดีย์ พระมณฑป และที่โต๊ะบูชาต้นอชปาลนิโครธ แล้วเสด็จใน
 วิหารพระธาตุ ทรงพระสุหร่ายสรงพระบรมอัฐิสมเด็จพระบรมราชเจ้ามหาสุรสีหนาท มหาเสนาณรงค์
 มหาศักดิ์พลเสพ พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระอัฐิกรมพระราชวังบวรวิไชยชาญ
 ทรงทอดผ้าคลุมหน้าหอมสดัปกรณ์ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรกแล้ว เสด็จหอพระนาคทรงพระสุหร่าย
 สรงพระอัฐิเจ้านาย พระสงฆ์อนุโลมตามพระอัฐิสวดปกรณ์ถวายอดิเรกแล้วเสด็จกลับ ที่ในพระอุโบสถ
 พระสงฆ์สวดมนต์จบ พราหมณ์อ่านคัมภีร์คำฉันท์สรรเสริญพระแก้ว ราชบัณฑิตยกระทำอภิษฐานน้ำ
 เจ้าพนักงานเวียนเทียนสมโภชพระแก้ว

วันอังคารที่ ๓ เมษายน ๒๔๗๑

เวลา ๓.๐๐ ล.ท. ทรงเครื่องเต็มยศจอมพลทหารบกสายสพายนพรัตน์ ทรงรถยนต์พระที่นั่ง
 แต่พระที่นั่งอัมพร มาเสด็จออกเกยพระทวารเทเวศร์รักษาประทับพระที่นั่งพุดตาล เสด็จเป็นกระบวน
 ราบใหญ่เสี้ยวถนนอมรวิถี เสี้ยวถนนจักรีจรัญย์ออกประตูพิมานไชยศรีไปเสี้ยวข้างศาลาสหทัย ทหารบก
 ทหารเรือที่ตั้งแถวรายทางและตั้งกองอยู่ในสนามหญ้า มีทหารราบทุกหมู่เหล่า ทหารปืนใหญ่ ทหารม้า
 พร้อมด้วยแถววงธงประจำกองกระทำวันทยาวิฑูร์ แถววงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เสด็จ
 ไปเทียบเกยประตูหลังพระอาราม เสด็จไปประทับในพระอุโบสถ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ
 สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายศีล หลวงราชมณีเชิฎฐพระแสงศร ๓ องค์ ขึ้นอ่านโองการแข่งน้ำ
 และชูปในบาตรหยกที่ละองค์แล้วเชิฎฐพระแสงศรกำลังรามขึ้นอ่านโองการแข่งน้ำคำโคลงแล้วชูปใน
 บาตรหยก พระสิทธิชัยเชิฎฐพระแสงราชอาวุธองค์สำคัญต่าง ๆ ชูปในหม้อน้ำพระพิพัฒน์ พระสงฆ์
 ๔๐ รูป สวดสังข์คาถา พราหมณ์เป่าสังข์มีประโคม ข้าราชการชั้นพานทองนายพลมหาอำมาตย์
 มหาเสวกขึ้นยืนตรงพระทวารกลางอ่านคำสาบาน ข้าราชการที่อยู่เฉลียงพระอุโบสถด้านหน้าหลัง
 และข้างกับพระระเบียงอ่านคำสาบาน เวลานี้พระยาเทเวศร์นำผู้ที่จะเป็นองคมนตรีเฝ้าอ่านคำสาบาน
 ถวายสัตย์แล้วพระราชทานสัญญาบัตรตั้งองคมนตรีแก่หม่อมเจ้าวิวัฒนไชย ๑ พระยาพิพิธสมบัติ
 (ตาบ กุวานนท์) ๑ พระยาสารศาสตรศิริลักษณ์ (สรรเสริญ สุขยางค์) ๑ พระยาศรีธรรมราช
 (ทองคำ กาญจนะโชติ) ๑ แล้วหลวงราชมณีเจื่อน้ำในบาตรหยกชูปในหม้อน้ำพระพิพัฒน์แล้ว
 ถวายน้ำด้วยพระถ้วยหยกทรงรับเสวยแล้ว เจ้านายถวายค่านับเข้ารับพระราชทานน้ำตามลำดับ ข้าราชการ
 ผู้ใหญ่ผู้น้อยขึ้นประตูเหนือประตูใต้ ถวายค่านับเข้ารับพระราชทานน้ำแล้วลงประตูกลาง ทั้งหน้า

และหลังพระอุโบสถตามลำดับกระทรวงและกรม สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระวันรัตถวายพระพรลากลับทางหลังพระอุโบสถ เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับตามทางเดิม ทรงฉลองพระองค์ครุยแล้วประทับพระที่นั่งสนามจันทร์ ทรงจุดเทียนเครื่องราชสักการ ถวายบังคมพระบรมอัฐิซึ่งประดิษฐาน ณ หอพระธาตุมณเฑียรพร้อมด้วยเจ้านาย ข้าราชการจตุรปูเทียนสักการข้างนอกแล้วเข้าไปถวายบังคมข้างในกำแพงแก้ว เสด็จประทับพระที่นั่งไพศาล เจ้านายข้าราชการฝ่ายในพร้อมทั้งหม่อมห้ามภริยาข้าราชการธิดาน้ำพระพิพัฒน์สัตยาแล้ว เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๔ เมษายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์ เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. โปรดพระราชทานเลี้ยงอาหารในที่เสวยพระที่นั่งอัมพรแก่หม่อมเจ้าบรรดห่มหม่อมพริ้ว กฤดากร ณ อยุธยา ท่าน ส.ป.วอ.เตอร์โลว์กับภริยา นายร้อยเอก บ.แกนต์ซ์บูลล์ กับภริยา นายร้อยเอกจอร์ช คูเปอร์ กับภริยา

วันพฤหัสบดีที่ ๕ เมษายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จสโมสรกลางโหม

วันศุกร์ที่ ๖ เมษายน ๒๔๗๑

วันนี้ เป็นวันที่ระลึกมหาจักรี เจ้าพนักงานเปิดปราสาทพระเทพบิดร ตั้งแต่เวลา ๘.๐๐ ก.ท. จนตลอดเวลา ๖.๐๐ ล.ท. เจ้านายข้าราชการและพ่อค้าประชาราษฎร์นำดอกไม้ธูปเทียนมากระทำสักการบูชาพระบรมรูปทั้ง ๖ รัชกาลตลอดเวลา

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี มาเทียบที่ประตูหลังวัดพระแก้ว เสด็จตามทางลาดพระบาทขึ้นประทับปราสาทพระเทพบิดร ทรงจุดเทียนเครื่องราชสักการถวายบังคมพระบรมรูปอดีตมหाराชเจ้าทั้ง ๖ รัชกาล แล้วเสด็จงานกาชาดต่อไป

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จพระราชอุทยานสราญรมย์ในงานวันกาชาดถึงประตูด้านถนนสราญรมย์ประทับรถพระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินเข้าประตู มีนักเรียนประจำหน่วยอนุสภาคีธงแพรคู่ ๑ เป็นธงชาติ ๑ ธงกาชาด ๑ ตั้งแถวรับเสด็จตลอดไปทางสนามหญ้าหน้าพลับพลาซึ่งสร้างขึ้นเป็นร้านหลวงงานนมัสการพระปีที่แล้วมา เสด็จประทับพลับพลาแล้วอนุสภาคีซึ่งตั้งแถวรับเสด็จเดินเพลงฉิ่งเป็นคู่ ๆ เข้าไปยังสนามหญ้าหน้าพลับพลาประมาณ ๖๐๐ คน ดันแถวเชิฐพานทองรองดอกไม้คู่ ๑ ขึ้นทูลเกล้าฯถวาย ทรงรับแล้วถวายคำนับตามแบบสตรีพร้อมกันแล้วตั้งต้นร้องเพลงของกาชาดและฟ้อนธงตามจังหวะเคาะไม้กรับและฉิ่งจบแล้ว ถวายคำนับเดินเพลงฉิ่งกลับออกมาตั้งแถวตามเดิม ต่อไปนี้นักเรียนประจำหน่วย

๓๘๔

อนุสภาได้แสดงกายบริหารปัจจุบันพยาบาล ถวายทอดพระเนตรและแสดงละครตามที่จัดไว้ทั้ง ๒ โรง กับในวันต่อ ๆ ไปก็ได้แสดงการประกวดแบดมินตันและกีฬาต่าง ๆ ตามกำหนดสลับกันไปทั้ง ๓ วัน ในวันท้ายได้พระราชทานรางวัลแก่โรงเรียน ชง และสิ่งของใช้แก่นักเรียนผู้ได้ชั้นเยี่ยมในการประกวด ประทับทอดพระเนตรตามสมควรแก่เวลาแล้ว เสด็จทอดพระเนตรการแสดงของเครื่องใช้ของกองอนามัยและบริหารการกกับการแสดงศิลปะของหน่วยอนุสภาและร้านขายอาหาร ซึ่งหน่วยอนุสภาทำขายในงานนี้ เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เสด็จขึ้นประทับรถยนต์พระที่นั่ง บรรดาหน่วยอนุสภาซึ่งออกมาตั้งแถวส่งเสด็จได้โบกธงเปล่งเสียงไชโยแซ่ซี้ดตลอดทางในพระราชอุทยานสราญรมย์

วันเสาร์ที่ ๗ เมษายน ๒๔๗๑

(ไม่มีบันทึก)

วันอาทิตย์ที่ ๘ เมษายน ๒๔๗๑

โปรดให้ประกาศตั้งสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์เสนาบดินทร์มหาดไทย ซึ่งเป็นสมาชิกของสภาโดยตำแหน่ง ทรงดำรงตำแหน่งอุปนายกของสภาการป้องกันพระราชอาณาจักร ประกาศลงวันที่ ๗ เมษายน ๒๔๗๑

กับโปรดให้ประกาศตั้งกรมหมื่นอนุวัตินจาตุรนต์เป็นผู้รั้งตำแหน่งราชเลขาธิการในพระองค์แทนหม่อมเจ้าอมรทัต ตั้งแต่วันที่ ๘ เมษายน ๒๔๗๑ ประกาศลงวันที่ ๗ เมษายน ๒๔๗๑

วันจันทร์ที่ ๙ เมษายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันตเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

พระองค์เจ้าฉายรัสมิ์หิรัญพรรณ ท.จ. ประชวรพระโรคอัมพาตมาช้านาน ถึงวันที่ ๘ เมษายน เวลา ๘.๑๕ ก.ท. สิ้นพระชนม์ที่ตำหนักในวังหลวง พระชนม์นับได้ ๕๗ พรรษา

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครเสด็จทรงสร้างน้ำของหลวงมีประโคนกลองชนะ ๒๐ จำปี ๑ จำกลอง ๑ แตรรอง ๒ แตรฝรั่ง ๒ คังข์ ๑ เจ้าพนักงานทรงเครื่องประจุกรมพระศพเสร็จ เชิญลงพระลงในแล้วเชิญขึ้นเสด็จแว่นฟ้ามีเครื่องสูงสามชั้น ๑๐ ห้าชั้น ๔ กลองชนะจำปีจำกลองแตรรองแตรฝรั่งคังข์ แห่ออกจากประตูพรหมศรีสวัสดิ์ไปไว้ยังอัญมณีศาลา ประกอบพระโกศราชวงศ์ตั้งเครื่องสูงสามชั้นแว่นล้อม ๔ องค์ ทรงทอดผ้าไตรของหลวง ๕ ไตร พระสงฆ์สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา โปรดให้มีพระสงฆ์สวดอภิธรรมทั้งกลางคืนกลางวัน ฉันทเข้า ๔ รูป เพลง ๔ รูป มีประโคนประจำพระศพกลองชนะ ๑๐ จำปี ๑ จำกลอง ๑ แตรรอง ๒ แตรฝรั่ง ๒ คังข์ ๑ มีกำหนด ๑๕ วัน

วันอังคารที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท.เศษ ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จตรวจราชการ ณ โรงงานของกรมอากาศยานทหารบก ตำบลบางซื่อ เจ้าหน้าที่รับเสด็จ พระราชทานเหรียญเงิน มงกุฎสยามแก่นายมงคล วรศิริ ผู้จัดการก่อสร้าง แล้วเสด็จตรวจจนรอบบริเวณ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เศษเสด็จกลับ

วันนี้ที่ ๑๐ เมษายน เวลา ๘.๐๐ ก.ท.เศษ เกิดเพลิงไหม้ห้องแถวที่ตำบลบางโคล่ ท้องที่ ตำบลบ้านทวาย จังหวัดพระนคร มีตำรวจนครบาลบางคอแหลมกับราษฎรบ้านใกล้เคียงช่วยกันดับ จึงสงบ คงไหม้ฝาห้องทูล ๓ แผ่น เพดานห้องเกรียม ๑๒ แผ่น ทรัพย์สินเสียหายทั้งสิ้นประมาณ ๕๐๐ บาท สอบสวนได้ความว่าห้องแถวนี้เป็นของนายเม็ก เคียนเสวี เป็นห้องแถวชั้นเดียวทำด้วยไม้ ลิงคโปร้หลังคามุงสังกะสีให้คนเช่ารวม ๑๕ ห้อง ก่อนจะเกิดเพลิงไหม้ นายหรั่ง เหลี่ยมแก้ว ได้ก่อไฟหุงต้มอาหารแล้วดับไฟในเตาไม่เรียบร้อยจึงเป็นเหตุให้เกิดเพลิงไหม้ขึ้น

วันพุธที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๑

(ไม่มีบันทึก)

วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๖๑

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนางพระที่นั่งอนันต์ เจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในฝ่าย พระราชทานตราและเหรียญข้าราชการ คือ ร.ต.ช.๑ เหรียญจักร มาลา ๑ พระราชทานสัญญาบัตรยศทหารแก่ผู้ที่มียศแล้วชั้นนายเรือตรี พระยาศรีเสนาผู้ช่วยปลัด ทูลฉลองให้นักเรียนหลวงมหาดไทยซึ่งกลับจากการศึกษา ที่สำเร็จประเทศสหภาพอเมริกาฝ่าย ๑ พระยาดำรงราชพลขันธ์เบิกพระยาปรีชาชลยุทธ เจ้ากรมยุทธศาสตร์ทหารบกกลับจากราชการ ประเทศยุโรป กับพระนเรนทรบดินทร์ นายเวรวิเศษกระทรวงทหารเรือและนายเรือเอกโชติ คุษิล วรณ สำนองราชการกรมยุทธโยธาทหารเรือซึ่งตามเสด็จกรมขุนสิงห์ เสนาบดีทหารเรือไปราชการ ณ ประเทศยุโรปกลับเข้าเฝ้า พระยาสุวภทรวิจิตร ผู้ช่วยปลัดทูลฉลอง เด็กนักเรียนยุตติธรรมซึ่งกลับ จากการศึกษาวิชากฎหมาย ณ ประเทศอังกฤษเฝ้า ๑

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้หม่อมเจ้าพันธุ์อุดมศิริกับหม่อมเฝ้าใน โอกาสที่ได้เสกสมรส พระราชทานน้ำค้างทรงเจิมและพระราชทานทุนของขวัญเป็นเกียรติยศ

วันที่ ๑๒ เมษายน ในการที่จะเสด็จประพาสหัวเมืองชายทะเลตะวันตกครั้งนี้ มีพระราช หัตถเลขาสั่งให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ทรงสั่งหนังสือราชการแทน กับให้มีประชุมเสนาบดี ทุกวันจันทร์ หรือถ้ามีราชการเร่งร้อนจะทรงเรียกประชุมเป็นพิเศษก็ได้

๓๘๖

วันศุกร์ที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๖๑

เวลาเที่ยงวัน ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวัดราชาธิวาส ในการบำเพ็ญพระราชกุศลทักษิณานุประทาน สมเด็จพระปิยนาวดีศรีพัชรินทรมาตา พระบรมมโกศา เจ้าอาวาส แสดงธรรมเทศนาถกณฑ์ ๑ จบแล้วทรงทอดผ้าสวดปกรณ์และถวายวัตถุปัจจัยไทยธรรม

วันเสาร์ที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๖๑

เวลา ๓.๓๕ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ถึงท่าราชวรดิษฐ์ เสด็จประทับพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย มีพระราชปฏิสันถารแก่เจ้านายข้าราชการพอสมควรแล้ว เสด็จลงประทับ ร.พ.ท. มหาจักรีในการประพาสหัวเมืองชายทะเลตะวันตก แตรวงในเรือพระที่นั่งบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีแล้ว นายพลเรือตรี พระยาราชวังสัน เสนาธิการทหารเรือ ผู้บัญชาการกระบวนเรืออ่านรายงานทูลเบิกนายทหารประจำเรือแล้ว เสด็จขึ้นประทับบนดาดฟ้า เวลา ๔.๑๕ ล.ท. เรือพระที่นั่งออกจากท่าราชวรดิษฐ์ มี ร.ล.รัตนโกสินทร์ เป็นเรือตามขึ้นไปกลับลำที่สามเสนแล้วล่องกลับมาทางลำน้ำเจ้าพระยา เวลา ๗.๓๐ ล.ท. เรือพระที่นั่งถึงจังหวัดสมุทรปราการ หยุดเครื่องลอยลำ นายพันตำรวจเอก พระยาทรงพลภาพ ผู้ว่าราชการจังหวัด กับพระยาราชายสาธกลงมาเฝ้าถวายของ ทรงจุดธูปเทียนเงินทองพระราชทานให้พระยาทรงพลภาพไปสักการพระสมุทเจดีย์ แล้วออกเรือต่อไป เวลา ๑๐.๒๐ ล.ท. ผ่านสันดอนปากน้ำเจ้าพระยา

วันนี้ที่ ๑๔ เมษายน เวลาเที่ยงคืนเศษ เกิดเพลิงไหม้บ้านข้างวัดมหาพฤฒาราม ตำบลถนนสี่พระยา ท้องที่อำเภอบางรัก จังหวัดพระนคร มีกองดับเพลิงตำรวจนครบาลไปช่วยดับอยู่ราว ๑ ชั่วโมงจึงสงบ คงไหม้โรงเก็บสินค้า ๓ ห้อง คร่าวไฟครึ่งหลัง และตึก ๒ ชั้นหลัง ๑ ทรัพย์สินเสียหายประมาณราคา ๒๐,๘๐๐ บาท สอบสวนได้ความว่าตึกและโรงที่ถูกเพลิงไหม้นี้เป็นของพระคลังข้างที่ นายบี.เอช.ดีเลียว ชาดิสอลันดาผู้เช่าใช้เป็นที่เก็บสินค้าต่าง ๆ และได้ให้บริษัท ดี.เฮล์ม รับประกันไฟในส่วนสินค้าไว้เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท ต้นเพลิงเกิดขึ้นที่โรงเก็บสินค้าก่อนแล้วจึงลุกลามไหม้ต่อไป จะเกิดขึ้นด้วยเหตุไรเจ้าหน้าที่ทำการสืบสวนต่อไป

วันอาทิตย์ที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๖๑

เวลา ๘.๐๐ ล.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีถึงเกาะพังน พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา เลขานุการมณฑลนครศรีธรรมราช และ อ.ท. พระยาศรีมหาเกษตร ผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี มาเฝ้าในเรือ

โปรดให้ออกพระราชบัญญัติศุลกากรแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๖๑ คือยกเลิกมาตรา ๑๐ และมาตรา ๘๘ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช ๒๕๖๕ ให้ใช้มาตราใหม่แทน ประกาศลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๑

พระราชบัญญัติเงินตราพุทธศักราช ๒๔๗๑ คือ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติธนบัตร ร.ศ.๑๒๑ พระราชบัญญัติเงินตรา ร.ศ.๑๒๒ พระราชบัญญัติมาตราทองคำ ร.ศ.๑๒๓ และที่ได้แก้ไขต่อมา รวมทั้งประกาศทั้งหลายที่ได้ออกโดยอาศัยพระราชบัญญัตินั้น กับประกาศห้ามการนำเงินออกนอกพระราชอาณาจักร ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๔๖๐ ด้วย ประกาศลงวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๔๗๑

กับโปรดให้ประกาศเปลี่ยนนามกรมธนบัตรเป็นกรมเงินตรา และให้อธิบดีกรมบัญชีกลาง เป็นผู้บังคับบัญชากรมเงินตราตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป ประกาศลงวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๔๗๑

โปรดให้ประกาศตั้งสภาสาธารณสุขประจำชาติ ประกาศลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๔๗๑

วันจันทร์ที่ ๑๖ เมษายน ๒๔๗๑

เวลา ๘.๓๕ ก.ท. ทรงเรือพระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี โดยมีเรือยนต์รุ่งเสด็จขึ้นเกาะพังน ราษฎรบนเกาะเฝ้าถวายของ ประทับเสวยกลางวันบนพลับพลา บ่ายเสด็จลงสรงน้ำที่ธารน้ำตกแล้วเสวยน้ำชา เวลา ๕.๔๐ ล.ท. เสด็จกลับเรือพระที่นั่ง

ที่กรุงเทพฯ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีสภาที่พระที่นั่งราชกรณียสภา

วันนี้ที่ ๑๖ เมษายน เวลา ๑๑.๐๐ ล.ท.เศษ เกิดเพลิงไหม้ตึกแถวที่ตำบลถนนกรุงเกษม ตอนหัวลำโพง ท้องที่กิ่งอำเภอบึงมอปราบ จังหวัดพระนคร มีกองดับเพลิงตำรวจนครบาลและสุมบริษัทไฟฟ้าสยามไปช่วยดับจนเวลาเที่ยงคืนจึงสงบ คงไหม้ตึกแถวชั้นเดียวของพระคลังข้างที่ ๔ ห้อง ราคาประมาณ ๔,๘๐๐ บาท กับทรัพย์ของราษฎรอีก ๔,๖๐๐ บาท รวมเป็นราคาเงิน ๙,๔๐๐ บาท สอบสวนได้ความว่าต้นเพลิงเกิดขึ้นที่ห้องแถวหมายเลขที่ ๒๗๘๒ ซึ่งนายเจียบชาติแต่จิว เข้าสำหรับเก็บสินค้าต่าง ๆ ก่อนแล้วจึงลุกลามต่อไป เจ้าหน้าที่ได้จับตัวนายเจียบเจ้าของห้องแถวต้นเพลิงกับนายเจีย ชาติแต่จิว ลูกจ้างของนายเจียบไปจัดการไต่สวน

วันอังคารที่ ๑๗ เมษายน ๒๔๗๑

เวลา ๘.๓๐ ก.ท. เสด็จขึ้นเกาะพังนพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เวลา ๑๒.๑๕ ล.ท. เสด็จกลับลงเรือพระที่นั่ง ราษฎรและข้าราชการฝ่ายบ้านเมืองคอยเฝ้าส่งเสด็จที่สะพานน้ำท่าเรือ เวลา ๑.๕๐ ล.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีออกจากเกาะพังน

วันพุธที่ ๑๘ เมษายน ๒๔๗๑

เวลา ๗.๓๐ ก.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีถึงอ่าวปัตตานี ม.อ.ต. พระยาอุดมพงศ์เพ็ญสวัสดิ์ สมุหเทศาปัตตานี กับ อ.อ.พระยาพิพิธเสนามาตย์ ลงมาเฝ้าในเรือพระที่นั่ง มีกระบวนเรือพายกอลและออกมารับด้วย เวลา ๑๐.๐๐ ก.ท. เสด็จลงเรือพระที่นั่งมีเรือยนต์จูงไปลงเรือพายกอลและที่บ้านเมืองจัดมารับ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท.เศษ ถึงท่าศุลกสถาน ลูกเสือและตำรวจภูธรตั้งแถวรับเสด็จ ข้าราชการและราษฎรเฝ้า พระยาอุดมพงศ์เพ็ญสวัสดิ์นำพระแสงราชศาสตราขึ้นทูลเกล้าถวายแล้วเสด็จทรงรถยนต์พระที่นั่งไปประทับบ้านสมุหเทศา เสวยกลางวันแล้วพ้อคำและราษฎรถวาย

ของ มีระบารองเงง รำกฤษ และโนราถวายทอดพระเนตรแล้ว ทรงรถยนต์พระที่นั่งข้ามสะพานสามัคคีไปโรงเรียนประจำมณฑลเบญจมาชุกติ โรงเรียนสตรี ศาลารัฐบาล เจ้าพนักงานได้นัดโยดาป้องกันโรคถวายทอดพระเนตร แล้วทรงรถยนต์พระที่นั่งข้ามสะพานเดชาอนุชิต ผ่านตลาดเสด็จลงสู่หว่านแขกเรียกว่ามัสยิด โต๊ะหะยีถวายพระพร มีพระราชปฏิสันถารตามสมควรแล้ว ทรงรถยนต์พระที่นั่งไปที่หล່อปีนนางตานี ประทับทอดพระเนตรการชนวัวแล้ว เสด็จทอดพระเนตรประตูเมืองเก่า เสด็จมาเสวยน้ำชาที่สโมสรปัดตานี สมุหเทศานำสมุดทะเลเปียนรายชื่อสมาชิกและระเบียบข้อบังคับของสโมสรขึ้นถวาย ทรงลงพระปรมาภิไธยในสมุดทะเลเปียนทั้ง ๒ พระองค์แล้ว ประทับทอดพระเนตรการเล่นเทนนิส เวลา ๕.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับเรือพระที่นั่ง

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ เมษายน ๒๔๗๑

เวลา ๕.๐๐ ก.ท. ทรงเรือพระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี มีเรือยนต์วิ่งไปถ่ายลงกระบวนเรือพายกอลและขึ้นท่าศุลกสถานปัดตานี ทรงรถยนต์พระที่นั่งข้ามสะพานสามัคคีสะพานเดชาอนุชิต เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ถึงโรงเรียนกสิกรรมจังหวัดปัดตานี มีกองลูกเสือและนักเรียนรับเสด็จ ทอดพระเนตรสถานที่แล้ว เสด็จเข้าเขตต์จังหวัดยะลา ร.อ.ท.หลวงพริกกำจกร ผู้ว่าราชการจังหวัดยะลารับเสด็จ เวลา ๑๑.๓๐ ก.ท. เสด็จผ่านศาลากลางจังหวัด, โรงเรียน เสด็จประทับเสวยกลางวันที่บ้านผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วทอดพระเนตรการต่อยมวย เวลา ๒.๐๐ ล.ท. เสด็จข้ามสะพานชั่วคราวไปวัดหน้าถ้ำซึ่งตั้งอยู่บนเชิงเขา ทรงจุดธูปเทียนสักการะพระพุทธรูปใหญ่แล้ว เสด็จลงมาประทับทอดพระเนตรกระบี่กระบอง, มวย, รำกฤษและโนรา แล้วเสด็จลงเรือพายไปถึงหน้าถ้ำ ทรงพระดำเนินประพาสในถ้ำและสระแก้ว ซึ่งใช้น้ำสรงในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ทรงจารึกพระปรมาภิไธยย่อ ป.ป.ร. แล้วประทับเสวยน้ำชา ณ ที่นั้น เวลา ๕.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับทางตำบลนาประดู่ ทอดพระเนตรการเกี่ยวเก็บเข้าตามวิธีพื้นเมือง เวลา ๗.๑๐ ล.ท. เสด็จกลับถึงเรือพระที่นั่ง พระราชทานพระแสงราชศาสตราคืนแก่สมุหเทศาภิบาล

วันศุกร์ที่ ๒๐ เมษายน ๒๔๗๑

เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีออกจากปากน้ำปัดตานี เวลา ๕.๔๕ ก.ท. ถึงจังหวัดสายบุรี เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงเรือพระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จโดยกระบวนเรือยนต์วิ่ง เวลา ๑๑.๔๐ ก.ท. ถึงท่าจังหวัดสายบุรี อ.ต.พระยาสุรพลพิพิธ ผู้ว่าราชการจังหวัดทูลเกล้าฯ ถวายพระแสงราชศาสตรา ทรงรถยนต์พระที่นั่งไปเสวยกลางวันที่บ้านผู้ว่าราชการจังหวัด ราษฎรนำของมาถวาย เสด็จประทับเรือข้ามลำน้ำกอดอ บ้านเมืองจัดพานำรถยนต์พระที่นั่งข้ามปาก ข้าราชการบริวารลงเรือไปขึ้นรถอีกฝั่ง ๑ ทรงรถยนต์พระที่นั่งถึงน้ำตกป่าโจ เสด็จขึ้นประพาสบนเขาสูงประมาณ ๑๒๐ ฟุต ทรงจารึกพระบรมนามาภิไธยย่อ ป.ป.ร. ๒ แห่ง บ้านเมืองจัดให้มีการชนแกะ รำกฤษ ต่อยมวย มวยปล้ำและโนรา ถวายทอดพระเนตร เสวยน้ำชา ณ ที่นั้นแล้ว เวลา ๔.๕๐ ล.ท. เสด็จกลับทางเดิม ถึงโรงเรียนสอนภาษามลายู ตำบลตะลุบัน ทอด

พระเนตรสถานทีและการสอนแล้วเสด็จขึ้นประพาสเขาสะลินงบาคุสูงประมาณ ๑๕๐ ฟิต แล้วเสด็จกลับท่าเรือ พระราชทานพระแสงราชศาสตราคืนแก่ผู้ว่าราชการจังหวัด เวลา ๗.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับเรือพระที่นั่ง

วันเสาร์ที่ ๒๑ เมษายน ๒๔๗๑

เวลา ๘.๐๐ ก.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีออกจากสายบุรี เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ถึงนราธิวาส เวลาเที่ยงวัน ทรงเรือพระที่นั่งโดยกระบวนเรือยนต์รุ่งไปขึ้นท่าหน้าจังหวัด อ.ต.พระศรีสุทัศน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาสทูลเกล้าฯ ถวายพระแสงราชศาสตราแล้ว ประทับเสวยกลางวันบ้านผู้ว่าราชการจังหวัด พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ ชั้น ๓ แก่พระยาอุดมพงศ์เพ็ญสวัสดิ์ แล้วทอดพระเนตรสัตว์ป่าต่าง ๆ และเสด็จประทับเรือประพาสตามลำน้ำราว ๑ ชั่วโมง เสด็จกลับประทับเสวยน้ำชา ณ ที่เดิม บ้านเมืองจัดระบำรองงมาเล่นถวายทอดพระเนตร แล้วเสด็จประพาสทอดพระเนตรภูมิประเทศ แล้วเสด็จกลับบ้านผู้ว่าราชการจังหวัดทอดพระเนตรลึงเก็บผลมะพร้าว และพระราชทานพระแสงราชศาสตราคืนแก่ผู้ว่าราชการจังหวัด เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับเรือพระที่นั่ง

วันอาทิตย์ที่ ๒๒ เมษายน ๒๔๗๑

เวลา ๒.๐๐ ก.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีออกจากนราธิวาส เวลา ๑๑.๕๐ ก.ท. ถึงอำเภอจังหวัดสงขลา ม.อ.ต. พระยาศรีธรรมราช สมุหเทศาภิบาลศรีธรรมราช ร.อ.อ. พระเพ็ชรคีรี ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา และพระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพยามา เลขาณุกรมณฑลลงมาเฝ้า เวลา ๒.๐๐ ล.ท. ทรงเรือพระที่นั่งกระบวนเรือยนต์รุ่งเสด็จประพาสทะเลสาบแล้ว เสด็จกลับเรือพระที่นั่ง เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงเรือพระที่นั่งไปยังท่าเสด็จขึ้นทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จประพาสทอดพระเนตรภูมิประเทศแล้วเสด็จขึ้นประทับเสวยน้ำชาบนเขาน้อย เวลาค่ำ เสด็จบ้านสมุหเทศาภิบาลเสวยพระกระยาหาร ณ ที่นั้น เสวยแล้วประทับทอดพระเนตรหนึ่งตลุงและโนราซึ่งบ้านเมืองจัดมาเล่นถวาย เวลา ๑๑.๐๐ ล.ท. เศษ เสด็จกลับเรือพระที่นั่ง

โปรดให้กระทรวงพาณิชย์และคมนาคมออกประกาศให้กรมไปรษณีย์โทรเลขจำหน่ายใช้ตราไปรษณียากรรัชกาลที่ ๗ รวม ๕ ชนิด คือ ชนิดราคา ๒ สตางค์ สีน้ำตาล ชนิดราคา ๓ สตางค์ สีเขียว ชนิดราคา ๑๕ สตางค์สีน้ำเงิน ชนิดราคา ๒๕ สตางค์ สีจำปาทับดำ ชนิดราคา ๕๐ สตางค์ สีดำทับจำปา ไปรษณีย์บัตร ๔ ชนิด คือ ชนิดราคา ๒ สตางค์ สีน้ำตาล ชนิดราคา ๓ สตางค์ สีเขียว ชนิดราคา ๑๐ สตางค์ สีแดง ชนิดราคา ๑๐ สตางค์ (ตอบรับ) สีแดง

วันจันทร์ที่ ๒๓ เมษายน ๒๔๗๑

เวลา ๘.๓๐ ก.ท. ทรงเรือพระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีโดยกระบวนเรือยนต์รุ่งไปยังท่าเสด็จขึ้นประทับรถยนต์พระที่นั่งไปยังเขาตังกวน ทรงพระราชดำเนิรมิบนเขา ทรงกระทำสักการะบูชาพระพุทธรูปาทปนยอดเขาแล้วเสด็จลงทรงรถยนต์พระที่นั่งประพาสสวนตุล ซึ่ง

๓๕๐

เป็นสวนมะพร้าวที่ใหญ่ที่สุดในสงขลา เสวยกลางวันแล้วทอดพระเนตรชนไก่ เวลาสมควรเสด็จกลับประทับเสวยน้ำชาบนเขาน้อย แล้วเสด็จทรงกอล์ฟ เวลาค่ำเสด็จบ้านสมุหเทศาเสวยพระกระยาหาร ณ ที่นั้น เสวยแล้วประทับทอดพระเนตรภาพยนตร์ เวลาเที่ยงคืนเศษเสด็จกลับเรือพระที่นั่ง

ที่กรุงเทพฯ ฯ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีที่พระที่นั่งราชกรัณยสภา

วันอังคารที่ ๒๔ เมษายน ๒๔๗๑

เวลา ๑.๓๐ ก.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีออกจากอ่าวสงขลา เวลา ๓.๔๐ ล.ท. ถึงเกาะสมุย เรือพระที่นั่งทอดสมอทางด้านตะวันตก ตรงกับที่ว่าการอำเภอ เวลา ๕.๓๐ ล.ท. พระยาศรีมหาเกษตร ผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี ลงมาเฝ้า ทรงเรือพระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี โดยกระบวนเรือยนต์รุ่งเสด็จขึ้นบนเกาะ มีลูกเสื่อตั้งแถวรับเสด็จ ๆ ทอดพระเนตรที่ว่าการอำเภอ สถานีตำรวจภูธร แล้วเสด็จประพาสตลาด เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับเรือพระที่นั่ง

วันพุธที่ ๒๕ เมษายน ๒๔๗๑

เวลา ๖.๐๐ ก.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีเคลื่อนไปทอดสมอที่ใกล้หน้าตึก ระยะทางราว ๒ ชั่วโมง เวลา ๘.๔๐ ก.ท. ทรงเรือพระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จโดยกระบวนเรือยนต์รุ่งไปยังเกาะสมุย เสด็จขึ้นทรงม้า สมเด็จพระบรมราชินีทรงเก้าอี้หาบไปยังหน้าตึกระยะทาง ๒๐๐ เส้นเศษ ประทับเสวยกลางวันแล้ว เสด็จประพาสธารน้ำตกเกือบถึงยอดเขา ทรงจารึกพระปรมาภิไธย ๓ แห่ง ประทับเสวยน้ำชาแล้ว พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ชั้น ๔ แก่ อ.ต. พระยาเจริญราชภักดี นายอำเภอเกาะสมุย เวลา ๕.๓๐ ล.ท. เสด็จจากธารน้ำตก เวลา ๖.๔๐ ล.ท. ถึงท่า ประทับครุ ๑ แล้ว เสด็จกลับประทับแรมในเรือพระที่นั่งตามเดิม

วันพฤหัสบดีที่ ๒๖ เมษายน ๒๔๗๑

เวลา ๔.๐๐ ก.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีออกจากเกาะสมุย เวลา ๘.๐๐ ก.ท. ถึงเกาะพรวย เวลา ๘.๔๐ ก.ท. เสด็จขึ้นทอดพระเนตรวังนางแอนในถ้ำเลข แล้วเสด็จถ้าหลอด ณ ที่นี้มีหินย้อยเป็นรูปพระเจดีย์ เวลาเที่ยงวัน ๕๐ นาที เสด็จกลับเรือพระที่นั่ง เวลา ๒.๐๐ ล.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีออกจากเกาะพรวย เวลา ๓.๓๕ ล.ท. ถึงช่องอ่างทอง เวลา ๕.๑๕ ล.ท. ทรงเรือพระที่นั่งโดยกระบวนเรือยนต์รุ่ง เสด็จประพาสเกาะต่าง ๆ รวมช่องอ่างทอง เวลาราว ๑ ชั่วโมง เสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๒๗ เมษายน ๒๔๗๑

เวลา ๗.๑๕ ล.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีออกจากช่องอ่างทอง เวลาเที่ยงวัน ๕๐ นาที ทอดหน้าพระตำหนักเปี่ยมสุข สวนใกล้กังวล หัวหิน เวลา ๓.๓๐ ล.ท. เสด็จขึ้นทรงเยี่ยมสมเด็จพระ

พระราชบิดา ฯ ซึ่งประจวบ กราบถวายบังคมลามาพักรักษาพระองค์โปรดให้ประทับ ณ ที่นี้ แล้ว เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับเรือพระที่นั่ง

วันเสาร์ที่ ๒๘ เมษายน ๒๔๗๑

เวลา ๗.๐๕ ก.ท. เสด็จขึ้นจากเรือพระที่นั่งทรงกอล์ฟแล้วประทับเสวยกลางวันที่บ้านสวน ไกลกังวล แล้วทรงพระดำเนินประพาสตามชายหาด เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับเรือพระที่นั่ง

วันอาทิตย์ที่ ๒๙ เมษายน ๒๔๗๑

เวลา ๗.๓๐ ก.ท. เสด็จจากเรือพระที่นั่งทรงกอล์ฟ แล้วเสวยกลางวันที่บ้านสวน ไกลกังวล แล้วเสด็จทรงเยี่ยมสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงเพชรบุรี ซึ่งเสด็จออกมาประทับตากอากาศ ณ ที่นี้ แล้วเสด็จประทับเสวยน้ำชาที่พระตำหนักสวนไกลกังวล เวลาเช้าเสวยพระกระยาหารแล้ว ประทับทอดพระเนตรภาพยนตร์ เวลา ๑.๕๐ ก.ท. เสด็จกลับเรือพระที่นั่ง

วันนี้โปรดให้ประกาศตั้งพระยาสุรินทราชา อธิบดีกรมนคราทร กระทรวงมหาดไทย ๑ หม่อมเจ้าวิวัฒนไชย ปลัดทูลฉลองกระทรวงพระคลัง ๑ เป็นกรรมการสภาจัดบำรุงสถานที่ชายทะเล ทิศตะวันตก ประกาศลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๔๗๑

วันจันทร์ที่ ๓๐ เมษายน ๒๔๗๑

เวลา ๒.๔๕ ล.ท. เสด็จจากเรือพระที่นั่งมหาจักรี ทรงกอล์ฟ เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ เวลา ๘.๐๐ ล.ท. เรือพระที่นั่งออกจากหัวหิน เวลา ๑.๒๕ ก.ท. ถึงสันดอนทอดสมออยู่ จนยี่รุ่ง แล้วจึงใช้จักรต่อไป

ที่กรุงเทพฯ ฯ โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ ทรงเป็นประธานในที่ประชุม เสนาบดีที่พระที่นั่งราชกรัณยสภา

วันอังคารที่ ๑ พฤษภาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๐.๑๕ ก.ท. เรือพระที่นั่งมหาจักรีถึงท่าราชวรดิษฐ์ เสด็จขึ้นประทับพระที่นั่งราชกิจ วินิจฉัยพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี มีพระราชปฏิสันถารแก่เจ้านายข้าราชการพอสสมควร พระยาศรีธรรมมาธิราช นำพระองค์เจ้าทศศิริวงศ์ สมุหเทศาภิบาลฝ่ายกราบถวายบังคมไปรับราชการตามตำแหน่งแล้วทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชวังดุสิต ประทับพระที่นั่งอัมพร

โปรดให้จัดการพระราชพิธีพืชมงคลที่พระที่นั่งอภิเศกจรดพระนังคัลแรกนาขวัญที่ทุ่งพญาไท เจ้าพนักงานตั้งพระแท่นมณฑลน้อยเชิญพระชัยวัฒน์รัชกาลปัตยุบัน พระชัยวัฒน์หลังช้าง พระชัยเนาวโลหะ พระพุทธรัตนาวิล พระคันธารราษฎร์ กับ พระพุทธรูปอื่น ๆ ขึ้นรถมณฑลจากวังหลวงมาประดิษฐาน ทอดเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบ กับเชิญเทวารูปพระโคประดิษฐานที่โต๊ะหน้ามุขตะวันออกพระที่นั่งอภิเศก และรถมณฑลอีกรถหนึ่ง รับเทวารูปจากเทวะสถานไปสู่วังพระราชพิธีทุ่งพญาไท ทอดพระราชบัลลังก์ตั้งอาสน์สงฆ์ไว้พร้อมสรรพ

ที่สนามหญ้าหน้ามุขพระที่นั่งอภิเชษฐังกรตั้งโรงพิธีไว้ถุงเข้าแรกนาขวัญโยงด้ายสายสิญจน์รอบ แล้วจะได้ส่งเข้าไป แจกแก่ราษฎรชาวนาตามจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งกระทรวงเกษตรส่งเจ้าพนักงาน ออกไปตรวจเลือกจัดซื้อพันธุ์เข้าปลูกที่มีลักษณะและขนาดคล้ายคลึงกันกับเข้าปิ่นแก้วซึ่งบรรดาพ่อค้า-เข้า และผู้ทำการโรงสีนิยมว่าเป็นดีที่ ๑ ในจังหวัดนครสวรรค์ ราชบุรี สมุทรสงคราม นครปฐม สมุทรสาคร อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา สระบุรี รัษฎบุรี นนทบุรี มินบุรี พระประแดง สมุทรปราการ และฉะเชิงเทรา รวม ๑๔ จังหวัด ๆ ละ ๑ เกวียน นำเข้าพิธีและตั้งชื่อใหม่ว่า เข้าแรกนาขวัญ แล้วส่งกลับคืนไปยังท้องถิ่นเดิม เพื่อแจกจ่ายให้ชาวนาทำการเพาะปลูก เข้านี้มีทั้ง ๓ อย่าง คือเข้าหนัก เข้ากลาง เข้าเบา วิธีแจกราษฎรชาวนาได้บรรจุของ ๆ ละ ๑ ทนาน ซึ่งมีปริมาณจะตกกล้าปลูกดำได้ เนื้อที่ประมาณครึ่งงาน พอที่จะใช้สำหรับขยายพืชพันธุ์ให้แพร่หลายในปีต่อ ๆ ไปได้

เวลา ๕.๒๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จพระที่นั่งอภิเชษฐังกรทางมุขหลัง ทรงประเคนผ้าสำหรับพระสงฆ์เปรียญ ๑๑ รูป ทรงพระสุหร่ายทรงเจิมทรงโปรยดอกไม้สดบนพระแท่นและถวายพวงมาลัยทั่วทุกองค์แล้ว ทรงจุดเทียนบูชาที่พระแท่นแล้ว เสด็จออกมุขหน้าพระที่นั่งอภิเชษฐังกรทรงพระสุหร่าย ทรงเจิมเทวารูปและรูปพระโคและทรงจุดเทียนแล้ว เสด็จประทับในพระที่นั่ง พระสงฆ์ครองผ้ามานั่งที่แล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงตั้งสัตยาธิษฐานแล้วประทับพระราชบัลลังก์ พระญาณวราภรณ์ถวายศีล อาลักษณ์อ่านประกาศ พระสงฆ์เปรียญ ๑๑ รูป มีพระญาณวราภรณ์เป็นประธานสวดมนต์ เจ้าพระยาพลเทพผู้แรกนาขวัญนั่งฟังสวดมนต์ หน้าอาสน์สงฆ์ เฒ่าแก่ทั้ง ๔ ซึ่งสมมุติเป็นนางเทพีฟังในห้องหลังพระที่นั่งเศวตฉัตร พระสงฆ์สวดชยันโต เจ้าพนักงานลั่นฆ้องชัยบรรเลงดุริยดนตรี พราหมณ์หลังน้ำเทพมนต์ ทรงประเคนหมากพลูรูปเทียนคนโทน้ำเย็นใบชาเครื่องไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระญาณวราภรณ์ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา เวลา ๗.๒๐ ล.ท. เสด็จขึ้น

วันพุธที่ ๒ พฤษภาคม ๒๔๗๑

รุ่งขึ้นเข้าใกล้พระฤกษ์ เวลา ๕ นาฬิกา ๕๓ นาทีก่อนเที่ยง ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จประทับพลับพลาทุ่งพญาไท เจ้าพระยาพลเทพแต่งตัวอย่างแรกนาขวัญสวมครุยลอมพอก ขึ้นรถยนต์หลวงออกจากศาลาว่าการกระทรวงเกษตรไปหยุดที่โหล่นทวาร พราหมณ์นำมีประโคนกลองชนะเขี้ยว ๒๐ กั้นสัปทนไหมดบังสุริย์ มีครวชิง ๔ คู่เคียง ๘ เติร์ไปหยุดถวายบังคมที่พลับพลาแล้ว เติร์ไปเข้าสู่โรงพระราชพิธี จุดรูปเทียนบูชาพระตั้งสัตยาธิษฐาน จับได้ผ้า ๕ คืบนุ่งแล้ว เวลา ๑๐ นาฬิกา ๑๕ นาที ก่อนเที่ยง เจ้าพระยาพลเทพยาดราออกจากราชพิธีมายังที่แรกนา เจ้าพนักงานลั่นฆ้องชัยพราหมณ์เป่าคังข์ มีราชบัณฑิตย์เชิญพระเต้าเทวปฏิฐนา พราหมณ์เชิญพระครอบไสยศาสตร์ พานพระโคหน้า เจ้าพระยาพลเทพเข้าไปถวายบังคมที่หน้าพลับพลาแล้ว เจ้าพนักงานจูงโคเข้าเทียมไถ เจ้าพระยาพลเทพถอยออกไปเจิมโคเจิมไถและไถตะ ๓ รอบ ไถแปร ๓ รอบ หวานธัญญ์พืชพร้อมด้วยนางเทพี

แล้ว ไถ่กลบอีก ๓ รอบ เจ้าพระยาพลเทพเข้าไปถวายบังคมที่หน้าพลับพลาแล้ว กลับยังโรงพระราชพิธี พราหมณ์นำของ ๗ สิ่งมาตั้งเสี้ยงทวย พระโครับพระราชทานน้ำและหม้า ไท่พยากรณ์ว่าในศกนี้ธัญญาหารจะได้กึ่งเสียกึ่ง มัจฉมังสาหารผลาหารมัธยม ผนตันกลางมัธยมปลายอุดม น้ำท่าเสมอกับศกก่อน เจ้าพนักงานตั้งกระบวนแห่กลับมาหยุดถวายบังคมแล้วเดินต่อไปขึ้นรถหลวง กลับยังกระทรวงเกษตร์ เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จกลับ เจ้าพนักงานได้เชิญพระพุทธรูปและเทวรูปขึ้นรถยนต์มณฑลกลับไปกลับยังที่เดิม

โปรดให้ทำการพระราชกุศลวิสาขบูชาที่วัดพระแก้ว กับโปรดให้รวมการตั้งเปรียญเข้าในงานนี้ด้วย และเนื่องในงานนี้ โปรดให้ทำการพระราชกุศลนี้ที่พุทธรัตนสถานเป็นการภายในอีกด้วย กับโปรดให้กระทรวงวังเชิญเจ้านายที่ทรงพระเยาว์และบุตรธิดาข้าราชการมาเลี้ยงน้ำชาของว่างที่สวนสิวาลัย

เวลา ๕.๕๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เทียบที่ประตูหลังวัดพระแก้ว เสด็จประทับหน้าพระอุโบสถทรงพระสุหร่ายทรงเจิมเทียนรุ่งทองเงินที่จะส่งไปยังพระอารามหลวงที่สำคัญ ๑๐ แห่ง แล้วเสด็จประทับในพระอุโบสถทรงจุดเทียนบูชาพระแก้ว พระสัมพุทธพรรณี พระพุทธรูปยอผ้า พระพุทธรูปเสกหาล้าแล้ว ทรงพระเคนไตรยามพิศยตั้งเปรียญมีจำนวน ๒๓๖ พระราชาคณะนำตั้ง ๑๐ รูป มีพระญาณวราภรณ์เป็นประธานสวดชยันโต พระสงฆ์เปรียญที่ทรงตั้งออกไปครองผ้าถวายอดิเรก พระสาสนโสภณถวายพระพรลา เวลา ๖.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๓ พฤษภาคม ๒๔๗๑

วันนี้โปรดให้ทำการพระราชกุศลวิสาขบูชาที่วัดพระแก้ว เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เจ้านายข้าราชการได้จัดโคมตราประดับด้วยดอกไม้สดตามประทีปถวายเป็นพุทธบูชาแขวนและตั้งตามศาลารายและที่ชายคาพระระเบียง กับเทียนรุ่งมาตั้งที่กำแพงแก้ว

เวลา ๗.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวัดพระแก้วทางประตูหลังวัด ประทับในพระอุโบสถ ทรงจุดเทียนบูชาพระแล้ว ทรงพระสุหร่าย ทรงเจิมเทียนรายเทียน เต็ม ทรงจุดเทียนเถาและเทียนเครื่องนมัสการแล้ว เสด็จประทับหน้าพระอุโบสถ ทรงจุดเทียนชนวนด้วยไฟฟ้าพระราชทานให้เจ้านายข้าราชการจุดต่อไปจนทั่วแล้ว โปรดให้กรมหมื่นวิวิธทรงกล่าวนำค่านมัสการจบแล้ว ทรงเดินเทียนพร้อมด้วยเจ้านายข้าราชการ มีระโคมเสด็จเป็นทักษิณ ๓ รอบแล้ว เสด็จประทับในพระอุโบสถ ทรงจุดเทียนทรงธรรม พระวิเชียรภักดิ์ วัดหนึ่งถวายพระธรรมเทศนาพุทธจริยาสังเขปจบถวายถา พระฐานานุกรม ๔ รูปรับสัพพี ทรงพระเคนจีวรผ้าขาวพับหมากพลูรูปเทียนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม และสบงหมากพลูรูปเทียนแก่พระเทศน์และพระรับสัพพีแล้ว พระวิเชียรภักดิ์ถวายอดิเรกถวายพระพรลา ทรงจุดเทียนพระราชทานชาวยุติไปจุดดอกไม้เพลิงเป็นพุทธบูชา เวลา ๘.๓๐ ล.ท. เสด็จกลับ

วันนี้เมื่อเสด็จประทับวัดพระแก้ว พระยาพิพิธสมบัติ ปลัดทูลฉลองพาณิชย์และคมนาคม นำหลวงไกรฤกษ์ราชเสวีนายช่างโทรเลข ฝากราบถวายบังคมลาออกไปศึกษาวิชาและดูงานแผนกโทรเลขเพิ่มเติม ณ ประเทศยุโรป

วันศุกร์ที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ในการเชกสมรระหว่างหม่อมเจ้าลักษณากร ในกรมหลวงพรหมกับหม่อมเจ้าศรีสอางค์นฤมล ในกรมพระนราพระราชทานน้ำค้างข์ทรงเจิมและพระราชทานทุนของขวัญ คู่สมรสลงนามในสมุดทะเบียนต่อหน้าพระที่นั่งแล้ว ทรงลงพระปรมาภิไธยเป็นพยานพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี และโปรดให้เจ้านายข้าราชการลงพระนามและนามต่อไป คือกรมพระนรา เจ้าจอมมารดาเขียน หม่อมเจ้าอมรทัต หม่อมเจ้าหญิงจรัสโฉม หม่อมเจ้าทัศนภาส เจ้าพระยามหิธร เจ้าพระยาวรวงศ์ พระยาเทเวศรวงศ์วิวัฒน์

วันนี้ โปรดให้มีการพระราชกุศลและการรื่นเริง นักชัตตฤกษ์วิสาขบูชาที่สวนคิวาลัยเป็นการข้างใน เวลา ๔.๓๐ ล.ท. เจ้านายที่ยังเยาว์และบุตรธิดาข้าราชการที่ยังเยาว์มาพร้อมกันที่สวนคิวาลัย

เวลา ๕.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระเสด็จประทับพระที่นั่งสีตลาภิรมย์ ณ สวนคิวาลัย พระราชทานสลากสิ่งของเครื่องเล่นทั่วกัน เวลา ๖.๓๐ ล.ท. เสด็จประทับ ณ พระอุโบสถพระพุทธรัตนสถาน ทรงพระสุหร่ายทรงเจิมเทียนรายเทียนเดิรและจุดเทียนเครื่องนมัสการ เสด็จประทับหน้าพระอุโบสถ ทรงจุดเทียนชนวนพระราชทานให้เจ้านายข้าราชการฝ่ายในจุดทั่วกันแล้ว ทรงกล่าวคำน่านมัสการจบ เสด็จเดิรเทียนพร้อมด้วยเจ้านายข้าราชการฝ่ายในมีประโคม เสด็จเป็นประทักษิณครบ ๓ รอบแล้ว ทรงจุดเทียนชนวนพระราชทานให้ชาวที่ไปจุดดอกไม้เพลิงเป็นพุทธบูชา เวลา ๗.๐๐ ล.ท. เสด็จกลับ

ในการพระราชกุศลวิสาขบูชานี้ พระราชทานจุดปัจจัยแทนกระดาษของคาวหวานกับสบงรูปเทียนไปยังพระอารามหลวงต่าง ๆ รวม ๒๐ พระอาราม ผ้าสบงวัดละ ๓ ผืน จุดปัจจัยวัดละ ๖ บาท บูชากัณฑ์เทศน์ในวันที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ คั้นละกัณฑ์ทั้ง ๓ คั้น

วันเสาร์ที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์เสนาบดีมหาดไทยเฝ้า

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ ณ สนามกอล์ฟหลวง

วันอาทิตย์ที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เวลา ๓.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ ณ สนามกอล์ฟหลวง

วันจันทร์ที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่ง แต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

วันอังคารที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ ณ สนามสวนจิตรลดา

วันพุธที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ ณ สวนจิตรลดา

วันนี้ที่ ๙ พฤษภาคม นายบุญเกิด ศรีอุทุมพร ตั้งบ้านเรือนอยู่ตำบลห้วยเหนือ อำเภอห้วยเหนือ จังหวัดชุนธ์ ซึ่งได้รับอนุญาตให้ทำการแทรกโพนจับช้างป่าในท้องที่จังหวัดชุนธ์ประจำ พ.ศ. ๒๕๖๑ คล้องได้ช้างพลายเชือกหนึ่งที่ตำบลละลาย ท้องที่อำเภอห้วยเหนือ ได้เลี้ยงปรนปรือไว้ ต่อมาเมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ศกนี้จึงได้นำมาขอเสียค่าภาคหลวง พระยาประชากรกิจวิจารณ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดชุนธ์ เห็นมีลักษณะแปลกกว่าช้างธรรมดา คือ ๑. ตาค่อนข้างขาว ๒. เพดานสีแดง เจือสีบัวโรย ๓. เล็บระวางโคนเล็บต่อกับเนื้อขาว ๔. ขนอ่อนที่สันสีขาว ขนแก่ที่ยาวสีแดง ขนที่หูและที่จะงอยปากขาวล้วน ๕. ผิวหนังที่ตะโพกใหญ่ ดันคอ ใบหูและแก้มทั้งสองข้างตกกระปาก มีสีคล้ายหนังใหม่ ๖. ขนกำนหางสีขาวแต่ภูขนปลายหางสีดำ เนื้อที่ปลายหางมีรอยแหวน ๗. อัณฑะโกฏฐูสีคล้ายหม้อใหม่ วัดได้สูง ๓ คอก ๓ นิ้ว ขาทั้งสองยาวพ้นจากส้นขาประมาณ ๑๕ นิ้ว ฟุต งารูปปลี เล็บ ๑๘ เล็บ มีลักษณะงามดี จึงส่งรูปถ่ายกับขนมาให้เจ้าหน้าที่ตรวจ

วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนางพระที่นั่งอนันต์ เจ้านายข้าราชการเฝ้า พระราชทานสัญญาบัตรยศแก่นายทหาร ทหารบก ชั้นนายร้อยโท ๓ ทหารเรือชั้นนายเรือเอก ๑ นายเรือตรี ๓ พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการกระทรวงกลาโหมผู้ที่มีบรรดาศักดิ์แล้ว ๓ นาย พระยาศรีธรรมราช ปลัดทูลฉลองมหาดไทย เบิกพระยาราชนกุลซึ่งกลับจากมณฑลพายัพมารับราชการตำแหน่งสมุหพระนครบาลเฝ้า พระยาศรีวิสารวาจา ผู้รั้งตำแหน่งปลัดทูลฉลองต่างประเทศ นำพระยาสุพรรณสมบัติ อัครราชทูตพิเศษมีอำนาจเต็มประจำกรุงโตเกียวกราบถวายบังคมลาไปรับราชการตามตำแหน่ง พระยาศรีธรรมราช นำหลวงอุปการการประชาธิบดี ผู้รั้งผู้ว่าราชการจังหวัดตราบถวายบังคมลาไปรับราชการตามตำแหน่ง

วันศุกร์ที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้นายพลเอก หม่อมเจ้าบรรเดช ผู้รั้งตำแหน่งเสนาบดีกลาโหมเฝ้า

โปรดให้จัดการพระราชทานเพลิงศพหม่อมเจ้าทรงวุฒิภาพ และหม่อมเจ้าหญิงบันดาลสวัสดิ์
ในกรมพระดำรงที่สุสานวัดเทพศิรินทร์

เวลา ๒.๐๐ ล.ท. เจ้าพนักงานได้ยกหีบศพหม่อมเจ้าทรงวุฒิภาพ จากวังพระองค์เจ้าพร้อม
พงศอริราชลงเรือมาขึ้นท่าวัดโสมนัส ขึ้นรถอูไปตามถนนกรุงเกษม เลี้ยวถนนหลวงเข้ายังสุสาน
หลวง และขุดศพหม่อมเจ้าหญิงบันดาลสวัสดิ์ขึ้นจากที่บรรจุ ณ วัดเทพศิรินทร์ ประกอบหีบทอง
หีบขึ้นรถอูจากสพานหลังวัด เลี้ยวถนนพลับพลาชัยและถนนหลวงเข้าสู่สุสานหลวงบรรจบต่อกัน
กระบวนแห่มีกลองชนะแดง ๑๐ จำปี ๑ ฉัตรเบญจา ๑ คัน เวียนแล้วยกขึ้นตั้งยังเชิงตะกอน
พระราชทานเครื่องกัณฑ์เทศน์เป็นพิเศษพลละ ๑ กัณฑ์ เงินศพละ ๑๐๐๐ สตางค์ ผ้าขาวศพละ
๒ พับ

เวลา ๕.๕๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จยังสุสานวัดเทพศิรินทร์
ทรงจุดฝักแคะพระราชทานเพลิงศพหม่อมเจ้าทรงวุฒิภาพและหม่อมเจ้าหญิงบันดาลสวัสดิ์แล้ว เสด็จกลับ
วันเสาร์ที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๔๗๑

เมื่อวานนี้ โปรดให้มีการสวดมนต์เย็นตัดจุกบุตรพระไพชยนต์เทพ (ทองเจือ ทองเจือ) ผู้
บังคับการเวรสิทธิ์ ที่พระที่นั่งอัมพร รุ่งขึ้นวันนี้เวลาเช้าเสด็จออกตัดจุกเป็นการภายใน

เวลา ๑๑.๒๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับท้องพระโรง
กลางพระที่นั่งจักรีในการสมโภชพระแสงราชศาสตราวุธประจำปี ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้ว
ทรงเจิมพระแสงราชศาสตราวุธทุก ๆ รัชกาลแล้ว เวลาเที่ยงวัน ๓๐ นาทีเสด็จกลับ

เวลาเกือบ ๑.๐๐ ล.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้กรมขุนสิงห์ เสนาบดีทหารเรือเฝ้า

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ ณ สนาม
สวนจิตรลดา

วันอาทิตย์ที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๔๗๑

เวลา ๔.๐๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ ณ สนาม
สวนจิตรลดา

พระองค์เจ้าโศภณสว่าง ท.จ.ป.ป.ร.๓ ประชวรพระโรคชรามานาน ถึงวันที่ ๑๓ พฤษภาคม
เวลา ๑๐.๓๐ ก.ท. สิ้นพระชนม์ที่ตำหนักในวังหลวง พระชนม์นับเรียงปีได้ ๗๒ พรรษา

เวลา ๕.๐๐ ล.ท. โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนคร เสด็จเป็นประธานสงฆ์ของหลวง
เจ้าพนักงานประโคมกลองชนะ ๒๐ จำปี ๑ จำกลอง ๑ แตรงอน ๒ แตรฝรั่ง ๒ คังข์ ๑ ทรง
เครื่องประจุกรมเสร็จ เชิญลงพระลองขึ้นพระเสลี่ยงแว่นฟ้า มีเครื่องสูงห้าชั้น ๔ สามชั้น ๑๐
กลองชนะจำปีจำกลองแตรงอนแตรฝรั่งคังข์ แห่ออกทางประตูศรีสวัสดิ์ไปยังอัญมณศาลา เชิญ
ขึ้นตั้งบนแว่นฟ้า ๒ ชั้นประดับกระจกระบายพระโกศราชวงศ์แวดล้อมด้วยเครื่องสูงสามชั้น ๔
แล้วทรงทอดผ้าไตรของหลวง ๑๐ สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาแล้ว โปรดให้มีพระสงฆ์สวดอภิธรรม

ฉันเช้า ๘ เพลง ๔ เครื่องประโคมประจำพระศพ กลองชนะ ๑๐ จำปี ๑ จำลอง ๑ แตรวง
๒ แตรฝรั่ง ๒ คังข์ ๑ มีกำหนด ๑๕ วัน

วันนี้โปรดให้ออกพระราชบัญญัติว่าด้วยการคำหึง และเด็กหญิงพุทธศักราช ๒๔๗๑ พร้อม
ด้วยกฎเสนาบดีดำเนิรการตามพระราชบัญญัติ ประกาศและกฎลงวันที่ ๕ พฤษภาคม วันเดียวกัน
ทั้ง ๒ ฉบับ

วันจันทร์ที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จพระที่นั่งอนันตประทับ
เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ ณ สนาม
กอล์ฟหลวง

วันอังคารที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๗๑

เวลา ๔.๓๐ ล.ท. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ ณ สนาม
กอล์ฟหลวง

วันพุธที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ ก.ท. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี
โปรดให้ราชบัณฑิตยสภาอำนวยความสะดวกให้ช่างสร้างพระเมรุที่พระราชทานเพลิงศพสมเด็จพระ
ปิตุจฉาเจ้าสุทนต์มณี พระอัครราชเทวี ชั้นที่ท้องสนามหลวงพร้อมด้วย คต ๓ ด้าน มีราชวัตร
ที่บฉัตรทองนาเงิน บนพระเมรุปักฉัตรทองฉลุและบังแทรก อีกด้านหนึ่งคือด้านตะวันตกของ
พลับพลาพระที่นั่งทรงธรรม เบื้องซ้ายพลับพลา มีศาลาลูกขุน เบื้องขวาศาลานางในติดต่อกัน
กันไป บัดนี้แล้วสำเร็จบริบูรณ์ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม เวลา ๑๗.๐๐ น. ได้พระฤกษ์โปรดให้
สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ เสด็จทรงชักเชือกยกยอดเศวตฉัตรลายพิมพ์ทอง ๕ ชั้น มีศาล
เทพารักษ์บายศรี ศีรษะสุกรซ้ายขวา ไหรบูชาพระฤกษ์ เจ้าพนักงานประโคมฆ้องชัยแตรคังข์ดุริย
ดนตรี

วันนี้ที่ ๑๖ พฤษภาคม เจ้าพนักงานได้เตรียมการที่พระมหาปราสาท เชิญพระประจำพระ
ชนมวารในพระปิตุจฉาเข้าประดิษฐานเหนือม้าหมู่ทองบนพระแท่นมุกด์ ทอดเครื่องนมัสการและ
พระแท่นทรงกราบ เวลาเที่ยงวันเจ้าพนักงานได้ตั้งพระแท่นแว่นฟ้าทองที่มุขตะวันตก เชิญพระลง
พระศพขึ้นประดิษฐานประกอบพระโกศทองใหญ่ประดับพุ่มเฟื่อง ภายใต้เศวตฉัตร ลายพิมพ์
ทอง ๕ ชั้น แวดล้อมด้วยเครื่องสูงและเครื่องราชอิสริยยศ ที่มุขทิศหน้าพระมหาปราสาทตั้ง
เตียง พระสงฆ์สวดพระอภิธรรม ๒ เตียง หว่างกลางเป็นที่พรตจันฉนวนทำพิธีงเด็ก มีประรำ
เป็นที่ข้าราชการฝ่ายทหารพลเรือนเฝ้า

เวลา ๑๗.๒๕ น. ทรงเครื่องเต็มยศทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร. ประดับตราสายสพายปฐมจุลจอมเกล้า ทรงพระคทาจอมพลเสด็จโดยรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร ประทับพระมหาปราสาท ทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อยสักการพระศพแล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการพระทรงประเคนพัดสังเค็ดแก่พระสาสนโสภณ วัดเทพศิรินทน์ แล้วประทับพระราชบัลลังก์ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงธรรม พระสาสนโสภณถวายพระธรรมเทศนาภักดิ์ ๑ จบแล้ว พระราชาคณะ ๒๐ รูปมีพระธรรมวโรดมเป็นประธานสวดศราทธพรตจบ ทรงทอดไตรสังเค็ดหัวทานและไตร พระสวดศราทธพรตสดับปกรณ์แล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรมพระเทศน์และพระสวดพระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระธรรมวโรดมถวายอดีตเรก พระสาสนโสภณถวายพระพรลา เสด็จลงทรงจุดเทียนบูชาธรรมทั้ง ๒ ที่แล้ว เวลา ๑๘.๑๕ น. เสด็จกลับ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์เจ้าภาพทรงบำเพ็ญพระกุศลมีเทศนาสดับปกรณ์ต่อไป

วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๔.๒๕ น. ทรงเครื่องเต็มยศทหารบกประดับตราสายสพายจักรีมีพระคทาจอมพลทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกพระมหาปราสาท ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้วทรงทอดไตร ๒๐ พระสงฆ์ ๒๐ รูป มีพระธรรมโกศาจารย์เป็นประธานสดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนาถวายอดีตเรกถวายพระพรลาแล้ว เวลา ๑๔.๓๕ น. เจ้าพนักงานเปลื้องพระโกศทองใหญ่มีพระโคมแตร์คังขี้กลองชนะ ปลัดกรมพระตำรวจ ๘ นายเชิญพระลองจากพระแท่นแว่นฟ้าทองไปประดิษฐานเหนือพระยานมาศสามลำคานที่กำแพงแก้วด้านตะวันตก เสด็จส่งพระศพถึงกำแพงแก้วแล้ว ทรงรถยนต์พระที่นั่งไปเทียบที่พระทวารเทเวศร์รักษา เสด็จประทับพระราชมณเฑียร เจ้าพนักงานประกอบพระโกศทองใหญ่ประดับพุ่มเฟื่องและกุฎ ภูษามาลานุ่งเกี้ยวลายสรวมครุยลอมพอก ประคองหน้า ๑ หลัง ๑ พระญาณวราภรณ์ขึ้นเสลี่ยงกงกลีบบัวอ่านพระอภิธรรมนำ มีเจ้าพนักงานพระราชพิธีนำริ้ว ๒ นายท้ายช้างถือธงสามชาย ๒ คู่แห่ นุ่งเกี้ยวลายสรวมครุยลอมพอก ๑๖๐ กลองชนะแดง ๘๐ จำปี ๑ จำกลอง ๑ สารวัตรกลอง ๒ แตรฝรั่ง ๑๖ แตรวง ๒๐ คังขี้ ๒ สารวัตรแตร์ ๑ ฉัตรเครื่องหน้าห้าชั้น ๖ บังแทรก ๔ สังฆการีเชิญพัดยศนำ ๑ เสด็จส่งกงกลีบบัวพระญาณวราภรณ์อ่านพระอภิธรรมนำ กั้นกลดกำมะลอมีบังสุริย์ ๑ ฉัตรเครื่องหลัง ๔ ห้าชั้น หลัง ๔ บังแทรก ๒ เจ้าพนักงานใหญ่กรมพระราชพิธี ๑ เจ้าพนักงานเชิญธงพระราชวงศ์ใหญ่ ฝ่ายใน ๑ เครื่องสูงหน้าห้าชั้น ๖ บังแทรก ๔ เจ็ดชั้น ๒ พระแสงหว่างเครื่องหน้า ๖ ผู้คุมเครื่อง ๒ พระยานมาศสามลำคานทรงพระโกศ ภูษามาลาเชิญพระกลดหักทองขวาง ๑ บังพระสุริย์ ๑ พัดโบก ๑ คู่เคียงชั้นพระยา ๑ คู่ ชั้นพระ ๗ คู่ อินทร์เชิญจามรช้าย ๘ พรหมเชิญจามรขวา ๘ สนมพลเรือนกำกับอินทร์พรหม ๒ เครื่องสูงหลังเจ็ดชั้น ๒ ห้าชั้น ๔ บังแทรก พระแสงหว่างเครื่องหลัง ๔ นาฬิกาวันสยายผมตาม ข้าหลวงในกรมเชิญเครื่องอิสริยยศตาม สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์พร้อมด้วยพระราชวงศ์และพระญาติตามพระศพ

เวลา ๑๔.๕๐ น. กระบวนออกประตูกีรีสุนทร ประตูกุเทวาริรมย์ เลี้ยวซ้ายไปตามถนนมหาราช ถนนพระเชตุพน ถนนสนามชัย เทียบที่เกวียนเวชยันตรเชษฐ ภาษามาลาเลื่อนพระโกศสู่เกวียนแล้ว โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ทรงทอดผ้าขาว ๒๐ พับ พระสงฆ์วัดพระเชตุพน สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาแล้ว เลื่อนเกวียนขึ้นสู่บุษบกเวชยันตราขรถจัดตั้งกระบวนแห่พระศพ กระบวนหน้า ทหารม้า ร.อ. ๑ กองร้อย ทหารปืนใหญ่ ร.อ. ๑ กองร้อย ทหารช่าง ร.อ. ๑ กองร้อย ทหารสื่อสาร ร.อ. ๑ กองร้อย ทหารอากาศยาน ๑ กองร้อย แตรวงกรมทหารมหาดเล็กราบที่ ๑ มหาดเล็ก จ.ป.ร. ทหารราบที่ ๑ มหาดเล็ก จ.ป.ร. ๑ กองพัน แตรวงกรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็ก จ.ป.ร. ทหารราบที่ ๒ ร.อ. ๑ กองพัน นายพลโท พระยาพระกฤษณ์รัักษ์ ผู้บังคับการกองกระบวน กระบวนหลวงมีเจ้าพนักงานพระราชพิธีนำริ้ว ๒ ท้ายข้างถือธงสามชาย ๒ คู่ หนึ่งเกี่ยวสายสวมครุยลำพอก ๑๖๐ กลองชนะแดง ๘๐ จำปี ๑ จำลอง ๑ สารวัตรกลอง ๒ แตรฝรั่ง ๑๖ แตรวง ๒๐ คัมภ์ ๒ สารวัตรแตร ๑ ฉัตรเครื่องหน้าห้าชั้น ๖ บังแทรก ๔ สังฆการี เชิญพัดยศนำ ๑ รถพระญาณวราภรณ์อ่านพระอภิธรรมนำ ๑ มีพนักงานกั้นกลดกำมะลอ ๑ บังสุริย์ ๑ ฉัตรเครื่องหลังห้าชั้น ๔ บังแทรก ๒ เจ้าพนักงานใหญ่กองพระราชพิธีนำ ๑ ธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายใน ๑ เครื่องสูงหน้าห้าชั้น ๖ เจ็ดชั้น ๒ บังแทรก ๔ พระแสงหว่างเครื่องหน้า ๖ ผู้คุมเครื่องหน้า ๒ เวชยันตราขรถทรงพระศพเทียมม้า ๖ ภาษามาลานุ่งเกี่ยวสายสวมครุยลำพอก ประคองพระโกศหน้า ๒ เชิญพระกลดหักทองขวาง ๑ บังสุริย์ ๑ พัดโบก ๑ อินทร์เชิญจามรข้างซ้าย ๘ พรหมเชิญจามรข้างซ้าย ๘ สนมพลเรือนกำกับอินทร์พรหม ๒ คู่เคียงชั้นพระยา ๑ คู่ ชั้นพระ ๓ คู่ คุมเครื่องหลัง ๒ เครื่องสูงหลังเจ็ดชั้น ๒ ห้าชั้น ๔ บังแทรก ๒ พระแสงหว่างเครื่องหลัง ๔ นาลิวันสยายผมตามพระศพ ๖ ข้าหลวงนุ่งขาวเชิญเครื่องตามพระศพ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์พร้อมด้วยพระราชวงศ์และพระญาติตามพระศพและข้าหลวงในกรม นุ่งขาวตาม

เวลา ๑๖.๐๐ น. เติร์กระบวนพระศพแต่หน้าวัดพระเชตุพนมาตามถนนสนามชัย ถนนราชดำเนินใน เลี้ยวถนนพระจันทร์ เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงรถม้าพระที่นั่งเทียมม้า ๖ แต่พระทวารเทเวศร์รักษา มีทหารม้าหน้าออกประตูกุพิมานไชยศรี วิเศษไชยศรีตรงไปตามถนนหน้าพระธาตุหยุดที่พระที่นั่งทรงธรรม เสด็จประทับมุขเด็จ กระบวนทหารเลี้ยวเข้าไปประตูพระเมรุด้านเหนือผ่านหน้าพระที่นั่งแล้วเลยไปออกประตูด้านใต้ เลี้ยวไปตั้งแถวอยู่หน้าพระเมรุ เทียบราชรถที่เกวียน ภาษามาลขึ้นเกวียนเชิญพระโกศสู่เกวียนลงมาประดิษฐานบนพระยานมาศ ๓ ลำกาน พระญาณวราภรณ์ขึ้นเสด็จ กงกสิปบัวอ่านพระอภิธรรมนำ เติร์กระบวนหลวงเวียนพระเมรุ เสด็จจากพระที่นั่งทรงธรรม ทรงพระดำเนินตามพระศพพร้อมด้วยเจ้านาย ครบ ๓ รอบแล้วเสด็จประทับพลับพลาเจ้าพนักงานเทียบพระยานมาศที่มุขพระเมรุด้านตะวันออก เปลื้องพระโกศเสร็จเชิญขึ้นประดิษฐานเหนือพระจิตตาธารประคองพระโกศจันทร์ ตั้งเครื่องสูงร้อยกรองด้วยดอกไม้สด ๕ ชั้นทั้ง ๔ มุมตั้งเครื่องพระราชทานเพลิงไว้พร้อมมีพระสงฆ์สวดพระอภิธรรมผลัดเปลี่ยนกันทั้ง ๔ สร้างรวม ๓๒ รูป เสด็จประทับพระราชบัลลังก์ ทรงประเคนพัดสังเคดแก่สมเด็จพระสังฆราชเจ้า ทรงจุด

เขียนทรงธรรม สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายพระธรรมเทศนาภักดิ์ ๑ จบแล้ว พระราชาคณะ ๓๐ รูป มีสมเด็จพระพุฒาจารย์เป็นประธานสวดคราทรพรตจบ ทรงทอดไตรสังเคตหัวทานและไตรพระสวดดับปกรณ์ และทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรมเครื่องภักดิ์เทศน์ พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก เวลา ๑๘.๔๕ น. เสด็จสู่พระเมรุพระราชทานเพลิงพระศพสมเด็จพระปิตุจฉาเจ้า มีประโคมแตรวงดนตรีฝรั่งสังข์ กลองชนะจำป๋่ากลองทหารกระทำวันทยาอุศคารพพระศพ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ยิงปืนดับปืนใหญ่รวม ๖ ครั้ง และเป่าแตรนอน แล้วเสด็จประทับพลับพลา เจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในคณะทูตานุทูตและพระสงฆ์ขึ้นถวายพระเพลิงต่อไป เวลา ๑๘.๐๐ น. เสด็จกลับประทับราชมณเฑียร

เวลา ๒๒.๐๐ น. ทรงเครื่องพระภูษาขาว ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระทวารเทเวศร์รักษา เสด็จประทับพระเมรุพร้อมด้วยเจ้านายข้าราชการ เวลา ๒๔.๐๐ น. เสด็จกลับประทับพระที่นั่งอัมพร เจ้าพนักงานสมพระอัฐิไว้คืน ๑

วันศุกร์ที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๔๖๑

เวลาเช้า เจ้าพนักงานจัดอาหารภัตตาหารเลี้ยงพระสงฆ์ที่สวดอภิธรรมทั้ง ๔ สร้างรวม ๓๒ รูป ภูษามาลาดับเพลิงประมวญพระอัฐิถวายคลุมไว้ ตั้งเครื่องพระสุคนธ์ขึ้นสรงพระอัฐิและพระโกศทองลงเหนือพานทองสองชั้นไว้พร้อม

เวลา ๗.๐๐ น. ทรงเครื่องพระภูษาขาวประดับตราสายสพายมหาวชิรมงกุฏ ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร มาเทียบที่หลังพระที่นั่งทรงธรรมแล้วเสด็จขึ้นประทับพระเมรุ ภูษามาลาเปิดทรงคลุม ทรงพระสุคนธ์สรงพระอัฐิสมเด็จพระปิตุจฉาเจ้า แล้วภูษามาลาแจกและแปรพระรูปถวายทรงคลุมไว้ ทรงโปรยเงินตามราชประเพณีแล้วเสด็จประทับมุขหน้าพระที่นั่งทรงธรรมโปรดให้ราชสกุลและราชินิกุลเดิรสยาม ๒ สำหรับ คือสำหรับที่ ๑ ถือผ้าไตร ม.ส.อ. พระยาบริบูรณราชสมบัติ (ม.ร.ว.มูล ดารากร ณ อยุธยา) หาบ ม.ส.ต. พระยาชาติเดชอุดม (ม.ร.ว.โป๊ะ มาลากุล ณ อยุธยา) ถือหม้อเข้าเชิงกรานพนักงานสนมพลเรือน สำหรับที่ ๒ ถือผ้าไตร ม.ส.ท. พระยาเทเวศรวงศ์วิวัฒน์ (ม.ล.วราห์ กุญชร ณ อยุธยา) หาบ ม.ส.ต. พระยาอุดมพงศ์เพ็ญสวัสดิ์ (ม.ร.ว.ประยูร อิศรศักดิ์ ณ อยุธยา) มีสนมพลเรือนถือนม้อเข้าเชิงกราน สำหรับที่ ๓ ถือผ้าไตร ม.ส.ท. พระยามหานามราช (ม.ร.ว.จ้านง นพวงศ์ ณ อยุธยา) หาบ พล.ต.พระยาเสนาสงคราม (ม.ร.ว.อ๋ นพวงศ์ ณ อยุธยา) มีสนมพลเรือนถือนม้อเข้าเชิงกราน สำหรับที่ ๔ ถือผ้าไตร ม.อ.ท. พระยาไพบูลย์สมบัติ (เดช บุนนาค) หาบ พ.ส.ท. พระยาสุรวงศ์วิวัฒน์ (เดียม บุนนาค) มีสนมพลเรือนถือนม้อเข้าเชิงกราน สำหรับที่ ๕ ถือผ้าไตร พล.ท.พระยาพระกฤษณรักษ์ (สวาสดี บุนนาค) หาบ พล.ต.พระยาเทพาธิบดี (เจิบ บุนนาค) มีสนมพลเรือนถือนม้อเข้าเชิงกราน สำหรับที่ ๖ ถือผ้าไตร พล.ต.พระยาดำรงราชพลขันธ์ (ดอน บุนนาค) หาบ ม.ส.ต. พระยาเทพมณเฑียร (สนั่น บุนนาค) มีสนมพลเรือนถือนม้อเข้าเชิงกราน เดิรสยามหีบเวียนพระเมรุเป็นอุตราวัฏฏ์ครบ

๓ รอบ แล้วเสด็จประทับพระเมรุ ทรงทอดไตรสามหาบสมเด็จพระสังฆราชเจ้า ๑ สมเด็จพระพุฒาจารย์ ๑ พระญาณวราภรณ์ ๑ สดับปกรณ์แล้วไปยังอาสนสงฆ์ พระที่นั่งทรงธรรม โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ทรงทอดไตรสามหาบ พระพรหมมณี ๑ พระมงคลทิพมณี ๑ พระปัญญาพิศาลเถร ๑ สดับปกรณ์แล้ว ขึ้นนั่งยังอาสนสงฆ์พระที่นั่งทรงธรรม ทรงเก็บพระอัฐิสรองพระสุคนธ์ประมวญลงพระโกศทองลงยาแล้ว ภูษามาลาเชิญพระโกศพระอัฐิเหนือพานทองสองชั้นไปประดิษฐานในบุษบกบนพระแท่นแว่นฟ้าทอง เจ้าพนักงานประมวญพระอังคารลงในตะพานเหนือพานทองปักไว้ เสด็จประทับพระที่นั่งทรงธรรม ทรงประเคนอาหารบิณฑบาตสามหาบ พระสงฆ์ ๖ รูป กระทำตักกฤตย์แล้ว ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระสังฆราชถวายอดิเรก ทรงทอดไตร ๕๐ พระสงฆ์สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา พระราชาคณะถวายอดิเรก โปรดให้เชิญพระโกศพระอัฐิประดิษฐานเหนือเสลี่ยงกงและเชิญพระตะพานพระอังคารจากพระเมรุขึ้นเหนือพระวอ เจ้าพนักงานพระราชพิธีน้ำรั้ว ๒ ท้ายข้างถือธงสามชาย ๒ คู่ แหน่งเกี่ยวสวมครุยลอบทอง ๑๖๐ กลองชนะแดง ๘๐ จำปี ๑ จำลอง ๑ สารวัตรกลอง ๒ แตรฝรั่ง ๑๖ แตรทอง ๒๐ คังขี้ ๒ สารวัตรแตร ๑ เจ้าพนักงานใหญ่กองพระราชพิธี ๑ เครื่องสูงหน้าห้าชั้น ๖ เจ็ดชั้น ๒ บังแทรก ๔ คุมเครื่องหน้า ๒ พระแสงหว่างเครื่องหน้า ๓ พระเสลี่ยงกงทรงพระโกศพระอัฐิ ๑ พนักงานกั้นพระกลดหักทองขวาง ๑ บังสุริย์ ๑ พัดโบก ๑ คู่เคียงชั้นพระยา ๑ คู่ ชั้นพระ ๗ คู่ สนมพลเรือนกำกับอินทร์ ๑ กำกับพรหม ๑ เครื่องสูงหลังเจ็ดชั้น ๒ ห้าชั้น ๔ บังแทรก ๒ พระแสงหว่างเครื่องหลัง ๒ พนักงานคุมเครื่องหลัง ๒ นายตำรวจหลวงนำพระวอพระอังคาร ๒ พระวอพระอังคาร ๑ พระกลด ๑ เจ้าพนักงานพระราชพิธีกำกับ ๑ ข้าหลวงเข้าในกรมเชิญเครื่องตามเวลา ๘.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จประทับพระมหาปราสาท โปรดให้เตรียมกระบวนแห่พระอัฐิสมเด็จพระปิตุจฉาเจ้าออกทางประตูพระเมรุด้านเหนือ เลี้ยวถนนพระจันทร์ ถนนราชดำเนินใน กระบวนพระอัฐิเลี้ยวถนนหน้าพระลานเข้ายังวังหลวง กระบวนพระอังคารตรงไปตามถนนสนามชัย เลี้ยวถนนสุราษฎร์ ข้ามสะพานไปถนนราชบพิธ เลี้ยวเข้าปักไว้ในวิหาร กระบวนพระอัฐิเทียบที่เกยหน้าประตูกำแพงแก้วพระมหาปราสาทด้านตะวันออก เชิญพระโกศพระอัฐิขึ้นประดิษฐานในบุษบกบนพระแท่นแว่นฟ้าทองภายใต้เศวตฉัตรลายพิมพ์ทอง ๕ ชั้น ทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อยแล้ว ทรงทอดไตร ๓๐ พระสงฆ์สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา พระราชาคณะถวายอดิเรกถวายพระพรลากลับ เวลา ๕.๐๕ น. เสด็จประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้พระองค์เจ้าธานี เสนาบดีธรรมการเฝ้าโปรดให้มีงานพระอัฐิที่พระมหาปราสาท เชิญพระพุทธรูปประจำพระชนมวารในพระบรมอัฐิและพระอัฐิสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงศรีรัตนโกสินทรและพระองค์เจ้าบุษบงเบิกบานประดิษฐานเหนือผ้าหมู่บนพระแท่นมุกด์ ณ มุขตะวันออก เชิญพระโกศพระบรมอัฐิรัชกาลที่ ๔-๕ ออกประดิษฐานเหนือพระราชบัลลังก์ภายใต้ฉัตรฉัตรตั้งต้นไม้ทองเงินคู่ ๑ ตั้งเครื่องราชอิสริยาภรณ์ปกและเครื่องทองน้อย ต่อออกมาทอดเครื่องราชสักการและพระแท่นทรงกราบไว้

พร้อม เชิญพระโกศพระอัฐิสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงศรีรัตนโกสินทรประดิษฐานเหนือโต๊ะทองข้างพระแท่นมหาเศวตฉัตรเบื้องวันออก เชิญพระโกศพระอัฐิพระองค์เจ้าบุษบงเบิกบานประดิษฐานเหนือโต๊ะทองเบื้องวันตก และตั้งสิ่งต่าง ๆ ไว้พร้อม

เวลา ๑๗.๔๕ น. ทรงเครื่องเต็มยศทหารบกประดับสายสพายมหาปรมาภรณ์ ทรงพระคทาจอมพล ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรมาประทับพระมหาปราสาท ทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อยที่หน้าบุษบกแว่นฟ้าทองแล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ ทรงประเคนพัดสังเคตแก่พระสงฆ์ ๑๕ รูป พระสงฆ์รวม ๒๐ รูป มีสมเด็จพระพุฒาจารย์เป็นประธานสวดมนต์จบ ทรงประเคนพัดสังเคตแก่พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ วัดบรมนิวาส แล้วทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงธรรม พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ถวายเทศนาจบถวายธยา พระสวดมนต์ถวายอนุโมทนาแล้ว ทรงทอดไตรสังเคตหัวทานแก่พระเทศน์และพระที่สวดมนต์ดับปกรณ์แล้ว สมเด็จพระพุฒาจารย์ถวายอดีต พระญาณวราภรณ์ถวายพระพรลา ทรงทอดผ้าสดับปกรณ์ที่พระบรมอัฐิไตร ๑๐ พระสงฆ์ ๑๐ รูป มีพระพรหมมุนีเป็นประธานสดับปกรณ์แล้ว ทรงทอดที่พระอัฐิสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงศรีรัตนโกสินทรไตร ๑ ผ้าขาวพับ ๒ ที่พระอัฐิพระองค์เจ้าบุษบงเบิกบานไตร ๑ ผ้าขาวพับ ๑ พระสงฆ์สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาแล้ว พระพรหมมุนีถวายอดีต พระสาธุศีลสังวรถวายพระพรลา เวลา ๕.๓๐ น. เสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. ทรงเครื่องเต็มยศทหารบกประดับตราสายสพายปฐมจุลจอมเกล้า ทรงพระคทาจอมพลทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระมหาปราสาททรงจุดเทียนเครื่องทองน้อยเครื่องราชสักการถวายบังคมพระบรมอัฐิแล้ว ทรงเครื่องทองน้อยที่พระอัฐิสมเด็จพระปิตุจฉาเจ้าและจุดเทียนเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ ๒๐ รูป ถวายพรพระจบ ทรงประเคนอาหารบิณฑบาต จันแล้วทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระพุฒาจารย์ถวายอดีต พระญาณวราภรณ์ถวายพระพรลา ทรงประเคนพัดสังเคต แต่พระเทพมุนี วัดราชบพิธ ถวายเทศนากัณฑ์ ๑ จบถวายธยา พระเปรียญ ๔ รูป ถวายอนุโมทนาแล้ว ทรงทอดไตรสังเคตหัวทาน และผ้าไตรสดับปกรณ์แล้ว พระเทพมุนีถวายอดีต ถวายพระพรลา โปรดให้หม่อมเจ้าที่ยังเยาว์ทอดผ้ารายร้อย พระสงฆ์มีพระวิสุทธิโสภณเป็นประธานสดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนาแล้ว พระวิสุทธิโสภณถวายอดีตถวายพระพรลา โปรดให้กุษามาลาเชิญพระโกศพระอัฐิพระปิตุจฉาเจ้าจากพระมหาปราสาทขึ้นรถม้าหลวงเทียมม้า ๔ ที่ประตูกำแพงแก้วด้านวันออก เสด็จตามมาส่งพระอัฐิ ณ ที่นี้ด้วย มีรถม้าหลวงข้าหลวงเข้าในกรมเชิญเครื่องตาม ๔ คัน ทหารม้า ๑ กองร้อยแห่นำเคลื่อนกระบวนไปยังวังบางขุนพรหม เวลา ๑๒.๔๕ น. เสด็จกลับ เจ้าพนักงานเชิญพระบรมอัฐิและพระอัฐิประดิษฐาน ณ ที่เดิม

โปรดให้เจ้าพนักงานจัดการบรรจุพระอังคารพระปิตุจฉาเจ้าที่สุสานวัดราชบพิธ

เวลา ๑๗.๒๕ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับในพระวิหารวัดราชบพิธ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้วทรงทอดไตร ๒๐ พระสงฆ์ ๒๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธานสดับปกรณ์แล้ว สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ทรงทอดไตรอีก ๑๐ พระสงฆ์สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรกแล้ว ภูษามาลาเชิญพระฉะอบพระอังคารออกจากพระวิหารไปประจุในอนุสาวรีย์ มีประโคนแดงอน แตรฝรั่ง คังข์ กลองชนะ เสด็จทรงวางพวงมาลา ณ ที่บรรจุพระอังคารพร้อมด้วยเจ้านายข้าราชการ เวลา ๑๗.๒๕ น. เสด็จกลับ เจ้าพนักงานช่างในราชบัณฑิตยสภาได้วางศิลาปิดฉนวนโอบกบุนแล้วเป็นเสร็จการ

วันที่ ๒๐ พฤษภาคม โปรดให้ออกพระราชบัญญัติสหกรณ์ พุทธศักราช ๒๔๗๑ ประกาศลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๗๑

และโปรดให้ประกาศวิธีนับเวลาในราชการ เป็นรอบ ๒๔ นาฬิกา กับคำบอกย่านระยะเวลาให้ใช้ว่า “ชั่วโมง” ไม่ใช่ “ชั่วโมงนาฬิกา” ประกาศลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๔๗๑

วันจันทร์ที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

วันอังคารที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๔๗๑

โปรดให้จัดการพระราชทานเพลิงศพ พระองค์เจ้าประภัสร์และพระองค์เจ้าวรลักษณาวดี ณ พระเมรุท้องสนามหลวง เจ้าพนักงานจัดการตกแต่งหอธรรมสังเวชซึ่งเป็นที่ไว้พระศพเปลื้องพระโกศเดิมออก พระราชทานพระโกศกุดั่นน้อยประกอบใหม่สำหรับการออกพระเมรุและแขวนฉัตรโหมดทองห้าชั้นที่พระโกศทั้ง ๒ พระศพ แวดล้อมด้วยเครื่องราชอิสริยยศไว้พร้อม

เวลา ๑๗.๒๕ น. ทรงเครื่อง ครึ่งยศทหารปืนใหญ่ประดับตรา ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับหอธรรมสังเวชทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้วทรงจุดเทียนทรงธรรม พระธรรมปิฎกวัดพระเชตุพน ถวายพระธรรมเทศนาถกัณฑ์ ๑ จบ ทรงจุดเทียนบูชาธรรมฐานานุกรมเปรียญ ๔ รูป สวดบรรยายตามเทศน์ ทรงทอดไตรถกัณฑ์เทศน์และไตรพระสวดสดับปกรณ์แล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรมเครื่องถกัณฑ์เทศน์ พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระธรรมปิฎกถวายอดิเรก ถวายพระพรลา ทรงทอดไตรสดับปกรณ์อีกพระศพละ ๒๐ พระสงฆ์ ๔๐ รูป มีพระธรรมปาโมกข์วัดมกุฏกษัตริย์เป็นประธานสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา เวลา ๑๕.๐๐ น. เสด็จกลับ เจ้าภาพได้บำเพ็ญพระกุศลมีเทศนาสดับปกรณ์ต่อไป

วันพุธที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

เวลา ๑๔.๐๐ น. เศษ เจ้าพนักงานเปลื้องพระโกศออกเชิญพระลงทั้ง ๒ พระศพจากหอธรรมสังเวชขึ้นรถอวิมานออกทางประตูศรีสุนทร ประตูเทวาริรมย์ มีนายตำรวจพระนครบาล

ขึ้นมานำคู่ ๑ มีรถม้าหลวงตามไปตามถนนมหาราชาลัยวถนพระเชตุพน เลี้ยวออกถนนสนามชัย
หยุดที่หน้าวัดพระเชตุพน เชิญพระล่องจากรถพระวอวิมานมาขึ้นราชรถน้อยรถละพระศพ ประ
กอบพระโกศกุดั่นน้อยอย่างเดิม ตั้งกระบวนแห่ตามริ้วกระบวน ๆ หน้ามีแถววงกรมทหารราบที่ ๑
มหาดเล็ก จ.ป.ร. ทหารราบที่ ๒ ร.อ. ๑ กองพัน กระบวนหลวงมีเจ้าพนักงานพระราชพิธีนำ
๒ ธงสามชาย ๒ คู่แห่งงักยวลายสวมครุยลอมพอก ๑๒๐ กลองชนะแดง ๔๐ จำปี ๑ จ่ากลอง
๑ สารวัตรกลอง ๒ แตรฝรั่ง ๑๖ แตรทอง ๒๐ คังข์ ๒ สารวัตรแตร ๑ สังฆการีเชิญพัดยศ
นำ ๑ รถพระธรรมปาโมกข์อ่านพระอภิธรรมนำเทียมม้า ๒ กั้นสัปทน เจ้าพนักงานใหญ่กองพระ
ราชพิธี ๑ เครื่องสูงหน้าห้าชั้น ๖ เจ็ดชั้น ๒ บังแทรก ๔ พระแสงหว่างเครื่องหน้า ๖ ราชรถ
น้อยทรงพระศพพระองค์เจ้าประภัสสรเทียบม้า ๔ มีภูษามาลาเชิญพระกลด ๑ บังพระสุริย์ ๑ พัด
โบก ๑ คู่ เคียงชั้นพระชั้นหลวง ๘ คู่ เครื่องสูงหลังเจ็ดชั้น ๒ ห้าชั้น ๔ บังแทรก ๒ พระ
แสงหว่างเครื่องหลัง ๔ อินทร์เชิญจามร ๘ พรหมเชิญจามร ๘ สนมกำกับอินทร์ ๑ สนมกำกับ
พรหม ๑ ข้าหลวงเชิญเครื่องอิสสรียศตามพระศพ กระบวนพระศพพระองค์เจ้าลักษณาวดีมีเครื่อง
สูงหน้าห้าชั้น ๖ เจ็ดชั้น ๒ บังแทรก ๔ พระแสงหว่างเครื่องหน้า ๖ ราชรถน้อยทรงพระศพ
พระองค์เจ้าวรลักษณาวดีเทียมม้า ๔ ภูษามาลาเชิญพระกลด ๑ บังพระสุริย์ ๑ พัดโบก ๑ คู่
เคียงชั้นพระชั้นหลวง ๘ คู่ อินทร์เชิญจามร ๘ พรหมเชิญจามร ๘ สนมกำกับอินทร์ ๑ สนม
กำกับพรหม ๑ เครื่องสูงเจ็ดชั้น ๒ ห้าชั้น ๔ บังแทรก ๒ พระแสงหว่างเครื่องหลัง ๔ ข้าหลวง
เชิญเครื่องราชอิสสรียศตามพระศพ นาลีนวันสยายผมตามพระศพรวม ๖ แล้วพระญาติและข้าหลวง
นั่งขบวนตามพระศพ

เวลา ๑๕.๓๐ น. เจ้าพนักงานได้เคลื่อนกระบวนแห่แต่หน้าวัดพระเชตุพนไปตามถนนสนามชัย

เวลา ๑๖.๐๐ น. ทรงเครื่องเต็มยศทหารบกประดับสายสพายจักรี ทรงรถยนต์พระที่นั่ง
แต่พระที่นั่งอัมพรเทียบที่หลังพระที่นั่งทรงธรรม ณ พระเมรุท้องสนามหลวง เสด็จประทับพระ
ราชบัลลังก์มุขเด็จ กระบวนเสด็จพระจันทร์เข้าประตูพระเมรุ กระบวนหน้าผ่านที่ประทับไป
ออกประตูด้านใต้ เลี้ยวไปตั้งแถวอยู่หน้าประตูพระเมรุด้านตะวันออก กระบวนหลวงแห่พระศพเวียน
พระเมรุ ๓ รอบแล้วหยุดหน้ามุขตะวันออก ภูษามาลาเปลื้องพระโกศกุดั่นน้อยออก เชิญพระล่องขึ้น
ประดิษฐานเหนือพระจิตตภาฐานแล้ว ทรงจุดเทียนทรงธรรม พระธรรมโกศาจารย์วัดราชาธิวาส
ถวายพระธรรมเทศนาจบ ทรงทอดไตรเทศน์สดปกรณ์และทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์กัณฑ์เทศน์
แล้ว ทรงทอดไตรสดปกรณ์อีกพระศพละ ๒๐ ไตร พระสงฆ์มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็น
ประธานสดปกรณ์ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรกแล้ว เวลา ๑๗.๒๐ น. เสด็จประทับที่พระเมรุทรง
วางพวงมาลาดอกไม้จันทร์ กงทหารทำการเคารพ เป่าแตรนอน พระราชทานเพลิงพระศพพระ
องค์เจ้าประภัสสร และพระองค์เจ้าวรลักษณาวดี เจ้าพนักงานประโคมแตรทอง แตรฝรั่ง คังข์ กลอง
ชนะจำปีจ่ากลอง แตรวงทำเพลงสรรเสริญพระบารมี เสด็จประทับมุขเด็จพระที่นั่งทรงธรรม เจ้า
นายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในและคณะทูตกับพระสงฆ์ขึ้นถวายพระเพลิงตามลำดับ เวลา ๑๗.๓๐ น.
เสด็จกลับ เจ้าพนักงานปิดพระฉากจนเวลา ๒๒.๐๐ น. จึงเปิดเพลิงสุมพระอัฐิไว้คืน ๑

วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ไปรดให้กรมหลวงกำแพงเพชรฯ เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์และคมนาคมเฝ้า

เวลา ๑๗.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเสด็จออกขุนนางพระที่นั่งอนันตเจ้านายฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้าพระราชทานสัญญาบัตรยศทหารแก่นายทหารที่มียศแล้ว ทหารบก ๓ ทหารเรือ ๑ พระยาศรีวิสารวาจาผู้รั้งปลัดทูลฉลองต่างประเทศนำพระยาจำนงดิฐการัครราชทูตสยามประจำกรุงโตเกียว ซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายไปเป็น อัครราชทูตสยามประจำกรุงโรมเฝ้ากราบถวายบังคมลาไปรับราชการตามตำแหน่ง พระยาพิพิธสมบัติ ปลัดทูลฉลองกระทรวงพาณิชย์และคมนาคมเบิกนักเรียนกรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยามซึ่งกลับจากการศึกษาวิชาวิศวกรรมโยธา ณ ประเทศยุโรป ๒ กับนักเรียนไปรษณีย์โทรเลขซึ่งกลับจากการศึกษาวิชาวิทยุโทรเลข ณ ประเทศยุโรปเฝ้า ๑

วันนี้เวลาเช้าเจ้าพนักงานกระทรวงวังเลี้ยงพระที่สวดอภิธรรมตามสร้าง ภูษามาลาดับเพลิงประมวญพระอัฐิถวายคลุมไว้ ดั่งนำพระสุคนธ์ขึ้นทรงและพระโกศพระอัฐิเหนือพานทองสองชั้น เวลา ๗.๐๐ น. โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์และสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระสวัสดิวัดเสด็จยังพระเมรุพระราชทานสามหาบพระศพละสำหรับ โปรดให้ราชสกุลราชินิกุลเดินสามหาบคือ สามหาบพระองค์เจ้าประภัสร์ สำหรับที่ ๑ ถือผ้าไตร พลต.พระยาเสนาณรงค์ฤทธิ์ (ม.ล.เล็ก สนิทวงศ์ ณ อยุธยา) หาบ ร.ส.อ.นายประภาสมณฑิร (ม.ร.ว.เจือ มาลากุล ณ อยุธยา) พนักงานสนมพลเรือนถือหม้อเข้าเชิงกราน สำหรับที่ ๒ ถือผ้าไตร ส.อ.พระยานิวัตติศรวงศ์(ม.ร.ว.กมล นวรัตน์ ณ อยุธยา) หาบ ร.ส.อ. นายขันหุ้มแพร (ม.ร.ว.มานพ เกษมสันต์ ณ อยุธยา) พนักงานสนมพลเรือนถือหม้อเข้าเชิงกราน สำหรับที่ ๓ ถือผ้าไตร ส.ท.พระราชวรินทร์ (โชติ บุนนาค) หาบส.ท. พระสรพันธาติศย์ (ฮัก บุนนาค) สนมพลเรือนถือหม้อเข้าเชิงกราน สามหาบพระองค์เจ้าวรลักษณาวดี สำหรับที่ ๑ ถือผ้าไตร พ.ส.ต. พระยาศรีภักดี (ม.ล. ตุ่ม กุญชร ณ อยุธยา) หาบร.ส.อ. จำโชน เชิดประทีป (ม.ร.ว. สวน สุประดิษฐ์ ณ อยุธยา) พนักงานสนมพลเรือนถือหม้อเข้าเชิงกราน สำหรับที่ ๒ ถือผ้าไตร ส.อ.พระยาพิพิธสมบัติ (ม.ล.ผัด พนมวัน ณ อยุธยา) หาบ ร.อ.หม่อมศิริวงศ์ วรรณ (ม.ร.ว.ฉายฉาน ศิริวงศ์ ณ อยุธยา) ร.น. พนักงานสนมพลเรือนถือหม้อเข้าเชิงกราน สำหรับที่ ๓ ถือผ้าไตร ส.ต.นายจำเรศ (อั้น บุนนาค) หาบ ร.ท.หลวงวิจารณ์ทัศนกิจ (แจ้ว บุนนาค) พนักงานสนมพลเรือนถือหม้อเข้าเชิงกราน ครบ ๓ รอบแล้ว สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ทรงทอดไตรสามหาบพระอัฐิพระองค์เจ้าวรลักษณาวดี พระธรรมไตรโลก วัดมหาธาตุ ๑ พระเทพมุนี วัดเบญจมบพิตร ๑ พระวิสุทธิวิสารเถร วัดคูหาสวรรค์ ๑ สดับปกรณ์ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระสวัสดิวัดเสด็จทอดไตรสามหาบพระอัฐิพระองค์เจ้าประภัสร์ พระธรรมปาโมกข์วัดมงกุฏกษัตริย์ ๑ พระธรรมโกศาจารย์วัดราชาธิวาส ๑ พระมงคลทิพมุนี วัดจักรวรรดิ ๑ สดับปกรณ์ แล้วขึ้นนั่งยังอาสนพระที่นั่งทรงธรรม สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์และสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระสวัสดิวัดเสด็จเก็บพระอัฐิพระองค์เจ้าวรลักษณาวดีและพระองค์เจ้าประภัสร์ทรงพระสุคนธ์และประมวญลงในพระโกศทองตั้งเหนือพานทองสองชั้น ภูษามาลาเชิญพระโกศประดิษฐานบนม้าหมู่ทอง พระที่นั่งทรงธรรม สมเด็จพระ

เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์และสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จออกทรงพระเคนอาหารบิณฑบาต แก่พระสงฆ์สามหาบ พระสงฆ์ฉันถวายอนุโมทนาแล้ว เวลา ๘.๓๐ น. ภูษามาลาเชิญพระโกศพระอัฐิขึ้นรถยนต์หลวงไปประดิษฐาน ณ หอพระนาคนิเวศน์วัดพระแก้วเป็นเสร็จการ

วันศุกร์ที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๗.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ม.อ.ต. พระยาจางนดิฐการ อัครราชทูตผู้มีอำนาจเต็มที่จะไปประจำ ณ กรุงอิตาลี สเปนญ และปอร์ตูกอล เฝ้ากราบถวายบังคมลา

วันเสาร์ที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๕.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวัดสมณานัมบริหาร ทอดพระเนตรองพจนสมุท (กวี) รองปลัดขวาฝ่ายอานัมนิกาย อธิการวัดสมณานัมบริหาร อำเภอดุสิต จังหวัดพระนคร เป็นอุปัชฌาย์กระทำการอุปสมบทพระปฎิ มินจิตต ตามลัทธิฝ่ายอานัม

วันอาทิตย์ที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เวลา ๒๐.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จบ้านเจ้ากาวิวงศ์ ณ เชียงใหม่ ถนนรองเมือง ซอยที่ ๒ ในการทำบุญวันเกิดและบำรุงขวัญ เพื่อทรงเยี่ยมในโอกาสที่ปลอดภัยในคราวเครื่องบินตกในท้องที่กิ่งอำเภออุ้มผาง ในเวลาที่ไปราชการสำรวจทางรถไฟระวางสายลพบุรีกับโคราช ประทับเสวยพระกระยาหารพร้อมด้วยข้าราชการผู้ใหญ่ ทอดพระเนตรภาพยนตร์ของกรมรถไฟหลวง สมควรแก่เวลาเสด็จกลับ

โปรดให้กระทรวงพาณิชย์และคมนาคม แผนกไปรษณีย์ออกประกาศจำหน่ายใช้ตราไปรษณียากรรัชชกาลที่ ๗ ประเภทราคาบาท ๗ ชนิด คือราคา ๑ บาท ๒ บาท ๓ บาท ๕ บาท ๑๐ บาท ๒๐ บาท และ ๔๐ บาท ประกาศลงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๑

และโปรดให้กระทรวงต่างประเทศประกาศเรื่องใช้หนังสือสัญญาทางพระราชไมตรี และหนังสือสัญญาการค้าขายและการเดินเรือระวางสยามกับอังกฤษ พ.ศ. ๒๔๖๘ แก่อาณาเขตต์ของอังกฤษรวม ๓๐ แห่ง ประกาศลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑

วันจันทร์ที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีที่พระที่นั่งอนันต์

วันอังคารที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๑

(ไม่มีบันทึก)

วันพุธที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

วันพฤหัสบดีที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑

โปรดให้จัดการพระราชทานเพลิงศพสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ม.ร.ว.เจริญ อิศรางกูร ณ อยุธยา) วัดระฆังที่พระเมรุท้องสนามหลวง เจ้าพนักงานได้จัดสถานที่และลดนัตระยอดเมรุห้าชั้นออก และถอนนัตระทองฉลุสาย และนัตระทองนัตระนากนัตระเงินที่ล้อมเมรุออก

เมื่อวานนี้ที่ ๓๐ พฤษภาคม เจ้าพนักงานจัดการตกแต่งสถานที่สำนักวัดระฆังตามสมควร เปลื้องโกศไม้สิบสองที่ประกอบเดิมออก พระราชทานโกศมณฑปประกอบ เวลาค่ำมีพระสงฆ์ สวดอภิธรรม และประโคมตามพระเกียรติยศ เจ้าภาพบำเพ็ญกุศลตามสมควร

วันนี้ที่ ๓๑ พฤษภาคม เวลา ๑๕.๐๐ น. เจ้าพนักงานเปลื้องโกศออกเชิญลงในลงเรือ ม่านทองออกจากท่าหน้าวัดระฆังข้ามฟากไปเทียบท่าพระจันทร์ เชิญขึ้นตั้งเหนือราชรถน้อยประกอบ โกศมณฑป จัดตั้งริ้วมีคู่แห่งเกี่ยวสายสวมครุยลอมพอก ๘๐ กลองชนะแดง ๒๐ จำปี ๑ จ่ากลอง ๑ แตรฝรั่ง ๔ แตรวง ๔ สังฆการีเชิญพัตยศนำ พระเทพโมลี วัดประยูรวงศ์ขึ้นรถเทียมม้าคู่ อ่านอภิธรรมนำศพ นัตระเครื่องหน้าห้าชั้น ๖ บังแทรก ๔ ราชรถน้อยรับศพมีพนักงานกันกวด กำมะลอ ๑ บังสุริย์ ๑ ข้าราชการกระทรวงธรรมการ ๘๐ นัตระเครื่องหลังห้าชั้น ๔ บังแทรก ๒ ศิษยานุศิษย์เชิญเครื่องสมณศักดิ์และตามพร้อมด้วยญาติและสัทธังวิหารีกันเตวาลิกเดิกระบวนแต่ทำไปตามถนนพระจันทร์ เลี้ยวเข้าประตูเมรุด้านเหนือเวียน ๓ รอบแล้ว เทียบมุขตวันออก แห่งเมรุ เจ้าพนักงานเปลื้องโกศออกยกกลองขึ้นตั้งเหนือจิตตถาธารพร้อมด้วยเครื่องพระราชทานเพลิง มีพระสงฆ์สวดพระอภิธรรมทั้ง ๔ สร้าง

เวลา ๑๘.๐๐ น. ทรงเครื่องเต็มยศทหารบกประทับตราสายสพายจักรี ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรมาเทียบเมรุ ณ ถนนหน้าพระธาตุ เสด็จขึ้นประทับพระที่นั่งทรงธรรม ทรงทอดผ้าไตร ๑๐ พระสงฆ์ ๑๐ รูป มีพระธรรมเจดีย์เป็นประธานบังสุกุลถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรกแล้ว เวลา ๑๘.๑๐ น. เสด็จประทับเมรุพระราชทานเพลิงศพสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ แล้ว เสด็จประทับพระที่นั่งทรงธรรม เจ้านายฝ่ายหน้า ฝ่ายใน และพระสงฆ์ขึ้นเฝ้าต่อไป เวลา ๑๘.๑๕ น. เสด็จกลับ เจ้าพนักงานปิดฉากจบเวลา ๒๒.๐๐ น. จึงเปิดเพลิงสูมอัฐิไว้คืน ๑

รุ่งขึ้นวันที่ ๑ มิถุนายน เวลาเช้าเจ้าพนักงานกระทรวงวังจัดอาหารบิณฑบาตเลี้ยงพระสงฆ์ ทั้ง ๔ สร้าง ๓๒ รูป ดับเพลิงแจงและแปรรูป พระราชทานไตรสามหาบให้เจ้าภาพบำเพ็ญกุศล ทอดผ้าบังสุกุลเก็บอัฐิเลี้ยงพระแล้วเชิญอัฐิกลับยังวัดระฆังเป็นเสร็จการ

วันศุกร์ที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๑

เวลา ๒๐.๐๐ น. โปรดพระราชทานเลี้ยงอาหารแก่ข้าราชการที่พระที่นั่งอัมพร คือ พระยาพระกฤษณรักษ์ พระยามโนปกรณนิติธาดา พระยาพิพิธสมบัติ พระยาโกมารกุลมนตรี พระยาสุรเกษตรไศภน พระยาหริศจันทรสุมิต และพระยาสารศาสตรศิริลักษณ์

เวลา ๑๕.๐๐ น. มีการประชุมองคมนตรี ณ ศาลาสหทัยสมาคม กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ สภานายกอ่านพระราชหัตถเลขาแสดงพระราชประสงค์ให้กรรมการองคมนตรีถวายความเห็นเรื่อง

พระราชบัญญัติลักษณะณฑุลเกล้า ฯ ถวายฎีกากรรมการรองคมนตรี ลงมติถวายว่าร่างพระราชบัญญัติ
นั้นควรระงับเสีย

วันเสาร์ที่ ๒ มิถุนายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรโปรดให้พระองค์เจ้าไตรทศ เสนาบดีต่างประ
เทศเฝ้า

เวลา ๑๖.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี
เสด็จประทับรถยนต์พระที่นั่งจากท่าราชวรดิษฐ์ แล่นขึ้นไปเทียบที่หน้าโรงพยาบาลศิริราช คณะ
ศาสตราจารย์เฝ้ารับเสด็จที่ทำ มีนักเรียนแพทย์ยื่นรายทางรับเสด็จสองฟากทาง เสด็จประทับพระ
แท่นชุมสายหน้าศาลาอำนวยการ เจ้านายข้าราชการและคณะทูตานุทูตพร้อมด้วยภรรยากับผู้ที่ได้รับ
เชิญเฝ้าที่กระโจม ๒ ข้าง เสนาบดีกรรมการอ่านรายงานกราบบังคมทูล มีพระราชดำรัสตอบแล้ว
เสนาบดีกรรมการถวายพานเชือก ทรงชักเชือกผ้าคลุมป้าย ศาลาอำนวยการ เป็นการเปิดสถานที่
คณะแพทยศาสตร์ รวมเป็นตึก ๕ หลัง ด้วยกัน พระสวดชยันโตมีพระโคมดุริยดนตรี แล้ว
สมเด็จพระบรมราชินี พระราชทานประกาศนียบัตรและเครื่องหมายเรียนสำเร็จแก่นางพยาบาลรวม
๒๔ นาง แล้วคณะบดีนำเสด็จทอดพระเนตรสถานที่ต่าง ๆ ผู้ที่ได้รับเชิญและปลัดคณะบดีกับ
เจ้าหน้าที่กองกลางตามเสด็จเพื่อชี้แจงกิจการแก่ผู้โดยเสด็จ ศาสตราจารย์และเจ้าหน้าที่ตามแผนก
รับเสด็จตามแผนกของตน ๆ ท้วแล้ว ประทับเสวยเครื่องดื่มที่ศาลาอำนวยการพร้อมด้วยเจ้านาย
ผู้ที่ได้รับเชิญรับประทานที่กระโจม ณ สนามบริเวณโรงพยาบาล เสวยแล้วเสด็จทอดพระเนตรที่
อยู่ของนักเรียนและนางพยาบาล เจ้าหน้าที่แผนกโรงเรียนนางพยาบาลรับเสด็จตามแผนก แล้วเสด็จ
พระราชดำเนินลงเรือพระที่นั่ง มีนักเรียนนางพยาบาลยืน ๒ ฟากทางเปล่งเสียงไชโย ๓ ครั้ง เรือ
พระที่นั่งข้ามมาขึ้นท่าราชวรดิษฐ์ ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๓ มิถุนายน ๒๔๗๑

(ไม่มีบันทึก)

วันจันทร์ที่ ๔ มิถุนายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์
เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีสภา

วันอังคารที่ ๕ มิถุนายน ๒๔๗๑

(ไม่มีบันทึก)

วันพุธที่ ๖ มิถุนายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

วันหยุดสัปดาห์ที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๗.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนาง ณ พระที่นั่งอนันตสมาคมเจ้านายฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า พระราชทานสัญญาบัตรยศทหารบกผู้ที่มียศแล้ว นายพันตรี ๑ นายร้อยเอก ๖ พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่นายทหารผู้มีบรรดาศักดิ์แล้ว ๕ พระยาสุวภัทรวิจิต ผู้ช่วยปลัดทูลฉลองกระทรวงยุติธรรมนำข้าราชการเฝ้ากราบถวายบังคมลาไปรับราชการตามตำแหน่ง คือ ว่าที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลมณฑลปัตตานี ๑ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดลพบุรี ๑ แล้วเสด็จขึ้น

เวลา ๑๗.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวังบูรพาภิรมย์ ทรงเยี่ยมประชวรสมเด็จพระราชปิตุลา ฯ

วันศุกร์ที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้พล.อ. หม่อมเจ้าบรรเดช ผู้รั้งตำแหน่งเสนาบดีกลาโหมเฝ้า

วันเสาร์ที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้เจ้าพระยาพลเทพ เสนาบดีเกษตรเฝ้า
วันนี้ที่ ๙ มิถุนายน เวลา ประมาณ ๑๒.๐๐ น. เกิดเพลิงไหม้ขึ้นที่ชั้นบนของห้างขายยาบุญมี ตำบลสามแยกถนนมฤณนเจริญกรุงต่อกับถนน ๒๒ กรกฎาคม ท้องที่กิ่งอำเภอป้อมปราบศัตรูพ่าย จังหวัดพระนคร มีสูบน้ำดับเพลิงตำรวจนครบาล และบริษัทไฟฟ้าสยามไปช่วยกันดับจนเวลาประมาณ ๑๓.๐๐ น. จึงสงบ คงไหม้ห้องชั้นบนซึ่งเป็นของหลวงอรรถกสิณภาษ ๑ ห้อง ทรัพย์สินเสียหายเป็นราคาประมาณ ๒,๔๐๐ บาท กับห้องไหม้หลังคามุงสังกะสีชั้นบนของห้างขายยาบุญมี ซึ่งนายกิมเซ็งเป็นเจ้าของ ๑๐ ห้อง ทรัพย์สินเสียหายเป็นราคาประมาณ ๒,๕๐๐ บาท รวมทรัพย์สินที่เสียหายทั้งสิ้นเป็นราคา ๕,๓๐๐ บาท ทางสอบสวนได้ความว่า ต้นเพลิงเกิดขึ้นที่ห้องนอนของนายพลพันหุ้มแพร (เก็บ จันทนบุบผา) นอกอาคารสังกัดกรมมหาดเล็ก ซึ่งเป็นน้องภรรยาหลวงอรรถกสิณภาษ แล้วจึงได้ลุกลามต่อไปตามทางสันนิษฐานของเจ้าหน้าที่ว่าเพลิงอาจเกิดจากสายไฟฟ้าชำรุดรั่วแล้วลุกลามขึ้น ฯ

วันอาทิตย์ที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๖.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จประทับท่าवासูกรี ทอดพระเนตรเรือเครื่องติดท้าย ๒ ลำ ซึ่งโปรดให้พระชนรัักษ์พิธานต่อถวาย หลวงกลการเจนจิตรได้ลองเครื่องแล่นถวายทอดพระเนตรหลายรอบ ประทับเสวยน้ำชาแล้วเสด็จลงเรือพระที่นั่งยนต์ลำที่ส่งใหม่ประพาสลำน้ำเจ้าพระยา ราชบริพารลงเรือเครื่องติดท้ายตามเสด็จ เวลาค่ำเสด็จกลับ

รถยนต์ลำนี้เป็นเรือชนิดเครื่องทอนิคีรอปมีกำลังเร็วชั่วโมงละ ๒๔-๓๐ ไมล์ ราคา ๖๕,๐๐๐ บาท เป็นเรือเร็วเป็นแบบเดียวกันกับเรือยามฝั่ง สำหรับใช้ในการเสด็จประพาสทางทะเล

วันนี้ โปรดให้ออกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดซื้อที่ดินและอสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นเพื่อสร้างทางหลวงของมณฑล จากสถานีย่านน้อยถึงหน้าที่ว่าการอำเภอเขาย้อยจังหวัดเพชรบุรี มณฑลราชบุรี ประกาศลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๔๗๑

โปรดให้ประกาศตั้งให้จอมพล สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์เป็นสภานายกกรรมการจัดการลูกเสือพระมหานคร ประกาศลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๔๗๑

โปรดให้กระทรวงวังออกประกาศรายนามหอธรรมสังเวชจากสถานเดิม มาขนามนามตึกที่บูรณะใหม่ ๒ หลังที่ถนนเขื่อนขันธ์วัณโรจน์ริมประตูศรีสุนทร หลังเหนือว่าหอธรรมสังเวช หลังใต้ว่าหออุเทศทักษิณา ประกาศลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๔๗๑

โปรดให้ประกาศตั้งสมาชิกสภาการคลังคณะเดิมต่ออีก ๒ ปี ประกาศลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๔๗๑

กับโปรดให้กระทรวงพาณิชย์และคมนาคมประกาศตั้งพระยาพิพิธสมบัติเป็นนายทะเบียนสหกรณ์ ประกาศลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๔๗๑

วันจันทร์ที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

วันอังคารที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๔๗๑

(ไม่มีบันทึก)

วันพุธที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวังบูรพาภิรมย์ ทรงเยี่ยมประชวรสมเด็จพระราชปิตุลา ฯ

วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๔๗๑

จอมพลสมเด็จพระราชปิตุลา เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดชประชวรพระโรคอันตะอักเสบและพระโรคพระปับผาสะเป็นพิษเข้าพะสมมาหลายวัน แพทย์ถวายพระโอสถเป็นลำดับมาพระอาการหาคลายไม่ วันวานนี้ที่ ๑๓ มิถุนายน เวลา ๑๘.๒๗ น. ทิวงคตที่ตำหนักวังบูรพาภิรมย์ พระชนม์ ๖๘ พรรษา

รุ่งขึ้นวันนี้ที่ ๑๔ มิถุนายน เวลา ๑๗.๑๐ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเครื่องเต็มยศทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร. ประดับตราสายสพายรามมา ทรงพระศกาทาจอมพล ทรงรยณตร์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวังบูรพาภิรมย์ กองเกียรติยศทหารมหาดเล็กกระทำวันทยาวิภูษณ์บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เสด็จประทับบนพระตำหนัก เวลา ๑๗.๑๕ น. พระราชทานน้ำสรงพระศพพร้อมด้วยเจ้านายข้าราชการชั้นเจ้าพระยาเสนาบดี มีประโคมกลองชนะ ๔๐ จำปี ๑ จำกลอง ๑ แตรงอน ๘ แตรฝรั่ง ๘ คังข์ ๑ ภูษามาลาทรงเครื่องประจุกกรรมพระศพเสร็จ เชิญลงพระลงในทรงสวมชฎาแล้ว เจ้าพนักงานกรมพระตำรวจหลวง เชิญขึ้นประดิษฐานบนแว่นฟ้า ๓ ชั้นมีฐานเขียงรอง มีฐานบัวกลุ่มรองรับพระโกศภายใต้เศวตฉัตร ๕ ชั้นประกอบพระโกศทองรองทรงยอดพุ่มเฟื่องพุดอกไม้ไหววัดเอว ตั้งเครื่องประดับชั้นเครื่องสูง ๕ ชั้น แวดล้อม ๑๐ องค์ ชุมสาย ๔ แล้วทรงทอดผ้าไตร ๔๐ พระสงฆ์สมเด็จพระเจ้าสังฆราชเจ้าเป็นประธานสดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนาแล้ว สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรกเสร็จ เวลา ๑๘.๒๕ น. เสด็จกลับ โปรดให้มีพระสงฆ์สวดอภิธรรมทั้งกลางคืนกลางวัน ฉันทน์เช้า ๘ รูป เพล ๘ รูป กับมีประโคมประจำพระศพ กลองชนะ ๒๐ จำปี จำกลอง ๑ แตรงอน ๔ แตรฝรั่ง ๔ คังข์ ๑ มีกำหนด ๑๐๐ วัน และโปรดให้ข้าราชการในพระราชสำนักไว้ทุกข์ ๑๐๐ วัน ตามกำหนด

วันศุกร์ที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๑

(ไม่มีบันทึก)

วันเสาร์ที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้พระยาจินดาภิรมย์ ผู้รั้งเสนาบดียุติธรรมเฝ้า

วันอาทิตย์ที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๑

วันนี้ที่ ๑๗ มิถุนายน โปรดให้ประกาศตั้ง ม.อ.ท. พระยาจินดาภิรมย์ เป็นผู้รั้งตำแหน่งเสนาบดียุติธรรมแทนเจ้าพระยาพิชัยญาติ ซึ่งมีอาการป่วยกราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่ง และให้คงเป็นอธิบดีศาลฎีกาตามเดิมด้วย ประกาศลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๑

และโปรดให้ศิริราชวิทยาลัยออกประกาศตั้งพระองค์เจ้าธานีเป็นนายก พระยาไพศาลศิลปศาสตร์ เป็นอุปนายกศิริราชวิทยาลัย ประกาศลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๑

วันจันทร์ที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. ทรงรยณตร์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

๔๑๒

วันอังคารที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๑

(ไม่มีบันทึก)

วันพุธที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี
โปรดให้ทำการพระราชกุศลสัปตมวารที่พระศพ สมเด็จพระราชปิตุลา ๖ ณ วังบูรพาภิรมย์
เจ้าพนักงานได้เตรียมการไว้พร้อม เวลา ๑๖.๐๐ น. พรตจันฉนวนทำพิธีกึ่งเด็กที่โรงซึ่งทำขึ้น ณ
สนามด้านเหนือ

เวลา ๑๗.๔๕ น. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารบกประดับตราทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่ง
อัมพร เสด็จวังบูรพาภิรมย์ ประทับบนตำหนัก ทรงวางพวงมาลาทรงเครื่องทองน้อยแล้วทรงเครื่อง
นมัสการ พระสงฆ์ ๒๐ รูป มีพระพรหมมุนีวัดราชประดิษฐเป็นประธานสวดอนตุดลกษณสูตรดามี
ต้นสวดมนต์และท้ายสวดมนต์จบ ทรงทอดไตร ๒๐ พระสงฆ์สดับปกรณ์แล้ว พระพรหมมุนี
ถวายอดิเรก ทรงจุดเทียนเครื่องทรงธรรมพระธรรมโกศาจารย์ วัดราชาธิวาส ถวายพระธรรมเทศนา
กัณฑ์ ๑ จบแล้ว ทรงจุดเทียนบูชาธรรม พระฐานานุกรม ๕ รูป สวดธรรมบรรยายตามเทศน์
ทรงทอดไตรเทศน์และจีวร พระสวดสดับปกรณ์แล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรม
พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระธรรมโกษาจารย์ถวายอดิเรก ทรงจุดเทียนบูชาธรรมเวลา ๑๕.๑๐ น.
เสด็จกลับเจ้าพนักงานกึ่งเด็กได้เชิญเครื่องสังเวชนียวัตถุขึ้นไปตั้ง พรตจันฉนวนทำพิธีสังเวชนียวัตถุแล้วกลับลงไป
สวดต่อไป

วันนี้ระวางประทับวังบูรพาภิรมย์ พระยาพิพิธสมบัติ ปลัดทูลฉลองพาณิชย์และคมนาคม
นำข้าราชการในกรมรถไฟและกรมไปรษณีย์โทรเลข กราบถวายบังคมลาไปดูระเบียบการธนาคาร
ออมสินและเรียนการทำบัญชีด้วยเครื่องกลที่ประเทศออสเตรเลีย รวม ๗ นาย

วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. ทรงเครื่องพระภูษาขาว ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จ
วังบูรพาภิรมย์ ประทับบนตำหนัก ทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อยทรงจุดเครื่องนมัสการแล้ว พระ
สงฆ์ ๒๐ รูป ที่สวดมนต์เมื่อวานนี้ถวายพรพระจบ ทรงประเคนอาหารบิณฑบาตพระสงฆ์นั้น
แล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระพรหมมุนีถวายอดิเรก ทรง
จุดเทียนเครื่องนมัสการทรงธรรม พระราชโมลี วัดมหาธาตุ ถวายพระธรรมเทศนากัณฑ์ ๑ จบ
ถวายถวายพระสงฆ์ถวายอนุโมทนาทรงทอดไตรและผ้าขาวพับสดับปกรณ์แล้ว ทรงประเคนใบวัด
อุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรมกัณฑ์เทศน์ ถวายอนุโมทนาแล้ว พระราชโมลีถวายอดิเรก เจ้าพนักงานเชิญ
เครื่องขึ้นไปตั้ง พรตจันฉนวนสวดสังเวชนียวัตถุแล้วขึ้นนั่งยังอาสน์ ทรงทอดผ้าขาวพับเนื้อดี ๒๕ พับ พรต
จันฉนวนสดับปกรณ์แล้วกลับลงไปยังโรงกึ่งเด็ก โปรดให้พระราชวงศ์ที่ทรงพระเยาว์ทอดผ้ารายร้อย
พระสงฆ์รายร้อยมีพระภิกษุวิวงศ์ วัดบพิตรพิมุขเป็นประธานนำสวดมาติกาสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา

แล้ว พระกวีวงศ์ถวยยอติเรก ทรงจุดเทียนบูชาธรรม เวลา ๑๓.๒๕ น. เสด็จกลับ พรตจีนญวน สวดกงเต็กตามวิธีเผากระดาษต่อไปเป็นเสร็จ

วันศุกร์ที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๔๗๑

วันนี้ที่ ๒๒ มิถุนายน เวลา ๓.๑๐ น. เกิดเพลิงไหม้ขึ้นที่ตึกแถวหมายเลขที่ ๑๔๕๒ มุมถนนทรงวาดต่อกับถนนเยาวราช ท้องที่อำเภอสัมพันธวงศ์ จังหวัดพระนคร มีกองดับเพลิงตำรวจนครบาลไปช่วยดับอยู่ราว ๒๐ นาทีจึงสงบ คงไหม้ฝาและประตูห้องกับสิ่งของเสียหายราคาประมาณ ๖๕๐ บาท สอบสวนได้ความว่าตึกแถวที่เพลิงไหม้เป็นของพระคลังข้างที่ นายทง แซ่เจี๋ย ชาตจีน และ เป็นผู้เช่าไว้ให้ผู้อื่นเช่าอีกต่อหนึ่ง แต่เวลาที่เพลิงไหม้หาไม่มีผู้ใดอยู่ในห้องที่เกิดเพลิงไหม้ นายทง ได้ให้นายจิว แซ่อึ้ง ชาตแต้จิวเป็นผู้ดูแลแทน เมื่อก่อนเกิดเพลิงนายเก้า ชาตแต้จิวได้ขอฝากหาบต้มน้ำรากบัวแก่นายจิว ๆ ให้นำเข้าไปในห้องแล้ว ปิดห้องลั่นกุญแจไว้ ดันเพลิงเกิดขึ้นในห้องที่วางหาบนั้น สันนิษฐานว่า เพลิงคงเกิดขึ้นจากเตาต้มรากบัวในหาบนั้น เพราะปรากฏว่าเมื่อนายเก้านำหาบไปไว้ในห้องนั้น หาได้ดับไฟในเตาไม่

วันเสาร์ที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ไพรดให้พระองค์เจ้าศุภโยคเกษม เสนาบดีคลังเฝ้า

วันอาทิตย์ที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๑

(ไม่มีบันทึก)

วันจันทร์ที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๔๗๑

วันนี้ที่ ๒๕ มิถุนายน เวลา ๒๑.๐๐ น.เศษ เกิดเพลิงไหม้ที่ตึกแถว ๒ ชั้น ริมนครอกสะพานยาวถนนเจริญกรุง ท้องที่อำเภอบางรัก จังหวัดพระนคร ชาวบ้านใกล้เคียงได้ช่วยกันดับทัน ท่วงที่จึงสงบ คงไหม้มุ้งกับเสื้อผ้าเสียหายรวมราคาประมาณ ๘ บาท และเพลิงได้ลวกเด็กชายชิกซิงตายคน ๑ สอบสวนได้ความว่าตึกแถวนี้เป็นของพระคลังข้างที่ นายนำชาวเซียงไฮ้เป็นผู้เช่าอยู่ตั้งร้านขายเครื่องเรือนต่าง ๆ เด็กชายชิกซิง ซึ่งถูกเพลิงลวกนี้เป็นบุตรนายนำ ตามทางสันนิษฐานว่า เหตุที่เกิดเพลิงครั้งนี้ คงเป็นด้วยเด็กชายชิกซิงทิ้งเสาไม้ขีดไฟมีเชื้อเพลิงไปต้องบิบแอลกอฮอล์เข้า

วันอังคารที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๔๗๑

(ไม่มีบันทึก)

วันพุธที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๔๗๑

(ไม่มีบันทึก)

๔๑๔

วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๑

(ไม่มีบันทึก)

วันศุกร์ที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี
วันนี้ที่ ๒๙ มิถุนายน เวลา ๙.๐๐ น. เศษ เกิดเพลิงไหม้บ้านซึ่งตั้งอยู่ในสวนหลังวังพญาไท
ห้องที่กึ่งอำเภอพญาไท จังหวัดพระนคร มีราษฎรบ้านใกล้เคียงช่วยกันดับเพลิงจึงสงบลง คงไหม้
เรือนฝาขัดแตะเครื่องผูกหลังคามุงจากหลัง ๑ ทรัพย์สินเสียหายทั้งสิ้นเป็นราคาประมาณ ๑,๒๐๐ บาท
สอบสวนได้ความว่าเรือนหลังนี้เป็นของนายชูป ชื่นม่วง สามีนางเขียน ชื่นม่วง ภริยา ตั้งอยู่กลางสวน
ห่างหมู่บ้านราษฎร เวลาที่เกิดเพลิง นายชูปกับภริยาไม่อยู่ที่บ้านล้นกุญแจเรือนทิ้งไว้ เพลิงเกิดขึ้น
ที่หลังคาเรือนก่อนแล้ว จึงลุกลามไหม้ขึ้น เจ้าหน้าที่จะได้สอบสวนต่อไป

วันเสาร์ที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๑

(ไม่มีบันทึก)

วันอาทิตย์ที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๕.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับมุขหน้าพระที่นั่ง
อภิเชก ทรงหล่อเทียนพรรษาซึ่งกำหนดจะทรงหล่อในวันที่ ๒๔ มิถุนายนแล้ว โปรดให้เลื่อนมา
ทำในวันนี้แล้วเสด็จขึ้น

วันจันทร์ที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์
เจ้าพระยามหิธร ราชเลขาธิการ นำตราพระศุลพาหประจำตำแหน่งเสนาบดียุติธรรมขึ้นทูลเกล้าฯ
ถวาย ทรงรับและพระราชทานแก่พระยาจินดาภิรมย์ ผู้รั้งตำแหน่งเสนาบดียุติธรรมแล้ว เสด็จ
ประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟสนามกอล์ฟ
หลวง

วันอังคารที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ ณ สนามกอล์ฟ
หลวง

โปรดให้ทำการศพลูกเสือโท ประชด บุรณธรรม นักเรียนโรงเรียนเบญจมราชูทิศจังหวัด
ปัตตานี อายุ ๑๗ ปี บุตรขุนวิเศษวังษา (ชิตร์ บุรณธรรม) นายอำเภอบาเจาะ จังหวัดสายบุรี ซึ่ง

เข้ามาในคราวชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ เมื่อเดือน กุมภาพันธ์ ๒๔๗๐ เสร็จการชุมนุมแล้วได้ป่วยเป็นโรคนิวโมเนียไปรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ได้ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๔๗๐ พระยาอุดมพงศ์เพ็ญสวัสดิ์ สมุหเทศาภิบาลปัตตานี พร้อมด้วยกองลูกเสือได้นำศพไปไว้ที่วัดหัวลำโพง พระราชทานเงิน ๓๐๐ บาท ในการปลงศพ สมเด็จพระพันวัสสา ฯ เป็นพระธุระทุกอย่าง กับ ประทานเงินทุน ๑๐๐ บาท ไปบำรุงโรงพยาบาลจังหวัดปัตตานีด้วย พระราชทานเพลิงหลวง พร้อมด้วยเครื่องพระราชทานเพลิง และผ้าขาว ๑ พับ เงิน ๕๐๐ สตางค์ ให้เจ้าพนักงานนำไปยังปราสาทบรมบรรพตวัดสระเกษซึ่งเป็นที่พระราชทานเพลิงเป็นพิเศษด้วย

วันพุธที่ ๔ กรกฎาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

วันพฤหัสบดีที่ ๕ กรกฎาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๗.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนางพระที่นั่งอนันต์ มีข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในเฝ้า

วันศุกร์ที่ ๖ กรกฎาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ ณ สนามกอล์ฟหลวง

วันเสาร์ที่ ๗ กรกฎาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้พระองค์เจ้าธานี เสนาบดีธรรมการเฝ้า

เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ ณ สนามกอล์ฟหลวง

วันนี้มีพระราชหัตถเลขาทูลสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ให้ทรงสั่งราชการแทนพระองค์ ในระหว่างเสด็จประทับแรมหัวหิน ๒ สัปดาห์ กับให้ทรงเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี แล้วจะเสด็จกลับเข้ามาในงานพระราชกุศลปลื้ณสมวารสมเด็จพระราชปิตุลา ฯ และพระราชกุศลเข้าพรรษา แล้วเสด็จออกไปอีก ตอนนี้จะไปทรงสั่งราชการที่นั่นด้วย และให้มีประชุมเสนาบดีและอภิรัฐมนตรีเดือนละ ๒ ครั้ง แต่ทางกรุงเทพ ฯ ถ้าหากมีการเร่งร้อนที่จะต้องประชุมเสนาบดีก็ให้ทรงเรียกประชุมได้

วันอาทิตย์ที่ ๘ กรกฎาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๕.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ ณ สนามกอล์ฟหลวง

วันนี้ที่ ๘ กรกฎาคม เวลา ๑๗.๐๐ น. โปรดให้เจ้าพนักงานนำเพลิงและเครื่องพระราชทานเพลิงไปพระราชทานเพลิงศพนาย ช.ชองอิน สิบญี่เอียง มหาดเล็ก ที่วัดแก้วแจ่มฟ้า จังหวัดพระนคร พระราชทานเงิน ๕๐๐ สตางค์ ผ้าขาว ๑ พับ เป็นพิเศษ

วันนี้ที่ ๘ กรกฎาคม โปรดให้ประกาศทางข่าวองคมนตรีเรื่องให้พระยาจินดาภิรมย์กรรมการองคมนตรีซึ่งเป็นผู้รั้งตำแหน่งเสนาบดียุติธรรมแล้ว พ้นจากตำแหน่งกรรมการองคมนตรี ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๔๗๑ เป็นต้นไป

วันจันทร์ที่ ๙ กรกฎาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันตตำรงเจิมเทียนพรรษา และ โปรดให้เจ้าพนักงานนำไปตั้งสำหรับจุดตามในพระอารามหลวงต่าง ๆ ในฤดูเข้าพรรษาแล้ว เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

เวลา ๑๕.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จวังบางขุนพรหมในการสมโภชพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงและพระอัฐิสมเด็จพระปิตุจฉาเจ้า ๆ ประทับเสวยพระกระยาหารแล้ว เสด็จประทับทรงฟังเทศน์มหาชาติคำหลวง กัณฑ์จุลพนซึ่งสมเด็จพระบรมราชินี เป็นเจ้าของกัณฑ์จบแล้วเสด็จกลับ

วันอังคารที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๔๗๑

เวลา ๒๐.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จวังบางขุนพรหม ทรงฟังเทศน์มหาชาติคำหลวงและเสวยเครื่องว่างแล้ว เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๔๗๑

(ไม่มีบันทึก)

วันศุกร์ที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๔๗๑

(ไม่มีบันทึก)

วันเสาร์ที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๒.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จยังท่าवासกรี มีเจ้านายข้าราชการเฝ้าส่งเสด็จเป็นอันมาก ทรงพระราชปฏิสังขารด้วยตามสมควรแล้ว เสด็จลงทรงรถยนต์ไปประทับ ร.พ.ท. มหาจักรี แตรวงทหารเรือใบเรือพระที่นั่งบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีแล้ว พล.ต.พระยาราชวังสัน ผู้บัญชาการกระบวนเรือเบิกนายทหาร

ประจำเรือพระที่นั่งเฝ้า เวลา ๑๒.๕๐ น. เรือพระที่นั่งขึ้นไปกลับลำที่สามเสนแล้วล่องลงไปตามลำน้ำเจ้าพระยา มีเรือ ร.ล.มกุฎราชกุมารเป็นเรือตาม เวลา ๑๖.๐๐ น. ถึงจังหวัดสมุทรปราการ เรือพระที่นั่งหยุดเครื่องลอยลำ พ.ต.อ.พระยาทรงพลภาพ ผู้ว่าราชการจังหวัดและพระยาราชายสาธกลงมาเฝ้าถวายของ ทรงจุดเทียนเงินเทียนทองเครื่องราชสักการะพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี พระราชทานให้พระยาทรงพลภาพนำไปนมัสการพระสมุทเจดีย์ แล้วออกเรือพระที่นั่ง เวลา ๑๘.๐๐ น. เศษ ผ่านสันดอนออกหน้านอกเวลา ๒๓.๕๐ น. เรือพระที่นั่งถึงหัวหินทอดสมอตรงหน้าสวนไกลกังวล

วันนี้ระวางประทับทำวาสุกรีพระยาศรีวิสารวาจา ผู้รั้งปลัดทูลฉลองต่างประเทศนำพระสุนทรวาจนาเฝ้ากราบถวายบังคมลาไปรับราชการในตำแหน่งเลขานุการเอก ณ สถานทูตสยามกรุงปารีส

วันอาทิตย์ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๐.๔๕ น. ทรงเรือพระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เรือยนต์จรูญจากเรือพระที่นั่งมหาจักรี เสด็จขึ้นประทับ ณ ที่ประทับแรมสวนไกลกังวล ทรงประเคนอาหารบิณฑบาตแก่พระสงฆ์ ๕ รูป มีพระธรรมปิฎก วัดพระเชตุพนเป็นประธาน พระสงฆ์ฉันแล้วเจริญพระพุทธมนต์ในการทำบุญพระตำหนัก

เวลา ๑๕.๔๐ น. เสด็จลงทรงกอล์ฟและมีการเลี้ยงน้ำชาที่สนามกอล์ฟ เวลา ๑๘.๕๐ น. เสด็จกลับ

เวลาค่ำ เสวยพระกระยาหารแล้วประทับทอดพระเนตรภาพยนตร์ เวลาสมควรเสด็จขึ้น

วันจันทร์ที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๖ น. เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๘.๑๕ น. เสด็จกลับ

เวลาค่ำเสวยแล้วทอดพระเนตรภาพยนตร์

ที่กรุงเทพฯ โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ ทรงเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีที่พระที่นั่งราชกรัณยสภา

วันอังคารที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๖.๓๐ น. เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๘.๓๐ น. เสด็จกลับ

เวลาค่ำเสวยแล้วประทับทอดพระเนตรภาพยนตร์

วันพุธที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๕.๓๕ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๘.๕๐ น. เสด็จกลับ

เวลาค่ำเสวยแล้วทอดพระเนตรภาพยนตร์

๔๑๘

วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๕.๔๕ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๙.๐๐ น. เสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๕.๓๕ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๘.๓๐ น. เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๕.๓๐ น. เสด็จลงทรงม้าพระที่นั่งตามหาดทรายชายทะเล ทรงฝึกหัดเจ้านายที่ทรงพระเยาว์ให้ทรงม้า

เวลาค่ำเสวยแล้วประทับทอดพระเนตรภาพยนตร์

วันอาทิตย์ที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๕.๐๐ เศษ ทรงม้าพระที่นั่งเสด็จประพาสตามหาดทรายชายทะเล และทรงแวะเยี่ยมพระองค์เจ้าจุฑารัตนราชกุมารี ซึ่งมาประทับอยู่ ณ หัวหินนี้ด้วย

วันจันทร์ที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๕.๓๐ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๘.๓๕ น. เสด็จกลับ

ที่กรุงเทพฯ เวลา ๑๑.๐๐ น. โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี ที่พระที่นั่งราชกรัณณสภา

โปรดให้มีการทรงผนวชนาคหลวง คือหม่อมเจ้าลักษณเลิศในกรมหมื่นพงศา และหม่อมเจ้าสามเณรจรปรีดี เปรียญ ๓ ประโยค วัดบวรนิเวศในพระองค์เจ้าบวรวิสุทธิ

เจ้าพนักงานเตรียมการสมโภชที่พระที่นั่งอมรินทร์ ตั้งโต๊ะรองบายศรีแก้วทองเงินพร้อมด้วยผ้าไตรมาตรียมรูปเทียนกรวยอุปัชฌาย์เครื่องบริวาร และเครื่องเวียนเทียนสมโภชพร้อมเสร็จ

เวลา ๑๖.๐๐ น. เศษ หม่อมเจ้าลักษณเลิศมาเจริญกุศลาแต่งองค์ที่มณฑลพระมหาปราสาท เวลา ๑๗.๒๕ น. เจ้าพนักงานเชิญขึ้นเสลี่ยงกั้นกลดกำมะลอแต่ซาลา หน้าพระมหาปราสาทไปลงที่หน้าพระทวารเทเวศร์รักษา เข้านั่งยังที่สมโภชน์ในพระที่นั่งอมรินทร์

เวลา ๑๗.๓๐ น. โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ เสด็จประทับพระที่นั่งอมรินทร์ พราหมณ์เบิกแว่นเวียนเทียนสมโภชมีประโคมฆ้องชัยแตรสังข์เครื่องดุริยดนตรีถ้วนเบญจฆ้อง พราหมณ์รวมแว่นดับเทียนจรุณเจิมแล้ว ทรงหลั่งน้ำพระมหาสังข์ทรงเจิมแล้วเสด็จกลับเจ้าพนักงานเชิญหม่อมเจ้าลักษณเลิศกลับยังที่เดิม

วันอังคารที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๖.๐๐ น. เศษ เสด็จลงทรงม้าทะเล เสร็จแล้วประพาสในบริเวณสวนไกลกังวล
เวลาค่ำเสวยแล้วประทับทอดพระเนตรภาพยนตร์

ที่กรุงเทพฯ เวลา ๑๕.๐๐ น. หม่อมเจ้าลักษณเลิศได้มาแต่งองค์ขึ้นเสด็จขึ้นเสด็จก้ามะลอ แต่ชานาหน้าพระมหาปราสาท เลี้ยวออกประตูพิฆานไชยศรีไปขึ้นเกยโปรยทานที่หน้าพลับพลาประตู หลังวัดพระแก้ว แล้วเดินเข้าวัดไปยังอุโบสถจุดธูปเทียนบูชาพระแล้วคอยอยู่

เวลา ๑๕.๒๐ น. โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์เสด็จมาประทับในพระอุโบสถ ทรงจุดเทียนบูชาพระแก้ว พระพุทธรูปยอดฟ้า พระพุทธรูปเลิศหล้า และทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ แล้ว ประทานไตรครองของหลวงแก่หม่อมเจ้าลักษณเลิศ ๆ อุ้มไตรเข้าไปขอบรรพชาอุปสมบท ท่ามกลางสงฆ์ ถวายเครื่องสักการแก่สมเด็จพระสังฆราชเจ้าผู้เป็นอุปัชฌาย์ ๆ ประทานตบปีณ - จุกกุฎปฏิฐาน และทรงคล้องอังสะประทานออกผาครองผ้าแล้ว ทรงประเคนผ้าไตรครองของหลวง แก่หม่อมเจ้าสามเณรจรปริดี ปริยญ ๓ ประโยค วัดบวรนิเวศในพระองค์เจ้าบวรวิสุทธิ์ หม่อมเจ้า สามเณรครองผ้าใหม่เสร็จแล้ว หม่อมเจ้าลักษณเลิศนำสักการเข้าไปขอรับไตรสรณคมน์และทศศีล ต่อพระพรหมมุนีสำเร็จบรรพชาแล้ว หม่อมเจ้าสามเณรลักษณเลิศและหม่อมเจ้าสามเณรจรปริดี นำเครื่องสักการะเข้าไปขอนิสสัยต่อสมเด็จพระสังฆราชเจ้า พระอุปัชฌาย์ และพระญาณวรารามณ์ พระกัมมวาจา พระสงฆ์ได้ให้อุปสมบทคราวละรูปเสร็จแล้ว สมเด็จพระสังฆราชเจ้าประทานอนุสาสน์ จบ หม่อมเจ้าพระทั้ง ๒ ถวายของแก่พระหัตถ์มาสแล้ว สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ทรง ประเคนบริกษารของหลวง เสร็จรับของเจ้านายข้าราชการแล้ว พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรกเสด็จกลับ หม่อมเจ้าทั้ง ๒ ไปจำพรรษาวัดบวรนิเวศเป็นเสร็จการ

วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๖.๐๐ น.เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๘.๐๐ น.เศษ เสด็จกลับ

วันนี้เวลา ๒๑.๐๐ น. เกิดเพลิงไหม้โรงสีไฟที่ห้องวุ่นเฮงหลี ตำบลถนนนครชัยศรี ท้องที่ อำเภอบางซื่อ จังหวัดพระนคร ได้สวนได้ความว่าโรงสีไฟนี้เป็นของพระคลังข้างที่ นายตันลินบวีย บ้านตำบลวัดทองนพคุณ อำเภอกลองสาร จังหวัดธนบุรีเป็นผู้เช่า ให้นายฮั่วเจง แซ่ตั้ง เป็นผู้ จัดการ เข้ามาประมาณ ๑ ปีเศษ ทรัพย์สินของผู้เช่าเสียหายไปคือ เข้าสาร ไร่ เข้าเปลือก และ กระสอบป่าน รวมราคาประมาณสองแสนหนึ่งหมื่นบาท ผู้เช่าประกันไฟในส่วนสิ่งของไว้หนึ่งแสน ห้าหมื่นบาท เพลิงเกิดขึ้นที่ห้องชั้น ๓ ก่อน แล้วลุกลามไหม้ต่อไป มีกองดับเพลิงตำรวจนครบาล สายลำน้ำ กระทรวงทหารเรือ ตำรวจนครบาลสายสามแยก บ้านทวาย ชนະสงคราม และบริษัท ไฟฟ้าสยาม ช่วยดับอยู่จนเวลา ๒๓.๐๐ น. จึงสงบ ต้นเหตุที่เกิดเพลิงนี้ เจ้าพนักงานจะทำการ สอบสวนต่อไป

วันพฤหัสบดีที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๖.๐๐ น.เศษ เสด็จลงเรือยนต์เครื่องติดท้ายประพาสชายทะเล เวลา ๑๘.๐๐ น. เศษ เสด็จขึ้น

๔๒๐

วันศุกร์ที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๓.๐๐ น. เศษ ทรงม้าพระที่นั่งไปยังเขาตะเกียบ เวลา ๑๘.๐๐ น. เศษ เสด็จกลับ
เวลาค่ำเสวยแล้ว ทอดพระเนตรภาพยนตร์

วันเสาร์ที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๖.๐๐ น. เศษ เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๙.๐๐ น. เศษ เสด็จกลับ ลงประทับแรม
ในเรือพระที่นั่งมหาจักรี

วันอาทิตย์ที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๖๑

เวลา ๙.๐๐ น. เรือพระที่นั่งมหาจักรีออกจากหัวหิน เวลา ๑๖.๐๐ น. เศษ ผ่านสันดอน
ถึงจังหวัดสมุทรปราการ เรือพระที่นั่งหยุดเครื่องลอยลำ ทรงจุดเทียนเงินเทียนทองเครื่องราชสักการ
พระราชทานให้พระยาทรงพลภานำไปสักการะพระสมุทเจดีย์ แล้วใช้จักร์ต่อไป เวลา ๒๐.๐๐ น.
เศษ ถึงท่าवासกรี ทรงเรือย่นตรพระที่นั่งเสด็จขึ้นท่าवासกรี พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ทรง
เจิมเทียนพรรษาแล้ว ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีไปประทับพระราชวัง
ดุสิต

วันนี้ที่ ๒๙ กรกฎาคม โปรดให้ออกพระราชบัญญัติปราบการทำให้แพร่หลายและการค้า
วัดอุณหามก พุทธศักราช ๒๕๖๑ ประกาศลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๑

และประกาศใช้พระราชบัญญัติสุมภิบาลในตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
ประกาศลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๑

วันจันทร์ที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟสนามกอล์ฟหลวง
โปรดให้ทำการพระราชกุศลอุทิศเข้าพรรษาเจ้าพนักงานได้จัดการไว้พร้อม

เวลา ๑๗.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระอุโบสถวัด
พระแก้ว ทรงจุดเทียนพรรษาในตู้ทั้ง ๒ แล้ว ทรงจุดธูปเทียนถวายพุ่มต้นไม้ทองเงินบูชาพระแก้ว
และจุดเทียนบูชาพระสัมพุทธพรรณี แล้วทรงจุดธูปเทียนถวายพุ่มต้นไม้ทองเงินบูชาพระพุทธรูป
พระพุทธรูปและทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้วทรงประเคนพุ่มเทียนร้อยธูปร้อยหมากพลู
แก่สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะ พระครูเจ้าอาวาส พระราชวงศ์ที่ได้อุปสมบทเป็นนาคหลวง
ที่วัดพระแก้วขึ้นไปรับพุ่มเทียนร้อยธูปร้อยในพระอุโบสถด้วย ส่วนพระครูฐานานุกรม เปரியที่มี
นิตยภัตรรับพุ่มธูปร้อยเทียนร้อยต่อเจ้าพนักงานที่พระระเบียง สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก
สมเด็จพระพุฒาจารย์ถาวรพระพรลา โปรดพระราชทานเทียนชะนวนแก่เจ้านายไปจุดเทียนพรรษา
ตามพระอารามหลวงต่าง ๆ รวม ๗๖ พระอาราม และโปรดให้กรมหมื่นวิวิธเสด็จไปจุดเทียน
พรรษาและถวายพุ่ม ณ เจดียสถานที่สำคัญต่าง ๆ ในวัดพระแก้ว คือ ที่หอพระคันธารราษฎร์ หอ

๔๒๒

ด้วยพระคัมภีร์แล้ว ทรงเครื่องสำหรับฤดูฝนต่อไป มีประโคมคัมภีร์แตรมโหรีเครื่องดุริยางคดนตรี เสด็จลงจากเกยทรงเปลี่ยนพระรัศมีพระสัมพุทธพรณี และทรงจุดเทียนทองเงินบูชาพระแก้วพระสัมพุทธพรณี พระพุทธยอดฟ้า พระพุทธเลิศหล้า และทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ โปรดพระราชทานน้ำหอมเหลือจากทรงพระด้วยพระคัมภีร์แก่เจ้านายและทรงพระสุหรัยแก่ข้าราชการทั่วแล้ว ประทับพระราชอาสน์โปรดให้พราหมณ์เบิกแว่นเวียนเทียนสมโภชมีประโคมถวัลตติยวารแล้ว พราหมณ์รวมแว่น ดับเทียนถวายเจิมพระแก้วแล้ว เวลา ๑๖.๐๕ น. เสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๓๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

โปรดให้ทำการพระราชกุศลปณณาสถาวที่พระศพลสมเด็จพระราชปิตุลาฯ ณ วังบูรพาภิรมย์ เจ้าพนักงานได้เตรียมการไว้พร้อม

เวลา ๑๗.๑๐ น. ทรงเครื่องเต็มยศทหารบกประดับตราสายสพายรามมา ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จยังวังบูรพาภิรมย์ มีทหารมหาดเล็กเป็นกองเกียรติยศ กระทำวันทยาขุแตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เสด็จขึ้นประทับบนตำหนัก ทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อยวางพวงมาลา และทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้วประทับพระราชบัลลังก์ พระสงฆ์คณะรามัญ ๒๐ รูป มีพระคุณวงศ์ วัดปรมย์ยิกาวาส เป็นประธานสวดมนต์ ทรงทอดผ้าไตร ๒๐ สดับปกรณ์แล้ว พระคุณวงศ์ถวายอดิเรกกลับแล้ว โปรดให้สังฆการีนิมนต์พระเทศน์ และสวดศราทพรตขึ้นนั่งยังอาสน ทรงจุดเทียนเครื่องทรงธรรม พระสาสนโสภณ วัดเทพศิรินทร์ ถวายเทศน์กัณฑ์ ๑ จบแล้ว พระราชาคณะ ๒๐ รูป สวดศราทพรตจบ ทรงทอดไตรเทศน์และไตรสวด สดับปกรณ์แล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระสาสนโสภณถวายอดิเรก ทรงจุดเทียนบูชาธรรมที่เตียงพระสวดเวลา ๑๘.๔๐ น. เสด็จกลับ กองเกียรติยศกระทำวันทยาขุแตรวงสรรเสริญพระบารมี เจ้าพนักงานเชิญเครื่องขึ้นไปตั้ง พรตเงินญวนสวดสังเวแล้วกลับลงไป สวดข้ามสพาน พระโอรสนัดดาในสมเด็จพระราชปิตุลาฯ เสด็จข้ามสพานไปรถยนต์ตามวิธีงเด็ก

วันศุกร์ที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๓๑

เวลา ๑๐.๕๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จยังวังบูรพาภิรมย์ ทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อยและเทียนเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ ๒๐ รูป ถวายพรพระ ทรงประเคนอาหารบิณฑบาตแก่พระสงฆ์ ๑ ฉับแล้วทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม พระราชาคณะถวายอดิเรก ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงธรรม พระอริยภิกขุ วัดจักรวรรดิ ถวายเทศน์กัณฑ์ ๑ จบแล้วถวายธยา พระพิธีธรรม ๔ รูป รับสัพพี ทรงทอดไตรพระเทศน์ผ้าขาวพับริบสัพพีสดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนาแล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรมกัณฑ์เทศน์และโคมริ้วแก่พระ รับสัพพี พระอริยภิกขุถวายอดิเรกเจ้าพนักงานเชิญเครื่องขึ้นไปตั้ง พรตเงินญวนสวดสังเวแล้วมานั่งยังอาสน ทรงทอดไตรพรตเงินญวนสดับปกรณ์แล้วกลับลงไปทำพิธีงเด็กต่อไป โปรดให้เยาวราชวงศ์ทอด

ฝ่ายซ้าย พระสงฆ์มีพระอุตรคณาภิรักษ์เป็นประธานนำสวดมาติกาสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรกแล้ว ทรงจุดเทียนที่เตียงพระสวดแล้ว เวลา ๑๓.๑๕ น. เสด็จกลับ พรถจีนญวนทำ พิธีเผากระดาษแล้วเป็นเสร็จ

วันนี้ ระวังเสด็จประทับวังบูรพาภิรมย์พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ชั้นที่ ๔ แก่ข้าราชการ
๑ พระยาศรีธรรมราชเบิกกรรมการบูรพาภิบาลซึ่งกลับจากดูการงานบูรพาภิบาล ต่างประเทศเฝ้า
๒ และนำผู้ว่าราชการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เฝ้ากราบถวายบังคมลาไปรับราชการตามตำแหน่ง
วันเสาร์ที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระนครสวรรค์ เสนาบดีมหาดไทยเฝ้า

เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟสนามกอล์ฟหลวง

วันอาทิตย์ที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๗๑

เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟสนามกอล์ฟหลวง

วันนี้ที่ ๕ สิงหาคม โปรดให้ออกพระราชบัญญัติ จังกอบในเขตจัดบำรุงสถานที่ชายทะเล ทิศตะวันตกพุทธศักราช ๒๕๗๑ ประกาศลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๗๑

และโปรดให้ออกพระราชบัญญัติเพิ่มเติมวิธีพิจารณาความอาชญา พุทธศักราช ๒๕๗๑ ประกาศลงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๗๑

วันจันทร์ที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีที่พระที่นั่งอนันต์

เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟสนามกอล์ฟหลวง

วันอังคารที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๗๑

เวลา ๑๕.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกท้องพระโรงกลาง พระที่นั่งอนันต์ สมุหพระราชมณเฑียรกราบบังคมเฝ้าท่านยาสุจิยาตาเบ อัครราชทูตญี่ปุ่นเฝ้า พระราชทานพระหัตถ์แก่อัครราชทูต ๆ ถวายพระราชสาส์นและกล่าวคำกราบบังคมทูลด้วยวาจาและมีพระราชดำรัสตอบแสดงพระราชอัธยาศัยไมตรีแล้ว ทรงพระราชปฏิสันถารด้วยตามสมควร มีพระองค์เจ้าไตรทศ เสนาบดีต่างประเทศเฝ้าตามหน้าที่

เวลา ๑๖.๐๐ น. เสด็จพระบรมราชินีเสด็จออกห้องแปะเต็ง พระที่นั่งอัมพร ท่านยาตาเบ อัครราชทูตญี่ปุ่นเฝ้า แล้วเสด็จขึ้น

เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่ง แต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟ สนามกอล์ฟหลวง

วันนี้เวลา ๑๓.๐๐ น.เศษ เกิดเพลิงไหม้ขึ้นที่ห้องแถวในตรอกสลักหินตำบลหัวลำโพง ท้องที่อำเภอประทุมวัน จังหวัดพระนคร มีเจ้าหน้าที่ตำรวจพระนครบาลชาวบ้านใกล้เคียงและราษฎร เติรทางช่วยกันดับเสียทันท่วงที เพลิงจึงไม่ลุกลามต่อไป คงไหม้แต่ห้องแถวมุ่งสังกะสีฝาไม้สังคโปรี ๒ ห้อง ทรัพย์สินที่เสียหายคือ ห้องแถว ๒ ห้อง กับทรัพย์สินของในห้องนั้นคิดเป็นราคาประมาณ ๒๕๐ บาท สอบสวนได้ความเป็นห้องแถวของพระยาอภัยภูเบศร์ปลูกไว้ให้เช่า ต้นเพลิงเกิดขึ้นที่ห้องของนายตั้งฮกเฮง ชาติดั้งจิวก่อน แต่เวลานั้นเจ้าของไม่อยู่ลั่นกุญแจห้องไว้ ตัวไปขายของเสีย แต่เวลา ๖.๐๐ น. ก่อนเวลาเกิดเพลิงไหม้ ต้นเหตุที่เกิดเพลิงขึ้น เจ้าหน้าที่จะได้ทำการสอบสวนต่อไป

วันพุธที่ ๘ สิงหาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

วันพฤหัสบดีที่ ๙ สิงหาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๖.๐๐ น. สมเด็จพระบรมราชินีเสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ทรงรับมาตาม ยาดาเบ ภริยาอัครราชทูตญี่ปุ่นคนใหม่

เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟสนามกอล์ฟหลวง

วันศุกร์ที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๔๗๑

ระวางนี้ห่างจากระยะที่จะมีกิจพระราชพิธี โปรดให้กำหนดการแปรพระราชฐานไปประทับ สอนไกลกังวล แต่มีพระราชประสงค์จะทรงสิ่งหนังสือราชการประจำวันเหมือนอย่างเช่นเวลา ประทับอยู่ในพระนครตามปกติ จึงโปรดให้ราชเลขาธิการตามเสด็จด้วย กำหนดเวลาถวายหนังสือ ตั้งแต่เวลา ๑๐.๐๐ น. ถึง ๑๒.๐๐ น. ทุก ๆ วัน เริ่มต้นแต่วันที่ ๑๓ สิงหาคม เป็นต้นไป

เวลา ๑๒.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จยังท่าवासกรี มีพระราชปฏิสันถารแก่เจ้านายข้าราชการตามสมควรแล้ว เสด็จลงประทับเรือพระ ที่นั่งยนต์ไปขึ้นเรือพระที่นั่งมหาจักรี พระยาราชวังสัน ผู้บัญชาขบวนเรือเผ้ากราบบังคมทูลเบิก นายทหารประจำเรือพระที่นั่งแล้ว เวลา ๑๒.๐๐ น.เรือพระที่นั่งกลับลำแล้วใช้จักรล่องลงไปตาม ลำน้ำเวลา ๑๕.๐๐ น. ถึงหน้าจังหวัดสมุทรปราการหยุดเครื่องลอยลำ พระยาทรงพลภาพผู้ว่าราชการ จังหวัดกับพระยาราชยสาธกขึ้นมาเผ้าถวายของ ทรงจุดเทียนพระราชทานไปสักการบูชาพระ สมุทรเจดีย์ พระยาทรงพลภาพกับพระยาราชยสาธกราบถวายบังคมลาลงจากเรือพระที่นั่งแล้ว เวลา ๑๖.๓๐ น. เรือพระที่นั่งใช้จักรต่อไปถึงสันดอนก่อนกำหนดครึ่งชั่วโมง ต้องรอน้ำอยู่ประมาณ ๓๐ นาทีเศษ เวลา ๑๗.๑๕ น. เรือพระที่นั่งผ่านสันดอน เวลา ๒๓.๓๐ น. ถึงอ่าวหัวหิน เรือ พระที่นั่งทอดสมอหน้าวังสวนไกลกังวล ประทับแรมในเรือพระที่นั่ง ๑ ราตรี ในวางเดินทางเรือ พระที่นั่งถูกคลื่นแคลงตลอดทาง กระทำให้ไม่สู้ทรงพระสำราญตลอดจนราชบริพารที่โดยเสด็จ

วันเสาร์ที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๐.๐๐ น. เสด็จจากเรือพระที่นั่งลงประทับเรือกรรเชียงมีเรือยนต์รูงมาขึ้นหาดทรายหน้าสวนไกลกังวล พระยาอรรณการบดี สมุหเทศาภิบาลราชบุรี พร้อมด้วยหม่อมเจ้าทองเต็ม ผู้ว่าราชการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พร้อมด้วยข้าราชการทหารพลเรือนเผ่า มีกองทหารราบที่ ๑ จ.ป.ร. และกองทหารราบที่ ๑๕ หนึ่งกองร้อย ตั้งแถวเป็นกองเกียรติยศ เสด็จขึ้นประทับพระตำหนักน้อย

เวลา ๑๕.๓๐ น. เสด็จลงประทับห้องพระโรงข้างห้องสคว้อต พระราชทานเลี้ยงอาหารค่ำแก่หม่อมเจ้านนทियाวัต ในสมเด็จพระบรมราชินี เนื่องในการที่กราบถวายบังคมลาไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ แล้วเสด็จประทับทอดพระเนตรภาพยนตร์ เวลา ๒.๓๐ น. เสด็จขึ้น

วันอาทิตย์ที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๕.๓๐ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๘.๐๐ น. เศษ เสด็จกลับ

เวลา ๒๑.๓๐ น. เสด็จประทับทอดพระเนตรภาพยนตร์ เวลา ๒๔.๐๐ น. เสด็จขึ้น

วันจันทร์ที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๕.๓๐ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๙.๐๐ น. เสด็จกลับ

วันอังคารที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๑

เวลา ๘.๑๐ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๑.๑๐ น. เสด็จกลับ

เวลา ๑๗.๐๐ น. เสด็จพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ประพาสชายทะเลหน้าสวนไกลกังวล ทรงฉายรูปวิวต่าง ๆ

วันพุธที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๕.๔๕ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๙.๐๐ น. เสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๖.๐๐ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๘.๔๕ น. เสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๕.๓๕ น. เสด็จลงประทับห้องพระโรงศาลาโรงประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี ซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้นำมาประชุม ณ ที่นี้ เวลา ๑๗.๐๕ น. เสด็จขึ้น

เวลา ๑๖.๓๐ น. เสด็จลงทอดพระเนตรสถานที่ในบริเวณวังสวนไกลกังวลและทรงฉายรูปสถานที่ต่าง ๆ ในบริเวณนั้นด้วย ประมาณครึ่งชั่วโมงเศษ เสด็จขึ้น

วันเสาร์ที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๒.๒๕ น. เสด็จลงประทับท้องพระโรงศาลาเรียงเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี ซึ่งโปรดให้มีการประชุม ณ ที่นี้ เสร็จการประชุมแล้วโปรดให้มีการพระราชทานเลี้ยงอาหารกลางวัน แก่ผู้ที่มาประชุม เสร็จการเลี้ยงแล้วเสด็จขึ้น

เวลา ๒๐.๓๐ น. เสด็จลงประทับท้องพระโรงศาลาเรียงทอดพระเนตรภาพยนตร์ เวลา ๒.๕๐ น. เสด็จขึ้น

วันอาทิตย์ที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๕.๓๐ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๙.๐๐ น. เสด็จกลับ

วันจันทร์ที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๕.๓๐ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๙.๒๕ น. เสด็จกลับ

วันอังคารที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๗.๒๕ น. เสด็จลงประทับเรือยนต์เร็วประพาสตามอ่าว เวลา ๑๘.๐๐ น. เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๖.๑๕ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๘.๔๐ น. เสด็จกลับ

เวลา ๒๐.๓๐ น. เสด็จลงประทับท้องพระโรงศาลาเรียงทอดพระเนตรภาพยนตร์ เวลา ๓.๐๐ น. เสด็จขึ้น

วันพฤหัสบดีที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๖.๐๐ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๙.๓๐ น. เสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๖.๐๕ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๙.๐๐ น. เสด็จกลับ

ที่กรุงเทพฯ วันวันที่ ๒๔ สิงหาคม เวลา ๑๕.๐๐ น. มีประชุมกรรมการองคมนตรีที่ศาลา สหทัยสมาคม มีกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์เสกานายกเป็นประธาน กรรมการได้เลือกพระยาเทพวิฑูร เป็นอุปนายกแทนพระยาจินดาและประชุมเรื่องร่างพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัวต่อไป

วันเสาร์ที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จทรงเยี่ยมสมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้าฯ ซึ่งเสด็จมาประทับอยู่ ณ หัวหินนี้ เวลา ๑๒.๐๐ น. เสด็จกลับ

เวลา ๒๑ น. เสด็จลงประทับห้องพระโรงศาลาเรีงทอดพระเนตรภาพยนตร์ เวลา ๒.๕๐ น.
เสด็จขึ้น

วันอาทิตย์ที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๗๑

เวลา ๑๑.๐๕ น. ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลในวันอภิสิทธิ์สมัยมงคลการเชกสมรสครบ
๑๐ ปี เสด็จพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีไปประเคนอาหารบิณฑบาตแก่พระสงฆ์สามเณรที่
วัดหัวหิน มีพระครูวิริยาธิการีเป็นประธาน เสร็จแล้วเสด็จกลับ

เวลา ๑๓.๓๕ น. เสด็จลงประทับห้องพระโรงศาลาเรีงมีการเลี้ยงอาหารกลางวันพระราชทาน
แก่เจ้าหน้าที่ในขบวนตามเสด็จ เวลา ๑๕.๓๐ น. เสด็จขึ้น

เวลา ๑๖.๐๕ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๘.๐๐ น. เสด็จกลับ

เวลา ๒๑.๐๐ น. โปรดให้มีการพระราชทานเลี้ยงอาหารค่ำแก่เจ้าหน้าที่เสด็จออกมาประทับ
พักผ่อนและรักษาพระองค์ที่หัวหิน ฝ่ายในมีสมเด็จพระพันวัสสามาตุจฉาเจ้าฯ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรม
หลวงเพชรบุรี พระองค์เจ้าจุฑารัตน พระนางเชลลิกษมีลาวัณ เป็นต้น ฝ่ายหน้ามีกรมหลวงกำแพงเพชร
เป็นต้น

เวลา ๒๒.๑๕ น. เสด็จลงประทับศาลาเรีงทอดพระเนตรภาพยนตร์ชุดได้ ซึ่งนายเอ.ดับบลิว.
เชล กับนายแอลเบิร์ต โบโร นำมาฉายถวายทอดพระเนตร พระราชทานหีบบุหรืถมฝีมือไทยแก่นาย
เอ.ดับบลิว.เชล และนายแอลเบิร์ต โบโร กับเงิน ๑๐๐ บาทสำหรับผู้ช่วยอีก ๒ นาย เวลา ๒๓.๓๐
น. เสด็จขึ้น

วันจันทร์ที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๗๑

เวลา ๑๕.๓๐ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๘.๐๐ น. เสด็จกลับ

วันอังคารที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๗๑

เวลา ๑๕.๒๐ น. เสด็จลงประพาสตามชายทะเล เวลา ๑๕.๕๐ น. เสด็จกลับ

เวลา ๑๖.๐๐ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๘.๓๐ น. เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๗๑

เวลา ๑๐.๐๐ น. เสด็จลงทรงถ่ายภาพยนตร์ เวลา ๑๓.๐๐ น. เสด็จขึ้น

เวลา ๑๓.๓๐ น. เสด็จออกพระตำหนักปลูกเกษม จินจิว แซ่ตัน จินย่องจื่อ แซ่โกย พ่อค้า
จีนตำบลตลาดหัวหิน ถวายของในวันสารทจีน

เวลา ๑๕.๓๐ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๘.๐๐ น. เสด็จกลับ

เวลา ๒๑.๐๐ น. เสด็จลงประทับห้องพระโรงศาลาเรีงทอดพระเนตรภาพยนตร์ เวลา
๒.๐๐ น. เสด็จขึ้น

๔๒๘

ที่กรุงเทพฯ วันที่ ๒๙ สิงหาคม เวลา ๑๕.๐๐ น. ได้มีการประชุมกรรมการรองคณบดี
ที่ศาลาสหทัยสมาคมหน้าพิทยาลงกรณ์เป็นประธาน ประชุมเรื่องร่างพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว

วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๔๗๑

เวลา ๘.๓๐ น. เสด็จลงทรงถ่ายภาพยนตร์ภายในบริเวณสวนไกลกังวล เวลา ๑๓.๓๐ น.
เสด็จขึ้น

เวลา ๑๖.๐๕ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๙.๐๐ น.เศษ เสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๔๗๑

เวลา ๘.๓๐ น. เสด็จลงทรงถ่ายภาพยนตร์ภายในบริเวณสวนไกลกังวล เวลา ๑๒.๐๐ น.
เศษ เสด็จขึ้น

เวลา ๑๕.๓๕ น. เสด็จลงทอ้งพระโรงศาลาเรียงประทับเป็นประธานในที่ประชุมรัฐมนตรี
เวลา ๑๖.๕๐ น. เสด็จขึ้น

วันเสาร์ที่ ๑ กันยายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๒๐ น. เสด็จลงประทับ ณ ท้องพระโรง ศาลาเรียงเป็นประธานในที่ประชุม
เสนาบดี เวลา ๑๓.๐๐ น. เลิกประชุมแล้วมีการเลี้ยงอาหารกลางวันพระราชทานแก่ผู้มาประชุม
เวลา ๑๔.๒๐ น. เสด็จขึ้น

เวลา ๑๕.๓๐ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๙.๐๐ น. เสด็จกลับ

เวลา ๒๑.๐๐ น. เสด็จลงประทับทอ้งพระโรงศาลาเรียงทอดพระเนตรภาพยนตร์ เวลา
๒.๐๐ น. เสด็จขึ้น

วันอาทิตย์ที่ ๒ กันยายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จประทับทอ้งพระโรงศาลาเรียงโปรดให้กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ เฝ้า
เพื่อเรียนพระราชปฏิบัติข้าราชการ

เวลา ๑๖.๐๐ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๙.๓๐ น. เสด็จกลับ

วันจันทร์ที่ ๓ กันยายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๕.๕๐ น. เสด็จลงทอ้งพระโรงศาลาเรียง โปรดให้นายพีชน เดชคุปต์ นำภริยาเฝ้า
ในโอกาสที่ได้ทำการสมรส พระราชทานเงินและของขวัญแก่คู่บ่าวสาวแล้วเสด็จทรงกอล์ฟ เวลา
๑๙.๓๐ น. เสด็จกลับ

เวลา ๒๐.๐๐ น. เสด็จประทับ ณ ตำหนักปลูกเกษม โปรดให้เชิญเสด็จกรมหลวง
กำแพงเพชร กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์มารับพระราชทานเลี้ยงอาหารค่ำ แล้วเสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๑

โปรดให้มีการวิ่งในวันประสูติพระองค์เจ้าจิรศักดิ์สุประภาส เวลา ๑๖.๒๐ น. เสด็จลงประทับที่หาดทรายหน้าสวนไทรกึ่งวง ทอดพระเนตรการกีฬาลูกเสือโรงเรียนประชาบาลหัวหิน เวลา ๑๗.๓๐ น. มีการเลี้ยงน้ำชาพระราชทาน เวลา ๑๘.๓๐ น. เสด็จขึ้น

เวลา ๒๐.๓๐ น. เสด็จลงประทับท้องพระโรงศาลาเรียงทอดพระเนตรภาพยนตร์ เวลา ๒.๐๐ น. เศษ เสด็จขึ้น

วันพุธที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๖.๐๐ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๙.๐๐ น. เศษ เสด็จกลับ

วันพฤหัสบดีที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๖.๐๐ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๙.๐๐ น. เศษ เสด็จกลับ

วันศุกร์ที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๖.๐๕ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๕.๐๐ น. เศษ เสด็จกลับ

ที่กรุงเทพฯ ฯ วันนี้ที่ ๗ กันยายน เวลา ๑๕.๑๐ น. มีการประชุมองคมนตรี ที่ศาลาสหทัยสมาคมอ่านพระราชหัตถเลขาพระราชทานพระบรมราชานุมัติในการที่กรรมการได้เลือกพระยาเทพวิฑูรเป็นอุปนายก

ต่อนั้นกรรมการปรึกษาเรื่องพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว ในที่สุดลงมติว่า (๑) ในเรื่องรับจดทะเบียนอนุรักษกรรมการมีความเห็นยืนอยู่ตามเดิม (๒) ร่างพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัวนี้ ควรแก้ไขให้เป็นกฎหมายซึ่งว่าด้วยการจดทะเบียนเท่านั้น

วันเสาร์ที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๓.๕๐ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๙.๐๐ น. เศษ เสด็จกลับ

เวลา ๒๑.๔๕ น. เสด็จประทับท้องพระโรงศาลาเรียงทอดพระเนตรภาพยนตร์ เวลา ๒๔.๐๐ น. เศษ เสด็จขึ้น

โปรดให้ใช้พระราชบัญญัติรจจำ ร.ศ. ๑๒๔ และพระราชบัญญัติล้อเลื่อน พ.ศ. ๒๔๖๐ ทั่วทุกจังหวัดในมณฑลนครราชสีมา และมณฑลอุดร

วันนี้ที่ ๘ กันยายน เวลา ๕.๐๐ เศษ เกิดเพลิงไหม้ขึ้นในห้องตึกหลวงที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยห้องที่อำเภอประทุมวัน จังหวัดพระนครมีตำรวจนครบาลประจำท้องที่กับนักเรียนและครูช่วยกันดับจึงสงบ เพลิงคงไหม้หีบไม้ฉำฉาสำหรับบรรจุเครื่องยา ๓ หีบ และน้ำกรดไห ๑ ตู้น้ำสั๊ก ตู้น้ำ ๑ ทรัพย์ที่เสียหายเป็นราคา ๒๐๐๐ บาท สอบสวนได้ความว่า วันที่ ๗ เดือนนี้ เวลา ๑๕.๐๐ น. เศษ บริษัท เพลอบิกเดนเนก ได้นำเครื่องยา ๓ หีบ กับน้ำกรดไห ๑ มาขายแก่พระยาภรรตราชาเพื่อใช้ในการฝึกหัดสั่งสอนนักเรียน ได้ให้เจ้าหน้าที่เก็บไว้ในห้องหอวังปิดประตูลับกุญแจไว้

๔๓๐

จึงเกิดเพลิงไหม้ขึ้นในห้องเก็บเครื่องยาและน้ำกรดนั้น ตามทางสันนิษฐานว่าเพลิงเกิดจากความร้อน
กระทำให้กรดและเครื่องยาลุกเป็นเพลิงขึ้น

วันอาทิตย์ที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๖.๕๐ น. เสด็จลงทรงเทนนิส เวลา ๑๘.๓๐ น. เสด็จขึ้น

วันจันทร์ที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๑

เวลา ๗.๕๐ น. ทรงม้าพระที่นั่งเสด็จประพาสตามบริเวณหัวหิน เวลา ๙.๑๐ น. เสด็จกลับ
เวลา ๑๖.๐๐ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๙.๐๐ น. เสด็จกลับ

วันอังคารที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๖.๐๐ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๙.๑๕ น. เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๖.๐๐ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๙.๐๐ น. เสด็จกลับ
เวลา ๒๑.๐๐ เสด็จลงประทับห้องพระโรงศาลาเริงทอดพระเนตรภาพยนตร์ เวลา
๒.๐๐ น. เสด็จขึ้น

วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๖.๐๐ น. เสด็จลงทรงเทนนิส เวลา ๑๘.๓๐ น. เสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๖.๓๐ น. เสด็จลงทรงเทนนิส เวลา ๑๘.๓๐ น. เสด็จขึ้น

วันเสาร์ที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๗.๓๐ น. เสด็จทรงทอดพระเนตร การก่อสร้างพระตำหนักภายในบริเวณสวน
ไกลกังวลแล้ว เสด็จประทับหน้าพระตำหนักเกษมสุข พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ชั้นที่ ๕ แก่
ผู้บังคับกองร้อยทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร. แล้วเสด็จประทับเรือชมเรือยนต์ตรงไปเทียบเรือพระที่นั่ง
มหาจักรีซึ่งทอดอยู่หน้าสวนไกลกังวล เวลา ๑๘.๑๐ น. เสด็จประทับเรือพระที่นั่งมหาจักรี เวลา
๒๔.๐๐ น. เรือพระที่นั่งใช้จักรออกจากหัวหินตลอดคืน

วันอาทิตย์ที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๑

เวลา ๖.๓๐ น. เรือพระที่นั่งผ่านสันดอนเข้ามาในลำน้ำเจ้าพระยา เวลา ๑๑.๓๐ น. ถึง
ท่าवासกรี เรือพระที่นั่งทอดหน้าท่า เสด็จประทับเรือยนต์พระที่นั่งไปขึ้นท่าवासกรี มีเจ้านายข้าราชการ
เฝ้าเป็นอันมาก ทรงพระราชปฏิสันถารแก่เจ้านายข้าราชการตามสมควรแล้ว ทรงรถยนต์พระที่นั่ง
เสด็จยังพระราชวังดลิตประทับพระที่นั่งอัมพร

วันจันทร์ที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

วันอังคารที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

วันพุธที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๑

โปรดให้ทำการพระราชกุศลศตมวารสมเด็จพระราชปิตุลาฯ ณ วังบูรพาภิรมย์

เวลา ๑๗.๕๐ น. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร. เสด็จโดยรถยนต์พระที่นั่ง แต่พระที่นั่งอัมพรยังวังบูรพาภิรมย์ กองเกียรติยศกระทำวันทยาขุธ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เสด็จขึ้นประทับบนตำหนักทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อยและวางพวงมาลาแล้วจุดเทียนเครื่องนมัสการเสร็จเสด็จประทับพระราชบัลลังก์พระราชอาคัน ๒๐ รูป มีพระธรรมวโรดม วัดพระเชตุพน เป็นประธานสวดมนต์จบ ทรงทอดไตร ๒๐ พระสงฆ์ ๒๐ พระสงฆ์สดับปกรณ์แล้ว พระธรรมวโรดมถวายอดิเรก ทรงจุดเทียนทรงธรรม พระธรรมปิฎก วัดพระเชตุพน ถวายเทศน์กัณฑ์ ๑ จบ ทรงจุดเทียนบูชาธรรม ฐานานุกรมเปรียญ ๔ รูป สวดบรรยายธรรมตามเทศน์จบ ทรงทอดไตร เทศน์และจิวรพระสวดสดับปกรณ์แล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรมบูชา กัณฑ์และที่นำร้อนถ้วยนั้นแก่พระสวด พระธรรมปิฎกถวายอดิเรก เจ้าพนักงานเชิญเครื่องขึ้นไปตั้งพรตจีนฉนวนสวดสังเวียงลงไปทำพิธีกตัญญูต่อไป ทรงจุดเทียนบูชาพระธรรมที่เตียงพระสวด เวลา ๑๙.๒๐ น. เสด็จกลับ กองเกียรติยศกระทำวันทยาขุธ แตรวงสรรเสริญพระบารมีอีกครั้งหนึ่ง

วันนี้ระวางเสด็จประทับวังบูรพาภิรมย์ พระยาศรีวิสารวาจา ผู้รั้งตำแหน่งปลัดทูลฉลองต่างประเทศนำเลขาการสถานทูตสยามกรุงโตเกียวเฝ้าถวายบังคมลาไปรับราชการตามตำแหน่ง

วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. ทรงเครื่องพระภูษาขาว ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเสด็จยังวังบูรพาภิรมย์ ประทับบนตำหนักทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อยและเทียนเครื่องนมัสการแล้ว พระสงฆ์ถวายพรพระจบ ทรงประเคนอาหารบิณฑบาต พระสงฆ์ฉันแล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระราชาคณะถวายอดิเรก ทรงจุดเทียนเครื่องทรงธรรม พระเทพโมลีวัดประยุรวงศ์ ถวายพระธรรมเทศนากัณฑ์ ๑ จบ ถวายถาดพระพิธีธรรม ๔ รูปรับสัพพีจบ ทรงทอดผ้าไตรเทศน์ ผ้าขาวพับสัพพีสดับปกรณ์แล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรมพระเทศน์และที่นำเย็นมี คนโทถ้วยแก้วแก่พระรับสัพพี พระเทพโมลีถวายอดิเรก เจ้าพนักงานเชิญเครื่องขึ้นไปตั้ง พรตจีนฉนวนสังเวียงแล้วมานั่งยังอาสน ทรงทอดไตรกตัญญู ๓๕ พรตจีนฉนวนสวดสดับปกรณ์ โปรดให้

๔๓๒

พระเยาวราชวงศ์ทอด้ฝ้ายร้อย พระสงฆ์ร้อยมีพระญาณสมโพธิ วัดมหาธาตุ เป็นประธานนำ สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรก ทรงจุดเทียนบูชาธรรมที่เตียงพระสวดแล้ว เวลา ๑๓.๒๐ น. เสด็จกลับ

วันนี้ระวางเสด็จประทับวังบูรพาภิรมย์พระราชทานตราแก่ข้าราชการตำรวจนครบาล จ.ม.๑ ม.ช.๑ ม.ม.๑ เหรียญรัตนาภรณ์ชั้นที่ ๕ หนึ่ง เหรียญเงินมงกุฏ ๑

วันศุกร์ที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๘.๐๕ น. ทรงเครื่องเต็มยศทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร. สายสพายจุลจอมเกล้า ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จยังวังบูรพาภิรมย์ กองเกียรติยศกระทำวันทยาขุร แตรวงสรรเสริญพระบารมี เสด็จประทับบนตึกหน้าทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อยและเทียนเครื่องนมัสการ แล้วประทับพระราชบัลลังก์ ทรงเทียนเครื่องทรงธรรม พระญาณวราภรณ์ วัดบวรนิเวศน์ ถวายเทศน์ กัณฑ์ ๑ จบแล้ว สมเด็จพระราชาคณะ ๒๐ รูป มีสมเด็จพระพุฒาจารย์เป็นประธานสวดศราทพรต จบ ทรงทอดไตรเทศน์และไตรศราทพรตสดับปกรณ์แล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรม กัณฑ์เทศน์ พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระพุฒาจารย์ถวายอดิเรก ทรงจุดเทียนที่เตียงสวดแล้ว เวลา ๑๙.๐๐ น. เสด็จกลับ กองเกียรติยศกระทำวันทยาขุร แตรวงสรรเสริญพระบารมีเป็นเสร็จการ

โปรดให้ประกาศยกเลิกการเก็บภาษีและเงินบำรุงสถานที่ในเขตต์ของสภาจัดบำรุงสถานที่ ชายทะเลทิศตะวันตก ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๑

วันเสาร์ที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๔.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จยังท่าवासกรี มีเจ้านายข้าราชการเฝ้าเป็นอันมาก ลูกเสือกองแตรวงโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ได้บรรเลงเพลงเดิรลูกเสือนานาชาติ ซึ่งแปลงแต่งขึ้นร้องในภาษาไทยถวาย มีพระราชดำรัสแก่เจ้านาย ซึ่งโปรดให้เชิญมาทรงฟังตามสมควรแล้ว เวลา ๑๕.๒๐ น. เสด็จลงประทับเรือยนต์พระที่นั่งไปขึ้นเรือพระที่นั่งมหาจักรี แตรวงลูกเสือบรรเลงเพลงมหาฤกษ์มหาชัย ๓ จบ เวลา ๑๕.๒๕ น. เรือพระที่นั่งใช้จักรขึ้นไปกลับลำที่สามเสนแล้วล่องลงมาตามลำน้ำเจ้าพระยา เวลา ๑๗.๔๐ น. ถึงจังหวัดสมุทรปราการ เรือพระที่นั่งหยุดเครื่องลอยลำ พระยาทรงพลภาพ ผู้ว่าราชการจังหวัดกับพระยาราชยสาธกขึ้นเฝ้า ถวายของ ทรงจุดเทียนรูปพระราชทานไปสักการบูชาพระสมุทเจดีย์ พระยาทรงพลภาพกับพระยาราชยสาธกราบถวายบังคมลากลับ เรือพระที่นั่งใช้จักรต่อไป เวลา ๑๘.๐๐ น. ผ่านสันดอนเรือพระที่นั่งใช้จักรตลอดเวลา

วันอาทิตย์ที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๑

เวลา ๑.๓๐ น. เรือพระที่นั่งถึงอ่าวหัวหิน ทอดหน้าสวนไกลกังวล ประทับแรมในเรือพระที่นั่งราตรี ๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จประทับเรือกรรเชียงเรือยนต์จูงมาขึ้นหาดทรายหน้าวังสวนไกลกังวล พระยารรถการบดี สมุหเทศาภิบาลราชบุรีพร้อมด้วยหม่อมเจ้าทองเต็ม ผู้ว่าราชการจังหวัดประจวบ และข้าราชการเฝ้า มีกองทหารตั้งแถวเป็นกองเกียรติยศรับเสด็จ ฯ ขึ้นประทับพระตำหนักน้อย

เวลา ๑๖.๓๐ น. เสด็จลงทรงเทนนิส เวลา ๑๘.๐๐ น. เสด็จขึ้น

เวลา ๒๐.๓๐ น. เสด็จลงประทับท้องพระโรงศาลาเรีงทอดพระเนตรภาพยนตร์ เวลา ๒๐.๐๐ น. เสด็จขึ้น

วันจันทร์ที่ ๒๔ กันยายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๖.๓๐ น. เสด็จทรงเทนนิส เวลา ๑๘.๐๐ น. เสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๒๕ กันยายน ๒๔๗๑

เวลา ๘.๐๐ น. ทรงถ่ายภาพยนตร์ภายในบริเวณสวนไกลกังวล เวลา ๑๒.๐๐ น. เสด็จขึ้น

เวลา ๑๕.๐๐ น. เสด็จ ทรงถ่ายภาพยนตร์ภายในบริเวณสวนไกลกังวล เสร็จแล้วเสด็จประพาสภายในบริเวณ ๑๘.๐๐ น. เสด็จขึ้น

วันพุธที่ ๒๖ กันยายน ๒๔๗๑

เวลา ๗.๔๐ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๑.๑๐ น. เสด็จกลับ

เวลา ๑๕.๓๐ น. เสด็จลงทรงเทนนิส เวลา ๑๘.๓๐ น. เสด็จขึ้น

เวลา ๒๑.๐๐ น. เสด็จประทับท้องพระโรงศาลาเรีงทอดพระเนตรภาพยนตร์ เวลา ๒๔.๐๐ น. เสด็จขึ้น

วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ กันยายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงถ่ายภาพยนตร์ภายในบริเวณสวนไกลกังวล เวลา ๑๘.๐๐ น. เสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๒๘ กันยายน ๒๔๗๑

เวลา ๗.๓๐ น. ทรงถ่ายภาพยนตร์ภายในบริเวณสวนไกลกังวล เสร็จแล้วเสด็จสนามกอล์ฟ ทรงถ่ายภาพยนตร์ ณ ที่นั้น เวลา ๑๑.๕๐ น. เสด็จกลับ

เวลา ๑๕.๐๐ น. ทรงถ่ายภาพยนตร์ภายในบริเวณสวนไกลกังวล เวลา ๑๗.๓๐ น. เสด็จขึ้น

วันเสาร์ที่ ๒๙ กันยายน ๒๔๗๑

เวลา ๗.๓๐ น. เสด็จทรงถ่ายภาพยนตร์ ณ สนามกอล์ฟ เวลา ๑๒.๑๕ น. เสด็จกลับ

เวลา ๑๖.๐๐ น. ทรงถ่ายภาพยนตร์ภายในบริเวณสวนใกล้เคียงแล้วทรงเทนนิส เวลา ๑๘.๐๐ น.เศษ เสด็จขึ้น

เวลา ๒๑.๐๐ น. เสด็จลงประทับท้องพระโรงศาลาเรีงทอดพระเนตรภาพยนตร์ เวลา ๑.๐๐ น.เสด็จขึ้น

วันนี้ที่ ๒๕ กันยายน เวลา ๔.๐๐ น. เศษ เกิดเพลิงไหม้ตึกแถวริมถนนเจริญกรุง ตำบลบางรัก ท้องที่กิ่งอำเภอสาทร จังหวัดพระนคร มีกองดับเพลิงตำรวจนครบาล เรือสูบลมกระทรวงทหารเรือ รถสูบลมบริษัทไฟฟ้าสยามช่วยดับอยู่จนเวลา ๑๖.๐๐ น. จึงสงบ เพลิงคงไหม้ตึกแถว ๖ ห้องกับห้องแถวทำด้วยไม้ ๑๐๖ ห้อง ทรัพย์สินเสียหายเป็นราคาประมาณสองแสนบาท สอบสวนได้ความว่าต้นเพลิงเกิดขึ้นที่ห้องตึกชั้นบนซึ่งนายเจียบตั้ง ชาตไต้จิ้ว เข้าจากพระคลังข้างที่ขายเครื่องยา ก่อนแล้วจึงลุกลามต่อไป นายเจียบตั้งประกันสินค้าในร้านไว้แก่บริษัทต่าง ๆ เป็นราคาหมื่นแปดพันบาท เจ้าหน้าที่สงสัยว่าอาจมีการทุจริตลอบวางเพลิงขึ้นก็ได้ จึงจัดการไต่สวนหาหลักฐานต่อไป

ในการดับเพลิงนี้มีลูกเสือและราษฎรต้องอันตรายเพราะชายคาตึกได้พังลงมาทับถูกนายเถาว์ล พวงพยอม อายุ ๑๖ ปี นายบุญส่ง มุนตานนท์ อายุ ๑๖ ปี นายประไพ วงศ์สันทัด อายุ ๑๕ ปี เด็กชายสระ เลียมโอพาร อายุ ๑๕ ปี นายสำภา เปลี่ยนประพาส อายุ ๒๕ ปี นายวิเชียร โฉมเฉลา อายุ ๑๗ ปี นายแจง อายุ ๓๙ ปี นายพงษ์ อายุ ๑๘ ปี และเด็กชายสุดจิตร์ สุวรรณกุล อายุ ๑๕ ปี รวมผู้ที่ต้องบาดเจ็บ ๑๐ คน ตำรวจนครบาลได้นำส่งโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ แต่ นายเถาว์ล พวงพยอม เด็กชายสระ เลียมโอพาร นายบุญส่ง มุนตานนท์ และนายประไพ วงศ์สันทัด ทุนบาดเจ็บไม่ได้ขาดใจตาย นอกจากนี้ต้องบาดเจ็บเล็กน้อย

วันอาทิตย์ที่ ๓๐ กันยายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๒.๐๐ น. ทรงถ่ายภาพยนตร์ภายในบริเวณสวนใกล้เคียง เวลา ๑๒.๔๐ น. เสด็จขึ้น

วันจันทร์ที่ ๑ ตุลาคม ๒๔๗๑

เวลา ๗.๓๐ น. เสด็จทรงถ่ายภาพยนตร์ที่สนามกอล์ฟ เวลา ๑๐.๔๕ น. เสด็จกลับ

วันอังคารที่ ๒ ตุลาคม ๒๔๗๑

เวลา ๗.๓๐ น. เสด็จทรงถ่ายภาพยนตร์ที่ศาลาเรีงแล้ว เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๑.๓๐ น. เสด็จกลับ

เวลา ๑๕.๐๐ น. ทรงถ่ายภาพยนตร์ที่ศาลาเรีงแล้ว เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๗.๕๐ น. เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๓ ตุลาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๕.๐๐ น. เสด็จทรงถ่ายภาพยนตร์ ณ สนามกอล์ฟแล้วทรงกอล์ฟต่อไป เวลา ๑๘.๓๕ น. เสด็จกลับ

เวลา ๒๐.๓๐ น. เสด็จลงประทับห้องพระโรงศาลาเรีง ทอดพระเนตรภาพยนตร์ เวลา ๒๔.๐๐ น. เสด็จขึ้น

วันพฤหัสบดีที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑

เวลา ๘.๔๐ น. เสด็จทอดพระเนตรการถ่ายภาพยนตร์ของบริษัทเอเชียติก เอกซ์โพรเรชั่น ฌ บริเวณสนามกอล์ฟ เวลา ๑๒.๔๐ น. เสด็จกลับ

เวลา ๑๖.๐๐ น. เสด็จลงทรงเทนนิส เวลา ๑๘.๓๐ น. เสด็จขึ้น

วันศุกร์ที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

เวลา ๘.๔๐ น. เสด็จทรงถ่ายภาพยนตร์ ฌ สนามกอล์ฟแล้ว เสด็จทอดพระเนตรการถ่ายภาพยนตร์ของบริษัทเอเชียติกเอกซ์โพรเรชั่น ฌ เขาตะเกียบ เวลา ๑๓.๓๐ น. เสด็จกลับ

เวลา ๑๕.๓๕ น. เสด็จลงประทับ ฌ ท้องพระโรงศาลาเรีงเป็นประธานในที่ประชุม อภิรัฐมนตรี เวลา ๑๘.๓๐ น. เสด็จขึ้น

วันนี้พระองค์เจ้าจรัญศักดิ์กฤดากร ซึ่งเดิมเป็นหม่อมเจ้าพระโอรสกรมพระนเรศวรฤทธิ์ ประสูติวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๔๑๘ ทรงศึกษาวิชา ฌ ประเทศอังกฤษที่โรงเรียนวอเรนส์ฮิลล์ เซอร์โรว์ตรินิติ มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ และโรงเรียนกฎหมายกรุงลอนดอนสอบไล่ได้เป็นเนติบัณฑิตย์ อังกฤษแล้วได้รับราชการเป็นเลขานุการพิเศษในสมเด็จพระสวสดีเมื่อครั้งทรงเป็นผู้กำกับ ราชการทูต ฌ ยุโรป แล้วเป็นนักเรียนผู้ช่วยกองที่ปรึกษา กลับมาเป็นเลขานุการพิเศษกระทรวงมหาดไทยเป็นปลัดมณฑลนครศรีธรรมราชและผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา แล้วย้ายไปเป็นอุปทูต สยามกรุงปารีส มะดริต ลิศบอน แล้วย้ายเข้ามาเป็นรองเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมและเลื่อนขึ้น เป็นเสนาบดี รับพระราชทานยศเป็นมหาอำมาตย์เอก แล้วย้ายไปเป็นอัครราชทูตพิเศษ มีอำนาจ เต็มประจำกรุงปารีสและรับพระราชทานพระสุพรรณบัฏเป็นพระองค์เจ้า ประชวรพระโรคพระวักก พิการ สิ้นพระชนม์ด้วยพระหทัยพิการที่กรุงเยเนวา ฌ วันที่ ๕ ตุลาคม ศกนี้ ดำนวนพระชนม์ ได้ ๕๔ พรรษา

พระองค์จรัญ อัครราชทูตพิเศษผู้มีอำนาจเต็ม ประจำกรุงปารีสประชวรพระโรคพระวักก พิการไปรักษาพระองค์อยู่ที่กรุงเยเนวาจบสิ้นพระชนม์ในที่นั้นนี้ ก่อนแต่สิ้นพระชนม์สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมขุนสงขลานครินทร์ และสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรี เสด็จทรงเยี่ยม

วันที่ ๕ ตุลาคม มีพระอาการบรรทมหลับดีกว่าที่เคยมา เวลา ๘.๒๐ น. ตื่นบรรทมหาย พระหทัยไม่ออก แสดงอาการต่อสู้อุณหภูมิร่างกายต่ำ นางพยาบาลตรวจชีพจรเต้นถึงนาทีละ ๑๔๐ จึงไปตามนายแพทย์เอียร์แอรแสง ซึ่งอยู่ตึกชั้นล่าง และโทรศัพท์เรียกนายแพทย์เมอร์มอด มาปรึกษาดกलगันณียากาฟาอินเพื่อบำรุงพระหทัย แต่ไม่มีประโยชน์ เวลา ๘.๓๐ น. สิ้นพระชนม์ จึงจัดการบรรจุหีบไว้ มีโทรเลขกราบทูลเข้ามา จึงมีพระราชโทรเลขสั่งให้จัดการพระราชทานเพลิงเสีย ฌ ที่นั้นแล้วและส่งพระอัฐิกลับเข้ามา

วันเสาร์ที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จท้องพระโรงศาลาเรียงประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี
เวลา ๑๓.๕๕ น. เลิกประชุม มีการเลี้ยงอาหารกลางวันพระราชทานแก่ผู้ที่มาประชุม เวลา ๑๖.๐๐
น. เสด็จขึ้น

เวลา ๑๗.๐๐ น. เสด็จลงทรงเทนนิส เวลา ๑๘.๓๐ น. เสด็จขึ้น

เวลา ๒๐.๓๐ น. เสด็จลงประทับท้องพระโรงศาลาเรียงทอดพระเนตรภาพยนตร์ เวลา
๑.๓๐ น. แห่งวันที่ ๗ เสด็จขึ้น

วันอาทิตย์ที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๖.๓๐ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๘.๔๐ น. เสด็จกลับ

วันจันทร์ที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๖.๓๐ น. เสด็จลงทรงเทนนิส เวลา ๑๘.๓๐ น. เสด็จขึ้น

เวลา ๘.๓๐ น. เสด็จลงประทับท้องพระโรง ศาลาเรียงทอดพระเนตรภาพยนตร์ เวลา
๑.๐๐ น. แห่งวันที่ ๘ เสด็จขึ้น

วันอังคารที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

ไม่เสด็จลง

วันนี้ที่ ๙ ตุลาคม เวลา ๑๕.๐๐ น. เจ้าหน้าที่ของกองฆาปนกิจได้จัดรถมารับพระศพ
เป็นกระบวนรถยนต์มีรถรับพระศพ ๑ รถสำหรับดอกไม้ ๒ รถผู้ตามพระศพ ๖ คือ ๑ รถหม่อมเจ้า
วรวรรณไวทยากร ๒. รถหม่อมราชวงศ์สมัครสมาน และหม่อมราชวงศ์เจริญศักดิ์ กฤดากร ณ อยุธยา
๓. รถหม่อมเจ้าเสริมสวาสดี ๔. รถหม่อมเจ้าติลกฤทธิ ๕. รถขุนประเสริฐไมตรี ๖. รถนายถวิล
อรรถยุกติ และนายมณี สามเสน เวลา ๑๕.๑๕ น. ถึงสถานฆาปนกิจเจ้าเชิญพระศพเข้าที่แล้ว
หม่อมเจ้าวรวรรณไวทยากร วางพวงมาลาของหลวงและสมเด็จพระบรมราชินี ๑ เสนาบดีต่างประเทศ
ฝรั่งเศส ๑ เลขานุการแห่งสันนิบาตชาติ ๑ สกฤดากร ๑ ข้าราชการสถานทูตสยามกรุงปารีส
๑ หม่อมเจ้าวรวรรณไวทยากร ๑ และมีตรสหทัยอื่นๆ อีกบ้าง เวลา ๑๕.๓๐ น. หม่อมเจ้าวรวรรณ-
ไวทยากรจุดเทียนไปวางพร้อมด้วยบรรดาคนไทยและเชิญฝรั่งให้ทำด้วยเสร็จแล้วเจ้าพนักงานเลื่อนศพ
ไปและใส่เข้าในเตา

วันพุธที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑

เวลา ๒๐.๓๐ น. เสด็จลงประทับท้องพระโรงศาลาเรียง ทอดพระเนตรภาพยนตร์ เวลา
๒๔.๐๐ น. เศษ เสด็จขึ้น

วันนี้ที่ ๑๐ ตุลาคม เวลา ๑๕.๐๐ น. หม่อมราชวงศ์สมัครสมานกับนายถวิล อรรถยุกติ
ไปรับพระอัฐิที่สำนักงานแห่งกองฆาปนกิจลงบรรจุในภาชนะทำด้วยศิลาอ่อนมาอยู่ที่พัก

วันพฤหัสบดีที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๗.๐๐ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๙.๐๐ น. เศษ เสด็จกลับ

สมเด็จพระวันรัต (จ๋าย ปุณฺณทตฺต) เจ้าคณะใหญ่หนใต้อาพาธเป็นโรคชรา มาจนถึงวันที่ ๑๑ ตุลาคมศกนี้ เวลา ๗.๕๕ น. ถึงมรณภาพ นับอายุ ๗๒ ปี พรรษา ๕๑

เวลา ๑๗.๐๐ น. สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ฯ เสด็จไปทรงนำของหลวง มีประโคม กลองชนะ ๒๐ จำปี ๑ จ่ากลอง ๑ แตรรอง ๒ แตรฝรั่ง ๒ เจ้าพนักงานแต่งศพครองไตรแพร และเครื่องสุกรมเสร็จ เชิญลงลงในทรงสรวมลอมพอก เจ้าพนักงานเชิญขึ้นเสลี่ยงหิ้วกันสัปดาห์หมอด จากกุฎิที่อยู่ไปยังศาลาบัณณรสภาค ยกขึ้นตั้งบนชั้น ๒ ชั้น ประกอบโกศไม้สิบสอง มีฉัตรเครื่อง ๕ ชั้น แวดล้อม ๗ คัน พร้อมด้วยเครื่องประดับชั้น ทรงทอดผ้าไตรของหลวง ๑๐ ไตร พระสงฆ์ บังสุกุลถวายอนุโมทนาถวายอดิเรกเสร็จ โปรดให้มีพระสงฆ์สวดอภิธรรมฉันทเช้า ๘ รูป เพล ๘ รูป มีประโคมกลองชนะ ๑๐ จำปี ๑ จ่ากลอง ๑ แตรรอง ๒ แตรฝรั่ง ๒ มีกำหนด ๑๕ วัน

วันศุกร์ที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๖.๓๐ น. เสด็จทรงกอล์ฟ เวลา ๑๘.๐๐ น. เศษ เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๖.๐๐ น. เสด็จลงทรงเทนนิส เวลา ๑๘.๓๐ น. เสด็จขึ้น

เวลา ๒๐.๓๐ น. เสด็จลงประทับท้องพระโรงศาลาเวียงทอดพระเนตรภาพยนตร์ เวลา ๓.๐๐ น. แห่งวันที่ ๑๔ เสด็จขึ้น

วันนี้ โปรดให้ออกพระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุก แห่งสาธารณะชน พุทธศักราช ๒๕๖๑

วันอาทิตย์ที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๖.๓๐ น. เสด็จลงทรงเทนนิส เวลา ๑๘.๓๐ น. เสด็จขึ้น

วันจันทร์ที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๖.๓๐ น. เสด็จลงทรงเทนนิส เวลา ๑๘.๓๐ น. เสด็จขึ้น

วันนี้ที่ ๑๕ ตุลาคม หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร กับหม่อมเจ้าเสริมสวาสดีได้เข้าห้องสำหรับ นอนได้ ๒ คน มีที่ตั้งพระอัฐิ คนอื่นให้อยู่รณอนธรรมา มายังสถานทูตสยามกรุงปารีส

วันอังคารที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๖.๔๐ น. เสด็จลงทรงเทนนิส เวลา ๑๘.๓๐ น. เสด็จขึ้น

วันพุธที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๔.๓๐ น.เสด็จลงทรงเทนนิส เวลา ๑๘.๓๐ น. เสด็จขึ้น

เวลา ๒๐.๓๐ น. เสด็จลงประทับท้องพระโรงศาลาเริงทอดพระเนตรภาพยนตร์ เวลา ๒๔.๐๐ น.เศษ เสด็จขึ้น

วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๖.๓๐ น. เสด็จลงทรงเทนนิส แล้วพระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ ชั้นที่ ๔ แก่ หม่อมเจ้าทองเต็ม ผู้ว่าราชการประจวบ และชั้นที่ ๒ แก่หลวงชรินทร์ภักดี ข้าราชการมหาดเล็ก เวลา ๑๘.๐๐ น. เสด็จลงประทับเรือกระเชียงเรือยนต์จูงไปเทียบเรือพระที่นั่งมหาจักรี ซึ่งทอด อยู่ตรงสวนไกลกังวลหัวหิน เวลา ๑๙.๕๐ น. เรือพระที่นั่งใช้จักร์จากอ่าวหัวหิน

วันศุกร์ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เวลา ๗.๓๐ น. เรือพระที่นั่งผ่านสันดอน เวลา ๑๒.๐๐ น. ถึงหน้าท่าवासกรี เสด็จ ประทับเรือยนต์พระที่นั่งขึ้นท่าवासกรี มีเจ้านายข้าราชการคอยเฝ้าเป็นอันมาก มีพระราชปฏิสันถาร แก่เจ้านายตามสมควร แล้วประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จสู่พระที่นั่งอัมพร

วันเสาร์ที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๗.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเสด็จประทับพระที่นั่งอภิเชษ ในศาลาล้อมพระประจำพระชนมพรรษา

โปรดให้ประกาศแก้ไขเพิ่มเติม พระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวตำรวจภูธร พุทธศักราช ๒๔๕๘

วันอาทิตย์ที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๑

(ไม่มีบันทึก)

วันจันทร์ที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับเป็นประธานใน ที่ประชุมเสนาบดี

วันอังคารที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้หม่อมเจ้าบรรเดช ผู้รั้งตำแหน่งเสนาบดี กลาโหมเฝ้า

โปรดให้ทำการพระราชกุศลอภิสิทธิ์สมัยคล้ายวันสวรรคตพระพุทธเจ้าหลวงและวันสวรรคต สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีพันปีหลวง เจ้าพนักงานได้จัดการนี้ที่พระที่นั่งอนันตสมาคมประจิมภาค

ตั้งโต๊ะหมู่ทองเหนือพระแท่น เชิญพระพุทธรูปประจำพระชนมวารในสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง และสมเด็จพระพันปีออกประดิษฐาน ทอดเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบ ตั้งธรรมาสน์ที่ องค์กลาง ตั้งอาสนสงฆ์บุรพภาคทางด้านเหนือ เวลา ๑๗.๐๐ น. เจ้าพนักงานได้เชิญพระโกศ พระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงและสมเด็จพระพันปีหลวงออกประดิษฐานบนพระแท่นมณฑลศาลาภายในนพปฎลเศวตฉัตร ทอดเครื่องบรมราชูปโภคและพุ่มต้นไม้ทองเงิน ทอดพระราชบัลลังก์เครื่องนมัสการแล้ว พระแท่นทรงกราบที่พระรูปทรงม้าอีกทีหนึ่ง

เวลา ๑๗.๔๐ น. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารบกประดับตราทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่ง อัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จประทับพระลานทรงวางพวงมาลาและจุดเทียนเครื่องราชสักการแล้วเสด็จประทับพระที่นั่งอนันตตำหนักเครื่องราชสักการเครื่องทองน้อยและทรงเครื่องนมัสการพระสงฆ์ ๒๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธานสวดมนต์จบ ทรงจุดเทียนทรงธรรม พระธรรมปิฎก วัดพระเชตุพน แสดงธรรมเทศนาจบถวายอาภรณ์ถวายอนุโมทนาแล้ว ทรงทอดไตรภรณ์เทศน์ และไตรสวดมนต์สดับปกรณ์ ทรงประเคนใบวัดอุเครื่องไทยธรรมภรณ์เทศน์โปรดให้พระเทศน์โปรดของฝ่ายในที่พระฉากแล้ว สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก พระธรรมปิฎกถวายพระพรลากลับ โปรดให้เยาวราชวงศ์ทอดผ้ารายร้อย ๒๐๐ รูป พระสงฆ์มีพระธรรมดิลก วัดอรุณเป็นประธานสดับปกรณ์ถวายอนุโมทนาแล้ว พระธรรมดิลกถวายอดิเรก พระธรรมปาโมกข์ถวายอนุโมทนาแล้ว เจ้านายทอดผ้าไตรสดับปกรณ์อีกครั้งหนึ่ง ทรงพระราชอุทิศเงินปฏิสังขรณ์พระอารามวัดเบญจมบพิตร ๑๐๐๐ บาท วัดราชาธิวาส ๑๐๐๐ บาทและพระราชทานเงินแจกแก่ราชตระกูลราชินิกุลฝ่ายหน้าฝ่ายใน และโปรดให้พิมพ์หนังสือพระราชวิจารณ์ลัทธิมหาญาณและหินญาณพระราชทานแจกในการนี้ด้วย เวลา ๑๙.๔๕ น. เสด็จขึ้น

วันพุธที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

เวลา ๑๖.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จยังวัดเบญจมบพิตร ประทับศาลาบัณณรศภาค ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลพิเศษอุทิศแด่สมเด็จพระวันรัต ทรงวางพวงมาลาแล้วพระราชโมลี วัดมหาธาตุ ถวายพระธรรมเทศนาภรณ์ ๑ จบแล้ว ทรงทอดผ้าบังสุกุล

วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๔๗๑

เวลา ๒๑.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จยังจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทรงสดับปาฐกถาเรื่องลัทธิศักดิ์ ซึ่ง ดร.เดอสเตอร์ อุปทูตเยอรมัน แสดงในที่ประชุมสยามสมาคม เวลา ๒๓.๓๐ น. เสด็จกลับ

โปรดให้ออกประกาศตั้งนายพลเอก หม่อมเจ้าบวรเดชผู้รั้งตำแหน่งเสนาบดีกลาโหมเป็นเสนาบดีกลาโหม

โปรดให้ออกประกาศกระทรวงพระคลังมหาสมบัติว่าด้วยเหรียญบาทที่บุบสลาย โดยจะรับ

เสด็จตรวจพลในงานสาบานธง

แลกเปลี่ยนบทบาทที่ถูกต้องดีเป็นรอยในคุณภาพแต่บุบสลายเล็กน้อย ไม่ถึงกับเสียหายในคุณภาพและเสียน้ำหนัก จะนำเหรียญบาทเหล่านั้นมาขอแลกเปลี่ยนกับธนบัตรที่กรมพระคลังและคลังจังหวัดที่ตั้งมณฑลภายในเวลากำหนด ๖ เดือน นับแต่วันประกาศนี้เป็นต้นไป ประกาศลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๑

วันศุกร์ที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๖.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีเสด็จยังสามัคยาจารย์สมาคม ทรงสดับปาฐกถาซึ่งพระยาอุปทิศศิลปสาร แสดงเรื่องภาษาไทยและการประพันธ์ เสด็จขึ้นประทับชั้นบนเสวยน้ำชาแล้ว เวลา ๑๗.๐๐ น. เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้กรมหลวงกำแพงเพชรอัครโยธิน เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์และคมนาคมเฝ้า

เวลา ๒๐.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีเสด็จประทับโรงโขนหลวงสวนมิสกวัน ทอดพระเนตรละครฝรั่งเรื่อง La sommette de l' alarme (กระดิ่งสำคัญ) ของสมาคมอัลลิองฝรั่งเศส เพื่อเผยแพร่ภาษาฝรั่งเศส ฟ.ปราแดร์ นีเกต์ สภานายกรับเสด็จ ละครเลิกแล้วประทับเสวยเครื่องว่างแล้ว เวลา ๓.๐๐ น. แห่งวันที่ ๒๔ เสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๔๗๑

(ไม่มีบันทึก)

วันจันทร์ ๒๙ ตุลาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

เวลา ๑๖.๔๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเสด็จวังสุโขทัย

วันอังคารที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๔๗๑

โปรดให้จัดการพิธีกระทำสัตย์สาบานต่อธงชัยเฉลิมพลที่พระลานพระราชวังดุสิต เจ้าพนักงานได้ตั้งกระโจมยกพื้นขึ้นเป็นโรงพิธีทางริมพระลานด้านตะวันตกตั้งโต๊ะหมู่ทองเหนือสัปคันพร้อมด้วยเครื่องสักการบูชาเชิญพระชัยเงินหลังช้างและพระชัยวัฒน์ประจำรัชกาลปัตยุบันมาประดิษฐานมีพระคำภีร์สังเขปและตั้งบาตรน้ำพระพุทธรูป ๓ บาตร ทอดเครื่องนมัสการ และพระแท่นทรงกราบ ทอดพระราชอาสน์ตั้งอาสนสงฆ์ หน้ากระโจมพระราชพิธีตั้งพระที่นั่งชุมสายมีพระแท่นลารอง ทอดพระราชบัลลังก์เป็น ๒ ที่ ตั้งกระโจมสำหรับเจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าเฝ้าไว้พร้อม

เวลา ๑๕.๐๐ น. เจ้าพนักงานได้นิมนต์พระสงฆ์เข้านั่งยังอาสน ส่วนทหารที่จะสาบานตั้งแถวเป็นกองผสมในบังคับบัญชาพระยาพระภุช ฌรณิกษ์แม่ทัพกองทัพที่ ๑ พร้อมด้วยธงชัยเฉลิมพล

และทรงประจำกองพันทหารเรือ

เวลา ๑๕.๒๕ น. โปรดให้กรมขุนสิงห์เสนาบดีทหารเรือเสด็จยังโรงพิธี นายทหารเชิญธงชัยเฉลิมพลและธงประจำกองพันทหารเรือเข้าในโรงพิธี กองทหารกระทำวันทยาวิฐ แตรวงบรรเลงเพลงมหาชัย ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ ๑๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธาน สวดมนต์จบแล้ว นายทหารรักษาธงเชิญธงกลับไปประจำแถว

เวลา ๑๖.๔๕ น. ทรงเครื่องสนามประดับตราสายสพายุรามา ทรงคทาจอมพลประทับม้าพระที่นั่งมีราชของครุฑนายม้าต้นขึ้นม้าและมีราชของครุฑเชิญธงมหาราชนำเสด็จ กรมขุนสิงห์เสนาบดีทหารเรือกับหม่อมเจ้าบวรเดชเสนาบดีกลาโหมทรงม้าตามเสด็จ สมเด็จพระบรมราชินีทรงรถม้าพระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร ออกประตูทวยเทพสโมสรยังพระลาน ผู้ช่วยทูตในราชการทหารบกฝรั่งเศสเข้าสมทบในกระบวน กองทหารกระทำวันทยาวิฐ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีแล้ว พระยาพระกฤษณ์รัษฎาผู้บัญชาการรายงานยอดนายและพลทหารที่มาเฝ้า แล้วเสด็จตรวจพลทางปีกขวา ส่วนสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จยังโรงพิธี เมื่อตรวจพลเสร็จเสด็จยังโรงพิธีทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้วประทับพระราชบัลลังก์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายศีลทรงศีลแล้วนายทหารรักษาธงเชิญธงชัยเฉลิมพลและธงประจำกองพันทหารเรือไปข้างพระที่นั่งชุมสาย พระยาพระกฤษณ์รัษฎาผู้นำคำสาบานเข้ายื่นหน้าพระที่นั่งชุมสาย นายทหารซึ่งกระทำสัตย์สาบานมารวมเข้าแถวหลังผู้นำสาบาน กองทหารกระทำวันทยาวิฐและเรียบบูชแล้ว ถอดหมวก พระยาพระกฤษณ์รัษฎากล่าวคำนำสาบาน นายทหารพลทหารกระทำสัตย์สาบานพร้อมกัน จะเพาะพระรัตนตรัยและจะเพาะหน้าพระที่นั่งแล้ว พระราชทานพระบรมราโชวาทจบ กองทหารกระทำวันทยาวิฐ แตรวงสรรเสริญพระบารมี พระยาพระกฤษณ์รัษฎาให้สัญญาณกองทหารออกเดินสวนสนามตามลำดับกรมกองและตั้งแถวยังที่เดิมหมดแล้ว เสด็จลงประทับพระราชอาสน์ในโรงพิธี สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก

เวลา ๑๘.๔๐ น. ทรงรถม้าพระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จกลับ กองทหารกระทำวันทยาวิฐ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ทหารได้เปล่งไชโยถวายจนสุดเสียงแตร เจ้าพนักงานอาราธนาพระสงฆ์ไปขึ้นโปรยน้ำมนต์ คือสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเกยหัวถนนราชดำเนิน พระธรรมวโรดมเกยถนนศรีอยุธยาด้านตะวันตก พระพรหมมุนีเกยถนนศรีอยุธยาด้านตะวันออก

เวลา ๒๐.๐๐ น. ประทับเสวยพระกระยาหารมีเครื่องสายไทย

วันนี้ที่ ๓๐ ตุลาคม เวลา ๑๕.๐๐ น. ได้จัดห้องสุขบุหรี ณ สถานทูตสยามกรุงปารีส ออกบัตรเชิญทูตานุทูตและข้าราชการฝรั่งเศสพร้อมทั้งมิตรสหาย มีพวงมาลาของหลวงและสมเด็จพระบรมราชินีฯ ประธานาธิบดีฝรั่งเศส ๑ เสนาบดีต่างประเทศฝรั่งเศส ๑ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรี ๑ สกฤตฤคกร ๑ สถานทูตกรุงปารีส ๑ หม่อมเจ้าวิบูลย์ ๑ สถานทูตสยามกรุงเบอร์ลิน ๑ ท่านมาดามวีกีลีโนเนสเด เลออน เอกอัครราชทูตเสปญได้กล่าวสุนทรพจน์จบ พระสุนทรวาจนาอ่านสุนทรพจน์ตอบขอบใจคณะทูตานุทูตแล้วเป็นเสร็จ

วันพุธที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟสนามกอล์ฟหลวง

เวลา ๒๐.๑๕ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้มีการเลี้ยงอาหารพระราชทานแก่ท่าน
ยาสุกิจิ ยาดาเบ อัครราชทูตญี่ปุ่นกับภริยา โปรดให้เชิญพระองค์เจ้าไตรทศประพันธ์ พระยาศรีวิสาร
วาจา พระยาอภิบาลราชไมตรี และมองซิเออ ก กุญจิ กับภริยา เข้ามารับพระราชทานเลี้ยงด้วย

วันพฤหัสบดีที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้หม่อมเจ้าบรรเดช เสนาบดีกลาโหมเฝ้า

เวลา ๑๕.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเสด็จยังท่าवासกรีประทับเรือยนต์
พระที่นั่งประพาสลำน้ำเจ้าพระยาแล้วเสด็จขึ้นเสวยน้ำชา

เวลา ๑๖.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งมาเสด็จออกขุนนาง ณ พระที่นั่งอนันต์ พระยา
พิพิธสมบัติ กราบบังคมทูลเบิกหม่อมเจ้าโศภนยากร นักเรียนศึกษาวิชาสถาปนิกณ ประเทศ
อังกฤษ ซึ่งโปรดให้ออนมารับราชการในกรมรถไฟหลวง นายมงคล เนาวจำเนียร กลับจากการ
ศึกษาวิชาวิศวกรรม ประเทศอังกฤษ ๑ นายสุตร ปาละศิริ นายช่างไฟฟ้ากลับจากการไต่สวน
และการเดินรถในสหิตมลายู, พระยามโหสถศรีพิพัฒน์ กราบบังคมทูลเบิกนายประวัตติ ปัตตะพงศ์
เนติบัณฑิตอังกฤษ ๑ เฝ้า และพระราชทานสัญญาบัตรถวายยศทหารแก่ผู้มียศแล้ว ชั้นพันตรี ๑
ร้อยเอก ๓ ร้อยโท ๓ พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ผู้มีบรรดาศักดิ์แล้วแก่ข้าราชการกระทรวง
กลาโหม ชั้นพระ ๕ ทหารเรือชั้นพระ ๒ หลวง ๑ แล้วเสด็จทอดพระเนตรที่ซึ่งจะสร้างสะพาน
ปฐมบรมราชานุสรณ์ตามลำแม่น้ำเจ้าพระยา มีกรมหลวงกำแพงเพชรตามเสด็จ

เวลา ๒๐.๐๐ น. ประทับเสวยพระกระยาหาร มีเครื่องสายฝรั่ง

วันศุกร์ที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๕.๐๐ น.เสษ ทรงเครื่องเต็มยศทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร. ประดับสายสพายมหาวชิร
มงกุฎ เสด็จออกประทับรถม้าพระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพร มีราชองครักษ์และนายทหารเชิญธงกระบี่
ชูศรุตพ่าห์ ขึ้นม้านำและกองทหารม้าแห่นำตามเสด็จ ออกทางประตูทวยเทพสโมสรยังพระลาน
เลี้ยงถนนศรีอยุธยาถนนนครปฐมไปเทียบประตูวัดเบญจมบพิตร พระราชทานกุญแจเป็นวัดที่ ๑
เสด็จเข้าวัดทหารกองเกียรติยศ กระทำวันทาวุธ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ลูกเสือ
และนักเรียนร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี ทรงรับผ้าจากเจ้าพนักงานวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์
แล้ว ทรงเครื่องนมัสการนายรองชั้นมหาดเล็กเวรเดชอ่านรายงานจำนวนพระสงฆ์ สามเณร ทรง
ถวายผ้าพระกฐินจบ พระสงฆ์สาธุพร้อมกบอบโลกถวายพระเทพมุนีเจ้าอาวาสเป็นผู้ครองและสวด
ญัตติทุติยกรรม ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็กบูชาพระพุทธรูปชินราชและเครื่องทองน้อย สักการะพระ

๔๔๔

อังคาร พระจบพระราชทานไตรปีแต่พระราชาคณะฐานานุกรม เปรี๊ญออกไปครองผ้ามานั่งที่แล้ว
โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ ถวายเครื่องบริหาร โปรดให้เจ้านายทรงประเคนผ้าไตร
แก่พระสงฆ์ทั้งวัด พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระเทพมุนีถวายอดิเรก เสด็จประทับรถพระที่นั่ง
ไปตามถนนนครปฐม เลี้ยวถนนพิศณุโลก ถนนนครสวรรค์ ถนนราชดำเนินนอก เข้าเทียบที่ประตู
หน้าวัดปริณายก พระราชทานกุฐินเป็นวัดที่ ๒ เสด็จเข้าในวัดกองเกียรตียศกระทำวันทยาอุช แตรวง
บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ทรงรับผ้าไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์แล้ว ทรงเครื่องนมัสการ
นายรองสนิทอ่านรายงานจำนวนพระสงฆ์สามเณร ทรงถวายผ้าพระกฐิน พระสงฆ์อุปโลกถวายแก่
พระวิสุทธินายก เจ้าอาวาสเป็นผู้ครอง แล้วสวดญัติทุกุติยกรรม ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็กบูชาพระ
พระสงฆ์จบพระราชทานไตรปีแก่พระราชาคณะพระครูฐานานุกรมเปรี๊ญ พระสงฆ์ครองผ้ามา
นั่งที่ โปรดให้กรมพระดำรงถวายบริหาร พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาพระวิสุทธินายกถวายอดิเรก เสด็จ
ประทับรถพระที่นั่งไปเลี้ยวข้ามสะพานผ่านฟ้า ตรงไปตามถนนราชดำเนิน ถนนสนามชัย ถนนจักรเพชร
เทียบประตูวัดราชบูรณะพระราชทานกุฐินเป็นวัดที่ ๓ เสด็จเข้าวัด กองเกียรตียศกระทำวันทยาอุช
บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ลูกเสือและนักเรียนร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี ทรงรับผ้า
วางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์แล้ว ทรงเครื่องนมัสการ นายรองขันอ่านรายงานจำนวนพระสงฆ์สามเณร
ทรงถวายผ้าพระกฐินจบ พระสงฆ์สาธุพร้อมกันอุปโลกถวายแก่พระราชเวทีเจ้าอาวาสเป็นผู้ครอง
ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็กบูชาพระ พระสงฆ์จบพระราชทานไตรปีแก่พระราชาคณะพระครูฐานานุกรม
เปรี๊ญ และพระพิธีธรรม พระสงฆ์ครองผ้ามานั่งที่แล้วโปรดให้กรมพระนราธิปถวายเครื่องบริหาร
พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระราชเวทีถวายอดิเรก เสด็จประทับรถพระที่นั่งเสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๕.๐๐ น.เศษ ทรงเครื่องครึ่งยศทหารปืนใหญ่ เสด็จกระบวนรถยนต์พระที่นั่ง
แต่พระที่นั่งอัมพร ออกยังพระลาน ตรงไปตามถนนราชดำเนิน เลี้ยวถนนกรุงเกษม ถนน ๒๒
กรกฎาคม สายที่ ๒ ออกถนนเจริญกรุง เลี้ยวเข้าถนนมหาพฤฒาราม พระราชทานกุฐินเป็นวัดที่
๑ เสด็จเข้าวัด ทหารกองเกียรตียศกระทำวันทยาอุช แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี
นักเรียนหญิงร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี ทรงรับผ้าพระกฐินไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์แล้ว
ทรงเครื่องนมัสการ นายรองพินิจราชการอ่านรายงานจำนวนพระสงฆ์สามเณรทรงถวายผ้าพระกฐินจบ
พระสงฆ์สาธุพร้อมกันอุปโลกถวายแก่พระธรรมธราจารย์ เจ้าอาวาสเป็นผู้ครองและสวดทุกุติยกรรม
ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็กบูชาพระ พระจบพระราชทานไตรปีแก่พระราชาคณะฐานานุกรมเปรี๊ญ
ครองผ้ามานั่งที่แล้ว โปรดให้กรมหมื่นอนุพงษ์ถวายบริหาร พระองค์อนุโมทนา พระธรรมธราจารย์
ถวายอดิเรก เสด็จประทับรถยนต์พระที่นั่งไปตามถนนเจริญกรุงตอนใต้ เลี้ยวเข้าถนนวัดยานนาวา
พระราชทานกุฐินเป็นวัดที่ ๒ เสด็จเข้าวัดกองเกียรตียศทำวันทยาอุช แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญ
พระบารมี ทรงรับผ้าไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์แล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ นายรองสุจินดา
อ่านรายงานจำนวนพระสงฆ์สามเณร ทรงถวายผ้าพระกฐินจบ พระสงฆ์สาธุพร้อมกันอุปโลกถวาย
พระครูพรหมจริยาจารย์ เจ้าอาวาสและสวดญัติทุกุติยกรรม ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็กบูชาพระ พระ

จบพระราชทานไตรปีแก่พระครูฐานานุกรมเปรียญ ครองผ้ามานั่งที่แล้ว โปรดให้กรมหมื่นอนุวัตน์ จาตุรนต์ถวาภิรชากร พระสงฆ์อนุโมทนา พระธรรมไตรโลกาจารย์ผู้นำถวายอดีตเสด็จประทับ รถพระที่นั่งขึ้นมาจากเหนือเสี้ยวถนนสีลม ออกถนนราชดำริเลียวถนนพระรามที่ ๑ เทียบหน้าวัด ประทุมวันพระราชทานกุฏิเป็นวัดที่ ๓ เสด็จเข้าวัดกองเกียรติยศกระทำวันทยาอุธ แตรวงบรรเลง เพลงสรรเสริญพระบารมี เสด็จทรงรับผ้าพระกฐินจากเจ้าพนักงานไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์ แล้วทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ นายรองพินิจราชการอ่านรายงานจำนวนพระสงฆ์สามเณร ทรง ถวายผ้าพระกฐินจบ พระสงฆ์สาธุพร้อมกันอุปโลกถวายพระปัญญาพิศาลเถร เจ้าอาวาสเป็นผู้ครอง และสวดอุทิศกุศลกรรม ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็กบูชาพระ พระสงฆ์จบพระราชทานไตรปีแก่ พระราชาคณะพระครูฐานานุกรมเปรียญครองผ้ามานั่งที่แล้ว โปรดให้กรมหลวงกำแพงเพชรถวาย เครื่องบริวาร พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระปัญญาพิศาลเถรถวายอดีตเสด็จประทับรถพระที่นั่ง เสด็จกลับทางถนนพระราม ๑ เสี้ยวถนนพระยาไท ถนนเพชรบุรี ข้ามสะพานยมราชไปตามถนน พิศณุโลกถึงพระลานเข้าประตูทวยเทพสโมสรยังที่ประทับพระที่นั่งอัมพร

วันอาทิตย์ที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๗.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์ โปรดให้ท่านชาร์ลส์ อาร์เสนองรีย์ อัครราชทูตฝรั่งเศสคนใหม่เฝ้าถวายอักษรสาส์น ตั้งเป็นอัครราชทูต มีพระองค์เจ้าไตรทศประพันธ์เฝ้าตามหน้าที่ แล้วเสด็จขึ้น

อัครราชทูตได้เข้าเฝ้าสมเด็จพระบรมราชินีด้วย

วันจันทร์ที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. สมเด็จพระบรมราชินีเสด็จฯ ออกพระที่นั่งอัมพร ทรงรับมาตามอาร์เสนองรีย์ ภริยาอัครราชทูตฝรั่งเศส

เวลา ๑๑.๒๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์ เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

เวลา ๑๕.๐๐ เศษ ทรงเครื่องจ่อมพลทหารบกประดับสายสพายจักรี ทรงรถยนต์พระที่นั่ง แต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับเกยหน้าพระที่นั่งบรมพิมาน ทรงพระที่นั่งพุดตาลพระราชยาน เคลื่อนกระบวนเป็นพยุหยาตราน้อย โดยถนนอมรวิถี มีทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร.แซงตามเสด็จ เสี้ยว ถนนจักรีจรณย์ออกประตูวิเศษไชยศรี เสี้ยวถนนหน้าพระลานบรรจบกระบวนทหารหน้า มีกอง ทหารม้า ทหารปืนใหญ่ ทหารช่าง ทหารสื่อสาร กองทหารราบ ๒ แห่งนำ เสี้ยวถนนราชดำเนิน ในไปข้ามสะพานผ่านพิภพ เสี้ยวถนนจักรพงษ์ถนนพระสุเมรุ กระบวนหน้าเสี้ยวถนนบวรนิเวศไป ตามถนนตะนาว พระราชยานไปเทียบเกยพลับพลาวัดบวรนิเวศพระราชทานกุฏิเป็นวัดที่ ๑ กอง เกียรติยศกระทำวันทยาอุธ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เสด็จจากพลับพลา มีลูกเสือ และนักเรียนสรรเสริญพระบารมี รงรับผ้าไตรไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์แล้ว ทรงจุดเทียนเครื่อง

นมัสการ นายรองพินิจราชการอ่านรายงานจำนวนพระสงฆ์สามเณร ทรงถวายผ้าพระกฐินจบ พระสงฆ์สาธุพร้อมกันอุปโลกถวายแก่พระญาณวราภรณ์ เจ้าอาวาสเป็นผู้ครองและสวดมัญจาคีรีกรรมทรงจุดเทียนพานมหาดเล็กบูชาพระพุทธชินศรีแล้วประทับพระราชบัลลังก์ พระสงฆ์จบ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทงน้อยสักการะพระอัฐิสมเด็จพระมหาสมณเจ้าทั้ง ๒ องค์ ทรงทอดไตรปฏิฐานานุกรมลำดับปรกณแล้ว พระราชทานไตรปีพระราชอาณาเขตฐานานุกรมเปรียญและพิธีธรรม ครองผ้ามาบังดีแล้ว โปรดให้กรมพระนราธิปประพันธ์ถวายเครื่องบริการ พระสงฆ์อนุโมทนา พระญาณวราภรณ์ถวายอดิเรกเสร็จ เสด็จยังเกยพลับพลา ทรงพระที่นั่งทอดตาลไปตามถนนบวรนิเวศ ถนนตะนาว ถนนเฟื่องนครเทียบเกยพลับพลาวัดราชบพิธ พระราชทานกฐินเป็นวัดที่ ๒ กองเกียรติยศกระทำวันทยาอุช บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ลูกเสือนักเรียนร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี ทรงรับผ้าพระกฐินเข้าไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์แล้ว ทรงเครื่องนมัสการ นายรองชั้นอ่านรายงานจำนวนพระสงฆ์สามเณร ทรงถวายผ้าพระกฐินจบ พระสงฆ์รับสาธุพร้อมกันอุปโลกถวายสมเด็จพระสังฆราชเจ้าและสวดมัญจาคีรีกรรม ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็กเชิญบูชาพระอังคีรสสาภุมณีแล้ว เสด็จประทับพระราชบัลลังก์ พระสงฆ์จบพระราชทานไตรปีแก่สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะฐานานุกรมเปรียญพระพิธีธรรม ออกไปครองผ้ามาบังดีแล้ว โปรดให้กรมพระจันทบุรีถวายเครื่องบริขาร พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก เสด็จยังพลับพลาประทับพระที่นั่งทอดตาลไปตามถนนเฟื่องนครบ้านหม้อ เลี้ยวถนนพระพิทักษ์พระพิพิธถนนสนามชัยเทียบเกยหน้าวัดพระเชตุพนพระราชทานกฐินเป็นวัดที่ ๓ กองเกียรติยศกระทำวันทยาอุช บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เสด็จเข้าวัดมีกองลูกเสือนักเรียนร้องเพลงสรรเสริญพระบารมีทรงรับผ้าพระกฐินไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์แล้ว ทรงเครื่องนมัสการ นายสนองราชบรรหารอ่านรายงานจำนวนพระสงฆ์สามเณร ทรงถวายผ้าพระกฐินจบ พระสงฆ์สาธุพร้อมกันอุปโลกถวายแก่พระธรรมวโรดม เจ้าอาวาสเป็นผู้ครองและสวดมัญจาคีรีกรรม ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็กเชิญบูชาพระแล้วประทับพระราชบัลลังก์ พระจบเครื่องทงน้อยทอดผ้าไตร ๑๐ สดับปรกณพระอัฐิสมเด็จพระมหาสมณเจ้าแล้วพระราชทานไตรปีแก่พระราชาคณะพระครูฐานานุกรมเปรียญและพระพิธีธรรม ออกไปครองผ้ามาบังดีแล้ว โปรดให้กรมหมื่นวิวิธถวายเครื่องบริขาร พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระธรรมวโรดมถวายอดิเรก เสด็จยังหน้าวัดประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จกลับ ทหารกระบวณหน้าเข้าตั้งแถวในสนามชัยตามหมู่เหล่าเป็นการส่งเสด็จ

วันอังคารที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๕.๐๐ น.เศษทรงเครื่องเต็มยศทหารเรือ ประดับตราสายสพายนพรัตน์ เสด็จโดยกระบวนรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร ออกทางประตูทวยเทพสโมสรยังพระลาน เลี้ยวถนนศรีอยุธยา ถนนสามเสน ถนนวัดราชาธิวาสเทียบข้างพระอุโบสถพระราชทานกฐินเป็นวัดที่ ๑ กองเกียรติยศกระทำวันทยาอุช บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ลูกเสือนักเรียนร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี เสด็จทรงรับผ้าพระกฐินไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์แล้ว ทรงเครื่อง

นมัสการ นายรองชั้นอ่านรายงานจำนวนพระสงฆ์สามเณร ทรงถวายผ้าพระกฐินจบ พระสงฆ์สาธุพร้อมกันอุปโลก ถวายพระธรรมโกศาจารย์ เจ้าอาวาสและสวดญัตติทุติยกรรม ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็กเชิญบูชาพระและเทียนเครื่องทองน้อยสักการพระอังคารแล้วประทับพระราชบัลลังก์ พระสงฆ์จบ พระราชทานไตรปิฎกแก่พระราชาคณะฐานานุกรมเปรียญออกไปครองผ้ามาบังที่แล้ว โปรดให้กรมพระสวัสดิ์ถวายบริหาร พระสงฆ์อนุโมทนา พระธรรมโกศาจารย์ถวายอดิเรก เสด็จยังฉนวนน้ำท่าวัดราชาธิวาส เสด็จเป็นกระบวนเรือยนต์พระที่นั่งไปยังวัดอรุณพระราชทานกฐินเป็นวัดที่ ๒ เสด็จประทับพระราชยานกง กองเกียรติยศกระทำวันทยาอุธ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เทียบเกยประตูวัด เสด็จเข้าวัดมีลูกเสือนักเรียนร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี ทรงรับผ้าพระกฐินไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์แล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ นายรองสนิทรราชการอ่านรายงานจำนวนพระสงฆ์สามเณร ทรงถวายผ้าพระกฐินจบ พระสงฆ์สาธุพร้อมกันอุปโลกถวายแก่พระธรรมดิลก และสวดญัตติทุติยกรรมจบ ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็กเชิญบูชาพระและเทียนเครื่องทองน้อยสักการพระอัฐิรัชกาลที่ ๒ แล้วประทับพระราชบัลลังก์ พระสงฆ์จบพระราชทานไตรปิฎกแก่พระราชาคณะฐานานุกรมเปรียญและพิธีกรรม ออกไปครองผ้ามาบังที่แล้ว โปรดให้กรมขุนสิงหนวดถวายเครื่องบริหาร พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระธรรมดิลกถวายอดิเรก เสด็จประทับพระราชยานยังเกยฉนวนน้ำ ทรงเรือยนต์พระที่นั่งยังท่าราชวรดิษฐ์ ทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จกลับพระราชวังดุสิต

โปรดให้จัดการพระราชพิธีฉลองพระพุทธรูปประจำพระชนมพรรษาและพระแก้วเขียวซึ่งพ่อค้าถวายเมื่อเสด็จเสียบมณฑลฝ่ายเหนือ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘ โปรดให้ช่างในศิลปากรจัดการซ่อมแล้วเสร็จบริบูรณ์ พระราชทานนามว่าพระแก้วนิลกัณฐพรพายัพ โปรดให้นำเข้าฉลองในงานนี้ด้วย และพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาเนื่องกันไป

ที่พระที่นั่งอมรินทร์เจ้าพนักงานได้เชิญพระพุทธรูปนิรันตนาถปฏิมากรน้อยประดิษฐาน ณ พระที่นั่งบุษบกมาลา มีเทียนพระมหามงคลคู่ ๑ พานทองสองชั้นรองพุ่มดอกไม้สดตั้งที่เกวียนคู่ ๑ ที่ชั้นลดตั้งเชิงเทียน ๒ คู่ พร้อมด้วยพานดอกไม้ ที่พระที่นั่งมหาเศวตฉัตรตั้งโต๊ะทองเชิญพระชัยวัฒน์รัชกาลปัจจุบัน และพระพุทธรูปประจำพระชนมพรรษามาประดิษฐานตั้งเครื่องสักการบูชาและเทียนมหามงคลทองเงินตั้งต้นไม้ทองเงินทั้ง ๔ มุม ตั้งตู้เทียนเท่าพระองค์ข้างละตู้ หน้าตู้ตั้งโต๊ะหมู่หมอน้ำพระพุทธรูปพร้อมด้วยเครื่องสักการ หน้าพระที่นั่งเศวตฉัตรตั้งโต๊ะหมู่ห้อยมน้อยพร้อมด้วยเครื่องสักการบูชาสำหรับประดิษฐานพระที่หล่อใหม่และพระแก้วนิลกัณฐพรพายัพ ต่อออกมาตั้งเครื่องนมัสการลงยาราชาวดีและพระแท่นทรงกราบและตั้งโต๊ะทองประดิษฐานพระชนมพรรษาที่หล่อใหม่และพระแก้วนิลกัณฐพรพายัพชั่วคราว ทอดพระราชบัลลังก์ตั้งอาสนสงฆ์และเก้าอี้เจ้านายข้าราชการไว้พร้อม

ที่พระที่นั่งไพศาลด้านตะวันออก ตั้งพระแท่นมณฑล มีมณฑปงาตั้งบนโต๊ะหมู่ทองประดิษฐานพระพุทธรูปรัตนน้อย เชิญพระชัยวัฒน์รัชกาลที่ ๕ พระชัยเนาโล่ห์รัชกาลที่ ๔ และที่ ๕ พระรัตนาวีล พระเจดีย์ลังกาบรรจุพระบรมสารีริกธาตุประดิษฐานพระแท่นมณฑล พร้อมด้วย

พระญาณวราภรณ์

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

คัมภีร์พระธรรมสังเขป และจะได้เชิญพระชัยวัฒน์ประจำรัชกาลปรัตยุบัน และพระแก้วนิลกัณฐพรพายัพมาประดิษฐานในวันนวัคคหายุสมธรรม ตั้งพระเต้าน้ำพระพุทธรูปและเทียนพระมหามงคลทองเงินเครื่องสักการบูชา ทอดเครื่องนมัสการพานทองสองชั้นและพระแท่นทรงกราบ ตั้งตู้เทียนเท่าพระองค์คู่ ๑ หน้าพระที่นั่งอัฐทิศตั้งพระแท่นบูชาเทวดาร้อยกรองดอกไม้เป็นพานพระสูตรประดิษฐานพระไม้ศรีมหาโพธิ์ห้ามสมุทร พระรำผึ้งขนาดกลางกับพระสมาธิทองคำขนาดย่อม พร้อมทั้งเทวรูปพระพุทธรูปและพระศุกรทองคำ มีเทียนทองรูปเงินฉัตรธง ประดับเชิงพระแท่นด้วยพานเข้าดอกดอกไม้สี หน้าพระแท่นตั้งม้าทองรองเชิญเทียนหายนะวัดตั้งเครื่องนมัสการแก้วเจียรในและพระแท่นทรงกราบ ตั้งโต๊ะบูชาพระสยามมีเทียนทองเงินคู่ ๑ พร้อมด้วยโต๊ะปิ้งน้ำมันหอมตั้งพระแท่นรองบัตรเครื่องบูชานพเคราะห์ประดิษฐานเครื่องราชกกุธภัณฑ์ที่พระที่นั่งภัทรบิฐและทอดพระราชบัลลังก์ตั้งอาสนสงฆ์เจ้านายข้าราชการไว้พร้อม

ที่พระอุโบสถวัดพระแก้วตั้งตู้เทียนเท่าพระองค์ข้างธรรมาสพศิลาคู่ ๑ ตั้งเทียนเก้าที่พระพุทธรูปยอดฟ้าเถา ๑ พระพุทธรูปเลิศล้ำเถา ๑ ตั้งเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบทอดพระราชบัลลังก์ตั้งอาสนสงฆ์ที่ประตูกลางตั้งพระแท่นรองจงกลเทียนรูปบูชาเทวดา

เวลา ๑๘.๔๕ น. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารบกประดับตราทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรทิพย์ประตูหลังวัดพระแก้ว ทรงประเคนไตรสลับบแพรยามโหมดแก่พระราชอาคันพระเปรี๊ญที่สวดมนต์ ทรงจุดเทียนบูชาพระแก้วพระสัมพุทธพรรณีจุดเทียนเท่าพระองค์และเทียนบูชาพระพุทธรูปยอดฟ้า พระพุทธรูปเลิศล้ำ พระสงฆ์ครองผ้ามานั่งที่แล้วทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ ๕ รูปมีพระศาสนทูตอาจารย์เป็นประธานสวดมนต์ ทรงจุดเทียนที่จงกลบูชาเทวดานพเคราะห์โหรบูชาเทวดา เสด็จกลับประทับรถพระที่นั่งไปเทียบที่พระทวารเทเวศร์รักษา เสด็จประทับพระราชบัลลังก์ ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยให้พระยาประกาศอักษรกิจอ่านกระแสพระบรมราชโองการตั้งพระญาณวราภรณ์เป็นสมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ วัดบวรนิเวศ พระสาสนโสภณเป็นสมเด็จพระพุฒาจารย์ วัดเทพศิรินทราวาส พระธรรมปาโมกข์เป็นพระสาสนโสภณ วัดมงกุฏกษัตริยาราม พระธรรมไตรโลกาจารย์เป็นพระพิมลธรรม วัดมหาธาตุ จบแล้ว พระราชทานสุพรรณบัฏหิรัญบัฏพร้อมด้วยไตรพัตยศ และเครื่องยศ พระสงฆ์นำตั้ง ๑๐ รูป มีสมเด็จพระพุฒาจารย์เป็นประธานสวดชัยมงคลคาถา และพระราชทานไตรสังฆญาบัตรพัตยศตั้งพระราชอาคันและพระครูอีก ๓๖ รูป พระสงฆ์ครองผ้ามานั่งที่แล้ว สมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ถวายธรรมาสน์ พระสงฆ์อนุโมทนาสมเด็จพระพุฒาจารย์ถวายอดิเรก สมเด็จพระพุฒาจารย์ถวายพระพรลา พระสงฆ์ที่จะสวดมนต์เข้านั่งยังอาสน์ ทรงประเคนไตรสลับบแพรยามโหมดแล้ว ทรงพระสุหร่ายสรงพระชนมพรรษาและพระแก้วนิลกัณฐพรพายัพถวายแพรทรงสพักทรงเจิมแล้ว โปรดให้เชิญขึ้นประดิษฐานยังที่ เสด็จประทับพระที่นั่งไพศาล ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการที่พระแท่นมณฑลและเทียนที่โต๊ะพระสยามแล้ว เสด็จออกพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยทรงจุดเทียนเท่าพระองค์ทั้งคู่และเทียนมหามงคล พระสงฆ์ครองผ้ามานั่งที่แล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแล้ว ประทับพระราชบัลลังก์ พระสงฆ์ ๓๖ รูปมีสมเด็จพระพุฒาจารย์เป็นประธานสวดมนต์ ระวังนี้พระราชทานตราแก่เจ้านายและข้าราชการฝ่ายเสนา

คือมหาปรมาภรณ์ กรมหลวงกำแพงเพชร ๑ พระองค์เจ้าไตรทศ ๑ ป.ม. หม่อมเจ้าอมรทัต ๑ พระยาดำรงราชพลขันธ์ ๑ ท.ม. พระยาเฉลิมอากาศ ๑ ต.ช.แก่ข้าราชการไทย ๔ นายดับ ล.ย. เอเมกิลฟอร์ด ๑ ต.ม. แก่ข้าราชการ ๙ จ.ช. ๒ จ.ม. ๖ ร.ด.ม. (ศ) แก่พระวิยสารวณยุทธ ๑ หลวงจรัญโรควิจารณ์ ๑ ร.จ.ม.แก่หม่อมเจ้า ๒ ข้าราชการ ๑๗ พระสงฆ์สวดมนต์จบ สมเด็จพระพุฒาจารย์ถาวรายอดิเรก พระธรรมวโรดมถวายพระพรลา ทรงจุดเทียนชนวนพระราชทานชาที่ไปจุดดอกไม้เพลิงที่พระลานหน้าพระที่นั่งจักรี เวลา ๒๑.๑๐ น. เสด็จกลับ

วันนี้ระวางเสด็จประทับหน้าพระอุโบสถวัดพระแก้ว พระยาศรีธรรมราชราชนำสมุหเทศาภิบาลและเจ้าประเทศราชเผ่าคือ พระองค์เจ้าทศศิริวงศ์ สมุหเทศาพ่ายัพ หม่อมเจ้าอุปพัทพงศ์ สมุหเทศาปราจีน ๑ หม่อมเจ้าธำรงศิริ สมุหเทศานครชัยศรี ๑ หม่อมเจ้าสุฤทธิเดช สมุหเทศาภูเก็ต ๑ พระยาอรรถการบดี สมุหเทศาราชบุรี ๑ พระยามหินทรเดชาวิวัฒน์ สมุหเทศานครสวรรค์ ๑ พระยาเพชรดา สมุหเทศานครราชสีมา ๑ พระยาอุดมพงศ์เพ็ญสวัสดิ์ สมุหเทศาปัตตานี ๑ พระยาอดุลยเดช สมุหเทศาอุดร ๑ พระยาศรีธรรมราช สมุหเทศานครศรีธรรมราช ๑ พระยาอินทราชิบดี ผู้รั้งสมุหเทศาจันทบุรี ๑ เจ้าราชบุตร รองเสนามหาดไทยจังหวัดเชียงใหม่ ๑

และพระยาสิทธิราชฤทธิไกรนำแม่ทัพและผู้บัญชาการต่าง ๆ เผ่า คือ พระยารามณรงค์ แม่ทัพกองทัพที่ ๒ พระยาพิไชยสงครามผู้บัญชาการกองพลที่ ๒ พระยาประเสริฐสงคราม ผู้บัญชาการกองพลที่ ๓ พระยาเสนาสงคราม ผู้บัญชาการกองพลที่ ๔ แล้วเบิกนายทหารในกรมเสนาธิการทหารบก กราบถวายบังคมลาไปทำแผนที่ปักปันเขตต์แดนแนวแม่น้ำโขง

เวลาพระสงฆ์สวดมนต์จบ พระราชทานพัทธนามาภิไธยขึ้นที่ ๑ แก่สมเด็จพระพุฒาจารย์ วัดสุทัศน์ ชั้นที่ ๒ แก่พระธรรมวโรดม วัดพระเชตุพน ชั้นที่ ๓ แก่พระพิมลธรรม วัดมหาธาตุ วันพุธที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๐.๔๐ น. ทรงเครื่องเครื่องยศประดับตราทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเทียบที่พระทวารเทเวศร์รักษา เสด็จผ่านพระที่นั่งอมรินทร์ ประทับยังพระที่นั่งไพศาล ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ และเทียนบูชาพระสยามแล้ว เสด็จออกพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงศีล พระสงฆ์ถวายพรพระจบ ทรงประเคนอาหารบิณฑบาตพร้อมด้วยเจ้านายรวมทั้งพระสงฆ์ที่สวดมนต์ในวัดพระแก้วด้วยวันละ ๕ รูป ทั้ง ๓ วัน เป็น ๕๑ รูป ทรงจุดเทียนที่โต๊ะสังเวทเวทดาอักษณอ่านประกาศจบมีประโคม พระสงฆ์ฉันแล้วทรงประเคนรูปเทียนไปวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ทรงหลังพระเต้าทักษิโณทกโปรดให้หม่อมเจ้าที่ยังเยาว์ไปประพรมปล่อยสุกรเปิดไถ่นกปลา สมเด็จพระพุฒาจารย์ถาวรายอดิเรก พระธรรมวโรดมถวายพระพรลา เวลา ๑๑.๕๕ น. เสด็จกลับ

เวลา ๑๖.๐๐ น. ทรงเครื่องปรกติดรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเทียบที่พระทวารเทเวศร์รักษา เสด็จในพระที่นั่งอมรินทร์ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการและเทียนชนวน โปรดให้กรมหมื่นวิวิธไปจุดเทียนและประเคนผ้าไตรแก่พระราชอาคัน ๕ รูป มีพระประสิทธิ์ศีลคุณ วัดโมฬีโลกเป็นประธานสวดมนต์ในวัดพระแก้วแล้ว เสด็จขึ้นพระที่นั่งไพศาล ทรงจุดเทียนมหามงคล

ที่พระแท่นคู่ ๑ และเทียนเท่าพระองค์คู่ ๑ พระสงฆ์วัดราชประดิษฐเข้านั่งที่ทรงพระเคนไตร
แพรยามโหมตแล้ว ทรงจุดเทียนนมหามงคลต่าง ๆ ที่พระแท่นมณฑลและพระแท่นมณฑลเทวดา ประ
ดิษฐานพระพุทธรูปประจำพระชนมพรรษา และรูปเทวดาประจำพระชนม์ เทียนหายนะวิฆเน
และทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการแก้วเจียรไนและทรงจุดเทียนที่พระที่นั่งภัทรบิฐและโต๊ะพระสยาม
พระสงฆ์ครองผ้ามานั่งที่แล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงศีลแล้ว ทรงจุดเทียนดูหนังสือและเทียน
ที่พระแท่นบัตริบูชาเทวดานพเคราะห์โหโรบูชาจบ พระสงฆ์ ๕ รูป มีพระพรหมนี้เป็นประธาน
สวดนวัคคหายสมุทธรรมสลักกับโหโรหลวงพิบูลย์บรรณกิจลั่นฆ้องชัยทุกระยะไป ระวังนี้พระราช
ทานบำเหน็จแก่เหล่าเสวก คือ ท.ช. หม่อมเจ้าดำรงศักดิ์ ๑ พระยาเทวาริราช ๑ พระยาบริหาร
ราชมานพ ๑ ท.ม. พระยาบำเรอภักดิ์ ๑ พระยาชาติเดชอุดม ๑ พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์ และ
ต.ช. แก่ข้าราชการ ๑ ต.ม. ๑ จ.ช. ๑ ๒ บ.ช. ๒ ม.ม. ๑ ร.ด.ม. (ค) (ณ) แก่กรมพระ
จันทบุรี ๑ เจริญรัตนภรณ์ชั้นที่ ๔ แก่หม่อมเจ้า ๕ ร.จ.ม. ๔ พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์
แก่ข้าราชการกรมราชเลขาธิการ พระยา ๑ พระ ๑ หลวง ๓ ขุน ๒ และพระราชทานสัญญา
บัตรยศทหารเรือให้พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภาเป็นนายเรือโท พระสวดมนต์จบทรงพระเคนรูป
เทียนไปวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระพรหมนี้ถวายอดิเรกถวายพระพรลา เวลา
๑๕.๑๕ น. เสด็จกลับ

เวลา ๒๒.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี
เสด็จทอดพระเนตรโคมไฟทางชลมารค เวลา ๒๓.๕๐ น. เสด็จกลับ

วันนี้เวลาพระสงฆ์ฉันแล้ว พระราชทานพัชรรัตนภรณ์ชั้นที่ ๒ แก่พระพิมลธรรมวัดมหา
ธาตุซึ่งโปรดให้เลื่อนชั้นชั้นที่ ๓ แก่พระธรรมดิลก วัดอรุณ พระธรรมเจดีย์ วัดสระเกษ พระธรรม
ปิฎก วัดพระเชตุพน พระธรรมไตรโลก วัดประยุรวงศ์ พระเทพมุนี วัดเบญจมบพิตร ชั้น ๔
แก่พระเทพสุธี วัดพระปฐมเจดีย์ พระมงคลทิพมณีวัดจักรวรรดิ พระมงคลเทพมุนี วัดอนงค์ พระ
ราชโมลี วัดมหาธาตุ พระอุดมญาณ วัดเสาชิงช้า พระอริยะภักดิ์ วัดจักรวรรดิ พระธรรมวิสาลหะ
วัดสนามเหนือ พระประสิทธิ์ศีลคุณ วัดโมลีโลก ชั้นที่ ๕ แก่พระคุณวงศ์วัดปรเมศร์ พระราชเมธี
วัดสามพระยา พระราชเวที วัดราชบูรณะ พระวัชรมงคล วัดพระเชตุพน พระทักษิณคณิศร วัด
อินทาราม พระธรรมเทศาจารย์ วัดราชโอรส พระธรรมมานุสारी วัดเทียนถวาย พระอุดมวิจารย์
วัดทรงธรรม พระญาณไตรโลก วัดพนัญเชิง พระสุวรรณวิมลศีล วัดสุวรรณดาราราม พระพจน
โกศล วัดมณฑป พระวินัยกิจโกศล วัดกัลยาณิ พระรัตนมุนี วัดหงษ์ พระวิสุทธิโสภณ วัดมหารณพ์
พระศาสนุเทศาจารย์ วัดเศวตฉัตร พระวิเชียรภักดิ์ วัดหนัง พระภักดิ์ วัดบพิตรพิมุข พระวิเชียร
มุนี วัดดุสิตาราม พระสุเมธมุนี วัดชนะสงคราม พระอริยะลาจารย์ วัดสังฆาย พระวิสุทธิสมภาร
วัดทองธรรมชาติ พระเทพสิทธินายก วัดเทวราชกุญชร พระปิฎกโกศล วัดประยุรวงศ์ พระธรรม
กิต วัดระฆัง พระศีลาจารย์พิพัฒน์ วัดสระเกศ พระญาณสมโพธิ วัดมหาธาตุ พระวิเชียรธรรม
คุณาธาร วัดพระเชตุพน พระนิกรมุนี วัดมหาธาตุ พระสุธรรมธีรคุณ วัดสระเกศ พระธรรม
ปัทมสมาจารย์ วัดประยุรวงศ์ พระปริยัติบัณฑิต วัดสุทัศน์ พระคากยมุตตยวงศ์ วัดอรุณ พระ

อริยมุนี วัดเบญจมบพิตร พระสุนทรสมาจาร วัดกัลยาณิ พระอุตรคณารักษ์ วัดพระเชตุพน
เวลาพระสงฆ์สวดนวัคคหายุสมธรรมจบ พระราชทานพัชรรัตนารณ์ชั้นที่ ๒ แก่พระพรหม
มุนี วัดราชประดิษฐ์

วันพฤหัสบดีที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เวลาเช้าโปรดให้เจ้าพนักงานจัดสำหรับคาวหวาน นำไปถวายพระสงฆ์ที่สวดนวัคคหายุสมธรรม
ณ พระอาราม

เวลา ๑๒.๐๐ น. ทหารบกทหารเรือได้ยิงปืนใหญ่ ถวายเป็นพระเกียรติยศแห่งละ ๒๑ นัด
ทรงเครื่องเต็มยศทหารมหาดเล็กประดับตราสายสพายจักรี ทรงฉลองพระองค์ครุยกรองทอง เสด็จ
ออกพระมหาปราสาทประทับพระราชบัลลังก์พระที่นั่งมหาเศวตฉัตร เจ้านายข้าราชการเฝ้าตามลำดับ
เจ้าพนักงานชูปุ่มดอกไม้ทองให้สัญญาณ ชาวประโคมกระหังแตรวงดนตรีฝรั่ง คังซี่ มโหระทึก
ทหารกองเกียรติยศกระทำวันทยาวิรุฑ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี สุดเสียงประโคมแล้ว
พระราชทานตราจุลจอมเกล้าพร้อมด้วยพานทอง โต๊ะทองกาทอง คือตราประดับเพชรสำหรับ
ตำแหน่งคณาธิบดี แก่สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ ๑ ท.จ.ว. แก่พระยารามณรงค์ ๑ ท.จ.
หม่อมเจ้าทองเชื้อธรรมชาติ ๑ หม่อมเจ้าวิวัฒนไชย ๑ พระยาวิเศษสงคราม ๑ พระยาประชุม
พลจันทร์ ๑ พระยาเพชรอินทรา ๑ ต.จ.ว. พระยารัตนโกษา ๑ พระยาดำเกียรณภพ ๑ พระยา
ปรีชาชลยุทธ ๑ พระยาวิภาคภูวดล ๑ ต.จ. พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา ๑ หม่อมเจ้าเฉลิมศรี
จันทร์ทัด ๑ เจ้าราชบุตรวงศ์วัน ณ เชียงใหม่ ๑ หลวงอุษงค์ดี ๑ หลวงราชมณี ๑ ร.อ.ท.ยอช
ชาร์เวียร์ ๑ มีพระบรมราโชวาทแก่สมาชิกจุลจอมเกล้าแล้ว ทรงชักชวนให้ไปถวายบังคมพระบรม
รูปอดีตมหाराช ณ ปราสาทพระเทพบิดรแล้ว เสด็จขึ้นพระที่นั่งพิมานรัตยาประทับพระราชอาสน์
พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี พระราชทานเครื่องราชอิสริยยศและตราจุลจอมเกล้าฝ่ายในคือ
หีบหมากทองคำลงยา ๑ กากะบอกทองคำ ๑ พานหมากทองคำกลม ๑ ตลับ กุ์ทองคำ ๑ ชัน
น้ำทองคำ ๑ แก้วกรมหลวงทิพยรัตน์ และ ต.จ. หม่อมหลวงดิ้ว ชลมารคพิจารณ์ จ.จ. แก่ คุณ
หญิง(บัว) ประชุมมงคลการ แล้วเสด็จออกยังเกย หน้าพระที่นั่งอาภรณ์พิโมกษ์ทรงพระที่นั่งพุดตาล
ทองคำเป็นกระบวนราบใหญ่ไปตามถนนอมรวิถีเสี้ยวถนนเขื่อนขันธ์นิเวศน์ไปเทียบเกยหน้าประตู
หน้าวัดพระแก้ว เสด็จตามลาดพระบาทขึ้นประทับ ณ ปราสาทพระเทพบิดร ทรงเครื่องราชสักการ
ถวายบังคมพร้อมด้วยเจ้านายข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในแล้ว เสด็จกลับตามทางเดิมเทียบที่เกยพระ
ทวารเทเวศร์รักษา เสด็จขึ้นประทับพระราชมณเฑียรแล้วเสด็จกลับพระราชวังดุสิต

เวลา ๑๓.๒๕ น. ทรงเครื่องเต็มยศทหารบกประดับตราสายสพายปฐมจุลจอมเกล้า ทรง
รถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกพระที่นั่งอมรินทร์ทรงประเคนไตรสลัปปะรยามโหมด
แก่พระสงฆ์แล้ว เสด็จขึ้นพระที่นั่งไพศาลทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการและเทียนบูชาพระสยามแล้ว
เสด็จออกพระที่นั่งอมรินทร์ทรงจุดเทียนเท่าพระองค์ทั้งคู่ และเทียนมหามงคลแล้ว พระสงฆ์ครอง
ผ้ามางที่แล้วทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการและเทียนชวนพระราชทาน กรมหมื่นวิวัชไปจุด และ

ทรงพระเคนไตรแก่พระสงฆ์ ๕ รูป มีพระรัตนมุนีเป็นประธานที่จะสวดมนต์ในพระอุโบสถวัดพระแก้วแล้ว พระสงฆ์ ๖๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธานสวดมหาสมัยสูตร พระราชทานตราและสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ฝ่ายอำมาตย์ คือ ป.ช.แก่พระยาจินดาภิรมย์ ๑ พระยาอินทรมนตรี ๑ ป.ม.พระยาสรรพกิจปรีชา ๑ ท.ช. พระยาอุดมพงศ์เพ็ญสวัสดิ์ ๑ พระยาจำแลนบตี ๑ พระยาราชวังสัน ๑ และชั้น อื่น ๆ แก่เหล่าอำมาตย์คือ ต.ช.แก่ข้าราชการไทย ๑๒ นายเอะกรีน ๑ ต.ม.แก่หม่อมเจ้า ๑ ข้าราชการไทย ๕ นายจ.ร.เรดฟิลด์ ๑ ดร.ชีว เอมสมิท ๑ จ.ช. ข้าราชการไทย ๓ นายชาร์ลส์ เบกแลง ๑ จ.ม. แก่ข้าราชการไทย ๒๓ นาย โรแบร์ต แลงการ์ด นายยอบูรเนย์ ๑ นายออตติลิโอเฟร์เรโร บ.ช.แก่ข้าราชการ ๑ เหยี่ยวรัตนภรณ์ชั้นที่ ๒ แก่พระองค์เจ้าธานี ๑ ชั้นที่ ๔ แก่หม่อมเจ้า ๒ ข้าราชการ ๔ ร.จ.ม. แก่หม่อมเจ้า ๑ ร.จ.พ. แก่ข้าราชการ ๒๒ พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์ชั้นพระยาแก่ข้าราชการกระทรวงต่าง ๆ ๖ พระสงฆ์สวดมนต์จบ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ถวายพระพรลา เวลา ๑๘.๐๐ น.เสด็จกลับ

เวลา ๒๒.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีทอดพระเนตรโคมไฟทางสถลมารค เวลา ๒๓.๐๐ น. เสด็จกลับ

วันนี้เวลาเย็นเสด็จออกพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยทรงพระเคนไตรยามกับพระสงฆ์ที่สวดมนต์ พระราชทานพัชรรัตนภรณ์แก่พระสงฆ์คือ ชั้นที่ ๑ แก่สมเด็จพระสังฆราชเจ้าวัดราชบพิธ สมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ วัดบวรนิเวศ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ วัดเทพศิรินทร์ ชั้นที่ ๒ แก่พระศาสนโสภณ วัดมกุฏกษัตริย์ พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ วัดบรมนิเวศ พระธรรมโกศาจารย์ วัดราชาธิวาส ชั้นที่ ๓ แก่พระราชมนู วัดนิเวศน์ พระสิริธรรมมุนี วัดบวรนิเวศ พระมหาคณิศร วัดราชบพิธ พระญาณเวที วัดท่าข้าม พระธรรมฐิติญาณ วัดบวรนิเวศ พระเมธาธรรมรส วัดพิชัยญาติ พระปัญญาพิศาลเถร วัดปทุมวัน พระภัทรศีลสังวร วัดนิเวศน์ พระอมรโมลี วัดบวรนิเวศ พระพินิตพิณัย วัดมกุฏกษัตริย์ พระอมรรคณมุนี วัดราชาธิวาส พระวินัยมุนี วัดราชบพิธ หม่อมเจ้าพระศิวากร ๓ ประโยค วัดเทพศิรินทร์ หม่อมเจ้าพระขจรปรีดี ๓ ประโยค วัดบวรนิเวศ ม.ร.ว.พระมหาชาย ๖ ประโยค วัดบวรนิเวศ พระครูปรินทโกศล วัดบวรนิเวศ ชั้นที่ ๕ แก่พระสังกัจจายน์ วัดตรีศกเทพ พระเนกขัมมมุนี วัดสัมพันธวงศ์ พระญาณรักขิต วัดบรมนิเวศ พระภัทรมุขมุนี วัดพิชัยญาติ พระอมราภิรักขิต วัดบรมนิเวศ พระพุทธวิริยากร วัดโสมนัส พระอุดมศีลคุณ วัดเทพศิรินทร์ พระครูธีรานันทมุนี วัดบุปผาราม พระครูพุทธมณฑลปรีชา วัดบวรนิเวศ พระครูประสาทพุทธปรีดี วัดบวรนิเวศ พระมหาเมฆ ๔ ประโยค วัดเทพศิรินทร์ พระมหาจวน ๘ ประโยค วัดมกุฏกษัตริย์

วันศุกร์ที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. ทรงเครื่องเต็มยศทหารเรือประดับตราสายสพายนพรัตน ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรไปเทียบที่พระทวารเทเวศร์รักษา เสด็จประทับพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงศีลแล้ว พระสงฆ์ ๖๐ รูป ถวายพรพระ เสด็จพระที่นั่งไพศาล

ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการและเทียนที่โต๊ะพระสยามแล้ว เสด็จออกพระที่นั่งอมรินทร์ พระสงฆ์ถวายพรพระ จบทรงประเคนอาหารบิณฑบาตพร้อมด้วยเจ้านายแล้ว ทรงจุดเทียนที่โต๊ะสังเวทเวทดา อาลักษณ์อ่านประกาศจบ เสด็จประทับพระที่นั่งราชฤดีทรงภูษาสพักขาว เสด็จออกทรงจุดเทียนสังเวทเวทดากลางหาว ได้พระฤกษ์ ๑๒.๐๐ น. เสด็จขึ้นพระแท่นสร้างผ้นพระพักตรสู่ทิศอาคเนย์ มีประโคม พระยาอุไทยธรรมถวายพระกระยาसनานไขสหัสสธารา ถวายพระเต้าน้ำพระพุทธรมณฑ์ และพระมหาคังข์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายด้วยพระครอบพระกริ่งพระเต้าศิลาจารึก พราหมณ์ถวายน้ำทิพย์มณฑต์ด้วย พระคังข์และพระครอบ เสด็จขึ้นพระที่นั่งราชฤดีทรงเปลื้องทรงเครื่องใหม่สี่ตามมหาทักษา ทรงพระสังวาลย์นพรัตน์ทรงพระแสงดาบค่าย เสด็จประทับในพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงประเคนเทียนรูปใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรม โปรดให้เจ้าพนักงานนำผ้าไตรไทยธรรมไปถวายสมเด็จพระมหาวิรวงศ์ซึ่งเคยถวายเทศน์มาแต่ก่อน พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ถวายพระพรลา โปรดพระราชทานเงินตราผ่านุ่งห่มแก่ข้าราชการ สูงอายุตั้งแต่ ๗๐ ปีขึ้นไปเงินคนละ ๑๐ ตำลึง ผ้านคนละ ๒ สำหรับ ถวายพระพรชัยเสร็จ เวลา ๑๓.๑๕ น. เสด็จขึ้น เจ้าพนักงานเวียนเทียนสมโภชพระราชมณเฑียรต่อไป

เวลา ๑๓.๐๐ น. ทรงเครื่องเต็มยศทหารม้าประดับตราสายสพายมหาปรมาภรณ์ ประทับพระที่นั่งอมรินทร์ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงธรรม สมเด็จพระพุทธิชอษาจารย์ วัดเทพศิรินทร์ถวายพระธรรมเทศนามงคลวิเศษกถาจบ ถวายยถา สมเด็จพระราชาคณะพระราชาคณะ ๘๐ รูป ถวายอนุโมทนาถวายพระพรชัย ทรงประเคนผ้าไตรยามใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรมกัณฑ์เทศน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระพุฒาจารย์ ถวายพระพรลา เวลา ๑๔.๒๐ น. เสด็จกลับ

เวลา ๒๐.๓๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้เลี้ยงพระกระยาหารแก่เจ้านายฝ่ายหน้าฝ่ายใน

เวลา ๒๒.๓๕ น. เสด็จออกพระที่นั่งอนันต์ เจ้านายที่รับพระราชทานเลี้ยงตามเสด็จ ทูตานุทูตที่เลี้ยง ณ ที่ว่าการกระทรวงต่างประเทศ ณ วังสราญรมย์ และข้าราชการที่ได้มาประชุมสโมสรเฝ้า มีพระราชปฏิสันถารแก่ทูตานุทูตและข้าราชการตามสมควรแล้วเสด็จขึ้น โปรดให้เลี้ยงเครื่องว่างพระราชทานแก่ข้าราชการที่มาประชุมและถวายพระพรชัยมงคลแล้วเป็นเสร็จ

วันนี้เวลาเช้า เสด็จออกพระที่นั่งอมรินทร์พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในกระทรวงกลาโหม

เวลาบ่ายเสด็จประทับพระที่นั่งอัมพร พระราชทาน ท.ช.และ ร.ด.ม. (พ) แก่กรมหมื่นอนวัตนจาตุรนต์ และเข็ม(พ)สำหรับเหรียญชฎีมาลาแก่หม่อมเจ้าถาวรมงคลวงศ์ และเหรียญรัตนาภรณ์ ชั้น ๔ ฝ่ายในแก่ข้าราชการ ๑

วันนี้ที่ ๕ พฤศจิกายน เวลาเย็น หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร พร้อมด้วยหม่อมราชวงศ์สมัครสมานและหม่อมราชวงศ์ถนอมศักดิ์ กฤดากร ณ อยุธยา ได้ไปรับพระอัฐินำมายังเมืองมาร์เสยย

วันเสาร์ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

(ไม่มีบันทึก)

วันอาทิตย์ที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๖.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จยังท้องสนามหลวง ในงานวันที่ระลึกมหาสงครามทรงวางพวงมาลา ณ อนุสาวรีย์ที่บรรจุอัฐิและพลทหารแล้ว เสด็จพระราชอุทยานสราญรมย์ในการอุทยานสโมสรของสมาคมสหทัยสงคราม เสวยน้ำชา ณ ที่นั้นแล้ว เสด็จกลับ

วันจันทร์ที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จพระที่นั่งอนันตประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรเสด็จทรงกอล์ฟสนามกอล์ฟหลวง
เวลา ๒๐.๐๐น. ประทับเสวยพระกระยาหารมีเครื่องสายไทย

วันนี้โปรดให้เจ้าพนักงานนำพัสดุนาภรณ์ชั้นที่ ๑ ไปปักที่นาโคศพสมเด็จพระวันรัตวัดเบญจมบพิตร

วันอังคารที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๕.๐๐ น.เศษ ทรงเครื่องเต็มยศทหารเรือประดับตราสายสพายปฐมจุลจอมเกล้า ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรยังพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย ทรงปฏิสังขณการแก่เจ้านายข้าราชการตามสมควรแล้ว เสด็จยังตำราชวรดิตถ์ ประทับเรือพระที่นั่งอเนกชาติภุชงค์ เรือส่งางามกระบวน เป็นเรือพระที่นั่งรอง เสด็จเป็นกระบวนพยุหยาตราน้อย รั้วกระบวนจัดเป็นคู่ซ้ายขวา คือ เสือ คาร์ณสินธุ เสือทยานชลคู่ ๑ เรือตั้ง ๗ คู่ อสุรปากษาอสุรวายุกัทรคู่ ๑ สุครีพครองเมืองพาลี รังทวีปคู่ ๑ กระบี่ปราบเมืองมาร กระบี่รามอรอนภคู่ ๑ ครุฑเตร็จไตรจักร ครุฑเหิรเห็จเป็นเรือกลองชนะคู่ ๑ กลางเรือกลองนอก เรือตำรวจนอก เรือตำรวจในน้ำ ประภัสสรชัยเป็นเรือทรงผ้าไตร ต่อไปมีเรือกลองใน เรือเอกชัยหลาวทองเรือเอกชัยเหิรหาวเป็นเรือคู่ซึกมีสังข์แตรมหรทีกจึงถึงเรือพระที่นั่งทรงอเนกชาติภุชงค์ ทอดบัลลังก์กันยา มีเรือพระตำรวจแข่งคู่ ๑ ทหารเรือ ๒ คู่ จึงถึงเรือพระที่นั่งรองส่งางามกระบวน ทอดบัลลังก์กันยา เคลื่อนจากตำราชวรดิตถ์ล่องลงไปตามลำน้ำเจ้าพระยาเทียบฉนวนท่าวัดประยูรวงศาवास พระราชทานพระกฐินเป็นวัดที่ ๑ เสด็จขึ้นทรงพระราชยานกงก่องเกียรตียศกระทำวันทยาอุธแตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เจ้าพนักงานกรมพระตำรวจหลวง กรมวัง ราชองครักษ์ มหาดเล็กหน้าตามเสด็จมีทหารมหาดเล็ก จ.ป.ร.แซงเทียบพระราชยานที่เกยประตูหน้าวัด เสด็จเข้าวัดมีลูกเสื่อและนักเรียนร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี ทรงรับผ้าพระกฐินไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์แล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ นายรองพินิจ

ราชการอ่านรายงานจำนวนพระสงฆ์สามเณร ทรงถวายผ้าพระกฐินจบ พระสงฆ์สาธุพร้อมกันอุปโลกถวายแก่พระธรรมไตรโลกาจารย์เจ้าอาวาสเป็นผู้ครองและสวดมฤตติหุติยกรรม ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็กเชิญบูชาพระแล้วประทับพระราชบัลลังก์ พระสงฆ์จบ พระราชทานไตรปิฎกแก่พระราชาคณะฐานานุกรมเปรียญออกไปครองผ้ามาบังทีแล้ว โปรดให้พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภาถวายบริหารพระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระธรรมไตรโลกาจารย์ถวายอดิเรก เสด็จประทับพระราชยานงายตราเป็นกระบวนราชน้อยไปตามถนนด้านใต้ เลี้ยวถนนหลังบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ทางซ้ายข้ามสะพานคลองวัดประยูรวงศ์ไปเทียบเกยวัดพิชัยญาติ พระราชทานกฐินเป็นวัดที่ ๒ กองเกียรติยศกระทำวันทหายุทธ แตรวงสรรเสริญพระบารมี ลูกเสือและนักเรียนร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี ทรงรับผ้าพระกฐินไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์แล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ นายรองชิตมหาดเล็กอ่านรายงานจำนวนพระสงฆ์สามเณร ทรงถวายผ้าพระกฐินจบ พระสงฆ์สาธุพร้อมกันอุปโลกถวายพระเมธาธรรมรสเจ้าอาวาสเป็นผู้ครองและสวดมฤตติหุติยกรรม ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็กเชิญบูชาพระสิทธิธารตแล้วประทับพระราชบัลลังก์ พระสงฆ์จบพระราชทานไตรปิฎกแก่พระราชาคณะฐานานุกรมเปรียญ พระสงฆ์ครองผ้ามาบังแล้ว โปรดให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ถวายเครื่องบริหาร พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระเมธาธรรมรสถวายอดิเรก เสด็จยังสะพานท่าวัดพิชัยญาติประทับเรือพระที่นั่งชลวิมานชัย มีเรืออนงคนิกรเป็นเรือพระที่นั่งรองตามริ้วกระบวนคือ กลางเรือกลอง เรือพระตำรวจ ซ้ายขวา เรือเอกชัยหลาวทอง เรือเอกชัยเหิรหาวเป็นเรือคู่ชัก จึงถึงเรือพระที่นั่งทรงชลวิมานชัย ทอดพระที่นั่งกงซ้ายขวา มีเรือพระตำรวจแซงคู่ ๑ ทหารเรือแซง ๒ คู่ กลางเรือพระที่นั่งรองอนงคนิกรทอดบัลลังก์กันยา เทียบสะพานฉนวนท่าวัดอนงค์ พระราชทานกฐินเป็นวัดที่ ๓ เสด็จขึ้นพระอาราม กองเกียรติยศกระทำวันทหายุทธ แตรวงสรรเสริญพระบารมี ลูกเสือและนักเรียนร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี ทรงรับผ้าพระกฐินไปวางบนพานแว่นฟ้าหน้าสงฆ์แล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ นายรองพินิจราชการอ่านรายงานจำนวนพระสงฆ์สามเณร ทรงถวายผ้าพระกฐินจบ พระสงฆ์สาธุพร้อมกันอุปโลกถวายพระมงคลเทพมุนีเจ้าอาวาสเป็นผู้ครองและสวดมฤตติหุติยกรรม ทรงจุดเทียนพานมหาดเล็กเชิญบูชาพระแล้วประทับพระราชบัลลังก์ พระสงฆ์จบ พระราชทานไตรปิฎกแก่พระราชาคณะฐานานุกรมเปรียญพิธีกรรม ครองผ้ามาบังทีแล้ว โปรดให้พระองค์เจ้าคำรบถวายเครื่องบริหาร พระสงฆ์อนุโมทนา พระมงคลเทพมุนีถวายอดิเรก เสด็จยังสะพานฉนวนท่าวัดอนงค์ ประทับเรือพระที่นั่งสง่างามกระบวนทอดบัลลังก์กันยาเป็นเรือพระที่นั่งทรง เรือพระที่นั่งอนงคนิกรทอดบัลลังก์กันยาเป็นเรือพระที่นั่งรอง แต่เมื่อออกปากคลองบ้านสมเด็จแล้วเปลี่ยนเรือพระที่นั่งอเนกชาติภุชงค์เป็นเรือพระที่นั่งรองเป็นกระบวนพยุหยาตราหน้ากลับยังท่าราชวรดิษฐ์ เสด็จขึ้นทางพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัยทรงรถยนต์พระที่นั่งเสด็จกลับพระราชวังดุสิตประทับพระที่นั่งอัมพร

วันพุธที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

เวลา ๑๓.๐๐ น. ทรงรดยนตร์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จประทับเรือยนตร์พระที่นั่งแต่ท้าวราชวรดิษฐ์ไปขึ้นโรงพยาบาลศิริราช ในการเปิดตึกพยาบาล คนไข้ทางอายุรกรรม ซึ่งเป็นอนุสาวรีย์พระเชษฐาธิราช เจ้าฟ้ากรมหลวงนครราชสีมา พระราชทานนามว่า "ตึกอัษฎางค์" พระองค์เจ้าธานีเสนาบดีธรรมการอ่านรายงานก่อสร้างกราบบังคมทูล มีพระราชดำรัสตอบและทรงชักผ้าคลุมนามตึกแล้ว เสด็จทอดพระเนตรสถานที่ตลอดแล้วเสด็จกลับ

โปรดให้ออกประกาศพระราชทานพระบรมราชานุญาตพิเศษให้สภาจัดบำรุงสถานที่ชายทะเล ทิศตะวันตกรับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินจากกรรมรถไฟหลวง ที่แปลงนี้เป็นที่ของกรรมรถไฟหลวง ตำบล หัวหิน อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีเนื้อที่ ๒ ไร่ ๒ งาน ๑๖ วา พร้อมด้วย อสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นซึ่งปลูกสร้างอยู่ ณ ที่ดินรายนี้

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงรดยนตร์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวังสุโขทัย

เวลา ๒๐.๐๐ น. โปรดให้มีเครื่องสายฝรั่ง ณ โรงโขนหลวงสวนมิสกวัน

วันศุกร์ที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงรดยนตร์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวังสุโขทัย

วันเสาร์ที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้พระองค์เจ้าไตรทศเสนาบดีต่างประเทศ เฝ้า

เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงรดยนตร์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟสนามกอล์ฟ หลวง

วันอาทิตย์ที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงรดยนตร์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟสนามกอล์ฟหลวง

วันจันทร์ที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. ทรงรดยนตร์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จพระที่นั่งอนันต์เป็นประธาน ในที่ประชุมเสนาบดี

เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงรดยนตร์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟสนามกอล์ฟหลวง

เวลา ๒๐.๐๐ น. ประทับเสวยพระกระยาหาร มีเครื่องสายไทย

วันอังคารที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงรดยนตร์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวังสุโขทัย

๔๕๘

วันพุธที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร เป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟสนามกอล์ฟหลวง

เวลา ๒๐.๑๕ น. เสด็จประทับพระที่นั่งอัมพร โปรดให้มีการเลี้ยงพระราชทานสมุหเทศาภิบาล ผู้ที่นั่งโต๊ะคือ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ พระองค์เจ้าศิริรัตนบุษบง พระองค์เจ้าทศศิริวงศ์ หม่อมเจ้าอุปพัทพงศ์ หม่อมเจ้าธารงศิริ พระยาโบราณราชธานินทร์ พระยาราชนกุล พระยาเพชรดา พระยาอรรถการบดี พระยาอุดมพงศ์เพ็ญสวัสดิ์ พระยาอดุลยเดช พระยาศรีธรรมราช พระยาอินทราธิบดี

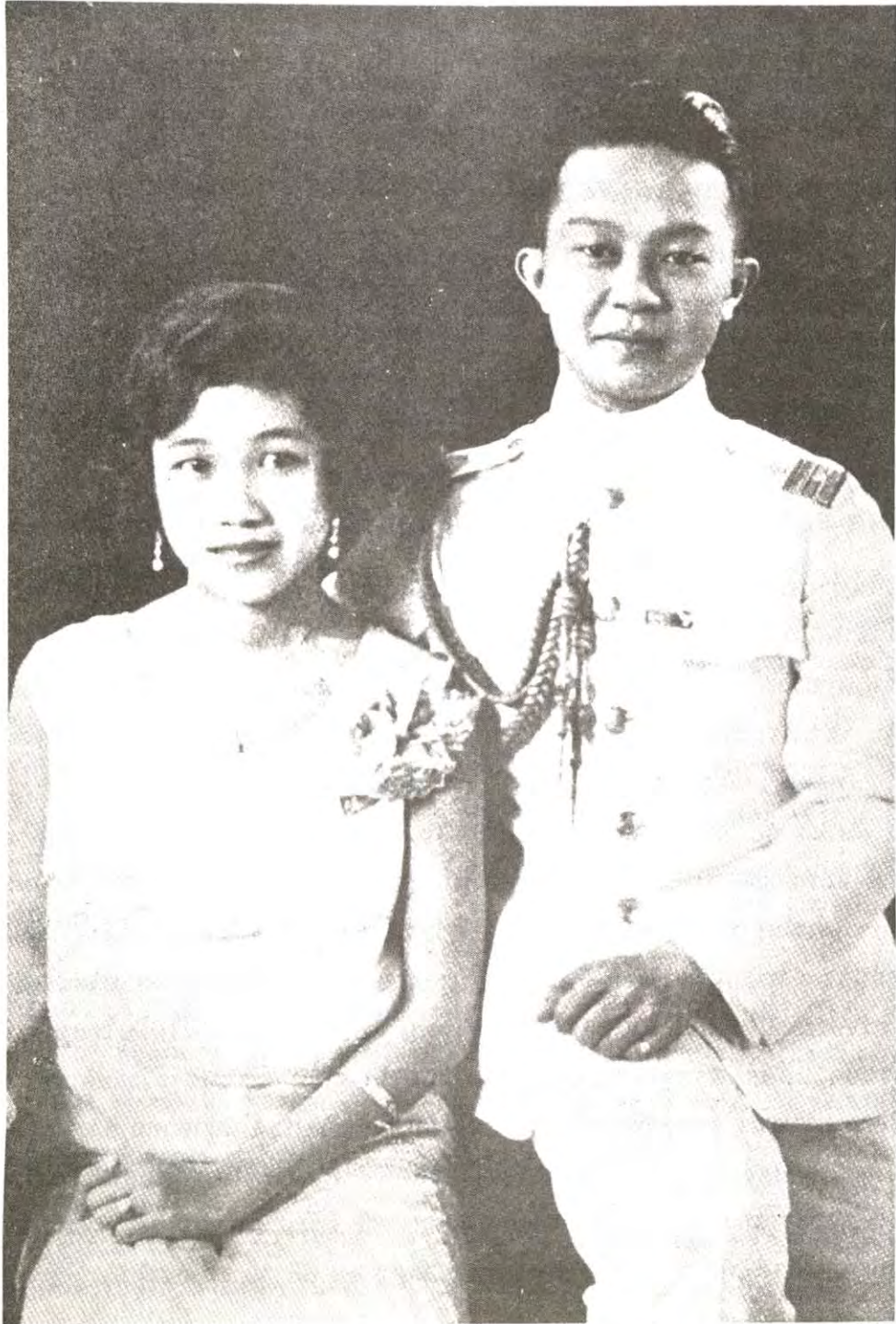
วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จห้างปี่กริม ทรงชื้อกล้องถ่ายรูปขนาดใหญ่ ๑ ขนาดเล็ก ๑ และของเล่นต่าง ๆ ในการเปิดห้างใหม่ เวลา ๑๒.๐๐ น. เสด็จกลับ

เวลา ๑๗.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนางพระที่นั่งอนันตพระราชทานตราแก่หม่อมเจ้าและข้าราชการ คือ ต.ช. ๑ ต.ม. ๔ ร.จ.น. ๑ สัญญาบัตรยศทหารแก่ผู้ที่มียศแล้วชั้นพระ ๔ พระยาไพศาลปลัดทูลฉลอง กระทรวงธรรมการกราบบังคมทูลเบิกนักเรียนซึ่งกลับจากการศึกษาวิชา ณ เมืองต่างประเทศเฝ้า คือ นายวาด แยมประยูร นายพิณ เมืองแมน กลับจากอเมริกา นายไหม พรหมศรีสวัสดิ์ นายทวีสวัสดิ์ บุญหลง นายเย็น สุนทรวิจารณ์ นายสิงห์โต รัตนกสิกร นายเกตุ ผลชีวะ นายนิตี คุปตารักษ์ นายประเวศ จันทนียงยง นายบานเย็น สายัณห์วิกสิต กลับจากประเทศอังกฤษ

วันศุกร์ที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๗.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วย สมเด็จพระบรมราชินี โปรดให้ทำการเสกสมรสหม่อมเจ้านักขัตมงคลไณกรมพระจันทบุรี กับหม่อมหลวงบัว สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ธิดาเจ้าพระยาวงศา โปรดพระราชทานน้ำคังข์ ทรงเจิม พระราชทานเงินรับไหว้เจ้าบ่าว ๑๐ ซึ่งแก่เจ้าสาว ๕ ซึ่ง คู่สมรสลงนามในสมุดทะเบียนจะเพาะพระพักตร์ ทรงลงพระปรมาภิไธยพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี และโปรดให้เจ้านายข้าราชการลงพระนามและนามเป็นพยานด้วย คือ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนคร สเด็จพระกรมพระสวัสดิ์ กรมพระจันทบุรีกับพระชายา พระองค์เจ้าไตรทศประพันธ์ หม่อมเจ้าอมรทัต หม่อมเจ้าหญิงพิจิตรจิราภา หม่อมหลวงแส กฤดากร ณ อยุธยา เจ้าพระยาวงศากับท่านผู้หญิง เจ้าพระยาวรพงศ์ พระยาเทวาริราช หลวงจรัญสนิทวงศ์

พระรูป พลเอก พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นจันทบุรีสุรนาถ
และ หม่อมหลวงหญิงบัว กิติยากร เมื่อโปรดเกล้าฯ พระราชทานเสกสมรส

เวลา ๒๑.๐๐ น. เสวยแล้วทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จยังท่าवासกรีในการฉลองกฐินเฉลยศกดิ์ ซึ่งโปรดให้เจ้าพระยาวรวงศ์เป็นผู้ไปทอด ณ วัดเสาชิงช้าในวันรุ่งขึ้น มีการมหรสพกลางน้ำ หลายอย่าง เวลา ๒๔.๐๐ น. เสด็จกลับ

วันเสาร์ที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๐.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ประทับเรือยนต์พระที่นั่งที่ท่าवासกรี เสด็จวัดเสาชิงช้าในการกฐินเฉลยศกดิ์ ทอดพระเนตรการแข่งเรือแล้ว เวลา ๑๗.๐๐ น. เสด็จกลับ

เวลา ๒๐.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จยังกระทรวงกลาโหมในการเสด็จออกทักท้วงเนื่องในการประชุมใหญ่ประจำปี

วันอาทิตย์ที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๔๗๑

โปรดให้ทำการพระราชกุศลอภิเษกสมรสคล้ายวันสวรรคตพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่พระที่นั่งอมรินทร์ เจ้าพนักงานตั้งโต๊ะทองในพระที่นั่งบุษบกมาลา เชิญพระชนมวารรัชกาลที่ ๖ ประดิษฐานเหนือพานทองสองชั้น ตั้งพานพุ่มดอกไม้เชิงเทียนสักการบูชา ทอดเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบ เชิญพระบรมอัฐิรัชกาลที่ ๖ ออกประดิษฐานบนพระแท่นเศวตฉัตร ตั้งต้นไม้ทองเงิน ๒ คู่ ทอดเครื่องบรมราชูปโภคและเครื่องราชสักการไว้พร้อม

เวลา ๑๘.๑๕ น. ทรงเครื่องครึ่งยศทหารรักษาวัง ว.ป.ร. ประดับตรา ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอัมรินทร์ ทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อยถวายบังคมพระบรมอัฐิเทียบ เครื่องนมัสการและเทียนต่าง ๆ แล้ว พระสงฆ์ ๒๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธานสวดมนต์จบ พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาแล้ว ทรงทอดไตรเทศน์และไตร พระสวดมนต์สดับปกรณ์แล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์ไทยธรรมกัมมัทเทศน์ โปรดให้พระเทศน์ไปรับไทยธรรมฝ่ายในที่พระสุตรमुखต์วันออก พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก พระศาสนโคภยถวายพระพรลา พระสงฆ์รายร้อยมีพระมงคลทิพมณีเป็นประธานนำสวดมาติกาจบ โปรดให้พระองค์เจ้าและหม่อมเจ้าที่ยังเยาว์ทอดผ้ารายร้อย โปรดให้เจ้านายทอดผ้าไตรในโอกาสนี้ด้วย พระราชทานเงินแก่เจ้านายราชสกุลราชินิกุลฝ่ายหน้าฝ่ายในตามประเพณี พระสงฆ์สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา พระมงคลทิพมณีถวายอดิเรก พระราชเวทีกถวายพระพรลา เวลา ๒๐.๐๐ น. เสด็จกลับ

วันจันทร์ที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีณพระที่นั่งอนันต์

เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟสนามกอล์ฟหลวง

เวลา ๒๐.๐๐ น. ประทับเสวยพระกระยาหาร มีเครื่องสายไทยบรรเลง

วันอังคารที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

โปรดให้จัดการเปลี่ยนเครื่องและทรงเครื่องใหม่พระแก้วมรกต เจ้าพนักงานได้จัดการทอด
อัญมณีเป็นเกยขึ้นไปบนชั้นเบญจาเทียบท้องค้พระเบ็องพระปฤษฎาองค์และเตรียมเครื่องทรง ตาม
ฤดูไว้ ทรงพระทวารกลางวางโต๊ะตั้งบายศรีแก้ว บายศรีทอง บายศรีเงิน และเครื่องเวียนเทียน
สมโภชไว้พร้อม

เวลา ๑๖.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เทียบที่ประตูหลังวัดพระแก้ว
เสด็จเข้าพระอุโบสถประทับเกย ทรงเปลี่ยนเครื่องสำหรับฤดูหนาวต่อไป มีประโคม เสด็จลงจาก
เกยทรงเปลี่ยนพระรัศมีพระสัมพุทธพรรณี ทรงจุดเทียนทองเงินบูชาพระแก้ว พระสัมพุทธพรรณี
พระพุทธรูปอดฟ้า พระพุทธรูปเลิศล้ำ และทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ พระราชทานน้ำหอมที่เหลือ
สรองแก่พระราชวงศ์ที่ยังเยาว์ และทรงพระสุหร่ายแก่ข้าราชการ แล้วประทับพระราชอาสน์ โปรด
ให้พราหมณ์เบิกแว่นเวียนเทียนสมโภชมีประโคม เวียนเทียนถ้วนตติยวารแล้ว พราหมณ์รวมแว่น
ดับเทียนขึ้นถวายเจิมพระแก้วแล้ว เวลา ๑๖.๒๕ น. เสด็จกลับ

เวลา ๒๐.๑๕ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้มีการเลี้ยงอาหารพระราชทานแก่นาย
ทหาร คือ หม่อมเจ้าบรรเดช หม่อมเจ้าเสารัฐศิริ หม่อมเจ้าอลงกฏ พระยาภลาโหมราชเสนา พระ
ยาศีหราชเดโชไชย พระยาภักดีภูธร หม่อมเจ้าอมรทัต พระยาศีหราชฤทธิไกร พระยาพิชัยสงคราม
พระยาพิชัยณรงค์สงคราม พระยาเฉลิมอากาศ พระยาประเสริฐสงคราม พระยาสุรเสนา พระยา
วิบูลย์อายุรเวท พระยาอนุภาพไตรภพ พระยาวิเศษสงคราม พระยาถกกลยุทธ์ พระยาเสนา
สงคราม พระยาเสนาณรงค์ฤทธิ์ หม่อมเจ้าทองทิฆายุ หม่อมเจ้าฉัตรมงคล หม่อมเจ้านิลประภัศร
พระยาทรงอักษร พระยาจินดาจักรรัตน์

วันพุธที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพรประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟสนามกอล์ฟหลวง

วันพฤหัสบดีที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๔.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทอดพระเนตรการตรวจ
สอบภาคทหารของกรมกองทหารบกต่าง ๆ ณ ท่งพญาไท สมควรแก่เวลาแล้วเสด็จกลับ

เวลา ๑๗.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนาง ณ พระที่
นั่งอนันต์ พระยาสรรพกิจ ปลัดทูลฉลองกระทรวงเกษตรกราบบังคับมทูลเบิกหลวงจุลชีพพิชชาธรซึ่ง
ออกไปศึกษาวิชาป่ารุงพิชพันธ์สัตว์น้ำ ณ อเมริกาสำเร็จกลับเข้ามา พระราชทานยศทหารแก่ผู้
ที่มียศแล้วขึ้นนายพันเอกแก่หม่อมเจ้า ๑ ข้าราชการ ๓ พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แล้ว
ขึ้นพระกระทรวงกลาโหม ๒ ทหารเรือ ๓ กระทรวงพาณิชย์และคมนาคมชั้นขุน ๒

เวลา ๒๐.๐๐ น. โปรดให้มีเครื่องสายฝรั่งที่โรงโขนหลวง

๔๖๒

วันศุกร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เวลา ๑๖.๒๐ น. เศษ เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีในการเสกสมรสระหว่างหม่อมเจ้าทองประภาศรี ในกรมหลวงประจักษ์ กับหม่อมราชวงศ์หญิงวลี ร่องทรง ณ อยุธยา ธิดาพระองค์เจ้าวิวัฒนา พระราชทานน้ำสังข์ทรงเจิม พระราชทานทุนของขวัญ คู่บ่าวสาวลงนามในสมุดทะเบียนฉะเพาะพระพักตร์แล้ว ทรงลงพระปรมาภิไธยพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี และโปรดให้หม่อมเจ้าและข้าราชการลงนามเป็นพยานด้วย คือ หม่อมเจ้าอมรทัต หม่อมเจ้าทองทิพย์ หม่อมเจ้าทองเชื้อธรรมชาติ หม่อมนวน ทองใหญ่ ณ อยุธยา เจ้าพระยาวรพงษ์พิพัฒน์ พระยาเทวาริราช

เวลา ๒๐.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จบ้านมณังคศิลาของพระยาอุดมราชภักดี (โต สุจริตกุล) นอกราชการกรมมหาดเล็ก อำเภอพญาไท

วันนี้มีเหตุเกิดขึ้นเรื่อง ๑ คือ เวลา ๒๑.๐๐ น. เศษ นายสิบตรีแถว เปี่ยมทรัพย์ บังอาจใช้อาวุธปืนพกยิงนายสิบโทพัน ศรีทับทิม ณ ถนนเขื่อนขันธ์วัณ ในพระบรมมหาราชวัง นายเอกยง บุนนาค อัยการศาลทหารบกที่ ๑ เป็นโจทก์ฟ้องศาลทหารบกเพื่อลงโทษจำเลยต่อไปแล้ว

วันเสาร์ที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้เจ้าพระยาพลเทพ เสนาบดีเกษตร์เฝ้า

เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทรงกอล์ฟสนามกอล์ฟหลวง

วันอาทิตย์ที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๕.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จประทับเรือยนต์พระที่นั่ง ประพาสลำน้ำถึงปากน้ำเจ้าพระยา

วันนี้ที่ ๒ ธันวาคม เวลา ๑๕.๓๐ น. เศษ เครื่องบินทะเลของอังกฤษฝูง ๑ รวม ๓ เครื่องในความควบคุมของนายพันเอก เชช.เอม เคฟบราวน์เคนบินเข้ามาเยี่ยมประเทศสยาม ถึงกรุงเทพฯ ได้บินร่อนชมพระนครแล้วบินเลยไปลงที่ท่าลำน้ำจังหวัดสมุทรสงคราม นายร้อยเอกกมล สิงห์เสนี กับอำมาตย์ตรีหลวงศรีวิเศษ ผู้ว่าราชการจังหวัด มีสเตอร์ยอนส์ กงสุลเยเนราล และมีสเตอร์เบิด กงสุลอังกฤษกับชาวอังกฤษไปรับรอง

วันจันทร์ที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จพระที่นั่งอนันต์เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

เวลา ๑๗.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จทอดพระเนตรการแสดงพิพิธภัณฑศิลป์ ณ โฮเต็ลวังพญาไท

วันอังคารที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. ทรงรยยนตร์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จกรมเสนาธิการทหารบก ถนนเจริญกรุง เชิงสะพานช้างโรงสี ประทับทอดพระเนตรวิธีสอนโรงเรียนนายทหารฝึกหัดราชการ ตำแหน่งนายพันและโรงเรียนนายทหารตำแหน่งผู้บังคับกองร้อยทหารราบ เวลา ๑๓.๐๐ น. เสด็จกลับ
เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงรยยนตร์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จจวังสุโขทัย

วันพุธที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี
วันนี้โปรดให้ออกพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีศุลกากรแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช
๒๕๖๑

วันพฤหัสบดีที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เศษ ทรงรยยนตร์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับทอดพระเนตร
การสอนนักเรียนนายร้อยทหารบก ณ โรงเรียนนายร้อยทหารบก ถนนราชดำเนิน สพานมัทวาน
เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงรยยนตร์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี
เสด็จพระราชอุทยานสราญรมย์ทางประตูด้านถนนเจริญกรุง ในงานฉลองครบรอบร้อยปีของคุณ
โปรดเสด็จที่ได้อุปถัมภ์ประเทศไทย นครนารีของโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัยกับลูกเสือกองโรงเรียน
คริสเตียนวิทยาลัย ตั้งแถวรับเสด็จ รถพระที่นั่งเทียบโรงเต็นท์ ผู้กำกับบอกแถวกระทำวันทยาอุช
วันทยหัตถ์แล้ว นักเรียนชายหญิงร้องเพลงสรรเสริญพระบารมีทำนองประสานเสียง เรเวอเรน เจ
เออีกิน นายกรรมการเฝ้าพร้อมด้วยกรรมการ พระอาจารย์ทศยม (ยอร์ชแมกฟาร์แลนด์) อ่านราย
งานกราบบังคมทูลเป็นภาษาไทยแล้ว คณะกรรมการอีกผู้หนึ่งอ่านรายงานเป็นภาษาอังกฤษ ทรง
ตอบแล้วถวายเหรียญที่ระลึกทรงรับแล้วทรงลงพระปรมาภิไธยเป็นปฐมฤกษ์และประทับเสวยน้ำชา
เสด็จเปิดการแสดงพิพิธภัณฑ์และทอดพระเนตรโบราณวัตถุ เวลา ๑๘.๐๐ น. เสด็จกลับ
ในงานนี้คณะกรรมการได้เชิญคณะศาสนาต่างๆ บรรดามีในกรุงสยามมาในงานนี้ด้วย

วันศุกร์ที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๖.๓๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี โปรดให้
ทำการเสกสมรสระหว่างหม่อมเจ้าลายฉลุทองในกรมหลวงประจักษ์กับหม่อมเจ้าทรงลักษณ์ทัศนีย์ใน
สมเด็จพระบรมราชินี พระราชทานน้ำคังข์ทรงเจิม พระราชทานทุนของขวัญแก่คู่บ่าวสาวคนละ
๑๐ ชั่ง คู่สมรสลงนามในสมุดทะเบียนฉะเพาะพระพักตร์ ทรงลงพระบรมนามาภิไธยเป็นพยาน
พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี และโปรดให้เจ้านายข้าราชการลงพระนามและนามเป็นพยานด้วย
คือสมเด็จพระบรมราชินีกับพระชายา หม่อมเจ้าอมรทัต หม่อมเจ้าทองทิพย์ หม่อมจันทร์ ทองใหญ่
ณ อยุธา เจ้าพระยาวรวงศ์ พระยาเทเวศร์ พระยาเทวาริราช

วันนี้เวลา ๘.๐๐ น. พลายทองคำซึ่งเลี้ยงไว้ใช้ราชการในกรมช้างต้น ยืนโรงอยู่โรงช้างหลวง ตำบลท่าช้างวังหน้า ได้ตกมันแตกปลอกออกมาอละวาดไล่แทงช้างพลายศิริน่านซึ่งอยู่ในโรงเดียวกัน ช้างพลายศิริน่านถูกแทงที่ตะโพกคัตนหลุดจากปลอกต้นระนาดไปตามถนนหน้าพระธาตุถนนหน้าพระลาน ถนนมหาราช หมอความคุมช้างพังสองเชือก ออกติดตามเพื่อต้อนเข้าโรงแต่ไม่เป็นผลสำเร็จ กลับเตลิดไปลงท่าปากคลองตลาดด้านเหนือ สพานหักตกน้ำหัวปีกงาจมดินขัดกับเสา แก้ไขไม่ทัน เลยล้มณที่นั้น ส่วนช้างพลายทองคำซึ่งซบมันนั้นอละวาดหนักขึ้น วิ่งวงเวียนอยู่ในท้องสนามหลวง และหน้ากระทรวงยุติธรรม เจ้าหน้าที่ได้เกณฑ์ทหารรักษาวังไปช่วยจัดการระงับเหตุซึ่งลวดหนามกั้นเป็นขอบเขตร์และชุดหลุมพรางแต่ก็ไม่เป็นผลสำเร็จกลับแหกลวดหนามออกมาเฟ้นผ่าน พบรถยนต์รับรถทุกของหลวงหมายเลขที่ ๗๐ ซึ่งบรรทุกทหารมาช่วยก็จับลากไปมาจนรถคว่ำลงเสียหายใช้การไม่ได้ ครั้นเวลา ๒๓.๐๐ น.เศษ นายชุ่มอายุ ๕๔ ปี คนงานกรมยุทธภัณฑ์ทหารบกมาดูในเวลาที่เขาหนีแต่วิ่งไปในทางที่ช้างมารู้สึกว่าผิดทางจึงวิ่งหนีและล้มลง ช้างพลายทองคำตรงเข้าเหยียบไว้แล้วลงงาถูกตามร่างกาย เป็นบาดแผลหลายแห่ง แล้วจับหูวิ่งไปมาตามถนนหน้าพระธาตุและทิ้งลงหน้าหอพระสมุด ตำรวจจึงนำตัวส่งยังโรงพยาบาลกลางทันที เวลา ๔.๐๐ น. เศษขาดใจตาย พลายทองคำอละวาดอยู่จน เวลา ๒.๐๐ น.เศษ เจ้าหน้าที่จึงให้นายแพทย์ทหารรักษาวังบรรจุสตริกนิน ๑๖ ออนส์ในผลกล้วยหอม ๓ ผล กับอ้อยอีก ๓-๔ ท่อนให้พลายทองคำกิน เวลา ๕.๐๐ น.เศษ พิษยากำเริบเดินไปทางท่าช้างวังหน้าล้ม ณ ที่นั้น รุ่งขึ้นเวลา ๑๗.๐๐ น. เรือกลไฟทหารเรือจึงลากศพพลายทองคำไปสมทบกับพลายศิริน่านที่ท่าปากคลองตลาด และนำไปไว้สำหรับเก็บซากช้างหลวงจังหวัดพระประแดง

วันเสาร์ที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้พระยาจินดาภิรมย์ ผู้รั้งเสนาบดียุติธรรมเฝ้า

เวลา ๒๑.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จประทับโรงโขนหลวงสวนมิสกวัน ทอดพระเนตรละครพูดภาษาอังกฤษ

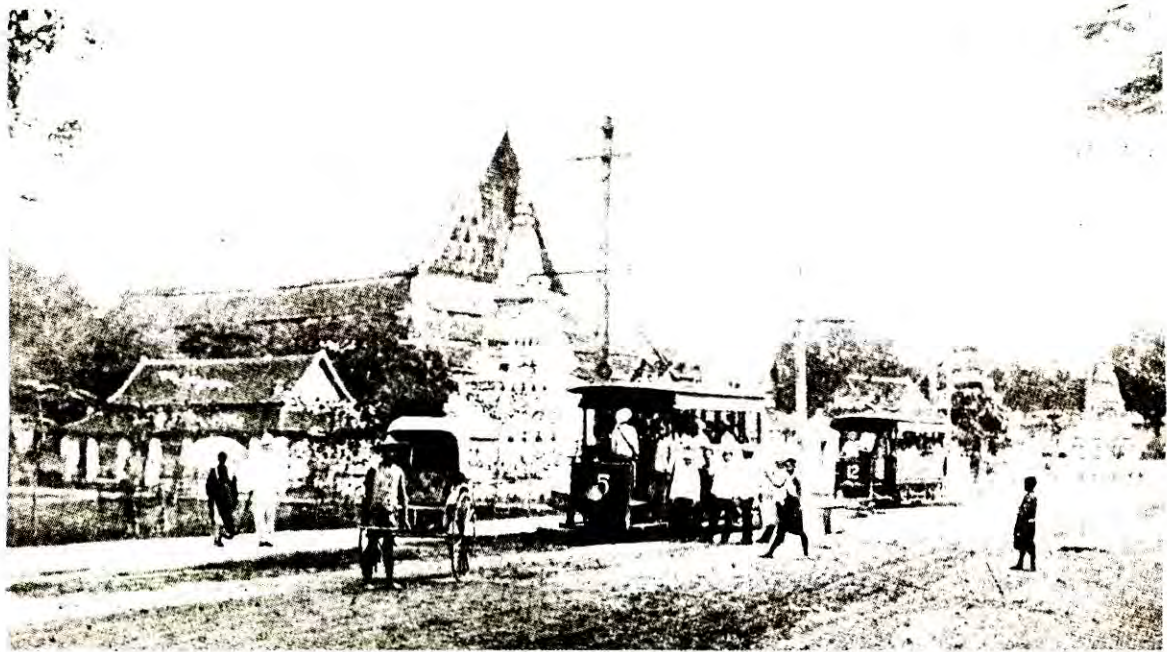
วันอาทิตย์ที่ ๙ ธันวาคม ๒๔๗๑

โปรดให้ทำการบำเพ็ญพระราชกุศลพระอัฐิ และการบรรจุพระอังคารพระองค์เจ้าจรัญศัคดี กฤดากร ที่วัดชนะสงคราม วานนี้ที่ ๘ ธันวาคม โปรดให้ภูษามาลาไปรับพระอัฐิและพระอังคารที่นครปฐมแล้วเชิญขึ้นรถไฟมายังกรุงเทพฯ เทียบสถานีหัวลำโพง เชิญขึ้นรถม้าหลวง มีผู้เชิญเครื่องยศและพระญาติขึ้นรถม้าหลวงตามอีก ๓ รถ ออกจากบริเวณสถานีข้ามสะพานนพวงศ์ เลี้ยวถนนกรุงเกษม ถนนบำรุงเมือง ถนนราชินี ข้ามสะพานผ่านพิภพลีลา เลี้ยวไปตามถนนจักรพงษ์หยุดหน้าวัดชนะสงคราม เชิญพระโกศพระอัฐิและผอบพระอังคารเหนือพานทองบนม้าหมู่ในพระอุโบสถ เจ้าพนักงานทอดเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบไว้ ๒ ที่ และตั้งสิ่งอื่น ๆ ไว้พร้อม

วันนี้ที่ ๕ ธันวาคม เวลา ๑๗.๒๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จวัดชนะสงคราม ทรงจุดเทียนบูชาพระและเทียนเครื่องนมัสการแล้ว ทรงประเคนพัตรรองแก่พระเทพมุนี วัดเบญจมบพิตรแล้วประทับพระราชบัลลังก์พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการทรงธรรมพระเทพมุนีถวายพระธรรมเทศนาจบถวายถาพระเปรียญ ๔ รูป ถวายอนุโมทนา ทรงทอดไตรและจีวรสดับปกรณ์แล้ว ทรงประเคนใบวัดอุปัชฌาย์กัณฑ์เทศน์ พระเทพมุนีถวายอดิเรก ทรงทอดไตร ๑๕ สมเด็จพระบรมราชินีทรงทอดอีก ๑๕ พระสงฆ์ ๓๐ รูป มีพระอุดมวิจารณ์ วัดทรงธรรม เจ้าคณะวัดพระประแดงเป็นประธาน นำสดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรกแล้ว โปรดให้พระยาวงศาภรณ์เชษฐพระฉะอบพระอังคารไปบรรจุในพระสถูปหน้าพระอุโบสถทิศเหนือ เสด็จยังที่บรรจุทรงวางพวงมาลาพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี แล้วประทับพระราชอาสน์ เจ้านายข้าราชการวางพวงมาลาต่อไป เวลา ๑๘.๒๐ น. เสด็จกลับ

วันนี้ระวางประทับวัดชนะสงคราม พระยาตรีวิสารวาจากราบบังคมทูลเบิกหม่อมราชวงศ์สมัครสมาน กฤดากร ณ อยุธยา นักเรียนหลวงต่างประเทศซึ่งกลับมาจากประเทศฝรั่งเศสชั่วคราวเฝ้า

วัดชนะสงคราม

๔๖๖

วันจันทร์ที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๓๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดีที่พระที่นั่งอมรินทร์

วันอังคารที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๓๑

เวลา ๒๐.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้ท่านชาร์ลส์อาร์เสฟองรียี อัครราชทูตฝรั่งเศสกับภริยาเข้าไปรับพระราชทานอาหารในที่เสวย นอกจากนี้มีนายพันเอก บารองเดอะลาปอปมาเรต์ มองสิเออร์ โซเวต์กับภริยา มองสิเออร์ ปล็อง พระยามนุศรีธรรมประสาท พระยาอัศวิน อำนวยเวท มองสิเออร์กียอง มองสิเออร์เลเวกส์กับภริยา และมองสิเออร์ ประแดร์นิเกต์

วันพุธที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๓๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๓๑

วันนี้ เวลา ๙.๕๕ น. สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์กับพระชายา พระโอรสและธิดา ซึ่งเสด็จไปรักษาพระองค์และทรงศึกษาวิชา ณ ประเทศอเมริกา เสด็จกลับโดยเรือของบริษัท ชื่อเดลี ถึงท่าบอเนียว มีเจ้านายข้าราชการไปรับเสด็จเป็นอันมาก

สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมขุนสงขลานครินทร์ กับ พระชายา พระธิดา

วันศุกร์ที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๗.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จทรงเตนนิสที่วังสุโขทัย เวลา ๑๙.๐๐ น. เศษ เสด็จกลับ

วันนี้โปรดให้ประกาศตั้งพระยาศรีวิสารวจา ปลัดทูลฉลองต่างประเทศ และพระยาราชเสนา เจ้ากรมปกครองมหาดไทย เป็นผู้แทนฝ่ายสยามในคณะข้าหลวงใหญ่ฝรั่งเศสสยามประจำแม่น้ำโขง แทนพระยาราชนิกุลซึ่งลาออกจากตำแหน่ง

วันเสาร์ที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้กรมหลวงกำแพงเพชรฯ เสนาบดีพาณิชย์ และคมนาคมเฝ้า

วันนี้ โปรดให้ประกาศจัดระเบียบราชการกระทรวงยุติธรรม พุทธศักราช ๒๕๖๑ คือให้ เสนาบดียุติธรรมเป็นประธาน มีหน้าที่รับผิดชอบบังคับบัญชาข้าราชการทั้งฝ่ายตุลาการและตุลาการ ส่วนการตั้งเลื่อนย้ายหรือปลดผู้พิพากษานั้นให้นำความขึ้นขอพระบรมราชานุญาต และมีอำนาจนั่ง กำกับพิจารณาปรึกษาคดีได้ทุกศาล ศาลฎีกาให้รวมอยู่ในกระทรวงยุติธรรม มีอธิบดีศาลฎีกา เป็นผู้รับผิดชอบ มีอำนาจที่จะตั้งผลัดเปลี่ยนปลดและบังคับบัญชาพนักงานในศาลนั้นทุกตำแหน่ง นอกจากนี้ ให้มีหน้าที่เป็นผู้รับปรึกษาหารือความเห็นแก่เสนาบดียุติธรรมในข้าราชการทั่วไป

โปรดให้ประกาศตั้งพระยาจินดาภิรมย์ เป็นเสนาบดี ให้พระยาเทพวิฑูร เป็นอธิบดีศาลฎีกา ให้พระยามานวราชเสวี เป็นอธิบดีกรมอัยการ

วันอาทิตย์ที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑

(ไม่มีบันทึก)

วันจันทร์ที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

วันอังคารที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๗.๐๐ น. เศษ ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จทำวัดจักรวรรดิ ทอดพระเนตรสถานที่ในบริเวณนั้นเพื่อดำริในการสร้างสะพานบรมราชานุสรณ์ข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา กรมหลวงกำแพงเพชรฯ เสนาบดีพาณิชย์และคมนาคม พระยาสุรินทราชา อธิบดีกรมนครหลวง พระยา สารศาสตรศิริลักษณ์ ผู้บัญชาการกรมรถไฟหลวงรับเสด็จ แล้วทรงเรือยนต์ไปเทียบท่าที่ทำการ ไปรษณีย์ที่ ๑ เสด็จขึ้นประทับบนที่ทำการทรงกล้องส่องทอดพระเนตรสถานที่ทั้งสองฝั่งแม่น้ำ แล้วทรงเรือยนต์ล่องลงไปเทียบโ๊ะหน้าห้าง ดี.เชมพ์ เวลา ๑๘.๐๐ น. เสด็จกลับ

วันพุธที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๑

โปรดให้เจ้าพนักงานจัดการพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระบรมราชินี ณ ห้องประชุมพระที่นั่งอัมพร เจ้าพนักงานตั้งพระแท่นมณฑลน้อย ตั้งโต๊ะหมู่ทองเชิญพระชัยวัฒน์ รัชกาลปัตยุบัน และพระชัยเนาวะโลหะรัชกาลที่ ๕ พระพุทธรัตนานาวิล พระชนมวารของ สมเด็จพระบรมราชินี มาประดิษฐานพร้อมด้วยพระเต้าน้ำพระพุทธมนต์ มีพานพุ่มดอกไม้เครื่องบูชาหน้าพระแท่นตั้งเครื่องนมัสการและพระแท่นทรงกราบ ตั้งตู้เทียนเท่าพระองค์คู่ ๑ ตั้งม้าหมู่ ทั้งเบื้องตวันออก ตวันตกของพระแท่น คือตวันออกเชิญพระพุทธรูปและรูปพระพุทธรูปประดิษฐานเหนือพานทองสองชั้นมีฉัตรตรงตามสี่ พร้อมด้วยเครื่องสักการบูชาทอดพระราชบัลลังก์ตั้งอาสน์สงฆ์ไว้พร้อม

เวลา ๑๒.๐๐ น. ทหารบกเรือได้ยิงปืนใหญ่ถวายแห่งละ ๒๑ นัด

เวลา ๑๗.๓๐ น. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารบกประดับตรา เสด็จออกห้องประชุมพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ฯ ทรงพระเคนไตรยามแก่พระสงฆ์แล้วทรงจุดเทียนเท่าพระองค์และเทียนมหามงคลทั้งสองคู่แล้ว ทรงจุดเทียนที่ม้าหมู่ทองบูชาเทวดา ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ พระสงฆ์ ๒๕ รูปครองผ้ามาบังที่มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นประธานสวดมนต์จบ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระพุฒาจารย์ถวายพระพรลา เวลา ๑๕.๑๐ น. เสด็จขึ้น

วันนี้ระวาง ๑๒-๑๘ น. กรมวังได้จัดกระดานลงนามถวายพระพรชัยไว้ ๓ แห่ง คือ เจ้านายฝ่ายหน้าฝ่ายในที่พระที่นั่งอัมพร ๑ ทูตานุทูตที่ตำหนักราชฤทธิ ๑ ข้าราชการฝ่ายหน้าที่พระที่นั่งอภิเชก ๑ เวลาเสด็จออกพระที่นั่งอัมพรในการเฉลิมสมเด็จพระบรมราชินี โปรดเกล้าฯ พระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ชั้นที่ ๑ แก่สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์

วันนี้เวลา ๔.๐๐ น.เศษ เกิดเพลิงไหม้ตึกแถว ตำบล ถนนพาดสาย อำเภอสามพันขวด จังหวัดพระนคร มีตำรวจและราษฎรช่วยกันดับจึงสงบ คงไหม้ฝาไม้สังคโปร์ที่กั้นตึกแถว ๑ ด้านตึกแถวที่เพลิงไหม้เดิมเป็นตรอกทางเดินเข้าโรงเรียน ชื่อ จินเด็ก โรงเรียนกั้นเป็นห้องเก็บถ่านและฟืนและให้แขกยามของโรงเรียนพักอาศัย เวลาที่เพลิงไหม้ แขกยามไม่ได้อยู่ในห้อง สันนิษฐานว่าเพลิงคงเกิดขึ้นจากการที่แขกคนยามหุงต้มอาหารแล้วดับเพลิงไม่เรียบร้อยจึงติดลุกลามขึ้น

วันศุกร์ที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกห้องประชุมพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีฯ ทรงจุดเทียนเครื่องนมัสการ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายศีล ทรงศีลแล้วทรงบาตร พระสงฆ์ถวายพรพระจบ แบ่งไปรับพระราชทานที่ท้องพระโรงหลัง ๑๗ รูป พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระเคนอาหารบิณฑบาตแก่สมเด็จพระสังฆราชเจ้าแล้ว โปรดให้เจ้านายที่ยังเยาว์พระเคนต่อไป สมเด็จพระบรม

ราชินีทรงจุดเทียนที่โต๊ะบูชาเทวดา อาลักษณ์อ่านประกาศมีพระโคม พระสงฆ์ฉันแล้วมารวมยังอาสน์สงฆ์ สมเด็จพระบรมราชินีทรงประเคนรูปเทียนหมากพลู ไปวัดอุปัชฌาย์เครื่องไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอดิเรก สมเด็จพระพุฒาจารย์ถวายพระพรลา เวลา ๑๒.๑๒ น. เสด็จขึ้น ได้พระฤกษ์ สมเด็จพระบรมราชินีสรงในพระที่ เจ้าพนักงานได้เวียนเทียนสมโภชดวงพระราชสมภพตามราชประเพณี

เวลา ๑๗.๐๐ น. ทรงเครื่องเครื่องยศทหารปืนใหญ่ประดับตราทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพรพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จประทับพระที่นั่งบรมพิมาน ผู้ที่ได้รับเชิญพร้อมอยู่ที่สนามสวนศิวาลัย เสด็จยังสนามพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เจ้านายทรงพระเยาว์ตามเสด็จมีพระราชปฏิสันถารแก่เจ้านายข้าราชการและอัครราชทูตผู้แทนรัฐบาลต่างประเทศตามสมควรแล้วประทับเสวยเครื่องว่างพร้อมด้วยเจ้านายที่พระที่นั่งสีตลาภิรมย์ และโปรดให้เลี้ยงเครื่องว่างแก่ผู้มาเฝ้าด้วยเวลา ๑๘.๑๕ น.เสด็จกลับ

เวลา ๒๑.๓๐ น. เสด็จออกพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีประทับท้องพระโรงหลังพระที่นั่งอัมพร ทอดพระเนตรละครพร้อมด้วยเจ้านายฝ่ายหน้า ฝ่ายในและสตรีบรรดาศักดิ์ที่ได้รับเชิญละครเลิกแล้วประทับเสวยเครื่องว่างพร้อมด้วยเจ้านายฝ่ายหน้า ฝ่ายใน และผู้รับเชิญแล้วเป็นเสร็จการ

วันเสาร์ที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร โปรดให้พระองค์เจ้าศุภโยค เสนาบดีคลังเฝ้า

เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จประทับพลับพลา ณ สนามสวนกุหลาบทอดพระเนตรการกรีฑานักเรียนชายหญิงกระทรวงธรรมการเสร็จแล้ว พระราชทานรางวัลเรียงตัวแก่ผู้ชนะทั้งชายและหญิง และพระราชทานพระบรมราโชวาทแสดงผลของพลศึกษาแล้ว เวลา ๑๘.๓๕ น. เสด็จกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๔๗๑

(ไม่มีบันทึก)

วันจันทร์ที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับเป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี ณ พระที่นั่งอนันต์

วันอังคารที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๔๗๑

(ไม่มีบันทึก)

วันพุธที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จออกพระที่นั่งอัมพร ประทับเป็นประธานในที่ประชุมอภิรัฐมนตรี

เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จจวังสุโขทัย

โปรดให้ประกาศตั้งพระยาสารศาสตร์ศิริลักษณ์ ผู้บัญชาการรถไฟหลวง เป็นผู้แทนนายกสมาคมบำรุงสถานที่ชายทะเลทิศตะวันตกชั่วคราว

วันนี้เวลา ๓.๐๐ น.เศษ เกิดเพลิงไหม้ตึกแถววิมถนนเจริญกรุงตอนตลาดบางรัก กิ่งอำเภอสาทกร จังหวัดพระนคร มีกองดับเพลิงตำรวจนครบาลและสูบลดับเพลิงของอุ้อบให้ฮัวไปช่วยดับอยู่จนเวลา ๕.๐๐ น.เศษเพลิงจึงสงบ คงไหม้ตึกแถว ๒ ชั้น ของพระคลังข้างที่ ๒ ห้อง กับทรัพย์สินของนายเอียวโซและนายชิงโป ซาติแต่จิว เสียหายไปเป็นราคา ๒๓,๐๐๐ บาท สอบสวนได้ความว่า ต้นเพลิงเกิดขึ้นที่ตึกแถว ซึ่งนายเอียวโซเช่าต้นร้านขายยาเงินก่อนแล้วจึงลุกลามไหม้ต่อไป มีประกันไฟไว้ทั้ง ๒ แห่งเป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท เจ้าหน้าที่จัดการได้สวนต่อไป

วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๗.๐๐ น.ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จออกขุนนางพระที่นั่งอนันตพระราชทานตราและเหรียญแก่ข้าราชการ คือ จ.ช. ๒ ร.จ.พ. ๓ เหรียญรัตนาภรณ์ชั้นที่ ๔ แก่หม่อมเจ้า ๑ พระราชทานสัญญาบัตรยศแก่ผู้มียศแล้ว แก่ข้าราชการคือ กลาโหมชั้นนายพันโท ๒ ตำรวจจตุรชั้นนายพันตำรวจเอก ๔ พระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์แก่ผู้มีบรรดาศักดิ์แล้ว ชั้นนายทหาร ๒ พระยาพิพิธสมบัติ ปลัดทูลฉลองพาณิชย์และคมนาคม กราบบังคมทูลเบิกหม่อมเจ้าวิเศษศักดิ์ นายช่างบำรุงทางกรมรถไฟหลวง กลับจากศึกษาวิชาเพิ่มเติม ๑ นักเรียนกลับจากการศึกษาวิชา ณ ประเทศอังกฤษ ๒ อเมริกา ๑ พระยาดำรงราชพลขันธ์ ปลัดทูลฉลองทหารเรือกราบบังคมทูลนำพระประทีปพลยุท กรมยุทธศาสตร์ทหารเรือ ๑ พระวิจิตรนาวิ ปลัดกรมยุทธโยธาทหารเรือ ๑ กราบถวายบังคมลาไปดูการต่อเรือ ณ ประเทศอังกฤษ

วันศุกร์ที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๔๗๑

โปรดให้ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตต์ที่ดินเพื่อสร้างปฐมบรมราชานุสรณ์และสร้างคมนาคมเชื่อมจังหวัดพระนครกับธนบุรี คือ ให้กำหนดเขตต์หวงห้ามการซื้อขายให้ปันแลกเปลี่ยนจ่านอง ขายฝาก และเช่าที่ดินไว้ดังนี้ คือ

ฝั่งจังหวัดพระนครมีเขตต์หมายจากท่าโรงยาเก่า(ตรงถนนบ้านหม้อ) เลียบตามลำแม่น้ำเจ้าพระยาลงไปจนถึงท่าราชวงศ์ ส่วนทางบกนั้น ตั้งแต่ท่าโรงยาเก่า ตรงขึ้นไปตามถนนบ้านหม้อจนถึงสี่แยกบ้านหม้อแล้ว วกลงไปตามถนนพารุัดถึงประตูสุพานหัน หักจากประตูสุพานหันไปตามถนนมหาไชยและวกลงไปตามถนนเยาวราช จนถนนราชวงศ์และวกลงตามถนนราชวงศ์ หักกลับลงไปจนถึงท่าหน้าริมแม่น้ำเจ้าพระยา

ฝั่งจังหวัดธนบุรีมีเขตต์หมาย ตั้งแต่ท่ารถไฟสายท่าจีน แม่งลงเลียบขึ้นไปตามริมแม่น้ำเจ้าพระยาจนถึงวัดลุมุด ส่วนทางบกนั้น ตั้งแต่เขตต์ทางรถไฟสายท่าจีนแม่งลง เลียบทางรถไฟไป

จนถึงสหกรณ์ไฟฟ้าคลองบางสะแกและวกขึ้นไปตามคลองวัดประดู่จนถึงวัดหนึ่ง คลองบางขุนศรี คลองตลิ่งชัน คลองสหานหก ออกคลองบางกอกน้อย วกขึ้นตามลำคลองบางกอกน้อยจนถึงวัดพิบูล เลียบพรมแดนจังหวัดธนบุรีไปจดแม่น้ำเจ้าพระยาที่วัดลมุดได้

และโปรดให้ประกาศตั้งกรมหลวงกำแพงเพชร เสนาบดีพาณิชย์และคมนาคมเป็นประธาน กรรมการ อธิบดีกรมนคราทรมหาดไทย และอธิบดีกรมทะเบียนที่ดินเกษตรเป็นกรรมการจัดการที่ดินเพื่อสร้างปฐมบรมราชานุสรณ์ และสร้างคมนาคมเชื่อมจังหวัดพระนครกับธนบุรี

เวลา ๑๑.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จกรมเสนาธิการทหารบก ทอดพระเนตรการประลองยุทธแผนที่ของทหารบก

การประลองยุทธแผนที่ครั้งนี้เป็นคราวใหญ่ เริ่มตั้งแต่วันที่ ๒๕ ธันวาคม เวลา ๑๑.๐๐ น. และในวันต่อไปจนกว่าจะเสร็จเป็นเวลาประมาณ ๗ วัน เสนาบดีกลาโหมออกคำสั่งให้แม่ทัพ, เสนาธิการกองทัพ ผู้บัญชาการกองพล, ผู้บังคับการทหารทั่วไป และนายทหารฝ่ายเสนาธิการบาง นายรวมทั้งในกรุงและหัวเมืองมาชุมนุมกันประมาณ ๖๐ นาย คือ สมมุติเป็นการรบขึ้น ๒ ฝ่าย แล้วแบ่งแยกผู้มาทำการฝึกฝนออกเป็น ๒ พวก คือ พวกแดงและพวกเขียว ให้ผู้รับตำแหน่งแม่ทัพเป็นผู้สั่งการให้ฝึกฝนทำการตามหน้าที่และสังกัดของตน เช่นราบม้าปืนใหญ่ ช่าง เป็นต้น แล้วเขียนบรรยายแทนการปฏิบัติอย่างใช้อาวุธและทหารในสนาม

วันเสาร์ที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๔๗๑

(ไม่มีบันทึก)

วันอาทิตย์ที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๔๗๑

(ไม่มีบันทึก)

วันจันทร์ที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๔๗๑

เวลา ๑๑.๐๐ น. ทรงรถยนต์พระที่นั่งแต่พระที่นั่งอัมพร เสด็จประทับพระที่นั่งอนันต์เป็นประธานในที่ประชุมเสนาบดี

โปรดให้ประกาศตั้งพระยาสาธิตศาสตรศิริลักษณ์ทำการแทนในตำแหน่งเสนาบดีกระทรวง พาณิชย์และคมนาคม

วันนี้เวลา ๕.๐๐ น. เกิดเพลิงไหม้ตึกแถวโรงฆ่าสุกร ตำบลหัวลำโพง อำเภอสัมพันธวงศ์ จังหวัดพระนคร กองดับเพลิงตำรวจนครบาลและบริษัทไฟฟ้าสยามช่วยกันดับจนเวลา ๖.๐๐ น. เพลิงจึงสงบ คงไหม้ตึกแถวสองชั้นของพระคลังข้างที่ ทรัพย์เสียหายราคา ๒๓,๐๘๐ บาท สอบ สอนได้ความว่า ต้นเพลิงเกิดขึ้นที่ห้องนายเป่งล้ง ชาตแต่จิว เข้าทำการขายเข้าสารและถ่าน แล้วลุกลามต่อไป ห้องที่เพลิงไหม้มีประกันไฟในทรัพย์สิ่งของไว้ทุกห้อง รวมเป็นเงิน ๑๐,๕๐๐ บาท เพลิงจะเกิดขึ้นด้วยเหตุใด จะได้ไต่สวนต่อไป

